00110672

BOMBAY BRANCH

OF THE

Royal Asiatic Society.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 26 June, 2018

ELKHAWLU 'IDJADÎD,

'IJA 'ITU,

SEGALA SURAT

PERDJANDJÎ'AN DAN BAHARUW.

'Âtas tîtah ſegala Tuwan

110073

PEMARENTAH KOMPANIJA

'Tersâlin kapada bahâsa Malâjuw.

DIBENDAR 'AMISTERDAM,

Tertarâ 'awleh R. dán DJ. Wet'istejn, peñarâ p

KOMPANIJÂ.

LIBRARY OF THE BOMBAY

MDCCXXXI.

POULA TERTARÂ

'Dâlam Sirampore di Bengala pen-ouroh kapada
Jang Engraes-djangan orang asing mennoulong
'katemânan Elkitâb.

Dibendar Calcutta Di Bengala.
MDCCCXIV.

00110672

'INJÎLU-'LKHUDUS TERSÛRAT 'AWLEH MAT̄AJ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. SÛrat 'atſal Χîsáj 'Elmesêhh, 'ânakh lâki p Dâ″ûd, 'ânakh lâki p 'Ibrâhîm.

2. 'Ibrâhîm per″ânakhlah Jitshhâkh: dán Jitshhâkh per″ânakhlah Jaχkhûb: dán Jaχkhûb per″ânakhlah Jehûdâ, dán segal̄a sûdarânja lâki p.

3. Mak̄a Jehûdâ per″ânakhlah Pérets dán Zérahh dengan Támar: dán Pérets per″ânakhlah Hhetſrawn: dán Hhetſrawn per″ânakhlah Râm.,

4. Mak̄a Râm per″ânakhlah Χam̄înadab: dán Χam̄înadab per″ânakhlah Nalheſſawn: dán Nalheſſawn per″ânakhlah Salmawn.,

5. Mak̄a Salmawn per″ânakhlah Bawχaz dengan Ralhàb: dán Bawχaz per″ânakhlah Χawbejd dengan Rût: dán Χawbejd per″ânakhlah Jiſſáj.

6. Mak̄a Jiſſáj per″ânakhlah Dâ″ûd Sulthân 'itu: dán Sulthân Dâ″ûd per″ânakhlah Solejmân dengan parampuw̄an 'itu, jang dihûl̄u deper″isterîkan̄ 'Ûrijâ.

7. Mak̄a Solejmân per″ânakhlah Relhabχam: dán Relhabχam per″ânakhlah 'Abijâ: dán 'Abijâ per″ânakhlah 'Âsâ.

8. Mak̄a 'Âsâ per″ânakhlah
ehawſſafath: dán Jehawſſa-
h per″ânakhlah Jawram: dán
ram per″ânakhlah Χazarjâ.

9. Mak̄a Χazarjâ per″ânakhlah Jawtam: dán Jawtam per″ânakhlah 'Âhhaz: dán 'Âhhaz per″ânakhlah Hhizkhijâ.

10. Mak̄a Hhizkhijâ per″ânakhlah Menaſſej: dán Menaſſej per″ânakhlah 'Amawn: dán 'Amawn per″ânakhlah Jawſſijâ.

11. Mak̄a Jawſſijâ per″ânakhlah Jekonjâ, dán segala sûd̄arânja lâki p ſakîra p pad̄a wakhtu perpindâhan ka-Bâbel.

12. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a perpindâhan ka-Bâbel Jekonjâ per″ânakhlah Sje″altî″ejl: dán Sje″altî″ejl per″ânakhlah Zerub̄âbel.

13. Mak̄a Zerub̄âbel per″ânakhlah 'Abijûd: dán 'Abijûd per″ânakhlah 'Eljakhîm: dán 'Eljakhîm per″ânakhlah Χazawr.

14. Mak̄a Χazawr per″ânakhlah TSadawkh: dán TSadawkh per″ânakhlah 'Achîn: dán 'Achîn per″ânakhlah 'Elijûd.

15. Mak̄a 'Elijûd per″ânakhlah 'Elχazâr: dán 'Elχazâr per″ânakhlah Mat̄an: dán Mat̄an per″ânakhlah Jaχkhûb.

16. Mak̄a Jaχkhûb per″ânakhlah Jûſof mampilej Marjam 'itu, jang der̄i padânja telàh tap̄er″ânakh Χîsáj jang terſebût 'Elmesêhh.

17. 'Ad̄apawn ſakalijen pûpu der̄i pad̄a 'Ibrâhîm ſampej kapada Dâ″ûd, 'itûlah 'ampat be-

às pûpu : dán der̄i pad̄a Dâʺûd ampej kapad̄a perpindâhan ka-Bâbel, 'ampat belàs pûpu : dán der̄i pad̄a perpindâhan ka-Bâbel ſampej kapad̄a 'Elmesêkh, 'ampat belàs pûpu.

18. Bermûla mawlid Xîsáj, 'Elmesêkh 'ad̄âlah dem̄ikijen perînja : kârana tatkâla Marjam 'ibûnja 'îtu ſud̄ahlah bertunângan dengan Jûſof, mak̄a dihûlu der̄i pada mâſokh ſatûboh marîka 'îtu, kadapâtanlah parampuw̄an 'îtu khâmil der̄i pad̄a Rôkhu-'lkhudus.

19. 'Ad̄apawn Jûſof mampilejnja 'îtu, ſedàng 'ad̄âlah 'ija Xâdil, dán tijadâlah 'ija mâwu perkidjîkan dija njâta p, mak̄a dekahendakinjâlah membow̄angkan dija dijam p.

20. 'Ap̄abîla 'ija fikir dem̄ikijen 'îtu dâlam hatînja, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſawâtu Melâʺîkat mahâ besàr Tûhan, kalihâtanlah pad̄ânja dâlam mimpijan, ſabdânja: hej Jûſof 'ânakh lâki p Dâʺûd, djânganlah tâkot menjambot Marjam mampilejmu 'îtu : kârana bârang jang mawlûd dâlamnja, 'îtu djâdi der̄i pad̄a Rôkhu-'lkhudus.

21. Mak̄a parampuw̄an 'îtu 'âkan berʺânakh ſawâtu 'ânakh lâki p, dán 'angkaw hend̄akh menjebùt namânja Xîsáj : kârana 'ija djûga 'âkan menchalâtskan khawmnja der̄i pad̄a dawſa p nja.

22. Mak̄a ſamow̄a 'îni ſud̄ah djâdi, ſopâja ganàplah bârang jang telàh dekatâkan 'awleh mahâ besàr Tûhan dengan chidmet Nabìj, ſabdânja.

23. Bahuw̄a ſaſonggohnja, parâwan 'îtu 'âkan mengʺandong, dán berʺânakh ſawâtu 'ânakh lâki p, dán 'awrang hendakh menjebùt namânja XIM̄ANÛʺEJL, jang tatkâla terſâlin 'artînja 'ada, 'All̄ah ſerta kâmij.

24. 'Ad̄apawn berdjagâlah Jûſof der̄i pad̄a tîdornja, dán berbow̄atlah ſeperti Melâʺikat mahâ besàr Tûhan 'îtu ſud̄ahlah berpasàn pad̄ânja, lâlu menjambotlah mampilejnja 'îtu.

25. Mak̄a ſud̄ah tijâda 'ija mengʺenâlij dija, ſabulòm 'ija berʺânakh 'ânakhnja lâki p jang ſûlong 'îtu : mak̄a 'ija pawn menjebûtlah namânja XÎSAJ.

FATSAL JANG KA II.

1. SAtelàh ſud̄ah Xîsáj tap̄erʺânakh di-Bejt Lékhem negerìj Jehûdâ, pad̄a hârij p Râdja Hejrawdejs, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja bârang 'awrang Madjûs der̄i pad̄a benow̄a meſjrikh ſud̄ah berdâtang kapad̄a Jerûſjalejm,

2. 'Ûdjarnja: dimanâtah Râdja 'awrang Jehûdij jang bahâruw tap̄erʺânakh 'îtu ? kârana kâmij ſud̄ah mel̄ihat nudjûmnja dimeſjrikh, dán ſud̄ah dâtang ſombah ſudjûd pad̄ânja.

3. 'Ad̄apawn ſerta Râdja Hejrawdejs ſud̄ah dengar khâ
'îtu, mak̄a kaharuw̄anlah 'i
dán ſaganàp 'iſij Jerûſjal
ſertânja.

4. Mak̄a dehimponkannjâlah ſamow̄a kapâla 'Imâm, dán ſegal̄a Kâtib khawn, lâlu detanjâkannjâlah der̄i pad̄a marika 'îtu, dimâna 'Elmesêlh 'âkan djâdi garàng.

5. Mak̄a marîka 'îtu berkatâlah pad̄ânja : di-Bejt Lélhem negerìj Jėhûd̄â : kârana dem̄ikijen 'îni telàh tersûrat 'awleh Nabìj:

6. 'Ad̄apawn 'âkan 'angkaw, hej Bejt Lélhem tânah Jehûdâ! bûkan ſaperkâra terkitjil 'adâinu di″antâra ſegal̄a panglîma Jehûdâ: kârana der̄i dâlammu djûga 'âkan terbit pang″andjar 'îtu, jang 'âkan menggombalâkan khawmku Jiſrâ″ejl.

7. Tatkâla 'îtu Hejrawdejs ſud̄ah mem̄anggil 'awrang Madjûs 'îtu dijam p, lâlu ſakhſamâ″ìlah der̄i padânja 'ìtù 'âkan zemân nudjûm 'îtu ſudahlah kalihâtan.

8 Mak̄a desûrohnjâlah marîka 'îtu pergi ka-Bejt Lélhem, ſabdânja: ber″angkatlah kâmu, mak̄a ſidikhlah dengan ſakhſamânja 'âkan ka″ânakh 'îtu : mak̄a 'apabila kâmu 'âkan hâbis mendâpat dija, berchabàrlah padâku, ſopâja lâgi 'âku 'îni dâtang ſombah ſudjûd pad̄anja.

9. Mak̄a marîka 'îtu pawn dengarlah 'âkan Râdja, lâlu ber″angkatlah : mak̄a bahuw̄a ſa″onggohnja nudjûm, jang telàh delìhatnja dimeſjrikh, 'îtu mendihuluwîlah marîka 'îtu, ſahingga dâtangnja berdîrij di″âtas tampat, dimâna 'ad̄âlah ka″ânakh 'îtu.

10. Dem̄i delîhatnja nudjûm 'îtu dem̄ikijen, mak̄a ſuk̄âlah marîka 'îtu terlâlu 'âmat besàr ſuk̄ânjâ.

11. Dán tatkâla marîka 'îtu ſud̄ah dâtang mâſokh rûmah 'îtu, mak̄a mendâpatlah 'ija ka″ânakh 'îtu ſerta dengan Marjam 'ibûnja 'îtu: lâlu djâtohlah marîka 'îtu terſongkor ſombah ſudjûd padânja. Mak̄a bukâlah marîka 'îtu benda p nja, lâlu menjampejkanlah padânja bab̄arapa perſombah, der̄i pad̄a 'amâs, dán komînjan, dán mor.

12. Mak̄a katogôranlah marîka 'îtu dengan walhju dâlam mimpijan, djângan pûlang kapad̄a Hejrawdejs, ſahingga 'ondorlah marîka 'îtu pergi ſapandjang djâlan jang lâjin kapada benow̄a dirînja.

13. 'Adapawn ſatelàh ſud̄ah marika 'îtu 'ondor pergi, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſawâtu Melâ″ikat mahâ besàr Tûhan kalihâtanlah dâlam mimpijan pad̄a Jûſof, ſabdânja : bângonlah, ſambotlah ka″ânakh 'îtu dán 'ibûnja, dán larîlah ka-Mitsir, lâlu tinggallah disâna, ſahingga 'âku 'âkan mem̄azlûmkan pad̄âmu. Kârana djâdi Hejrawdejs mentjaharij ka″ânakh 'îtu 'âkan menghîlangkan dija.

14. Satelàh ſudah 'ija bângon, mak̄a 'ija pawn ſambotlah ka″ânakh 'îtu dán 'ibûnja pada mâlam; lâlu ber″angkatlah ka-Mitsir!

15. Mak̄a tinggallah 'ija disâna ſampej kapad̄a mawt Hejrawdejs: ſopâja ganàplah bârang jang telàh dekatâkan 'awleh mahâ besàr Tûhan dengan chidmet Nabìj, ſabdânja: Der̄i dâlam Mitsir 'âku ſud̄ah mem̄anggil 'ânakhku lâkiρ.

16. Tatkâla Hejrawdejs 'adâlah melihat, bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah depermâjinkan 'awleh 'awrang Madjus 'îtu, mak̄a gùſarlah 'ija sângat, lâlu sûrohlah bârang 'awrang pergi membûnoh ſakalijen 'ânakh ρ jang 'ad̄âlah di-Bejt Léhhem, dàn pad̄a ſakalijen tepìj tânahnja 'îtu, der̄i pad̄a 'awrang jang duw̄a tâhon tuw̄ahnja dàn kûrang der̄i padânja 'îtu, ſakîra ρ zemân 'îtu, jang telàh deſakhſamâ'înja der̄i pad̄a 'awrang Madjûs 'îtu.

17. Tatkâla 'îtu ſud̄ah ganàp bârang jang telàh dekatâkan 'awleh Nabìj Jirmejâ, ûdjarnja:

18. Sawâtu ſawâra ſud̄ah terdengar di-Ramâ, peng'adôhan, dàn tangîſan, dàn penghe-rèkh jang 'âmat bânjakh: Rahhejl men̄ângis 'âkan 'ânakh ρ nja, 'ija 'anggan dehîborkan, ſebàb tijâda 'ad̄ânja.

19. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah mangkat Hejrawdejs, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja Melâ'ikat mahâ besàr Tûhan kalihâtanlah dâlam mimpijan pad̄a Jûſof di-Mitsir,

20. Sabdânja: bângonlah, ſambotlah ka'ânakh 'îtu dàn 'ibûnja, lâlu ber'angkatlah kapad̄a tânah Jiſrâ'ejl: kârana ſud̄ah mâti ſegal̄a 'awrang jang men̄ontutlah dîrij ka'ânakh 'îtu.

21. 'Arkijen mak̄a bângonlah 'ija menjambot ka'ânakh 'îtu dàn 'ibûnja, lâlu dâtanglah 'ija kapad̄a tânah Jiſrâ'ejl.

22. Tetâpi tatkâla dedengarnja, bahuw̄a 'Arkelâ'ûs ſud̄ahlah nâjik Râdja ditânah Jehûdâ ganti 'ajahnja Hejrawdejs, mak̄a tàkotlah 'ija pergi kasâna: tetâpi ſedàng katogôranlah 'ija dengan Wahhju dâlam mimpînja, mak̄a singgahlah 'ija kapad̄a tapàs ρ tânah Djalilâ.

23. Mak̄a dâtanglah, 'ija berdûdokh didâlam negerìj jang bernâma Nâtsirat: ſopâja ganàplah bârang jang telàh dekatâkan 'awleh bârang Nabìj ρ, bahuw̄a 'ija 'âkan denamâ'ij Nâtsirij.

FATSAL JANG KA III.

1. SAbermûla mak̄a pad̄a hârij ρ 'îtu djûga dâtanglah Jahhjâ 'Elghazâl ('ija 'îtu Permandij) berchothbat dâlam pâdang bel' antâra Jehûdâ,

2 Lâlu meng'ûdjar, tawbatlah kâmu: kârana karadjâ'an ſawrga 'îtu ſud̄ah damping.

3. Bahuw̄a 'ija 'inîlah dija 'îtu, jang telàh dekatâkan 'awleh Jeſajâ Nabìj 'îtu, 'ûdjarnja: ſawâra 'awrang penjarùw dâlam pâdang bel'antâra, singgarahkanlah djâlan mahâ besàr Tûhan, betulkanlah lûrong ρ nja.

4. 'Ad̄apawn Jaḥjâ 'îtu djûga 'ad̄âlah pakejannja der̄i pad̄a bûluw 'onta, dán pang″îkat kûlit pawn terken̄âlah pad̄a pinggangnja: ſjahd̄án rezikhinja 'adâlah bilâlang p, dán 'ãjer mad̄uw dibûtan djûga.

5 Tatkâla 'îtu mak̄a kaluw̄arlah dâtang kapad̄ânja 'awrang 'îsij Jerûſjalejm, dán 'îsij ſaganàp tânah Jehûdâ, dán 'îsij ſalûroh benow̄a jang kulîling sûngej Jardejn:

6 Mak̄a marîka 'îtu depermand̄ikanlah 'awlehnja didâlam Jardejn, ſambil membâwa 'ikhrâr 'âkan dawſa p nja.

7. 'Ad̄apawn tatkâla delîhatnja bânjakh 'awrang Farîsij dán TSadûkhij dâtang kapad̄a permandijannja, mak̄a katâlah 'ija pad̄ânja: hej kadjadijan bilûdakh p! sijapâtah ſud̄ah tondjokhkan kâmu lârij berlepàs dirîmu der̄i pad̄a 'amârah 'îtu jang nanti dâtang?

8. Tâgal 'îtu hendakhlah kâmu memberij bow̄ah p jang lâjikh 'âkan tawbat.

9. Mak̄a djânganlah kâmu bertjâkap kâta p dâlam ſendirîmù,' ad̄a kawnun 'Ibrâhîm 'âkan bâpa pad̄a kîta: kârana 'âku meng″atâkan pad̄a kâmu, bahuw̄a 'All̄ah berkawâſa membangkitkan der̄i pad̄a bâtu p 'îni 'ânakh p baḡi 'Ibrâhîm.

10. 'Ad̄apawn lâgi ſadija ſud̄ah terhentar kâpakh kapad̄a 'âkar pôhon p kâjuw: mak̄a ſaſawâtu pôhon kâjuw, jang tijâda memberij bow̄ah jang bâjik, 'îtu detabàng dán delimpar kadâlam 'ãpij.

11. Songgohpawn bejta permandîkan kâmu dengan 'ãjer 'âkan membâwa tawbat: tetâpi jang dâtang komedijen der̄i pad̄a bejta lebèh karàs der̄i pad̄a bejta 'ad̄ânja, jang tijâda bejta mustaḥakh mem̄ikol tarompa p nja: 'ija djûga 'âkan permand̄îkan kâmu dengan Rôḥu-'lkhudus dán 'ãpij.

12. Jang njirûnja 'ad̄a pad̄a tângannja, mak̄a 'ija 'âkan peresìhkan balâka tampat pen̄abâhannja, dán kompolkan gendomnja mâſokh kadâlam djulâpangnja, tetâpi ſekàm 'îtu 'ija 'âkan men̄unûkan hâbis dengan 'ãpij jang tijâda terpâdam.

13. Tatkâla 'îtu mak̄a berdâtanglah Xîsâj der̄i pad̄a Djalîlâ ſampej ka-Jardejn kapad̄a Jaḥjâ 'âkan depermand̄îkan 'awlehnja.

14. Mak̄a Jaḥjâ pawn melârangkan dija sângat, ſombahnja: wâdjiblah pâtek 'îni depermandîkan 'awlehmú, 'antah 'angkawkah dâtang kapad̄a pâtek?

15. Mak̄a sâhutlah Xîsâj dán katâlah kapad̄ânja, lûluskanlah ſakârang: kârana dem̄ikijenlah 'ad̄a pâtut pad̄a kâmij mengganâpij ſaſawâtu xadâlet. Tatkâla 'îtu mak̄a delûluskannja 'îtu pad̄ânja.

16. Sabermûla demi Xîsâj hâbis depermandîkan, mak̄a ſabantar djûga 'ija nâjik der̄i dâlam 'ãjer: mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja terbukâlah lângit pa-

dânja, lâlu delihatnjâlah Rôkh 'Allah tûron ſarûpa merpâtij, dán dâtang dijam 'âtaſnja.

17. Maka bahuwa ſaſonggohnja dâtanglah deri dâlam lângit ſawâtu ſawâra meng"atâkan :, 'ija 'îni 'ada 'ânakhku lâki p jang kekâſeh, 'âkan sijâpa 'âku radlâ.

FATSAL JANG KA IV.

1. TAtkâla 'îtu maka terhentarlah Xîsáj 'awleh Rôkh kapada ſawâtu gûron 'âkan detjawbâ"ij 'awleh 'Iblîs.

2. Maka berpowasâlah 'ija 'ampat pûloh hârij, dán 'ampat pûloh mâlam lamânja, dán berlâparlah 'ija 'âchirnja.

3. Maka pentjawba 'îtu pawn berdâtanglah padânja, katânja; djikalaw 'angkaw 'ada 'Ânakh 'Allah, sûrohlah 'âkan bâtu p 'îni mendjâdi rawtij p.

4. Tetâpi sâhutlah 'ija, ſabdânja: ſudah tersûrat, tijâda 'awleh rawtij sâdja mânusija hîdop, hânja 'awleh ſaſawâtu fermân, jang terbit deri pada bûnji penjûroh 'Allah.

5. Sudah 'îtu maka 'Iblîs pawn meng"ambillah dija bâwa kadâlam bejtu-'lmukhadas, lâlu berdirîkanlah dija di"âtas ringkit Kaɀbah.

6. Dán berkatâlah padânja : djikalaw 'angkaw 'ada 'ânakh 'Allah, terdjunkanlah dirîmu kabâwah : kârana ſudah tersûrat, bahuwa pada ſegala Melâ"îkatnja 'ija hendakh berpasàn 'âkan 'angkaw, maka di"âtas tângan p marîka 'îtu 'âkan menâting 'angkaw, ſopâja djângan penah 'angkâw ſontohkan kakîmu pada bâtu.

7. Katâlah Xîsáj padânja, pûla ſudah tersûrat, djângan 'angkaw mentjawbâ"ij mahâ besàr Tûhan 'Ilahmu.

8. Pûla 'Iblîs pawn meng"ambillah dija bâwá ka"âtas ſawâtu bûkit jang 'âmat tinggij, lâlu menondjokhlah padânja ſamowa karadjâ"an "dunjâ, dán kamulijâ"annja.

9. Dán berkatâlah padânja: ſakalijen 'îni 'âku 'âkan memberìj padâmu, djikalaw 'angkaw menijârap dengan ſombah ſudjûd padâku.

10. Tatkâla 'îtu katâlah Xîsáj padânja : njahlah, hej Sjejthân ; karâna ſudah tersûrat, hendakhlah 'angkaw ſudjûd menjombah mahâ besàr Tûhan 'Ilahmu, dán berbowat ɀibâdet padânja ſendîrij djûga.

11. Sudah 'îtu maka 'Iblîs pawn membejarkan dija, maka bahuwa ſaſonggohnja babarapa Melâ"îkat ſudah berdâtang, dán berchidmet padânja.

12. Sabermûla ſatelàh ſudah dedengar Xîsáj, bahuwa terſarahlah Jahhjâ, maka ſudah 'ondor 'ija pûlang kapada Ghalîlâ.

13. Maka 'ija pawn ſudah meninggalkan Nâtsirat, lâlu dâtang berdûdokh di-Kafernahhûm negerìj jang bersîsi pantej tâsik, pada tepìj p tânah Zebûlun dán Naftalij.

14. Sopâja ganàplah bârang

jang telàh dekátâkan 'awleh Jeſj-aẕjâ Nabìj 'îtu, 'ûdjarnja:

15. Tânah Zebûlun, dán tânah Naftalij diſabelàh djâlan katâsik diſabaràng Jardejn, 'ija 'îtu, Ŋalîlâ CHalâjikh.

16. KHawm 'îtu jang dûdokh pad̄a kalàm, ſud̄ah melîhat ſawâtu taràng jang besàr: dán baḡi ſegal̄a 'awrang jang dûdokh pad̄a tânah dán bâjang mawt 'îtu, taràng pawn ſud̄ah terbit baḡînja.

17. Der̄i pad̄a tatkâla 'îtu mak̄a bahâruw Xîsáj mem̄ùlâ'ij berchothbat, dán berſabda: tawbatlah kâmu, kârana karadjâ'an ſawrga 'îtu ſud̄ah damping.

18. Sabermûla mak̄a berdjâlanlah Xîsáj pad̄a pantej tâsik Ŋalîlâ; mak̄a delîhatnja duw̄a 'awrang bersûdâra, 'ija 'îtu, Sjîmawn jang terſebùt Petrus, dán 'Andarijâ sûdarânja lâki p, jang 'ad̄âlah bow̄ang djâla kadâlam tâsik: kârana 'adâlah marîka 'îtu nalâjan.

19. Mak̄a ſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu, màrîlah meng'ikot 'âku, mak̄a 'âku hendakh djadîkan kâmu nalâjan p mânusija p.

20. Mak̄a ſabantar djûga marîka 'îtu ſud̄ah men̄inggalkan djâla p nja, lâlu meng'îkot dija.

21. Mak̄a dem̄i ber'angkat 'ija der̄i sâna, delîhatnja duw̄a 'awrang bersûdâra jang lâjin, 'ija 'îtu, Jaẕkhûb 'ânakh lâki p Zebedáj, dán Jahjâ sûdarânja lâki p 'îtu didâlam parâhu ſerta dengan bapânja Zebedáj 'îtu membûbol djâla p nja, lâlu depanggilnja marîka 'îtu.

22. Mak̄a ſabantar djûga marîka 'îtu ſud̄ah meninggalkan parâhu dán bapânja 'îtu, lâlu meng'îkot dija.

23. Sabermûla mak̄a Xîsáj pawn meng'idârij ſalûroh tânah Ŋalîlâ, ſambil meng'âdjar didâlam Kanîſah p nja, dán menchothbat 'Indjîl karadjâ'an 'îtu, ſarâja 'ija menjombohkan ſegal̄a djenis penjâkit, dán ſegal̄a djenis dlaẕâfat didâlam khawm 'îtu.

24. Mak̄a maſjhûrlah wartânja kaluw̄ar kapad̄a ſalûroh benow̄a Sûrijâ: mak̄a dehâdapkan 'awranglah kapad̄ânja ſamow̄a 'awrang jang ken̄a sâkit, jang terken̄a dengan bâgej p penjâkit dán ſangsâra, dán segal̄a 'awrang madjnûn, dán 'awrang sâkit bûlan, dán 'awrang tejpokh lâſa: mak̄a deſombohkannjâlah marîka 'îtu.

25. 'Arkijen mak̄a bânjakh raẕijet meng'ikot dija der̄i pad̄a tânah Ŋalîlâ, dán der̄i pad̄a benow̄a jang bernâma Negerìj ſapûloh, dán der̄i pad̄a Jerûſjalejnì, dán der̄i pad̄a tânah Jehûdâ, dán der̄i pad̄a benow̄a diſabaràng Jardejn.

FATSAL JANG KA V.

1. SAbermûla dem̄i delîhat Xîsáj ſegal̄a raẕijet 'îtu, mak̄a nâjiklah 'ija ka'âtas ſabow̄ah bûkit, dán hâbis 'ija dûdokh, berdâtanglah murîd p nja kapad̄ânja.

2. Mak̄a debukâkannja mû-

lutnja, lâlu de″âdjarkannja marîka 'îtu, katânja:

3. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang pâpa njawânja: kârana marîka 'îtu djûga pûnja karadjâ″ah ſawrga.

4. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang duka tjita: kârana marîka 'îtu djûga 'âkan dehîborkan.

5. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang djînakh hatînja: kârana marîka 'îtu djûga 'âkan berpuſakâ″ij bûmi.

6. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang berlâpar dán berdahâga 'âkan ꞩadâlet: kârana marîka 'îtu djûga 'âkan dekinnjangkan.

7. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang meng″asijânij: kârana marîka 'îtu djûga 'âkan ber″awleh rakhmet.

8. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang hening hatînja: kârana marîka 'îtu djûga 'âkan memandang 'Allah.

9. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang berdâmej: kârana marîka 'îtu djûga 'âkan deſebùt 'ânakh p 'Allah.

10. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang deperhambat 'awleh kârana ſebàb ꞩadâlet: kârana marîka 'îtu djûga pûnja karadjâ″an ſawrga.

11. Berbahagija kâmu 'ada, manakâla 'awrang mentjelâkan dán perhambat kâmu, dán bermâkej dengan ſegala kâta jang djâhat, âkan kâmu, ſambil berdusta p, 'îtupawn 'awleh kârana ſebáb 'âku.

12. Sukâlah dán termasâlah kâmu, bahuwa besàrlah pahalâmu didâlam ſawrga: kârana demikijenlah 'awrang ſudah perhambat ſegala Nabìj, jang 'ada dihûlu deri pada kâmu.

13. Kâmu 'îni 'ada gâram dibûmi 'îtu: 'adapawn djikalaw gâram 'îtu 'ambarlah rasânja, dengan 'apa garàng 'îtu 'âkan degarâmij? 'âkan bârang ſawâtu pawn tijâda 'îtu bergûna lâgi, melâjinkan 'âkan debowang kaluwar, dán 'âkan de″îrik hâbis 'awleh mânusija p.

14. Kâmu 'îni 'ada taràng dunjâ 'îtu: tijâda dâpat ſawâtu negerìj, jang di″âtas ſabowah bûkit tampatnja, 'îtu 'ada terbûni.

15. Lâgipawn tijâda bejâſa 'awrang pâſang ſawâtu dijan, dán târoh dija 'îtu dibâwah bârang ſukâtan; tetâpi di″âtas kâki dijan djûga, maka 'ija bersûloh bagi ſamowa 'awrang jang didâlam rûmah 'îtu.

16. Berîlah bagîtu taràngmu bersûloh dihadâpan mânusija p, ſopâja delîhatnja ſegala perbowâtanmu jang bâjik, lâlu demulijâkannja bapâmu jang 'ada diſawrga.

17. Djânganlah kâmu ſangka, bahuwa ſudah kudâtang 'âkan merombakh Tawrât, 'âtaw Nabìj p: ſudah tijâda kudâtang 'âkan merombakh, hânja 'âkan mengganâpij.

18. Kârana 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, ſahingga lûput lângit dán bûmi tijâda Jâ ſawâtu 'âtaw ſawâtu pawn chu-

tħah 'âkan lûput der̄i pad̄a Tawrât, ſahingga ſamow̄a 'îtu 'âkan djâdi.

19. Sebàb 'îtu djik̄alaw bârang sijâpa garàng 'âkan mer̄ombakh ſawâtu der̄i pad̄a ſegal̄a ẖarth jang 'âmat kitjìl 'îni, dàn 'âkan meng'âdjar baḡìtu mânusij̄a p, 'ij̄a 'âkan deſebùt 'âmat kitjìl didâlam karadjâ'an ſawrga: tetâpi djik̄alaw bârang sijâpa garàng 'âkan berbow̄at dàn meng'âdjar 'îtu dengan ſepertinja, 'ij̄a djûga 'âkan diſebùt besàr didâlam karadjâ'an ſawrga.

20. Kârana 'âku berſabda pad̄a kâmu, djik̄alaw tijâda limpah ʐadâletmu terlebèh der̄i pad̄a ʐadâlet Kâtib p, dàn 'awrang Farîsij 'îtu, tijâda 'âkan ſakâli p kâmu mâſokh kadâlam karadjâ'an ſawrga.

21. Kâmu ſud̄ah dengar bahuw̄a telàh dekatâkan pad̄a 'awrang 'aw̄al zemân, djângan 'angkaw membûnoh: sebab 'îtu djik̄alaw bârang sijâpa membûnoh, dendânja delhukumkan 'awleh malhkamat.

22. Tetâpi 'âku 'îni berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a ſaſa'awrang, jang gûſar 'âkan sûdarânja lâki p ſamen̄âp, dendânja delhukumkan 'awleh malhkamat: dàn bârang sijâpa jang kâta p pad̄a sûdarânja lâki p, hej djâhil! dendânja delhukumkan 'awleh madjlis Sjerîf: tetâpi bârang sijâpa jang kâta p, hej 'alhmakh! dendânja delhukumkan dâlam 'āpij djahan̄am.

23. Sebàb 'îtu djik̄alaw 'angkaw hendakh perſombahkan hadij̄atmu di'âtas medzbelh, dàn disâna pawn 'angkaw terſadàr, bahuw̄a sûdarâmu lâki p 'ad̄a bârang tjiderânja dengan dîkaw.

24. Mak̄a bejarlah hadij̄atmu disâna dimûka medzbelh, dàn pergîlah, berdâmejlah dihûlu dengan sûdarâmu lâki p, mak̄a hâbis 'îtu, dâtanglah dàn perſombahkanlah hadij̄atmu.

25. Bâjiklah lakàs hatîmu 'ad̄a ſedàp dengan lâwanmu, ſalâgi 'angkaw 'ad̄a ſertânja pad̄a djâlan: ſopâja mud̄ah p an djângan lâwan 'îtu ſarahkan dîkaw pad̄a HHâkim, dàn HHâkim pawn ſarahkan dîkaw pad̄a djûru pasôngan, mak̄a 'angkaw djûga debow̄angkan kadâlam pandjâra.

26. 'Āmîn djûga 'âku berſabda pad̄âmu, tijâda ſakâli p 'angkaw 'âkan kaluw̄ar der̄i sâna, ſahingga 'angkaw 'âkan membâjar hâbis pîtis jang 'âchir.

27. Kâmu ſud̄ah dengar bahuw̄a telàh dekatâkan pad̄a 'awrang 'aw̄al zemân, djângan 'angkaw bermûkah.

28. Tetâpi 'âku 'în̄i berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a ſaſa'awrang jang mem̄andang ſawâtu parampuw̄an nafsûnja hendakh 'îngin 'âkan dij̄a, ſadij̄a 'ij̄a ſud̄ah bermûkah dengan dij̄a dâlam hatînja.

29. Sebàb 'îtu djik̄alaw matâmu kânan memberij ẖak pad̄âmu, tjâbotlah dij̄a, dàn bow̄anglah dij̄a der̄i padâmu: kârana bergûna padâmu, ſopâja hîlang ſawâtu der̄i pad̄a ſegal̄a

'anggawtâmu, dân djângan ſaganàp tûbohmu debowang kadâlam djahanam.

30. Dân djikalaw tânganmu kânan memberij ſjak padâmu, kûdonglah dija, dân bowanglah dija deri padâmu: kârana bergûna padâmu, ſopâja hîlang ſawâtu deri pada segala 'anggawtâmu, dân djângan ſaganàp tûbohmu debowang kadâlam djahanam.

31. Lâgipawn telàh dekatâkan, djikalaw bârang sijâpa mâwu membowangkan bininja, hendakhlah 'ija memberij sûrat thalâkh padânja.

32. Tetâpi 'âku 'ini berſabda pada kâmu, bahuwa, djikalaw bârang sijâpa membowangkan bininja, katjuwâlij pada khâl zinâ, 'ija memberij padânja pôhon 'âkan bermûkah: dân djikalaw bârang sijâpa berbinîkan parampuwan jang terbowang 'itu, 'ija pawn bermûkah.

33. Pûla kâmu ſudah dengar bahuwa telàh dekatâkan pada 'awrang 'awal zemân, djângan 'angkaw meng'ûbahkan perſompâhan, hânja hâroslah 'angkaw membâjar ſegala perſompâhanmu pada mahâ besàr Tûhan.

34. Tetâpi 'âku 'ini berſabda pada kâmu, djângan berſompah ſakâli p: djângan dengan ſawrga, kârana bahuwa 'itu 'ada zarſj 'Allah:

35. Djângan dengan bûmi, kârana bahuwa 'itu 'ada pelâpikh kâki p nja: djângan dengan Jerûſalejm, kârana bahuwa 'itu 'ada negerij Sulthân jang zatlîm.

36. Djângan 'angkaw berſompah dengan kapalâmu, kârana bahuwa tijâda 'angkaw ſampat berbowat ſahelèj rambot 'itu djâdi pûtih 'ataw hitam.

37. Tetâpi bejarlah perkatâ'an kâmu 'ada, behkan, behkan! bûkan, bûkan! maka bârang jang lebèhlah deri pada kaduwa 'ini, 'itûlah deri pada perij djâhat 'adânja.

38. Kâmu ſudah dengar bahuwa telàh dekatâkan, mâta ganti mâta, dân gîgij ganti gîgij:

39. Tetâpi 'âku 'ini berſabda pada kâmu, djângan melâwan 'awrang jang djâhat: hânja bârang sijâpa menampar pipîmu kânan, bâliklah padânja pawn pîpi jang lâjin.

40. Dân 'âkan 'awrang jang mâwu berbantah ſertâmu, dân meng'ambil badjûmu, bejarlah padânja pawn ſelimot.

41. Dân bârang sijâpa pakhſa dîkaw berdjâlan ſawâtu mil djâwohnja, pergîlah ſertânja ſadjâwoh duwa mil.

42. Pada 'awarng jang minta bârang 'apa deri padâmu, hendakhlah kawberij djûga, dân pada 'awrang, jang mâwu pindjam bârang 'apa deri padâmu, djânganlah kaw'anggan.

43. Kâmu ſudah dengar, bahuwa telàh dekatâkan, hendakhlah 'angkaw meng'asêhij ſamâmu mânusija, dân membintjij ſatarûmu.

44. Tetâpi 'âku 'ini berſab-

da pada kâmu, kâſehlah 'âkan ſatarûw p mu, mintâlah kabidjîkan bagi ſegala 'awrang jang meng″utôkij kâmu, bowatlah kabajîkan pada ſegala 'awrang jang membintjij kâmu, dàn ſombahjanglah kârana ſegala 'awrang jang meng″anjâja kâmu dàn jang menghambat kâmu.

45. Sopâja kâmu djâdi 'ânakh p bapâmu jang 'ada diſawrga. Kârana 'ija menerbitkan mataharînja di″âtas 'awrang jang djâhat dàn jang bâjik, dàn menghudjânij di″âtas 'awrang jang ƶâdil dàn jang bûkan ƶâdil.

46. Kârana djikalaw kâmu kâſeh 'âkan 'awrang jang meng″asêhij kâmu, 'apâtah pahâla 'ada padâmu ? bûkankah lâgi 'awrang pentjokej berbowat demikijenlah ?

47. Dàn djikalaw kâmu memberìj ſalâm pada sûdâra p mu ſendîri djûga, 'apâtah lebehnja kâmu berbowat deri pada 'awrang lâjin ? bûkankah lâgi 'awrang pentjokej berbowat demikijenlah ?

48. Tâgal 'îtu djadîlah kâmu ſemporna, ſeperti bapâmu jang diſawrga 'îtu 'ada ſemporna.

FATSAL JANG KA VI.

1. 'ÎNGatlah, djângan kâmu memberìj tſedekhahmu dihadâpan mânusija p, 'âkan delîhat 'awlehnja : maka tjâra lâjin tijâda 'ada pada kâmu bârang pahâla sâma bapâmu jang 'ada diſawrga.

2. Sebàb 'îtu 'apabîla 'angkaw memberìj tſedekhah, djanganlah sûroh bertijop bôrij dihadâpanmu, ſeperti 'awrang munâfikh bejâſa berbowat dâlam Kanîſah p dàn dâlam kampong p, ſopâja marîka 'îtu delhormâtij 'awleh mânusijâ p : 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, ſudah hâbis marîka 'îtu tarîma pahalânja.

3. Tetâpi tatkâla 'angkaw memberìj tſedekhah, djânganlah berìj tânganmu kìrij meng″atahuwij, 'apa deperbowat tânganmu kânan.

4. Sopâja tſedekhahmu deberìj sûnji p : maka bapâmu, jang melîhat ſaſawâtu jang sûnji, 'ija ſendîri djûga 'âkan membâlas 'îtu padâmu njâta p.

5. Maka 'apabîla 'angkaw ſombahjang, djângan 'ada lakûmu ſeperti 'awrang munâfikh : kârana marîka 'îtu ſuka ſombahjang terdîrij didâlam Kanîſah p dàn pada pendjûrej lebòh p, ſopâjâ 'ija kalihâtan garàng kapada mânusija p : 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa ſudah hâbis marîka 'îtu tarîma pahalânja.

6. Tetâpi 'angkaw 'îni, manakâla 'angkaw hendakh ſombahjang, mâſokhlah kadâlam bîlikhmu, dàn kontjîkanlah pintûmu, lâlu ſombahjanglah kapada bapâmu, jang 'ada ditampat jang sûnji 'îtu, maka bapâmu, jang melîhat ſaſawâtu jang sûnji, 'âkan membâlas 'îtu padâmu njâta p.

7. Maka bilamâna kâmu ſombahjang, djânganlah kâmu meng″ûlang p kâta p mu dengan sija p, ſeperti 'awrang CHalîkhij : kârana marîka 'îtu ſangka, bahuwa 'ija 'âkan deperdengarkan 'awleh kabanjâkan kâta p nja.

8. Sebàb 'îtu djânganlah kâmu djâdi ſaperìj dengan mârîka 'îtu : karâna bâpa kâmu tâhu ſegala bârang jang bergûna pada kâmu dihûlu deri pada kâmu minta dozâ kapadânja.

9. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu ſombahjang demikijenlah : Bâpa kâmij jang 'ada diſawrga, namâmu deperſutjîlah kirânja.

10. Karadjâ″anmu dâtanglah. Kahendakhmu djadîlah, ſeperti didâlam ſawrga, demikijenlah di″âtas bûmi.

11. Rawtij kâmij ſahârij p berîlah 'âkan kâmij pada hârij 'îni.

12. Dán 'amponîlah pada kâmij ſegala sâlah kâmij, ſeperti lâgi kâmij 'îni meng″ampônij pada 'awrang jang bersâlah kapada kâmij.

13. Dán djânganlah membâwa kâmij kapada pertjawbâ″an, hânja lepaskanlah kâmij deri pada jang djâhat.' Kârana 'angkaw pûnja karadjâ″an, dán kawâſa, dán kamulijâ″an ſampej ſalâma p nja, 'Ãmîn,

14. Kârana djikalaw kâmu meng″ampônij pada mânusija p ſegala perſalâhannja, maka lâgi bapâmu ſamâwij 'âkan meng″ampônij pada kâmu.

15. Tetâpi djikalaw tijâda kâmu meng″ampônij pada mânusija p ſegala perſalâhannja, maka tijâda lâgi bapâmu 'âkan meng″ampônij ſegala perſalâhanmu.

16. Dán manakâla kâmu berpowâſa, djângan 'ada lakûmu ſeperti 'awrang munâfikh dengan mûrong mukâmu : kârana marîka 'îtu sûramkan rûpa mukânja, ſopâja 'ija kalihâtan pada mânusija, tatkâla 'ija berpowâſa : 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa ſudah hâbis marîka 'îtu tarîma pahalânja.

17. Tetâpi 'angkaw 'îni, 'apabîla 'angkaw berpowâſa, hendakhlah bermînjakhkan kapalâmu, dán membâſoh mukâmu.

18. 'Âgar djângan 'angkaw kalihâtan pada mânusija tatkâla 'angkaw berpowâſa, hânja pada bapâmu djûga, jang 'ada ditampat jang sûnji ; maka bapâmu, jang melîhat ſaſawâtu jang sûnji, 'âkan membâlas 'itu padâmu njâta p.

19. Djânganlah kâmu berbendâkan bagi dirîmu benda p di″âtas bûmi, dimâna gîgas dán karâtan membinasâkan, dán dimâna 'awrang pentjûrij menggarôkh turûs, lâlu mentjûrij.

20. Tetâpi hendakhlah berbendâkan bagi dirîmu benda p didâlam ſawrga, dimâna bûkan gîgas, dán bûkan karâtan membinasâkan, dán dimâna 'awrang pentjûrij tijâda menggarôkh turûs, dán tijâda mentjûrij.

21. Kârana bârang dimâna

'ada bendâmu, disâna lâgi 'ada hatîmu.

22. Mâta 'îtu 'ada dijan tûboh: ſebàb 'îtu djikalaw matâmu 'ada betùl, ſaganàp tûbohmu 'âkan bertarângan.

23. Tetâpi djikalaw matâmu 'ada djâhat, ſaganàp tûbohmu 'âkan berkalâman. Sebàb 'îtu djikalaw taràng jang didâlammu 'îtu djâdi kalàm, 'antah kalàm ſendîrij 'îtu barapa lâgi?

24. Bârang ſa'awrang tijâda ſampat deperhamba kabâwah duwa Tuwan: kârana tadâpat tijâda 'ija membintjij sâleh ſawâtu dán meng'âſeh jang lâjin, 'âtaw 'ija berlekàt pada sâleh ſawâtu, dán memudahkan jang lâjin. Tijâda kâmu ſampat deperhamba kabâwah 'Allah dán kabâwah Mamûnâ.

25. Sebàb 'îtu 'âku berſabda pada kâmu, djânganlah bertjinta 'âkan dîrij kâmu, 'apa kâmu 'âkan mâkan, dán 'apa kâmu 'âkan mînom: dán djângan 'âkan tûboh kâmu, apa kâmu 'âkan pâkej: bûkankah dîrij 'îtu terlebèh deri pada makânan, dán tûboh deri pada pakejan?

26. Tejngokhlah kapada bûrong p dilângit, bahuwa tijâda 'ija menâbor, dán tijâda meng'atàm, dán tijâda kompolkan 'apa p bâwa kadâlam djulâpang p, maka bapâmu ſamâwij pejarâkan dija 'îtu: bûkankah kâmu 'îni makin lâku deri padânja 'îtu?

27. Sijâpa garàng deri pada kâmu dengan bertjinta ſampat tambah pada lembagânja ſawâtu djûga hasta?

48. Dán 'âkan pakejan meng'apa kâmu bertjinta? hendakhlah meng'âmat p ij bûnga p bâkong dipâdang, bagimâna 'ija bertomboh: tijâda 'ija bakardja, dán tijâda 'ija mengganteh:

29. Maka 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa tijâda lâgi Solejmân terkenâlah dengan ſamowa kamulija'annja, ſeperti sâleh ſawâtu deri pada ſegala 'îni.

30. Adapawn djikalaw 'Allah menghijâsij bagîtu rompot dipâdang, jang harîni 'ada, dán 'ejſokhnja terbowang kakâlam tanûr, bûkankah lebèh pûla kâmu, hej 'awrang jang kûrang 'imân?

31. Sebàb 'îtu djânganlah kâmu bertjinta; ſambil ûdjarmu: 'apâtah kâmij 'âkan mâkan?, 'âtaw 'apâtah kâmij 'âkan mînom? dán 'apâtah kâmij 'âkan pâkej?

32. Kârana CHalâjikh menontut ſamowa perkâra 'îni: kârana bapâmu ſamâwij tâhu, bahuwa kâmu ber'ûſah 'âkan ſakalijen perkâra 'îni.

33. Tetâpi dihûlu hendakhlah menontut karadjâ'an 'Allah dán ṣadâletnja, maka ſakalijen perkâra 'îni, 'âkan detambâhij pada kâmu.

34. Sebàb 'îtu djânganlah kâmu bertjinta 'âkan 'ejſokh: kârana 'ejſokh 'îtu 'âkan bertjinta 'âkan ſendirînja, pada ſaſawâtu hârij tjûkoplah djûga djâhatnja.

FATSAL JANG KA VII.

1. DJÂnganlah kîra p kan, ſopâja djângan kâmu dekîra p kan.

2. Kârana dengan kîra p an jang mâna kâmu kira p kan, maka kâmu 'âkan dekîra p kan: dàn dengan ſukâtan jang mâna kâmu sûkatkan, maka pada kâmu 'âkan desûkatkan pûla.

3. Adapawn meng″apa 'angkaw melîhat tatàl jang didâlam mâta sûdarâmu, tetâpi golondong 'îtu jang didâlam mâta ſendirîmu tijâda 'angkaw meng″ejling?

4. 'Âtaw bagimâna 'angkaw bawleh berkâta pada sûdarâma, bejarlah bejta meng″aluwarkan tatàl 'îtu deri dâlam mâtamu, maka bahuwa ſaſonggohnja 'ada ſawâtu golondong didâlam matâmu?

5. Jâ munâfikh, kaluwarkanlah dihûlu golondong 'îtu deri dâlam mâta dirîmu, maka kalàkh ter″îngatlâh 'âkan meng″aluwarkan tatàl 'îtu deri dâlam mâta sûdâramu.

6. Djânganlah berìj benda jang khudus pada 'andjing p, dàn djânganlah bowang mutijâra p mu kahadâpan bâbi p: ſopâja djângan bârang kâla 'ija meng″îrikh dija 'îtu 'antjor p dengan kâki p nja, dàn ſerta depâlingnja dirînja 'ija mentjârikh kâmu.

7. Mintâlah, maka 'âkan deberîkan pada kâmu: tjaharîlah, maka kâmu 'âkan mèndâpat: tapòkhlah, maka 'âkan debukâkan pada kâmu.

8. Kârana ſaſa″awrang jang minta, 'ija djûga tarîma; dàn jang mentjahârij, 'ija djûga mendâpat: dàn pada 'awrang jang tapòkh 'âkan debukâkan djûga.

9. 'Antah sijâpa mânusija 'ada di″antâra kâmu, jang kapadânja djikalaw 'ânakhnja minta rawtij, 'adâkah 'ija memberìj padânja bâtu?

10. Dàn djikalaw 'ija minta 'îkan, 'adâkah 'ija memberìj padânja 'ûlar?

11. Sebàb 'îtu djikalaw kâmu 'îni, jang 'ada djâhat, tâhu memberìj babarapa pemberìj jang bâjik pada 'ânakh p mu, barapa lâgi bapâmu, jang 'ada diſawrga, 'âkan memberìj bârang p jang bâjik pada ſegala 'awrang jang minta kapadânja?

12. Sebàb 'îtu ſegala ſaſawâtu jang kâmu ſuka ſegala mânusijâ berbowat padâmu, bagitu lâgi hendakhlah kâmu 'îni berbowat padânja: kârana bahuwa 'îni djûga 'ada bûnji Tawrât dàn ſegala Nabìj p.

13. Mâſokhlah deri pada pintu jang ſampit: kârana luwaslah pintu, dàn lejbarlah djâlan 'îtu, jang menghentar kapada kabinasâ″an, maka 'ada bânjakh 'awrang jang mâſokh deri padânja 'îtu.

14. Kârana ſampitlah pintu, dàn ſaſakhlah djâlan 'îtu jang menghentar kapada kahidôpan, maka 'ada kûrang 'awrang jang mendâpat dija.

15. Tetâpi 'îngatlah kâmu deri pada Nabìj p jang dusta, jang dâtang kapada kâmu terkena

dengan pakej̄an domba þ, hânja didâlam bâthinnja marika 'îtu 'ad̄a gurk jang terkam þ.

16. Der̄i pad̄a perìj bow̄ah þ nja kâmu 'âkan meng″enàl dij̄a. 'Ad̄âkah garàng 'awrang pûngut bow̄ah 'angawr der̄i pad̄a dûrij þ, 'âtaw bow̄ah 'ãrâ der̄i pad̄a 'ûnakh þ?

17. Dem̄ikij̄enlah ſaſawâtu pôhon kâjuw jang bâjik 'îtu memberìj bow̄ah þ jang bâjik, dán ſawâtu pôhon kâjuw jang djâhat 'îtu memberìj bow̄ah þ jang djâhat.

18. Tijâda dâpat pôhon kâjuw jang bâjik memberìj bow̄ah þ jang djâhat: dán tijâda pôhon kâjuw jang djâhat memberìj bow̄ah þ jang bâjik.

19. Saſawâtu pôhon kâjuw, jang tijâda memberìj bow̄ah jang bâjik, 'îtu detabàng dán delimpar kadâlam 'ãpij.

20. Sebàb 'îtu mak̄a der̄i pad̄a perìj bow̄ah þ nja kâmu 'âkan meng″enàl dij̄a.

21. Bûkan ſaſa″awrang jang ſombah pad̄âku, jâ Tûhan, jâ Tûhan, 'îtu 'âkan mâſolkh kadâlam karadjâ″an ſawrga; hânja jang berbow̄at kahendakh bapâku jang 'ad̄a diſawrga.

22. Bânjakh 'awrang 'âkan ſombâh kapad̄âku pad̄a hârij 'îtu djûga, jâ Tûhan, jâ Tûhan, bûkankah dengan namâmu kâmij ſud̄ah bernubuw̄et, dán dengan namâmu kâmij ſud̄ah membow̄ang bab̄arap̄a djin, dán dengan namâmu kâmij ſud̄ah berbow̄at bânjakh khow̄at?

23. Mak̄a tatkâla 'îtu 'âku 'âkan berſabda pad̄a marika 'îtu dengan pûtus, bahuw̄a tijâda pen̄ah 'âku meng″enàl kâmu. Njahlah der̄i pad̄âku, hej ſegal̄a kâmu jang meng″ardjâkan thoghjân.

24. Sebàb 'îtu ſaſa″awrang jang men̄engar ſegal̄a perkatâ″anku 'îni, lâlu mel̄akûkan dij̄a 'îtu, mak̄a 'aku 'âkan meng″upamâkan dij̄a dengan ſa″awrang lâki þ bidjakhsâna, jang ſud̄ah per″ûſah rûmahnja di″âtas ſawâtu bâtu kârang.

25. Mak̄a tûronlah hûdjan jang daràs, dán pâſanglah 'ãjer sûngej, dán bertij̄oplah ſegal̄a 'ângin, lâlu timpâlah pad̄a rûmah 'îtu djûga, mak̄a ſud̄ah tijâda 'îtu robòh, kârana 'îtu 'ad̄âlah tap̄er″âlas di″âtas ſawâtu bâtu kârang.

26. Lâgipawn ſaſa″awrang jang men̄engar ſegal̄a perkatâ″anku 'îni, dán tijâda mel̄akûkan dij̄a 'îtu, 'ij̄a 'âkan de″upamâkan dengan ſa″awrang lâki þ jang gîla, jang ſud̄ah per″ûſah rûmahnja di″âtas pâsir.

27. Mak̄a tûronlah hûdjan jang daràs, dán pâſanglah 'ãjer sûngej, dán bertij̄oplah ſegal̄a 'ângin, lâlu tampohlah pad̄a rûmah 'îtu djûga, mak̄a ſud̄ah 'îtu robòh, ſahingga 'ad̄âlah karobôhannja 'îtu besàr.

28. Sabermûlah per″istiwâlah tatkâla Xîsáj ſud̄ahlah pûtus ſegal̄a perkatâ″an 'îni, mak̄a razij̄et 'îtu hhejrânlah tertjangàng men̄engar peng″adjârannja.

29. Kârana 'ad̄âlah 'ija meng″âdjar marika 'itu ſa″awleh p 'awrang peng″awâſa, dán bûkan ſa″awleh p Kâtib p.

FATSAL JANG KA VIII.

1. 'ADapawn ſatelàh ſud̄ah 'ija tûron der̄i 'âtas bûkit, mak̄a bânjakh raꭓijet meng″îkotlah dija.

2. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggolnja 'ad̄âlah dâtang ſa″awrang berkusta ſudjûd padânja, ſombahnja: jâ Tûhan, djik̄alaw 'angkâw kahendâkij garàng, 'angkâw ſampat menthâhirkan pâtek.

3. Mak̄a Ꭓîsâj pawn meng″ondjokhlah tângannja, lâlu mendjâbatlah dija, ſabdânja: kukahendâkij, mak̄a djadîlah 'angkaw thâhir. Mak̄a ſabantar djûga djadîlah 'ija thâhir der̄i pada kustânja.

4. Mak̄a Ꭓîsâj pawn ſabdâlah padânja, 'îngatlah, djângan 'angkaw berìj tâhu 'îtu pada bârang ſa″awrang: hânja pergîlah tondjokhlah dirîmu pad̄a 'Imâm, lâlu perſombahkanlah pemberijan 'itu, jang telàh detîtahkan Mûsâj, 'âkan kaſjaksi″an pad̄a marîka 'îtu.

5. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah Ꭓîsâj mâſokh ka-Kafernalhûm, mak̄a dâtanglah ſa″awrang panggrâtus kapad̄ânja ſambil mem̄ôhonkan dija,

6. Dán ſombah, jâ Tûhan, bûdakhku bâringp terhentar didâlam rûmah ken̄a tejpolh lâſa, ſambil deperſangſarâ″ij terlâlu 'âmat.

7. Mak̄a Ꭓîsâj pawn ſabdâlah pad̄ânja, 'âku 'îni mâwu dâtang menjombohkan dija.

8. Mak̄a sâhutlah pangrâtus 'itu, lâlu ſombahlah, jâ Tûhan, pâtek bûkan 'ad̄a mustalhakh 'âkan 'angkaw mâſokh kabâwah 'âtap rûmahku, hânja berſabdâlah djuw̄a ſapâtah kâta, mak̄a bûdakhku 'âkan deſombohkan.

9. Kârana lâgi pâtek 'îni 'ad̄â ſa″awrang mânusija taꭓalokh kabâwah peng″awasâ″an, dán dibâwah tângan pâtek 'ad̄a bab̄arap̄a laſjkar: dán pâtek sûroh pada 'awrang 'îni, pergîlàh, mak̄a 'ija pergi: dán pad̄a 'awrang lâjin, dâtanglah, mak̄a 'ija dâtang: dán pad̄a hambâku, berbow̄atlah 'îtu, mak̄a 'ija berbow̄at.

10. 'Ad̄apawn ſerta Ꭓîsâj dengar 'itu, mak̄a lhejrânlah 'ija, dán ſabdâlah pad̄a ſegal̄a 'awrang jang meng″îring dija: 'ãmin djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, ſonggohpawn di″antâra 'awrang Jiſrâ″ejl ſud̄ah tijâda 'âku mendâpat bârang 'îmân jang ſabâgejnja.

11. Tetâpi 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a bânjakh 'awrang der̄i pada fihakh meſjrikh dán meghrib 'âkan dâtang, dán dûdokh ſahidângan dengan 'Ibrâhim, dán Jitslhâkh, dán Jaꭓkhûb didâlam karadjâ″an ſawrga.

12. 'Ad̄apawn 'ânakh p karadjâ″an 'âkan debow̄ang kadâlam kalâm jang terlâlu 'âmat

kâbut, disâna 'âkan 'ada tangîſan-dán peng'arâtan gîgij p.

13. Maka berſabdâlah ʿîsáj pada pengrâtus 'îtu, pergîlah 'awlehmu, maka ſeperti 'angkaw ſudah pertjâja djadilah djûga padâmu. Maka ſombohlah bûdakhnja pada djam 'îtu djûga.

14. Sabermûla maka dâtanglah ʿîsáj mâſokh rûmah Petrus, lâlu lîhatlah mintuwakhnja parampuwan bâring p terhentar digarèj, ſambil berdamàm.

15. Maka dedjâbatnjâlah tângannja, maka damàm pawn meninggalkanlah dija, maka parampuwan 'itu bângon, lâlu melajânij pada marîka 'itu.

16. Dán ſatelàh ſudah petàng hârij, maka 'awrang ſudah menghâdapkan kapadânja bânjakh 'áwrang madjnûn, maka debowangkannjâlah ſegala hantu dengan ſapâtah kâta, dán ſamowa 'awrang jang kena sâkit 'itu deſombohkannjâlah.

17. Sopâja ganaplah bârang jang telàh dekatâkan 'awleh Jeſjazjâ, Nabìj 'itu, 'ûdjarnja: 'ija djûga ſudah menanggong ſegala kaſakitan kâmij, dán ſegala ſangsâra kâmij 'ija ſudah mendjondjong.

18. Bermûla maka ʿîsáj pawn lîhatlah razijet bânjakh kulîling dija, dán sûrohlah pergi lâlu kaſabaràng.

19. Maka berdâtanglah ſa'awrang Kâtib, dán ſombahlah padânja: hej gûruw, pâtek mâwu meng'îring 'angkaw, bârang kamâna kawpergi garàng.

20. Maka ʿîsáj pawn ſabdâlah padânja: pada rûbah p 'ada garonggong p, dán pada bûrong p dilângit pawn sârang p: tetâpi pada 'Ânakh 'Insân bûkan 'ada bârang tampat dimâna 'ija berbâringkan kapadânja.

21. Maka ſa'awrang lâjin deri pada murîd p nja ſombahlah padânja, jâ Tûhan, berîlah pada pâtek 'idzin 'âkan pergi dihûlu dán tânam bapâku.

22. Maka ʿîsáj pawn ſabdâlah padânja, 'îringlah 'âku, dán bejarlah 'awrang jang mâti p 'îtu menânam 'awrangnja jang mâti p.

23. Bermûla ſatelàh ſudah 'ija nâjik mâſokh parâhu, maka murîd p nja ſudah meng'îring dija.

24. Maka bahuwa ſaſonggohnja tûronlah ſawâtu rîbut besàr pada tâsik, ſahingga tertûdonglah parâhu 'îtu 'awleh 'ombakh p: tetâpi 'ija tîdor p djûga.

25. Maka berdâtanglah murîd p nja mendjagâkan dija, ſombahnja: jâ Tûhan, palibarâkanlah kâmij; bahuwa kâmij rûſakh.

26. Maka ſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu, meng'apa kâmu 'ada penâkot, hej 'awrang jang kûrang 'imân? tatkâla 'itu bângonlah 'ija menistâ'ij 'ângin p dán tâsik: maka dâtanglah katedôhan besàr.

27. Maka lhejrânlah ſegala 'awrang, katânja: sijâpa garàng 'ada 'ija 'îni, bahuwa lâgi ſegala 'ângin dán tâsik dengar p an 'âkan dija?

28. Dán tatkâla 'ija ſudahlah

dâtang ſampej kaſabarâng kapad̄a benow̄a 'awrang Gerdjeſij, mak̄a bertemûlah dengan dij̄a duw̄a 'awrang madjnûn, jang kaluw̄arlah der̄i dâlam karâmat ϸ, jang terlâlu 'âmat gânas, ſahingga ſaʺawrang pawn tijâd̄a dâpat lâlu lampoh der̄i pad̄a djâlan 'îtu.

29. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja berterij̄akhlah marîka 'îtu, katânja: 'ap̄âtah kard'a kâmij ſertâmu, hej Xîsâj, 'ânakh 'Allah? ſud̄ahkah kawdâtang kamârij 'âkan menjangſarâkan kâmij dihûlu der̄i pada wakhtu?

30. Ad̄apawn djâwoh der̄i pad̄a marîka 'îtu 'ad̄âlah ſawâtu kâwan bâbi ϸ bânjakh, jang mentjahârij mâkan.

31. Mak̄a ſegal̄a djin 'îtu mem̄ôhonkanlah dij̄a, ſombahnja: djik̄alaw 'angkaw mâwu membow̄ang kâmij, bej̄arlah kâmij pergi ken̄a kâwan bâbi ϸ 'îtu.

32. Mak̄abērſabdâlah 'ij̄a pad̄ânja, pergîlah kâmu. Mak̄a ſatelàh 'ij̄a kaluw̄ar pergîlah 'ij̄a ken̄a kâwan bâbi ϸ 'îtu: mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja bater̄djûnanlah ſaganàp kâwan bâbi ϸ 'îtu ſapandjang tardjal kadâlam ṭâsik, lâlu matîlah didâlam 'ãjer.

33. Mak̄a berlarij̄anlah ſegal̄a gombâla: dán ſatelàh ſudah 'ij̄a pergi mâſokh negerìj, 'ij̄apawn berchabarlah ſamow̄a perkâra 'îni, dán lhâl 'alhwâl 'awrang madjnûn.

34. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſegal̄a 'awrang 'îsij negerìj 'îtu kaluw̄arlah bertemùw dengan Xîsâj: dán ſerta delîhatnja dij̄a, 'ij̄apawn mintâlah, ſopâja dekahendakînja 'ondor der̄i pad̄a tepìj tânahnja.

FATSAL JANG KA IX.

1. SAbermûla mak̄a nâjiklah 'ij̄a mâſokh parâhu, dán menjabaranglah, lâlu dâanglah kadâlam, negerìj dirînja. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'awrang bawâlah kapad̄ânja ſaʺawrang tejpokh lâſa, jang bâring ϸ terhentar diʺâtas kâſur.

2. Mak̄a ſatelàh delîhat Xîsáj 'îmân marîka 'îtu, ſabdâlah 'ij̄a pad̄a 'awrang tejpokh lâſa 'îtu, pertataplah hatîmu, hej 'ânakh, ſegal̄a dawsâmu ſud̄ah terʺampon pad̄âmu.

3. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja bârang 'awrang der̄i pad̄a Kâtib ϸ berkatâlah sâma ſendirînja, 'awrang 'îni 'ad̄a menghôdjat.

4. Mak̄a Xisáj pawn kenàllah ſegal̄a kîra ϸ annja, lâlu katâlah: kârana 'ap̄a kâmu mengʺîra ϸ ij djâhat didâlam hatîmu?

5. 'Antah 'ap̄a 'ad̄a lebèh gampang berkâta ϸ, ſegal̄a dawſa ſudah terʺampon pad̄âmu: 'ataw berkâta ϸ, bângonlah, lâlu berdjâlanlah?

6. Tetâpi ſopâja kâmu dâpat mengʺatahuw̄ij, bahuw̄a 'Ânakh 'Insân 'îtu berpangʺawâſa diʺâtas bûmi 'âkan mengʺampon ſegal̄a dawſa (tatkâla 'îtu berſabdâlah 'ij̄a pada 'awrang tejpokh lâſa) bángonlah, 'angkatlah kâ-

ſurmu, lâlu pergîlah kapada rûmahmu.

7. Mak̄a bângonlah 'awrang 'îtu, lâlu pergîlah kapad̄a rûmahnja.

8. 'Ad̄apawn tatkâla ſegal̄a raʒijet melîhat 'îtu, mak̄a ſhejrânlah 'ija dán memulijâkanlah 'Allah, jang ſudahlah karunjâkan ſabag̅itu peng″awâſa pad̄a mânusija.

9. Mak̄a ſatelâh Ꭓîsáj lâlu der̄i sâna, 'ijapawn melîhat ſa″awrang mânusija dûdokħ didâlam pentjok̄ejan, jang bernâma Matâj, dán ſabdâlah pad̄ânja : 'îkotlah 'âku. Mak̄a bângonlah 'ija meng″îkot dija.

10. Bermûla per″istiwâlah tatkâla 'ija dûdokħ mâkan ſahidângan didâlam rûmah, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja bânjakħ 'awrang pentjok̄ej dán 'awrang berdawſa dâtanglah, lâlu dûdokħlah mâkan ſahidângan dengan Ꭓîsáj dán murîd ρ nja.

11. Mak̄a demi 'awrang Farîsij melîhat 'îtu, katâlah marika 'îtu pad̄a murîd ρ nja, kârana 'ap̄a gûruw kâmu mâkan ſerta dengan 'awrang pentjok̄ej dán 'awrang berdawſa ?

12. Tetâpi ſerta Ꭓîsáj dengar 'îtu, katâlah 'ija pad̄a mar̄ika 'îtu : 'awrang jang njâman bûkan 'ûſah 'âkan thabîb, hânja 'awrang jang tijâda betâh.

13. Tetâpi pergîlah kâmu ber″âdjar, 'ap̄âtah 'ad̄a, kukahendâkij kamurâhan dán bûkan perſombilêhan. Kârana ſudah tijâda kudâtang mem̄anggil 'awrang ʒâdil, hânja 'awrang berdawſa 'âkan membâwa tawbat.

14. Tatkâla 'îtu berdâtanglah murîd ρ Jaħjâ kapad̄ânja, ſombahnja : tâgal 'ap̄a kâmij dán 'awrang Farîsij berpowâſa bânjakħ kâli, hânja murîd ρ mu tijâda berpowâſa ſakâli ?

15. Mak̄a ſabdâlah Ꭓîsáj pad̄a marîka 'îtu, dâpatkah tamàn ρ perdjamuw̄an mampilej 'îtu berkâbong, ſalâma mampilej lâki ρ 'ad̄a ſertânja ? tetâpi hârij ρ 'âkan dâtang, manakâla mampilej lâki ρ 'âkan 'ad̄a ter″angkat lâlu der̄i pad̄ânja, mak̄a tatkâla 'îtu 'ija 'âkan berpowâſa.

16. 'Ad̄apawn bârang ſa″awrang tijâda tampalkan ſatampal ſakħalât bahâru pad̄a bâdju jang lâma : kârana panggalnja jang terdjâhit 'îtu meng″ambil 'ap̄a ρ der̄i pad̄a bâdju 'îtu, mak̄a tjârik 'îtu djâdi lebèh djâhat.

17. Lâgipawn tijâda 'awrang membûboh 'ājer 'angawr bahâru kadâlam chîkħ ρ jang lâma : mak̄a tjâra lâjin terbelâhlah chîkħ 'îtu, dán 'ājer 'angawr 'îtu tertuw̄ang hâbis, dán chîkħ 'îtu rûſakħ : tetâpi 'awrang membûboh 'ājer 'angawr bahâru kadâlam chîkħ ρ bahâru, mak̄a kaduwânja 'îtu depalihar̄âkan sâma ρ.

18. Tatkâla lâgi 'ija katâkanlah ſegala perkâra 'îni pad̄a mar̄ika 'îtu, bahuw̄a ſaſonggohnja dâtanglah ſa″awrang panghûlu ſudjûd pad̄ânja, ſombahnja : bahuw̄a 'ânakħku parampuwan,

bahâru tâdij 'îni ſudah wafât, tetâpi dâtanglah kirânja membûboh tânganmu di″âtasnja 'îtu, maka 'ija 'âkan hîdop djûga.

19. Maka bângonlah Xîsáj meng″ikot dija, sâma ρ dengan murîd ρ nja.

20. (Maka bahuwa ſaſonggohnja ſa″awrang parampuwan jang ſudah maliſeh dârahnja duwa belàs tâhon lamânja 'îtu berdâtanglah deri balâkang, mendjâmah kelîm badjûnja.

21. Kârana katâlah parampuwan 'îtu sâma ſendirînja, djikalaw sâdja pâtek mendjâmah badjûnja, maka pâtek 'âkan deſombohkan.

22. Maka Xîsáj pawn berpâling dirînja, dán melîhat parampuwan 'itu, ſabdânja : pertatàplah hat'mu, hej 'anakh parampuwan, 'imânmu ſudah memaliharâkan dikaw. Maka ſombohlah parampuwan 'itu deri pada djam 'itu djûga.)

23. Maka tatkâla dâtanglah Xísáj mâſokh rûmah panghûlu 'îtu, lâlu lihatlah ſegala 'awrang berbangsij, dán razijet jang hûro hâra,

24. Berſabdâlah 'ija pada marika 'îtu, 'ondorlah kámu, kârana ka″anakh parampuwan 'îtu bûkan ſudah mâti, hânja tídor djûga. Maka 'awrang 'îtu tertawâkanlah dija.

25. Adapawn ſatelàh ſudah razijet 'îtu dekaluwarkan, maka mâſokhlah 'ija memegàng tângannja : maka bângonlah ka″ânakh 'itu.

26. Maka kaluwarlah warta 'îni kapada ſalûroh tânah 'îtu djûga.

27. Sabermûla tatkâla Xísáj ber″angkat deri sâna, maka duwa 'awrang bûta meng″îkotlah dija, jang berterijakh dán ſombah : kasijankanlah kâmij, hej 'ânakh Dâ″ûd.

28. Maka ſatelàh ſudah 'ija dâtang mâſokh rûmah, berdâtanglah 'awrang bûta 'îtu kapadânja : maka ſabdâlah Xîsáj pada marika 'îtu, 'adâkah kâmu pertjâja, bahuwa 'âku kawâſa berbowat 'îtu? marîka 'îtu ſombahlah padânja : behkan, jâ Tûhan.

29. Tatkâla 'îtu dedjâmahnjâlah mâta ρ nja, ſabdânja, 'âtas perìj 'îmânmu djadîlah djûga pada kâmu.

30. Maka terbukâlah mâta ρ nja : maka Xîsáj pawn melârangkan dija dengan meng″âmang, ſabdânja, ingatlah djângan ſa″awrang pawn meng″atahuwij 'îtu.

31. Tetâpi kaluwarlah marîka 'itu mewartâkan 'itu pada ſalûroh tânah 'îtu djûga.

32. 'Adapawn tatkâla kaluwarlah marika 'îtu, maka bahuwa ſaſonggohnja 'awrang menghâdapkanlah kapadânja ſa″awrang mânusija jang keluw dán madjnûn.

33. Maka ſatelàh ſudah terbowang djin 'îtu, berkâta ρ lah 'awrang keluw 'îtu. Maka ſhejrânlah ſegala razijet, 'ûdjarnja : bahuwa bulòm penah kalihâtan

bârang jang ſabâgejnja di″antâra 'awrang Jiſrâ″ejl.

34. Tetâpi berkatâlah 'awrang Farîsij: 'awleh parentah panghûlu ſegal̄a djin 'ija membow̄ang djin p.

35. Mak̄a Xîsàj pawn meng″îdar ſamow̄a negerìj dán djadjâhan p, ſambil meng″âdjarkan didâlam Kanîſah p nja, dán menchothbatkan 'Indjil karadjâ″an, dán menjombohkan ſegal̄a djenis penjâkit dán ſegal̄a djenis dlaxâfet 'antâra khawm.

36. Mak̄a dem̄i delîhatnja ſegal̄a raxijet 'îtu pilûlah 'ija 'âkan marika 'îtu, 'awleh kârana 'adâlah 'ija lelàh dán tertjerèj berèj ſeperti domba p jang tijâda bergombâla.

37. Tatkâla 'îtu berſabdâlah 'ija pad̄a murid p nja, ſonggohpawn bânjakhlah pen̄uwijan, tetâpi ſedikitlah 'awrang bak̄ardja.

38. Sebàb 'îtu mintâlah kâmu kapad̄a Tûhan jang 'ampûnja pen̄uwijan 'îtu, ſop̄âja dekaluw̄arkannja bab̄arap̄a 'awrang bak̄ardja dâtang kapada pen̄uwijannja.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla mak̄a panggillah 'ija kaduw̄a belàs murid p nja, lâlu karunjâkanlah padânja peng″awâſa 'âtas ſegal̄a hantu jang nedjis, ſopâja debow̄angkannja dija, dán deſombohkannja ſegal̄a djenis penjâkit, dán ſegal̄a djenis dlaxâfet.

2. Ad̄apawn ſegal̄a nâma p kaduw̄a belàs Rasûl 'ad̄âlah 'îni: pertâma Sjîmawn jang diſebût Petrus, dán 'Andarijâ ſudarânja lâki p: Jaxkhûb 'ânakh lâki p Zebedàj, dán Jalhjâ sûdarânja lâki p.

3. Filip̄us dán Bartolomàj: Tômâ dán Mat̄àj 'awrang pentjok̄ej 'itu: Jaxkhûb 'ânakh lâki p 'Alfàj, dán Leb̄àj jang terpanggil Tadàj.

4. Sjîmawn 'awrang KHanânij, dán Jehûdâ 'Iskarijawtij, 'ijâlah jang ſudah ſemûkan dija.

5. Kaduw̄a belàs 'awrang 'îni desûroh Xîsàj men̄îtahkan padânja, ſâbdânja: pad̄a djâlan CHalâjikh djângan kâmu pergi berdjâlan, dán kadâlam bârang negerìj 'awrang Sjawmerawnij djângan kâmu dâtang mâſokh.

6. Hânja pergîlah 'ângor kapad̄a domba p rûmah Jiſrâ″ejl jang kahilângan 'itu.

7. Mak̄a tatkâla kâmu pergi, berchothbatlah, meng″atâkan: bahuw̄a karadjâ″an ſawrga ſud̄ah damping.

8. Sombohkanlah 'awrang jang dlaxif, thâhirkanlah 'awrang jang kusta, bangkitkanlah 'awrang jang mâti, bow̄angkanlah djin p. Sakâſeh p kâmu ſud̄ah tarîma 'îtu, mak̄a berîlah ſakâſeh p.

9. Djângan kâmu men̄âroh 'amàs, dán djângan pejrakh, dán djângan timbâga didâlam dâtu p mu.

10. Dán djângan bârang banijan 'antâra djâlan, dán djângan

duw̄a bâdju, dán djângan tar̄ompa p, dán djângan tongkat. Kârana 'awrang bak̄ardja 'itu 'ad̄a mustalhakh 'âkan rezikhînja.

11. Mak̄a kapad̄a jang mâna negerìj 'âtaw djadjâhan kâmu mâſokh garàng, pariksâlah kâmu sijâpa didâlamnja 'îtu 'ad̄a mustalhakh: mak̄a disâna djûga hendakhlah kâmu tinggal, ſahingga kâmu kaluw̄ar garàng.

12. Dán manakâla kâmu mâſokh kadâlam ſabow̄ah rûmah, berîlah ſalâm kapada 'awrang 'isinja.

13. Dán djik̄alaw 'awrang 'isij rûmah 'îtu 'ad̄a mustalhakh, mak̄a berlâku 'ap̄âlah ſalâmmu diʺâtasnja 'itu: tetâpi djik̄alaw tijâda 'itu 'ad̄a mustalhakh, mak̄a berbâlikh 'ap̄âlah ſalâmmu kapada kâmu.

14. Mak̄a djik̄alaw tijâda ſaʺawrang menjambot kâmu, dán tijâda men̄engar 'âkan kâta pmu, manakâla kâmu kaluw̄ar der̄i dâlam rûmah 'âtaw der̄i dâlam negerìj 'itu djûga, hendakhlah kâmu kibaskan duli kâki pmu.

15. 'Ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a 'âkan 'ada lebèh terdirîta 'âkan tânah Sedawm dán Xamawrâ pada hârij Hhukum der̄i pad̄a 'âkan negerìj 'îtu djûga.

16. Bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku 'îni menjûroh kâmu ſaperìj domba p pad̄a sâma tengah gurk p: ſebàb 'îtu hendakhlah kâmu djâdi bidjakhsâna ſalâku 'ûlar p, dán tûlus ſalâku merpâtij p.

17. Tetâpi palihârâkanlah dîrij kâmu der̄i pad̄a mânusija p: kârana marîka 'îtu 'âkan ſarahkan kâmu kadâlam madjlis p, dán didâlam Kanîſah p nja marîka 'îtu 'âkan mentjomokhkan kâmu.

18. Mak̄a lâgi kâmu 'âkan terhentar kahadâpan 'Adapâti p dán Râdja p, 'awleh kâranâku, 'âkan kaſjaksiʺan pad̄a marîka 'îtu, dán pad̄a CHalâjikh.

19. Tetâpi 'ap̄abila 'awrang ſarahkan kâmu, djânganlah kâmu bertjinta, bag̃imâna 'âtaw 'ap̄a kâmu 'âkan kâta p: kârana pad̄a djam 'îtu djûga 'âkan dekarunjâkan pad̄a kâmu bârang jang hâros kâmu kâta p.

20. Kârana bûkan kâmu 'îni 'ad̄a 'awrang jang kâta p, hânja Rôhh bâpa kâmu jang kâta p didâlam kâmu.

21. Mak̄a ſaʺawrang sûdâra 'âkan ſarahkan sûdarânja kapad̄a mawt, dán bâpa pawn 'ânakhnja, dán 'ânakh p 'âkan bângon lâwan 'îbuw bapânja, dán mem̄atikan dija 'îtu.

22. Dán kâmu 'âkan 'ad̄a terbintjij 'awleh ſakalijen 'awrang der̄i kârana namâku, tetâpi bârang sijâpa tinggal tzâbit ſampej kapada tam̄at, 'ija 'âkan dechalâtskan.

23. Mak̄a djik̄alaw 'awrang perhambat kâmu didâlam negerìj 'îni, hendakhlah berlârij kapad̄a negerìj lâjin: kârana 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, tijâda kâmu 'âkan menjudahkan kardjâmu dâlam

ſegala negerij Jiſrâ"ejl ſabulòm dâtang 'Ânakh 'Insân.

24. Murid bûkan 'ada lebèh deri pada gûruw, dàn hamba pawn bûkan lebèh deri pada tuwannja.

25. Padâlah bagi murid, ſopâja djadinja ſatâra dengan gurûnja, dàn hamba pawn ſatâra dengan tuwannja: djikalaw 'awrang ſudah menjebùt 'âkan jang 'ampûnja rûmah 'îtu Báʒal Zebûl, barapa lâgi 'âkan ſegala 'awrang jang ſarûmahnja.

26. Sebàb 'îtu djânganlah tâkot 'âkan marika 'itu: kârana bârang ſawâtu pawn bûkan 'ada tertûtop, jang tijâda 'âkan terbûka, dàn terſembûnji, jang tijâda 'âkan dekatahuwij.

27. Bárang jang 'âku berſabda pada kâmu dâlam kalàm, hendakhlah kâmu katâkan 'itu dâlam taràng: dàn bârang jang kâmu dengar terbîsikh katelînga ꝑ, hedakhlah kâmu chothbatkan 'îtu di"âtas 'âtap ꝑ rûmah.

28. Dàn djânganlah kâmu tâkot deri pada 'awrang jang membûnoh tûboh, dàn tijâda ſampat membûnoh djîwa: tetâpi hendakhlah kâmu tâkot terlebèh 'âkan dija, jang kawâſa menghilangkan mâwu djîwa mâwu tûboh didâlam djahanam.

29. Bûkankah bûrong pîpit duwa 'ejkor dedjuwal dengan ſawâtu pîtis? maka bârang ſa"ejkor deri padânja 'îtu tijâda gûgor kabûmi, melâjinkan dengan kahendakh bâpa kâmu.

30. Maka lâgi rambot kapâla kâmu ſamowânja 'îtu ſudah terbîlang.

31. Sebàb 'îtu djânganlah kâmu tâkot, kâmu 'îni berlebêhan 'âtas bânjakh bûrong pîpit.

32. Sebàb 'îtu ſaſa"awrang jang meng"âkaw 'âkan dâku dihadâpan mânusija ꝑ, 'âku 'îni lâgi mâwu meng"âkaw 'âkan dija dihadâpan bapâku jang 'ada diſawrga.

33. Tetâpi djikalaw bârang sijâpa menjangkal 'âkan dâku dihadâpan mânusija ꝑ, 'âku 'îni lâgi mâwu menjangkal 'âkan dija dihadâpan bapâku jang 'ada diſawrga.

34. Djânganlah kâmu ſangka, bahuwa ſudah kudâtang membâwa dâmej ka"âtas bûmi: ſudah tijâda kudâtang membâwa dâmej, hânja pedàng.

35. Kârana ſudah kudâtang bapertjiderâkan mânusija dengan bapânja, dàn 'ânakh parampuwan dengan 'ibûnja, dàn menantuw parampuwan dengan mintuwakhnja parampuwan.

36. Dàn ſataruw ꝑ mânusija 'îtu 'awrang jang ſarûmahnja.

37. Sijâpa jang meng"âſeh bapânja, 'âtaw 'ibûnja lebèh deri padâku, 'ija bûkan 'ada mustahakh 'âkan dâku: dàn sijâpa jang meng"âſeh 'ânakhnja lâki ꝑ 'âtaw 'ânakhnja parampuwan lebèh deri padâku, 'ija bûkan 'ada mustahakh 'âkan dâku.

38. Dàn bârang sijâpa jang tijâda mendjondjong ṫſalibnja, lâlu meng"ikot tûrut 'âku, 'ija bûkan 'ada mustahakh 'âkan dâku.

39. Sijâpa jang mendâpat djiwânja, 'ija 'âkan menghîlang dij̄a 'îtu : dán sijâpa jang menghîlang djiwânja 'awleh kârana ſebàb 'âku, 'ij̄a 'âkan mendâpat dij̄a 'îtu.

40. Sijâpa jang menjambot kâmu, 'ija menjambot 'âku, dán sijâpa jang menjambot 'âku, 'ij̄a menjambot dij̄a, jang ſud̄ah menjûroh 'âku.

41. Sijâpa jang menjambot Nabìj dengan nâma Nabìj, 'ija 'âkan berʸawleh pahâla Nabìj : dán sijâpa jang menjambot 'awrang ƶâdil dengan nâma 'awrang ƶâdil, 'ij̄a 'âkan berʸawleh pahâla 'awrang ƶâdil.

42. Dán bârang sijâpa djik̄alaw 'ija memberìj mînom ſaʸawrang der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang kitjil 'ini ſatjâwan 'ãjer ſudjòlh sâdja, dengan nâma murîd, 'âmin djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, ſakâli p tijâda 'âkan menghîlang pahalânja.

FATSAL JANG KA XI.

1. SAbermûla djâdi tatkâla Ƶîsáj ſud̄ahlah pûtus berpasàn pad̄a kaduw̄a belàs murîdnja, bahuw̄a berpindahlah 'ij̄a der̄i sâna 'âkan mengʸâdjar dán derchothbat didâlam negerìj p nja.

2. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah dedengar Jalhjâ didâlam pandjâra ſegal̄a perbowâtan 'Elmesêlh, mak̄a desûrohnja bârang duw̄a 'awrang der̄i pad̄a murîd p nja,

3. Mengʸatâkan pad̄ânja : 'angkawkah dij̄a 'îtu jang hendalh dâtang, 'âtaw nantîkah kâmij ſaʸawrang lâjin ?

4. Mak̄a sâhutlah Ƶîsáj, dán ſabdâlah pad̄ânja : pergîlah kâmu berchabarkan pûla pad̄a Jalhjâ bârang jang kâmu men̄engar dán melîhat.

5. 'Awrang bûta 'îtu melîhat pûla, dán 'awrang timpang 'îtu berdjâlan p, 'awrang kusta 'îtu dethâhirkan, dán 'awrang tûlij 'îtu men̄engar, 'awrang mâti 'îtu debangkitkan, dán 'Indjîl deberitâkan pad̄a 'awrang miskîn.

6. Mak̄a 'ad̄a berbahagija bârang sijâpa jang tijâda ken̄a ſjak padâku.

7. Bermûla ſatelàh marika 'îni pergi berdjâlan, mak̄a bahâru Ƶîsáj pawn mem̄ulâʸij kâta p pad̄a raƶijet 'âkan perìj hhâl Jalhjâ ; 'ap̄âtah kâmu ſud̄ah kaluw̄ar kapad̄a pâdang belʸantâra mem̄andang ? ſabâtang bûlohkah jang tergontjang 'awleh 'ângin ?

8. 'Antah 'ap̄âtah kâmu ſud̄ah kaluw̄ar melîhat ? ſaʸawrang mânusijâkah jang terken̄a dengan kâjin hâlus ? bahuw̄a ſaſonggohnja 'awrang jang pâkej kâjin hâlus 'îtu 'ada didâlam 'istâna Râdja p.

9. 'Antah 'ap̄âtah kâmu ſud̄ah kaluw̄ar melîhat ? ſaʸawrang Nabîkah ? belàj 'âku berſabda pad̄a kâmu, ſahâdja ſaʸawrang jang terlâku der̄i pad̄a Nabìj.

10. Kârana ’ija ’inîlah dija ’îtu, ’âkan sijâpa telàh tersûrat: bahuwa ſaſonggohnja ’âku ’îni menjûroh ’utûſanku dihadâpan ḥadlretmu, jang ’âkan singgarahkan djâlanmu dihadâpanmu.

11. ’Âmîn djûga ’âku berſabda pada kâmu, di″antâra ſegala ’ânakh bowah parampuwan ρ bulòm penah bângon ſa″awrang jang lebèh besàr deri pada Jaḥjâ Permandij: tetâpi sijâpa jang terkitjil didâlam karadjâ″an ſawrga, ’ija ’ada lebèh besàr deri padânja ’itu.

12. Maka deri pada hârij ρ Jaḥjâ Permandij ſampej ſakârang ’îni karadjâ″an ſawrga ’itu deſampoh, dàn ’awrang penampoh merabût dija ’îtu.

13. Kârana ſegala Nabij ſakalijen dàn Tawrât pawn bernubuwet ſampej kapada Jaḥjâ.

14. Maka djikalaw kâmu mâwu khabûlkan ’itu, ’ija ’îtu ’ada ’Ejlijâ jang nanti dâtang.

15. Sijâpa jang bertelinga ρ ’âkan menengar, hendakhlah ’ija menengar.

16. ’Antah dengan sijâpa garàng ’âku ’âkan meng″upamâkan bangſa ’îni? ſa″upâma ’adânja dengan bûdakh ρ kitjil, jang dâdokh pada pakàn ρ, dàn jang meruwah kapada tamàn ρ nja,

17. Lâlu berkâta: kâmij ſudah berbangsij pada kâmu, maka ſudah tijâda kâmu menârij: kâmij ſudah merâtap pada kâmu, maka ſudah tijâda kâmu menangis.

18. Kârana Jaḥjâ ſudah dâtang tijâda dengan mâkan tijâda dengan mînom, maka ’awrang berkâta, ’ija kena djin.

19. ’Ânakh ’Insân ſudah dâtang ſambil mâkan dàn mînom, maka ’awrang berkâta, lîhatlah ſa″awrang pentjârot dàn peng″îrop ’ãjer ’angawr, tſolḥbat ’awrang pentjokej dàn ’awrang berdawſa. Maka ḥikmet djûga ſudah debîlang ꭗâdil ’awleh ’ânakh ρ nja.

20. Tatkâla ’îtu maka bahâruw ’ija memulâ″ij bangkilkan ’âtas ſegala negerij, jang dâlamnja terlebèh bânjakh khowatnja ſudahlah de″adâkan, ſebàb ſudah tijâda marika ’itu tawbat.

21. Wâ″j bagîmu hej Kôrazîn, Wâ″j bagimu hej Bejt TSajdâ: kârana djikalaw didâlam ’TSûr dàn ’TSîdawn ſudahlah de″adâkan ſegala khowat ’itu jang telàh de″adâkan didâlammu, dihûlu kâla garàng marika ’îtu ſudahlah membâwa tawbat dengan pâkej kambelij dàn hâbuw.

22. Tetâpi ’âku berſabda pada kamu, bahuwa ’âkan ’ada lebèh terdirîta ’âkan TSûr dàn TSîdawn pada hârij ḥukum deri pada ’âkan kâmu.

23. ’Adapawn ’âkan ’angkaw, hej Kafernaḥûm, jang telàh de″angkatkan katinggij ſampej kaſawrga, ’angkaw ’âkan detûlakhkan kabâwah ſampej kanâraka. Kârana djikalaw didâlam Sedawm ſudahlah de″adâkan ſegala khowat ’itu, jang telàh de″adâkan didâlammu, marika ’itu

ſudahlah tinggal garàng ſampej kapada hârij 'îni.

24. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa 'âkan 'ada lebèh terdirîta 'âkan tânah Sedawm pada hârij hhukum deri pada 'âkan dîkaw.

25. Pada wakhtu 'îtu djûga sâhutlah Xîsáj, ſombahnja; bejta meng''ûtjap ſjukûr padâmu, jâ Bâpa, Tûhan lângit dán bûmi, ſebàb 'angkaw ſudah ſembunjîkan ſegala perkâra 'îni deri pada lâki ρ bîdjakh dán budîmân, dán ſudah menjatâkan dija 'îtu pada 'ânakh ρ jang bôdokh.

26. Behkan, hej bâpa, kârana demikijenlah ſudah 'ada karidlâ''an padâmu.

27. Segala ſaſawâtu ſudah deſarahkan padâku 'awleh bapâku: maka ſa''awrang pawn tijâda meng''enàl 'ânakh lâki ρ, melâjinkan bâpa, dán ſa''awrang pawn tijâda meng''enàl bâpa, melâjinkan 'ânakh lâki ρ, dán bârang sijâpa jang 'ânakh lâki ρ hendakh menjatâkan 'îtu padânja.

28. Marîlah kapadâku, hej ſakalijén jang lelàh dán bertanggôngan, maka 'âku 'îni 'âkan memberìj perhentijan pada kâmu.

29. Djondjongkanlah lembâranku di''âtas dîrij kâmu, lâlu bel''âdjarlah deri padâku, bahuwa 'âku 'ada djînakh dán rindah hatîku; maka kâmu 'âkan mendâpat perhentijan pada djîwa ρ kâmu.

30. Kârana lembâranku 'itu mudah, dán tanggônganku 'ada ringan.

FATSAL JANG KA XII.

1. PAda wakhtu 'îtu djûga berdjâlanlah Xîsáj pada ſawâtu hârij ſabtu 'antâra hûma ρ an, maka berlâparlah murîd ρ nja, ſahingga demulâ''înja meng''gintas bârang pûlor ρ dán mâkan.

2. Maka demi 'awrang Farîsij lîhat 'îtu, katâlah marîka 'itu padânja: lihatlah murîd ρ mu 'ada berbowat bârang jang tijâda hhalâl berbowat pada hârij ſabtu.

3. Tetâpi berkatâlah 'ija pada marîka 'îtu, bûkankah kâmu ſudah membâtja 'apa Dâ''ûd ſudah berbowat, tatkâla 'ija berlâparlah, 'ija ſendirij, dán ſegala 'awrang jang ſertânja 'îtu?

4. Sabagimâna 'ija ſudah mâſokh kadâlam khobah 'Allah, dán ſudah mâkan rawtij hâdap ρ, jang bûkan 'adâlah hhalâl 'ija mâkan, dán bûkan ſegala 'awrang jang ſertânja 'îtu, melâjinkan 'Imâm ρ sâdja?

5. 'Âtaw bûkankah kâmu ſudah membâtja didâlam Tawrât, bahuwa pada ſegala ſabtu 'Imâm ρ menedjiskan ſabtu 'îtu didâlam kazbah, dán 'ada sûtjij deri pada sâlah?

6. Maka 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa desîni 'ada ſa''awrang jang lebèh besàr deri pada kazbah.

7. Tetâpi djikalaw kâmu ſudahlah meng''atahuwij, 'apa 'ada,

kukahendâkij kamurâhan dán bûkan perſombilêhan, tijadâlah garàng kâmu ſud̄ah mendendâ"ij 'awrang jang sûtjij der̄i pad̄a sâlah.

8. Kârana 'Ânakh 'Insân 'ad̄a lâgi Tûhan jang mem̄arentahkan ſabtu.

9. Mak̄a berpindahlah 'ija der̄i sâna, lâlu dâtanglah mâſokh Kanîſahnja.

10. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'ad̄âlah ſa"awrang mânusija jang tjâpikh kering tânganja, dán 'awrang pawn bertanjâkanlah dija, 'ûdjarnja: 'ad̄âkah ħalâl ſombohkan 'awrang pad̄a bârang ſabtu? 'Îtupawn ſopâja detudohînja dija garàng.

11. Mak̄a berkatâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: sijâpa mânusija di"antâra kâmu 'ada, jang pad̄ânja 'ad̄a ſawâtu domba, mak̄a djik̄alaw djâtoh 'îtu djûga pad̄a hârij ſabtu kadâlam ſawâtu pârit, bûkankah 'ija 'âkan mentjâpej dán men̄ajikij dija 'itu?

12. 'Antah barap̄a terlâku ſa"awrang mânusija der̄i pad̄a ſa"ejkor domba? ħatáj mak̄a ħalâllah berbow̄at bâjik pad̄a ſegal̄a hârij-ſabtu.

13. Tatkâla 'îtu berſabdâlah 'ija pad̄a mânusija 'itu: 'ondjokhlah tânganmu; mak̄a de"ondjokhnja 'îtu, mak̄a 'itu pûla debajîkij djâdi njâman ſeperti jang lâjin.

14. Mak̄a kaluw̄arlah 'awrang Farîsij bermuſhâwaret sâma plâwan dija, butap̄a dehilangkannja dija garàng.

15. Tetâpi ſedàng Xîsáj tâhu 'itu, 'ijapawn 'ondorlah der̄i sâna, dán bânjakh razijet 'îkotlah dija, mak̄a 'ija pawn ſombohkanlah ſakalijen 'awrang 'itu.

16. Mak̄a detogorkannja marîka 'îtu sângat, 'âgar djângan 'ija maſhûrkan dija.

17. Sopâja ganàplah bârang jang telàh dekatâkan 'awleh Jeſhazjâ Nabìj 'itu, 'ûdjarnja:

18. Lîhatlah bûdakhku, jang 'âku ſud̄ah mem̄ileh, kekâſehku, jang djiwâku radlâ pad̄ânja. 'Âku 'âkan bûboh Rôħku ka"âtaſnja, mak̄a 'ija 'âkan memberîta ħukum pad̄a CHalâjikh.

19. Tijâda 'ija 'âkan berbantah, dán tijâda 'ija 'âkan berterijakh, dán ſa"awrang pawn tijâda 'âkan dengar ſawarânja dilebòh p.

20. Bûloh jang tak̄ûlej tijâda 'ija 'âkan pitjahkan, dán ſombuw jang sûram tijâda 'ija 'âkan pâdamkan, ſahingga mak̄a 'ija meng"aluw̄arkan ħukum dengan kamenângan.

21. Mak̄a pad̄a namânja ſegal̄a CHalâjikh 'âkan ber"âſa.

22. Tatkâla 'ìtu terhâdapkanlah kapad̄ânja ſa"awrang madjnûn jang bûta dán keluw, mak̄a deſombohkannjâlah dija 'îtu, ħat̄áj mak̄a 'awrang bûta dán keluw 'îtu 'ad̄âlah berkâtap dán melîhatp.

23. Mak̄a ħejrânlah tertjangàng ſamow̄a razijet 'itu, dán katâlah: bûkankah 'ija 'îni ad̄a 'ânakh lâkip Dâ"ûd?

24. Tetâpi dem̄i 'awrang

Farîsij dengar 'îtu, katâlah marika 'itu: 'awrang 'îni tijâda membow̄ang djin ρ, melâjinkan dengan tûlong Bàzal Zebûl panghûlu ſegala djin 'itu.

25. Mak̄a Xîsáj pawn kenàllah ſegala kîra ρ annja, lâlu katâlah pad̄a marîka 'îtu: ſaſawâtu 'îsij karadjâ″an jang berlâwan ρ an dengan ſendirînja 'îtu derûſalhkan: dán ſaſawâtu 'îsij negerîj 'âtaw rûmah jang berlâwan ρ an dengan ſendirinja 'îtu tijâda 'âkan berdîrij tatàp.

26. Dán djik̄alaw Sjejthân membow̄ang Sjejthân, 'ija berlâwan dengan ſendirînja: ſabaḡimâna, garàng karadjâ″annja 'âkan berdîrij tatàp?

27. Dán djik̄alaw 'âku 'îni dengan tûlong Bàzal Zebûl membow̄ang djin ρ, dengan tûlong sijâpa 'ânakh ρ mu lâki ρ membow̄ang d ja? ſebàb 'îtu marika 'itu djûga 'âkan 'ad̄a lhâkim ρ mu.

28. Tetâpi djik̄alaw 'âku 'îni dengan tûlong Rôlh 'All̄ah membow̄ang djin ρ, mak̄a ſud̄ah kalàkh karadjâ″an 'All̄ah 'îtu damping kapad̄a kâmu.

29. 'Âtaw baḡimâna garàng ſa″awrang dâpat mâſokh kadâlam rúmah ſa″awrang gâgah barânij, dán mer̄ampas ſegala ſerbânja, melâjinkan 'ija dihûlu meng″ikat 'awrang gâgah barânij 'îtu, dán hâbis 'îtu 'ija mer̄ampâsij rûmahnja?

30. Sijâpa jang bûkan 'ad̄a baſerta 'áku, 'ija 'ad̄a melâwan 'âku: dán sijâpa jang bûkan kompolkan ſertâku, 'ija mentjerèj berèjkan djûga.

31. Tâgal 'îtu 'âku berſabda pad̄a kâmu, ſegal̄a djenis dawſa dán hôdjat 'âkan de″ampônij pad̄a mânusija: tetâpi hôdjat 'âkan Rôlh 'îtu tijâda 'âkan de″ampônij pad̄a mânusija.

32. Dán djik̄alaw ſa″awrang ſud̄ah meng″atâkan bârang perkatâ″an lâwan 'Ânakh 'Insân 'îtu 'âkan de″ampônij pad̄ânja: tetâpi djik̄alaw ſa″awrang ſud̄ah meng″atâkan 'îtu lâwan Rôlhu-'lkhudus, tijâda 'îtu 'âkan de″ampônij pad̄ânja, mâwu dâlam dunjâ 'îni, mâwu dâlam 'âchirat.

33. 'Ataw târoh 'ap̄âlah ſawâtu pôhon kâjuw jang bâjik, dán bow̄ahnja jang bâjik: 'âtaw târoh 'ap̄âlah ſawâtu pôhon kâjuw jang djâhat, dán bow̄ahnja jang djâhat: kârana der̄i pad̄a bow̄ah kakenâlanlah pôhon kâjuw 'îtu.

34. Hej kadjadi″an bilûdakh ρ, baḡimâna kâmu ſampat meng″atâkan perkâra ρ jang bâjik, ſedàng djâhat 'ad̄âmu? kârana der̄i pad̄a kalimpâhan 'îsij hâti mûlut 'ad̄a kâta ρ.

35. Mânusija jang bâjik meng″aluw̄arkan perkâra ρ jang bâjik der̄i dâlam perbendaharâ″an hâti jang bâjik: dán mânusija jang djâhat meng″aluw̄arkan perkâra ρ jang djâhat der̄i dâlam perbendaharâ″an jang djâhat.

36. Tetâpi 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a ſaſawâtu perkatâ″an sija ρ, bârang jang dekatâ-

kan 'awleh mânusija, 'ija nanti memberij perkirâ"an 'âkan dija 'itu pada hârij Hhukum.

37. Kârana deri pada kâta p mu 'angkaw 'âkan deperbenarkán, dán deri pada kâta p mu 'angkaw 'âkan depersâlahkan.

38. Tatkâla 'îtu sâhutlah bârang 'awrang deri pada Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, 'ûdjarnja: hej gûruw, kâmij ſuka melîhat ſawâtu tanda deri padâmu.

39. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán katâlah pada marîka 'îtu: bangſa jang kapista dán jang bermûkah 'îtu menontut ſawâtu tanda, maka bârang ſatanda tijâda 'âkan deberîkan padânja, melâjinkan tanda Jûnus Nabìj 'îtu.

40. Kârana ſeperti 'adâlah Jûnus dâlam purùt 'îkan pâwus tîga hârij dán tîga mâlam lamânja, bagîtu 'âkan 'ada 'Ânakh 'Insân 'îtu dâlam hâti bûmi tîga hârij dán tîga mâlam lamânja.

41. Segala lâki p 'îsij Nînewej 'âkan berbangkit dâlam Hhukum ſerta dengan bangſa 'îni, dán bapersâlahkan dija 'îtu: kârana marîka 'ìtu ſudah tawbat, ſerta dedengarnja chothbat Jûnus. Maka bahuwa ſaſonggohnja desîni 'ada ſa"awrang jang lebèh besàr deri pada Jûnus.

42. Râdja parampuwan diſalâtan 'âkan berbangkit dâlam Hhukum ſerta dengan bangſa 'îni, dán bapersâlahkan dija 'îtu: kârana 'ija ſudah dâtang deri pada hûdjong p bûmi 'âkan menengar Hhikmet Solejmân. Maka bahuwa ſaſonggohnja desîni 'ada ſa"awrang jang lebèh besàr deri pada Solejmân.

43. Bermûla manakâla hantu jang nedjis ſudah kaluwar deri dâlam mânusija, maka berdjâlanlah 'ija melintas tampat p jang tijâda ber"âjer mentjahârij perhentijan, dán tijâda mendâpat 'îtu.

44. Tatkâla 'ìtu berkâta 'ija, 'âku 'âkan pùlang mâſokh rûmahku, deri mâna 'âku ſudah kaluwar: maka ſerta dâtangnja 'ija mendâpat dija 'ìtu hampa, tersâpuw p; dán terhijas.

45. Tatkâla 'îtu pergi 'ija; dán meng"ambil bâwa ſertânja tûdjoh hantu lâjin p jang lebèh kapista deri pada ſendirînja, maka hâbis marîka 'îtu mâſokh, 'ija berdûdokh disâna, ſahingga 'âchir mânusija 'îtu djâdi lebèh djâhat deri pada 'awalnja. Demikijenlah lâgi 'âkan berlâku pada bangſa jang kapista 'îni.

46. Maka ſedàng 'ija 'îni 'adâlah lâgi kâta p pada ſegala ra"ijet, bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah 'ibûnja, dán sùdâra p nja lâki p berdîrij diluwar, jang ſukâlah berkâta p dengan dija.

47 Maka ſa"awrang pawn berkatâlah padânja: lihatlah, 'ibûmu dán sûdâra p mu lâki p 'ada berdîrij diluwar, ſuka berkâta p dengan 'angkaw.

48. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah pada 'awrang jang katâkanlah 'îtu padânja: sijâpa 'ada 'ibûku, dán sijâpa 'ada sûdâra p ku lâki p?

49. Mak̄a de″ondjolkhkannja: tângannja kapad̄a murîd ρ nja, lâlu dekatâkannja: lihatlah ʼini ʼibûku dán sûdâra ρ ku lâki ρ.

50. Kârana bârang sijâpa jang berbow̄at kahendakh bapâku jang ʼad̄a diſawrga, ʼija djûga sûdarâku lâki ρ, dán sûdarâku parampuw̄an, dán ʼibûku ʼad̄ânja.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAbermûla mak̄a pad̄a hârij ʼîtu djûga kaluw̄arlah ʼÎsáj der̄i dâlam rûmah, lâlu dûdokhlah desîsij tâsik.

2. Mak̄a berhimponlah bânjakh razijet dàtang kapad̄ânja, ſahingga ʼija nâjik kaparâhu, lâlu dûdokh, dán ſamow̄a razijet ʼitu berdirîlah pad̄a pantej ʼîtu.

3. Mak̄a dekatâkannjâlah pad̄a marîka ʼîtu bânjakh perkâra dengan bâwa bâgej ρ per″upamâ″an, ʼûdjarnja: bahuw̄a ſalonggohnja kaluw̄arlah ſa″awrang pen̄âbor hendakh men̄âbar bidji ρ an:

4. Mak̄a tatkâla detâbornja bidji ρ an, ſatengahnja pawn djâtoh desîsij djâlan, mak̄a dâtanglah bûrong ρ, lâlu mâkanlan dija ʼitu hâbis.

5. Dán ſatengahnja jang lâjin djâtoh pad̄a tampat ρ berbâtu, dimâna bûkan ʼad̄âlah pad̄ânja bânjakh tânah, mak̄a ſabantar djûga bertombohlah ʼitu, ʼawleh kârana ſebàb bûkan ʼad̄âlah pad̄ânja kadalâman tânah.

6. Tetâpi ſatelàh ſud̄ah terbit matahârij, kalajôranlah ʼîtu, dán ʼawleh kârana ſebàb bûkan ʼad̄âlah pad̄ânja bârang ʼâkar, kakerîngganlah ʼîtu ſakâli ρ.

7. Dán ſatengahnja jang lâjin djâtoh di″antâra dûrij ρ: mak̄a bertombohlah dûrij ρ ʼitu, lâlu mel̄emaskanlah dija ʼitu.

8. Dán ſatengahnja jang lâjin djâtoh pad̄a tânah jang bâjik, dán memberìj bow̄ah, ʼad̄a jang ſarâtus, ʼad̄a jang ʼanàm pûloh, ʼad̄a jang tîga pûloh bânjakhnja.

9. Sijâpa jang bertelînga ρ ʼâkan men̄engar, hendakhlah ʼija men̄engar

10. Mak̄a berdâtanglah murîd ρ, ſambil ſombah pad̄ânja: kârana ʼap̄a ʼangkaw berkâta pad̄a marîka ʼîtu dengan bâwa per″upamâ″an ρ?

11. Mak̄a sâhutlah ʼija, dán ſabdâlah pad̄a marîka ʼîtu: ʼawleh kârana telàh dekarunjâkan pad̄a kâmu meng″atahuw̄ij ſegal̄a rahasija karadjâ″an ſawrga, hânja pad̄a marîka ʼîtu ſud̄ah tijâda ʼîtu dekarunjâkan.

12. Kârana bârang sijâpa jang mempunjâ″ij ſaſawâtu, lâgi ʼâkan deberìj pad̄ânja, mak̄a ʼija ʼâkan ber″awleh limpahnja: tetâpi bârang sijâpa jang tijâda mempunjâ″ij ſaſawâtu, lâgi ʼîtu jang ʼad̄a pad̄ânja ʼâkan de″ambil der̄i pad̄ânja.

13. ʼÀwleh kârana ʼîtu ʼâku berkâta ρ pad̄a marîka ʼîtu dengan bâwa per″upamâ″an ρ. Sebàb ſedàng ʼija mel̄ihat tijâda ʼija melîhat, dán ſedàng ʼija men̄engar tijâda ʼija men̄engar dán tijâda meng″arti.

14. Mak̄a ganàplah didâlam

marîka 'îtu nubuw̄et Jeſjazjâ, jang meng'atâkan: dengan penengar kâmu 'âkan men̄engar, tetâpi ſakâli p tijâda meng'arti, dán dengan pang'lîhat kâmu 'âkan malihat, tetâpi ſakâli p tijâda meng'atahuw̄ij.

15. Kârana bergûmokhlah hâti khawm 'îni, dán dengan telinga p nja sûkarlah 'ija men̄engar: dán mâta p nja 'ija ſud̄ah meng'âtop, 'âgar djângan pen̄ah 'ija melîhat dengan mâta p nja, dán men̄engar dengan telînga p nja, dán meng'arti dengan hatînja, lâlu membâwa tawbat, ſahingga 'âku ſombohkan dija 'itu.

16. Tetâpi berbahagijâlah mâta p kâmu, ſebàb 'ija melîhat, dán telînga p kâmu, ſebàb 'ija men̄engar.

17. Kârana 'ãmin djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a bânjakh Nabìj dán 'awrang zâdil ſud̄ah rinduw dendam melîhat bârang jang kâmu melihat, mak̄a ſud̄ah tijâda 'ija melîhat: dán men̄engar bârang jang kâmu men̄engar, mak̄a ſud̄ah tijâda 'ija men̄engar.

18. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu 'îni men̄engar per'upamâ'an 'awrang pen̄âbor bîdji p an.

19. Mâna bârang ſa'awrang men̄engar perkatâ'an karadjâ'an, dán tijâda meng'arti 'itu, mak̄a dâtang jang chabîtz, dán rampas bârang jang telàh tertâbor didâlam hatînja; 'ija 'îni 'ad̄a 'awrang 'îtu jang ſud̄ah tertabôrij desisij djâlan.

20. Tetâpi jang ſud̄ah tertabôrij pad̄a tampat p berbâtu, 'ija 'îni 'ad̄a 'awrang 'îtu jang men̄engar perkatâ'an, dán ſegaràh menjambot 'itu dengan kaſukâ'an.

21. Tetâpi tijâda 'ija ber'âkar didâlam ſendirînja, hânja ſakotîka djûga lâma 'ad̄ânja: dán 'ap̄abîla dâtang kaſukâran 'âtaw perhambâtan, 'awleh kârana ſebàb perkatâ'an 'îtu, mak̄a ſegaràh 'ija ken̄a ſjak.

22. Mak̄a jang ſud̄ah tertabôrij 'antâra dûrij p, 'ija 'îni 'ad̄a 'awrang 'itu jang men̄engar perkatâ'an, mak̄a pertjintâ'an zâlam 'îni, dán perſasâtan kakajâ'an melemaskan perkatâ'an 'îtu, dán djâdi 'itu tijâda berbow̄ah.

23. 'Adapawn jang ſud̄ah tertabôrij pad̄a tânah jang bâjik, 'ija 'îni 'ad̄a 'awrang 'itu jang men̄engar perkatâ'an dán meng'arti 'îtu, jang lâgi berbow̄ah dán memberìj bow̄ah, 'ad̄a jang ſarâtus, 'ada jang 'anàm pûloh, 'ad̄a jang tîga pûloh bânjakhnja.

24. Sawâtu per'upamâ'an lâjin telàh detârohnja pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: karadjâ'an ſawrga de'upamâkan dengan ſa'awrang mânusija jang men̄âbor benèh jang bâjik pada bendangnja.

25. Mak̄a ſedàng tîdor mânusija p, dâtanglah ſatarûnja, dán men̄âborlah rompot p an ditengah p gendom, lâlu pergîlah berdjâlan.

26. 'Ad̄apawn manakâla 'itu ſud̄ah bertomboh mendjâdi dâwon, dán memberìj bow̄ah, ma-

k̄a tatkâla 'îtu kalibâtanlah lâgi rompot p an.

27. Mak̄a berdâtanglah hamba p Tuw̄an jang 'ampûnja rûmah, mengʸatâkan padânja: jâ Tuw̄an, bûkankah 'angkaw sud̄ah men̄âbor benèh jang bâjik pad̄a bendangmu: der̄i mâna kalàkh 'ad̄a rompot p an 'îtu?

28. Mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄a marîka 'îtu: ſatarûw taʸawrang ſud̄ah berbow̄at 'îni. Mak̄a ſombahlah hamba p 'îtu pad̄ânja: mawûkah kalàkh kâmij pergi mem̄ûngut dij̄a 'îtu?

29. Tetâpi berſabdâlah 'ij̄a, bûkan: ſopâja mud̄ah p an manakâla kâmû mem̄ûngut rompot p an 'îtu, djângan kâmu mentjâbot gendom sâma p dengan dija 'îtu.

30. Bejarlah kaduwânja 'îtu bertomboh sâma p ſampej kapada pengʸatâman, mak̄a pad̄a wakhtu pengʸatâman 'âku 'âkan berſabda pad̄a 'awrang pengʸatàm p: pûngutlah dihûlu rompot p an 'îtu, dán 'ikatlah 'îtu mendjâdi berkas p, 'âkan men̄unûkan dij̄a 'îtu hâbis: tetâpi gendom 'îtu kompolkanlah kâmu mâſolkh kadâlam djulâpangku.

31. Sawâtu perʸupamâʸan lâjin telàh detârohnja pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: karadjâʸan ſawrga 'ad̄a ſaʸupâma dengan ſawatu bîdji ſasâwij, jang ſaʸawrang mânusija ſudah mengʸambil dán men̄ânam 'îtu pad̄a bendangnja:

32. Jang ſonggohpawn 'ad̄a terkitjil 'antâra ſakalij̄en benèh: tetâpi manakâla 'îtu ſud̄ah bertomboh, 'îtu djûga 'ad̄a terbesâr 'antâra ſegal̄a sájor p an: dán djâdi ſawâtu póhon, ſahingga dâtang bûrong p dilângit bersârang dâlam tjâbang p nja.

33. Sawátu perʸupamâʸan lâjin telàh dekâtakannja pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: karadjâʸan ſawrga 'ad̄a ſaʸupâma dengan chamîr, jang ſaʸawrang parampuw̄an ſudah mengʸambil dán membûboh 'îtu didâlam tiga ſukâtan tepòng, lhat̄áj mak̄a ſaganàp 'îtu dechamîrkan.

34. Sakalij̄en perkâra 'îni telàh dekatâkan Xisàj dengan bâwa perʸupamâʸan p pad̄a ſegal̄a razij̄et, dán lâjin der̄i pad̄a perʸupamâʸan tijâda dekatâkannja pad̄ânja.

35. Sopâja ganàplah barâng jang telàh dekatâkan 'awleh Nabij, 'ûdjarnja: 'âku 'akan membûka mûlutku mengʸûtjap matzal p: 'âku 'âkan mem̄antjarkan bab̄arap̄a perkâra jang terſembûnji der̄i pad̄a lhad 'asâs dunjâ.

36. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah Xîsàj men̄inggalkan ſegal̄a razij̄et 'îtu, pergílah 'ij̄a mâſolkh rûmah. Mak̄a berdâtanglah murîd p nja kapad̄ânja, ſombahnja: 'artíkanlah pad̄a kâmij perʸupamâʸan rompot p an bendang 'îtu.

37. Mak̄a sâhutlah 'ija, lâlu ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu, 'awrang jang men̄âbor benèh jang bâjik 'îtu, 'ad̄a 'ij̄a 'Ânakh 'Insân 'îtu.

38. Dán bendang 'îtu 'ad̄a dunjâ : dán benèh jang bâjik, 'ija 'îni 'ad̄a 'ânakh p karadjâ''an 'îtu, dán rompot p an 'îtu 'ad̄a 'ânakh p 'awrang chabîtz 'îtu.

39. Mak̄á ſatarûw jang ſud̄ah menâbor dija 'îtu, 'ad̄a 'ija 'Iblîs : dán peng''atâman 'îtu kaputûſan ʂâlam: dán 'awrang peng''atâm 'îtu Melâ''ikat 'adânja.

40. Sebàb 'îtu ſeperti rompot p an depûngut dán detûnu hâbis dengan 'āpij, bagītu 'âkan djâdi pad̄a kaputûſan ʂâlam 'îni.

41. 'Ânakh 'Insân 'âkan menjûroh ſegal̄a Melâ''ikatnja, mak̄a marîka 'îtu 'âkan memûngut der̄i pad̄a karadjâ''annja 'îtu ſakalijen 'awrang jang memberij ʂjak, dán jang berbowat thoghjân ;

42. Dán 'ija 'âkan membowang ſegal̄a 'awrang 'îtu kadâlam tanûr 'āpij : disâna 'âkan 'ad̄a tangîſan dán karâtan gîgij p.

43. Tatkâla 'îtu ſegal̄a 'awrang ʂâdil 'âkan gomirlap ſeperti matahârij didâlam karadjâ''an bapânja: sijâpa jang bertelinga 'âkan menengar, hendakhlah 'ija menengar.

44. Pûla karadjâ''an ſawrga 'ad̄a ſa''upâma dengan ſawâtu mâta benda jang terſembûnji dâlam bendang, jang ſa''awrang mânusija ſud̄ah mendâpat dán ſembunjîkan dija, mak̄a der̄i kârana ſuk̄a tjitânja 'âkan dija 'îtu pergi 'ija mendjuwal ſegal̄a ſaſawâtu jang 'ad̄a padânja, dán membilij bendang 'îtu djûga.

45. Pûla karadjâ''ân ſawrga 'ad̄a ſa''upâma dengan ſa''awrang sûdâgar jang mentjahârij mutijâra p jang mulija :

46. Jang, ſerta telàh dedâpatnja ſabîdji mutijâra jang 'âmat besàr hargânja, ſud̄ah pergi mendjuwal ſegal̄a ſaſawâtu jang 'ad̄a padânja, dán membilij dija 'îtu. "

47. Pûla karadjâ''an ſawrga 'ad̄a ſa''upâma dengan ſawâtu pûkat jang terlâbohkan kadâlam lâwut, dán jang mengumpolkan 'îkan der̄i pad̄a ſakalijen djenis 'îkan :

48. Jang manakâla ſud̄ah 'îtu punòh, 'awrang hejlâkan dija nâjik kapantej, dán dem̄i dûdokhnja 'ija memûngut ſegal̄a jang bâjik 'îtu târoh didâlam bâkas p nja, tetâpi ſegal̄a jang djâhat 'îtu debowangkannja kaluwar.

49. Bagītu 'âkan djâdi pad̄a kaputûſan ʂâlam : ſegal̄a Melâ''ikat 'âkan kaluwar, dán mentjerejkan ſegal̄a 'awrang fâsikh der̄i tengah p 'awrang ʂâdil :

50. Dán 'ija 'âkan membowang dija 'îtu kadâlam tanûr 'āpij : disâna 'âkan 'ad̄a tangîſan, dán karâtan gîgij p.

51. Berſabdâlah ʂîsâj pad̄a marîka 'îtu : ſud̄ahkah kâmu meng''arti ſamowa perkâra 'îni? mak̄a ſombahlah marîka 'îtu padânja : bohkan, jâ Tûhan.

52. Mak̄a berſabdâlah 'ija padânja : tâgal 'îtu ſaſa''awrang Kâtib, jang mutaʂalam pada lhâl karadjâ''an ſawrga 'îtu, 'ad̄a ſa''upâma dengan ſa''awrang Tu-

wan jang 'ampûnja rûmah, jang meng"aluwarkan deri dâlam perbendahara"annja bârang p jang bahâru dán jang lâma.

53. Bermûla djâdi tatkâla Xîsáj ſudahlah pûtus ſegala per"upamá"an 'îni, bahuwa berpindahlah 'ija deri sâna.

54. Dán ſatelàh ſudah 'ija dâtang maloKh negerìj 'atſalnja, maka de"âdjarkannja marika 'îtu didâlam Kaniſahnja, ſahingga marika 'itu Khejrânlah terỹangàng, dán katâlah: deri mâna garàng Khikmet 'îni, dán ſegala Khowat 'îtu 'ada padânja?

55. Bûkankah 'ija 'îni 'ada 'ânaKh tûkang kâjuw 'itu? bûkankah 'ibûnja dinamâ"ij Marjam, dán sûdâra p nja lâki p 'itu JazKhûb, dán Jûsâ, dán Sjimawn, dán Jehûdâ?

56. Dán ṣûdâra p nja parampuwan, bûkankah ſakalijennja 'itu 'ada sâma p dengan kâmij? deri mâna kalàKh 'ada ſamowa perkâra 'îni padânja?

57. Maka marika 'îtu kenâlah ſjak padânja. Tetâpi berſabdâlah Xisáj pada marika 'îtu: bûkan 'ada ſa"awrang Nabìj tijâda berKhormat, melâjinkan dâlam nejerìj 'atſalnja, dán dâlam rûmahnja.

58. Maka ſudah tijâda debowatnja disâna bânjaKh Khowat, 'awleh kârana kûrang 'îmânnja.

FATSAL JANG KA XIV.

1. PAda waKhtu 'îtu djûga dengarlah Hejrawdejs 'Amiru-'lrubuz chabàr Xisáj.

2. Dán berſabdâlah 'ija pada bûdaKh p nja, 'ija 'îni 'ada JaKhjâ Permandij 'îtu: 'ija djûga ſudah debangkitkan deri 'antâra 'awrang mâti p; maka ſebâb 'itu ſegala Khowàt 'îtu berzamal dâlamnja.

3. Kârana Hejrawdejs ſudahlah menangkap JaKhjâ, dán meng"ikat dija, lâlu menâroh dâlam pandjara, 'awleh kârana Hejrawdijâ 'isterìj Filipus sûdarânja lâki p 'îtu.

4. Kârana katâlah JaKhjâ padânja 'itu, tijâda Khalâl padâmu ber"isterìkan dija.

5. Maka ſedàng dekahendakinja membûnoh dija, tâkotlah 'ija deri pada razijet, kârana marìka 'îtu bilanglah dija 'âkan Nabìj.

6. Tetâpi tatkâla hârij mawlid Hejrawdejs demulijâkan, maka bertarìlah 'ânaKh parampuwam Hejrawdijâ pada sâma tengah p 'awrang: maka berkenànlah 'ija pada Hejrawdejs

7. 'Âwleh 'itu maka 'ija ſudah berdjandjij dengan ſompah, mâwu memberìj padânja bârang jang 'âkan depintânja garàng.

8. Maka parampuwan 'îtu dihûlu ſudahlah de"âdjaKh 'awleh 'ibûnja, ſahingga ſombahlah 'ija, berìlah padâku kamârij didâlam ſabowah dûlang kapâla JaKhjâ Permandij.

9. Maka duka ỹitâlah râdja, tetâpi 'awleh kârana ſegala perſompâhan, dán ſegala 'awrang jang dûdoKh ſantap ſahidângan,

bertîtahlah 'ija 'îtu deberìj djûga.

10. Mak̄a 'ija pawn sûrohlah 'awrang pergi mem̄antjong kapâla Jaħjâ didâlam pandjâra.

11. Mak̄a terbawâlah kapalânja didâlam ſabow̄ah dûlang, dân deberîlah pad̄a 'ânakh parampuw̄an 'îtu, mak̄a debawanjâlah 'îtu kapad̄a 'ibûnja.

12. Mak̄a berdâtanglah murîd p nja meng"ambil badan 'îtu, dân tânamlah dija 'îtu : lâlu pergilah 'ija memberîta 'îtu pad̄a Xîsâj.

13. Mak̄a dem̄i Xîsâj dengar 'îtu, 'ondorlah 'ija der̄i sâna berparâhu pergi kapad̄a ſawâtu tampat sûnji ſakùw p : dán tatkâla dedengar raxijet, mak̄a de"îkotnjâlah dija berkâki kaluw̄ar der̄i dâlam negerìj p.

14. Mak̄a ſedàng Xîsâj terbit, 'ijapawn melîhat bânjakh raxijet, lâlu berpîlu 'âkan marîka 'îtu, dân ſombohkan ſegal̄a 'awrangnja jang sâkit pâjah.

15. Dân ſatelàh ſud̄ah petàng hârij, mak̄a berdâtanglah murîd p nja kapadânja, ſombahnja : tampat 'îni 'ad̄a sûnji, dân kotika ſakârang ſud̄ah lampoh: lepaskanlah ſegal̄a raxijet, ſopâja 'ija pergi berdjâlan kapad̄a djadjâhan p membilìj baḡi dirînja bârang makânan.

16. Tetâpi berſabdâlah Xîsâj pad̄ânja: tijâda 'ûſah marîka 'îtu pergi berdjâlan ; hendakhlah kâmu 'îni berìj 'awrang 'îtu mâkan.

17. Tetâpi ſombahlah marîka 'îtu pad̄ânja, tijâda kâmij men̄âroh desîni melâjinkan lîma bow̄ah rawtij, dân duw̄a 'ejkor 'îkan.

18. Mak̄a berſabdâlah 'ija, bawâlah dija 'îtu kapad̄âku kamârij.

19. Mak̄a desûrohnja ſegal̄a raxijet 'îtu dûdokh di"âtas rompot, dán de"ambilnja lîma bow̄ah rawtij dán duw̄a 'ejkor 'îkan 'îtu, lâlu detengâdohnja kalângit meng"ûtjap tſalât: dán ſatelàh ſudah depitjahkannja 'îtu, mak̄a 'ijapawn berîlah ſegala bow̄ah rawtij 'îtu pada murîd p, dán murîd p 'îtu pawn pad̄a ſegg̅la raxijet.

20. Mak̄a mâkanlah ſakalijennja 'îtu, dân djadîlah kinnjang, mak̄a 'awrang pawn 'angkatlah sîſa ſegal̄a pâtah p an 'îtu duw̄a belàs karandjang pûnòh.

21. Ad̄apawn ſegal̄a 'awrang jang ſudah mâkan 'îtu 'ad̄âlah ſakîra p lîma rîbu lâki p, lâjin der̄i pad̄a ſegal̄a parampuw̄an dân 'ânakh p.'

22. Mak̄a ſegaràh djûga dekarahkan Xîsâj 'ákan murîd p nja nâjik mâſokh parâhu, dân mendihuluw̄ij dija berlâjer kaſabaràng, ſamantâra 'ija 'âkan lepaskan ſegal̄a raxijet 'îtu pûlang.

23. Dân ſatelàh ſud̄ah delepaskannja ſegal̄a raxijet 'îtu pûlang, mak̄a nâjiklah 'ija ka"âtas bûkit hendakh munâdjât ſakûw p. Dân ſatelàh ſudah petàng hârij, mak̄a 'ad̄âlah 'ija ſa"awrangnja djûga disâna.

24. Mak̄a ſadija 'ad̄âlah parâhu 'ìtu pad̄a sâma tengah tâsik, tertombokh sângat 'awleh 'ombakh ρ, kârana 'ad̄âlah 'ângin dihaluw̄an.

25. Tetâpi pad̄a tâboh jang ka'ampat deri pada mâlam pergîlah Xîsáj dâtang kapad̄a marîka 'ìtu, ſambil berdjâlan di'âtas tâsik 'ìtu.

26. Dán ſerta murîd ρ nja melihat dija 'ìtu berdjâlan di'âtas tâsik, mak̄a terharûlah 'ija, 'ûdjarnja: bahuw̄a ſawâtu chajâl 'adânja, dán berterijakhlah der̄i kârana tâkotnja.

27. Tetâpi ſabantar djûga Xîsáj ſud̄ah men̄ogòr marîka 'ìtu, ſabdânja: pertatàplah hâti kâmu, 'âku 'ad̄a, djânganlah kâmu tâkot.

28. Mak̄a Petrus pawn sâhutlah padânja, ſombahnja: jâ Tûhan, djik̄alaw 'angkaw 'ad̄a, sûrohlah pâtek dâtang kapadâmu berdjâlan di'âtas 'ãjer.

29. Mak̄a berſabdâlah 'ija, dâtanglah djûga: mak̄a tûronlah Petrus der̄i dâlam parâhu, dán terdjâlanlah di'âtas 'ãjer, hendakh dâtang kapad̄a Xîsáj.

30. Tetâpi ſerta delihatnja 'ângin 'ìtu karàs, mak̄a tâkotlah 'ija, dán tatkâla bahâru demulá'ìnja tinggalàm, berterijakhlah 'ija, ſombahnja: jâ Tûhan, paliharâkanlah pâtek.

31. Mak̄a ſabantar djûga Xîsáj ſudah meng'ondjokh tângannja mem̄egàng dija, dán berſabda padânja: hej 'angkaw jang kûrang 'mân, 'ap̄a mulânja ſudah kawbimbang?

32. Dán tatkâla 'ija ſud̄ahlah nâjik mâſokh parâhu, mak̄a tedòhlah 'ângin.

33. 'Adapawn ſegal̄a 'awrang jang didâlam parâhu 'ìtu dâtanglah ſudjûd padânja, ſombahnja: ſabenarnjâlah 'angkaw 'ad̄a 'ânakh 'Âllah.

34. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija menjabaràng, mak̄a dâtanglah 'ija kapad̄a tânah Djen̄ejsâr.

35. Dán dem̄i 'awrang 'isij tampat 'ìtu djûga bahâru meng'enàl dija, mak̄a desûrohnja 'awrang pergi berij tâhu kapad̄a ſalûroh benow̄a jang kuliling ρ 'ìtu, mak̄a dehâdapkan 'awranglah kapad̄ânja ſamow̄a 'awrang jang ken̄a sâkit.

36. Mak̄a marîka 'ìtu mem̄ôhonkanlah dija, ſopâja dedjâbatnja sâdja kelìm badjûnja: mak̄a barap̄a ρ 'awrang mendjâbat dija 'ìtu ſombohlah.

FATSAL JANG KA XV.

1. TÂtkâla 'ìtu berdâtanglah kapad̄a Xîsáj bârang Kâtib ρ dán 'awrang Farîsij jang 'ad̄a der̄i pada Jerûſjalejm, meng'atâkan:

2. Kârana 'ap̄a murîd ρ mu melangkah Hhaditz Sjujûch? kârana tijâda marika 'ìtu membâſoh tângan ρ nja, 'ap̄abila 'ija hendakh mâkan rawtij.

3. Tatâpi sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah padânja: kârana 'ap̄a lâgi kâmu melangkah ſaridlat 'Allah 'awleh Hhaditzmu?

4. Kârana 'Allah ſud̄ah far-

dlûkan, ſabdânja: berîlah 'angkaw Ḥormat 'âkan bapâmu, dán 'âkan 'ibûmu, dán sijâpa jang menghôdjat bapànja 'ataw 'ibùnja, 'ija 'âkan mâti dibûnoh.

5. Tetâpi kâmu 'îni berkâta, padâlah djika bârang sijâpa berkâta pad̄a bapânja, 'âtaw pad̄a 'ibûnja, ḥadijet djûga bârang jang dàtang der̄i pad̄âku 'âkan gunâmu, dán ſakâli p tijâda 'ija memberij Ḥormat 'âkan bapânja, 'âtaw 'âkan 'ibûnja.

6. Maka bagîtu kâmu ſud̄ah membâthilkan farîdlat 'Âllah 'awleh Ḥaditzmu.

7. Hej 'awrang munâfikh, ſabâjik Jaʃaʒjâ ſud̄ah bernubuw̄et 'âkan kâmu, 'ûdjarnja:

8. Khawm 'îni menghampir kapad̄âku dengan mûlutnja, dán dengan bîbir p nja mem̄ulijâkan 'âku, hânja hatînja mendjâwohkan dirînja der̄i pad̄âku.

9. Tetâpi ſamen̄â p djûga 'ija berbow̄at ʒibâdet padâku dengan meng'âdjar babarap̄a pang'adjâran jang perpasânan mânusija djûga.

10. Dán ſatelàh ſud̄ah depanggilnja raʒijet dâtang hampir, maka berſabdâlah 'ija pad̄ânja: hendakhlah kâmu men̄engar dán meng'arti.

11. Bûkan bârang jang mâſokh kadâlam mûlut 'itu men̄edjiskan mânusija: hânja bârang jang kaluw̄ar der̄i dâlam mûlut, 'itu djûga men̄edjiskan mânusija.

12. Tatkâla 'itu berdâtanglah murîd p nja kapad̄ânja, dán ſombahlah padânja: tahûkah 'angkaw, bahuw̄a 'awrang Farisij, dem̄i dedengarnja perbahasâ'an 'îni, ſud̄ah ken̄a ʃak?

13. Tetâpi sâhutlah 'ija, ſabdânja: ſaſawâtu tanâman, jang bapâku ſamâwij ſud̄ah tijâda men̄ânam, 'itu 'àkan detjâbot.

14. Bejarkanlah dija djûga, marîka 'itu 'ad̄a pem̄impin bûta p pad̄a 'awrang bûta p: djikālaw kalàkh ſa'awrang bûta mem̄impin 'awrang bûta, maka kaduwânja 'âkan djâtoh kadâlam pârit.

15. Maka sâhutlah Petrus dán ſombahlah pad̄ânja: 'artîkanlah pad̄a kâmij per'upamâ'an 'îni

16. Tetâpi berſabdâlah X̂sáj, ſampej ſakârangkah kâmu 'îni lâgi 'ad̄a djâhil?

17. Bulòmkah kâmu meng'arti, bahuw̄a ſaſawâtu jang mâſokh kadâlam mûlut 'itu lâlu kàdâlam purùt, dán debow̄ang kadâlam djamban?

18. Tetâpi bârang ſamow̄a jang kaluw̄ar der̄i dâlam mûlut 'itu terbit der̄i dâlam hâti, maka 'itu djûga men̄edjiskan mânusija.

19. Kârana der̄i dâlam hâti 'itu terbit babarap̄a bitjâra jang djâhat, pembunôhan, permukâhan, paſ̄ondâlan, pentjurijan, kaʃaksijan dusta, hôdjat.

20. Segala 'îni 'ad̄a jang men̄edjiskan mânusija, tetâpi mâkan dengan tângan p jang tijâda.

terbâſoh 'ītu bûkan meñedjiskan mânusija.

21. Bermûla kaluw̄arlah Ꭓîsáj der̄i sâna, dán berpindahlah kapad̄a tapàs p TSûr dán TSîdawn.

22. Mak̄a bahuw̄a ſaſongggohnja ſaʿawrang parampuw̄an Kanẓânij kaluw̄arlah der̄i pad̄a pam̄inggir p 'ītu, lâlu berterijakhlah kapadânja, ſombahnja: kasijankanlah pâtek, hej Tûhan, 'ânakh Dâʿûd; 'ânakhku parampuw̄an 'ītu terken̄a 'awleh djin terlâlu sângat.

23. Tetâpi bârang ſapâtah kâta pawn tijâda desâhutnja pad̄a parampuw̄an 'ītu. Mak̄a berdâtanglah murîd p nja, dán mintâlah pad̄ânja, ſombahnja: sûrohlah parampuw̄an 'ītu pergi, 'awleh kârana 'ija berterijakh 'îkot balâkang kâmij.

24. Mak̄a sâhutlah 'ija, ſabdânja: bûkan 'aku tersûroh, melâjinkan kapad̄a domba p rûmah Jiſrâʿejl jang kahilângan 'ītu.

25. Mak̄a dâtanglah parampuw̄an 'ītu ſudjûd pad̄ânja, ſombahnja: jâ Tûhan, tûlonglah pâtek.

26. Tetâpi sâhutlah 'ija, ſabdânja: bûkan 'ad̄a pâtut mengʿambil rawtij 'ânakh p, dán melimpar 'ītu 'âkan 'andjing p.

27. Mak̄a ſombahlah parampuw̄an 'ītu: behkan, jâ Tûhan, ſamâdja lâgi 'andjing p 'ad̄a mâkan der̄i pad̄a rejma, jang djâtoh der̄i 'âtas mâjidah Tuw̄an p nja.

28. Tatkâla 'ītu sâhutlah Ꭓîsáj, dán ſabdâlah padânja: hej parampuw̄an, besàrlah 'îmânmu, djadîlah djûga padâmu, ſeperti kawkahendâkij: mak̄a ſombohlah 'ânakhnja parampuw̄an ītu der̄i pad̄â djam 'ītu djûga.

29. Bermûla berpindahlah Ꭓîsáj der̄i sâna, dán dâtanglah kapad̄a tâsik Ǥalîlâ: lâlu nâjiklah kaʿâtas bûkit dûdokh disâna.

30. Mak̄a bânjakh raẓijet ſud̄ah berdâtang kapadânja membâwa ſertânja bab̄arap̄a 'awrang timpang, bûta, keluw, tjâpikh, dán bânjakh 'awrang lâjin, dán latàkh marîka 'ītu kapad̄a kâki p Ꭓîsáj, mak̄a 'ija pawn ſombohkanlah dija.

31. Ḥat̄áj mak̄a ḥejrânlah ſegala raẓijet, ſebàb delihatnja 'awrang keluw 'ītu 'ad̄a berkâta, 'awrang tjâpikh 'ītu ſud̄ah njâman, 'awrang timpang 'ītu 'ad̄a berdjâlan, dán 'awràng bûta 'ītu 'ad̄a melihat: mak̄a marîka 'ītu mem̄ulijâkanlah 'Ilah 'awrang Jiſrâʿejl.

32. Bermûla ſatelàh ſud̄ah Ꭓîsáj mem̄anggil murîd p nja dâtang hampir, mak̄a berſabdâlah 'ija: 'âku berpîluw 'âkan raẓijet, ſebàb ſakârang tîga hârij lamânja marîka 'ītu ſud̄ah tinggal ſertâku, dán tijâda 'ija menâroh 'ap̄a p jang demâkannja: mak̄a tijâda 'âku mâwu lepaskan dija pergi bulòm berʿîsij, 'âgar djângan mud̄ah p an 'ija berpangſan pad̄a djâlan.

33. Mak̄a ſombahlah murîd p nja padânja: der̄i mâna kirâ-

nja dâlam pâdang bel"antâra 'îni kâmij 'âkan ber"awleh ſabânjakh rawtij, 'âkan meng"innjangkan razijet ſakijen bânjakh?

34. Maka berſabdâlah Xîsâj pada marîka 'îtu, barapa bowah rawtij kâmu menaroh? maka ſombahlah 'ija: tûdjoh bowah, dán ſedikit 'ikan kitjil p.

35. Maka desûrohnja ſegala razijet 'îtu dûdokh dibûmi.

36. Dán de"ambilnja tûdjoh bowah rawtij dán 'ikan p 'îtu, dán ſatelàh ſudah de"ûtjapnja ſjukûr, maka 'ija pawn pitjàhlah, dán berilah 'îtu pada murîd p nja: dán murîd p 'îtu pawn pada razijet.

37. Maka mâkanlah ſakalijennja 'îtu, dán djâdilah kinnjang: maka 'awrang pawn 'angkatlah sîſa ſegala pâtah p an 'îtu tûdjoh bâkol punòh.

38. 'Adapawn ſegala 'awrang jang ſudah mâkan 'îtu 'adâlah 'ampat ribu lâki p, lâjin deri pada ſegala parampuwan, dán 'ânakh p.

39. Dán ſatelàh ſudah delepaskannja ſegala razijet pûlang, maka nâjiklah 'ija mâſokh parâhu, lâlu dâtanglah kapada paminggir Madjdalâ.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SAbermûla maka berdâtanglah 'awrang Farîsij dán 'awrang TSadûkhij mentjawbâ"ij dija, dán mintâlah dija menondjokh padânja ſawâtu tanda deri dâlam lângit.

2. Tetâpi sâhutlah 'ija dán ſabdâlah pada marîka 'îtu, ſatelàh ſudah petàng hârij kâmu berkâta, djâdi 'întja, kârana mejrahlah lângit.

3. Dán pada pâgi hârij, harîni djâdi ribut: kârana mejrah pâdamlah lângit. Hej 'awrang munâfikh,, ſonggohpawn rûpa lângit 'îtu kâmu tâhu membejdâkan, tetâpi ſegala tanda wakhtu p bagimâna tijâda kâmu dâpat?

4. Bangſa jang kapista dán bermûkah 'îtu menontut ſawâtu tanda, maka bârang ſatanda tijâda 'âkan deberikan padânja melâjinkan tanda Jûnus Nabìj 'îtu. Makâ 'ijapawn meninggalkanlah marîka 'îtu, dán pergilah lâlu.

5. Dán ſatelàh ſudah murîd p nja 'îtu dâtang kaſabàrang, maka ſudahlah 'ija lùpa meng"ambil bâwa rawtij.

6. Maka berſabdâlah Xîsâj pada marîka 'îtu: 'ingatlah dán paliharâkanlah dirîmu deri pada chamîr 'awrang Farîsij dán 'awrang TSadûkhij.

7. Maka berbitjarâlah marîka 'îtu sâma ſendirînja, 'ûdjarnja: 'îtu djûga ſebàb kâmij ſudah tijâda meng"ambil bâwa bârang rawtij.

8. Maka Xîsâj pawn meng"atahuwilah 'îtu, dán ſabdâlah pada marîka 'îtu: meng"apa kâmu berbitjâra sâma ſendirîmu, hej 'awrang jang kûrang 'îmân, bahuwa ſudah tijâda kâmu meng"ambil bâwa bârang rawtij?

9. Bulòmkah kâmu mengʺarti? dán tijadâkah kâmu mengʺenàng 'âkan lîma bow̄ah rawtij pada lîma rîbu 'awrang, dán barap̄a karandjang kâmu ſudah mengʺangkat?

10. Dán tijadâkah 'âkan tûdjoh bow̄ah rawtij pada 'ampat rîbu 'awrang, dán bârap̄a bâkol kâmu ſudah mengʺangkat?

11. Butap̄a tijâda kâmu mengʺarti, bahuw̄a bukan 'âkan bârang rawtij 'âku ſudah berſabda pada kâmu, paliharâkanlah dirimu der̄i pada chamîr 'awrang Farisij dán 'awrang TSadûkhij?

12. Mak̄a bahâru pan mengʺartilah marika 'itu, bahuw̄a ſudah tijâda 'ija berſabda mem̄aliharâkan dirinja der̄i pada chamîr rawtij, tetâpi der̄i pada pengʺadjâran 'awrang Farisij dán 'awrang TSadûkhij.

13. 'Adapawn ſatelàh ſudah Xîsáj dâtang kapada tapàs p negerij KHajtsarijâ, jang tap̄erʺûſah 'awleh Filip̄us, mak̄a 'ija pawn bertanjâkan murîd p nja, ſabdânja: sijapâkah 'awrang katâkan 'âku 'ini 'ada? 'Ânakh 'Insân, kah?

14. Mak̄a ſombahlah marika 'îtu: ſatengah 'áwrang kâta Jahhjâ Permandij, dán ſatengah 'awrang 'Ejlija, dán satengah 'awrang Jirmejâ, 'âtaw ſaʺawrang deri pada ſegal̄a Nabìj.

15 Berſabdálah 'ija padânja: tetâpi kâmu 'ini, sijapâkah kâmu katâkan 'âku 'ini 'ada?

16. Mak̄a sâhutlah Sjîmawn Petrus, ſombahnja: 'Angkaw 'ini 'ada 'Elmesêhh, 'Ânakh 'Allah jang hîdop 'itu.

17. Maka sâhutlah Xîsáj dán ſabdâlah padânja: berbahagija 'angkaw 'ada, hej Sjîmawn 'ânakh Jûnus: kârana dâging dán dârah ſudah tijâda menjatâkan 'itu padâmu, hânja bapâku jang 'ada diſawrga.

18. Mak̄a 'âku 'ini lâgi berſabda padâmu, bahuw̄a 'angkaw 'îni 'ada TSefâ, dán diʺâtas TSefât 'ini 'âku 'âkan perʺûſah djamâzetku, mak̄a ſegal̄a pintu gerbang nâraka tijâda 'âkan berkalebêhan 'âtasnja.

19. Mak̄a 'âku 'âkan memberìj padâmu 'ânakh p kontjij karadjâʺan ſawrga: maka bârang ſakalijen jang 'angkaw 'âkan mengʺikat garàng diʺâtas bûmi, 'îtu 'âkan 'ada terʺikat didâlam ſawrga: dán bârang ſakalijen jang 'angkaw 'âkan mengʺawrej garàng diʺâtas bûmi, 'îtu 'âkan 'ada terʺawrej didâlam ſawrga.

20. Tatkâla 'itu tîtahlah 'ija pada murîd p nja, ſopâja pada bârang ſaʺawrang djângan 'ija katâkan, bahuw̄a 'ija 'itu 'ada Xîsáj 'Elmesêhh.

21. Der̄i pada tatkâla 'itu bahâru Xîsáj ſudah mulâʺij menoudjokh pada murîd p nja, bahuw̄a ſahâroſnja 'ija pergi kapada Jerûsjalejm, dán merâſa bânjakh ſangsâra 'awleh Sjujûch, dán kapâla p 'Imâm, dán Kâtib p, lâgi debûnoh, dán debangkitkan pûla pada hârij jang katiga.

22. Maka Petrus pawn meng''ambil dija 'îtu ſertânja, dàn memulâ''ij menogòr dija, ſombahnja: sâjanglah 'âkan dirîmu, jâ Tûhan: ſakâli ꝑ djângan demikijen 'îni djâdi padâmu.

23. Maka 'ijapawn berpâling dirinja, dàn berſabda pada Petrus. Njahlah kabalâkangku, hej Sjejthân, 'angkaw 'ada ſawâtu ſjak padâku: kârana tijâda 'angkaw bitjarâkan bârang ꝑ jang pûnja 'Allah, hânja bârang ꝑ jang pûnja mânusija djûga.

24. Tatkâla 'itu berſabdâlah Ξîsâj pada murîd ꝑ nja: djikalaw bârang ſa''âwrang hendakh dâtang menûrut 'âku, bâjiklah 'ija menjangkal ſendirinja, dàn mendjondjong tſalîbnja, lâlu meng''iring 'âku:

25. Kârana djikalaw bârang sijâpa mâwu memalihâra djiwânja, 'ija 'âkan menghilang dija 'îtu: tetâpi djikalaw bârang sijâpa 'âkan menghilang djiwânja 'awleh kârana ſebàb 'âku, 'ija 'âkan mendâpat dija 'îtu.

26. 'Antah 'apâtah bergûna 'âkan mânusija, djikalaw 'ija berlâba ſaganàp dunjâ, dàn merûgij 'âkan djiwânja? 'Âtaw 'apâtah mânusija memberìj 'âkan katimpôhan djiwânja?

27. Kârana 'Ânakh 'Insân nanti dâtang mâſokh kamulijâ''an bapânja sâma ꝑ dengan Melâ''ikat ꝑ nja, maka tatkâla 'îtu 'ija 'âkan membâlas pada ſaſa''awrang ſakîra ꝑ perbowâtannja.

28. 'Âmin djûga 'âku berſabda pada kâmu, 'ada bârang 'awrang deri pada ſegala 'awrang jang berdìrij desîni, jang tijâda 'âkan merâſa mawt, ſabulòm 'ija melîhat 'Ânakh 'Insân 'itu dâtang mâſokh karadjâ''annja.

FATSAL JANG KA XVII.

1. SAbermûla maka komedijen deri pada 'anàm hârij Ξîsâj meng''ambil ſertânja Petrus dàn Jaokhûb, dàn Jahhjâ sûdarânja 'itu, dàn menghentar marika 'îtu ka''âtas ſabowah bûkit tinggij ſakùw. ꝑ

2. Maka ter''ûbahlah rupânja dihadâpan marika 'itu, dàn gilang gomîlanglah mukânja seperti matahârij, maka pakâjinnja djadîlah pûtih ſeperti tjahâja.

3. Maka bahuwa ſaſonggohnja pada marika 'itu kalihâtanlah Mûsâj dàn 'Ejlijâ berkâta ꝑ ſertânja.

4. Maka sâhutlah Petrus, dàn ſombahlah pada Ξîsâj: jâ Tûhan, ſabâjik kâmij 'ini 'ada desîni, djikalaw kawkahendâkij, bejarlah kâmij kardjâkan desîni tîga bowah tarâtakh, bagimu ſabowah, dàn bagi Mûsâj ſabowah, dàn ſabowah bagi 'Ejlijâ.

5. Sedàng 'ija 'adâlah kâta ꝑ lâgi, bahuwa ſaſonggohnja ſawâtu 'âwan jang bertjahâja ſudah menawongij marika 'îtu: maka bahuwa ſaſonggohnja dâtanglah ſawâtu ſawâra deri dâlam 'âwan 'itu, meng''atâkan; 'ija 'ini 'ada 'ânakhku lâki ꝑ jang kekâſeh, 'âkan sijâpa 'âku radlâ, dengarlah kâmu 'âkan dija.

6. Dàn tatkâla murid p dengar 'îtu, maka djâtohlah 'ija terſongkor ka'âtas mukânja, dàn tâkotlah sângat.

7. Maka dâtanglah Xîsâj mendjâbat dija, dàn ſabdâlah: bângonlah, dàn djânganlah tâkot.

8. Dàn tatkâla marîka 'îtu 'angkatlah mâta p nja, maka ſa'awrang pawn tijâda delîhatnja, melâjinkan Xîsâj ſa'awrangnja djûga.

9. Dàn ſedàng marika 'îtu tûron deri 'âtas bûkit 'itu, maka bertîtahlah Xîsâj padânja, ſabdânja: pada bârang ſa'awrang djânganlah kâmu meng'atâkan pang'alihâtan 'îni, ſabulòm 'Ânakh 'Insân 'îtu ſudah bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p.

10. Maka murîd p nja bertanjâkanlah dija, ſombahnja: 'apa kàlàkh Kâtib p 'ada berkâta, bahuwa hâros 'Ejlijâ dâtang dihùlu?

11. Tetâpi sâhutlah Xîsâj dàn ſabdâlah padânja: ſonggohpawn 'Ejlijâ 'âkan dâtang dihûlu, dàn mendirikan ſegala ſaſawâtu pûla.

12. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa ſadija 'Ejlijâ ſudah dâtang, maka marîka 'itu ſudah tijâda meng'enàl dija, hânja 'ija ſudah berbowat padânja bârang ſakalijen jang telàh dekahendakinja. Bagîtu lâgi 'Ânakh 'Insân nanti merâſa ſangsâra 'awleh marîka 'îtu.

13. Tatkâla 'îtu meng'artilah murîd p 'itu, bahuwa telàh dekatâkannja padânja 'âkan Jahijâ Permandij.

14. Bermûla ſatelàh ſudah marîka 'îtu dâtang kapada râzijet, maka berdâtanglah kapadânja ſa'awrang mânusijâ bertelùd menjombah padânja, ſambil 'ûdjarnja:

15. Jâ Tûhan, kasijankanlah 'ânakhku lâki p, kârana 'ijâlah sâkit bûlan, dàn merâſa ſangsâra jang 'âmat pedih: kârana bânjakh kâli 'ija djâtoh kadâlam 'âpij, dàn bânjakh kâli kadâlam 'âjer.

16. Maka pâtek ſudah menghâdapkan dija kapada murîd p mu, maka ſudah tijâda 'ija ſampat menjombohkan dija.

17. Maka sâhutlah Xîsâj, ſabdânja: hej bangſa jang kûrang 'îmân dàn terbâlikh, barapa lâma lâgi 'âku 'âkan tinggal ſerta kâmu? barapa lâma lâgi 'âku 'âkan mendirîta kâmu? bawâlah dija 'îtu kamârij kapadâku.

18. Maka Xîsâj pawn menghardikh dija, ſahingga kaluwarlah djin deri dâlamnja 'itu, maka ſombohlah bûdakh 'itu deri pada djam 'îtu djûga.

19. Tatkâla 'itu berdâtanglah murîd p kapada Xîsâj ſakùw p, dàn ſombahlah: kârana 'apa kâmij 'ini ſudah tijâda ſampat membowang dija 'itu?

20. Maka Xîsâj pawn berſabda padânja, 'awleh kârana kûrang 'îmânmu: kârana, 'âmin djûga 'âku berſabda pada kâmu, djikalaw pada kâmu 'ada 'îmân ſakijen besâr ſeperti ſabîdji ſasâwij, nistjâja kâmu 'âkan kâta pada bûkit 'ini, berpindahlah deri sîni kasâna, maka 'ija 'âkan

berpindah : maka bârang ſawâtu pawn bûkan 'âkan 'ada jang tijâda terkardjâkan 'awlehmu.

21. Tetâpi djenis 'ini tijâda kaluwar, melâjinkan 'awleh ſombahjang dán powâſa.

22. Dán tatkâla marika 'itu berdjâlanlah terkûling p didâlam Djalîlâ, maka berſabdâlah Xisáj padânja : 'Ânakh 'Insân nanti deſarahkan kapada tângan p mânusija.

23. Maka marîka 'itu 'âkan membûnoh dija, dán pada hârij jang katîga 'ija 'âkan debangkitkan pûla. 'Arkijen maka duka tjitâlah marika 'itu terlâlu sângat.

24. Bermûla ſatelàh ſudah marika 'itu dâtang mâſokh Kafernahûm, maka berdâtanglah 'awrang jang tarîma charâdjat duwa derham 'itu kapada Petrus, dán katâlah : gûruw kâmu, bûkankah 'ija membâjer charâdjat duwa derham 'itu ?

25. 'Ijapawn katâlah, behkan. Dán ſatelàh ſudah 'ija mâſokh kadâlam rûmah, maka Xisáj pawn mendihuluwij dija, ſabdânja : 'apâtah ſang kâmu, hej Sjimawn ? ſegala Râdja p dibûmi, deri pada sijâpa 'ija meng'anbil tjokej 'âtaw 'ûpetij ? deri pada 'ânakh p nja lâki p kah, 'âtaw deri pada 'awrang kaluwârankah ?

26. Petrus pawn ſombah padânja, deri pada 'awrang kaluwâran. Xisáj pawn berſabda padânja, bagîtu kalàkh ſegala 'ânakh lâki p 'itu 'ada bejbas.

27. Tetâpi ſopâja djângan kâmij memberij ſjak padânja, pergîlah 'angkaw kapada tâsik, bowanglah kâjil, dán 'ambillah 'ikan jang pertâma timbul, dán manakâla kawbûka mûlutnja, maka 'angkaw 'âkan mendâpat ſawâtu 'istâr : 'ambillah dija 'itu berij pada marika 'itu 'âkan bahagijanku, dán 'âkan bahagijanmu.

FATSAL JÂNG KA XVIII.

1. PAda djam 'itu djûga berdâtanglah murîd p kapada Xisáj, ſombahnja : sijâpa garàng 'ada jang terbesàr didâlam karadjâ″an ſawrga ?

2. Maka Xisáj pawn memanggil ſawâtu ka″ânakh dâtang hampir, dán perdirikan dija 'itu pada sâma tengah marika 'itu,

3. Dán berkâta : 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, djikalaw tijâda kâmu ber″ûbah, dán djâdi ſalâku ka″ânakh p, maka ſakâli p tijâda kâmu 'âkan mâſokh kadâlam karadjâ″an ſawrga.

4. Sebàb 'itu djikalaw bârang sijâpa merindahkan dirînja ſeperti ka″ânakh 'ini, 'ija djûga 'ada jang terbesàr didâlam karadjâ″an ſawrga.

5. Dán djikalaw bârang sijâpa menjambot ſawâtu djûga ka″ânakh jang ſabagîni dengan namâku, 'ija menjambot 'âku.

6. Tetâpi djikalaw bârang sijâpa memberij ſjak pada ſa″awrang deri pada ſegala 'awrang

kitjil 'îni, jang pertjâja 'âkan daku, lebèhlah bergūna pad̄ânja, ſopâja ſawâtu bâtu kisâran digantong pada lejhernja, dán 'ija detinggalamkan didâlam 'arôngan lâwut.

7. Wâʻj bag̅i dunjâ der̄i kârana ſegala ſjak : kârana tadâpattijâda bab̄arap̄a ſjak dâtang : tetâpi wâʻj bag̅i mânusija 'itu djûga, jang 'awlehnja dâtang ſjak 'îtu.

8. Sebàb 'itu djik̄alaw tânganmu 'âtaw kakímu memberìj ſjak pad̄ámu, kûdonglah dija, dán bow̄anglah dija der̄i padâmu. 'Ad̄a lebèh bãjik padâmu mâſokh kadâlam kahidôpan, ſedàng timpang 'âtaw mâmar 'ad̄âmu, der̄i pad̄a dengan bertânggan duw̄a 'âtaw berkâki duw̄a debow̄ang kadâlam 'ãpij jang kakàl.

9. Dán djik̄alaw matâmu memberìj ſjak pad̄âmu, tjâbotlah dija dán bow̄anglah dija der̄i padâmu. 'Ad̄a lebèh bâjik pad̄âmu dengan bermâta ſabelàh mâſokh kadâlam kahidôpan der̄i pad̄a dengan bermâta duw̄a belàh debow̄ang kadâlam 'ãpij djahan̄am.

10. 'Îngatlah kâmu, djânganlah mem̄udahkan bârang ſaʻawrang der̄i pada ſegala 'awrang kitjil 'ini : kârana 'àku berſabda pada kâmu, bahuw̄a ſegala Melâʻikatnja didâlam ſawrga ſedekâla mem̄andang khadlret bapâku jang 'ada diſawrga.

11. Kârana 'Ânakh 'Insân ſud̄ah dâtang menchalâtskan jang terhilang.

12. 'Ap̄âtah ſangka kâmu ? djik̄alaw pad̄a 'awrang 'ãnuw 'ad̄a ſarâtus 'ejkor domba; dán ſaʻejkor der̄i pad̄ânja 'îtu ſud̄ah ſasàt, bûkankah 'ija 'âkan membej̄arkan ſembîlan pûloh ſembîlan 'ejkor 'îtu, dán pergi nâjik gûnong p mentjahârij jang ſasàt 'îtu ?

13. Dán djik̄alaw djâdi 'ija mendâpat dija 'itu : 'ãmîn djûga 'áku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a 'ija ſuka tjit̄a 'âkan dija 'itu lebèh der̄i pad̄a 'âkan ſembîlan pûloh ſembîlan 'ejkor 'itu, jang ſud̄ah tijâda ſasàt.

14. Dem̄ikij̄enlah 'ad̄a kahendakh pad̄a bâpa kâmu, jang 'ad̄a diſawrga, ſopâja djângan hilang ſaʻawrang der̄i pad̄a ſegala 'awrang kitjil 'ìni.

15. Tetâpi djik̄alaw sûdarâmu lâki p ſud̄ah berdawſa kapad̄âmu, pergîlah dán togòrlah dija diʻantâra 'angkaw dán dija ſaʻawrang : djik̄alaw 'ija men̄engar 'âkan dikaw, mak̄a 'angkaw ſud̄ah berlâba sûdarâmu.

16. Tetâpi djik̄alaw tijâda 'ija men̄engar 'âkan dîkaw, 'ambillah lâgi ſertâmu ſaʻawrang 'âtaw duw̄a 'awrang : ſopâja 'âtas bûnji mûlut duw̄a 'âtaw tiga 'awrang ſjaksi berdirij ſaſawâtu perkatâʻan.

17. Dán djik̄alaw 'ija 'anggan dengar 'âkan marika 'itu, berîlah 'itu tâhu pad̄a djamâʕet: dán djik̄alaw lâgi 'ija 'anggan dengar 'âkan djamâʕet, hendakhlah 'ija debilang 'awlehmu 'âkan ſaʻawrang Chalikhij, dán pentjok̄ej.

18. "Âmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu : bârang ſakalijen jang kâmu 'âkan meng″ikat garàng di″âtas bûmi, 'itu 'âkan 'ad̄a ter″ikat didâlam ſawrga : dán bârang ſakalijen jang kâmu 'àkan meng″awrej garàng di″âtas bûmi, 'îtu 'âkan 'ad̄a ter″awrej didâlam ſawrga.

19. Pûla 'âku berſabda pad̄a kâmu, djikalaw duw̄a 'awrang der̄i pad̄a kâmu muwâfakhat sàma p di″âtas bûmi 'âkan bârang ḥâl, jang 'âkan depintânja garàng, bahuw̄a 'itu 'âkan dekarunjâkan pad̄ânja 'awleh bapâku jang 'ad̄a diſawrga.

20. Kârana bârang dimâna duw̄a 'âtaw tîga 'awrang ſud̄ah berhimpon dengan kârana namâku, disâna djûga 'âku 'ad̄a pad̄a sâma tengah marika 'îtu.

21. Tatkâla 'îtu berdâtanglah Petrus kapad̄ânja, dán ſombahlah: jâ Tûhan, barâpa kâli sûdarâku lâki p 'âkan berdawſa kapad̄âku, dán 'âku meng″ampônij pad̄ânja? ſampej tûdjoh kalikah?

22. Berkatâlah Ꭓîsáj pad̄ânja, bûkan 'âku berſabda pad̄âmu ſampej tûdjoh kâli, tetâpi ſampej tûdjoh kâli tûdjoh pûloh.

23. Tâgâl 'îtu karadjâ″an ſawrga de″upamâkan dengan ſa″awrang Râdja jang hendakh berbandju ḥisâb dengan pagâwej p nja.

24. 'Ad̄apawn tatkâla bahâru demulâ″înja berbandju, mak̄a terhâdapkanlah kapadânja ſa″awrang jang berhûtang ſalakhſa buhâr.

25. Dán ſedàng tijadâlah pad̄ânja 'ap̄a p 'âkan membâjar, mak̄a desûroh Tuw̄annja 'ija dedjuw̄al, dán binînja, dán 'ânakh p nja, dán ſegal̄a ſaſawâtu jang 'ad̄a padânja, ſopâja debâjar.

26. Mak̄a djâtohlah pagâwej 'itu terſongkor, dán ſudjûdlah pad̄ânja, ſombahnja: jâ Tuw̄an, ſſabàrlah kirânja 'âkan pâtek, mak̄a ſamow̄a pâtek 'âkan membâjar hâbis pad̄âmu.

27. Mak̄a pilûlah Tuw̄an 'âkan pagâwej 'îni meľepaskan dija, dán meng″ampônij hûtangnja 'itu.

28. Tetâpi kaluw̄arlah pagâwej 'itu djûga, dán mendâpatlah ſa″awrang der̄i pad̄a ſegal̄a sâma pagâwejnja jang berhûtang pad̄ânja ſarâtus dînâr, mak̄a 'ija pawn meñangkap dija mentjakàkh lejhernja, 'ûdjarnja: bâjarlah padâku bârang jang 'angkaw berhûtang.

29. Mak̄a djâtohlah sâma pagâwejnja 'itu terſongkor menjembah kâki p nja, dán mem̄ôhonkanlah dija, ſombahnja: ſſabàrlah kirânja 'âkan pâtek, mak̄a ſamow̄a pâtek 'âkan membâjar hâbis pad̄âmu.

30. Tetâpi tijadâlah 'ija mâwu : hânja 'ija ſud̄ah pergi membow̄ang dija kadâlam pandjâra, ſahingga 'ija 'âkan membâjar hâbis hûtang 'itu.

31. 'Ad̄apawn dem̄i ſegal̄a sâma pagâwejnja melihat bâ-

rang jang telèh djâdi, maka duka tjitâlah marika 'itu sângat: 'arkijen maka 'ija ſudah dâtang memberitâ pada Tuwannja ſegala ſaſawâtu jang telàh djâdi.

32. Tatkâla 'itu Tuwannja ſudah memanggil dija dâtang hampir, dàn berſabda padânja: hej pagâwej jang kapista, ſamowa hûtang 'itu 'âku ſudah meng'ampônij padâmu, ſedàng 'angkaw ſudah meniôhonkan 'âku.

33. Bûkankah ſudahlah pâtut lâgi 'angkaw 'îni kasijankan sâma pagâwejmu, ſeperti lâgi 'âku 'îni ſudah kasijankan dikaw?

34. Maka morkâlah Tuwannja, dàn ſarahkanlah dija 'îtu pada 'awrang penjangsâra, ſahingga 'ija 'âkan membâjar hâbis bârang ſamowa jang 'ija berhûtang padânja.

35. Bagitu lâgi bapâku ſamâwij 'âkan berbowat pada kâmu, djikalaw dengan ſonggoh hatimu tijâda kâmu meng'ampônij, ſaſa'awrang pada sûdarânja ſegala perſalâhannja.

FATSAL JANG KA XIX.

1. SAbermûla per'istiwâlah ſatelàh ſudah Xîsàj pûtus ſegala perkatâ'an 'îni, bahuwa berpindahlah 'ija deri pada Ġalîlâ dàn dâtanglah kapada paminggir p tânah Jehûdâ diſabarang Jardejn

2. Maka bânjakh razijet 'îkotlah dija, maka 'ija pawn ſombohkan marîka 'itu disâna.

3. Maka berdâtanglah 'awrang Farîsij kapadânja, mentjawbâ'ij dija, dàn katâlah padânja: 'adâkah hhalâl pada ſa'awrang mânusija membowangkan bininja kârana ſaſawâtu zilet?

4. Tetâpi sâhutlah 'ija, dàn ſabdâlah pada marika 'îtu: bûkankah kâmu ſudah membâtja, bahuwa 'ija, jang mendjadikan pada mulânja, ſudah mendjadikan kaduwânja 'itu lâki p dàn parampuwan:

5. Dàn ſudah berſabda, deri kârana 'itu mânusija hendakh meninggalkan bapânja dàn 'ibûnja, dàn malekàt pada bininja, maka kaduwânja hendakh mendjâdi 'âkan ſawâtu djûga dâging?

6. Sahingga marîka 'itu bûkan 'ada lâgi duwa, hânja ſawâtu djûga dâging. Sebàb 'itu bârang jang 'Allah ſudah berdjudûkan, djângan mânusija mentjerèjkan 'itu.

7. Katâlah marika 'itu padânja: ſebàb 'apa kalàkh Mûsàj ſudah berpasàn memberij sûrat thalâkh, dàn membowangkan parampuwan 'itu?

8. Berſabdâlah 'ija padânja, bahuwa Mûsàj deri kârana katagâran hâti kâmu ſudah memberij 'idjâzet pada kâmu 'âkan membowangkan bîni p mu: tetápi deri pada mulânja tijâda djâdi bagitu.

9. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa djikalaw bârang sijâpa membowangkan bininja, katjuwâlij pada hhâl zinâ,

dàn berbinîkan parampuwan lâjin, 'ija bermûkah, dàn sijâpa jang berbinîkan parampuwan jang terbowang 'îtu, 'ija pawn bermûkah.

10. Sombahlah murîd p nja padânja, djikalaw demikijen 'îni 'ada perij hhâl 'awrang mânusija dengan bini, nistjâja tijâda bergûna kahâwin.

11. Tetâpi berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu : bûkan ſamowa 'awrang menangkap perkatâ″an 'îni, hânja 'awrang 'îtu, jang telàh deberîkan padânjá.

12. Kârana 'ada bârang 'awrang kabîrij, jang deri dâlam purùt 'ibûnja ſudah deper″ânakhkan bagitu : dàn 'ada bârang 'awrang kabîrij, jang telàh dekabirîkan 'awleh manusija p : dàn 'ada bârang 'awrang kabîrij, jang telàh meng″abirikan dirînja deri kârana karadjâ″an ſawrga. Sijâpa dâpat menangkap, hendakhlah 'ija menangkap.

13. Tatkâla 'itu terhâdapkanlah kapadânja bârang ka″ânakh p, ſopâja debûbohnja tângan p ka″âtas marîka 'îtu, dàn depôhohkannja 'âkan dija : maka murîd p ſudah menghardikh dija.

14. Tetâpi berſabdâlah Xîsâj : bejarlah ka″ânakh p, dàn djânganlah tagahkan marîka 'îtu dâtang kapadâku, kârana 'awrang ſabâgejnja berpûnja karadjâ″an ſawrga.

15. Dàn ſatelàh ſudah 'ija membûhoh tângan ka″âtasnja 'îtu, maka ber″angkatlah 'ija lâlu deri sâna.

16. Maka bahuwa ſaſonggohnja berdâtanglah ſa″awrang, dàn ſombahlah padânja : hej gûruw jang bâjik, 'apâtah bâjik 'itu jang hâros pâtek berbowat, ſopâja pâtek ber″awleh kahidôpan kakàl?

17. Maka berſabdâlah 'ija padânja : meng″apa 'angkaw ſebùt 'âku bâjik ? bârang ſa″awrang pawn tijâda bâjik, melâjinkan ſa″awrang djûga, jaʼnij 'Allâh. Tetâpi djikalaw 'angkaw mâwu mâſokh kadâlam kahidôpan, palihârâkanlah ſegala penjurôhan.

18. Sombahlah 'ija padânja; 'apâkah 'ìtu ? maka Xîsâj pawn ſabdâlah, 'inilah djângan 'angkâw membûnoh : djângan 'angkaw bermûkah : djângan 'angkaw mentjûrij : djângan 'angkaw nâjik ſjaksi dusta.

19. Berilah hhormât 'âkan bapâmu, dàn 'âkan 'ibûmu, dàn hendakhlah 'angkaw meng″asûhij ſamâmu mânusija ſeperti ſendirîmu.

20. Sombahlah 'awrang mûda 'îtu padânja, ſakalijen perkâra 'îni pâtek ſudah hhâfitlkan deri pada kamudâ″anku : 'apâtah lâgi kûrang padâku ?

21. Berſabdàlah Xîsâj padânja; djikalaw 'angkaw hendakh 'ada ſemporna, pergilah, djûwallah ſegala milikmu, dàn berilah 'itu pada 'awrang miskin; maka 'angkaw 'âkan ber″âwleh ſawâtu mâta benda didâlam ſawrga : dàn marilah meng″iring 'âku.

22. 'Adapawn demi 'awrang

mûda dengar perkatâ'an 'îni, maka pergilah 'ija berdjâlan dengan duka tjitânja: kârana 'adâlah 'ija menâroh harta bânjakh.

23. Maka berkatâlah Xîsâj pada murîd p nja: 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa sûkarlah 'awrang jang kâja mâſokh kadâlam karadjâ'an ſawrga.

24. Dån pûla, 'âku berſabda pada kâmu, 'adâlah tergampang ſa'ejkor 'onta mâſokh turûs mâta ſawâtu djârom, deri pada 'awrang jang kâja 'ître mâſokh kadâlam karadjâ'an ſawrga.

25. 'Adapawn demi murîd p nja dengar 'ître, maka hhejrânlah 'ija tertjangàng sânggat, ſambil ſombahnja: sijâpa kalàkh dâpat dechalâtskan?

26. Maka Xîsâj pawn menintang marîka 'ître, dån berſabda padânja: 'awleh mânusija p tijâda 'ître terkardjâkan, tetâpi 'awleh 'Allah ſakalijennja dâpat dikardjâkan djûga.

27. Tatkâla 'ître sâhutlah Petrus, dån ſombahlah padânja: bahuwa ſaſonggohnja kâmij 'îni ſudah meninggalkan ſegala ſaſawâtu, dån ſudah meng'îring 'angkaw; 'apa kalàkh berlâku pada kâmij?

28. Maka berkatâlah Xîsâj pada marîka 'ître: 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa kâmu, jang ſudah meng'îring 'âku, lâgi pada mâſa perbaharuwan xâlam, 'apabila 'Ânakh 'Inſân 'âkan dûdokh di'âtas xarſj kamulijâ'annja, kâmu 'îni 'âkan dûdokh di'âtas duwa belàs bowah kursij, ſambil menghhukumkan kaduwa belàs hulubangſa 'awrang Jiſrâ'ejl.

29. Maka bârang sijâpa jang 'âkan hâbis meninggalkan rûmah p nja, 'âtaw sûdâra p nja lâki p, 'âtaw sûdâra p nja parampuwan, 'âtaw bapânja, 'âtaw 'ibûnja, 'âtaw binînja, 'âtaw 'ânakh p nja, 'âtaw bendang p nja, 'awleh kârana ſebàb namâku, bahuwa 'ija 'âkan tarîma ſarâtus lâpis, dån berpuſakâ'ij kahidôpan kakàl.

30. Tetâpi bânjakh 'awrang jang pertâma 'âkan 'ada jang terkomedijen, dån jang terkomedijen pawn jang pertâma.

FATSAL JANG KA XX.

1. KÂrana karadjâ'an ſawrga 'ada ſa'upâma dengan ſa'awrang Tuwan jang 'ampûnja rûmah, jang kaluwar demi pâgi hârij hendakh meng'ûpah 'awrang bakardja kapada tatanâman pôhon 'angawrnja.

2. Dån ſatelàh ſudah 'ija berdjandji dengan 'awrang bakardja 'ître mâwu memberij ſakeping dînâr pada ſahârij, maka desûrohnja marîka 'ître pergi kapada tatanâman pôhon 'angawrnja.

3. Maka kaluwarlah 'ija ſakîra p djam jang katîga, dån lîhatlah bârang 'awrang lâjin 'ada berdîrij chalij pada pakàn.

4 Maka berſabdâlah 'ija pada

marîka ’îtu, pergîlah lâgi kâmu ’îni kapad̄a tatanâman pôhon ’angawr: dán bârang jang ’ad̄a pâtut, ’âku hendakh berìj pad̄a kâmu: mak̄a pergîlah marîka ’îtu.

5. Pûla kaluw̄arlah ’ija ſakîra ρ djam jang ka‘anàm; dán kaſembilan, dán berbow̄atlah ſabâgejnja.

6. Mak̄a ſakîra ρ djam jang kaſabelàs kaluw̄arlah ’ija mendâpatkan bârang ’awrang làjin jang ’ad̄a berdîrij chalìj, dán berſabdâlah pad̄a marîka ’îtu: meng‘ap̄a kâmu berdîrij desini chalìj ſontokh ſaganàp hârij?

7. Sombahlah marîka ’îtu padânja: ’awleh kârana bârang ſa‘awrang ſud̄ah tijâda meng‘ûpah kâmij. Berſabdâlah ’ija pad̄a marîka ’îtu: pergîlah lâgi kâmu ’îni kapad̄a tatanâman pôhon ’angawr, dán bârang jang ’ad̄a pâtut, kâmu ’âkan tarîma.

8. ’Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah petàng hârij, berſabdâlah Tuw̄an jang ’ampûnja tatanâman pôhon ’angawr ’îtu pad̄a bendaharînja: panggillah ſegal̄a ’awrang bak̄ardja, dán bâjarlah pad̄ânja ’ûpah, ſambil mem̄ulâ‘ij der̄i pad̄a ’awrang jang terkomedijen ſampej jang pertâma.

9. Dán dem̄i dâtang ’awrang jang bahâru bak̄ardja pad̄a djam jang kaſabelàs, mak̄a tarimâlah mâsing ρ ſa‘awrang ſawâtu dînâr.

10. Dán dem̄i dâtang ’awrang jang pertâma ’îtu, mak̄a ſangkâlah ’ija ’âkan tarîma lebèh, mak̄a tarimâlah lâgi marîka ’îtu mâsing ρ ſa‘awrang ſawâtu dinâr.

11. Dán ſatelàh ſud̄ah detarimânja ’îtu, mak̄a desûngutnja ’âtas Tuw̄an jang ’ampûnja rûmah ’îtu,

12. ’Âkan katânja: bahuw̄a ’awrang jang terkomedijen ’îni ſud̄ah bak̄ardja ſawâtu djûga djam lamânja, mak̄a ’angkaw ſud̄ah bersâma ρ kan marîka ’îtu dengan kâmij, jang ſud̄ah meñanggong kabarâtan ſasijâggan dengan kapanâſannja.

13. Tetâpi sâhutlah ’ija, dán ſabdâlah pad̄a ſa‘awrang der̄i pad̄a marîka ’îtu: hej tſolhbat, tijâda ’âku berbow̄at ’anjâja padâmu: bûkankah ’angkaw ſud̄ah berdjandji ſertâku ’âkan tarîma ſawâtu dînâr?

14. ’Ambillah bahagijanmu, dán pergîlah berdjâlan: kârana pad̄a ’awrang jang terkomedijen ’îni ’âku mâwu memberìj lâgi ſabânjakh ſeperti pad̄âmu.

15. ’Antàh tijadâkah ḥalâl pad̄âku berbow̄at dengan hartâku bârang jang kukahendâkij? ’âtaw ’ad̄âkah matâmu djâhat, ſebàb ’âku ’îni ’ad̄a bâjik?:

16. Bag̃îtu ’awrang jang terkomedijen ’âkan ’ad̄a jang pertâma, dán ’awrang jang pertâma pawn jang terkomedijen. Kârana bânjakh ’awrang ’ad̄a jang terpanggil, tetâpi kûrang ’awrang jang terpîleh.

17. Sabermûla mak̄a mûdikhlah Xîsâj kapad̄a Jerûſjalejm, dán ſambotlah kaduw̄a belàs muridnja ſerta dirînja ſakùw ρ ’antâra

djâlan, dàn ſabdâlah pad̄a marîka 'itu :

18. Bahuw̄a ſaſonggohnja kâmij mûdikh kapad̄a Jerûſjalejm, mak̄a 'Ânakh 'Insân 'âkan deſarahkan pad̄a kapâla p 'Imâm dàn Kâtib p, mak̄a marîka 'îtu 'âkan menghukumkan dij̄a 'âkan mâti debûnoh.

19. Dàn marika 'îtu 'âkan ſarahkan dija 'itu pad̄a CHalâjikh 'âkan permâjinkan, dàn mentjomokhkan, dàn mentsalîbkan dij̄a : mak̄a pada hârij jang katîga 'ij̄a 'âk̄an berbangkit pûla.

20. Tatkâla 'itu berdâtanglah kapad̄ânja 'îbuw kaduw̄a 'ânakh lâki p Zebedàj 'îtu, ſerta dengan 'ânakh p nja, ſambil ſudjûd dàn minta bârang 'ap̄a der̄i pad̄ânja.

21. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a parampuw̄an 'îtu : 'apâtah kawkahendâkij ? ſombahlah 'ija padânja : sûrohlah 'awlehmu, ſopâja dûdokh kaduw̄a 'ânakhku lâk̄i p 'ini, ſa''awrang pada kânanmu, dàn ſa''awrang pad̄a kirimu, didâlam karadjâ''anmu.

32. Tetâpi sâhutlah Xîsàj, dàn ſabdâlah : tijâda kâmu tâhu 'ap̄a kâmu minta : dâpatkah kâmu minom tjâwan minôman 'îtu jang 'âku 'îni nanti mînom ? dàn depermandikan dengan permandij̄an 'itu, dengan jang mâna 'âku 'ini depermandikan ? ſombahlah marika 'îtu kapadânja : kâmij dâpat.

23. Maka berſabdâlah 'ij̄a pad̄a marika 'itu : ſonggohpawn tjâwan minômanku kâmu 'âkan mînom, dàn depermandikan dengan permandij̄an 'îtu, dengan jang mâna 'âku 'ini depermandikan, tetâpi dûdokh pada kânanku dàn pad̄a kiriku, bûkan 'ad̄a 'âtasku memberij 'îtu, melâjinkan pad̄a 'awrang jang kapad̄ânja 'itu tertantu 'awleh bapâku.

24. Dàn dem̄i kaſapûloh 'awrang dengar 'itu, mak̄a gûſarlah 'ij̄a 'âkan kaduw̄a 'awrang berſûd̄âra 'itu.

25. Dàn ſatelàh ſud̄ah Xîsàj memanggil marika 'itu dâtang hampir, mak̄a berſabdâlah 'ij̄a : kâmu tâhu, bahuw̄a ſegala panghùlu CHalâjikh mem̄egàng patuwânan di''atasnja, dàn 'awrang besàr p mem̄egàng peng''awasâ''an di''âtasnja.

26. Tetâpi baḡitu djângan djâdi di''antâra kâmu: hânja djik̄alaw bârang sijâpa di''antâra kâmu mâwu djâdi besàr, hendakhlah 'ij̄a djâdi châdimmu.

27. Dàn djik̄alaw bârang sijâpa di''antâra kâmu mâwu djâdi hûlu, hendakhlah 'ija djâdi hambâmu.

28. Seperti 'Ânakh 'Insân ſud̄ah tijâda dâtang 'âkan deperbow̄at chidmet pad̄ânjâ, hânja 'âkan berbow̄at chidmet ſendîrij, dàn memberij djiwânja 'âkan harga tubûſan ganti 'awrang bânjakh.

29. Bermûla tatkâla marika 'itu kaluw̄ar der̄i dâlam Jerikhaw, mak̄a bânjakh rajijet meng''ikotlah dija.

30. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggoh-

nja duwa 'awrang bûta, jang dûdokh desîsij djâlan, ſerta dedengarnja bahuwa 'Ꭓîsáj 'adâlah lâlu lampoh; maka berterijakhlah 'ija, ſombahnja : kasijankanlah kâmij, jâ Tûhan, 'ânakh Dâ″ûd.

31. Maka razijet 'îtu menghardikhlah marika 'îtu, ſopâja 'ija berdijam dirînja, tetâpi berterijakhlah 'ija mâkin lebèh, ſombahnja : kasijankanlah kâmij, jâ Tûhan, 'ânakh Dâ″ûd

32. Maka berdirîlah Ꭓîsáj memanggil marîka 'îtu, dán berſabdâlah : 'apâtah kâmu kahendâkij 'âku berbowat pada kâmu ?

33. Sombahlah marîka 'itu kapadânja : hej Tûhan, ſopâja terbûka mâta ꝑ kâmij.

34. Maka berpilûlah Ꭓîsáj, dán mendjâmahlah mâta ꝑ nja, maka ſabantar djûga mâta ꝑ nja ſudah melihat, dán marîka 'îtu ſudah meng″iring dija.

FATSAL JANG KA XXI.

1. SAbermûla manakâla marîka 'îtu menghampirlah kapada Jerûſjalejm, dán ſudahlah dâtang ka-Bejt Fâdjej dekàt bûkit Zejtûn, tatkâla 'îtu maka sûrohlah Ꭓîsáj bârang duwa 'awrang murîd, ſabdânja padânja :

2. Pergilah kâmu kapada djadjâhan jang berſabarângan dengan kàmu, maka ſabantar kâmu 'âkan mendâpat ſa″ejkor kalidej betîna tertambat, dán ſa″ejkor kalidej mûda ſertânja 'îtu : 'awrejkanlah dán hentarkanlah dija 'îtu kapadâku.

3. Dán djikalaw bârang ſa″awrang berkâta 'apa ꝑ pada kâmu, maka hendakhlah kâmu berkâta, bahuwa 'ada kardja Tûhan 'âkan dija 'îtu : maka ſabantar djûga 'ija 'âkan sûroh dija dâtang.

4. 'Âdapawn ſamowa 'îni ſudah djâdi, ſopâja genàplah bârang jang telàh dikatâkan 'awleh Nabij, 'ûdjarnja :

5. Katâkanlah pada 'ânakh parampuwan TSijawn : bahuwa ſaſonggohnja Radjâmu dâtang kapadâmu, jang djînakh hatînja, dán berkandarâ″an 'âtas ſa″ejkor kalidèj betîna, dengan ſa″ejkor kalidèj mûda, jang 'ânakh kalidèj betîna jang ſudah berdânam 'îtu.

6. Maka pergîlah murîd ꝑ 'îtu, dán berbowatlah ſeperti Ꭓîsáj ſudahlah berpasàn padânja.

7. Maka dehentarkannja kalidèj betîna dán kalidèj mûda 'îtu, dán debûbohnja pakâjin ꝑ nja di″âtasnja, lâlu dedûdokhkannja dija di″âtasnja 'îtu.

8. Maka terbânjakh 'awrang deri pada razijet hamparkanlah pakâjin ꝑ nja pada djâlan, dán 'awrang lâjin pawn karatkanlah tjâbang ꝑ deri pada pôhon ꝑ kâjuw, dán hamparkanlah dija pada djâlan.

9. Maka ſegala razijet jang meng″andjar dán jang meng″ikot 'îtu berterijakhlah, 'ûdjarnja : Hawſjaznâ bagi 'ânakh Dâ″ûd : mubâraklah 'ija jang dâtang dengan nâma mahâ besàr Tûhan : Hawſjaznâ dâlam tampat ꝑ jang mahâ tinggij.

10. Dán ’ap̄abîla ’ija mâſokh kadâlam Jerûſjalejm, mak̄a gomparlah ſaganàp ’îsij negerìj, ’ûdjarnja: sijâpa ’ad̄a dija ’ini?

11. Mak̄a berkatâlah razijet ’itu, ’ija ’ìni ’ad̄a Xîsáj Nabìj ’itu, jang der̄i pad̄a Nâtsirat ditânah Djalîlâ.

12. Mak̄a mâſokhlah ’ija kadâlam kazbah ’Âllah, dán bow̄anglah ſakalijen ’awrang jang membilìj dán mendjuw̄al didâlam kazbah, dán bâlikhlah belàh ſegal̄a mâjidah ’awrang tsar̄âf, dán ſegal̄a kursij ’awrang jang mendjuw̄al merpâtij þ.

13. Mak̄a berſabdâlah ’ija pad̄a marika ’itu, ſud̄ah tersûrat: khob̄ahku ’âkan diſebùt rûmah ſombahjang, tetâpi kâmu ’ìni ſud̄ah djadikan ’itu ſawâtu gôha ’awrang penjâmon.

14. Mak̄a berdâtanglah kapad̄ânja bab̄arap̄a ’awrang bûta dán timpang kadâlam kazbah, mak̄a deſombohkannjâlah marîka ’itu.

15. ’Ad̄apawn bilamâna kapâla þ ’Imâm dán Kâtib þ meſîhat ſegal̄a zadjâjib, jang debow̄atnja, lâgi ſegal̄a bûdakh jang berterijakh didâlam kazbah, dán berkâta, Hawſjaznâ baḡi ’ânakh Dâ’ûd, mak̄a gûſarlah marika ’itu.

16. Dán katâlah pad̄ânja: ’ad̄âkah ’angkaw dengar, ’ap̄a ’awrang ’ìni meng’atâkan? mak̄a berſabd̄âlah Xîsáj pad̄a marika ’itu: behkan, bulòmkah pen̄ah kâmu membâtja, bahuw̄a der̄i dâlam mûlut bûdakh þ dán ka’ânakh þ jang menjûſuw ’angkaw ſud̄ah menjempornâkan pûdji þ an?

17. Mak̄a ’ija pawn menin̄ggalkan marika ’itu; dán pergi kaluw̄ar der̄i dâlam negerìj ’itu kapad̄a Bejt Xanjâ, dán bermâlam disâna:

18. Mak̄a pàd̄a pâgi þ hârij, tatkâla ’ija pûlang kapad̄a negerìj, ’ija pawn berlâpar.

19. Dán ſerta delihatnja ſawâtu pôhon ’ãrâ desîsij djâlan, mak̄a pergîlah ’ija kapad̄ânja ’itu, dán ſaſawâtu pawn tijad̄âlah dedâpatnja pad̄ânja ’itu, melâjinkan dâwon þ sâdja. Mak̄a berſabdâlah ’ija pad̄ânja: djânganlah lâgi djâdi bârang bow̄ah der̄i pad̄âmu ſampej ſalâma þ nja. Mak̄a ſabantar djûga kakerînganlah pôhon ’ãra ’itu.

20. Mak̄a ſatelàh delîhat murîd þ dem̄ikijen ’itu, hhejrânlah marîka ’itu, ſombahnja: baḡimâna ſabantar ’ìni ſud̄ah kakerîngan pôhon ’ãra ’itu?

21. Tetâpi sâhutlah Xîsáj, dán katâlah pad̄a marika ’itu: ’ãmîn djûga ’âku berſabda pad̄a kâmu, djik̄alaw ’ad̄a pad̄a kâmu ’îmân, dán tijâda kâmu huw̄as, kâmu ’âkan berbow̄at, bûkan sâdja bârang jang telàh djâdi pad̄a pôhon ’ãrâ ’ìni, tetâpi djik̄alaw lâgi kâmu berkâta garàng pad̄a bûkit ’ìni, ter’angkatlah, dán terbow̄anglah kadâlam lâwut, ’ad̄a djûga ’itu djâdi.

22. Dán ſegal̄a ſaſawâtu jang kâmu ’âkan minta garàng dalam ſombahjang, mâna kâmu pertjâja, mak̄a kâmu ’âkan tarîma ’itu.

23. Dán ſatelàh ſud̄ah ’ija dâ-

tang mâſokh kaƶbah, mak̄a ſamantâra 'ija meng″âdjar, berdâtanglah kapad̄ânja kapâla p̈ 'Imâm, dán Sjujûch khawm, katânja: 'awleh jang mâna kawâſa 'angkaw berbow̄at ſegal̄a perkâra 'îni? dán sijâpa ſud̄ah memberij pad̄âmu kawâſa jang dem̄ikijen 'îni?

24. Mak̄a sâhutlah Ƶîsáj, dán katâlah pad̄a marîka 'îtu: lâgi 'âku 'ini hendakh bertanjâkan kâmu ſapâtah kâta, jang djik̄alaw kâmu meng″atâkan pad̄âku, mak̄a lâgi 'âku 'îni 'âkan berkâta pad̄a kâmu, 'awleh jang mâna kawâſa 'âku berbow̄at ſegal̄a perkâra 'îni.

25. Permandijan Jaħjâ der̄i mâna 'ad̄ânja? der̄i pad̄a ſawrgâkah, 'âtaw der̄i pad̄a mânusijâkah? mak̄a berbitjarâlah marîka 'îtu sâma ſendirînja, 'ûdjarnja: djik̄alaw kâmij katâkan, der̄i pad̄a ſawrga, mak̄a 'ija 'âkan berkâta pad̄a kâmij, kârana 'ap̄a kalàkh ſud̄ah tijâda kâmu pertjâja 'âkan dija?

26. Dán djik̄alaw kâmij katâkan, der̄i pad̄a mânusija, mak̄a kâmij tâkot der̄i pad̄a raƶijet: kârana ſakalijennja membilang Jaħjâ 'âkan Nabij.

27. Mak̄a sâhutlah marîka 'itu pad̄a Ƶîsáj, dán katâlah, kâmij tijâda tâhu: mak̄a 'ija djûga katâkan pad̄a marîka 'itu, mak̄a tijâda 'âku 'ini lâgi mâwu katâkan pad̄a kâmu, 'awleh jang mâna kawâſa 'âku berbow̄at ſegal̄a perkâra 'îni.

28. 'Antah 'ap̄âtah ſangka kâmu? pad̄a ſa″awrang mânusija 'ad̄âlah duw̄a 'ânakh lâki p, mak̄a berdâtanglah 'ija kapad̄a jang sûlong, dán berſabdâlah: hej 'ânakh, pergîlah bak̄ardja hârij 'îni didâlam tatanâman pôhon 'angawrku.

29. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán katâlah: tijâda bejta mâwu, hânja komedijennja berſasàllah 'ija, dán pergîlah berdjâlan.

30. Mak̄a berdâtanglah 'ija kapad̄a jang bongſuw 'îtu, dán ſabdâlah ſabâgejnja. Mak̄a sâhutlah 'ija, dán ſombahlah: ſahâja Tuw̄anku, hânja tijadâlah 'ija pergi berdjâlan.

31. Sijâpa der̄i pad̄a kaduwânja 'îni ſud̄ah melakûkan kahendakh bapânja? berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja, jang sûlong 'îtu. Berkatâlah Ƶîsáj pad̄a marîka 'îtu, 'ãmîn djûga âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a 'awrang pentjok̄ej dán ſondal p 'âkan mendihuluw̄ij kâmu mâſokh karadjâ″an 'All̄ah.

32. Kârana Jaħjâ ſud̄ah dâtang kapad̄a kâmu meng″âdjar djâlan ƶadâlet, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu pertjâja 'âkan dija: tetâpi 'awrang pentjok̄ej dán ſondal p ſud̄ah pertjâja 'âkan dija, hânja ſedàng kâmu ſud̄ah melîhat 'îtu, ſud̄ah tijâda kâmu berſasàl komedijennja, ſopâja pertjâja 'âkan dija.

33. Dengarlah ſawâtu per″upamâ″an lâjin. 'Ad̄âlah ſa″awrang Tuw̄an jang 'ampûnja rûmah, jang ſud̄ah men̄ânam ſawâtu tanâman pôhon 'angawr,

dán ſudah menâroh ſawâtu pâgar kulling dija, dán ſudah memâhat ſawâtu 'apitan 'angawr dâlamnja, dán ſudah per'ûſah ſawâtu manârah, dán ſudah ſejwâkan dija 'itu pada 'awrang dûſon, lâlu ber'angkat kaluwar katânah lâjin.

34. Adapawn 'apabila hampirlah mûsim bowah p an, maka desûrohnja hamba p nja pergi kapada 'awrang dûſon, 'âkan meng'ambil bowah p nja.

35. Maka 'awleh 'awrang dûſon 'itu, komedijen deri pada detangkapnja hamba p nja, ſatengahnja pawn depalûnja, ſatengahnja lâgi debûnohnja, dán ſatengahnja delûtarnja dengan bâtu p.

36. Pûla desûrohnja hamba p lâjin jang lebèh bânjakh deri pada jang pertâma 'îtu, maka 'awrang 'îtu berbowatlah padânja ſabâgejnja.

37. Maka pada 'âchirnja desûrohnja 'ânakhnja lâki p pergi kapada marika 'îtu, 'ûdjarnja: ſamadjâlah marika 'îtu nanti sûpan ſanton 'âkan 'ânakhaku lâki p.

38. Tetâpi demi 'awrang dûſon melîhat 'ânakh lâki p 'îtu, berkatâlah 'ija sâma ſendirinja: 'ija 'îni 'ada wâritz, marîlah bejar kâmij membûnoh dija, dán menegâng puſakânja.

39. Maka de'ambilnja lâlu debowangnja dija kaluwar tanâman pôhon 'angawr, dán debûnohnja dija.

40. 'Apabila kalàkh dâtang Tuwan jang 'ampûnja tanâman pôhon 'angawr 'itu, 'apâtah garângan 'ija 'âkan berbowat pada 'awrang dûſon 'itu?

41. Katâlah marîka 'îtu padânja: 'ija 'âkan menghîlangkan 'awrang djâhat 'îtu dengan ſikſa jang 'âmat pedìh, dán tanâman pôhon 'angawr 'itu 'ija 'âkan ſejwâkan pada 'awrang dûſon jang lâjin, jang 'âkan membâwa kapadânja bowah p pada mûsimnja.

42. Berkatâlah 'Îsâj pada marîka 'itu, bulòmkah penah kâmu membâtja dâlam Sûrat p an: bâtu jang 'awrang per'ûſah ſudah membowang, 'itu djûga ſudah djâdi 'âkan hûlu pendjûrej: deri pada fihakh mahâ beſàr Tûhan ſudah djâdi perkâra 'îni, maka 'itu 'ada katjangângan pada mâta p kâmij?

43. Tâgal 'itu 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa karadjâ'an 'Allah 'âkan delalûkan deri pada kâmu, dán deberikan pada ſawâtu chalikhah jang memberij bowah p nja.

44. Maka sijâpa jang djâtoh ka'âtas bâtu 'îni, 'ija 'âkan de'antjorkan: tetâpi 'âtas sijâpa garàng 'îtu djâtoh, 'îtu djûga 'âkan meromokhkan dija.

45. Maka demi kapâla p 'Imâm dán 'awrang Farîsij dengar ſegala per'upamâ'annja 'îni, dekatahuwinja, bahuwa 'ija katâkan 'îtu menandâ'ij dija.

46. Maka ſedàng marika 'îtu ſuka menangkap dija, tâkotlah 'ija deri pada razijet, 'awleh kârana marîka 'îtu membilanglah dija 'âkan Nabij.

FATSAL JANG KA XXII.

1. SAbermûla maka sâhutlah ʼÎsâj, dân katâlah pûla pada marika ʼîtu dengan bâwa per″upamâ″an p, ſabdânja:

2. Karadjâ″au ſawrga ʼada ſa″upâma dengan ſa″awrang Râdja, jang ſudahlah berbowat perdjamuwan mampilej ʼâkan ʼânakhnja lâki p.

3. Maka desûrohnja hamba p nja pergi memanggil ʼawrang panggîlan dâtang kapada perdjamuwan mampilej, maka ſudah tijâda marika ʼîtu mâwu dâtang.

4. Pûla desûrohnja hamba p lâjin, ſabdânja: katâkanlah pada ʼawrang panggîlan, bahuwa ſaſonggohnja, ʼâku ſudah melangkap dlalhâku, lembuw p ku dân binâtang p ku jang gûmokh ʼîtu ſudah debantej, dân bârang ſakalijen ſudah terlangkap, marîlah kapada perdjamuwan mampilej.

5. Tetâpi lâlejlah marîka ʼîtu ʼindahkan ʼîtu, dân pergîlah ſa″awrang kapada bendangnja, dân ſa″awrang kapada pernijagâ″annja.

6. Maka ʼawrang lâjin pawn menangkap hamba p nja, meng″ajbkan dân membûnoh dija.

7. ʼAdapawn tatkâla Râdja dengar ʼîtu, maka morkâlah ʼija, dân sûrohlah tantarâ p nja pergi menghîlangkan ʼawrang pembûnoh ʼîtu, dân meng″ânguskan negerinja.

8. Tatkâla ʼîtu berſabdâlah ʼija pada hamba p nja, ſonggohpawn perdjamuwan mampilej ſudah terlangkap, tetâpi ʼawrang panggîlan bûkan ʼadâlah mustalhakh.

9. Sebâb ʼîtu pergîlah kâmu kapada ſegala simpângan djâlan, dân barapa p ʼawrang kâmu mendâpat garâng, panggillah marîka ʼîtu dâtang kapada perdjamuwan mampilej.

10. ʼArkijen maka kaluwarlah hamba p ʼîtu djûga kapada ſaganâp djâlan, dân menghimpoukanlah ſakalijen ʼawrang jâng dedâpatnja, mâwu djâhat, mâwu bâjik: maka sâratlâh tampat perdjamuwan mampilej ʼîtu dengan ʼawrang jang dûdokh ſantap sâma p.

11. Dân ſatelâh ſudah mâſokh Râdja melihâtij ʼawrang jang dûdokh ſantap sâma p, maka delihatnja disâna ſa″awrang mânusija jang tijâda pâkej pakejan jang pâtut dengan perdjamuwan mampilej.

12. Maka berſabdâlah ʼija padânja: hej tsolhbat, bagimâna ſudah kawmâſokh kamârij, ſedâng tijâda kawpâkej pakejan jang pâtut dengan perdjamuwan mampilej? maka dijamlah ʼija ſeperti keluw lakûnja.

13. Tatkâla ʼîtu berſabdâlah Râdja pada châdim p, ʼîkatlah kâki p nja dân tângan p nja, lâlu ʼangkatlah bowang dija ʼîtu kadâlam kalâm jang terlâlu ʼâmat kâbut, disâna ʼâkan ʼada tangîſan dân peng″arâtan gigij p.

14. Kârana bânjakh ʼawrang ʼada jang terpanggil, tetâpi kûrang ʼawrang jang terpileh.

15. Tatkâla ’îtu pergîlah ’awrang Farîsij bermuſjâwaret sâma², butapa deperdjuratkannja dija dengan bârang perkatâ’an.

16. Maka desûrohnjâlah murid²nja ſerta dengan ’awrang Hejrawdejsij pergi kapadânja, meng’atâkan: hej gûruw, kâmij tâhu, bahuwa ’angkaw ’ada benàr, dán meng’âdjar djâlan ’Allah dengan ſabenarnja, dán tijâda ’indah ’âkan bârang ſa’awrang: kârana tijâda ’angkaw menîlikh mûka bârang mânusija².

17. Sebàb ’îtu katâkanlah kirânja pada kâmij, ’apâtah ſangkâmu? halâlkah memberìj ’ûpetij pada Khajtsar, ’âtaw tijadâkah?

18. Tetâpi ſedàng Xîsâj meng’atahuwij kadjahâtannja, berſabdâlah ’ija:

19. Meng’apa kâmu mentjawbá’ij ’âku, hej ’awrang munâfikh? tondjokhlah padâku keping ’ûpetij ’îtu: maka debawanjâlah kapadânja ſawâtu dînâr.

20. Maka berſabdâlah ’ija pada marika ’îtu, sijâpa pûnja rûpa, dán tarâ ’îni?

21. Katâlah marîka ’îtu kapadânja Khajtsar pûnja. Tatkâla ’îtu berſabdâlah ’ija pada marîka ’îtu, bâjarlah kalàkh bârang jang Khajtsar pûnja pada Khajtsar, dán bârang jang ’Allah pûnja pada ’Allah.

22. Dán demi dedengarnja ’îtu, maka hejrânlah marika ’îtu, lâlu meninggalkanlah dija, dán pergîlah berdjâlan.

23. Pada hârij ’îtu djùga berdâtanglah kapadânja ’awrang Tsadûkhij, jang kâta², bûkan ’ada bârang khijâmet: maka ’ija bertanjâkanlah dija,

24. ’Ûdjarnja: hej gûruw, Mûsáj ſudah berſabda, djikalaw bârang ſa’awrang lâki² mâti, ſedàng bârang ’ânakh tijâda ’ada padânja, maka sûdarânja lâki² ’âkan ber’isterîkan bininja ’îtu pangkat sâma ’îpar, dán membangkitkan benèh pada sûdarânja ’îtu.

25. ’Adapawn ’adâlah sâma kâmij tûdjoh ’awrang sûdâra lâki², maka matîlah jang pertâma komedijen deri pada kahâwinnja, dán ſedàng bûkan ’adâlah padânja bârang benèh, detinggalkannja bininja ’îtu kapada sûdarânja ’îtu.

26. Sabâgej lâgi jang kaduwa, dán jang katiga, ſampej ſamowa tûdjoh.

27. Maka komedijen deri pada ſakalijen ’îtu matîlah lâgi bîni ’îtu.

28. Pada hârij khijâmet kalàkh, sijâpa pûnja deri pada tûdjoh ’awrang ’îtu ’âkan ’ada bîni ’îtu? kârana ſakalijennja ſudahlah ber’isterîkan dija.

29. Tetâpi sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah pada marîka ’îtu: kâmu ſasàt, ſedàng kâmu tijâda meng’atahuwij Sûrat²an, dán tijâda khowat ’Allah.

30. Kârana pada hârij khijâmet tijâda ’awrang kahâwin, dán tijâda ’awrang dekahâwinkan: tetâpi ’ija penâka Melâ’i-

kat 'Allah didâlam ſawrga 'ad̄ânja.

31. 'Ad̄apawn 'âkan khijâmet 'awrang mâti p, bûkankah kâmu ſud̄ah membâtja, bârang jang telàh dekatâkan pad̄a kâmu 'awleh 'Allah, jang berſabda:

32. 'Âku 'ini 'ad̄a 'Ilah 'Ibrâhîm, dán 'Ilah Jitshhâkh, dán 'Ilah Jaʒkhûb? 'Allah bûkan 'ad̄a 'Ilah 'awrang mâti p, hânja 'awrang hîdop p.

33. Dán dem̄i ſegal̄a raʒijet men̄engar 'itu, mak̄a hhejrânlah 'ija tertjàngàng men̄engar pengʺadjârannja.

34. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah 'awrang Farîsij dengar, bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah men̄ompat mûlut 'awrang TSadûkhij, mak̄a berhimponlah marîka 'itu sâma p.

35. Mak̄a bertanjâlah Fakhîh ſaʺawrang der̄i pad̄a marîka 'itu, ſambil mentjawbâʺij dija, dán berkâta:

36. Hej gûruw, 'apâtah penjurôhan jang besàr didâlam Tawrât?

37. Mak̄a berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄ânja, hendakhlah 'angkaw mengʺasêhij mâha besàr Tûhan 'Ilahmu, dengan ſaganàp hatîmu, dán dengan saganàp djiwâmu, dán dengan saganàp ʒakhalmu.

38. 'Îni 'ad̄a penjurôhan jang pertâma dán jang besàr.

39. Mak̄a jang kaduw̄a 'ad̄a ſabâgej dengan dija 'itu, hendakhlah 'angkaw mengʺasêhij ſamâmu mânusija seperti ſendirimu.

40. Pad̄a kaduw̄a penjurôhan 'îni bergantong ſaganàp Tawrât dán ſegal̄a Nabîj.

41. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah 'awrang Farîsij berhimpon sâma p, bertanjâlah Ꭓîsáj pad̄a marîka 'îtu,

42. 'Âkan katânja: 'ap̄âtah ſangka kâmu 'âkan 'Elmesêhh, sijâpa pûnja 'ânakh 'ad̄ânja? berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja, pûnja Dâʺûd.

43. Berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu, bagimâna kalàkh Dâʺûd 'awleh 'ilhâm Rôhh menjebût dija Tûhan, 'ûdjarnja:

44. Mahâ besàr Tûhan ſud̄ah ba'fermân pad̄a Tûhanku, dûdokhlah 'angkaw pad̄a kânanku, ſahingga 'âku târoh ſatarûw p mu 'âkan pelâpikh kâki p mu?

45. Sebàb 'îtu djikalaw Dâʺûd menjebût dija Tûhan, bagimâna garàng 'ija 'ad̄a 'ânakhnja?

46. Mak̄a bârang ſaʺawrang pawn tijadâlah ſampat menjâhut pad̄ânja ſapâtah kâta: dán der̄i pad̄a hârij 'itu djûga bârang ſaʺawrang pawn tijadâlah barânij bertanjâkan dija lâgi.

FATSAL JANG KA XXIII.

1. TAtkâla 'itu berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄a raʒijet, dán pad̄a murîd p nja,

2. 'Âkan katânja: diʺâtas kursij Mûsáj 'ada dûdokh Kâtib p dán 'awrang Farîsij:

3. Sebàb 'îtu ſegala ſaſawâtu, jang marîka 'itu nanti katâkan pada kâmu 'âkan mem̄aliharâ-

kan, hendakhlah memaliharâkan, dán berbowat 'îtu, tetâpi djânganlah kâmu berbowat tûrut perbowâtan p nja : 'kârana marîka 'ìtu katâkan sâdja, dán tijâda berbowat.

4. Kârana marîka 'îtu meng''îkat tanggôngan p jang barát dán sûkar 'äkan depíkol, dán memowat 'itu di''âtas bâhu p mânusija : tetâpi dengan djarinja tijâda marîka 'ìtu mâwu mendjâmah dija 'ìtu.

5. Maka ſakalijen perbowâtannja 'ija berbowat sâdja, ſopâja 'ija delihat 'awleh mânusija p. Kârana delejbarkannja sûrat p dzikirnja, dán depandjangkannja rambuw p pakâjin p nja.

6. Dán debirahinja meng''ambil kadudôkan râja dâlam perdjamuwan p, dán dûdokh di''âtas petarâna p râja didâlam Kanîſah p.

7. Lâgi menjambot pemberijan ſalâm pada pakàn p, dán dinamâ''ij 'awleh mânusija p Mawlânâ, Mawlânâ.

8. Tetâpi kâmu 'îni djânganlah dinamâ''ij Mawlânâ, kârana ſawâtu djûga 'ada Lebèj kâmu, jaznij, 'Elmesêlh ; maka kâmu ſakalijen 'ada sûdâra p.

9. Dán djânganlah kâmu menamâ''ij bârang ſa''awrang 'abûnâ di''âtas bûmi : kârana ſawâtu djûga 'ada bâpa kâmu, jang 'ada diſawrga.

10. Djânganlah kâmu denamâ''ij Lebèj, kârana ſawâtu djûga 'ada Lebèj kâmu, jaznij, 'Elmesêlh ;

11. Tetâpi jang terbesàr 'antâra kâmu 'âkan 'ada châdimmu.

12. Maka bârang sijâpa jang 'âkan meninggikan dirînja, 'ija 'âkan derindahkan : dán bârang sijâpa jang 'ákán merindahkan dirînja, 'ija 'âkan detinggîkàn.

13. Tetâpi Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p : kârana kâmu kontjikan karadjâ''an ſawrga dihadâpan mânusija p, ſedàng kâmu 'îni tijâda mâſokh, dán tijâda kâmu berij 'awrang jang mâwu mâſokh 'itu mâſokh.

14. Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p : kârana kâmu mâkan hâbis rûmah p ſegala bâluw parampuwan, 'îtu pawn dengan rûpa ſombahjang landjut p. Tâgal 'itu kâmu 'âkan ber''awleh hhukum jang lebèh barát.

15. Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p : kârana kâmu meng''idârij lâwut dán dârat 'âkan djadíkan ſa''awrang dachîl : dán manakâla 'ija ſudah djâdi demikijen 'ìtu, maka kâmu djadîkan dija 'ânakh djahanam duwa kâli lebèh deri pada kâmu.

16. Wâ''j bagi kâmu, hej pemimpin bûta p, jang berkâta, djikalaw bârang sijâpa ſudah berſompah demi kazbah, 'îtu bûkan meng''apa : tetâpi djikalaw bârang sijâpa ſudah berſompah demi 'amâs kazbah, 'ija berhûtang.

17. Hej 'awrang bôdokh dán

bûta: 'antah 'apâtah lebèh mulija, 'amàskah, 'âtaw kaʕbahkah, jang mengkhuduskan 'amàs 'îtu?

18. Lâgi djikalaw bârang sijâpa ſudah berſompah demi medzbekh, 'îtu bûkan meng''apa: tetâpi djikalaw bârang sijâpa ſudah berſompah demi hadijet jang di''âtasnja 'îtu, 'ija berhûtang.

19. Hej 'awrang bôdokh dán bûta: 'antah 'apâtah lebèh mulija, hadijetkah, 'âtaw medzbekhkah jang mengkhuduskan hadijet 'îtu?

20. Sebàb 'îtu sijâpa jang berſompah demi medzbekh, 'ija berſompah demi dija 'îtu, dán demi ſegala ſaſawâtu jang di''âtasnja 'îtu.

21. Dán sijâpa jang berſompah demi kaʕbah, 'ija berſompah demi dija 'îtu, dán demi dija jang mendudôkij 'îtu.

22. Dán sijâpa jang berſompah demi ſawrga, 'ija berſompah demi ʕarſj 'Allah, dán demi dija jang dûdokh di''âtasnja 'îtu.

23. Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p: kârana kâmu ſaperpûlohkan ſulâsih, dán 'âdas, dán djintan, dán kâmu lâlejkan ſegala perkâra jang terbaràt timbangnja didâlam Tawrât, 'ija 'îtu, khukum, dán rakhmet, dán 'îmân. Segala perkâra 'îni ſajogijanjâlah 'awrang berbowat, dán tijâda lâlejkan perkâra p jang lâjin 'îtu.

24. Hej pemimpin p bûta, kâmu jang tâpiskan njâmokh, dán menalàn 'onta.

25. Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p: kârana kâmu ſutjikan tlâhir tjâwan dán pinggan, tetâpi bâthinnja 'ada sârat dengan rampâſan dán lebèh p an.

26. Hej 'awrang Farîsij jang bûta, sutjikanlah dihûlu bâthin tjâwan, dán pinggan, ſopâja lâgi tlâhirnja djâdi sûtji.

27. Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p: kârana kâmu 'ada ſarûpa dengan khubûr p jang terlâbor pûtih p, jang ſonggoh pawn deri luwar kalihâtan peremèj, tetâpi deri dâlam 'îtu 'ada sârat dengan tûlang p 'awrang mâti p, dán ſakalijen djenis katjamâran.

28. Bagîtu lâgi ſonggoh pawn kâmu 'îni deri luwar kalihâtan ʕâdil pada mânusija p, tetâpi deri dâlam kâmu 'ada sârat dengan nifâkh, dán thoghjân.

29. Wâ''j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p: kârana kâmu per''ûſah ſegala khubûr Nabìj p, dán menghijas karâmat p 'awrang ʕâdil.

30. Dán kâmu berkâta: djikalaw kâmij ſudah 'ada garàng pada hârij p bâpa p kâmij, nistjâja tijâda 'adâlah kâmij ſakûtuw p nja pada tompah dârah Nabìj p.

31. Demikijenlah kâmu nâjik ſjaksi 'âtas ſendirîmu, bahuwa kâmu 'ada 'ânâkh 'awrang jang ſudah membûnoh Nabìj p.

32. Bâjiklah kâmu 'îni lâgi

memunôhij ſukâtan bâpa p kâmu.

33. Hej ’ûlar p, hej kadjadijan bilùdakh p! bagimâna kâmu ’âkan lârij berlepàs dirîmu deri pada ḥukum djahanam ?

34. Tâgal ’itu bahuwa ſaſonggohnja ’âkù ’ìni menjûroh kapada kâmu babarapa Nabìj, dán Ḥakîm, dán Kâtib: maka ſatengah deri pada marika ’ìtu kâmu ’âkan membûnoh dán mentſalîbkan, dán ſatengah deri pada marîka ’ìtu kâmu ’âkan mentjomokhkan didâlam Kanîſah p mu, dán mengghambat deri pada negerìj kapada negerìj.

35. Sopâja dâtang ka’âtas kâmu ſamowa dârah jang ƶâdil ’ìtu, jang ſudah tertompah di’âtas bûmi, deri pada dârah Hábel ’awrang ƶâdil ’ìtu, ſampej kapada dârah Zekarjâ, ’ânakh lâki p Berekjâ, jang kâmu ſudah membûnoh di’antâra kaƶbah, dán medzbeḥ.

36. ’Âmîn djûga ’âku berſabda pada kâmu, ſamowa perkâra ’ìni ’âkan berlâku ’âtas bangſa ’ìni.

37. Hej Jerûſjalejm! Jerûſjalejm! jang membûnoh Nabìj p, dán melûtar dengan bâtu p ſegala ’awrang jang tersûroh kapadâmu: barapa kâli ’âku ſudah kahendâkij menghimponkan ’ânakh p mu ſaperìj ſa’ejkor ’âjam betina menghimponkan ’ânakh p nja kabâwah ſâjap p, maka ſudah tijâda kâmu kahendâkij ?

38. Bahuwa ſaſonggohnja khobahmu detinggalkan bagi kâmu terûſakh.

39. Kârana ’âku berſabda pada kâmu, deri pada ſakârang ’ìni tijâda kâmu ’âkan melîhat ’âku, ſahingga kâmu berkâta: mubarakhlah ’ija jang dâtang dengan nâma mahâ besâr Tûhan.

FATSAL JANG KA-XXIV.

1. SAbermûla maka kaluwarlah Ƶîsâj deri dâlam kaƶbah, dán pergîlah berdjâlan: maka berdâtanglah murîd p nja menondjokh padânja ſegala perusâhan kaƶbah ’ìtu.

2. Maka berſabdâlah Ƶîsâj pada marîka ’ìtu: bûkankah kâmu melîhat ſakalijen perkâra ’ìni ? ’âmîn djûga ’âku berſabda pada kâmu, bârang ſabowah bâtu tijâda ’âkan detinggalkan tersûſon ’âtas bâtu, jang tijâda ’âkan derombakh.

3. Maka ſatelâh ’ija dûdokh di’âtas bûkit Zejtûn, berdâtanglah murîd p kapadânja ſakùw p, ſombahnja: katâkanlah kirânja pada kâmij, manakâla ſegala perkâra ’ìni ’âkan djâdi? dán ’apâtah tanda kadatânganmu dán kaputûſan ƶâlam ?

4. Maka ſâhutlah Ƶîsâj dán ſabdâlah pada marîka ’ìtu: ’ingatlah, djângan bârang ſa’awrang menjaſatkan kâmu.

5. Kârana bânjakh ’awrang ’âkan dâtang dengan pâkej namâku, katânja: ’âku ’ìni ’ada ’Elmesêḥ, dán ’ija ’âkan menjaſatkan bânjakh ’awrang.

6. Maka kâmu nanti dengar ḥâl paparângan dán chabâr pa-

parângan. Hubâja p djângan kâmu gantar: kârana tadâpat tijâda ſamowa perkâra 'îni djâdi, tetâpi bulòm pej 'ada kaſudâhan.

7. Kârana chalikhah 'âkan berbangkit lâwan chalikhah, dán karadjâ"an lâwan karadjâ"an : ghabdán 'âkan djâdi babarapa kalapâran, dán ſampar, dân gompah bûmi pada bâgej p tampat.

8. Tetâpi ſakalijen perkâra 'îtu permulâ"an ſegala perſakîtan djûga.

9. Tatkâla 'îtu marika 'îtu 'âkan ſarahkan kâmu kapada kaſukâran, dán membûnoh kâmu, maka kâmu 'âkan 'ada terbintjij 'awleh ſakalijen chalâjikh deri kârana namâku.

10. Maka tatkâla 'îtu bânjakh 'awrang 'âkan kena ghak, dán ſarahkan ſa"awrang 'âkan ſa"awrang, dán bintjikan ſa"awrang 'âkan ſa"awrang.

11. Maka bânjakh Nabìj dusta 'âkan berdîrij, dán menjaſatkan bânjakh 'awrang.

12 Dán ſebàb thoghjân 'âkan taperbânjakh, maka muhhabet 'awrang bânjakh 'âkan kadinginan rasânja.

13. Tetâpi bârang sijâpa tinggal tzâbit ſampej kapada tamat, 'ija 'âkan dechalâtskan.

14. Maka 'Indjil karadjâ"an 'îni 'âkan dechothbatkan pada ſalûroh tânah mazmûr 'âkan kaſjaksijan pada ſakalijen chalâjikh : maka tatkâla 'îtu 'âkan dâtang kaſudâhan.

15. 'Apabila kalùkh kâmu 'âkan melîhat makrûhat jang berbinâſa, jang telàh terſebût 'awleh Danijejl Nabìj 'îtu berdîrij dâlam dâjirat bejtù 'lmukhadas (sijâpa jang membâtja 'îtu, hendakhlah 'ija meng"ejling.) :

16. Tatkâla 'îtu hendakhlah 'awrang 'îsij tânah Jehûdâ 'îtu berlârij kapada gûnong p.

17. Sijâpa jang 'ada di"âtas 'âtap rûmah, djânganlah 'ija tûron meng"ambil 'apa p deri dâlam rûmahnja.

18. Dán sijâpa jang 'ada pada bendang, djànganlah 'ija bâlikh pûlang 'âkan meng"ambil pakejan p nja.

19. Tetâpi wâ"j bagi ſegala parampuwan jang bonting, dán jang menjuſuwij pada hârij p 'îtu djûga.

20. Tetâpi hendakhlah kâmu berdozâ, 'âgar djângan djâdi palarijanmu 'ìtu pada mûsim dingin, dán djângan pada hârij ſabtu.

21. Kârana tatkâla 'îtu 'âkan djâdi kaſukâran jang besàr, jang ſabâgejnja bulòm penah djâdi deri pada permulâ"an dunjâ, ſampej ſakârang 'îni, dán ſakâli p tijâda 'âkan djâdi

22. Dán djikalaw hârij p 'îtu djûga tijadâlah deperhinggâkan, nistjâja bârang dâging pawn tijâda 'àkan terpalihâra : tetâpi 'awleh kârana ſebàb 'awrang pilêhan hârij p 'îtu djûga 'âkan deperhinggâkan.

23. Tatkâla 'îtu djikalaw bârang sijâpa 'âkan berkâta pada kâmu : lîhatlah, 'Elmesêhh 'ada

desîni, 'âtaw disâna; djânganlah kâmu pertjâja.

24. Kârana babarapa Mesêkh dusta, dán Nabij p dusta 'âkan berdîrij, dán 'âkan meng"adâkan tanda besàr p, dán babarapa 'uzdjûbet, khatâj maka (djikalaw bawleh) 'ija 'âkan menjaſatkan lâgi 'awrang pilêhan.

25. 'Îngatlah, 'âku terdihûlu ſudah memberij natsikhat pada kâmu.

26. Djikalaw kalàkh 'awrang berkâta pada kâmu, bahuwa ſaſonggohnja 'ija 'ada dâlam pâdang bel'antâra, djânganlah kâmu kaluwar: bahuwa ſaſonggohnja 'ija 'ada dâlam bilikh p, djânganlah kâmu pertjâja.

27. Kârana ſeperti kilat terbit deri pada meſjrikh, dán taperling ſampej kapada meghrib, bagîtu lâgi kadatângan 'Ânakh 'Insân 'âkan 'ada lakûnja.

28. Kârana bârang dimâna bangkej 'âkan 'ada terhentar, kasâna djûga bûrong p náſar 'âkan dehimponkan.

29. Sabantar djûga komedijen deri pada kaſukâran hârij p 'ìtu, maka matahârij 'âkan dekalàmkan, dán bûlan tijâda 'âkan memberìj tjahajânja, dán bintang p 'âkan gûgor deri dâlam lângit, dán ſegala tantarâ dilângit 'âkan degarakhkan.

30. Maka tatkâla 'itu 'âkan kalihâtan tanda 'Ânakh 'Insân didâlam lângit, dán tatkâla 'itu ſamowa bangſa debûmi 'âkan menângis, dán melihat 'Ânakh 'Insân dâtang di"âtas 'âwan p dilângit dengan peng"awasâ"an dán kamulijâ"an besàr.

31. Maka 'ija 'âkan menjûroh Melâ"îkatnja bâwa ſertânja naffîrij jang bahejna bunjînja, maka marîku 'îtu 'âkan menghimponkan ſegala 'awrang pilêhannja dâtang deri ſabelàh ka"ampat 'angin, deri pada hûdjong lângit ſampej kapada hûdjongnja.

32. Bermûla hendakhlah kâmu bel"âdjar deri pada pôhon 'ârâ per"upamâ"an 'ìni, 'apabîla bahâru dâhannja djâdi bâlah, dán dâwon p nja bertomboh, kâmu tâhu bahuwa hampirlah mûsim kamâraw.

33. Bagîtu lâgi kâmu 'îni, 'apabîla kâmu 'âkan melihat ſakalijen perkâra 'îni, katahuwîlah, bahuwa 'îtu 'ada khâdlir dimûka pintu.

34. 'Âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bangſa 'ìni tijâda 'âkan lûput, ſahingga ſamowa 'îni 'âkan djâdi.

35. Lângit dán bûmi 'âkan lûput, tetâpi perkatâ"an p ku tijâda 'âkan lûput.

36. 'Adapawn 'âkan hârij, dán djàm 'îtu tijâda dekatahuwij ſa"awrang, dán tijâda Melâ"îkat jang diſawrga, melâjinkan bapâku ſa"awrangnja djûga.

37. Maka ſeperti 'adâlah hârij p Nôkh, bagîtu lâgi kadatângan 'Ânakh 'Insân 'âkan 'ada lakûnja.

38. Kârana ſeperti 'awrang 'adâlah pada hârij p jang dihûlu deri pada 'ampûhan 'ìtu mâ-

kan dàn mînom, kahâwin dàn memberij kahâwin, ſampej kapada hârij 'îtu, pada jang mâna Nôkh ſudah mâſokh kadâlam bahtarâ.

39. Dàn tijadâlah meng"âkaw, ſabulòm dâtang 'ampûhan menghîlangkan ſakalijennja : bagitu lâgi kadatângan 'Ânakh 'Insân 'âkan 'ada lakûnja.

40. Tatkâla 'îtu duwa 'awrang 'âkan 'ada pada bendang, maka sâleh ſawâtu 'âkan deſambotkan, dàn sâleh ſawâtu 'âkan detinggalkan.

41. Duwa parampuwan 'âkan berkîſar didâlam panggilingan, maka sâleh ſawâtu 'âkan deſambotkan, dàn sâleh ſawâtu 'âkan detinggalkan.

42. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu berdjâga, kârana tijâda kâmu tâhu pada djàm jang mâna Tûhanmu 'âkan dâtang.

43. Tetâpi hendakhlah kâmu meng"atahuwij khâl 'îni, bahuwa djikalaw Tuwan jang 'ampûnja rûmah ſudahlah tâhu pada tâboh jang mâna pentjûrij 'âkan dâtang, ſudahlah 'ija berdjâga, dàn tijadâlah memberij rûmahnja degaròkh turûs.

44. Tâgal 'îtu hendakhlah lâgi kâmu 'ìni 'ada langkap, kârana pada djàm 'îtu, jang tijâda deſangka kâmu, 'Ânakh 'Insân 'âkan dâtang.

45. Sijâpa kalàkh 'ada hamba ſatijâwan dàn bîdjakhsâna, jang Tuwannja ſudah meng"angkat 'âtas sâkej pnja, 'âkan memberij padânja rezikhij pada wakhtûnja?

46. Berbahagijâlah hamba 'îtu djûga, jang Tuwannja ſerta dâtangnja 'âkan mendâpat berbowat demikijen 'îni.

47. 'Âmin djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa 'ija 'âkan meng"angkat dija 'âtas ſakalijen bendânja.

48. Tetâpi djikalaw hamba jang djâhat 'îtu 'âkan berkâta didâlam hatînja, Tuwanku berlambâtan dâtangnja :

49. Lâlu 'ija mulâ"ij memûkol sâma hamba p nja, ſambil mâkan dàn mînom dengan 'awrang pemâbokh.

50. Maka Tuwan hamba 'îtu djûga 'âkan dâtang pada hârij, dâlam jang mâna tijâda denantîkannja dija, dàn pada djàm, jang tijâda dekatahuwînja.

51. Dàn 'ija 'âkan menjabelàhkan dija, dàn meng"adâkan bahagijannja sâma p dengan 'awrang munâfikh Disâna 'âkan 'ada tangîſan dàn peng"arâtan gîgij p.

FATSAL JANG KA XXV.

1. TAtkâla 'îtu karadjâ"an ſawrga. 'âkan 'ada ſa"upâma dengan ſapûloh 'ânakh dâra, jang ſudah meng"ambil palîta p nja, dàn ſudah kaluwar menghâluw p kan mampilejnja lâki p.

2. 'Adapawn lîma 'awrang deri pada marîka 'îtu 'adâlah bîdjakh sâna, dàn lîma 'awrang 'adâlah bôdokh.

3. Segala jang bôdokh 'îtu 'ambillah palîta p nja, dàn bârang

mînjakh tijâda de″ambilnja ſertânja.

4. Tetâpi ſegal̄a jang bîdjakhsâna 'itu 'ambiilah mînjakh didâlam bâ[illegible]an p nja ſerta dengan palîta p nja.

5. 'Ad̄apawn ſedàng mampilej lâki p 'itu berlambâtan, meng″antokhlah ſakalijennja, lâlu tidorlah.

6. Mak̄a pad̄a tengah mjâlam djadilah ſawâtu penjarùw: 'ingatlah, bahuw̄a mampilej lâki p dâtang. kaluw̄arlah menghâluw p kan dija.

7. Tatkâla 'itu bângonlah ſakalijen 'ânakh dâra 'itu djûga, dán singgarahkanlah palîta p nja.

8. Mak̄a ſegal̄a jang hôdokh 'itu berkatâlah pad̄a ſegal̄a jang bîdjakhsâna 'itu: berîlah pad̄a kâmij der̄i pad̄a mînjakhmu, kârana terpâdamlah palîta p kâmij.

9. Tetâpi sâhutlah ſegal̄a jang bîdjakhsâna 'itu, katanja: kâluw p tijâda tjûkop baḡi kamij dán baḡi kâmu, tetâpi pergîlah 'ângor kapad̄a 'awrang jang mendjuw̄al, dán bilîlah baḡi ſendirimu.

10. 'Ad̄apawn ſatelàh marîka 'itu pergi kaluw̄ar hendakh membilij, mak̄a dâtanglah mampilej lâki p 'itu, dán ſegala parampuw̄an jang langkap 'itu mâſokhlah ſertânja kapad̄a tampat perdjamuw̄an mampilej, mak̄a terkontjilah pintu.

11. Mak̄a komedijennja dâtanglah lâgi ſegal̄a 'anakh dâra jang lâjin, ſombahnja: jâ Tuw̄an, jâ Tuw̄an, bukâkanlah kirânja pad̄a kâmij.

12. Mak̄a sâhutlah 'ija, dán katâlah: 'ām̄în djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, tijâda 'âku meng″enàl kâmu.

13. Sebàb 'itu hendakhlah kâmu berdjâga, kârana tijâda kâmu meng″atahuw̄ij hârij, dán tijâda djàm, pad̄a jang mâna 'Ânakh 'Insân 'âkan dâtang.

14. Kârana 'andej p ſeperti ſa″awrang mânusija, jang mâwu ber″angkat kaluw̄ar katânah lâjin, jang mem̄anggil hamba p nja jang châts, dán ſarahkan padânja ſegal̄a hartânja.

15. Mak̄a pad̄a ſa″awrang pawn deberinja lima buhâr, dán pad̄a ſa″awrang bârang duw̄a, dán pad̄a ſa″awrang ſawâtu djûga, pad̄a mâsing p ſa″awrang dengan ſepertinja, mak̄a ſabantar djûga ber″angkatlah 'ija kaluw̄ar katânah lâjin.

16. 'Ad̄apawn pergîlah 'awrang jang ſud̄ah tarîma lîma buhâr 'itu, bernijâga p an dengan dija 'itu dán djadîkanlah lîma buhâr lâjin.

17. Bagîtu lâgi 'awrang jang ſud̄ah tarima duw̄a, berlabâlah 'ija 'ini lâgi bârang duw̄a lâjin.

18. Tetâpi 'awrang jang ſud̄ah tarîma ſawâtu djûga, pergîlah menggâlij lûbang didâlam tânah, dán ſimpanlah pejrakh Tuw̄annja.

19. Mak̄a lâlu mâſa jang lâma dâtanglah Tuw̄an ſegala hamba 'itu djûga, dán berbandjûlah hhisâb dengan marîka 'itu

20. Mak̄a berdâtanglah 'awrang jang ſud̄ah tarîma lîma buhâr 'îtu membâwa lîma buhâr lâjin, ſombahnja: jâ Tuw̄an, lîma buhâr 'angkaw ſud̄ah ſarahkan pad̄a pâtek, lîhatlah, bârang lîma buhâr lâjin pâtek ſud̄ah berlâba dengan dija 'îtu.

21. Mak̄a berſabdâlah Tuw̄annja pad̄ânja, sâbaslah, hej hamba jang bâjik dán ſatijâwan, 'âtas ſedîkit 'angkaw ſud̄ah 'ad̄a ſatijâwan, 'âtas bânjakh 'âku 'âkan meng″angkat dikaw: mâſokhlah kadâlam kaſuk̄â″an Tuw̄anmu.

22. Sjahdán berdâtanglah lâgi 'awrang jang ſud̄ah tarima duw̄a buhâr 'itu, dán ſombahlah: jâ Tuw̄an, duw̄a buhâr 'angkaw ſud̄ah ſarahkan pad̄a pâtek, lîhatlah, bârang duw̄a buhâr lâjin pâtek ſud̄ah berlâba dengan dija 'itu.

23. Berſabdâlah Tuw̄annja pad̄ânja, sâbaslah, hej hamba jang bâjik dán ſatijâwan, 'âtas ſedîkit 'angkaw ſud̄ah 'ad̄a ſatijâwan, 'âtas bânjakh 'âku 'âkan meng″angkat dikaw: mâſokhlah kadâlam kaſuk̄â″an Tuw̄anmu.

24. Tetâpi berdâtanglah lâgi 'awrang jang ſud̄ah tarîma ſawâtu buhâr 'itu, dán ſombahlah: jâ Tuw̄an, pâtek meng″enàl 'angkaw, bahuw̄a 'angkaw 'ad̄a ſa″awrang jang bîngis, jang meng″atàm dimâna ſud̄ah tijâda 'angkaw men̄âbor, dán jang kompolkan der̄i mâna ſud̄ah tijâda 'angkaw menghambur.

25. Mak̄a tâkotlah dán pergilah pâtek simpan buhârmu didâlam tânah: lîhatlah, 'angkaw ber″awleh bârang jang 'angkaw pûnja.

26. Tetâpi sâhutlah Tuw̄annja, dán ſabdâlah pad̄ânja: hej hamba jang djâhat dán mâlas, ſud̄ahlah kawtâhu, bahuw̄a 'âku meng″atàm dimâna ſud̄ah tijâda 'âku men̄âbor, dán kompolkan der̄i mâna ſud̄ah tijâda 'âku menghambur.

27. Sebàb 'îtu ſajogijanjâlah 'angkaw pat̄âroh pejrakhku pad̄a 'awrang berkadèj 'ùrop p, mak̄a ſerta dâtangku ſud̄ahlah 'âku 'îni mendâpat pûla bârang jang 'âku pûnja dengan bungânja.

28. Sebàb 'îtu 'ambillah der̄i pad̄ânja buhâr 'îtu, dán berîlah pada 'awrang jang mempunjâ″ij ſapûloh buhâr 'îtu.

29. Kârana bârang sijâpa jang mempunjâ″ij ſaſawâtu lâgi 'âkan deberìj padânja, mak̄a 'ija 'âkan ber″awleh limpahnja, tetâpi bârang sijâpa jang tijâda mempunjâ″ij ſaſawâtu, lâgi 'îtu jang 'ad̄a padânja 'âkan de″ambil der̄i padânja.

30. Dán bow̄anglah hamba jang tijâda bergûna 'îtu kadâlam kalàm jang terlâlu 'âmat kâbut, diſânа 'âkan 'ad̄a tangiſan dán peng″arâtan gîgij p.

31. Bermûla manakâla 'Ânakh 'Insân 'âkan dâtang ſamâjam dengan kamulijâ″annja, dán ſakalijen Melâ″ikat jang kudus ſertânja 'itu, tatkâla 'itu 'ija 'âkan dûdokh di″âtas arſj kamulijâ″annja.

32. Mak̄a ſamow̄a chálâjikh ’âkan dehimponkan dihadâpan ħadlretnja, mak̄a ’ija ’âkan menjakûkan marîka ’îtu ſawâtu der̄i pad̄a jang lâjin, ſeperti gombâla menjakûkan domba p der̄i pad̄a kambing p.

33. Mak̄a ’ija ’âkan berdirîkan, ſonggohpawn domba p pad̄a kânannja, tetâpi kambing p pad̄a kirînja.

34. Tatkâla ’îtu Râdja ’âkan berſabda kapad̄a ’awrang jang pad̄a kânannja ’îtu: marîlah, hej ’awrang mubârak bapâku, berpulakâlah karadjâʺan ’îtu, jang ſud̄ah terlangkap baḡi kâmu der̄i pad̄a ’asâs dunjâ.

35. Kârana ’aku ſud̄ah berlâpar, mak̄a kâmu ſud̄ah memberij ’âku mâkan: ’âku ſudah berdahâga, mak̄a kâmu ſudah memberij ’âku minom: ’adâlah ’âku ſaʺawrang ’âsing, mak̄a kâmu ſudah mendjâmuw ’âku.

36. ’Adâlah ’âku talandjang, mak̄a kâmu ſud̄ah memberij ’âku pâkej: ’adâlah ’âku sâkit pâjah, mâk̄a kâmu ſud̄ah mengʺondjôngij ’âku: ’adâlah ’âku didâlam pandjâra, mak̄a kâmu ſudah dâtang kapad̄âku.

37. Tatkâla ’îtu ſegal̄a ’awrang ’âdil ’îtu ’âkan menjâhut pad̄ânja, ſombahnja: jâ Tûhan, ’ap̄akâla kâmij ſudah melîhat ’angkaw berlâpar, dán memberij ’angkaw mâkan? ’âtaw berdahâga, dán memberij ’angkaw minom?

38. Dán ’apakâla kâmij ſud̄ah melihat ’angkaw ’âsing, dán mendjâmuw ’angkaw? ’âtaw talandjang, dán memberij ’angkaw pâkej?

39. Dán ’ap̄akâla kâmij ſud̄ah melîhat ’angkaw sâkit pâjah, ’âtaw didâlam pandjâra, dán kâmij ſudah dâtang kapadâmu?

40. Mak̄a Râdja ’âkan menjâhut, dán berkâta pad̄a marîka ’îtu: ’ãmîn djûga ’âku berſabda pad̄a kâmu, ſakira p bârang jang kâmu ſud̄ah berbow̄at pad̄a ſaʺawrang der̄i pad̄a ſegal̄a sûdarâku jang terkitjil ’ini, mak̄a kâmu ſudah berbow̄at ’itu padâku.

41. Tatkâla ’itu ’ija ’âkan berſabda lâgi kapad̄a ’awrang jang pad̄a ſabelah kirij ’itu: pergîlah kâmu lâlu der̄i padâku, hej ’awrang malẓûn, mâſokh ’ãpij jang kakâl, jang ſud̄ah terlangkap baḡi ’Iblîs, dán baḡi ſurôhan p nja.

42. Kârana ’âku ſud̄ah berlâpar, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu memberij ’âku mâkan: ’âku ſud̄ah berdahâga, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu memberij ’âku minom.

43. ’Ad̄âlah ’âku ſaʺawrang ’âsing, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu mendjâmuw ’âku: talandjang, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu memberij ’âku pâkej: sâkit pâjah, dán didâlam *pandjâra, mak̄a ſudah tijâda kâmu mengʺondjôngij ’âku.*

44. Tatkâla ’itu marîka ’itu lâgi ’âkan menjâhut pad̄ânja, ſombahnja: jâ Tûhan, ’ap̄akâla kâmij ſudah melihat ’angkaw berlâpar, ’âtaw berdahâga, ’âtaw ’âsing, ’âtaw talandjang, ’âtaw sâkit pâjah, ’âtaw didâlam pandjâra, dán tijâda kâmij berchidmet padâmu?

45. Tatkâla 'îtu 'ija 'âkan menjâhut pad̄a marîka 'îtu, katânja: 'Ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, ſakîra p bârang jang ſud̄ah tijâda kâmu berbow̄at pad̄a ſaʺawrang der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang jang terkitjìl 'îni, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu berbow̄at 'îtu padâku.

46. Maka marîka 'îni 'âkan pergi berdjâlan kapada ſangsâra kakàl: tetâpi 'awrang Xâdil 'îtu kapad̄a kahidôpan kakàl.

FATSAL JANG KA XXVI.

1. SAbermûla perʺistiwâlah, ſatelàh ſud̄ah Xîsáj pûtus ſamow̄a perkatâʺan 'îni, bahuw̄a berſabdâlah 'ija pad̄a murîd p nja:

2. Kâmu tâhu bahuw̄a lepàs duw̄a hârij Fáſakh 'âkan ſampej, dán 'Ânakh 'Insân 'âkan de'arahkan ſopâja detſalîbkan.

3. Tatkâla 'îtu berhimponlah kapâlah p 'Imâm, dán Kâtib p, dán Sjujûch khawm kadâlam balîrong 'Imâm besàr jang bernâma Khajafâ.

4. Dán bermuſjâwaretlah sâma p, ſopâja detangkapnja Xîsáj dengan tîpuw, dán debûnohnja dija.

5. Tetâpi berkatâlah marîka 'îtu: djângan pada hârij râja, 'âgar djângan djâdi ghawghâ gompar diʺantâra khawm.

6. 'Âdapawn tatkâla Xîsáj 'adâlah di-Bejt Xanjâ didâlam rûmah Sjîmawn 'abrats:

7. Mak̄a berdâtanglah kapad̄ânja ſaʺawrang parampuw̄an membâwa ſabow̄ah tjumbul berʺîsij mînjakh bâwu p an jang besàr hargânja, dán tuw̄anglah 'îtu kaʺâtas kapalânja, ſamantâra 'ija 'ad̄âlah dûdokh pad̄a hidângan.

8. Mak̄a murîd p nja ſerta delîhatnja 'îtu gûſarlah, katânja: gunap̄a karugijan 'îni?

9. Kârana mînjakh bâwu p an 'îni ſud̄ahlah dâpat dedjuw̄al dengan besàr hargânja, dán deberij pad̄a 'awrang miskîn.

10. Tetâpi ſatelàh dekatahuw̄ij Xîsáj, mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: mengʺap̄a kâmu mengʺadâkan sûſah pad̄a parampuw̄an 'îni? kârana ſawâtu perbowâtan jang bâjik telàh deperbow̄atnja padâku.

11. Kârana pad̄a ſedekâla wakhtu kâmu mendâpat 'awrang miskîn ſertâmu, tetâpi 'âku 'îni tijâda kâmu mendâpat pad̄a ſedekâla wakhtu.

12. Kârana tatkâla parampuw̄an 'îtu ſud̄ah menuwang mînjakh bâwu p an 'înj kaʺâtas tûbohku, mak̄a telàh debow̄atnja 'îtu 'âkan kalangkâpan, makhbûretku.

13. 'Ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, dimâna p djûga 'Indjîl 'îni 'âkan dechothbatkan dâlam ſaganàp dunjâ, mak̄a bârang jang telàh debow̄at parampuw̄an 'îni, 'itûlah deſebûtkan lâgi 'âkan pengʺingâtannja.

14. Tatkâla 'îtu pergilah ſaʺawrang der̄i pad̄a kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu, jang bernâma Je-

hûdâ 'Iskarijawtij, kapada kapâla p 'Imâm,

15. Dán katâlah: 'apâtah kâmu hendakh memberij pada bejta, maka bejta 'âkan ſarahkan dija 'itu pada kâmu? maka marîka 'itu ſudah tantûkan padânja tîga púloh kepìng pejrakh.

16. 'Adapawn deri pada tatkâla 'itu detjaharînja ſenàng jang pâtut, ſopâja deſarahkannja dija.

17. Bermûla pada hârij jang pertâma deri pada mâſa râja ſathîr, maka berdâtanglah murîd p kapada Xîsáj, dán ſombahlah padânja: dimanâtah 'angkaw hendakh kâmij ſadijâkan bagîmu perſantâpan Fáſakh?

18. Maka berſabdâlah 'ija, pergîlah kâmu mâſokh negerìj kapada ſa''awrang 'ãnuw, dán katákanlah padànja: gûruw berſabda, 'âdjalku ſudah ſampej, didâlam rûmahmu 'àku hendakh memegàng Fáſalh ſerta dengan murîd p ku.

19. Maka berbowatlah murîd p, ſeperti Xisáj ſudahlah berpasàn padânja, dán ſadijâkanlah Fáſakh 'itu.

20. Dán ſatelàh ſudah petàng hârij, maka dûdokhlah 'ija pada hidângan dengan kaduwa belàs 'awrang 'ìtu.

21. Dán tatkâla marika 'ìtu 'adálah ſantap, maka berkatâlah 'ija: 'ãmin djûga 'âku berſabda pada kámu, bahuwa ſa''awrang deri pada kâmu 'âkan ſemûkan 'âku.

22. Maka dukatjitâlah marîka 'itu sângat, dán mulá''ilah ſaſa''awrang deri pada marîka 'îtu ſombah padânja: 'adâkah pâtek dija 'itu, hej Tûhan?

23. Maka sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah: sijâpa jang tjelòpkan tangan ſertâku kadâlam pinggang, 'ija djûga 'âkan ſemûkan 'âku.

24. Songgohpawn 'Ânakh 'Insân 'itu pergi hilang 'adânja, ſeperti telàh tersûrat 'âkan dija, tetâpi wâ''j bagi mânusija 'itu djûga, jang 'awlehnja 'Ãnakh 'Insân 'itu deſemûkan. 'Adâlah bâjik padânja, djikalaw mânusija 'itu djûga ſudahlah tijâda taper''ânakh.

25. Maka sâhutlah Jehûdâ jang ſemûkanlah dija, dán ſombahlah: 'adâkah pâtek dija 'itu, hej mawlânâ? berſabdâlah 'ija padânja, ſudah kawkatâkan 'itu.

26. Bermûla ſamantâra marîka 'itu 'adâlah ſantap, maka Xîsáj ſudah meng''ambil rawtij, dán ſatelàh ſudah de''ûtjapnja ſalât, maka 'ija pawn pitjahlah, dán berílah 'itu pada murîd p nja, dán ſabdâlah; 'ambillah, ſantaplah, 'ìtu djûga 'ada túbohku.

27. Lâgipawn 'ija ſudah meng''ambil tjâwan, minôman, dán ſatelàh ſudah de''ûtjapnja ſjukûr, maka 'ijapawn berilah dija pada marîka 'itu, ſabdânja: minomlah kâmu ſamowa deri padânja 'ìtu.

28. Kârana 'itu djûga 'ada dârahku, dârah watsijet bahâru 'itu, jang tertompah kârana 'awrang bânjakh 'âkan ka''ampônan dawſa p.

29. Maka 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa deri pada ſakirang

'îni tijâda lâgi 'âku mînom. deri pada kôharpôhon 'angawr 'îni, dátang kapada hârij 'itu djûga, manakâla 'âku ſerta kâmu 'âkan mînom dija 'itu bahâru didâlam karadjâ"an bapâku.

30. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu menjânji tahlîl, maka kaluwarlah 'ija kapada bûkit Zejtûn.

31. Tatkâla 'îtu berſabdâlah Ƶîsáj pada marîka 'îtu, ſamowa kâmu 'âkan kena ſjak padâku pada mâlam 'îni: kârana ſudah tersûrat, 'âku 'âkan tatàkh gombâla 'îtu, maka domba p ſakâwan 'âkan dengerèj berèjkan.

32. Tetâpi komedijen deri pada 'âku ſudah bangkit pûla, maka 'âku 'âkan mendihuluwij kâmu pergi ka-Ŋalîlê.

33. Tetâpi sâhutlah Petrus, dán ſombahlah padânja: djikalaw ſakâlipawn ſakalijennja kena ſjak padâmu, ſakâli p tijâda pâtek 'îni 'âkan kena ſjak.

34. Berkatâlah Ƶîsáj padânja: 'ãmîn djûga 'âku berſabda padâmu, bahuwa pada mâlam 'îni djûga, ſabulòm 'âjam djantan berkûkokh, 'angkaw tîga kâli 'âkan menjangkâlij 'âku.

35. Sombahlah Petrus padânja: djikalaw ſakâlipawn hâros pâtek 'îni mâti ſertâmu, ſakâli p tijâda pâtek 'âkan menjangkâlij 'angkaw. Sabâgejnja lâgi ſombahlah ſamowa murid.

36. Tatkâla 'itu pergîlah Ƶîsáj ſerta marîka 'îtu mâſokh ſawâtu dûkoh jang bernâma Ŋatſemanij, dán berſabdâlah pada murîd p: dûdokhlah desîni, ſahingga 'âku 'âkan hâbis pergi dán hâbis munâdjât disâna.

37. Maka de"ambilnja ſertânja Petrus, dán kaduwa 'ânakh lâki p Zebedáj, dán bahâru mulâ"ilah 'ija duka tjita, dán balîſah rasânja terlâlu sângat.

38. Tatkâla 'itu berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu, djiwâku 'ada duka tjita ſakâli p kamâti p an: tinggallah desini, dán berdjagâlah ſertâku.

39. Dán ſatelàh ſudah 'ija pergi ſedîkit kahadâpan, maka djâtohlah 'ija terſongkor ka"âtas mukânja, ſambil munâdjât dán ſombah: hej bapâku, djikalaw bawleh, berîlah tjâwan minôman 'îni lûput deri padâku, tetâpi bûkan ſeperti 'âku 'îni kahendâkij, hânja ſeperti 'angkaw kahendâkij.

40. Maka dâtanglah 'ija kapada murîd p, dán mendâpatlah marîka 'itu tîdor, dán berſabdâlah pada Petrus: bagimâna! tijadâkah kâmu ſampat berdjâga ſertâku ſawâtu djûga djàm lamânja?

41. Berdjagâlah dán berdoƵâlah, 'âgar djângan kâmu kena pertjawbâ"an: ſonggohpawn njâwa 'itu ſadija, tetâpi dâging 'ada lemàh.

42. Pûla pada kaduwa kâli pergîlah 'ija, dán munâdjâtlah, ſombahnja: hej bapâku, djikalaw tijâda bawleh tjâwan minôman 'îni lûput deri padâku, melâjinkan 'âku mînom dija 'itu, bâjiklah kahendakhmu djâdi.

43. Dán ſatelàh 'ija dâtang, mak̄a dedâpátnjâlah marîka 'itu tîdor pûla: kârana mâta þ nja meng″antokhlah terlâlu sângat.

44. Mak̄a 'ijapawn meninggalkanlah marîka 'itu, dán pergîlah pûla, lâlu munâd̄jâtlah pad̄a katiga kâli meng″atâkan perkatâ″an 'îtu djûga.

45. Tatkâla 'îtu dâtanglah 'ija kapada murîd þ nja, dán ſabdâlah padânja: tîdorlah djûga, dán berhentîlah: bahuw̄a ſaſonggohnja djàm ſud̄ah menghampir, mak̄a 'Ânakh 'Insân deſarahkan kapad̄a tângan þ 'awrang berdawſa.

46. Bângonlah, bejarlah kâmij pergi: bahuw̄a ſaſonggohnja 'ija jang ſemûkan 'âku ſud̄ah menghampir.

47. Mak̄a ſamantàra 'ija 'ad̄âlah kâta þ lâgi, bahuw̄a ſaſonggohnja Jehûdâ ſa″awrang der̄i pad̄a kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu dâtanglah, dán ſertânja 'itu razijet bânjakh, membâwa pedàng þ dán bâtang þ kâjuw, tersûroh 'awleh kapâla þ 'Imâm dán SJujûch khawm.

48. Mak̄a jang ſemûkan dija, 'ija ſud̄ahlah memberij pad̄a marîka 'itu ſawâtu tanda, katânja: sijâpa jang 'âku 'âkan meng″utjûpij, 'ijâlah dija 'itu, tangkaplah dija.

49. Mak̄a ſabantar berdâtanglah 'ija kapada Xîsáj, dán ſombahlah: 'elſalâm zalejkom, hej mawlânâ: mak̄a dekutjopînja dija.

50. Tetâpi berſabdâlah Xîsáj padânja: hej tſohhbat, 'ap̄a mulânja 'angkaw 'ad̄a hhâdhir desîni? tatkâla 'îtu berdâtanglah marîka 'itu, dán mendjâmahkanlah tângan þ kapad̄a Xîsáj, lâlu tangkaplah dija.

51. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſa″awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu, jang menjertâ″ij Xîsáj, 'ondjokhlah tângannja menghûnus pedàngnja, dán tatàkhlah hamba 'Imâm besàr pûtus telingânja.

52. Tatkâla 'itu berſabdâlah Xîsáj padânja, kombalîkanlah padàngmu kapad̄a tampatnja: kârana ſaſa″awrang jang mendjâmah pedàng, 'ija 'âkan hîlang 'awleh pedàng.

53. 'Antah ſangkâkah 'angkaw, bahuw̄a tijâda 'âku ſampat pad̄a ſakârang 'îni mem̄ôhonkan bapâku, mak̄a 'ija 'âkan memberij bantu pad̄âku lebèh der̄i pad̄a duw̄a belàs katombûkan 'awrang Melâ″ikat?

54. Bagimâna deganâpij kalàkh Sûrat þ an'îtu, bunjînja: bahuw̄a ſahâroſnja djâdi dem̄ikijen?

55. Pad̄a djàm 'îtu djûga berſabdâlah Xîsáj pad̄a ſegala razijet 'itu, ſa″awleh þ lâwan ſa″awrang penjâmon kâmu ſud̄ah kaluw̄ar membâwa pedàng þ dán bâtang þ kâjuw, 'âkan mem̄egàng 'âku: ſahârij þ dûdokhlah 'âku sâma kâmu, ſambil meng″âdjar didâlam kazbah, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu menangkap 'âku.

56. Tetâpi ſamow̄a 'îni ſud̄ah djâdi, ſopâja ganàplah sû-

rat p an ſegala Nabij. Tatkâla 'itu larilah ſakalijen murid meninggalkan dija.

57. 'Adapawn ſegala 'awrang jang ſudahlah menangkap Xîsâj 'itu menghentarkanlah dija kapada Khajafâ 'Imâm besàr 'îtu, dimâna Kâtib p dán Sjujûch ſudahlah berhimpon.

58. Maka Petrus pawn meng"ikotlah dija deri djâwoh, ſampej kapada balîrong 'Imâm besàr, dán ſatelàh ſudah 'ija mâſokh kadâlam, dûdokhlah 'ija dengan châdim p, hendakh melîhat xâkhibet.

59. Maka kapâla p 'Imâm, dán Sjujûch, dán ſaganàp madjlis Sjerif 'itu tjaharilah kaſjaksî"an dusta lâwan Xîsáj, 'âgar ſopâja dematikannja dija garàng, hânja tijadâlah dedâpatnja.

60. Dán welâkin bânjakh ſjaksi dusta ſudahlah berdâtang, maka tijadâlah dedâpatnja.

61. Tetâpi pada 'achirnja berdâtanglah duwa 'awrang ſjaksi dusta, dán katâlah : 'ija 'îni ſudah berkâta, 'âku ſampat merombakh kaxbah 'Allah, dán per"ûſah dija 'itu dâlam tiga hârij.

62. Maka bângonlah 'Imâm besàr, dán ſabdâlah padânja : tijadâkah 'angkaw menjâhut bârang ſaperkâra ? 'apâtah 'îtu jang marika 'îni berſjaksi 'âtasmu ?

63. Tetâpi Xîsáj berdijamlah dirînja : maka sâhutlah 'Imâm besàr, dán ſabdâlah padânja : 'âku menjompâhij dikaw demi 'Allah jang hidop, ſopâja 'angkaw katâkan pada kâmij, kâluw p 'angkaw 'ada 'Elmesêh, 'ânakh 'Allah 'itu ?

64. Berkatâlah Xîsáj padânja, 'angkaw ſudah katâkan 'itu. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu, deri pada ſakârang 'îni kâmu 'âkan melîhat 'Ânakh 'Insân dûdokh pada ſabelàh kânan peng"awasâ"an 'Allah, dán dâtang di"âtas 'âwan p dilângit.

65. Tatkâla 'itu 'Imâm besàr ſudah sûjakh pakejan p nja, 'ûdjarnja : ſahâdja bahuwa 'ija ſudah menghôdjat, 'apâtah lâgi 'ûſah 'àkan ſjaksi p ? bahuwa ſaſonggohnja ſakârang kâmu ſudah dengar hôdjatnja.

66. 'Apâtah ſangka kâmu ? maka sâhutlah marika 'itu, dán katâlah : dendânja mâti dibûnoh.

67. Tatkâla 'itu 'awrang ſudah meludâhij mukânja, dán menampejling dija.

68. Tetâpi 'awrang lâjin ſudah menampar dija, katânja : bernubuwetlah bagi kâmij, hej 'Elmesêh, sijapâtah dija 'itu, jang ſudah memûkol dîkaw ?

69. 'Adapawn Petrus 'adâlah dûdokh diluwar pada balirong, maka berdâtanglah kapadânja ſa"awrang bûdakh parampuwan, 'ùdjarnja : lâgi 'angkaw 'îni 'adâlah ſerta dengan Xîsáj 'awrang Djalilij 'îtu.

70. Tetâpi 'ija djûga ſudah berſangkal dihadâpan ſakalijen 'awrang 'itu, katânja : tijâda 'âku tâhu 'apa 'angkaw kàta p.

71. Dán tatkâla 'ija pergi kaluwar kapada pintu pâgar,

mak̄a ſaˮawrang parampuw̄an lâjin lihatlah dija, dán katâlah pad̄a ſegal̄a 'awrang jang 'adâlah disâna : lâgi 'ja 'ini 'adâlah ſerta dengan Xisáj 'awrang Nâtsirij 'itu.

72. Mak̄a pûla 'ija djûga berſangkal dengan ſompah, ſahâdja tijâda 'âku mengˮenàl mânusija 'itu.

73. Mak̄a lâlu ſakotika berdâtanglah 'awrang jang ſud̄ahlah berdîrij disâna, dán berkatâlah pada Petrus, ſabenarnjâlah lâgi 'angkaw 'ini 'ada der̄i pad̄a marîka 'îtu, kârana lâgi bahasâmu 'adâkan 'angkaw kakenâlan.

74. Tatkâla 'itu mulâˮîlah 'ija mengˮutôkij dirînja, dán berſompah : ſahâdja tijâda 'âku mengˮenàl mânusija 'itu.

75. Mak̄a ſabantar djûga berkûkokhlah hâjam djantan, mak̄a terkenànglah Petrus 'âkan perkatâˮan Xisáj, jang ſud̄ahlah berſabda padánja, bahuw̄a ſabulòm 'àjam djantan berkûkokh, 'angkaw tiga kâli 'âkan menjangkálij 'âku : mak̄a pergîlah 'ija kaluw̄ar, dán tângislah pâhit p.

FATSAL JANG KA XXVII.

1. 'ADapawn ſatelàh ſud̄ah pâgi hârij, mak̄a bermuſjâwaretlah sâma p ſamow̄a kapâla 'Imâm dán Sjujûch khawm lâwan Xisáj, ſopája dematikannja dija garang.

2. Dán ſatelàh ſud̄ah de'îkatnja dija, mak̄a dehentarkannjâlah dán deſarahkannjâlah dija kapada Pontijus Pilâtus jang 'Adapâti 'îtu.

3. Tatkâla 'îtu Jehùdâ, jang ſud̄ahlah ſemûkan dija, ſerta delîhatnja bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah delhukumkan 'âkan debûnoh, ſud̄ah berſasàl dán ſud̄ah mengˮombalîkan katîga pûloh keping pejrakh 'îtu kapada kapála p 'Imâm dán kapada Sjujûch,

4. 'Âkan katânja : bejta ſud̄ah berdawſa dengan ſemûkan dârah jang sùtji deri pada sâlah. Tetâpi berkatâlah marîka 'îtu, 'ap̄a 'îtu ken̄a kâmij ? 'âtaſmu djûga 'ingat p.

5. Dán ſatelàh ſud̄ah delimparnja ſegal̄a keping pejrakh 'itu didâlam kazbah, maka berpindahlah 'ija, dán pergîlah mengˮudjûtij dirínja.

6. Maka kapála p 'Imâm 'ambillah ſegala keping pejrakh, dán katâlah : ti'âda lhalál bùboh dija 'itu kadâlam pitij khorbân, ſedàng 'îtu ſawátu harga dârah 'adânja.

7. Dán ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu bermuſjâwaret sâma p, mak̄a 'ija ſudah bilìj dengan dija 'îtu bendang pendjûnan 'îtu, mendjâdi makhbùrat 'âkan 'awrang 'âsing.

8. Sebàb 'îtu bendang 'îtu djûga ſudah terpanggil bendang dárah, dâtang kapada hârij 'îni.

9. Tatkâla 'îtu ſudah ganàp bârang jang telàh dekatakan 'awleh Nabij Jirmejâ, 'ûdjarnja : mak̄a marîka 'îtu ſudah mengˮambil katîga pûloh keping pej-

rakh 'îtu, jaXnij, harga 'awrang jang telàh denîlejkan 'awleh benij Jiſrâ''ejl, jang telàh denîlejkannja.

10. Dàn ſudah memberij dija 'îtu 'âkan bâjàr bendang 'awrang pendjûnan 'îtu, tûrut bârang jang mahâ besàr Tûhan ſudah berpasàn padâku.

11. Bermûla berdirîlah Xîsâj dihadâpan 'Adapâti, maka 'Adapâti bertanjâkanlah dija, ſabdânja: 'adâkah 'angkaw 'îni Râdja 'awrang Jehûdij? maka katâlah Xîsâj padânja, 'angkaw katâkan 'îtu.

12. Dàn tatkâla 'ija detûdohlah 'awleh kapâla p 'Imâm dàn SJujûch, maka bârang ſawâtu pawn tijâda desâhutnja.

13. Tatkâla 'îtu ſabdâlah Pilâtus kapadânja: bûkankah kawdengar barapa perkâra marîka 'îtu berſjaksi 'âtaſmu?

14. Tetâpi tijâda desâhutnja padânja 'âkan bârang ſapâtah kâta pawn tijâda, ſahingga 'Adapâti hhejrânlah sângat.

15. Maka pada mâſa râja 'îtu bejasâlah 'Adapâti memberij lepàs bagi raXijet ſa''awrang terbulongguw, jang dekahendakînja garàng.

16. Maka tatkâla 'îtu 'ija ſudahlah meng''ûrong ſa''awrang terbulongguw jang 'âmat maXlûm, jang bernâma Bar''abâ.

17. Maka ſatelàh ſudah marîka 'îtu berhimpon sâma p, berſabdâlah Pilâtus padânja: sijâpa kâmu kahendâkij 'âku berij lepàs bagi kâmu, Bar''abâkah, 'àtaw Xîsâjkah, jang terſebût 'Elmesêhh?

18. Kârana tahûlah 'ija, bahuwa marîka 'îtu ſudahlah ſerahkàn dija dengan kadangkejan.

19. Bermûla tatkâla 'ija dûdokhlah di''âtas mahhkamet, maka 'isterînja ſudah menjûroh 'awrang pergi kapadânja, meng''atâkan: djânganlah berſjampor dirîmu pada hhâl 'awrang Xâdil 'îni: kârana pada hârij 'îni 'âku ſudah merasâ''ij bânjakh p didâlam mimpîku 'awleh kârana dija.

20. Tetâpi kapâla p 'Imâm, dàn SJujûch ſudah meng''âdjakh ſegala raXijet, ſopâja detontûtînja Bar''abâ, dàn dehîlangkannja Xîsâj.

21. Maka sâhutlah 'Adapâti, dàn ſabdâlah pada marîka 'îtu: sijâpa deri pada kaduwa 'awrang 'îni kâmu hendakh 'âku berij lepàs bagi kâmu? maka ſombahlah marîka 'îtu, Bar''abâ.

22. Berſabdâlah Pilâtus pada marîka 'îtu, 'apâtah kalàkh 'âku 'âkan berbowat pada Xîsâj, jang terſebût 'Elmesêhh? ſombahlah ſakalijennja 'îtu padânja, bâjiklah 'ija detſalîbkan.

23. Tetàpi berſabdâlah 'Adapâti, 'apâtah djâhat kalàkh telàh debowatnja? maka mâkin berterijakhlah marîka 'îtu, 'ûdjarnja: bâjiklah 'ija detſalîbkan.

24. 'Adapawn tatkâla delîhat Pilâtus, bahuwa tijâda berlâku bârang 'uſahânja, hânja mâkin lebèh dâtanglah ghawghâ gompar, maka de''ambilnja 'âjer

membâſoh kaduw̄a tângannja dehadâpan raꭓijet, ſabdânja, 'âku 'ad̄a sûtji der̄i pada dârah 'awrang ꭓâdil 'îni : 'âtas kâm̄u djûga 'ingat p.

25. Mak̄a sâhutlah ſamow̄a khawm 'itu, dán ſombahlah : bâjik djûga dârahnja dâtang ka''âtas kâmij, dán ka''âtas 'ânakh p kâmij.

26. Tatkâla 'îtu delepàskannja Bar''abâ baḡi marika 'îtu, tetâpi ſatelàh ſud̄ah dedara''âkannja Ꭓisáj, mak̄a deſarahkannja dij̄a ſopâja 'ij̄a detſalîbkan.

27. Tatkâla 'îtu maka laſjkar 'Adapâti 'îtu ſud̄ah meng''ambil Ꭓîsáj membâwa dij̄a ſertânja kádâlam 'iwân, dán ſud̄ah menghimponkan ſaganàp pasûkan 'îtu melanggar dij̄a.

28. Bermûla ſatelàh ſud̄ah detanggalkannja pak̄âjinnja, mak̄a deken̄âkannja pad̄ânja ſawâtu khil̄et jang 'ûnguw warnânja.

29. Dán ſatelàh ſud̄ah de''ânjamnja ſawâtu mâkota der̄i pad̄a dûrij p, mak̄a debûbohnja 'îtu di''âtas kapalânj̄a, dán ſawâtu bâtang bûloh didâlam tângannja kânan : mak̄a bertelûdlah marîka 'îtu dihadâpan dij̄a, dán permâjinkanlah dij̄a, ſombahnja : 'elſalâm ꭓalejkom, hej Râdja 'awrang Jehûdij.

30. Dán ſatelâh ſud̄ah deludahînja dij̄a, mak̄a marika 'îtu 'ambillah bâtang bûloh 'îtu, dán pûkollah kapalânja.

31. Dan tatkála ſud̄ah hâbis marîka 'îtu permâjinkan dij̄a, mak̄a detanggalkannja khil̄et 'îtu der̄i pad̄a tûbohnja; dán deken̄âkannja pad̄ânja pakejan p nja, lâlu dehentarkannja dij̄a kaluw̄ar 'âkan mentſalîbkan dij̄a.

32. Dán tatkâla marîka 'îtu kaluw̄ar, mak̄a dedâpatnja ſa''awrang KHejrewânij, namânja Sjîmawn : 'awrang 'îni pawn depàkhsânja, ſopâja de''angkatnja pikol tſalîbnja.

33. Dán ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu dâtang ſampej kapad̄a tampat jang bernâma Ɠoldjûtâ, jang 'artînja 'ad̄a, tampat tingkôrakh,

34. Mak̄a deberînja pad̄ânja mînom tjûka tertjampor dengan hampeduw : dán ſatelàh ſud̄ah derasânja dij̄a, mak̄a tijadâlah 'îj̄a mâwu mînom.

35. 'Ad̄apawn ſatelah ſud̄ah detſalîbkannja dij̄a, mak̄a debahagîkannja pak̄âjin p nja dengan mel̄ûtar 'ondej : ſopâja ganàplah bârang jang telàh dekatâkan 'awleh Nabij : marîka 'îtu ſud̄ah membahâgij pak̄âjin p ku di''antarânja, dán 'âtas pakej̄anku 'ij̄a ſud̄ah mel̄ûtar 'ondej.

36. Mak̄a dûdokhlah marîka 'îtu men̄ongguw̄ij dij̄a disâna.

37. Mak̄a debûbohnja der̄i 'âtas kapalânja khâl pen̄udôhannja tersûrat : 'IJA 'ÎNI 'AD̄A ꭓÎSAJ RÂDJA 'AWRANG JEHÛDIJ.

38. Tatkâla 'îtu tertſalîbkanlah ſertânja duw̄a 'awrang penjâmon, ſa''awrang pad̄a kânannja, dán ſa''awrang pad̄a kirînja.

39. Mak̄a 'awrang jang lâlu

lampoh menghôdjatlah dija, ſambil menggarakhkan kapâla ρ nja,

40. Dán berkâta : hej 'angkaw jang mer̄ombakh kazbah, dán per'ûſah dija 'itu dâlam tîga hârij, lepàskanlah ſendirîmu. Djik̄alaw 'angkaw 'ad̄a 'ânakh 'Allah, tûronlah der̄i pad̄a tſalîb.

41. Mak̄a ſabâgej lâgi kapâla ρ 'Imâm, ſerta dengan Kâtib ρ, dán Sjujûch, dán 'awrang Farîsij permâjinkanlah dija, dán katâlah :

42. 'Awrang lâjin ρ 'ija ſud̄ah lepàskan, ſendirînja pawn tijâda 'ija ſampat lepàskan. Djik̄alaw 'ija 'ada Râdja 'awrang Jiſrâ'ejl, bâjiklah 'ija ſakârang tûron der̄i pad̄a tſalib, mak̄a kâmij hendakh pertjâja 'âkan dija.

43. 'Ija ſud̄ah hârap kapad̄a 'Allah : bâjiklah 'ija ſakârang melûputkan dija, djik̄alaw 'ija berkenàn pad̄ânja. Kârana 'ija ſud̄ah katâkan, bahuw̄a 'âku 'ad̄a 'ânakh 'Allah.

44. Mak̄a hhâl 'îtu djûga lâgi penjâmon, jang telàh detſalibkan ſertânja 'îtu, ſud̄ah bangkilkan 'âtasnja.

45. Bermûla der̄i pad̄a djàm jang ka'anàm dâtanglah kalàm ka'âtas ſalûroh tânah, ſampej kapad̄a djàm jang kaſembîlan.

46. Mak̄a ſakîra ρ djàm jang kaſembilan berſarûlah Xîsáj dengan ſawâra njâring, ſombahnja : 'EJLIJ, 'EJLIJ, LAMÂ SJABAKHTANIJ, 'ija 'îtu, jâ 'Ilahku, jâ 'Ilahku, kârana 'ap̄a 'angkaw ſud̄ah meninggalkan 'âku?

47. Mak̄a ſatengah der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang jang 'adâlah berdîrij disâna, ſerta dedengarnja 'îtu, katâlah : bahuw̄a 'ija 'îni mem̄anggil 'Ejlijâ.

48. Mak̄a ſabantar larîlah ſa'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu, dán 'ambillah ſawâtu bûnga kârang, meng'îsij 'îtu dengan tjûka, dán bûbohlah 'îtu di'âtas ſawâtu bâtang bûloh, lâlu berîlah mînom padânja.

49. Tetâpi berkatâlah 'awrang lâjin, berhentîlah, bejarl̄ah kâmij melîhat kâluw ρ 'Ejlijâ 'âkan dâtang lepàskan dija.

50. Mak̄a pûla berterijakhlah Xîsáj dengan ſawâra njâring, lâlu pûtuslah njâwa.

51. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja tîrej dindingan kazbah 'îtu tertjârikhlah mendjâdi duw̄a der̄i 'âtas ſampej kabâwah : dán bûmi pawn gompahlah, dán bâtu ρ kârang pawn terbelàhlah.

52. Dán zejrat ρ 'itu terbukâlah, dán bânjakh badan 'awrang marhhûm, jang ſud̄ahlah mangkat ber'âduw, 'îtu debangkitkanlah.

53. Dán kaluw̄arlah marîka 'îtu der̄i dâlam żejrat ρ komedijen der̄i pad̄a kabangkîtannja, dán mâſokhlah kadâlam bejtu'lmu khad̄as, dán kalihâtanlah pad̄a 'awrang bânjakh.

54. Bermûla Pengrâtus dán ſegal̄a 'awrang jang ſertânja, jang menonggũwij Xîsáj, tatkâla delihatnja gompah bûmi, dán ſegal̄a ſaſawâtu jang telàh djâdi, 'îtu tâkotlah sângat, 'ûdjarnja :

ſabenarnjâlah. 'ija 'îni 'adâlah 'ânakh 'Allah.

55. 'Adapawn 'adâlah disâna parampuwan bânjakh jang menintang deri djâwoh, jang ſudahlah meng'ikot Xîsâj deri pada Djalilâ 'âkan berchidmet padânja.

56. 'Antâra sijâpa 'adâlah Marjam Madjdalijat, dán Marjam jang 'îbuw Jakhûb dán Jûsâ, dán 'îbuw 'ânakh lâki p Zebedâj.

57. Bermûla ſatelàh ſudah petàng hârij, dâtang ſa'awrang jang kâja deri pada Ramatâ, namânja Jûſof, jang ſendîrij lâgi 'adâlah murîd Xisâj.

58. 'Ija 'îni berdâtanglah kapada Pilâtus, minta 'ambil badan Xîsâj. Tatkâla 'îtu Pilâtus ſudah sûroh badan 'îtu deberìj padânja.

59. Dán ſatelàh ſudah de'ambil Jûſof badan 'îtu, maka dekafanînja dija 'îtu didâlam ſondus jang peresih.

60. Lâlu detârohnja dija 'îtu didâlam karâmetnja jang bahâru, jang telàh depâhatkannja didâlam ſawâtu bâtu kârang; dán ſatelàh ſudah degûlingnja ſabowah bâtu besàr kahadâpan pintu karâmet 'îtu, maka pergilah 'ija berdjâlan.

61. Maka 'adâlah disâna Marjam Madjdalijat, dán Marjam jang lâjin 'îtu dûdokh dihadâpan zejrat.

62. 'Adapawn pada ka'ejsôkan harinja, jang 'ada ber'ikot pada hârij zatâd, maka berhimponlah kapâla p 'Imâm, dán 'awrang Farîsij dâtang kapada Pilâtus,

63. Sombahnja: jâ Tuwan, kâmij meng'enàng, bahuwa penjasàt 'îni, ſedàng 'adâlah 'ija lâgi hîdop, ſudah berkâta, komedijen deri pada tîga hârij 'âku 'âkan bangkit pûla.

64. Sebàb 'îtu hendakhlah 'angkaw sûroh 'awrang menghawânij zejrat 'îtu ſampej kapada hârij jang katîga, 'âgar djângan dâtang murîd p nja pada mâlam, dán mentjûrij dija, dán berkâta pada khawm, 'ija ſudah bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p: maka djâdi ſasàt jang terkomedijen lebèh djâhat deri pada jang pertâma 'îtu.

65. Maka berſabdâlah Pilâtus pada marîka 'îtu, dibâwah kâmu 'ada laſjkar berkâwal, pergîlah kâmu menghawânij 'îtu, ſeperti kahendakh hatimu.

66. Maka pergîlah marîka 'îtu menghawânij zejrat 'îtu dengan laſjkar berkâwal, hâbis detjapînja bâtu 'îtu.

FATSAL JANG KA XXVIII.

1. SAbermûla tatkâla djâwoh mâlam komedijen deri pada hârij ſabtu, demi bûka fadjar hampir mâwu sijang hârij 'âhhad deri pada 'usbûz, maka dâtanglah Marjam Madjdalijat, dán Marjam jang lâjin 'îtu hendakh melîhat p ij zejrat 'îtu.

2. Maka bahuwa ſaſonggohnja, dâtanglah ſawâtu gompah

bûmi jang besàr: kârana ſa'awrang Melâ'îkat mahâ besàr Tûhan, jang ſudah tûron deri dâlam ſawrga, 'itu berdâtanglah dán menggûlinglah bâtu 'itu deri hadâpan pintu, lâlu dûdokhlah di'âtasnja 'itu.

3. Maka 'adâlah rupânja ſeperti kilat, dán pakejannja pawn pûtih ſeperij tzaldju,

4. Maka deri pada tâkotnja 'âkan dija terkatarlah ſegala penonggúw, dán djadilah ſaperij 'awrang mâti ꝑ.

5. Tetâpi sâhutlah Melâ'îkat, dán ſabdâlah pada parampuwan ꝑ 'itu: djânganlah kâmu 'ini tâkot: kârana 'âku tâhu, bahuwa kâmu mentſahârij Xîsâj, jang telàh detſalîbkan.

6. Bûkan 'ada 'ija desînì, kârana ſudah 'ija bangkit, ſeperti 'ija ſudah katâkan: marîlah, lîhatlah tampat dimâna Tûhan ſudah berbâring.

7. Dán lakàs ꝑ pergîlah meng'atâkan pada murîd ꝑ nja, bahuwa 'ija ſudah bangkit deri 'antâra 'awrang mâti ꝑ: maka bahuwa ſaſonggolnja 'ija mendihuluwij kâmu pergi ka-Djalilâ, disâna kâmu 'âkan melîhat dija, 'Îngatlah, bahuwa 'âku ſudah katâkan 'îtu pada kâmu.

8. Maka lakàs ꝑ kaluwarlah parampuwan 'îtu deri sîsij karûmet 'itu dengan katakôtan dán kaſukâ'an besàr, dán larîlah 'âkan memberîta 'ítu pada murîd ꝑ nja.

9. 'Adapawn 'apabîla parampuwan 'itu pergi 'âkan memberîta pada murîd ꝑ nja, maka bahuwa ſaſonggolnja Xîsâj ſudah bertemûw dengan marîka 'îtu, ſabdânja; 'elſalâm zalejkomâ: maka berdâtanglah marîka 'îtu memegàng kaduwa kakînja, dán ſombahlah ſudjûd padânja.

10. Tatkâla 'îtu berſabdâlah Xîsâj pada marîka 'îtu: djânganlah kâmu tâkot, pergîlah, beritâlah pada sûdâra ꝑ ku lâkì ꝑ, ſopâja 'ija pergi berdjâlan ka-Djalîlâ, maka disâna marika 'îtu 'âkan melîhat 'âku.

11. Dán ſamantâra marîka 'îtu pergi berdjâlan, maka bahuwa ſaſonggolnja bârang 'awrang deri pada laſjkar berkâwal 'îtu dâtanglah kadâlam negerij, dán beritâlah pada kapâla ꝑ 'Imâm ſegala ſaſawâtu jang telàh djâdi.

12. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu berhimpon dengan Sjujûch, dán bermuſjâwaret sâma ꝑ, maka 'ijaſûdah memberij bânjakh kepìng pejrakh pada laſjkar ꝑ 'itu,

13. Sambil 'ûdjarnja; katâkanlah kâmu, bahuwa ſahâdja murîd ꝑ nja ſudah dâtang pada mâlam, dán ſudah mentjûrij dija, ſamantâra kâmij 'adâlah tidor.

14. Dán djikalaw 'îtu kadengâran pada 'Adapâti, kâmij 'ini mâwu khanâzatkan dija, dán meng'adâkan djângan kâmu berſjughol.

15. Maka marîka 'îtu ſudah meng'ambil ſegala kepìng pejrakh 'îtu, dán ſudah berbowat

ſeperti 'ija ſud̄ahlah depel"âdjar. Mak̄a maſjhûrlah perkatâ"an 'îni di"antâra 'awrang Jehûdij dâtang kapad̄a hârij 'ini.

16. Bermûla kaſabelàs murîd 'îtu ſud̄ah pergi berdjâlan ka-Galîlâ, kapad̄a bûkit 'îtu jang Xîsâj ſud̄ahlah tantûkan pad̄ânja.

17. Dàn ſerta marîka 'îtu melîhat dija, mak̄a ſombahlah 'ija ſudjûd padânja, tetâpi gondâlah ſatengah 'awrang.

18. Mak̄a berdâtanglah Xîsâj, dàn katâlah pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: ſamow̄a peng"awasâ"an telàh deberîkàn padâku di dâlam ſawrga dàn di"âtas bûmi.

19. Sebàb 'îtu pergîlah kâmu berdjâlan, dàn meng"âdjarlah ſakalijen chalâjikh 'îtu mâſokh murîd, ſambil permandîkan dija 'îtu dengan nâma Bâpa, dàn 'Anakh lâki p, dàn Rôhhu-'lkhudus: dàn meng"âdjar marîka 'îtu memalihar âkan ſegala ſaſawâtu jang 'âku ſud̄ah berpasàn pad̄a kâmu.

20. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku 'îni 'ad̄a menjertâ"ij kâmu pad̄a ſakalijen hârij p ſampej kapad̄a kaputûſan zâlam. 'Âmîn.

'INDJÎLU-'LKHUDUS TERSÛRAT 'AWLEH MARKHUS.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PErmulâ"an 'Indjîl Xîsâj, 'Elmesêhh 'Ânakh 'Allali.

2. Seperti ſud̄ah tersûrat 'awleh Nabìj p, bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku 'îni menjûroh 'utûſanku dihadâpan hhadhretmu, jang 'âkan singgarahkan djâlanmu dihadâpanmu.

3. Sawâra 'awrang penjarûw dâlam pâdang bel"antâra: singgarahkanlah djâlan mahâ besàr Tûhan, betulkanlah lûrong p nja.

4. 'Adâlah Jahhjâ permandîkan 'awrang dâlam pâdang bel"antâra, dàn menchothbatkan permandijân tawbat 'âkan ka"ampônan dawſa p.

5. Mak̄a kaluw̄arlah dâtang kapadânja 'isij ſaganàp benow̄a Jehûdâ, dàn 'awrang 'îsij Jerûſalejm: mak̄a ſakalijennja 'îtu depermandîkanlah 'awlehnja di dâlam sûngej Jardejn, ſambil membâwa 'ikhrâr 'âkan dawſanja. p

6. Mak̄a 'ad̄âlah Jahhjâ berpâkej pakekjan der̄ipad̄a bûluw 'onta, dàn peng"ikat kûlit pawn terkenâlah pad̄a pinggangnja, dàn 'adâlah 'ija mâkan bilâlang p dàn 'âjer maduw dihûtan djûga.

7. Mak̄a berchothbatlah 'ija, 'ûdjarnja: komedijen der̄i pad̄a bejta dâtang 'ija jang lebèh karàs der̄i pada bejta, jang tijâda 'ad̄a bejta mustahhakh ſerta tondokh meng"awrej peng"îkat tarompa p nja.

8. Songgohpawn bejta 'îni ſud̄ah permandikan kâmu deng-

an 'ãjer, tetâpi 'ija djûga 'âkan permandikan kâmu dengan Rôlhu-'lkhudus.

9. Sabermûla maka djâdi pada hârij p 'îtu djûga, bahuwa dâtanglah Xîsáj deri pada Nâtsirat ditânah Ŋalîlâ, dán depermandikanlah 'awleh Jalhjâ didâlam Jardejn.

10. Maka ſabantar djûga nâjiklah 'ija deri dâlam 'ãjer melîhat lângit terbelàh, dán Rôlh tûron ſarûpa merpâtij dijam 'âtasnja.

11. Maka dâtanglah deri dâlam lângit ſawâra 'ini: 'angkaw 'îni 'ada 'Ânalkhku lâki p jang kekâſeh, 'âkan sijâpa 'âku radlâ.

12. Maka ſabantar djûga Rôlh ſudah membowang dija kapada ſawâtu gûron.

13. Maka 'adâlah 'ija disâna didâlam gûron 'îtu 'ampat pûloh hârij lamânja tertjawba 'awleh Sjejthân: dán 'adâlah 'ija ſêrta dengan binâtang lijar p, dán babarapa Melâ″ikat pawn berchidmetlah padânja.

14. Sabermûla ſatelàh ſudah terſaràh Jalhjâ, maka dâtanglah Xîsáj mâſolkh Ŋalilâ menchothbatkan 'Indjîl karadjâ″an 'Allah.

15. Dán meng″atâkan: bahuwa walkhtu ſudah ganàp, dán karadjâ″an 'Allah ſudah damping: tawbatlah kâmu, dán pertjajâlah 'âkan 'Indjîl.

16. Sabermûla maka berdjâlanlah 'ija pada pantej tâsik Ŋalilâ; maka delihatnja Sjîmawn, dán 'Andarijâ sûdarânja lâki p, jang 'adâlah bowang djâla kadâlam tâsik, kârana 'adâlah marîka 'îtu nalâjan:

17. Maka ſabdâlah Xîsáj pada marîka 'îtu: marîlah meng'îkot 'âku, maka 'âku hendalkh djadikan kâmu nalâjan p mânusija p.

18. Maka ſabantar djûga marîka 'îtu ſudah meninggalkan djâla p nja, lâlu meng″îkot dija.

19. Maka demi 'ija ber″angkat ſedikit djâwoh deri sâna, delîhatnja Jaxkhûb 'ânalkh lâki p Zebedáj, dán Jalhjâ sûdarânja lâki p 'îtu, ſedàng marîka 'îtu 'adâlah didâlam parâhu membûbol djâla p nja.

20. Maka ſabantar djûga depanggilnja marîka 'îtu, maka marîka 'îtu ſudah meninggalkan bapânja Zebedáj didâlam parâhu 'îtu ſerta dengan 'awrang 'upâhan, lâlu pergi meng″îkot dija.

21. Sabermûla maka dâtanglah marika 'îtu mâſolkh Kafernalhûm: maka ſabantar djûga pada hârij ſabtu mâſolkhlah 'ija kadâlam Kaniſahnja, dán meng″âdjarlah.

22. Maka marîka 'îtu lhejrânlah tertjangàng menengar peng″adjârannja: kârana 'adâlah 'ija meng″âdjar marîka 'îtu ſa″awleh p 'awrang peng″awâſa; dán bûkan ſa″awleh p Kâtib p.

23. Bermûla didâlam Kaniſahnja 'adâlah ſa″awrang mânusija terkena 'awleh hantu jang nedjis, maka berterijalkhlah 'ija galàlkh p,

24. Katânja: berhentilah 'an-

lehmu, 'apa kardja kâmij ſertâmu, hej Xîsâj 'awrang Nâtsirij? ſudahkah kawdâtang menghîlangkan kâmij? bejtu-meng"enàl 'angkaw sijâpa 'adâmu, katahuwij, KHudûs 'Allah.

25. Maka Xîsâj pawn menghardikh dija, ſabdânja: berdijamlah dirîmu, dán kaluwarlah deri dâlamnja.

26. Maka hantu jang nedjis 'îtu gontjanglah dija, dán berterijakhlah dengan ſawâra njâring, lâlu kaluwarlah deri dâlamnja.

27. Maka dahſjatlah ſamowa marîka 'îtu, ſahingga bertanjâlah ſa"awrang kapada ſa"awrang, katânja: 'apa 'ada Hhâl 'îni? 'apa pang"adjâran jang bahâru 'îni, ſahingga dengan peng"awâſa 'ija bertîtah lâgi pada hantu p jang nedjis, dán marîka 'îtu dengar p an 'âkan dija?

28. Maka ſabantar djûga maſhhûrlah wartânja kaluwar kapada ſalûroh benowa Djalîlâ kulîling p.

29. Maka ſabantar djûga kaluwarlah marîka 'îtu deri dâlam Kanîſah, dán dâtanglah mâſokh rûmah SJîmawn dán 'Andarijà, ſerta dengan Jaakhûb dán Jahhijâ.

30. Maka mintuwakh parampuwan SJîmawn bâringlah terhentar kena damàm: maka ſabantar djûga katâlah marîka 'îtu padânja 'âkan Hhâl parampuwan 'îtu.

31. Maka berdâtanglah 'ija mendjâbat tângannja, dán membânggonkanlah dija: maka ſabantar djûga damàm ſudah meninggalkan dija, lâlu 'ija melajânij pada marîka 'îtu.

32. Dán ſatelàh ſudah petàng hârij, tatkâla mâſokhlah matahârij, maka 'awrang ſudah membâwa kapadânja ſakalijen 'awrang jang kena sâkit, dán 'awrang madjnûn.

33. Maka 'awrang 'îsij ſaganàp negerìj 'îtu 'adâlah terhimpon dimûka pintu.

34. Maka deſombohkannjâlah bânjakh 'awrang jang kena sâkit bâgej p sâkitnja: dán debowangkannjâlah bânjakh djin, dán tijâda deberînjâlah djin p 'îtu berkâta p, ſebàb marîka 'îtu meng"enallah dija.

35. Maka pada dinhârij, tatkâla lâgi djâwoh mâlam, bânggonlah 'ija, dán kaluwarlah, dán pergilah kapada ſawâtu tampat jang sûnji, dán munâdjâtlah disâna.

36. Maka SJîmawn, dán ſegala 'awrang jang ſertânja 'îtu ſudah meng"îkot dija.

37. Dán ſatelàh ſudah dedâpatnja dija, maka ſombahlah marîka 'îtu padânja: bahuwa ſakalijennja mentjahârij 'angkaw.

38. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu: bejarlah kâmij pergi kapada djadjâhan p jang hampir 'îtu, ſopâja disâna lâgi 'âku berchothbat, kârana 'âkan makhtsûd 'îni 'âku ſudah kaluwar.

39. Maka 'adâlah 'ija berchothbat didâlam Kanîſah p nja melintas ſalûroh tânah Djalîlâ, dán membowang djin p.

40. Maka dâtanglah kapa-

dânja ſa"awrang berkusta memôhonkan dija, dán bertelûd menjombah dija, dán meng"ûtjap padânja : djikalaw 'angkaw kahendâkij garâng, 'angkaw ſampat menthâhirkan pâtek.

41. Maka berpilûlah Xîsáj, dán 'ondjokhlah tângannja, lâlu mendjâbatlah dija, dán ſabdâlah padânja: kukahendâkij, maka djadîlah 'angkaw thâhir.

42. Dán ſatelàh ſudah 'ija berſabda 'îtu, maka ſabantar djûga linnjaplah kusta 'îtu deri padânja, dán djadilah 'ija thâhir.

43. Dán ſatelàh ſudah 'ija melârangkan dija dengan meng"âmang, maka ſabantar djûga 'ija sûroh dija pergi,

44. Dán ſabda padânja : 'ingatlah, djângan 'angkaw berij tâhu 'apa pada bârang ſa"awrang : hânja pergîlah, tondjokhlah dirímu pada 'Imâm, lâlu perſombahkanlah kârana thahâretmu bârang jang telàh detitahkan Mûsáj, 'àkan kaſjaksi"an pada marîka 'îtu.

45. Dán ſatelàh ſudah 'ija kaluwar, maka mulâ"ilah 'ija menchabarkan bânjakh perkâra, dán maſjhûrkan perkatâ"an 'îni : khatâj maka tijâda 'ija ſampat mâſokh njâta kudâlam negerij, tetâpi 'adâlah 'ija diluwar pada tampat p sûnji, maka dâtanglah 'awrang kapadânja 'itu deri pada ſakalijen ſîbakh.

FATSAL JANG KA II.

1. SAbermûla maka komedijen deri pada babarapa hârij mâſokhlah 'ija pûla kadâlam Kafernahhûm, maka terdengarlah bahuwa 'adâlah 'ija dirûmah.

2. Maka ſabantar djûga berhimponlah bânjakh 'awrang, ſahingga tijadâlah lâgi termowat ſakâli p ſegala tampat 'îtu jang hampir dipintu, maka dekatâkannja pada marîka 'îtu 'Elkalâm.

3. Maka dâtanglah 'awrang kapadânja membâwa ſa"awrang tejpokh lâſa, jang ter"ûſong 'awleh 'ampat 'awrang.

4. Dán ſedàng marika 'îtu tijadâlah ſampat menghampir kapadânja deri kârana razijet, maka debukânja 'âtap rûmah dimâna 'ija 'ada : dán ſatelàh ſudah detatàsnja 'îtu, maka delûbohkannja tilam, jang di"âtasnja 'awrang tejpokh lâſa 'itu 'adâlah bâring p terhentar.

5. Maka ſatelàh delihat Xîsáj 'îmân marîka 'itu, ſabdâlah 'ija pada 'awrang tejpokh lâſa 'itu : hej 'ânakh, ſegala dawsâmu ſudah ter"ampon padàmu.

6. Maka bârang 'awrang deri pada Kâtib p 'adâlah dûdokh disânu, dán berbitjàra didúlam hatinja :

7. Bagimâna 'awrang 'ini bagitu meng"atâkan hûdjat p? sijápa dâpat meng"ampônij dawſa p, melûjinkan 'Allah ſa"awrangnja djûga ?

8. Dán ſedang Xîsáj ſabantar djûga meng"enâl 'awleh perâſa rôhhnja, bahuwa marika 'itu berbitjára demikijen 'ini didâlam ſendirinja, maka katâlah 'ija

pada marika 'itu : meng″apa kâmu berbitjâra ſegala perkâra 'ini didâlam hâti p mu ?

9. 'Apa 'ada lebèh gampang, berkâta p pada 'awrang tejpokh lâſa, ſegala dawſa ſudah ter'ampon padâmu : 'âtaw berkâta p, bângonlah, dán 'angkatlah tilammu, lâlu berdjâlanlah ?

10. Tetâpi ſopâja kâmu dâpat meng″atahuwij, bahuwa 'Ânakh 'Insân 'itu berpeng″awâſa 'âkan meng″ampon ſegala dawſa di″âtas bûmi, (maka berkatâlah 'ija pada 'awrang tejpokh lâſa 'itu :)

11. 'Âku berſabda padâmu, bângonlah, dán 'angkatlah tilammu, lâlu pergilah kapada rûmahmu.

12. Maka ſabantar djûga bângonlah 'ija, dán 'angkatlah tilam, lâlu kaluwarlah dihadâpan ſakalijen 'awrang 'itu : ſahingga ſakalijennja 'itu hhejrânlah tertjangâng, dán memulijâkanlah 'Allah, katânja : bahuwa bulòm penah kâmij melihat bârang jang ſabâgejnja.

13. Bermûla kaluwarlah 'ija pûla kapada tâsik, dán ſaganàp raxijet pawn dâtanglah kapadânja, maka de″âdjarkannja marîka 'itu.

14. Maka ſatelàh 'ija lâlu, 'ija pawn melihat Lejwij 'ânakh lâki p 'Alfâj dûdokh didâlam pentjokejan, dán ſabdâlah padânja : 'ikotlah 'âku. Maka bangonlah 'ija meng″ikot dija.

15. Bermûla per″istiwâlah, tatkâla 'ija dûdokh mâkan ſahidângan didâlam rûmahnja, bahuwa lâgi bânjakh 'awrang pentjokej dán 'awrang berdawſa dûdokhlah mâkan ſahidângan dengan Xisâj, dán murîd p nja : kârana marîka 'itu 'adâlah bânjakh, dán ſudahlah meng″ikot dija.

16. Maka demi Kâtib p dán 'awrang Farîsij melihat dija mâkan ſerta dengan 'awrang pentjokej, dán 'awrang berdawſa, katâlah marika 'itu pada murîd p nja : 'apa 'artinja, bahuwa 'ija mâkan dán minom ſerta dengan 'awrang pentjokej, dán 'awrang berdawſa ?

17. Maka, ſerta Xisâj dengar 'itu, katâlah 'ija pada marika 'itu : 'awrang jang njâman bûkan 'ûſah 'âkan thabîb, hânja 'awrang jang tijâda betàh : ſudah tijâda kudâtang memanggil 'awrang xâdil, hânja 'awrang berdawſa 'âkan membâwa tawbat.

18. Sabermûla maka ſegala murîd Jahhjâ dán 'awrang Farîſij 'adâlah berpowâſa, maka dâtanglah marika 'itu, dán ſombahlah padânja : tâgal 'apa murîd p Jahhjâ dán 'awrang Farisij berpowâſa, hânja murîd p mu tijâda berpowâſa ?

19. Maka ſabdâlah Xisâj pada marika 'itu : dâpatkah tamàn p perdjamuwan mampilej 'itu berpowâſa, ſalâma mampilej lâki p 'ada ſertânja ? berapa lâma mampilej lâki p 'ada ſertânja, tijâda marika 'itu dâpat berpowâſa.

20. Tetâpi hârij p 'âkan dâtang, manakâla mampilej lâki p

'âkan 'ada ter"angkat lâlu deri padânja, maka tatkâla 'itu 'ija 'âkan berpowâſa pada hârij p 'itu djûga.

21. 'Adapawn bârang ſa"awrang tijâda mendjâhit ſatampal ſakhalât bahâru pada bâdju jang lâma : maka tjâra lâjin panggalnja bahâru jang terdjâhit 'itu meng"ambil 'apa p deri pada bâdju jang lâma 'itu, maka tjârik 'itu djâdi lebèh djâhat.

22. Lâgipawn bârang ſa"awrang tijâda membûboh 'âjer 'angawr bahâru kadâlam chikh p jang lâma : maka tjâra lâjin 'âjer 'angawr bahâru membelahkan chikh 'itu, dán 'âjer 'angawr 'itu tertuwang hâbis, dán chikh 'itu rúſakh : tetâpi 'âjer 'angawr bahâru hâros debûboh kadâlam chikh p bahâru.

23. Sabermûla per"istiwâlah bahuwa berdjâlanlah 'ija pada ſawâtu hârij ſabtu 'antâra hûma p an, dán mulá"ilah murid p nja menggintas bârang pûlor p ſamantâra 'ija berdjâlan.

24. Maka katâlah 'awrang Farisij padânja: lihatlah, meng"apa marika 'itu berbowat pada hârij ſabtu, bârang jang tijâda khalâl ?

25. Maka berkatâlah 'ija pada marika 'itu: bukankah pernah kâmu membâtja 'apa Dâ'ûd ſudah berbowat, tatkâla 'ija berkakurângan, dán berlâpar, 'ija ſendirij, dán ſegala 'awrang jang ſertânja 'itu?

26. Sabagimâna 'ija ſudah mâſokh kadâlam khobah 'Allah, pada zemân 'Abjatar 'Imâm beſàr 'itu, dán ſudah mâkan rawtij hâdap p, jang bûkan 'adâlah khalâl 'awrang mâkan, melâjinkan 'Imâm p sâdja, dán ſudah memberij lâgi pada ſegala 'awrang jang 'adâlah ſertânja 'itu?

27. Lâgi berkatâlah 'ija pada marîka 'itu: ſabtu ſudah dedjadikan 'awleh kârana mânusija, bûkan mânusija 'awleh kârana ſabtu 'itu.

28. Sahingga maka 'Anakh 'Insân 'ada lâgi Tûhan jang memarentahkan ſabtu.

FATSAL JANG KA III.

1. SAbermûla maka mâſokhlah 'ija pûla kadâlam Kaniſah, maka 'adalah diſâna ſa"awrang mânusija jang tjâpikh kering tângannja.

2. Maka 'awrang pawn 'âdanglah padânja, kâluw p pada bârang ſabtu 'ija 'âkan ſombohkan dija 'itu, ſopâja detudohnja dija garang.

3. Maka berſabdâlah 'ija pada mânusija jang tjâpikh kering tângannja 'itu: bângonlah berdirij ditengah p.

4. Maka berkatâlah 'ija pada marika 'itu: khalâlkah pada bârang hârij ſabtu berbowat bâjik, 'âtaw berbowat djâhat? memaliharâkan, 'âtaw membûnoh dirij ſa"awrang? maka berdijamlah marika 'itu.

5. Dán ſetelàh ſudah 'ija meng"arling 'âkan marika 'itu dengan morkânja, ſambil duka

tjita 'awleh kârana dalàp hatînja, mak̄a berſabdâlah 'ija pada mânusija 'îtu: 'ondjolkhlah tânganmu. Mak̄a de'ondjolkhnja 'îtu: mak̄a tângannja 'îtu pûla debajikij djâdi njâman ſeperti jang lâjin.

6. Dán ſatelàh ſud̄ah kaluw̄ar 'awrang Farisij, mak̄a ſabantar djûga dengan 'awrang Hejrawdejsij 'ija ſudah bermuſjâwaret sâma p lâwan dija, butap̄a dehilangkannja dija garàng.

7. Sabermûla mak̄a berpindahlah X'isáj dengan murid p nja pergi kapada tâsik: mak̄a ſawâtu kabanjâkan jang besàr 'ikotlah dija der̄i pada Ĳalilâ, dán der̄i pad̄a tânah Jehûdâ,

8. Dán der̄i pada Jerûſjalejm, dán der̄i pada tânah 'Edawm, dán der̄i pada benow̄a jang diſabaràng Jardejn: dán 'awrang jang dûdokh dekàt TSûr dán TSidawn, ſawâtu kabanjâkan besàr, ſatelàh ſudah dedengarnja barap̄a besàr perkâra p telàh debow̄atnja, mak̄a dâtanglah marîka 'îtu kapadânja.

9. Maka berſabdâlah 'ija pada murid p nja, ſopâja ſabow̄ah parâhu kitjil ſantijâſa tinggal ſertânja 'awleh kârana razijet, 'âgar djângan 'ija menjasàkh dija ter'âinat.

10. Kârana 'ija ſudahlah ſombohkan bânjakh 'awrang, ſahingga barapa p 'awrang jang kena bàrang belâ 'itu menjarikan dija, ſopâja dedjâbatnja dija.

11. Dán ſegala hantu jang nedjis, 'apabila delihatnja dija, mak̄a djâtohlah 'ija terſongkor ſudjûd padânja, dán berterijakhlah, ſombahnja: bahuw̄a 'angkaw 'ada 'ânakh 'Allah.

12. Maka detogorkannja marîka 'itu sângat, 'âgar djângan 'ija maſjhûrkan dija.

13. Sudah 'îtu mak̄a nâjiklah 'ija ka'âtas ſabow̄ah bûkit, dán panggillah ſala'awrang jang dekahendakînja: mak̄a dâtanglah marika 'îtu kapad̄ânja.

14. Mak̄a de'angkatnja duw̄a belàs 'awrang, ſopâja marîka 'îtu tinggal ſertânja, dán ſopâja 'ija menjûroh marika 'îtu pergi berchothbat:

15. Dán pegàng peng'awâſa 'âkan menjombohkan ſegala penjâkit, dán 'âkan membow̄angkan ſegala djin.

16. Mak̄a pad̄a Sjimawn detantûkannja nâma Petrus.

17. Dán Jazkhûb 'ânakh lâki p Zebedàj, dán Jahhjâ sûdâra lâki p Jazkhûb, mak̄a detantûkannja pada marika 'îtu nâma p Benij Rédjesj, 'artînja, 'ânakh p gûroh.

18. Lâgi 'Andarijâ, dán Filip̄us, dán Bertolomàj, dán Matàj, dán Tômâ, dán Jakhûb 'ânakh lâki p 'Alfàj, dán Tad̄àj, dán Sjimawn 'awrang Khanânij.

19. Dán Jehûdâ 'Iskarijawtij, 'ijâlah jang ſudah ſemûkan dija.

20. Mak̄a dâtanglah marîka 'îtu mâſokh ſawâtu rûmah, mak̄a pûla berhimponlah razijet, Hhat'ij mak̄a ſakâli p tijâda marîka 'itu ſampat mâkan rawtij.

21. Dán ſerta perdampingþ nja dengar 'îtu, maka kaluwarlah marîka 'îtu hendakh memegàng dija: kârana katâlah marîka 'îtu, ſahâdja 'ija gila.

22. Maka Kâtibþ jang ſudahlah hîlir deri pada Jerûſalejm 'itu berkatâlah: ſahâdja 'ija terkena 'awleh Bázal Zebûl, dán 'awleh parentah panghùlu ſegala djin 'ija membowang djin þ.

23. Dán ſatelàh ſudah depanggilnja marîka 'îtu dâtang, maka berkatâlah 'ija padânja dengan bâwa per"upamâ"an þ: bagimâna Sjejthân dâpat membowang Sjejthân?

24. Dán djikalaw ſawâtu 'îsij karadjâ"an berlâwan þ an dengan ſendirinja, karadjâ"an 'îtu djûga tijâda dápat berdîrij tatàp.

25. Dán djikalaw ſawâtu 'îsij rûmah berláwan þ an dengan ſendirînja, rûmah 'îtu djûga tijâda dâpat berdîrij tatàp.

26. Dán djikalaw Sjejthân berdîrij menghâdap mûka pada ſendirînja, dán berlâwan þ an, tijâda 'ija dâpat berdîrij tatàp, hânja 'ija berkaputûſan.

27. Bârang ſa"awrang tijâda dâpat mâſokh kadâlam rûmah ſa"awrang gâgah barânij, dán merampas ſegala ſerbânja, melâjinkan 'ija dihûlu meng"ikat 'awrang gâgah barânij 'îtu: dán hâbis 'îtu 'ija merampâsij rûmahnja.

28. 'Āmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa ſegala djenis dawſa 'âkan de"ampônij pada 'ânakhþ mânusija, dán ſegala djenis hôdjat dengan jang mâna 'ija ſudah menghôdjat garàng:

29. Tetâpi djikalaw ſa"awrang ſudah menghôdjat 'âtas Rôhhu'lkhudus, tijâda 'ija ber"awleh ka"ampônan pada ſalâma þ nja, hânja dondânja 'îtu hhukum jang kakàl.

30. Kârana katâlah marika 'îtu, 'ija terkena 'awleh hantu jang nedjis.

31. Maka dâtanglah sûdâra þ nja lâki þ dán 'ibûnja: dán ſedàng marika 'îtu 'adâlah berdîrij diluwar, maka desûrohnja 'awrang pergi kapadânja memanggil dija.

32. Maka dûdokhlah razijet kuliling þ dija; maka berkatâlah marika 'îtu padânja: lihatlah, 'ibûmu dán sûdâra þ mu lâki þ jang diluwar 'îtu 'ada mentjahârij 'angkaw.

33. Maka sâhutlah 'ija pada marika 'îtu, ſabdânja: sijâpa 'ada 'ibûku, 'âtaw sûdâra þ ku lâki þ?

34. Dán ſatelàh ſudah 'ija meng"arling kuliling þ 'âkan ſegala 'awrang jang dûdokh dekàt dija, maka ſabdâlah 'ija: lihatlah 'ini 'ibûku dán sûdâra þ ku lâki þ.

35. Kârana bârang sijâpa jang berbowat kahendakh 'Allah, 'ija djûga sûdarâku lâki þ, dán sûdarâku parampuwan, dán 'ibûku 'adânja.

FATSAL JANG KA IV.

1. SAbermûla maka pûla mulâ"ilah 'ija meng"adjar dekàt tâsik: maka berhimponlah bânjakh razijet dâtang kapadânja, ſahingga nâjiklah 'ija kaparâhu dûdokh di"âtasnja ditâsik, dán ſamowa razijet 'adâlah desisij tâsik di"âtas darat.

2. Maka de"âdjarkannja marika 'itu bânjakh perkâra dengan bâwa bâgejp per"upamâ"an, dán dekatâkannja padánja dengan pang"adjârannja:

3. Dengarlah 'awleh kâmu: bahuwa ſatonggolnja kaluwarlah ſa'awrang penábor hendakh menâbor bîdji p an.

4. Maka djâdi tatkâla detâbornja bidji p an, ſatenggahnja pawn djâtoh desisij djâlan, maka dâtanglah bûrong p dilângit, dán mâkanlah dija 'itu hábis.

5. Dán ſatenggahnja jang lâjin djâtoh pada tampat p berbâtu, dimâna bukan 'adálah padánja bânjakh tânah: maka ſabantar djûga bertombohlah 'itu, 'awleh kârana ſebàb bûkan 'adálah padánja kadalâman tânah.

6. 'Tetâpi ſatelàh ſudah terbit matahârij, kalajôranlah 'itu, dán 'awleh kârana ſebàb bûkan 'adâlah padânja bârang 'ákar, kakerîngannlah 'itu ſakáli p.

7. Dán ſatenggahnja jang lâjin djâtoh di"antâra dûrij p: maka bertombohlah dûrij p 'itu, lâlu melemaskanlah dija 'itu, maka tijáda 'itu memberij bowah.

8. Dán ſetenggahnja jang lâjin djâtoh pada tânah jang bâjik: dán memberij bowah jang bertomboh, dán bertambah: dán berbowah, 'ada jang tiga pûloh, 'ada jang 'anàm pûloh, 'ada jang ſarâtus bânjakhnja.

9. Maka berkatâlah 'ija pada marika 'itu: sijâpa jang bertelingga p 'âkan menenggar, hendakhlah 'ija menenggar.

10. 'Adapawn manakâla 'ija 'adâlah terſakûw, maka ſegala 'awrang jang menjertâ"ij dija sâma p dengan kaduwa belàs 'awrang 'itu bertanjâkanlah dija 'âkan lhâl per"upamâ"an 'itu.

11. Maka ſabdâlah 'ija pada marika 'itu: pada kâmu djûga telàh dekarunjâkan meng"atahuwij rahasija karadjâ"an 'Allah: tetâpi pada 'awrang 'itu jang 'ada diluwar ſamowa perkâra 'ini de"adâkan 'awleh bâgejp per"upamâ"an.

12. Sopâja dengan panglihat marika 'itu melihat, hânja tijâda meng"ejling: dán dengan penenggar 'ija menenggar, hânja tijâda meng"arti: 'âgar djângan penah marika 'itu membâwa tawbat, dán ſegala dawſa de"ampônij padânja.

13. SJahdán berſabdâlah 'ija pada marika 'itu: tijadâkah kâmu meng"atahuwij per"upamâ"an 'ini? 'antah bagimâna kâmu 'âkan meng"arti ſamowa per"upamâ"an?

14. Penâbor bidji p an, 'ijâlah jang menábor perkatâ"an 'itu.

15. Maka 'ija 'ini 'ada 'awrang 'itu jang ſudah tertabôrij

desîsij djâlan, dimâna perkatâ"an 'îtu tertâbor: dân ſatelàh ſudah 'ija menengar 'îtu, maka ſabantar djûga dâtang Sjejthân, dân meng"ambil perkatâ"an 'îtu, jang telàh tertâbor didâlam hâti p nja.

16. Maka 'ija 'îni ſabâgej djûga 'ada 'awrang 'îtu jang ſudah tertabôrij pada tampat p berbâtu, jang, ſatelàh ſudah dedengarnja perkatâ"an îtu, ſegaràh menjambot 'îtu dengan kaſukâ"an.

17. Maka tijâda 'ija ber"âkar didâlam ſendirinja, hânja ſakotíka djûga lâma 'adânja: komedijennja 'apabila dâtang kaſukâran 'âtaw perhambâtan 'awleh kârana ſebàb perkatâ"an 'itu, maka ſegaràh 'ija kena ſjak.

18. Maka 'ija 'ini 'ada 'awrang 'îtu jang tertabôrij 'antâra dûrij p, jazuij, 'awrang 'ini jang menengar perkatâ"an.

19. Maka ſegala pertjintâ"an zâlam 'ìni, dân perſasâtan kakajâ"an, dân ſegala ka"ingìnan 'âkan perkâra p lâjin p jang melantas, 'itu melemaskan perkatâ"an 'îtu, dân djâdi 'itu tijâda berbowah.

20. Maka 'ija 'ini 'ada 'awrang 'îtu jang ſudah tertabôrij pada tânah jang bâjik, sijâpa jang menengar perkatâ"an, dân menjambot 'itu: dân memberij bowah p. 'ada jang tîga puloh, 'ada jang 'anàm pûloh, 'ada jang ſaratus bânjakhnja.

21. Sabermûla maka berſabdâlah 'ija pada marika 'itu: 'adâkah 'awrang bâwa bârang dijan, ſopâja 'îtu detâroh dibâwah bârang ſukâtan, 'âtaw dibâwah bârang kâſur? bûkankah ſopâja 'itu detâroh di"âtas kâki dijan djûga?

22. Kârana bârang ſawâtu pawu bûkan 'ada terbûni, jang tijâda 'âkan denjatâkan: dân tijâda djâdi 'îtu terſembûnji, melâjinkan ſopája 'itu dâtang dengan njatânja.

23. 'Djikalaw bârang sijâpa bertelinga p 'âkan menengar, hendakhlah 'ija menengar.

24. Sjahdân berſabdàlah 'ija pada marika 'itu; 'ingatlah bârang jang kâmu menengar: dengan ſukâtan jang mâna kâmu sûkatkan, maka pada kâmu 'âkan desûkatkan, dân pada kâmu jang menengar 'itu 'âkan detambahkan lebèh.

25. Kârana bârang sijâpa jang mempunjâ"ij ſaſawâtu, lâgi 'âkan deberij padânja: dân bârang sijâpa jang tijâda mempunjâ"ij ſaſawâtu, lâgi 'ltu jang 'ada padânja 'âkan de"ambil deri padànja.

26. 'Tambâhan berſabdâlah 'ija: demikijen 'ini 'ada karadjâ"an 'Allah, ſa"awleh p mâna bârang ſa"awrang mânusija menghambur benèh kadâlam tânah.

27. Lâlu tidor dân bângon, bâjik pada mâlam, bâjik pada sijang: maka benèh 'itu bertomboh dân djâdi pandjang, ſedang 'ija ſendirij tijâda tâhu 'itu.

28. Kârana tânah memberij bowah p deri pada ſendirinja.

dihûlu dâwon, komedijen pûlor, komedijennja ſalangkap bûtir gendom didâlam pûlor 'îtu.

29. Dán manakâla bowah 'îtu ſudah mâſakh, maka ſabantar 'ija pâkej sâdop, ſebàb mâſa penuwijan ſudah ſampej.

30. Sudah 'îtu berſabdâlah 'ija : dengan 'apa garàng kâmij 'âkan ſabâgejkan karadjâ"an 'Allah? 'Ataw dengan per"upamâ"an 'apa kâmij 'âkan meng"upamâkan 'îtu?

31. 'Andej2 dengan ſawâtu bîdji ſasâwij, jang, manakála 'îtu tertânam pada tânah, 'ada terkitjìl 'antâra ſakalijen benèh jang dibûmi.

32. Dán manakâla 'îtu ſudah tertânam, maka terbit 'îtu, dán djâdi terbesàr 'antâra ſegala sâjor2an, dán memberij tjâbang besàr2, ſahingga bûrong2 dilângit dâpat bersârang dibâwah nâwongnja.

33. Maka dengan bâwa babarapa per"upamâ"an jang ſabâgejnja dekatâkannja perkatâ"an 'îtu pada marîka 'îtu, ſeperti 'ija ſampat menengar.

34. Dán lâjin deri pada per"upamâ"an tijâda dekatâkannja pada marîka 'îtu : tetâpi ſegala ſaſawâtu de"artikannja pada murîd2nja ſukûw2.

35. Sabermúla maka pada hârij 'îtu djûga, ſatelàh ſudah petang, berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu: bejarlah kâmij menjabarang kaſabelah sâna.

36. Dán ſatelah ſudah detinggalkannja ra'jet, maka de'ambilnja dija ſertânja, ſedàng 'adâlah 'ija didâlam parâhu : dán babarapa parâhu kitjìl lâjin2 'adâlah ſertânja 'îtu.

37. Maka tûronlah ſawâtu ribut 'ângin jang besàr: dán meng"âlunlah 'ombakh2 mâſokh parâhu, ſahingga 'îtu ſudah hâbis ka"ajejran.

38. Maka 'adâlah 'ija pada buritan tidor2 djûga di"âtas ſawâtu bantal, maka marîka 'îtu mendjagâkanlah dija, dán ſombahlah padânja : hej gûruw, tijadâkah 'angkaw bertjinta bahuwa kâmij rûſakh?

39. Dán ſatelàh ſudah 'ija berdjâga, maka 'ija menistâ"ij 'ângin, dán berſabda pada tâsik; dijamlah, tedòhlah 'angkaw: maka sâkallah 'ângin, dán dâtanglah katedôhan besàr.

40. Maka ſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu: meng"apa kâmu 'ada penâkot bagîtu? bagimâna, tijadákah kâmu ber"îmân?

41. Maka tâkotlah marîka 'îtu besàr tákotnja, dán katâlah ſa"awrang kapada ſa"awrang: sijâpa garàng 'ada 'ija 'îni, bahuwa lâgi 'ângin dán tâsik dengar2an 'âkan dija?

FATSAL JANG KA V.

1. MAka dâtanglah marîka 'îtu ſampej kaſabarang tâsik 'îtu, kapada benowa 'awrang Djadarij.

2. Dán demi 'ija ſudahlah kaluwar deri dâlam parâhu, maka ſabantar djûga bertemûlah deng-

'an dija ſa''awrang mânusija dâtang deri dâlam karâmet p, jang terkeña 'awleh hantu jang nedjis:

3. Jang kadudôkannja 'adâlah didâlam karâmet p, maka ſa''awrang tijadâlah ſampat meng''îkat dija, ſonggohpawn tijâda dengan rantej p:

4. Kârana bânjakh kâli ſudah 'ada 'ija ter''ikat dengan bulongguw p dán rántej p, maka ſegala rantej 'îtu ſudahlah depâtahkan 'awlehnja, dán ſegala bulongguw 'îtu ſudahlah de''antjorkan: dán ſa''awrang pawn tijadâlah ſampat mendjinakhkan dija.

5. Maka ſedekâla mâlam dán sijang di''âtas bûkit p, dán didâlam karâmet p, 'adálah 'ija berterijakh, dán memâluw ſendirinja dengan bâtu p.

6. 'Adapawn ſerta delîhatnja Xîsâj deri djâwoh, maka larilah 'ija ſombah ſudjûd padânja!

7. Maka berterijakhlah 'ija dengan ſawâra njâring, ſombahnja: 'apâtah kardja pâtek ſertâmu, hej Xîsâj 'ânakh 'Allah 'Taʿâlâj? pâtek menjompâhij 'angkaw demi 'Allah, 'âgar djangan 'angkaw menjangſarâkan pâtek.

8. (Kârana telâh ſudahlah 'ija berſabda padânja: hej hantu jang nedjis, kaluwarlah deri dâlam mânusija 'ini.)

9. Maka bertanjâlah 'ija padânja: 'apâtah namâmu? maka sâhutlah 'ija, ſombahnja: nâma pâtek 'îtu katombûkan, kârana kâmij 'ada bânjakh.

10. Maka 'ija memôhonkanlah dija sângat, 'âgar djângan 'ija menjûroh marika 'îtu pergi kaluwar deri dâlam benowa 'îtu.

11. Maka disâna dekât pada bûkit p 'adâlah ſawâtu kâwan bábi p jang besàr, jang mentjahàrij mâkan.

12. Maka ſakalijen djin 'îtu memôhonkanlah dija, ſombahnja: sûroh 'apâlah kâmij pergi kena bâbi p 'itu, ſopâja kámij mâſokh dâlamnja.

13. Maka ſabantar djûga Xisâj ſudah lûluskan 'itu padânja: maka, ſatelàh kaluwar ſegala hantu jang nedjis 'itu, mâſokhlah 'ija kadâlam bâbi p 'îtu, maka baterdjûnanlah kâwan 'itu ſapandjang tardjal kadâlam tâsik, ('adapawn ſegala 'itu 'adâlah ſakira p duwa ribu bânjakhnja) lalu matîlah lemâs didâlam tâsik 'itu.

14. Maka berlarijanlah ſegala gombâla bâbi p 'itu, dán berchabarkanlah 'itu didâlam negerij, dán didâlam dûſon p an: 'arkijen maka kaluwarlah 'awrang melihat 'apa 'itu jang telâh djâdi.

15. Maka dâtanglah marika 'itu kapada Xîsâj, dán tintanglah 'awrang madjnûn 'itu dûdokh, dán terkena dengan pakejan, dán berbudij pûla, jaʿnij, 'awrang 'itu jang ſudah terkena 'awleh jang katombûkan 'itu: maka tâkotlah marika 'itu.

16. Maka 'awrang jang ſudahlah melihat 'itu bilanglah pada marika 'itu bârang jang telâh djâdi pada 'awrang madjnûn dán hál 'alhwâl bâbi p.

17. Maka mulâ"ilah marika 'itu memôhonkan dija, 'âgar ſopâja 'ija pergi 'ondor deri pada tepij tânahnja.

18. Bermûla ſatelah ſudah 'ija nâjik mâſokh parâhu, maka 'awrang jang ſudah terkena 'awleh djin 'itu memôhonkanlah dija, ſopâja dâpat 'ija meng"iring dija.

19. Tetâpi Xîsâj ſudah tijâda memberij 'itu padânja, hânja berſabdâlah padânja : pergilah pûlang kapada rûmahmu, dán kapada khawmmu, dán beritâlah pada marika 'itu barapa besàr perkâra p mahâ besàr Tûhan ſudah berbowat padâmu, dán barapa 'ija ſudah kasijankan dikaw.

20. Maka pergilah 'ija berdjâlan, dán mulâ"ilah berchothbat pada benowa jang bernâma negerij ſapûloh, barapa besàr perkâra p Xîsâj ſudahlah berbowat padânja : maka hhejrânlah ſakalijen 'awrang 'itu.

21. Sabermûla ſatelah ſudah Xîsâj menjabarang pûla dengan parâhu kaſabelah lâjin, maka berhimponlah bânjakh razijet dâtang kapadânja : maka 'adâlah 'ija pada pantej tâsik.

22. Maka bahuwa ſaſonggohnja dâtanglah ſa"awrang deri pada ſegala panghûlu Kaniſah, nâmânja Ja'irus : dán ſerta delihatnja dija, maka djâtohlah 'ija terſongkor menjombahlah kâki p nja.

23. Maka 'ija memôhonkanlah dija ſangat, ſombahnja : bahuwa ka"ânakhku parampuwan 'ada sâkit kamâti p an : pâtek minta, ſopâja 'angkaw dâtang, lâlu membûboh tânganmu di"âtasnja 'itu, ſopâja 'ija deſombohkan : maka 'ija 'âkan hidop djûga.

24. Maka pergilah 'ija ſertânja : dán razijet bânjakh 'ikotlah dija, dán menjasakhlah dija ter"âmat.

25. Maka parampuwan 'ânuw, jang ſudahlah maſileh dârahnja duwa belàs tâhon lamânja,

26. Dán jang ſudahlah merasâ"ij bânjakh p 'awleh bânjakh thabîb, dán ſudahlah balandjâkan ſegala ſaſawâtu jang 'ija mempunjâ"ij, dán tijâda ber"awleh bârang perguna"an, tetâpi mâkin mendjâdi djâhat.

27. Serta parampuwan 'itu dengar chabar Xîsâj, dâtanglah 'ija deri balâkang di"antâra razijet mendjâmah badjûnja.

28. Kârana katalah parampuwan 'itu : djikalaw sâdja pâtek mendjâmah badjûnja, maka pâtek 'âkan delombohkan.

29. Maka ſabantar djûga kakeringanlah mâta dârahnja : maka rasâlah 'ija pada tûbohnja, bahuwa ſudahlah 'ija deſombohkan deri pada belâ 'itu.

30. Maka ſabantar djûga Xîsâj meng"âkaw dalam ſendirinja peng"awâta 'itu, jang ſudahlah kaluwar deri dâlamnja, dán berpâling dirinja di"antâra razijet, dán berſabda : sijâpa ſudah mendjâmah badjûku?

31. Mak̄a ſombahlah murid p nja padânja : 'angkaw melîhat djûga raziјet 'itu menjasakh 'angkaw ter"âmat, 'adâkah 'angkaw lâgi berkâta, sijâpa ſud̄ah mendjâmah 'âku ?

32. Mak̄a meng"arlinglah 'ija hendakh melîhat parampuw̄an 'itu, jang ſudahlah berbow̄at 'itu :

33. Mak̄a dâtanglah parampuw̄an 'itu dengan tâkot dàn gomitàr, ſedâng dekatahuwinja bârang jang telàh djâdi padânja, dàn djâtohlah terſongkor menjombah dija, dàn katâkanlah padânja ſamow̄a tûrut ſabenarnja.

34. Mak̄a berſabdâlah 'ija padânja : hej 'ânakh parampuw̄an, 'imânmu ſudah mem̄aliharâkan dîkaw ; pergîlah dengan ſalâmet, dàn tinggallah ſomboh der̄i pada belâmu.

35. Tatkâla 'ija 'ad̄âlah kâta p lâgi, mak̄a dâtanglah bârang 'awrang der̄i pad̄a 'isij rûmah panghûlu Kanîſah, ſombahnja : bahuw̄a 'ânakhmu parampuw̄an ſud̄ah mâti : meng"ap̄a lâgi 'angkaw memberij sûlah pada gûruw ?

36. Mak̄a ſabantar djûga Zîsâj, ſatelàh ſudah dedengarnja perkatâ"an jang telàh dekatâkan 'itu, ſabdâlah pad̄a panghulu Kanîſah 'itu : djânganlah tâkot, pertjajâlah djûga.

37. Mak̄a tijâda deberinja bârang ſa"awrang meng"ikot dija, melâjinkan Petrus, dàn Jazkhûb, dàn Jahjâ sûdâra lâki p Jazkhûb 'itu.

38. Mak̄a dâtanglah 'ija mâſokh rûmah panghûlu Kanîſah 'itu, lâlu lihatlah hûro hâra, dàn ſegala 'awrang jang men̄âng-is dàn mer̄âwong terlâlu 'âmat.

39. Dàn ſutelàh ſudah 'ija mâſokh, mak̄a berſabdâlah 'ija pada marika 'itu : meng"apa kâmu berbow̄at hûro hâra dàn menângis ? ka"ânakh 'itu bûkan ſudah mâti, hânja tidor djûga.

40. Mak̄a 'awrang 'itu tertawâkanlah dija : tetâpi 'ija 'ini, ſutelàh ſudah dekaluw̄arkannja ſakalijen 'awrang 'itu, 'ambillah ſertânja bâpa dàn 'ibuw ka"ânakh 'itu, dàn ſegala 'awrang jang menjertâ"ij dija, dàn mâſokhlah dimâna 'adàlah ka"ânakh 'itu bâring p terhentar.

41. Mak̄a 'ija pawn pegànglah tângan ka"ânakh 'itu, dàn ſabdâlah padânja, Thalitâ Khûmij, jang tatkâla tersàlin 'artinja 'ada, hej ka"ânakh parampuw̄an (ʼâku berſabda padâmu) bângonlah.

42. Mak̄a ſabantar djûga bângonlah ka"ânakh parampuw̄an 'itu, dàn berdjâlanlah ; kârana 'adâlah 'itu duw̄a belas tâhon zumornja : mak̄a dahſjatlah marîka 'itu terlâlu besàr dahſjatnja.

43. Maka bertitahlah 'ija sàngat pada marika 'itu, 'âgur djângan bàrang ſa"awrang meng"atahuw̄ij 'itu, dàn sûrohlah deberij mâkan padânja.

FATSAL JANG KA VI.

1. SAbermûla maka kaluwarlah 'ija deri sâna, dán dâtanglah mâſokh negerij 'atſalnja, dán muridpnja meng"ikotlah dija.

2. Dán ſatelàh ſudah ſampej ſabtu, maka mulâ"ilah 'ija meng"âdjar didâlam Kaniſah : dán bânjakh 'awrang jang menengar 'itu hhejrânlah tercangàng, 'ûdjarnja : deri mâna garàng 'ada padânja ſegala perkâra 'ini ? dán 'apatah hhikmet 'ini jang telàh deberikan padânja, ſahingga lâgi khowat p jang ſabagini de"adakan 'awleh tângannja ?

3. Bûkankah 'ija 'ini 'ada tûkang kâjuw 'itu, 'ânakh Marjam, dán ſûdàra Jaakhûb, dán Jûsâ, dán Jehûdâ, dán Sjimawn ? dán bûkankah ſûdâra p nja parampuwan 'ada deſini di"antâra kâmij ? maka marîka 'itu kenâlah ſjak padanja.

4. Maka berſabdâlah Xisâj pada marika 'itu : ſumadjâlah bûkan 'ada ſa"awrang Nabij tijâda berhhormat, melâjinkan dâlam negerij 'atſalnja, dán 'antâra 'awrang kulawargânja, dán dálam rûmahnja.

5. Maka ſudah tijâda"'ija ſampat berbowat disâna bârang khowat, melâjinkan 'âtas ſedikit 'awrang sàkit 'ija ſudah membûboh tângannja, lâlu ſembohkan dija.

6. Maka hhejrânlah 'ija deri kârana kurang 'imânnja : dán meng'idarlah ſegala djadjahan jang kuliling p, ſambil meng"âdjar.

7. Sabermûla maka panggillah 'ija kaduwa belàs 'awrang 'itu, dán mulâ"ilah menjûroh marika 'itu pergi duwa p 'awrang : lâlu karunjâkanlah padânja pengawâſa 'âtas ſegala hantu jang nedjis.

8. Maka bertitahlah 'ija pada marika 'itu, ſopâja djângan de"ambilnja bârang 'apa tertânja 'antâra djâlan, melâjinkan ſuwâtu tongkat djûga, djângan bârang banijan, djángan bârang rawtij, djângan timbâga didâlam dátu :

9. Hânja ſopâja dekenâkannja tjirpuw p pada kâki p nja : dán djângan depâkejnja duwa bâdju.

10. Maka berſabdálah 'ija pada marika 'itu : dimána garàng kamu 'âkan mâſokh kadâlam ſuwâtu rûmah, disána djûga hendakhlah kâmu tinggal, ſahingga kâmu kaluwar deri sâna garàng.

11. Maka djikalaw bârang sijâpa tijáda menjambot kâmu, dán tijâda menengar 'âkan kâmu, manakâla kâmu kaluwar deri sâna, hendakhlah kâmu kibaskan duli jang dibâwah kâki p mu 'âkan kaſjaksi"an 'âtas marika 'itu : 'âmin djûga 'âku berſabda pada kámu, bahuwa 'âkan 'ada lebèh terdirita 'âkan Sedawm 'âtaw 'âkan Xamawrâ pada hârij hhukum, deri pada 'âkan negerij 'itu djûga.

12. Maka kaluwarlah marika 'itu berchothbat, ſopâja 'awrang membâwa tawbat.

13. Dán membowanglah 'ija, bânjakh djin: dán menggôſokhlah bânjakh 'awrang sâkit dengan mînjakh, lâlu ſombohkanlah dija.

14. Sabermûla maka Râdja Hejrawdejs dengarlah 'itu, (kârana namânja ſudahlah djâdi maſjhûr) dán ſabdâlah: ſamadjâlah Jalhjâ jang 'adâlah permandikan 'itu ſudah debangkitkan deri 'antâra 'awrang mâti p, maka ſebâb 'itu ſegala khowat 'itu berzamal dâlamnja.

15. Satengah 'awrang berkatâlah, bahuwa 'ija 'adu 'Ejlijâ: tetâpi ſatengah 'awrang berkatâlah, bahuwa 'ija 'adu Nabij, 'âtaw ſeperti ſa'awrang deri pada ſegala Nabij.

16. Tetâpi ſatelàh 'itu dedengar Hejrawdejs, maka berſabdâlah 'ija: bahuwa 'ija 'ini 'ada Jalhjâ, jang 'àku 'ini ſudah memantjong kapalânja: 'ija djûga ſudah debangkitkan deri 'antára 'awrang mâti p.

17. Kârana Hejrawdejs 'itu djûga ſudahlah menjûroh 'awrang pergi menangkap Jalhjâ, dán meng'ikat dija târoh dâlam pandjâra, 'awleh kârana ſebàb Hejrawdijâ, 'isterij Filipus sûdarânja lâki p 'ìtu, 'awleh kârana 'ija ſudahlah berbiniſkan dija.

18. Kârana katâlah Jalhjâ pada Hejrawdejs: bahuwa tijada khalâl padâmu kabâwin 'isterij sûdarâmu lâki p.

19. Maka Hejrawdijâ pawn 'âdanglah padânja, dán ſukâlah membûnoh dija, hânja tijadâlah 'ija ſampat.

20. Kârana Hejrawdejs tâkotlah deri pada Jalhjâ, ſedàng dekatahuwinja, bahuwa 'adâlah 'ija ſa'awrang lâki p zâdil dán tsâlelh, dán 'indahkanlah dija: dán 'apabila dedengarnja dija, maka deturutnja bânjakh perkâra, ſedàng 'ada 'ija menengar dija dengan ſuka p.

21. Dán ſatelàh ſudah dâtang hârij jang bâjik, tatkála Hejrawdejs pada hârij mawlidnja membowat perdjamuwan pada ſegala 'awrangnja besàr p, dán pada ſegala pengribu, dán pada ſegala 'awrang kâja ditânah Djalilâ:

22. Dán ſatelàh ſudah mâſokh 'ânakh parampuwan Hejrawdijâ 'itu djûga, dán bertârij, dán berkenàn pada Hejrawdejs, dán pada ſegala 'awrang jang dûdokh ſantap ſahidángan, maka berſabdâlah Râdja pada 'ânakh parampuwan 'itu: mintâlah deri padâku bârang jang kawkahendâkij garàng, maka 'àku 'âkan memberij 'itu padâmu.

23. Maka ſompahlah 'ija berdjandji padânja: ſanistjâja bârang jang 'angkaw 'âkan minta garàng deri padâku, 'âku 'àkan memberij 'itu padâmu, ſonggohpawn ſampej ſatengah karadja'anku.

24. Dán ſatelàh ſudah parampuwan 'itu kâluwar, maka berkatâlah 'ija pada 'ibûnja: 'apa garángan 'âku 'àkan minta? maka katâlah 'ija 'ini, kapâla Jalhjâ Permandij 'itu.

25. Maka ſabantar djûga dengan 'bánggatnja mâſokhlah pa-

rampuwan 'itu menghâdap Râdja, dán mintâlah, ſombahnja: pâtek ſuka, ſopâja 'angkaw berij padâku kapâla Jahhjâ Permandij 'itu ſasâẕat 'ini djûga didâlam ſabowah dûlang.

26. Maka duka tjitâlah Râdja 'itu terlâlu sângat, tetâpi 'awleh kârana ſegala perſompâhan, dán ſegala 'awrang jang dûdokh ſantap ſahidângan, tijadâlah 'ija mâwu 'anggan 'itu deri padânja.

27. Maka ſabantar djûga ſûrohlah Râdja ſa'awrang 'abantâra pergi, dán bertîtahlah membâwa kapalânja. 'Adapawn pergilah 'awrang 'itu memantjong kapalânja didâlam pandjâra.

28. Dán bawâlah kapalânja didâlam ſabowah dûlang, dán berilah dija 'itu pada 'ânakh parampuwan 'itu, maka 'ânakh parampuwan 'itu pawn berilah dija 'itu pada 'ibûnja.

29. Dán ſerta murîd ρ nja dengar 'itu, maka dâtanglah ija, dán 'ambillah bangkejnja, lâlu târohlah dija 'itu didâlam ſawâtu karâmat.

30. Sabermûla maka berhimponlah ſegala Raſûl dâtang kapada Ẕîsâj, dán beritâlah padânja ſegala ſaſawâtu, bâjik bârang jang telàh debowatkannja, bâjik bârang jang telàh de'âdjarkannja.

31. Maka berſabdâlah 'ija pada marika 'itu: marilah kâmu 'ini ſakuw ρ ka pada ſawâtu tampat jang sûnji, dán berhentilah ſakotika: kârana 'adâlah bânjakh 'awrang jang dâtang dán jang pergi, dán tijadâlah padânja bârang wakhtu jang pâtut 'âkan mâkan.

32. 'Arkijen maka pergîlah marîka 'îtu berparâhu kapada ſawâtu tampat sûnji ſakûw ρ.

33. Maka raẕijet 'itu melîhat marîka 'itu pergi, dán bânjakh 'awrang 'ada meng'enàl dija 'itu: dán lârij sâma ρ berkâki kaluwar deri dâlam ſakalijen negerij pergi kasâna, dán mendihuluwij marîka 'itu, dán berhimpon dâtang kapadânja 'itu.

34. Maka ſedàng Ẕîsâj terbit 'ijapawn melîhat bânjakh raẕijet, lálu berpîlu 'âkan marika 'itu; 'awleh karana 'adâlah 'ija ſeperti domba ρ jang tijâda bergombâla: maka mulâ'ilah 'ija meng'âdjar marika 'itu bânjakh perkâra.

35. Dán ſatelàh ſakârang ſudah lâlu babarapa djàm, makâ berdâtanglah murîd ρ nja kapadânja, dán ſombahlah: bahuwa tampat 'ini 'ada sûnji, dán ſakârang ſudah lâlu bânjakh djàm.

36. Lepaskanlah marika 'îtu, ſopâja 'ija pergi berdjâlan kapada dûſon ρ jang kulîling ρ, dán kapada djadjâhan ρ membilij bagi dirînja rawtij: kârana tijâda 'ija menâroh 'apa ρ jang demâkannja.

37. Tetâpi ſâhutlah 'ija, dán ſabdâlah pada marika 'itu: hendakhlah kâmu 'ini berij 'awrang 'itu mâkan. Maka ſombahlah marika 'itu padânja: kamikah 'âkan pergi membilij rawtij kârana duwa râtus dinâr, dán berij marika 'itu mâkan?

38. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'itu: barapa bowah rawtij kâmu menâroh? pergilah melîhat 'itu: dán ſatelàh dekatahuwinja 'itu, maka ſombahlah 'ija: lîma bowah, dán duwa 'ejkor 'îkan.

39. Maka desûrohnja marîka 'îtu mendûdokhkan ſakalijen 'awrang 'itu ſakampong ſakampong di'âtas rompot jang hidjaw.

40. Maka dûdokhlah marîka 'îtu ſakâwan ſakâwan, 'ada jang ſarâtus, 'ada jang lîma pûloh 'awrang.

41. Dán ſatelàh ſudah de'ambilnja lîma bowah rawtij, dán duwa 'ejkor 'îkan 'îtu, maka detengâdohnja kalàngit meng'ûtjap tſalât, dán depitjahkannja ſegala bowah rawtij 'itu, lâlu deberînja 'îtu pada murid p nja, ſopâja deſadjikannja 'itu pada marika 'itu: maka kaduwa 'ejkor 'îkan 'îtu telàh debahagîkannja pada ſakalijennja.

42. Maka mâkanlah ſakalijennja 'itu, dán djadilah kinnjang.

43. Maka 'awrang pawn 'angkatlah duwa belàs karandjang punòh dengan pâtah p an, dán ſapâraw deri pada 'ikan 'itu.

44. Maka 'adálah ſegala 'awrang jang ſudah mâkan rawtij 'itu, ſakira p lîma ribu lákip.

45. Maka ſegarâh djûga dekarahkannja murîd p nja nâjik mâſokh parâhu, dán mendihuluwij berlâjer kaſabelàh lâjin berſabarângan dengan Bejt 'lSajdâ, ſamantàra 'ija 'àkan lepàskan rakijet 'itu pûlang.

46. Dán ſatelàh ſudah 'ija bertitah marîka 'îtu pergi, maka kaluwarlah 'ija nâjik bûkit hendakh munâdjât.

47. Dán ſatelàh ſudah petàng hârij, maka 'adâlah parâhu 'itu pada sâma tengah tâsik, dán 'adálah 'ija ſa'awrangnja djûga di'âtas dârat.

48. Maka delîhatnja marîka 'itu menjûſahkan dirinja dengan berdâjong: (kârana 'âdâlah 'angin 'itu dihaluwannja) dán ſakira p pada tâboh jang ka'ampat deri pada mâlam dâtanglah Ξîsáj kapada marîka 'îtu, ſambil berdjâlan di'âtas tâsik 'îtu, dán mawûſah 'ija melampoh marîka 'îtu.

49. Dán ſerta marîka 'îtu melihat dija 'itu berdjàlan di'âtas tâsik, maka ſangkâlah 'ija bahuwa ſawâtu chajâl 'adânja, dán berterijakhlah galàkh p.

50. Kârana ſakalijennja 'îtu melihatlah dija, dán terharûlah: maka ſabantar djûga berkâta p lah 'ija dengan marîka 'itu, dán ſabdàlah padânja: pertataplah hâti kâmu, 'àku 'ada, djânganlah kâmu tàkot.

51. Maka nâjiklah 'ija kapada marika 'itu mâſokh parâhu, maka tedòhlah 'ângin, maka dahſjatlah marika 'itu terlâlu ſakâli 'âmat dalam ſendirinja, dán hhejrânlah:

52. Kârana ſudah tijâda marîka 'itu meng'ejling 'àkan hhâl ſegala rawtij: kârana 'adálah hatinja dalàp.

53. Dán ſatelàh ſudah 'ija

menjabarang, maka dâtanglah 'ija kapada tànah Ǵenejsâr: dán berlâbôhlah ditelekhnja.

54. Dán ſatelàh ſudah marika 'itu tûron deri dâlam parâhu, maka ſabantar djûga 'awrang kenàllah dija.

55. Lâlu larilah melintas ſalûroh benowa jang kuliling p 'îtu, maka 'awrang pawn mulâ'ilah membâwa 'awrang jang keña sâkit terhentar di'âtas tilam p, bârang kamâna dedengarnja bahuwa 'adâlah 'ija disâna.

56. Dán bârang dimâna djûga 'ija mâſokh kadâlam djadjâhan p, 'ataw negerij p, 'âtaw dûſon p, disâna 'awrang târohlah ſegala 'awrang dlazif pada pakàn p, dán memohonkanlah dija, ſopâja dedjâbatnja kelim badjûnja djûga, maka barapa p 'awrang jang mendjâbatlah dija, 'itu ſombohlah.

FATSAL JANG KA VII.

1. SAbermûla maka berhimponlah dâtang kapadânja 'awrang Farisij, dán bârang 'awrang deri pada Kâtib p, jang ſudahlah dâtang deri pada Jerûſalejm.

2. Dán ſerta delihatnja, bahuwa bârang 'awrang deri pada murid p nja 'adâlah mâkan rawtij dengan tângan p jang kawtor, jaznij, jang tijâda terbaſoh, maka detogorkannja dija.

3. Kârana 'awrang Farisij, dán ſ kalijen 'awrang Jehûdij tijâda bejâſa mâkan, djika bulòm khad síkuw debâſohnja tângan p nja, ſambil memaliharâkan khaditz Sjujûch.

4. Dán 'apabila marika 'îtu dâtang deri pada pakàn, tijâda 'ija bejâſa mâkan, djika bulòm 'ija termandij. Dán 'ada bânjakh perkâra lâjin p, jang marîka 'îtu ſudah khabûlkan mâwu memaliharâkan 'îtu, katahuwij, pembasôhan ſegala tjâwan, dán gindi, dán lawjang, dán kâſur.

5. Komedijen deri pada 'itu bertanjâlah padânja 'awrang Farisij dán Kâtib p: kârana 'apa murid p mu tijâda berbowat menûrut khaditz Sjujûch, hânja mâkan rawtij dengan tângan p jang tijâda terbâſoh?

6. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah padânja: bahuwa ſabâjik djûga Jeſjaʒjâ ſudah bernubuwet 'âkan kâmu 'awrang munâſikh, ſeperti ſudah tersûrat; khawm 'îni menghormâtij 'âku dengan bibir p mûlutnja, hânja hatinja mendjâwohkan dirinja deri padâku.

7. Tetâpi ſameñâ p djûga 'ija berbowat zibâdet padâku dengan meng'âdjar babarapa peng'adjâran jang perpasânan mânusija djûga.

8. Kârana kâmu meninggalkan ſaridlet 'Allah, dán memaliharâkan khaditz mânusija p, katahuwij, pembasôhan ſegala gindi, dán tjâwan p, dán bânjakh perkâra lâjin p jang ſabâgejnja kâmu berbowat.

9. Maka berſabdâlah 'ija pada marika 'îtu: dengan ſaſonggoh-

nja kâmu meñijadâkan farîdlet 'Allah, ſopâja kâmu memalihârâkan lhadîtzmu.

10. Kârana Mûsâj ſud̄ah betîtah: berilah 'angkaw lhormat 'âkan bapâmu, dân 'âkan 'ibûmu, dân sijâpa jang menghôdljat bapânja, 'âtaw 'ibûnja, 'ija 'âkan mâti debûnoh.

11. Tetâpi kâmu 'îni berkâta: padâlah, djik̄a bârang ſa'awrang mânusija berkâta pad̄a bapânja, 'âtaw pad̄a 'ibûnja: 'itûlah khorbân, jaznij, hadijet djûga, bârang jang dâtang der̄i padâku 'âkan gunâmu.

12. Dân tijâda lebèh kâmu lûluskan padânja berbow̄at 'ap̄a p pad̄a bapânja, 'âtaw pad̄a 'ibûnja.

13. Bag̃itu kâmu 'ad̄a membâthilkan perkatâ'an 'Allah 'awleh lhadîtzmu, jang kâmu ſud̄ah menglhaditzkan, dân bânjakh perkâra jang ſabâgejnja kâmu berbow̄at.

14. Dân ſatelâh ſud̄ah depanggilnja ſamow̄a razijet dâtang hampir, maka berſabdâlah 'ija padânja: hendakhlah kâmu ſakalijen meñengar 'âku, dân meng'arti.

15. Bûkan 'ad̄a bârang 'ap̄a diluw̄ar mânusija jang mâſokh kadâlamnja, jang dâpat meñedjiskan dija: hânja ſegal̄a perkâra jang kaluw̄ar der̄i dâlamnja, 'itu djûga 'ad̄a perkâra jang meñedjiskan mânusija.

16. Djik̄alaw bârang sijâpa bertelinga p 'âkan meñengar, hendakhlah 'ija meñengar.

17 Sabermûla ſatelâh ſud̄ah 'ija mâſokh kadâlam rûmah dâtang der̄i pad̄a razijet, mak̄a murîd p nja bertanjâkanlah dija 'âkan lhâl per'upamâ'an 'îni.

18 Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: 'adâkah lâgi kâmu 'lni ſabagîtu djâhil? bûkankah kâmu meng'arti, bahuw̄a ſaſawâtu jang diluw̄ar jang mâſokh kadâlam mânusija, 'itu tijâda dâpat meñedjiskan dija?

19. Kârana tijâda 'îtu mâſokh kadâlam hatînja, hânja kadâlam purùt djûga, dân kaluw̄ar kadâlam djamban, hâbis tertjerna ſamow̄a makânan.

20. Mak̄a berſabdâlah 'ija: ſahâdja bârang jang kaluw̄ar der̄i dâlam mânusija 'îtu djûga meñedjiskan mânusija.

21. Kârana der̄i dâlam der̄i pad̄a hâti mânusija p 'itu terbit babarap̄a bitjâra jang djâhat, permukâhan, paſondâlan, pembunôhan,

22. Pentjurijan, kikiran, kadjahâtan, tîpu dâja, pertjabûlan, mâta djâhat, hôdjat, djumâwa, kababâlan.

23. Samow̄a perkâra jang djâhat 'îni terbit der̄i dâlam, dân meñedjiskan mânusija.

24. Sabermûla mak̄a bângonlah 'ija pergi lâlu der̄i sâna kapad̄a paminggir TSûr dân TSîdawn: dân ſatelâh ſud̄ah 'ija mâſokh kadâlam ſawâtu rûmah, mak̄a dekahendakinja djângan bârang ſa'awrang meng'atahuwij 'itu: hânja tijadâlah 'ija ſampat tinggal ſembûnji.

25. Kârana ſa″awraŋ parampuw̄an, jaŋ 'ânakhnja parampuw̄an 'adâlah terkeña 'awleh hantu jaŋ nedjis, ſatelàh ſudah dedeŋarnja chabarnja, 'îtu dâtaŋlah, dán djâtohlah terſoŋkor menjombah kâki ρ nja.

26. ('Adapawn parampuw̄an 'îni 'ađâlah 'awraŋ Jûnânij, baŋsânja der̄i pađa GHawr di-Sûrijâ) maka 'ija mintâlah kapađânja, ſopâja debow̄aŋkannja djin 'îtu der̄i dâlam 'ânakhnja parampuw̄an.

27. Tetâpi berſabdâlah Xîsâj padânja 'îtu : bejarlah dihûlu 'ânakh ρ djâdi kinnjaŋ; kârana bûkan 'ada pâtut meŋ″ambil rawtij 'ânakh ρ, dán melimpar 'îtu 'âkan 'andjiŋ ρ.

28. Tetâpi sâhutlah parampuw̄an 'îtu, dán ſombahlah padânja : behkan, jâ Tûhan, ſamâdja lâgi 'andjiŋ ρ mâkan dibâwah mâjidah der̄i pađa rejma jaŋ debow̄aŋ 'ânakh ρ.

29. Maka berſabdâlah 'ija pađânja 'itu : 'awleh kârana perkatâ″an 'îni pergilah 'aŋkaw berdjâlan, djin 'îtu ſudah kaluw̄ar der̄i dâlam 'ânakhmu parampuw̄an.

30. Dán ſatelàh 'ija dâtaŋ mâſokh rûmahnja, maka dedâpatnja djin 'itu ſudah kaluw̄ar, dán 'ânakhnja parampuw̄an 'itu bâriŋ ρ di″âtas kâſur.

31. Bermûla ſatelàh ſuđah 'ija kaluw̄ar pûla der̄i pađa pam̄iŋgir TSûr dán TSidawn, maka dâtaŋlah 'ija kapada tâsik Ǥalilâ melintas diteŋah pam̄iŋgir benow̄a jaŋ bernâma Negerìj ſapûloh.

32. Maka 'awraŋ pawn bawâlah kapađânja ſa″awraŋ tûlij, jaŋ ſûkar kâta ρ nja, dán memôhoŋkanlah dija, ſopâja debûbohnja tâŋannja di″âtasnja 'îtu.

33. Dán ſatelàh ſuđah 'ija meŋ″ambil dija der̄i dâlam raẕijet ſakûw ρ, maka demâſokhkannja djârij ρ nja kadâlam kađuw̄a teliŋânja, dán ſatelàh ſuđah 'ija berlûdah, maka dedjâbatnja lîdahnja.

34. Dán ſerta 'ija meñeŋâdoh kalâŋit, maka kalòhlah 'ija, dán ſabdâlah padânja : 'Etfatakh, jaẕnij, hendakhlah dibûka.

35. Maka ſabantar djûga terbukâlah kaduw̄a teliŋânja, dán ter″awrejlah peŋ″ikat lîdahnja, maka berkâta ρ lah 'ija bâjik ρ.

36. Maka bertîtahlah 'ija pada marika 'îtu, ſopâja djâŋan 'ija berìj tâhu 'itu pađa bâraŋ ſa″awraŋ: tetâpi barapa ρ 'ija bertîtah padânja, maka mâkin lebèh deberitâkannja 'îtu.

37. Maka dahſjatlah marika 'îtu terlâlu ſakâli 'âmat, 'ûdjarnja: ſabâjik 'ija ſudah berbow̄at ſegala ſa'awâtu, ſedâŋ de″adâkannja 'awraŋ tûlij 'îtu deŋar ρ, dán 'awraŋ keluw 'îtu kâta ρ.

FATSAL JANG KA VIII.

1. PAda hârij ρ 'îtudjûga, tatkâla terlâlu bânjakh raẕijet 'ađâlah disâna, dán tijadâlah meñâroh 'ap̄a ρ jaŋ demâkannja, paŋgillah Xîsâj murîd ρ nja dâtaŋ hampir, dán ſabdâlah padânja :

2. 'Âku berpiluw 'âkan razijet, ſebàb ſakârang tîga hârij lamânja marîka 'îtu ſudah tinggal ſertâku, dàn tijâdà menâroh 'apap jang demâkannja.

3. Dàn djikalaw 'âku lepàskan marîka 'îtu pergi bulòm ber'îsij kapada rûmahnja, maka 'ija 'âkan berpangſan pada djâlan: kârana ſatengah 'awrang deri pada marîka 'itu dâtang deri djâwoh.

4. Maka sâhutlah murîd p nji padânja: deri mâna kirânja ſa'awrang 'âkan ſampat meng'innjangkan ſegala 'awrang 'îtu dengan rawtij desîni didàlam pâdang bel'antâra?

5. Maka bertanjâlah 'ija pada marîka 'îtu: barapa bowah rawtij kâmu menâroh? maka ſombahlah 'ija, tûdjoh bowah.

6. Maka desûrohnja razijet 'îtu dûdokh dibûmi, dàn de'ambilnja tûdjoh bowah rawtij 'îtu, dàn ſatelàh ſudah de'ûtjapnja ſjukûr, maka 'ija pawn pitjahlah, dàn berilah 'îtu pada murîd p nja, ſopâja 'ija ſadjîkan 'îtu, maka deſadjîkannja 'îtu pada razijet.

7. Dàn 'adâlah marîka 'îtu menâroh 'ikan kitjil jang ſedikit bilangnja, dàn ſatelàh ſudah de'ûtjapnja tſalât, maka sûrohlah 'ija ſadjîkan dija 'îtu lâgi.

8. Maka mâkanlah marîka 'îtu, dàn djadilah kinnjang: maka 'awrang pawn 'angkatlah sîſa ſegala pâtah p an 'îtu tûdjoh bâkol.

9. 'Adapawn ſegala 'awrang jang ſudah mâkan 'îtu 'adâlah ſakira p 'ampat ribu 'awrang: maka 'ija ſudah lepàskan marîka 'îtu pûlang.

10. Maka ſabantar djûga nâjiklah 'ija mâſokh parâhu ſerta dengan murîd p nja, lâlu dâtanglah kapada tapàs p Dalmanûthâ.

11. Sabermûla maka kaluwarlah 'awrang Farîsij, dàn mulâ'ilah berbantah dengan dija, ſambil menontut deri padânja ſawâtu tanda deri dâlam lângit, mâwu mentjawbâ'ij dija.

12. Maka meng'alòhlah 'ija sângat didâlam hatinja, dàn ſabdâlah: meng'apa bangſa 'îni menontut ſawâtu tanda? 'âmin djûga 'âku berſabda pada kâmu, tijâda bârang ſatanda 'âkan deberij pada bangſa 'îni.

13. Maka 'ija pawn meninggalkanlah marîka 'îtu, dàn ſatelàh ſudah 'ija nâjik pûla mâſokh parâhu, maka 'ija ſudah pergi berlâjer kaſabaràng.

14. Maka murîd p nja ſudahlah lûpa meng'ambil bâwa rawtij, dàn bârang rawtij, melâjinkan ſabowah djûga, tijâda detârohnja ſertânja didâlam parâhu.

15. Maka bertîtahlah 'ija pada marîka 'ìtu, ſabdânja: 'ingatlah 'awlehmu, paliharâkanlah dirîmu deri pada chamîr 'awrang Farîsij, dàn chamîr Hejrawdejs.

16. Maka berbitjarâlah marîka 'îtu sâma ſendirinja, 'ôſj-arnja: 'îtu djûga ſebàb kâmij

ſud̄ah tijâda men̄âroh bârang rawtij.

17. Mak̄a Xîsâj pawn meng″atahuwîlah 'îtu, dán ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu: meng″ap̄a kâmu berbitjâra, bahuw̄a tijâda kâmu men̄âroh barang rawtij? bulòmkah kâmu meng″ejling, dán tijadâkah kâmu meng″arti? lagîkah 'ad̄a pad̄a kâmu hatîmu jang dalàp?

18. Sedàng kâmu bermâta ϸ, tijadâkah kâmu melîhat? dán ſedàng kâmu bertelinga ϸ, tijadâkah kâmu men̄engar?

19. Dán tijadâkah kâmu meng″enàng, tatkâla 'âku ſud̄ah pitjahkan lîma bow̄ah rawtij 'îtu 'âkan lîma rîbu 'awrang, barap̄a karandjang punòh dengan pâtah ϸ an kâmu ſud̄ah meng″angkat? ſombahlah marîka 'itu padânja, duw̄a belàs.

20. Dán tatkâla 'âku ſud̄ah pitjahkan tûdjoh bow̄ah rawtij 'îtu 'âkan 'ampat rîbu 'awrang, barap̄a bâkol punòh dengan pâtah ϸ an kâmu ſud̄ah meng″angkat? mak̄a ſombahlah marika 'îtu, tûdjoh.

21. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: butap̄a tijâda kâmu meng″arti?

22. Sabermûla mak̄a dâtanglah 'ija ka-Bejt TSajdâ, maka 'awrang pawn bawâlah kapadânja ſa″awrang bûta, dán mem̄ôhonkanlah dija, ſopâja dedjâbatnja dija.

23. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija mem̄egàng tângan 'awrang bûta 'îtu, mak̄a depimpinnja dija kaluw̄ar der̄i dâlam djadjâhan, dán ſatelàh ſud̄ah 'ija meludâhij mâta ϸ nja, dán membûboh tângannja di″âtasnja 'îtu, mak̄a bertanjâlah 'ija pad̄ânja, djikalaw 'ija melîhat 'ap̄a?

24. Mak̄a tejnggokhlah 'ija, dán ſombahlah: pâtek melîhat mânusija ϸ berdjâlan ſeperti pôhon kâjuw besàrnja.

25. Komedijen pûla bûbohlah 'ija tângannja di″âtas mâta ϸ nja, dán sûrohlah dija men̄ejngokh. Mak̄a 'ija deperbajîkij pûla, dán men̄intang ſamowânja turùs taràng.

26. Mak̄a desûrohnja dija 'îtu pergi kapada rûmahnja, ſabdânja: djânganlah 'angkaw mâſokh kadâlam djadjâhan, dán djânganlah berìj tâhu 'itu pada bârang ſa″awrang didâlam djadjâhan 'îtu.

27. Sabermûla mak̄a kaluw̄arlah Xîsâj dán murid ϸ nja men̄ûdju djadjâhan ϸ KHajtſarijâ, jang tap̄er″ûſah 'awleh Filip̄us. Mak̄a 'antâra djâlan 'ija pawn bertanjâkan murîd ϸ nja, ſabdânja padânja: sijapâkah 'awrang katâkan 'âku 'îni 'ad̄a?

28. Mak̄a sâhutlah marîka 'itu; Jahhjâ Permandij: dán ſatengah 'awrang, 'Ejlijâ: dán ſatengah 'awrang, ſa″awrang der̄i pad̄a ſegal̄a Nabìj.

29. Mak̄a berſabdâlah 'ija 'îni pad̄a marîka 'îtu: tetâpi kâmu 'îni sijapâkah kâmu katâkan 'âku 'ad̄a? mak̄a sâhutlah Petrus, dán ſombahlah pad̄ânja: 'angkaw 'îni ſad̄a 'Elmesêhh.

30. Maka detogorkannja marîka 'itu sânggat, 'âgar djânggan dekatâkannja 'itu pada bârang ſa'awrang 'âkan 'adânja.

31. Maka bahâru mulâ'ilah 'ija meng'âdjar marika 'itu, bahuwa ſahârosnja 'Ânakh 'Insân merâſa bânjakh ſangsâra, dán debowangkan 'awleh Sjujûch, dán kapâla p 'Imâm, dán Kâtib p, lâgi debûnoh, dán bangkit pûla komedijen deri pada tiga hârij.

32. Maka dekatâkannja perkatâ'an 'îni dengan kaluwâſan: maka Petrus pawn meng'ambil dija 'itu ſertânja, dán mulâ'ij menogòr dija.

33. Tetâpi 'ija pawn memâling dirinja, dán menintang murîd p nja, dán menghardikh Petrus, ſabdânja; njahlah kabalâkangku, hej Sjejthân: kârana tijâda 'angkaw bitjarâkan bârang p jang pûnja 'Allah, hânja bârang p jang pûnja mânusija djûga.

34. Dán ſatelàh ſudah 'ija memanggil ra'ijet ſerta dengan murîd p nja dâtang hampir, berſabdâlah 'ija padânja; bârang sijâpa hendakh dâtang menûrut 'âku, bâjiklah 'ija menjangkal ſendirînja, dán mendjondjong tſalîbnja, lâlu meng'îring 'âku.

35. Kârana djikalaw bârang sijâpa mâwu memalihâra djiwânja, 'ija 'âkan menghîlang dija 'itu: tetâpi djikalaw bârang sijâpa 'âkan menghîlang djiwânja 'awleh kârana ſebàb 'âku, dán 'awleh kârana ſebàb 'Indjil, 'ija djûga 'âkan memalihâra dija 'itu.

36. 'Antah 'apâtah bergûna 'âkan mânusija, djikalaw 'ija berlâba ſaganàp dunjâ, dán merûgij 'âkan djiwânja?

37. 'Âtaw 'apâtah mânusija nanti memberij 'âkan katimpôhan djiwânja?

38. Kârana djikalaw bârang sijâpa bermâluw 'âkan dâku, dán 'âkan ſegala perkatâ'anku di'antâra bangſa 'ini jang bermûkah, dán jang berdawſa, maka lâgi 'Ânakh 'Insân hendakh bermâluw 'âkan dija 'itu, manakâla 'ija 'âkan dâtang mâſokh kamulijâ'an bapânja sâma p dengan Melâ'îkatnja jang khudus.

FATSAL JANG KA IX.

1. MAka berkatâlah 'ija pada marîka 'itu: 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa 'ada bârang 'awrang deri pada ſegala 'awrang jang berdirij desîni, jang tijâda 'âkan merâſa mawt, ſabulòm 'ija melihat karadjâ'an 'Allah dâtang dengan peng'awâſa.

2. Sabermûla maka komedijen deri pada 'anàm hârij 'Isâj meng'ambil ſertânja Petrus, dán Jaakhûb, dán Jahhjâ, dán menghentar marika 'itu ka'âtas ſabowah bûkit tinggij pada ſatampat ſakûw p, maka ter'ûbahlah rupânja dihadâpan marîka 'itu.

3. Sjahdàn pakâjinnja djadilah gîlang gomilang, pûtih 'âmat ſeperti tzaldju, jang ſabâgejnja

110673

bârang binâra di″âtas bûmi tijâda dâpat mem̄ûtihkan.

4. Mak̄a pad̄a marîka 'îtu kalihâtanlah 'Ejlijâ ſerta dengan Mûsâj, dán 'adâlah 'ija berkâta p dengan Xîsâj.

5. Mak̄a sâhutlah Petrus, dán ſombahlah pad̄a Xîsâj: hej mawlânâ, ſabâjik kâmij 'ini 'ad̄a desîni, mak̄a bejarlah kâmij kardjâkan tîga bow̄ah tarâtakh, bag̅imu ſabow̄ah, dán bag̅i Mûsâj ſabow̄ah, dán bag̅i 'Ejlijâ ſabow̄ah.

6. Kârana tijadâlah 'ija tâhu 'ap̄á dekatânja: kârana marîka 'îtu 'ad̄âlah terlâlu 'âmat tâkotnja.

7. Mak̄a timbullah ſawâtu 'âwan, jang men̄awôngij marîka 'îtu, dán dâtanglah ſawâtu ſawâra der̄i dâlam 'âwan 'îtu meng″átâkan: 'ija 'îni 'ad̄a 'Ânákhku lâki p jang kekâſeh, dengarlah kâmu 'âkan dija.

8. Mak̄a ſegaràh detûlihnja kuliling p, dán ſa″awrang pawn tijâda delîhatnja, melâjinkan Xîsâj ſa″awrangnja djûga ſertânja.

9. Dán ſedàng marîka 'itu tûron der̄i 'âtas bûkit 'îtu, mak̄a bertîtahlah 'ija pad̄ânja, ſopâja djângan 'ija men̄ûtur pad̄a ſa″awrang pawn bârang jang telàh delîhatnja, melâjinkan pada tatkâla 'Ânakh 'Insân 'îtu ſud̄ah hâbis bangkit der̄i 'antâra 'awrang mâti p.

10. Mak̄a marîka 'îtu târohlah perkatâ″an 'ini dâlam hatînja, ſambil bertânja p an, 'ap̄a 'artînja 'itu bangkit der̄i 'antára 'awrang mâti p.

11. Mak̄a marîka 'itu bertanjâkanlah dija, ſombahnja: meng″ap̄a Kâtib p 'ad̄a berkâta, bahuw̄a hâros 'Ejlijâ dâtang dihûlu?

12. Mak̄a sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah pad̄ânja: ſonggohpawn 'Ejlijâ 'âkan dâtang dihûlu, dán mendirikan ſegala ſaſawâtu pûla: mak̄a djâdi ſeperti ſud̄ah tersûrat 'âkan 'Ânakh 'Insân, bahuw̄a 'ija 'âkan mer̄âſa bânjakh ſangsâra, dán 'âkan depertijadâkan.

13. Tetâpi 'âku berſabda pad̄a kâmu: bahuw̄a lâgi 'Ejlijâ ſud̄ah dâtang, mak̄a marîka 'itu ſudah berbow̄at padânja bârang ſakalijen jang telàh dekahendakinja, ſeperti ſud̄ah tersûrat 'âkan dija.

14. Bermûla ſertá 'ija dâtang kapada murîd p, mak̄a delîhatnja bânjakh razijet meng″ulîling dija, dán Kâtib p 'îtu berbantah dengan marîka 'itu.

15. Maka ſabantar djûgá ſerta ſaganàp razijet melîhat dija 'îtu dahſjatlah, dán berdâtanglah lârij, dán berîlah ſalâm padânja.

16. Mak̄a bertanjâlah 'ija pad̄a Kâtib p 'îtu: meng″ap̄a kâmu berbantah ſawâtu dengan jang lâjin?

17. Mak̄a sâhutlah ſa″awrang der̄i dâlam razijet, dán ſombahlah: hej gûruw, pâtek ſud̄ah membâwa kapad̄âmu 'ânakhku lâki p, jang terken̄a 'awleh hantu jang keluw.

18. Dán 'ap̄abila 'ija ken̄âkan dija, mak̄a 'ija menombokh

dija, ſahingga 'ija membûhej mûlutnja, *dán meng"ârat gîgij ρ nja,* *dán* djâdi kurûs 'âmat: maka *pâtek* ſudah berkâta pada murid ρ mu, ſopâja debowangkannja dija, hânja ſudah tijâda 'ija *ſampat.*

19. Maka sâhutlah 'ija padânja 'itu, dán ſabdâlah: hej bangſa jang kûrang 'îmân, barapa lâma lâgi 'âku 'âkan tinggal ſerta kâmu? barapa lâma lagi 'âku 'âkan mendirîta kâmu? bawâlah dija 'itu kapadâku.

20. Maka 'awrang pawn bawâlah dija 'îtu kapadânja: dán ſerta delîhatnja dija, maka ſabantar djûga hantu ſudah menggontjang dija: dán djâtohlah 'ija kabûmi tergûling, ſambil berbûhej mûlutnja.

21. Maka bertanjâlah 'ija pada bapânja: barapa wakhtu lamânja 'ada, bahuwa 'itu ſudah berlâku 'âtasnja? maka ſombahlah 'ija: deri pada mudânja.

22. Dán bânjakh kâli 'ija ſudah melimpar dija, mâwu kadâlam 'âpij, mâwu kadâlam 'âjer, ſopâja dehilangkannja dija garâng: tetâpi djikalaw 'ada bârang ſaperkâra kawasâmu, tûlonglah kirânja kâmij, ſambil berpîluw 'âkan kâmij.

23. Maka berſabdâlah Xîsâj padânja 'îtu: djikalaw 'angkaw ſampat ber"îmân, ſegala ſalawâtu 'itu kaſampâtan pada 'awrang jang mû"min.

24. Maka ſabantar djûga berterijakhlah bâpa 'ânakh 'îtu, ſambil mentjûtjor 'âjer matânja, dán ſombahlah: pâtek ber"îmân, hej Tûhân, tûlonglah kirânja 'âkan kûrang 'îmânku.

25. Dán ſerta delîhat Xîsâj bahuwa raxijet 'îtu meng"arûman, maka dehardikhnja hantu jang nedjis 'itu, ſabdânja padânja: hej hantu jang keluw dán tûlij, 'âku 'îni bertitah padâmu: kaluwarlah deri dâlamnja, dán djânganlah lâgi mâſokh kena dija.

26. 'Arkijen maka kaluwarlah 'ija, ſambil berterijakh dán menggontjang dija sângat: maka djadilah 'ânakh 'itu ſalâku 'awrang mâti, ſahingga katâlah 'awrang bânjakh, bahuwa 'ija ſudah mâti.

27. Maka Xîsâj pawn peganglah tângannja, dán perdirikanlah dija: maka bângonlah 'ija.

28. Dán ſatelàh ſudah 'ija mâſokh kadâlam rûmah, maka murid ρ nja bertanjâkanlah dija ſakûw ρ: kârana 'apa kâmij 'îni ſudah tijâda ſampat membowang dija 'îtu?

29. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu: djenis 'îni tijâda ſampat kaluwar 'awleh bârang ſaperkâra, melâjinkan 'awleh ſombahjang dán powâſa.

30. Maka kaluwarlah marîka 'îtu deri sâna, dán berdjâlanlah melintas tânah Djalîlâ: maka tijâda 'ija mâwu ſopâja ſa"awrang meng"atahuwij 'itu.

31. Kârana 'ija meng"âdjarlah murid ρ nja, dán ſabdâlah pada marika 'itu: bahuwa 'Ânakh 'Insân 'âkan deſarahkan kapada tângan ρ mânusija, ma-

kamarika 'îtu 'âkan membûnoh dija: dán ſatelàh ſudah 'ija debûnoh, maka pada hârij jang katiga 'ija 'âkan bangkit pûla.

32. Tetâpi tijadâlah marika 'îtu meng"arti perkatâ"an 'îtu, dán tâkotlah bertanjâkan dija.

33. Maka dâtanglah 'ija ka-Kafernalhûm : dán ſatelàh ſudah 'ija mâſokh rûmah, maka 'ija bertanjàkan marîka 'îtu: 'apâtah 'îtu jang kâmu ſudah berbitjâra sáma ſendirîmu di"antâra djâlan?

34. Tetâpi marîka 'îtu berdijam dirinja : kârana 'ija ſudahlah berbitjâra ſa"awrang sâma ſa"awrang di"antâra djàlan, sijâpa 'ada terbesàr.

35. Dán ſerta 'ija dûdokh, maka panggillah 'ija kaduwa belàs 'awrang 'ìtu, dán ſabdâlah padânja : djikalaw bârang sijâpa mâwu djâdi jang pertâma, 'ija 'àkan djádi jang terkomedijen deri pada ſakulijen, dán chàdim ſakâlijen 'ìtu.

36. Dán ſatelàh 'ija meng"ambil ſawâtu ka"ânakh, maka 'ija perdirikan dija 'îtu pada sâma tengah marika 'itu : dán ſatelàh ſudah 'ija mendâkap dija 'îtu, maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu :

37. Djikalaw bârang sijâpa menjambot ſawâtu djûga deri pada ſegala ka"ânakh jang ſabagîni dengan namâku, 'ija menjambot 'âku : dán djikalaw bârang sijâpa menjambot 'aku, tijâda 'ija menjambot 'âku, hânja dija jang ſudah menjûroh 'âku.

38. Bermûla sâhutlah Jahjâ padânja, ſombahnja : hej gûruw, kâmij ſudah melihat ſa"awrang jang membowangkan djin p dengan namâmu, jang tijâda meng"îring kâmij : maka kâmij ſudah melârangkan dija, ſebàb tijâda 'ija meng"iring kâmij.

39. Tetâpi berſabdâlah Xîsâj: djânganlah kâmu melârangkan dija; kârana bûkan 'ada ſa"awrang jang 'âkan meng"adâkan bârang khowat dengan namâku, dán bawleh lakàs berdjâhatkan 'âku.

40. Kârana bârang sijâpa jang bûkan 'ada melâwan kâmij, 'ija 'ada baſerta kâmij.

41. Kârana djikalaw bârang sijâpa memberìj kâmu minom ſatjâwan 'ãjer dengan namâku, ſebàb kâmu 'ada deri pada 'umet 'Elmesêlh, 'ãmin djôga 'âku berſabda pada kâmu, ſakâli p tijâda 'âkan menghilang pahalânja.

42. Dán djikalaw bârang sijâpa memberìj ſjak pada ſa"awrang deri pada ſegala 'awrang kitjil 'ini jang pertjâja 'âkan dâku, lebèhlah bergûna padânja, djikalaw ſawâtu bâtu kisâran dekenâkan pada lejhernja, dán 'ija debowangkan kadâlam lâwut.

43. Dán djikalaw tângannu memberìj ſjak padâmu, kûdonglah dija: 'ada lebèh bâjik padâmu mâſokh kadálam kahidôpan ſedàng mâmar 'adâmu, deri pada dengan bertângan duwa pergi mâſokh djahanam, kadâlam 'ãpij jang tijâda terpâdam;

44. Dimâna tjâtjingnja tijâda mâti, dàn 'ãpij tijâda depâdamkan.

45. Dàn djik̄alaw kakîmu memberìj ſjak padâmu, kûdonglah dij̄a: 'ad̄a lebèh bâjik padâmu mâſokh kadâlam kahidôpan ſedàng timpang 'adâmu, der̄i pad̄a dengan berkâki duw̄a debow̄angkan kadâlam djahan̄am, kadalâm 'ãpij jang tijâda terpâdam:

46. Dimâna tjâtjingnja tijâda mâti, dàn 'ãpij tijâda depâdamkan.

47. Dàn djik̄alaw matâmu memberìj ſjak padâmu, bow̄anglah dija: 'ad̄a lebèh bâjik padâmu dengan bermâta ſabelàh mâſokh kadâlam karadjâ''an 'Allah, der̄i pad̄a d̄engan bermâta duw̄a belàh debow̄angkan kadâlam 'ãpij djahan̄am:

48. Dimâna tjâtjingnja tijâda mâti, dàn 'ãpij tijâda depâdamkan.

49. Kârana ſaſa''awrang 'âkan degarâmij dengan 'ãpij, dàn ſaſawâtu perſombâhan 'âkan degarâmij dengan gâram.

50. Bâjiklah gâram: tetâpi djik̄alaw gâram 'itu djâdi tâwar rasànja, dengan 'ap̄a garàng kâmu 'âkan berbajikij rasânja itu? bej̄arlah 'ad̄a gâram didâlam ſendirîmu, dàn bejarlah kâmu berdâmej ſa''awrang dengan ſa''awrang.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla ſatelàh ſud̄ah 'ija bangkit kaluw̄ar der̄i sâna, mak̄a pergîlah 'ij̄a kapad̄a pam̄inggir ρ tânah Jehûdâ ſahîlir benow̄a jang diſabaràng Jardejn: mak̄a ſegala raʿijet 'itu pûla berdjâlanlah sâma ρ dâtang kapadânja: mak̄a, ſepertj bejasânja, de''âdjarkannja pûla marîka 'itu.

2. Mak̄a berdâtanglah 'awrang Farisij, dàn bertanjâkanlah dij̄a, djik̄alaw 'ada khalâl pad̄a ſa''awrang lâki ρ membow̄angkan binînja, ſambil mentjawbâ''ij dij̄a.

3. Tetâpi sâhutlah 'ij̄a, dàn ſabdâlah pad̄a marîka 'itu: 'ap̄a Mûsáj ſudah berpasàn pad̄a kâmu?

4. Mak̄a katâlah marîka 'itu: Mûsáj ſudah memberìj 'idjâzet menjûrat ſawâtu sûrat thalâkh, dàn membow̄angkan dija.

5. Mak̄a sâhutlah Xîsáj, dàn ſabdâlah pad̄a marika 'itu: 'awleh kârana katagâran hâti kâmu 'ija ſudah menjûrat penjurôhan 'ini pada kâmu.

6. Tetâpi der̄i pad̄a permulâ''an kadjadî''an 'Allah ſudah mendjadikan kaduwânja 'itu lâki ρ dàn parampuwan.

7. Der̄i kârana 'itu ſa''awrang mânusija hendakh meninggalkan bapânja dàn 'ibûnja, dàn malekàt pada binînja.

8. Mak̄a kaduwânja 'itu hendakh mendjâdi 'âkan ſawâtu djù ga dâging: ſahingga marika 'itu bûkan 'ad̄a lâgi duw̄a, hânja ſawâtu djûga dâging.

9. Sebàb 'itu bârang jang 'Allah ſudah berdjudûkan, djangan mânusija mentjerèjkan 'itu.

10. Maka didâlam rûmah murîd p nja pûla ſudah bertanjâkan dija 'akan khâl 'itu djûga.

11. Maka berſabdâlah 'ija pada marika 'îtu : djikalaw bârang sijâpa membowangkan binínja, dán berbinîkan parampuwan lâjin, 'ija bermûkah dengan meng″anjâja dija.

12. Dán djikalaw bârang ſa″awrang parampuwan membowangkan ſuwaminja, dán berlakíkan jang lâjin, 'ija bermûkah.

13. Sabermûla maka debâwa 'awranglah kapadânja 'itu bârang ka'ânakh p, ſopâja dedjâbatnja marika 'itu : maka murid p ſudah menghardikh 'awrang jang bâwa 'îtu.

14. Tetâpi gûſarlah Xisáj ſerta delihatnja 'îtu, dán ſabdâlah pada marika 'itu : berîlah *ka″ânakh* p dâtang kapadâku, dán djânganlah tagahkan marika 'îtu : kârana 'awrang ſabâgejnja berpûnja karadjâ″an 'Allah

15. 'Âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, djikalaw bârang sijâpa tijâda menjambot karadjâ″an 'Allah ſeperti ſawâtu ka″ânakh, ſakáli p tijâda 'ija 'âkan mâſokh kadâlamnja.

16. Maka 'ija pawn mendâkap marika 'îtu, dán bûboh tângannja di″âtasnja 'itu, dán memberkâtij dija.

17. Sabermûla maka, tatkâla 'ija kaluwar 'antâra djâlan, dâtanglah ſa″awrang berlárij, dán berteludlah menjombah dija, dán bertanjâlah padânja. hej gûruw jang bâjik, 'apâtah pâtek 'âkan berbowat, ſopâja pâtek berpuſakâ″ij kahidôpan kakàl?

18. Maka berſabdâlah Xîsáj padânja : meng″apa 'angkaw ſebùt 'âku bâjik? bârang ſa″awrang pawn tijâda bâjik, melâjinkan ſa″awrang djûga, jaxnij 'Allah.

19. 'Angkaw meng″atahuwij ſegala penjurôhan : djângan 'angkaw bermûkah : djângan 'angkaw membûnoh : djângan 'angkaw mentjûrij : djângan 'angkaw nâjik ſjaksi dusta : djângan 'angkaw merugîkan : berîlah 'angkaw khormat 'âkan bapâmu, dán 'âkan 'ibûmu.

20. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán ſombahlah padânja : hej gûruw, ſakalijen perkâra 'îni pâtek ſudah khâſitlkan deri pada kamudâ″anku.

21. Maka Xisáj pawn, ſerta detintangnja dija, pudjîlah dija, dán ſabdâlah padânja : ſawâtu perkâra 'ada kûrang padâmu : pergîlah, djuwallah ſegala ſaſawâtu jang 'angkaw mempunjâ″ij, dán berîlah 'îtu pada 'awrang miskîn : maka 'angkaw 'âkan ber″awleh ſawâtu mâta benda didâlam ſawrga. Maka marilah meng″iring 'áku, ſambil mendjondjong ſalib.

22. Tetâpi termangûlah 'ija deri kârana perkatâ″an 'itu, dán pergîlah berdjálan dengan duka tjitânja : kàrana 'adâlah 'ija menároh harta bânjakh.

23. Dán ſerta Xisáj menûlih kuliling p, berſabdâlah 'ija pada

murîd p nja : bagimâna dengan sûkarnja 'awrang jang menâroh harta p 'âkan mâſokh kadâlam karadjâ"an 'Allah ?

24. Maka dahſjatlah murîd p nja dengar ſegala perkatâ"annja 'îni. Maka pûla sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah pada marika 'îtu: hej 'ânakh p, bagimâna sûkar 'ada ſegala 'awrang jang hârap pada harta p 'îtu mâſokh kadâlam karadjâ"an 'Allah ?

25. 'Adâlah tergampang ſa"ejkor 'onta mâſokh turùs mâta ſawâtu djârom, deri pada 'awrang jang kâja 'îtu mâſokh kadâlam karadjâ"an 'Allah.

26. Maka lhejrânlah marika 'îtu mâkin lebèh tertjangàng, ſambil berkâta ſa"awrang pada ſa"awrang: sijâpa kalàkh dâpat dechalâtskan ?

27. Maka Xîsáj pawn menintang marika 'îtu, dán berſabda: 'awleh mânusija p tijâda 'îtu terkardjâkan, tetâpi bagi 'Allah bûkan ſabagitu : kârana ſegala ſaſawâtu dâpat dikardjâkan 'awleh 'Allah.

28. Sabermûla maka bahâru Petrus ſombahlah padânja : bahuwa ſaſonggohnja kâmij ſudah meninggalkan ſegala ſaſawâtu, dán ſudah meng"iring 'angkaw.

29. Maka sâhutlah Xîsáj, dán katâlah : 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bûkan 'ada bârang ſa"awrang jang ſudah meninggalkan rûmahnja, 'âtaw sûdâra p nja lâki p, 'âtaw sûdâra p nja parampuwan, 'âtaw bapânja, 'âtaw 'ibûnja, 'âtaw bininja, 'âtaw 'ânakh p nja, 'âtaw bendang p nja, 'awleh kârana ſebàb 'âku, dán ſebàb 'Indjîl,

30. Melâjinkan 'ija tarima ſarâtus lâpis ſakârang dâlam dunjâ 'îni, rûmah p, dán sûdâra p lâki p, dán sûdâra p parampuwan, dán 'ibuw p, dán 'ânakh p, dán bendang p, ſedàng 'ada perhambâtan; dán kahidôpan kakàl dâlam 'âchirat.

31. Tetâpi bânjakh 'awrang jang pertâma 'âkan 'ada jang terkomedijen, dán jang terkomedijen pawn jang pertâma.

32. Bermûla 'adâlah marîka 'itu 'antâra djâlan, ſambil mûdikh kapada Jerûſjalejm : dán 'adâlah Xîsáj mendihuluwij marika 'itu, maka dahſjatlah marîka 'îtu, dán tâkotlah ſedàng 'ija meng"ikot dija. Dán ſatelàh ſudah pûla 'ija menjambot kaduwa belàs 'awrang 'îtu ſerta dirinja, maka mulâ"ilah 'ija meng"atâkan pada marîka 'itu ſegala perkara jang nanti berlâku 'âtasnja :

33. Sabdânja, bahuwa ſaſonggohnja kâmij mûdikh kapada Jerûſjalejm, maka 'Ânakh 'Insân 'âkan deſarahkan pada kapâla p 'Imâm dán Kâtib p, maka marîka 'itu 'âkan menghukumkan dija 'âkan mâti debûnoh, dán ſarahkan dija pada Chalâjikh.

34. Maka marîka 'itu 'âkan permâjinkan dija, dán mentjomokhkan dija, dán meludâhij dija, dán membûnoh dija : maka pada hârij jang katiga 'ija 'âkan bangkit pûla.

35. Sabermûla maka berdû-

tanglah kapadânja Jaʿkhûb dán Jalhjâ, kaduwânja 'ânakh p lâki p Zebedâj, ſombahnja : hej gûruw, kâmij ſuka, ſopája 'angkaw berbowat pada kâmij bârang jang kâmij 'ákan minta.

36. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'itu : 'apa kâmu ſuka 'âku berbowat pada kâmu ?

37. Maka ſombahlah marika 'itu kapadânja : berîlah kirânja pada kâmij, ſopâja kâmij dûdokh, ſaʺawrang pada kânanmu, dán ſaʺawrang pada kirîmu didâlam kamulijâʺanmu ?

38. Tetâpi berſabdâlah ʿIsâj pada marika 'itu : tijâda kâmu tâhu 'apa kâmu minta. Dâpatkah kâmu mînom tjâwan minôman 'itu, jang 'âku 'ini minom ? dán depermandîkan dengan permandijan 'itu, dengan jang mâna 'áku 'ini depermandîkan?

39. Maka ſombahlah marîka 'itu kapadânja : kâmij dâpat. Maka berſabdâlah ʿIsâj pada marika 'itu : ſonggohpawn kâmu 'ákan minom tjáwan minôman 'itu, jang 'aku 'ini minom, dán depermandikan dengan permandijan 'itu, dengan jang mâna 'áku 'ini depermandikan :

40. Tetapi dûdokh pada kâ-nanku dán pada kiriku, búkan 'ada 'átasku memberij 'itu, melâjinkan pada 'awrang jang kapadânja 'itu tertantu.

41. Dán demi kaſapûloh 'awrang dengar 'itu, maka bahâru gûſarlah 'ija 'âkan Jaʿkhûb dán Jalhjâ,

42. Dán ſatelàh ſudah ʿIsáj memanggil marika 'itu dâtang hampir, maka berſabdâlah ija padánja ; kâmu tâhu bahuwa ſegala 'awrang jang membilang dirinja 'ada panghûlu p chalâjikh 'itu memegang patuwânan diʺâtasnja : dán 'awrangnja beſàr p memegang pengʺawasáʺan diʺâtasnja,

43. Tetâpi bagîtu djângan djâdi diʺantâra kâmu : hânja djikalaw bârang sijâpa mâwu djâdi besàr diʺantara kâmu, hendakhlah 'ija djâdi châdimmu,

44. Dán djikalaw bârang sijâpa diʺantâra kâmu mâwu djâdi hûlu, hendakhlah 'ija djadi hamba ſakalijennja.

45. Kârana lâgi 'Ânakh 'Insân ſudah tijâda dâtang 'âkan deperbowat chidmet padânja, hànja 'âkan berbowat chidmet ſendirij, dán memberij djiwânja 'âkan harga tubûſan ganti 'awrang bânjakh,

46. Sabermûla maka dâtanglah marika 'itu ka-Jerîhaw : dán tatkâla 'ija kaluwar deri dâlam Jerîhaw, ſerta dengan murid p nja, dán razijet bânjakh, maka dûdokhlah 'ânakh lâki p Tîmáj, jang perſebûtannja Barthimáj jang bûta 'itu, desisij djâlan minta. p.

47. Dán ſerta dedengarnja bahuwa 'adâlah 'ija 'itu ʿIsáj Nâtzirij, maka mulâʺilah 'ija berterijakh dán ſombah : hej ʿIsáj 'ánakh Dâʺúd, kasijânkanlah pâtek !

48. Maka bânjakh 'awrang

menghardikhlah dija, ſopâja 'ija berdijam dirînja; tetâpi berterijakhlah 'ija mâkin lebèh: hej 'ânakh Dâ'ûd, kasijankanlah pâtek!

49. Dán ſerta berdîrij Xîsáj, maka desûrohnja memanggil dija: maka 'awrang pawn panggillah 'awrang bûta 'itu meng"atâkan padânja: pertatâplah hatîmu, bângonlah, 'ija memanggil dikaw.

50. 'Arkijen, ſatelàh ſudah 'ija membowang ſelimotnja, maka bângonlah 'ija dán dâtanglah kapada Xisáj.

51. Maka sähutlah Xísáj, dán ſabdâlah padânja: 'apâtah kawkahendâkij 'âku berbowat padâmu? maka ſombahlah 'awrang bûta 'itu padânja: hej mawlânâ, ſopâja pâtek dâpat melihat.

52. Maka berſabdâlah Xisáj padânja 'itu: pergilah berdjalan, 'îmânmu ſudah memaliharâkan dikaw. Maka ſabantar djûga 'adálah 'ija melihat, dán meng"iring Xîsáj ſapandjang djàlan.

FATSAL JANG KA XI.

1. SAbermûla manakâla marika 'itu menghampirlah kapada Jerûſjalejm, ſampej ka-Bejt Fâdjej dán Bejt Xanjâ dekàt bûkit Zejtûn, maka sûrohlah 'ija duwa 'awrang deri pada murîd p nja,

2. Dán ſabdâlah 'ija padânja: pergilah kâmu kapada djadjâhan jang berſabarângan dengan kâmu: maka ſabantar, ſerta kâmu mâſokh kadâlamnja 'itu, kâmu 'âkan mendâpat ſa'ejkor kalidèj mûda tertambat, di"âtas jang mâna ſa"awrang mânusija bulòm berkandarâ'an: 'awrejkanlah dán hentarkanlah dija 'itu kamârij.

3. Dán djikalaw bârang ſa"awrang berkâta pada kâmu: meng"apa kâmu berbowat 'itu? maka hendakhlah kâmu berkâta; bahuwa 'ada kardja Tûhan 'âkan dija 'itu: maka ſabantar djûga 'ija 'ákan sûroh dija dàtang kamârij.

4. 'Arkijen maka pergilah marika 'itu, dán mendâpatlah kalidèj mûda 'itu tertambat dekàt pintu diluwar pada simpàngan djâlan, dán 'awrejkanlah dija 'itu.

5. Maka ſatengah 'awrang deri pada ſegala 'awrang jang berdîrij disâna 'itu berkatalah pada marika 'itu: 'apa kardja kâmu meng"awrej kalidèj mûda 'itu?

6. Tetâpi berkatâlah 'ija pada marika 'itu, ſeperti Xisáj ſudahlah berpasàn: maka 'awrang pawn membejarkan marika 'itu bowat.

7. Maka dehentarkannja kalidèj mûda 'itu kapada Xisáj, dán debûbohnja pakâjin p nja di"âtasnja: maka dûdokhlah 'ija di"âtasnja 'itu.

8. Maka bânjakh 'awrang hamparkanlah pakàjin p nja pada djálan: dán 'awrang làjin pawn karatkanlah dâhan p deri pada pôhon p kâjuw, dán hamparkanlah dija pada djálan.

9. Mak̄a ſegal̄a 'awrang jang mengʺandjar, dàn jang mengʺikot 'itu berterijakhlah, 'ûdjarnja: Hawſjaƶnâ! mubâraklah 'ija jang dâtang dengan nâma mahâ besàr Tûhan.

10. Mubâraklah karadjâʺan bâpa kâmij Dâʺûd, jang dâtang dengan nâma mahâ besàr Tûhan: Hawſjaƶnâ dâlam tampat ρ jang mahâ tinggij.

11. Sabermûl̄a mak̄a mâſolkhlah Ƶisaj kadâlam Jerûſjalejm, dàn kadâlam Kaƶbah: dàn ſatelàh ſud̄ah 'ija mengʺâmat ρ ij ſamowânja, mak̄a ſedàng ſudah ſakârang kotika petàng hârij, kaluw̄arlah 'ija kapada Bejt Ƶanjâ ſerta dengan kaduw̄a belàs awrang 'itu.

12. Mak̄a pad̄a kaʺejsôkan harinja, tatkâla marika 'itu kaluw̄ar der̄i dâlam Bejt Ƶanjâ, 'ija pawn berlâpar.

13. Dàn ſerta delihatnja der̄i djâwoh ſawâtu pôhon 'ãrâ jang berdâwon, mak̄a pergilah 'ija melihat kâluw ρ 'ija 'akan mendâpat 'ap̄a ρ padânja: dàn ſatelàh ſudah 'ija dâtang kapadânja, maka ſaſawâtu pawn tijâda dedâpatnja padânja, melâjinkan dâwon ρ sâdja: kârana bulòm 'adâlah mûsim bow̄ah ρ 'ãrâ.

14. Maka ſâhutlah Ƶisâj, dàn ſabdâlah padânja: djânganlah lâgi bârang ſaʺawrang mâkan bow̄ah der̄i padâmu ſampej ſalâma ρ nja. Maka dedengar 'itu 'awleh murid ρ nja.

15. Sabermûla maka dâtanglah marika 'itu kadâlam Jerûſjalejm: dàn ſatelàh ſud̄ah Ƶisâj mâſolkh kadâlam Kaƶbah, mak̄a bahâru 'ija membow̄ang ſegal̄a 'awrang jang mendjuw̄al dàn membilij didâlam Kaƶbah, dàn membâlik belàh ſegal̄a mâjidah 'awrang tſar̄âf, dàn ſegala kursij 'awrang jang medjuw̄al merpâtij ρ.

16. Dàn tijâda deberinja ſaʺawrang membâwa bârang bâdjan mâſolkh ſalâlu Kaƶbah.

17. Mak̄a 'ija mengʺâdjar ſambil berſabda pad̄a marika 'itu: bûkankah ſud̄ah tersûrat, bahuw̄a khobahku 'âkan diſebùt rûmah ſombahjang pad̄a ſakalijen chalâjikh? tetâpi kâmu 'ini ſudah djadikan 'itu ſawâtu gôha 'awrang penjâmon.

18. Maka Kâtib ρ dàn kapâla ρ 'Imâm dengarlah 'itu, dàn tjaharilah dâja 'upâja butap̄a dehilangkannja dija garàng: kârana tâkotlah marika 'itu der̄i padânja 'itu, ſebàb ſamow̄a raƶijet 'itu hhejrânlah tertjengàng der̄i kârana pengʺadjârannja.

19. Dàn ſatelàh ſud̄ah petàng hârij, mak̄a pergilah 'ija kaluw̄ar der̄i dâlam negerij 'itu.

20. Mak̄a pad̄a pâgi ρ hârij, ſedàng marika 'itu lâlu lampoh, delihatnja pôhon 'ãrâ 'itu ſudah kakeringan ſampej 'âkar ρ nja.

21. Dàn ſedàng Petrus mengʺenàng 'itu, mak̄a ſombahlah 'ija padânja: hej mawlânâ, bahuw̄a ſaſonggohnja pôhon 'ãrâ jang

'angkaw ſudah meng''utôkij 'itu ſudah kakeringan.

22. Maka sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah pada marika 'îtu: hendakhlah kâmu târoh 'îmân 'âkan 'Allah.

23. Kârana 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, djikalaw bârang sijâpa 'âkán berkâta garàng pada bûkit 'îni, ter''angkatlah dán terbowanglah kadâlam láwut, dán tijâda 'âkan buwas didâlam hatînja, hânja pertjâja, bahuwa ſegala ſaſawâtu jang dekatâkannja 'âkan djâdi, 'îtu pawn 'âkan berlâku padânja ſeperti telàh dekatâkannja.

24. Tâgal 'itu 'âku berſabda pada kâmu, bârang ſakalijen jang kâmu minta dâlam ſombahjang, pertjajâlah bahuwa kâmu 'âkan tarîma 'îtu, maka 'îtu 'âkan berlâku pada kâmu.

25. Dán 'apabîla kâmu berdîrij hendakh ſombahjang, meng''amponilah djikalaw 'ada bârang daxwâmu 'âtas ſa''awrang: ſopâjâ lâgi bapâmu jang 'ada diſawrga 'itu meng''ampônij pada kâmu ſegala perſalâhanmu.

26. Tetâpi djikalaw tijâda kâmu meng''ampônij, maka lâgi bapâmu jang 'ada diſawrga tijâda 'âkan meng''ampônij ſegala perſalâhanmu.

27. Sabermûla maka pûla dâtanglah marika 'îtu mâſokh Jerûſjalejm: dán ſedàng 'ija 'adâlah berdjâlan p didalam Kaxbah, maka berdâtanglah kapadânja kapâla p 'Imâm, dán Kâtib p, dán Sjujûch,

28. Dán berkatâlah padânja: 'awleh jang mâna kawâſa 'angkaw berbowat ſegala perkâra 'îni? dán sijâpa ſudah memberìj padâmu kawâſa jang demikijen 'îni, 'âkan berbowat ſegala perkâra 'îni?

29. Tetâpi sâhutlah Xîsáj, dán katâlah pada marika 'îtu: lâgi 'âku 'ini hendakh bertanjâkan kâmu ſapâtah kâta, sâhutlah lâgi padâku, maka 'âku 'âkan berkâta pada kâmu 'awleh jang mâna kawâſa 'âku berbowat ſegala perkâra 'îni.

30. Permandijan Jahhjâ deri pada ſawrgâkah, 'âtaw deri pada mânusijâkah 'adânja? hendakhlah menjâhut padâku.

31. Maka berbitjarâlah marîka 'îtu sâma ſendirînja, 'ûdjarnja: djikalaw kâmij katâkan deri pada ſawrga, maka 'ija 'âkan berkâta, kârana 'apa kalàkh ſudah tijâda kâmu pertjâja 'âkan dija?

32. Tetâpi djikalaw kâmij katâkan, deri pada mânusija, maka kâmij tâkot deri pada khawm: kârana ſakalijennja membîlang Jahhjâ, bahuwa ſonggoh p 'adálah 'ija ſa''awrang Nabîj.

33. Maka sâhutlah marika 'îtu, dán katâlah pada Xîsáj: kâmij tijâda tâhu. Maka sâhutlah Xîsáj, dán katâlah pada marîka 'îtu: maka tijâda 'âku 'îni lâgi mâwu katâkan pada kâmu, 'awleh jang mâna kawâſa 'âku berbowat ſegala perkâra 'îni.

FATSAL JANG KA XII.

1. SAbermûla mak̄a mulâ″îlah 'ija berkâta pad̄a marik̄a 'îtu dengan bâwa bâgej p per″upamá″an : ſa″awrang mânusija ſudah men̄ânam ſawâtu tanáman pôhon 'angawr, dán ſud̄ah menároh ſawátu pâgar kuliling dija, dán ſud̄ah meinâhat ſawátu 'apitan 'angawr, dán ſudah per″ûſah ſawâtu manârah, dán ſudah ſejwâkan dija 'itu pad̄a 'awrang dûſon : lâlu ber″angkat kaluw̄ar katânah lâjin.

2. Mak̄a 'ap̄abila mûsim ſud̄ah ſampej, desûrohnja ſa″awrang hamba pergi kapad̄a 'awrang dûſon 'itu, ſopâja de″ambilnja der̄i pad̄a 'awrang dûſon 'itu hhâtsil bow̄ah tanâman pôhon 'angawr 'itu.

3. Tetâpi marîka 'îtu tangkaplah, dán palûlah dija, dán sûrohlah dija pûlang dengan hampánja.

4. Mak̄a pûla desûrohnja ſa″awrang hamba lâjin pergi kapada marîka 'itu : mak̄a 'awrang 'itu djûga delûtarnja dengan bátu p, dán meluká'ij kapalânja, dán desûrohnja dija pûlang dengan bernûluw.

5. Mak̄a pûla desûrohnja ſa″awrang lájin pergi, mak̄a 'awrang 'itu djûga debûnohnja : dán bânjakh 'awrang lâjin p, jang ſatengahnja telàh dejalûnja, dán ſatengahnja pawn telàh debûnohnja.

6. 'Adapawn ſedàng lâgi 'adâlah padânja ſa″awrang 'ânakh lâki p jang dekâſehnja, maka pada 'àchirnja lâgi telàh desûrohnja dija 'itu pergi kapada marika 'itu, 'ûjarnja : ſamadjâlah marîka 'itu nanti sûpan ſanton 'âkan 'ânakhku lâki p.

7. Tetâpi 'awrang dûſon 'îtu djûga berkatâlah sâma ſendirînja : bahuw̄a 'ija 'ini 'ada wâritz, marîlah, bejar kâmij membûnoh dija, maka pusâka 'itu 'ákan 'ada bag̅i kâmij.

8. Mak̄a de″ambilnja lâlu debûnohnja dija, dán debow̄angnja dija kaluw̄ar tanáman pôhon 'angawr.

9. 'Ap̄âtah kalàkh Tuw̄an jang 'ampûnja tanâman pôhon 'angawr 'itu 'âkan berbowat ? 'ija 'akan dâtang dán menghîlangkan 'awrang dûſon 'itu, dán ſejwákan tanâman pôhon 'angawr 'itu pada 'awrang lâjin.

10. Bûkankah lâgi kâmu ſud̄ah membâtja 'Elmektûb 'ini? batu, jang 'awrang per″ûſah ſudah membow̄ang, 'itu djûga ſudah djádi 'âkan hûlu pendjûrej.

11. Der̄i pad̄a fîhakh mahâ besàr Tûhan ſud̄ah djâdi perkâra 'ini, mak̄a 'itu 'ad̄a katjangângan pada mâta p kâmij.

12. Maka ſuk̄áſah marîk̄a 'itu menangkap dija, tetâpi tâkotlah 'ija deri pada razijet : kârana meng″atahuwilah marika 'itu, bahuw̄a 'ija katálan per″upamâ″an 'ini menandá″ij dija : maka marîka 'itu meninggalkanlah dija, dán pergilah berdjálan.

13. Sabermûla mak̄a desûrohnja pergi kapadânja bârang 'awrang deri pada 'awrang Fa-

rîsij dán ’awraŋ Hejrawdejsij ſopâja detaŋkapnja dija deŋan bâraŋ perkatâ″an.

14. ’Adapawn dâtaŋlah marîka ’îni, dán katâlah padânja: hej gûruw, kâmij tâhu bahuwa ’aŋkaw ’ada benàr, dán tijâda ’indah ’âkan bâraŋ ſa″awraŋ, kârana tijâda ’aŋkaw menîlikh mûka bâraŋ mânusija p, tetâpi meŋ″âdjar djâlan ’Allah deŋan ſabenarnja: lhalâlkah memberij ’ûpetij pada KHajtſar, ’âtaw tijadâkah? hâroskah kâmij memberij, ’âtaw tijadâkah memberij?

15. Tetâpi, ſedàŋ dekatahuwînja nifâkhnja, berſabdâlah ’ija pada marîka ’îtu: meŋ″apa kâmu mentjawbâ″ij ’âku? bawâlah kapadâku ſawâtu dînâr, ſopâja kulihat.

16. Maka debawanjâlah ſakepìŋ. Maka berſabdâlah ’ija pada marîka ’îtu: sijâpa pûnja rûpa dán tarâ ’ini? maka katâlah marîka ’îtu kapadânja: KHajtſar pûnja.

17. Maka sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah pada marîka ’îtu: bâjarlah kalàkh bâraŋ jaŋ KHajtſar pûnja pada KHajtſar, dán bâraŋ jaŋ ’Allah pûnja pada ’Allah. Maka lhejrânlah marîka ’îtu meneŋar dija.

18. Sabermûla maka berdâtaŋlah kapadânja ’awraŋ TSadûkhij, jaŋ kâta p, bûkan ’ada bâraŋ lhijâmet: maka ’ija bertanjâkanlah dija, ’ûdjarnja:

19. Hej gûruw, Mûsáj ſudah menjûrat pada kâmij, bahuwa, djikalaw mâti sûdara lâki p ſa″awraŋ ’ãnuw, dán meniŋgalkan ſawâtu bîni, dán bâraŋ ’ânakh tijâda detiŋgalkannja, ſopâja sûdarânja lâki p meŋ″ambil binînja ’îtu, dán membaŋkitkan benèh pada sûdarânja ’îtu.

20. ’Adapawn ’adâlah tûdjoh ’awraŋ sûdâra lâki p: maka jaŋ pertâma ’ambillah ſawâtu bîni, dán tatkâla matînja tijâda detiŋgalkannja bâraŋ benèh.

21. Maka jaŋ kaduwa ’îtu ’ambillah parampuwan ’îtu djûga, dán matîlah, maka ’ija ’îni lâgi tijadâlah meniŋgalkan bâraŋ benèh: dán jaŋ katîga ’îtu ſabâgejnja.

22. Maka katûdjohnja ſudah meŋ″ambil dija ’îtu djûga, dán ſudah tijâda meniŋgalkan bâraŋ benèh: jaŋ komedijen deri pada ſakalijen ’îtu matilah lâgi bîni ’îtu.

23. Pada hârij khijâmet kalàkh, manakâla marîka ’îtu ’âkan hâbis baŋkit, sijâpa pûnja deri pada ſegala ’awraŋ ’îni ’âkan ’ada bîni ’îtu? kârana katûdjoh ’awraŋ ’îtu ſudah ber″isterîkan dija.

24. Maka sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah pada marîka ’îtu: bûkankah kâmu ſasàt, ’awleh kârana ſebàb tijâda kâmu meŋ″atahuwij Sûrat p an, dán tijâda khowat ’Allah?

25. Kârana manakâla marîka ’îtu ’âkan hâbis baŋkit deri ’antâra ’awraŋ mâti p, maka tijâda ’ija kahâwin, dán tijâda ’ija dekahâwinkan: tetâpi ’ija

ada penâka Melâ″ikat, jang 'ada 'diſawrga.

26. Tetâpi 'âkan 'awrang mâti p bahuwa 'ija 'âkan debangkitkan, bûkankah kâmu ſudah membâtja didâlam sûrat Mûsâj, bagimâna 'Allah ſudah baſermân padânja dâlam hûtan karendang, ſabdânja: 'Âku 'îni 'ada 'Ilah 'Ibrâhîm, dân 'Ilah Jitshâkh, dân 'Ilah Jaxkhûb?

27. 'Allah bûkan 'ada 'Ilah 'awrang mâti p, hânja 'awrang hidop p. Sebâb 'îtu kâmu 'îni 'ada ſasàt 'âmat.

28. Maka berdâtanglah ſa″awrang deri pada Kâtib p, ſerta dedengarnja marika 'itu berbantah p an, ſedàng dekatahuwinja, bahuwa 'ija ſudahlah menjâhut bâjik p bâlas awrang 'itu, dân bertanjâkanlah dija: 'apâtah penjurôhan jang pertâma deri pada ſakalijen?

29. Maka sâhutlah Xîsâj padânja: bahuwa jang pertâma deri pada ſakalijen penjurôhan 'inilah: dengarlah, hej 'awrang Jiſrâ″ejl! mahâ besàr Tûhan 'Ilah kâmij, 'itûlah Tûhan jang 'ala 'adânja.

30. Maka hendakhlah 'angkaw meng″aschij mahâ besàr Tûhan 'Ilahmu dengan ſaganàp hatimu, dân dengan ſaganàp djiwâmu, dân dengan ſaganàp xakhalmu, dân dengan ſaganàp khowatmu. 'Inilah penjurôhan jang pertàma.

31. Maka jang kaduwa jang ſabâgejnja 'ija 'itu 'inilah: hendakhlah 'angkaw meng″aschij ſamâmu mânusija ſeperti ſendirîmu. Bûkan 'ada bârang penjurôhan lâjin jang terbesàr deri pada kaduwa 'îni.

32. Maka beratâklah Kâtib 'itu padânja: hej gûruw, ſabâjik dengan ſabenàrnja 'angkaw ſudah berkâta, bahuwa 'Allah 'ada 'aſa, dân bûkan 'ada jang lâjin deri padânja 'itu.

33. Dân meng″aschij dija dengan ſaganàp hâti, dân dengan ſaganàp xakhal, dân dengan ſaganàp djîwa, dân dengan ſaganàp khowat: dân meng″asêhij sâma mânusija ſeperti ſendirînja, 'itu 'ada lebèh deri pada ſakalijen perſombáhan tûnu p an, dân perſombâhan bomsilèh p an.

34. Dân ſerta Xîsâj meng″arti bahuwa ſudahlah 'ija menjâhut dengan budimânnja, maka berſabdâlah 'ija padânja: bûkan 'angkaw 'ada djâwoh deri pada karadjâ″an 'Allah. Maka ſa″awrang pawn tijadâlah barânij bertanjâkan dija lâgi.

35. Bermûla maka sâhutlah Xîsâj, dân ſabdâlah, ſambil meng″âdjar didâlam Kaxbah: bagimâna Kâtib p berkàta p, bahuwa 'Elmesêth 'ada 'ânakh Dâ″ûd?

36. Kârana Dâ″ûd ſendirij ſudah meng″àtjap 'awleh 'Ilhâm Rôhhu-'lkhudus: mahâ besàr Tûhan ſudah baſermân pada Tûhanku: dûdokhlah 'angkaw pada kânanku, ſahingga 'âku târoh ſatarûw p mu 'âkan pelâpikh kâki p mu.

37. Dâ″ûd ſendîrij kalàkh menjebût dija Tûhan: maka bagi-

mâna garang 'ija 'ada 'ânakhnja? maka kabanjâkan raȥijet 'îtu ſukâlah menengar dija.

38. Maka berſabdâlah 'ija pada marika 'îtu dâlam peng"adjârannja: paliharâkanlah dîrij kâmu deri pada Kâtib p, jang ſuka berdjâlan berbâdju pandjang, dán menjambot pemberijan ſalâm pada pakàn p.

39. Dán dûdokh di"âtas petarâna p râja didâlam Kanîsah p, dán meng"ambil kadudôkan râja dâlam perdjamuwan p.

40. Jang mâkan hâbis rûmah p ſegala bâluw, 'îtu pawn dengan rûpa ſombahjang landjut p. Marika 'îtu 'âkan ber"awleh hhukum jang lebèh baràt.

41. Sabermûla ſerta dûdokhlah Ȥîsâj berſabarângan dengan pitij chazînat, maka tejngokhlah 'ija bagimâna raȥijet membûboh pîtis kadâlam pitij chazînat 'îtu: maka bânjakh 'awrang jang kâja 'îtu bûbohlah bânjakh kadâlamnja.

42. Maka dâtanglah ſa"awrang parampuwan bâluw jang miskîn, jang membûboh kadâlamnja 'îtu duwa keping, jaȥnij, ſasûku deri pada ſakûpang.

43. Maka panggillah 'ija murid p nja dâtang hampir, dán katâlah padânja: 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa parampuwan bâluw jang miskîn 'îni ſudah membûboh lebèh bânjakh deri pada ſakalijen 'awrang jang ſudah membûboh kadâlam pitij chazînat.

44. Kârana ſakalijennja 'ìtu ſudah membûboh deri pada kalimpâhannja: tetâpi parampuwan 'îni deri pada kakurângannja ſudah membûboh ſegala ſaſawâtu jang 'ija mempunjâ"ij jaȥnij, ſaganàp hidop p annja.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAbermûla tatkâla kaluwarlah 'ija deri dâlam Kaȥbah, maka ſombahlah padânja ſa"awrang deri pada murid p nja: hej gûruw, lîhatlah barapa besàr bâtu p, dán barapa besàr per"usâhan p!

2. Maka sâhutlah Ȥîsâj, dán ſabdâlah padânja: tejngokhkah 'angkaw ſegala per"usâhan jang besàr 'ini? bârang ſabowah bâtu tijâda 'âkan detinggalkan terſûſon 'âtas bâtu, jang tijâda 'âkan derombakh.

3. Maka tatkâla 'ija dûdokh di"âtas bûkit Zejtûn berſabarângan dengan Kaȥbah, bertanjâkanlah dija Petrus, dân Jaȥkhûb, dán Jahhjâ, dán 'Andarijâ 'itu ſakûw p.

4. Katâkanlah kirânja pada kâmij, manakâla ſegala perkâra 'îni 'âkan djâdi? dán 'apâtah tanda manakâla ſamowa perkâra 'îni nanti berkaputuſan?

5. Maka sâhutlah Ȥîsâj pada marika 'ìtu, dán mulâ"ilah berſabda: 'ingatlah djângan bârang ſa"awrang menjasàtkan kâmu.

6. Kârana bânjakh 'awrang 'âkan dâtang dengan p 'kej nâmâku, katânja: bahuwa 'âku 'îni 'ada 'Elmesêhh, dán 'ija 'â-

kan menjasàtkan bânjakh 'awrang.

7. Dán manakâla kâmu dengar lhâl paparângan, dán warta paparângan, djänganlah kâmu gantar; kârana tadâpat tijâda 'itu djâdi: tetâpi bulòm pej 'ada kaſudahan.

8. Kârana chalikhah 'âkan berbangkit lâwan chalikhah, dán karadjâ'an lâwan karadjâ'an: dán 'âkan djàdi babarapa gompah bûmi pada bâgej p tampat, tjahdán 'âkan djâdi babarapa kalapâran dán kaharuwan. Segala perkâra 'îni permulâ'an ſegala perſakitan djûga.

9. Tetâpi hendakhlah kâmu 'înì 'ingat 'äkan ſendirimu: kârana marîka 'itu 'âkan ſarahkan kâmu kadâlam madjlis p, dán kadâlam Kanîſah p: kâmu 'âkan depalùkan, dán deperdirîkan dihadâpan 'Adapâti p dán Râdja p 'awleh kâranâku, 'âkan kaſjaksi'an pada marika 'îtu.

10. Maka hâros 'Indjîl dechothbatkan dihûlu kapada ſakalijen chalâjikh.

11. Tetâpi 'apabîla 'awrang menghentar kâmu 'âkan ſarahkan kâmu, djânganlah kâmu dihûlu bertjinta 'apa kâmu 'âkan kâta p, dán djânganlah kâmu berkira p: tetâpi bârang jang 'âkan dekarunjâkan garàng pada kâmu pada djàm 'ítu djûga, katâkanlah 'itu. Kârana bûkan kâmu 'îni 'ada 'awrang jang kâtap, hânja Rôkhu-'lkhudus.

12. Maka ſa'awrang sûdâra 'âkan ſarahkan sûdarânja kapada mawt, dán bâpa pawn 'ânakhnja: dán 'ânakh p 'àkan bângon lâwan 'ibuw bapânja, dán mematîkan dija 'îtu.

13. Dán kâmu 'âkan 'ada terbintjij 'awleh ſakalijen 'awrang deri kârana namâku: tetâpi bârang sijâpa tinggal tzâbit ſampej kapada tamat, 'ija 'âkan dechalâtskan.

14. 'Âpabîla kalàkh kâmu 'âkan melihat makrûhat jang berbinâſa, jang telàh terſebût 'awleh Nabìj Danijejl 'îtu berdîrij bârang dimâna tijâda pâtut, (bârang sijâpa jang membâtja 'îtu, hendakhlah 'ija meng'ejling) tatkâla 'itu hendakhlah 'awrang 'îsijtânah Jehûdâ 'itu berlârij kapada gûnong p.

15. Maka sijâpa jang 'ada di'âtas 'âtap rûmah, djânganlah 'ija tûron kadâlam rûmah, dán djânganlah 'ija mâſokh meng'ambil 'apa p deri dâlam rûmahnja.

16. Dán sijâpa jang 'ada pada bendang, djánganlah 'ija bâlikh pûlang 'âkan meng'ambil pakejannja.

17. Tetâpi wâ'j bagi ſegala parampuwán jang bonting, dán jang menjuſuwij pada hârij p 'itu djûga.

18. Tetâpi hendakhlah kâmu berdozâ, 'âgar djângan djâdi pelarijanmu 'itu pada mûsim dingin.

19. Kârana hârij p 'itu djûga 'âkan 'ada hârij kaſukâran, jang ſabâgejnja bulòm penah djâdi deri pada permulâ'an ſegala machlûkh, jang telàh dedjadikan

'Allah, ſampej ſakârang 'îni, dân ſakâli p tijâda 'âkan djâdi.

20. Dân djikalaw tijâda mahâ besàr Tûhan ſudahlah perhinggâkan hârij p 'îtu djûga, barang dâging pawn tijâda 'âkan terpalihâra: tetâpi 'awleh kârana ſebàb 'awrang pilêhan, jang telàh depîlehnja, 'ija ſudah perhinggâkan hârij p 'îtu.

21. Maka tatkâla 'îtu djikalaw bârang sijâpa 'âkan berkâta pada kâmu: lihatlah, 'Elmesêhh 'ada desîni: 'âtaw lîhatlah, 'ija 'ada disâna; djânganlah kâmu pertjâja.

22. Kârana babarapa Mesêhh dusta, dân Nabij p dusta 'âkan berdirij, dân 'âkan meng"adâkan babarapa tanda dân 'usdjûbet, 'âkan menjaſatkan (djikalaw bawleh) lâgi 'awrang pilêhan.

23. Tetâpi kâmu 'îni hendakhlah 'ingat: bahuwa ſaſonggohnja 'âku terdihûlu ſudah memberij natsihhat pada kâmu 'âkan ſamowânja.

24. Tetâpi pada hârij p 'îtu djûga komedijen deri pada kaſukâran 'îtu, maka matahârij 'âkan dekalàmkan, dân bûlan tijâda 'âkan memberij tjahajânja.

25. Dân bintang p dilângit 'âkan gûgor, dân ſegala tantarâ jang 'adâ dilângit 'îtu 'âkan degarakhkan.

26. Maka tatkâla 'îtu 'awrang 'âkan melîhat 'Ânakh 'Insân dâtang di"âtas 'âwan p dengan peng"awasâ"an besàr, dân dengan kamulijâ"an.

27. Maka tatkâla 'îtu 'ija 'âkan menjûroh Melâ"ikatnja kaluwar, dân menghimponkan ſegala 'awrang pilêhannja deri ſabelàh ka"ampat 'ângin, deri pada hûdjong bûmi ſampej kapada hûdjong lângit.

28. Bermûla hendakhlah kâmu bel"âdjar deri pada pôhon'ârâ per"upamâ"an 'îni: 'apabîla bahâru dâhannja djâdi bâſah dân dâwon p nja bertomboh, kâmu tâhu bahuwa mûsim kamâraw 'ada hampir.

29. Bagîtu lâgi kâmu 'îni, apabila kâmu 'âkan melihat Segala perkâra 'îni djâdi, katahuwîlah, bahuwa 'îtu 'ada hhâdlir dimûka pintu.

30. 'Âmin djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa bangſa 'îni tijâda 'âkan lûput, ſabulòm ſamowa 'ini ſudah djâdi.

31. Lângit dân bûmi 'âkan lûput: tetâpi perkatâ"an p 'âku tijâda 'âkan lûput.

32. 'Adapawn 'âkan hârij dân djàm 'îtu tijâda dekatahuwij ſa"awrang, dân tijâda Melâ"ikat jang diſawrga, dân tijâda 'Ânakh lâki p 'îtu, melâjinkan Bâpa.

33. 'Îngatlah kâmu, berdjagâlah, dân ſombahjanglah: kârana tijâda kâmu tâhu, 'apakâla wakhtûnja 'ada.

34. 'Andej p ſeperti ſa"awrang mânusija, jang mâwu ber"angkat kaluwar katânah lâjin, 'îtu meninggalkan rûmahnja, dân memberij kawâſa pada hamba p nja, dân pada mâsing p ſa"awrang kardjânja, dân pada penongguw

pintu berpasànlah 'ija; ſopâja 'ija berdjâga.

35. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu berdjâga, (kârana tijâda kâmu meng"atahuwij, 'apabîla Tuwan jang 'ampûnja rûmah 'âkan dâtang, pada petàng hârij, 'âtaw pada tengah mâlam, 'âtaw pada dinhârij tatkâla 'âjam djantan berkûkokh, 'âtaw pada pâgi hârij.)

36. 'Âgar djângan 'ija dâtang ſakûnjong p, dàn mendâpat kâmu tîdor.

37. Maka bârang jang 'âku berſabda pada kâmu, 'itu 'âku berſabda pada ſakalijen 'awrang: hendakhlah kâmu berdjâga.

FATSAL JANG KA XIV.

1. SAbermûla maka lâlu duwa hârij 'ada Fáſalh, dàn mâſa râja fathir: maka kapâla p 'Imâm dàn Kâtib p tjaharîlah dâja 'upâja, butapa detangkapnja dija dengan tipuw, dàn debûnohnja dija.

2. Tetâpi berkatâlah marîka 'îtu: djângan pada hârij râja, 'âgar mudah p an djângan djadi ghawghà gompar di"antâra khawm.

3. 'Adapawn tatkâla 'ija 'adâlah di-Bejt Xanjâ didâlam rûmah Sjimawn 'abrats, ſamantâra 'ija 'adâlah dûdokh pada hidângan, maka dâtanglah ſa"awrang parampuwan membâwa ſabowah tjumbul ber"isij minjakh bâwu p an deri pada narwastu jang tijâda bertjampor, jang besar hargânja: dàn ſatelàh ſudah depitjahkannja tjumbul 'îtu, maka detuwangnja 'itu ka"âtas kapalânja

4. Maka 'adâlah bârang 'awrang jang gûſarlah sâma ſendirînja, dàn katâlah: gunapa karugijan mînjakh bâwu p an 'îni ſudah djâdi?

5. Kârana 'îtu djûga ſudahlah dâpat dedjuwal dengan lebèh deri pada tîga râtus dînâr, dàn deberij pada 'awrang miskîn: maka amarâlah marika 'itu sângat 'âkan dija.

6. Tetâpi berſabdâlah Xîsâj: lûluskanlah parampuwan 'îtu, meng"apa kâmu meng"adâkan sûsah padânja? ſawâtu perbowâtan jang bâjik telàh deperbowatnja padâku.

7. Kârana pada ſedekâla wakhtu kâmu mendâpat 'awrang miskîn ſertâmu, dàn manakâla kâmu ſuka, kâmu dâpat berbowat bâjik padânja: tetâpi 'âku 'îni tijâda kâmu mendâpat pada ſedekâla wakhtu.

8. Parampuwan 'îtu ſudah berbowat bârang jang 'ija ſudah bawleh: 'ija ſudah mendihuluwij menggôlokh tûbohku dengân minjakh bâwu p an 'àkan kalangkâpan makhbûretku.

9. 'Âmin djûga 'âku berſabda pada kâmu: dimânap djûga 'Indjîl 'îni 'âkan dekhothbatkan dâlam ſaganàp dunjâ, maka bârang jang telàh debowat parampuwan 'ini, 'itûlah deſebûtkan lâgi 'âkan peng"ingàtannja.

10. Sabermûla maka perg'lah Jehûdà 'Iskarijawtij, ſa"awrang deri pada kaduwa belàs

awrang 'îtu kapad̄a kapâla p 'Imâm, ſopâja deſarahkannja dij̄a pad̄a marîka 'îtu.

11. Mak̄a ſuk̄a tjitâlah marîka 'îtu ſerta dedengarnja 'îtu dán djandjîlah memberìj pejrakh padânja: 'arkij̄en mak̄a detjaharinja dâja 'upâja, butap̄a desarahkannja dij̄a pad̄a ſenàng jang pâtut

12. Bermûla pad̄a hârij jang pertâma der̄i pad̄a mâſa râja fathir, manakâla 'awrang bejâſa menjombilèh Fáſakh, mak̄a ſombahlah murîd p nja' padânja: kamanâtah 'angkaw hendakh kâmij pergi ſadijâkan, ſopâja ſantap Fáſakh?

13. Mak̄a sûrohlah 'ij̄a duw̄a 'awrang der̄i pad̄a murîd p nja, dán ſabdâlah padânja: pergîlah kâmu mâſokh negerìj; mak̄a dengan kâmu 'àkan bertemùw ſa″awrang mânusij̄a, jang memîkol ſawâtu bûjong ber″isij 'ãjer: 'îkotlah dij̄a.

14. Dán bârang kamâna 'ij̄a mâſokh, katâkanlah pada Tuwan jang 'ampûnja rûmah; bahuw̄a gûruw berſabd̄a: dimâna 'ad̄a manzil, jang dâlamnja 'âku 'âkan ſantap Fáſakh ſerta dengan murîd p ku?

15. Mak̄a 'ij̄a 'ini 'âkan menondjokh pad̄a kâmu ſawâtu 'andjong besàr, jang berhampâran dán terlangkap: disâna ſadijâkanlah 'îtu pada kâmij.

16. 'Arkij̄en mak̄a pergîlah murîd p nja, dán dâtanglah mâſokh negerìj, dán mendâpatlah 'îtu ſeperti telàh ſud̄ah 'ij̄a berſabda padânja: dán ſadijâkanlah Fáſakh.

17. Dán ſatelàh ſud̄ah petàng harij, mak̄a dâtanglah 'ij̄a dengan kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu.

18. Dán tatkâla marîka 'îtu 'adâlah dùdokh dán ſantap, mak̄a perkatâlah Xîsàj: 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a ſa″awrang der̄i pada kâmu, jang ſantap ſertâku, 'îtu 'âkan ſemûkan 'âku.

19. Mak̄a bahâru duk̄a tjitâlah marîka 'îtu, dán ſombahlah padânja ſa″awrang sâma ſa″awrang bertûrut p: pâtekkah dij̄a 'îtu? dán ſa″awrang lâjin: pâtekkah dij̄a 'îtu?

20. Tetâpi sâhutlah 'ij̄a, dán ſabdâlah pada marîka 'îtu: 'ijâlah ſa″awrang der̄i pad̄a kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu, jang tjelopkan tângan ſertâku kadâlam pinggan.

21. Songgohpawn 'Ânakh 'Insân 'îtu pergi hilang 'adânja, ſeperti telàh tersûrat 'âkan dij̄a: tetâpi wâ″j baḡi mânusij̄a 'îtu djûga, jang 'awlehnja 'Ânakh 'Insân 'îtu deſemûkan: 'adâlah bâjik padânja, djik̄alaw mânusij̄a 'îtu djûga ſud̄ahlah tijâda taper″ânakh.

22. Bermûla ſamantâra marîka 'îtu 'adâlah ſantap, mak̄a Xîsàj ſud̄ah meng″ambil rawtij, dán ſud̄ah de″ûtjapnja tſalât, mak̄a 'ij̄a pawn pitjahlah. dán berîlah 'îtu pada marîka 'îtu, dán ſabdâlah: 'ambillah, ſantaplah, 'îtu djûga 'ad̄a tûbohku.

23. Lâgipawn 'ij̄a ſud̄ah meng″ambil tjâwan minòman, dán

ſatelàh ſudah de"ûtjapnja ſjukûr, maka 'ija pawn berilah dija pada marîka 'îtu: maka ſamowânja ſudah mînom deri padânja 'îtu.

24. Maka berſabdâlah 'ija padânja: 'îtu djûga 'ada dârahku, dârah watsijet bahâru 'îtu, jang tertompah kârana 'awrang bânjakh.

25 'Âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa tijâda lâgi 'âku mînom deri pada kôha pôhon 'angawr, dâtang kapada hârij 'îtu djûga, manakâla 'âku 'âkan mînom dija 'îtu bahâru didâlam karadjâ"an 'Allah.

26. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu menjânji tahlil, maka kaluwarlah 'ija kapada bûkit Zejtûn.

27. Maka berſabdâlah ʿÎsáj pada marîka 'îtu: bahuwa ſamowa kâmu 'âkan kena ſjak padâku pada mâlam 'îni; kârana ſudah tersûrat: 'âku 'âkan tatàkh gombâla 'îtu, maka dombaρ 'âkan detjerèj bèrejkan.

28. Tetâpi komedijen deri pada 'âku ſudah bangkit pûla, maka 'âku 'âkan mendihuluwij kâmu pergi ka-Djalilâ.

29. Maka ſombahlah Petrus padânja: djikalaw ſakâlipawn ſakalijennja kena ſjak, ſamâdja bûkan pâtek 'îni.

30. Maka berkatâlah ʿÎsáj padânja: 'âmîn djûga 'âku berſabda padâmu, bahuwa harîni, pada mâlam 'îni djûga, ſabulòm 'âjam djantan berkûkokh duwa kâli, 'angkaw tiga kâli 'âkan menjangkâlij 'âku.

31. Tetâpi ſombahlah 'ija mâkin lebèh: djikalaw ſakâlipawn hâros pâtek 'îni mâti ſertâmu, ſakâliρ tijâda pâtek 'âkan menjangkâlij 'angkaw. Maka ſabâgejnja lâgi ſombahlah ſamowânja.

32. Sabermûla maka dâtanglah marîka 'îtu mâlokh ſawâtu dûkoh, jang namânja 'îtu Djatſjemanij; maka berſabdâlah 'ijà pada murîdρnja: dûdokhlah desîni, ſahingga 'âku 'âkan hâbis munâdjât.

33. Maka de"ambilnja ſertânja Petrus, dán Jaʿkhûb, dán Jaḥjâ: dán bahâru mulâ"ilah 'ija dahſjat, dán baliſah raſânja terlâlu sângat.

34. Maka berſabdâlah 'ija hada marîka 'îtu: djîwâku 'ada duka tjita ſakâliρ kamâtiρan: tinggallah desîni, dán berdjagâlah.

35. Dán ſatelàh ſudah 'ija pergi ſedîkit kahadàpan, maka djâtohlah 'ija terſongkor kabûmi dán munâdjâtlah, ſopája, djikalaw bawleh, sâʿat 'îtu lûput deri padânja.

36. Maka ſombahlah 'ija: 'Abâ, hej bâpa! ſegala ſaſawâtu dâpat terkardjâkan 'awlehmu; 'ambillah tjâwan minöman 'îni lâlu deri hadâku: tetâpi bûkan ſeperti 'âku 'îni kahendâkij, hânja ſeperti 'angkaw kahendâkij.

37. Maka dâtanglah 'ija, dán mendâpatlah marîka 'îtu *tidor*, dán berſabdâlah pada Petrus: hej Sjîmawn, 'angkawkah *tîdor*? tijadâkah 'angkaw ſampat berdjâga ſawâtu djûga djàm lamânja?

38. Berdjagâlah dán berdoʿâ-

lah, 'âgar djânggan kâmu keña pertjawbâʺan : ſonggohpawn njâwa 'îtu ſadija, tetâpi dâging 'ad̄a lemâh.

39. Mak̄a pûla pergîlah 'ija, dán munâdjâtlah mengʺatâkan perkatâʺan 'îtu djûga.

40. Dán ſatelàh 'ija pûlang, mak̄a dedâpatnjâlah marika 'ìtu tîdor pûla : kàrana mâta p nja mengʺantokhlah terlâlu sângat, dán tijadâlah 'ija tâhu, 'ap̄a 'âkan desâhutnj adadânja.

41. Mak̄a dâtanglah 'ija pad̄a katîga kâli, dán ſabdâlah pad̄a marika 'ìtu : tîdorlah djûga, dán berhentîlah. Sud̄ah djûga : djàm telàh dâtang. Bahuw̄a ſaſonggohnja 'Ânakh 'Insân deſarahkan kapad̄a tângan p 'awrang berdawſa.

42. Bânggonlah, bejarlah kâmij pergi : bahuw̄a ſaſonggohnja 'ija jang ſemûkan 'âku ſud̄ah menghampir.

43. Mak̄a ſabantar djûga, ſamantâra 'ija 'ad̄âlah kâta p lâgi, berdâtanglah Jehûdâ, jang 'ada ſaʺawrang der̄i pada kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu, dán ſertânja 'îtu raʐijetbânjakh membâwa pedàng p dán bâtang p kâjuw, tersûroh 'awleh kapâla p 'Imâm, dán Kâtib p, dán SJujûch.

44. Mak̄a jang ſemûkan dija, 'ija ſud̄ahlah memberìj pad̄a marîka 'ìtu ſawâtu ʐalâmet, katânja : sijâpa jang 'âku 'âkan mengʺutjôpij, 'ijälah dija 'ìtu : tangkaplah dija, dán menghentarlah dija dengan togòhnja.

45. Mak̄a ſerta dâtangnja ſabantar djûga berdâtanglah 'ija kapad̄ânja, dán ſombahlah : hej mawlânâ, mawlânâ : mak̄a dekutjopînja dija.

46. Mak̄a marîka 'îtu mendjâmahkanlah tângan p nja kapad̄ânja, lâlu tàngkaplah dija.

47. Mak̄a ſaʺawrang 'ãnuw der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang jang berdîrij disâna 'îtu hûnuslah pedàng, dán tatàkhlah hamba 'Imâm besàr pûtus telingânja.

48. Mak̄a sâhutlah Xîsâj, dán ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu: ſaʺawleh p lâwan ſaʺawrang penjâmon kâmu ſud̄ah kaluw̄ar membâwa pedàng p, dán bâtang p kâjuw 'âkan mem̄egàng 'âku.

49. Sahârij p 'ad̄âlah 'âku sâma kâmu, ſambil mengʺâdjar didâlam Kaʐbah, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu men̄angkap 'âku : tetâpi 'ìtu djâdi, ſoppâa ganaplah Sûrat p an.

50. Mak̄a larîlah ſamowânja 'îtu men̄inggalkan dija.

51. Mak̄a ſaʺawrang mûda 'ãnuw mengʺikotlah dija, jang terkeña dengan ſawâtu kâjin men̄ûtop tûbohnja jang talandjang : mak̄a bârang 'awrang mûda peganglah dija.

52. Mak̄a 'ijapawn men̄inggalkanlah kâjin 'ìtu, dán larîlah talandjang lâlu der̄i pad̄a marîka 'îtu.

53. Mak̄a 'awrang 'îtu menghentarkanlah Xîsâj kapad̄a 'Imâm besàr : mak̄a berhimponlah dâtang kapad̄ânja ſamow̄a kapâla 'Imâm, dán SJujûch, dán Kâtib p.

54. Mak̄a Petrus pawn mengʺ

'îkotlah dija der̄i djâwoh, ſampej kadâlam balîrong 'Imâm besàr: dán 'adâlah 'ija dûdokh dengan châdim p, dán, berdijang dirînja pad̄a 'ãpij.

55. Mak̄a kapâla p 'Imâm, dán ſaganàp madjlis Sjerîf 'îtu tjaharîlah kaſjaksijan lâwan Xîsáj 'âkan mem̄atikan dija : hânja tijadâlah dedâpatnja.

56. Kârana bânjakh 'awrang nâjiklah ſjaksi dusta 'âtasnja : tetâpi ſegal̄a kaſjaksijan 'îtu bûkan 'adâlah bersâma p an.

57. Mak̄a bângonlah bârang 'awrang, dán nâjiklah ſjaksi dusta 'âtasnja, 'ûdjarnja :

58. Sahâdja kâmij ſud̄ah men̄engar dija 'îni berkâta : bahuw̄a 'âku 'âkan mer̄ombakh Kaxbah 'îni, jang tap̄erbow̄at dengan tângan p, dán dâlam tîga hârij 'âku 'âkan per"ûſah ſawâtu Kaxbah jang lâjin, jang tijâda tap̄erbow̄at dengan tângan p.

59. Mak̄a bagîtu lâgi kaſjaksî"annja bukan 'ad̄âlah bersâma p an.

60. Mak̄a bângonlah 'Imâm besàr berdirij ditengah p, dán bertanjâkanlah Xîsáj, ſabdânja : tijadâkah 'angkaw menjâhut bârang ſaperkâra ? 'ap̄âtah 'îtu jang marika 'îtu berſjaksi 'âtasmu ?

61. Tetâpi 'ija berdijamlah dirînja, dán tijadâlah menjâhut ap̄a p. Pula 'Imâm besàr bertanjâkanlah dija, dán ſabdâlah padânja : 'ad̄âkah 'angkaw 'Elmesêhh 'ibnu-'lmutabârak ?

62. Mak̄a berkatâlah Xîsáj : 'ãku 'îni 'ad̄a dija 'îtu ; mak̄a kâm̄u 'âkan melîhat 'Ânakh 'Insân dûdokh pad̄a ſabelàh kânan peng"awasâ"an 'Allah, dán dâtang dengan 'âwan p dilângit.

63. Maka 'Imâm besàr sûjaklah pak̄âjinnja, dán katâlah : 'ap̄âtah lâgi 'ûſah 'àkan ſjaksi p?

64. Kâmu ſud̄ah dengar hôdjat : 'ap̄âtah ſangka kâmu ? mak̄a ſakalijen marika 'îtu ſud̄ah menglhukumkan dija 'âkan ken̄a denda mâti debûnoh.

65. Mak̄a bahâru ſatengah 'awrang ſud̄ah meludâhij dija, dán men̄ûdong mukânja, dán men̄ampejling dija, dán berkâta padânja : bernubuw̄etlah 'awlehmu : mak̄a châdim p ſud̄ah tombokh dija dengan tampar p.

66. Bermûla ſatelàh 'adâlah Petrus dibâwah pad̄a balîrong, mak̄a dâtanglah ſa"awrang parampuw̄an der̄i pad̄a ſegala bûdakh 'Imâm besàr :

67. Dán ſerta delîhatnja Petrus berdijang dirînja, mak̄a 'ija men̄intanglah dija, dán katâlah : lâgi 'angkaw 'îni 'adâlah ſerta dengan Xîsáj Nâtsirij 'îtu.

68. Tetápi 'ija djûga ſud̄ah berſangkal, katânja : tijâda 'âku meng"enàl dija, dán tijâda 'âku tâhu 'ap̄a 'angkaw 'îni kâta p. Mak̄a pergîlah 'ija kaluw̄ar kadâlam palantâran balîrong : mak̄a 'âjam djantan pawn berkûkokhlah.

69. Dán ſerta bûdakh parampuw̄an melîhat dija 'îtu pûla, mak̄a bahâru berkatâlah 'ija pad̄a ſegala 'awrang jang berdirij

disâna : bahuw̄a 'ija 'îni 'ad̄a ſaʿawrang der̄i pad̄a marika 'îtu.

70. Tetâpi pûla 'ija djûga berſangkal. Mak̄a lâlu ſakotika pûla berkatâlah 'awrang jang berdîrij disâna pad̄a Petrus: ſabenarnjâlah 'angkaw 'ada ſaʿawrang der̄i pada marika 'îtu: kârana lâgi 'angkaw 'ad̄a 'awrang Galîlij, dan bahasâmu ſabâgejnja.

71. Mak̄a mulâʿîlah 'ija mengʿutôkij dirînja dan berſompah : ſahâdja tijâda 'âku mengʿenàl mânusija 'îtu jang kâmu ſebûtkan.

72. Maka berkûkokhlah hâjam djantan pad̄a kaduw̄a kâli, mak̄a terkenanglah Petrus 'âkan perkatâʿan 'îtu, jang Xîsáj ſud̄ahſah berſabda padânja : bahuw̄a ſabulòm 'âjam djantan berkûkokh duw̄a kâli, 'angkaw 'âkan menjangkâlij 'âku tiga kâli. Mak̄a 'ija bernjâh dirinja der̄i sâna, lâlu men̄angis.

FATSAL JANG KA XV.

1. SAbermûla ſabantar pad̄a pâgi hârij maka bermuſjâwaretlah sâma p kapâla p 'Imâm ſerta dengan Sjujûch dan Kâtib p, dan ſaganap madjlis Sjerîf, dan ſatelàh ſudah deʿîkatnja Xîsáj, mak̄a dehentarkannjâlah, dan deſarahkannjâlah dija kapada Pilâtus.

2. Maka Pilâtus bertanjâkanlah dija, ſabdânja : 'adâkah 'angkaw 'ini Râdja 'awrang Jehûdij? mak̄a sâhutlah 'ija, dan katâlah pad̄ânja : 'angkaw katâkan 'itu.

3. Mak̄a ſegal̄a kapâla 'Imâm men̄ûdohlah dija ſud̄ah berbow̄at babarap̄a sâlah : maka bârang ſaperkâra pawn tijâda desâhutnja.

4. Mak̄a pûla Pilâtus bertanjâkanlah dija, ſabdânja : bûkankah 'angkaw menjâhut 'ap̄a p? 'ingatlah barap̄a perkâra marîka 'itu berſjaksi 'atasmu.

5. Mak̄a Xîsáj pawn tijâda lâgi menjâhut bârang ſawâtu pawn, ſahingga lhejrânlah Pilâtus.

6. Mak̄a pad̄a mâſa râja 'itu berîlah 'ija lepàs pada marika 'îtu ſaʿawrang terbulongguw, jang depintânja garàng.

7. Mak̄a 'adâlah ſaʿawrang jang bernâma Barʿabâ jang terbulongguw ſerta dengan 'awrang hûro hâra lâjin, jang dâlam hûro hâra 'itu ſudahlah berbunôhan.

8. Mak̄a berſarûlah razijet, dan bahâru p an mintâlah berbow̄at pad̄ânja, ſeperti 'ija bejâſa ſantijâſa.

9. Mak̄a sâhutlah Pilâtus pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja : ſukâkah kâmu 'âku berij lepàs baḡi kâmu Râdja 'awrang Jehûdij 'itu?

10. (Kârana tahûlah 'ija, bahuw̄a kapâla p 'Imâm ſudahlah ſarahkan dija dengan kadangkejan.)

11. Tetâpi kapâla p 'Imâm mengʿâdjakhlah razijet, ſopâja 'angor 'ija berij lepàs baḡi marîka 'itu Barʿab̄à.

12. Tatkâla 'itu sâhutlah Pilâtus, dan ſabdâlah pûla pad̄a marîka 'itu : 'apâtah kalàkh kâ-

mu ḵahendâkij 'âku berbow̄at pad̄a 'awrang 'ìtu, jang kâmu menjebùt Râdja 'awrang Jehûdij?

13. Mak̄a pûla berterijakhlah marika 'ìtu: tſalibkanlah dija.

14. Tetâpi berſabdâlah Pilâtus pad̄a marîka 'ìtu: 'ap̄âtah djâhat kalàkh telàh debow̄atnja? mak̄a mâkin berterijakhlah marîka 'ìtu: tſalîbkanlah dija.

15. 'Ad̄apawn ſedàng Pilâtus mâwu mem̄adâkan raz̲ijet, maka deberînja Bar"ab̄â lepàs baḡi marîka 'ìtu, dàn deſarahkannja Z̲îsàj, ſatelàh ſud̄ah dedara"âkannja dija, ſopâja 'ija detſalibkan.

16. Mak̄a laſjkar menghentarlah dija kadâlam balîrong, 'ija 'ìtu 'ìwân, dàn panggillah ſaganàp pasûkan 'ìtu berhimpon.

17. Mak̄a deken̄âkannja pad̄ânja ſawâtu khilet jang 'ûnguw warnânja, dàn ſatelàh ſud̄ah de"ânjamnja ſawâtu mâkota deri pad̄a dûrij p, mak̄a debûbohnja 'ìtu di"âtas kapalânja.

18. Dàn bahâru deberînja ſalâm padânja, ſombahnja: 'elſalam z̲alejkom, hej Râdja 'awrang Jehûdij.

19. Sud̄ah 'ìtu mak̄a marika 'ìtu ſud̄ah pûkol kapalânja dengan ſawâtu bâtang bûloh, dàn meludâhij dija, dàn bertelûd ſombah ſudjûd pad̄ânja.

20. Dàn tatkâla ſud̄ah hâbis marika 'ìtu permâjinkan dija, mak̄a detanggalkannja khilet jang 'ûnguw warnânja 'ìtu deri pada tûbohnja, dàn deken̄âkannja pad̄ânja pakejan p nja jang châts: lâlu dehentarkannja dija kâluw̄ar 'âkan mentſalîbkan dija.

21. Mak̄a depakhsânja Sjimawn, ſa"awrang KHejrewânij, jang lâlu lampoh dâtang deri pad̄a bendangnja, bâpa 'Iskander dàn Rûfus, ſopâja de"angkatnja, pîkol tſalîbnja.

22. Mak̄a debawânja dija 'ìtu kapad̄a tampat Ĳoldjûtâ, jang tatkâla tersâlin 'artînja 'ad̄a, tampat tingkôrakh.

23. Mak̄a deberînja pad̄ânja mînom 'ãjer 'angawr tertjampor dengan mòr: hânja tijadâlah de"ambilnja 'ìtu.

24. Dàn ſatelàh ſud̄ah detſalibkannja dija, mak̄a debahagîkannja pak̄âjin p nja dengan melûtar 'ondej di"âtasnja, ſopâja 'awrang tâhu 'ap̄a 'âkan de"ambilnja.

25. 'Ad̄apawn 'ad̄âlah djàm jang katîga, mak̄a detſalibkannja dija.

26. Mak̄a sûrat pen̄udôhannja 'adâlah tersûrat dem̄ikijen; JANG RÂĲA 'AWRANG JEHÛDIJ.

27. Mak̄a detſalibkannja ſertânja 'ìtu duw̄a 'awrang penjâmon, ſa"awrang pad̄a kânannja, dàn ſa"awrang pada kirînja.

28. Mak̄a ganaplah 'Elmektûb, jang meng"atâkan: dàn 'ija ſudah taper̄manâ"ij dengan 'awrang durhâka.

29. Mak̄a 'awrang jang lâlu lampoh menghôdjatlah dija, ſambil menggarakhkan kapâla p nja, dàn berkâta: tjih 'angkaw jang mer̄ombakh Kaz̲bah, dàn per"û-

kah dija 'itu dâlam tîga hârij;

30. Lepàskanlah ſendirîmu, dàn tûronlah deri pada tſalîb.

31. Maka ſabâgej lâgi kapâlap 'Imâm ſerta dengan Kâtib p berkatâlah ſa'awrang kapada ſa'awrang, ſambil bermâjin: 'awrang lâjin p 'ija ſudah lepàskan, ſendirînja pawn tijâda 'ija ſampat lepàskan.

32. Bâjiklah 'Elmesêh Râdja 'awrang Jiſrâ'ejl 'itu ſakârang tûron deri pada tſalîb, ſopâja kâmij melihat 'itu lâlu pertjâja. Lâgi 'awrang 'jang telàh detſalibkan ſertânja 'itu ſudah bangkilkan 'àtasnja.

33. Bermûla ſatelàh ſudah ſampej djàm jang ka'anàm, maka dâtanglah kalàm ka'âtas ſalûroh tânah, ſampej kapada djàm jang kaſembilan,

34. Maka pada djàm jang kaſembîlan berſarûlah Xisàj dengan ſawâra njâring, ſombahnja: 'ELAWHIJ, 'ELAWHIJ, LAMÁ SJABAKHTANIJ? jang djikalaw tersâlin 'artînja 'ada: jâ 'Ilahku! jâ 'Ilahku! kârana 'apa 'angkaw ſudah meninggalkan 'âku?

35. Maka ſatengah deri pada ſegala 'awrang jang 'adâlah berdirij disâna, ſerta dedengarnja 'itu, katâlah: bahuwa ſaſonggohnja 'ija memanggil 'Ejlijâ.

36. Maka larîlah ſa'awrang, dàn meng'isîlah ſawâtu bûnga kârang dengan tjûka, dàn bûbohlah 'itu di'âtas ſawâtu bâtang bâloh, lâlu berilah minom padânja, 'ûdjarnja: berhentîlah bejarlah kâmij melihat, kâluw p 'Ejlijâ 'âkan dâtang menûronkan dija.

37. Maka Xis'j pawn kaluwarkanlah ſawâtu ſawâra njâring, lâlu pûtuslah njâwa.

38. Maka tirej dindîngan Kazbah 'itu tertjâriklah mendjâdi duwa deri 'âtas ſampej kabâwah.

39. Maka Pengrâtus jang berdirij disâna berſabarângan dengan dija, tatkâla delihatnja, bahuwa dengan demikijen terijakhnja ſudahlah 'ija pûtus njâwa, 'itu berkatâlah: ſabenarnjâlah mânusija 'ini 'adâlah 'Ánakh 'Allah.

40. 'Adapawn 'adâlah lâgi babarapa parampuwan jang menintang deri djâwoh: 'antâra sijâpa 'adâlah lâgi Marjam Madjdalijat, dàn Marjam jang 'ibuw Jazkhûb kitjil dàn Jûsâ, lâgi Sjalawmej:

41. Segala jang lâgi, tatkâla 'ija 'adâlah ditânah Djalilâ ſudahlah meng'ikot dija, dàn berbowat chidmet padânja: dàn bânjakh parampuwan lâjin p, jang ſudahlah mûdikh ſertânja 'itu kapada Jerûſjalejm.

42. Bermûla ſatelàh ſudah ſakârang petàng hârij, ſedàng 'adâlah hârij zatâd, jaznij, hârij jang dihûlu deri pada ſabtu,

43. Maka dâtanglah *Jûſof*, jang Ramatâ negerînja, ſa'awrang manterìj jang berkhormat, jang ſendîrij lâgi 'adâlah menantij karadjâ'an 'Allah, 'ijapawn baranikanlah dirînja, dàn mâſokhlah

menghâdap Pilâtus, dàn mintâlah 'ambil badan Ẕîsâj.

44. Mak̄a hhejrânlah Pilâtus, bahuw̄a ſud̄ah ſakârang 'ija mâti, dàn ſatelàh ſudah depanggilnja Penggrâtus 'îtu dâtang, mak̄a bertanjâlah 'ija pad̄ânja, kâluw p lâma 'ija ſud̄ah mâti.

45. Dàn ſatelàh ſud̄ah dekatahuwînja 'itu der̄i pad̄a Penggrâtus 'îtu, mak̄a de'anugarahkannja badan 'îtu pad̄a Jûſof.

46. Mak̄a debilînja ſondus, dàn ſatelàh ſud̄ah 'ija tûronkan dija, dekafanînja dija 'îtu didâlam ſondus 'îtu : lâlu detârohnja dija didâlam ſawâtu karâmet, jang 'ad̄âlah terpâhat didâlam ſawâtu bâtu kârang : dàn degûlingnja ſabow̄ah bâtu kahadâpan pintu karâmet 'îtu.

47. Mak̄a Marjam Madjdalijat, dàn Marjam jang 'îbuw Jûsâ 'itu tejnggokhlah, dimâna 'ija detâroh.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SAbermûla ſatelàh ſud̄ah lâlu hârij ſabtu, mak̄a Marjam Madjdalijat, dàn Marjam jang 'îbuw Jaẕkhub, lâgi Sjalawmej, ſud̄ahlah bilij rampah p, ſopâja 'ija dâtang bermînjakhkan dija.

2. Mak̄a pâgi p 'âmat pad̄a hârij 'âhhad der̄i pada 'usbûẕ, dâtanglah marika 'îtu kapadá karâmet, dem̄i terbit matahârij.

3. Maka berkatâlah marika 'îtu ſa'awrang kapad̄a ſa'awrang: sijâpa 'âkan menggûling baḡi kâmij bâtu der̄i pad̄a pintu karâmet ?

4. (Dàn ſerta detintangnja, mak̄a delîhatnja bahúw̄a bâtu 'îtu ſud̄ah hâbis tergûling) kârana 'adâlah 'îtu besàr 'âmat.

5. Dàn ſatelàh ſud̄ah 'ija mâſokh kadâlam karâmat, mak̄a 'ija melîhat ſa'awrang mûda dûdokh pad̄a ſabelàh kânan, jang pâkej ſawâtu bâdju pandjang jang pûtih warnânja, lâlu 'ija dahſjat.

6. Tetâpi berſabdâlah 'ija pad̄a parampuw̄an p 'îtu : djânganlah kâmu dahſjat : kâmu mentjahârij Ẕisâj Nâtsirij 'îtu, jang telàh detſalîbkan : ſud̄ah 'ija bangkit, bûkan 'ad̄a 'ija desîni : lîhatlah tampat dimâna awrang ſud̄ahlah men̄âroh dija.

7. Tetâpi pergîlah kâmu, katâkanlah pad̄a murîd p nja dàn pad̄a Petrus, bahuw̄a 'ija mendihuluw̄ij kâmu pergi kaDjalîlâ : disâna kâmu 'âkan melihat dija, ſeperti 'ija ſud̄ah berſabda pad̄a kâmu.

8. Mak̄a lakàs p kaluw̄arlah parampuw̄an 'itu, dàn larîlah deri sîsij karâmet 'îtu : mak̄a gomitàr dàn dahſjat ſud̄ahlah ken̄a dija 'îtu : dàn pad̄a ſa'awrang sâtu p pawn tijäda dekatâkannja ; kárana tâkotlah 'ija.

9. Dàn ſatelàh ſud̄ah Ẕîsâj bangkit pâgi p pad̄a hârij 'âhhad der̄i pada 'usbûẕ, mak̄a kalihâtanlah 'ija dihûlu pada Marjam Madjdalijat, der̄i dâlam sijâpa 'ija ſud̄ahlah membow̄ang tûdjoh djin.

10. Parampuwan 'îni ſudah pergi memberîta 'îtu pada ſegala 'awrang jang ſudahlah menjertâʺij dija, jang berkâbong dán menângis.

11. Dán marîka 'îni, ſerta dedengarnja, bahuwa 'ija hídop, dán ſudah delíhat 'awleh parampuwan 'îtu, maka tijadâlah 'ija pertjâja.

12. Maka komedijen deri pada 'îtu 'ija ſudah kalihâtan dengan rûpa lâjin pada duwa 'awrang deri pada marîka 'îtu, ſamantâra 'ija berdjâlan ꝑ ſambil pergi kapâdang.

13. Maka marîka 'îni ſudah pergi memberîta 'îtu pada 'awrang lâjin ꝑ :hânja pada awrang 'îni tijadâlah 'ija lâgi pertjâja.

14. Komedijen 'ija ſudah kalihâtan pada kaſabelàs 'awrang, ſedàng marîka 'îtu 'adâlah dûdokh sâma ꝑ, dán ſudah bangkilkan 'âtasnja kûrang 'imânnja, dán katagâran hatinja : 'awleh kârana ſudahlah tijâda 'ija pertjâja pada ſegala 'awrang, jang ſudahlah melíhat dija terbangkit.

15. Sabermûla maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu : pergîlah kâmu kapada ſaganàp dunjâ, chothbatkanlah 'Indjil pada ſakalijen machlûkh.

16. Sijâpa jang ſudah pertjâja dán depermandíkan, 'ija 'âkan berʺawleh chalâts : tetâpi sijâpa jang ſudah tijâda pertjâja, 'ija 'âkan kena kûtokh.

17. Maka ſegala tanda 'îni 'âkan menjertâʺij ſegala 'awrang jang pertjâja : dengan namâku 'ija 'âkan membowang djin ꝑ : dengan bâgej ꝑ bahâſa bahâru 'ija 'âkan berkâta ꝑ :

18. 'Ûlar ꝑ 'ija 'âkan mendjâmah : dán djikalaw ſakâlipawn 'ija mînom bârang kamatijan, tijâda 'îtu 'âkan mengʺadâkan madlaret padânja : diʺâtas 'awrang sâkit pâjah 'ija 'âkan membûboh tângan ꝑ nja, maka marîka 'îtu 'âkan djâdi ſomboh.

19. Bermûla mahâ Tûhan ſatelàh ſudah hâbis 'ija berſabda padânja, maka terʺangkatlah 'ija kadâlam ſawrga, dán dûdokhlah pada tângan kânan 'Allah.

20. Arkijen maka kaluwarlah marîka 'îtu, dán berchothbatlah ſaganàp sâna sîni, ſedàng mahâ besàr Tûhan 'adâlah ſerta bakardja, dán menogohkan perkatâʺan 'îtu 'awleh tanda ꝑ jang menjertâʺij dija. 'Âmîn.

'INDJÎLU-'LKHUDUS TERSÛRAT 'AWLEH LÛKHÂ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. SEdàng bânjakh 'awrang ſudah tjawba mengʺârang hhikâjet 'âkan ſegala perkâra, jang katahuwan jakhînnja diʺantâra kâmij,

2. Seperti telàh deſarahkan pada kâmij 'awleh ſegala 'awrang, jang deri mulânja ſudah 'ada muſjâhid, dán châdim kalimat 'îtu :

3. Maka padâku lâgi ſudah

njâta bâjik, ſedàng dengan ſakhſamâku ſudah kuparikhſa ſegala ſaſawâtu deri pada hulûnja, menjûrat padâmu ber"âtor p, hej THijofilus, jang 'âmat zaziz:

4. Sopâja 'angkaw dâpat meng"atahuwij kalonggôhan ſegala perkatâ"an, 'àkanjang mâna 'angkaw ſudah depeſ"adjârij.

5. ❜ ADapawn pada hârij p Hejrawdejs, jang Radja ditânah Jehûdâ, 'adâlah ſa"awrang 'Imâm, namânja Zekarjâ, deri pada per"atôran hârij 'Abijâ: dán 'isterînja deri pada 'ânakh p parampuwan Hárûn, dán namânja 'itu 'Eliſjébaz.

6. Maka kaduwânja 'itu 'adâlah zâdil dihadâpan 'Allah, ſambil berdjâlan menûrut ſakalijen titah; dán khukum mahâ besàr Tûhan; dengan tijâda bârang dáleh.

7. Maka bârang 'ânakh tijadâlah pada marika 'itu, 'awleh kârana ſebàb 'Eliſjébaz 'adâlah mandul, dán kaduwânja ſudahlah dâtang djâwoh p kapada hârij p nja.

8. Sabermûla djâdi, tatkâla 'ija ber"imâmet pada pergantijan per"atôran harînja dihadâpan 'Allah,

9. Tûrut zâdet pakardjâ"an 'imâmet, bahuwa dengan 'ondej ſudahlah de"ontongkan padânja 'âkan memâſang perſombâhan 'ûkop p an, maka mâſokhlah 'ija kadâlam Kazbah mahâ besàr Tûhan.

10. Dân ſaganàp kabanjâkan khawm 'adâlah ſombahjang diluwar pada djàm perſombâhan 'ûkop p an.

11. Maka kalihâtanlah padânja ſa"awrang Melâ"ikat mahâ besàr Tûhan berdirij pada ſabelàh kânan deri pada medzbelh 'istanggij.

12. Maka kaharuwanlah Zekarjâ, ſerta delihatnja dija, ſahingga katakôtan ſudah berlâku 'âtasnja.

13. Tetâpi berſabdâlah Melâ"îkat 'îtu kapadânja: djângan lah tâkot, hej Zekarjâ; karana bahuwa pemohônanmu ſudah kadengâran, maka 'isterîmu 'Elîſjébaz 'âkan ber"ânakh padâmu ſawâtu 'ânakh lâki p, dán 'angkaw hendakh menjebût namânja Jahhjâ.

14. Maka padâmu 'âkan 'ada kaſukâ"an dán termâſa, dán bânjakh 'awrang 'âkan berſuka p an deri kârana kadjadi"annja.

15. Kârana 'ija 'âkan djâdi besàr dihadâpan mahâ besàr Tûhan: mâwu 'âjer 'angawr mâwu 'aràkh tijâda 'ija 'âkan minom: maka dengan Rôhhu-'lkhudus 'ija 'âkan depunôhij, 'itu pawn mulânja deri pada purùt 'ibûnja.

16. Maka 'ija 'âkan kombalîkan bânjakh 'awrang deri pada benij Jiſrá"ejl kapada maha besàr Tûhan 'Ilahnja.

17. Maka 'ija djûga 'âkan pergi berdjâlan dihadápan hhadhretnja dengan rôhh dán khowat 'Ejlijâ, 'âkan kombalikan ſegala rata hâti bâpa p kapada

'ânakh p, dán 'awrang durhâka kapad̄a kabidjakhſanâʺan 'awrang ʒâdil, 'âkan singgarahkan pada mahâ besàr Tûhan ſawâtu khawm jang terlangkap.

18. Mak̄a ſombahlah Zekarjâ kapad̄a Melâʺikat 'îtu: dengan 'ap̄a pâtek 'âkan mengʺatahuw̄ij 'itu? kârana pâtek 'îni 'ad̄a tuw̄ah, dán 'isterîku ſud̄ah dâtang djâwoh p kapad̄a hârij pnja.

19. Mak̄a sâhutlah Melâʺkîat, dán ſabdâlah pad̄ânja: 'âku 'îni 'ad̄a Djibrâʺil jang berdîrij menghâdap 'Allah, dán 'âku ſud̄ah tersûroh mengʺatâkan kapad̄âmu, dán memberîta pad̄âmu ſegal̄a perkâra 'îni.

20. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'angkaw 'âkan berdijam dirîmu, dán tijâda ſampat kâtap, ſampej kapáda hârij 'îtu, tatkâla ſegal̄a perkâra 'îtu hâbis djâdi: 'awleh kârana ſebàb ſud̄ah tijâda 'angkaw pertjâja 'âkan ſegâl̄a perkatâʺanku, jang 'âkan deganâpij pad̄a kotikânja.

21. Maka 'adâlah khawm men̄antîkan Zekarjâ, dán hejrânlah 'awleh kârana 'ija berlambâtan didâlam Kaʒbah.

22. 'Ad̄apawn tatkâla 'ija kaluw̄ar, mak̄a tijadâlah 'ija ſampat kâtap pad̄a marika 'îtu; mak̄a mengʺartîlah marîka 'îtu, bahuw̄a ſud̄ahlah 'ija melîhat bârang rûjat didâlam Kaʒbah: mak̄a 'ad̄âlah 'ija melambej pada marîka 'îtu, dán tinggallah keluw.

23. Mak̄a djâdi tatkâla genàplah ſegal̄a hârij djawâtannja, bahuw̄a pergîlah 'ija pûlang karûmahnja.

24. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a hârij p 'itu mengʺandonglah 'Eliſjébaʒ 'isterînja 'îtu: mak̄a 'ija ſembunjîkanlah ſendirînja lima bûlan lamânja, 'ûdjarnja:

25. Bahuw̄a demikijenlah mahâ besàr Tûhan ſud̄ah berbow̄at pada pâtek, pad̄a hârij p 'îtu jang dâlamnja 'ija ſud̄ah men̄îlikh pâtek, 'âkan mel̄alûkan katjelâʺanku der̄i 'antâra mânusija p.

26. Sabermûla mak̄a pada bûlan jang kaʺanàm tersûrohlah Melâʺîkat Djibrâʺîl 'awleh 'Allah pergi kapad̄a ſawâtu negerij ditânah Djalîlâ, namânja 'îtu Nâtsirat,

27. Kapad̄a ſawâtu parâwan jang bertunângan dengan ſawâtu lâki p, jang namânja Jûſof, der̄i pad̄a 'îsij rûmah Dâʺûd: dán nâma parâwan 'îtu 'ad̄âlah Marjam.

28. Mak̄a mâſokhlah Melâʺîkat 'îtu dâtang kapad̄ânja, dán ſabdâlah: 'elſalâm ʒalejkon̄a, hej 'angkaw, jang ſud̄ah berʺawleh niʒmet; mahâ besàr Tûhan 'ad̄a baſertâmu, 'angkaw 'ad̄a mubârakat diantâra ſegal̄a parampuw̄an.

29. Dán ſerta delîhatnja dija, mak̄a kaharuw̄anlah parampuw̄an 'îtu men̄engar katânja 'îni, dán berbitjarâlah butap̄a mulânja ſalâm 'ini 'ad̄a.

30. Mak̄a berſabdâlah Melâʺîkat padânja 'îtu: djânganlah tâkot, jâ Marjam; kârana 'ang-

kaw ſud̄ah mendâpat niɀmet sâma 'Allah.

31. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'angkaw 'âkan meng"andong didâlam purùt, lâlu ber"ânakh ſawâtu 'ânakh lâki p, dán menjebùt namânja Xîsâj.

32. 'Ija 'îni 'âkan djâdi besàr, dán deſebutkan 'Ânakh Ħakh Taɀâlâj: mak̄a mahâ besàr Tûhan 'Allah 'âkan memberìj padânja singgahsâna Dâ"ûd mawjangnja 'ìtu.

33. Mak̄a 'ija 'âk̄an nâjik Râdja 'âtas 'ìsij rûmah Jaɀkhûb ſampej ſalâma p nja, dán pad̄a karajá"annja tijâda 'âkan 'ad̄a kaſud̄âhan.

34. Mak̄a ſombahlah Marjam kapada Melâ"ikat 'itu: bagimâna djâdi dem̄ikijen 'ìtu, ſedàng pâtek tijâda meng"enàl bârang ſa"awrang lâki p?

35. Maka sâhutlah Melâ"îkat 'îtu, dán ſabdâlah pad̄ânja: Rôlhu-'lkhudus 'àkan berlâku 'âtasmu, dán pang"awasâ"an Ħakh Taɀâlâj 'âkan men̄awôngij 'angkaw; ſebàb 'itu lâgi Khudûs 'ìtu, jang 'âkan tap̄er"ânakh der̄i dâlammu, 'ákan diſebùt' Ânakh 'Allah!

36. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'Eliſjébaɀ ſakulawargâmu, 'ija ſendìrij lâgi ſud̄ah meng"andong ſawâtu 'ânakh lâki p pad̄a katuwâhannja: mak̄a 'ini 'ad̄a bûlan jang ka"anàm pad̄ânja 'îtu, jang terpanggillah mandul.

37. Kârana bûkan 'ada ſaſawâtu perkâra, jang tijâda terkardjâkan 'awleh 'Allah.

38. Mak̄a ſombahlah Marjam: 'ad̄a pâtek 'îni hamba mahâ besàr Tûhan; djadìlah kirânja pad̄a pâtek 'âtas ſabdâmu. Mak̄a pergîlah Melâ"îkat 'îtu lâlu der̄i padânja 'ìtu.

39. Mak̄a bângonlah Marjam pad̄a hârij p 'itu djûga, dán ber"angkatlah dengan ſegaràh kapad̄a paḡunôngan, kadâlam ſawâtu negerìj ditânah Jehûdâ.

40. Dán mâſokhlah kadâlam rûmah Zekarjâ, dán berilah ſalâm pada 'Eliſjébaɀ.

41. Mak̄a djâdi dem̄i 'Eliſjébaɀ dengar ſalâm Marjam 'ìtu, bahuw̄a berlompat p anlah ka"ânakh 'ìtu didâlam purutnja: mak̄a 'Eliſjébaɀ pawn depunohilah dengan Rôlhu-'lkhudus,

42. Dán bersarûlah dengan ſawâra njâring, dán katâlah: mubârakatlah 'angkaw di"antâra ſegal̄a parampuw̄an, dán mubâraklah bow̄ah purutmu.

43. Mak̄a der̄i mâna gar̄àng pad̄âku dem̄ikijen 'ìtu, bahuw̄a 'ibuw Tûhanku dâtang kapad̄âku?

44. Kârana bahuw̄a ſaſonggohnja, ſerta ſawâra ſalâmmu dâtanglah katelinga p ku, mak̄a berlompat p anlah ka"ânakh 'ìtu dengan termâſa didâlam purutku.

45. Mak̄a berbahagijâlah parampuw̄an 'ìtu, jang ſud̄ah pertjâja: kârana ſegal̄a perkâra, jang telàh dekatâkan padânja der̄i pad̄a fihakh mahâ besàr Tûhan, 'îtu 'âkan deganâpij.

46. Sabermûla mak̄a berkatâlah Marjam: Djiwâku membesarkan mahâ besàr Tûhan:

47. Dán hatîku termâſa dengan kârana 'Allah muchalîtsku:

48. 'Awleh kârana 'ija ſudah menilikh karindâhan hambânja parampuwan: kârana bahuwa ſaſonggohnja deri pada ſakârang 'îni ſamowa bangſa 'âkan menjebùt 'âku berbahagija.

49. Kârana 'Elkhadîr ſudah berbowat padâku babarapa perkâra besàr p, dán namânja 'îtu 'Elkhudûs.

50. Dán ralhmetnja 'îtu tatâp deri pada bangſa dâtang kapada bangſa bagi ſegala 'awrang jang tâkot 'âkan dija.

51. 'Ija ſudah berbowat ſawâtu khowat dengan lângannja: 'ija mentjerèj berejkan 'awrang djumâwa dengan kaſangkâ"an hatînja.

52. 'Ija ſudah menûronkan 'awrang kawâſa deri 'âtas kursij p nja, dán ſudah meninggikan 'awrang jang rindah hatînja.

53. 'Awrang berlâpar 'ija ſudah meng"innjangkan dengan bâgej p kabajîkan: dán 'awrang jang kâja p 'ija ſudah sûroh pûlang dengan hampânja.

54. 'Ija ſudah meng"angkat Jiſrâ"ejl bûdakhnja, ſopâja dekenangnja 'âkan ralhmet,

55. (Seperti 'ija ſudah baſermân pada bâpa p kâmij, katahuwij, pada 'Ibrâhîm, dán pada benehnja,) ſampej ſalâma p nja.

56. Maka tinggallah Marjam ſertânja 'îtu ſakîra p tîga bûlan lamânja, lâlu pûlanglah 'ija kapada rûmahnja.

57. Maka 'Eliſjébaz pawn ganàplah dejwasânja 'âkan ber"ânakh, maka 'ija ber"ânakhlah ſawâtu 'ânakh lâki p.

58. Maka dengarlah ſegala 'awrang jang berûmah disâna kuliling p, dán ſegala 'awrang ſakulawargânja, bahuwa mahâ besàr Tûhan ſudahlah membeſarkan ralhmetnja 'âkan parampuwan 'îtu, lâlu berſuka p anlah ſertânja 'îtu.

59. Maka djâdi pada hârij jang kadawlâpan dâtang 'awrang 'âkan chatankan ka"ânakh, dán menjebùt dija 'îtu Zekarjâ, tûrut nâma bapânja.

60. Maka sâhutlah 'ibûnja, dán katâlah: bûkan; hânja 'ija 'âkan diſebùt Jalhjâ.

61. Maka katâlah marika 'îtu kapadânja: bahuwa bârang ſa"awrang bûkan 'ada didâlam pakulawargâ"anmu, jang diſebùt dengan nâma 'îtu.

62. Maka delambejnja kapada bapânja, bagimâna dekahendakînja 'ija diſebùt.

63. Dán ſatelàh ſudah depintânja pâpan tûlis, maka deſûratnja demikijen bunjinja: Jalhjâ 'ada namânja. Maka lhejrânlah ſakalijen 'awrang 'îtu.

64. Maka ſabantar djûga terbukâlah mûlutnja dán lîdahnja, ſahingga 'ija kâta p lah, ſambil memûdji 'Allah.

65. Maka berlakûlah katakôtan 'âtas ſamowa 'awrang, jang berûmah kuliling p: dán pada ſalûroh pagunôngan ditânah Jehûdâ 'awrang pawn berkâta p

anlah bânjakh 'âkan ſakalijen perkatâ"an 'îni.

66. Maka ſamowa 'awrang jang dengar 'itu târohlah 'itu dâlam hatînja, 'ûdjarnja : 'apa garângan ka"ânakh 'îni 'âkan djâdi ? maka tângan mahâ besàr Tûhan 'adâlah baſerta dengan dija.

67. Sabermûla maka Zekarjâ bapânja 'ìtu depunohîlah dengan Rôhhu-'lkhudus, lâlu bernubuwetlah, 'ûdjarnja :

68. Segala pûdji bagi mahâ besàr Tûhan, 'Ilah 'awrang Jiſrâ"ejl, kârana 'ija ſudah meng"ondjôngij, dàn meng"upajàkan kalepâſan pada khawmnja :

69. Dàn ſudah membângon bagi kâmij ſawâtu tandokh chalâts, didâlam rûmah Dâ"ûd bûdakhnja 'îtu.

70. Seperti 'ija ſudah baſermân 'awleh mûlut ſegala Nabînja jang khudus, jang ſudah 'ada deri pada 'awal zemân :

71. Katahuwij, ſawâtu kalepâſan deri pada ſatarûw p kâmij ; dàn deri pada tângan ſakalijen 'awrang jang membintjij kâmij.

72. Sopâja 'ija meng"adâkan ralhmet pada bâpa p kâmij, dàn meng"enàng 'âkan perdjandji"annja jang khudus :

73. Dàn 'àkan perſompâhan, jang 'ija ſudah beriompah kapada 'Ibrâhîm bâpa kâmij, 'âkan memberij pada kâmij,

74. Sopâja kâmij terlepàs deri pada tângan p ſegala ſatarûw kâmij berbowat zibâdet padânja, lûput deri pada tâkot,

75. Dengan khodsijet dàn zadâlet dihadâpan hhadlretnja, pada ſakalijen hârij kahidôpan kâmij.

76. 'Adapawn 'âkan dikaw, hej ka"ânakh, 'angkaw 'âkan diſebutkan Nabìj Hhalkh Tazâlàj : kârana 'angkaw 'âkan 'andjar dihadâpan hhadlret mahâ Tûhan, 'âkan singgarahkan djâlan p nja.

77. 'Âkàn memberìj peng"atahuwan chalâts pada khawmnja, dengan ka"ampônan dawſa p nja.

78. 'Awleh ſegala kapiluwan ralhmet 'Ilah kâmij, dengan jang mâna 'Elſjârikh deri pada katinggijan ſudah meng"ondjôngij kâmij.

79. 'Âkan bersînar pada ſegala 'awrang jang dûdokh dâlam kalàm dàn bâjang mawt : 'âkan betulkan kâki p kâmij kapada djâlan ſalâmet.

80. Maka ka"ânakh 'itu bertambahlah besàrnja, dàn berkhowatlah njawânja, dàn tinggallah didâlam pâdang p bel"antâra, ſampej kapada hârij pertondjôkannja kapada 'awrang Jiſrâ"ejl.

FATSAL JANG KA II.

1. SAbermûla djâdi pada hârij p 'îtu djûga, bahuwa kaluwarlah ſawâtu tîtah deri pada fihakh KHajtſar 'Awghustus, ſopâja 'isij ſaganàp tânah mazmûr desûratkan.

2. Penjurâtan 'îni ſudah djâ-

di djhûlu deri pada Khurînus ſudah nâjik 'Adapâti 'âtas Sûrijâ.

3. Maka pergîlah ſakalijen 'awrang 'âkan desûratkan, mâsing þ ſa''awrang kapada negerij dirinja.

4. Maka mûdikhlah lâgi Jûſof deri pada tânah Djalîlâ, deri dâlam negerij Nâtsirat, kapada tânah Jehûdâ, kadâlam negerij Dâ''ûd, jang deſebût Bejt Léthem, 'awleh kârana ſebàb 'adâlah 'ija deri pada 'îsij rûmah dán bangſa Dâ''ûd,

5. 'Âkan desûratkan ſerta dengan Marjam parampuwan jang bertunângan dengan dija, ſedàng 'ada 'ija bonting.

6. Maka djâdi tatkâla marîka 'itu 'adâlah disâna, bahuwa ganàplah hârij þ nja 'âkan ber''ânakh,

7. 'Arkijen maka 'ija ber''ânakhlah 'ânakhnja lâki þ jang sûlong, dán membâbatlah dija dengan lampin þ, dán berbâringkanlah dija didâlam maslaf : 'awleh kârana pada marîka 'itu bûkan 'adâlah tampat didâlam manzil,

8. Bermûla 'adâlah bârang gombâla pada benowa 'itu djûga bermâlam pada pâdang, dán bertongguw tongguwan mâlam pada kâwannja.

9. Maka bahuwa ſaſonggohnja ſa''awrang Melâ''ikat mahâ besàr Tûhan hhâdhirlah padânja, dán kamulijâ''an mahâ besàr Tûhan pawn bertjahajâlah kulîling marîka 'itu, dán tâkotlah 'ija besàr tâkotnja.

10. Maka berſabdâlah Melâ''îkat pada marika 'itu : djânganlah kâmu tâkot ; kârana bahuwa ſaſonggohnja 'âku memberîta pada kâmu ſawâtu kaſukâ''an besàr, jang 'âkan 'ada bagi ſaganàp khawm.

11. Katahuwij, bahuwa harîni bagi kâmu ſudah taper''ânakh Muchalits, jang 'ada 'Elmesêlh mahâ Tûhan, didâlam negerij Dâ''ûd.

12. Maka 'inîlah tanda padâmu : kâmu 'âkan mendâpat ka''ânakh 'itu terbâbat dengan lampin þ, dán bâring þ didâlam maslaf 'itu.

13. Maka ſakûnjong þ hhâdhirlah ſerta dengan Melâ''îkat 'itu ſawâtu kabanjâkan tantarâ ſamâwij, jang 'adâlah memûdjij 'Allah, dán ſombahlah :

14. Hhormat bagi 'Allah pada tampat þ jang mahâ tinggij, dán ſalâmet di''âtas bûmi, karidlâ''an didâlam mânusija þ.

15. Sabermûla djâdi, ſatelàh ſudah ſegala Melâ''îkat 'itu lâlu deri pada marîka 'itu pûlang kaſawrga, bahuwa ſegala 'awrang gombâla berkatâlah ſa''awrang kapada ſa''awrang : bejarlah kâmij pergi kalàkh ſampej ka-Bejt Léthem dán melîhat hhâl 'îni, jang ſudah djâdi, jang mahâ besár Tûhan ſudah memaslûmkan pada kâmij.

16. 'Arkijen maka dâtanglah marîka 'itu dengan bângat, dán mendâpatlah Marjam, dán Jûſof, dán ka''ânakh 'itu jang bâring þ didâlam maslaf 'itu.

17. Dán ſatelàh ſudah deli-

hatnja 'îtu, maka demaʐlûmkannja fermân 'îtu, jang telàh dekatâkan padânja 'âkan ka″ânakh 'îtu.

18. Maka ſamowa 'awrang jang dengar 'îtu khejrânlah deri kârana ſegala ſaſawâtu, jang dekatâkan kapadânja 'awleh gombâla p 'îtu.

19. Tetâpi Marjam djûga khâfidlkanlah ſamowa perkatâ″an 'îtu, ſambil berbanding p an didâlam hatinja.

20. 'Arkijen maka pûlanglah ſegala gombâla, ſambil memulijâkan, dán memudjikan 'Allah deri kârana ſegala ſaſawâtu jang telàh dedengarnja dán delîhatnja, ſeperti ſudahlah dekatâkan padânja.

21. Bermûla tatkâlà ganàplah dawlâpan hârij 'âkan chatankan ka″ânakh 'îtu, maka terſebutlah namânja ʐîsáj, jang ſudahlah diſebùt 'awleh Melâ″ikat, dihûlu deri pada 'ija terkandong didâlam purùt.

22. Bermûla tatkâla ganàplah ſegala hârij thahâretnja, menûrut Tawrât Mûsáj, maka debawânja dija 'itu ka-Jerûſalejm, ſopâja dehâdapkannja dija kapada mahâ besàr Tûhan.

23. (Seperti ſudah tersûrat didâlam Tawrât mahâ besàr Tûhan : bahuwa ſamowa lâki p, jang membûka papûdju, 'îtu 'âkan deſebùt khudus bagi mahâ besàr Tûhan.)

24. Dán ſopâja debawânja perſombâhan, ſeperti bârang jang telàh dekatâkan didâlam Tawrât mahâ besàr Tûhan, ſagùw bûrong takûkor, 'âtaw 'ânakh merpâti duwa 'ejkor.

25. Maka bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah ſa″awrang mânusija di-Jerûſalejm, jang namânja Sjimʐawn : maka mânusija 'îni 'adâlah ʐâdil, dán takhij, ſambil menantîkan panghibôran 'awrang Jîſrâ″ejl : maka Rôlhu-'lkhudus berlakûlah di″âtasnja 'îtu.

26. Maka kapadânja 'îtu ſudahlah tûron walhju 'awleh Rôlhu-'lkhudus, 'âkan djânggan merâſa mawt, ſabulòm 'ija melîhat 'Elmesêlh 'urâpan mahâ besàr Tûhan 'îtu.

27. Maka dâtanglah 'ija 'awleh 'ilhâm Rôlh mâſokh Kaʐbah: dán tatkâla 'ibuw bâpa memâſokhkanlah ka″ânakh ʐîsáj 'îtu, ſopâja delakûkannja padânja menûrut 'istiʐâdet Tawrât :

28. Maka 'ija 'îni memangkûlah dija 'îtu dengan kaduwa lânggan p nja, lâlu pudjilah 'Allah, dán ſombahlah :

29. Sakârang djûga 'angkaw berìj hambâmu pergi dengan ſalâmat, jâ mahâ besàr Tûhan, tûrut fermânmu :

30. Kârana mâta p ku ſudah melihat chalâtſmu,

31. Jang 'angkaw ſudah singgarahkan dihadâpan mûka ſakalijen khawm;

32. Sawâtu tarang 'âkan penarângan ſegala 'CHalâjikh, dán 'âkán kamulijâ″an khawmmu 'awrang Jiſrâ″ejl.

33. Maka Jûſof dán 'ibûnja 'adâlah khejrân deri kârana ſe-

gal̄a ſaſawâtu, jang dekatâkan 'âkan dija 'îtu.

34. Mak̄a Sjimʐawn pawn memberkatîlah marîka 'îtu, dán katâlah kapad̄a Marjam 'ibûnja 'ítu: bahuw̄a ſaſonggohnja 'ija 'îni dedirîkan 'âkan ſawâtu kadjatôhan dán kabangônan 'awrang bânjakh di'antâra 'awrang Jiſrâ'ejl, dán 'âkan ſawâtu tanda jang nanti debantâhij:

35. (Mak̄a lâgi ſawâtu pedàng 'âkan men̄atàs turùs djîwa ſendirîmu) ſopâja ſegal̄a bitjâra denjatâkan der̄i dâlam hâti 'awrang bânjakh.

36. Bermûla 'ad̄âlah Hhan̄â ſa'awrang Nabijah, ânakh parampuw̄an Penu'ejl der̄i pad̄a hhulubangſa 'Aſjejr: 'ija 'îni ſud̄ahlah dâtang djâwoh p kapad̄a bânjakh hârij ʐumornja, ſatelàh ſud̄ah 'ija hîdop dengan ſuwamînja tûdjoh tâhon lamânja der̄i pad̄a hhad perdarâ'annja.

37. Mak̄a parampuw̄an 'îni 'ad̄âlah bâluw, ſakîra p dawlâpan pûloh 'ampat tâhon tuw̄ahnja, jang tijâda bertjerèj der̄i pad̄a Kaʐbah, 'âkan berbow̄at ʐibâdet dengan powâſa dán ſombahjang, pad̄a mâlam dán sijang.

38. Mak̄a pad̄a djàm 'ítu djûga dâtanglah parampuw̄an 'îni kasâna, dán ſabâgejnja lâgi 'ija ſud̄ah membâwa 'ikhrâr 'âkan mahâ Tûhan, dán meng'atâkan 'âkan dija 'ítu pad̄a ſakalijen 'awrang jang men̄antikan kalepâſan di-Jerûſjalejm.

39. Dán ſatelàh hâbis marîka 'ítu mengganâpij ſaſawâtu, jang patut dengan Tawrât mahâ besàr Tûhan, mak̄a pùlânglah 'ija kapad̄a tânah Galîlâ, kadâlam negerînja Nâtsirat.

40. Mak̄a ka'ânakh 'îtu bertambahlah beſarnja, dán berkhow̄atlah njawânja, ſarâja dipunôhij dengan hhikmet: dán niʐmet 'Allah berlakûlah di'âtasnja 'itu.

41. Sabermûla mak̄a bejasâlah 'ibuw bapânja pad̄a ſaſatâhon ber'angkat kapad̄a Jerûſjalejm, pad̄a mâſa râja Fâſahh.

42. 'Ad̄apawn tatkàla 'ija ſùd̄ahlah djâdi duw̄a belàs tâhon tuw̄ahnja, dán marîka 'ítu ſud̄ahlah mûdikh kapad̄a Jerûſjalejm, men̄ûrut ʐâdet hârij râja:

43. Dán ſud̄ahlah mengganâpij disâna ſegal̄a hârij, tatkâla marîka 'ìtu pûlang, mak̄a tìnggallah bûdakh ʐîsàj di-Jerûſjalejm: mak̄a Jûſof dán 'ibûnja tijadâlah meng'àtahuw̄ij 'ítu.

44. Tetâpi ſangkâlah marîka 'ítu, bahuw̄a 'ad̄âlah 'ija 'antâra peng'irîngan, lâlu pergìlah ſawâtu hârij perdjalânan djâwohnja, dán tjaharîlah dija di'antâra ſegal̄a 'awrang kulawarga, dán di'antâra ſegal̄a 'awrang kenàlpan.

45. Dán ſatelah tijâda dedâpatnja dija, mak̄a pûlanglah marîka 'ìtu ka-Jerûſjalejm mentjahârij dija.

46. Mak̄a djâdi, komedijen der̄i pad̄a tîga hârij, bahuw̄a dedâpatnjàlah dija 'itu didâlam Kaʐbah, dûdokh ditengah p ſegal̄a gûruw, men̄engar marîka 'îtu, dán bertanjâkan marîka 'ìtu.

47. Mak̄a hhejrânlah tertjang-

ang ſámowa 'awrang jang menengar dija, deri kârana ɀakhalnja dán ſegala djawâdnaj.

48. Maka dahſjatlah marîka 'îtu ſerta delihatnja dija, dán katâlah 'ibûnja kapadânja 'îtu: jâ 'ânakh, meng″apa 'angkaw ſudah berbowat demikijen 'îni pada kâmij? bahuwa ſaſonggohnja bapâmu dán bejta 'îni ſudah mentjahârij 'angkaw dengan sûſah.

49. Maka berkatâlah 'ija kapada marîka 'îtu: 'apâtah 'artînja, bahuwa kâmu ſudah mentjahârij 'âku? tijadâkah kâmu tâhu, bahuwa hâros 'âku 'îni 'ada maſjghûl dengan pakardjâ″an Bapâku?

50. Maka tijadâlah marîka 'îtu meng″arti perkatâ″an 'îtu, jang dekatâkannja padânja.

51. Sudah 'îtu maka hîlirlah ija ſerta dengan marîka 'îtu, lâlu dâtanglah mâſokh Nâtsirat, dán 'adâlah berbakhtij padânja. Maka 'ibûnja pawn hhâfitkanlah ſamowa perkatâ″an 'îni didâlam hatînja.

52. Maka ɀîsâj pawn bertambahlah hhikmetnja, dán khâmetnja, dán niɀmetnja sâma 'Allah dán mânusija p.

FATSAL JANG KA III.

1. SAbermûla pada tâhon jang kalîma belàs deri pada Sulthànet Khajtſar Tiberijus, tatkâla Pontijus Pilâtus 'adâlah 'Adapâti ditânah Jehûdâ, dán Hejrawdejs 'îtu 'Amîru-'lrubuɀ ditânah Djalîlâ, dán Filipus ſudarânja lâki p 'îtu 'Amîru-'lrubuɀ di-'Ithûrijâ, dán dibenowa Tarachawnâ, dán Luſanijâ 'îtu 'Amîru-'lrubuɀ 'Abilejnej.

2. Tatkâla Hhanân dán Khajafâ 'adâlah 'Imâm besàr p, maka dâtanglah fermân 'Allah kapada Jahhjâ 'ânakh lâki p Zekarjâ, didâlam pâdang bel″antâra.

3. Maka dâtanglah 'ija mâſokh ſalûroh benowa jang kulîling sûngej Jardejn, ſambil menchothbatkan permandijan tawbat 'âkan ber″awleh ka″ampônan dawſâ p.

4. Seperti ſudah tersûrat didâlam kitâb kalimât Jeſjaɀjâ Nabìj 'îtu, 'ûdjarnja: ſawâra 'awrang penjarùw dâlam pâdang bel″antâra; singgarahkanlah djâlan mahâ besàr Tûhan, betulkanlah lûrong p nja.

5. Samowa lembah 'âkan deſabûkan, dán ſamowa gûnong dán bûſut 'âkan derindahkan: maka bârang jang 'ejrot 'îtu djâdi 'âkan kabetûlan, dán ſegala jang lakòkh 'îtu 'âkan djâlan jang râta.

6. Dán ſakalijen dâging 'âkan melihat chalâts 'Allah.

7. 'Adapawn berkatâlah 'ija pada ſegala raɀijet jang dâtang kaluwar 'âkan depermandîkan 'awlehnja: hej kadjadî″an bilûdakh p, sijapâtah ſudah toridjokhkan kâmu lârij berlepàs dirîmu deri pada 'amârah 'îtu, jang nanti dâtang?

8. Tâgal 'îtu hendakhlah kâmu memberìj bowah p jang lâjikh 'âkan tawbat: dán djângan lah kâmu bertjâkap kâta p dâlam ſendirîmu; 'ada kawnun

'Ibrâhîm 'âkan bâpa pada kîta. Kârana 'âku meng'atâkan pada kâmu, bahuwa 'Allah berkawâſa membangkitkan deri pada bâtu p 'îni 'ânakh p bagi 'Ibrâhîm.

9. 'Adapawn lâgi ſadija ſudah terhentar kâpakh kapada 'âkar pôhon p kâjuw: maka ſaſawâtu pôhon kâjuw, jang tijâda memberij bowah jang bâjik, 'îtu ditabàng, dán delimpar kadâlam 'ãpij.

10. Maka razijet pawn bertanjakanlah dija, ſombahnja: 'apâtah kalàkh hâros kâmij berbowat?

11. Maka sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah pada marîka 'îtu: sijâpa jang menâroh duwa bâdjuw, bâjiklah 'ija membahâgij pada 'awrang jang tijâda menâroh, dán sijâpa jang menâroh mâkan p an, bâjiklah 'ija berbowat ſabâgejnja.

12. Maka dâtanglah lâgi bârang 'awrang pentjokej 'âkan depermandîkan, dán ſombahlah kapadânja: hej gûruw, 'apâtah hâros kâmij berbowat?

13. Maka berſabdâlah 'ija kapada marîka 'îtu: djânganlah kâmu tontûtij lebèh deri pada bârang, jang telàh tertantu pada kâmu.

14. Maka lâgi bârang 'awrang paràng bertanjâkanlah dija, ſombahnja: 'antah kâmij! 'apâtah hâros kâmij berbowat? maka berſabdâlah 'ija kapada marîka 'îtu: djânganlah kâmu berbowat 'anjâja pada bârang ſa'awrang, dán djânganlah kâmu meng'ambil harta bârang ſa'awrang dengan tîpuw dâja, tetâpi memadâkanlah dirimu dengan muſarâmu.

15. 'Adapawn tatkâla khawm 'îtu 'adâlah menantij, dán ſakalijennja 'îtu berbitjarâlah didâlam hatînja 'âkan Jalhjâ, kâluw p 'ija djûga 'ada 'Elmesêlh,

16. Maka sâhutlah Jalhjâ pada ſamowânja 'îtu, 'ûdjarnja: ſongguh pawn bejta permandîkan kâmu dengan 'ãjer; tetâpi dâtang 'ija, jang lebèh karàs deripada bejta, jang tijâda bejta mustalhakh meng'àwrej peng'îkat tarompa p nja: 'ija djûga 'âkan permandîkan kâmu dengan Rôlhu-'lkhudus dán 'ãpij.

17. Jang njirûnja 'ada pada tângannja, maka 'ija 'âkan peresihkan balâka tampat penabâhannja, dán kompolkan gendomnja mâſokh kadâlam djulâpangnja, tetâpi ſekàm 'îtu 'ija 'âkan menunûkan hâbis dengan 'ãpij jang tijâda terpâdam

18. Maka de'âdjarkannja lâgi bânjakh perkâra lâjin p, dán deberitâkannja 'Indjîl pada khawm.

19. Tetâpi tatkâla Hejrawdejs 'Amîru-'lrubuz 'îtu katogôranlah 'awlehnja, 'awleh kârana ſebàb Hejrawdijâ 'isterij Filipus sûdarânja lâki p, dán deri kârana ſakalijen kadjahâtan, jang telàh deperbowat Hejrawdejs.

20. Maka lâgi detambahînja kardja 'îni pada ſakalijen, bahuwa 'ija ſudah meng'ûrongkan Jalhjâ dâlam pandjâra.

21. Sabermûla djâdi, tatkâla ſamow̄a khawm 'îtu depermandîkanlah, dán lâgi Xîsáj ſud̄ahlah hâbis depermandikan, dán ſombah jang, bahuw̄a terbukâlah lângit:

22. Dán bahuw̄a tûronlah Rôlhu-'lkhudus dengan pang″alîhat tûboh, ſarûpa merpâtij, dijam 'âtasnja: dán bahuw̄a dâtanglah der̄i dâlam lângit ſawâtu ſawâra meng″atâkan: 'angkaw 'îni 'ada 'ânakhku jang kekâſeh, 'âkan 'angkaw 'âku radlâ.

23. Mak̄a 'ija 'îni Xîsáj bahâru'ad̄âlah ſakîra p tîga pûloh tâhon tuw̄ahnja, jang (ſeperti deſangka, awrang) 'ad̄âlah 'ânakh lâki p Jûsof, 'ânakh lâki p Xejlij,

24. 'Ânakh lâki p Mat̄at, 'ânakh lâki p Lejwij, 'ânakh lâki p Melkij, 'ânakh lâki p Xañâ, 'ânakh lâki p Jûſof,

25. 'Anakh lâki p Mat̄itjâ, 'ânakh lâki p 'Amawts, 'ânakh lâki p Nalhûm, 'ânakh lâki p Hhesلij, 'ânakh lâki p Nad̄jáj,

26. 'Ân kh lâki p Mázad, 'ânakh lâki p Mat̄itjâ, 'ânakh lâki p Sjimzij, 'ânakh lâki p Jûſof, 'ânakh lâki p Jehûdâ,

27. 'Ânakh lâki p Jawlhanan, 'ânakh lâki p Rejsâ, 'ânakh lâki p Zerubâbel, 'ânakh lâki p Sje″altî″ejl 'ânakh lâki p Nejrij,

28. 'Ânakh lâki p Melkij, 'ânakh lâki p Xad̄ij, 'ânakh lâki p KHawſam, 'ânakh lâki p 'Elmawdam, 'ânakh lâki p Xejr,

29. 'Ânakh lâki p Jûsâ 'ânakh lâki p 'Elizézer, 'ânakh lâki p Jawrim, 'ânakh lâki p Matat, 'ânakh lâki p Lijwij.

30. 'Ânakh lâki p Sjimzawn, 'ânakh lâki p Jehûdâ, 'ânakh lâki p Jûſof, 'ânakh lâki p Jawnan, 'ânakh lâki p 'Eljakhîm,

31. 'Ânakh lâki p Malijâ, 'ânakh lâki p Mejnan, 'ânakh lâki p Mat̄atâ, 'ânakh lâki p Nátan, 'ânakh lâki p Dâ″ûd,

32. 'Ânakh lâki p Jiſjáj, 'ânakh lâki p Xawbejd, 'ânakh lâki p Bawzaz, 'ânakh lâki p Salmawn, 'ânakh lâki p Nalheſjawn,

33. 'Ânakh lâki p Xam̄inadab, 'ânakh lâki p Râm, 'ânakh lâki p Hhetſrawn, 'ânakh lâki p Pérets, 'ânakh lâki p Jehûdâ,

34. 'Ânakh lâki p Jazkhûb, 'ânakh lâki p Jitslhâkh, 'ânakh lâki p 'Ibrâhîm, 'ânakh lâki p Téralh, 'ânakh lâki p Nalhawr,

35. 'Ânakh lâki p Serûdj, 'ânakh lâki p Rezuw, 'ânakh lâki p Péledj, 'ânakh lâki p Xejber, 'ânakh lâki p Sjélalh,

36. 'Ânakh lâki p KHejnan, 'ânakh lâki p 'Arfakſjad, 'ânakh lâki p Sjejm, 'ânakh lâki p Nôlh, 'ânakh lâki p Lâmek,

37. 'Ânakh lâki p Metûſjelalh, 'ânakh lâki p Hhanawk, 'ânakh lâki p Jéred, 'ânakh lâki p Mahalal″ejl, 'ânakh lâki p KHejnan,

38. 'Ânakh lâki p 'Enawſj, 'ânakh lâki p Sjejt, 'ânakh laki p 'Âdam, 'ânakh lâki p 'Allah.

FATSAL JANG KA IV.

1. SAbermûla mak̄a pûlanglah Xîsáj punòh dengan Rôlhu-'lkhudus der̄i pad̄a Jardejn, dán terhentarlah 'awleh Rôlh kapada ſawâtu gûron,

2. Tertjawba 'awleh 'Iblîs 'ampat pûloh hârij lamânja: dán bârang ſawâtu pawn tijadâlah 'ija mâkan pada hârij p 'ìtu djûga, dán ſatelàh ſud̄ah pûtus ſegala 'ìtu, mak̄a berlâparlah 'ija 'âchirnja.

3 Mak̄a berkatâlah 'Iblis pad̄ânja 'ìtu: djik̄alaw 'angkaw 'ad̄a 'Ânakh 'Allah, sûrohlah pad̄a bâtu 'îni, ſopâja 'ija mendjâdi rawtij.

4. Mak̄a sâhutlah Xîsâj kapad̄ânja, ſabdânja: ſud̄ah tersûrat; bahuw̄a tijâda 'awleh rawtij sâdja mânusija hîdop, hânja 'awleh ſaſawâtu fermân 'Allah.

5 Dán ſatelàh ſud̄ah 'Iblîs menghentar dija ka"âtas ſawâtu bukit jang tinggij, mak̄a detondjokhnja pad̄ânja ſamow̄a karadjâ"an tânah maxmûr dengan ſakîtjap mâta lamânja.

6. Mak̄a berkatâlah 'Iblîs pad̄ânja 'ìtu: 'âku 'âkan memberìj pad̄âmu ſaberhâna peng"awasâ"an 'îni, dàn kamulijâ"an ſamowânja 'ìtu: kârana bahuw̄a 'ìtu telàh deſarahkan padâku, dán 'âku berìj dij̄a 'ìtu pad̄a bârang sijâpa jang kukahendâkij kawnun.

7. Djik̄alaw kalàkh 'angkaw hendakh ſombah ſudjûd pad̄âku, mak̄a ſamow̄a 'ìni 'âkan 'ad̄a punjâmu.

8. Mak̄a ſàhutlah Xîsàj, dàn ſabdâlah pad̄ânja: njahlah der̄i pad̄âku, hej Sjejthân: kârana ſud̄ah tersûrat; hendakhlah 'angkaw ſudjûd menjombah mahâ besàr Tûhan 'Ilahmu, dán berbow̄at xibâdat padânja ſendirij djûga.

9. Sud̄ah 'ìtu mak̄a 'ija pawn menghentarlah dija kapad̄a Jerûſalejm, lâlu berdirik̄anlah dija di"âtas ringkit Kaxbah, dán berkatâlah pad̄ânja: djik̄alaw 'angkaw 'ad̄a 'Ânakh 'Allah, terdjunkanlah dirîmu der̄i sîni kabâwah.

10. Kârana ſud̄ah tersûrat; bahuw̄a pad̄a ſegal̄a Melâ"ik̄atnja 'ija hendakh berpasàn 'âkan 'angkaw, ſopâja detongguwìnja 'angkaw:

11. Dán ſopâja detâtingnja 'angkaw di"âtas tângan p, djângan pen̄ah 'angkaw ſontohkan kakîmu pad̄a bâtu.

12. Mak̄a sâhutlah Xîsâj, dán ſabdâlah pad̄ânja: bahuw̄a ſud̄ah detîtahkan; djângan 'angkaw mentjawbâ"ij mahâ besàr Tûhan 'Ilahmu.

13. Dán ſatelàh hâbis 'Iblîs menjud̄ahkan ſamow̄a pertjawbâ"an, mak̄a lalûlah 'ija der̄i pad̄ânja 'ìtu bârang kotika lamânja.

14. Sabermûla mak̄a pûlanglah Xîsâj, 'awleh khow̄at Rôkh kapad̄a Djalîlâ: mak̄a maſhûrlah wartânja kaluw̄ar kapada ſalûroh benow̄a jang kulilingp.

15. Mak̄a 'adâlah 'ija djûga meng"âdjar didâlam Kanîſah p nja, dán depermulijâkan 'awleh ſakalijen 'awrang.

16. Mak̄a dâtanglah 'ija kaNâtsirat, dimâna ſud̄ahlah 'ija terpejâra, dán pad̄a hârij ſabtu mâſokhlah 'ija kadâlam Kaniſah tûrut 'istixâdetnja: dán bângonlah 'ija 'âkan membâtja.

17. Mak̄a terberilah pad̄ânja kitâb Nabìj Jeſaxjâ, dán ſate-

làh ſudah debukânja kitâb 'îtu, maka dedâpatnja tampat 'îtu dimâna 'adâlah tersûrat:

18. Rôhh mahâ besàr Tûhan 'îtu di"âtasku, ſebàb 'îtu 'ija ſudah meng"urâpij 'âku: 'ija ſudah menjûroh 'âku pergi 'âkan memberîta 'Indjîl pada 'awrang miskîn, 'âkan menjombohkan 'awrang jang terpitjàh hatînja,

19. 'Âkan menchothbatkan kalepâſan pada 'awrang tertâwan, dán per"awlêhan panglîhat pada 'awrang bûta, dán 'âkan lepaskan 'awrang jang berdabàr hatînja pergi dengan kamaredhejkâ"an: 'âkan menchothbatkan tâhon karidlâ"an mahâ besàr Tûhan.

20. Dán ſatelàh ſudah detûtopnja kitâb 'îtu, dán deſarahkannja 'îtu pada châdim, maka dûdokhlah 'ija: maka mâta p ſakalijen 'awrang didâlam Kanîſah 'îtu 'adâlah lekàt padânja.

21. Maka bahâru katâkanlah 'ija kapada marika 'îtu, bahuwa hârij 'ini mektûb 'ini ſudah ganàp pada penengar telſiga p mu.

22. Maka ſakalijen 'awrang 'îtu berilah ſjaksi padânja, dán khejrânlah menengar ſegala perkatá"an, jang mânis jang kaluwar deri dâlam mûlutnja, lâlu katâlah: bûkankah 'ija 'ini 'ada 'ânakh lâki p Jûſof?

23. Maka berkatâlah 'ija kapada marika 'itu: kâmu kawnun 'âkan berkâta kapadâku peng"âta 'îni, hej thabib, ſombohkanlah ſendirîmu: ſegala ſaſawâtu jang kâmij ſudah dengar telàh djâdi di-Kafernalhûm, bowatlah lâgi desîni didâlam negërìj 'atſalmu.

24. Tetâpi berkatâlah 'ija: 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa ſa"awrang Nabìj bûkan 'ada khabûl dâlam negerìj 'atſalnja.

25. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu dengan ſabenarnja, bânjakh parampuwan djanda 'adâlah di"antâra 'awrang Jiſrâ"ejl pada hârij p 'Ejlijâ, manakâla lângit 'adâlah terkâtop tîga tâhon dán 'anàm bûlan lamânja: ſahingga dâtanglah kaſukâran kalapâran besàr pada ſalûroh tânah 'îtu.

26. Maka kapada bârang ſa"awrang deri pada marika 'îtu ſudah tijâda tersûroh 'Ejlijâ pergi, melâjinkan ka-TSarpat jang pada TSîdawn, kapada ſa"awrang parampuwan djanda.

27. Maka bânjakh 'awrang kusta 'adâlah di"antâra 'awrang Jiſrâ"ejl pada máſa Nabìj 'Elîſjaz, maka bârang ſa"awrang deri pada marîka 'itu ſudah tijâda dethâhirkan, melâjinkan Nâzaman 'awrang 'Aramij 'itu.

28. Maka ſamowa 'awrang didâlam Kaníſah 'itu depunohîlah dengan 'amârah, ſerta dedengarnja ſegala perkâra 'itu.

29. 'Arkijen maka bângonlah marika 'îtu, dán membowanglah dija kaluwar deri dâlam negerij, dán menghentarlah dija ka"âtas martjuw gûnong, di"âtas jang mâna negerinja ſudah taper"ûſah khetſednja hendakh menerdjunkan dija ſapandjang tardjal.

30. Tetâpi ſatelàh ſud̄ah 'ija berpindah turùs tengah p marika 'îtu, mak̄a pergîlah 'ija berdjâlan.

31. Sud̄ah 'îtu mak̄a hîlirlah 'ija ka-Kafernalhûm, ſawâtu negerìj ditânah Djalilâ, dán 'adâlah mengʺâdjar marika 'itu pad̄a hârij p ſabtu.

32. Mak̄a marîka 'îtu khejrânlah tertjangàng menēngar pengʺadjârannja : kârana perkatâʺannja 'ad̄âlah dengan pengʺawasâʺan.

33. Bermûlá didâlam Kanîſah 'îtu 'ad̄âlah ſaʺawrang mânusija jang terkēna 'awleh hantu djin jang nedjis, mak̄a berterijakhlah 'ija dengan ſawâra njâring.

34. Katânja: berhetînlah 'awlehmu, 'ap̄a kardja kâmij ſertâmu, hej Xîsáj 'awrang Nâtsirij? ſud̄ahkah kawdâtang menghilangkan kâmij? bejta mengʺenàl 'angkaw sijâpa 'ad̄âmu, katahuw̄ij Khud̄ûs 'Allah.

35. Mak̄a Xîsáj pawn menghardikh dija, ſabdânja: berdijamlah dirîmu, dán kaluw̄arlah der̄i dâlamnja. Dán ſatelàh ſud̄ah dehompaskannja dija 'îtu katengah p, mak̄a kaluw̄arlah djin 'îtu der̄i dâlamnja dengan tijâda memberìj madlar̄et pad̄ânja.

36. Mak̄a dahſjat berlakûlah 'âtas ſamow̄a marîka 'îtu, dán berkâta p anlah 'ija ſaʺawrang kapad̄a ſaʺawrang, 'ûdjarnja : 'ap̄a perkatâʺan 'ini, bahuw̄a dengan pengʺawâſa dán khowat 'ija bertitah pad̄á hantu p jang nedjis, dán marîka 'îtu kaluw̄ar?

37. Mak̄a maſjhûrlah wartânja kaluw̄ar kapad̄a ſamow̄a tampat pad̄a benow̄a jang kuliling p.

38. 'Arkijen mak̄a bângonlah Xîsáj kaluw̄ar der̄i dâlam Kanîſah, lâlu mâſokhlah kadâlam rûmah Sjîmawn : maka mintuw̄akh parampuw̄an Sjîmawn 'ad̄âlah terkēna 'awleh damàm jang karàs, mak̄a 'awrang pawn mem̄ôhonkanlah dija 'âkan ſombohkan parampuw̄an 'itu.

39. Mak̄a berdirilah 'ija terlâjah kaʺâtas parampuw̄an 'itu, dán menghardikhlah 'âkan damàm 'itu, mak̄a damàm pawn meninggalkanlah dija : maka ſabántar djûga parampuw̄an 'itu bângon, lâlu melajânij pada marîká 'itu.

40. Dán tatkâla mâſokhlah matahârij, mak̄a ſamow̄a 'awrang, jang diʺantarânja 'adâlah 'awrang dlaxif, jang terkēna dengan bâgej p penjâkit, bawâlah marika 'îtu kapad̄ânja : mak̄a debûbohnja tângannja 'âtas mâsing p ſaʺawrang der̄i pada marika 'îtu, dán deſombohkannja dija.

41 Mak̄a kaluw̄arlah lâgi djin p der̄i dâlam 'awrang bânjakh, ſambil berterijakh, dán berkâta: bahuw̄a 'angkaw 'ad̄a 'Elmesêkh, 'Ânakh 'Allah 'itu. Mak̄a dehardikhnjâlah, dán tijâda deberinjâlah dija 'îtu berkâta p, ſebàb marika 'itu mengʺenallah dija 'ini 'ad̄a 'Elmesêkh.

42. Mak̄a tatkâla hârij sijanglah kaluw̄arlah 'ija, dán pergîlah kapad̄a ſawâtu tampat jang sûnji maka ſegala raxijet pawn tjaharîlah dija, dán dâtanglah ſampej kapadânja, dán men̄ahanilah dija,

'âgar djângan 'ija pergi lâlu derī pad̄a marika 'ìtu.

43. Tetâpi berſabdâlah 'ija kapad̄a marika 'ìtu: bahuw̄a ſahârosnja lâgi 'âku memberìta 'Indjîl karadjâʺan 'Allah pad̄a 'awrang 'isij negerìj lâjin p: kârana bahuw̄a 'âku ſud̄ah tersûroh 'âkan pak̄ardjâʺan 'ìtu.

44. Mak̄a 'adâlah 'ija berchothbat didâlam ſegal̄a Kanìſah ditânah Ĳalilâ.

FATSAL JANG KA V.

1. SAbermûla perʺistiwâlah tatkâla rayijet tampillah kapad̄ânja, hendakh menengar perk̄atâʺán 'Allah, bahuw̄a 'ija 'ìni 'ad̄âlah berdîrij disîsij tâsik Ĳen̄ejsâr.

2. Mak̄a delîhatnja duw̄a parâhu berlâboh pad̄a tepìj tâſik 'ìtu, maka ſegala 'awrang nalâjan ſudahlah tûron deri dálamnja 'ìtu, dán membâſohlah pûkat p nja.

3. Mak̄a nâjiklah 'ija kadâlam ſawâtu derī padakaduw̄a parâhu 'ìtu, jang pûnja Sjîmawn, dán mintâlah pad̄ânja 'ondor ſedikit derī pad̄a dârat: mak̄a dûdokhlah 'ija mengʺâdjar ſegal̄a rayijet derī dâlam parâhu 'ìtu.

4. Dán tatkâla 'ija berhenti kâta p, mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a Sjîmawn: 'ondorkanlah kaʺarôngan, dán lábohkanlah pûkatmu 'âkán menangkap 'ìkan.

5. Mak̄a sâhutlah Sjîmawn, dán ſombahlah padânja: hej Ĳondjôngan, ſuntok ſagan̄àp mâlam kâmij ſud̄ah berlelàh, dán ſud̄ah tijâda kâmij mengʺambil 'ap̄a p: tetâpi 'âtas ſabdâmu pâtek 'âkan mel̄âbohkan pûkat.

6. Dán ſatelàh ſud̄ah debow̄atnja dem̄ikijen 'ìtu, mak̄a dekûrongkannja ſawâtu kabanjâkan 'ìkan p dengan râmejnja, ſahingga tertjârìklah pûkat 'ìtu.

7. Màk̄a delambejnja kapad̄a tamàn p nja, jang 'adâlah didâlam parâhu lâjin 'ìtu, 'âgar marìka 'ìtu dâtang men̄ûlong dija: 'arkijen mak̄a dâtanglah marìka 'ìtu, dán menjâratlah kaduw̄a parâhu 'ìtu, ſahingga njâris 'ìtu tinggalàm.

8. Dán tatkâla Sjîmawn Petrus melîhat 'ìtu, mak̄a djâtohlah 'ija terſongkor menjombah lûtut p Xìsâj, ſombahnja: jâ Tûhan, kaluw̄arlah lâlu derī pad̄a pâtek, kârana pâtek 'ad̄a ſaʺawrang berdawſa.

9. Kârana dahſjàt ſud̄ahlah ken̄a dija, dán ſamow̄a 'awrang jang ſertânja 'ìtu mel̄îhat tangkâpan 'ìkan p jang telàh deambilnja.

10. Dán ſabâgejnja lâgi Jaykhûb dán Jahhjâ, kaduwânja 'ânakh lâki p Zebedáj, jang 'ad̄âlah ſakûtuw dengan Sjîmawn. Mak̄a berſabdâlah Xísáj kapad̄a Sjîmawn: djânganlah tâkot, derī pad̄a ſekârang 'ìni 'angkaw djâdi nalâjan 'âkan tangkap mânusija p.

11. Dán ſatelàh ſud̄ah marìka 'ìtu bertjamàt parâhu 'ìtu kadârat, mak̄a detinggalkannja ſegal̄a ſaſawâtu, lâlu deʺîrngnja dija.

12. Sabermûla djâdi, tatkâla 'adâlah 'ija dâlam ſawâtu deri pada ſegala negerij 'îtu, maka bahuwa ſatonggohnja 'adâlah ſa″awrang lâki p, jang berkusta ſaberhâna tûbohnja, dân ſerta delihatnja Xîsâj, djâtohlah 'ija tertongkor ka″âtas mukânja, dân memohonkanlah dija, ſombahnja : jâ Tûhan, djikalaw 'angkaw kahendâkij garàng, 'angkaw ſampat menthâhirkan pâtek.

13. Maka 'ija pawn meng″ondjolkhlah tângannja, lâlu mendjâbatlah dija, ſabdânja : kukahendâkij, maka djadilah 'angkaw thâhir. Maka ſâbantar djûga hilanglah kusta deri pada tûbohnja.

14. Maka bertîtahlah 'ija padânja, djangan 'ija meng″atâkan 'îtu pada bârang ſa″awrang : hânja pergîlah 'angkaw pertondjolkhlah dirîmu pada Imâm, dân perſombahkanlah kârana thahâretmu, ſepertî Mûsâj ſudah berpasàn 'âkan kaſſaksi″an pada marîka 'îtu.

15. Tetâpi mâkin maſſhûrlah wartânja, dân berhimpounlah bânjakh raxijet 'âkan menengar dija, dân 'âkan deſombohkan 'awlehnja deri pada ſegala kaſakîtannja.

16. Tetâpi 'adâlah 'ija simpang katampat p sûnji, dân munâdjâtlah.

17. Sabermûla djâdi pada ſawâtu deri pada ſegala hârij 'îtu, bahuwa 'adâlah 'ija meng″âdjar, maka 'adâlah dûdokh disâna barang 'awrang Farîsij, dân Pandîta dâlam Tawrât, jang ſudahlah dâtang deri pada ſakalijen djadjâhan ditânah Djalîlâ, dân ditânah Jehûdâ, dân deri pada Jerûſſalejm : maka 'adâlah khowat mahâ besàr Tûhan 'âkan menjombohkan 'awrang îtu.

18. Maka bahuwa ſatonggohnja bârang lâki p bawâlah ſa″awrang mânusija tejpokh lâſa jang terhentar di″âtas kâſur : dân ber″usahâlah memâſokhkan, dân menârôh dija 'îtu di-hadâpannja.

19. Dân tatkâla tijâda dedâpatnja tampat, deri pada jang mâna demâſokhkannja dija, 'awleh kârana raxijet, maka nâjiklah marîka 'îtu ka″âtas 'âtap rûmah, dân melâbohkanlah dija turùs deri pada ginting p ſerta dengan kâſur 'îtu katengah p dihadâpan Xîsâj.

20. Maka ſatelàh delîhatnja 'îmân marîka 'îtu, ſabdâlah 'ija padânja : hej mânusija, ſegala dawsâmu ſudah ter″ampon padâmu.

21. Maka bahâru berbitjarâlah bârang Kâtib p, dân 'awrang Farîsij, 'ûdjarnja : sijapâtah dija 'ìni jang meng″atâkan hôdjat p? sijâpa dâpat meng″ampônij dawſa p, melâjinkan 'Allah ſa″awrangnja djûga ?

22. Tetâpi ſedàng Xîsâj meng″enàl ſegala bitjarânja, maka sâhutlah 'ija, dân katâlah kapada marîka 'îtu : meng″apa kâmu berbitjâra didâlam hatîmu ?

23. 'Apa 'ada lebèh gampang berkâta p, ſegala dawsâmu ſudah ter″ampon padâmu : 'â-

taw berkâta p, bângonlah, lâlu berdjâlanlah?

24. Tetâpi ſopâja kâmu dâpat meng″atahuw̄ij, bahuw̄a 'Ânakh 'Insân 'îtu berpang″awâſa di″âtas bûmi 'âkan meng″ampon ſegala dawſa (mak̄a berkatâlah 'ija pad̄a 'awrang tejpokh lâſa 'îtu) 'âku berſabda padâmu : bângonlah, dán 'angkatlah kâſurmu, lâlu pergîlah kapad̄a rûmahmu.

25. Mak̄a ſabantar djûga bângonlah 'ija dihadâpan marîka 'îtu, dán 'angkatlah bârang jang di″âtasnja ſudahlah 'ija bâring p, lálu pergîlah kapad̄a rûmahnja, ſambil mem̄ulijâkan 'All̄ah.

26. Mak̄a dahſjat ſud̄ah ken̄a ſakalijen 'awrang 'itu, maka marika 'îtu mem̄ulijâkanlah 'All̄ah, dán depunohilah dengan tâkot, 'ûdjarnja : bahuw̄a harîni kâmij ſudah melîhat perkâra p jang tijâda terſangka

27. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'itu kaluw̄arlah 'ija, lâlu lihatlah ſa″awrang pentjok̄ej jang bernâma Lejwij 'itu dûdokh didâlam pentjok̄ejan, dán ſabdâlah pad̄ânja : 'îkotlah 'âku.

28. Mak̄a 'ija pawn men̄inggalkanlah ſegala ſaſawâtu, lâlu bângonlah meng″îkot dija.

29. Mak̄a Lejwij pawn membow̄atlah ſawâtu perdjamuw̄an besàr pad̄ânja didâlam rûmahnja : mak̄a 'adâlah kâwan bab̄arap̄a 'awrang pentjokej, dán 'awrang lâjin p, jang dûdokh mâkan ſahidângan dengan dija.

30. Mak̄a Kâtib p nja dán 'awrang Farîsij 'îtu sûngutlah 'âkan murid p nja, 'ûdjarnja : kârana 'ap̄a kâmu mâkan, dán mînom ſerta dengan 'awrang pentjok̄ej dán 'awrang berd̄awſa?

31. Mak̄a sâhutlah Ẍîsáj, dán katâlah kapad̄a marîka 'îtu : 'awrang jang njâman bûkan 'ûſah 'âkan thabîb, hânja 'awrang jang tijâda betàh.

32. Sud̄ah tijâda kudâtang mem̄anggil 'awrang ẍâdil, hânja 'awrang berdawſa 'âkan membâwa tawbat.

33. Mak̄a berkatâlah marîka 'îtu kapad̄ânja : tâgal 'ap̄a murîd p Jahhjâ berpowâſa bânjakh kâli, dán meng″ardjâkan ſombahjang p, ſabâgej lâgi murîd p 'awrang Farîsij, hânja murîd p mu mâkan dán mînom djûga?

34. Tetâpi berkatâlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu : dâpatkah kâmu sûroh tamàn p perdjamuw̄an mampilej 'îtu berpowâſa, ſalâma mampilej lâki p 'ad̄a ſertânja?

35. Tetâpi hârij p 'âkan dâtang, manakâla mampilej lâki p 'âkan 'ad̄a ter″angkat lâlu der̄i padânja, tatkâla 'îtu 'ija 'âkan berpowâſa pad̄a hârij p 'îtu djûga.

36. Mak̄a lâgi dekatâkannja ſawâtu per″upamâ″an kapad̄a marika 'îtu : bahuw̄a bârang ſa″awrang tijâda tampâlkan ſatampal kâjin bahâru pad̄a bâdju jang lâma : mak̄a tjâra lâjin jang bahâru 'îtu mentjârik jang lâma 'îtu, mak̄a ſatampal der̄i pada jang

bahâru 'ìtu tijâda pâtut dengan jang lâma 'ìtu.

37. Lâgipawn bârang ſa"awrang tijâda membûboh 'ãjer 'angawr bahâru kadâlam chîkh p jang lâma: maka tjâra lâjin 'ãjer 'angawr bahâru 'âkan membelahkan chîkh 'ìtu, dán 'ãjer 'angawr 'ìtu 'âkan tertuwang hâbis, dán chîkh 'ìtu 'âkan rûſakh.

38. Tetâpi 'ãjer 'angawr bahâru hâros debûboh kadâlam chîkh p bahâru, maka kaduwânja 'ìtu depaliharâkan sâma p.

39. Maka tijâda bârang ſa"awrang, jang mînom 'ãjer 'angawr lâma, ſabantar ſuka jang bahâru: kârana 'ija berkâta; jang lâma 'ìtu 'ada lebèh bâjik.

FATSAL JANG KA VI.

1. SAbermûla per"istiwâlah pada ſabtu jang pertâma, jang menûrut hârij râja jang kaduwa, bahuwa berdjâlanlah 'ija 'antâra hûma p an, dán murid p nja menggintaslah bârang pûlor p, lâlu mâkanlah, ſatelàh ſudah degiſirnja 'ìtu dengan tângan p nja.

2. Maka bârang 'awrang deri pada 'awrang Farîsij katâlah pada marîka 'ìtu: meng"apa kâmu berbowat bârang jang tijâda khalâl berbowat pada hârij p ſabtu?

3. Maka sâhutlah Xîsâj pada marîka 'ìtu, dán katâlah: bùkankah kâmu ſudah membâtja bârang 'ìtu, jang Dâ"ûd ſudah berbowat, tatkâla 'ija berlâparlah, 'ija ſendîrij, dán ſegala 'awrang jang 'adâlah ſertânja 'ìtu?

4. Sabagimâna ija ſudah mâſokh dâlam khobah 'Allah, dán ſudah meng"ambil lâlu mâkan rawtij hâdap p, dán ſudah memberij lâgi pada ſegala 'awrang jang ſertânja 'ìtu, jang bûkan 'ada khalâl 'awrang mâkan, melâjinkan 'Imâm p sàja.

5. Sjahdán berkatâlan 'ija pada marîka 'ìtu: bahuwa 'Anakh 'Insân 'ada lâgi Tûhan jang memarentahkan ſabtu.

6. Sabermûla djâdi lâgi pada bârang ſabtu lâjin, bahuwa mâſokhlah 'ija kadâlam Kaniſah, lâlu meng"âdjarlah. Maka 'adâlah disâna ſa"awrang mânusija, jang tângannja kânan 'adâlah tjâpikh kering.

7. Maka Kâtib p dán 'awrang Farîsij 'âdanglah padânja, kâluw p pada bârang ſabtu 'ija 'âkan ſombohkan 'awrang: ſopâja dedâpatnja bârang penudôhan 'âtasnja.

8. Maka 'ija djûga meng"atahuwilah ſegala bitjarânja, dán ſabdâlah pada mânusija jang tjâpikh kering tângannja 'ìtu: bângonlah, dán berdirilah ditengah p: maka bângonlah 'ija, lâlu berdirîlah.

9. Maka berkatâlah Xîsâj pada marîka 'ìtu, 'âku mâwu bertanjâkan kâmu: khalâlkah pada bârang hârij ſabtu berbowat bâjik, 'âtaw berbowat djâhat? memaliharâkan, 'âtaw menghîlangkan dîrij ſa"awrang?

10. Dán ſatelàh ſudah 'ija

mengʼarling ſakalijen marîka ’îtu, maka berſabdâlah ’ija pada mânusija ’itu : ’ondjokhlah tângannu. Maka ’ija berbowatlah demikijen ’itu : maka tângannja ’îtu pûla debajîkij djâdi njâman ſeperti jang lâjin.

11. Maka marîka ’îtu depunohilah dengan bînggong, dán berkâtâ p anlah ſa’awrang kapada ſa’awrang, ’apa ’âkan debowatnja garàng pada ʿÎsâj.

12. Sabermûla djâdi pada hârij p ’îtu djûga, bahuwa kaluwarlah ’ija kapada bûkit ’itu hendakh munâdjât, dán ’adâlah bermâlam maſhghûl dengan munâdját ’âkan ’Allah.

13. Dán tatkâla hârij ſudah sijang, maka panggillah ’ija ſegala murîdnja dâtang hampir, dán pilehlah deri pada marîka ’îtu duwa belàs ’awrang, jang lâgi denamâ’inja Rasûl p.

14. Katahuwij, Sjimawn, jang lâgi denamâ’inja Petrus, dán ’Andarijâ sûdarânja lâki p, Jaʿkhûb, dán Jahhjâ, Filipus, dán Bartolomâj.

15. Matâj, dán Tômâ, Jaʿkhûb ’ânakh lâki p ’Alfâj, dán Sjimawn jang terſebût ’Elſhejkhân.

16. Jehûdâ sûdâra laki p Jaʿkhûb, dán Jehûdâ ’Iskarijawtij, jang lâgi ſudah djâdi penjemûw ’itu.

17. Dán ſatelàh ſudah ’ija hîlir ſerta marîka ’itu, maka berdirîlah ’ija pada ſawâtu tampat dipâdang râta, dán ſertânja ’îtu kâwan murîd p nja, dán ſawâtu kabanjâkan khawm jang râmej, deri pada ſalûroh tânah Jehûdâ, dán Jerûſhalejm, dán deri pada palîsir ’TSûr dán ’TSîdawn,

18. Jang ſudahlah dâtang ’âkan menengar dija, dán ’âkan deſombohkan deri pada penjâkit p nja, dán ſegala ’awrang jang terhâru ’awleh hantu p jang nedjis : maka marîka ’itu deſombohkanlah.

19. Maka ſamowa raʿijet ber’uſahâlah mendjâmah dija : kârana khowat kaluwarlah deri dâlamnja, ſahingga deſombohkannja ſakalijen ’awrang.

20. Bermûla ſatelàh de’angkatnja mâta p nja kapada murîd p nja, maka berſabdâlah ’ija : berbahagijâlah kâmu ’awrang pâpa ; kârana kâmu djûga pûnja karadjâ’an ’Allah.

21. Berbahagijâlah kâmu jang berlâpar ſakârang : kârana kâmu djûga ’âkan dekinnjangkan. Berbahagijâlah kâmu jang menângis ſakârang : kârana kâmu djûga ’âkan tertâwa.

22. Berbahagija kâmu ’ada, manakâla mânusija p membinsjij kâmu, dán manakâla ’ija mentjerejkan dán mentjelâkan kâmu, dán membowang nâma kâmu ſa’awleh p djâhat ’adânja, ’awleh kârana ſebàb ’Ânakh ’Insân.

23. Berſuka p anlah kâmu pada hârij ’îtu djûga, dán berbangkitlah râwan hatîmu ; kârana bahuwa ſaſonggohnja besàrlah pahalâmu didâlam ſawrga :

kârana bâpa p nja ſudah berbowat perkâra p jang ſabâgejnja pada ſegala Nabij.

24. Tetâpi wâ"j bagi kâmu 'awrang jang kâja ! kârana ſudah hâbis kâmu tarima panghibôranmu.

25. Wâ"j bagi kâmu ! hej ſegala 'awrang jang telàh dekinnjangkan : kârana kâmu 'âkan berlâpar. Wâ"j bagi kâmu jang tertâwa ſakârang ! kârana kâmu 'âkan berkâbong dán menângis.

26. Wâ"j bagi kâmu! manakâla ſakalijen mânusija ſebûtkan kâmu dengan bâjiknja : kârana bâpa p nja ſudah berbowat perkâra p jang ſabâgejnja pada ſegala Nabij dusta.

27. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu jang menengar : kâſehlah 'âkan ſatarùw p mu, bowatlah kabajîkan pada ſegala 'awrang jang membintjij kâmu.

28. Mintâlah kabidjîkan bagi ſegala 'awrang jang meng"utôkij kâmu, dán ſombahjanglah kârana ſegala 'awrang jang mengguđâkan kâmu.

29. 'Awrang jang menampar ſawâtu pipîmu, berîlah padânja pawn pîpi jang lâjin : dán 'awrang jang meng"ambil ſelîmotmu, djânganlah tagahkan dija meng"ambil lâgi bâdju.

30. Tetâpi pada ſaſa"awrang jang minta bârang 'apa deri padâmu, hendakhlah kawberij djûga : dán deri pada 'awrang jang meng"ambil bârang jang 'angkaw pûnja, djânganlah tontut 'itu pûla.

31. Dán ſeperti kâmu ſuka ſegala mânusija berbowat padâmu, hendakhlah lâgi kâmu 'ini berbowat padânja ſabâgejnja.

32. Maka djikalaw kâmu kâſeh 'âkan 'awrang jang meng"asêhij kâmu, 'apâtah pahâla 'ada padâmu ? kârana lâgi 'awrang berdawſa 'itu kâſeh 'âkan ſegala 'awrang jang meng"asêhij dija.

33. Dán djikalaw kâmu berbowat bâjik pada 'awrang jang berbowat bâjik padâmu, apâtah pahâla 'ada padâmu ? kârana lâgi 'awrang berdawſa berbowat demikijen 'itu.

34. Dán djikalaw kâmu memberij pindjam pada 'awrang, deri pada ſijâpa kâmu ber"âſa tarîma 'itu pûla, 'apâtah pahâla 'ada padâmu ? kârana lâgi 'awrang berdawſa memberij pindjam pada 'awrang berdawſa, ſopâja 'ija tarîma pûla ſakijen bânjakhnja.

35. Tetâpi hendakhlah kâmu kâſeh 'âkan ſatarùw p mu, dán berbowat bâjik, lâgi berij pindjam dengan tijâda ber"âſa tarîma 'apa p pûla : maka pahalâmu 'âkan 'ada besàr, dán kâmu 'âkandjâdi 'ânakh p Hhakh Taʐâlâj : kârana 'ija djûga 'ada mûrah 'âkan ſegala 'awrang jang tijâda tâhu tarîma kâſeh dán jang 'ada djâhat.

36. Sebàb 'itu hendakhlah kâmu djâdi rahhîm, ſeperti lâgi bapâmu 'ada rahhîm.

37. Dán djânganlah kîra p kan, maka tijâda kâmu 'âkan dekîra p kan : djânganlah baper-

sâlahkan, maka tijâda kâmu 'âkan depersâlahkân: lepaskanlah, maka kâmu 'âkan delepaskan.

38. Berikanlah, maka pada kâmu 'âkan deberikan: ſawâtu ſukâtan jang bâjik, jang tertindih, dán jang tergôjang, dán jang momborg 'awrang 'âkan memberij kadâlam ribâ"anmu: kârana dengan ſukâtan 'itu djûga, dengan jang mâna kâmu sûkatkan; maka pada kâmu 'akan desûkatkán pûla.

39. Bermûla maka dekatâkannja pada marika 'itu ſawâtu per"upamâ"an: dâpatkah ſa"awrang bûta memimpin 'awrang bûta? bûkankah kaduwânja 'âkan djâtoh kadâlam pârit?

40. Murid bûkan 'ada lebèh deri pada gurûnja: tetâpi ſaſa"'awrang murid jang terlangkap 'âkan 'ada penâka gurûnja.

41. 'Ada pawn meng"apa 'angkaw melihat tatàl jang didâlam mâta sûdarâmu, tetâpi golondong 'itu jang didâlam mâta sendirimu tijâda 'angkaw meng"ejling?

42. 'Ataw bagimâna 'angkaw bawleh berkâta pada sûdarâmu: jâ sûdâra, bejarlah bejta meng"aluwarkan tatàl 'itu jang didâlam matâmu, ſedang 'angkaw ſendirij tijâda melihat golondong 'itu, jang didâlam matâmu? jâ munâfikh, kaluwarkanlah dihûlu golondong 'itu deri dâlam mâta dirimu, maka kalàkh ter"ingatlah 'âkan meng"aluwarkan tatàl 'itu jang didâlam mâta sûdarâmu.

43. Kârana bûkan 'itu pôhon kâjuw jang bâjik, jang memberij bowah jang djâhat: dán bûkan 'itu pôhon kâjuw jang djâhat, jang memberij bowah jang bâjik.

44. Kârana ſaïſawâtu pôhon kâjuw 'itu dekenàl deri pada perij bowah ſendirinja: kârana tijâda 'awrang pûngut bowah 'ârá deri pada dûrij, dán tijâda 'awrang pôtong bowah 'angawr deri pada karendang.

45. Mâunsija jang bâjik meng"aluwarkan perkâra jang bâjik deri dálam perbendaharâ"an hatinja jang bâjik: dán mânusija jang djâhat meng"aluwârkan perkâra jang djâhat deri dâlam perbendaharâ"an hatinja jang djâhat: kârana deri pada kalimpâhan 'isij hâti kâta p mûlutnja.

46. Maka meng"apa kâmu memanggil 'âku, jâ Tûhan, jâ Tûhan: dán tijâda berbowat bârang jang 'âku berſabda?

47. Saſa"awrang jang dâtang kapadâku, dán menengar ſegala perkatâ"anku, lâlu melakûkan dija 'itu, 'âku 'âkan tondjokh pada kâmu ſa"upâma dengan sijâpa 'adânja.

48. Sa"upâma 'adânja dengan ſa"awrang mânusija, jang ſudah per"û'ah ſawâtu rûmah, jang menggâlij, dán mendâlamkan dán menâroh peng"alâſan di"âtas ſawâtu bâtu kârang: 'adapawn tatkâla dâtang kalampâran, maka tertimpâlah sûngej kapada rûmah 'itu djûga, hânja tijadâlah 'itu ſampat bergarakhkan dija 'itu: kârana 'itu 'adâlah taper"âlas di"âtas bâtu kârang.

49. Tetâpi sijâpa menengar dàn tijâda melakûkan 'îtu, ſa"upâma 'adânja dengan ſa"awrang mânusija, jang ſudah per"ûſah ſawâtu rûmah di"âtas tânah tijâda dengan peng"alâsàn: kapada jang mâna sûngej ſudah tampoh: maka ſabantar djûga robohlah 'îtu, ſahingga 'adâlah karontòhan rûmah 'îtu djûga besàr.

FATSAL JANG KA VII.

1. 'ADapawn ſatelàh ſudah 'ija pûtus meng"ûtjap ſakalijen perkatâ"annja katelinga p khawm, maka mâſokhlah 'ija ka-Kafernalhûm.

2. Maka hamba ſa"awrang Pengrâtus 'ânuw, jang 'adâlah ter"indah padânja, 'îtu 'adâlah ſâkit pâjah hampir mâwu mâti.

3 Dàn ſatelàh ſudah dedengarnja chabàr Xîsâj; maka desûrohnja bârang Sjujûch 'awrang Jehûdij pergi kapadânja ſambil mintâ padânja; ſopâja 'ija dâtang menjombohkan hambânja.

4. 'Adapawn ſatelàh ſudah marîka 'îtu dâtang ſampej kapada Xîsaj, maka depôhonkannja dija dengan 'uſahânja, ſombahnja: bahuwa 'ija djûga 'ada mustalhakh 'angkaw berbowat 'îtu padânja.

5. Kârana 'ija meng"asêhij 'umet kâmij, dán 'ija djûga ſudah per"ûſah Kaniſah bagi kâmij.

6. 'Arkijen maka berdjâlanlah Xîsâj ſerta marîka 'îtu. 'Adapawn tatkâla 'akârang tijadâlah 'ija djâwoh deri pada rûmah 'ìtu, maka sûrohlah Pengrâtus 'îtu bârang ſolhbat pergi kapadânja meng"atâkan padânja: jâ Tûhan, djânganlah 'angkaw bersûſah: kàrana pâtek bûkan 'ada mustalhakh 'âkan 'angkaw mâſokh kabâwah 'âtap rûmahku.

7. Maka ſebàb 'îtu ſudah tijâda pâtek kîra p kan pâtek mustalhakh dâtang kapadâmu: hânja berſabdâlah djuwa dengan ſapâtah kâta, maka budakhku âkan deſombohkan.

8. Kârana lâgi pâtek 'îni 'ada ſa"awrang mânusija taxaſokh kabâwah peng"awasâ"an, dàn debâwah tângan pâtek 'ada babarapa laſjkar, maka pâtek sûroh pada 'awrang 'îni, pergìlah, maka 'ija pergi: dàn pada 'awrang lâjin, dâtanglah, maka 'ija dâtang: dàn pada hambâku, berbowatlah 'îtu, maka 'ija berbowat.

9. 'Adapawn ſerta Xîsâj dengar ſegala perkâra 'îni, maka lhejrânlah 'ija 'âkan dija 'îtu: lâlu berpâlinglah dirìnja, dan katâlah pada raxijet jang meng"iring dija: 'âku berſabda pada kâmu, ſònggohpawn di"antâra 'awrang Jiſrâ"ejl ſudah tijâda 'âku mendâpat bârang 'îmân jang ſabâgejnja.

10. Dàn ſatelàh ſegala 'awrang jang tersûroh 'îtu pûlang mâſokh rûmah 'îtu, maka dedâpatnja hamba jang ſudah sâkit pâjah 'îtu njâman.

11. Sabermûla djâdi pada ka"ejsôkan harînja, bahuwa berdjâlanlah 'ija kapada ſawâtu negerìj, jang bernâma Nâ"în: maka ſertânja 'îtu berdjâlanlah babarapa 'awrang murìdnja, dàn raxijet bânjakh.

12. 'Adapawn tatkâla 'ija

menghampir kapad̄a pintu gerbang negerij, maka bahuw̄a ſaſonggohnja ſa″awrang mâti ter″ûſonglah kaluw̄ar, jang 'ad̄âlah 'ânakh lâki p tonggal baḡi 'ibûnja: maka parampuw̄an 'itu 'ad̄âlah bâluw, dán babarap̄a kâwan 'awrang 'îsij negerij 'adâlah menjertâ″ij dija.

13. Dán ſatelàh Tûhan melîhat parampuw̄an 'itu, mak̄a berpilûlah 'ija 'âkan dija 'îtu, dán berſabdâlah pad̄ânja: djânganlah 'angkaw menângis.

14. 'Arkijen mak̄a berdâtanglah 'ija, dán mendjâmahlah lejrang p, (ſedàng ſegal̄a 'awrang peng″ûſong 'itu berdîrij) lâlu berkatâlah: hej 'awrang mûda, 'âku berſabda padâmu, bângonlah 'awlehmu.

15. 'Arkijen mak̄a dûdokhlah 'awrang jang ſud̄ahlah mâti 'îtu, dán mulâ″ilah berkâta p: mak̄a deberíkannja dija 'îtu pad̄a 'ibûnja.

16. Mak̄a tâkot ſud̄ah ken̄a ſakalijen 'awrang 'itu, mak̄a marika 'îtu mem̄ulijâkanlah 'All̄ah, ûdjarnja: bahuw̄a ſa″awrang Nabij beṣàr ſud̄ah bângon di″antâra kâmij, dán bahuw̄a 'All̄ah ſud̄ah meng″ondjôngij khawmnja.

17. Mak̄a maſjhûrlah wartânja 'îni kaluw̄ar kapada ſalûroh tânah Jehûdâ, dán kapad̄a ſalûroh benow̄a jang kulîling p.

18. Sabermûla mak̄a pad̄a Jalhja deberitâkanlah murid p nja ſamow̄a lhâl 'alhwâl 'îni.

19. Dán ſatelàh ſud̄ah Jalhjâ mem̄anggil bârang duw̄a 'awrang der̄i pad̄a murid p nja 'îtu dâtang hampir; mak̄a desûrohnja marika 'îtu pergi kapad̄a Xîsàj, meng″atâkan: 'angkawkah dija 'îtu jang hendakh dâtang, 'âtaw nantikah kâmij ſa″awrang lâjin?

20. Dán ſatelàh ſud̄ah kaduw̄a lâki p 'îtu dâtang ſampej kapadánja, mak̄a ſombahlah 'ija: Jalhjâ Permandij 'îtu ſudah menjûroh kâmij pergi kapadâmu meng″atâkan: 'angkawkah dija 'îtu jang hendakh dâtang, 'âtaw nantikah kâmij ſa″awrang lâjinà?

21. Mak̄a pad̄a djám 'îtu djûga deſombohkannjâlah bânjakh 'awrang der̄i pad̄a ſegal̄a penjâkit, dán belâ, dán hantu jang djâhat, dán pad̄a bânjakh 'awrang bûta dekarunjâkannjâlah penglîhat.

22. Mak̄a sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu: pergîlah kâmu berchabarkan pûla pad̄a Jalhjâ bârang jang kâmu ſud̄ah melîhat dán menengar, katahuw̄ij, bahuw̄a 'awrang bûta 'îtu melîhat pûla, dán 'awrang timpang 'îtu berdjâlan p, 'awrang kusta 'îtu dethâhirkan 'awrang tûlij 'îtu dengar, 'awrang mâti 'îtu debangkitkan, dán 'Indjil deberitâkan pad̄a 'awrang miskîn.

23. Mak̄a berbahagija 'ad̄a barang sijâpa jang tijâda ken̄a ſjak padâku.

24. Bermûla ſatelàh ſud̄ah kaduw̄a ſurôhan Jalhjâ 'îtu pergi berdjâlan, mak̄a bahâru 'ija mem̄ula″ij kâta p kapada raxijet 'âkan perìj lhâl Jalhjâ: 'ap̄âtah

kâmu ſud̄ah kaluw̄ar kapada pâdang belʺantâra mem̄andang? ſabâtang bûlohkah jang tergountjang 'awleh 'ângin?

25. 'Antah 'ap̄âtah kâmu ſud̄ah kaluw̄ar melîhat? ſaʺawrang mânusijâkah jang terken̄a dengan kâjin hâlus? bahuw̄a ſaſonggohnja 'awrang jang pâkej kâjin mulija dán hîdop dengan lad̄zat 'îtu 'ad̄a didâlam mâligej Râdja p.

26. 'Antah 'ap̄âtah kâmu ſud̄ah kaluw̄ar melîhat? ſaʺawrang Nabîkah? belàj 'âku berſabda pad̄a kâmu, ſahâdja ſaʺawrang jang terlâku der̄i pada Nabij.

27. 'Ija 'inîlah dija 'îtu, 'âkan sijâpa telàh tersûrat: bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku 'îni menjûroh 'utûſanku dihadâpan khadlretmu, jang 'âkan singgarahkan djâlanmu dihadâpanmu.

28. Kârana 'âku berſabda pad̄a kâmu, diʺantâra ſegal̄a 'ânakh bow̄ah parampuw̄an bûkan 'ad̄a ſaʺawrang Nabij jang lebèh besàr der̄i pad̄a Jakhjâ Permandij: tetâpi sijâpa jang terkitjil didâlam karadjâʺan 'Allah, 'ija 'ad̄a lebèh besàr der̄i padânja 'îtu.

29. Mak̄a ſamow̄a khawm, ſerta dedengarnja 'îtu, dán ſegal̄a 'awrang pentjok̄ej, jang telàh ſud̄ah depermandikan dengan permandijan Jakhjâ, 'îtu menjebutlah 'Allah zâdil.

30. Tetâpi 'awrang Farîsij dán Fakhîh 'îtu ſud̄ah membow̄ang bitjâra 'Allah, 'âkan tjelâka ſendirînja, ſedàng ſud̄ah tijâda 'ija depermandikan 'awlehnja.

31. Sabermûla mak̄a berſabdâlah Tûhan: dengan sijâpa garàng 'âku 'âkan mengʺupamâkan ſegal̄a mânusija diʺantâra bangſa 'îni? dán ſaʺupâma dengan sijâpa 'ad̄ânja?

32. Saʺupâma 'ad̄ânja dengan bûdakh p kitjil jang dûdokh pad̄a pakàn, dán jang mer̄uw̄ah ſaʺawrang kapad̄a ſaʺawrang, lâlu berkâta: kâmij ſud̄ah berbangsij pad̄a kâmu, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu men̄ârij: kâmij ſud̄ah mer̄âtap pad̄a kâmu, mak̄a ſud̄ah tijâda kâmu men̄ângis.

33. Kârana Jakhjâ Permandij ſud̄ah dâtang, tijâda dengan mâkan rawtij, tijâda dengan mînom 'ãjer 'angawr: mak̄a kâmu berkâta; 'ija ken̄a djin.

34. 'Ânakh 'Insân ſud̄ah dâtang ſambil mâkan dán mînom; mak̄a kâmu berkâta; lîhatlah ſaʺawrang pentjârot, dán pengʺîrop 'ãjer 'angawr, tſokhbat 'awrang pentjok̄ej dán 'awrang berdawſa.

35. Mak̄a khikmet djûga ſud̄ah debîlang zâdil 'awleh ſakalijen 'ânakh p nja.

36. Sabermûla mak̄a ſaʺawrang der̄i pada ſegal̄a 'awrang Farîsij mintâlah pad̄ânja, ſopâja 'ija mâkan sâma 'dengan dija: 'arkijen mak̄a mâſokhlah 'ija kadâlam rûmah 'awrang Farîsij 'îtu, ſâlu dûdokhlah mâkan.

37. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſaʺawrang parampuw̄an didâlam negerij 'îtu, jang 'adâlah 'awrang berdawſa, ſatelàh dekatahuwînja, bahuw̄a 'ija dûdokh pa-

da hidângan didâlam rûmah 'awrang Farisij 'itu, bawâlah ſabowah tjumbul ber'isij mînjakh bâwu p an.

38. Maka berdirîlah parampuwan 'îtu dibalâkang pada kâki p nja dengan tângisnja, dán mulâ'îlah membâſah kâki p nja dengan 'ãjer matânja, dán menjapûlah 'îtu dengan rambot kapalânja dán meng'utjopilah kâki p nja, dán gôlolhlah dija dengan minjakh bâwu p an 'îtu.

39. Dán ſerta 'awrang Farîsij, jang ſudahlah memâdah dija, melîhat 'itu, maka berkatâlah 'ija sâma ſendirinja, 'ûdjarnja: 'awrang 'îni, djikalaw Nabìj 'adânja, ſanistjaja dekatahuwinjâlah sijâpa 'adânja dán bagimâna perînja parampuwan 'îni, jang mendjâmah dija: kârana bahuwa ſa'awrang berdawſa 'adânja.

40. Maka sâhutlah Ꭓisáj, dán ſabdâlah kapadânja: hej Sjîmawn, 'ada ſapâtah kâta jang 'âku hendakh meng'atâkan padâmu. Maka ſombahlah 'ija: jâ gûruw, ſabdâlah djûga.

41. Berſabdâlah Ꭓisáj: duwa 'awrang berhûtang 'adâlah pada ſa'awrang 'ãnuw jang 'ampûnja hûtang 'itu: ſa'awrang berhûtanglah lima râtus dinâr, dán 'awrang lâjin pawn lîma pûloh.

42. Dán ſedàng marika 'itu tijadâlah menâroh 'apa p 'âkan membâjar, maka de'amponinja hûtang 'itu pada kaduwánja 'itu. Katâkanlah kalàkh, sijâpa deri pada kaduwa 'awrang 'ini terlebèh 'âkan tarîma kâſeh padânja 'itu?

43. Maka sâhutlah Sjîmawn, dán ſombahlah: pâtek ſangka, bahuwa 'ijâlah dija 'îtu, pada sijâpa 'ija ſudah meng'ampônij terlebèh. Maka berſabdâlah 'ija: 'angkaw ſudah kîra p dengan ſabetulnja.

44. Maka 'ija pawn berpâling dirînja kapada parampuwan 'îtu, dán berſabda pada Sjîmawn: 'adâkah 'angkaw melîhat parampuwan 'îni? 'âku ſudah mâſokh kadâlam rûmahmu, maka bârang 'ãjer 'âkan membâſoh kâki p ku ſudah tijâda kawberìj: tetâpi parampuwan 'îni ſudah membâſah kâki p ku dengan 'ãjer matânja, dán dengan rambot kapalânja 'ija ſudah menjàpu 'itu.

45. Bârang ſakûtjop ſudah tijâda kawberìj padâku: tetâpi parampuwan 'îni, deri pada tatkâla mâſokhnja, ſudah tijâda berhenti deri pada meng'utjopij kâki p ku.

46. Dengan mînjakh ſudah tijâda kawgôſokh kapalâku: tetâpi parampuwan 'îni ſudah menggôſokh kâki p ku dengan mînjakh bâwu p an.

47. Maka ſebàb 'itu 'âku berſabda padâmu, ſegala dawsânja jang bânjakh 'itu telàh ter'ampon padânja, kârana 'ija ſudah tarîma kâſeh bânjakh p: tetâpi pada sijâpa ter'ampon ſedîkit, 'ija tarîma kâſeh ſedikit p.

48. Maka berſabdâlah 'ija pada parampuwan 'itu: ſegala dawsâmu ſudah ter'ampon padâmu.

49. Maka bahâru berkatâlah 'awrang jang dûdokh mâkan ſahidângan 'îtu sâma ſendirînja: sijapâtah dija 'itu, jang ſampat lâgi meng"ampônij dawſa p?

50. Tetâpi berſabdâlah 'ija kapada parampuwan 'îtu: 'îmânmu ſudah memaliharâkan dîkaw, pergîlah dengan ſalâmet.

FATSAL JANG KA VIII.

1. SAbermûla djâdi komedijen deri pada demikijen 'îtu, bahuwa berdjâlanlah 'ija melintas ſaſawâtu negerij dán djadjâhán, ſambil berchothbat dán memberîta 'Indjil karadjâ"an 'Allah: maka 'adâlah kaduwa belàs 'awrang 'îtu ſertânja.

2. Lâgi bârang 'awrang parampuwan, jang telàh ſudah deſombohkan deri pada hantu p jang djâhat dán bâgej p dlaſâfet, katahuwij, Marjam, jang terſebût Madjdalijat, deri dâlam sijâpa ſudahlàh kaluwar tûdjoh djin,

3. Dán Jawlhanâ 'isterij CHûzâ bendahârij Hejrawdejs, dán SJûſjanâ, dán bânjakh parampuwan làjin p, jang ſudah melajânij padânja dengan balandjâkan harta p nja.

4. 'Adapawn tatkâla berhimponlah razijet bânjakh, dán berdâtanglah kapadânja 'itu babarapa 'awrang deri pada tijap p negerij, maka berſabdâlah 'ija dengan bâwa per"upamâ"an:

5. 'Adâlah kaluwar ſa"awrang penâbor hendakh menâbor bîdji p annja: dán tatkâla detâbornja 'îtu, ſatengahnja pawn djâtoh desîsij djâlan, dán ter"îrikh, maka bûrong p dilângit mâkanlah dija 'îtu hâbis.

6. Dán ſatengahnja jang lâjin djâtoh di"âtas ſawâtu bâtu kârang, dán ſatèlah ſudah 'îtu bertomboh, maka kalajôranlah 'îtu, 'awleh kârana ſebàb bûkan 'adâlah padânja bârang kabasâhan.

7. Dán ſatengahnja jang lâjin djâtoh ditengah p dûrij p: maka bertombohlah dûrij p 'îtu sâma p, lâlu melemaskanlah dija 'îtu.

8. Dán ſatengahnja jang lâjin djâtoh pada tânah jang bâjik, dán bertomboh, lâlu memberij bowah jang ſarâtus kijen bânjakhnja. Hâbis dekatâkannja ſegala 'îni, maka berſarûlah 'ija: sijâpa jang bertelinga p 'âkan menengar, hendakhlah 'ija menengar.

9. Maka murîd p nja bertanjâkanlah dija, ſombahnja: 'apâtah garàng 'artînja per"upamâ"an 'îni?

10. Maka berſabdâlah 'ija: pada kâmu telàh dekarunjâkan meng"atahuwij ſegala rahasija karadjâ"an 'Allah, hânja pada 'awrang lâjin p 'âku berkâta p dengan bâwa per"upamâ"an, ſopâja marika 'îtu ſedàng 'ija melîhat djângan melihat, dán ſedàng 'ija menengar djângan meng"arti.

11. 'Adapawn 'inîlah 'artînja per"upamâ"an 'îtu: bidji p an 'îtu 'ada perkatâ"an 'Allah.

12. Maka ſegala 'awrang jang

tertabôrij desîsij djâlan 'îtu 'ada 'awrang jang menengar: komedijen deri pada 'itu dâtang 'Iblîs, lâlu meng″ambil hâbis perkatâ″an 'îtu deri dâlam hatînja, ″âgar djângan″ 'ija pertjâja lâlu dechalâtskan.

13. Dán ſegala 'awrang jang tertabôrij di″âtas bâtu kârang, 'ijâlah jang, tatkâla dedengarnja, menjambot perkatâ″an 'îtu dengan kaſukâ″an: maka marîka 'îni tijâda ber″âkar, jang ſakotika djûga lamânja pertjâja, dán pada mâſa pertjawbâ″an 'ija mortad.

14. Maka bârang jang djâtoh 'antâra dûrij p, 'ija 'îni 'ada 'awrang 'îtu jang ſudah menengar, dán ſatelàh hâbis perginja berdjâlan delemaskan 'awleh ſegala pertjintâ″an, dán kakajâ″an, dán ſegala ladzat kahidûpan 'îni, dán tijâda ſempornâkan bowahnja.

15. Maka bârang jang djâtoh pada tânah jang bâjik, 'ija 'îni 'ada 'awrang 'îtu, jang ſudah menengar perkatâ″an, lâlu lhâfitlkan 'îtu didâlam hâti tûlus dán bâjik, dán mémberìj bowah p dengan berkandjang.

16. Maka bârang ſa″awrang jang pâſang ſawâtu dijan, tijâda menudôngij dija 'îtu dengan bârang bâdjan, 'âtaw târoh dija dibâwah bârang kâſur: tetâpi di″âtas kâki dijan djûga detârohnja 'îtu, ſopâja ſegala 'awrang jang mâſokh 'îtu melihat tarang.

17. Kârana bârang ſawâtu pawn bûkan 'ada terbûni, jang tijâda 'âkan djâdi njâta: dán tijâda terſembûnji, jang tijâda 'âkan dekatahuwij, dán dâtang dengan njatânja.

18. Sebàb 'itu 'ingatlah, bagimâna kâmu menengar; kârana djikalaw bârang sijâpa mempunjâ″ij ſaſawâtu, lâgi 'âkan deberìj padânja: dán djikalaw bârang sijâpa tijâda mempunjâ″ij ſaſawâtu, lâgi 'îtu, jang deſangkânja mempunjâ″ij, 'âkan de″ambil deri padânja.

19. Sabermûla maka dâtanglah kapadânja 'îtu 'ibûnja, dán sûdâra p nja lâki p, dán tijadâlah ſampat ſampej kapadânja 'awleh kârana razijet.

20. Maka deberita 'awranglah kapadânja, ſombahnja: 'ibûmu dán ſûdâra p mu lâki p 'ada berdîrij diluwar, ſuka melihat 'angkaw.

21. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán ſabdâlah kapada marîka 'îtu: 'ibûku dán ſûdâra p ku lâki p 'ada marîka 'îni jang menengar perkatâ″an 'Allah, lâlu melakûkan dija 'îtu.

22. Sabermûla djâdi pada ſawâtu deri pada ſegala hârij 'îtu, bahuwa nâjiklah 'ija mâſokh parâhu, dán murîd p nja ſertânja 'îtu: maka beriabdâlah 'ija kapada marîka 'îtu; bejarlah kâmij berpindah kaſabarang tâsik. 'Arkijen maka meng″âronglah marîka 'îtu.

23. Dán ſamantâra marîka 'îtu berlâjar, maka tîdorlah 'ija: maka tûronlah ſawâtu ribut 'angin pada tâsik: maka ka″ajejranlah parahûnja, dán njâris kakarâmanlah.

24. Mak̄a berdâtanglah marika 'îtu mendjagâkan dija, ſombahnja: hej Ḫondjôngan, hej Ḫondjôngan, kâmij rûſakh. Dán ſatelâh ſud̄ah 'ija bângon, mak̄a denistâ''înja 'ângin, dán ombakh p 'ãjer: mak̄a berhentilah 'îtu; dán dâtanglah katedôhan.

25. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marika 'îtu: dimâna 'ad̄a 'îmân kâmu? mak̄a tâkotlah marika 'itu, dán ḫhejrânlah, 'ûdjarnja ſa''awrang kapad̄a ſa''awrang: sijâpa garàng 'ad̄a 'ija 'îni, bahuw̄a lâgi 'ija berpasàn pad̄a 'ângin p, dán pad̄a 'ãjer, dán ſegala 'itu dengar p an 'âkan dija?

26, Mak̄a berlâjarlah marîka 'îtu kapada benow̄a 'awrang Ḫadarij, jang 'ad̄a diſabaràng tânah Ḫalîlâ,

27, Dán ſatelâh ſud̄ah 'ija kaluw̄ar tûron kadârat, mak̄a bertemûlah dengan dija ſa''awrang lâki p 'ãnuw der̄i dâlam negerij, jang bab̄arap̄a lamânja ſudahlah terken̄a 'awleh djin p: dán tijadâlah 'ija pâkej bârang pak̄âjin, dán tijadâlah 'ija tinggal didâlam bârang rûmah, hânja didâlam karâmet p djûga.

28, Dán ſerta 'ija mel̄ihat Xisáj, mak̄a berterijakhlah 'ija galàkh p, dán djâtohlah terſongkor dihadâpannja, dán katâlah dengan ſawâra njâring: 'ap̄a kardja pâtek ſertâmu, hej Xisáj 'Ânakh 'Allah Taʒâlâj? pâtek minta padâmu, 'âgar djângan 'angkaw menjangſarâkan pâtek

29, Kârana telâh ſudahlah 'ija bertîtah pad̄a hantu jang nedjis 'îtu kaluw̄ar der̄i dâlam mânusijà 'îni, kârana bab̄arapa lamânja ſud̄ahlah 'ija men̄arkam dija: mak̄a ter''ikatlah 'ija dengan rantej p dán bulongguw p 'âkan dikûrong. Mak̄a 'ija pawn pâtahkan ſegal̄a peng''ikat 'itu, dán terbâlaw 'awleh djin kapad̄a tampat p sûnji.

30, Maka bertanjâlah Xisáj padânja 'itu, ſabdânja: 'ap̄âtah 'ada namâmu? mak̄a ſombahlah 'ija: katombûkan. Kârana bânjakh djin ſudahlah mâſokh kadâlamnja.

31, Mak̄a 'ija mem̄ôhonkanlah dija, 'âgar djângan 'ija menjûroh marîka 'îtu pergi tûron kadâlam tûbir,

32. Mak̄a 'ad̄âlah disâna ſawâtu kâwan bâbi p bânjakh, jang mentjahârij mâkan di''âtas bûkit: mak̄a marika 'itu mem̄ôhonkanlah dija, ſopâja delûluskannja padânja mâtokh kadâlam ſegala 'îtu. Mak̄a delûluskannja 'itu padânja,

33, 'Ark̄ijen mak̄a kaluw̄arlah ſegal̄a djin 'ìtu der̄i dâlam mânusija 'itu, dán mâſokhlah kadâlam bâbi p 'îtu: maka bat̄erdjûnanlah kâwan 'itu ſapandjang tar'ljal kadâlam tâsik, lâlu matîlah lemàs,

34, Dán ſerta ſegal̄a gombâla mel̄ihat bârang jang telâh djâdi, mak̄a berlarijanlah 'ija: dán ſatelâh ſud̄ah 'ija pergi, 'ijapawn berchabarlah 'itu didâlam negerìj dán didâlam dûſon p an.

35. 'Arkijen maka kaluwarlah 'awrang melihat bârang jang telàh djâdi, lâlu dâtanglah kapada Xîsàj, dàn mendâpatlah mânusija, deri dâlam sijàpa ſegalâ djin ſudahlah kaluwar, 'îtu dûdokh dibâwah kâki p Xîsàj, terkena dengan pakejan, dàn berbudij pûla : maka tâkotlah marîka 'îtu.

36. Maka 'awrang jang ſudahlah melihat 'îtu lâgi tûtorlah pada marîka 'îtu, bagimâna 'awrang madjnûn 'îtu ſudahlah delepaskan.

37. Maka ſaganàp kabanjâkan deri pada benowa jang kuliling tânah 'awrang Ŋadarij 'îtu mintâlah kapadânja pergi lâlu deri pada marika 'îtu, kârana katakôtan besàr ſudahlah kena dija 'îtu. 'Arkijen maka najiklah 'ija mâſokh parâhu, lâlu pûlanglah.

38. Maka lâki p, deri dâlam sijâpa ſegala djin ſudahlah kaluwar, 'itu mintâlah padânja meng''iring dija : tetâpi Xisàj berilah dija 'îtu pergi, ſabdànja :

39. Pûlanglah kapada rûmahmu, dàn bîlanglah barapa besàr perkâra p 'Allah ſudah berbowat padâmu. Maka pergîlah 'ija berdjâlan ſalâlu ſaganàp negerij, ſambil berchothbat barapa besàr perkâra p Xîsàj ſudahlah berbowat padânja.

40. Sabermûla djâdi tatkâla pûlanglah Xîsàj, bahuwa raxijet menjambotlah dija : kârana ſakalijennja 'adâlah menantikan dija.

41. Maka bahuwa ſaſonggohnja dâtanglah ſa''awrang lâki p, jang bernâma Jâ''îrus, 'adapawn 'awrang 'ini 'adâlah panghûlu Kaniſâh : maka djâtohlah 'ija terſongkor menjombah kâki p Xîsàj, dàn memôhonkanlah dija mâſokh kadâlam rûmahnja.

42. Kârana ſawâtu 'ânakh parampuwan tonggal 'adâlah padânja, ſakira p duwa belàs tâhon tuwahnja, maka 'ija 'îni hampir mâwu mâti. (Dàn ſamantâra 'ija pergi berdjâlan, maka ſegala raxijet menjaſakhlah dija ter''âmat:

43. Maka ſa''awrang parampuwan, jang ſudahlah malîleh dârahnja duwa belàs tâhon lamânja, jang ſudahlah balandjâkan ſaganàp hîdop p annja pada thabîb p, dàn ſudahlah tijâda ber''awleh deſombohkan 'awleh bârang ſa''awrang,

44. Berdâtanglah deri balâkang mendjâmah kelim badjûnja : maka ſabantar djûga tertahanilah lîleh dârahnja.

45. Maka berſabdâlah Xîsàj : sijapâtah dija 'îtu jang ſudah mendjâmah 'âku ? dàn tatkâla ſakalijen 'awrang berſang-kal, maka ſombahlah Petrus, dàn ſegala 'awrang jang ſertânja 'îtu : jâ Ŋôn djôngan, ſegala raxijet menindih dàn menjasàkh 'angkaw ter''âmat, 'adâkah 'angkaw lâgi berkâta : sijapâtah dija 'îtu jang ſudah mendjâmah 'âku ?

46. Maka berſabdâlah Xîsàj ; bârang ſa''awrang ſudah mendjâmah 'âku ; kârana 'âku 'îni ſudah meng''âkaw peng''awâſa 'îtu, jang

ſudah kaluwar deri dâlam 'âkû.

47. 'Adapawn ſerta parampuwan 'itu tâhu, bahuwa tijadâlah 'ija terſembûnji, maka dâtanglah 'ija dengan gomitàr, dán djâtohlah terſongkor menjombah dija, dán beritâlah padânja dihadâpan ſamowa khawm, 'apa ſebabnja 'ija ſudah mendjâmah dija, dán bagimâna ſabantar djûga 'ija ſudah deſombohkan.

48. Maka berſabdâlah 'ija padânja: pertataplah hatîmu, hej 'ânakh parampuwan, 'imânmu ſudah memaliharâkan dikaw: pergilah dengan ſalâmet.)

49. Tatkâla 'ija 'adâlah kâta p lâgi, maka dâtanglah ſa'awrang deri pada 'iſij rûmah panghûlu Kaniſah, meng'atâkan padânja: bahuwa 'ânakhmu parampuwan ſudah mâti: djânganlah memberij ſûſah pada gûruw.

50. Maka Xîsâj ſatelàh ſudah dedengarnia 'itu ſâhutlah padânja, ſabdânja: djânganlah tâkot, pertjajâlah djûga, maka 'ija 'âkan depaliharâkan.

51. Dán tatkâla 'ija mâſokh kadâlam rûmah 'itu, maka tijâda deberinja bârang ſa'awrang mâſokh, melâjinkan Petrus, dán Jaakhûb, dán Jahhjâ, lâgi bâpa dán 'ibuw 'ânakh parampuwan 'itu.

52. Maka tângislah ſamowa 'awrang, dán merâtaplah 'âkan dija 'itu. Maka berſabdâlah 'ija: djânganlah kâmu menângis, bûkan 'ija ſudah mâti, hânja tidor djûga.

53. Maka 'awrang 'itu terſawâkanlah dija, ſedàng dekatahuwinja bahuwa 'ija ſudahlah mâti.

54. Tetâpi 'ija 'ini, ſatelàh ſudah debowangkannja ſakalijen 'awrang 'itu kaluwar, pegangl̈ah tângannja dán berſawarâlah, ſabdânja: hej 'ânakh parampuwan, bângonlah.

55. 'Arkijen maka pûlanglah njawânja, dán ſabantar djûga bângonlah 'ija, maka berpasànlah 'ija deberij mâkan padânja.

56. Maka dahſjatlah 'ibuw bapânja; tetâpi sûrohlah 'ija pada marîka 'itu djângan meng'atâkan pada ſa'awrang pawn bârang jang telàh djâdi.

FATSAL JANG KA IX.

1. SAbermûla ſatelàh ſudah depanggilnja kaduwa belàs murîdnja berhimpon, maka dekarunjâkannja padânja khowat dán peng'awâſa 'âtas ſakalijen djin, dán 'âkan menjombohkan ſegala penjâkit.

2. Maka desûrohnja marîka 'itu pergi menchothbatkan karadjâ'an 'Allah, dán menjombohkan 'awrang jang dlazîf.

3. Maka berſabdâlah 'ija kapada marîka 'itu: djânganlah kâmu meng'ambil bârang 'apa ſertâmu 'antâra djâlan, djângan tongkat p, djângan bârang banijan, djângan bârang rawtij, djângan bârang pejrakh: dán djângan ſa'awrang deri pada kâmu menâroh duwa bâdjuw.

4. Maka kapada jang mâna rûmah kâmu mâſokh garang, dis-

âna djûga hendakhlah kâmu tinggal, dán der̄i sâna djûga hendakhlah kâmu kaluw̄ar.

5. Mak̄a djik̄alaw bârang sijâpa tijâda menjambot kâmu, manakâla kâmu kaluw̄ar der̄i dâlam negerìj 'îtu djûga, hendakhlah kâmu kibaskan duli der̄i pad̄a kâki p mu, 'âkan kaſjaksijan 'âtas marîka 'îtu.

6. Mak̄a kaluw̄arlah marîka 'îtu melintas ſamow̄a djadjâhan ſambil memberîta 'Indjîl, dán menjombohkan 'awrang ſaganàp sâna sini.

7. Sabermûla mak̄a dengarlah Hejrawdejs 'Amîru-'lrubuz 'îtu ſegal̄a ſaſawâtu jang de″adâkan 'awlehnja: mak̄a bimbanglah hatînja, 'awleh kârana, ſebàb dekatâkan 'awleh ſatengah 'awrang, bahuw̄a Jalhjâ ſud̄ahlah debangkitkan der̄i 'antâra 'awrang mâti p.

8. Dán 'awleh ſatengah 'awrang, bahuw̄a 'Ejlijâ ſud̄ahlah kalihâtan: dán 'awleh ſatengah 'awrang, bahuw̄a ſa″awrang Nabìj der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang 'aw̄al zemân ſud̄ah bângon.

9. Maka berſabdâlah Hejrawdejs, 'âku 'îni ſud̄ah mem̄antjong kapâla Jalhjâ: 'antah sijâpa ad̄a dija 'îni, 'âkan jang mâna 'âku 'îni dengar perkâra p jang ſabâgejnja? mak̄a ſuk̄âlah 'ija melihat dija.

10. Sabermûla mak̄a pûlanglah ſegala Rasûl, dán tûtorlah pad̄ânja ſegal̄a ſaſawâtu jang telàh debow̄atnja. Mak̄a 'ija pawn 'ambillah marika 'îtu ſertânja, dán simpanglah ſakûw p kapad̄a ſawâtu tampat jang sûnji diluw̄ar negerìj jang bernâma BejtTsajdâ.

11. Dán tatkâla dekatahuw̄ij ſegal̄a razijet, mak̄a de″îkotnjâlah dija: mak̄a 'ijapawn menjambotlah marîka 'îtu, dán berſabdâlah pad̄ânja 'âkan hhâl karadjâ″an Allah: dán ſegal̄a 'awrang jang hâros de″ubâtij 'îtu deſombohkannja.

12. Mak̄a hârij pawn bahâru lingsir: mak̄a berdâtanglah kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu, dán ſombahlah pad̄ânja: lepaskanlah rezijet, ſopâja 'ija pergi berdjâlan kapad̄a djadjâhan p jang kuliling p, dán kapad̄a dûſon p, mentjahârij perhentijan, dán mendâpat makânan: kârana desînì kâmij 'ad̄a dâlam ſawâtu tampat jang sûnji.

13. Tetâpi berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: hendakhlah kâmu 'îni berìj 'awrang 'îtu mâkan. Mak̄a ſombahlah marîka 'îtu: bûkan 'ad̄a pad̄a kâmij lebèh der̄i pad̄a lîma bow̄ah rawtij, dán duw̄a 'ejkor 'îkan, melâjinkan kâmij pergi membilìj makânan gûna ſaganàp khawm 'îni:

14. Kârana bahuw̄a 'ad̄âlah ſakira p lîma ribu lâki p. Tetâpi berſabdâlah 'ija kapad̄a murîd p nja, hendakhlah mendûdokhkan ſegal̄a 'awrang 'îtu ſapad̄ûdokh ſapad̄ûdokh, ſaſawâtu lîma pûloh 'awrang bânjakhnja.

15. 'Arkijen mak̄a berbow̄atlah marîka 'îtu dem̄ikijen 'îni, dán mendûdokhkanlah ſakalijen 'awrang 'îtu.

16. Dán ſatelàh ſud̄ah de″-

ambilnja lîma bow̄ah r̄awtij dàn duw̄a 'ejkor 'îkan 'îtu, mak̄a detengâdohnja kalângit meng″ûtjap tſalât 'âkan ſakalijen 'îtu, dàn depitjahkannja, lâlu deberînja 'îtu pad̄a murîd p, 'âkan ſadjîkan 'îtu pad̄a raẓijet.

17. Mak̄a mâkanlah ſakalijennja, dàn djadîlah kinnjang: mak̄a ter″angkatlah sîſa ſegal̄a pâtah p an 'awrang 'îtu duw̄a belàs karandjang punòh.

18. Sabermûla djâdi tatkâla 'ija 'ad̄âlah munâdjât ſa″awrangnja, bahuw̄a murîd p 'ad̄âlah ſertânja, mak̄a 'ija pawn bertanjâkan marîka 'îtu, ſabdânja: sijapâkah ſegal̄a raẓijet katâkan 'âku 'îni 'ad̄a?

19. Mak̄a sâhutlah marîka 'îtu, dàn ſombahlah: Jakhjâ Permandij: dàn ſatengah 'awrang 'Ejlijâ: dàn ſatengah 'awrang, bahuw̄a Nabìj 'ãnuw der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang 'aw̄al zemân ſud̄ah bângon.

20. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: tetâpi kâmu 'îni, sijapâkah kâmu katâkan 'âku 'ad̄a? mak̄a sâhutlah Petrus, dàn ſombahlah: 'Elmesêkh 'urâpan 'All̄ah 'ìtu.

21. Mak̄a detogorkannja marîka 'ìtu sângat, dàn detîtahkannja, 'âgar djângan dekatâkannja 'ìtu pad̄a bârang ſa″awrang,

22. Sabdânja: bahuw̄a ſahârosnja 'Ânakh 'Insân mer̄âſa bânjakh ſangsâra, dàn debow̄angkan 'awleh Sjujûkh, dàn kapâla p 'Imâm, dàn Kâtib p: lâgi debûnoh, dàn debangkitkan pûlah pad̄a hârij jang katîga.

23. Mak̄a berſabdâlah 'ija kapad̄a ſakalijen 'awrang 'ìtu: djik̄alaw bârang ſa″awrang hendakh dâtang menûrut 'âku, bâjiklah 'ija menjangkal ſendirînja, dàn mendjondjong tſalîbnja ſahârij p, lâlu meng″îring 'âku.

24. Kârana djik̄alaw bârang sijâpa mâwu mem̄alihâra djiwânja, 'ija 'âkan menghîlang dija 'ìtu: tetâpi djik̄alaw bârang sijâpa menghilang djiwânja 'awleh kârana ſebàb 'âku, 'ija djûga 'âkan mem̄alihâra dija 'ìtu.

25. 'Antah 'ap̄âtah bergûna 'âkan mânusija mâna 'ija berlâba ſaganàp dunjâ, dàn menghîlang ſendirînja, 'âtaw mer̄ûgij 'âkan ſendirînja?

26. Kârana djik̄alaw bârang sijâpa bermâluw 'âkan dâku, dàn 'âkan ſegal̄a perkatâ″anku, mak̄a 'Ânakh 'Insân hendakh bermâluw 'âkan dija 'ìtu, manakâla 'ija 'âkan dâtang mâſokh kamulijâ″an dirînja, dàn bapânja, dàn ſegal̄a Melâ″ikatnja jang khudus.

27. Mak̄a 'âku berſabda pad̄a kâmu dengan ſabenarnja, bahuw̄a 'ad̄a bârang 'awrang der̄i pad̄a ſegala 'awrang jang berdîrij desîni, jang tijâda 'âkan mer̄âſa mawt, ſabulòm 'ija melîhat karadjâ″an 'All̄ah.

28. Sabermûla djâdi ſakîra p dawlâpan hârij lamânja komedijen der̄i pad̄a ſegal̄a perkatâ″an 'îni, bahuw̄a 'ija meng″ambil ſertânja Petrus, dàn Jakhjâ, dàn

Jazkhûb, lâlu nâjik ka″âtas ſabow̄ah bûkit hendakh munâtjât.

29. Dân ſainantâra 'ija munâdjât, mak̄a djadîlah rûpa mukânja lâjin, dân pakejannja pawn pûtih gilang gomilang.

30. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja berkâta p lah dengan dija duw̄a 'awrang lâki p, jang 'adâlah Mûsâj, dân 'Ejlijâ.

31. Jang telàh kalihâtan dengan kamulija″an, dân ſudah meng″atâkan perìj zawâlnja 'îtu, jang 'ija nanti mengganâpij di-Jerûſjalejm.

32. 'Ad̄apawn Petrus dân 'awrang jang ſertânja 'îtu 'ad̄âlah meng″antokh terlâlu sângat 'antokhnja, dân ſatelàh ſud̄ah 'ija berdjâga, mak̄a delîhatnja kamulijâ″annja, dân kaduw̄a lâki p jang berdîrij ſertânja 'îtu.

33. Mak̄a djâdi tatkâla marîka 'itu mâwu bertjerèj der̄i padânja, bahuw̄a ſombahlah Petrus kapad̄a Xîsâj; hej IJondjôngan, ſabâjik kâmij 'îni 'ad̄a desîna: mak̄a bejarlah kâmij kardjâkan tîga bow̄ah tarâtakh, ſabow̄ah bag̅îmu, dân bag̅i Mûsâj ſabow̄ah, dân ſabow̄ah bag̅i 'Ejlijâ: tijadâlah 'ija tâhu 'apa dekatânja.

34. 'Ad̄apawn ſedàng 'ija 'ad̄âlah kâta p demikijen 'îtu, mak̄a timbullah ſawâtu 'âwan, dân men̄awongîlah marîka 'îtu: mak̄á tâkotlah 'awrang 'îtu, tatkâla marîka 'itu mâſokh desâput 'awleh 'âwan 'îtu.

35. Mak̄a dâtanglah ſawâtu ſawâra der̄i dâlam 'awan 'itu meng″atâkan: 'ija 'îni 'ad̄a 'ânakhku jang kekâſeh, dengarlah kâmu 'äkan dija.

36. Dân ſatelàh dâtang ſawâra 'îtu, mak̄a kadapâtanlah Xîsâj ſa″awrangnja djûga: mak̄a 'awrang 'îtu ſud̄ah berdijam dirînja, dân pad̄a bârang ſa″awrang pawn tijâda dechabarkannja pad̄a hârij p 'îtu djûga ſaſawâtu der̄i pada bârang jang telàh delîhatnja.

37. Bermûla djâdi pad̄a ka″ejsôkan harînja, tatkâla marîka 'îtu tûron der̄i 'âtas bûkit 'îtu, bahuw̄a razijet bânjakh bertemûlah dengan dija.

38. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſa″awrang lâki p der̄i dâlam razijet 'îtu berſarûlah, ſombahnja: hej gûruw, pâtek minta kapadâmu, tîliklah kirânja 'âkan 'ânakhku lâki p, kârana bahuw̄a tonggal 'adânja bag̅iku.

39. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſawâtu hantu ken̄âkan dija, dân ſakûnjong p 'ija berterijakh, dân menggontjang dija, ſahingga 'ija membûhej mûlutnja, dân djârang p 'ija 'ondor deri pad̄ânja, ſahingga detombokhnja dija 'antjor p.

40. Mak̄a pâtek ſud̄ah minta kapad̄a murîd p mu, ſopâja debow̄angkannja dija, hânja ſud̄ah tijâda 'ija ſampat.

41. Mak̄a sâhutlah Xîsâj, dân sabdâlah: hej bangſa jang kûrang 'îmân dân terbâlikh, barap̄a lâma lâgi 'àku 'àkan tinggal ſerta kâmu, dân mendirîta kâmu? bawâlah 'ânakhmu lâki p kamârij.

42. Maka lâgi, tatkâla 'ija berdâtang, hantu ſudah menembokh, dán menggontjang dija: maka Xîsáj pawn menghardikhlah hantu jang nedjis 'îtu, dán ſombohkanlah 'ânakh 'îtu, dán kombalikanlah dija 'itu kapada bapânja.

43. Maka dahſjatlah ſamowa 'awrang 'îtu melihat mahâ besàr perbowâtan 'Allah: dán ſamantâra ſakalijennja hhejrân 'âkan ſegala ſaſawâtu jang telàh ſudah deperbowat Xisáj, maka berſabdâlah 'ija kapada murîd p nja:

44. Sambotlah 'awleh kâmu ſegala perkatâ"an 'ini pada telingap mu: kârana 'Ânakh 'Insân nanti deſarahkan kapada tângan p mânusija.

45. Tetâpi tijadâlah marîka 'itu meng"arti perkatâ"an 'ini, dán 'adâlah 'itu terſembûnji deri padânja, ſahingga tijâda 'ija menangkap 'îtu: maka tâkotlah marika 'îtu bertanjâkan dija, 'âkan 'arti perkatâ"an 'îtu djûga.

46. Sabermûla maka berdirîlah bârang perbitjarâ"an di"antâra marîka 'itu, katahuwij, sijâpa garàng 'ada terbesàr 'antâra marîka 'îtu.

47. Tetâpi ſedàng Xîsáj meng"atahuwij perbitjarâ"an hatînja, maka de"ambilnja ſawâtu ka"ânakh, dán deperdirîkannja 'îtu desisînja:

48. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'itu; djikalaw bârang sijâpa menjambot ka"ânakh 'ini dengan namâku, 'ija menjambot 'âku: dán djikalaw bârang sijâpa menjambot 'âku, 'ija menjambot dija, jang ſudah menjûroh 'âku: kârana sijàpa jang 'ada terkitjil 'antâra kámu ſakalijen, 'ija djûga 'âkan 'ada besàr.

49. Sabermûla sâhutlah Jahhjâ, dán ſombahlah: hej Djondjôngan, kâmij ſudah melihat ſa"'awrang jang membowangkan djin p dengan namâmu, maka kâmij ſudah melârangkan dija ſebàb tijâda 'ija meng"iring kâmij.

50. Maka berſabdâlah Xîsáj kapadânja 'îtu; djânganlah kâmu lârang. Kârana bârang sijâpa jang bûkan 'ada melâwan kâmij, 'ija 'ada baſerta kâmij.

51. Sabermûla per"istiwâlah, manakâla hampir 'âkan deganâpij ſegala hârij tarfîxnja, bahuwa 'ija 'îni ſudah tudjûkan mukânja, hendakh pergi berdjâlan kapada Jerûſjalejm.

52. Maka desûrohnja bârang ſurôhan dihadâpan mukânja, maka pergilah marîka 'îtu berdjâlan, dán mâſokhlah kadâlam ſawâtu djadjâhan 'awrang Sjawmerawnij, 'âkan melangkap paſanggarâhan padânja.

53. Maka tijadâlah marîka 'îtu menjambot dija, 'awleh kârana 'adâlah rupânja ſa"awleh p 'ija mâwu ber"angkat kapada Jerûſjalejm.

54. 'Adapawn tatkâla murîd p nja Jaxkhûb dán Jahhjâ melihat 'îtu, maka ſombahlah marîka 'îtu: jâ Tûhan, 'adâkah 'angkaw kahendâkij kâmij sûroh 'âpij tûron deri dálam lângit, dán

menghâbiskan marîka 'itu, ſeperti lâgi 'Ejlîjâ ſudah berbowat?

55. Tetâpi berpâlinglah 'ija dirinja menghardikh marîka 'itu, dân ſabdâlah: tijâda kâmu meng″atahuwij pada rôḫ mâna kâmu 'îni bertantu.

56. Kârana 'Ânakh 'Insân ſudah tijâda dâtang menghilangkan, hânja memaliharâkan djîwa p mânusija. Maka pergîlah marîka 'itu berdjâlan kapada djadjâhan jang lâjin.

57. Sabermûla djâdi tatkâla ber″angkatlah marîka 'itu pada djâlan, bahuwa ſombahlah ſa″awrang kapadânja 'itu: hej Tûhan, pâtek mâwu meng″îring 'angkaw bârang kamâna kaw pergi garàng.

58. Maka Ξîsâj pawn ſabdâlah padânja: pada rûbah p 'ada garonggong p, dân pada bûrong p dilângit pawn sârang p: tetâpi pada 'Ânakh 'Insân bûkan 'ada bârang tampat, dimâna 'ija berbâringkan kapalânja.

59. Maka ſabdâlah 'ija kapada ſa″awrang lâjin: 'îringlah 'âku. Tetâpi ſombahlah 'ija: jâ Tûhan, berîlah pada pâtek idzin 'âkan pergi menânam dihûlu bapâku.

60. Tetâpi Ξîsâj pawn ſabdâlah padânja; bejarlah 'awrang jang mâti p 'itu menânam 'awrangnja jang mâti p: tetâpi pergilah 'angkaw 'îni berdjâlan, dân chabarkanlah karadjâ″an 'Allah.

61. Maka ſombahlah lâgi ſa″awrang lâjin; jâ Tûhan, pâtek mâwu meng″îring 'angkaw: tetâpi berîlah dihûlu pada pâtek 'idzin, 'âkan môhon kapada 'awrang 'îsij rûmahku.

62. Maka berſabdâlah Ξîsâj kapadânja 'itu: ſaſa″awrang jang membûboh tângannja pada tanggâla, dân menûlih kabalâkang, 'itu bûkan 'ada lâjikh pada kardja karadjâ″an 'Allah.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla komedijen deri pada demikijen 'itu, maka Tûhan ſudah memûngut lâgi tûdjoh 'pûloh 'awrang lâjin, dân menjûroh marîka 'itu pergi duwa p 'awrang dihadâpan mukânja, kapada ſaſawâtu negerij dân tampat, kamâna 'ija 'îni nanti dâtang.

2. 'Arkijen maka berſabdâlah 'ija kapada marîka 'itu; ſonggoh-pawn bânjakhlah penuwijan, tetâpi ſedikitlah 'awrang bakardja: ſebâb 'itu mintâlah kâmu kapada Tûhan jang 'ampûnja penuwijan 'itu, ſopâja dekaluwarkannja babarapa 'awrang bakkardja dâtang kapada penuwijannja.

3. Pergîlah kâmu berdjâlan: bahuwa ſaſonggohnja 'âku 'îni menjûroh kâmu ſaperij domba p pada sâma tengah gurk p.

4. Djângan kâmu pâkej bârang pondij p, djângan bârang bawijan, djângan tarompa p, dân djângan memberij ſalâm pada bârang ſa″awrang 'antara djâlan.

5. Maka kadâlam jang mâna rûmah kâmu mâſokh garàng, berkatâlah dihûlu: ſalâm kapada, 'awrang 'îsij rûmah 'îni.

6. Dàn djikalaw disâna dûdokh ſa″awrang jang menarîma ſalâm, maka ſalâm kâmu 'âkan berhenti di″âtasnja 'îtu: tetâpi djikalaw tijâda, maka 'îtu 'âkan pûlang kapada kâmu.

7. Dàn dâlam rûmah 'îtu djûga hendakhlah kâmu tinggal, mâkan dàn mînom bârang jang 'ada padânja: kârana 'awrang bakardja 'îtu 'ada mustalhakh 'âkan 'ûpahnja. Djânganlah kâmu berpindàh deri pada ſawâtu rûmah kapada ſawâtu rûmah.

8. Maka kapada jang mâna negerij kâmu mâſokh garàng, dàn marîka 'îtu menjambot kâmu, hendakhlah kâmu mâkan bârang jang deſadjîkan pada kâmu.

9. Dàn ſombohkanlah 'awrang dlaʐîf jang didâlamnja 'îtu, dàn katâkanlah pada marîka 'îtu: karadjâ″an 'Allah ſudah damping kapada kâmu.

10. Tetâpi kapada jang mâna negerij kâmu mâſokh garàng, dàn marîka 'îtu tijâda menjambot kâmu, manakâla kâmu kaluwar kapada lebòh pnja, hendakhlah kâmu berkâta:

11. Lâgi duli 'îtu, jang lekàt pada kâmij deri dâlam negerimu, kâmij kibaskan ka″âtas kâmu: tetâpi hendakhlah kâmu meng″atahuwij, bahuwa karadjâ″an 'Allah ſudah damping kapada kâmu.

12. Maka 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa 'âkan Sedawm pada hârij 'îtu djûga 'âkan 'ada lebèh terdirîta, deri pada 'âkan negerij 'îtu djûga.

13. Wâ″j bagîmu, hej Kôrazîn! wâ″j bagîmu, hej Bejt TSajdâ! kârana djikalaw didâlam TSûr dàn TSîdawn ſudahlah de″adâkan ſegala khowat 'îtu, jang telàh de″adâkan didâlammu, dihûlukâla garàng marîka 'îtu ſudahlah membâwa tawbat, dengan dûdokh pâkej kambelij dàn hâbuw.

14. Tetâpi 'âkan TSûr dàn TSîdawn 'âkan 'ada lebèh terdirîta dâlam lhukum, deri pada 'âkan kâmu.

15. 'Adapawn 'âkan 'angkaw, hej Kafernalhûm, jang telàh de″angkatkan katinggij ſampej kaſawrga, 'angkaw 'âkan detûlakhkan kabâwah ſampej kanâraka.

16. Sijâpa jang menengar 'âkan kâmu, 'ija menengar 'âkan dâku: dàn sijâpa jang membowang kâmu, 'ija membowang 'âku: dàn sijâpa jang membowang 'âku, 'ija membowang dija, jang ſudah menjûroh 'âku.

17. Maka katûdjoh pûloh 'awrang 'îtu ſudah pûlang dengan kalukâ″an, ſombah nja: jâ Tûhan, ſonggoh ſegala djin 'âda taʐalokh kabâwah kâmij dengan berkat namûmu.

18. Maka berſabdàlah 'ija pada marîka 'îtu: 'àku ſudah

memandang Sjejthân gûgor deri dâlam lângit ſeperti kîlat.

19. Bahuwa ſaſonggohnja 'âku memberìj pada kâmu kawâſa 'âkan berdjadjâlkh di'âtas 'ûlar p, dàn kalatjingking p, dàn di'âtas ſakalijen khowat ſataruw; maka bârang ſawâtu pawn ſakâli p tijâda 'âkan memberìj madlaret pada kâmu.

20. Tetâpi djânganlah kâmu ſuka tjita 'âkan hhâl 'ìni, bahuwa ſegala hantu 'ada tazalokh kabâwah kâmu: hânja mâkin hendakhlah kâmu ſuka tjita, bahuwa ſegala nâma kâmu ſudah tersûrat didâlam ſawrga.

21. Pada djàm 'itu djûga berbangkitlah Xîsâj râwan hatînja, dàn ſombahlah: bejta meng'ûtjap ſjukûr padâmu, jâ Bâpa, 'Tûhan lângit dàn bûmi, ſebàb 'angkaw ſudah ſembunjîkan ſegala perkâra 'îni deri pada lâki p bidjakh dàn budimân, dàn ſudah menjatâkan dija 'itu pada 'ânakh jang bôdokh: behkan, hej Bâpa, kârana demikijenlah ſudah 'ada karidlâ'an padâmu.

22. Segala ſaſawâtu ſudah deſarahkan padâku 'awleh Bapâku maka ſa'awrang pawn tijâda tâhu sijâpa 'ada 'Ânakh lâki p, melâjinkan Bâpa: dàn sijâpa 'ada Bâpa, melâjinkan 'Ânakh lâki p, dàn bârang sijâpa 'Ânakh lâki p hendakh menjatâkan 'itu padânja.

23. Maka berpâlinglah 'ija dirînja kapada murîd p, dàn ſabdâlah padânja ſakûw p: berbahagijâlah mâta p, jang melihat bârang jang kâmu melihat.

24. Kârana 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa bânjakh Nabij, dàn Râdja p ſudah ſuka melihat bârang jang kâmu melihat, maka ſudah tijâda 'ija melihat: dàn menengar bârang jang kâmu menengar, maka ſudah tijâda 'ija menengar.

25. Maka bahuwa ſaſonggohnja bângonlah ſa'awrang Fakhîh 'ânuw ſambil mentjawbâ'ij dija, dàn berkâta: hej gûruw, dengan membowat 'apa pâtek 'âkan berpuſakâ'ij kahidôpan kakàl?

26. Maka berſabdâlah 'ija kapadânja: 'apâtah ſudah tersûrat didâlam Tawrât? bagimâna kawbâtja?

27. Maka sâhutlah 'ija, dàn ſombahlah; hendakhlah 'angkaw meng'asêhij mahâ besàr Tûhan 'Ilahmu, dengan ſaganàp hatîmu, dàn dengan ſaganàp djiwâmu, dàn dengan ſaganàp khowatmu, dàn dengan ſaganàp zakhalmu: lâgi ſamâmu mânusija ſeperti ſendirîmu.

28. Maka berſabdâlah 'ija padânja; 'angkaw ſudah menjâhut dengan ſabetulnja: bowatlah 'itu, maka 'angkaw 'âkan hîdop.

29. Tetâpi ſedàng dekahendakînja mengzâdilkan ſendirînja, ſombahlah 'ija kapada Xîsâj: 'antah sijâpa 'ada ſamâku mânusija?

30. Maka bâlaslah Xîsâj, dàn ſabdâlah: ſa'awrang mânusija 'ânuw tûronlah deri pada Jerûſjalejm menûdju Jerîkhaw,

dán djâtohlah berdjompah dengan 'awrang penjâmon, jang lági ſudah meñanggalkan pakejânnja, dán ſudah melukâ″ij dija, dán pergi berdjâlan meñinggalkan dija terhentar ſatengah mâti.

31. Maka tiba p tûronlah 'Imâm 'ãnuw ſapandjang djâlan 'itu djûga, dán ſerta delîhatnja dija, maka lâlu lampohlah 'ija deri padânja.

32. Sabâgej lâgi ſa″awrang Lejwij, jang ſudah ſampej kapada tampat 'ìtu, ſerta 'ija dâtang dán lîhat, maka lâlu lampohlah 'ija deri padânja.

33. Tetâpi ſa″awrang Sjawmerawnij 'ãnuw jang berdjâlan 'ìtu dâtanglah kapadânja, dán ſerta delihatnja dija, maka berpilûlah 'ija.

34. 'Arkijen maka berdâtanglah 'ija, lâlu membâbatlah lûka p nja, ſambil tuwang mînjakh dán 'ãjer 'angawr dâlamnja : dán hâbis meñâjikkan dija ka″âtas kandarâ″annja jang châts, maka dehentarkannja dija kapada ſawâtu fondokh, lálu depabinâkannja dija.

35. Maka pada ka″ejsôkan harínja, tatkâla 'ija hendakh pergi berdjâlan, dekaluwarkannja duwa dînâr memberìj dija 'ìtu pada djûro fondokh 'ìtu, lâlu dekatâkannja padânja ; hendakhlah 'angkaw pabinâkan dija: dán bârang lebèh jang 'angkaw 'ãkan balandjâkan garàng, 'âku 'îni 'âkan membâjar padâmu, manakâla kupùlang.

36. Sijâpa kalàkh deri pada katiga ″awrang 'îni njâta padâmu 'ada ſamânja mânusija 'awrang 'ìtu, jang ſudahlah djâtoh berdjompah dengan 'awrang penjâmon ?

37. Maka ſombahnja : 'ijâlah jang ſudah berbowat rahmet padânja. Sebàb 'ìtu berſabdâlah ʿÎsáj padânja : pergilah dán bowatlah 'angkaw 'îni ſabâgejnja.

38. Sabermûla djâdi, ſamantâra marika 'ìtu pergi berdjâlan, bahuwa mâ'olkhlah 'ija 'îni kadâlam ſawâtu djadjâhan : maka ſa″awrang parampuwan 'ãnuw, jang bernâma Martâ, menjambotlah dija 'ìtu kadâlam rûmahnja.

39. Maka pada parampuwan 'îni 'adâlah ſa″awrang sûdâra parampuwan jang diſebùt Marjam, jang lâgi 'adâlah dûdokh dibâwah kâki p ʿÎsáj meñengar perkatâ″annja.

40. Tetâpi Martâ 'adâlah maſjghûl terlâlu 'âmat dengan bânjakh chidmet ; maka berdâtanglah 'ija, dán ſombahlah ; ja Tùhan, tijadâkah 'angkaw bertjinta, bahuwa sûdarâku membejarkan pâtek ſa″awrang berchidmet ? sùrohlah kalàkh padânja, ſopâja 'ija meñûlong pâtek berchidmet sâma p.

41. Maka sâhutlah ʿÎsáj, dán ſabdâlah padânja : hej Martâ, hej Martâ 'angkaw berſjughol, dán bersûſahkan dirîmu dengan bânjakh perkâra p :

42. Tetâpi ſawâtu perkâra 'ada bergûna : maka Marjam ſudah pileh bahagijan jang bâ-

jik 'îtu, jang tijâda 'âkan de''ambil der̄i padânja.

FATSAL JANG KA XI.

1. SAbermûla per''istiwâlah, tatkâla 'ad̄âlah 'ija 'îni ſombahjang dâlam tampat 'ãnuw, dem̄i 'ija berhenti, bahuw̄a ſa''awrang der̄i pad̄a murîd þ nja ſombahlah kapad̄ânja: jâ Tûhan; hendakhlah kirânja meng''âdjar kâmij berſombahjang, ſeperti lâgi Jahhjâ ſud̄ah meng''âdjar þ nja.

2. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu; 'ap̄abîla kâmu ſombahjang, 'ûtjaplah 'awleh kâmu: Bâpa kâmij jang 'ada diſawrga, namâmu deperſutjîlah kirânja. Karadjâ''anmu dâtanglah. Kahndakhmu djadílah, ſeperti didâlam ſawrga, dem̄ikijenlah di''âtas bûmi.

3. Rawtij kâmij ſahârij þ berîlah ''âkan kâmij pad̄a tijap þ hârij.

4. Dán 'amponîlah pad̄a kâmij: ſegal̄a dawſa kâmij: kârana lâgi kâmij ſendîrij meng''ampônij pad̄a ſaſa''awrang jang bersâlah kapad̄a kâmij. Dán djânganlah membâwa kâmij kapada pertjawba''an, hânja lepaskanlah kâmij der̄i pada jang djâhat.

5. Mak̄a berſabdâlah 'ija kapad̄a marika 'îtu: sijâpa der̄i pad̄a kâmu, jang pad̄ânja 'ad̄a ſa''awrang tſolhbat, maka 'ija 'âkan pergi kapadânja pada tengah mâlam, dán kâta padânja: hej tſolhbat, pindjam'ah kirânja padâku tîga bow̄ah rawtij:

6. Sedàng tſolhbatku ſud̄ah simpang der̄i pad̄a djâlan singgah kapad̄âku, mak̄a tijâda 'âku men̄âroh 'ap̄a þ jang 'âk'u ſadjîkan pad̄ânja:

7. Mak̄a 'awrang jang didâlam 'îtu 'âkan menjâhut dán berkâta; djânganlah memberìj sûſah pad̄âku: ſud̄ah ſakârang pintu terkontjij, dán 'ânakh þ ku 'ad̄a baſ̄erta dengan 'âku didâlam bîlikh pat̄idôran: tijâda kubawleh bângon 'âkan memberij 'îtu padâmu.

8. 'Âku berſabdà pad̄a kâmu, djik̄alàw ſonggohpawn tijâda 'ija 'âkan bângon, dán memberìj padânja, 'awleh kârana ſebàb 'ija 'ada tſolhbatnja, hânja 'awleh kârana ſebàb kûrang malùnja, 'ija 'âkan bângon dán memberìj pad̄ânja barap̄a jang bergûna padânja.

9. Mak̄a 'âku 'îni berſabda pad̄a kâmu; mintâlah, mak̄a 'âkan deberikan pad̄a kâmu: tjahaîrlah, mak̄a kâmu 'âkan mendâpat: tapòkhlah, mak̄a 'âkan debukâkan pad̄a kâmu.

10. Kârana ſaſa''awrang jang minta, 'ija djûga tarîma: dán jang mentjahârij, 'ija djûga mendâpat: dán pada 'awrang jang tapòkh 'âkan debukâkan djûga.

11. 'Antah sijâpa bâpa di''antâra kâmu, jang kapad̄ânja 'ânakhnja minta rawtij, 'adâkah 'ija memberìj pad̄ânja bâtu? 'âtaw lâgi 'îkan, 'adâkah 'ija memberìj padânja 'ûlar ganti 'îkan 'itu?

12. 'Âtaw lâgi djikalaw 'ija minta telòr, 'adâkah 'ija memberij padânja halatjingting?

13. Sebàb 'itu djikalaw kâmu 'îni, jang 'ada djâhat, tâhu memberij babarapa pemberij, jang bâjik pada 'ânakh p mu, barapa lâgi bapâmu jang 'ada diſawrga 'âkan memberij Rôlhu'lkhudus pada ſegala 'awrang jang minta kapadânja?

14. Sabermûla maka 'adâlah 'ija membowang ſawâtu djin, 'adapawn 'ija 'îtu 'adâlah keluw: maka djâdi, ſatelàh ſudah kaluwar djin 'îtu bahuwa berkâta p lah 'awrang keluw 'îtu, maka lhejrânlah ſegala razijet.

15. Tetâpi berkatâlah ſatengah 'awrang deri pada marîka 'îtu; dengan tûlong Bázal Zebûl panghûlu ſegala djin 'îtu 'ija membowang djin p.

16. Dán 'awrang lâjin pawn mentjawbâ'îlah dija, dán mintâlah deri padânja 'îtu ſawâtu tanda deri dâlam lângit.

17. Tetâpi 'ija pawn kenallah ſegala kîra p annja, lâlu katâlah pada marîka 'îtu: ſaſawâtu 'îsij karadjâ'an, jang berlâwán p an dengan ſendirînja, 'îtu derûſakhkan; dán ſawâtu 'isij rûmah, jang berlâwan p an dengan ſendirînja, 'îtu binâſa.

18. Djikalaw ſakârang pawn Sjejthân berlâwan p an dengan ſendirînja, ſabagimâna garàng karadjâ'annja 'âkan berdirij tatàp? ſedàng kâmu berkâta, bahuwa 'âku dengan tûlong Bázal Zebûl membowang djin p.

19. Dán djikalaw 'âku 'îni dengan tûlong Bázal Zebûl membowang djin p, dengan tûlong sijâpa 'ânakh p mu lâki p membowang dija? ſebàb 'îtu marîka 'ìtu 'âkan 'ada lhâkim p mu.

20. Tetâpi djikalaw 'âku dengan tulong djârij 'Allah membowang djin p, maka ſudah kalàkh karadjâ'an 'Allah 'îtu damping kapada kâmu.

21. Mánakâla 'awrang gâgah barânij jang bersindjâta menongguwij 'istanânja, maka ſegala miliknja 'ada dengan ſantawſa.

22. Tetâpi djikalaw ſa'awrang, jang lebèh gâgah barânij deri padânja 'ìtu, berdâtang dán menàng dija, 'ija meng'ambil ſaganàp kalangkâpan sindjatânja, jang padânja 'ija ſudah hârap, dán membahâgij p rampâſannja.

23. Sijâpa jang bûkan 'ada baſerta 'âku, 'ija 'ada melâwan 'âku: dán sijâpa jang bûkan kompolkan ſertâku, 'ija mentjerèj berejkan djûga.

24. Manakâla hantu jang nedjis ſudah kaluwar deri dâlam mânusija, maka berdjâlânlah 'ija melintas tampat p jang tijâda ber'ãjer mentjahârij perhentijan: dán ſedàng tijâda 'ija mendâpat 'itu, maka berkâta 'ija; 'âku 'âkan pûlang mâſolh rûmahku, deri mâna 'âku ſudah kaluwar.

25. Maka ſerta dâtangnja 'ija mendâpat dija 'itu tersâpuw p, dán terhijas.

26. Tatkâla 'îtu pergi 'ija,

dán meng'ambil bâwa ſertânja tûdjoh hantu lâjin p, jang lebèh kapista deri pada ſendirînja: maka hâbis marîka 'îtu mâſokh 'ija berdûdokh disâna; ſahingga 'âchir manusija 'itu djâdi lebèh djâhat deri pada 'awalnja.

27. Sabermûla djâdi, ſedàng 'ija 'îni 'adâlah meng'atâkan ſegala perkâra 'îni, bahuwa ſa'awrang parampuwan 'ânuw deri dâlam razijet 'itu menjaringkan ſawarânja, dán ſombah padânja: berbahagijâlah purùt 'îtu jang ſudah meng'ândong 'angkaw, dán sûſuw p jang 'angkaw ſudah melîſot.

28. Tetâpi berſabdâlah 'ija: behkan berbahagijâlah ſegala 'awrang jang menengar perkatâ'an 'Allah, dán memaliharâkan dija 'itu.

29. 'Adapawn tatkâla ſegala razijet 'îtu meng'arûman, maka bahâru berkatâlah 'ija; bangſa 'îni 'ada kapista: 'ija 'itu menontut ſawâtu tanda, maka bârang ſatanda tijâda 'âkan deberikan padânja, melâjinkan tanda Jûnus Nabij 'îtu.

30. Kârana ſeperti Jûnus ſudah 'ada ſawâtu tanda bagi 'awrang 'îsij Nînewej bagitu lâgi 'Ânakh 'Insân 'âkan 'ada bagi bangſa 'îni.

31. Râdja parampuwan diſalâtan 'âkan berbangkit dâlam Hhukum ſerta dengan ſegala lâki p bangſa 'îni, dán bapersâlahkan dija 'itu: kârana 'ija ſudah dâtang deri pada hûljong p bûmi 'âkan menengar Hhikmet Solejmân: maka bahuwa ſaſonggohnja desîni 'ada ſa'awrang jang lebèh besàr deri pada Solejmân.

32 Segala lâki p 'îsij Nînewej 'âkan berbangkit dâlam Hhukum ſerta dengan bangſa 'îni, dán bapersâlahkan dija 'îtu: kârana marîka 'itu ſudah tawbat, ſerta dedengarnja chothbat Jûnus: maka bahuwa ſaſonggohnja desîni 'ada ſa'awrang jang lebèh besàr deri pada Jûnus.

33. Maka bârang ſa'awrang jang pâſang ſawâtu dijan, tijâda târoh dija 'itu dâlam ſawâtu tampat terbûni, 'âtaw dibâwah bârang ſukâtan: tetâpi di'âtas kâki dijan djûga, ſopâja ſegala 'awrang jang mâſokh 'îtu melîhat tjahajânja.

34. Mâta 'îtu 'ada dijan tûboh: ſebàb 'îtu djikalaw matâmu 'ada betùl, maka ſaganàp tûbohmu 'âkan bertarângan: tetâpi djikalaw 'îtu 'ada djâhat, maka tûbohmu 'âkan berkalâman.

35. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu 'îngat, ſopâja taràng jang didâlammu 'îtu djângan djâdi kalàm.

36. Sebàb 'îtu djikalaw ſaganàp tûbohmu bertarângan, ſahingga bûkan 'ada padânja bârang 'anggawta jang berkalâman, maka ſaganàpnja 'âkan bertarângan, ſeperti manakâla dijan menarangkan 'angkaw dengan kilatnja.

37. 'Adapawn ſamantâra 'ija berkâta p, maka mintâlah kapadânja ſa'awrang Farîsij 'ânuw,

Topâja 'ija ſantàp dlalhâ ſertânja 'îtu: 'arkijen maka mâſokhlah 'ija lâlu dûdokhlah pada hidângan.

38. Dán demi 'awrang Farîsij melîhat 'îtu, maka lhejrânlah 'ijá, bahuwa ſudah tijâda 'ija termandij dihûlu deri pada mâkan dlalhâ.

39. Maka berſabdâlah Tùhan kapadânja 'îtu; ſakârang pawn hej 'awrang Farîsij, kâmu 'îni ſutjikan tlâhir tjâwan dán pinggan: tetâpi bâthin kâmu 'ada sârat dengan rampâſan dán kadjahâtan.

40. Hej 'awrang babàl, bûkankah 'ija, jang ſudah kardjâkan tlâhir, lâgi ſudah kardjâkan bâthin?

41. Tetâpi hendakhlah kâmu memberij ſegala 'isînja 'âkan ſedekhah: maka bahuwa ſaſonggohnja ſegala ſaſawâtu 'ada sûtjij bagi kâmu.

42. Tetâpi wâ"j bagi kâmu 'awrang Farîsij: kârana kâmu ſaperpûlohkan ſulâsih, dán 'ingguw, dán ſakalijen sâjor p an, dán kâmu melaluwij lhukum, dán mulhabet 'Allah: ſegala perkâra 'îni ſajogijanjâlah 'awrang berbowat, dán tijâda lâlejkan perkâra p jang lâjin 'îtu.

43. Wâ"j bagi kâmu 'awrang Farîsij: kârana kâmu birâhij dûdokh di"âtas petarâna p râja didâlam Kanîſah p, dán menjambot pemberijan ſalâm pada pakàn p.

44. Wâ"j bagi kâmu, hej Kâtib p, dán 'awrang Farîsij, hej munâfikh p: kârana kâmu 'ada ſarûpa dengan kâramet p jang tijâda njâta, dán ſegala mânusija jang berdjâlan di"âtasnja 'îtu tijâda meng"atahuwij 'îtu.

45. Maka sâhutlah ſa"awrang deri pada ſegala Falhîh, dán katâlah padânja: hej gûruw, dengan kâta p ſegala perkâra 'îni lâgi 'angkaw meng'ajbkan kâmij.

46. Tetâpi berſabdâlah 'ija: wâ"j lâgi bagi kâmu Falhîh p kârana kâmu menanggong 'âtas mânusija p babarapa tanggôngan jang sûkar 'âkan depikol, maka kâmu ſendîrij dengan ſawâtu deri pada ſegala djarîmu tijâda mendjâmah ſegala tanggôngan 'îtu.

47. Wâ"j bagi kâmu: kârana kâmu per"ûſah ſegala karâmet Nabîj p, maka bâpa p mu ſudah membûnoh marika 'îtu.

48. Maka kalàkh kâmu berſjaksi, bahuwa kâmu ſerta radlâ 'âkan ſegala perbowâtan bâpa p mu: kârana marika 'itû ſudah membûnoh dija, dán kâmu 'îni per"ûſah karâmet p nja.

49. Sebàb 'itu lâgi maka lhikmet 'Allah baferman: 'âku 'âkan menſûroh kapada marika 'îtu babarapa Nabîj dán Rasûl p, maka ſatengah deri pada marika 'îtu 'ija 'âkan membûnoh, dán ſatengah 'ija 'âkan meng"intjitkan:

50. Sopâja dârah ſakalijen Nabîj, jang ſudah tertompah deri pada lhad 'asâs dunjâ, 'îtu tertontut deri pada bangſa 'îni.

51. Deri pada dârah Hâbel

ſampej kapada dârah Zekarjâ, jang ſudah terbûnoh di'antâra medzbekh dán khobah 'îtu: behkan 'âku berſabda pada kâmu, 'îtu 'âkan detontûtij deri, pada bangſa 'îni.

52. Wâ'j bagi kâmu Fakhîh p: kârana kâmu ſudah meng'ambil hâbis 'ânakh kontjij mazrifat 'îtu: kâmu ſendirij ſudah tijâda mâſokh, dán ſegala 'awrang jang mâwu mâſokh 'îtu kâmu ſudah tagahkan.

53. 'Adapawn tatkâla dekatâkannja ſegala perkâra 'îni kapada marîka 'îtu, maka mulâ'îlah Kâtib p dán 'awrang Farîsij 'îtu mendjor terlâlu sângat, dán membâwa dija membûka mûlutnja 'âkan meng'atâkan bânjakh perkâra:

54. Sambil 'ijam p ij padânja, dán sûka p membûruw 'apa p kaluwar deri dâlam mûlutnja, ſopâja detudohînja dija garang.

FATSAL JANG KA XII.

1. DÂlam pada 'îtu pawn, tatkâla berhimponlah sâma p babarapa lakhſa 'awrang deri pada razijet, ſahingga de'îrikhnja ſa'awrang 'âkan ſa'awrang, maka bahâru berſabdâlah 'ija kapada murîd p nja: hubâja p hendakhlah kâmu palihârâkan dirîmu deri pada chamîr 'awrang Farîsij, jang 'ada nifâkh.

2. Maka bârang ſawâtu pawn bûkan 'ada tertûtop, jang tijâda 'âkan terbûka: dán terſembûnji, jang tijâda 'âkan dekatahuwij.

3. Sebâb 'îtu maka ſegala ſaſawâtu jang kâmu ſudah katâkan didâlam kalâm, 'îtu 'âkan terdengar didâlam tarang: dán bârang jang kâmu ſudah meng'ûtjap katelînga p didâlam bilikh p, 'îtu 'âkan dechothbatkan di'âtas 'âtap p rûmah.

4. Maka 'âku berſabda pada kâmu tſolhbat p ku: djânganlah kâmu tâkot deri pada 'awrang jang membûnoh tûboh, dán komedijennja tijâda ſampat berbowat 'apa p lebèh.

5. Tetâpi 'âku 'âkan tondjokh pada kâmu, 'âkan sijâpa hâros kâmu tâkot: hendakhlah kâmu tâkot 'âkan dija, jang ſatelâh ſudah 'ija membûnoh lâgi berkawâſa membowang 'awrang kadâlam djahanam: behkan 'âku berſabda pada kâmu, hendakhlah kâmu tâkot 'âkan dija 'îtu.

6. Bûkankah bûrong pîpit lîma 'ejkor dedjuwal dengan duwa pîtis? maka bârang ſa'ejkor deri padânja 'îtu bûkan 'ada terlûpa dihadâpan 'Allah.

7. Behkan lâgi rambot kapâla kâmu ſamowânja 'îtu ſudah terbîlang. Sebâb 'îtu djânganlah kâmu tâkot: kâmu berlebêhan 'âtas bânjakh bûrong pîpit.

8. Maka 'âku berſabda pada kâmu: ſaſa'awrang jang meng'âkaw 'âkan dâku dihadâpan mânusija p, lâgi 'Ânakh 'Insân mâwu meng'âkaw 'âkan dija dihadâpan ſegala Melâ'îkat 'Allah.

9. Tetâpi sijâpa jang menj-

angkal 'âkan dâku dihadâpan mânusija, 'ija 'âkan deſangkal dihadâpan ſegal̄a Melâ″ikat 'All̄ah.

10. Dán ſaſa″awrang jang ſud̄ah meng″atâkan bârang perkatâ″an lâwan 'Ânakh 'Insân, 'îtu 'âkan de″ampônij pad̄ânja: tetâpi 'awrang jang ſud̄ah menghôdjat 'âkan Rôlhu-'lkhudus, tijâda 'îtu 'âkan de″ampônij pad̄ânja.

11. 'Ad̄apawn 'ap̄abîla 'awrang membâwa kâmu kadâlam Kanîſah p, dán kapad̄a 'awrang besàr p, dán 'awrang peng″awâſa, djânganlah kâmu bertjinta, bag̅imâna 'âtaw 'ap̄a zudzur kâmu 'âkan bâwa, 'âtaw 'ap̄a kâmu 'âkan kâta p.

12. Kârana Rôlhu-'lkhudus 'âkan meng″âdjar kâmu pad̄a djam 'îtu djûga bârang jang hâros kâmu kâta p.

13. Sabermûla mak̄a ſombahlah pad̄ânja ſa″awrang der̄i pad̄a razijet: hej gûruw, sûrohlah kirânja sûdarâku lâki p berbahâgij p harta pusâka ſertâku.

14. Tetâpi berſabdâlah 'ija pad̄ânja: hej mânusija, sijâpa ſud̄ah meng″angkat 'âku lhâkim 'âtaw per̄ârej 'âtas kâmu.

15. Mak̄a berſabdâlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu; 'ingatlah dán paliharâkanlah dirîmu der̄i pad̄a kikîran: kârana bûkan 'awleh limpahnja ſa″awrang berdîrij hîdopnja der̄i pad̄a harta p nja.

16. Mak̄a dekatâkannja ſawâtu per″upamâ″an kapad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: bendang ſa″awrang mânusija jang kâja ſud̄ahlah berbow̄ahkan bânjakh:

17. Mak̄a berbitjarâlah 'ija sâma ſendirînja, 'ûdjarnja: 'ap̄âtah 'âku 'âkan berbow̄at? kârana bûkan 'ad̄a padâku tampat, kamâna 'âku kompolkan mâſokh bow̄ah p ku.

18. Mak̄a berkatâlah 'ija, 'îni djûga 'âku hendakh berbow̄at: 'âku hendakh mer̄ombakh ſegal̄a djulâpangku, dán per″ûſah lâjin jang lebèh besàr, mak̄a 'âku hendakh kompolkan mâſokh kasâna ſakalijen tomboh p anku, dán ſegal̄a harta p ku 'îni.

19. Mak̄a 'âku hendakh berkâta pad̄a djiwâku: hej djîwa, 'angkaw men̄âroh bânjakh harta, jang ſud̄ah tersimpan 'âkan bânjakh tâhon, berhentîlah, mâkanlah, mînomlah, ber̄âmeh p anlah.

20. Tetâpi baf̄ermânlah 'All̄ah pad̄ânja 'îtu: hej 'awrang babàl, pad̄a mâlam 'îni djûga 'awrang 'âkan men̄ontut djiwâmu der̄i pad̄âmu: mak̄a ſegal̄a ſaſawâtu jang 'angkaw ſud̄ah melangk̄ap, pûnja sijâpa 'îtu?

21. Demikijenlah 'awrang jang berbendâkan bag̅i ſendirînja, dán jang bûkan 'ad̄a kâja dengan lhabàr 'âkan 'All̄ah.

22. Mak̄a berkatâlah 'ija kapad̄a murid p nja; ſebàb 'îtu 'âku berſabda pad̄a kâmu, djânganlah bertjinta 'âkan dîrij kâmu, 'ap̄a kâmu 'âkan mâkan, dán djângan 'âkan tûboh, 'ap̄a kâmu 'âkan pâkej.

23. Dîrij 'itu terlebêh der̄i pad̄a makânan, dân tûboh der̄i pad̄a pakejan.

24. 'Îngatlah 'âkan bûrong ρ gâgakh, bahuw̄a tijâda 'ija menâbor, dân tijâda mengʻatàm, pad̄a sijâpa bûkan 'ad̄a bârang gadòng, dân bûkan bârang djulâpang, mak̄a 'Allâh pejarâkan dija 'itu: barap̄a lebèh kâmu 'îni lâku der̄i pad̄a bûrong ρ?

25. Sijâpa garàng der̄i pad̄a kâmu dengan bertjinta ſampat tambah pad̄a lembagânja ſawâtu djûga hasta?

26. Sebàb 'itu djik̄alaw ſakâli pawn tijâda kâmu ſampat berbow̄at jang terkûrang, mengʻap̄a kâmu bertjinta 'âkan ſeḡala jang lâjin?

27. Hendakhlah mengʻâmat ρ ij bûnga ρ bâkong, baḡimâna 'ija bertomboh: tijâda 'ija bak̄ardja, dân tijâda 'ija mengganteh: mak̄a 'âku berſabda pad̄a kâmu, tijâda lâgi Solejmân terken̄âlâh dengan ſamow̄a kamûlijâʻannja, ſeperti sâleh ſawâtu der̄i pad̄a ſeḡala 'îni.

28. 'Ad̄apawn djik̄alaw 'Allah menghijâsij baḡîtu rompot dipâdang, jang harîni 'ad̄a, dân 'ejſolkhnja terbow̄ang kadâlam tan̄ûr, barap̄a lâgi kâmu, hej 'awrang jang kûrang 'îmân?

29. 'Ad̄apawn 'âkan kâmu, djânganlah kâmu men̄ontut, 'ap̄âtah kâmu 'âkan mâkan, 'âtaw 'ap̄âtah kâmu 'âkan minom: dân djânganlah terʻâtong hâti kâmu.

30. Kârana chalâjikh dunjâ men̄ontut ſamow̄a perkâra 'îni: tetâpi bapâmu tâhu, bahuw̄a kâmu berʻûſah 'âkan ſegala perkâra 'îni.

31. Tetâpi hendakhlah men̄ontut karadjâʻan 'Allah, mak̄a ſakalijen perkâra 'îni 'âkan detambâhij pad̄a kâmu.

32. Djânganlah tâkot, hej sikâwan jang kitjil: kârana radlâ bapâmu karunjâkan karadjâʻan pad̄a kâmu.

33. Djuw̄allah kâmu ſeḡala milikmu, dân berîlah tſedekhah. Bow̄atlah kâmu baḡi ſendirîmu pondij ρ jang tijâda lûſoh, ſawâtu benda jang tijâda fanâ didâlam ſawrga, kamâna 'awrang pentjûrij tijâda menghampir, dân tijâda gîgas membinasâkan.

34. Kârana bârang dimâna 'ad̄a bendâmu, disâna lâgi 'ad̄a hatîmu.

35. Bâjiklah pinggang ρ mu 'ad̄a terbâbat dengan sâbokh, dân dijan ρ pawn bernjâla.

36. Mak̄a hendakhlah kâmu 'ad̄a ſaʻupâma dengan mânusija ρ jang men̄antikan Tuw̄annja, bilamâna 'ija 'âkan pûlang der̄i pad̄a perdjamuw̄an mampilej, ſopâja, dem̄i 'ija dâtang dân tapòkh, ſegaràh 'ija membûka padânja.

37. Berbahagijâlah ſeḡala hamba 'itu djûga, jang Tuw̄an ſerta dâtangnja 'âkan mendâpat berdjâga ρ: 'âmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a 'ija 'âkan mengʻîkat pinggangnja, dân mendûdokhkan marîka 'itu pad̄a hidângan, lâlu 'ija 'âkan

dâtang dekàt melajânij padânja.

38. Maka djikalaw 'ija dâtang pada tâboh jang kaduwa 'âtaw 'ija dâtang pada tâboh jang katîga, dàn mendâpat marika 'itu dengan perij jang demikijen 'îni, berbahagija 'ada ſegala hamba 'itu djûga.

39. Tetâpi hendakhlah kâmu meng″atahuwij hhâl 'îni, bahuwa djikalaw Tuwan jang 'ampûnja rûmah ſudahlah tâhu pada djàm jang mâna pentjûrij 'âkan dâtang, ſudahlah 'ija berdjâga, dàn tijadâlah memberij rûmahnja degaròkh turus.

40. Sebàb 'itu hendakhlah lâgi kâmu 'îni 'ada langkap: kârana pada djàm 'itu, jang tijâda deſangka kâmu, 'Ânakh 'Insân 'âkan dâtang,

41. Maka ſombahlah padânja Petrus: ja Tûhan, 'adâkah 'angkaw meng″atâkan per″upamâ″an ″îni 'âkan kâmij, 'âtaw lâgi 'âkan ſakalijen 'awrang?

42, Maka berſabdâlah Tûhan: ſijâpa kalàkh 'ada djûru rûmah ſatijâwan dàn bidjakhsâna; jang Tuwannja 'âkan meng″angkat 'âtas sâkej p nja, 'âkan memberij padânja balâbor pada wakhtûnja?

43. Berbahagijâlah hamba 'itu djûga, jang Tuwannja ſerta dâtangnja 'âkan mendâpat berbowat demikijen 'îni,

44, Sebenarnjâlah 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa 'ija 'âkan meng″angkat dija 'âtas ſakalijen bendânja,

45. Tetâpi djikalaw hamba 'itu djûga 'âkan bèrkâta didâlam hatînja, Tuwanku berlambâtan dâtangnja, lâlu 'ija mulâ″ij memûkol ſegala bûdakh lâki p, dàn ſegala bûdakh parampuwan, ſambil mâkan dàn mînom, dàn djâdi mâbokh:

46, Maka Tuwan hamba 'itu djûga 'âkan dâtang pada hârij, dâlam jang mâna tijâda denantikannja dija, dàn pada djàm jang tijâda dekatahuwinja: dàn 'ija 'âkan menjabelahkan dija, dàn meng″adâkan bahagijannja sâma p dengan 'awrang jang berchijânet.

47. Tetâpi hamba 'itu djûga, jang ſudah tâhu kahendakh Tuwannja, dàn tijâda melangkap ſendirinja, dàn tijâda berbowat menûrut kahendakhnja, 'itu 'âkan kena pâluw bânjakh.

48, Tetâpi sijâpa jang ſudah tijâda tâhu 'itu, dàn ſudah berbowat bârang p jang 'awlehnja hâros 'ija deſjiksâkan, 'ija 'âkan kena pâluw ſedikit. Dàn ſa″ſa″awrang pada sijâpa bânjakh ſudah deberikan, maka bânjakh 'âkan detontûtij deri padânja 'itu: dàn pada sijâpa 'awrang ſudah pertârohkan bânjakh, maka terlebèh 'awrang 'âkan menontûtij deri padânja 'itu.

49, 'Âku ſudah dâtang melimpar 'âpij ka″âtas bûmi; maka 'apâtah kuſuka lebèh, ſedàng ſudah ſakârang 'itu terpâſang?

50. Tetâpi ſajogijanjâlah 'âku depermandikan dengan ſawâtu permandijan: maka barapa

sângat 'âku depakhſa ſampej mâna 'îtu deganâpij?

51. Sangkâkah kâmu bahuw̄a ſud̄ah kud̄âtang memberij dâmej diʿâtas bûmi? bûkân, 'âku berſabda pad̄a kâmu, tetâpi lebèh pûlah perlawânan.

52. Kârana der̄i pad̄a ſakârang 'îni lîma 'awrang 'âkan 'ad̄a berlâwan p an didâlam ſawâtu djûga rûmah, tiga 'awrang lâwan duw̄a, dân duw̄a 'awrang lâwan tiga.

53. Bâpa 'âkan berlâwan p an dengan 'ânakhnja lâki p, dân 'ânakh lâki p dengan bapânja: 'ibuw pawn dengan 'ânakhnja parampuw̄an, dân 'ânakh parampuw̄an dengan 'ibûnja: mintuwakh parampuw̄an pawn dengan menantûnja parampuw̄an, dân menantuw parampuw̄an dengan mintuw̄akhnja parampuw̄an.

54. Mak̄a berſabdâlah 'ija lâgi pad̄a ſegala raʿijet; manakâla kâmu melihat ſawâtu 'âwan timbul der̄i pad̄a ſabelàh bârat, ſabantar djûga kâmu berkâta, dâtang hûdjan: mak̄a djâdi bag̅ītu.

55. Dân manakâla kâmu melihat 'ângin ſalâtan 'îtu bertijop, kâmu berkâta, bahuw̄a dâtang pânas: mak̄a djâdi 'îtu.

56. Hej 'awrang munâfikh, rûpa bûmi dân lângit kâmu tâhu mentjawbâʿij: tetâpi wakhtu 'îni bag̅imâna tijâda kâmu mentjawbâʿij?

57. 'Antah mengʿap̄a lâgi tijâda kâmu kîra p kan 'âkan ſendirîmu bârang jang betûl?

58. Kârana manakâla 'angkaw pergi berdjâlan ſerta dengan lâwanmu menghâdap 'awrang besàr p, hendakhlah mengʿuſahâkan dirîmu 'antâra djâlan 'âkan lûput der̄i padânja 'îtu, ſopâja mud̄ah p an djângan 'ija menghejlâkan 'angkaw menghâdap ḥâkim, dân ḥâkim pawn ſarahkan dikaw pad̄a pertanda; mak̄a pertanda 'îtu membow̄angkan dikaw kadâlam pandjâra.

59. 'Âku berſabda padâmu, tijâda ſakâli p 'angkaw 'âkan kaluw̄ar der̄i sâna, ſahingga lâgi 'angkaw 'âkan membâjar hâbis keping jang 'âchir.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAbermûla mak̄a pad̄a wakhtu 'îtu djûga ḥâḍirlah bârang 'awrang, jang berchabarlah padânja ḥâl 'awrang Djalîlij, jang dârahnja Pilâtus ſudahlah mentjampor dengan perſombâhan p ſombilèh p annja.

2. Mak̄a sâhutlah ʿÎsâj, dân ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu: ſangkâkah kâmu bahuw̄a 'awrang Djalîlij 'îni ſud̄ah 'ad̄a 'awrang berdawſa lebèh der̄i pad̄a ſakalijen 'awrang Djalîlij lâjin p, ſebàb 'ija ſud̄ah merasâʿij bârang p jang dem̄ikijen?

3. 'Âku berſabda pad̄a kâmu, bûkan: tetâpi djik̄alaw tijâda kâmu membâwa tawbat, nistjâja ſamow̄a kâmu 'âkan hîlang tabâgejnja.

4. 'Âtaw dawlâpan belàs 'awrang 'îtu 'âtas sijâpa ſudah djâ-

toh tjandij di-Sjilûhhâ, jang ſudah membùnoh marika itu: ſangkâkah kâmu bahuwa marika 'îni ſudah 'adà 'awrang bersâlah lebèh deri pada ſakalijen mânuşija jang dûdokh di-Jerûſjalejm?

5. 'Âku berſabda pada kâmu, bûkan: tetâpi djikalaw tijâda kâmu membâwa tawbat, 'nistjâja ſomowa kâmu 'âkan hilang ſabâgejnja.

6. Bermûla dekatâkannja per"upamâ"an 'îni: pada ſa"awrang 'ãnuw 'adâlah ſawâtu pôhon 'ãrâ tertânam didâlam tatanâman pôhon 'angawrnja: maka dâtanglah 'ija tjahârij bârang bowah padânja, hânja tijâda dedâpatnja.

7. Maka berſabdâlah 'ija pada penongguw tatanâman pôhon 'angawr 'itu: bahuwa ſa'onggohnja tiga tâhon lâlu 'âku dâtang mentjahârij bowah pada pôhon 'ãrâ 'îni, hânja ſudah tijâda 'âku mendâpat: tabangkanlah dija; meng"apa lâgi 'ija melipûtij tânah sâdja p?

8. Maka sâhutlah 'ija, dán ſombahlah padânja: jâ Tuwan, bejarkanlah dija 'itu lâgi ſatâhon 'îni, ſahingga 'âku hâbis mentjangkol kuliling dija 'itu, dán membûboh bâdja:

9. Kâluw p 'ija 'âkan berbowah: tetâpi djikalaw tijâda, tabangkanlah dija 'itu komedijen harinja.

10. Sabermûla maka 'adâlah 'ija meng"âdjar didâlam ſawâtu deri pada ſegala Kaniſah pada bârang ſabtu.

11. Maka bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah disâna ſa"awrang parampuwan, jang terkena 'awleh hantu dlazâfet dawlâpan belàs tâhon lamânja, maka 'adâlah 'ija bongkokh, dán ſakâli p tijadâlah 'ija ſampat menengâdoh.

12. Dán ſerta Xîsâj melihat dija, maka depenggilnja dija berdâtang, dán deſabdânja padânja: hej parampuwan, 'angkaw ſudah terlepàs deri pada dlazâfetmu:

13. Maka debûbohnja tângan p-nja di"âtasnja 'itu, maka ſabantar djûga parampuwan 'itu ſudah debetulkan, dán ſudah memulijâkan 'Allah.

14. Maka sâhutlah panghûlu Kaniſah dengan gûſarnja, ſebàb Xîsâj pada ſabtu ſudahlah ſombolikan 'awrang, dán katâlah pada razijet: 'ada 'anàm hârij, jang padânja 'ada khalâl bakardja: ſebàb 'itu hendakhlah kâmu dâtang pada hârij p 'itu, dán berilah kâmu deſombohkan, dán djângan pada hârij ſabtu.

15. Sebàb 'itu sâhutlah Tûhan padânja, dán ſabdâlah: hej munâfikh, ſaſa"awrang deri pada kâmu, bûkankah pada ſabtu 'ija 'awrejkan lembûnja, 'âtaw kalidejnja deri pada mazlaf, dán menghâlaw dija 'âkan berij minom padânja?

16. Maka parampuwan 'îni, jang 'ada 'ânakh 'Ibrâhîm, jang Sjejthân ſudahlah meng"ikat ſaſonggoh p dawlâpan belàs tâhon lamânja, bûkankah ſudah 'ada

Khalâl 'ija de″awrejkan deri pada peng″ikat 'îni pada hârij ſabtu?

17. 'Adapawn tatkâla dekatâkannja ſegâla perkâra 'îtu, maka bermalûlah ſakalijen lâwannja: maka berſuka p anlah ſamowa raʿijet melihat ſakalijen perkâra jang 'âmat mulija 'îtu, jang de″adâkan 'awlehnja.

18. Bermûla maka berſabdâlah 'ija: ſa″upâma dengan sijâpa 'ada karadjâ″an 'Allah? dán dengan 'apa 'âku 'âkan meng″upamâkan dija 'îtu?

19. Sa″upâma 'adânja dengan bîdji ſasâwij, jang ſa″awrang mânusija ſudah meng″ambil, dán menânam didâlam kobonnja: maka bertombohlah 'îtu, dán djadîlah ſawâtu pôhon besàr, dán bûrong p dilângit bersâranglah didâlam tjâbang p nja.

20. Maka pûla berſabdâlah 'ija: dengan 'apa 'âku 'âkan meng″upamâkan karadjâ″an 'Allah?

21. Sa″upâma 'adânja dengan chamîr, jang ſa″awrang parampuwan ſudah meng″ambil, dán membûboh 'îtu didâlam tîga ſukâtan tepòng, hatâj maka ſaganàp 'itu dechamîrkan.

22. Sabermûla maka berdjâlanlah 'ija melintas ſaſawâtu negerij dán djadjâhan, ſambil meng″âdjar, dán membetulkan perdjalânannja kapada Jerûſjalejm.

23. Maka ſombahlah ſa″awrang padânja: jâ Tûhan, 'adâkah ſedikit 'awrang jang 'âkan ber″awleh chalâts? maka ſabdâlah 'ija kapada marika 'itu:

24. Berlomba p lah kâmu 'âkan mâſokh deri pada pintu jang ſampit: kârana 'âku berſabda pada kâmu, bânjakh 'awrang 'âkan ber″usâha mâſokh, dán tijâda 'âkan ſampat:

25. Katahuwij, komedijen deri pada Tuwan jang 'ampûnja rûmah 'âkan hâbis bângon, dán kontjìkan pintu, dán bahâru kâmu berdîrij diluwar, dán tapòkh pintu, ſambil ſombahmu: jâ Tuwan, jâ Tuwan, bukâkanlah kirânja pada kâmij: maka 'ija 'âkan menjâhut dán berſabda pada kâmu; tijâda 'âku meng″enàl kâmu deri mâna kâmu 'ada.

26. Tatkâla 'îtu bahâru kâmu 'âkan ſombah: kâmij ſudah mâkan dán mînom dihadâpanmu, dán 'angkaw ſudah meng″âdjar pada lebòh p kâmij.

27. Maka 'ija 'âkan berkâta: 'âku berſabda pada kâmu, tijâda 'âku meng″enàl kâmu, deri mâna kâmu 'ada: lalûlah deri padâku, hej ſakalijen 'awrang jang meng″ardjâkan perſalâhan.

28. Disâna 'âkan 'ada tangîſan dán peng″arâtan gîgij p, manakâla kâmu 'âkan melihat 'Ibrâhîm, dán Jitshâkh, dán Jaʿkhûb, dán ſegala Nabij ſakalijen 'îtu didâlam karadjâ″an 'Allah, tetâpi dîrij kâmu terbowang kaluwar.

29. Maka babarapa 'awrang 'âkan dâtang deri pada ſabelàh tîmor, dán bârat, dán deri pada ſabelàh 'awtâra, dán ſalâtan, dán 'âkan dûdokh pada hidângan didâlam karadjâ″an 'Allah.

30. Maka bahuwa ſaſonggohnja 'ada 'awrang jang terkamedi-

jen, jang 'âkan djâdi jang pertâma': dán 'ada 'awrang jang pertâma, jang 'âkan djâdi jang terkomedijen.

31. Pada hârij 'îtu djûga berdâtanglah bârang 'awrang Farîsij, meng″atâkan padânja: kaluwarlah, dán pergîlah lâlu deri sîni; kârana Hejrawdejs mâwu membûnoh 'angkaw.

32. Maka berſabdâlah 'ija pada marika 'îtu: pergîlah kâmu meng″atâkan pada rûbah 'îtu, bahuwa ſaſonggohnja 'âku membowang djin p, dán ſombohkan 'awrang harîni, dán 'ejſokh, dán pada hârij jang katîga 'âku ber″awleh tamâm.

33. Tetâpi ſajogijanjâlah 'âku harîni, dán 'ejſokh, dán lûſa berdjâlan p: kârana tijâda pernah ſa″awrang Nabîj dibûnoh diluwar Jerûſſalejm.

34. Hej Jerûſſalejm, Jerûſſalejm, jang membûnoh Nabîj p, dán melûtar dengan bâtu p ſegala 'awrang jang telâh tersûroh kapadâmu, barapa kâli 'âku ſudah kahendâkij menghimponkan 'ânakh p mu ſaperîj ſa″ejkor 'âjam betîna menghimponkan 'ânakh p nja kabâwah ſâjap p: maka ſudah tijâda kâmu kahendâkij?

35. Bahuwa ſaſonggohnja khobahmu detinggalkan bagi kâmu terûſakh. Maka 'âmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa tijâda kâmu 'âkan melîhat 'âku, ſahingga dâtang wakhtu, tatkâla kâmu 'âkan berkâta: mubâraklah 'ija jang dâtang dengan nâma mahâ besâr Tûhan.

FATSAL JANG KA XIV.

1. SAbermûla djâdi, ſatelâh ſudah 'ija dâtang mâſokh rûmah ſa″awrang panghûlu 'antâra 'awrang Farîsij pada ſabtu hendakh mâkan rawtij, bahuwa marîka 'îtu 'adâlah meng″âdang padânja.

2. Maka bahuwa ſaſonggohnja disâna 'adâlah ſa″awrang mânusija jang sâkit bangkakh 'âjer dihadâpan dija.

3. Maka sâhutlah 'Îsâj, dán katâlah kapada Fakhih p, dán 'awrang Farîsij, 'ûdjarnja: 'adâkah halâl ſombohkan 'awrang pada ſabtu?

4. Tetâpi berdijamlah marîka 'îtu. 'Arkijen maka di″ambilnja, dán deſombohkannja dija, lâlu delepaskannja dija pergi.

5. Maka sâhutlah 'ija kapada marîka 'îtu, dán katâlah: sijapâtah deri pada kâmu; jang kalidejnja 'âtaw lembûnja gûgor kadâlam ſawâtu talâga, tijâda ſabantar 'âkan târik dija 'îtu nâjik pada hârij ſabtu?

6. Maka tijadâlah marîka 'îtu ſampat membâlas djawâb 'âkan ſegala perkâra 'ini.

7. Maka dekat kannja pada 'awrang panggilan 'itu ſawâtu per″upamâ″an, ſedang di″ejlingnja bagimâna marîka 'îtu mem'leh kadudôkan râja, ſambil ſabdânja kapadânja:

8. Bilamâna 'angkaw ſudah terpanggil 'awleh bârang ſa″awrang dâtang kapada perdjamuwan mampilej, djânganlah dûdokh meng″ambil kadudôkan râja:

ſopâja mudah p an djângan 'ada bârang ſa''awrang jang lebèh berhhormat deri padâmu jang terpanggil 'awlehnja:

9. Dán dâtang 'awrang jang ſudah memanggil 'angkaw, dán dija 'itu katâkan padâmu; berîlah tampat pada 'awrang 'ini: maka tatkâla 'itu bahâru 'angkaw dengan mâluw 'âkan ber''awleh tampat jang komedijen.

10. Tetâpi bilamâna 'angkaw ſudah terpanggil, pergîlah dûdokh meng''ambil tampat jang komedijen: ſopâja, manakâla dâtang 'awrang, jang ſudah memanggil 'angkaw, katâkan padâmu; hej ſſolhbat, giſirlah lebèh tinggij: tatkâla 'itu djâdi padâmu hhormat dihadâpan ſegala 'awrang jang dûdokh mâkan ſahidângan ſertâmu.

11. Kârana ſaſa''awrang jang meninggikan dirinja, 'ija 'âkan derindahkan: dán sijâpa jang merindahkan dirinja, 'ija 'âkan detinggikan.

12. Maka berſabdâlah 'ija lâgi pada 'awrang jang ſudahlah memanggil dija: bilamâna 'angkaw hendakh berbowat dlahhâ 'âtaw zaſjâ. djânganlah, panggil ſſolhbat p mu, dán djângan sudâra p mu, dán djângan 'awrang ſakulawargâmu, dán djângan 'awrang ſakampongmu jang kâja: ſopâja djângan bârang kâla marika 'itu lâgi memanggil dikaw pûla, dán djâdi kabalâſan padâmu.

13. Tetâpi bilamâna 'angkaw hendakh berbowat perdjamuwan, panggillah ſegala 'awrang jang miskîn, jang mâmar, jang timpang, jang bûta.

14. Maka 'angkaw 'âkan 'ada berbahagija; ſebàb marîka 'îtu tijâda menâroh 'apa p 'âkan membâlas padâmu: kârana 'îtu 'âkan debâlas padâmu pada hârij khijâmet 'awrang zâdil.

15. Dán demi ſa''awrang deri pada ſegala 'awrang, jang dûdokh mâkan ſahidângan 'itu, dengar ſegala perkâra 'îni, maka berkatâlah 'ija padânja: berbahagijâlah 'awrang 'îtu jang mâkan rawtij didâlam karadjâ''an 'Allah.

16. Tetâpi berſabdâlah 'ija padânja 'îtu: ſa''awrang mânusija ſudahlah berbowat ſawâtu perdjamuwan zaſjâ besar, dán memanggil bânjakh awrang

17. Maka desûrohnja hambânja pada djàm perdjamuwan zaſjâ meng''atâkan pada 'awrang panggîlan: hendakhlah kâmu dâtang, kârana ſakârang ſamowânja ſudah ſadija.

18. Maka ſakalijennja sâma p bahâru mintâlah muzâf. Jang pertâma 'îtu berkatâlah padânja; ſawâtu bendang ſudah kubilij, maka wâdjiblah kukaluwar melîhatkan dija 'îtu; bejta minta padâmu, hendakhlah kirânja memberij muzâf padâku.

19. Maka ſa''awrang lâjin pawn berkatâlah; lîma gùw lembuw ſudah kubilij, maka kupergi mentjawbâ''ij dija 'îtu: bejta minta padâmu, hendakhlah kirânja memberij muzâf padâku.

20. Maka ſa″awrang lâjin pawu berkatâlah; bejta ſudah kahâwin ſa″awrang parampuwan, maka ſebàb ’ìtu tijâda bejta ſampat dâtang.

21. Dán ſatelàh ſudah pûlang hamba ’ìtu djûga, maka dechabarkannja pada Tuwànnja ſegala perkâra ’îni. Tatkâla ’ìtu morkâlah Tuwan jang ’ampûnja rûmah, dán ſabdâlah pada hambânja: kaluwarlah ſegaràh kapada lebòh p dán kampong p negerìj, dán memâſokhkanlah kamârìj ’awrang jang miskîn, dán jang mâmar, dán jang timpang, dán jang bûta.

22. Mâka ſombahlah hamba ’îtu: jâ Tuwan, ſudahlah ſeperti ’angkaw ſudah berpasàn, maka lâgi tinggal tampat.

23. Maka berſabdâlah Tuwan kapada hamba ’ìtu: kaluwarlah kapada djâlan p dán pâgar p, dán pakhsâlah ’awrang mâſokh, ſopâja sâratlah rûmahku.

24. Kârana ’âku berſabda pada kâmu, bahuwa bârang ſa″awrang deri pada ſegala lâki p ’ìtu djûga jang terpanggil tijâda ’âkan ſantap ʿaſjâku.

25. Maka ſertânja ’ìtu berdjâlanlah bânjakh raʿijet: maka berpâlinglah ’ija dirinja, dán ſabdâlah kapada marîka ’ìtu:

26. Djikalaw bârang ſijâpa dâtang kapadâku, dán tijâda membintjij bapânja, dán ’ibûnja, dán bininja, dán ’ânakh p nja, dán sûdâra p nja lâki p, dán sûdâra p nja parampuwan, behkan lâgi djîwa ſendirinja, tijâda ’ija ſampat mendjâdi murîdku.

27. Dán bârang ſijâpa jang tijâda mendjondjong ſ’libnja, lâlu dâtang meng″ìkot ’âku, tijâda ’ija ſampat mendjâdi murîdku.

28. Kârana ſijâpa deri pada kâmu, jang hendakh per″uſah ſawâtu tjandij, tijâda dûdokh dihûlu meng″îra p ij balandja, kâluw p ’ada padânja bârang jang tjûkop ’âkan kalangkâpannja?

29. Sopâja mudah p an djângan, manakâla ſudah ’ija menâroh ’asâsnja, dán tijâda ſampat menjempornâkan ’ìtu, ſamowa ’awrang jang melihat bahâru permâjinkan dija,

30. ’Ûdjarnja: bahuwa mânusija ’ìni ſudah mulâ″ij per″ûſah, maka tijâda ’ija ſampat menjempornâkan.

31. ’Ataw ſijâpa Râdja, jang pergi mâſokh paparângan hendakh berpârang dengan ſa″awrang Râdja lâjin, tijâda dûdokh dihûlu muſjâwaret, kâluw p ’ija ’ada kawâſa dengan ſapûloh ribuw ’awrang bertemùw dengan dija ’ìtu, jang dâtang dengan duwa pûloh ribuw ’awrang melâwan dija?

32. Tjâra lâjin, ſedàng ’ada ’ija lâgi djâwoh, maka desûrohnja ’utûſan p minta bârang jang bergûna ’âkan dâmej.

33. Demikijenlah kalàkh ſaſa″awrang deri pada kâmu, jang tijâda meninggalkan ſegala ſaſawâtu jang ’ija mempunjâ″ij, tijâda ’ija ſampat mendjâdi muridku.

34. Bâjiklah gâram: tetâpi

djikalaw gâram ʼîtu ſudah ʼambar rasânja, dengan ʼapa garang ʼâkan debajîkij rasânja ʼîtu?

35. Tijâda ʼîtu bergûna kapada tânah p an, dan tijâda kapada tambônan sârap: ʼawrang bejâſa membowang ʼîtu kaluwar. Sijâpa jang bertelinga p ʼâkan menengar, hendakhlah ʼija menengar.

FATSAL JANG KA XV.

1. SAbermûla maka ʼadâlah ſamowa ʼawrang pentjokej, dan ʼawrang berdawſa menghampir kapadânja, hendakh menengar dija.

2. Maka sûngutlah ʼawrang Farisij dan Kâtib p, ʼûdjarnja: bahuwa ʼija ʼîni menjambot ʼawrang berdawſa, dan mâkan ſertânja ʼîtu.

3. Maka dekatâkannja kapada marika ʼîtu perʼupamâʼan ʼîni, ſabdânja:

4. Sijâpa mânusija deri pada kâmu, jang mempunjaʼij ſarâtus ʼejkor domba, dan menghîlang ſaʼejkor deri padânja ʼîtu, tijâda ʼâkan membejarkan ſembîlan pûloh ſembîlan ʼejkor ʼîtu pada pâdang belʼantâra, lâlu pergi mentjahârij domba jang hilang, ſahingga dedâpatnja ʼîtu?

5. Maka ſatelàh ſudah dedâpatnja, demowatnja ʼîtu diʼâtas bâhu p nja dengan ſuka tjitânja.

6. Dan ſatelàh ſudah ʼija dâtang mâlokh rûmahnja, maka depanggilnja ſegala lâki p tûlannja, dan ſegala lâki p ſakampongnja berhimpon, ʼûdjarnja kapadânja: berſuka p anlah ſertâku, kârana ʼâku ſudah mendâpat dombâku jang hîlang ʼîtu.

7. ʼÂku berſabda pada kâmu, bahuwa demikijen ʼâkan ʼada kaſukâʼan didâlam ſawrga ʼâkan ſaʼawrang berdawſa jang tawbat, lebèh deri pada ʼâkan ſembilan pûloh sembîlan ʼawrang ʼâdil, jang tijâda ʼûſah ʼâkan tawbat.

8. ʼÂtaw sijâpa parampuwan jang menâroh ſapûloh derham, djikalaw ʼija menghîlang ſawâtu derham, tijâda ʼâkan memâſang ſawâtu dijan, dan menjâpuw rûmahnja, dan mentjahârij râdjin p, ſahingga dedâpatnja dija ʼîtu?

9. Dan ſatelàh ſudah dedâpatnja ʼitu, maka depanggilnja ſegala parampuwan tûlannja, dan ſegala parampuwan ſakampongnja berhimpon, ʼûdjarnja: berſuka p anlah ſertâku, kârana ʼâku ſudah mendâpat derham ʼîtu, jang ſudahlah ʼâku menghîlang.

10. ʼÂku berſabda pada kâmu, demikijen ʼâkan ʼada kaſukâʼan dihadâpan ſegala Melâʼikat ʼAllah ʼâkan ſaʼawrang berdawſa jang tawbat.

11. Bermûla dekatâkannja: pada ſaʼawrang mânusija ʼadâlah duwa ʼânakh lâki p:

12. Maka berkatâlah jang bongſuw deri pada marika ʼîtu pada bapânja: jâ bâpa, berilah padâku bahagijan harta jang tantu. Maka debahagikannja pada marika ʼîtu hidop p an,

13. Dán tijâda komedijen deri pada babarapa hârij lamânja, maka 'ânakh jang bongſuw 'itu ſudah kamiskan ſegala ſaſawâtu, lâlu ber"angkat kaluwar kapada tânah jang djâwoh : maka diſâna 'ija ſudah membûruskan hartânja, ſambil hîdop dengan berlebèh p an.

14. Dán ſatelàh ſudah 'ija menghâbiskan ſegala ſaſawâtu, maka dâtanglah kaſukâran kalapâran jang besàr pada benowa 'îtu djûga : maka 'ija djûga menulá"ij râſa kakurângan.

15. 'Arkijen maka pergîlah 'ija persâkekan dirînja kapada ſa"awrang deri pada ſegala 'awrang negerij dâlam benowa 'îtu djûga : maka desûrohnja dija 'ìtu pergi kapada bendang p nja 'âkan menggombalâkan bâbi p.

16. Maka 'inginlah 'ija meng"îsij purutnja dengan hampas, jang bâbi p bejâſa mâkan : maka ſa"awrang pawn tijâda memberij 'ítu padânja.

17. Dán ſatelàh ſudah 'ija ter"îngat 'âkan ſendirínja, maka berkatâlah 'ija : barapa 'awrang 'upâhan bapâku 'îtu limpah rawtînja, maka bejta 'îni hîlang kena lâpar ?

18. Bejta 'âkan bângon dán pergi kapada bapâku, lâlu berkâta padânja : jâ bâpa, pâtek ſudah berdawſa kapada ſawrga, dán dihadâpanmu.

19. Dán tijâda lâgi pâtek 'ada mustalhakh diſebùt 'ânakhmu : djadíkan kirânja pâtek ſaperìj ſa"awrang deri pada ſegala 'awrang 'upâhanmu.

20. 'Arkijen maka bângonlah 'ija, lâlu pergîlah kapada bapânja. Dán tatkâla 'ija djâwoh lâgi, maka bapânja melihatlah dija; dán berpilûlah : dán larílah 'ija menelòkh lejhernja, dán meng"utjopîlah dija 'îtu.

21. Maka ſombahlah 'ânakh 'îtu padânja : jâ bâpa, pâtek ſudah berdawſa kapada ſawrga, dán dihadâpánmu, dán tijâda pâtek lâgi 'ada mustalhakh diſebùt 'ânakhmu.

22. Tetâpi berſabdâlah bâpa kapada hamba p nja : kaluwarkanlah bâdjuw pandjang jang ter"utâma, dán berpâkejkanlah dija 'îtu, dán bûbohlah tjintjin pada tângannja, dán kâſut p pada kaduwa kakînja :

23. Dán bawâlah lembuw mûda jang bertambon, lâlu bantejlah 'ítu : dán bejarlah kâmij mâkan, lâlu berâmeh p an.

24. Kârana 'ânakhku 'îni ſudah 'ada mâti, dán ſudah hídop pûla : lâgi ſudah 'ada hîlang, dán ſudah terdâpat. Maka baharu berâmeh p anlah marîka 'îtu.

25. Maka 'ânakhnja jang tuwah 'îtu 'adâlah pada bendang, dán ſerta 'ija dâtang menghampir kapada rûmah, maka dengarlah 'ija nôbat, dán penarijan.

26. Dán ſatelàh ſudah depanggilnja ſa"awrang deri pada ſegala bûdakh dâtang hampir, maka bertanjâlah 'ija : 'apa 'ada garàng ſegala 'ini?

27. Maka ſombahlah 'ija padânja: bahuwa 'adekhmu ſudah dâtang: maka bapâmu ſudah membantej lembuw mûda jang bertambon 'itu, ſebàb 'ija ſudah menjambot dija 'itu pûla dengan njâmannja.

28. Tetâpi gûſarlah 'ija, dán tijadâlah 'ija mâwu mâſokh. Sebàb 'itu maka kaluwarlah bapânja menjâpa dija mâſokh.

29. Tetâpi sâhutlah 'ija, dán katâlah pada bapânja: bahuwa ſaſonggohnja babarapa tâhon lamânja pâtek ſudah deperhamba kabâwahmu, dán bulòm penah pâtek melaluwij titahmu, hânja pada pâtek bulòm penah kawberìj ſa'ejkor kambing, ſopâja pâtek berâmeh p an dengan ſûlan p ku.

30. Tetâpi manakâla ſudah dâtang 'ânakhmu 'ini, jang ſudah mentjekèkh hidop p anmu dengan ſondal p, maka 'angkaw ſudah membantej padânja lembuw mûda jang bertambon 'itu.

31. Maka berſabdâlah 'ija padânja: jâ 'ânakh, pada ſedekâla wakhtu 'angkaw 'ada ſertâku, dán ſegala ſaſawâtu jang 'âku pûnja 'itu 'angkaw pûnja.

32. Maka kalâkh ſudah 'ada hâros berâmeh p an, dán berſuka p an; kârana 'âdekhmu 'ini ſudah 'ada mâti, dán ſudah hidop pûla: lâgi ſudah 'ada hilang, dán ſudah terdâpat.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SAbermûla maka berſabdâlah 'ija lâgi kapada murîd p nja: 'adâlah ſa'awrang mânuſija jang kája, pada ſijâpa 'adâlah ſa'awrang bendahârij, maka 'ija 'ini detudohilah kapadânja, ſa'awleh p 'ija membûruskan harta p nja.

2. Maka 'ijapawn panggillah dija, dán ſabdâlah padânja: 'apâtah 'itu jang 'âku dengar, 'âkan dikaw? berîlah perkirâ'an perbendaharijanmu; kârana tijâda pâtut 'angkaw lâgi meng'ardjâkan kardja bendahârij.

3. Maka berkatâlah bendahârij 'itu sâma ſendirinja: 'apâtah bejta 'âkan berbowat, ſedàng Tuwanku meng'ambil perbendaharijan 'ini deri padâku? menggâlij tânah tijâda bejta tâhu, minta derma bejta mâluw.

4. Bejta meng'atahuwij 'apa hâros bejta berbowat, ſopâja, manakâla bejta 'âkan hâbis terpitjàt deri pada perbendaharijan, 'awrang menjambot bejta kadâlam rûmah p nja.

5. 'Arkijen maka panggillah 'ija ſaſa'awrang deri pada ſegala 'awrang jang berhûtang kapada Tuwannja 'itu dâtang hampir, dán katâlah pada jang pertâma: barapa 'angkaw berhûtang kapada Tuwanku?

6. Maka katâlah 'ija: ſarâtus tang minjakh. Maka berkatâlah 'ija padânja: 'ambillah ſûratmu, dán dûdokhlah menjûrat lakàs lîma pûloh.

7. Komedijen deri pada 'itu katâlah 'ija pada jang lâjin: 'adapawn 'angkaw 'ini, barapa 'angkaw berhûtang? maka katâlah 'ija: ſarâtus gantang gen-

dom. Maka berkatâlah 'ija padânja: 'ambillah sûratmu, dàn menjûratlah dawlâpan pûloh.

8. Maka Tuwan pawn pudjilah bendahârij jang tlâlim 'ìtu, 'awleh kârana ſebàb ſudahlah 'ija bakardja dengan tjèredikhnja: kârana 'ânakh p zâlam 'îni 'ada lebèh tjeredikh, deri pada 'ânakh p tjahâja didâlam bangsânja.

9. Maka 'âku 'îni berſabda pada kâmu: 'adâkanlah bagîmu tûlan deri pada Mamûnâ jang tlâlim: ſopâja manakâla kâmu berkakurângan, marîka 'ìtu menjambot kâmu kadâlam tarâtakh p jang kakàl.

10. Sijâpa jang ſatijâwan dâlam bârang jang terkitjil, 'ija lâgi 'ada ſatijâwan dâlam bârang jang terbesàr: dàn sijâpa jang tlâlim dâlam bârang jang terkitjil, 'ija lâgi 'ada tlâlim dâlam bârang jang terbesàr.

11. Djikalaw kalàkh dengan Mamûnâ jang tlâlim ſudah tijâda 'ada kâmu ſatijâwan, sijâpa garàng 'âkan pertârohkan pada kâmu bârang jang benàr?

12. Dàn djikalaw dengan benda 'awrang lâjin ſudah tijâda 'ada kâmu ſatijâwan, sijâpa garàng 'âkan memberìj pada kâmu bârang kapunjâ'anmu?

13. Bârang ſa'awrang hamba ſarûmah tijâda ſampat diperhamba kabâwah duwa Tuwan: kârana tadâpat tijâda 'ija membintjij sâleh ſawâtu, dàn meng'âſeh jang lâjin: 'àtaw 'ija berlekàt pada sâleh ſawâtu, dàn memudahkan jang lâjin. Tijâda kâmu ſampat deperhamba kabâwah 'Allah, dàn kabâwah Mamûnâ.

14. Maka ſamowa perkâra 'îni ſudah dedengar, lâgi 'awleh 'awrang Farisij, jang 'adâlah berlawba 'âkan pejrakh, maka disindirkannja dija.

15. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'ìtu: kâmu 'îni 'ada mengzâdilkan ſendirîmu dihadâpan mânusija p: tetâpi 'Allah meng'enàl hâti kâmu. Kârana bârang jang tinggij di'antâra mânusija, 'ìtu ada kagilijan dihadâpan 'Allah.

16. Tawrât dàn ſegala Nabìj 'ìtu chabarnja ſampej kapada Jahhjâ: deri pada tatkâla 'ìtu karadjâ'an 'Allah deberitâkan, dàn ſaſa'awrang menampoh kapadânja 'ìtu.

17. Maka 'ada tergampang lângit dàn bûmi lûput, deri pada ſawâtu chuthah deri dâlam Tawrât 'ìtu hîlang.

18. Bârang sijâpa jang membowangkan binînja, dàn kahâwin parampuwan jang lâjin, 'ija bermûkah: dàn bârang sijâpa jang kahâwin parampuwan jang terbowang 'awleh lâki p 'ìtu, 'ija lâgi bermûkah.

19. Sabermûla maka 'adâlah ſa'awrang mânusija jang kâja, dàn 'adâlah pâkej kâjin jang 'ungu warnânja, dàn ſondus, ſambil berâmeh p an ſaharijen dengan ghurûrnja.

20. Lâgi 'adâlah ſa'awrang ſakhîr, jang bernâma Lâzazar,

jang 'adâlah terhehtar dimûka pintûnja berpûruw p:

21. Mak̄a 'inginlah 'ij̄a dekinnjangkan dengan rejma p, jang gûgor der̄i 'âtas mâjidah 'awrang jang kâja 'ìtu: tetâpi dâtanglah lâgi 'andjing p mendjilat pûruw p nja.

22, Mak̄a djâdi bahuw̄a matîlah 'awrang fakhîr 'ìtu, dán terbawâlah 'awleh Melâ''ikat p kapangkuw̄an 'Ibrâhîm.

23. Mak̄a matîlah lâgi 'awrang jang kâja 'ìtu, dán tertânamlah. Dán dem̄i 'ij̄a didâlam nâraka meng''angkat mâta p nja, ſedàng 'ij̄a 'ad̄âlah mer̄âſa ſangsâra, mak̄a delihatnja 'Ibrâhîm der̄i djâwoh, dán Lâzazar depangkuw̄annja.

24. Mak̄a beſarûlah 'ij̄a 'îni, dán ſombahlah: hej bâpa 'Ibrâhîm, kasij̄ankanlah pâtek, dán ſûrohlah Lâzazar dâtang, ſopâja detjelopnja hûdjong djarinja kadâlam 'ãjer, lálu deſudjokhkannja lîdahku: kârana pâtek ken̄a perſakîtan didâlam njâla 'îni.

25. Tetâpi berſabdâlah 'Ibrâhîm: jâ 'ânakh, terkenanglah 'awlehmu, bahuw̄a 'angkaw ſud̄ah tarîma kabajîkanmu pad̄a mâſa kahidôpanmu, dán Lâzazar ſabâgejnja bab̄arap̄a kadjahâtan: mak̄a ſakârang 'ij̄a dehîborkan, dán 'angkaw 'înì ken̄a perſakîtan.

26. Dán lebèh der̄i pad̄a ſakalijen 'îni, di''antâra kâmij dán kâmu 'ad̄a ſawâtu kaſelângan jang besàr, ſahingga 'awrang jang mâwu berpindah der̄i ſabelàh sîni kapad̄a kâmu, 'ìtu tijâda ſampat, dán tijâda 'awrang der̄i ſabelàh sâna melintas kapad̄a kâmij.

27. Mak̄a ſombahlah 'ij̄a: pâtek kalàkh minta pad̄âmu, jâ bâpa, ſopâja 'angkaw menj̈ûroh dija 'ìtu pergi kapad̄a 'awrang 'ìsij rûmah bapâku:

28. Kârana pad̄aku 'ad̄a lîma sûdâra lâki p: ſopâja 'ij̄a berſjaksi 'âtas marîka 'ìtu, 'âgar djangan marîka 'ìtu lâgi dâtang mâſolkh tampat penjangſarâ''an 'îni.

29. Berſabdâlah pad̄ânja 'Ibrâhîm: 'ad̄a bag̅i marîka 'îtu Mûsâj, dán ſegal̄a Nabìj: bâjiklah marîka 'ìtu men̄engar 'âkan dija 'ìtu.

30. Mak̄a ſombahlah 'ij̄a; bûkan, jâ bâpa 'Ibrâhîm: tetâpi djik̄alaw bârang ſa''awrang der̄i pad̄a 'awrang mâti p pergi berdjâlan kapad̄ânja, nistjâja marîka 'ìtu 'âkan tawbat.

31. Tetâpi berſabdâlah 'ij̄a pad̄ânja: lâmon marîka 'ìtu tijâda dengar 'âkan Mûsâj dán ſegal̄a Nabìj p, djik̄alaw ſakâlipawn bangkit ſa''awrang der̄i 'antâra 'awrang mâti p, nistjâja tijâda marîka 'ìtu 'âkan detabkîtkan.

FATSAL JANG KA XVII.

1. SAbermûla mak̄a berſabdâlah 'ij̄a kapad̄a murîd p nja; tadâpat tijâda bab̄arap̄a ſjak dâtang: tetâpi wá''j bag̅i

'awrang jang 'awlehnja dâtang 'îtu.

2. Lebehlah bergûna pad̄ânja, djik̄alaw ſawâtu bâtu kisâran deken̄âkan pada lejhernja, dán 'ija debow̄angkan kadâlam lâwut, der̄i pada 'ija memberij ſjak pad̄a ſa''awrang der̄i pad̄a ſegala 'awrang kitjil 'îni.

3. Paliharâkanlah dîrij kâmu: dán djik̄alaw sûdarâmu lâki p berdawſa kapad̄âmu, 'togorlah dija; dán djik̄alaw 'ija menjasàl, 'amponîlah pad̄ânja.

4. Dán djik̄alaw tûdjoh kâli pad̄a ſahârij 'ija berdawſa kapadâmu, dán tûdjoh kâli pada ſahârij 'ija kombâli kapad̄âmu, meng''atâkan; 'bejta menjasàl: hâros 'angkaw meng''ampônij padânja.

5. Mak̄a ſombahlah ſegala Rasûl 'îtu pad̄a Tûhan: tambahîlah kirânja 'îmân pad̄a kâmij.

6. Mak̄a berſabdâlah Tûhan: djik̄alaw pad̄a kâmu 'ad̄a 'îmân ſakijen besàr ſeperti ſabîdjij ſasâwij, nistjâja kâmu 'âkan kâta pad̄a pôhon tût 'îni, bâjiklah tertjâbot 'âkarmu, dán tertânam didâlam lâwut: mak̄a 'ija kalàkh dengar p an 'âkan kâmu.

7. 'Antah sijapâtah der̄i pad̄a kâmu, jang padânja 'ad̄a ſa''awrang hamba, jang men̄anggâla 'âtaw menggombâla, jang ſegaràh 'âkan berkâta padânja, tatkâla 'ija mâſokh dâtang der̄i pad̄a bendang, marîlah dûdokh pad̄a hidângan?

8. Tetâpi bûkankah 'ija 'âkan berkâta padânja: ſadijâkanlah bârang ʿaſjâ jang kumâkan, dán 'ikatlah pinggangmu, lâlu berchidmètlah padâku, ſahingga 'âku hâbis mâkan dán mînom: dán komedijen der̄i pada dem̄ikijen 'îtu mâkanlah dán mînomlah 'angkaw 'îni?

9. 'Ad̄âkah 'ija tarîma kâſeh kapad̄a hamba 'îtu djûga, ſebàb telàh debow̄atnja bârang jang ſudah terpasàn padânja? 'âku ſangka, bûkan.

10. Bagîtu lâgi kâmu, manakâla kâmu ſud̄ah berbow̄at bârang ſakalijen jang telàh terpasàn pad̄a kâmu, hendakhla' kâmu berkâta; bahuw̄a kâmij 'ad̄a hamba p jang tijâda bergûna: kârana kâmij ſud̄ah membow̄at djûga bârang jang kâmij berhûtang membow̄at.

11. Sabermûla djâdi tatkâla 'ija pergi berdjâlan kapad̄a Jerûſjalejm, bahuw̄a 'ija melintas ditengah Sjawmerawn dán Djalîlâ.

12. Dán tatkâla 'ija mâſokh kadâlam djadjâhan 'ânuw, bertemûlah dengan dija 'îtu ſapûloh 'awrang lâki p berkusta, jang berdirîlah der̄i djâwoh.

13. Mak̄a marîka 'îtu menjâringkanlah ſawarânja, ſombahnja: jâ ʿÎsàj, jâ Djondjôngân, kasijankanlah kâmij.

14. Dán ſerta delîhatnja dija, berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: pergîlah pertondjokhkan dîrij kâmu pada 'Imâm p. Mak̄a djâdi, ſedàng marîka 'îtu per-

ği berdjâlan, bahuw̄a 'ija dethâhirkan.

15. Mak̄a ſa''awrang dēri pad̄a marîka 'îtu, dem̄i delîhatnja bahuw̄a ſud̄ah 'ija deſombohkan, 'îtu kombalîlah ſambil mem̄ulijâkan 'Allah dengan ſawâra njâring.

16. Mak̄a djâtohlah 'ija terſongkor ka''âtas mukânja menjombah kâki p nja, ſambil meng''ûtjap ſjukûr padânja: mak̄a 'ija 'îni 'adâlah 'awrang Sjawmerawnij.

17. Mak̄a sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah: bûkankah kaſapûloh 'awrang 'îtu ſud̄ah dethâhirkan? 'antah dimanâtah kalâkh kaſembîlan 'îtu?

18. Bûkankah ſud̄ah kadapâtan bârang 'awrang jang ſud̄ah kombâli, mâwu memberìj lhormat pad̄a 'Allah, melâjinkan ſa''awrang kaluwâran 'îni?

19. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄ânja; bângonlah, dán pergîlah berdjálan: 'îmânmu ſudah mem̄aliharâkan dikaw.

20. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija detanjâkan 'awleh 'awrang Farîsij, manakâla garàng 'âkan dâtang karadjâ''an 'Allah, mak̄a sâhutlah 'ija pad̄a marîka 'îtu, dán ſabdâlah: tijâda dâtang karadjâ''an 'Allah dengan 'upatjâra.

21. Dán tijâda 'awrang 'âkan berkâta; lîhatlah desîni, 'âtaw lîhatlah disâna: kârana bahuw̄a ſaſonggohnja karadjâ''an 'Allah 'ad̄a didâlam kâmu.

22. Mak̄a berſabdâlah 'ija kapada murîd p: nistjâja hârij p 'âkan dâtang, manakâla kâmu 'âkan 'ingin melîhat ſawâtu dēri pad̄a ſegala hârij 'Ânakh 'Insân: mak̄a tijâda kâmu 'âkan melîhat 'îtu.

23. Dán 'awrang 'âkan berkâta pad̄a kâmu; lîhatlah desîni, 'âtaw lîhatlah disâna: djânganlah kâmu pergi berdjâlan, dán djânganlah kâmu meng''îkot.

24. Kârana ſeperti kilat, jang berkîlat dēri pad̄a ſawâtu hûdjong lângit, ſambil tap̄erling kapad̄a ſawâtu hûdjong lângit: baḡîtu lâgi 'âkan 'ad̄a 'Ânakh 'Insân pad̄a harînja.

25. Tetâpi ſahârosnja 'ija dihûlu merâſa bânjakh ſangsâra, dán debow̄angkan 'awleh bangſa 'îni.

26. Mak̄a ſeperti ſud̄ah djâdi pad̄a hârij p Nôlh, baḡîtu lâgi 'âkan 'ada pada hârij p 'Ânakh 'Insân.

27. Marîka 'îtu mâkanlah, mînomlah, kahâwinlah, deberîlah kahâwin, ſampej kapad̄a hârij 'îtu, pad̄a jang mâna Nôlh ſud̄ah mâſokh kadâlam Bahtarâ: mak̄a dâtanglah 'ampûhan, dán menghilangkanlah ſakalijennja.

28. Sabâgej lâgi, ſeperti ſud̄ah djâdi pada hârij p Lawth: marîka 'îtu mâkanlah, mînomlah, bilîlah, djuw̄allah, tânamlah, per''ûſahlah:

29. Tetâpi pad̄a hârij 'îtu, pada jang mâna Lawth ſud̄ah kaluw̄ar dēri dâlam Sedawm, berhûdjanlah 'âpij dán balîrang dēri dâlam lângit, dán menghilangkanlah ſakalijennja.

30. Bagitu djûga 'âkan 'ada pada hârij 'itu, pada jang mâna 'Ânakh 'Insân 'âkan denjatâkan.

31. Pada hârij 'itu djûga, sijâpa jang 'ada di'âtas 'âtap rûmah, ſedàng ſerbânja 'ada didâlam rûmah, djânganlah 'ija tûron meng'ambil dija 'itu: dàn sijâpa jang pada bendang, ſabâgejnja djânganlah 'ija pûlang kapada bârang jang dibalâkangnja.

32. Terkenanglah kâmu 'âkan 'isterij Lawth.

33. Djikalaw bârang sijâpa 'âkan ſuka memalihâra djiwânja, 'ija 'âkan menghîlang dija 'itu: dàn djikalaw bârang sijâpa 'âkan menghîlang dija, 'ija 'âkan menghîdop dija 'itu.

34. 'Âku berſabda pada kâmu; pada mâlam 'itu djûga duwa 'awrang 'âkan 'ada di'âtas ſawâtu djûga kâſur: sâleh ſawâtu 'âkan deſambotkan, dàn jang lâjin 'âkan detinggalkan.

35. Duwa parampuwan 'âkan 'ada berkîſar sâma p: sâleh ſawâtu 'âkan deſambotkan, dàn jang lâjin 'âkan detinggalkan.

36. Duwa 'awrang 'âkan 'ada pada bendang, sâleh ſawâtu 'âkan deſambotkan, dàn jang lâjin 'âkan detinggalkan.

37. Maka sâhutlah marika 'itu, dàn ſombahlah padânjá: dimâna jâ Tûhan? Maka berſabdâlah 'ija pada marika 'itu: bârang dimâna bangkej, kasâna djûga bûrong p Náſar 'âkan dehimponkan.

FATSAL JANG KA XVIII.

1. SAbermûla maka dekatâkannja lâgi pada marika 'itu ſawâtu per'upamâ'an, 'âkan tondjokh, bahuwa ſahârosnja 'awrang pada ſedekâla wakhtu ſombahjang, dàn djângan djâdi mâlas,

2. Sabdânja: 'adâlah ſa'awrang Hâkim dâlam ſabowah negerij, 'âkan 'Allah tijadâlah 'ija tâkot, dàn 'âkan mânusija tijadâlah 'ija sûpan ſanton:

3. Maka 'adâlah ſa'awrang parampuwan djanda didâlam negerij 'itu djûga, jang dâtang kapadânjá, ſombahnja: berbowatlah 'intsâf padâku 'âtas lâwanku.

4. Maka babarapa lâma 'antarânja tijadâlah 'ija mâwu: tetâpi komedijen deri pada demikijen 'itu berkatâlah 'ija sâma ſendirinja; djikalaw ſakâlipawn 'âkan 'Allah tijàda kutâkot, dàn 'âkan mânusija tijâda kusûpan ſanton:

5. Dàn hânja ſaſonggolnja ſebàb djanda parampuwan 'îni memberij sûſah padâku, maka 'âku 'âkan berbowat 'intsâf padânja: ſopâja djângan 'âchirnja 'ija dâtang membinggongkan 'âku.

6. Maka berſabdâlah Tûhan: dengarlah kâmu 'apa Hâkim jang tlâlim 'itu berkâta.

7. 'Antah bûkankah 'Allah 'âkan berbowat 'intsâf pada 'aw-

rang pilêhannja, jang berſarùw kapad̄ânja sijang dán mâlam, welâkin ’ija pandjang hátînja, ’âkan marîka ’îtu?

8. ’Âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a lakàs p ’ija ’âkan berbow̄at ’intsâf pada marîka ’îtu: tetâpi ’Ânakh ’Insân, manakâla ’ija dâtang, masâkah ’ija ’âkan mendâpat ’îmân di″âtas bûmi?

9. Bermûla mak̄a dekatâkannja lâgi per″upamâ″an ’îni kapad̄a bârang ’awrang, jang hârap ’âkan ſedirînja, bahuw̄a ƶâdil ’ad̄ânja, dán jang pertijadâkan ’awrang lâjin p:

10. Duw̄a ’awrang mânusija mûdikhlah kapad̄a Kaƶbah hendakh ſombahjang, sâleh ſawâtu ’îtu ’awrang Farîsij, dán jang lâjin ’îtu ’awrang pentjok̄ej.

11. ’Awrang Farîsij berdirîlah, dán ſombahjanglah demikijen ’îni didâlam ſendirînja: ’Allahom̄a, ’âku meng″ûtjap ſjukûr kapad̄âmu, kârana bahuw̄a bûkan ’âku ’ad̄a ſeperti mânusija lâjin p, jang per̄ampas, jang tlâlim, jang bermûkah: ’âtaw lâgi ſeperti ’awrang pentjok̄ej ’îni.

12. ’Âku berpowâſa duw̄a kâli pad̄a tijap p ’usbûƶ, ’âku memberìj ſaperpulôhan der̄i pad̄a ſegala ſaſawâtu jang ’âku mempunjâ″ij.

13. Mak̄a ’awrang pentjok̄ej jang berdîrij der̄i djâwoh ’îtu tijadâlah ſakâli p mâwu meng″angkat mâta p nja kaſawrga, hânja ’ijâlah menampar dadânja, ſombahnja: ’Allahom̄a berîlah kirânja, ghafîrat pad̄a pâtek ſa″awrang berdawſa.

14. ’Âku berſabda pad̄a kâmu, ’ija ’îni hîlirlah mutaƶad̄al kapada rûmahnja, lebèh der̄i pad̄a dija ’îtu. Kârana ſaſa″awrang jang men̄inggîkan dirînja, ’ija ’âkan derindahkan, dán sijâpa jâng mer̄indahkan dirînja, ’ija ’âkan detinggîkan.

15. Sabermûla mak̄a debâwa ’awranglah kapad̄ânja ’îtu lâgi ka″ânakh p, ſopâja dedjâmahnja marîka ’îtu: dán ſerta murîd p melîhat ’îtu, mak̄a dehardikhnja marîka ’îtu:

16. Mak̄a ƶîsâj pawn panggillah ka″ânakh p ’îtu dâtang hampir, dán ſabdâlah: bejarlah ka″ânakh p dâtang kapad̄âku, dán djânganlah tâgahkan marîka ’îtu; kârana ’awrang ſabâgejnja berpûnja karadjâ″an ’Allah.

17. ’Âmîn djûga ’âku berſabda pad̄a kâmu, djikalaw bârang sijâpa tijâda menjambot karadjâ″an ’Allah ſeperti ſawâtu ka″ânakh, ſakâli p tijâda ’ija ’âkan mâſokh kadâlamnja.

18. Sabermûla mak̄a bertanjâkanlah dija ſa″awrang panghûlu, ſombahnja: hej gûruw jang bâjik, dengan berbow̄at ’ap̄a pâtek ’âkan berpuſakâ″ij kahidôpan kakàl?

19. Mak̄a berſabdâlah ƶîsâj padânja: meng″ap̄a ’angkaw ſebût ’âku bâjik? bârang ſa″awrang pawn tijâda bâjik, melâjinkan ſa″awrang djûga, jaƶnij, ’Allah.

20. ’Angkaw meng″atahuw̄ij ſegala penjurôhan; djângan

'angkaw bermûkah: djângan 'angkaw membûnoh: djângan 'angkaw mentjûrij: djângan 'angkaw nâjik ſjaksi dusta: berîlah 'angkaw hhormat 'âkan bapâmu, dán 'âkan 'ibûmu.

21. Mak̄a ſombahlah 'ija; ſakalijen perkâra 'îni pâtek ſud̄ah hhâfitlkan der̄i pad̄a kamudá"anku.

22. Mak̄a Xisáj pawn ſerta dedengarnja 'îtu, ſabdâlah padânja; ſawâtu perkâra 'ad̄a lâgi kûrang pad̄âmu: djuw̄allah ſegal̄a ſaſawâtu jang 'angkaw mempunjâ"ij, dán bahagîlah 'îtu pad̄a 'awrang miskîn, mak̄a 'angkaw 'âkan ber"awleh ſawâtu mâta benda didâlam ſawrga: mak̄a marîlah meng"îring 'âku.

23. Mak̄a dem̄i dedengarnja ſegal̄a 'îtu, duk̄a tjit̄âlah 'ija ſakâli p; kârana 'ad̄âlah 'ij̄a terlâlu 'âmat kâja.

24. 'Ad̄apawn ſerta Xîsáj melîhat dija 'îtu duk̄a tjit̄a ſakâli p, berſabdâlah 'ija: baḡimâna dengan sûkarnja 'awrang jang men̄âroh harta p 'âkan mâſokh kadâlam karadjâ"an 'All̄ah.

25. Kârana ad̄âlah tergampang ſa"ejkor 'onta mâſokh turûs mâta ſawâtu djârom, der̄i pad̄a 'awrang jang kâja 'îtu mâſokh kadâlam karadjâ"an 'All̄ah.

26. Mak̄a berkatâlah 'awrang jang dengar 'îtu: ſijâpa kalâkh dâpat dechalâtskan?

27. Mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄a marîka 'îtu: segal̄a perkâra jang tijâda terkardjâkan 'awleh mânusij̄a p, 'îtu dâpat dekardjâkan 'awleh 'All̄ah.

28. Sabermûla mak̄a ſombahlah Petrus: bahuw̄a ſaſonggohnja kâmij ſud̄ah men̄inggalkan ſegal̄a ſaſawâtu, dán ſud̄ah meng"îring 'angkaw.

29. Mak̄a berkatâlah 'ij̄a pada marîka 'îtu: 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a bûkan 'ad̄a bârang ſa"awrang jang ſud̄ah men̄inggalkan rûmahnja, 'âtaw 'ibuw bapânja, 'âtaw sûdâra p nja, 'âtaw bininja, 'âtaw 'ânakh p nja, 'awleh kârana ſebàb karadjá"an 'All̄ah,

30. Jang tijâda 'âkan tarîma pûla bânjakh lâpis dâlam dunjâ 'îni, dán kahidôpan kakàl dâlam 'âchirat.

31. Sabermûla mak̄a ſambotlah 'ij̄a kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu ſerta dirînja, dán ſabdâlah kapad̄a marîka 'îtu: bahuw̄a ſaſonggohnja kâmij mûdikh kapad̄a Jerûſjalejm, mak̄a ſegal̄a ſaſawâtu, jang tersûrát 'awleh Nabìj p, 'îtu 'âkan deganâpij pad̄a 'Ânakh 'Insân.

32. Kârana 'ij̄a 'âkan deſarahkan pad̄a CHalâjikh, dán 'ij̄a 'âkan depermâjinkan, dán dexajbkan, dán deludâhij.

33. Dán hâbis 'ij̄a mentjomokhkan dij̄a marîka 'îtu 'âkan membûnoh dij̄a 'îtu: mak̄a pad̄a hârij jang katîga 'ij̄a 'âkan bangkit pûla.

34. Mak̄a tij̄adâlah marîka 'îtu meng"arti bârang ſawâtu der̄i pada ſegal̄a perkâra 'îni: dán perkatâ"an 'îni 'adãlah terſembûnji der̄i padânja, dán tijadâlah

'ija mengʿarti bârang jang dekatâkan 'îtu.

35. Sabermûla djâdi tatkâla 'ija menghampir kapada Jerîkhaw, bahuwa ſaʿawrang bûta dûdokhlah desîsij djâlan minta p.

36. Dán ſerta dedengarnja razijet pergi melintás, bertanjâlah 'ija 'apa 'itu 'ada.

37. Maka berchabar 'awranglah padânja 'îtu, bahuwa Xîsáj Nâtsirij 'ada lâlu lampoh.

38. Maká berſarûlah 'ija, ſombahnja : hej Xîsáj 'ânakh Dâʿûd, kasijankanlah pâtek.

39. Maka 'awrang jang pergi dihûlu 'îtu menghardikhlah dija, ſopâja 'ija berdijam dirînja: tetâpi berterijakhlah 'ija 'îni mâkin lebèh, hej 'ânakh Dâʿûd, kasijankanlah pâtek.

40. Dán ſerta berdîrij Xîsáj, maka desûrohnja 'awrang membâwa dija 'îtu kapadânja : dán ſatelàh ſudah 'ija menghampir, bertanjâlah 'ija padânja,

41. Sabdânja : 'apâtah kawkahendâkij 'âku berbowat padâmu ? maka ſombahlah 'ija : jâ Tûhan, ſopâja pâtek dâpat melîhat.

42. Maka berſabdâlah Xîsáj padânja 'itu : djadilah 'angkaw melîhat ; 'îmânmu ſudah memáliharâkan dikaw.

43. Maka ſabantar. djûga djadîlah 'ija melîhat, dán mengʿîring dija, ſambil memulijâkan 'Allah : maka ſaganàp khawm, ſerta delihatnja 'îtu, ſudah mengʿûjap pûdji p an bagi 'Allah.

FATSAL JANG KA XIX.

1. SAbermûla ſatelàh ſudah 'ija mâſokh, melintaslah 'ija turùs Jerîkhaw.

2. Maka bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah ſaʿawrang lâki p, jang bernâma Zakáj ; 'adapawn 'ija 'îni 'adâlah panghûlu 'awrang pentjokej, dán 'ija 'îni 'adâlah kâja :

3. Dán ſukâlah melîhat Xîsáj, sijapâtah 'ija 'ada : hânja tijadâlah 'ija ſampat 'awleh kârana razijet, ſebàb 'ija 'adâlah kitjil lembagânja.

4. Maka larîlah 'ija berdihûlu p an, lâlu nâjiklah kaʿâtas ſawâtu pôhòn ruw, ſopâja delîhatnja dija garàng : kârana djâdi 'ija melintas ſadjûrus djâlan 'îtu djûga.

5. Maka ſerta Xîsáj dâtang kapada tampat 'îtu, tengâdohlah 'ija, lâlu melîhatlah dija, dán ſabdâlah kapadânja : jâ Zakáj, ſegarahlah 'angkaw túron : kârana harîni hâros 'âku tinggal didâlam rûmahmu.

6. Maka ſegarahlah 'ija tûron dán menjambotlah dija 'îtu dengan ſuka tjitânja.

7. Maka ſakalijen 'awrang jang melîhat 'îtu sûngutlah, ʿûdjarnja : bahuwa 'ija ſudah mâſokh singgah kapada ſaʿawrang lâki p berdawſa.

8. Maka berdirîlah Zakáj, dán ſombahlah kapada Tûhan : bahuwa ſaſonggohnja ſatengah deri pada ſegala hendâku, jâ Tûhan, pâtek memberij pada 'awrang miskîn : dán djikalaw pâtek

ſudah meng″ambil harta bârang ſa″awrang dengan tîpuw dâja 'îtu pâtek kombalîkan 'ampat, kijen hargânja.

9. Maka berſabdâlah ʿÎsâj kapadânja 'îtu: bahuwa harîni chalâts ſudah de″adâkan pada 'awrang 'îsij rûmah 'îni, ſedâng lâgi 'ija 'îni 'ada 'ânakh 'Ibrâhîm.

10. Kârana 'Ânakh 'Insân ſudah dâtang mentjahârij dán menchalâtskan jang terhîlang.

11. Dán demi marîka 'îtu dengar 'îtu, maka lebéh deri pada 'îtu dekatâkannja ſawâtu per″upamâ″an, ſebàb 'ija 'ada dekàt Jerûſjalejm, dán ſebàb marîka 'îtu ſangka, bahuwa ſabantar djûga karadjâ″an 'Allah 'îtu mendjâdi timbul.

12. 'Arkijen maka berſabdâlah 'ija: ſa″awrang mânusija bangſjâwan ber″angkatlah kapada benowa jang djâwoh, hendakh ber″awleh ſawâtu karadjâ″an bagi ſendirînja, dán komedijennja pûlang.

13. Dán ſatelàh ſudáh 'ija memanggil ſapûloh hambânja, berîlah 'ija pada marîka 'îtu ſapûloh katij, dán ſabdâlah kapadânja; bernijagâlah kâmu, lahingga 'âku pûlang.

14. Maka 'awrang negerînja bintjilah dija 'îtu, dán sûrohlah 'utûſan p dibalâkangnja, meng″atâkan: tijâda kâmij kahendâkij 'ija 'îni nâjik Râdja ka″âtas kâmij.

15. Maka djâdi tatkâla 'ija dâtang pûlang, ſatelàh ſudah deper″awlehnja karadjâ″an 'îtu, bahuwa desûrohnja 'âkan hamba p 'îtu djûga, jang padânja telàh ſudah deberikannja pejrakh 'îtu, depanggil dâtang kapadânja, ſopâja dekatahuwînja, 'apa 'îtu, jang ſaſa″awrang ſudah bernijâga p an.

16. Maka dâtanglah jang pertâma, ſombahnja: jâ Tuwan, ſakatîmu ſudah bergandâkan ſapûloh katij.

17. Maka berſabdâlah 'ija padânja: sâbaslah, hej hamba jang bâjik, ſedàng 'angkaw ſudah 'ada ſatijâwan dâlam bârang jang terkitjil, hendakhlah 'angkaw pegàng parentah di″âtas ſapûloh negerìj.

18. Maka dâtanglah jang kaduwa, ſombahnja: jâ Tuwan, ſakatîmu ſudah berlâba lîma katij.

19. Maka berſabdâlah 'ija lâgi pada dija 'îni: 'adapawn 'âkan 'angkaw, djadîlah 'angkaw kapâla di″âtas lîma negerìj.

20. Maka dâtanglah jang lâjin, ſombahnja: jâ Tuwan, lihatlah ſakatîmu, jang telàh ſudah kusimpan didâlam ſawâtu sâpuw tângan:

21. Kârana pâtek ſudah takot deri padâmu, ſebàb 'angkaw 'ada ſa″awrang jang bingis: 'angkaw meng″ambil bârang jang ſudah tijâda 'angkaw menâroh, dán meng″atàm bârang jang ſudah tijâda 'angkaw menâbor.

22. Tetâpi berſabdâlah 'ija padânja; 'âtas bûnji mûlutmu 'âku 'âkan menghukumkan dîkaw, hej hamba jang djâhat:

ſud̄ahlah kawtâhu, báhuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a ſa″awrang jang bîngis, jang meng″ambil bârang jang ſud̄ah tijâda 'âku men̄âroh, dán jang meng″atàm bârang jang ſud̄ah tijâda 'âku men̄âbor.

23. Sebàb 'ap̄a kalàkh ſud̄ah tijâda 'angkaw patâroh pejrakhku pad̄a kadej 'ûrop p, mak̄a ſerta dâtangku ſud̄ahlah 'âku 'îni men̄onggaw 'itu dengan bungânja?

24 Mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄a 'awrang jang berdîrij disâna: 'ambillah der̄i padânja ſakat̄ij 'itu, dán berîlah pad̄a 'awrang jang mempunjâ″ij ſapûloh kat̄ij 'itu.

25. Mak̄a ſombahlah 'awrang padânja: jâ Tuw̄an, 'ij̄a mempunjâ″ij ſapûloh kat̄ij.

26. Kâran̄a 'âku berſabda pad̄a kâmu: bahuw̄a bârang sijâpa jang mempunjâ″ij ſaſaw̄âtu, lâgi 'âkan deberìj padânja: tetâpi bârang sijâpa jang tijâda mempunjâ″ij ſaſawâtu, lâgi 'itu jang 'ad̄a padânja 'âkan de″ambil der̄i padânja.

27. Tetâpi ſegal̄a ſatarûku 'îtu djûga, jang ſud̄ah tijâda kahendâkij 'âku nâjik Râdja ka″âtasnja, bawâlah kamârij, dán panggallah lejhernja dihadâpanku.

28. Mak̄a ſatelàh hâbis 'ij̄a katâkan ſegal̄a 'îtu, ber″angkatlah 'ij̄a kahadâpan mûdikh kapad̄a Jerûſalejm.

29. Sabermûla djâdi, manakâla 'ij̄a menghampirlah kapad̄a Bejt Fâdjej dán Bejt Xanjâ, dekàt bûkit, jang diſebùt bûkit Zejtûn, bahuw̄a desûrohnja duw̄a 'awrang der̄i pada murîd p nja,

30. Sabdânja: pergîlah kâmu kapad̄a djadjâhan jang berſabarângan: mak̄a ſerta kâmu mâſokh kadâlamnja 'îtu, kâmu 'âkan mendâpat ſa″ejkor kalidèj mûda tertambat, di″âtas jang mâna ſa″awrang mânusij̄a bulòm pen̄ah berkandarâ″an: 'awrejkanlah, dán hentarkanlah dij̄a 'îtu kamârij.

31. Dán djik̄alaw bârang ſa″awrang bertanjâkan kâmu; meng″ap̄a kâmu 'awrejkan dij̄a? mak̄a hendakhlah kâmu berkâta padânja dem̄ikij̄en 'îni: bahuw̄a 'ad̄a kardja Tûhan 'âkan dij̄a 'îtu.

32. 'Arkij̄en mak̄a pergîlah 'awrang jang tersûroh 'îtu, lâlu mendâpatlah dij̄a, ſeperti ſudahlah 'ij̄a berſabda padânja.

33. 'Ad̄apawn tatkâla marîka 'îtu meng″awrej kalidèj mûda 'îtu, mak̄a berkatâlah Tuw̄an p nja kapad̄a marîka 'îtu: meng″ap̄a kâmu meng″awrej kaſidéj mûda 'îtu?

34. Mak̄a berkatâlah marîka 'îtu: 'ad̄a kardja Tûhan 'âkan dij̄a 'îtu.

35. Mak̄a dehentarkannja dij̄a 'îtu kapad̄a Xîsáj. Dán ſatelàh ſud̄ah debûbohnja pakâjin p nja di″âtas kalidèj muda 'îtu, mak̄a dedûdokhkannja Xîsáj di″âtasnja 'îtu.

36. 'Ad̄apawn tatkâla 'ij̄a ber″angkat dehamparkan 'awranglah pakâjin p nja pad̄a djâlan.

37. Dán ſatelàh ſakârang 'ija ſudah menghampir kapada penûron bûkit Zejtûn, maka bahâru ſaganàp kabanjâkan murîd ꝑ dengan ſuka tjitânja memûdji 'Allah dengan ſawâra njâring, deri kârana ſakalijen khowat 'îtu, jang telàh delihatnja,

38. 'Ûdjarnja: mubâraklah Râdja 'îtu, jang dâtang dengan nâma mahâ besàr Tûhan: ſalâmat dâlam ſawrga, dán hormat dâlam tampat ꝑ jang mahâ tinggij.

39. Maka bârang 'awrang deri pada 'awrang Farisij deri 'antâra razijet 'îtu katâlah kapadânja: hej gûruw, menghardikhlah murîd ꝑ mu.

40. Maka sâhutlah 'ija, dán katâlah pada marîka 'îtu: 'áku berſabda pada kâmu, bahuwa djikalaw marîka 'îtu berdijam dirînja, nistjâja bâtu ꝑ 'âkan berterijakh.

41. Dán tatkâla 'ija menghampir, dán melîhat negerij, maka tângislah 'ija 'âkan dija 'îtu,

42. 'Ûdjarnja: hej kirânja lâgi 'angkaw 'îni meng"enàl, ſonggohpawn pada harimu 'îni djûga, bârang jang bergûna 'âkan ſalâmetmu! tetâpi ſakârang ſudah 'îtu terſembûnji deri pada mâta ꝑ mu.

43. Kârana hârij ꝑ 'âkan dâtang ka"âtasmu, manakâla ſatarûw ꝑ mu 'àkan menambon tânah mendjâdi ſalejka 'âkan melanggar dîkaw, dán meng"apônggij dîkaw, dán memitjalkhkan dîkaw deri pada ſakalijen fihakh.

44. Dán marika 'îtu 'âkan merobohkán dîkaw, dán 'ânakh ꝑ mu jang didâlammu: dán tijâda marîka 'îtu 'âkan meninggalkan didâlammu ſabowah bâtu tersûſon 'âtas bâtu: 'awleh kârana ſebàb ſudah tijâda 'angkaw meng"enàl wakhtu kakondjôngànmu.

45. Sabermûla ſatelàh ſudah 'ija mâſokh kadâlam Kazbah, maka bahâru 'ija membowang ſegala 'awrang jang mendjûwal, dán membilij didâlamnja,

46. Sabdânja pada marîka 'îtu: ſudah tersûrat, khobahku 'ada rûmah ſombahjang: tetâpi kâmu 'ini ſudah djadikan 'îtu ſawâtu gôha 'awrang penjâmon.

47. Maka ſahârij ꝑ 'adâlah 'ija meng"âdjar didâlam Kazbah: maka kapâla ꝑ 'Imâm, dán Kâtib ꝑ, dán panghûlu ꝑ khawm 'îtu ber"uſahâlah menghîlangkan dija 'îtu.

48. Maka tijâda dedâpatnja bârang jang debowatnja garàng: kârana ſaganàp khawm lekatlah pâdânja, dán dengarlah dija.

FATSAL JANG KA XX.

1. SAbermûla per"istiwâlah pada ſawâtu deri pada ſegala hârij 'îtu djûga, ſamantâra 'ija meng"âdjar khawm didâlam Kazbah, dán memberita 'Indjîl, bahuwa berdâtanglah kapâla ꝑ 'Imâm, dán Kâtib ꝑ ſerta dengan Sjujûch,

2. Dán katâlah kapadânja, 'ûdjarnja: katâkanlah pada kâ-

mij, 'awleh jang mâna kawâſa 'angkaw berbow̄at ſegal̄a perkâra 'îni: 'âtaw sijâpa 'ad̄ânja, jang ſud̄ah memberìj padâmu kawâſa jang dem̄ikijen 'îni ?

3. Mak̄a sâhutlah 'ija, dán katâlah kapad̄a marika 'itu: lâgi 'âku 'îni hendakh bertanjâkan kâmu ſapâtah kâta: maka hendakhlah kâmu katâkan 'îtu pad̄âku.

4. Permandijan Jaħjâ der̄i pad̄a ſawrgâkah, 'âtaw der̄i pad̄a mânusijâkah 'ad̄ânja ?

5. Mak̄a berbitjarâlah marîka 'itu sâma ſendirinja, 'ûdjarnja: ſahâdja djik̄alaw kâmij katâkan der̄i pad̄a ſawrga, 'ija 'âkan berkâta; kârana 'ap̄a kalàkh ſudah tijâda kâmu pertjâja 'âkan dija ?

6. Dán djik̄alaw kâmij katâkan der̄i pad̄a mânusija: mak̄a ſaganàp khawm 'âkan melûtar kamij dengan bâtu ρ: kârana jakhînlah 'ija, bahuw̄a Jaħjâ 'adâlah ſaʺawrang Nabìj.

7. Mak̄a sâhutlah marika 'îtu, bahuw̄a tijâda dekatahuwinja der̄i mâna 'adânja.

8. Mak̄a katâlah Ξîsâj pad̄a marika 'itu: mak̄a tijâda 'âku 'îni lâgi mâwu katâkan pad̄a kâmu, 'awleh jang mâna kawâſa 'âku berbow̄at ſegala perkâra 'îni

9. Sabermûla mak̄a bahâru 'ija mengʺatâkan perʺupamâʺan 'îni kapada khawm 'itu: ſaʺawrang manusija ſudah menânam ſawâtu tanâman pôhon 'angawr, dán ſudah ſejwakan dija 'itu pada 'awrang, dûſon: lâlu berʺangkat kaluw̄ar katânah lâjin babarap̄a wakhtu lamânja.

10. Mak̄a 'ap̄abîla mûsim ſud̄ah ſampej, desûrohnja ſaʺawrang hamba pergi kapad̄a 'awrang dûſon 'itu, ſopâja marîka 'îtu, berìj pad̄ânja ħâtsil bow̄ah tanâman pôhon 'angawr 'îtu: tetâpi 'awrang dûſon palûlah dija, dán sûrohlah dija pûlang dengan hampânja.

11. Mak̄a lebèh der̄i pad̄a 'îtu desûrohnja ſaʺawrang hamba lâjin, tetâpi ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu lâgi mem̄âluw dán mengΞajbkan dija 'îtu, maka desûrohnja dija pûlang dengan hampânja.

12. Mak̄a lebèh der̄i pad̄a 'îtu desûrohnja jang katîga: tetâpi marika 'îtu lâgi ſudah melukâʺij dán membow̄ang dija 'îtu.

13. Mak̄a berſabdâlah Tuw̄an jang 'ampûnja tanâman pôhon 'angawr: 'ap̄âtah 'âku 'âkan berbow̄at ? 'âku 'âkan menjûroh 'ânakhku lâki ρ jang kekâſeh: mud̄ah ρ an marika 'itu ſerta delîhatnja dija, nanti supan ſanton 'âkan dija.

14. Tetâpi dem̄i 'awrang dûſon melîhat dija 'îtu, berbitjarâlah 'ija sâma ſendirinja, dán katâlah: 'ija 'îni 'ad̄a wâritz, marîlah, bejar kâmij membûnoh dija, ſopâja pusâka 'îtu dâtang pad̄a kâmij.

15. Dán ſatelàh ſud̄ah debow̄angnja dija kaluw̄ar tanâman pôhon 'angawr, mak̄a debûnohnja dija. 'Ap̄âtah kalàkh Tu-

w̄an jang 'ampûnja tanâman pôhon 'angawr 'ìtu 'âkan berbow̄at pad̄a marîka 'îtu?

16. 'Ija 'âkan dâtang, dán menghîlangkan 'awrang dûſon 'ìni, dán ſejwâkan tanâman pôhon 'angawr 'îtu pad̄a 'awrang lâjin. Mak̄a ſerta marîka 'îtu dengar 'îtu, katâlah 'ija: palijaslah.

17. Mak̄a 'ija pawn men̄intang marîka 'îtu, dán berſabda: 'apâtah kalàkh 'ad̄a 'îtu jang terſûrat: bâtu jang 'awrang per"ûſah ſud̄ah membow̄ang, 'ìtu djûga ſud̄ah djâdi 'âkan hûlu pendjûrej?

18. Bârang sijâpa jang djâtoh ka"âtas bâtu 'îtu djûga, 'ija 'âkan de"antjorkan: tetâpi 'âtas sijâpa garàng 'ìtu djâtoh, 'îtu djûga 'âkan mer̄omokhkan dija.

19. Mak̄a ſuk̄âlah kapâla ρ 'Imâm, dán Kâtib ρ pad̄a djàm 'îtu djûga mendjâmahkan tângan ρ kapad̄ânja; tetâpi tâkotlah 'ija der̄i pad̄a khawm: kârana dekatahuwîlah marîka 'îtu, bahuw̄a ſud̄ahlah 'ija katâkan per"upamâ"an 'îni men̄andâ"ij dija.

20. Mak̄a 'âdanglah marîka 'ìtu pad̄ânja, dán sûrohlah bârang 'awrang penjûlu, jang pûra ρ kan ſendirinja 'ad̄a zâdil: ſopâja detangkapnja dija dengan bârang perkatâ"an, 'âkan ſarahkan dija kapad̄a pat̄uwâ"nan, dán peng"awasâ"an 'Adapâti.

21. Mak̄a bertanjâlah marîka 'ìtu pad̄ânja, 'ûdjarnja: hej gûruw, kâmij tâhu bahuw̄a 'angkaw meng"âta dán meng"âdjar bârang jang betûl, dán tijâda men̄îlikh mûka, tetâpi meng"âdjar djâlan 'Allah dengan ſabenarnja.

22. HHalâlkah kâmij memberìj 'ûpetij pad̄a KHajtſar, 'âtaw tijadâkah?

23. Mak̄a ſedàng dekatahuw'nja tîpu dajânja, berſabdâlah 'ija kapad̄a marîka 'ìtu: meng"ap̄a kâmu mentjawbâ"ij 'âku?

24. Tondjokhlah pad̄âku ſawâtu dînâr: sijâpa pûnja rûpa dán tarâ 'ad̄a pad̄ânja? maka sâhutlah marîka 'îtu, dán katâlah: KHajtſar pûnja.

25. Mak̄a ſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'ìtu: bâjarlah kalàkh bârang jang KHajtſar, pûnja pad̄a KHajtſar, dán bârang jang 'Allah pûnja pad̄a 'Allah.

26. Mak̄a tijadâlah marîka 'ìtu ſampat men̄angkap dija dengan bârang perkatâ"an dihadâpan khawm: mak̄a lhejrânlah marîka 'ìtu men̄engar djawâbnja, lâlu berdijamlah dirînja.

27. Sabermûla mak̄a berdâtanglah bârang 'awrang der̄i pad̄a 'awrang TSadûkhij, jang berbantah ρ an, ſambil katânja: bahuw̄a bûkan 'ad̄a bârang khijâmet, dán bertanjâkanlah dija,

28. 'Ûdjarnja: hej gûruw, Mûsâj ſud̄ah menjûrat pad̄a kâmij: djik̄alaw mâti sûdâra lâki ρ ſa"awrang 'ãnuw, ſedàng 'ija berbini, dán 'ija djûga mâti tijâda ber"ânakh, ſopâja sûdarânja lâki ρ meng"ambil binînja 'ìtu, dán membangkitkan benèh pad̄a sûdarânja 'îtu.

29. 'Ad̄apawn 'ad̄âlah tûdjoh 'awrang sûdàra lâki p: mak̄a jang pertâma 'ambillah ſawâtu bîni, dán matílah tijâda ber″ânakh.

30. Mak̄á jang kaduw̄a 'ambillah parampuw̄an 'îtu, maka 'ija 'îni lâgi matílah tijâda ber″ánakh.

31. Mak̄a jang katîga 'ambillah dija 'îtu djûga: dán ſabâgej lâgi ſamow̄a tûdjoh: dán ſudah tijáda meninggalkan bârang 'ânakh, dán ſudah mâti.

32. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a ſakalijen 'îtu matîlah lâgi bîni 'îtu.

33. Pad̄a hârij khijâmet kalàkh, sijàpa pûnja der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang 'ini 'âkan 'ad̄a bîni 'îtu? kârana katûdjoh 'awrang 'îtu ſudah ber″isterikan dija.

34. Mak̄a sâhutlah ʿÎsáj, dán ſabdâlah pad̄a marika 'îtu: 'ânakh p zâlam 'îni kahâwin, dán dekahâwinkan.

35. Tetâpi ſégal̄a 'awrang jang 'âkan dekîra p kan mustalhakh pad̄a ber″awleh zâlam jang dâtang 'îtu, dán kabangkitan der̄i 'antâra 'awrang mâti p, marika 'îtu tijâda 'âkan kahâwin, dán tijâda 'âkan dekahâwinkan.

36. Kârana tijâda marîka 'îtu dâpat mâti lâgi: kârana sâma Melâ″ikat 'adànja. Dán marika 'itu 'ad̄a 'ânakh p 'Âllah, ſedâng 'ânakh p khijâmet 'adânja.

37. Dán bahuw̄a 'awrang mâti p 'âk̄an debangkitkan, lâgi Mûsáj ſud̄ah meng″artikan dekàt hûtan karendang, manakâla 'ija menjebût mahâ besàr Tûhan 'îtu 'Ilah 'Ibrâhîm, dán 'Ilah Jitshâkh, dán 'Ilah Jaʿkhûb.

38. 'Ad̄apawn 'All̄ah bûkan 'ad̄a 'Ilah 'awrang mâti p, hânja 'awrang hîdop p: kârana ſakalijennja 'îtu hîdop kapad̄ânja.

39. Mak̄a sâhutlah bârang 'awrang der̄i pad̄a Kâtib p, dán katâlah: jâ gûruw, 'angkaw ſudah katâkan betùl p.

40. Mak̄a tijadâlah marîka 'îtu barânij bertanjâkan dija 'ap̄a p lâgi.

41. Bermûla mak̄a ſabdâlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu: baḡimâna 'awrang berkâta p, bahuw̄a 'Elmesêkh 'ad̄a 'ânakh Dâ″ûd?

42. Sedàng Dâ″ûd ſendirij ſud̄ah meng″ûtjap didâlam kitâb Zabûr: mahâ besàr Tûhan ſud̄ah baf̄ermân pad̄a Tûhanku, dûdokhlah 'angkaw pad̄a kânanku.

43. Sahingga 'âku târoh ſatarùw p mu 'âkan pelâpekh kâki p mu.

44. Dâ″ûd̄ kalàkh menjebût dija Tûhan, mak̄a baḡimâna garàng 'ija 'ad̄a 'ânakhnja?

45. Mak̄a ſedàng ſaganàp khawm denggar 'ìtu, berſabdâlah 'ija pad̄a murîd p nja:

46. Paliharâkanlah dîrij kâmu der̄i pada Kâtib p, jang ſuk̄a berdjâlan berbâdju pandjang, dán jang birâhij menjambot pemberijen ſalâm pada pakàn p, dán dûdokh di″âtas petarâna p raja didâlam Kaniſah p, dán meng″ambil kadudôkan râja dálam perdjamuw̄an p.

47. Jang mâkan hâbis rûmah p ſegala bâluw, 'itu pawn dengan rûpa ſombahjang landjut p: marîka 'itu 'âkan ber"awleh hhukum jang lebèh barat.

FATSAL JANG KA XXI.

1. SAbermûla ſatelàh ùdah 'ija tengokh, maka delîhatnja 'awrang jang kâja membûboh perſombahnja kadâlam pitij chazînat.

2. Maka delîhatnja lâgi ſa"awrang parampuwan bâluw jang miskîn, jang membûboh kadâlamnja 'itu duwa keping.

3. Maka berkatâlah 'ija: ſabenarnjâlah 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa parampuwan bâluw jang miskîn 'îni ſudah membûboh lebèh bânjakh deri pada ſakalijen 'awrang.

4. Kârana ſakalijennja 'itu ſudah membûboh deri pada kalimpâhannja menambâhij perſombah 'Allah: tetâpi parampuwan 'îni deri pada kakurângannja ſudah membûboh ſaganàp hidop p annja, jang 'ija mempunja"ij.

5. Sabermûla, tatkâla berkâta p lah bârang 'awrang 'âkan Kazbah, bahuwa 'itu terhijas dengan bâtu p jang mulija, dán 'anîka p pemberijan, maka berſabdâlah 'ija:

6. 'Adapawn 'âkan ſamowa perkâra 'îni jang kâmu memandang, hârij p 'âkan dâtang, pada jang mâna bârang ſabowah bâtu tijâda 'âkan detinggalkan tersûſon 'âtas bâtu, jang tijâda 'âkan derombakh.

7. Maka marîka 'itu bertanjâkanlah dija, ſombahnja: hej gûruw, manakâla kalàkh ſegala perkâra 'îni 'âkan djâdi? dán 'apâtah tanda, manakâla ſegala perkâra 'îni nanti djâdi?

8. Maka berſabdâlah 'ija: 'ingatlah, djângan kâmu deſaſatkan: kârana bânjakh 'awrang 'âkan dâtang dengan pâkej namâku, katânja; bahuwa 'âku 'îni 'ada 'Elmesêhh. Maka wakhtu ſudah damping: ſebàb 'itu djângânlah kâmu pergi meng"ikot marîka 'itu.

9. Dán manakâla kâmu dengar hhâl paparângan dán hûro hâra, djânganlah kâmu terkadjut; kârana tadâpat tijâda ſegala perkâra 'îni djâdi lebèh dihûlu: tetâpi bûkan ſabantar kaſudâhan.

10. Tatkâla 'itu berſabdâlah 'ija pada marîka 'itu: chalkhah 'âkan berbangkit lâwan chalîkhah, dán karadjâ"an lâwan karadjâ"an.

11. Maka 'âkan djâdi babarapa gompah bûmi jang besàr p pada bâgej p tampat, dán babarapa kalapâran, dán ſampar: lâgipawn 'âkan djâdi babarapa perkâra jang pertakôtij, dán tanda jang besàr p deri pada lângit.

12. Tetâpi dihûlu deri pada ſakalijen 'îni marîka 'itu 'âkan mendjâmahkan tangan p nja kapada kâmu, dán menghambat ſambil ſarahkan kâmu kadâlam Kanîſah p dán pandjâra p, terhentar menghâdap Râdja p dán

’Adapâti p, ’awleh kârana ſebàb namâku.

13. Mak̄a ’îtu ’âkan berlâku kaʺâtas kâmu ’âkan kaſjaksíʺan.

14. Sebàb ’îtu bernij̄atlah dâlam hâti kâmu, ’âkan djângan berkîra p dihûlu ’ap̄a ƶudzur kâmu ’âkan membâwa.

15. Kârana ’âku ’îni ’âkan memberìj pad̄a kâmu mûlut dán ħikmet jang tijâda ’âkan ſampat debantâhij, dán tijâda delawânij ’awleh ſakalij̄en chutsûmmu.

16. Mak̄a kâmu ’âkan deſarahkan lâgi ’awleh ’îbuw bapâmu, dán sûdâra p mu, dán ’awrang ſakulawargâmu, dán tûlan p mu: dán marîka ’îtu ’âkan mem̄atîkan ſatengah ’awrang der̄i pad̄a kâmu.

17. Mak̄a kâmu ’âkan ’ad̄a terbintjij ’awleh ſakalij̄en ’awrang deri kârana namâku.

18. Tetâpi ſahelèj rambot der̄i pad̄a kapâla kâmu tijâda ’âkan hîlang.

19. Hendakhlah kâmu mem̄egàng djiwa p mu dengan tſabarmu.

20. Tetâpi ’ap̄abíla kâmu ’âkan mel̄ihat Jerûſjalejm dekapôngij ’awleh bab̄arap̄a tantarâ, tatkâla ’îtu katahuwîlah kâmu, bahuw̄a kabinasâʺannja ſud̄ah damping.

21. Tatkâla ’îtu hendakhlah ’awrang ’îsij tânah Jehûdâ ’îtu berlârij kapad̄a gûnong p: dán ’awrang jang ditengah p nja ’îtu berʺondor der̄i dâlamnja: dán ’awrang jang dipâdang ’îtu djângan mâſokh kadâlamnja.

22. Kârana ſegala hârij ’îni ’ad̄a hârij kabalâſan, ſopâja gánaplah ſegal̄a ſaſawâtu jang terſûrat.

23. Tetâpi wâʺj baḡi ſegal̄a parampuw̄an jang bonting, dán jang menjuſuw̄ij pad̄a hárij p ’îtu djûga: kârana kaſukâran besàr ’âkan ’ad̄a didâlam tânah ’îtu, dán morka ’âtas khawm ’îtu djûga.

24. Mak̄a marîka ’îtu ’âkan rontoh terbûnoh ’awleh mâta pedàng, dán ’âkan depindahkan tertâwan kaʺantâra ſakalij̄en chalâjikh: mak̄a Jerûſjalejm ’âkan ’ad̄a terʺîrikh ’awleh CHalâjikh ſahingga ganaplah ſegala wakhtu CHalâjikh.

25. Mak̄a bab̄arap̄a tanda ’âkan ’ad̄a pad̄a matahârij, dán bûlan, dán bintang p, dán diʺâtas bûmi kapitjâkan chalâjikh, ſerta dengan bimbang hâti, ’ap̄abîla lâwut dán ’ombakh p ’âkan mengʺad̄âkan gomûroh besàr:

26. Dán hâti mânusija p ’âkan pangſan der̄i kârana katakôtan, dán kanantijan ſegal̄a perkâra jang ’âkan berlâku ’âtas tânah maƶmûr. Kârana ſegal̄a tantarâ dilângit ’âkan degarakhkan.

27. Mak̄a tatkâla ’îtu ’awrang ’akan mel̄ihat ’Ânakh ’Insân dâtang diʺâtas ’âwan dengan pengʺawasâʺan dán kamulijâʺan besàr.

28. ’Ad̄apawn manakâla ſegal̄a perkâra ’îni bahâru djâdi,

tengâdchlah kâmu, dán 'angkatlah kapâla p mu katinggij, sebàb kalepâſan kâmu ſud̄ah damping.

29. Bermûla mak̄a dekatâkannja ſawâtu per"upamâ"an pada marîka 'îtu: lîhatlah pôhon' 'ãrâ, dán ſakalijen kâjuw p an.

30. 'Ap̄abîla bahâru 'îtu bertûnas, dán kâmu melîhat 'îtu, mak̄a der̄i pad̄a ſendirîmu kâmu tâhu, bahuw̄a mûsim kamâraw ſud̄ah ſakârang hampir.

31. Baḡitu lâgi kâmu 'îni, 'ap̄abîla kâmu 'âkan melîhat ſegal̄a perkâra 'îni djâdi, katahuwîlah, bahuw̄a karadjâ"an 'Allah 'ad̄a hampir.

32. 'Ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuw̄a bangſa 'îni tijâda 'âkan lûput, ſahingga ſamow̄a 'îni 'âkan djâdi.

33. Lângit dán bûmi 'âkan lûput, tetâpi perkatâ"an p ku tijâda 'âkan lûput.

34. Mak̄a paliharâkanlah dîrij kâmu, 'âgar djângan hâti kâmu debarâtij 'awleh pendamâpan, dán pem̄abôkan, dán bab̄arap̄a pertjintâ"an kahidôpan 'îni, dán djângan ſakûnjong p hârij 'îtu djûga menjalàp kâmu.

35. Kârana ſeperti ſawâtu djuràt 'ija 'âkan menjirkap ſamow̄a 'awrang jang dûdokh di"âtas mûka ſalûroh bûmi.

36. Berdjagâlah kalàkh pad̄a ſedekâla wakhtu, ſambil minta doƶâ, ſopâja kâmu dekîra p kan mustalhakh 'âkan lârij berlepàs dirîmu der̄i pad̄a ſamow̄a perkâra 'îni jang nanti djâdi, dán 'âkan berdîrij dihadâpan 'Ânakh 'Insân.

37. 'Ad̄apawn pad̄a sijang 'ad̄âlah 'ija meng"âdjar didâlam Kaƶbah, tetâpi pad̄a mâlam kaluw̄arlah 'ija, dán bermâlamlah di"âtas bûkit 'îtu, jang bernâma bûkit Zejtûn.

38. Mak̄a pad̄a pâgi ſamow̄a khawm dâtanglah kapad̄ânja kadâlam Kaƶbah, hendakh men̄engâr dija.

FATSAL JANG KA XXII.

1. SAbermûla mak̄a hampirlah mâſa râja fathîr, jang bernâma Fáſakh.

2. Mak̄a kapâla p 'Imâm dán Kâtib p tjaharîlah dâja 'upâja butap̄a debûnohnja dija 'îtu: kârana tâkotlah marîka 'îtu der̄i pad̄a khawm.

3. Mak̄a mâſokhlah Sjejthân ken̄a Jehûdâ jang terpanggil 'Iſkarijawtij, jang 'ad̄a der̄i pad̄a bilângan kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu.

4. Mak̄a pergîlah 'ija berdjâlan, dán kâta p lah dengan kapâla p 'Imâm, dán panghûlu p laſjkar, butap̄a deſarahkannja dija kapad̄a marîka 'îtu.

5. Mak̄a ſuk̄a tjitâlah marîka 'îtu, dán berdjandjilah mâwu memberij pejrakh padânja.

6. Mak̄a bertjâkaplah 'ija, dán tjaharîlah ſenang jang pâtut 'âkan ſarahkan dija pad̄a marîka 'îtu tijâda dengan hûro hâra.

7. Bermûla mak̄a dâtanglah hârij râja fathîr, pad̄a jang mâna hâros 'awrang menjombilèh Fáſalh.

8. Mak̄a sûrohlah 'ija Petrus dán Jakhjâ, ſabdânja: pergîlah kâmu berdjâlan, dán ſadijâkanlah Fáſalh bag̅i kâmij, ſopâja kâmij ſantap 'îtu.

9. Mak̄a ſombahlah marîka 'îtu padànja: dimanâtah 'angkaw hendakh kâmij ſadijâkan 'îtu?

10. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marika 'ìtu: lîhatlah, manakâla kâmu 'âkan hâbis mâſokh kadâlam negerìj, mak̄a dengan kâmu 'âkan bertemùw ſaʺawrang mânusija, jang mem̄îkol ſawâtu bûjong berʺîsij 'ãjer, 'íkotlah dija kadâlam rûmah, kamâna 'ija mâſokh.

11. Dán katãkanlah pad̄a Tuw̄an jang 'ampûnja rûmah 'îtu; gûruw berſabda padâmu: dimâna 'ad̄a manzil, jang dâlamnja 'âku 'âkan ſantap Fáſalh ſerta dengan murîd p ku?

12. Mak̄a 'ija 'îni 'âkan men̄ondjokh pad̄a kâmu ſawâtu 'andjong besàr jang berhampâran, disâna ſadijâkanlah 'îtu.

13. Mak̄a pergîlah marîka 'îtu, dán mendâpatlah 'ìtu, ſeperti telàh ſud̄ah 'ija berſabda pad̄ânja, dán ſadijâkanlah Fáſalh.

14. Dán ſatelàh ſúd̄ah ſampej djàm 'îtu, mak̄a dûdokhlah 'ija pad̄a hidângan, dán kaduw̄a belàs Rasûl 'ìtu ſertânja.

15. Mak̄a berſabdâlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu: 'âku ſud̄ah berʺingin p ſantap Fáſalh 'îni ſerta kâmu, dihûlu der̄i pad̄a 'âku mer̄asâʺij ſangsâra.

16. Kârana 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a tijâda lâgi 'âku ſantap der̄i pad̄ânja 'îtu, ſahingga 'îtu ganàplah didâlam karadjâʺan 'Allah.

17. Dán ſatelàh ſud̄ah deʺambilnja ſawâtu tjâwan minôman, dán deʺûtjapnja ſjukûr, mak̄a berſabdâlah 'ija: 'ambillah dija 'ìtu, dán bahagîlah diʺantâra kâmu.

18. Kârana 'âku berſabda pada kâmu, bahuw̄a tijâda lâgi 'âku mînom deri pad̄a kôha pôhon 'anggawr, ſabulòm karadjâʺan 'Allah dâtang.

19. Mak̄a 'ija ſud̄ah mengʺambil rawtij, dán ſatelàh ſud̄ah deʺûtjapnja ſjukûr, mak̄a 'ija pawu pitjahlah, dán berîlah 'îtu pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: 'îtu djûga 'ad̄a tûbohku jang deſarahkan kârana kâmu: berhow̄atlah dem̄ikijen 'îni 'âkan pengʺingâtanku.

20. Sebâgej lâgi tjâwan minôman komedijen der̄i pad̄a ſantap zaſjâ, ſabdânja: tjâwan minôman 'îni 'ad̄a watsijet bahâru didâlam dârahku, jang tertompah kârana kâmu.

21. Tetâpi lîhatlah tângan 'awrang jang ſemûkan 'âku 'îtu ſertâkù pad̄a mâjidah.

22. Mak̄a ſonggohpawn 'Ânakh 'Insân 'ìtu pergi hilang 'ad̄ânja, ſeperti telàh detakhdîrkan: tetâpi wâʺj bag̅i mânusija 'ìtu

djûga, jang 'awlehnja 'ija deſemûkan.

23. Mak̄a bahâru bertanjâlah marîka 'îtu ſa″awrang kapad̄a ſa″awrang, sijâpa der̄i padânja garàng 'ad̄a dija 'îtu, jang nanti berbow̄at 'îtu?

24. 'Sabermûla mak̄a djadîlah lâgi perbantah p an di″antâra marîka 'îtu, sijâpa der̄i pad̄ânja njâta 'ad̄a terbesàr.

25. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu : ſegal̄a râdja p chalâjikh mem̄egàng pat̄uwânan di″âtasnja : dán ſegal̄a 'awrang jang mem̄egàng peng″awasâ″an di″âtasnja 'îtu deſebût Tuw̄an dermâwan.

26. Tetâpi kâmu djângan ſabaḡîtu : hânja 'awrang jang terbesàr di″antâra kâmu, hendakhlah 'ija djâdi ſalâku 'awrang jang terkitjil : dán mukhad̄am ſalâku châdim.

27. Kârana sijapâtah terbesàr? jang dûdokh pad̄a hidângankah, 'âtaw châdimkah? bûkankah 'ija jang dûdokh pad̄a hidângan? tetâpi 'âku 'îni 'ad̄a ditengah p kâmu ſalâku châdim.

28. Mak̄a kâmu 'îni 'ad̄a 'awrang 'îtu jang ſud̄ah kakâlij ſertâku didâlam ſegal̄a pertjawbâ″anku.

29. Mak̄a 'âku 'îni berdjandji mâwu memberìj karadjâ″an pad̄akâmu, ſeperti bapâku ſud̄ah berdjandji mâwu memberìj 'îtu pad̄âku :

30. Sopâja kâmu mâkan dán mînom pad̄a mâjidahku didâlam karadjâ″anku, dán dûdokh di″âtas kur̄sij p mengkhukumkan kaduw̄a belàs hulubangſa 'awrang Jiſrâ″ejl.

31. Bermûla mak̄a berſàbdâlah Tûhan : hej SJîmawn, hej SJîmawn, lîhatlah SJejthân ſud̄ah tjita ter″âmat mâwu meng″âjakh kâmu ſeperti gendom.

32. Tetâpi 'âku 'îni ſud̄ah mem̄ôhonkan 'âkan dîkaw, 'âgar djângan 'îmânmu kapâlang : mak̄a 'angkaw 'îni, 'ap̄abila 'angkaw ſud̄ah detawbatkan, pertataplah ſegal̄a sûdarâmu.

33. Mak̄a ſombahlah 'ija pad̄ânja : jâ Tûhan, pâtek 'ad̄a ſadija 'âkan pergi ſertâmu, mâwu mâſokh pandjâra, mâwu mâſokh mawt.

34. Tetâpi berkatâlah 'ija : 'âku berſabda pad̄âmu, jâ Petrus, 'âjam djântan harîni tijâda 'âkan berkûkokh, ſabulòm 'angkaw tîga kâli berſangkal meng″enàl 'âku.

35. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu : tatkâla 'âku ſud̄ah menjûroh kâmu pergi tijâda dengan pondij p, dán banijan, dán tarompa p, ſud̄ahkah kâmu berkakurângan ſaſawâtu? mak̄a ſombahlah marîka 'îtu ; tijâda ſaſawâtu.

36. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu : tetâpi ſakârang 'îni, sijâpa jang menâroh ſawâtu pondij p, bâjiklah 'ija meng″ambil dija, ſabâgej lâgi ſawâtu banijan ; dán sijâpa jang tijâda menâroh ſaſawâtu, bâjiklah 'ija mendjuw̄al badjûnja, dán membilìj ſawâtu pedàng.

37. Kârana 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a lâgi bârang 'ini jang ſud̄ah tersûrat hâros deganâpij? 'âkan dâku, katahuw̄ij : dân 'ija ſud̄ah tap̄ermanâ"ij dengan 'awrang durhâka. Kârana lâgi ſegala perkâra, jang telàh tersûrat 'âkan dâku, 'itu ber"awleh tamâmet.

38. Mak̄a ſombahlah marîka 'îtu ; jâ Tûhan, lîhatlah desîni duw̄a bîlah pedàng. Mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄ânja ; padâlah.

39. Sabermûla mak̄a kaluw̄arlah 'ij̄a tûrut zâdetnja pergi berdjâlan kapad̄a bûkit Zejtûn: mak̄a murîd p nja lâgi ſud̄ah meng"iring dij̄a.

40. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ij̄a ſampej kapad̄a tampat 'ìtu, mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄a marîka 'ìtu : berdozâlah, 'âgar djângan kâmu ken̄a pertjawbâ"an.

41. Mak̄a 'ij̄a 'îni menjabelahkan dirînja der̄i pad̄a marîka 'îtu ſakîra p ſapalûtar bâtu djâwohnja, dán berteludlah terlîpat lûtutnja dán munâdjâtlah,

42. Sombahnja : hej bâpa, djik̄alaw kirânja 'angkaw kahendâkij meng"ambil tjâwan minôman 'îni lâlu der̄i padâku ! tetâpi djânganlah djâdi kahendakhku, hânja kahendakhmu.

43. Mak̄a kalihâtanlah padânja ſa"awrang Melâ"ik̄at der̄i dâlam ſawrga, jang pertogohlah dij̄a.

44. Dán ſedàng 'ij̄a ken̄a paràng pâjah, mak̄a mâkin râdjin munâdjâtlah 'ij̄a. Mak̄a pelohnja djadîlah ſaperìj titikh p dârah kantal, jang malîleh tûron kabûmi.

45. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ij̄a bângon der̄i pad̄a munâdjât, dán dâtang kapad̄a murîd p nja, mak̄a dedâpatnjâlah marîka 'îtu tìdor bakàs duk̄a tjit̄ânja.

46. Mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄a marîka 'îtu : meng"ap̄a kâmu tîdor? bângonlah dán berdozâlah, 'âgar djângan kâmu ken̄a pertjawbâ"an.

47. Mak̄a ſamantâra 'ij̄a 'ad̄âlah kâta p lâgi, bahuw̄a ſaſonggohnja razijet, dán ſa"awrang der̄i pad̄a kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu, jang bernâma Jehûdâ, meng"andjarlah marîka 'ìtu, dán menghampirlah kapada Xîsáj, hendakh meng"ûtjôpij dij̄a

48. Mak̄a berſabdâlah Xîsâj padânja 'ìtu : hej Jehûdâ, 'ad̄âkah 'angkaw ſemûkan 'Ânakh 'Insân 'awleh ſawâtu peng"utjôpan ?

49. 'Ad̄apawn ſerta ſegak̄a 'awrang jang menjertâ"ij dij̄a 'ìtu melîhat bârang jang djâdi garàng, mak̄a ſombahlah marîka 'îtu padânja : jâ Tûhan, kamîkah 'âkan menatàkh dengan pedàng?

50. Mak̄a ſa"awrang der̄ipada marîka 'îtu tatakhlah hamba 'Imâm besàr, dán pûtuslah telingânja kânan.

51. Mak̄a sâhutlah Xîsáj, dán ſabdâlah : bejarlah marîka 'ìtu ſampej ſakârang. Mak̄a dedjâmáhnja telingânja, lâlu deſombohkannja 'ìtu.

52. Mak̄a berkatâlah Xîsáj kapada kapâla p 'Imâm, dán panghûlu p laſjkar Kazbah, dán

SJujûch, jang ſud̄ahlah mendatângij dija: ſud̄ahkah kâmu kaluw̄ar membâwa pedàng p dán bâtang p kâjuw, ſa″awleh p lâwan ſa″awrang penjâmon?

53. Tatkâla ſahârij p 'ad̄âlah 'âku ſerta kâmu didâlam Kazbah, maka ſudah tijâda kâmu meng″ondjokh tângan p mem̄egàng 'âku: tetâpi 'îni djûga 'ad̄a djàm kâmu dán kawâſa kakalâman.

54. Mak̄a detangkapnja dij̄a, lâlu dehentarnja dán debawânja dij̄a mâſokh kadâlam rûmah 'Imâm besàr: mak̄a Petrus pawn 'ikotlah der̄i djâwoh.

55. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah 'awrang mem̄âſang 'ãpij ditengah balîrong, dán marika 'îtu dûdokh sâma p, mak̄a dûdokhlah Petrus ditengah p marîka 'îtu.

56. Mak̄a ſa″awrang bûdakh parampuw̄an mel̄îhatlah dij̄a 'îtu dûdokh dekàt 'ãpij 'itu, dán mem̄âta p îlah 'âkan dij̄a, dán katâlah: lâgi 'ij̄a 'îni 'ad̄âlah ſerta dengan dija 'îtu.

57. Tetâpi 'ij̄a djûga menjangkâlij dij̄a, katânja: siparampuw̄an, tijâda 'âku meng″enàl dij̄a 'îtu.

58. Mak̄a lâlu ſakotîka ſa″awrang lâjin mel̄îhatlah dija, dán katâlah; lâgi 'angkaw 'îni 'ad̄a der̄i pad̄a marîka 'îtu: mak̄a katâlah Petrus; simânusij̄a, bûkan 'âku 'ad̄a.

59. Dán ſatelàh ſakîra p ſawâtu djàm ſelangnja, mak̄a ſa″awrang lâjin menjonggolıkanlah 'itu, katânja: ſabenarnjâlah lâgi 'ij̄a 'îni 'ad̄âlah ſerta dengan dij̄a 'îtu: kârana lâgi 'ij̄a 'ad̄a 'awrang Ijalîlij.

60. Tetâpi berkatâlah Petrus: simânusij̄a, tijâda 'âku tâhu 'ap̄a 'angkaw kâta p. Mak̄a ſabantar djûga, tatkâla 'ij̄a 'ad̄âlah kâta p lâgi, berkûkokhlah hâjam djantan.

61. Mak̄a Tûhan pawn mem̄âlinglah dirînja dán men̄intanglah Petrus: mak̄a terkenanglah Petrus 'âkan perkatâ″an Tûhan, baḡimâna telàh ſud̄ah 'ij̄a berſab da pad̄ânja, bahuw̄a ſabulòm 'âjam djantan berkûkokh, 'angkaw 'âkan menjangkâlij 'âku tîga kâli.

62. Mak̄a pergîlah Petrus kaluw̄ar, dán tângislah pâhit p.

63. Mak̄a ſegal̄a lâki p jang mem̄egàng Xîsàj 'itu permâjinkanlah dán palûkanlah dij̄a.

64. Dán ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu men̄ûdong dij̄a, mak̄a 'ij̄a ſud̄ah men̄ampar mukânja, dán bertanjâkanlah dij̄a, katânja: bernubuw̄etlah 'awlehmu, sijapâtah dij̄a 'îtu jang ſud̄ah mem̄ûkol dikaw?

65. Mak̄a bânjakh perkâra lâjin p marîka 'îtu ſud̄ah meng″atâkan 'âtasnja, ſambil menghôdjet.

66. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah sij̄ang hârij berhimponlah ſegal̄a SJujûch khawm, dán kapâla p 'Imâm, dán Kâtib p, dán menghentarlah dij̄a kadâlam madjlisnja,

67. 'Ûdjarnja: kâluw p 'angkaw 'îni 'ad̄a 'Elmesêkh, katâkanlah pad̄a kâmij. Mak̄a ber-

katâlah 'ija pada marîka 'îtu ; djikalaw 'âku katâkan 'îtu pada kâmu, tijâda kâmu 'âkan pertjâja.

68. Dán djikalaw lâgi 'âku bertanjâkan 'apa p, tijâda kâmu 'âkan menjâhut padâku, 'âtaw berlepàs 'âku.

69. Deri pada ſakârang 'îni 'Ânakh 'Insân 'âkan dûdokh pada ſabelàh kânan peng''awasâ''an 'Allah.

70. Maka berkatâlah ſamowa marîka 'îtu: 'adâkah kalàkh 'angkaw 'îni 'Ânakh Allah? maka berkatâlah 'ija kapada marîka 'itu: kâmu 'îni katakan, bahuwa 'âku 'ini 'ada dija 'îtu.

71. Maka berkatâlah marîka 'îtu : 'apâtah lâgi 'ûſah 'âkan kaſjaksî''an kâranakâmij? ſendîrij ſudah menengar 'îtu deri dâlam mûlutnja.

FATSAL JANG KA XXIII.

1. SAbermûla maka bângonlah ſaganàp kabanjâkan marîka 'îtu, dán hentarlah dija kapada Pilâtus.

2. Maka mulâ''îlah marîka 'îtu menûdoh dija, 'ûdjarnja : kâmij ſudah mendâpat 'awrang 'îni 'ada menjasàt 'umet, dán melârang memberij 'ûpetij pada KHajtſar, katânja ſendirinja 'ada 'Elmesêkh jang Râdja.

3. Maka Pilâtus bertanjâkanlah dija, ſabdânja : 'adâkah 'angkaw 'ini Râdja 'awrang Jehûdij ? maka sâhutlah 'ija padânja, dán katâlah : 'angkaw katâkan 'îtu.

4. Maka berſabdâlah Pilâtus kapada kapâla p 'Imâm dán ſegala razijet : tijâda 'âku mendâpat bârang sâlah didâlam mânusija 'îni.

5. Maka marika 'îtu mâkin sângat mendjorlah, 'ûdjarnja : bahuwa 'ija mengharûkan khawm ſambil meng''âdjar ſapandjang ſaganàp tânah Jehûdâ, demulâ''înja deri pada tânah Djalîlâ ſampej kamârij.

6. 'Adapawn tatkâla Pilâtus dengar perſebûtan Djalîlâ, maka bertanjâlah 'ija kâluw p mânusija 'ìtu 'ada 'awrang Djalîlij.

7. Dán demi dekatahuwînja bahuwa 'ija 'ada deri bâwah hukûmat Hejrawdejs, maka desûrohnja dija 'ìtu pergi kapada Hejrawdejs, jang ſendirij lâgi 'adâlah di-Jerûſjalejm pada hârij p 'îtu djûga.

8. Dán ſerta Hejrawdejs melîhat ʿÎsâj, maka ſuka tjitâlah 'ija terlâlu 'âmat : kârana lâma p ſudahlah 'ija ſuka melîhat dija, ſebàb 'ija dengar chabàr bânjakh 'âkan dija 'îtu : dán ber''asâlah 'ija melihat bârang tanda, jang 'âkan de''adâkan 'awlehnja.

9. Maka 'ija pawn bertanjâkanlah dija dengan bânjakh perkatâ''an : tetâpi tijadâlah 'ija 'îni menjâhut 'apa p padânja.

10. Maka berdirîlah kapâla p 'Imâm, dán Kâtib p, dán menûdohlah dija dengan bahejnânja.

11. Dán ſatelàh ſudah Hejrawdejs ſerta dengan laſjkarnja

'itu pertijadâkan dán permâjinkan dija, maka dekenâkannja padânja ſawâtu pakejan jang gîlang gomîlang, dán desûrohnja dija pûlang kapada Pilâtus.

12. Maka Pilâtus dán Hejrawdejs pawn mendjâdi tſolhbat þ pada hârij 'îtu djûga berkâſeh þan ſa″awrang dengan ſa″awrang: kârana 'adâlah marika 'îtu dihûlu berſatarûw þ an 'antâra dirinja.

13. Dán ſatelàh ſudah Pilâtus memanggil kapâla þ 'Imâm, dán panghûlu þ, dán khawm 'îtu berhimpon, maka berſabdâlah 'ija kapada marika 'itu:

14. Kâmu ſudah membâwa mânusija 'îni kapadâku, ſa″awleh þ 'ada 'ija 'awrang jang berpâlingkan khawm, maka bahuwa ſaſonggohnja 'âku ſudah pariksâkan dija dihadâpan kâmu, dán dâlam mânusija 'îni ſudah tijâda 'âku mendâpat bârang ſâlah, deri pada ſegala ſaſawâtu jang kâmu menudôhij 'âtasnja.

15. Sabâgej lâgi tijâda Hejrawdejs: kârana ſudah kusûroh kâmu pergi kapadânja: maka bahuwa ſaſonggohnja, bârang jang 'awlehnja hâros 'ija mâti debûnoh ſudah tijàda dekardjâkan 'awlehnja.

16. Sebàb 'îtu, hâbis kusijâſatkan dija, 'âku 'âkan berìj dija lepàs.

17. Maka wâdjiblah 'ija pada mâſa râja 'itu berìj ſa″awrang lepàs bagi marîka 'îtu.

18. Tetâpi ſaganàp kabanjâkan 'îtu berterijakhlah ſâma þ, 'ûdjarnja: 'ambillah bowang dija 'ìni, dán berîlah Bar″abâ lepàs bagi kâmij:

19. Jang ſudahlah terbowang kadâlam pandjâra 'awleh kârana ſawâtu hûro hâra, jang ſudahlah djâdi didâlam negerìj 'îtu, dán 'awleh kâranà ſawâtu perbunôhan.

20. 'Arkijen maka pûla berſawarâlah Pilâtus kapada marîka 'îtu, ſedàng dekahendakînja berìj Xîsáj lepàs.

21. Maka berſawarâlah marîka 'îtu melâwan 'îtu, katânja: tſalîbkanlah, tſalîbkanlah dija.

22. Maka pada katîga kâli berſabdâlah 'ija kapada marika 'îtu: 'apâtah djâhat kalàkh 'ija 'îni ſudah berbowat? ſudah tijâda 'âku mendâpat dâlamnja bârang sâlah 'âkan mâti debûnoh; ſebàb 'îtu, hâbis kusijâſatkan dija, 'âku 'âkan berìj dija lepàs.

23. Maka mendjorlah marîka 'îtu dengan ſawâra njâring, ſambil menontut ſopâja 'ija detſalibkan: maka ghâliblah ſawâra marîka 'îtu dán kapâla þ 'Imâm.

24. Maka Pilâtus pawn pûtuslah hhukum, ſopâja djâdi penontûtannja.

25. 'Arkijen maka delepaskannja bagi marîka 'îtu 'awrang 'îtu, jang 'awleh kârana hûro hâra dán perbunôhan ſudahlah terbowang kadâlam pandjâra, jang marika 'îtu ſudahlah menontut: tetâpi Xîsáj deſarahkannja kapada kahendakhnja.

26. Dán tatkâla marîka 'îtu menghentar dija kaluwar, maka

de"ambilnja Sjîmawn ſa"awrang Khejrewânij, jang dâtang deri pada bendangnja, dán demowatnja tſalib 'îtu di"âtasnja, ſopâja 'ija memikol 'îtu dibalâkang Xîsáj.

27. Maka ter"iringlah 'ija 'awleh ſawâtu kabanjâkan besâr deri pada khawm, dán parampuwan p: jang lâgi 'adâlah menângis, dán merâtap 'âkan dija.

28. Maka Xîsáj pawn berpâlinglah dirînja kapada marika 'îtu, dán berſabdâlah: hej 'ânakh p parampuwan Jerûſjalejm, djânganlah kâmu menângis 'âkan dâku, tetâpi tângislah kâmu 'âkan ſendirîmu,' dán 'âkan 'ânakh p mu:

29. Kârana bahuwa ſaſonggohnja hârij p 'ada dâtang, pada jang mâna 'awrang 'âkan berkâta: berbahagijâlah ſegala parampuwan jang mandul,, dán ſegala purût jang ſudah tijâda ber"ânakh, dán ſegala sûſuw jang ſudah tijâda menjuſuwij.

30. Tatkâla 'îtu bahâru marîka 'itu 'âkan berkâta pada gûnong p; gûgorlah ka"âtas kâmij: dán pada bûſut p; tûdonglah kâmij.

31. Kârana djikalaw marîka 'îtu berbowat 'îni pada kâjuw jang bâſah, 'apâtah djâdi garàng pada jang kering?

32. Maka terhentarlah lâgi duwa 'awrang lâjin, jang 'ada parlentej, 'âkan debûnoh ſertânja.

33. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu dâtang ſampej kapada tampat, jang bernâma tampat tengkôrakh, maka disâna detſalibkannja dija, dán kaduwa 'awrang parlentej 'îtu, ſa"awrang pada kânannja, dán ſa"awrang pada kirînja.

34. Maka ſombahlah Xîsáj: jâ bâpa, 'amponîlah kirânja pada marîka 'îtu; kârana tijâda 'ija meng"atahuwij 'apa debowatnja. Maka 'awrang ſudah membahâgij pakâjin p nja dengan melûtar 'ondej.

35. Maka berdirîlah khawm memandang 'îtu: maka lâgi ſegala panghûlu sâma p dengan marîka 'îtu ſudah sindirkan dija, 'ûdjarnja: 'awrang lâjin p 'ija ſudah lepaskan, bâjiklah ſakârang 'ija lepaskan ſendirînja, djikalaw 'ija 'ini 'ada 'Elmesêkh, pilêhan 'Allah 'îtu.

36. Maka lâgi ſegala laſjkar 'îtu berdâtanglah, dán permâjinkanlah dija, dán bawâlah tjûka kapadânja 'îtu,

37. Dán katâlah: djikalaw 'angkaw 'îni 'ada Râdja 'awrang Jehûdij, lepaskanlah ſendirîmu.

38. Maka lâgi ſawâtu sûrat 'adâlah tersûrat di"âtas kapalânja, dengan khurûf Jûnânij, dán Rawmâwij, dán Xibrânij: 'IJA 'ÎNI 'ADA RÂDJA 'AWRANG JEHÛDIJ.

39. Maka ſa"awrang deri pada kaduwa 'awrang parlentej jang tergantong 'îtu ſudah menghôdjat dija, 'ûdjarnja: djikalaw 'angkaw 'îni 'ada 'Elmesêkh, lepaskanlah ſendirîmu dán kaduwa kâmij.

40. Tetâpi jang lâjin 'îtu sâ-

hutlah, dán menghardikhlah dija, 'ûdjarnja : tijadâkah lâgi 'angkaw 'îni tâkot 'âkan 'Allah, ſedàng 'angkaw 'ad̄a keña ſawâtu djûga Hukum ?

41. Dán ſonggohpawn kâmij dengan ſabenarnja : kârana kâmij keña ſiikſa jang pâtut dengan ſegala ſaſawâtu jang kâmij ſudah berbow̄at : tetâpi 'ija 'îni ſud̄ah tijâda berbow̄at bârang jang tijâda ſanûnoh.

42. Mak̄a ſombahlah 'ija pad̄a Xîsáj : terkenanglah 'âkan pâtek, jâ Tûhan, manakâla 'angkaw ſud̄ah hâbis mâſokh karadjâ"anmu.

43. Mak̄a berkatâlah Xîsáj padânja : 'âmîn djûga 'âku berſabda pad̄âmu, harîni 'angkaw 'âkan 'ad̄a ſerta dengan 'âku didâlam Firdaws.

44. Bermûla mak̄a 'ad̄âlah ſakîra þ djàm jang ka"anàm, mak̄a dâtanglah kalàm ka"âtas ſalûroh tânah ſampej kapad̄a djàm jang kaſembilan.

45. Mak̄a kakalâmanlah matahârij, dán tertjârikhlah tîrej dindingan Kaʒbah 'îtu ditengah þ.

46. Mak̄a berſarûlah Xîsáj dengan ſawâra njâring, dán ſombahlah : jâ bâpa, kapad̄a tângan þ mu 'âku ſarahkan njawâku. Mak̄a hâbis dekatâkannja 'îtu, 'ija pûtuslah njâwa.

47. 'Adapawn dem̄i Pengrâtus melihat bârang jang ſud̄ah djâdi, mak̄a 'ija mem̄ulijâkanlah 'Allah, 'ûdjarnja : ſabenarnjâlah mânusija 'îni 'ad̄âlah ʒâdil.

48. Mak̄a ſamow̄a raʒijet, jang ſud̄ahlah berhimpon sâma þ hendakh mem̄andang 'îtu, ſerta delihatnja ſegal̄a ſaſawâtu jang ſud̄ah djâdi 'îtu pûlanglah meñampar dadânja.

49. Mak̄a berdirîlah ſamow̄a kenàl þ annja der̄i djâwoh, lâgi ſegal̄a parampuw̄an jang sâma þ ſud̄ahlah meng"ikot dija der̄i pad̄a Djalîla dán meñintanglah ſegala 'îni.

50. Sabermûla mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu lâki þ, namânja Jûſof, jang 'ad̄a ſa"awrang manterìj, lâki þ jang tsâlekh dán ʒâdil,

51. ('Ija 'îni ſud̄ahlah tijâd̄a muwâfakhat dengan bitjâra dán perbowâtan marika 'îtu,) der̄i pad̄a Ramatâ, negerìj 'awrang Jehûdij: jang ſendirij lâgi meñantikanlah karadjâ"an 'Allah.

52. 'Ija 'îni berdâtanglah kapad̄a Pilâtus minta 'ambil badan Xîsáj.

53. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija tûronkan dija, mak̄a dekafanînja dija 'îtu didâlam ſawâtu ſondus, lâlu detârohnja dija didâlam ſawâtu karâmet, jang terpâhat didâlam bâtu kârang, dimâna bulòm peñah ſa"awrang ſud̄ah tertâroh.

54. Mak̄a hârij 'îtu 'ad̄âlah hârij ʒatâd, dán, ſabtu hampirlah mâwu bersûloh.

55. Maka lâgi ſegal̄a parampuw̄an, jang ſud̄ahlah dâtang ſertânja der̄i pad̄a Djalîlâ, 'îtu meng"îkotlah, dán mem̄andanglah ka-

râmet, dán bagimâna badannja detâroh.

56. Dán ſátelàh ſudah pûlang ſegala parampuwan 'ître, maka 'ija melangkaplah rampah p dán mînjakh bâwu p an: maka pada ſabtu berhentîlah marika 'itu 'âtas bûnji farîdlet.

FATSAL JANG KA XXIV.

1. SAbermûla maka pada hârij 'âlhad deri pada 'usbûz, pâgi p pada dinhârij, dâtanglah marika 'îtu kapada karâmet, membâwa rampah p jang telàh delangkapnja, dán bârang parampuwan ſerta marîka 'îtu.

2. Maka dedâpatnja bâtû 'îtu tergûling deri pada karâmet.

3. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu mâ'okh, maka tijâda dedâpatnja badan Tûhan Xîsâi.

4. Bermûla djâdi tatkâla bimbang hatînja 'awleh kârana hhâl 'îni, maka bahuwa ſaſonggohnja dekàt dija berdirílah duwa 'awrang lâki p, jang pâkej pakâjin jang gîlang gomilang.

5. 'Adapawn demi ſegala parampuwan 'ítu djâdi gantar, dán tondokh mukânja kabûmi, berſabdâlah marîka 'îtu kapadânja: meng'apa kâmu mentjahârij 'awrang jang hîdop 'îtu di'antâra 'awrang mâti p?

6. Bûkan 'ada 'ija desîni, hânja ſudah 'ija bangkit. Terkenanglah 'awleh kâmu, bagimâna 'ija ſudah berkâta pada kamu, ſedàng 'ija 'ada lâgi di-Djalîlâ,

7. Sabdânja: bahuwa tadâpat tijâda 'Ânakh 'Insân deſârahkan kapada tângan p 'awrang p berdawſa, dán detſalîbkan, dán bangkit pûla pada hârij jang katîga.

8. Maka terkenanglah ſegala parampuwan 'îtu 'âkan perkatâ'an p nja.

9. Dán ſátelàh ſudah 'ija pûlang deri pada karâmet 'îtu, maka dechabarkannja ſamowa perkâra 'îni pada kaſabelàs 'awrang 'îtu, dán pada ſakalijen 'awrang lâjin p.

10. 'Adapawn ſegala parampuwan 'îni 'adâlah Marjam Madjdalijat, dán Jawhhanâ, dán Marjam jang 'îbuw Jazkhûb, dán parampuwan lâjin p ſerta marîka 'îtu, jang ſudah katâkan ſegala perkâra 'îni kapada Rasûl p.

11. Maka ſegala perkatâ'annja njatâlah pada marika 'îtu ſeperti palîtar jang sija p, dán tijadâlah marîka 'îtu perljâja padânja.

12. Tetâpi bângonlah Petrus, dán larîlah kapada karâmet, dán ſerta delâjahkannja dirînja melîhatlah 'ija ſegala kâjin kafannja terhentar ſatampat: maka pergîlah 'ija berdjâlan, ſambil hhejrân sâma ſendirînja 'âkan bârang jang telàh djâdi.

13. Maka bahuwa ſaſonggohnja duwa 'awrang deri pada marîka 'îtu 'adâlah berdjâlan pada hârij 'îtu djûga kapada ſawâtu djadjâhan, jang 'anàm pûloh pemânah djâwohnja deri pada Jerûſjalem, jang nanânja 'îtu Xemâ'ûs.

14. Maka bertûtorlah marîka 'îtu ſa″awrang kapada ſa″awrang 'âkan ſamowa perkâra 'îni jang telah djâdi.

15. Maka djâdi ſamantâra marîka 'îtu bertûtor ρ an, dán bertânja ρ an, bahuwa Xîsáj ſendirij menghampirlah, dán berdjâlanlah sâma ρ dengan marîka 'îtu.

16. Maka mâta ρ nja pawn detahânij, ſopâja djângan dekenalnja dija.

17. Maka berſabdâlah 'ija kapada marîka 'îtu: 'apâtah ſegala perkatâ″an 'ini jang kâmu timbang menimbang ſa″awrang dengan ſa″awrang ſedàng berdjâlan? dán meng″apa kâmu 'ada bermasâman mukâmu?

18. Maka sâhutlah ſa″awrang, namânja 'Iklijopâs, dán katâlah kapadânja: 'angkawkah ſa″awrangnja berdjâmu di-Jerûſjalejm, maka tijadâkah kawtâhu ſegala perkâra 'îtu, jang telàh djâdi dâlamnja pada hârij ρ 'îni?

19. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu: 'apa perkâra? maka berkatâlah marîka 'îtu padânja: ſegala perkâra 'âkan Xisáj Nâtsirij, jang ſudah 'ada ſa″awrang Nabìj, jang ghâlib dengan perbowâtan dán perkatâ″an dihadâpan 'Allah dán ſaganàp khawm.

20. Dán bagimâna kapâla ρ 'Imâm, dán panghûlu ρ kâmij ſudah ſarahkan dija 'âkan delhukumkan debûnoh, dán ſudah mentſalîbkan dija.

21. Maka kâmij 'adâlah ber″âſa, bahuwa 'ija 'îni 'ada 'dija 'îtu jang nanti lepaskan 'awrang Jiſrâ″ejl: tetâpi lâgi dengan ſakalijen 'îni harîni 'ada hârij jang katîga, ſedàng ſegala perkâra 'îni ſudah djâdi.

22. Tetâpi lâgi bârang parampuwan deri pada kâmij, jang pâgi ρ pada dinhârij ſudah meng″ondjôngij karâmet, 'îtu ſudah dahſjatkan kâmij:

23. Dán ſedàng tijâda dedâpatnja badannja, dâtanglah marîka 'îtu, dán katâlah: bahuwa telàh delîhatnja lâgi ſawâtu pang″alihâtan Melâ″îkat ρ, jang meng″atâkan; bahuwa 'ija hîdop.

24. Maka pergîlah bârang deri pada ſegala 'awrang jang menjertâ″ij kâmij kapada karâmet, dán mendâpatlah bagîtu, ſeperti lâgi parampuwan ρ 'îtu ſudahlah berkâta; tetâpi tijâda delîhatnja dija.

25. Maka berſabdâlah 'ija djûga kapada marika 'îtu: hej 'awrang jang kûrang budìj, dán ſagàn hâti 'âkan pertjâja bârang ſakalijen, jang ſegala Nabìj ſudah meng″atâkan.

26. Bûkankah ſahârosnja 'Elmesêlh merasâ″ij ſegala ſangsâra 'îni, lâlu mâſokh kadâlam kamulijâ″annja?

27. Maka mulâ″ilah 'ija deri pada Mûsáj, dán deri pada ſakalijen Nabìj ρ meng″artîkan pada marîka 'îtu, bârang jang terſûrat 'âkan dija didâlam ſakalijen Sûrat ρ an.

28. Maka menghampirlah marîka 'îtu kapada djadjâhan 'îtu,

kamâna 'ija pergi berdjâlan: mak̄a 'ija djûga melakûkanlah dirînja ſa″awleh p 'ija mâwu pergi berdjâlan lebèh djâwoh.

29. Mak̄a marîka 'îtu meng″âdjakhlah dija, 'ûdjarnja: tinggallah ſerta kâmij, kârana hampirlah petàng, dán hârij ſud̄ah lingsir. Mak̄a mâſokhlah 'ija hendakh tinggal ſerta marîka 'îtu.

30. Bermûla djâdi ſamantâra 'ija dûdokh mâkan ſahidângan dengan marîka 'îtu, bahuw̄a deambilnja rawtij, dán de″ûtjapnja tſalât, dán ſatelàh ſud̄ah depitjahkannja 'îtu, mak̄a deberînja 'îtu pad̄a marîka 'îtu.

31. Mak̄a terbukâlah mâta p nja, ſahingga dekenalnja dija: mak̄a linnjaplah 'ija 'îni der̄i pad̄a panglihatnja.

32. Mak̄a berkatâlah marîka 'îtu ſa″awrang kapad̄a ſa″awrang: bûkankah hâti kâmij 'ad̄âlah hângus did̄âlam kâmij, tatkâla 'ija katâlah pad̄a kâmij 'antâra djâlan, dán tatkâla 'ija bukâlah ſegal̄a Sûrat p an pad̄a kâmij?

33. Mak̄a bângonlah marîka 'îtu pad̄a djàm 'îtu djûga, lâlu pûlanglah kapad̄a Jerûſjaléjm, dán mendâpatlah kaſabelàs 'awrang 'îtu terhimpon sâma p, dán ſegal̄a 'awrang jang ſertânja 'îtu,

34. Jang meng″atâkan: bahuw̄a ſonggoh p Tûhàn ſud̄ah bangkit, dán ſud̄ah kalihâtan pad̄a Sjîmawn.

35. Mak̄a kaduw̄a 'awrang 'îtu bilanglah bârang jang ſudah djâdi 'antâra djâlan, dán bagimâna 'ija ſud̄ah kakenâlan pad̄ânja, ſamantâra 'ija pitjahkan rawtij.

36. Dán ſedàng marîka 'îtu berkâta p lah 'âkan perij hâl ſegal̄a perkâra 'îni, mak̄a Xîsáj ſendîrij berdirîlah ditengah p marîka 'îtu, dán berſabdâlah pad̄ânja: 'Elſalâm zalejkom.

37. Mak̄a berkadjûtanlah dán bergantâranlah marîka 'îtu, ſedàng 'ija ſangka melîhat ſawâtu chajâl.

38. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: meng″ap̄a kâmu ſud̄ah terhâruw? dán tâgal 'ap̄a babaraba perbitjarâ″an nâjik kadâlam hatîmu?

39. Lîhatlah kaduw̄a tânganku dán kakîku: kârana 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu djûga: râba p lah 'âku, lâlu lîhatlah; kârana chajâl bûkan 'ad̄a pad̄ânja dâging dán tûlang p, ſeperti kâmu mel̄îhat 'îtu 'ad̄a pad̄âku.

40. Dán ſamantâra 'ija katâkan 'îtu, mak̄a detondjokhkannja pad̄ânja kaduw̄a tângannja dán kakînja.

41. Dán tatkâla marîka 'îtu bulòm pertjâja der̄i kârana kaſukâ″an, dán ħejrânlah tertjangàng, maka berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: 'ad̄âkah kâmu men̄âroh desîni 'ap̄a p jang kamakânan?

42. 'Arkijen mak̄a deberîkannja pad̄ânja ſapanggal 'îkan jang terpanggang, dán ſakaràt der̄i pad̄a sârang mad̄uw.

43. Mak̄a 'ija pawn 'ambillah, dán mâkanlah dihadâpan marîka 'îtu.

44. Maka berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu : 'inîlah ſegala perkatâ"an 'îtu, jang 'âku ſudah katâkan kapada kâmu, tatkâla 'âku 'adâlah lâgi ſerta kâmu; katahuwij, bahuwa tadâpat tijâda deganâpij ſegala ſaſawâtu jang tersûrat 'âkan dâku didâlam *Tawrât* Mûsâj, dân ſegala Nabìj, dân ſegala Mazmûr.

45. Tatkâla 'îtu 'ija ſudah membûka zakhalnja 'âkan meng"arti ſegala Sûrat p an :

46. Maka berſabdâlah 'ija pada marìka 'îtu : bahuwa demikijen ſudah tersûrat, dân demikijen ſahârosnja 'Elmesêlh merasâ"ij ſangsâra, dân bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p pada hârij jang katîga :

47. Lâgi tawbat dân ka"ampônan dawſa p dechothbatkan dengan namânja kapada ſakalijen chalâjikh, ſambil memulâ"ij deri pada Jerûſjalejm.

48. Maka kâmu 'îni 'ada ſjakſi ſegala perkâra 'îni,

49. Maka bahuwa ſanggohnja 'âku 'ìni menjûroh tjandji"an bapâku tûron ka"âtas kâmu: tetâpi hendakhlah kâmu 'îni tinggal didâlam negerìj Jerûſjalejm, ſampej wakhtu mâna kâmu dekenâkan dengan khowat deri pada tampat jang mahâ tinggij.

50. Maka dehentarkannja marîka 'îtu kaluwar ſampej kapada Bejt Xanjâ, dân de"angkatkannja kaduwa tângannja, ſambil memberkâtij marîka 'îtu

51. Bermûla djâdi, ſedàng 'ija 'îni memberkâtij marîka 'îtu, bahuwa 'ija bertjerejlah deri pada marîka *'îtu*, dân ter"angkatlah kadâlam ſawrga.

52. Maka ſombahlah marîka 'îtu ſudjûd padânja, lâlu pûlanglah kapada Jerûſjalejm dengan kaſukâ"an besàr.

53. Makà pada ſedekâla wakhtu 'adâlah marîka 'îtu didâlam Kazbah, ſambil meng"ûtjap pûdji dân ſjukûr kapada 'Allah. 'Ãmîn.

'INDJÎLU-'LKHUDUS TERSÛRAT 'AWLEH JAHJÂ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAda mulânja 'adâlah Kalimat, dân Kalimat 'adâlah sâma 'Allah, dân 'Allah 'adâlah Kalimat.

2. 'Ija 'îni 'adâlah pada mulânja sâma 'Allah.

3. Samowa ſudah dedjadîkan 'awlehnja : maka bârang ſawâtu pawn jang djâdi ſudah tijâda dedjadîkan, melâjinkan 'awlehnja.

4. Dâlamnja 'îtu 'adâlah kahidôpan, dân kahidôpan 'îtu 'adâlah taràng ſegala mânusija :

5. Maka taràng 'îtu bertjahâja didâlam *kalàm*, maka *kalàm* 'îtu ſudah tijâda tarîma *dija* 'îtu.

6. 'Adâlah ſa"awrang mânusi.

ja jang tersûroh 'awleh 'Allah, namânja Jaħjâ.

7. 'Ija 'îni dâtanglah membâwa kaſjaksi''an, hendakh berſjaksi 'âkan tarang 'îtu, ſopâja ſakalijen 'awrang pertjâja 'awlehnja.

8. 'Ija 'îni bûkan 'adâlah tarang 'îtu, melâjinkan ſopâja 'ija berſjaksi 'âkan tarang 'îtu.

9. 'Adâlah 'ija tarang jang benâr 'îtu, jang menarangkan ſaſa''awrang mânusija, ſedang dâtangnja kadâlam dunjâ.

10. 'Adâlah 'ija didâlam dunjâ, dàn dunjâ ſudah dedjadîkan 'awlehnja: maka dunjâ ſudah tijâda meng''enàl dija.

11. 'Ija ſudah dâtang kapada tampatnja jang châts, maka 'awrangnja jang châts ſudah tijâda menjambot dija.

12. Tetâpi barapa p 'awrang ſudah menjambot dija, maka pada marîka 'ìtu 'ija ſudah memberij kawâſa mendjâdi 'ânakh p 'Allah, 'ija 'îtu pada ſegala 'awrang, jang pertjâja 'âkan namânja.

13. Jang ſudah taper''ânakh bûkan deri pada bârang dârah, dàn bûkan deri pada kahendakh dâging, dàn bûkan deri kahendakh lâki p, hânja deri pada 'Allah djûga.

14. Maka Kalimat 'ìtu ſudah djâdi dâging, dàn ſudah meng''adijâmij di''antâra kâmij, (maka kâmij ſudah memandang kamulijâ''annja, ſawâtu kamulijâ''an, ſeperti jang pûnja 'Ânakh jang tonggal deri pada Bâpa) punòh dengan niʒmet dàn ħakhîkhet.

15. Jaħjâ berſjaksi 'âkan dija, dàn ſudah berterijakh, 'ûdjarnja: 'ija 'îni 'adâlah dija 'îtu, jang ſudah kukatâkan; sijâpa jang dâtang komedijen deri padâku, 'ija ſudah djâdi dihûlu deri padâku: kârana 'adâlah 'ija terdihûlu deri padâku.

16. Maka deri pada kapunôhannja ſamowa kâmij ſudah mendâpat lâgi niʒmet demi niʒmet.

17. Kârana Tawrât ſudah deberij 'awleh Mûsâj: niʒmet dàn ħakhîkhet ſudah djâdi 'awleh Ʒîsâj 'Elmesêħ.

18. Bârang ſa''awrang tijâda penah melihat 'Allah: 'Ânakh lâki p jang tonggal 'ìtu, jang 'ada dipangkuwan Bâpa, 'ija djûga ſudah meng''artûkan 'ìtu.

19. Bermûla 'îni djûga 'ada kaſjaksi''an Jaħjâ, tatkâla 'awrang Jehûdij ſudah menjûroh bârang 'Imâm p dàn 'awrang Lejwij pergi deri dâlam Jerûſjalejm, ſopâja marîka 'ìtu bertanjâkan dija: sijâpa 'angkaw 'îni 'ada?

20. Maka meng''âkawlah 'ija, dàn tijâda berſangkallah 'ija: maka meng''akawlah 'ija, bahuwa bûkan 'âku 'îni 'ada 'Elmesêħ.

21. Maka marîka 'ìtu bertanjâkanlah dija: 'apa kalàkh? 'adâkah 'angkaw 'îni 'Ejlijâ? maka berkatâlah 'ija; 'âku bûkan 'ada dija. 'Adâkah 'ang-

[illegible] 'îni 'Elnabìj ? mak̄a sâhutlah 'ija : bûkan.

22. 'Ark̄ijen mak̄a berk̄atâlah marîka 'îtu pad̄ânja : sijâpa 'angkaw 'ad̄a ? ſopâja kâmij dâpat memberìj djawâb pad̄a 'awrang jang ſud̄ah menjûroh kâmij : 'apâtah 'angkaw katâkan 'âkan ſendirîmu ?

23. Berkatâlah 'ija : 'akûlah ſawâra 'awrang penjarùw didâlam pâdang bel''antâra : betulkanlah djâlan mahâ besàr Tûhan, ſeperti Nabìj Jeſjaꭓjâ ſud̄ah katâkan.

24. Mak̄a 'awrang jang tersûroh 'îtu 'ad̄âlah der̄i pad̄a 'awrang Farîsij.

25. Mak̄a marîka 'îtu bertanjâkanlah dija, dàn berkatâlah pad̄ânja : meng''ap̄a kalàħ 'angkaw permandîkan, djik̄alaw 'angkaw 'îni bûkan 'ad̄a 'Elmesêlħ, dàn bûkan 'Ejlijâ, dàn bûkan 'Elnabìj.

26. Sâhutlah Jaħjâ pad̄a marîka 'îtu, 'ûdjarnja : 'âku 'îni permandîkan dengan 'ãjer, tetâpi ditengah p kâmu berdîrij ſa''awrang, jang kâmu 'îni tijâda meng''enàl.

27. 'Ija 'îni 'ad̄a dija 'îtu jang dâtang komedijen der̄i pad̄âku, jang ſud̄ah djâdi dihûlu der̄i pad̄âku, jang 'âku 'îni bûkan 'ad̄a mustaħakħ, ſopâja 'âku meng''awrej peng''îkat tarompa p nja.

28. Segal̄a perkâra 'îni ſud̄ah djâdi di-Bejt Ꭓabarâ diſabaràng Jardejn, dimâna Jaħjâ 'ad̄âlah permandîkan.

29. Pad̄a ka''ejsôkan harînja Jaħjâ ſud̄ah mel̄îhat Ꭓîsàj dâtang kapad̄ânja, mak̄a berkatâlah 'ija : lîhatlah 'ânakħ domba 'Al̄lah, jang menghâpuskan dawſa 'îsij dunjâ.

30. 'Ija 'îni 'ad̄a dija 'îtu 'âkan sijâpa 'âku 'înì ſud̄ah katâkan : komedijen der̄i pad̄âku dâtang ſa''awrang lâki p, jang ſud̄ah djâdi dihûlu der̄i pad̄âku : kârana 'ad̄âlah 'ija terdihûlu der̄i pad̄âku.

31. Mak̄a 'âku 'îni tijadâlah meng''enàl dija : tetâpi ſopâja 'ija denjatâkan pad̄a 'awrang Jiſrâ''ejl, ſebàb 'îtu 'âku 'îni ſud̄ah dâtang permandîkan dengan 'ãjer.

32. Mak̄a berſjaksîlah Jaħjâ, 'ûdjarnja : bahuw̄a 'âku ſud̄ah mel̄îhat Rôħ 'îtu tûron ſarûpa merpâtij der̄i dâlam lângit, dàn tinggal dijam 'âtasnja.

33. Mak̄a 'âku 'îni tijadâlah meng''enàl dija ; tetâpi sijâpa jang ſud̄ah menjûroh 'âku permandîkan dengan 'ãjer, 'ija djûga ſud̄ahlàh berſabda pad̄âku : ka''âtas sijâpa garàng 'angkaw 'âkan mel̄îhat Rôħ 'îtu tûron dàn tinggal dijam 'âtasnja, 'ija 'înì 'ad̄a dija 'îtu, jang permandîkan dengan Rôħu-'lkħudus.

34. Mak̄a 'âku 'îni ſud̄ah mel̄îhat, dàn ſud̄ah berſjaksi, bahuw̄a 'ija 'îni 'ad̄a 'Ânakħ 'Al̄lah.

35. Pad̄a ka''ejsôkan harînja pûla berdirîlah Jaħjâ, dàn duw̄a 'awrang der̄i pad̄a murîd p nja.

36. Mak̄a 'ija pawn tengokħlah 'âkan Ꭓîsàj berdjâlan p, dàn

katâlah : lihatlah ’ânakh domba ’Allah.

37. Maka kaduwa murîd ’îtu dengarlah dija kâta ρ, lâlu meng’’îkotlah Xîsâj.

38. Bermûla tatkâla Xîsâj berpâling dirînja, dán melîhat marîka ’îtu meng’’îkot, maka berſabdâlah ’ija padânja:

39. ’Apâtah kâmu mentjahârij ? maka ſombahlah marîka ’îtu padânja : hej mawlânâ, (jang tatkâla tersâlin, ’artînja ’ada, hej gûruw,) dimâna ’angkaw dijam ?

40. Berſabdâlah ’ija pada marîka ’îtu: dâtanglah lâlu lîhatlah. Maka dâtanglah marîka ’îtu lâlu lîhatlah dimâna ’ija ’ada dijam, dán tinggallah ſertânja pada ſahârij ’îtu. Maka ’adâlah ſakira ρ djàm jang kaſapûloh.

41. Bermûla ’adâlah ’Andarijâ sûdâra lâki ρ SJîmawn Petrus ’îtu ſa’’awrang deri pada kaduwânja ’îtu, jang ſudahlah dengar ’îtu deri pada Jahhjâ, dán ſudahlah meng’’îkot dija.

42. ’Ija ’îni dihûlu mendâpatlah sûdarânja SJîmawn, dán katâlah padânja : kâmij ſudah mendâpat ’Elmesêhh, jang tatkâla tersâlin, ’artînja ’ada, ’Urâpan.

43. Maka dehentarkannja dija ’îtu kapada Xîsâj : maka Xîsâj pawn menejngokhlah dija, dán berſabdâlah ’angkaw ’îni ’ada SJîmawn ’ânakh Jûnus : ’angkaw ’îni ’âkan diſebùt TSefâ, jang ’artînja ’ada Petrus.

44. Pada ka’’ejsôkan harînja ſukâlah Xîsâj kaluwar pergi kapada Djalîlâ : maka ’ija mendâpatlah Filipus, dán berſabdâlah padânja : meng’’îkotlah ’âku.

45. ’Adapawn Filipus ’adâlah deri pada Bejt TSajdâ, jang negerìj ’Andarijâ dán Petrus.

46. Filipus pawn mendâpatlah Netan’’ejl, dán katâlah padânja : kâmij ſudah mendâpat dija ’îtu, ’âkan sijâpa Mûsáj ſudah menjûrat didâlam Tawrât, dán ſegala Nabìj, katahuwij Xîsáj ’ânakh lâki ρ Jûſof, deri pada negerìj Nâtsirat.

47. Maka berkatâlah Netan’’ejl padânja: dâpatkah bârang jang bâjik timbul deri pada Nâtsirat ? berkatâlah Filipus padânja : dâtanglah lâlu lîhatlah.

48. Xîsáj pawn lihatlah Netan’’ejl dâtang kapadânja, dán ſabdâlah ’âkan dija ’îtu : lîhatlah desîni ſonggoh ρ ſa’’awrang Jiſrâ’’ejlij, jang dâlamnja bûkan ’ada bârang bôhong.

49. Sombahlah Netan’’ejl padânja : deri mâna ’angkaw kenàl ’âku ? sâhutlah Xîsáj dán ſabdâlah padânja ; dihûlu deri pada Filipus ſudah memanggil dîkaw, tatkâla ’angkaw ’adâlah dibâwah pôhon ’ãrâ ’îtu, ’âku ſudah melîhat dîkaw.

50. Sâhutlah Netán’’ejl, dán ſombahlah padânja : jâ mawlânâ ’angkaw ’îni ’ada ’Ânakh ’Allah, ’angkaw ’îni ’ada Râdja ’awrang Jiſrâ’’ejl.

51. Sâhutlah Xîsáj dán ſabdâlah padânja : ’awleh kârana ſebàb ’âku ſudah berkâta padâmu :

'âku ſud̄ah melîhat dîkaw dibâwah pôhon 'ãrâ 'îtu, mak̄a 'angkaw ſud̄ah pertjâja : 'angkaw 'âkan melîhat bab̄arap̄a perkâra jang lebèh besàr der̄i pad̄a ſegal̄a 'îni.

52. Mak̄a berkatâlah 'ija pad̄ânja; 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu : der̄i pad̄a ſakârang 'îni k̄âmu 'âkan melîhat lângit terbûka, dàn ſegal̄a Melâ"îkat 'All̄ah nâjik dàn tûron ka"âtas 'Ânakh 'Insân.

FATSAL JANG KA II.

1. SAbermûla mak̄a pad̄a hârij jang katîga 'ad̄âlah ſawâtu perdjamuw̄an mampilej di-KHanâ negerij Djalîlâ : mak̄a 'îbuw Ꭓîsâj 'ad̄âlah disâna.

2. Mak̄a lâgi Ꭓîsâj ſud̄ahlah terpanggil, dàn murîd ꝑ nja, dâtang kapad̄a perdjamuw̄an mampilej 'îtu.

3. 'Ad̄apawn tatkâla kakurânganlah 'ãjer 'angawr, berkatâlah 'îbuw Ꭓîsâj kapad̄ânja 'îtu : tijâda marîka 'îtu men̄âroh bârang 'ãjer 'angawr.

4. Berſabdâlah Ꭓîsâj pad̄ânja: 'ap̄a kardjâku ſertâmu, jâ parampuw̄an ? bulòm ſampej djamku.

5. Berkatâlah 'ibûnja pad̄a ſegal̄a sâkej : bârang jang 'ija 'âkan berſabda pad̄a kâmu, bow̄atlah 'îtu.

6. Mak̄a 'ad̄âlah disâna bârang 'anàm bâkas 'ãjer der̄ipad̄a bâtu terlatàkh 'âtas Ꭓâdet thahâret 'awrang Jehûdij, ſaſawâtu 'îtu mow̄at duw̄a 'âtaw tîga tapâjan.

7. Berſabdâlah Ꭓîsâj pad̄a marîka 'îtu : 'isîlah ſegala bâkas 'ãjer 'îtu dengan 'ãjer. Mak̄a de"isînja ſegala 'îtu ſampej kamûlut.

8. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu : timbâlah ſakârang, dàn bawâlah 'îtu kapad̄a djûro sâdji. Mak̄a debawânja 'îtu.

9. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah djûro sâdji 'îtu râſa 'ãjer 'îtu jang ſud̄ah ber"ûbah mendjâdi 'angawr, (mak̄a tijadâlah 'ija tâhu der̄i mâna 'îtu 'ad̄âlah : tetâpi tahûlah ſegal̄a sâkej jang ſud̄ahlah men̄imba 'ãjer 'îtu) mak̄a djûro sâdji 'îtu menjarùw mampilej lâki ꝑ,

10. Dàn katâlah 'ija pad̄ânja : ſaſa"awrang dihûlu meng"angkat 'ãjer 'angawr jang bâjik, dàn manakâla 'awrang ſud̄ah mînom râmej ꝑ, tatkâla 'îtu de"angkatnja jang kûrang bâjiknja : tetâpi 'angkaw 'îni ſud̄ah simpan 'ãjer 'angawr jang bâjik 'îtu ſampej ſakârang.

11. Permulâ"an ſegal̄a tanda 'îni Ꭓîsâj ſud̄ah berbow̄at di-KHanâ negerij Djalîlâ, dàn ſud̄ah menjatâkan kamulijâ"annja : mak̄a pertjajâlah ſegal̄a murîdnja 'âkan dija.

12. Komedijen der̄i pad̄a 'îtu tûronlah 'ija kapad̄a Kafernalhûm, 'ija 'îni, dàn 'ibûnja, dàn sûdâra ꝑ nja lâki ꝑ, dàn murîd ꝑ nja : mak̄a tinggallah marîka 'îtu disâna tijâda bab̄arap̄a hârij lamânja.

13. Mak̄a Fâſalh 'awrang

Jehûdij 'ìtu hampirlah dâtangnja, dàn Xîsâj ber''angkatlah kapada Jerûſjalejm.

14. Maka didâlam Kazbah mendâpatlah 'ija babarapa 'awrang jang mendjuwal lembuw p, dàn domba p, dàn merpâtij p, lâgi babarapa 'awrang penûkar pîtis dûdokh disâna.

15. Dàn ſatelàh ſudah 'ija berbowat ſawâtu tjomôtij deri pada tâlij p, maka debowangnja ſakalijen 'awrang 'ìtu deri dâlam Kazbah, lâgi ſegala domba p dàn lembuw p; dàn ſegala pîtis 'awrang tſarâf detuwangnja, dàn ſegala mâjidah debâlikhnja.

16. Maka berſabdâlah 'ija pada 'awrang jang mendjuwal merpâtij p: 'ambillah ſegala bârang 'îni lâlu deri sîni: djânganlah kâmu djadîkan khobah Bapâku 'âkan tampat bilìj djuwal.

17. Maka terkenanglah murîd p nja, bahuwa ſudah tersûrat: ghajrat khobahmu ſudah meng''antjorkàn 'âku.

18. Sebàb 'ìtu sâhutlah 'awrang Jehûdij, dàn katâlah padânja: 'apa tanda 'angkaw tondjokh pada kâmij, bahuwa 'angkaw bawleh berbowat ſegala perkâra 'ìni?

19. Sâhutlah Xîsâj dàn ſabdâlah pada marîka 'ìtu: rombakhlah Kazbah 'ìni, maka 'âku 'âkan membângon dija 'ìtu dâlam tîga hârij.

20. Sebàb 'ìtu berkatâlah 'awrang Jehûdij: 'ampat pûloh 'anàm tâhon lamânja Kazbah 'îni ſudah taper''ûſah, 'antah 'angkawkah 'îni 'âkan membângon dija 'ìtu dâlam tîga hârij?

21. 'Adapawn 'ija djûga katâkanlah 'ìtu 'âkan Kazbah tûbohnja.

22. Sebàb 'ìtu ſatelàh ſudah 'ija bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p, maka terkenanglah murîd p nja, bahuwa ſudahlah 'ija katâkan 'ìtu padânja: maka pertjajâlah marîka 'ìtu Sûrat p an, dàn perkatâ''an 'ìtu, jang Xîsâj ſudahlah katâkan.

23. Dàn ſedàng 'ija 'adâlah di-Jerûſjalejm pada mâſa râja Fáſalh, maka pertjajâlah bânjakh 'awrang 'âkan namânja, ſedàng delîhatnja ſegala tandânja jang debowatnja.

24. Tetâpi Xîsâj djûga tijadâlah hârapkan dirînja kapada marîka 'ìtu, 'awleh kârana ſebàb 'ija meng''enàl ſakalijen 'awrang 'ìtu:

25. Dàn ſebàb tijadâlah 'ûſah padânja ſopâja bârang ſa''awrang memberìj ſjaksi 'âkan perìj lhâl mânusija: kârana 'ija ſendîrij meng''atahuwîlah 'apa 'ada dâlam bâthin mânusija.

FATSAL JANG KA III.

1. SAbermûla maka 'adâlah ſa''awrang mânusija deri 'antâra 'awrang Farîsij, Nikodejmus namânja, ſa''awrang panghûlu 'antâra 'awrang Jehûdij:

2. 'Ija 'îni dâtanglah kapada Xîsâj pada mâlam, dàn ſombahlah padânja: hej mawlânâ, kâmij tâhu bahuwa 'angkaw 'ada

gûruw jang ſudah dâtang deri pada fihakh 'Allah: kârana ſaʺawrang pawn tijâda ſampat berbowat ſegala tanda 'îni, jang 'angkaw 'îni berbowat, djikalaw tijâda 'Allah 'ada baſerta dengan dija.

3. Sâhutlah ʿÎsâj dàn katâlah padânja: 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda padâmu: djikalaw tijâda ſaʺawrang taperʺânakh pûla, tijâda 'ija ſampat melihat karadjâʺan 'Allah.

4. Sombahlah Nikodejmus kapadânja: bagimâna ſaʺawrang mânuſija ſampat deperʺânakh, ſedàng tuwah 'adânja? 'adâkah 'ija ſampat pada kaduwa kâli mâſokh kadâlam purùt 'ibûnja, dàn deperʺânakh?

5. Sâhutlah ʿÎsâj: 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda padâmu, djikalaw ſaʺawrang tijâda deperʺânakh deri pada 'ãjer dàn Rôkh, tijâda 'ija ſampat mâſokh kadâlam karadjâʺan 'Allah.

6. Bârang jang taperʺânakh deri pada dâging, 'îtu dâging 'adânja: dàn bârang jang taperʺânakh deri pada Rôkh, 'îtu Rôkh 'adânja.

7. Djânganlah hhejrân, bahuwa 'âku ſudah berkâta padâmu: ſajogijânja kâmu deperʺânakh pûla.

8. 'Ângin bertijop kamâna dekahendakînja, dàn 'angkaw dengar bunjînja, tetâpi tijâda 'angkaw mengʺatahuwij deri mâna dâtangnja, dàn kamâna pergînja: demikijen djûga 'ada ſaſaʺawrang jang taperʺânakh deri pada Rôkh.

9. Sâhutlah Nikodejmus, dàn ſombahlah padânja: bagimâna ſegala perkâra 'îni dâpat djâdi?

10. Sâhutlah ʿÎsâj dàn ſabdàlah padânja: 'angkawkah 'îni 'ada gûruw 'awrang Jiſrâʺejl, dàn tijadâkah 'angkaw mengʺatahuwij ſegala perkâra 'îni?

11. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda padâmu; bahuwa kâmij mengʺùtjap bârang jang kâmij mengʺatahuwij, dàn berſjakſi bârang jang kâmij ſudah melihat: tetâpi tijâda kâmu tarîma kaſjakſiʺan kâmij.

12. Djikalaw 'âku ſudah katâkan bârang hhâl dunjâwij, dàn kâmu ſudah tijâda pertjâja: bagimâna kâmu 'âkan pertjâja, manakâla 'âku katâkan bârang hhâl ſamâwij pada kâmu?

13. Maka bârang ſaʺawrang pawn ſudah tijâda nâjik mâſokh ſawrga, melâjinkan jang ſudah tûron deri dâlam ſawrga, 'ija 'îtu, 'Ânakh 'Insân jang 'ada didâlam ſawrga.

14. Maka ſeperti Mûsâj ſudah meninggîkan 'ûlar 'îtu didâlam pâdang Tijah, bagîtu ſajogijânja 'Ânakh 'Insân 'îtu detinggîkan.

15. Sopâja ſaſaʺawrang jang pertjâja 'âkan dija 'îtu djângan binâſa, hânja berʺawleh kahidôpan kakàl.

16. Kârana ſasângat 'Allah ſudah mengʺasêhij 'îsij dunjâ, ſahingga 'ija ſudah karunjâkan 'Ânakhnja lâki p jang tonggal, ſopâja ſaſaʺawrang jang pertjâja

'âkan dij̄a 'îtu djângan binâſa, hânja berʺawleh kahidôpan kakăl.

17. Kârana ſud̄ah tijâda 'Al̄lah menjûroh 'Ânakħnja l̄âki ρ mâſokħ dunjâ, ſopâja 'ij̄a mengħukumkan 'âtas 'îsij dunjâ, tetâpi ſopâja 'îsij dunjâ dechalâtskan 'awlehnja.

18. Sijâpa jang pertjâja 'âkan dij̄a, tijâda 'ij̄a kēna ħukum ; tetâpi sijâpa jang tijâda pertjâja, ſadij̄a 'ij̄a ſud̄ah kēna ħukum : 'awleh kârana ſebàb ſud̄ah tijâda 'ij̄a pertjâja 'âkan nâma 'Ânakħ 'Al̄lah jang tonggal.

19. 'Ad̄apawn 'îni 'ad̄a ħukum 'îtu, bahuw̄a taràng ſud̄ah mâſokħ kadâlam dunjâ, dán mânusij̄a ρ ſud̄ah mengʺasêhij kalàm lebèh der̄i pada taràng: kârana ſegal̄a perbowâtannja 'ad̄âlah djâhat.

20. Kârana ſaſaʺawrang jang berbow̄at djâhat 'îtu membintjij taràng: dán tijâda 'ij̄a dâtang kapad̄a taràng, ſopâja ſegal̄a perbowâtannja djângan detampelekħ

21. Tetâpi sijâpa jang berbow̄at ſabenarnja, 'ij̄a dâtang kapad̄a taràng, ſopâja denjatâkan ſegal̄a perbowâtannja, bahuw̄a 'îtu ſud̄ah taperbow̄at dengan kahendakħ 'Al̄lah.

22. Komedij̄en der̄i pad̄a demīkij̄en 'îtu dâtanglah Xîsáj, dán murîd ρ nja mâſokħ tânah Jehûdâ, dán kûling ρ lah disâna ſerta marîka 'îtu, dán permandîkanlah.

23. Sabermûla mak̄a Jaħjâ lâgi 'ad̄âlah permandîkan di Xejnawn dekàt ſJaxalîm, 'awleh kârana bânjakħ 'ãjer 'ad̄âlah disâna : mak̄a berdâtanglah 'awrang, dán depermandîkanlah.

24. Kârana bulòm Jaħjâ ſud̄ahlah terbow̄ang kadâlam pandjâra.

25. 'Arkij̄en mak̄a timbullah ſawâtu masʺâlet diʺantâra bârang 'awrang der̄i pad̄a murîd ρ Jaħjâ, ſerta dengan 'awrang Jehûdij 'âkan thahâret.

26. Mak̄a dâtanglah marîka 'îtu kapad̄a Jaħjâ, dán ſombahlah pad̄ânja : hej mawlânâ, 'áwrang 'îtu jang 'ad̄âlah ſertâmu diſabaràng Jardejn, pad̄a sijâpa 'angkaw 'îni ſudah memberij ſjaksi, bahuw̄a ſaſonggohnja, 'ij̄a djûga 'ad̄a permandîkan, dán ſakalij̄en 'awrang dâtang kapadânja.

27. Sâhutlah Jaħjâ dán katâlah: ſaʺawrang mânusija tijâda ſampat tarîma bârang ſaperkâra, djik̄alaw ſud̄ah tijâda 'îtu dekarunjâkan pad̄ânja der̄i dâlam ſawrga.

28. Kâmu 'îni ſendîrij 'ad̄a ſjaksi pad̄âku, bahuw̄a ſud̄ah kukâta : 'âku 'îni bûkan 'ad̄a 'Elmesêħ, tetâpi bahuw̄a 'âku ſud̄ah tersûroh kahadâpan dija 'îtu.

29. Sijâpa jang bermampilej parampuw̄an 'ij̄a 'ad̄a mampilej lâki ρ: tetâpi tamàn mampilej lâki ρ, jang berdîrij dán menēngar dij̄a 'îtu, 'ij̄a berſuk̄a ρ an der̄i kârana ſawâra mampilej lâki ρ. Sebàb 'îtu mak̄a kaſukâʺanku 'îni ſud̄ah ganàp.

30. Sajogijanjâlah 'ija 'îtu bertambah p, hânja 'âku 'îni dekûrangkan.

31. Sijâpa jang dâtang derī tinggij, 'ija 'ad̄a lebèh tinggij derī pad̄a ſakalijen : sijâpa jang mulânja derī pad̄a bûmi, 'ija 'ad̄a derī pad̄a bûmi, dán berkâta p bârang jang derī pad̄a bûmi : sijâpa jang dâtang derī pad̄a ſawrga, 'ija 'ad̄a lebèh tinggij derī pad̄a ſakalijen.

32. Mak̄a bârang jang telàh delihatnja dán dedengarnja, 'ija ſjaksîkan 'îtu: mak̄a ſa″awrang pawn tijâda tarîma kaſjaksî″annja.

33. Sijâpa jang ſud̄ah tarîma kaſjaksî″annja, 'ija ſud̄ah menjonggohkan, bahuw̄a 'Allah 'ad̄a benàr.

34. Kârana 'awrang jang tersûroh 'awleh 'Allah 'îtu, 'ija meng″atâkan fermân p 'Allah : kârana tijâda 'Allah karunjâkan Rôkh 'îtu ſa″ûkor p.

35. Bâpa meng″asêhij 'Ânakh lâki p, dán ſud̄ah ſarahkan ſamowânja kapad̄a tângannja.

36. Sijâpa jang pertjâja 'âkan 'Ânakh lâki p, 'ija ber″awleh kahidôpan kakàl : tetâpi sijâpa jang durhâka kapad̄a 'Ânakh lâki p, tijâda 'ija 'âkan melîhat kahidôpan; hânja morka 'Allah tinggal dijam 'âtasnja.

FATSAL JANG KA IV.

1. TAtkâla kalàkh Ṭûhan meng″atahuw̄ij, bahuw̄a 'awrang Farîsij ſud̄ahlah men̄engar, bahuw̄a Ẋîsâj meng″adâkan dán permandîkan lebèh bânjakh murîd derī pad̄a Jaḥjâ :

2. (Welâkin Ẋîsâj ſendîrij tijadâlah permandîkan, hânja murîd p nja djûga.)

3. Mak̄a 'ija men̄inggalkanlah tânah Jehûdâ, dán pergîlah pûlang kapad̄a tânah Ɠalîlâ.

4. Mak̄a tijâda dâpat tijâda 'ija melintas Sjawmerawn.

5. 'Arkijen mak̄a dâtanglah 'ija mâſokh ſawâtu negerij Sjawmerawn, jang bernâma Sjikàr, dekàt ſapanggal bendang 'îtu, jang Jaẋkhûb ſudah memberij bagī Jûſof 'ânakhnja lâki p.

6. Mak̄a disâna 'adâlah mâta 'ãjer jang pûnja Jaẋkhûb : 'arkijen mak̄a Ẋîsâj, jang lelàh derī pad̄a perdjalânan, dûdokhlah bagītu bersîsij mâta 'ãjer 'îtu. 'Adapawn 'adâlah ſakîra p djàm jang ka″anàm :

7. Mak̄a dâtanglah ſa″awrang parampuw̄an derī pad̄a Sjawmerawn hendakh menimba 'ãjer. Berkatâlah Ẋîsâj padânja : berîlah 'âku mînom.

8. Kârana ſegal̄a murîdnja ſud̄ahlah pergi mâſokh negerij, ſopâja debilînja makânan.

9. Sebàb 'îtu mak̄a berkatâlah parampuw̄an Sjawmerawnij 'îtu pad̄ânja : bagīmâna 'angkaw 'îni, jang 'ad̄a ſa″awrang Jehûdij, minta mînom derī pad̄âku, ſedàng bejta 'ad̄a ſa″awrang parampuw̄an Sjawmerawnij ? kârana 'awrang Jehûdij tijâda berdjînakh p an dengan 'awrang Sjawmerawnij.

10. Sâhutlah Xîsáj dán katâlah pad̄ânja: djik̄alaw 'angkaw kenàl 'anugarah 'Allah, dán sijâpa 'ad̄a dija 'îtu, jang kâta p pad̄âmu; berîlah 'âku mînom: 'angkaw 'îni kawnun ſud̄ahlah minta der̄i pad̄ânja, dán ſud̄ahlah 'ija memberìj pad̄âmu 'ãjer jang hidop.

11. Berkatâlah parampuw̄an 'îtu pad̄ânja: jâ Tuw̄an, tijâda 'ad̄a bârang timba pad̄âmu, dán parîgij ad̄a dâlam: der̄i mâna kalàkh 'angkaw ber"awleh 'ãjer hîdop 'îtu?

12. 'Ad̄âkah 'angkaw 'îni lebèh besàr der̄i pad̄a Jaxkhûb mawjang kâmij, jang ſud̄ah memberìj parîgij 'îtu pada kâmij? mak̄a 'ija ſendîrij ſud̄ah mînom der̄i pad̄ânja 'îtu, lâgi 'ânakh p nja dán binâtang p nja.

13. Sâhutlah Xîsáj dán katâlah pad̄ânja: ſaſa"awrang jang mînom der̄i pad̄a 'ãjer 'îni, 'ija 'âkan berdahâga pûla:

14. Tetâpi djik̄alaw bârang sijâpa 'âkan hâbis mînom der̄i pad̄a 'ãjer 'îtu, jang 'âku 'îni 'âkan memberìj pad̄ânja, tijâda 'ija 'âkan berdahâga pad̄a ſalâma p nja: tetâpi 'ãjer 'îtu jang 'âku 'âkan memberìj padânja, 'îtu 'âkan djâdi dâlamnja ſawâtu mâta 'ãjer jang berpantjâran ſampej kapad̄a kahidôpan kakàl.

15. Berkatâlah parampuw̄an 'îtu kapad̄ânja: jâ Tuw̄an, berîlah pad̄âku 'ãjer 'îtu, ſopâja djângan bejta berdahâga, dán djângan bejta dâtang kamârij 'âkan men̄imba 'ãjer.

16. Berk̄atâlah Xîsáj pad̄ânja: pergîlah, panggillah ſuwamîmu, lâlu dâtanglah kamârij.

17. Sâhutlah parampuw̄an 'îtu dán katâlah: tijâda bejta berſuwâmij, Katâlah Xîsaj pad̄ânja: 'angkaw ſud̄ah kâta betùl p, bahuw̄a tijâda bejta berſuwâmij.

18. Kârana 'angkaw ſud̄ah berſuwâmij lîma 'awrang, dán jang ſakârang 'ad̄a pad̄âmu, 'îtu bûkan 'ad̄a ſuwamîmu: 'angkaw ſud̄ah katâkan 'îtu dengan ſabenarnja.

19. Sombàhlah parampuw̄an 'îtu pad̄ânja: jâ Tûhan, pâtek melîhat, bahuw̄a 'angkaw 'îni 'ad̄a ſa"awrang Nabìj.

20. Bâpa p kâmij ſud̄ah ſombah ſudjûd di"âtas bûkit 'îni: mak̄a kâmu 'îni berkâta, bahuw̄a di-Jerûſjalejm 'ad̄a tampat, d̄imâna hâros 'awrang ſombah ſudjûd.

21. Berſabdâlah Xîsáj pad̄ânja 'îtu: hej parampuw̄an, pertjajâlah pad̄âku, bahuw̄a dâtang djàm, manakâla bûkan di"âtas bûkit 'îni, dán bûkan di-Jerûſjalejm, kâmu 'âkan ſombah ſudjûd pad̄a Bâpa,

22. Kâmu 'îni ſombah ſudjûd pad̄a bârang jang kâmu tijâda tâhu, kâmij 'îni ſombah ſudjûd pad̄a bârang jang kâmij tâhu: kârana chalâts 'îtu mulânja der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij.

23. Tetâpi djàm dâtang, dán 'ad̄a ſakârang, manakâla ſegal̄a 'awrang, jang ſombah ſudjûd dengan ſabenarnja, 'îtu 'âkan ſombah ſudjûd pada Bâpa dengan

rôḥ dán ḥakhîkhet: kârana lâgi Bâpa menontut ſegala 'awrang jang ſombah ſudjûd padânja dengan demikijen perînja.

24. 'Allah djûga Rôḥ, maka ſegala 'awrang jang ſombah ſudjûd padânja, 'îtu hâros ſombah ſudjûd dengan rôḥ dán ḥakhîkhet.

25. Sombahlah parampuwan 'îtu padânja: pâtek tâhu, bahuwa dâtang 'Elmesêḥ, jang diſebùt 'Urâpan: manakâla 'ija 'îni ſudah dâtang, maka 'ija 'âkan berchabarkan ſamowânja pada kâmij.

26. Berſabdâlah Ꭓîsâj padânja 'îtu: 'âku 'îni 'ada dija 'îtu, jang kerkâta ϸ ſertâmu.

27. Maka dâlam pada 'îtu pawn dâtanglah murîd ϸ nja, dán ḥejrânlah, bahuwa 'ija berkâta ϸ lah dengan ſa''awrang parampuwan: tetâpi bârang ſa''awrang pawn tijadâlah berkâta; 'apâtah 'angkaw bertânja? 'âtaw, 'apâtah 'angkaw berkâta ϸ ſertânja?

28. 'Arkijen maka parampuwan 'îtu meninggalkanlah bâkas 'ãjernja, dán pergîlah berdjâlan kapada negerij, dán katâlah pada 'awrang bânjakh:

29. Marîlah, lihatlah ſa''awrang mânusija, jang ſudah katâkàn padâku ſegala ſaſawâtu jang ſudah kubowat: bûkankah 'ija 'îni 'ada 'Elmesêḥ?

30. 'Arkijen maka kaluwarlah marîka 'îtu deri dâlam negerìj, dán dâtanglah kapâdânja.

31. Maka ſamantâra 'îtu mintâlah murîd ϸ padânja, ſombahnja: hej mawlânâ, ſantaplah 'awlehmu.

32. Tetâpi berſabdâlah 'ija pada marîka 'îtu: 'ada bârang rezikhij padâku 'âkan ſantap, jang kâmu tijâda katahuwij.

33. 'Arkijen maka berkatâlah murîd ϸ nja ſa''awrang kapada ſa''awrang: ſudahkah bârang ſa''awrang membâwa kapadânja 'apa ϸ 'âkan ſantap?

34. Berſabdâlah Ꭓîsâj pada marîka 'îtu: rezikhîku 'ada, ſopâja 'âku berbowat kahendakh 'awrang 'îtu jang ſudah menjûroh 'âku, dán ſopâja 'âku menjempornâkan perbowâtannja.

35. Bûkankah kâmu 'îni berkâta, bahuwa 'ada lâgi 'ampat bûlan ſelangnja, maka dâtang mâſa penuwijan? bahuwa ſaſonggohnja 'âku berſabda pada kâmu, 'angkatlah mâta ϸ kâmu, lâlu pandanglah ſegala bendang: kârana ſadija ſudah 'îtu pûtih rupânja 'âkan dekatàm.

36. Dán sijâpa jang meng''atàm, 'ija tarîma 'ûpah, dán kompolkan bowah ϸ dâtang kapada kahidôpan kakàl: ſopâja bâjik 'awrang jang menâbor, bâjik 'awrang jang meng''atàm, 'îtu berſuka ϸ an sâma ϸ.

37. Kârana dâlam ḥâl 'îni peng''âta 'îtu 'ada benàr, bahuwa ſa''awrang lâjin 'ada jang menâbor, dán ſa''awrang lâjin jang meng''atàm.

38. 'Âku 'îni ſudah menjûroh kâmu 'âkan meng''atàm bârang jang kâmu 'îni ſudah tijâda ba-

k̄ardja: 'awrang lâjin ſud̄ah bak̄ardja, dán kâmu 'îni ſud̄ah mâſokh dâtang kapad̄a pak̄ardjâ''annja.

39. Mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a 'awrang Sjawmerawnij der̄i dâlam negerìj 'îtu djûga ſud̄ah pertjâja 'âkan dija, 'awleh kârana perkatâ''an parampuw̄an 'îtu jang ſud̄ah berſjaksi, bahuw̄a 'ija ſud̄ah katâkan pad̄âku ſegal̄a ſaſawâtu jang ſud̄ah kubow̄at.

40. Sebàb 'îtu dem̄i 'awrang Sjawmerawnij dâtang kapad̄ânja, mak̄a mintâlah marîka 'îtu kapad̄ânja, ſopâja 'ija tinggal ſertânja: 'arkijen mak̄a tinggallah 'ija diſâna bârang duw̄a hârij lamânja.

41. Mak̄a lebèh bânjakh 'awrang ſūd̄ah pertjâja 'awleh kârana perkatâ''annja.

42. Mak̄a katâlah marîka 'îtu pad̄a parampuw̄an 'îtu: bahuw̄a kâmij pertjâja bûkan lâgi 'awleh kârana ſebàb pat̄utôranmu kârana kâmij ſendîrij ſud̄ah dengar, dán tâhu bahuw̄a 'ija 'îni 'ad̄a dengan ſabenarnja 'Elmesêkh, Muchal̄its dunjâ.

43. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a duw̄a hârij kaluw̄arlah 'ija der̄i ſâna, dán pergîlah berdjâlan ka-Djalîlâ.

44. Kârana Xîsâj ſendîrij ſud̄ah berſjaksi, bahuw̄a ſa''awrang Nabìj tijâda ber''awleh 'hormat dâlam negerìj 'atſal dirînja.

45. 'Apabila kalàkh 'ija dâtang mâſokh tânah Djalîlâ, mak̄a 'awrang Djalîlij ſud̄ah menjambot dija, ſedàng marîka 'îtu ſūd̄ah melîhát ſegal̄a ſaſawâtu jang telàh debow̄atnja di-Jerûſjalejm pad̄a mâſa râja: kârana marîka 'îtu lâgi ſud̄ahlah dâtang 'âkan mem̄ulijâkan mâſa râja 'îtu.

46. 'Arkijen mak̄a dâtanglah Xîsâj pûla mâſokh KHanâ negerìj Djalîlâ, dimâna 'ija ſud̄ahlah meng''ûbahkan 'âjer mendjâdi 'angawr. Mak̄a 'ad̄âlah ſa''awrang pagâwej Râdja, jang 'ânakhnja lâki p 'ad̄âlah sâkit di-Kafernakhûm.

47. Satelàh 'ija 'îni dengar, bahuw̄a dâtanglah Xîsâj der̄i pad̄a tânah Jehûdâ mâſokh tânah Djalîlâ, mak̄a pergîlah 'ija kapadânja, dán mintâlah pad̄ânja, ſopâja 'ija tûron dán ſombohkan 'ânakhnja lâki p: kârana hampir 'ija mâwu mâti.

48. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Xîsâj kapad̄ânja: djik̄alaw bulòm kâmu melîhat tanda p dán muxdjizat p, mak̄a tijâda kâmu 'âkan pertjâja.

49. Sombahlah pagâwej Râdja 'îtu kapad̄ânja: jâ Tûhan; tûronlah kirânja dihûlu der̄i pad̄a mâti 'ânakhku.

50. Berſabdâlah Xîsâj pad̄ânja: pergîlah 'angkaw berdjâlan; kârana 'ânakhmu lâki p 'ad̄a hîdop. Mak̄a mânusija 'îtu pertjajâlah perkatâ''an 'îtu jang Xîsâj katâkanlah pad̄ânja: lâlu pergîlah 'ija berdjâlan.

51. 'Ad̄apawn tatkâla 'ija tûron, mak̄a hamba p nja bertemûlah dengan dija, dán bercha-

barkanlah, ſombahnja: bahuwa 'anakhmu 'ada hîdop.

52. 'Arkijen maka bertanjâlah 'ija pada marîka 'îtu 'âkan djàm, pada jang mâna ſudahlah lebèh bâjik rasânja : maka ſombahlah marîka 'îtu padânja : bahuwa kalemârin ſakîra p djàm jang katûdjoh damàm ſudah meninggalkan dija.

53. 'Arkijen maka meng''âkawlah bâpa 'îtu, bahuwa djâdi 'îtu pada djàm 'îtu djûga, jang dâlamnja Xîsâj ſudahlah berſabda padânja : bahuwa 'ânakhmu lâki p 'ada hîdop : maka pertjajâlah 'ija ſendîrij, dán ſaganàp 'îsij rûmahnja.

54. 'Inilah pûla tanda jang kaduwa jang Xîsâj ſudah berbowat, ſatelàh ſudah 'ija dâtang deri pada tânah Jehûdâ mâſokh tânah Djalilâ.

FATSAL JANG KA V.

1. KOmedijen deri pada demikijen 'îtu 'adâlah mâſa râja 'awrang Jehûdij, maka mûdikhlah Xîsâj kapada Jerûſjalejm.

2. 'Adapawn di-Jerûſjalejm dekàt pintu gerbang domba p 'adâlah ſawâtu kolàm, jang dengan bahâſa Xibrânij diſebût Bejt Hheſdâ, jang bertinggil lîma.

3. Didâlam ſegala 'îtu terhentarlah ſawâtu kabanjâkan besàr deri pada 'awrang jang sâkit pejah, jang bûta, jang timpang, jang tjâpikh kering, menantikan penggarâkan 'ãjer.

4. Kârana bejasâlah ſa''awrang Melâ''îkat tûron pada bârang kotîka kadâlam kolàm 'îtu, dán menghâruw 'ãjer 'îtu : bârang sijâpa kalàkh tûron mâſokh dihûlu komedijen deri pada pangharuwan 'ãjer 'îtu, 'ija djâdi ſomboh, bârang bagimâna penjâkit pawn 'ada djangkit padânja.

5. Maka disâna 'adâlah ſa''awrang mânusija jang tîga pûloh dawlâpan tâhon lamânja ſudahlah kena sâkit.

6. Satelàh ſudah Xîsâj melîhat dija 'îtu bâring p terhentar, dán meng''atahuwij bahuwa barapa wakhtu lamânja ſudah ſakârang 'ija kena sâkit, maka berſabdâlah 'ija padânja : ſukâkah 'angkaw djâdi ſomboh ?

7. Maka sâhutlah 'awrang sâkit 'îtu padânja : jâ Tûhan, bârang ſa''awrang bûkan 'ada pada pâtek, ſopâja 'ija lâbohkan pâtek kadâlam kolàm, manakâla 'ãjer 'îtu deharûkan : dán ſamantâra pâtek 'îni dâtang, maka tûron 'awrang lâjin dihûlu deri pada pâtek.

8. Berſabdâlah Xîsâj padânja : bângonlah, 'angkatlah tîlammu, lâlu berdjâlanlah.

9. Maka ſabantar djûga djadîlah mânusija 'îtu ſomboh : dán 'angkatlah tîlamnja, lâlu berdjâlanlah. Maka 'adâlah ſabtu pada hârij 'îtu djûga.

10. 'Arkijen maka berkatâlah 'awrang Jehûdij pada 'awrang 'îtu jang telàh djadi njâman : 'ada ſabtu, tijâda hhalâl 'angkaw memikol tîlammu.

11. Sâhutlah 'ija pada marî-

ka 'itu : 'awrang jang ſud̄ah djadîkan bejta ſomboh, 'ija djûga ſud̄ah berſabda pad̄a bejta : 'angkatlah tîlammu, lâlu berdjâlanlah.

12. 'Arkijen mak̄a marîka 'îtu bertanjâkanlah dija : sijâpa 'ad̄a mânusija 'îtu, jang ſud̄ah berſabda pad̄âmu 'angkatlah tîlammu, lâlu berdjâlanlah ?

13. 'Ad̄apawn 'awrang jang telàh djâdi ſomboh 'îtu tijadâlah tâhu sijâpa 'ad̄ânja : kârana Xîsâj ſud̄ahlah lâlu linnjap, ſedàng bânjakh razijet 'adâlah pad̄a tampat 'îtu.

14. Komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'îni Xîsâj mendâpatlah dija didâlam Kazbah, dàn berſabdâlah pad̄ânja : bahuw̄a ſaſonggohnja 'angkaw ſud̄ah djâdi ſomboh : djânganlah berdawſa lâgi, ſopâja djângan bârang belâ jang lebèh djâhat berlâku pad̄âmu.

15. Pergîlah mânusija 'îtu berdjâlan, dàn berchabarkanlah pad̄a 'awrang Jehûdij, bahuw̄a Xîsâj 'ad̄a dija 'îtu, jang ſud̄ah djadîkan dija ſomboh.

16. Mak̄a ſebàb 'îtu 'awrang Jehûdij menghambatlah Xîsâj, dàn ſukâlah membûnoh dija, 'awleh kârana 'ija ſud̄ah berbow̄at perkâra p 'îni pad̄a ſabtu.

17. Mak̄a sâhutlah Xîsâj pad̄a marîka 'îtu : Bapâku 'ad̄a bak̄ardja ſampej ſakârang, dàn 'âku 'îni 'ad̄a bak̄ardja lâgi.

18. Sebàb 'îtu mak̄a mâkin lebèh 'awrang Jehûdij ſukâlah membûnoh dija, 'awleh kârana bûkan sâdja derombalkhnja ſahtu, hânja lâgi diſebutnja 'All̄ah 'îtu Bâpa dirînja, dedjadîkannja ſendirînja sâma târa dengan 'All̄ah.

19. 'Arkijen mak̄a sâhutlah Xîsâj, dàn katâlah pad̄a marîka 'îtu : 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabdà pad̄a kâmu, 'Ânakh lâki p tijâda dâpat berbow̄at ſaſawâtu der̄i pad̄a ſendirînja, melâjinkan 'ija mel̄îhat Bâpa berbow̄at dem̄ikijen 'itu : kârana ſegal̄a ſaſawâtu jang 'ija 'îtu berbow̄at, mak̄a ſabâgejnja lâgi 'Ânakh lâki p berbow̄at dem̄ikijen 'îtu.

20. Kârana Bâpa meng'asêhij 'Ânakh lâki p, dàn men̄ondjokh pad̄ânja bârang ſakalijen jang 'ija djûga berbow̄at : mak̄a 'ija 'âkan men̄ondjokh pad̄ânja bab̄arap̄a kardja jang lebèh besàr der̄i pad̄a ſegal̄a 'îni, ſopâja kâmu 'îni ħejrân.

21. Kârana ſeperti Bâpa membangkitkan, dàn menghîdopkan 'awrang mâti p, bag̃îtu lâgi 'Ânakh lâki p menghîdopkan bârang sijâpa jang dekahendakînja.

22. Kârana lâgi Bâpa tijâda mengħukumkan bârang ſa'awrang, hânja ſud̄ah memberìj ſamow̄a ħukum pad̄a 'Ânakh lâki p :

23. Sopâja ſakalijen 'awrang mengħormâtij 'Ânakh lâki p, ſeperti 'ija mengħormâtij Bâpa. Sijâpa jang tijâda mengħormâtij 'Ânakh lâki p, 'ija tijâda meng-

ħormâtij Bâpa jang ſud̄ah meñjûroh dija.

24. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu: bahuw̄a bârang sijâpa jang men̄engar perkatâ″anku, dàn pertjâja pad̄a dija jang ſud̄ah menjûroh 'âku, 'ija ber″awleh kahidôp̄an kakàl, dàn tijâda mâſolkh ħukum mawt: tetâpi 'ija ſud̄ah berpindah der̄i pad̄a mawt kapad̄a kahidôpan.

25. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu: bahuw̄a djàm dâtang dàn 'ad̄a ſakârang, manakâla ſegal̄a 'awrang mâti p 'âkan men̄engar ſawâra 'Ânakh 'Allah, mak̄a ſegal̄a 'awrang jang men̄engar 'îtu 'âkan hîdop djûga.

26. Kârana ſeperti Bâpa mempunjâ″ij kahidôpan dâlam ſendirînja, bag̃îtu lâgi 'ija ſud̄ah memberìj pad̄a 'Ânakh lâki p mempunjâ″ij kahidôpan didâlam ſendirînja.

27. Dàn ſud̄ah memberìj pad̄ânja lâgi kawâſa 'âkan meng″ad̄âkan ħukum, 'awleh kârana 'Ânakh 'Insân 'ad̄ânja.

28. Djânganlah kâmu ħejrân 'âkan 'ìtu: kârana dâtang djàm pad̄a jang mâna ſamow̄a 'awrang jang didâlam karâmet p 'âkan men̄engar ſawarânja.

29. Mak̄a marîka 'ìtu 'âkan pergi kaluw̄ar, jaʒnij, ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ah berbow̄at bâjik 'ìtu kapad̄a kabangkîtan kahidôpan: dàn ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ah berbow̄at djâhat 'ìtu kapad̄a kabangkîtan ħukum mawt.

30. Bârang ſawâtu pawn tijâda 'âku 'ìni dâpat berbow̄at der̄i pad̄a ſendiriku. Seperti 'âku dengar, bag̃îtu 'âku mengħukumkan: dàn ħukumku 'ad̄a ʒâdil: kârana tijâda 'âku ſuk̄a berbow̄atkahendakhku, hânja kahendakh Bâpa jang ſud̄ah menjûroh 'âku.

31. Djik̄alaw 'âku 'ìni berſjaksi 'âkan ſendiriku, kaſjaksí″anku bûkan 'ad̄a benàr.

32. 'Ad̄a ſa″awrang lâjin jang berſjaksi 'âkan dâku, dàn 'âku tâhu bahuw̄a kaſjaksí″an, jang 'ija berſjaksi 'âkan dâku, 'ìtu 'ad̄a benàr.

33. Kâmu 'ìni ſud̄ah menjûroh 'awrang pergi kapad̄a Jaħjâ, mak̄a 'ija ſud̄ah memberìj ſjaksi pad̄a kabenâran.

34. Tetâpi tijâda 'âku 'ìni tarîma kaſjaksí″an der̄i pad̄a bârang mânusija: hânja 'âku katâkan ſegal̄a 'ìtu, ſopâja kâmu 'ìni dechalâtskan.

35. 'Ija 'ìtu 'ad̄âlah ſawâtu dijan jang bernjâla dàn bertjahâja: mak̄a kâmu 'ìni ſud̄ah ſuk̄a termâſa didâlam tarangnja ſakotîka djûga lamânja.

36. Tetâpi padâku 'ìni 'ad̄a ſawâtu kaſjaksí″an jang lebèh besàr der̄i pad̄a kaſjaksí″an Jaħjâ: kârana ſegal̄a kardja, jang Bâpa ſud̄ah memberìj pad̄âku 'âkan menjempornâkan dija 'ìtu, ſegal̄a kardja 'ìtu djûga jang 'âku 'ìni berbow̄at 'ìtu berſjaksi 'âkan dâku, bahuw̄a Bâpa ſud̄ah menjûroh 'âku.

37. Mak̄a Bâpa jang ſud̄ah

menjûroh 'âku, 'ija djûga ſudah bersjaksi 'âkan dâku. Maka tijâda penah kâmu ſudah menengar ſawarânja, dàn tijâda kâmu ſudah melîhat rupânja.

38. Maka perkatâ"annja tijâda kâmu pegàng tatap didâlam kâmu: kârana kâmu 'îni tijâda pertjâja pada dija 'îni, jang 'ija 'îtu ſudah menjûroh.

39. Pariksâlah ſegala Sûrat p an: kârana kâmu 'îni ſangka mendâpat kahidôpan kakàl didâlamnja 'îtu: maka ſegala 'îtu djûga 'ada jang bersjaksi 'âkan dâku.

40. Maka tijâda kâmu mâwu dâtang kapadâku, ſopâja kâmu ber"awleh kahidôpan.

41. Tijâda 'âku tarîma hhormat deri pada mânusija p:

42. Tetâpi 'âku meng"enàl kâmu, bahuwa tijâda kâmu mempunjâ"ij mulhhabet 'Allah didâlam ſendirîmu.

43 'Âku 'îni ſudah dâtang dengan nâma Bapâku, maka tijâda kâmu menjambot 'âku: djikalaw dâtang ſa"awrang lâjin dengan nâma dirînja, kâmu 'âkan menjambot dija 'ìtu.

44. Bagimâna kâmu 'îni ſampat pertjâja; ſedàng kâmu tarîma hhormat ſa"awrang deri pada ſa"awrang, dàn tijâda kâmu menontut hhormat jang deri pada fihakh 'Allah jang 'aſa?

45. Djânganlah kâmu ſangka bahuwa 'âku 'îni 'âkan menudôhij kâmu kapada Bâpa: jang menudôhij kâmu 'ija 'ada Mûsâj, jang kâmu 'îni ſudah ber"âſa kapadânja.

46. Kârana djikalaw kâmu pertjâja pada Mûsâj, ſanistjâja kâmu lâgi 'âkan pertjâja padâku: kârana 'ija djûga ſudah menjùrat 'âkan dâku.

47. Tetâpi djikalaw tijâda kâmu pertjâja pada sûrat p annja, bagimâna kâmu 'âkan pertjâja pada kâta p ku?

FATSAL JANG KA VI.

1. KOmedijen deri pada demikijen 'îtu pergilah Xîsâj menjabaràng tâsik Djalilâ, jaxnij, tâsik Tiberijâ.

2. Maka raxijet bânjakh meng"ikotlah dija, 'awleh kârana marîka 'îtu melîhat ſegala tandânja jang debowatnja pada 'awrang sâkit pâjah.

3. Maka berdjâlanlah Xîsâj nâjik ka"âtas bûkit 'îtu, dàn dûdokhlah disâna ſerta dengan murîd p nja.

4. Bermûla Fáſahh mâſa râja 'awrang Jehûdij 'îtu hampirlah dâtangnja.

5. 'Apabila kalàkh Xîsâj meng"angkat mâta p nja lâlu melîhat bahuwa bânjakh raxijet dâtanglah kapadânja, maka berſabdâlah 'ija kapada Filipus: deri mâna garàng kâmij 'âkan membilij rawtij, ſopâja marîka 'îni mâkan?

6. ('Adapawn 'ija katâkanlah 'itu hendakh mentjawbâ"ij dija: kârana tahûlah 'ija ſendirij 'apa 'ija nanti berbowat.)

7. Sâhutlah Filipus padânja: rawtij jang duwa râtus dînâr hargânja 'ìtu tijâda tjûkop pada

mar̄ika 'îni; ſopâja mâsing þ saʺawrang mengʺambil bârang ſedîkit djûga.

8. Sombahlah pad̄ânja saʺawrang der̄i pad̄a murîd þ nja, 'ija 'itu 'Andarijâ, sûdâra Sjîmawn Petrus:

9. 'Ad̄a desîni ſawâtu bûdakh kitjîl jang men̄âroh lîma bow̄ah rawtij djâgong, dán duw̄a 'ejkor 'îkan kitjîl: 'antah 'ap̄a gunânja ſegal̄a 'ini baḡi ſabânjakh 'awrang 'îni?

10. Mak̄a berſabdâlah Ꭓîsáj: sûrohlah ſegal̄a mânusija 'itu dûdokh. Mak̄a 'ad̄âlah rompot bânjakh pad̄a tampat 'itu. 'Arkijen mak̄a dûdokhlah ſegal̄a lâki þ 'itu, ſakîra þ lîma r̄ibu 'awrang bilangnja.

11. Mak̄a Ꭓîsáj pawn 'ambillah ſegal̄a bow̄ah rawtij 'îtu, dán ſatelàh ſud̄ah deʺûtjapnja ſjukûr, mak̄a 'ija pawn bahagîkanlah 'îtu pad̄a murîd þ, dán murîd þ 'itu pawn pad̄a 'awrang jang dûdokh 'îtu: ſabâgejnja lâgi der̄i pad̄a kaduw̄a 'ejkor 'îkan kitjîl 'îtu, barap̄a dek̄ahendakînja.

12. Mak̄a ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu djâdi kinnjang, berſabdâlah 'ija pad̄a murîd þ nja: kompolkanlah ſegal̄a pâtah þ an jang sîſa 'îtu, 'âgar djângan hîlang 'ap̄a þ.

13. 'Arkijen mak̄a marîka 'îtu ſud̄ah mengʺompol dán mengʺîsij duw̄a belàs karandjang dengan ſegal̄a pâtah þ an der̄i pad̄a kalîma bow̄ah rawtij djâgong 'îtu, jang tinggal sîſa pad̄a ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ah mâkan 'itu.

14. Sebàb 'îtu ſegal̄a mânusija, jang ſud̄ah melîhat tandaʺ 'itu jang Ꭓîsáj ſud̄ahlah berbow̄at, 'itu berk̄atâlah: bahuw̄a dengan ſabenarnja 'ija 'îni 'ad̄a Nabìj' 'itu jang 'âkan dâtang mâſokh dunjâ.

15. Sebàb 'itu dem̄i Ꭓîsáj mengʺatàhuw̄ij, bahuw̄a mar̄îka 'îtu nanti dâtang, dán 'ambil dija dengan kar̄asnja ſopâja dedjadîkannja dija Râdja, mak̄a sîſahlah 'ija pûla nâjik bûkit saʺawrangnja djûga.

16. Dán ſatelàh ſud̄ah petàng, hîlirlah murîd þ nja kapada tâsik 'itu.

17. Dán ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu nâjik parâhu, mak̄a dâtanglah 'ija menjabaràng tâsik 'îtu men̄ûdju Kafernahûm. Mak̄a ſud̄àhlah ſakârang kalàm hârij, dán bulòm Ꭓîsáj ſud̄ahlah dâtang kapad̄a marîka 'îtu.

18. Mak̄a tâsik 'itu mengʺâlunlah besàr 'ombakhnja, ſedàng ſawâtu 'ângin karàs 'ad̄âlah ber̄tijop.

19. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu mengʺârong ſakîra þ duw̄a pûloh lîma 'âtaw tîga pûloh pem̄ânah djâwohnja, mak̄a delîhatnja Ꭓîsáj berdjâlan diʺâtas tâsik 'îtu, dán dâtang hampir kapad̄a parâhu, mak̄a tâkotlah marîka 'itu.

20. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: 'âku 'ad̄a, djânganlah kâmu tâkot.

21. 'Arkijen mak̄a marîka

'îtu dengan ſukânja ſud̄ah menjambot dija 'îtu mâſokh parâhu : mak̄a ſabantar djûga ſampejlah parâhu kapad̄a dârat 'îtu, kamâna pergîlah marika 'îtu berlâjar.

22. Pad̄a ka'ejsôkan harînja demi raχijet, jang berdîrij diſabarang sâna der̄i pad̄a tâsik 'itu, melîhat, bahuw̄a bârang parâhu kitjil lâjin bûkan 'ad̄âlah disâna, hânja ſawâtu 'îtu djûga, jang murîdρ nja ſud̄ahlah nâjik mâſokh pad̄ânja, dán bahuw̄a Χîsáj ſud̄ahlah tijâda mâſokh parâhu kitjil 'îtu sâmaρ dengan murîdρ nja, hânja bahuw̄a murîdρ nja ſendîrij djûga ſud̄ahlah pergi kaluw̄ar der̄i sâna:

23. (Tetâpi dâtanglah bârang parâhu kitjil lâjinρ der̄i pad̄a Tiberijâ dekàt pad̄a tampat 'ìtu, dimâna marika 'îtu ſud̄ahlah mâkan rawtij, ſatelàh ſud̄ah Tûhan meng'ûtjap ſjukûr.)

24. Sebàb 'îtu tatkâla raχijet melîhat, bahuw̄a Χîsáj bûkan 'ad̄âlah disâna, dán bûkan murîdρ nja, mak̄a marika 'îtu lâgi nâjiklah mâſokh parâhuρ, dán dâtanglah ſampej ka-Kaſernaḥûm mentjahârij Χîsáj.

25. Dán ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu mendâpat dija 'îtu diſabarang tâsik 'îtu, mak̄a ſombahlah marika 'îtu pad̄ânja : hej mawlânâ, 'ap̄akâla 'angkaw ſud̄ah dâtang kamârij ?

26. Sâhutlah Χîsáj pad̄a marîka 'ìtu, dán katâlah : 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, kâmu mentjahârij 'âku bûkan ſebàb kâmu ſud̄ah melîhat tandaρ, tetâpi ſebàb kâmu ſudah mâkan der̄i pad̄a rawtijρ 'ìtu, dán ſud̄ah djâdi kinnjang.

27. Bak̄ardjâlah kâmu bûkan kârana rezikhij jang hilang, hânja kârana rezikhij jang tinggal ſampej kapad̄a kahidôpan kakàl, jang 'Ânakh 'Insân 'âkan memberij pad̄a kâmu : kârana 'Allah bâpa ſud̄ah menjonggohkan dija 'îni.

28. 'Arkijen mak̄a ſombahlah marîka 'ìtu kapad̄ânja : ap̄a hâros kâmij berbow̄at, ſahingga kâmij-kardjâkan ſegala kardja 'Allah ?

29. Sâhutlah Χîsáj dán ſabdâlah pad̄a marîka 'ìtu : 'îni djûga 'ad̄a kardja 'Allah, ſopâja kâmu pertjâja 'âkan dija, jang 'ija djûga ſud̄ah menjûroh.

30. 'Arkijen mak̄a ſombahlah marîka 'ìtu pad̄ânja : ap̄âtah tanda kalàkh 'angkaw 'îni berbow̄at, ſopâja kâmij melîhat 'ìtu lâlu pertjâja pad̄âmu ? 'ap̄âtah 'angkaw bak̄ardja ?

31. Nejnekh mawjang kâmij ſud̄ah mâkan Mân didâlam pâdang Tijah ; ſeperti ſud̄ah tersûrat : rawtij der̄i pad̄a lângit 'ija ſud̄ah karunjâkan marîka 'ìtu mâkan.

32. 'Arkijen mak̄a berkatâlah Χîsáj pad̄a marîka 'ìtu : 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu ; Mûsáj ſud̄ah tijâda memberìj pad̄a kâmu rawtij der̄i pad̄a lângit : tetâpi bapâku karunjâkan pad̄a kâmu rawtij jang benàr 'îtu der̄i pad̄a ſawrga.

33. Kârana rawtij 'Allah 'ada dija 'îtu jang tûron deri dâlam ſawrga, dân memberìj kahidôpan pada 'îsij dunjâ,

34. 'Arkijen maka ſombahlah marîka 'îtu kapadânja : jâ Tûhan, pada ſedekâla wakhtu berîlah pada kâmij rawtij 'îni.

35. Maka berſabdâlah Xîsâj pada marika 'îtu ; 'âku 'îni 'ada rawtij kahidôpan : sijâpa jang dâtang kapadâku, ſakâli p tijâda 'ija 'âkan berlâpar : dân sijâpa jang pertjâja 'âkan dâku, ſakâli p tijâda 'ija 'âkan berdahâga pada bârang wakhtu,

36. Tetâpi 'âku ſudah katâkan pada kâmu, bahuwa lâgi kâmu ſudah melîhat 'âku, hânja tijâda kâmu pertjâja.

37. Segala ſaſawâtu jang bâpa memberìj padâku 'îtu 'âkan ſampej kapadâku: dân sijâpa jang dâtang kapadâku, tijâda 'âku 'âkan membowang dija kaluwar.

38, Kârana 'âku ſudah tûron deri dâlam ſawrga, bûkan ſopâja 'âku berbowat kahendakhku, tetâpi kahendakh 'awrang 'îtu jang ſudah menjûroh 'âku.

39. Sjahdân 'îni djûga 'ada kahendakh bâpa jang ſudah menjûroh 'âku, ſopâja ſegala ſaſa″wâtu jang telàh deberînja padâku, djângan 'âku menghîlang bârang ſawâtu deri pada ſegala îtu, hânja 'âku membangkitkan itu pada hârij jang 'âchir.

40. 'Adapawn 'îtu djûga 'ada kahendakh 'awrang 'îtu jang ſudah menjûroh 'âku, ſopâja ſaſa″awrang jang memandang 'Ânakh lâki p, dân pertjâja 'âkan dija, 'îtu ber″awleh kahidôpan kakàl : maka 'âku 'îni 'âkan membangkitkan dija pada hârij jang 'âchir.

41. 'Arkijen maka sûngutlah 'awrang Jehûdij 'âtas dija 'îtu, ſebàb 'ija ſudahlah katâkan : 'âku 'îni 'ada rawtij 'îtu jang ſudah tûron deri dâlam ſawrga.

42. Maka berkatâlah marîka 'îtu, bûkankah 'ija 'îni 'ada Xîsâj 'ânakh lâki p Jûſof, jang kâmij 'îni kenàl bapânja dân 'ibûnja? bagimâna kalàkh 'ija 'îni berkâta: bahuwa 'âku ſudah tûron deri dâlam ſawrga ?

43. 'Arkijen maka sàhutlah Xîsâj dân ſaddâlah pada marika 'îtu : djânganlah kâmu sûngut ſa″awrang dengan ſa″awrang.

44. Bârang ſa″awrang pawn tijâda ſampat dâtang kapadâku, melâjinkan Bâpa jang ſudah menjûroh 'âku 'îtu menârik dija: maka 'âku 'âkan membangkitkan dija pada hârij jang 'âchir.

45. Sudah tersûrat 'awleh Nabìj p: maka ſakalijennja 'âkan djâdi pel″âdjar 'Allah. Sebàb 'îtu bârang sijâpa jang ſudah dengar, dân bel″âdjar deri pada Bâpa, 'ija dâtang kapadâku.

46. Bûkan 'îtu ſebàb bârang ſa″awrang ſudah melîhat Bâpa, melâjinkan 'ija djûga jang dâtang deri pada fihakh 'Allah : 'ija 'îni ſudah melîhat Bâpa.

47. 'Âmîn, 'âmîn djûga 'âku berſabda padakâmu, sijâpa jang pertjâja 'âkan dâku, 'ija ber″awleh kahidôpan kakàl.

48. 'Âku 'îni 'ad̄a rawtij kahidôpan 'îtu.

49. Nejnekh mawjang kâmu ſud̄ah mâkan Mân didâlam pâdang Tijah, dàn marîka 'îtu ſud̄ah mâti.

50. 'Îni djûga 'ad̄a rawtij jang ſud̄ah tûron der̄i dâlam ſawrga, ſopâja 'awrang mâkan der̄i pad̄ânja 'îtu dàn djângan mâti.

51. 'Âku 'îni 'ad̄a rawtij jang hidop 'îtu, jang ſûd̄ah tûron der̄i dâlam ſawrga: djik̄alaw bâ̄rang ſa″awrang mâkan der̄i pad̄a rawtij 'îni, 'ija 'âkan hidop ſampej ſalâma p nja: 'ad̄apawn rawtij, jang 'âku 'âkan memberij, 'îtu 'ad̄a dâgingku, jang 'âku 'âkan memberij kârana kahidôpan 'îsij dunjâ.

52. 'Arkijen mak̄a berbantahlah 'awrang Jehûdij ſa″awrang dengan, ſa″awrang 'ûdjarnja: bag̅imâna 'ija 'îni dâpat memberij kâmij mâkan dâgingnja?

53. Sebàb 'îtu berk̄atâlah Xîsâj pad̄a marîka 'îtu: 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku ber'abda pad̄a kâmu, djik̄alaw tijâda kâmu mâkan dâging 'Ânakh 'Insân, dàn mînom dârahnja, tijâda kâmu ber″awleh kahidôpan didâlam ſendirîmu.

54. Sijâpa jang mâkan dâgingku, dàn mînom dârahku, 'ija ber″awleh kahidôpan kakàl: mak̄a 'âku 'îni 'âkan membangkitkan dija pad̄a hârij jang 'âchir.

55. Kârana dâgingku ſonggoh p 'ad̄a makânan, dàn dârahku ſonggoh p 'ad̄a minôman.

56. Sijâpa jang mâkan dâgingku, dàn mînom dârahku, 'ija tinggal didâlam 'âku, dàn 'âku pawn didâlam dija.

57. Seperti Bâpa jang hîdop 'îtu ſud̄ah menjûroh 'âku, dàn 'âku 'îni hîdop 'awleh Bâpa: bag̅îtu sijâpa jang mâkan 'âku, mak̄a 'ija djûga 'àkan hidop 'awleh 'âku.

58. 'Îni djûga 'ad̄a rawtij jang ſud̄ah tûron der̄i dâlam ſawrga: bûkan ſeperti nejnekh mawjang kâmu ſud̄ah mâkan Mân, dàn ſud̄ah mâti: sijâpa jang mâkan rawtij 'îni, 'ija 'âkan hidop ſampej ſalâma p nja.

59. Segal̄a perkâra 'îni dekatâkannja didâlam Kanîſah, ſambil meng″âdjar di-Kafernalhûm.

60. 'Arkijen mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a murîd p nja jang dengar 'îtu katâlah; perkata″an 'îni 'ad̄a karàs: sijâpa dâpat men̄engar dija 'îtu?

61. 'Ad̄apawn ſedàng Xîsâj meng″atahuw̄ij sâma ſendirinja, bahuw̄a sûngutlah murîd p nja 'âkan lhâl 'îni, mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄ânja: 'inîkàh memberij ſjak pad̄a kâmu?

62. 'Ap̄âtah djâdi kalàkh djik̄alaw kâmu mem̄andang 'Ânakh 'Insân 'îtu nâjik dimâna 'adâlah 'ija dihûlu?

63. Rôlh 'ad̄a jang menghîdopkan: dâging tijâda bergûna ſaſawâtu. Segal̄a perkatâ″an jang 'âku 'îni katâkan pad̄a kâmu, 'îtu 'ad̄a rôlh, dàn 'ad̄a kahidôpan.

64. Tetâpi 'ad̄a bârang 'awrang der̄i pad̄a kâmu jang tijâda pertjâja. Kârana tahûlah Xîsaj der̄i pad̄a mulânja, sijâpa 'ad̄a ſegala 'awrang 'îtu jang tijâda pertjâja, dán sijâpa 'ad̄a 'awrang 'îtu jang 'âkan ſemûkan dija.

65. Mak̄a berſabdâlah 'ija: ſebàb 'îtu 'âku ſud̄ah katâkan pad̄a kâmu, bahuw̄a ſa″awrang pawn tijâda ſampat dâtang kapad̄âku, melâjinkan 'îtu telàh dekarunjâkan pad̄ânja 'awleh Bapâku.

66. Der̄i pad̄a tatkâla 'îtu bânjakh 'awrang der̄i pad̄a murîd p nja 'ítu pergîlah pûlang, dán tijâda berdjâlanlah lâgi ſertânja 'îtu.

67. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Xîsâj pada kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu: tijadâkah lâgi kâmu 'îni mâwu pergi?

68. 'Arkijen mak̄a sâhutlàh Sjîmawn Petrus pad̄ânja 'îtu: jâ Tûhan, kapad̄a sijâpa kâmij 'âkan pergi? 'angkaw djûga 'ampûnja ſegala perkatâ″an kahidôpan kakàl:

69. Mak̄a kâmij 'îni ſud̄ah pertjâja dán meng″âkaw, bahuw̄a 'angkaw 'îni 'ad̄a 'Elmesêlh, 'Ânakh 'Allah jang hîdop 'îtu.

70. Sâhutlah Xîsâj pad̄a marîka 'îtu: bûkankah 'âku 'îni ſud̄ah mem̄îleh kâmu kaduw̄a belàs 'awrang, mak̄a ſa″awrang der̄i pad̄a kâmu 'ad̄a ſawâtu 'Iblîs?

71. 'Ad̄apawn 'ija katâkanlah 'îtu 'âkan Jehûdâ 'Iskarijawtij 'ânakh lâki p Sjîmawn 'îtu: kârana 'ija 'îni, jang 'ad̄a ſa″awrang der̄i pada kaduw̄a belàs 'awrang 'ìtu, djâdi ſemûkan dija.

FATSAL JANG KA VII.

1. SAbermûla komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'îni, mak̄a berdjâlanlah Xîsáj didâlam tânah Djalîlâ: kârana tijad̄âlah 'ija mâwu berdjâlan didâlam tânah Jehûdâ, 'awleh kârana 'awrang Jehûdij ſukâlah membûnoh dija.

2. Mak̄a mâ'a râja 'awrang Jehûdij hampirlah dâtangnja, katahuw̄ij, 'angkâtan tatârop p.

3. 'Arkijen mak̄a berkatâlah sûdâra p nja lâki p kapad̄ânja 'îtu: berpind̄ahlah der̄i sîni dán pergîlah kapad̄a tânah Jehûdâ, ſopâja lâgi murîd p mu mem̄andang ſegal̄a kardjâmu, jang 'angkaw berbow̄at.

4. Kârana bârang ſa″awrang pawn tijâda berbow̄at 'ap̄a p ditampat jang sûnji, dán 'ija djûga ſuk̄a 'ad̄a maſjhûr wartânja. Djik̄alaw 'angkaw berbow̄at perkâra p 'îni, njatâkanlah ſendirîmu pad̄a 'îsij dunjâ.

5. Kârana lâgi sûdâra p nja lâki p tijadâlah pertjâja 'âkan dija.

6. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Xîsáj pad̄a marîka 'îtu: kotikâku bulòm ſampej; tetâpi kotikà kâmu ſantijâſa 'ad̄a lhâdlir.

7. 'Îsij, dunjâ tijâda ſampat membintjij kâmu: tetâpi 'ija mem̄bintjij 'âku, 'awleh kârana 'âku 'îni berſjaksi 'âkan dija.

bahuw̄a ſegal̄a perbowâtannja 'ada djâhat.

8. Mûdikhlah djûga kâmu 'ini 'âkan mem̄ulijâkan mâſa râja ini: 'âku 'ini bulòm mûdikh 'âkan mem̄ulijâkan mâſa râja 'îni, kârana kotikâku bulòm ganàp.

9. Mak̄a ſatelàh ſud̄ah 'ija katâkan perkâra p 'îni pad̄a marîka 'itu, tinggallah 'ija di-Djalilâ.

10. Tetâpi ſatelàh ſud̄ah sûdâra p nja lâki p mûdikh, tatkâla 'îtu mak̄a mùdikhlah 'ija ſendirij 'âkan mem̄ulijâkan mâſa râja 'îtu, bûkan njâta p, tetâpi ſarâſa sûnji p 'ad̄ânja.

11. Arkijen mak̄a 'awrang Jehûdij tjaharilah dija pad̄a mâſa râja 'itu, dàn katâlah: dimâna 'ad̄a 'ija 'îni?

12. Mak̄a di"antâra ſegal̄a razijet 'ad̄âlah bânjakh kûlom p 'âkan dija 'itu. Satengah 'awrang berkâta, bahuw̄a bâjik 'ad̄ânja: dàn 'awrang lâjin pawn berkâta, bûkân: hânja 'ija menjaſatkan razijet.

13. Tetâpi bârang ſa"awrang pawn tijadâlah berkâta 'âkan dija dengan kaluwâſan, 'awleh kârana tâkotnja der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij.

14. Tetâpi ſatelàh ſud̄ah ſakârang pertengâhan mâſa râja, mak̄a mûdikhlah Xîsàj mâſokh Kazbah, ſarâja meng"âdjarlah 'ija.

15. Mak̄a hhejrânlah 'awrang Jehûdij, 'ûdjarnja: bag̅imâna 'ija 'ini meng"arti ſegal̄a Sûrat p an, ſedàng ſud̄ah tijâda 'ija bel"âdjar?

16. Sâhutlah Xîsàj pad̄a marîka 'îtu, dàn ſabdâlah: pang"adjâranku 'îtu bûkan 'ad̄a pûnja 'âku, hânja pûnja dija jang ſud̄ah menjûroh 'âku.

17. Djik̄alaw bârang ſa"awrang ſuk̄a mel̄akûkan kahendakhnja, 'ija 'âkan meng"âkaw 'âkan perij peng"adjâran 'îni, kâluw p 'îtu der̄i pad̄a 'All̄ah mulânja, 'âtaw kâluw p 'âku berkâta der̄i pad̄a ſendiriku.

18. Sijâpa jang berkâta der̄i pad̄a ſendirînja, 'ija mentjahârij hhormat dirînja: tetâpi sijâpa jang mentjahârij hhormat 'awrang jang ſud̄ah menjûroh dija, 'ija 'ada benàr, dàn bârang perſalâhan bûkan 'ad̄a dâlamnja.

19. Bûk̄ankah Mûsàj ſud̄ah memberij Tawrât pada kâmu, mak̄a bârang ſa"awrang der̄i pad̄a kâmu tijâda men̄ûrut Tawrât? meng"ap̄a kâmu ber"usâha membûnoh 'âku?

20. Sâhutlah razijet dàn katâlah: 'angkaw ken̄a djin: sijâpa ber"usâha membûnoh dikaw?

21. Sâhutlah Xîsàj dàn ſabdâlah pad̄a marika 'itu: ſawâtu kardja ſud̄ah kubow̄at, mak̄a kâmu ſakalijen hhejrân.

22. Sebàb 'îtu Mûsàj ſud̄ah memberij pad̄a kâmu chitânet, (bûkan bahuw̄a mulânja 'ad̄a der̄i pad̄a Mûsàj, tepâti der̄i pad̄a nejnekh mawjang,) mak̄a pad̄a ſabtu kâmu chatankan ſa"awrang mânusija.

23. Djik̄alaw ſa"awrang mânusija tarîma chitânet pad̄a ſabtu, ſopâja Tawrât Mûsàj

djângan derombaḵh, kamûkah gûſar 'âkan dâku, ſebàb 'àkú ſud̄ah djadîkan ſa″awrang mânusija ſomboh ſaganàp tûbohnja pad̄a ſabtu?

24. Djânganlah kâmu mengḥukumkan men̄ûrut mûka, tetâpi ḥukumkanlah ḥukum jang ʕâdil.

25. 'Arkijen mak̄a berkatâlah ſatengah 'awrang der̄i pad̄a 'awrang 'îsij Jerûſjalejm: bûkankah 'ija 'îni 'ad̄a dija 'itu, jang 'awrang ſuk̄a membûnoh dija?

26. Mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'ija berkâta p dengan kaluwâſau, mak̄a marîka 'îtu tijâda berkâta 'ap̄a p pad̄ânja: 'antâkah ſonggoh p ſegal̄a panghûlu tâhu, bahuw̄a 'ija 'îni ſonggoh p 'ad̄a 'Elmesêḥ?

27. Tetâpi kâmij meng″atahuw̄ij dija 'îni der̄i mâna 'ad̄ânja: tetâpi 'Elmesêḥ, manakâla 'ija 'âkan dâtang, ſa″awrang pawn tijâda 'âkan meng″atahuw̄ij der̄i mâna 'ad̄ânja.

28 'Arkijen mak̄a berſarûlah ʕÎsâj didâlam Kaʕbah, ſambil meng″âdjar dán meng″atâkan: bahuw̄a kâmu meng″enàl 'âku, dán meng″atahuw̄ij der̄i mâna 'ad̄âku: mak̄a der̄i pad̄a ſendirîku ſud̄ah tijâda kudâtang, tetâpi 'ija 'ad̄a benàr, jang ſud̄ah menjûroh 'âku, jang kâmu 'îni tijâda meng″enàl dija.

29. Tetâpi 'âku 'îni meng″enàl dija, kârana bahuw̄a 'âku 'ad̄a der̄i pad̄ânja 'itu, dán 'ija 'îni ſud̄ah menjûroh 'âku.

30. 'Arkijen mak̄a ſukâlah marîka 'îtu men̄angkap dija: tetâpi bârang ſa″awrang pawn tijadâlah mendjâmahkan tângan kapad̄ânja, kârana bulomlah ſampej djamnja.

31. Mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a raʕijet pertjajâlah 'âkan dija, dán katâlah: bahuw̄a 'Elmesêḥ, manakâla 'ija ſud̄ah dâtang, masâkah 'ija 'âkan berbow̄at lebèh bânjakh tanda der̄i pad̄a ſegal̄a 'îtu, jang 'ija 'îni ſud̄ah berbow̄at?

32. Dengarlah 'awrang Farîsij, bahuw̄a raʕijet 'îtu berkûlom p lah dem̄ikijen 'âkan dija; mak̄a 'awrang Farîsij dán kapâla p 'Imâm pawn sûrohlah bârang sâkej pergi, ſopâja detangkapnja dija.

33. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah ʕÎsâj pad̄a marika 'itu: lâgi ſakotîka djûga lamânja 'âku 'ad̄a ſerta kâmu maka 'âku pergi kapad̄a dija jang ſud̄ah menjûroh 'âku.

34. Kâmu 'âkan mentjahârij 'âku, mak̄a tijâda kâmu 'âkan mendàpat: dán dimâna 'âku 'îni 'ad̄a, tijâda kâmu 'îni ſampat dâtang.

35. 'Arkijen mak̄a berkatâlah 'awrang Jehûdij ſa″awrang kapad̄a ſa″awrang: kamâna 'ija 'îni nanti pergi berdjâlan, ſahingga kâmij 'îni tijâda 'âkan mendâpat dija? 'ijâkah nanti pergi berdjâlan kapad̄a 'awrang Jûnânij jang tertjerèj berèj, dán meng″âdjar 'awrang Jûnânij 'îtu?

36. 'Ap̄âtah 'artînja perka-

tâ″an 'îtu, jang telàh dekatâkannja: kâmu 'âkan mentjahârij 'âku; maka tijâda kâmu 'âkan mendâpat: dàn dimâna 'âku 'îni 'ada, tijâda kâmu 'îni ſampat dâtang?

37. Maka pada hârij jang terkomedijen, jaȥnij, hârij jang terbesàr deri pada mâſa râja 'îtu, berdirîlah Ȥîsâj dàn berſarûlah, ſabdânja: djikalaw bârang ſa″awrang berdahâga, bâjiklah 'ija dâtang kapadâku, lâlu mînom.

38. Sijâpa jang pertjâja 'âkan dâku, ſeperti 'Elmektûb babûnji, babarapa 'âlir ꝑ an 'âjer jang hidop 'âkan ngâlir deri dâlam purutnja.

39. ('Adapawn dekatâkannja 'îtu djûga 'âkan Rôlh, jang ſegala 'awrang jang pertjâja 'âkan dija 'îtu nanti tarîma; kârana bulòm 'adâlah Rôlhu-'lkhudus, ſedàng Ȥîsâj bulòm ſudahlah depermulijâkan.)

40. 'Arkijen maka bânjakh 'awrang deri pada raȥijet, jang dengar perkatâ″an 'îni; berkatâlah: ſabenarnjâlah 'ija 'îni 'ada Nabîj 'îtu.

41. 'Awrang lâjin pawn berkatâlah, 'ija 'îni 'ada 'Elmesêlh. Maka 'awrang lâjin pawn berkatâlah: 'adâkah kalàkh 'Elmesêlh dâtang deri pada Ǧalîlâ?

42. Bûkankah 'Elmektûb babûnji, bahuwa 'Elmesêlh 'âkan dâtang deri pada benèh Dâ″ûd, dàn deri pada Bejt Lélhem, djadjâhan 'îtu dimâna 'adâlah Dâ″ûd?

43. 'Arkijen maka djadîlah tjiderâ 'antâra raȥijet 'awleh kârana dija.

44. Maka ſatengah 'awrang deri pada marîka 'îtu mawûlah menangkap dija: tetâpi bârang ſa″awrang pawn ſudah tijâda mendjâmahkan tângan ꝑ kapadânja.

45. 'Arkijen maka dâtanglah ſegala sâkej kapada kapâla ꝑ 'Imâm dàn 'awrang Farîsij: maka berſabdâlah marîka 'îtu padânja; tâgal 'apa ſudah tijâda kâmu membâwa dija 'îtu?

46. Sâhutlah sâkej ꝑ 'îtu: bulòm penah bârang ſa″awrang mânusija ſudah berkâta ꝑ demikijen, ſeperti mânusija 'îni.

47. 'Arkijen maka sâhutlah 'awrang Farîsij pada marîka 'îtu ſudahkah lâgi kâmu 'îni deſaſatkan?

48. Sudahkah bârang ſa″awrang deri pada panghûlu ꝑ, 'âtaw deri pada 'awrang Farîsij pertjâja 'âkan dija?

49. Tetâpi raȥijet 'îni, jang tijâda meng″atahuwij Tawrât, 'îtu kakutôkan 'adânja.

50. Katâlah kapada marîka 'îtu Nikodejmus, jang pada mâlam ſudahlah dâtang kapadânja, jang 'ada ſa″awrang deri pada marîka 'îtu:

51. 'Adâkah Tawrât kâmij menglhukumkan mânusija, melâjinkan dihûlu 'awrang dengar deri padânja, dàn tâhu 'apa debowatnja?

52. Sâhutlah marîka 'îtu, dàn katâlah padânja: 'adâkah lâgi

'angkaw 'îni der̄i pād̄a Djalîlâ? pariksâlah lâlu lîhatlah, bahuw̄a bârang ſa″awrang Nabîj ſud̄ah tijâda bângon der̄i pad̄a Djalîlâ.

53. Mak̄a ſaſa″awrang pergîlah pûlang kapad̄a rûmahnja.

FATSAL JANG KA VIII.

1. TEtâpi pergîlah Ꭓîsâj kapaḏa bûkit Zejtûn.

2. Mak̄a pad̄a pâgi þ hârij dâtanglah 'ij̄a pûla mâſokh Kaꭓbah, dân ſamow̄a khawm dâtanglah kapad̄ânja; mak̄a dûdokhlah 'ij̄a meng″âdjar marîka 'ìtu.

3. Mak̄a Kâtiḅ þ dân 'awrang Farîsij bawâlah kapad̄ânja ſa″awrang parampuw̄an jang kadapâtan ſedàng 'ij̄a bermûkah:

4. Dân ſatelàh ſud̄ah dedirîkannja dij̄a ditengah þ, mak̄a berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja: jâ gûruw; parampuw̄an 'îni ſud̄ah kadapâtan dengan kardjânja jang njâta, ſedàng 'ij̄a bermûkah:

5. 'Ad̄apawn Mûsâj ſud̄ah berpasàn pad̄a kâmij didâlam Tawrât, bahuw̄a ſegal̄a parampuw̄an jang dem̄ikij̄en kardjânja 'îtu 'âkan delûtar dengan bâtu þ: 'ap̄âtah kalàkh 'angkaw 'îni berkâta?

6. Mak̄a marîka 'îtu katâkanlah 'ìtu ſambil mentjawbâ″ij dij̄a, ſopâja dedâpatnja 'ap̄a þ 'âkan menudôhij dij̄a. Tetâpi Ꭓîsâj tondokhlah dirînja kabâwah, dân tûlislah dengan djarînja ditânah.

7. 'Ad̄apawn tatkâla marîk̄a 'ìtu berk̄andjang tanjâk̄an dij̄a, mak̄a 'ij̄a perdirîkanlah ſendirînja, dân katâlah pad̄a marîka 'ìtu: bârang sijâpa der̄i pad̄a kâmu jang tijâda berdawſa, bej̄arlah 'ij̄a dihûlu melûtar bâtu kapad̄ânja.

8. Mak̄a pûla tondokhlah 'ij̄a dirînja kabâwah, dân tûlislah ditânah.

9. Tetâpi ſerta marîka 'îtu dengar 'îtu, dân ſud̄ah 'ad̄a tertampelikh 'awleh ſatâhu hatinja, mak̄a kaluw̄arlah marîka 'îtu, ſa″awrang dem̄i ſa″awrang, mulâ″ij der̄i pad̄a 'awrang jang tuw̄ah þ, dâtang kapad̄a 'awrang jang terkomedij̄en; mak̄a katinggâlanlah Ꭓîsâj ſa″awrangnja, dân parampuw̄an 'ìtu jang berdîrij ditengah þ.

10. 'Ad̄apawn ſatelàh Ꭓîsâj perdirîkan ſendirînja, dân tijâda melîhat bârang ſa″awrang melâjinkan parampuw̄an 'ìtu, mak̄a berſabdâlah 'ij̄a pad̄ânja: hej parampuw̄an, dimâna 'ad̄a ſegal̄a pen̄ûdohmu 'în̄i? tijadâkah bârang ſa″awrang bap̄ersâlahkan dîkaw?

11. Mak̄a ſombahlah parampuw̄an 'ìtu: ſa″awrang pawn tijâda, jâ Tûhan. Mak̄a berſabdâlah Ꭓîsâj pad̄ânja 'ìtu: mak̄a tijâda 'âku 'îni lâgi bap̄ersâlahkan dîkaw: pergîlah berdjâlan, dân djânganlah berdawſa lâgi.

12. 'Arkij̄en mak̄a pûla berkatâlah Ꭓîsâj pad̄a marîka 'ìtu,

ſabdânja: 'âku 'îni 'ad̄a tarâng dunjâ: sijâpa jang mengʺîkot 'âku, tijâda 'ija 'âkan berdjâlan pad̄a kalâm, hânja 'ija 'âkan berʺawleh tarâng kahidôpan.

13. 'Arkijen mak̄a berkatâlah 'awrang Farîsij pad̄ânja 'îtu: 'angkaw 'îni berſjaksi 'âkan ſendirîmu: kaſjaksîʺanmu bûkan 'ad̄a benâr.

14. Sâhutlah X̱îsâj dân ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu; welâkin 'âku 'îni berſjaksi 'âkan ſendirîku, 'ad̄a djûga kaſjaksîʺanku benâr: kârana 'âku mengʺatahuw̄ij der̄i mâna ſud̄ah kudâtang, dân kamâna kupergi: tetâpi kâmu 'îni tijâda mengʺatahuw̄ij der̄i mâna kudâtang, dân kamâna kupergi.

15. Kâmu 'îni mengħukumkan tjâra dâging, 'âku 'îni tijâda mengħukumkan bârang ſaʺawrang pawn.

16. Dân djik̄alaw lâgi 'âku 'îni mengħukumkan, ħukumku 'îtu 'ad̄a benâr: kâr̄ana 'âku bûkan 'ad̄a ſaʺawrangku, hânja 'âku 'îni dân bâpa jang ſud̄ah menjûroh 'âku.

17. Mak̄a ſud̄ah tersûrat lâgi didâlam Tawrât kâmu, bahuw̄a kaſjaksîʺan duw̄a 'awrang mânusija 'ad̄a benâr.

18. 'Âku 'îni 'ad̄a jang berſjaksi 'âkan ſendirîku, dân bâpa, jang ſud̄ah menjûroh 'âku, 'îtu berſjaksi 'âkan dâk̄u.

19. 'Arkijen mak̄a berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja: dimâna 'ad̄a bapâmu? sâhutlah X̱îsâj: tijâda kâmu mengʺenâl 'âku, dân tijâda bapâku: djik̄alaw kâmi mengʺenâl 'âku, nistjâja lâgi kâmu mengʺenâl bapâku.

20. Segal̄a perkatâʺan 'îni X̱îsâj ſud̄ah katâkan dekât pit̄ij chazînet, ſambil mengʺâdjar didâlam Kaẕbah: mak̄a ſaʺawrang pawn tijadâlah men̄angkap dija, kârana bulomlah ſampej djamnja.

21. 'Arkijen mak̄a pûla berſabdâlah X̱îsâj pad̄a marîka 'îtu; 'âku 'îni pergi berdjâlan, mak̄a kâmu 'âkan mentjahârij 'âku, dân kâmu 'âkan mâti dengan dawsâmu: kamâna 'âku 'îni pergi berdjâlan, tijâda kâmu 'îni ſampat dâtang.

22. 'Arkijen mak̄a berkatâlah 'awrang Jehûdij: masâkah 'ija 'âkan membûnoh ſendirînja, 'awleh kârana 'ija berkâta: kamâna 'âku 'îni pergi berdjâlan, tijâda kâmu 'îni ſampat dâtang?

23. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: kâmu 'îni 'ad̄a der̄i bâwah, 'âku 'îni 'ad̄a der̄i 'âtas: kâmu 'îni 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ 'îni, 'âku 'îni bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ 'îni.

24. Sebâb 'îtu 'âku ſud̄ah berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a kâmu 'âkan mâti dengan dawſa þ mu: kârana djik̄alaw tijâda kâmu pertjâja, bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu, mak̄a kâmu 'âkan mâti dengan dawſa þ mu.

25. 'Arkijen mak̄a berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja: sijâpa 'angkaw 'îni 'ad̄a? mak̄a berſabdâlah X̱îsâj pad̄a marîka 'îtu: 'îtu djûga jang der̄i pad̄a mulânja 'âku ſud̄ah katâkan lâgi pad̄a kâmu.

26. 'Ad̄a bânjakh perkâra pad̄âku jang 'âku bawleh meng″atâkan dán menghukumkan 'âkan kâmu: tetâpi sijâpa jang ſud̄ah menjûroh 'âku 'ija 'ad̄a benàr: maka ſegal̄a perkâra 'îtu, jang ſud̄ah kudengar der̄i pad̄ânja, 'îtu djûga 'âku meng″atâkan kapad̄a 'îsij dunjâ.

27. Tijadâlah marîka 'îtu meng″arti, bahuw̄a 'ija berkatâlah pad̄ânja 'âkan Bâpa.

28. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄a marîka 'îtu: manakâla kâmu 'âkan hâbis men̄inggîkan 'Ânakh 'Insân, tatkâla 'îtu kâmu 'âkan meng″arti, bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu, dán tijâda berbow̄at 'ap̄a ρ der̄i pad̄a ſendirîku, tetâpi ſeperti Bapâku ſud̄ah meng″âdjar 'âku, mak̄a 'âku katâkan ſegal̄a perkâra 'îtu.

29. Mak̄a sijâpa jang ſud̄ah menjûroh 'âku, 'ija 'ad̄a ſerta dengan 'âku: ſud̄ah tijâda Bâpa meninggalkan 'âku ſa″awrangku, kârana ſantijâſa 'âku 'îni berbow̄at bârang jang kakan̄ânan pad̄ânja.

30. Tatkâla 'ija katâkanlah ſegal̄a perkâra 'îni, mak̄a pertjajâlah bânjakh 'awrang 'âkân dija.

31. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Ꭓîsáj kapad̄a ſegal̄a 'awrang Jehûdij 'îtu jang pertjâja 'âkan dija: djik̄alaw kâmu 'îni tinggal tatàp dengan perkatâ″anku, mak̄a ſonggoh ρ kâmu 'ad̄a murîd ρ ku.

32. Mak̄a kâmu 'âkan meng″arti kabenâran, dán kabenâran 'îtu 'âkan mem̄aredhejkâkan kâmu.

33. Sâhutlah marîka 'îtu pad̄ânja: kâmij 'ad̄a benèh 'Ibrâhîm, dán bulòm pen̄ah deperhamba kabâwah bârang ſa″awrang: baḡimâna kalàkh 'angkaw berkâta, bahuw̄a kâmu 'âkan djâdi mared̄hejka?

34. Sâhutlah Ꭓîsáj pad̄a marîka 'îtu: 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu: bahuw̄a ſaſa″awrang jang berbow̄at dawſa, 'îtu 'ad̄a hamba dawſa.

35. 'Ad̄apawn hamba 'îtu tijâda tinggal didâlam rûmah ſampej ſalâma ρ nja: 'Ânakh lâki ρ tinggal ſampej ſalâma ρ nja.

36. Sebàb 'îtu djik̄alaw 'Ânakh lâki ρ ſud̄ah mem̄aredhejkâkan kâmu, mak̄a ſonggoh ρ kâmu 'âkan 'ad̄a maredhejka.

37. 'Âku tâhu bahuw̄a kâmu 'ad̄a benèh 'Ibrâhîm: tetâpi kâmu ſuk̄a membûnoh 'âku, kârana perkatâ″anku tijâda mel̄ipûtij kâmu.

38. 'Âku 'îni meng″atâkan bârang jang ſud̄ah kul̄îhat sâma Bapâku: mak̄a kâmu 'îni lâgi berbow̄at bârang jang kâmu ſud̄ah mel̄îhat sâma bapâmu.

39. Sâhutlah dán katâlah marîka 'îtu pad̄ânja: 'Ibrâhîm 'ad̄a bâpa kâmij. Berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄a marîka 'îtu: djik̄alaw kâmu 'ad̄a 'ânakh ρ 'Ibrâhîm, nistjâja kâmu 'âkan berbow̄at ſegal̄a kardja 'Ibrâhîm.

40. Tetâpi ſakârang kâmu ſu-

ka membûnoh ’âku, ſa″awrang mânusija jang ſudah meng″atâkan pada kâmu kabenâran, jang ſudah kudengar deri pada ’Allah: bârang jang demikijen ’ini ’Ibrâhîm ſudah tijâda berbowat.

41. Kâmu berbowat ſegala kardja bapâmu. ’Arkijen maka berkatâlah marîka ’îtu padânja: kâmij ’îni ſudah tijâda deper″ânakhkan deri pada zinâ: ſawâtu djûga bâpa ’ada pada kâmij, ’ija ’îtu, ’Allah.

42. ’Arkijen maka berſabdâlah Xîsâj pada marîka ’îtu: djikalaw ’Allah ’ada bâpa kâmu, ſudahlah kâmu meng″asêhij ’âku: kârana ’âku ’îni ſudah kaluwar, dán dâtang deri pada ’Allah: kârana lâgi ſudah tijâda kudâtang deri pada ſendiriku, tetâpi ’ija djûga ſudah menjûroh ’âku.

43. Kârana ’apa tijâda kâmu meng″enàl perbahasâ″anku? ’awleh kârana ſebàb kâmu tijâda ſampat menengar perkatâ″anku.

44. Kâmu ’îni ’ada deri pada bâpa ’Iblîs, dán mâwu berbowat ſegala ka″ingînan bâpa kâmu. ’Ija ’îtu ’adâlah pembûnoh mânusija deri pada mulânja, dán ſudah tijâda ’ija berdîrij tatàp didâlam kabenâran: kârana bârang kabenâran bûkan ’ada dâlamnja. Manakâla ’ija meng″atâkan pendustâ″an, maka ’ija berkâta p deri pada bârang jang punjânja: kârana ’ija ’ada pendusta, dán bâpa pendustâ″an ’îtu.

45. Tetâpi ſebàb ’âku ’ini meng″atâkan kabenâran, tijâda kâmu pertjâja padâku.

46. Sijâpa deri pada kâmu menampelikh ’âku ’âtas berbowat dawſa? dán djikalaw ’âku meng″atâkan kabenâran, meng″apa tijâda kâmu ’îni pertjâja padâku?

47. Sijâpa jang ’ada deri pada ’Allah, ’ija menengar ſegala perkatâ″an ’Allah: tâgal ’îtu tijâda kâmu ’îni dengar, ſebâb kâmu bûkan ’ada deri pada ’Allah,

48. ’Arkijen maka ſâhutlah ’awrang Jehûdij, dán katâlah padânja: bûkankah kâmij ’îni berkâta betûl p, bahuwa ’angkaw ’ada ſa″awrang Sjawmerawnij dán kena djin?

49. Sâhutlah Xîsâj: ’âku ’îni tijâda kena djin, tetâpi ’âku menghormâtij Bapâku, maka kâmu ’îni mengxajbkan ’âku,

50. Tetâpi tijâda ’âku mentjahârij hormatku: ’ada ſa″awrang jang mentjahârij, dán menghukumkan.

51. ’Âmîn, ’âmîn djûga ’âku berſabda pada kâmu, djikalaw bârang sijâpa hâfitlkan perkatâ″anku, tijâda ’ija ’âkan merâſa mawt ſampej ſalâma p nja.

52. ’Arkijen maka berkatâlah ’awrang Jehûdij padânja ’îtu: ſakârang kâmij meng″atahuwij, bahuwa ’angkaw kena djin, ’Ibrâhîm ſudah mâti, lâgi ſegala Nabìj p: ’antah ’ângkawkah ’îni berkâta; djikalaw bârang sijâpa hâfitlkan perkatâ″anku, tijâda ’ija ’âkan merâſa mawt ſampej ſalâma p nja?

53. 'Adâkah 'angkaw 'îni lebèh besàr der̄i pada bâpa kâmij 'Ibrâhîm, jang ſud̄ah mâti? lâgi ſegal̄a Nabìj ꝑ ſud̄ah mâti: ſatâra dengan sijâpa 'angkaw djadîkan ſendirîmu?

54. Sâhutlah Xîsáj: djik̄alaw 'âku menghhormâtij ſendirîku, hhormatku tijâda bârang gunânja: Bapâku 'ad̄a jang menghhormâtij 'âku, jang kâmu 'îni katâkan, bahuw̄a 'ija 'ad̄a 'Ilah kâmu.

55. Mak̄a kâmu tijâda meng″enàl dija; tetâpi 'âku 'îni meng″enàl dija: dán djik̄alaw 'âku berkâta, bahuw̄a tijâda 'âku meng″enàl dija, mak̄a 'âku djâdi ſaperìj dengan kâmu, jaxnij, 'awrang pendusta: tetâpi 'âku 'îni meng″enàl dija, dán hhâfitlkan perkatâ″annja.

56. 'Ibrâhîm bâpa kâmu ſud̄ah termâſa dengan rînduw dendamnja, ſopâja delîhatnja harîku: mak̄a 'ija ſud̄ah melîhat, dán ſud̄ah berſuk̄a ꝑ an.

57. 'Arkijen mak̄a berkatâlah 'awrang Jehûdij kapad̄ânja 'îtu: bulòm lîma pûloh tâhon xumormu, 'antahkah ſud̄ah kawlîhat 'Ibrâhîm?

58. Berkatâlah Xîsáj pad̄a marîka 'îtu: 'âmîn, 'âmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, dihûlu der̄i pad̄a 'Ibrâhîm djâdi, 'âku 'îni 'ad̄a.

59. 'Arkijen mak̄a marîka 'îtu 'angkatlah bâtu ꝑ, ſopâja delûtarnja 'îtu kapad̄ânja. Tetâpi Xîsáj pawn ſamarkanlah dirînja dán kaluw̄arlah der̄i dâlam Kaxbah, melintas pad̄a pener̄angâhan marîka 'îtu: mak̄a dem̄ikijenlah 'ija lâlu lampoh.

FATSAL JANG KA IX.

1. SAbermûla dem̄i 'ija lâlu lampoh, mak̄a delihatnja ſa″awrang mânusija, jang bûta der̄i pad̄a djadînja.

2. Mak̄a murîd ꝑ nja bertanjâkanlah dija, ſombahnja: hej mawlânâ, sijâpa ſud̄ah berdawſa, 'ija 'ini, 'âtaw 'îbuw bapânja, tahingga mak̄a 'ija deper″ânakhkan bûta?

3. Sâhutlah Xîsáj: bûkan 'ija 'îni ſud̄ah berdawſa, dán bûkan 'îbuw bapânja: tetâpi 'îtu ſud̄ah djâdi, ſopâja ſegal̄a kardja 'Allah denjatâkan didâlamnja.

4. Tadâpat tijâda 'âku meng″ardjâkan ſegal̄a kardja 'awrang jang ſud̄ah menjûroh 'âku, ſalâma 'ad̄a sijang: 'ad̄a dâtang mâlam, manakâla ſa″awrang pawn tijâda dâpat bak̄ardja.

5. Salâgi 'âku 'ada didâlam dunjâ, maka 'âku 'îni 'ad̄a tarâng dunjâ.

6. Satelàh ſud̄ah 'ija katâkan dem̄ikijen 'îni, mak̄a berlûdahlah 'ija katânah, dán berbow̄atlah pitjèj der̄i pad̄a lûdah 'îtu, dán gôtokhlah pitjèj 'îtu pad̄a kaduw̄a mâta 'awrang bûta 'îtu,

7. Dán berſabdâlah pad̄ânja: pergîlah mandîkan dirîmu didâlam kolăm Sjilûhhâ (jang 'artînja 'ad̄a, tersûroh.) 'Arkijen mak̄a pergîlah 'ija, dán mandîkanlah dirînja, lâlu dâtanglah dengan ber″awleh panglîhatnja.

8. 'Arkijen mak̄a 'awrang ſakampongnja, dán ſegal̄a 'awrang jang dihûlu ſud̄ah melîhat dija bahuw̄a 'ad̄âlah 'ija bûtá, 'îtu berkatâlah: bûkankah 'ija 'îni 'ad̄a dija 'îtu, jang 'ad̄âlah dûdokh dán minta p?

9. 'Awrang lâjin pawn berkatâlah; bahuw̄a 'ija 'îni 'ad̄a dija 'îtu: dán 'awrang lâjin pawn; bahuw̄a 'ija 'ad̄a ſarûpa dengan dija. 'Ija ſendîrij berkatâlah; bahuw̄a bejta 'îni 'ad̄a dija 'îtu.

10. 'Arkijen mak̄a berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja: baḡimâna kaduw̄a matâmu ſud̄ah terbûka?

11. Sâhutlah 'ija 'îtu, dán katâlah: m̄ânusija 'îtu jang bernâma Xîsáj berbow̄atlah pitjèj, dán gôſokhlah 'îtu pad̄a mâta p ku, dán berſabdâlah pad̄âku: pergîlah kapad̄a kolàm Sjîlûḥâ, dán mandîkanlah dirîmu. Mak̄a pergîlah bejta dán mandîkanlah bejta, mak̄a djâdi bejta mel̄îhat.

12. 'Arkijen mak̄a berkatâlah marîka 'îtu pad̄anja: dimâna 'ad̄a 'ija 'îni? berkatâlah 'ija: tijâda bejta tâhu.

13. Mak̄a 'awrang pawn bawâlah dija kapad̄a 'awrang Farîsij, jaɀnij, 'awrang 'itu jang dihûlu 'ad̄âlah bûta.

14. 'Ad̄apawn 'ad̄âlah ſabtu tatkâla Xîsáj berbow̄atlah pitjèj 'îtu, dán bukâlah mâta p nja.

15. 'Arkijen mak̄a pûla 'awrang Farîsij lâgi bertanjâkanlah dija, baḡimâna 'ija ſud̄ah djâdi mel̄îhat. Mak̄a katâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: 'ija bûbohlah pitjèj pad̄a mâta p ku, dán bejta mandîkanlah dirîku, mak̄a 'ad̄a bejta mel̄îhat.

16. 'Arkijen mak̄a berkatâlah ſatengah 'awrang der̄i pad̄a awrang Farîsij; mânusija 'îni bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a 'Allah: kârana tijâda 'ija mem̄egàng ſabtu. 'Awrang lâjin pawn berk̄atâlah: baḡimâna ſa'awrang mânusija jang berdawſa dâpat berbow̄at tanda p jang dem̄ikijen 'înì? mak̄a 'ad̄âlah tjiderâ di'antâra marîka 'îtu.

17. Berkatâlah marîka 'îtu pûla pad̄a 'awrang bûta 'îtu: 'angkaw 'ap̄âtah kawkâta 'âkan dija 'îtu, ſedàng 'ija ſud̄ah membûka mâta p mu? mak̄a berkatâlah 'ija: bahuw̄a 'ija 'ad̄a ſa'awrang Nabìj.

18. 'Arkijen mak̄a tijadâlah 'awrang Jehûdij pertjâja ḥâlnja 'îtu, bahuw̄a 'ija ſud̄ah 'ad̄a bûta, dán ſud̄ah djâdi mel̄îhat, ſahingga marîka 'îtu ſud̄ah mem̄anggil 'îbuw bâpa 'awrang 'îtu, jang ſud̄ah djâdi mel̄îhat.

19. Mak̄a marîka 'îtu bertanjâkanlah dija, 'ûdjarnja: 'ad̄âkah 'ija 'îni 'ânakhmu lâki p, jang kâmu 'îni berkâta, bahuw̄a 'ija ſud̄ah deper'ânakhkan bûta? baḡimâna kalàkh ſakârang 'ija 'ad̄a mel̄îhat?

20. Sâhutlah 'îbuw bapânja pad̄a marîka 'îtu, dán katâlah: kâmij tâhu, bahuw̄a 'ija 'îni 'ad̄a 'ânakh lâki p kâmij, dán bahuw̄a 'ija ſud̄ah deper'ânakhkan bûta:

21. Tetâpi baḡimâna ſakârang 'ija 'ad̄a mel̄îhat, tijâda

kâmij tâhu: 'âtaw sijâpa ſud̄ah membûka mâta p nja, tijâda kâmij 'îni tâhu: 'ad̄a 'ija ẕâkhil bâligh, bertanjâkanlah dija ſendîrij: 'ija djûga 'âkan meng″atâkan lhâl dirînja.

22. 'Îtupawn dekatâlah 'îbuw bapânja, der̄i kârana tâkotnja der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij: kârana ſud̄ah ſakârang 'awrang Jehûdij muwâfakhat, ſopâja, djik̄alaw bârang sijâpa meng″âkaw dija 'îtu 'ad̄a 'Elmesêlh, 'ija 'âkan debow̄ang der̄i dàlam Kanîſah.

23. Sebàb 'îtu berkatâlah 'îbuw bapânja: bahuw̄a 'ad̄a 'ija ẕâkhil bâligh, bertanjâkanlah dija ſendîrij.

24. 'Arkijen mak̄a pad̄a kaduw̄a kâli marika 'îtu panggillah mânusija 'îtu jang ſud̄ah 'ada bûta, dán katâlah pad̄ânja: berîlah lhormat pad̄a 'Al̄lah: kâmij 'îni tâhu, bahuw̄a mânusija 'îni 'ad̄a ſa″awrang berdawſa.

25. 'Arkijen mak̄a sâhutlah 'ija djûga, dán katâlah: kâluw p 'ija 'ad̄a ſa″awrang berdawſa tijâda bejta tâhu: ſawâtu perkâra bejta tâhu, bahuw̄a bejta ſud̄ah 'ad̄a bûta, dán ſakârang 'ad̄a melîhat.

26. Mak̄a pûla berkatâlah marika 'itu pad̄ânja; 'ap̄âtah 'ija ſud̄ah berbow̄at pad̄âmu? baḡimâna 'ija ſud̄ah membûka mâta p mu?

27. Sâhutlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: ſud̄ah ſakârang bejta kâta pad̄a kâmu, 'antah tijadâkah kâmu ſud̄ah dengar? meng″ap̄a kâmu mâwu dengar 'îtu pûla? mawûkah kâmu 'îni lâgi mendjâdi murîd p nja?

28. 'Arkijen mak̄a marîka 'îtu bermâkejlah 'âkan dija 'îtu, dán berkatâlah: 'angkaw 'îni 'ad̄a murîd 'awrang 'îtu: tetâpi kâmij 'îni 'ad̄a murîd p Mûsáj.

29. Kâmij 'îni tâhu bahuw̄a 'Al̄lah ſud̄ah baf̄ermân pad̄a Mûsáj: tetâpi dija 'îni tijâda kâmij tâhu der̄i mâna 'ad̄ânja.

30. Sâhutlah mânusija 'îtu, dán katâlah pad̄a marîka 'îtu: ſamâdja dâlam lhâl 'îni 'ad̄a bârang ẕadjîb, bahuw̄a kâmu 'înî tijâda tâhu der̄i mâna 'ad̄ânja, dán hânja ſaſonggohnja 'ija ſud̄ah membûka mâta p ku.

31. Maka kâmij tâhu, bahuw̄a 'Al̄lah tijâda dengar 'awrang berdawſa: tetâpi djik̄alaw bârang sijâpa 'ad̄a ẕâbid, dán berbow̄at kahendakhnja, ſahâdja 'ija dengar dija.

32. Der̄i pad̄a 'aw̄al dunjâ tijâda kadengâran, bahuw̄a bârang ſa″awrang ſud̄ah mèmbûka mâta p ſa″awrang, jang ſud̄ah deper″ânakhkan búta.

33. Djik̄alaw 'awrang 'îni bûkan 'ad̄âlah der̄i pada 'Al̄lah, tijâda 'ija 'âkan ſampat berbow̄at ſawâtu pawn.

34. Sâhutlah marika 'îtu, dán katâlah pad̄ânja: ſaberhâna 'angkaw 'îni ſud̄ah deper″ânakhkan dengan dawſa p, 'antah 'angkawkah 'îni mâwu meng″âdjar kâmij? mak̄a marika 'îtu ſud̄ah membow̄ang dija kaluw̄ar.

35. Dengarlah ẕîsáj bahuw̄a

marîka 'îtu ſud̄ahlah membowang dija kaluw̄ar, dán ſatelàh ſud̄ah dedâpatnja dija, berſabdâlah 'ija padânja: 'adâkah 'angkaw 'îni pertjâja 'âkan 'Ânakh 'Allah?

36. Sâhutlah 'ija djûga, dán ſombahlah: sijâpa 'ada dija 'îtu, jâ Tûhan, ſopâja pâtek pertjâja 'âkan dija?

37. Mak̄a berſabdâlah ʿÎsáj padânja 'îtu: 'angkaw kawnun ſud̄ah melîhat dija, dán sijâpa jang berkâta² ſertâmu, 'ija djûga 'ad̄a dija 'îtu.

38. Mak̄a ſombahlah 'ija: pâtek pertjâja, jâ Tûhan: mak̄a ſombahlah 'ija ſudjûd padânja.

39. Mak̄a berſabdâlah ʿÎsáj: 'âkan hhukum 'âku 'îni ſud̄ah dâtang mâſokh dunjâ 'îni, ſopâja ſegal̄a 'awrang jang tijâda melîhat, 'îtu 'ada, melîhat dán ſegal̄a 'awrang jang melîhat 'îtu djâdi bûta.

40. Mak̄a bârang 'awrang der̄i pada 'awrang Farîsij jang 'ad̄âlah ſertânja 'îtu dengarlah ſegal̄a 'îni, dán katâlah padânja: 'antah 'ad̄âkah kâmij 'îni lâgi bûta?

41. Berſabdâlah ʿÎsáj pada marîka 'îtu: djik̄alaw kâmu 'ad̄âlah bûta, mak̄a bârang dawſa tijâda 'âkan 'ad̄a pad̄a kâmu: tetâpi ſakârang kâmu berkâta, bahuw̄a kâmij 'ad̄a melîhat: ſebàb 'îtu dawſa kâmu 'ad̄a tinggal.

FATSAL JANG KA X.

1. 'ÂMîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu; sijâpa jang tijâda mâſokh der̄i pad̄a pintu kadâlam kandang domba², hânja jang mem̄andjat mâſokh der̄i pada tampat lâjin, 'ija djûga 'ad̄a 'awrang pentjûrij dán penjâmon.

2. Tetâpi sijâpa jang mâſokh der̄i pad̄a pintu, 'ija 'ada gombâla domba².

3. Bagi 'awrang 'îni penongguw pintu 'îtu membûka, dán domba² men̄engar ſawarânja: mak̄a 'ija mem̄anggil domba²nja jang châts dengan namânja, dán meng″âlaw dija 'îtu kaluw̄ar.

4. Dán manakâla 'ija ſud̄ah meng″aluw̄arkan domba²nja jang châts, maka 'ija pergi meng″andjar dija, dán domba² 'îtu meng″îkot dija: 'awleh kârana ſebàb 'ija meng″enàl ſawarânja.

5. Tetâpi ſakâli² tijâda 'ija 'âkan meng″îkot ſa″awrang kaluwâran, hânja lârij der̄i pad̄ânja 'îtu: 'awleh kârana ſebàb tijâda 'ija meng″enàl ſawâra ſegala 'awrang kaluwâran.

6. Per″upamâ″an 'îni dekatâkanlah ʿÎsáj pad̄a marîka 'îtu: tetâpi tijadâlah marîka 'îtu meng″arti 'ap̄a 'adânja, jang dekatâkannja padânja.

7. 'Arkijen mak̄a pûla berkatâlah ʿÎsáj pad̄a marîka 'îtu: 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a pintu domba².

8. Sakalijen 'awrang, barap̄a² 'awrang ſud̄ah dâtang mendihuluw̄ij 'âku, 'ad̄a 'awrang pentjûrij dán penjâmon: tetâpi domba² ſud̄ah tijâda men̄engar marîka 'îtu.

9. 'Âku 'îni 'ada pintu : djikalaw bârang sijâpa mâſokh deri padâku, 'ija 'âkan dechalâtskan: maka 'ija 'âkan mâſokh dán kaluwar, dán mendâpat pangônan.

10. 'Awrang pentjûrij tijâda dâtang melâjinkan ſopâja 'ija mentjûrij, dán membantej, dán menghilang : 'âku ſudah dâtang ſopâja 'ija ber″awleh kahidôpan, dán ber″awleh kalimpâhan.

11. 'Âku 'îni 'ada gombâla jang bâjik : gombâla jang bâjik 'itu balandjâkan djiwânja ganti domba p.

12. Tetâpi 'awrang 'upâhan, dán jang bûkan 'ada gombâla, jang bûkan pûnja domba p, 'îtu melihat gurk dâtang, dán meñinggalkan domba p, dán berlârij p : maka gurk 'îtu meñarkam dija 'îtu, dán mentjerèj berèjkan domba p.

13. Maka 'awrang 'upâhan 'itu berlârij, ſebàb 'ija 'ada 'awrang 'upâhan djûga, dán tijâda 'ija pabinâkan domba p.

14. 'Âku 'îni 'ada gombâla jang bâjik 'itu : maka 'âku meng″enàl domba p ku, dán 'âku dikenàl 'awleh domba p ku.

15. Seperti Bâpa meng″enàl 'âku, bagîtu lîgi 'àku 'ini meng″enàl Bâpa : dán 'àku balandjâkan djiwâku ganti domba p 'itu.

16. 'Ada lâgi padâku domba p lâjin, jang bûkan 'ada deri pada kandang 'ini : maka ſajogijanjâlah 'âku menjimpejkan dija 'itu lâgi : maka 'ija 'âkan meñengar ſawarâku, maka djâdi ſawâtu djûga kâwan, dán ſawâtu djûga gombâla.

17. Tâgal 'îtu Bâpa meng″asêhij 'âku, ſebàb 'âku 'îni meñanggalkan djiwâku, ſopâja 'âku pûla meng″enâkan dija 'îtu.

18. Bârang ſa″awrang pawn tijâda meng″ambil dija 'îtu deri padâku, tetâpi 'âku 'îni meñanggalkan dija 'itu deri pada ſendirîku : 'âku berkawâſa meñanggalkan dija 'îtu, dán 'âku berkawâſa meng″enâkan dija 'îtu pûla : penjurôhan 'ini 'âku ſudah ſambot deri pada bapâku.

19. 'Arkijen maka pûla djadilah tjiderâ 'antâra 'awrang Jehûdij 'awleh kârana ſegala perkatâ″an 'îni.

20. Maka bânjakh 'awrang deri pada marîka 'itu berkatâlah : 'ija keña djin, dán 'ada gîla : meng″apa kâmu dengar dija?

21. 'Awrang lâjin pawn berkatâlah : ſegala 'îtu bûkan 'ada perkatâ″an 'awrang madjnûn : dâpatkah bârang djin membûka mâta p 'awrang bûta p?

22. 'Adapawn 'adâlah mâſa râja tadjdîd di-Jerûſalejm, dán 'adâlah mûsim dingin.

23. Maka berdjâlanlah Xîsâj di-Kazbah didâlam pâgar halâman Solejmân.

24. 'Arkijen maka 'awrang Jehûdij ſudah meng″ulilingij dija, dán berkâta padanja : barapa lâma 'angkaw menggondâkan djîwa kâmij? djikalaw 'angkaw 'îni 'ada 'Elmesêh, katâkanlah 'îtu pada kâmij dengan kaluwâſan.

25. Sâhutlah Xîsáj pada marika 'îtu: 'âku ſudah katâkan 'îtu pada kâmu, maka tijâda kâmu pertjâja: ſegala kardja jang 'âku 'îni berbowat dengan nâma Bapâku, 'îtu djûga berſjaksi 'âkan dâku.

26. Tetâpi kâmu 'îni tijâda pertjâja: kârana kâmu bûkan 'ada deri pada domba p ku, ſeperti 'âku ſudah katâkan pada kâmu.

27. Domba p ku, menengar ſawarâku, dán 'âku 'îni meng"enàl dija 'itu, dán 'ija meng"ikot 'âku.

28. Dán 'âku 'îni memberìj padânja 'îtu *kahidôpan kakàl*, dán ſakâli p tijâda 'ija 'âkan hilang ſampej ſalâma p nja, dán bârang ſa"awrang pawn tijâda 'âkan merampas dija 'îtu deri pada tânganku.

29. Bapâku, jang ſudah memberìj 'îtu padâku, 'ada lebèh besàr deri pada ſakalijen: maka bârang ſa"awrang pawn tijâda ſampat merampas dija 'îtu deri pada tângan Bapâku.

30. 'Âku 'îni dán Bâpa 'ada 'aſa djûga.

31. 'Arkijen maka pûla 'awrang Jehûdij ſudah pîkol bâwa bâtu p, hendakh melûtar dija 'îtu dengan bâtu p.

32. Sâhutlah Xîsáj pada marîka 'îtu: bânjakh kardja jang 'indah p 'âku ſudah menondjokh pada kâmu deri pada fîhakh Bapâku: ſebàb 'apa kardja deri pada ſegala 'îtu kâmu mâwu melûtar 'âku dengan bâtu p?

33. Sâhutlah 'awrang Jehûdij padânja, 'ûdjarnja: kârana bârang kardja jang bâjik tijâda kâmij mâwu melûtar dîkaw dengan bâtu p, hânja kârana hôdjat, dán ſedàng 'angkaw 'îni, jang 'ada mânusija djûga, djadîkan ſendirîmu 'Allah.

34. Sâhutlah Xîsáj pada marîka 'îtu: bûkankah ſudah tersûrat didâlam kitâb Tawrât kâmu, 'âku djûga ſudah baſermân, kâmu 'ada dejwa p?

35. Djikalaw kitâb Tawrât menjebùt marîka 'îtu dejwa p, kapada sijâpa fermân 'Allah ſudah dâtang, dán 'Elmektûb 'îtu tijâda dâpat derombakh:

36. Kamûkah 'îni berkâta 'âkan 'awrang jang Bâpa ſudah mengkhuduskan dán menjûrohkan mâſokh dunjâ, 'angkaw 'ada menghôdjat, ſebàb 'âku ſudah berkâta, 'àku 'ada 'Ânakh 'Allah?

37. Djikalaw tijâda 'âku berbowat ſegala kardja Bapâku, djânganlah kâmu pertjâja padâku:

38. Tetâpi djikalaw 'âku berbowat 'îtu, dán djikalaw tijâda kâmu pertjâja padâku, hendakhlah kâmu pertjâja pada ſegala kardja 'îtu: ſopâja kâmu meng"âkaw dán pertjâja, bahuwá Bâpa 'ada didâlam 'âku, dán 'âku 'îni didâlam dija.

39. 'Arkijen maka pûla marîka 'îtu ber"uſahâlah menangkap dija: maka kaluwarlah 'ija berlepàs dirînja deri pada tângan p nja.

40. Sabermûla maka pergî-

lah 'ija pûla kaſabarang Jardejn kapad̄a tampat 'îtu, dimâna Jahjâ dihûlu 'ad̄âlah permandîkan; dán tinggallah disâna.

41. Mak̄a bânjakh 'awrang dâtanglah kapad̄ânja, dán katâlah: ſonggohpawn Jahjâ ſud̄ah tijâda berbow̄at bârang ſawâtu tanda: tetâpi ſegal̄a ſaſawâtu jang Jahjâ katâkanlah 'âkan dija, 'îtu 'ad̄âlah benàr.

42. Mak̄a disâna bânjakh 'awrang ſud̄ah pertjâja 'âkan dija 'îtu.

FATSAL JANG KA XI.

1. MAk̄a 'ad̄âlah disâna ſa''awrang jang sâkit pâjah Lâzazar namânja, Bejt Xanjâ négerinja, der̄i pad̄a djadjâhan Marjam, dán Martâ sûdarânja parampuw̄an:

2. ('Adapawn Marjam 'ad̄âlah parampuw̄an 'ítu, jang ſud̄ah menggôsokh Tûhan dengan minjakh bawu p an, dán menjâpuw kâki p nja dengan rambotnja: jang sûdarânja lâki p Lâzazar 'adâlah sâkit pâjah.)

3. 'Arkijen mak̄a sûdâra p nja parampuw̄an sûrohlah 'awrang pergi kapad̄ânja meng''atâkan: jâ Tûhan, katahuwîlah 'awlehmu, bahuw̄a 'awrang jang 'angkaw meng'asêhij, 'itu 'ada sâkit pâjah.

4. Mak̄a dem̄i Xîsâj dengar 'itu berſabdâlah 'ija: kaſakîtan pâjah 'îni bûkan 'ad̄a kapad̄a kamati''an, hânja 'âkan kamulijâ''an 'Allah: ſopâja 'Ânakh 'Allah demulijâkan 'awlehnja 'ítu.

5. 'Ad̄apawn Xîsâj meng''aſehîlah Martâ, dán sûdarânja parampuw̄an, dán Lâzazar.

6. Manakâla kalàkh dedengarnja, bahuw̄a 'ija 'ada sâkit pâjah, tatkâla 'itu pawn tinggallah 'ija pad̄a tampat 'îtu dimâna 'ad̄âlah 'ija, lâgi duw̄a hârij lamânja.

7. Sjahdán komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'îtu berſabdâlah 'ija pad̄a murîd p: marîlah kâmij pergi pûla kapad̄a tânah Jehûdâ.

8. Sombahlah murîd p pad̄ânja: jâ mawlânâ, bulòm lâma 'awrang Jehûdij ſud̄ah ber''uşâha melûtar 'angkaw dengan bâtu p, 'antah 'angkawkah mâwu pergi pûla kasâna?

9. Sâhutlah Xîsâj: bûkankah 'ad̄a duw̄a belàs djàm pad̄a ſawâtu hârij? djik̄alaw bârang sijâpa berdjâlan pad̄a sijang, tijâda 'ija berſontoh: ſedàng 'ija melîhat taràng dunjâ 'îni:

10. Tetâpi djik̄alaw bârang sijâpa berdjâlan pad̄a mâlam, 'ija berſontoh: ſedàng taràng 'îtu bûkan 'ad̄a didâlamnja.

11. 'Îtupawn dekatâkannja: mak̄a komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'îtu berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: Lâzazar ſſohhbat kâmij 'ìtu 'ad̄a tîdor: tetâpi 'âku pergi 'âkan berdjagâkan dija der̄i pad̄a tîdornja.

12. 'Arkijen mak̄a ſombahlah murîd p nja: jâ Tûhan, djik̄alaw 'ija 'ad̄a tîdor, mak̄a 'ija 'âkan djâdi ſomboh.

13. Tetâpi ſud̄ahlah Xîsáj berkâta 'âkan hhâl matînja : hânja ſangkâlah marîka 'îtu, bahuw̄a dekatâkannja 'âkan tîdor 'antokhnja.

14. Tatkâla 'îtu kalâkh berſabdâlah Xîsáj pad̄a marîka 'itu dengan kaluwâſan : Lâzazar ſud̄ah mâti :

15. Mak̄a 'âku ſuk̄a tjit̄a 'awleh kârana kâmu, bahuw̄a 'âku ſud̄ah tijâda 'ad̄a disâna, ſopâja kâmu 'âkan pertjâja : tetâpi marîlah kâmij pergi kapad̄ânja.

16. 'Arkijen mak̄a berkatâlah Tômâ, jang terſebùt Taw"âm, kapad̄a ſamânja murîd p, marîlah lâgi kâmij 'îni pergi, ſopâja kâmij mâti ſertânja 'ìtu.

17. 'Arkijen mak̄a Xîsáj ſerta dâtangnja mendâpatlah dija, bahuw̄a ſud̄ah ſakârang 'ija tinggal didâlam karâmat 'ampat hârij lamânja.

18. ('Ad̄apawn Bejt Xanjâ 'ad̄âlah dekàt Jerûſjalejm, ſakîra p' lîma belàs pemânah djâwohnja.)

19. Mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij ſud̄ahlah dâtang kapad̄a Martâ dán Marjam, ſopâja dehîborkannja parampuw̄an p 'îtu kârana sûdarânja lâki p.

20. 'Arkijen mak̄a Martâ, ſerta dedengarnja bahuw̄a dâtang Xîsáj, pergîlah bertemuw̄ dengan dija : tetâpi Marjam tinggallah dûdokh dirûmah.

21. 'Arkijen mak̄a ſombahlah Martâ kapad̄a Xîsáj : jâ Tûhan, djik̄alaw 'angkaw ſud̄ahlah 'ad̄a desîni, sûdarâku lâki p ſud̄ahlah tijâda mâti :

22. Tetâpi ſakârang lâgi pâtek tâhu, bahuw̄a, ſegala ſaſawâtu jang 'angkaw 'âkan minta der̄i pad̄a 'Allah, 'îtupawn 'Allah 'âkan memberij pad̄âmu.

23. Berſabdâlah Xîsáj pad̄a parampuw̄an 'itu : sûdarâmu lâki p 'âkan bangkit pûla.

24. Sombahlah Martâ pad̄ânja : pâtek tâhu, bahuw̄a 'ija 'âkan bangkit pûla tatkâla khijâmet pad̄a hârij jang 'âchir.

25. Berſabdâlah Xîsáj pad̄ânja 'îtu : 'âku 'îni 'ad̄a khijâmet dán kahidôpan : sijâpa jang pertjâja 'âkan dâku, 'ija 'âkan hîdop, welâkin 'ija ſud̄ah mâti :

26. Dán ſaſa"awrang jang hîdop, dán pertjâja 'âkan dâku, ſakâli p tijâda 'âkan mâti ſampej ſalâma p nja. 'Angkawkah pertjâja 'îtu ?

27. Sombahlah parampuw̄an 'îtu pad̄ânja ; behkan, jâ Tûhan, pâtek 'îni ſud̄ah pertjâja, bahuw̄a 'angkaw 'îni 'ada 'Elmesêlh, 'Ânakh 'Allah, jang 'âkan dâtang mâſokh dunjâ.

28. Dán ſatelàh ſud̄ah dekatâkannja 'îni, pergîlah 'ija dán panggillah Marjam sûdarânja parampuw̄an dijamp, 'ûdjarnja : gûruw 'ad̄a hhâdlir, dán panggil dîkaw.

29. Parampuw̄an 'ìni ſerta dedengarnja 'ìtu bâgonlah lakàs p, dán dâtanglah kapad̄ânja.

30. ('Ad̄apawn bulomlah Xîsáj ſud̄ah dâtang mâſokh djadjâhan : hânja 'ad̄âlah pad̄a tam-

pat 'îtu dimâna Martâ ſudahlah bertemûw dengan dija.)

31. 'Arkijen maka 'awrang Jehûdij 'îtu jang 'adâlah ſertânja didâlam rûmah, dán menghîborkanlah dija, ſerta delîhatnja Marjam, bahuwa 'ija bângon lakàs p lâlu kaluwar, 'îtu meng''ikotlah dija, 'ûdjarnja : bahuwa parampuwan 'îtu pergi berdjâlan kapada karâmet, ſopâja 'ija menângis disâna.

32. Sebàb 'îtu Marjam, ſatelàh ſudah 'ija dâtang dimâna 'adâlah Xîsáj, dán melîhat dija, maka djâtohlah 'ija terſongkor menjombah kâki p nja, dán ſombahlah padânja : jâ Tûhan, djikalaw 'angkaw ſudahlah 'ada desîni, sûdarâku lâki p ſudahlah tijâda mâti.

33. Sebàb 'îtu Xîsáj, ſerta delîhatnja parampuwan 'îtu menângis, dán ſegala 'awrang Jehûdij jang ſudahlah datang ſertânja 'îtu lâgi menângis, ſedàng tergarakhlah batînja, maka 'ija mengharûkanlah dirînja :

34. Maka berſabdâlah 'ija : dimâna kâmu ſudah menâroh dija ? ſombahlah marîka 'îtu padânja : jâ Tûhan, dâtanglah dán lîhatlah.

35. Xîsáj pawn tjûtjorlah 'âjer matânja.

36. 'Arkijen maka berkatâlah 'awrang Jehûdij : lîhatlah bagimâna 'ija ſudahlah meng''asehij dija.

37. Maka berkatâlah bârang 'awrang deri pada marîka 'îtu : bûkankah 'ija 'îni, jang ſudah membûka mâta p 'awrang bûta 'îtu, kawâſa berbowat, ſahingga maka djângan 'ija 'îni ſudahlah mâti ?

38. 'Arkijen maka Xîsáj, jang pûla tergaràkh sâma ſendirînja, dâtanglah kapada karâmet 'îtu. 'Adapawn 'îtu 'adâlah ſawâtu gôha, dán ſawâtu bâtu 'adâlah terhentar ka''âtasnja.

39. Berſabdâlah Xîsáj ; 'angkatlah bâwa bâtu 'îtu. Sombahlah padânja Martâ sûdâra parampuwan 'awrang jang mâti 'îtu : jâ Tûhan, ſudah ſakârang bûſokhlah bawûnja : kârana ſudah ſakârang 'ampat hârij.

40. Berkatâlah Xîsáj pada parampuwan 'îtu : bûkankah 'âku ſudah berſabda padâmu, bahuwa, djikalaw 'angkaw pertjâja, 'angkaw 'âkan melîhat kamulijâ''an 'Allah ?

41. 'Arkijen maka 'awrang 'angkatlah bâwa bâtu 'îtu, dimâna 'awrang jang mâti 'îtu 'adâlah terhentar. Maka Xîsáj pawn 'angkatlah mâti p nja katinggij, dán ſombahlah : jâ bâpa, 'âku meng''ûtjap ſjukûr padâmu, ſebàb 'angkaw ſudah menengar 'âku.

42. Tetâpi tahûlah 'âku 'îni, bahuwa pada ſedekâla wakhtu 'angkaw menengar 'âku : hânja 'awleh kârana razijet jang berdîrij kuliling p, 'âku ſudah katâkan 'îtu, ſopâja marîka 'îtu pertjâja, bahuwa 'angkaw ſudah menjûroh 'âku.

43. Dán ſatelàh ſudah 'ija katâkan 'îtu, berſarûlah 'ija deng-

an ſawâra njâring: hej Lâzazar, marilah kaluw̄ar.

44. Mak̄a kaluw̄arlah 'awrang jang ſud̄ahlah mâti 'îtu terbâbat kâki ꝑnja dán tângan ꝑnja dengan kâjin kafan ; dán mukânja 'ad̄âlah terbongkus dengan mutſalâ. Berſabdâl̄ah Xîsáj pad̄a marika 'îtu : 'awrejkanlah dija, dán berilah berdjâlan.

45. 'Arkijen mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij, jang ſud̄ahlah dâtang kapad̄a Marjam, dán melihat bârang jang telàh deperbow̄at Xîsáj, 'îtu pertjajâlah 'âkan dija.

46. Tetâpi bârang 'awrang der̄i pad̄a marika 'itu pergîlah kapad̄a 'awrang Farîsij, dán katâkanlah pad̄ânja bârang jang telàh deperbow̄at Xîsáj.

47. 'Arkijen mak̄a kapâla ꝑ 'Imâm, dán 'awrang Farîsij menghimponkanlah madjlis Sjerîf, dán katâlah : 'ap̄âtah kâmij 'âkan berbow̄at ? kârana mânusija 'ini berbow̄at bânjakh tanda.

48. Djikalaw kâmij melûluskan dija dem̄ikijen 'ini, nistjâja ſakalijen 'awrang nanti pertjâja 'âkan dija : dán 'awrang Rawmâwij 'âkan dâtang, dán membinasâkan, mâwu tampat, mâwu 'um̄at kâmij.

49. Mak̄a ſa''awrang der̄i pad̄a marîka 'itu, jaznij KHajafâ, jang 'ad̄âlah 'Imâm besàr pad̄a tâhon 'îtu djûga, berkatâlah pad̄a marîka 'itu: kâmu 'îni tijâda tâhu 'ap̄a ꝑ pawn :

50. Dán tijâda kâmu berbitjâra, bah̄uw̄a bergûna pad̄a kâmij, ſopâja ſa''awrang mânusija mâti ganti khawm, dán ſaganàp 'um̄at djângan hîlang.

51. Mak̄a tijadâlah dekatâkannja 'îni der̄i pad̄a budìj dirînja : tetâpi ſedàng 'ad̄âlah 'ija 'Imâm besàr pad̄a tâhon 'îtu djûga, bernubuw̄etlah 'ija bahuw̄a Xîsáj nanti mâti ganti 'um̄at :

52. Dán bûk̄an ganti 'um̄at 'îtu sâdja, hânja lâgi ſopâja 'ija kampongkan ſegal̄a 'ânakh ꝑ 'All̄ah, jang tertjerèj, berèj, 'itu mendjâdi ſawâtu.

53. 'Arkijen mak̄a der̄i pad̄a hârij 'îtu djûga muſjâwaretlah marîka 'itu, ſopâja debûnohnja dija.

54. 'Arkijen mak̄a tijâda berdjâlanlah Xîsáj lâgi dengan kaluwâſan di''antâra 'awrang Jehûdij: tetâpi pergilah 'ija der̄i sâna kapad̄a ſawâtu benow̄a jang dekàt pad̄a pâdang bel''antâra, kapad̄a negerìj jang bernâma 'Efrájim : mak̄a disâna berdjâlanlah 'ija terkûling ꝑ ſerta dengan murid ꝑ nja.

55. Mak̄a Fáſalh 'awrang Jehûdij hampirlah dâtangnja, mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a benow̄a 'îtu mûdikhlah kapad̄a Jerûſjalejm dihûlu der̄i pad̄a Fáſalh, ſopâja dethâhirkannja ſendirînja.

56. 'Arkijen mak̄a marika 'îtu tjaharîlah Xîsáj, dán katâlah ſa''awrang kapad̄a ſa''awrang ſedàng 'ija berdîrij didâlam Kazbah: 'ap̄âtah kâmu ſangka ? ba-

huwa tijâda 'ija 'âkan dâtang memulijâkan mâ'a râja?

57. 'Adapawn kapâla ϸ 'Imâm dân 'awrang Farîsij ſudahlah memberìj penjurôhan, ſopâja, djikalaw ſa″awrang tâhu dimâna 'adânja, 'ija menjatâkan 'îtu, ſopâja 'ija ber″awleh tangkap dija 'itu.

FATSAL JANG KA XII.

1. 'ARkijen maka dâtanglah Ꭓîsâj 'anàm hârij dihûlu deri pada Fátſh mâſokh Bejt Ꭓanjâ, dimâna 'adâlah Lâꭓazar, jang ſadija ſudahlah mâti, jang telàh debangkitkannja deri 'antâra 'awrang mâti ϸ.

2. 'Arkijen maka 'awrang berbowatlah disâna ſawâtu perdjamuwan ꭓaſjà padânja 'itu, dán Martâ 'adâlah berchidmet: maka Lâꭓazar 'adâlah ſa″awrang deri pada ſegala 'awrang jang dûdokh mâkan ſahidângan ſertânja 'itu.

3. 'Arkijen maka Marjam ſatelàh ſudah de″ambilnja ſakatij mînjakh bâwu ϸ an deri pada narwastu jang tijâda bertjampor, jang besàr hargânja, maka 'ija ſudah gôſokh kaduwa kâki Ꭓîsâj, dán menjâpuw kâki ϸ nja dengan rambotnja: maka rûmah 'îtu berſamarbakhlah deri pada harûm mînjakh bâwu ϸ an 'itu.

4. 'Arkijen maka berkatâlah ſa″awrang deri pada murîd ϸ nja, 'ija 'itu Jehûdâ 'Iskarijawtij, 'ânakh lâki ϸ Sjîmawn, jang nanti ſemûkan dija;

5. Kârana 'apa mînjakh bâwu ϸ an 'ini ſudah tijâda dedjuwal dengan tîga râtus dînâr, dán deberìj pada 'awrang miskîn?

6. 'Adapawn dekatâkannja 'îni, bûkán ſebàb 'ija bertjintâlah 'âkan 'awrang miskîn, tetâpi ſebàb 'ija 'adâlah ſa″awrang pentjûrij, dán peganglah pondij ϸ, dán 'ûſonglah bârang jang dedermâkan.

7. 'Arkijen maka berſabdâlah Ꭓîsâj: lûluskanlah parampuwan 'itu: 'ija ſudah simpan 'îtu ſampej kapada hârij makhbûretku.

8. Kârana pada ſedekâla wakhtu kâmu mendâpat 'awrang miskîn ſertâmu, tetâpi 'âku 'ini tijâda kâmu mèndâpat pada ſedekâla wakhtu.

9. 'Arkijen maka tahûlah raꭓijet bânjakh deri pada 'awrang Jehûdij, bahuwa 'ija 'ada disâna: maka dâtanglah marîka 'îtu, bûkan 'awleh kârana Ꭓîsâj sâdja, tetâpi lâgi ſopâja delîhatnja Lâꭓazar, jang telàh debangkitkannja deri 'antâra 'awrang mâti ϸ.

10. Maka muſjâwaretlah kapâla ϸ 'Imâm, ſopâja debûnohnja Lâꭓazar lâgi:

11. Kârana bânjakh 'awrang deri pada 'awrang Jehûdij pergîlah 'awleh kârana dija, dán pertjajâlah 'âkan Ꭓîsâj.

12. Pada ka″ejsôkan harînja raꭓijet bânjakh jang ſudah dâtang 'âkan memulijâkan mâ'a râja 'îtu, ſerta dedengarnja, ba-

huw̄a dâtanglah Xîsáj kapad̄a Jerûſjalejm,

13. 'Îtu 'ámbillah tjâbang p pôhon p chormâ, dán kaluw̄arlah bertemùw dengan dija, dán berſarûlah: Hawſjaznâ, mubâraklah 'ija jang dâtang dengan nâma malrâ besàr Tûhan, Râdja 'awrang Jiſrâ"ejl.

14. Mak̄a Xîsáj pawn mendâpatlah ſa"ejkór k̄alidej mûda, dán dûdokhlah di"âtasnja 'itu, ſeperti ſud̄ah tersûrat:

15. Djângánlah tâkot, hej 'ânakh parampuw̄an TSijawn: bahuw̄a ſaſonggohnja Radjâmu dâtang berkandarâ"an 'âtas ſa"ejkor 'ânakh kalidej betîna.

16. Tetâpi pad̄a mulânja murîd p nja tijadâlah meng"arti 'îtu: hânja ſatelàh ſud̄ah Xîsáj demulijâkan, tatkâla 'îtu terkenanglah marika 'îtu, bahuw̄a ſegal̄a 'îni ſud̄ah 'ad̄a tersûrat 'âkan dija, dán bahuw̄a marika 'îtu telàh ſud̄ah berbow̄at lhâl 'îni padânja.

17. 'Arkijen mak̄a berſjaksîlah razijet jang 'ad̄âlah ſertânja 'îtu, bahuw̄a telàh ſud̄ah 'ija menjarùw Lâzazar kaluw̄ar der̄i dâlam karâmet, dán membangkitkan dija der̄i 'antâra 'awrang mâti p.

18. Sebàb 'îtu lâgi pergîlah razijet bertemùw dengan dija 'îtu, ſedàng telàh dedengarnja, bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah berbowat tanda 'îni.

19. 'Arkijen mak̄a berkatâlah 'awrang Farîsij ſa"awrang kapad̄a ſa"awrang: 'ad̄âkah kâmu melîhat, bahuw̄a tijâda berlâku bârang 'uſahâmù? lîhatlah, 'îsij ſaganàp dunjâ 'îtu pergi meng"ikot dija.

20. Bermûla mak̄a 'ad̄âlah bârang 'awrang Jûnânij der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ahlah mûdikh, ſopâja 'ija ſombah ſudjûd tatkâla mâſa râja:

21. 'Arkijen mak̄a mar̄îka 'îni berdâtanglah kapad̄a Filip̄us, jang negerînja Bejt TSajdâ ditânah Djalîlâ, dán bertanjâkanlah dija, 'ûdjarnja: jâ Tuw̄an, kâmij ſuk̄a melîhat Xîsáj.

22. Dâtanglah Filip̄us dán katâkanlah 'îtu pad̄a 'Andarijâ: mak̄a 'Andarijâ dán Filip̄us pûla katâkanlah 'îtu pad̄a Xîsáj:

23. Tetâpi sâhutlah Xîsáj pad̄a marîka 'îtu, ſabdânja: djàm telàh ſampej, ſopâja 'Ânakh 'Insân 'âkan demulijâkan.

24. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, djik̄alaw tijâda bîdji gendom djatoh kadâlam tânah lâlu mâti, mak̄a 'îtu tinggal dengan ſabidjînja sâdja: tetâpi djik̄alaw 'îtu mâti, mak̄a 'îtu berbow̄ahkan bow̄ah bânjakh.

25. Sijâpa jang meng"âſeh djiwânja, 'ija 'âkan menghilang dija 'îtu: dán sijâpa jang membintjij djiwânja didâlam dunjâ 'înî, 'ija 'âkan mem̄alihâra dija 'îtu dâtang kapad̄a kahidôpan kakàl.

26. Djik̄alaw bârang sijâpa berchidmet pad̄âku, bâjiklah 'ija meng"ikot 'âku: mak̄a dimâna 'âku 'îni 'ad̄a, disâna lâgi 'â-

kan 'ada châdimku : dán djikalaw bârang sijâpa berchidmet padâku, Bâpa 'âkan menglhormâtij dija.

27. Sakârang kaharuwanlah djiwâku : 'antah 'apâtah 'âku 'âkan berkâta ? jâ Bâpa, lepaskanlah 'âku deri pada sâzat 'îni : tetâpi 'awleh kârana lhâl 'îtu 'âku ſudah dâtang ſampej kapada sâzat 'îni.

28. Jâ Bâpa, hendakhlah kirânja memulijâkan namâmu. 'Arkijen maka dâtanglah ſawâtu ſawâra deri, dâlam lângit meng"atâkan ; bahuwa 'âku ſudah memulijâkan, dán pûla 'âku 'âkan memulijâkan dija.

29. 'Arkijen maka berkatâlah razijet jang berdîrij disâna dán menengar 'îtu, bahuwa ſudah dâtang ſawâtu halilintar. 'Awrang lâjin pawn berkatâlah : ſa"awrang Melâ"ikat ſudah baferman kapadânja.

30. Sâhutlah Xîsâj dán ſabdâlah : bûkan 'awleh kârana ſebàb 'âku ſawâra 'îni ſudah dâtang, hânja 'awleh kârana ſebàb kâmu.

31. Sakârang 'ada lhukum dunjâ 'îni : ſakârang panghûlu dunjâ 'îni 'âkan debowang kaluwar.

32. Maka 'âku 'îni, manakâla 'âku 'âkan hâbis detinggîkan deri 'âtas bûmi, 'âkan menghejla ſakalijen 'awrang dâtang kapadâku.

33. ('Adapawn dekatâkannja 'îni, ſambil menandâ"ij dengan mawt mâna 'ija nanti mâti.)

34. Sâhûtlah razijet padânja 'îtu : kâmij 'îni ſudah dengar deri pada bûnji Tawrât, bâhuwa 'Elmesêhh tinggal ſampej ſalâma p nja : 'antah baginâna 'angkaw 'îni berkâta, bahuwa ſajogijânja 'Ânakh 'Insân 'îtu detinggikan ? sijâpa 'ada dija 'îni, 'Ânakh 'Insân 'îtu ?

35. 'Arkijen maka berſabdâlah Xîsâj pada marîka 'îtu : lâgi ſakotika djûga Jamânja tarâng 'ada ſerta dengan kâmu : berdjâlanlah kâmu, ſedàng kâmu ber"awleh taràng, ſopâja djângan kalàm melipûtij kâmu. Maka sijàpa jang berdjâlan dâlam kalàm, tijâda 'ija tâhu kamâna perginja.

36. Samantâra kâmu ber"awleh taràng, pertjajâlah 'âkan taràng 'itu, ſopâja kâmu djâdi 'ânakh p taràng. Segala perkâra 'îni dekatâkanlah Xîsâj : maka ſerta perginja delamarkannja dirînja lâlu deri pada marîka 'îtu.

37. Dán djikalaw ſakâlipawn 'ija ſudahlah berbowat ſabânjakh tanda dihadâpan marîka 'îtu, hânja ſaſonggohnja tijadâlah 'ija pertjâja 'âkan dija 'îtu :

38. Sopâja ganaplah perkatâ"an Nabij Jeſjazjâ, jang telàh dekatâkannja : jâ mahâ besàr Tûhan, sijapâtah ſudah pertjâja pada penengâran kâmij ? dán pada sijâpa lângan mahâ besàr Tûhan ſudah denjatâkan ?

39. Sebàb 'îtu tijadâlah marîka 'îtu ſampat pertjâja, ſedàng pûla Jeſjazjâ ſudah berkâta ;

40. 'Ija ſudah membutâkan mâta p nja, dàn menagarkan hatînja: ſopâja djângan 'ija melihat dengan mâta p nja, dàn meng'arti dengan hatînja, dàn detawbatkan, dàn 'âku ſombohkan marika 'îtu.

41. Segala 'îni dekatâkanlah Jeſjaxjâ tatkâlà delîhatnja kamulijâ'annja, dàn dekatâkannja 'âkan dija 'îtu.

42. Dàn hânja ſoſonggôhnja lâgi bânjakh 'awrang deri pada ſegala panghûlu pertjajâlah 'âkan dija: tetâpi 'awleh kârana 'awrang Farîsij tijadâlah 'ija meng'âkaw, ſopâja djângan 'ija debowang deri dâlam Kanîſah.

43. Kârana ħormat mânuſija p dekaſehînja lebèh deri pada ħormat 'Allah.

44. Maka berſarûlah Xîsâj, dàn berſabdâlah: sijâpa jang pertjâja 'âkan dâku, tijâda 'ija pertjâja 'âkan dâku, hânja 'âkan dija jang ſudah menjûroh 'âku.

45. Dàn sijâpa jang melihat 'âku, 'ija melîhat dija jang ſudah menjûroh 'âku.

46. 'Âku 'îni tarang jang ſudah mâſokh kadâlam dunjâ, ſopâja ſaſa'awrang jang pertjâja 'âkan dâku, 'îtu djângan tinggal didâlam kalàm.

47. Dàn djikalaw bârang sijâpa ſudah dengar ſegala perkatâ'annku, dàn tijâda pertjâja, 'âku 'îni bûkan menghukumkan dija: kârana ſudah tijâda kudâtang ſopâja 'âku menghukumkan 'îsij dunjâ, tetâpi ſopâja 'âku menchalâtskan 'îsij dunjâ.

48. Sijâpa jang membowang 'âku, dàn tijâda menjambot ſegala perkatâ'anku, 'ada padânja ſaſawâtu jang menghukumkan dija: perkatâ'an jang ſudah kukatâkan, 'îtu djûga 'âkan menghukumkan dija pada ħârij jang 'achir.

49. Kârana 'âku 'îni ſudah tijâda berkâta deri pada kahendakh dirîku: tetâpi Bâpa jang ſudah menjûroh 'âku, 'ija djûga ſudah memberìj padâku ſawâtu penjurôhan 'âkan bârang jang 'âku 'àkan meng'ûtjap, dàn 'âkan bârang jang 'âku 'âkan berkâta.

50. Maka 'âku tâhu, bahuwa penjurôhannja 'ada kahidôpan kakàl. Sebàb 'îtu bârang jang 'âku 'îni katâkan, ſeperti Bâpa ſudah baſermân padâku, bagîtu 'âku katâkan 'îtu.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAbermûla dihûlu deri pada mâſa râja Fâſaħ, ſedàng Xîsâj meng'atahuwij, bahuwa ſudahlah ſampej kotikânja, ſopâja 'ija berpindah deri pada dunjâ 'îni kapada Bâpa, ſedàng 'ija ſudahlah meng'asêhij ſegala 'awrangnja jang châts, jang didâlam dunjâ, maka 'ija ſudah meng'asêhij dija ſampej katamat.

2. Dàn tatkâla perdjamuwan xaſjâ ſudah lâlu, (ſedàng ſakârang ſudahlah 'Iblîs wafwaſet kapada hâti Jehûdâ 'Iskarijawtij, 'ânakh lâki p Sjîmawn, ſopâja deſemûkannja dija.)

3. Xîsâj pawn, jang meng'a-

tahuw̄ij bahuw̄a Bâpa ſud̄ahlah ſarahkan ſegal̄a ſaſawâtu kapad̄a tângan p nja, dán bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah kaluw̄ar der̄i pad̄a 'Allah, dán pergi kapad̄a 'Allah,

4. Bângonlah der̄i pad̄a mâkan ſaſjâ, dán tanggalkanlah pakejan p nja: dán ſedàng de"ambilnja ſahelèj kâjin, 'ija 'ikatlah pinggangnja.

5 Komedijen 'ija bûbohlah 'ãjer kadâlam bâtil, dán mulâ"îlah membâſoh kâki p ſegal̄a murîd, dán menjâpuw 'ìtu dengan kâjin 'ìtu, jang ſertânja ſud̄ah 'ad̄a ter"ìkat pinggangnja.

6. 'Arkijen mak̄a dâtanglah 'ija kapad̄a Sjìmawn Petrus, jang 'ija ſombahlah pad̄ânja: jâ Tûhan, 'angkawkah 'ìni hendakh membâſoh kâki p ku?

7. Sâhutlah Xîsâj dán ſabdâlah pad̄ânja: bârang jang 'âku 'ìni berbow̄at, 'angkaw 'ìni tijâd̄a tâhu pad̄a ſakârang 'ìni, tetâpi 'angkaw 'âkan meng"atahuw̄ij 'ìtu komedijennja.

8. Sombahlah Petrus pad̄ânja: tijâda 'ûſah 'angkaw membâſoh kâki p ku ſampej ſalâma p nja. Sâhutlah Xîsâj pad̄ânja: djikalaw tijâda 'âku membâſoh dîkaw, tijâda 'angkaw 'ber"awleh bahagijan ſertâku,

9. Sombahlah Sjìmawn Petrus pad̄ânja: jâ Tûhan, djângankan sâdja kâki p ku, tetâpi lâgi tângan p ku dán kapalâku.

10. Berſabdâlah Xîsâj pad̄ânja 'ìtu: sijâpa jang telàh termandij, tijâda, 'ûſah 'ija membâſoh melâjinkan kâki p nja djûga; kârana 'ad̄a 'ija sûtjij ſaganàp tûbohnja. Mak̄a kâmu 'ìni 'ad̄a sûtjij, tetâpi bûkan ſamow̄a kâmu.

11. Kârana tahûlah 'ija sijâpa 'âkan ſemûkan dija: ſebàb 'ìtu berkatâlah 'ija: bûkan ſamow̄a kâmu 'ad̄a sûtjij.

12. 'Ap̄abila kalàkh ſud̄ah 'ija membâſoh kâki p nja, dán meng"ambil kenâkan pakejan p nja, mak̄a dûdokhlah 'ija pûla pad̄a hidàngan, dán ſabdàlah pad̄a marîka 'ìtu: 'ad̄âkah kâmu meng"arti 'ap̄a 'âku ſud̄ah berbow̄at pad̄a kâmu?

13. Kâmu 'ìni menjebût 'âku gûruw dán Tûhan, dán kâmu berkâta betùl p; kârana 'âku 'ad̄a dija 'ìtu.

14. Sebàb 'ìtu djik̄alaw 'âku 'ìni, jang Tûhan dán gûruw, ſud̄ah membâſoh kâki p mu, mak̄a kâmu 'ìni lâgi berhûtang membâſoh kâki p ſa"awrang pad̄a ſa"awrang.

15. Kârana 'âku ſud̄ah memberìj telâdan pad̄a kâmu, ſopâja, ſeperti 'âku 'ìni ſud̄ah berbow̄at pad̄a kâmu, lâgi kâmu 'ìni berbow̄at.

16. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu: hamba tijâda 'ad̄a lebèh besàr der̄i pad̄a Tuw̄annja, dán ſurôhan tijâda lebèh besàr der̄i pad̄a 'awrang jang menjûroh dija.

17. Djik̄alaw kâmu tâhu ſegal̄a perkâra 'ìni, berbahagija 'ad̄a kâmu, djik̄alaw kâmu melakûkan dija 'ìtu.

18. Bûkan 'âku berſabda

'îtu menand̄âʺij ſamow̄a kâmu : 'âku 'îni kenàl, sijâpa jang 'âku ſud̄ah mem̄ileh : tetâpi 'îtu djâdi, ſopâja 'Elmektûb deganâpij ; sijâpa jang mâkan rawtij ſertâku, 'ija ſud̄ah mengʺangkat tûmitnja lâwan 'âku.

19. Der̄i pad̄a ſakârang 'îni 'âku katâkan 'îtu pad̄a kâmu dihûlu der̄i pad̄a 'îtu djâdi, ſopâja, manakâla 'îtu djâdi, kâmu dâpat pertjâja, bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu.

20 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kamu : djik̄alaw 'âku menjûroh bârang ſaʺawrang, sijâpa jang menjambot dija, 'ija menjambot 'âku: dán sijâpa jang menjambot 'âku, 'ija menjambot dija jang ſud̄ah menjûroh 'âku.

21. Satelàh ſud̄ah Ꭓîsáj katâkan ſegal̄a perkâra 'îni, mak̄a kaharuw̄anlah hatînja, dán berſjaksilah, dán berkatâlah: 'ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pad̄a kâmu, bahuw̄a ſaʺawrang der̄i pad̄a kâmu 'âkan ſemûkan 'âku.

22. 'Arkijen mak̄a tintanglah ſegal̄a murîd ſaʺawrang kapad̄a ſaʺawrang, ſambil menghuw̄as 'âkan sijâpa dekatâkannja 'îtu.

23. Mak̄a ſaʺawrang der̄i pad̄a murîd ϸ nja, jang dekasêhij Ꭓîsáj, 'îtu 'ad̄âlah dûdokh pad̄a hidângan berbâring pad̄a pangkuw̄an Ꭓîsáj.

24. 'Arkijen mak̄a Sjîmawn *Petrus* lambejlah pad̄ânja, 'âkan *bertânja, sijâpa* garàng 'ad̄a dija *'âkan sijâpa* dekatâkannja 'îtu.

25. *Mak̄a hâbis 'ija 'îni* berſandar pad̄a dâda Ꭓîsáj, ſombahlah 'ija pad̄ânja ; jâ Tûhan, sijâpa 'ad̄a dija 'îtu ?

26. Sâhutlah Ꭓîsáj : 'ija 'îni 'ad̄a dija 'îtu, pad̄a sijâpa 'âku 'âkan memberij ſaſuw̄ap, hâbis kutjelòp 'îtu. Dán ſatelàh ſud̄ah detjelopnja ſuw̄ap 'îtu, mak̄a deber̄ikannja 'îtu pad̄a Jehûdâ 'Iskarijawtij, 'ânakh lâki ϸ Sjîmawn.

27. Mak̄akomedijen der̄i pad̄a 'ija tarîma ſuw̄ap 'îtu, tatkâla 'îtu mâſokhlah Sjejthân ken̄a dija 'îtu. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄ânja: bârang jang 'angkaw berbow̄at, hendakhlah berbow̄at 'îtu lakàs ϸ.

28. Mak̄a ſaʺawrang pawn der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang jang dûdokh mâkan ſahidângan 'îtu tijadâlah mengʺarti, gunap̄a dekatâkannja 'îtu pad̄ânja.

29. Kârana ſangkâlah bârang 'awrang, ſedàng Jehûdâ peganglah pondij ϸ, bahuw̄a Ꭓîsáj berſabdâlah padânja : bilîlah bârang jang bergùna pad̄a kâmij 'âkan mem̄ulijâkan mâſa râja : 'âtaw ſopâja deberînja 'ap̄a ϸ pad̄a 'awrang miskîn.

30. Sebàb 'îtu ſatelàh ſud̄ah 'ija 'îni tarîma ſuw̄ap 'îtu, mak̄a ſabantar djûga kaluw̄arlah 'ija : 'ad̄apawn hârij ſudahlah mâlam.

31. Manakâla kalàkh ſud̄ahlah 'ija kaluw̄ar, mak̄a berſabdâlah Ꭓîsáj : ſakârang 'Anakh 'Insân ſud̄ah demulijâkan, dán 'All̄ah ſud̄ah demulijâkan 'awlehnja.

32. Djik̄alaw 'All̄ah ſud̄ah demulijâkan 'awlehnja, nistjâja

lâgi 'Allah 'âkan memulijâkan dija 'awleh ſendirînja; maka ſabantar 'ija 'âkan memulijâkan dija.

33. Hej ka″ânakh p, lâgi ſakotîka djûga lamânja 'âku 'ada ſerta kâmu: kâmu 'âkan mentjahârij 'âku, dán ſeperti 'âku ſudah berſabda pada 'awrang Jehûdij: bahuwa kamâna 'âku 'îni pergi, tijâda kâmu 'îni ſampat dâtang: bagîtu lâgi ſakârang 'îni 'âku berſabda pada kâmu.

34. Sawâtu penjurôhan bahâru 'âku memberij pada kâmu, ſopâja kâmu meng″asêhij ſa″awrang 'âkan ſa″awrang. Seperti 'âku ſudah meng″asêhij kâmu, ſopâja lâgi kâmu 'îni meng″asêhij ſa″awrang 'âkan ſa″awrang.

35. 'Awleh 'îni ſakalijen 'awrang 'âkan meng″atahuwij; bahuwa kâmu 'ada murid p ku, djikalaw kâmu melakûkan kâſeh ſa″awrang sâma ſa″awrang.

36. Sombahlah Sjîmawn Petrus padânja 'îtu: jâ Tûhan, kamanâtah 'angkaw pergi? ſâhutlah ʿÎsâj padânja: kamâna 'âku pergi, tijâda 'angkaw ſampat meng″îkot 'âku pada ſakârang 'îni; tetâpi komedijennja 'angkaw 'âkan meng″îkot 'âku.

37. Sombahlah Petrus padânja 'îtu: jâ Tûhan, tâgal 'apa pâtek tijâda ſampat meng″îkot 'angkaw pada ſakârang 'îni? pâtek hendakh balandjâkan djiwâku gantîmu.

38. Sâhutlah ʿÎsâj padânja 'îtu: 'angkawkah hendakh balandjâkan djiwâmu gantîku? 'âmîn, 'âmîn djûga 'âku berſabda padâmu; 'âjam djantan tijâda 'âkan berkûkokh, ſabulòm 'angkaw tîga kâli menjangkâlij 'âku.

FATSAL JANG KA XIV.

1. DJângânlah kaharuwan hatîmu: kâmu pertjâja 'âkan 'Allah, pertjajâlah lâgi 'âkan dâku.

2. Didâlam rûmah Bapâku 'ada bânjakh perdijâman: tjâra lâjin ſudahlah kukatâkan 'îtu pada kâmu: 'âku pergi berdjâlan 'âkan melangkap tampat bagi kâmu.

3. Dán ſatelàh ſudah hâbis kupergi berdjâlan, dán melangkap tampat bagi kâmu, maka 'âku 'âkan dâtang kombâli, dán menjambot kâmu dâtang kapadâku, ſopâja lâgi kâmu 'îni 'ada dimâna 'âku 'îni 'ada.

4. Dán kamâna 'âku 'îni pergi kâmu tâhu, dán djâlan 'îtu kâmu tâhu.

5. Sombahlah Tômâ padânja 'îtu: jâ Tûhan, tijâda kâmij tâhu kamâna 'angkaw pergi; 'antah bagimâna kâmij bawleh tâhu djâlan 'îtu?

6. Berſabdâlah ʿÎsâj padânja 'îtu: 'âku 'îni 'ada djâlan, dán kabenâran, dán kahidôpan. Bârang ſa″awrang pawn tijâda dâtang kapada Bâpa melâjinkan 'awleh 'âku.

7. Djikalaw kâmu ſudahlah meng″enàl 'âku, nistjâja lâgi kâmu ſudahlah meng″enàl Bapâku: maka deri pada ſakârang 'îni kâ-

mu meng''enàl dija, dán ſudah melîhat dija.

8. Sombáhlah Filipus padânja: jâ Tûhan, tondjolkhlah Bâpa 'îtu pada kâmij, maka padâlah 'îtu pada kâmij.

9. Berſabdâlah 'Îsâ padânja: ſakijen wakhtu lamânja 'akûkah 'ada ſerta kâmu, dán tijadâkah kâmu ſudah meng''enàl 'âku, jâ Filipus? sijâpa jang ſudah melîhat 'âku, 'ija ſudah melîhat Bâpa: 'antah bagimâna 'angkaw berkâta; tondjolkhlah Bâpa 'itu pada kâmij?

10. Bûkankah 'angkaw pertjâja, bahúwa 'âku 'ini 'ada didâlam Bâpa, dán Bâpa pawn didâlam 'âku? ſegala perkatâ''an jang 'âku 'îni katâkan pada kâmu, tijâda 'âku katâkan deri pada kahendakh dirîku: tetâpi Bâpa jang tinggal didâlam 'âku, 'ija djúga berbowat ſegala kardja 'itu.

11. Pertjajâlah padâku, bahúwa 'âku 'ini 'ada didâlam Bâpa, dán Bâpa pawn didâlam 'âku: dán djikalaw tijâda, pertjajâlah padâku 'awleh kârana ſegala kardjá 'itu djûga.

12. 'Ãmîn, 'ãmin djûga 'âku berſabdá pada kâmu, sijâpa jang pertjâja 'ákan dâku, ſegala kardja jang 'âku 'íni berbowat, lâgi 'ija 'îni 'âkan berbowat 'itu, dán 'ija 'âkan berbowat kardja p jang lebèh besàr deri pada ſegala 'îni. Kârana 'âku 'îni pergi berdjâlan kapada Bapâku.

13. Maka bârang jang kâmu 'âkan minta dengan namâku, 'itu djûga 'âkú 'âkan berbowat: ſopâja Bâpa demulijâkan 'awleh 'Ânakh lâki p.

14. Djikalaw kâmu 'âkan minta 'apa p dengan namâku, 'âku 'îni 'âkan berbowat 'ítu.

15. Djikalaw kâmu meng''asêhij 'âku, hendakhlah paliharâkan ſegala penjôrohanku.

16. Maka 'àku 'îni 'âkan minta pada Bâpa, maka 'ija 'âkan memberij pada kâmu ſa''awrang panghîbor jang lâjin, ſopâja 'ija tinggal ſerta kâmu ſampej ſalâma p nja.

17. 'Ija 'itu Rôh Ihakhikhet, jang 'isij dunjâ tijâda ſampat menjambot, kârana tijâda 'ija melîhat dija, dán tijâda 'ija meng''enàl dija: tetâpi kâmu 'ini meng''enàl dija, kârana 'ija tinggal ſerta kâmu, dán 'âkan 'ada didâlam kâmu.

18. Tijâda 'âku 'âkan tinggalkan kâmu 'ânakh p pijâtu 'âku dâtang pûlang kapada kâmu.

19. Lâgi ſakotîka djûga lamânja, maka 'isij dunjâ tijâda lâgi 'âkan melihat 'âku: tetâpi kâmu 'ini 'âkan melihat 'âku: kârana 'âku 'ini 'ada hîdop, dán kâmu 'ini 'âkan hidop.

20. Pada hârij 'itu djûga kâmu 'îni 'âkan meng''âkaw, bahuwa 'âku 'îni 'ada didâlam Bapâku, dán kâmu 'îni didâlam 'âku dán 'âkú 'îni didâlam kâmu.

21. Sijâpa jang memegàng ſegala penjurôhanku, dán memaliharâkan dija 'itu, 'ija djûga 'ada jang meng''asêhij 'âku: dán sijâpa jang meng''asêhij 'âku 'ija 'â-

kan dekasêhij 'awleh Bapâku: maka 'âku 'îni 'âkan meng″asêhij dijà, dán 'âku 'âkan menjatâkan diriku padânja 'îtu.

22. Sombahlah padânja Jehûdâ, bûkan 'Iskarijawtij 'îtu: jâ Tûhan, 'apa 'artinja 'îtu, bahuwa 'angkaw nanti menjatâkan ſendirîmu pada kâmij, dán bûkan pada 'îsij dunjâ?

23. Sâhutlah Xîsáj dán ſabdâlah padânja: djikalaw bârang sijâpa meng″asêhij 'âku, 'ija 'âkan lhâfitlkan perkatâ″anku: dán Bapâku 'âkan meng″asêhij dija, dán kâmij 'âkan dâtang kapadânja; dán kâmij 'âkan berbowat perdijâman ſertânja 'îtu.

24. Sijâpa jang tijâda meng″asêhij 'âku, tijâda 'ija lhâfitlkan perkatâ″an p ku. Maka perkatâ″an jang kâmu dengar 'îtu bûkan 'ada punjâku, hânja pûnja Bâpa, jang ſudah menjûroh 'âku.

25. Segala perkâra 'îni 'âku ſudah katâkan pada kâmu; ſedàng 'âku tinggal ſerta kâmu.

26. Tetâpi panghîbor, 'ija 'itu Rôlhu-'lkhudus, jang Bâpa 'âkan menjûroh dengan namâku, 'ija djûga 'âkan meng″âdjar kâmu ſegala ſalawâtu, dán meng″îngatkan kâmu ſegala ſalawâtu, jang 'âku ſudah katâkan pada kâmu.

27. Salâm djûga 'âku tinggalkan bagi kâmu, ſalâmku 'âku memberìj pada kâmu: bûkan ſeperti 'isij dunjâ memberìj, 'âku 'îni memberìj, dija 'îtu pada kâmu. Tjânganlah kaharuwan hatîmu, dán djânganlah kâmu tjabàr.

28. Kâmu ſudah dengar, bahuwa 'âku 'îni ſudah katâkan pada kâmu, 'âku pergi dán dâtang pûlang kapada kâmu. Djikalaw kâmu ſudahlah meng″asêhij 'âku, nistjâja kâmu 'âkan ſuka tjita, ſebàb 'âku ſudah katâkan, 'âku pergi berdjâlan kapada Bâpa: kârana Bapâku 'ada lebèh bésàr deri padâku.

29. Maka ſakârang 'âku ſudah katâkan 'îtu pada kâmu dihûlu deri pada 'îtu djâdi: ſopâja manakâla 'îtu djâdi kâmu dâpat pertjâja.

30. Tijâda lâgi 'âku 'âkan berkâta bânjakh p ſerta kâmu: kârana panghûlu dunjâ 'îni dâtang, dán tijâda pegàng bârang kawâſa 'âtasku.

31. Tetâpi ſopâja 'îsij dunjâ meng″atahuwij, bahuwa 'âku meng″asêhij Bâpa, dán berbowat demikijen 'îni, ſeperti Bâpa ſudah berpasàn padâku. Bângonlah, marîlah kâmij pergi deri sîni.

FATSAL JANG KA XV.

1. 'ÂKu 'îni 'ada pôhón 'angawr jang benàr, dán Bapâku 'ada 'awrang dûſon.

2. Saſawâtu tjâbang jang tijâda memberìj bowah 'awlehku, 'ija meranting dija: dán ſaſawâtu jang memberìj bowah, 'ija tjerjâkan dija ſopâja 'ija memberìj mâkin bânjakh bowah p.

3. Sadija kamu 'îni 'ada tjerja, 'awleh kârana perkatâ″an 'î-

tu jang 'âku ſud̄ah meng″ûtjap pad̄a kâmu.

4. Tataplah kâmu padâku, dàn 'âku 'îni pad̄a kâmu. Sepèrti bârang tjâbang tijâda ſampat memberìj bow̄ah þ der̄i pad̄a ſendirînja, melâjinkan 'ija tatàp pad̄a pòhon 'angawr: bagîtu lâgi kâmu 'îni tijâda, melâjinkan kâmu tatàp padâku.

5. 'Âku, 'îni 'ad̄a pôhon 'angawr, dàn kâmu 'ada tjâbang þ: sijâpa jang tatàp padâku, dàn 'âku padânja, 'ija djûga memberìj bow̄ah þ bânjakh: kârana lâjin der̄i padâku tijâda kâmu ſampat berbow̄at 'ap̄a þ.

6. Djik̄alaw bârang sijâpa tijâd̄a tatàp padâku, 'ija ſudah terbow̄ang kaluw̄ar ſeperti bârang tjâbang, jang ſudah djâdi kerìng: mak̄a 'awrang kompolkan dija 'îtu, dàn bow̄angkan 'îtu kadâlam 'ãpij, mak̄a 'îtu tertûnu hâbis.

7. Djik̄alaw kâmu tatàp pad̄âku, dàn ſegal̄a perkatâ″anku 'îtu tatàp pad̄a kâmu, nistjâja bârang jang kâmu kahendâkij, kâmu bawleh minta, mak̄a 'îtu 'âkan dâtang pad̄a kâmu.

8. Dengan 'îni *B*apâku ſud̄ah demulijâkan, ſopâja kâmu memberìj bow̄ah þ bânjakh: mak̄a kâmu 'âkan djâdi murîd þ ku.

9. Seperti Bâpa ſud̄ah meng″asêhij 'âku, lâgi 'âku 'îni ſudah meng″asêhij kâmu: tataplah kâmu pada kasêhanku 'îni.

10. Djik̄alaw kâmu mem̄aliharâkan ſegal̄a penjurôhanku, mak̄a kâmu 'âkan tatàp pad̄a kasêhanku: ſeperti 'âku 'îni ſud̄ah mem̄aliharâkan ſegala penjurôhan Bapâku, dàn tatàp pad̄a kasêhannja.

11. Segal̄a perkâra 'îni 'âku ſud̄ah katâkan pada kâmu, ſopâja kaſukâ″anku tatàp pad̄a kâmu, dàn kaſukâ″an kâmu deganâpij.

12. 'Îni djûga 'ad̄a penjurôhanku, ſopâja kâmu meng″asêhij ſa″awrang 'âkan ſa″awrang, ſeperti 'âku ſud̄ah meng″asêhij kâmu.

13. Bârang ſa″awrang tijâda berpûnja kasêhan jang lebèh besàr der̄i pad̄a 'îni, ſopâja ſa″awrang balandjâkan djiwânja ganti tſalhâbat þ nja.

14. Kâmu 'îni 'ad̄a tſalhâbat þ ku, djik̄alaw kâmu berbow̄at bârang jang 'âku 'îni berpasàn pad̄a kâmu.

15. Tijâda lâgi 'âku menjebùt kâmu hamba þ: kârana hamba tijâda tâhu 'ap̄a Tuw̄annja berbow̄at: tetâpi 'âku ſudah menjebùt kâmu tſalhâbat þ, kãrana ſegal̄a ſaſaw̃âtu jang ſud̄ah kudengar der̄i pad̄a Bapâku, 'îtu 'âku ſudah mem̄azlûmkan pad̄a kâmu.

16. Kâmu 'îni ſud̄ah tijâda mem̄îleh 'âku, hânja 'âku 'îni ſud̄ah mem̄îleh kâmù, dàn ſud̄ah men̄îtahkan kâmu, ſopâja kâmu 'îni pergi, dàn memberìj bow̄ah þ, dàn bow̄ah þ kâmu 'ad̄a tatàp: ſopâja bârang jang kâmu 'âkan minta der̄i pada Bâpa dengan namâku, 'ija berîkan 'îtu pad̄a kâmu.

17. 'Îni djûga 'âku berpasàn pada kâmu, ſopâja kâmu meng″asêhij ſa″awrang 'âkan ſa″awrang.

18. Djikalaw 'îsij dunjâ membintjij kâmu, katahuwilah kalàkh, bahuwa 'ija ſudah membintjij 'âku dihûlu deri pada kâmu.

19. Djikalaw 'adâlah kâmu deri pada dunjâ, nistjâja ſudahlah 'îsij dunjâ meng″asêhij châtſetnja: tetâpi ſebàb kâmu bûkan 'ada deri pada dunjâ, hânjâ 'âku 'îni ſudah memîleh kâmu deri pada dunjâ, tâgal 'îtu 'îsij dunjâ membintjij kâmu.

20. Terkenanglah kâmu 'âkan perkatâ″an 'îtu jang 'âku 'îni ſudah katâkan pada kâmu: hamba bûkan 'ada lebèh besàr deri pada Tuwannja. Djikalaw marîka 'îtu ſudah menghambat 'âku, lâgi 'ija 'âkan menghambat kâmu: djikalaw marîka 'îtu ſudah lhâfitlkan perkatâ″anku, lâgi 'ija 'âkan lhâfitlkan perkatâ″an kâmu.

21. Tetâpi ſamowa perkâra 'îni marîka 'îtu 'âkan meng″adâkan pada kâmu 'awleh kârana namâku, ſebàb tijâda 'ija meng″enàl dija jang ſudah menjûroh 'âku.

22. Djikalaw ſudahlah tijâda kudâtang, dàn meng″atâkan pada marîka 'îtu, bârang dawſa pawn bûkan 'adâlah padânja: tetâpi ſakârang bûkan 'ada padânja bârang tûdong pada dawſa p nja.

23. Sijâpa jang membintjij 'âku, 'ija lâgi membintjij Bapâku.

24. Djikalaw ſudahlah tijâda 'âku berbowât ſegala kardja 'îtu di″antâra marîka 'îtu, jang bârang ſa″awrang lâjin ſudah tijâda berbowat, bârang dawſa bûkan 'adâlah padânja: tetâpi ſakârang marîka 'îtu ſudah melîhat 'îtu, dàn membintjij mâwu 'âku mâwu Bapâku.

25. Tetâpi 'îtu djâdi, ſopâja genaplah perkatâ″an 'îtu, jang tersûrat didâlam Tawrâtnja; bahuwa marîka 'îtu ſudah membintjij 'âku ſamenâ p.

26. Tetâpi manakâla hâbis dâtang panghîbor 'îtu, jang 'âku 'îni 'âkan menjûroh kapada kâmu deri pada Bâpa, jaʒnij, Rôlh lhakhîkhet jang kaluwar deri pada Bâpa, 'ija djûga nanti berſjaksi 'âkan dâku.

27. Maka kâmu 'îni lâgi 'âkan nâjik ſjaksi, kârana deri pada mulânja kâmu ſudah 'ada ſertâku.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SEgala perkâra 'îni 'âku ſudah katâkan pada kâmu, ſopâja djanggan kâmu kena ſjak.

2. Marîka 'îtu 'âkan membowang kâmu deri dâlam Kanîſah: behkan djàm 'ada dâtang, bahuwa ſaſa″awrang jang nanti membûnoh kâmu, 'âkan ſangka berbowat ʒibâdet kapada 'Allah.

3. Maka ſegala perkâra 'îni marîka 'îtu 'âkan meng″adâkan

pad̄a kâmu, ſebàb ſud̄ah tijâd̄a 'ija mengʻenàl Bâpa, dán tijâda pawn 'âku.

4. Tetâpi ſegal̄a perkâra 'îni 'âku ſud̄ah mengʻûtjap pad̄a kâmu, ſopâja manakâla djàm 'îtu ſud̄ah dâtang, kâmu mengʻenàng dija 'îtu, bahuw̄a 'âku 'îni ſud̄ah katâkan 'îtu pad̄a kâmu: tetâpi der̄i pad̄a mulânja ſudah tijâda kukatâkan ſegal̄a perkâra 'îni, ſebàb 'ad̄âlah 'âku ſerta kâmu.

5. Mak̄a ſakârang 'âku pergi kapad̄a dija jang ſud̄ah menjûroh 'âku, mak̄a ſaʻawrang der̄i pad̄a kâmu tijâd̄a bertanjâkan 'âku: kamâna pergi 'angkaw?

6. Tetâpi ſebàb 'âku ſud̄ah mengʻûtjap ſegal̄a perkâra 'în̄i pad̄a kâmu, mak̄a duk̄a tjit̄a ſud̄ah mem̄unôhij hâti kâmu.

7. Tetâpi 'âku 'îni mengʻatâkan kabenâran pad̄a kâmu, bergûna pad̄a kâmu, ſopâja 'âku 'ini pergi: kârana djik̄alaw tijâda 'âku pergi, mak̄a panghibor 'îtu tijâda 'âkan dâtang kapad̄a kâmu: tetâpi djik̄alaw 'âku pergi berdjâlan, mak̄a 'âku 'âkan menjûroh dija 'îtu kapad̄a kâmu.

8. Dán 'ap̄abîla 'ija 'îni ſud̄ah dâtang, mak̄a 'ija 'âkan men̄ampelikħ 'îsij dunjâ der̄i pad̄a dawſa, dán der̄i pad̄a ʿadâlet, dán der̄i pad̄a ħukum.

9. Der̄i pad̄a dawſa pawn, 'awleh kârana marika 'îtu tijâda pertjâja 'âkan dâku:

10. Dán der̄i pad̄a ʿadâlet, 'awleh kârana 'âku pergi kapad̄a Bapâku, mak̄a tijâda lâgi kâmu 'âkan mel̄îhat 'âku:

11. Dán der̄i pad̄a ħukum, 'awleh kârana panghûlu dunjâ 'îni ſud̄ah ken̄a ħukum.

12. 'Ad̄a pad̄âku lâgi bânjakħ perkâra, 'âkan mengʻatâkan 'îtu pad̄a kâmu, tetâpi ſakârang 'îni tijáda kâmu dâpat men̄anggong 'îtu.

13. Tetâpi bilamâna 'ija 'îtu, jaʿnij Rôħ ħakħîkħet, ſud̄ah hâbis dâtang, 'ija 'âkan menghentar kâmu kapad̄a ſamow̄a kabenâran. Kârana tijâda 'ija 'âkan mengʻûtjap der̄i pad̄a ſendirînja, tetâpi bârang jang 'ija 'âkan hâbis men̄engar, 'ija 'âkan mengʻûtjap 'îtu, dán memberîta pad̄a kâmu bârang p jang lâgi dâtang.

14. 'Ija djûga 'âkan mem̄ulijâkan 'âku: kârana 'ija 'âkan tarîma 'îtu der̄i pad̄a jang punjâku, dán memberîta 'îtu pad̄a kâmu.

15. Segal̄a ſaſawâtu jang pûnja Bâpa 'îtu 'ad̄a punjâku: ſebàb 'îtu katâkanlah 'âku, bahuw̄a 'ija 'âkan tarîma 'îtu der̄i pad̄a jang punjâku, dán memberîta 'îtu pad̄a kâmu.

16. Sakotîka djûga lamânia, mak̄a tijâda kâmu 'âkan mel̄îhat 'âku: dán pûla ſakotîka djûga lamânja, mak̄a kâmu 'âkan mem̄andang 'âku, kârana 'âku 'îni pergi kapad̄a Bâpa.

17. 'Arkijen mak̄a berkatâlah bârang 'awrang der̄i pad̄a

murîd p nja ſa″awrang kapada ſa″awrang : 'apâtah 'artînja 'itu jang dekatâkannja pada kâmij ; ſakotîka djûga lamânja, maka tijâda kâmu 'âkan melîhat 'âku : dán pûla ſakotîka djûga lamânja, maka kâmu 'âkan memandang 'âku : lâgi ; kârana 'âku 'ini pergi kapada Bâpa ?

18. 'Arkijen maka berkatâlah marîka 'itu : 'apâtah 'artînja 'itu jang dekatâkannja, ſakotîka djûga lamânja ? kâmij tijâda tâhu 'apa jang de″ûtjapnja.

19. 'Arkijen maka Xîsâj pawn tâhulah, bahuwa marîka 'itu mâwu bertanjâkan dija, dán ſabdâlah padânja : 'adâkah kâmu parikhſa ſa″awrang sâma ſa″awrang 'âkan hhâl 'ini, jang ſudah kukatâkan ; ſakotîka djûga lamânja, maka tijâda kâmu 'âkan melîhat 'âku : dán pûla ſakotîka djûga lamânja, maka kâmu 'âkan memandang 'âku ?

20. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu : bahuwa kâmu 'ini 'âkan menângis dán merâtap, tetâpi 'isij dunjâ 'âkan ſuka tjita : maka kâmu 'âkan duka tjita, tetâpi duka tjitâmu 'âkan ber″ûbah mendjâdi ſuka tjita.

21. Sa″awrang parampuwan, manakâla 'ija ber″ânakh, ber″awleh kadukâ″an, ſedàng djamnja ſudah ſampej : tetâpi manakâla 'ija ſudah ber″ânakh ka″ânakh 'itu, tijâda lâgi 'ija meng″enàng 'âkan kaſukâran, 'awleh kârana kaſukâ″an ſebàb ſa″awrang mânusija ſudah taper″ânakh mâſokh dunjâ.

22. Maka ſonggohpawn ſebàb 'itu kâmu 'ini ſakârang ber″awleh kadukâ″an : tetâpi 'âku 'âkan melîhat kâmu pûla, maka hatîmu 'âkan berſuka, dán ſa″awrang pawn tijâda 'âkan meng″ambil kaſukâ″anmu 'itu deri pada kâmu.

23. Maka pada hârij 'itu djûga tijâda kâmu 'âkan bertanjâkan 'âku 'apa p. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda pada kâmu, bahuwa ſegala ſaſawâtu jang kâmu 'âkan minta deri pada Bâpa dengan namâku, 'ija 'âkan memberij 'itu pada kâmu.

24. Sampej ſakârang 'ini bulòm kâmu minta 'apa p dengan namâku : mintâlah, maka kâmu 'âkan tarîma, ſopâja kaſukâ″anmu 'itu djâdi ganàp.

25. Segala perkâra 'ini 'âku ſudah meng″ûtjap pada kâmu dengan bâwa bâgej p per″upamâ″an : tetâpi dâtang djàm, manakâla tijâda lâgi 'âku 'âkan meng″ûtjap pada kâmu dengan bâwa bâgej p per″upamâ″an, tetâpi dengan kaluwâſan 'âku 'âkan memberita pada kâmu 'âkan Bâpa.

26. Pada hârij 'itu djûga kâmu 'âkan minta dengan namâku : dán tijâda 'âku beſabda pada kâmu, bahuwa 'âku 'ini 'âkan memôhonkan pada Bâpa âkan kâmu.

27. Kârana Bâpa ſendîrij

meng"asêhij kâmu, ſebàb kâmu ’îni ſud̄ah meng"asêhij ’âku, dán ſudah pertjâja, bahuw̄a ’âku ’îni ſud̄ah kaluw̄ar der̄i pad̄a ’Al-l̄ah

28. ’Âku ſud̄ah kaluw̄ar der̄i pada Bâpa, dán ſud̄ah dâtang mâſokh dunjâ : pûla ’âku meninggalkan dunjâ, dán pergi berdjâlan kapad̄a Bâpa.

29. Sombahlah pad̄ânja murîd p nja : bahuw̄a ſaſonggohnja ſakârang ’angkaw meng"ûtjap dengan kaluwâſan, dán tijâda meng"atâkan bârang per"upamâ"an.

30. Sakârang kâmij tâhu, bahuw̄a ’angkaw meng"atahuw̄ij ſegal̄a ſaſawâtu, dán tijâda ’angkaw berwudjûb, ſopâja bârang ſa"awrang bertanjâkan ’angkaw. ’Awleh ’îni kâmij pertjâja, bahuw̄a ’angkaw ſud̄ah kaluw̄ar der̄i pada ’All̄ah.

31. Sâhutlah Xîsáj pad̄a marîka ’itu : kamûkah pertjâja ſakârang ’îni ?

32. Bahuw̄a ſaſonggohnja dâtang djàm, dán ſakârang ſud̄ah dâtang, bahuw̄a kâmu ’âkan detjerèj berejkan mâsing p ſa"awrang kapád̄a tampatnja jang c̄hâts, dán kâmu ’âkan meninggalkan ’âku ſa"awrangku. Dán hânja ſaſonggohnja ’âku bûkan ’ad̄a ſa"awrangku: kârana Bâpa ad̄a ſertâku.

33. Segal̄a perkâra ’îni ’âku ſud̄ah meng"ûtjap pad̄a kâmu, ſopâja kâmu ber"awleh dâmej ’awlehku. Didâlam dunjâ kâmu ’âkan ber"awleh kaſukâran : tetâpi pertataplah hâti kâmu, ’âku ’îni ſud̄ah menàng dunjâ.

FATSAL JANG KA XVII.

1. SEgal̄a ’îni Xîsáj ſud̄ah meng"ûtjap, mak̄a ’ija pawn ’angkatlah mâta p nja kalângit, dán ſombahlah : jâ Bâpa, djàm telàh ſampej, hendakhlah kirânja memulijâkan ’Ânakhmu lâki p, ſopâja lâgi ’Ânakhmu lâki p memulijâkan ’angkaw.

2. Seperti ’angkaw ſud̄ah memberìj pad̄ânja kawâſa ’âtas ſakalijen dâging, ſopâja ſaſa"awrang jang ’angkaw ſudah memberìj pad̄ânja, ’ija memberìj kahidôpan kakàl pad̄a marîka ’îtu.

3. ’Ad̄apawn ’îni djûga ’ad̄a kahidôpan kakàl, ſopâja marîka ’îtu meng"enàl ’angkaw ’All̄ah jang ’as̄a, dán benàr, dán Xîsáj ’Elmesêlh, jang ’angkaw ſud̄ah menjûroh,

4. ’Âku ’îni ſud̄ah memulijâkan ’angkaw di"âtas bûmi: ’âku ſud̄ah menjempornâkan kardja ’îtu jang ’angkaw ſud̄ah memberìj pad̄âku ’âkan berbow̄at.

5. Sakârang pawn, jâ Bâpa, hendakhlah kirânja ’angkaw ’îni memulijâkan ’âku sâma ſendirîmu dengan kamulijâ"an, jang ’âku ſud̄ah mempunjâ"ij sâma ’angkaw, dihûlu der̄i pad̄a dunjâ djâdi.

6 ’Âku ſud̄ah menjatâkan namâmu pad̄a ſegal̄a mânusija,

jang 'angkaw ſud̄ah memberìj padâku der̄i 'antâra 'îsij dunjâ. Marîka 'îtu 'ad̄âlah punjâmu, mak̄a 'angkaw ſud̄ah memberìj dija 'îtu pad̄âku, dán 'ija ſud̄ah khâfitlkan perkatâ''anmu.

7. Sakârang marîka 'îtu ſud̄ah meng''âkaw, bahuw̄a ſegal̄a ſaſawâtu, jang 'angkaw ſud̄ah memberìj padâku, 'îtu 'ad̄a der̄i pad̄âmu.

8. Kârana ſegal̄a perkatâ''án jang 'angkaw ſud̄ah memberìj padâku, 'îtu 'âku ſud̄ah memberìj pad̄a marîka 'îtu, dán 'ija ſudah tarîma 'îtu, dán dengan ſabenarnja 'ija ſud̄ah meng''âkaw, bahuw̄a 'âku ſud̄ah kaluw̄ar der̄i pad̄âmu, dán 'ija ſud̄ah pertjâja, bahuw̄a 'angkaw ſud̄ah menjûroh 'âku.

9. 'Âku 'îni mem̄ôhonkan 'âkan marîka 'îtu: tijâda 'âku mem̄ôhonkan 'âkan 'îsij dunjâ, tetâpi 'âkan ſegal̄a 'awrang, jang 'angkaw ſud̄ah memberìj pad̄âku, kârana marîka 'îtu 'ad̄a punjâmu.

10. Mak̄a ſakalijen jang punjâku 'îtu 'ad̄a punjâmu, dán ſegal̄a jang punjâmu 'îtu punjâku: dán 'âku ſud̄ah tap̄ermulija 'awleh marîka 'îtu.

11. Mak̄a tijâda lâgi 'âku 'ad̄a didâlam dunjâ, tetâpi marîka 'îtu 'ad̄a didâlam dunjâ, dán 'âku 'îni dâtang kapad̄âmu. Jâ Bâpa jang khudûs, hendaklah kirânja dengan kârana namâmu paliharâkan marîka 'îtu, jang 'angkaw ſud̄ah memberìj pad̄âku, ſopâja ſawâtu djûga 'adânja ſeperti kâmij.

12. Tatkâl̄a 'âku 'ad̄âlah ſerta marîka 'îtu didâlam dunjâ, mak̄a 'âku 'îni paliharâkanlah marîka 'îtu dengan kârana namâmu. Segal̄a 'awrang jang 'angkaw ſud̄ah memberìj padâku, 'âku ſud̄ah menongguw̄ij dija, mak̄a bârang ſa''awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu ſud̄ah tijâda binâſa, melâjinkan 'ânak sibinâſa, ſopîja ganaplah 'Elmektûb.

13. Tetâpi ſakârang 'âku dâtang kapadâmu, dán meng''ûtjap perkâra 'îni didâlam dunjâ, ſopâja marîka 'îtu ber''awleh kaſukâ''anku 'îtu ganàp didâlam ſendirînja.

14. 'Âku 'îni ſud̄ah memberìj fermânmu pad̄a marîka 'îtu, mak̄a 'îsij dunjâ ſud̄ah membintjij dija, 'awleh kârana 'ija bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ, ſeperti 'âku 'îni bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ.

15. Tijâda 'âku mem̄ôhonkan ſopâja 'angkaw meng''ambil marîka 'îtu der̄i pada dunjâ, tetâpi ſopâja 'angkaw mem̄aliharâkan dija der̄i pad̄a jang djâhat.

16. Marîka 'îtu bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ, ſeperti 'âku 'îni bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ.

17. Hendaklah kirânja mengkhuduskan marîka 'îtu 'awleh kabenâranmu: fermânmu 'îtu 'ad̄a kabenâran.

18. Seperti 'angkaw ſudah menjûroh 'âkan mâſokh dunjâ,

bag̅itu lâg̅i 'âku 'ini ſud̄ah menjûroh marîka 'itu mâſokh dunjâ.

19. Mak̄a 'âku 'înî mengkhuduskan ſendirîku kârana marîka 'îtu, ſopâja 'ija lâgi djâdi 'awrang mukhad̄as 'awleh kabenâran.

20. Mak̄a tijâda 'âku mem̄ôhonkan 'âkan marîka 'itu sâdja, tetâpi lâgi 'âkan ſegal̄a 'awrang, jang nanti pertjâja 'âkan dâku 'awleh perkatâ"annja.

21. Sopâja ſakalijennja 'itu 'ad̄a ſawâtu djûga, ſeperti 'angkaw, jâ Bâpa, didâlam 'âku, dán 'âku didâlam 'angkaw, ſopâja marîka 'îtu lâgi 'ada ſawâtu djûga didâlam kâmij: ſopâja 'îsij dunjâ pertjâja, bahuw̄a 'angkaw 'îni ſud̄ah menjûroh 'âku.

22. Mak̄a 'âku 'îni ſud̄ah memberìj pad̄a marîka 'ìtu kamulijâ"an 'itu, jang 'angkaw ſud̄ah memberìj pad̄âku: ſopâja ſawâtu djûga 'ad̄ânja, ſeperti kâmij 'ini 'ad̄a ſawâtu djûga.

23. 'Âku didâlam marîka 'îtu, dán 'angkaw didâlam 'âku: ſopâja 'ija 'ad̄a ſemporna kapad̄a ſawâtu djûga, dán ſopâja 'îsij dunjâ meng"âkaw, bahuw̄a 'angkaw 'îni ſud̄ah menjûroh 'âku, dán ſud̄ah meng"asêhij marîka 'îtu: ſeperti 'angkaw ſud̄ah meng"asêhij 'âku.

24. Jâ Bâpa, ſegal̄a 'awrang jang 'angkaw ſud̄ah memberìj pad̄âku, 'âku menghendâkij, ſopâja dimâna 'âku 'îni 'ad̄a, marîka 'îtu lâgi 'ad̄a ſertâku: ſopâja delîhatnja kamulijâ"anku, jang 'angkaw ſud̄ah memberìj pad̄âku, kârana 'angkaw ſud̄ah meng"asêhij 'âku dihûlu der̄i pada 'asâs dunjâ.

25. Hej Bâpa jang Xâdil, bahuw̄a 'îsij dunjâ ſud̄ah tijâda meng"enàl 'angkaw: tetâpi 'âku 'îni ſud̄ah meng"enàl 'angkaw, dán marîka 'ini ſud̄ah meng"âkaw, bahuw̄a 'angkaw 'îni ſudah menjûroh 'âku.

26. Mak̄a 'âku ſud̄ah mem̄aXlûmkan, dán 'âkan mem̄aXlûmkan namâmu pad̄a marîka 'îtu: ſopâja kasêhan, jang 'awlehnja 'angkaw ſud̄ah meng"asêhij 'âku, 'itu 'ad̄a didâlam marîka 'îtu, dán 'âku didâlamnja.

FATSAL JANG KA XVIII.

1. SAtelàh ſud̄ah X'sáj katâkan ſegal̄a perkâra 'îni, mak̄a kaluw̄arlah 'ija dengan murîd p nja kaſabarang ſejrôkan KHedrawn, dimâna 'adâlah ſawâtu kobòn, kamâna mâſokhlah 'ija 'îni dán murîd p nja.

2. Mak̄a Jehûdâ pawn, jang ſemûkanlah dija 'itu, lâgi kenallah tampat 'itu, ſedàng bânjakh kâli Xîsáj ſudahlah berhimpon disâna ſerta dengan murîd p nja.

3. 'Arkijen mak̄a Jehûda, ſatelàh ſud̄ah de"ambilnja pasûkan, dán bârang sâkej p jang tersûroh 'awleh kapâla p 'Imâm dán 'awrang Farîsij, 'îtu dâtanglah kasâna membâwa tanglong p, dán dâmar p, dán sindjâta p.

4. 'Arkijen mak̄a Xîsáj, ſedàng dekatahuwînja ſegal̄a ſaſawâtu jang 'âkan berlâkuw 'âtasnja, 'itu kaluw̄arlah, dán katâ-

lah pad̄a marîka 'îtu: sijâpa kâmu tjahârij?

5. Sâhutlah marîka 'îtu pad̄ânja: Xîsâj Nâtsirij. Katâlah Xîsâj pad̄a marîka 'îtu: 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu. Mak̄a Jehûdâ, jang ſemûkanlah dija, 'îtu berdirîlah lâgi ſerta dengan marîka 'îtu.

6. 'Arkijen mak̄a dem̄i 'ija katâlah pad̄a marîka 'îtu, bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu, 'ondorlah marîka 'îtu kabalâkang, dán djâtohlah terdjurûmie katânah.

7. 'Arkijen mak̄a 'ija pûla bertanjàkanlah marîka 'îtu: sijâpa kâmu tjahârij? mak̄a berkatâlah marîka 'îtu: Xîsâj Nâtsirij.

8. Sâhutlah Xîsâj: 'âku ſud̄ah berkâta pad̄a kâmu, bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a dija 'îtu. Sebàb 'îtu djik̄alaw kâmu tjahârij 'âku, berilah 'awrang 'îni pergi.

9. Sopâja ganaplah perkatâ"an 'îtu jang telàh dekatâkannja: 'âkan ſegal̄a 'awrang jang 'angkaw ſud̄ah memberij pad̄âku, ſud̄ah tijâda 'âku memberij hîlang ſa"awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu.

10. 'Arkijen mak̄a SJîmawn Petrus jang pâkej ſabîlah pedàng, menghûnuslah 'îtu, dán tatakhlah hamba 'Imâm besàr, dán pûtuslah telingânja kânan. 'Ad̄apawn nâma hamba 'îtu 'ad̄âlah Malkus.

11. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Xîsâj pad̄a Petrus: meñâſokhkanlah pedangmu kadâlam sârongnja. Tjâwan minôman jang Bâpa ſudah memberij pad̄âku, masâkan tijâda 'âku mînom dija 'îtu?

12. 'Arkijen mak̄a pasûkan, dán Pangrîbu, dán ſegal̄a sâkej 'awrang Jehûdij 'îtu tangkaplàh Xîsâj, dán 'îkatlah dija.

13. Dán hentarlah dija dihûlu kapad̄a HHañân: kârana 'ija 'ad̄âlah mintuw̄akh KHajafâ, jang 'ad̄âlah 'Imâm besàr pad̄a tâhon 'îtu djûga.

14. 'Ad̄apawn KHajafâ 'ad̄âlah dija 'îtu, jang ſud̄ahlah memberij natsihhat pad̄a 'awrang Jehûdij, bahuw̄a bergûna ſopâja ſa"awrang mânusija mâti ganti khawm.

15. Mak̄a SJîmawn Petrus, dán ſa"awrang murîd lâjin meng"îkotlah Xîsâj. 'Ad̄apâwn murîd 'îni 'ad̄âlah kakenâlan pad̄a 'Imâm besàr, dán mâſokhlah ſerta dengan Xîsâj kadâlam balîrong 'Imâm besàr.

16. Mak̄a Petrus berdirîlah diluw̄ar dimûka pintu. 'Arkijen mak̄a kaluw̄arlah murîd lâjin 'îtu, jang 'ad̄âlah kakenâlan pad̄a 'Imâm besàr, dán katâlah pad̄a parumpuw̄an jang peñongguw pintu, ſahingga mak̄a demâſokhkannja Petrus.

17. 'Arkijen mak̄a berkatâlah bûd̄akh parampuw̄an jang peñongguw pintu 'îtu pad̄a Petrus: bûkankah 'angkaw 'îni lâgi 'ad̄a ſa"awrang der̄i pad̄a ſegal̄a murîd mânusija 'îni? berkatâlah 'ija 'îni; bûkan 'âku 'ad̄a.

18. Maka berdirîlah ſegala hamba dán sâkej, jang ſudahlah berbowat tambônan bâra 'ãpij, kârana 'adâlah mûsim dîngin, dán berdijanglah dirînja. 'Âdapawn Petrus 'adâlah berdîrij ſerta dengan marîka 'îtu ſambil berdijang dirînja.

19. 'Arkijen maka 'Imâm besàr bertanjâkanlah dija 'âkan murîd p nja, dán 'âkan pang″adjârannja.

20. Sâhutlah Xîsâj padânja: dengan kaluwâſan 'âku 'îni ſudah meng″ûtjap pada 'isij dunjâ: pada ſedekâla wakhtu 'âku 'îni ſudah meng″âdjar didâlam Kanîſah, dán didâlam Kazbah, kamâna 'awrang Jehûdij dâtang berhimpon deri pada ſakalijen tampat: maka pada tampat sûnji ſudah tijâda 'âku meng″ûtjap 'apa p.

21. Meng″apa 'angkaw bertanjâkan 'âku? bertanjâkanlah ſegala 'awrang jang ſudah denger, 'apa 'âku ſudah meng″ûtjap pada marîka 'îni: bahuwa ſaſonggohnja marîka 'îni tâhu 'apa 'âku 'îni ſudah katâkan.

22. Maka demi 'ija katâkan perkâra 'îni, ſa″awrang deri pada ſegala sâkej jang berdîrij disâna 'îtu berîlah tampejling pada Xîsâj, 'ûdjarnja: bagitûkah 'angkaw menjâhut pada 'Imâm besàr?

23. Sâhutlah Xîsâj padânja: djikalaw 'âku ſudah meng″ûtjap sâlah, tampelekhlah 'âku berbowat sâlah: tetâpi djikalaw betùl, meng″apa 'angkaw palûkan 'âku?

24. ('Adapawn HHanân ſudahlah menjûroh bâwa dija ter″îkat kapada KHajaſâ 'Imâm besàr 'îtu.)

25. Maka SJîmawn Petrus 'adâlah berdîrij dán berdijang dirînja: 'arkijen maka berkatâlah 'awrang padânja 'îtu: bûkankah lâgi 'angkaw 'îni 'ada ſa″awrang deri pada murîd p nja? maka berſangkallah 'ija 'îni, dán berkatâlah: bûkan 'àku 'ada.

26. Berkatâlah ſa″awrang deri pada ſegala hamba 'Imâm besàr, jang ſakulawarga 'awrang 'îtu, jang Petrus ſudahlah pûtus telingânja: bûkankah 'âku 'îni ſudah melîhat 'angkaw didâlam kobòn ſertânja 'îtu?

27. Petrus pawn berſangkallah pûla. Maka ſabantar djûga berkûkokhlah 'âjam djantan.

28. 'Arkijen maka dehentarkannjâlah Xîsâj deri pada KHajafâ kapada 'îwân. 'Adapawn 'adâlah tſubulh: maka tijadâlah marîka 'îtu mâſokh kadâlam 'îwân, ſopâja djângan 'ija djâdi nedjis, hânja ſopâja 'ija dâpat mâkan Fáſalh.

29. 'Arkijen maka kaluwarlah Pilâtus kapada marîka 'îtu, dán ſabdâlah; 'apa penudôhan kâmu membâwa 'âtas mânusija 'îni?

30. Sâhutlah marîka 'îtu dán katâlah: djikalaw 'awrang 'îni bûkan 'adâlah parlentej, nistjâja ſudahlah tijâda kâmij ſarahkan dija padâmu.

31. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Pilâtus pad̄a marîka 'ìtu: bâjiklah kâmu 'îni meng″ambil dija dán mengkhukumkan 'âtasnja tûrut bûnji Tawrât kâmu. 'Arkijen maka berkatâlah 'awrang Jehûdij pad̄ânja 'ìtu: tijâda khalâl kâmij membûnoh bârang ſa″awrang.

32. Sopâja ganaplah perkatâ″an Xîsáj, jang telàh dekatâkannja, ſambil men̄andâ″ij dengan mawt mâna 'ija nanti mâti.

33. 'Arkijen mak̄a pûla mâſokhlah Pilâtus kadâlam 'îwân, dán panggillah Xîsáj, dán ſabdâlah pad̄ânja: 'ad̄âkah 'angkaw 'îni Râdja 'awrang Jehûdij?

34. Sâhutlah Xîsáj pad̄ânja: 'ād̄âkah 'angkaw 'îni katâkan 'ìtu der̄i pád̄a tâhu dirîmu, 'âtaw ſud̄ahkah 'awrang lâjin meng″atâkan 'ìtu pad̄âmu 'âkan dâku?

35. Sâhutlah Pilâtus: 'antah 'ad̄âkah 'âku 'îni ſa″awrang Jehûdij? 'um̄atmu dán kapâla p 'Imâm ſud̄ah ſarahkan 'angkaw pad̄âku: 'ap̄âtah 'angkaw ſud̄ah berbow̄at?

36. Sâhutlah Xîsáj: karadjâ″anku bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a dunjâ 'îni: djik̄alaw karadjâ″anku 'adâlah der̄i pad̄a dunjâ 'îni, nistjâja ſegal̄a châdimku ſud̄ahlah berbow̄at paràng, ſopâja djângan 'âku ſud̄ahlah deſarahkan pad̄a 'awrang Jehûdij: tetâpi ſakârang karadjâ″anku bûkan 'ad̄a der̄i sîni.

37. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Pilâtus pad̄ânja: 'antah 'ad̄âkah kalàkh 'angkaw 'îni ſa″awrang Râdja? sâhutlah Xîsáj; 'angkaw katàkan bahuw̄a 'âku 'îni 'ad̄a ſa″awrang Râdja. 'Âkan makhtsûd 'îni 'āku djûga ſud̄ah tap̄er″ânakh, dán 'âkan makhtsûd 'îni 'âku ſud̄ah dâtang mâſokh dunjâ, ſopâja 'âku memberìj ſjaksi pad̄a kabenâran. Saſa″awrang jang mulânja der̄i pad̄a kabenâran, 'ija dengar ſawarâku.

38. Berſabdâlah Pilâtus pad̄ânja 'ìtu: 'ap̄âtah 'ad̄a kabenâran? dán ſatelàh ſud̄ahlah 'ija katâkan 'ìtu, mak̄a pûla kaluw̄arlah 'ija kapad̄a 'awrang Jehûdij, dán ſabdâlah pada marîka 'ìtu: tijâda 'âku 'îni mendâpat bârang sâlah didâlamnja 'ìtu.

39. Tetâpi 'ad̄a ſawâtu 'istexâdat pad̄a kâmu ſopâja pad̄a mâſa râja Fáſakh 'âku memberìj lepàs baḡi kâmu ſa″awrang. Sukâkah kâmu kalàkh 'âku berìj lepàs baḡi kâmu Râdja 'awrang Jehûdij 'ìtu?

40 'Arkijen mak̄a pûla berterijakhlah ſakalijen 'awrang 'ìtu, 'ûdjarnja: djângan dija 'îni, hânja Bar″ab̄â. 'Adapawn Bar″ab̄â 'adâlah ſa″awrang penjâmon.

FATSAL JANG KA XIX.

1. TAtkâla 'ìtu mak̄a Pilâtus 'ambillah Xîsáj, dán mentjomokhkanlah dija.

2. Mak̄a ſegal̄a laſjkar, ſatelàh ſud̄ah de"ânjamnja ſawâtu mâkota der̄i pad̄a dûrij ꝑ, bûbohlah 'îtu di"âtas k̄apalânja, dán meng"enâkanlah pad̄ânja ſawâtu bâdju jang 'ûnguw warnânja.

3. Dán ſombahlàh ; 'elſalâm Ꭓalejkom, hej Râdja 'awrang Jehûdij. Mak̄a marîka 'îtu berîlah bab̄arap̄a tampejling padânja.

4. 'Arkijen mak̄a pûla kaluw̄arlah Pilâtus, dán ſabdâlah pad̄a marîka 'îtu: lîhatlah, 'âku membâwa dija 'îtu kaluw̄ar kapad̄a kâmu, ſopâja kâmu, meng"atahuw̄ij, bahuw̄a bârang ſawâtu sâlah pawn tijâda 'âku mendâpat didâlamnja 'îtu.

5. 'Arkijen mak̄a kaluw̄arlah Ꭓîsáj, ſedàng 'ija pâkej mâkota der̄i pad̄a dûrij ꝑ, dán bâdju jang 'ûnguw warnânja 'ìtù. Mak̄a berſabdâlah Pilâtus pad̄a marîka 'îtu ; lîhatlah mânusija 'îtu.

6. 'Ap̄abíla kalàkh kapâla ꝑ 'Imâm dán ſegala sâkej melíhat dija, mak̄a berterijakhlah marîka 'îtu, 'ûdjarnja: tſalîbkanlah, tſalîbkanlah dija. Berſabdâlah Pilâtus pad̄a marîka 'îtu: bâjiklah kâmu 'îni meng"ambil, dán mentſalîbkan dija: kârana 'âku 'îni tijâda mendâpat bârang sâlah didâlamnja 'îtu.

7. Sâhutlah 'awrang Jehûdij pad̄ânja 'îtu: 'ad̄a pada kâmij Tawrât, mak̄a 'âtas bûnji Tawrât kâmij hâros 'ija mâti debûnoh; kârana 'ija ſud̄ah djadíkan ſendirînja 'Ânakh 'All̄ah.

8. 'Ap̄abíla kalàkh Pilâtus dengar perkatâ"an 'îni, mak̄a mâkin tâkotlah 'ija.

9. Mak̄a pûla mâſokhlah 'ija kadâlam 'îwân, dán ſabdâlah pad̄a Ꭓîsáj: der̄i manâtah 'angkaw 'îni 'ad̄a? tetâpi Ꭓîsáj tijadâlah memberìj djawâb padânja.

10. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Pilâtus pad̄ânja 'ìtu: tijadâkah 'angkaw meng"ûtjap 'ap̄a ꝑ pad̄âku? tijadâkah 'angkaw tâhu, bahuw̄a 'âku pegàng kawâſa mentſalîbkan dikaw, dán pegàng kawâſa memberìj 'angkaw lepàs?

11. Sâhutlah Ꭓîsáj: tijadâlah 'angkaw 'âkan pegàng bârang kawâſa 'âtasku, melâjinkan 'îtu ſudahlah deberìj pad̄âmu der̄i tinggij: 'awleh 'îni mak̄a 'awrang jang ſud̄ah ſarahkan 'âku padâmu, 'ija berpûnja dawſa jang lebèh besàr.

12. Der̄i pad̄a tatkâla 'îtu Pilâtus tjaharîlah dâja 'upâja 'âkan berìj dija lepàs: tetâpi berterijakhlah 'awrang Jehûdij, 'ûdjarnja: djikalaw 'angkaw berìj dija 'îni lepàs, tijâda 'angkaw 'ad̄a tſokhbat kapad̄a KHajtſar: ſaſa"awrang jang djadíkan ſendirînja Râdja, 'ija berchilâf dengan KHajtſar.

13. Sebàb 'îtu dem̄i Pilâtus dengar perkatâ"an 'îni, mak̄a 'ija bawâlah Ꭓîsáj kaluw̄ar, dán dúdokhlah di"âtas makhkamet, pad̄a tampat jang bernâma hampâran bâtu, dán dengan bahâſa Ꭓibrânij Ghab̄atâ.

14. 'Adapawn 'ad̄âlah hârij Ꭓatâd der̄i pad̄a Fáſakh, dán ſa-

kîra p djàm jang ka''anàm: maka berſabdâlah 'ija pada 'awrang Jehûdij: lihatlah Râdja kâmu.

15. Tetâpi berterijakhlah marika 'îtu: 'ambillah bowang, 'ambillah bowang, tſalîbkanlah dija. Berſabdâlah Pilâtus pada marîka 'îtu: 'akûkah 'âkan mentſalîbkan Râdja kâmu? sâhutlah kapâla p 'Imâm: bûkan 'ada pada kâmij bârang Râdja lâjin deri pada KHajtſar djûga.

16. Tatkâla 'îtu maka deſarahkannja dija pada marîka îtu, ſopâja 'ija detſalîbkan. Maka 'awrang pawn meng''ambillah Ꭓîsáj, dán menghentarlah dija kaluwar.

17. Maka ſedàng 'ija memîkol tſalîbnja, kaluwarlah 'ija kapada tampat jang bernâma tampat tingkôrokh, jang dengan bahâſa Ꭓibrânij didiſebût Ŋoldjûtâ:

18. Dimâna 'awrang ſudah mentſalîbkan dija, dán ſertânja 'îtu duwa 'awrang lâjin deri ſabelàh sîni dán deri ſabelàh sâna, dán Ꭓísáj pawn pada sâma tengah.

19. Maka Pilâtus lâgi menjûratlah ſawâtu sûrat ꭓalâmet, dán bûbohlah 'îtu di''âtas tſalîb: maka 'adâlah tersûrat ꭓÎSAJ NÂTSIRIJ RÂŊA 'AWRANG JEHÛDIJ.

20. 'Arkijen maka bânjakh 'awrang deri pada 'awrang Jehûdij batjâlah sûrat ꭓalâmet 'îtu; kârana tampat dimâna Ꭓîsáj detſalîbkanlah, 'îtu 'adâlah dekàt negerìj: maka 'îtu 'adâlah tersûràt dengan bahâſa Ꭓibrânij, Jûnânij, dán Rawmâwij.

21. 'Arkijen maka berkatâlah kapâla p 'Imâm 'awrang Jehûdij pada Pilâtus; djânganlah 'angkaw menjûrat Râdja 'awrang Jehûdij: tetâpi bahuwa 'ija 'îni ſudah berkâta, 'âku 'ada Râdja 'awrang Jehûdij.

22. Sâhutlah Pilâtus: bârang jang 'âku ſudah menjûrat 'îtu 'âku ſudah menjûrat.

23. 'Arkijen maka ſegala laſjkár, ſatelàh ſudah detſalîbkannja Ꭓîsáj, 'îtu 'ambillah pakâjin p nja, (dán berbowatlah 'ampat bahagijan bagi ſaſa''awrang laſjkar ſawâtu bahagijan) lâgipawn badjû nja. 'Adapawn bâdju 'îtu tijadâlah berhubôngan djâhit, jang tertanòn deri 'âtas dengan ſalangkapnja.

24. 'Arkijen maka berkatâlah marîka 'îtu ſa''awrang kapada ſa''awrang: djânganlah kâmij sûjakh dija 'îtu, tetâpi bejarlah kâmij melûtar 'ondej 'âtasnja, melihat sijapâkah jang 'ampûnja 'îtu: ſopâja ganaplah 'Elmektûb, jang meng''atâkan; 'ija ſudah membahâgij pakâjin p ku di''antärânja, dán 'âtas pakejanku 'ija ſudah melûtar 'ondej. 'Adapawn ſegala laſjkar 'îtu ſudah berbowat 'îni.

25. Maka dekàt tſalîb Ꭓîsáj berdirilah 'ibûnja, dán sûdâra parampuwan 'ibûnja, Marjam 'isterij 'Iklijopâs, dán Marjam Madjdalijat.

26. 'Adapawn ſerta Ꭓîsáj melihat 'ibûnja, dán murîd jang de-

kasehînja 'îtu berdîrij disîtu, maka berſabdâlah 'ija pada 'ibûnja : jâ parampuwan, lîhatlah 'ânakhmu lâki p.

27. Komedijen berſabdâlah 'ija pada murîd 'îtu: lîhatlah 'ibûmu. Maka deri pada djàm 'îtu djûga murîd 'îtu ſudah menjambot dija kadâlam rûmahnja jang châts.

28. Komedijen deri pada demikijen 'îni ſedàng Xîsâj meng″atahuwij, bahuwa ſakârang ſamowa ſudah pûtus, ſopâja ganaplah 'Elmektûb, berkatâlah 'ija; 'âku berdahâga.

29. 'Adapawn disâna terlatakhlah ſawâtu bâdjan ber″îsij tjûka, maka marîka 'îtu meng″isîlah ſawâtu bûnga kârang dengan tjûka 'îtu, dán bûbohlah 'îtu di″âtas ſawâtu bâtang berzûfâ, dán menjampejkanlah 'îtu kapada mûlutnja.

30. Sebàb 'îtu ſatelàh ſudah Xîsáj merâſa tjûka 'îtu, maka berkatâlah 'ija: ſudah pûtus. Maka 'ija tondokhlah kapalânja, dán pûtuslah njâwa.

31. 'Arkijen maka 'awrang Jehûdij, ſopâja djângan tinggal ſegala badan 'ìtu tergantong ditſalîb pada ſabtu, ſedàng 'adâlah hârij Xatâd, (kârana hârij ſabtu 'îtu djûga 'adâlah besàr,) mintâlah pada Pilâtus, ſopâja tûlang p nja depitjahkan, dán ſegala badán 'îtu detûronkan.

32. 'Arkijen maka dâtanglah ſegala laſjkar 'îtu, maka ſonggohpawn marîka 'îtu pitjahkanlah tûlang p 'awrang jang pertâma, dán 'awrang jang lâjin, jang telàh detſalîbkan ſertânja:

33. Tetâpi demi dâtangnja kapada Xîsáj, ſerta delîhatnja dija 'îtu ſadija ſudah mâti, maka tijâda depitjahkannja tûlang p nja.

34. Tetâpi ſa″awrang deri pada ſegala laſjkar 'îtu tîkamlah turùs lambongnja dengan ſawâtu tombakh, maka ſabantar djûga terbitlah dârah dán 'âjer.

35. Maka sijâpa jang ſudah melîhat 'îtu, 'ija ſudah berſjaksi, dán kaſjaksî″annja 'ada benàr: maka 'ija 'îni tâhu, bahuwa 'ija meng″atâkan bârang jang ſabenarnja, ſopâja kâmu 'îni dâpat pertjâja.

36. Kârana ſegala perkâra 'îni ſudah djâdi, ſopâja ganaplah 'Elmektûb: bârang ſatûlang tijâda 'âkan depitjahkan padânja

37. Dán pûla ſawâtu Mektûb lâjin babûnji: marîka 'îtu 'âkan memandang kapadânja 'îtu, jang telàh detîkamnja.

38. Bermûla komedijen deri pada ſakalijen 'îni, maka Jûſof, jang Ramatâ negerînja, (jang 'adâlah murîd Xîsáj, tetâpi ſembûnji p 'awleh kârana tâkotnja deri pada 'awrang Jehûdij) 'îtu mintâlah pada Pilâtus, ſopâja 'ija dâpat meng″ambil bâwa badan Xîsáj: maka Pilâtus pawn berîlah 'idzin. 'Arkijen maka dâtanglah 'ija, dán 'ambillah bâwa badan Xîsáj.

39. Maka dâtanglah lâgi Nikodejmus, jang pada mâlam ſudahlah dâtang dihûlu kapada Xîsáj, 'îtu membâwa ſawâtu pentj-

ampôran der̄i pad̄a mòr dàn tjandâna, ſakîra p ſarâtus katīj timbangnja.

40. 'Arkijen mak̄a marîka 'îtu 'ambillah badan Xîsâj, dàn bongkuslah 'îtu didâlam kâjin kafan ſerta dengan rampah p, ſeperti 'ada xâdet pad̄a 'awrang Jehûdij mengkhubûrkan 'awrang.

41. 'Adapawn dekàt pad̄a tampat 'îtu, dimâna 'ija ſud̄ah detſalibkan, 'ad̄âlah ſawâtu kobòn, dàn didâlam kobòn 'îtu ſawâtu karâmat bahâru, jang dâlamnja bulòm peñah tertânam bârang ſa''awrang.

42. 'Arkijen mak̄a disâna detârohnja Xîsâj, 'awleh kârana xatâd 'awrang Jehûdij, ſedàng karâmet 'îtu 'ad̄âlah hampir.

FATSAL JANG KA XX.

1. SAbermûla pad̄a hârij 'âlhad der̄i pad̄a 'usbûx, mak̄a dâtanglah Marjam Madjdalijat pâgi p, tatkâla 'ad̄âlah lâgi kalàm, kapad̄a karâmet: mak̄a delîhatnja bâtu 'îtu ter''angkat der̄i pad̄a karâmet 'îtu.

2. 'Arkijen mak̄a larîlah 'ija, dàn dâtanglah kapad̄a Sjîmawn Petrus, dàn kapad̄a murîd lâjin 'îtu jang telàh dekasêhij Xîsâj, dàn katâlah pad̄a marîka 'îtu: 'awrang ſud̄ah meng''ambil bâwa Tûhan der̄i dâlam karâmet, dàn tijâda kâmij tâhu dimâna telàh detârohnja dija.

3. 'Arkijen mak̄a kaluw̄arlah Petrus dàn murîd jang lâjin 'îtu, dàn dâtanglah marîkà 'îtu kapad̄a karâmet.

4. Mak̄a kaduwânja 'îni larîlah sâma p, mak̄a murîd jang lâjin 'îtu larîlah berdihûlu p an lebèh pantas der̄i pad̄a Petrus, dàn dâtanglah dihûlu kapad̄a karâmet 'îtu.

5. Dàn ſerta 'ija terlâjah, mak̄a delîhatnja ſegal̄a kâjin kafan 'îtu terhentar, tetâpi tijadâlah 'ija mâſokh kadâlamnja.

6. 'Arkijen mak̄a dâtanglah Sjîmawn Petrus 'ikot dija, dàn mâſokhlah kadâlam karâmet, dàn melîhatlah ſegal̄a kâjin kafan 'îtu terhentar.

7. Dàn mutſalâ jang telàh 'ad̄âlah di''âtas kapalânja 'îtu tijâda delîhatnja terhentar ſerta dengan ſegal̄a kâjin kafan, tetâpi tergûlong ſakùw p pad̄a ſawâtu tampat.

8. Tatkâla 'îtu kalàkh mâſokhlah lâgi murîd jang lâjin 'îtu, jang dihûlu ſud̄ahlah dâtang kapad̄a karâmet, dàn melîhatlah, lâlu pertjajâlah.

9. Kârana bulòm dekàtahuwînja 'Elmektûb, bahuw̄a ſahârosnja 'ija bangkit der̄i 'antâra 'awrang mâti p.

10. 'Arkijen mak̄a pergîlah kaduw̄a murîd 'îtu pûlang kapad̄a rûmahnja.

11. Mak̄a Marjam pawn berdirîlah diluw̄ar dekàt karâmet 'îtu ſambil meñângis. Tatkâla kalàkh 'ija meñângis, mak̄a terlâjahlah 'ija meñejngokh karâmet.

12. Mak̄a delîhatnja duw̄a 'awrang Melâ''ikat jang pâkej bâdju pûtih p 'îtu dûdokh, ſa''awrang

pad̄a huluw̄an, dán ſa″awrang pad̄a tampuw̄an, dimâna badan Ꭓîsáj telàh ſud̄ahlah terhentar.

13. Mak̄a berſabdâlah marîka 'îtu pad̄ânja: hej parampuw̄an, meng″ap̄a 'angkaw men̄ângis? ſombahlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: ſebàb 'awrang ſud̄ah meng″ambil bâwa Tûhanku, dán tijâda pâtek tâhu dimâna telàh detârohnja dija.

14. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija katâkan 'îni, mak̄a depâlingnja dirînja kabalâkang, dán delîhatnja Ꭓîsáj berdîrij, mak̄a tijadâlah dekatahuwînja bahuw̄a 'ija 'ad̄a Ꭓîsáj.

15. Berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄ânja: hej parampuw̄an, meng″ap̄a 'angkaw men̄ângis? sijâpa 'angkaw tjahârij? parampuw̄an 'îni ſangkâlah, bahuw̄a 'ija 'ad̄a pen̄ongguw kobòn, dán katâlah pad̄ânja: hej 'Intjej, djik̄alaw 'angkaw ſudah meng″ûſong bâwa dija, katâlah kirânja pad̄âku, dimâna 'angkaw ſud̄ah men̄âroh dija, mak̄a 'âk̄u 'îni 'âkan 'angkat bâwa dija.

16. Berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄ânja: jâ Marjam. Mak̄a parampuw̄an 'îtu berpâlinglah dirînja, dán ſombahlah pad̄ânja: jâ mawlâna, jang 'artînja 'îtu, hej gûruw.

17. Berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄ânja: djângan 'angkaw mendjâmah 'âku, kârana bulòm 'âku ſud̄ah nâjik kapad̄a Bapâku: tetâpi pergîlah berdjâlan kapad̄a sûdâra ρ ku, dán katâlah pad̄ânja, 'âku nâjik kapada Bapâku dán Bapâmu, dán kâpad̄a 'Ilahku dán 'Ilahmu.

18. Pergîlah Marjam Madjdalijat memberîta pad̄a murîd ρ, bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah melîhat Tûhan, dán bahuw̄a 'ija ſud̄ahlah katâkan 'îni pad̄ânja.

19. Tatkâla kalàłh hârij ſud̄ahlah petàng pad̄a hârij 'âlhad 'îtu djûga der̄i pad̄a 'usbûɀ, dán tatkâla pintu ρ 'ad̄âlah terkontjij, dimâna murîd ρ ſud̄ahlah berhimpon der̄i kârana tàkotnja der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij, dâtanglah Ꭓîsáj, dán berdirîlah pad̄a sâma tengah, dán berſabdâlah pad̄a marika 'îtu: 'elſalâm ɀalejkom.

20. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija, katâkan 'îni, mak̄a detondjokhnja pad̄a marîka 'îtu tângan ρ nja dán lambongnja. 'Arkijen mak̄a berſukaρanlah murîd ρ 'îtu, tatkâla delîhatnja Tûhan.

21. 'Arkijen mak̄a pûla berſabdâlah Ꭓîsáj pad̄a marîka 'îtu; 'elſalâm ɀalejkom: ſeperti Bâpa ſud̄ah menjûroh 'âku, begîtu lâgi 'âku 'îni menjûroh kâmu.

22. Dán ſatelàh ſud̄ah dekatâkannja 'îni mak̄a bertijoplah 'ija kapad̄ânja, dán berſabdâlah pad̄ânja: tarimâlah Rôłhu-'lkhudus.

23. Djik̄alaw kâmu meng″ampon dawſa ρ bârang 'awrang, 'îtu de″ampônij pad̄ânja: djik̄alaw kâmu tijâda meng″ampon dawſa ρ bârang 'awrang, 'îtu tijâda de″ampônij pad̄ânja.

24. Mak̄a Tômâ, ſa″awrang der̄i pad̄a kaduw̄a belàs 'awrang

'îtu, jang terſebùt Tawʿâm, bûkan 'ad̄âlah ſerta marîka 'îtu, tatkâla dâtanglah Xîsáj.

25. 'Arkijen mak̄a berkatâlah murîd ρ jang lâjin pad̄ânja 'îtu: kâmij ſud̄ah mel̄îhat Tûhan. Tetâpi berkatâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: djik̄alaw bulòm 'âku mel̄ihat didâlam tângan ρ nja 'îtu bakàs pâkuw ρ, dán mem̄âſokhkán djarîku kadâlam bakàs pâkuw ρ, dán mem̄âſokhkán tânganku kadâlam lambongnja, bulòm 'âku mâwu pertjâja.

26. Bermûla lâlu dawlâpan hârij pûla murîd ρ nja 'îtu 'ad̄âlah berhimpon didâlam rûmah 'îtu, dán Tômâ pawn ſerta marîka 'îtu: mak̄a dâtanglah Xîsáj tatkâla pintu ρ 'ad̄âlah terkontjij, dán berdirîlah pad̄a sâma tengah, dán berſabdâlah: 'elſ̄alâm xalejkom.

27. Komedijennja berſabdâlah 'ija pad̄a Tômâ: hentarlah djarîmu kamârij, dán l̄îhatlah tângan ρ ku, dán hentarlah tânganmu, dán mem̄âſokhkanlah dija kadâlam lambongku, dán djânganlah 'angkaw djâdi kâfir, hânja mûʿmin djûga.

28. Mak̄a sâhutlah Tômâ, dán ſombahlah pad̄ânja: Tûhanku dán 'Ilahku.

29. Berſabdâlah Xîsáj pad̄ânja; ſebàb 'angkaw ſud̄ah mel̄îhat 'âku, jâ Tômâ, 'angkaw ſud̄ah pertjâja: berbahagijâlah ſegal̄a 'awrang jang tijâda mel̄îhat, dán pertjâja djûga.

30. Mak̄a ſonggohpawn Xîsáj lâgi ſud̄ah berbow̄at bânjakh tanda lâjin ρ dihadâpan murîd ρ nja, jang bûkan 'ad̄a tersûrat didâlam kitâb 'îni.

31. Tetâpi ſegal̄a perkâra 'îni ſud̄ah tersûrat, ſopâja kâmu pertjâja, bahuw̄a Xîsáj 'ad̄a 'Elmesêḥ 'Ânakh 'All̄ah: dán ſopâja kâmu jang pertjâja berʿawleh kahîdopan dengan namânja.

FATSAL JANG KA XXI.

1. KOmedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'îni pûla Xîsáj ſud̄ah menjatâkan ſendirînja pad̄a murîd ρ nja dekàt tâsik Tiberijâ 'Adapawn dem̄ikijen 'îni 'ija ſud̄ah menjatâkan dirînja.

2. Desîtupawn Sjîmawn Petrus, dán Tômâ jang terſebùt Tawʿâm, dán Netanʿejl jang negerînja KHanâ di-Djalîlâ, dán 'ânakh ρ Zebedáj, dán duw̄a 'awrang lâjin der̄i pad̄a murîd ρ nja 'ad̄âlah sâma ρ.

3. Berkatâlah Sjîmawn Petrus pad̄a marîka 'ìtu: 'âku pergi men̄angkap 'îkan. Berkatâlah marîka 'îtu pad̄ânja: kâmij 'îni l̄âgi pergi ſertâmu. Kaluw̄arlah marîka 'ìtu dán nâjiklah ſegaràh mâſokh parâhu, mak̄a pad̄a mâlam 'ìtu djûga tijadâlah detangkapnja 'ap̄a ρ.

4. 'Ad̄apawn ſatelàh ſakârang ſud̄ah pâgi hârij, mak̄a berdirilah Xîsáj pada pantej: tetâpi murîd ρ 'îtu tijâda djûga tâhu, bahuw̄a 'ija 'ad̄a Xîsáj.

5. 'Arkijen mak̄a berſabdâlah Xîsáj pad̄a marîka 'ìtu: hej kaʿânakh ρ, bûkankah 'ad̄a bàrang

lâwakh pad̄a kâmu? sâhutlah marîka 'îtu padânja: bûkan.

6. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄a marîka 'îtu: melâbohkanlah pukat kaſabelàh kânan der̄i pad̄a parâhu, mak̄a kâmu 'âkan mendâpat. 'Arkijen mak̄a 'ija melâbohkanlah 'îtu, dán tijadâlah lâgi ſampat men̄âjikkan 'îtu der̄i kârana kabanjâkan 'îkan p.

7. 'Arkijen mak̄a berkatâlah murîd 'îtu jang dekasêhij Xîsáj pad̄a Petrus: 'ija djûga 'ad̄a Tûhan. 'Arkijen mak̄a Sjîmawn Petrus, ſerta dedengarnja bahuw̄a 'ija 'ad̄a Tûhan, 'îtu meng''en̄âkanlah bâdju luw̄ar, (kârana 'ad̄âlah 'ija talilej) dán men̄erdjunkanlah dirînja kadâlam tâsik 'îtu.

8. Mak̄a murîd p jang lâjin 'îtu dâtanglah berparâhu kitjil, (kârana marîka 'îtu bûkan 'adâlah djâwoh der̄i pad̄a dârat, tetâpi ſakîra p duw̄a râtus hasta djâwohnja djûga,) ſambil menghejla pûkat ber''îsij 'îkan p.

9. Satelàh ſudah kalàkh marîka 'îtu tûron kadârat, mak̄a delîhatnja ſawâtu tambônan bâra 'ãpij terhentar, dán bârang 'îkan terlatàkh di''âtasnja, lâgi pawn rawtij.

10. Berſabdâlah Xîsáj pad̄a marîka 'îtu: bawâlah bârang der̄i pad̄a ſegal̄a 'îkan jang bahâru 'îni kâmu ſud̄ah menangkap.

11. Nâjiklah Sjîmawn Petrus, dán menghejlâkanlah pûkat kadârat, punòh dengan 'îkan besàr p, ſampej ſarâtus lîma pûloh tîga 'ejkor: dán welâkin 'ad̄âlah ſabânjakh tijadâlah tertjârikh pûkat.

12. Berſabdâlah Xîsáj pad̄a marîka 'itu: marîlah kâmu mâkan dlalhâ. Mak̄a bârang ſa''awrang der̄i pad̄a ſegal̄a murîd 'îtu tijadâlah barânij bertanjâkan dija: sijâpa 'ad̄a 'angkaw 'îni? ſedàng dekatahuwînja bahuw̄a 'ija 'ad̄a Tûhan.

13. 'Arkijen mak̄a dâtanglah Xîsáj, dán 'ambillah rawtij, dán berîlah 'îtu pad̄a marîka 'îtu, dán ſabâgej lâgi 'îkan 'itu.

14. 'Ad̄apawn 'îni 'ad̄âlah jang katîga kâli, mak̄a Xîsáj ſudah njâta pad̄a murîd p nja, komedijen der̄i pada 'ija ſudah bangkit der̄i 'antâra 'awr̄ang mâti p.

15. Satelàh ſud̄ah kalàkh marîka 'îtu mâkan dlalhâ, mak̄a berſabdâlah Xîsáj pada Sjîmawn Petrus; hej Sjîmawn 'ânakh Jûnus, 'ad̄âkah 'angkaw lebèh der̄i pada marîka 'îni meng''asêhij 'âku? ſombahlah 'ija padânja: behkan, jâ Tûhan, 'angkaw tâhu bahuw̄a pâtek meng''asêhij 'angkaw. Berſabdâlah 'ija pad̄ânja: gombalâkanlah ſegal̄a 'ânakh dombâk̄u.

16. Pûla berſabdâlah 'ija pad̄ânja, pad̄a jang kaduw̄a kâli: hej Sjîmawn 'ânakh Jûnus, 'ad̄âkah 'angkaw meng''asêhij 'âku? ſombahlah 'ija padânja: behkan, jâ Tûhan, 'angkaw tâhu bahuw̄a pâtek meng''asêhij 'angkaw. Berſabdâlah 'ija pad̄ânja: gombalâkanlah domba p ku.

17. Berſabdâlah 'ija padânja pada jang katîga kâli: hej Sjîmawn 'ânakh Jûnus, 'adâkah 'angkaw meng'asêhij 'âku? duka tjitâlah Petrus, ſebàb 'ija ſudah berſabda padânja pada jang katîga kâli: 'adâkah 'angkaw meng'asêhij 'âku? maka ſombahlah 'ija padânja: jâ Tûhan, 'angkaw tâhu ſegala ſaſawatu, 'angkaw 'îni meng'atahuwij bahuwa pâtek meng'asêhij 'angkaw. Berſabdâlah Xîsáj padânja: gombalâkanlah domba p ku.

18. 'Ãmîn, 'ãmîn djûga 'âku berſabda padâmu: tatkâla 'angkaw 'adâlah 'awrang muda, maka 'angkaw ſudah meng'îkat pinggangmu, dán ſudah berdjâlan bârang kamâna 'angkaw kahendâkij, tetâpi manakâla 'angkaw hâbis djâdi tuwah, maka 'angkaw 'âkan memandjangkan tângan p mu, dán ſa'awrang lâjin 'âkan meng'îkat dîkaw, dán membâwa dîkaw bârang kamâna tijâda 'angkaw kahendâkij.

19 Maka dekatâkannja 'îni, ſambil menandâ'ij dengan mawt mâna 'ija 'âkan memulijâkan 'Allah. Dán ſatelàh ſudah dekatâkannja 'îni, maka berſabdâlah 'ija padânja: 'îkotlah 'âku.

20. Maka Petrus pawn berpâling dirînja dán melîhat murîd jang dekasêhij Xîsáj 'îtu meng'îkot, jang lâgi pada mâſa perdjamuwan. ȥaßâ ſudahlah berſandar pada dadânja, dán ſudahlah ſombah: jâ Tûhan, sijâpa 'ada dija 'îtu jang 'âkan ſemûkan 'angkaw?

21. Demi Petrus melîhat dija 'îni, maka ſombahlah 'ija pada Xîsáj: jâ Tûhan, 'antah 'apâkah djâdi pada dija 'îni?

22. Berſabdâlah Xîsáj padânja: djikalaw 'âku hendakh dija 'îtu tinggal ſahingga 'âku dâtang, 'apa 'îtu kena dîkaw? bâjiklah 'angkaw djûga 'îkot 'âku.

23. 'Arkijen maka maßhûrlah perkatâ'an 'îni di'antâra ſegala 'awrang sûdâra, bahuwa murîd 'îni tijâda 'âkan mâti. Maka ſudahlah tijâda Xîsáj berſabda padânja, bahuwa tijâda 'ija 'âkan mâti: tetâpi, djikalaw 'âku hendakh dija 'îtu tinggal ſahingga 'âku dâtang, 'apa 'îtu kena dîkaw?

24. 'Ija 'îni 'ada murîd 'îtu jang berßaksi 'âkan ſegala perkâra 'îni, dán jang ſudah menjûrat ſegala perkâra 'îni: maka kâmij tâhu bahuwa kaßaksi'annja 'ada benàr.

25. Maka 'ada lâgi bânjakh perkâra lâjin p jang Xîsáj ſudah berbowat, jang ſakalijennja djikalaw mâsing p 'îtu desûratkan, 'âku ſangka bahuwa lâgi dunjâ ſendîrij tijâda 'âkan ſampat mowat ſegala kitâb jang tersûrat 'îtu. 'Ãmîn.

KHITSAH SEGAL̄A RASÛL p Ḥawârij, JANG TERSÛRAT 'AWLEH LÛKHÂ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. BAhuw̄a kitâb jang pertâma 'îtu 'âku ſud̄ah mengʺârang, hej THijofîlus, 'âkan mentjeriterâkan ſegal̄a ſaſawâtu jang ʕîsáj ſud̄ah mulâʺij berbow̄at dán mengʺâdjar,

2. Sampej kapad̄a hârij 'îtu, dâlam jang mâna 'ija ſud̄ah terʺangkat, tatkâla hâbis 'ija berpasàn p an 'awleh Rôḥu-'lkhudus pad̄a ſegal̄a Rasûl p jang telàh depîlehnja.

3. Pad̄a sijâpa lâgi, hâbis derasâʺinja ſangsâra, 'ija ſud̄ah menghâdlirkan ſendirinja hîdop dengan bânjakh ʕalâmat 'ampat pûloh hârij lamânja, ſedàng 'ija ſud̄ah kalihâtan kapad̄a marîka 'îtu, dán mengʺatâkan ſegal̄a Ḥâl 'aḥwâl 'âkan karadjâʺan 'Allah.

4. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ija berhimpon ſerta marîka 'îtu, ſabdâlah 'ija pad̄ânja, djângan bertjerèj der̄i pad̄a Jerûſjalejm, hânja men̄antîkan djandjiʺan Bâpa, jang (ſeperti ſabdânja) kâmu ſud̄ah menengar der̄i pad̄âku.

5. Kârana ſonggohpawn Jaḥjâ permandîkanlah dengan 'ãjer, tetâpi kâmu 'îni 'âkan depermandîkan dengan Rôḥu-'lkhudus, tijâda barap̄a lamânja komedijen der̄i pad̄a hârij p 'îni.

6. 'Arkijen mak̄a ſegal̄a 'awrang jang berhimpon 'îtu bertanjâkanlah dija, ſombahnja: jâ Tûhan, 'angkawkah pad̄a wakhtu 'îni 'âkan kombalîkan karadjâʺan baḡi 'awrang Jisrâʺejl?

7. Mak̄a berſabdâlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu: bûkan 'ad̄a 'âtas kâmu mengʺatahuw̄ij ſegal̄a wakhtu 'âtaw kotîka, jang Bâpa ſud̄ah bertantûkan pada kawasânja jang châts.

8. Tetâpi kâmu 'âkan tarîma khow̄at Rôḥu-'lkhudus jang 'âkan dâtang kaʺâtas kâmu: dán kâmu 'âkan 'ad̄a ſjaksîku, bâjik di-Jerûſjalejm, bâjik pad̄a ſalûroh tânah Jehûdâ dán Sjawmerawn, dán ſampej kapad̄a hûdjong bûmi.

9. Bermûla ſatelàh ſud̄ah hâbis dekatâkannja ſegal̄a 'îni, mak̄a terʺangkatlah 'ija, ſedàng marîka 'îtu melîhat 'îtu, dán ſawâtu 'âwan 'ambillah bâwa dija linnjap der̄i pad̄a mâta p nja.

10. Dán ſedàng marîka 'îtu 'ad̄âlah mem̄âta p ij 'ârah kalângit, ſamantâra 'ija berʺangkat, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſerta marîka 'îtu berdirilah duw̄a 'awrang lâki p, jang terken̄a dengan pakejan pûtih:

11. Jang lâgi kâta p lah; hej 'awrang lâki p Djalîlij, mengʺap̄a kâmu berdîrij men̄engâdoh kalângit? ʕîsáj 'îni, jang telàh terʺangkat der̄i pad̄a kâmu kadâlam ſawrga, baḡîtu djûga 'âkan dâtang, baḡimâna kâmu ſud̄âh melîhat dija 'îtu berʺangkat kapad̄a ſawrga.

12. Tatkâla 'îtu pûlanglah

marika 'itu kapada' Jerûſjalejm dâtang deri pada bûkit 'itu, jang dinamâ"ij bûkit Zejtûn, jang 'ada dekàt Jerûſjalejm perdjalânan ſaſabtu djâwohnja.

13. Dán ſatelàh ſudah marika 'itu mâſokh, maka nâjiklah 'ija kadâlam 'andjong, dimâna marika 'itu 'adâlah tinggal, jaꝫnij Petrus dán Jaꝫkhûb, dán Jalhjâ, dán 'Andarijâ, Filipus dán Tômâ, Bartolomáj dán Matáj, Jaꝫkhûb 'ânakh lâki p 'Alfáj, dán Sjimawn 'Elſjejlhân, dán Jehûda sûdâra lâki p Jaꝫkhûb.

14. Samowa marîka 'îni 'adâlah berkandjang ſahâti dengan berbowat ſombahjang dán bûdjolkh p an, ſerta dengan ſegala parampuwan, dán Marjam 'îbuw Ꝫisáj, dán ſerta, dengan sûdâra p nja lâki p.

15. Bermûla pada hârij p 'itu djûga berdirilah Petrus ditengah p ſegala murîd, dán katâlah: ('adapawn disâna 'adâlah ſakâwan raꝫijet berhimpon, ſakira p ſarâtus duwa pûloh 'awrang bânjakhnja.)

16. Hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, ſahârosnjâlah Mektûb 'îni deganâpij, jang Rôhhû-lkhudus terdihûlu ſudah meng"atâkan 'awleh mûlut Dâ"ûd 'ákan Jehûdâ, jang telàh djâdi pang"andjar ſegala 'awrang jang ſudah menangkap Ꝫisáj:

17. Kârana 'adâlah 'ija terbilang ſerta dengan kâmij, dán ſudahlah ber"awleh khiſmet pendjawâtan 'îni,

18. 'Adapawn 'ija 'îni ſudah mendâpat ſawâtu bendang 'awleh kârana 'ûpah perſalâhan, dán ſatelàh ſudah 'ija djâtoh terdjurûmis, maka belahlah 'ija sâma tengahnja, dán tertoutonglah ſamówa 'îsij purutnja.

19. Maka ſudah djâdi 'itu maꝫlûm pada ſakalijen 'awrang jang meng"adijâmij Jerûſjalejm, ſahingga bendang 'ìtu djûga dengan bahasânja jang châts diſebùt Hlakhaldamâ, 'ija ìtu, bendang dârah.

20. Kârana ſudah tersûrat didâlam kitâb Zabûr, Bâjiklah mâligejnja djâdi karusâkan, dán djângan 'ada bârang 'awrang padûdolkh dâlamnja. Dán, Bejarlah 'awrang lâjin meng"ambil 'uskhuſijetnja.

21. Sebàb 'itu ſajogijânja, ſopâja deri pada ſegala 'awrang lâki p, jang ſudah berdjînakh p an dengan kâmij pada ſedekâla wakhtu, jang dâlamnja Tûhan Ꝫisáj ſudah mâſokh dán kaluwar di"antâra kâmij,

22. Mulânja deri pada permandijan Jalhjâ, ſampej kapada hârij 'itu jang dâlamnja 'ija ſudah ter"angkat linnjap deri pada kâmij, ſa"awrang deri pada marika 'itu ſerta kâmij mendjâdi ſjaksi kabangkitannja.

23. Maka dehâdapkannja duwa 'awrang, Jûſof jang diſebùt Barſjabâ, jang bergelàr Justus, lâgi Matijâ

24. Maka ſombahjanglah marîka 'itu, dán ſombahlah: 'angkaw 'îni, jâ mahâ besàr Tûhan, jang meng"enàl hâti ſakalijen 'aw-

rang, tondjokhlah sâleh ſa"awrang deri pada kaduwa marika 'îni, jang angkaw ſudah memîleh,

25. 'Âkan tarîma khismet pendjawâtan 'îni' dan, 'irsâl, jang deri padânja Jehûdâ ſudah mortad, 'âkan pergi berdjâlan kapada tampatnja jang châts.

26. Maka delûtarnja 'ondej p nja': maka djâtohlah 'ondej 'îtu kena Matijâ, maka dengan muwâfakhat ſakalijen 'awrang terpîlehlah 'ija kapada djumlat ſabelàs Rasûl 'itu.

FATSAL JANG KA II.

1. SAbermûla tatkâla ganaplah hârij râja CHamsin, maka 'adâlah ſomowa marîka 'îtu berſakampong ſahâti.

2. Maka ſakûnjong p tûronlah deri dâlam lângit ſawâtu bûnji, ſa"âwleh p bûnji 'ângin daràs jang pakhſa, dan memunohîlah ſaganàp rûmah dimâna marika 'îtu 'adâlah dûdokh.

3. Maka pada marîka 'îtu kalihâtanlah babarapa lidah jang terbahâgij p ſeperti deri 'âpij, maka dûdokhlah 'îtu di"âtas mâsing p ſa"awrang deri pada marika 'îtu.

4. Maka ſakalijennja 'îtu depunohîlah dengan Rôhhu-'lkhudus, dan mulâ"ilah meng"ûtjap dengan bahâſa lâjin p, ſeperti Rôh 'îtu memberij marika 'îtu lefatlkan.

5. Maka di-Jerûſjalejm 'adâlah dûdokh babarapa 'awrang Jehûdij, lâki p jang takhij, deri pada ſakalijen 'umet jang dibâwah lângit.

6. 'Adapawn ſatelàh ſudah dâtang ſawâra 'îni, maka berhimponlah kabanjâkan 'awrang, dan terharûlah ; kârana mâsing p ſa"awrang dengarlah marîka 'itu meng"ûtjap dengan bahasânja jang châts.

7. Maka dahſjatlah ſakalijennja, dan hejrânlah, 'ûdjarnja ſa"awrang kapada ſa"awrang: bûkankah ſonggoh p ſamowa marika 'îni jang meng"ûtjap 'itu 'ada 'awrang Galîlij?

8. 'Antah bagimâna kâmij 'îni mâsing p dengar marika 'îtu berkâta p dengan bahâſa tânah kâmij jang châts, jang dâlamnja kâmij ſudah taper"ânakh?

9. Kâmij 'awrang Pàrs, dan 'awrang Mâdaj dan 'awrang Xejlam, dan 'awrang jang mendudôkij Djazîrah, lâgi tânah Jehûdâ, dan Kaſtawr, Pontus, dan 'Asijâ,

10. Lâgi 'Ifrudjijâ, dan Pamfulijâ, Mitsir, dan ſegala tapàs Lûbim, jang dekàt KHejrewân, dan 'awrang dâgang Rawmâwij, mâwu 'awrang Jehûdij, mâwu 'awrang dachil,

11. 'Awrang 'Ikhrîthis, dan 'awrang Xarab, kâmij menengar marîka 'îtu meng"ûtjap dengan bahâſa kâmij ſegala xatlamât 'Allah.

12. Maka dahſjatlah ſakalijennja, dan bimbanglah hatînja, 'ûdjarnja ſa"awrang kapada ſa"awrang: 'apâtah garângan hhâl 'îni kahendakhnja?

13. Tetâpi 'awrang lâjin p jang bergûraw 'itu katâlah: bâ-

huw̄a marîka 'îtu ber″îsij 'ãjer 'angawr mânis.

14. 'Ad̄apawn berdirîlah Petrus ſerta dengan kaſabelàs 'awrang 'îtu, dán menjâringkanlah ſawarânja, lâlu meng″ûtjaplah pad̄a marika 'îtu : hej kâmu lâki p 'awrang Jehûdij, dán kâmu ſakalij̄en jang mendúdôkij Jerûſſalejm, hendakhlah kirânja 'îni 'ad̄a katahuw̄an pad̄a kâmu, dán berîlah ſegal̄a perkatâ″anku mâſokh katelînga p mu.

15. Kârana marîka 'îni bûkan 'ad̄a mâbokh ſeperti kâmu 'îni ſangka : kârana bahâru djûga 'ad̄a djàm jang katîga der̄i pad̄a sij̄ang.

16. Tetâpi 'îni djûga 'ad̄a 'îtu jang telàh dekatâkan 'awleh Nabìj Jaw″ejl :

17. Mak̄a djâdi pad̄a hârij p jang terkomedij̄en, baf̄ermân 'Allah, 'âku 'âkan men̄uw̄ang der̄i pad̄a Rôhku ka″âtas sakal̄ijen dâging : dán 'ânakh p mu lâki p lâgi 'ânakh p mu parampuw̄an 'âkan bernubuw̄et, dán 'awrang mûda p mu 'âkan melîhat bab̄arap̄a pem̄andângan, dán 'awrang tuw̄ah p mu 'âkan bermimpij bab̄arap̄a mimpij̄an.

18. Behkan lâgi ka″âtas ſegal̄a hambâku lâki p, dán ka″âtas ſegal̄a hambâku parampuw̄an, 'âku 'âkan men̄uw̄ang der̄i pad̄a Rôhku pad̄a hârij p 'îtu djûga, mak̄a marîka 'îtu 'âkan bernubuw̄et.

19. Dán 'âku 'âkan memberìj bab̄arap̄a padàh pad̄a lângit di″âtas, dán bab̄arap̄a tanda 'âtas bûmi dibâwah : dârah, dán 'ãpij, dán hâwap 'âſap.

20. Matahârij 'âkan ber″ûbah mendjâdi kalàm, dán bûlan pawn mendjâdi dârah, dihûlu der̄i pad̄a dâtang hârij mahâ Tûhan jang zatlim dán djalâl 'îtu.

21. Mak̄a djâdi ſaſa″awrang jang 'âkan menjebutkan nâma mahâ besàr Tûhan 'îtu 'âkan dechalâtskan.

22. Hej kâmu lâki p 'awrang Jiſrâ″ejlij, dengarlah ſegal̄a perkatâ″an 'îni : Xîsàj Nâtsirij 'îtu, ſa″awrang lâki p, jang 'awleh 'All̄ah telàh tertondjokh di″antâra kâmu dengan bab̄arap̄a khow̄at, dán muzdjizat, dán zalâmet, jang 'All̄ah ſud̄ah meng″ad̄âkan 'awlehnja ditengah p kâmu, ſeperti lâgi kâmu ſendirij tâhu.

23. Dij̄a 'îni, jang ſud̄ah deſarahkan dengan khadlâ jang tertantu dán dengan 'izlâm 'Allah, kâmu ſud̄ah meng″ambil, dán meng″en̄âkan pad̄a tſalib 'awleh tangan p 'awrang thâghij, lâlu membûnoh.

24. Jang 'All̄ah ſud̄ah membangkitkan dij̄a, ſatelàh ſud̄ah de″awrejkannja ſegal̄a perſakîtan mawt, ſebàb tijadâlah dâpat 'ij̄a depegàng 'awlehnja.

25. Kârana Dâ″ûd berkâta 'âkan dij̄a 'îtu : 'Âku melîhat mahâ besàr Tûhan pad̄a ſedekâla wakhtu dihadâpanku : ſebàb 'ij̄a 'ad̄a pad̄a kânanku, ſopâja djângan 'âku degarakhkan.

26. Sebàb 'îtu ſuk̄a tjit̄a hatîku, dán termâſa lîdahku : ſong-

gohpawn lâgi dâgingku, 'âkan berdijam dengan 'âſa:

27. Kârana tijâda 'angkaw 'âkan meninggalkan njawâku didâlam lijang tânah, dán tijâda 'angkaw 'âkan memberij tsâlekhmu melîhat fasâd:

28. 'Angkaw ſudah menjatâkan padâku ſegala djâlan kahidôpan: 'angkaw 'âkan memunôhij 'âku dengan karamêhan 'awleh khadlretmu.

29. Hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, khalâl djûga 'âku berkâta kapada kâmu dengan kaluwâſan 'âkan Bathrîkh Dâ''ûd, bahuwa ſonggoh 'ija ſudah mâti dán tertânam,, dán karâmatnja 'ada di''antâra kâmij ſampej kapada hârij 'îni.

30. Sedâng pawn 'adâlah 'ija ſa''awrang Nabij, dán tahûlah bahuwa 'Allah ſudahlah berſompah padânja dengan perſompâhan, bahuwa 'âkan perij dâging 'ija 'âkan membângonkan 'Elmesêkh deri pada 'ânakh bowah pinggangnja, 'âkan mendûdokhkan dija di''âtas gita karadjâ''annja:

31. Sedâng terdihûlu 'ija melîhat 'îtu, maka 'ija ſudah meng''ûtjap 'îtu 'âkan kabângkîtan Elmesêkh, bahuwa njawânja ſudah tijâda detinggalkan didâlam lijang tânah, dán dâgingnja ſudah tijâda melîhat fasâd.

32. Xîsâj 'îni djûga 'Allah ſudah membangkitkan: jang ſamowa kâmij 'îni 'ada ſaksi p nja.

33. Sedâng pawn ſudah 'ija detinggîkan 'awleh tângan kânan 'Allah, dán ſudah tarîma deri pada Bâpa djan''dji''an Rôkhu'lkhudus, maka 'ija ſudah menuwang bârang 'îni, jang kâmu 'îni ſakârang 'ada melihat dán menengar.

34. Kârana Dâ''ûd ſudah tijâda nâjik mâſokh ſawrga: tetâpi 'ija berkâta; Mahâ besàr Tûhan ſudah baſermân pada Tûhanku, dûdokhlah 'angkaw pada kânánku,

35. Sahingga 'âku târoh ſatarùw p mu 'âkan pelâpikh kâki p mu.

36. 'Arkijen maka hendakhlah ſaganàp 'îsij rûmah Jiſrâ''ejl meng''atahùwij dengan ſaſanggohnja, bahuwa 'Allah ſudah djadikan dija 'îtu mahâ Tûhan dán 'Elmesêkh, jaxnij Xîsâj 'îni, jang kâmu 'îni ſudah mentſalibkan dija.

37. Dán demi marîka 'îtu dengar 'îni, maka berdabarlah hatínja, dán katâlah marîka 'îtu kapada Petrus dán segala Rasûl lâjin p: 'apâtah kâmij 'âkan berbowat, hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p?

38. Maka berkatâlah Petrus kapada marîka 'îtu: hendakhlah kâmu tawbat, dán mâsing p ſa''awrang deri pada kâmu depermandikan dengan nâma Xîsâj 'Elmesêkh, 'âkan ber''awleh ka''àmpônan dawſa p: maka kâmu 'âkan tarîma 'anugaràh Rôkhu'lkhudus.

39. Kârana djandji''an 'îtu pûnja kâmu, dán pûnja 'ânakh p mu, dán pûnja ſakalijen 'awrang jang djâwoh, bârapa p 'awrang

mahâ besàr Tûhan 'Ilah kâmij 'âkan panggil dâtang.

40. Maka dengan bânjakh perkatâ″an lâjin p berſjaksîlah 'ija dán berîlah natsikhat, 'ûdjarnja: djadîlah kâmu terlepàs deri pada bangſa jang terbâlik 'îni.

41. 'Arkijen maka ſegala 'awrang jang dengan ſuka hatînja menjambotlah perkatâ″annja 'ìtu depermandîkanlah: maka pada hârij 'ìtu djûga tertambahlah ſakîra p tîga rîbu 'awrang.

42. Maka 'adâlah marîka 'ìtu berkandjang pada pang″adjâran ſegala Rasûl p, dán pada perſakutuwan, dán pada pemitjâhan rawtij, dán pada ſombahjang p.

43. Maka berlakûlah tâkot 'âtas ſakalijen 'awrang: maka bânjakh muzdjizat dán zalâmat de″adâkanlah 'awleh ſegala Rasûl p.

44. Maka ſakalijen 'awrang jang ber″imân 'ìtu 'adâlah berhimpon sâma p, dán berzumûm ſamowa bârang p nja.

45. Maka marîka 'ìtu djuwallah ſegala bendangnja dán hartânja, dán bahagîkanlah hargânja pada ſakalijen 'awrang, ſakîra p ſaſa″awrang 'ada khâdjatnja.

46. Dán ſaſahârij marîka 'ìtu 'iztikâflah ſahâti didâlam Kazbah, dán pitjahkanlah rawtij deri pada ſarûmah kapada ſarûmah, dán 'ambillah rezikhij sâma p dengan termâſa dán tûlus hatînja:

47. Sambil memûdji 'Allah, dán ber″awleh peng″asijan sâma 'âganàp khawm. Maka ſaſahârij mahâ besàr Tûhan tambahîlah kapada djamîzat babarapa 'awrang jang dekhalâtskan.

FATSAL JANG KA III.

1. 'ADapawn Petrus dán Jalhjâ mûdikhlah sâma p kapada Kazbah, ſakîra p pada djàm ſombahjang, jaznij djàm jang kaſembîlan;

2. Maka ſa″awrang lâki p, jang 'adâlah sâkit lompoh deri pada purùt 'ibûnja, 'ìtu terdûkonglah: jang delatakhkan 'awranglah ſahârij p dimûka pintu Kazbah, jang bernâma pintu bisèj, hendakh minta derma deri pada ſegala 'awrang jang mâſokh kadâlam Kazbah.

3. Sijâpa ſerta delîhatnja Petrus dán Jalhjâ, jang mâwu mâſokh kadâlam Kazbah, 'ìtu minta p lah 'âkan tarîma bârang derma.

4. Maka Petrus pawn memâta p ilah 'âkan dija ſerta dengan Jalhjâ, dán berkatâlah; tintanglah kapada kâmij.

5. Maka lekatlah mâta p nja pada marîka 'ìtu ſambil menanti tarîma 'apa p deri padânja.

6. Maka berkatâlah Petrus: bârang pejrakh 'âtaw 'amàs bûkan 'ada padâku: tetâpi bârang jang 'ada padâku, 'ìtu djûga 'âku memberìj padâmu; dengan nâma Xisâj 'Elmesêkh 'awrang Nâtsirij, bângonlah 'awlehmu lâlu berdjâlanlah.

7. Maka 'ija peganglah tângannja kânan, dán berdirikanlah dija: maka ſabantar djûga

togohlah tâpakh ꝑ kakinja dán mâta ꝑ kakinja.

8. Mak̄a berlompatlah 'ija dán berdirîlah lâlu berdjâlanlah, dán mâſokhlah ſerta marika 'itu kadâlam Kaʒbah, ſambil berdjâlan, dán berlompat, dán mem̄ûdjij 'Allah.

9. Mak̄a ſaganàp khawm melihatlah dija 'itu berdjâlan dán mem̄ûdjij 'Allah.

10. Mak̄a 'awrang meng"enàllah dija bahuw̄a 'ija 'ini 'ad̄a dija 'itu, jang ſud̄ahlah dûdokh minta derma dimûka pintu bisèj deri pada Kaʒbah: maka terpunohilah marika 'itu dengan ḥhîrat dán dahſjat, 'awleh kârana bârang jang 'telàh berlâku 'âtasnja.

11. 'Ad̄apawn ſerta 'awrang jang sâkit lompoh, jang telàh deſombohkan 'itu, berpeganglah pad̄a Petrus dán Jaḥhjâ, mak̄a dengan ḥhîratnja meng"arûmanlah ſaganàp khawm kapad̄a marika 'itu kadâlam pâgar halâman, jang bernâma pâgar halâman Solejmân.

12. Mak̄a ſerta Petrus melîhat 'itu sâhutlah 'ija kapad̄a khawm: hej kâmu lâki ꝑ 'awrang Jiſrâ"ejlij, meng"ap̄a kâmu tertjangàng 'âkan ḥhâl 'ini? 'âtaw meng"ap̄a kâmu mem̄âta ꝑ ij 'âkan kâmij, ſa"awleh ꝑ kâmij dengan khow̄at dán ʒibâdet kâmij jang châts ſud̄ah berbow̄atkan dija 'îni berdjâlan?

13. 'Ilah 'Ibrâhîm, dán Jitsḥhâkh, dán Jaʒkhûb, 'Ilah nejnekh mawjang kâmij, ſud̄ah mem̄ulijâkan 'Ânakhnja ʒîsàj, jang kâmu 'îni ſud̄ah ſarahkan, dán menjangkâlij dij̄a dihadâpan mûka Pilâtus, tatkâla dekîra ꝑ nja berìj dij̄a 'itu lepàs.

14. Tetâpi kâmu 'îni ſud̄ah menjangkâlij 'awrang jang khudus dán ʒâdil 'itu, dán ſud̄ah mem̄inta ſa"awrang lâki ꝑ, jang pembûnoh 'ad̄ânja, dekarunjâkan pad̄a kâmu:

15. Mak̄a kâmu ſud̄ah membùnoh Panglîma kahidôpan, jang 'Allah ſud̄ah membangkitkan dēri 'antâra 'awrang mâti ꝑ: jang kâmij 'îni 'ad̄a ſjakti ꝑ nja.

16. Dán 'awleh 'imân 'âkan namânja, mak̄a namânja ſud̄ah men̄ogohkan dija 'îni, jang kâmu melîhat dán meng"enàl: mak̄a 'imân, jang 'ad̄a 'awlehnja, 'itu ſud̄ah memberìj pad̄ânja ſaganàp kaſombôhan 'îni dihadâpan ſamow̄a kâmu.

17. Sakârang pawn hej sûdâra ꝑ lâki ꝑ, 'âku tâhu bahuw̄a kâmu ſud̄ah berbow̄at 'itu dengan babalmu, ſeperti lâgi Panghûlu ꝑ mu:

18. Tetâpi dem̄ikijen 'îni 'Allah ſud̄ah menganâpij bârang jang dihûlu telàh dekatâkannja 'awleh mùlut ſakalijen Nabînja, bahuw̄a 'Elmesêḥh 'âkan merasâ"ij ſangsâra.

19. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu berſasàl, dán membâwa tawbat, ſopâja dawſa ꝑ mu dehâpuskan: manakâla hâbis dâtang ſegal̄a wakhtu perſudjôkan, dēri hadâpan ḥhadhret mahâ besàr Tûhan,

20. Dán hâbis 'ija menjûroh Xîsáj 'Elmesêkh, jang dihûlu telàh dechothbatkan pada kâmu :

21. Jang ſahârosnja ſawrga kawnun menjambôtij dija ſampej kapada mâſa tamâmet ſegala ſaláwâtu, jang 'Allah ſudah baferman 'awleh mûlut ſakalijen Nabînja jang khudus deri pada 'awal dunjâ.

22. Kârana Mûsáj ſudah berkâta kapada nejnekh mawjang, bahuwa mahâ besàr Tûhan 'Illah kâmu 'âkan membângonkan pada kâmu ſa″awrang Nabìj deri pada sûdâra p mu lâki p, ſalâku bejta 'ini: 'âkan dija hâros kâmu menengar, menûrut ſakalijen 'itu, jang 'ija 'âkan meng″ûtjap kapada kâmu.

23. Maka djâdi, bahuwa ſaſa″awrang, jang tijâda hendakh dengar 'akan Nabìj 'îni, nanti detompaskan deri tengah p khawm.

24. SJahd'in dán ſakalijen Nabìj deri pada SJemû″ejl, dán komedijennja, barapa p ſudah mengûtjap, 'ìtu lâgi dihûlu ſudah memberita ſegala hârij 'îni.

25. Kâmu 'îni 'ada 'ânakh p Nabìj p, dán perdjandji″an 'itu, jang 'Allah ſudah mendirîkan ſerta dengan nejnekh mawjang kâmij, ſambil baferman kapada 'Ibrâhîm : maka pada benehmu kalàlkh ber″awleh berkat ſamowa bangſa dibûmi.

26. Pada kâmu djûgà 'Allah, jang ſudah membangkitkan 'Ânakhnja Xîsáj, dihûlu ſudah menjûroh dija memberkâtij kâmu, pada khâl 'ija meng″ombalîkan mâsing p ſa″awrang deri pada kâmu deri pada ſegala kadjahâtanmu.

FATSAL JANG KA IV.

1. SAbermûla ſamantâra marîka 'itu berkâta p lah kapada khawm, maka ſakûnjong p berdâtanglàh kapadânja ſegala 'Imâm, dán Panghûlu laſjkar Kazbah, dán 'awrang TSadûkhij,

2. Jang sângat sâkit hatînja, ſebàb marîka 'itu meng″âdjar khawm, dán memberîta kabangkîtan deri 'antâra 'awrang mâti p 'awleh Xîsáj.

3. Dán mendjâmahkanlah tângan p nja kapada marîka 'itu, dán târohlah diji dâlam tongguwan ſampej ka″ejsôkan harînja. Kârana ſudahlah ſakârang hârij petàng.

4. Maka bânjakh 'awrang deri pada ſegala 'awrang, jang ſudahlah menengar perkatâ″an 'itu ber″imânlah : maka djadîlah bilângan ſegala lâki p 'itu ſakira p lîma rîbu 'awrang bânjakhnja.

5. Bermûla djâdi pada ka″ejsôkan harînja, bahuwa berhimponlah ſegala Panghulûnja, dán SJujûch, dán Kâtib p ka Jerûſjalejm.

6. Lâgi HHanân 'Imâm besàr 'îtu, dán KHajafâ, dán Jalhjâ, dán 'Iskander, dán barapa p 'awrang 'adâlah deri pada 'atſal 'Imâm besàr.

7. Dán ſatelàh ſudah dedirîkannja marîka 'îtu pada sâma tengah, maka bertanjâlah 'awrang 'îtu : dengan khowat mâna,

'âtaw dengan nâma sijâpa kâmu 'îni ſudah berbowat 'itu?

8. Tatkâla 'îtu berkatâlah Petrus punòh dengan Rôhhu'lkhudus kapada marîka 'îtu: hej Panghûlu p khawm, dán Sjujûch 'awrang Jiſra″ejl,

9. Sedàng pada hârij 'îni kâmij 'îni dedaXwâ 'âtas ſawâtu kabidjîkan jang telàh de″adâkan pada ſa″awrang dlaXîf, jang 'awlehnja 'ija 'îni ſudah deſombohkan:

10. Maka hendakhlah kirânja 'ada katahuwan pada ſamowa kâmu, dán pada ſaganàp khawm Jiſrâ″ejl, bahuwa 'awleh nâma Xîsâj 'Elmesêlh 'awrang Nâtsirij 'îtu, jang kâmu 'îni ſudah mentſalibkan. jang 'Allah ſudah membangkitkan deri 'antâra 'awrang mâti p, 'awlehnja djûga 'ija 'îni berdîrij ſomboh dihadâpan kâmu.

11. 'Ija 'ìni 'ada bâtu 'îtu, jang telàh depertijadâkan 'awleh kâmu 'awrang per″ûſah, ang ſudah djâdi 'âkan hûlu pendjûrej.

12. Maka bûkan 'ada chalâts 'awleh bârang ſa″awrang lâjin: kârana bûkan 'ada nâma lâjin dibâwah lângit, jang telàh deberîkan 'antâra mânusija p, jang 'awlehnja hâros kâmij dechalâtskan.

13. 'Adapawn ſerta delîhatnja kaluwâſan hâti Petrus dán Jalhjâ, dán dekatahuwînja bahuwa marîka 'îtu 'ada mânusija p jang tijâda mudaras, dán 'awrang 'umij djûga, maka 'ija khejrânlah, dán meng″enallah marîka 'îtu, bahuwa ſudahlah 'ija menjertâ″ij Xîsâj.

14. Maka tatkâla delîhatnja mânusija jang telàh deſombohkan 'îtu berdîrij ſerta marîka 'îtu, tijâda 'ija mendâpat 'apa p 'âkan membantâhij.

15. Dán ſatelàh ſudah desûrohnja marîka 'îtu pergi kaluwar deri dâlam madjlis, maka berbitjarâlah 'ija ſa″awrang sâma ſa″awrang,

16. 'Ûdjarnja: 'apâtah kâmij 'âkan berbowat pada mânusija p 'îni? kârana bahuwa ſawâtu tanda maXlûm ſudah de″adâkan 'awlehnja, 'îtu 'ada njâta pada ſamowa 'awrang jang mendudôkij Jerûſjalejm, dán tijâda kâmij dâpat berſangkal.

17. Tetâpi ſopâja djângan 'îtu mâkin lâma mâkin lebèh berhambûran di″antâra khawm, bejarlah kâmij ber″âmang p an 'âkan marîka 'îtu, 'âgar djângan dengan nâma 'îni 'ija meng″ûtjap lâgi pada ſa″awrang mânusija pawn.

18. Dán ſatelàh ſudah depanggilnja marîka 'îtu, maka dechabarkannja padânja, ſopâja ſakâli p djângan 'ija berkâta dán djângan meng″âdjar dengan nâma Xîsâj.

19. Tetâpi sâhutlah Petrus dán Jalhjâ, dán katâlah kapada marîka 'îtu: hendakhlah kâmu menimbang, kâluw p 'ada ſabenarnja dihadâpan 'Allah, dengar 'âkan kâmu lebèh deri pada 'âkan 'Allah?

20. Kârana tijâda dâpat tijâda kâmij ʼîni meng″ûtjap bârang jang kâmij ſudah melîhat dán menengar.

21. Tetâpi mâkin de″âmangnja, dán delepaskannja marîka ʼîtu pergi, ſedàng ſawâtu pawn tijâda dedâpatnja butapa perìj ʼija ſampat menjiksâkan dija, ʼîtupawn ʼawleh kârana ſebàb khawm: kârana ſakalijennja ʼîtu memulijâkanlah ʼAllah deri kârana bârang jang telàh djâdi.

22. Kârana mânusija ʼîtu ʼadâlah lebèh deri pada ʼampat pûloh tâhon tuwahnja, pada sijâpa tanda penjombôhan ʼîni ſudahlah djâdi.

23. Dán ſatelàh ſudah marîka ʼîtu delepaskan, maka dâtanglah ʼija kapada tamàn p nja, dán beritâlah ſegala ſaſawâtu jang kapâla p ʼImâm dán SJujûch ſudahlah meng″atâkan kapadânja.

24. Dán ſerta marika ʼîtu dengar ʼîtu, maka ſahâti ʼija meng″angkatlah ſawarânja kapada ʼAllah, dán ſombahlah: jâ mahâ besàr Tûhan, ʼangkaw ʼada ʼAllah, jang ſudah mendjadikan ſawrga lâgi lângit, dán bûmi ſerta lâwut, dán ſakalijen ʼîsij ſamowânja.

25. Jang ʼawleh mûlut hambâmu Dâ″ûd ſudah baſermân: kârana ʼapa gompar CHalâjikh, dán ſegala khawm ſudah meng″îra p ij kasija p an?

26. Segala Râdja p dibûmi ſudah berbangkit, dán ſegala Panghûlu ſudah berhimpon, sâma p lâwan mahâ besàr Tûhan, dán lâwan Mesêlhnja.

27. Kârana ſonggoh p, mâwu Hejrawdejs, mâwu Pontijus Pilâtus, ſerta dengan CHalâjikh dán ſegala khawm Jiſrâ″ejl ſudah berhimpon melâwan ʼÂnakhmu jang khudus, jaʿnij ʿÎsâj, jang ʼangkaw ſudah meng″urâpij:

28. ʼÂkan melakûkan ſegala ſaſawâtu jang tânganmu, dán khadlâmu terdihûlu ſudahlah tantûkan ʼâkan mendjâdi.

29. Sakârang pawn, jâ mahâ besàr Tûhan, hendakhlah kirânja menîlikh ſegala peng″amângannja, dán karunjâkan pada hamba p mu meng″ûtjap kalâmmu dengan ſemporna kaluwâſan.

30. Pada Hhâl ʼîni, ſahingga ʼangkaw meng″ondjokh tânganmu ʼâkan penjombôhan, dán babarapa tanda dán muʿdjizat de″adâkan ʼawleh nâma ʿIsâj ʼÂnakhmu jang khudus.

31. Dán ſatelàh ſudah hâbis marîka ʼîtu minta doʿâ, maka gompahlah tampat ʼîtu, jang dâlamnja marîka ʼîtu ʼadâlah berhimpon. Maka ſakalijennja depunohîlah dengan Rôlhu-ʼlkhudus, dán meng″ûtjaplah kalâm ʼAllah dengan kaluwâſan.

32. ʼAdapawn pada kabanjâkan ſegala ʼawrang jang ber″îmân ʼadâlah hâti dân djîwa ſawâtu djûga: maka bârang ſa″awrang pawn tijadâlah berkâta, bâhuwa ſaſawâtu deri pada ſegala hartânja ʼîtu ʼada chu-

tsûtsnja, kârana ſamowa bârang p nja 'adâlah zumûm padânja.

33. Maka dengan khowat jang sângat ſegala Rasûl berîlah ſjaksi 'âkan kabangkîtan Tûhan Xîsâj : maka berlakûlah peng"asijan besàr 'âtas ſamowa marîka 'îtu.

34. Kârana tijâda lâgi 'adâlah ſa"awrang jang berkakurângan di"antâra marîka 'îtu ; kârana barapa p 'awrang 'adâlah mempunjâ"ij bendang p 'âtaw rûmah p, 'itu djuwallah dija, dán bawâlah harga ſegala bârang jang terdjuwal 'îtu, dán latakhlah 'îtu dihadâpan kâki p ſegala Rasûl.

35. Maka pada mâsing p ſa"'awrang terbahagîlah, ſakîra p ſaſa"awrang 'ada hhâdjatnja.

36. Maka Jûsâ, jang 'awleh ſegala Rasûl terpanggil Barnabâ, jang djikalaw tersâlin 'artînja 'ada, 'ânakh panghibôran, ſa"awrang Lejwij, ſa"awrang KHibrisij 'atſalnja,

37. Sedàng 'ija mempunjâ"ij ſawâtu bendang, maka dedjuwalnja dija membâwa derhamnja, dán melatàkh 'îtu kahadâpan kâki p ſegala Rasûl.

FATSAL JANG KA V.

1. SAbermûla maka ſa"awrang lâki p HHananjâ, namânja, ſerta dengan Safîrâ binînja, 'îtu djuwallah ſawâtu bendang :

2. Dán kûrangkanlah ſembûnji p ſapâraw deri pada hargânja, 'îtupawn dengan ſatâhu binînja : dán bawâlah ſawâtu bahagijan melatàkh 'îtu kahadâpan kâki p ſegala Rasûl.

3. Maka berſabdâlah Petrus : jâ HHananjâ, tâgal 'apa SJejthân ſudah menghâruw hatímu, ſopâja 'angkaw berdustâkan Rôlhu-'lkhudus, dán kûrangkan ſembûnji p ſapâraw deri pada harga bendang 'îtu ?

4. Bûkankah, djikalaw 'îtu tinggal, ſudahlah 'îtu tinggal padâmu ? dán djikalaw 'îtu terdjuwal, 'adâlah 'ítu dâlam kawasâmu ? 'apa 'artînja 'îtu jang 'angkaw ſudah marejkah pakardjâ"an 'îni dâlam hatîmu ? ſudah tijâda 'angkaw berdusta pada mânusija p, hânja pada 'Allah.

5. 'Adapawn HHananjâ ſerta dedengarnja ſegala perkatâ"an 'îni, robohlah dán pûtuslah njâwa. Maka berlakûlah tâkot besàr 'âtas ſakalijen 'awrang jang dengar ſegala hhâl 'îni.

6. Maka bângonlah bârang 'awrang mûda p meng"afânij dija, dán 'angkatlah bâwa dija kaluwar, lâlu tânamkanlah dija.

7. Maka per"istiwâlah ſatelàh ſudah lâlu ſakîra p tîga djàm ſelangnja, bahuwa lâgi mâſokhlah binînja, jang tijâda tâhu bârang jang ſudahlah djâdi :.

8. Maka sâhutlah Petrus pada parampuwan 'îni : katâkanlah padâku, ſudahkah kâmu djuwal bendang 'îtu kârana ſabânjakh hargânja ? maka katâlah parampuwan 'îtu : behkan, kârana ſabânjakh hargânja.

9. Maka ſabdâlah Petrus kapadânja 'îtu : 'apa 'artînja

baḥuwa kâmu ſudah muwâfakhat sâma p mentjawbâ″ij Rôlḥ mahâ besàr Tûhan? lihatlah ḳâki p ſegala 'awrang jang ſudah tânamkan lakîmu 'îtu 'ada ḳhâdlir ḍimûka pintu, maka 'ija 'âkan 'angkat bâwa ḍîkaw kaluwar.

10. Maka ſabantar djûga robohlah parampuwan 'îtu dihadâpan kâki p nja, dàn pûtuslah njâwa. Maka mâſokhlah ſegala 'awrang mûda 'îtu, dàn mendâpatlah parampuwan 'îtu mâti, dàn 'angkatlah bâwa dija kaluwar, dàn tânamkanlah dija bersîsij lakînja.

11. Maka berlakûlah tâkot besàr 'âtas ſaganàp djamâʒet, dàn 'âtas ſakalijen 'awrang jang dengar ſegala ḳhâl 'îni.

12. Maka bânjakh tanda p dàn muʒdjizat p de″adàkanlah 'awleh tângan p ſegala Rasûl p di″antâra khawm: maka ſakalijennja 'îtu 'adâlah berhimpon ſahâti didâlam pâgar ḥalâman Solejmân.

13. Maka bârang ſa″awrang deri pada ſegala 'awrang lâjin tijadâlah barânij lekàt kapada marîka 'îtu: tetâpi khawm pawn khabarkanlah marîka 'îtu.

14. Maka mâkin lâma mâkin lebèh tertambahîlah 'awrang jang pertjâja 'âkan mahâ Tûhan, babarapa kabanjâkan 'awrang, mâwu lâki p, mâwu parampuwan.

15. Hatâj maka dekaluwarkannja 'awrang jang sâkit pâjah kapada lebòh p, dàn delatakhkannja dija di″âtas kâſur p dàn tîlam p, ſopâja, manakâla dâtang Petrus, lâgi bâjang p nja djûga dâpat membajângij bârang 'awrang deri pada marîka 'îtu.

16. Maka berhimponlah lâgi kabanjâkan 'awrang deri pada ſegala negerìj jang kulîling dâtang kapada Jerûſjalejm, membâwa 'awrang jang sâkit pâjah, dàn 'awrang jang terhâru 'awleh hantu p jang nedjis: jang ſakalijennja deſombohkanlah.

17. Maka berdirîlah 'Imâm besàr, dàn ſakalijen 'awrang jang 'ada ſertânja, jang 'adâlah deri pada bidʒat 'awrang TSadûkhij, dàn depunohîlah dengan kadangkejan.

18. Dàn mendjâmahkanlah tângan p nja kapada ſegala Rasûl, dàn târohlah marîka 'îtu didâlam kurôngan negerìj.

19. Maka Mal″âk mahâ besàr Tûhan pawn pada mâlam bukâlah pintu p pandjâra, dàn meng″aluwarkanlah marîka 'îtu, dàn ſabdâlah:

20. Pergîlah kâmu berdjâlan, dàn berdirîlah didâlam Kaʒbah, ſambil meng″ûtjap kapada khawm ſegala perkatâ″an kahidôpan jang terſebût 'îni.

21. 'Adapawn ſatelàh ſudah dedengarnja 'îtu, maka kalàkh bûka fadjar mâſokhlah 'ija kadâlam Kaʒbah, dàn meng″âdjarlah. Tetâpi ſatelàh ſudah dâtang 'Imâm besàr, dàn 'awrang jang ſertânja 'îtu, maka dekarahkannja madjlis dàn ſakalijen pertuwah benìj Jiſrâ″ejl, dàn desûrohnja

'awrang pergi kapada pasôngan, 'âkan mendâtangkan marika 'îtu.

22. Tetâpi ſerta dâtang sâkej p, maka tijâda dedâpatnja marîka 'îtu didâlam pandjâra, maka pûlanglah 'ija memberîta 'îtu,

23. Sombahnja: bahuwa ſonggohpawn kâmij ſudah mendâpat pasôngan 'îtu terkontjij dengan togohnja balâka, dán ſegala 'awrang penonggaw berdîrij diluwar dimûka pintu: tetâpi ſatelàh ſudah kâmij membûka dija 'itu, bârang ſa''awrang pawn ſudah tijâda kâmij mendâpat dâlamnja.

24. 'Adapawn ſerta 'Imâm besàr, dán Panghûlu lâſjkar Kaſbah, dán kapâla p 'Imâm dengar ſegala perkatâ''an 'îni, maka tinggallah 'ija termângûw p 'âkan marîka 'îtu, 'apa garângan lhâl 'îni djâdi.

25. Maka dâtanglah ſa''awrang memberîta pada marîka 'îtu, ſombahnja: bahuwa ſaſonggohnja ſegala lâki p, jang kâmu ſudah meng''ûrong didâlam pandjâra, 'îtu 'ada berdîrij didâlam Kaſbah, dán meng''âdjar khawm.

26. Tatkâla 'îtu pergîlah Panghûlu lâſjkar, ſerta dengan sâkej p, dán mendâtangkanlah marîka 'îtu, hânja tijâda dengan meng''arâsij, (kârana tâkotlah 'awrang 'îtu deri pada khawm, 'âgar djângan 'ija delûtar dengan bâtu p.)

27. Dán ſatelàh ſudah dedâtangkannja marîka 'îtu, maka dehâdapkannja dija pada madjlis: maka 'Imâm besàr bertanjâkanlah marîka 'îtu, ſabdânja:

28. Bûkankah kâmij dengan 'usâha ſudah berchabarkan pada kâmu djângan meng''âdjar dengan nâma 'îni? maka bahuwa ſaſonggohnja kâmu ſudah meniunôhij Jerûſjalejm dengan pang''adjâran kâmu, dán kâmu hendakh mendâtangkan dârah mânusija 'îni ka''âtas kâmij.

29. Tetâpi sâhutlah Petrus dán ſegala Rasûl p, lâlu katâlah: ſahârosnja 'awrang lhabarkan 'Allah lebèh deri pada mânusija p.

30. 'Ilah nejnekh mawjang kâmij ſudah membangkitkan Xîsâj, jang kâmu ſudah membûnoh, ſambil menggantong dija pada kâjuw.

31. Dija 'îni 'Allah ſudah meninggîkan 'awleh tângannja kânan mendjâdi 'Amîr dán Muchalits, 'âkan memberìj penjasâlan pada 'awrang Jiſrâ''ejl, dán ka''ampônan dawſa p.

32. Maka kâmij 'îni 'ada ſjaksi p nja pada ſegala perkatâ''an 'îni: dân lâgi Rôlhu-'lkhudus, jang 'Allah ſudah karunjâkan pada ſegala 'awrang jang lhabarkan dija.

33. 'Àdapawn demi 'awrang 'îtu dengar 'îtu, maka menggaramlah, dán berbitjarâlah 'âkan membûnoh marîka 'îtu.

34. Tetâpi berdirîlah ſa''awrang Farîsij dâlam madjlis 'îtu, jang bernâma Djamlí''ejl, ſa''awrang pandîta dâlam Tawrât, jang terlhormat bagi ſaganàp khawm, dán ſûrohlah 'awrang bâwa ſe-

gal̄a Rasûl berdîrij diluw̄ar bârang ſakotîka lamânja.

35. Mak̄a berkatâlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu : hej kâmu lâki p 'awrang Jiſrâ"ejlij, 'ingat p lah 'âkan dirîmu pad̄a khâl ſegal̄a mânusija 'îni, 'ap̄a kâmu nanti kardjâkan.

36. Kârana dihûlu der̄i pad̄a ſegal̄a hârij 'îni berdirîlah THewdâs, meng"atâkan dirînja 'ada ſa"awrang jang bârang peng"ap̄ânja, pada sijâpa lekatlah bilângan ſakîra p 'ampat râtus lâki p bânjakhnja : jang ſud̄ah terbûnoh, dán ſakalijen 'awrang jang khabarkanlah dija, 'îtu ſudah detjerèj berejkan, dán ſud̄ah depertijadâkan.

37. Komedijen der̄i pad̄a dija 'îni berdirîlah Jehûdâ ſa"awrang Djalîlij, pad̄a hârij p penjurâtan, dán bap̄erdurhakâkanlah bânjakh khawm jang meng"ikot dija :- mak̄a lâgi 'ija 'îni ſud̄ah hîlang, dân ſakalijen 'awrang jang khabarkanlah dija, 'îtu ſudah detjerèj berejkan.

38. Sakârang pawn 'âku katâkan pad̄a kâmu, berhentîlah der̄i pad̄a mânusija p 'îni, dán bejarkanlah marîka 'îtu, kârana djik̄alaw bitjâra 'îni 'âtaw kardja 'îni 'ad̄a der̄i pada mânusija p, nistjàja 'îtu 'âkan derombakh.

39. Tetâpi djik̄alaw 'îtu 'ad̄a der̄i pad̄a 'All̄ah, nistjâja tijâda kâmu ſampat mer̄ombakh 'îtu, ſopâja mud̄ah p an djângan kâmu kadapâtan kawnun pelâwan 'All̄ah

40. Mak̄a marîka 'îtu khabarkanlah dija: dán ſatel̄ah ſud̄ah depanggilnja ſegal̄a Rasûl 'îtu dâtang, mak̄a detjomokhkannja dija, dán dechabarkannja pad̄ânja djângan meng"ûtjap dengan nâma Xîsáj : mak̄a delepaskannja marîka 'îtu pergi.

41. 'Arkijen mak̄a pergîlah marika 'îtu lâlu der̄i hadâpan madjlis, ſambil ſuk̄a tjit̄a, bahuw̄a 'ija telàh dekhisâbkan mustalkhakh 'âkan dezajbkan 'awleh kârana namânja.

42. Mak̄a ſaſahârij tijadâlah marîka 'îtu berhenti der̄i pad̄a meng"âdjar didâlam Kazbah, dán der̄i pada ſarûmah dâtang kapad̄a ſarûmah, ſambil memberîta 'Indjîl Xîsáj 'Elmesêkh.

FATSAL JANG KA VI.

1. SAbermûla pad̄a hârij p 'îtu djûga, tatkâla tap̄erbânjakhlah murîd p, mak̄a berdirîlah kaſungûtan 'awrang Jûnânij 'âtas 'awrang Xibrânij, ſebàb djanda p nja parampuw̄an delâlejkan dâlam chidmet jang ſahârij p.

2. Mak̄a kaduw̄a belàs 'awrang 'îtu panggillah kabanjâkan murîd p 'îtu berhimpon, dán katâlah : bûkan 'ad̄a ſanûnoh kâmij men̄inggalkan tjeriterâ kalâm 'All̄ah, dán berbow̄at chidmet pad̄a mâjidah p.

3. Sebàb 'îtu, hej sûdâra p lâki p, hendakhlah kâmu tafakhuts der̄i 'antâra kâmu tûdjoh 'awrang lâki p jang ber"awleh ſjaksi tſalâkhnja, jang punòh dengan Rôkhu-

'lkhudus dán ħikmet, jang kâmij dâpat berwakîlkan 'âtas ħâdjat 'îni.

4. Tetâpi kâmij ''îni 'âkan berkandjang pad̄a ſombahjang, dán pad̄a djawâtan kalâm.

5. Mak̄a berkenanlah perkatâ''an 'îni pad̄a ſaganàp kabanjâkan 'awrang 'îtu : mak̄a marîka 'îtu pîlehlah 'Istefânus, ſa''awrang lâki p jang punòh dengan 'îmân dán Rôħu-'lkhudus, lâḡi Filip̄us, dán Perochôrus, dán Nikanawr, dán Timawn, dán Parmenâs, dán Nikolâ''ûs, ſa''awrang dachîl 'Anthâkijâ negerînja.

6. Jang ſakalijennja telàh dehâdapkannja kapad̄a ſegal̄a Rasûl : mak̄a marîka 'îtu, ſatelàh hâbis 'ija minta doxâ, ſud̄ah membûboh tângan p 'âtas 'awrang 'îtu.

7. Mak̄a kalâm 'Al̄lah bertambah p lah, dán bilângan murîd p tap̄erbânjaklah 'âmat di-Jerûſjalejm: mak̄a ſawâtu kâwan besàr der̄i pad̄a 'Imâm p dengar p anlah dengan membâwa 'îmân.

8. Mak̄a 'Istefânus pawn punòh dengan 'îmân dán khow̄at 'îtu meng''ad̄âkanlah bab̄arap̄a muxdjizat dán xalâmet besàr p di''antâra khawm.

9. Sabermûla mak̄a berdirîlah bârang 'awrang der̄i pad̄a 'awrang Kanîſah, jang bernâma Kanîſah 'awrang Libertîn, dán 'awrang KHejrewân, dán 'awrang 'Iskanderijâ, dán der̄i pad̄a 'awrang jang der̄i pad̄a Kilikijâ dán 'Asijâ, 'îtu berbantal̄i p an dengan 'Istefânus :

10. Mak̄a tijadâlah marîka 'îtu ſampat mel̄âwan ħikmet dán Rôħ 'îtu, jang 'awlehnja 'ija meng''ûtjap.

11. Tatkâla 'ìtu mak̄a debangkitkannja bârang lâki p, jang meng''atâkan, bahuw̄a kâmij ſud̄ah men̄engar dija 'îtu meng''ûtjàp bab̄arap̄a perkatâ''an hôdjat 'âtas Mûsáj dán 'Al̄lah.

12. Mak̄a deharûkannja khawm 'ìtu dán SJujûch dán Kâtib p: mak̄a dengan tampoh kapadânja detangkapnja dán debawânja dija kadâlam madjlis.

13. Lâgi dedirîkannja bab̄arap̄a ſjaksi dusta, jang meng''atâkan : mânusija 'îni tijâda berhenti der̄i pad̄a meng''ûtjap bab̄arap̄a perkatâ''an hôdjat 'âtas bejtu-'lmukhad̄as 'îni dán Tawrât.

14. Kârana kâmij ſud̄ah men̄engar dija 'ìtu berkâta, bahuw̄a Xîsáj Nâtsirij 'îni 'âkan mer̄ombakh tampat 'îni, dán meng''ûbahkan ſegal̄a xâdet, jang Mûsáj ſud̄ah ſarahkan pad̄a kâmij.

15. Mak̄a ſamow̄a 'awrang jang dûdokh dâlam madjlis 'îtu mem̄âta p ìlah 'âkan dija, dán mel̄îhatlah mukânja ſarûpa dengan mûka ſa''awrang Melâ''îkat.

FATSAL JANG KA VII.

1. MAk̄a berkatâlah 'Imâm besàr : 'ad̄âkah kalàkh ſegal̄a perkâra 'îni baḡîtu ?

2. Mak̄a berkatâlah 'ija : hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p dán bâpa p, dengarlah kirânja,

'Allah jang mahâ mulija ſudah tadjalij pada mawjang kâmij 'Ibrâhîm, ſedàng 'adânja lâgi di"-Aràm Naharájim, dihûlu deri pada dûdokhnja di-Hharan :

3. Dán ſudah baſermân kapadânja : kaluwarlah 'awlehmu deri dâlam tânahmu, dán deri 'antâra kulawargâmu, dán marilah dâtang kapada tânah 'îtu, jang 'âku kalàkh menondjokh padâmu.

4. Tatkâla 'îtu kaluwarlah 'ija deri dâlam tânah 'awrang Kasdîm, dán dûdokhlah di-Hharân. Maka deri sâna, komedijen deri, pada mâti bapânja, 'ija ſudah perpindahkan dija kadâlam tânah 'îni, jang dâlamnja ſakârang kâmu 'îni 'ada dûdokh.

5. Makâ tijadâlah 'ija karunjâkan padânja bârang pegângan pusâka, ſampej ſatàpalkh kâki pawn tijâda : dán djandjîlah hendakh berîkan dija 'îtu 'âkan kapunjâ"an padânja, dán pada benehnja komedijen deri padânja, ſedàng bulòm 'adâlah bârang 'ânakh padânja.

6. Kârana 'Allah baſermânlah demikijen 'îni bahuwa benehnja 'âkan 'ada 'awrang djâmuw didâlam tânah kaluwâran, dán bahuwa 'awrang 'itu 'âkan perhambâkan dija, dán meng"anjâja dija bârang 'ampat râtus tâhon lamânja.

7. Dán lâgi 'âkan chalîkhah 'îtu, jang padânja marîka 'itu 'âkan deperhamba garàng, 'âku 'âkan kîra p kan, baſermânlah 'Allah. Dán komedijennja marîka 'îtu 'âkan kaluwar, dán berbowat kabakhtijan kapadâku pada tampat 'îni.

8. Dán berîlah padânja perdjandji"an chitanet, maka demikijen 'îni per"ânakhlah 'ija 'âkan Jitslhâkh, dán chatankanlah dija pada hârij jang kadawlâpan : dán Jitslhâkh pawn 'âkan Jazkhûb, dán Jazkhûb pawn 'âkan kaduwa belàs Bathrîkh.

9. Maka Bathrîkh p 'îtu deri pada dangkejnja djuwallah Jûſof 'âkan dibâwa ka-Mitsir : maka 'Allah 'adâlah menjertâ"ij dija.

10. Dán lûputkanlah dija 'îtu deri dâlam ſakalijen kaſukârannja, dán karunjâkanlah padânja nizmet dán lhikmet dihadâpan Firzawn Sulthân Mitsir, maka dedjadîkannja dija mangkuw bûmi di"âtas Mitsir dán ſaganàp 'istanânja.

11. Maka berlakûlah kalapâran ka"âtas ſalûroh tânah Mitsir dán Kanzân, lâgi kaſukâran jang besàr : maka ne'nekh mawjang kâmij tijadâlah mendâpat bârang mâkan p an.

12. Tetâpi demi dengarlah Jazkhûb, bahuwa 'adâlah gendom di-Mitsir, maka pada pertâma kâli desûrohnja nejnekh mawjang kâmij pergi kasâna.

13. Maka pada kaduwa kâli kakenâlanlah Jûſof pada sûdâra p nja lâki p, dán bangſa Jûſof djadîlah njâta pada Firzawn.

14. Maka Jûſof pawn sûrohlah 'awrang pergi menjilâkan bapânja Jazkhûb, dán ſegala kulawargânja jang tûdjoh pûloh lîma

'awrang bânjakhnja.

15. Maka hîlirlah Jaʿkhûb ka-Mitsir, dán matîlah 'ija 'ini, dán nejnekh mawjang kâmij.

16. Dán terpindahkanlah marîka 'itu ka-Sjikèm, dán tertânamlah didâlam karâmet 'îtû, jang 'Ibrâhîm ſudahlah bilìj dengan harga pejrakh deri pada benìj Hhemawr bâpa Sjikèm.

17. 'Adapawn tatkâla hampirlah wakhtu djandjiʺan 'îtu jang 'Allah ſudahlah berſompah pada 'Ibrâhîm, maka bertambah p lah khawm 'itu, dán taperbânjakhlah di-Mitsir.

18. Sampej kotîka 'itu mâna berdirîlah ſawâtu Sulthân lâjin, jang ſudah tijadâlah mengʺenàl 'âkan Jûſof.

19. 'Ija 'îni menipûkanlah bangſa kâmij, dán mengʺanjajâlah nejnekh mawjang kâmij, ſahinggà lâzimlah marika 'itu membowang kaʺânakh p nja, 'âgar djângan 'ija menghidôpij 'ânakh p.

20. Pada mâſa jang mâna taperʺânakhlah Mûsáj, dán 'adâlah terlâlu 'âmat 'ejlokh pârasnja, jang terpejarâkanlah tîga bûlan lamânja didâlam rûmah bapânja.

21. Dán ſatelàh ſudah 'ija terbowang, maka 'ânakh parampuwan Firzawn 'angkatlah dija, dán pejarâkanlah dija 'îtu bagi dirînja mendjâdi 'ânakhnja.

22. Maka Mûsáj pawn detâʺadibkanlah dengan belʺâdjar ſamowa hhikmet 'awrang Mitsrìj ſahingga djadilah 'ija ghâlib dengan perkatâʺan p dán perbowâtan p.

23. 'Adapawn ſatelàh mâſa 'ampat pûloh tâhon ſudah ganàp padânja, maka dâtanglah pada hatînja mengʺondjôngij sûdâra p nja lâki p benìj-Jiſrâʺejl 'îtu.

24. Dán ſerta delîhatnja ſaʺawrang lâki p jang terʺanjâja, maka 'ija melindongkanlah dija, dán menontutlah perbalâſan pada 'awrang jang tergagâhij 'îtu, ſambil memârang 'awrang Mitsrìj 'îtu.

25. Maka ſangkâlah 'ija, bahuwa sûdâra p nja lâki p 'âkan mengʺarti, bahuwa 'Allah mâwu memberìj kalepâſan padânja 'awleh tângannja: tetâpi ſudah tijâda marîka 'îtu mengʺarti.

26. Maka pada kaʺejsôkan harînja kalihâtanlah 'ija pada marîka 'îtu, ſedàng 'ija berkalâhij, maka 'ija mengʺâdjakhlah marîka 'îtu 'âkan berdâmej, 'ûdjarnja: hej lâki p, kámu 'îni 'ada sûdâra p: mengʺapa kâmu mengʺanjâja ſaʺawrang 'âkan ſaʺawrang?

27. Maka 'awrang jang mengʺanjâja ſamânja mânusija 'itu menûlakhlah dija, katânja: sijapâkah ſudah 'angkat 'angkaw 'âkan Panghûlu dán Hhâkim diʺâtas kâmij?

28. 'Adâkah 'angkaw 'îni mâwu membûnoh 'âku, ſeperti kalemârin 'angkaw ſudah membûnoh 'awrang Mitsrìj 'îtu?

29. Maka berlarîlah Mûsáj dengar perkatâʺan 'îni, dán djadîlah 'awrang djiâmuw didâlam tânah Midjân, dimâna 'ija ſudah perʺânakh duwa 'ânakh lâki p.

30. Dán tatkâla ganàplah 'ampat pûloh tâhon, maka kalihâtanlah padânja Malʺâk mahâ

besàr Tûhan didâlam pâdang Tijah dekàt bûkit THûr Sînàj didâlam ſawâtu 'âpij jang bernjâla pada hûtan karendang.

31. 'Adapawn ſerta Mûsàj melîhat 'îtu, maka hhejrânlah 'ija 'âkan pang″alihâtan 'îtu: dàn tatkâla 'ija berdâtang melihâtij 'îtu, maka tûronlah ſawâra mahâ besàr Tûhan kapadânja,

32. Sambil bafermân: 'âku 'inîlah 'Ilah bâpa p mu, 'Ilah 'Ibrâhîm, dàn 'Ilah JitsHhâkh, dàn 'Ilah Jakhûb. Maka Mûsàj pawn djadîlah gomitàr, 'âmat dàn tijadâlah barânij melihâtij 'îtu.

33. Maka bafermânlah mahâ besàr Tûhan padânja: 'awrejkanlah kâſut kaduwa kakîmu: kârana tampat jang dâlamnja 'angkaw berdîrij 'îtu tânah khudus 'adânja.

34. 'Âku ſudah lîhat bâjik p perſakîtan khâwmku jang di-Mitsir 'îtu, dàn dengar peng″alôhannja, dàn ſudah tûron hendakh melûputkan marîka 'îtu: ſakârang pawn marîlah, 'âku hendakh menjûroh dikaw pergi ka-Mitsir.

35. Mûsàj 'îni, jang marîka 'îtu ſudahlah menjangkâlij, katânja: sijapâkah ſudah 'angkat 'angkaw 'âkan Panghûlu dàn HHâkim? dija 'îni 'Allah ſudah menjûroh mendjâdi Panghûlu dàn Muchalits 'awleh tângan Mal″âk 'îtu, jang ſudah kalihâtan padânja didâlam hûtan karendang.

36. 'Ija 'îni ſudah meng″aluwarkan marîka 'îtu, ſambil meng″adâkan babarapa muzdjizat dàn zalâmet didâlam tânah Mitsir, dàn dâlam lâwut kholzum, dàn dâlam pâdang Tijah 'ampat pûloh tâhon lamânja.

37. 'Ija 'îni 'ada Mûsàj 'îtu, jang ſudah katâkan pada benìj Jiſrâ″ejl: mahâ besàr Tûhan 'Ilah kâmu 'âkan membângonkan pada kâmu ſa″awrang Nabìj deri pada sûdâra p mu lâki p, ſalâkù bejta 'îni: 'âkan dija hâros kâmu menengar.

38. 'Ija 'îni 'ada dija 'îtu jang 'adâlah dâlam pakompôlan 'awrang didâlam pâdang Tijah ſerta dengan Mal″âk 'îtu, jang bafermân kapadânja di″âtas bûkit THûr Sînàj, dàn ſerta dengan nejnekh mawjang kâmij: jang ſudah ſambot ſegala perkatâ″an kahidôpan 'âkan memberìj 'îtu pada kâmij.

39. 'Âkan sijâpa nejnekh mawjang kâmij ſudah tijâda mâwu dengar p an, hânja menûlakhlah dija, dàn berpâlinglah hâti p nja ka-Mitsir.

40. Sambil berkâta pàda Hârûn: kardjâkanlah bagi kâmij dejwâta, jang berdjâlan dihadâpan kâmij. Kârana 'âkan Mûsàj 'îni, jang ſudah meng″aluwarkan kâmij deri dâlam tânah Mitsir, kâmij tijâda tâhu, 'apa djâdi padânja.

41. Maka 'awrang pawn kardjâkanlah ſawâtu gambar 'ânakh lembuw pada hârij p 'îtu djûga, dàn ſampejkanlah per-

ſombâhan kapada berhâla ’îtu, dàn berſuka p anlah pada perbowâtan p tângan p nja.

42. Maka ’Allah pawn berpâlinglah dirînja, dàn ſarahkanlah marîka ’îtu ’âkan berbowat bakhti pada tantarâ dilângit, ſeperti ſudah tersûrat didâlam kitâb ſegala Nabìj: ſudahkah kâmu menjampèjkan kapadâku perſombâhan ſantap p an dàn perſombâhan ſombileh p an dâlam pâdang Tijah, ’ampat pûloh tâhon lamânja, hej ’awrang ’îsij rûmah Jiſrâ″ejl ?

43. Behkan kâmu ſudah menanggong langar Málik, dàn bintang dejwatâmu Remfân, kaduwa gambar, jang telàh ſudahlah kâmu berbowat ’âkan ſombah ſudjûd padânja: maka ’âku ’âkan perpindahkan kâmu kaſabelàh sâna deri pada Bâbel.

44. Tarâtakh Sjahâdet ’adâlah di″antâra nejnekh mawjang kâmij dâlam pâdang Tijah, ſeperti telàh detîtahkan Tûhan, jang ſudah baſermân pada Mûsáj kardjâkan dija ’îtu ’âtas telâdan ’îtu, jang telàh delihatnja.

45. Jang lâgi nejnekh mawjang kâmij ſudah menjambot dàn memâſokhkan ſerta dengan Jehawſjuzâ kapada tânah pegângan CHalâjikh, jang ’Allah ſudah meng″intjitkan deri hadâpan mûka nejnekh mawjang kâmij ſampej kapada hârij p Dâ″ûd,

46. Jang ſudah mendâpat peng″aſijan dihadâpan ’Allah, dàn ſudah minta mendâpat ſawâtu kadijâman bagi ’Ilah Jazkhûb.

47. Maka Solejmân pawn per″ûſahlah padânja ſawâtu khobah.

48. Tetâpi Halkh Tazâlàj tijâda dûdokh dâlam mâligej p jang taperbowat ’awleh tângan p: ſeperti Nabìj berkâta:

49. Sawrga ’îtu zarſjku, dàn bûmi ’îtu lâpikh kâki p ku, ’apâtah khobah kâmu ’âkan per″ûſah padâku ? baſermân mahâ besàr Tûhan: ’âtaw ’apâtah tampat perhentijanku ?

50. Bûkankah tânganku ſudah meng″ardjâkan ſamowa perkâra ’îni ?

51. Hej ’awrang jang tagàr tengkawmu, dàn jang tijâda tersâjit hatîmu dàn telînga p mu, pada ſedekâla wakhtu kâmu ’îni melâwan Rôkhu-’lkhudus, ſeperti nejnekh mawjang kâmu, demikijenlah kâmu ’îni.

52. Sijâpa deri pada ſegala Nabìj nejnekh mawjang kâmu ſudah tijâda menghambat ? maka marîka ’îtu ſudah membûnoh ſegala ’awrang jang terdihûlu ſudah memberîta kadatângan ’awrang zâdil ’îtu, jang ſakârang kâmu ’îni ſudah djâdi penjemûnja dàn pembûnohnja.

53. Kâmu jang ſudah tarîma Tawrât ’awleh parentah Melâ″ikat p, dàn ſudah tijâda memaliharâkan dija ’îtu.

54. ’Adapawn demi marîka ’îtu dengar ’ini, maka garamlah hatînja, dàn kâratlah gîgij p nja ’âtasnja.

55. Tetâpi 'ija, jang 'adâlah punòh dengan Rôhhu-'lkhudus, ſambil menengâdoh kalângit, 'îtu melihatlah kamulijâ''an 'Allah, dán Xîsáj berdîrij pada ſabelàh kânan 'Allah.

56. Maka berkatâlah 'ija: bahuwa ſaſonggolnja 'âku melîhat ſegala lângit terbûka, dán 'Ânakh 'Insân berdîrij pada ſabelàh kânan 'Allah.

57. Tetâpi berterijakhlah marîka 'îtu dengan ſawâra njâring, dán ſompalkanlah telînga p nja, dán tampohlah kapadânja ſahâti.

58. Maka marîka 'îtu membowanglah dija kaluwar deri dâlam negerìj, dán melûtarlah dija dengan bâtu p: maka ſegala 'awrang ſjâksi tanggalkanlah pakejan p nja melatàkh 'îtu pada kâki p ſa''awrang mûda, jang bernâma SJá''ûl.

59. Maka marîka 'îtu melûtarlah 'Istefânus dengan bâtu p, ſedàng 'ija minta doxâ, dán ſombah: jâ mahâ Tûhan Xîsáj, tarimâlah njawâku.

60. Maka djâtohlah 'ija terlîpat lûtutnja, dán berterijakhlah dengan ſawâra njâring: jâ mahâ Tûhan, djânganlah hisâbkan dawſa 'îni pada marîka 'ìtu. Dán ſatelàh hâbis 'ija katâkan 'îtu, maka 'ija pawn tidorlah mâti.

FATSAL JANG KA VIII.

1. MAka SJá''ûl pawn berkenanlah lâgi 'âkan kabunôhannja. Maka pada hârij 'îtu djûga dâtanglah penghambâtan jang besàr ka''âtas djamâxet, jang 'adâlah di-Jerûſjalejm: maka ſakalijen marîka 'îtu detjerèj berejkanlah kapada ſegala benowa tânah Jehûdâ dán SJawmerawn, katjuwâlij ſegala Rasûl.

2. Maka bârang lâki p jang takhìj 'îtu sâma p bawâlah 'Istefânus 'âkan ditânam, dán berbowatlah perâtap besàr 'âkan dija 'îtu.

3. Maka SJá''ûl pawn merûſakhlah djamâxet mâſokh rûmah terbit rûmah: dán târiklah ſegala lâki p dán parampuwan ſarahkan dija kadâlam pandjâra.

4. 'Arkijen maka ſegala 'awrang jang tertjerèj berèj 'ítu melintaslah tânah 'ìtu ſambil memberîta perkatâ''an 'Indjîl.

5. Sabermûla maka tûronlah Filipus kapada negerìj SJawmerawn, dán menchothbatlah 'Elmesêhh pada marîka 'îtu.

6. Maka ſegala raxijet 'îtu lekatlah ſahâti pada bârang jang dekatâkan 'awleh Filipus, ſedàng marîka 'îtu menengar dán melihat ſegala tanda jang de''adâkannja.

7. Kârana bânjakh 'awrang jang terkena 'awleh hantu p jang nedjis 'îtu kaluwarlah deri dalamnja, ſambil berterijakh dengan ſawâra njâring: dán bânjakh 'awrang jang tejpokh lâſa dán jang sâkit lompoh 'îtu deſombohkanlah.

8. Mak̄a djadîlah kaſuk̄â″an besàr dâlam negerìj 'îtu djûga.

9. Mak̄a ſa″awrang lâki p namânja Sjîmawn 'îtu 'ad̄âlah dihûlu didâlam negerìj 'îtu meng″ardjâkan kardja hubâtan, dán membintjanâkan bâla Sjawmerawn, meng″atâkan dirînja 'ad̄a ſa″awrang jang besàr pang″ap̄ânja.

10. Pad̄a sijâpa lekatlah ſakalijen 'awrang der̄i pad̄a kitjìl dâtang kapad̄a besàr, 'ûdjarnja: 'ij̄a 'îni 'ad̄a khow̄at 'Al̄lah jang besàr 'îtu.

11. Mak̄a lekatlah marîka 'îtu pad̄ânja, ſebàb 'ij̄a bab̄arap̄a wakhtu lamânja ſud̄ahlah membintjanâkan dij̄a dengan hubâtannja.

12. Tetâpi tatkâla marîka 'îtu pertjajâlah pada Filip̄us, jang memberîta 'Indjîl karadjâ″an 'Allah, dán nâma Xîsâj 'Elmesêlh, mak̄a marîka 'îtu depermandîkanlah, mâwu lâki p, mâwu parampuw̄an p.

13. Mak̄a Sjîmawn pawn ſendîrij pertjajâlah, dán ſatelàh ſud̄ah 'ij̄a depermandîkan tinggallah 'ij̄a ſantijâſa ſerta Filip̄us: dán dem̄i delihatnja ſegal̄a tanda dán khow̄at besàr p jang de″ad̄âkan 'îtu, mak̄a lhejrânlah 'ij̄a tertjangàng.

14. 'Ad̄apawn dem̄i ſegal̄a Rasûl jang 'ad̄âlah di-Jerûſjalejm 'îtu dengarlah, bahuw̄a 'awrang 'îsij Sjawmerawn ſud̄ahlah menjambot kalâm 'Al̄lah, mak̄a desûrohnja Petrus dán Jalhjâ pergi kapad̄ânja.

15. Jang ſatelàh hâbis 'ij̄a tûron ſud̄ah mem̄ôhonkan 'âkan marîka 'îtu, ſopâja 'ij̄a dâpat tarîma Rôlhu-'lkhudus.

16. (Kârana bulòm ſud̄ahlah 'ij̄a detûronkan ka″âtas bârang ſa″awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu, tetâpi ſud̄ahlah marîka 'îtu depermandîkan sâdja dengan nâma Tûhan Xîsâj.)

17. Tatkâla 'îtu debûbohnja tângan p ka″âtas marîka 'îtu, mak̄a marîka 'îtu tarimâlah Rôlhu-'lkhudus.

18. 'Ad̄apawn dem̄i Sjîmawn melîhat, bahuw̄a 'awleh kabubôhan tângan p ſegal̄a Rasûl Rôlhu-'lkhudus 'îtu dekarunjâkan, mak̄a djandjîlah 'ij̄a mâwu berìj bab̄arap̄a derham padânja,

19. 'Ûdjarnja: berîkanlah kirânja pad̄âku lâgi kawâſa 'îni, ſopâja bârang sijâpà, jang 'âku bûboh tângan p 'âtasnja, 'ij̄a tarîma Rôlhu-'lkhudus.

20. Tetâpi berſabdâlah Petrus kapad̄ânja: pejrakhmu djadîlah ſertâmu 'âkan kabinasâ″an, 'awleh kârana ſud̄ah kawſangka, bahuw̄a 'anugaràh 'Al̄lah deper̄″awleh dengan derham p.

21. Pad̄âmu bûkan 'ad̄a bahagij̄an, dán bûkan khiſmet pad̄a perkatâ″an 'îni: kârana hatîmu bûkan 'ad̄a tûlus dihadâpan 'Al̄lah.

22. Sebàb 'îtu tawbatlah 'angkaw der̄i pad̄a kadjahâtanmu 'îni dán mintâlah doẓâ kapad̄a 'Al̄lah, kâluw p garàng kîra p an hatîmu 'âkan de″ampônij pad̄âmu.

23. Kârana 'âku melîhat 'ang-

kaw terhentar ,kapad̄a hampedùw kapahîtan, dán persimpôlan kaſalâhan.

24. Mak̄a sâhutlah Sjîmawn, dán katâlah : hendakhlah kâmu 'îni mem̄ôhonkan 'âkan dâku kapad̄a mahâ besàr Tûhan, ſopâja djângan berlâkù 'âtasku bârang der̄i pad̄a ſegal̄a ſaſawâtu, jang 'angkaw ſud̄ah katâkan.

25. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu berſjaksi, dán meng″ûtjap kalâm mahâ Tûhan, mak̄a pûlanglah 'ij̄a kapad̄a Jerûſjalejm, dán beritâlah 'Indjîl dâlam bânjakh djadjâhan 'awrang Sjawmerawnij.

26. Sabermûla mak̄a baf̄ermânlah ſa″awrang Melâ″îkat mahâ besàr Tûhan kapad̄a Filip̄us, ſabdânja : bângonlah dán pergîlah berdjâlan kaſalâtan ſapandjang djâlan, jang hîlir der̄i pad̄a Jerûſjalejm kapad̄a Xaz̄â, jang 'ad̄a sûnji sinnjap.

27. Mak̄a bângonlah 'ij̄a dán pergîlah berdjâlan : mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu lâki p Habaſjij ; ſa″awrang sîda p, jang manter̄ij besàr dibâwah Kandâkej, Râdja parampuw̄an 'awrang Habaſjìj, jang mem̄egàng ſaganàp chazînahnja, jang ſudahlah dâtang 'âkan ſombah ſudjûd ka-Jerûſjalejm :

28. Mak̄a 'adâlah 'ija pûlang dán dûdokh di″âtas pedatînja, dán batjâlah Sûrat Nabìj Jeſjaxjâ.

29. Mak̄a berſabdâlah Rôkh pad̄a Filip̄us : pergîlah dekàt, dán kûpillah pad̄a pedâti 'îni.

30. Mak̄a Filip̄us larîlah dekàt, dán dèngarlah dij̄a membâtja Sûrat Nabìj Jeſj. xjâ, dán katâlah : 'antah 'angkawkah meng″arti bârang jang 'angkaw membâtja ?

31. Mak̄a berkatâlah 'ij̄a : bag̃imâna garàng 'âku 'âkan ſampat; djik̄alaw tijâda ſa″awrang membûka djâlan padâku ? mak̄a mintâlah 'ij̄a kapada Filip̄us hendakh nâjik dûdokh ſertânja.

32. Mak̄a 'ãjat Sûrat p an jang debatjânja 'îtu 'adâlah 'ïni ; ſeperti ſawâtu bîrij p 'ija ſud̄ah terhentar 'âkan debantej : dán ſeperti ſawâtu 'ânakh domba jang biſuw dihadâpan penggontingnja, bag̃îtu tijadâlah debukânja mûlutnja.

33. Didâlam karindâhannja Hukumnja ſud̄ah ter″ambil : 'antah sijapâtah 'âkan membîlang bangsânja ? kâranà kahidôpannja 'îtu ter″ambil der̄i 'âtas bûmi.

34. Mak̄a sâhutlah sîda p 'ìtu pad̄a Filip̄us, dán katâlah : 'âku minta padâmu, 'âkan sijapâkah Nabìj katâkan 'îni ? 'âkan ſendirîkah, 'âtaw 'âkan 'awrang lâjinkah ?

35. Mak̄a Filip̄us pawn bukâlah mûlutnja, dán mulâ″îlah der̄i pad̄a bûnji Mektûb 'îni, dán beritâlah 'Indjil Xîsâj padânja.

36. Dán ſedàng marîka 'îtu ber″angkat ſapandjang djâlan, mak̄a dâtanglah 'ij̄a kapad̄a ſawâtu 'ãjer : mak̄a berkatâlah sîda p 'îtu ; lîhatlah 'ãjer : 'ap̄âtah men̄ahânij 'âku der̄i pad̄a depermandîkan ?

37. Mak̄a berkatâlah Filip̄us : djik̄alaw 'angkaw pertjâja dengan ſaganàp hatîmu lhalâllah. Mak̄a sâhutlah 'ija dán katâlah : 'âku pertjâja bahuw̄a Xîsáj 'Emesêlh 'ad̄a 'Ânakh 'Allah.

38. Mak̄a desûrohnja pedâti 'itu berhenti : mak̄a tûronlah kaduwânja 'itu mâſokh dâlam 'ãjer, bâjik Filip̄us, bâjik sîda p 'itu : mak̄a 'ija pawn permandikanlah dija.

39. 'Ad̄apawn tatkâla marîka 'îtu ſud̄ahlah nâjik der̄i dâlam 'ãjer, maka Rôlh mahâ besàr Tûhan pawn mer̄ābutlah Filip̄us linnjap, mak̄a sîda p 'itu ſudah tijâda mel̄ihat dija lâgi : kârana ber'angkatlah 'ija ſapandjang djâlannja dengan ſuk̄a tjitânja.

40. Mak̄a Filip̄us pawn kadapâtanlah di-'Aſjdawd, dán melintaslah tânah, dan beritâlah 'Indjîl dâlam ſakalijen negerij, ſahingga 'ija dâtang ka-Khajtſarijâ.

FATSAL JANG KA IX.

1. SAbermûla Sjâ'ûl jang lâgi menghambuskan 'âmang dán 'âmokh 'âtas murîd p mahâ Tûhan, dán pergi kapada 'Imâm besàr,

2. Mintâlah der̄i pad̄ânja bârang sûrat p ka-Dam̄éſekh kapada Kaniſah p, ſopâja djik̄alaw dedâpatnja bârang 'awrang, jang 'ad̄a der̄i pad̄a madzlhab 'itu, mâwu lâki p, mâwu parampuw̄an, 'ija membâw̄a marîk̄a 'itu ter'ikat kapad̄a Jerûſjalejm,

3. 'Ad̄apawn ſedàng 'ija berdjâlan djâdi 'ija menghampir kapad̄a Dam̄éſekh, mak̄a ſakûnjong p bergomirlâpanlah kulîling dija ſawâtu tjahâja der̄i dâlam lângit :

4. Dán 'atelàh ſud̄ah 'ija djâtoh terdjurûmis kabûmi, mak̄a dedengárnja ſawâtu ſawâra meng'atâkan pad̄ânja : hej Sjâ'ûl, Sjâ'ûl, meng'ap̄a 'angkaw menghambat 'âku?

5. Mak̄a ſombahlah 'ija : sijapâkah 'ad̄âmu, jâ Tûhan ? maka ſabdâlah mahâ Tûhan : 'âku 'îni 'ad̄a Xîsáj jang 'angkaw menghambat ; sûkarlah pad̄âmu tandang dengan tûmitmu kapad̄a tjâtjakh p.

6. Mak̄a dengan gomitàr dán gantar ſombahlah 'ija : jâ mahâ Tûhan, 'ap̄âtah 'angkaw kahendâkij pâtek berbow̄at? mak̄a sabdâlah mahâ Tûhan kapad̄ânja : bângonlah dán mâſokhlah kadâlam negerij, mak̄a disâna 'âkan dekatâkan padâmu 'ap̄a hâros 'angkaw berbow̄at.

7. Mak̄a ſegal̄a lâki p jang berdjâlan ſertânja 'itu berdirilah termângu p, kârana ſonggoh pawn dedengarnja ſawâra 'itu, tetâpi bârang ſa'awrang pawn tijâda delihatnja.

8. Mak̄a bângonlah Sjâ'ûl der̄i pada bûmi : dán tatkâla debukânja kaduw̄a matânja, mak̄a bârang ſa'awrang pawn tijâda delihatnja. Mak̄a marîka 'itu berpimpinlah tângannja menghentar dija mâſokh Dam̄éſekh.

9. Mak̄a tiga hârij lamânja 'a-

d̄âlah 'ij̄a tijâda melîhat: dán tijadâlah 'ija mâkan, dán tijadâlah 'ij̄a minom.

10. Bermûla di-Dam̄éſekh 'ad̄âlah ſa″awrang murîd Hhananjâ namânja : mak̄a baf̄ermânlah mahâ Tûhan kapad̄ânja dâlam ſawâtu pang″alihâtan ; jâ Hhananjâ. Mak̄a ſombahlah 'ij̄a ; 'ad̄a pâtek 'îni, jâ mahâ Tûhan.

11. Mak̄a berſabdâlah mahâ Tûhan kapad̄ânja : bângonlah lâlu pergîlah kapad̄a kampong 'îtu jang bernâma Mustakhîm, dán tjaharîlah dâlam rûmah Jehûdâ 'âkan ſa″awrang Sjâ″ûl namânja, Tarſjiſj negerînja : kârana bahuw̄a ſaſonggohnja 'ija berſombahjang.

12. Mak̄a 'ija pawn melîhatlah dâlam ſawâtu pang″alihâtan ſa″awrang lâki p Hhananjâ namânja 'îtu mâſokh dán membûboh tângan 'âtasnja, ſopâja 'ija ber″awleh panglîhat pûla.

13. Mak̄a sâhutlah Hhananjâ : âj mahâ Tûhan, pâtek ſud̄ah dengar der̄i pad̄a bânjakh 'awrang 'âkan perìj lâki p 'îni, barap̄a p djâhat 'ij̄a ſud̄ah meng″ad̄âkan pad̄a ſegal̄a walîmu di-Jerûſjalejm.

14. Mak̄a desînī lâgi 'ij̄a ber″awleh kawâſa der̄i pad̄a kapâla p 'Imâm, 'âkan meng″îkat ſa kalijen 'awrang jang menjebutkan namâmu.

15. Tetâpi baf̄ermânlah mahâ Tûhan kapad̄ânja : pergîlah 'angkaw berdjâlan ; kârana 'ij̄a 'ini 'ad̄a bagīku ſawâtu pagâwej jang terpîleh 'âkan membâwa namâku kahadâpan chalâjikh, dán Râdja p, dán benìj Jiſrâ″ejl.

16. Kârana 'âku 'îni 'âkan men̄ondjokh pad̄ânja, barap̄a p hârōs 'ij̄a mendirîta 'awleh kârana namâku.

17. Mak̄a pergîlah Hhananjâ, dán mâſokhlah kadâlam rûmah 'îtu : dán ſatelàh ſud̄ah debûbohnja tângan p nja ka″âtasnja, mak̄a berkatâlah 'ij̄a : hej sûdâra Sjâ″ûl, mahâ Tûhan ſud̄ah menjûroh bejta, (jaxnij, Xîsàj jang ſud̄ah kalihâtan padâmu pad̄a djâlan ſapandjang jang mâna 'angkaw dâtang) ſopâja 'angkaw 'ad̄a melîhat pûla, dán depunôhij dengan Rôhhu-'lkhudus.

18. Mak̄a ſegaràh djâtohlah der̄i pad̄a mâta p nja bârang jang ſarûpa dengan sîsikh p, mak̄a ſabantar djûga melîhatlah 'ij̄a pûla : mak̄a bângonlah 'ij̄a, dán depermandikanlah.

19. Dán ſatelàh hâbis 'ij̄a ſantap rezikhij, mak̄a 'ij̄a ber″awleh khow̄at. Mak̄a tinggallah Sjâ″ûl ſerta dengan ſegal̄a murîd p di-Dam̄éſekh 'ìtu bab̄arap̄a hârij lamânja.

20. Mak̄a ſegaràh 'ij̄a berchotbatkanlah 'Elmesêhh didâlam Kanîſah p, bahuw̄a 'ij̄a 'îni 'ad̄a 'Ânakh 'Allah.

21. Mak̄a daſjhatlah ſakalijen 'awrang jang men̄engar 'îtu, dán katâlah : bûkankah 'ij̄a 'îni 'ad̄a 'awrang 'îtu jang mer̄ûſakh di-Jerûſjalejm ſegal̄a 'awrang jang menjebutkan nâma 'îni, dán jang ſud̄ah dâtang kamârij dengan khetſed 'îni, ſopâja 'ij̄a mem-

bâwa marîka 'îtu ter''îkat kapada kapâla p 'Imâm?

22. Maka Sjâ''ûl pawn mâkin lâma mâkin lebèh ber''awleh khowat, dàn tampelekh ſegala 'awrang Jehûdij, jang dûdokh di-Damèſekh, ſambil mendalilkan bahuwa 'ija 'îni 'ada 'Elmesêkh.

23. 'Adapawn ſatelàh ſudah lâlu babarapa hârij, maka muſjâwaretlah 'awrang Jehûdij 'âkan membûnoh dija.

24. Tetâpi katahuwanlah motsjelhat marîka 'îtu pada Sjâ''ûl: maka detongguwînja ſegala pintu gerbang, mâwu pada sijang, mâwu pada mâlam, ſopâja debûnohnja dija.

25. Tetâpi murîd p 'ambillah dija pada mâlam, dàn tûronkanlah dija deri 'âtas dejwâla melâbohkan dija didâlam ſawâtu pâtul.

26. 'Adapawn ſatelàh ſudah dâtang Sjâ''ûl ka-Jerûſjalejm, maka tjawbâlah 'ija bertamânan dengan murîd p: tetâpi ſakalijennja tâkotlah deri padânja, dàn tijadâlah pertjâja bahuwa 'ija 'adâlah ſa''awrang murîd.

27. Tetâpi Barnabâ 'ambillah dija ſertânja, dàn hentarlah dija kapada ſegala Rasûl, dàn tûtorlah pada marîka 'îtu bagimâna pada djâlan 'ija ſudah melîhat mahâ Tûhan, dàn bahuwa 'ija ſudah baſermân kapadânja, dàn bagimâna di-Damèſekh dengan kaluwâſan 'ija ſudah meng''ûtjap dengan nâma Xîsâj.

28. Maka 'adâlah 'ija ſerta marîka 'îtu mâſokh dàn kalûwar di-Jerûſjalejm:

29. Dàn dengan kaluwâſan meng''ûtjap dengan nâma mahâ Tûhan Xîsâj, kârana meng''ûtjaplah 'ija dàn berbantah p anlah dengan 'awrang Jûnânij: hânja marîka 'îtu ſukâlah membûnoh dija.

30. Tetâpi ſerta ſegala sûdâra lâki p tâhu lhâl ''îni, maka dehentarkannja dija kapada KHajtſarijâ, dàn desûrohnja dija pergi ka-Tarſjiſj.

31. 'Arkijen maka ſegala djamâ''et pawn pada ſalûroh tânah Jehûdâ, dàn Djalilâ, dàn Sjawmerawn ber''awleh ſantawſa, ſambil deperbajikij: maka taperbânjakhlah marîka 'îtu; ſedàng 'ija berdjâlan dengan katakôtan mahâ besàr Tûhan, dàn dengan panghibôran Rôkhu-'lkhudus.

32. Sabermûla djâdi ſedàng Petrus melintas pada ſaganàp tampat, bahuwa hîlirlah 'ija lâgi kapada ſegala walìj jang mendudôkij Ludâ.

33. Maka disâna mendâpatlah 'ija ſa''awrang mânusija 'Anijâ namânja, jang dawlâpan tâhon lamânja ſudahlah bâring p terhentar di''âtas ſawâtu tîlam, jang 'adâlah tejpokh lâſa.

34. Maka berkatâlah Petrus padânja: hej 'Anijâ, Xîsâj 'Elmesêkh ſombohkan dîkaw: bângonlah dàn hamparlah bagi dirîmu. Maka ſabantar djûga bângonlah 'ija.

35. Maka ſakalijen jang men-

dudôkij Ludâ dán SJarawn, ſegala jang tawbat kapada mahâ besàr Tûhan 'ître melîhatlah dija.

36. Sabermûla maka di-Jafaw 'adâlah ſa"awrang murid parampuwan THabîtâ namânja, jang djikalaw tersâlih 'artînja 'ada, Dorkâ. Parampuwan 'îni 'adâlah limpah perbowâtan p nja jang bâjik, dán tſedekhah p nja, jang deberînja.

37. Maka djâdi pada hârij p 'îtu djûga, bahuwa parampuwan 'îtu kenâlah sâkit pâjah, dán matilah: dán ſatelàh ſudah demandikannja dija, maka delatſakhkannja dija didâlam 'andjong.

38. Dán ſedàng Ludâ 'adâlah dekàt pada Jafaw, demi ſegala murîd menengar, bahuwa Petrus 'adâlah disâna, maka desûrohnja bârang duwa lâki p pergi kapadânja, ſambil minta djângan 'ija berlambâtan dâtangnja ſampej kapada marîka 'îtu.

39. Maka bângonlah Petrus, dán pergilah ſerta marika 'îtu: jang ſatelàh ſudah dâtang, 'awrang ſudah menghentar dija kadâlam 'andjong 'îtu: maka ſertânja berdirîlah ſakalijen djanda parampuwan 'ître menângis, dán menondjokh ſegala bâdju dán kâjin jang Dorkâ ſudahlah kardjâkan, ſedàng 'adâlah 'ija 'antâra marîka 'îtu.

40. Tetâpi ſatelàh ſudah Petrus meng"aluwarkan ſamowa 'awrang, maka berteludiah 'ija terlîpat lûtut p nja, dán memôhonkanlah: maka 'ija pawn berpâlinglah dirînja kapada badan 'îtu, dán berſabdâlah: hej THabîtâ, bângonlah. Maka parampuwan 'îtu bukâlah mâta p nja, dán ſerta delihatnja Petrus, dûdokhlah 'ija.

41. Maka 'ija pawn berîlah tângannja pada parampuwan 'îtu, dán berdirîkanlah dija: dán ſatelàh ſudah depanggilnja ſegala 'awrang walìj, dán ſegala parampuwan djanda, maka dehâdapkannja parampuwan 'itu hidop pada marîka 'îtu.

42. Maka hhâl 'îni djadîlah katahuwan pada 'iſij ſaganàp Jafaw, dán bânjakh 'awrang pertjajâlah 'âkan mahâ Tûhan.

43. Maka djâdi, bahuwa tinggallah 'ija babarapa hârij lamânja di-Jafaw, dûdokh ſerta dengan ſa"awrang penjâmakh namânja SJîmawn.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla maka di-KHajtſarijâ 'adâlah ſawâtu lâki p Kornejlijus namânja, ſa"awrang pengrâtus deri pada pasûkan jang bernâma Îthâlij:

2. Jang Xâbid dán mutakhij 'âkan 'Allah, ſerta dengan ſamowa 'îsij rûmahnja, dán jang dermâkan bânjakh tſedekah padakhawm, dán jang ſantijâſa minta dozâ kapada 'Allah.

3. 'Ija 'îni melîhatlah njâta p didâlam ſawâtu pang"alihâtan, ſakîra p pada djàm jang kaſembîlan deri pada sijang, ſa"awrang Melâ"kat 'Allah mâſokh dâtang kapadânja, dán berſabda padânja: jâ Kornejlijus.

4. Mak̄a 'ija pawn memâtaρ îlah 'âkan dija, dán djadilah bergantar, dán ſombahlah : 'apâkah ſukâmu, jâ, Tûhanku? mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄ânja : ſegala tſalâtmu dán ſegala tſedekhahmu ſudah nâjik mendjâdi peng''ingâtan dihadâpan 'Allah.

5. Sakârang pawn sûrohlah bârang lâkiρ pergi ka-Jafaw, dán silâkanlah Sjîmawn, jang bergalàr Petrus.

6. 'Ija 'ini berdjâmuw kapad̄a ſawrang penjâmakh Sjimawn namânja, jang berûmah deſîsij lâwut : 'ija 'îni 'âkan berij tâhu pad̄âmu 'ap̄a hâros 'angkaw berbow̄at.

7. 'Adapawn ſatelàh ſud̄ah lâlu Melâ''îkat 'îtu, jang ſudah kâtaρ dengan Kornejlijus, mak̄a panggillah 'ija duw̄a 'awrang der̄i pada ſegala hamba rûmahnja, dán ſa''awrang laſjkar jang Xâbid 'antâra ſegala 'awrang jang kakâlij dengan dija.

8. Dán ſatelàh ſud̄àh 'ija men̄ûtor ſegala ſaſawâtu pad̄a marika 'îtu, mak̄a desûrohnja dija pergi ka Jafaw.

9. Bermûla pad̄a ka''ejsôkan harînja, ſedàng marika 'ini 'adâlah berdjâlan dán menghampir kapada negerij, mak̄a nâjiklah Petrus ka''âtas 'âtap rûmah, hendakh ſombahjang ſakîraρ pad̄a djàm jang ka''anàm.

10. Mak̄a bahâru berlâparlah 'ija, dán ſuk̄âlah ſantâp. Dán ſamantâra 'awrang ſadijâkan 'îtu, mak̄a berlakûlah djadzbah ka''âtasnja.

11. Mak̄a delîhatnja lângit terbûka, dán tûron kapad̄ânja bârang ſerba, ſeperti ſawâtu kâjin besàr, jang ter''îkat pad̄a ka''ampat djûrejnja, dán jang ter''ûlor ſampej kabûmi.

12. Dâlam jang mâna 'ad̄âlah ſakalijen djenis binâtang dibûmi jang berkâki 'ampat, dán binâtang jang djâlang dán jang mel̄âta, lâgi bûrongρ dilângit.

13. Mak̄a dâtanglah ſawâtu ſawâra kapad̄ânja : bângonlah, jâ Petrus, bantejlah, lâlu mâkanlah.

14. Tetâpi ſombahlah Petrus : djângan 'îtu, jâ mahâ Tûhan ; kârana bulòm pen̄ah kumâkan bârang jang ḥarâm 'âtaw nedjis.

15. Mak̄a pûla dâtanglah ſawâra 'ìtu kapad̄ânja pad̄a kaduw̄a kâli : bârang jang 'Allah ſudah menthâhirkan, 'angkaw 'îni djângan katâkan 'îtu ḥarâm.

16. Mak̄a djadîlah 'îtu ſampej tîga kâli : mak̄a ſerba 'îtu ter''angkatlah pûla kalângit.

17. 'Ad̄apawn ſedàng Petrus bimbang hatînja didâlam ſendirînja, 'ap̄a garângan 'artînja pang''alihâtan 'îni jang telàh delihatnja, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ſegal̄a 'awrang lâkiρ jang tersûroh 'awleh Kornejlijus, jang ſud̄ahlah bertânja dimàna 'ada rûmah Sjimawn, 'îtu berdirîlah dimûka pad̄a pintu.

18. Dán ſatelàh ſud̄ah depanggilnja ſa''awrang, mak̄a bertanjâlah marika 'îtu pad̄ânja, kâ-

luw p Sjîmawn jang bergalâr Petrus 'itu berdjâmuw disâna.

19. 'Ad̄apawn ſedàng Petrus berkîra p-lah 'âkan pang″alihâtan 'itu, mak̄a berſabdâlah Rôlh kapadânja: bahuw̄a ſaſonggohnja tîga 'awrang lâki p mentjahârij 'angkaw:

20. Sebàb 'îtu bângonlah, tûronlah, dàn ber″angkatlah ſerta marika 'îtu, dàn djânganlah huw̄as: kârana 'âku 'ini ſud̄ah menjûroh marîka 'îtu.

21. Mak̄a tûronlah Petrus kapad̄a ſegal̄a lâkî p 'îtu, jang tersûroh 'awleh Kornejlijus pergi kapad̄ânja, dàn katâlah: bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku 'ini 'ad̄a dija 'itu, jang kâmu mentjahârij: 'ap̄a ſebabnja mak̄a kâmu dâtang kamârij?

22. Mak̄a berk̄atâlah marîka 'îtu: Kornejlijus, ſa″awrang penggrâtus, ſawàtu lâki p jang 'âdil dàn mut̄alhij 'âkan 'Allah, dàn jang ſud̄ah mendâpat ſjaksi tſalâlhnja 'awleh ſaganàp 'um̄at 'awrang Jehûdij, 'ija ſud̄ah katogôran dengan walhju 'awleh ſa″awrang Melâ″ikat jang lhudus, 'âkan sil̄âkan 'angkaw dâtang kapad̄a rûmahnja, dàn dengar der̄i pad̄âmu bârang perkatâ″an chalâts.

23. 'Arkijen mak̄a ſatelàh ſud̄ah depanggilnja marîka 'itu mâſolh, mak̄a deperdjamûnja dija. Tetâpi pada kâ″ejsôkan harînja pergilah Petrus ſerta marîka 'itu, dàn bârang 'awrang der̄ipad̄a ſegala sûdâra jang Jafaw negerinja, 'îtu meng″iringlah dija.

24. Mak̄a pad̄a ka″ejsôkan harînja dâtanglah marîka 'itu mâſolh KHajtſarijâ. Mak̄a Kornejlijus 'ad̄âlah men̄antîkan marîka 'îtu, hâbis depanggilnja 'awrang ſakulawargânja dàn tſolhibatnja jang lharîb p 'îtu berhimpon.

25. 'Ad̄apawn tätkâla djâdi Petrus mâſolh, mak̄a pergilah Kornejlijus bertemûw dengan dija, dàn djâtohlah terſongkor pad̄a kâki p nja, ſambil ſombah ſudjûd.

26. Tetâpi Petrus berdirîkanlah dija, 'ûdjarnja: bângonlah; kârana 'âku ſendîrij lâgi 'ad̄a ſa″awrang mânusija.

27. Dàn ſamantâra 'ija berkâta p ſertânja, mâſolhlah 'ija, dàn mendâpatlah bânjalh 'awrang ſud̄ah berhimpon.

28. Mak̄a berkatâlah 'ija kapad̄a marîka 'itu: kâmu 'ini tâhu baḡimâna bûkan 'ad̄a lhalâl pad̄a lâki p Jehûdij bertemàn 'âtaw berdâtang kapad̄a ſa″awrang, jang kaluwâran bangsânja: tetâpi 'Allah ſud̄ah tondjolh pad̄âku djângan katâkan bârang ſa″awrang mânusija lharâm 'âtaw nedjis.

29. Sebàb 'îtu mak̄a ſud̄ah kudâtang dengan tijâda berlâwan, ſedàng 'âku ſud̄ah tersilâkan. 'Arkijen mak̄a 'âku bertânja, 'ap̄a ſebabnja kâmu ſud̄ah silâkan 'âku?

30. Mak̄a berk̄atâlah Kornejlijus: ſud̄ah ſakârang 'ampat hârij 'ad̄âlah 'âku berpowâſa ſampej kapad̄a djàm 'ini, dàn pad̄a

djàm jang kaſembîlan 'adâlah 'âku ſombahjang didâlam rûmahku.

31. Maka bahuwa ſaſonggohnja ſa'awrang lâki p jang pâkej pakejan jang gîlang gomîlang berdirîlah dihadâpanku, dán berſabdâlah: jâ Kornejlijus, tſalâtmu ſudah terdengar, dán ſegala tſedekhahmu ſudah terkenàng dihadâpan 'Allah.

32. Sûrohlah kalàkh 'awrang pergi ka-Jaſaw, dán silákanlah Sjîmawn jang bergalàr Petrus: 'ija 'îni berdjâmuw dirûmah Sjîmawn penjâmakh 'îtu desîsij lâwut, jang ſerta dâtangnja 'âkan berìj tahu 'îtu padâmu.

33. Sebàb 'îtu pada ſasâxat 'îtu djûga 'âku ſudah sûroh 'awrang pergi kapadâmu, maka ſabâjik p 'angkaw ſudah bowat, bahuwa ſudah kawdâtang kamârij: ſakârang pawn ſamowa kâmij 'ada Hhâdlir desîni dihadâpan 'Allah, hendakh menengar ſegala ſaſawâtu jang terpasàn padâmu 'awleh 'Allah.

34. Maka Petrus pawn bukâlah mûlutnja dán katâlah: dengan ſaſonggohnja 'âku mendâpat, bahuwa 'Allah bûkan 'ada peng'angkat mûka 'awrang;

35. Tetâpi di'antâra ſamowa chalâjikh bârang sijâpa jang tâkot 'âkan dija, dán meng'ardjâkan xadâlet, 'îtu 'ada khabûl padânja

36. 'Inîlah fermân, jang telàh dekîrimnja kapada benìj Jiſrâ'ejl, ſambil memberîta dâme 'awleh Xîsáj 'Elmesêhh: 'ija 'îni 'ada Tûhan ſamiſta ſakalijen.

37. Kâmu 'îni meng'atahuwij hhâl 'îtu, jang ſudah djâdi ſalâlu ſaganàp tânah Jehûdâ, mulânja deri pada Ŋalilâ komedijen deri pada permandijan, jang Jahhjâ ſudah berchotbat:

38. 'Âkan Xîsáj Nâtsirij, bagimâna 'Allah ſudah meng'urâpij dija dengan Rôhhu-'lkhudus, dán khowat: jang ſudah melintas tânah, ſambil berbowat kabidjîkan, dán ſombohkan ſakalijen 'awrang jang tergagâhij 'awleh 'Iblis: kârana 'adâlah 'Allah menjertâ'ij dija.

39. Maka kâmij 'îni 'ada ſjaksi 'âkan ſegala ſaſawâtu jang telàh debowatnja, mâwu dâlam benowa 'awrang Jehûdij, mâwu dâlam Jerûſjalejm: jang 'awrang ſudah membûnoh, ſambil menggantong dija pada kâjuw.

40. Dija 'îni 'Allah ſudah membangkitkan pada hârij jang katîga, dán ſudah memberìj dija 'îtu djâdi njâta:

41. Bûkan pada ſaganàp khawm, tetâpi pada ſegala ſjaksi, jang dihûlu telàh terpîleh 'awleh 'Allah, jaxnij pada kâmij 'îni, jang ſudah mâkan dán minom ſertânja, komedijen deri pada 'ija ſudah bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p.

42. Maka 'ija pawn ſudah sûroh kâmij berchotbat pada khawm, dán berſjaksi, bahuwa 'ija 'îni 'ada dija 'îtu jang telàh detantûkan 'awleh 'Allah mendjâdi hhâkim ſegala 'awrang jang hîdop dán jang mâti.

43. Pada dija 'îni ſamowa Na-

bìj memberìj ſjaksi, bahuwa ſaſa"awrang jang pertjâja 'âkan dija 'îtu 'âkan tarîma ka"ampônan dawſa p 'awleh namânja.

44. Sedàng Petrus 'adâlah lâgi meng"ûtjap ſegala perkatá"an 'îni, maka tûronlah Rôlhu-'lkhudus ka"âtas ſakalijen 'awrang jang menengar perkatâ"an 'ìtu.

45. Maka lhejrânlah tertjangàng ſegala. 'awrang mû"min jang pûnja chitânet, barapa p ſudahlah meng"îring Petrus, ſebàb 'anugaràh Rôlhu-'lkhudus detuwang lâgi ka"âtas ſegala CHalâjikh.

46. Kârana 'awrang dengarlah marîka 'îtu kâta p dengan bahâſa lâjin p, dàn membeſarkan 'Allah. Tatkâla 'îtu sâhutlah Petrus:

47. Dâpatkah bârang ſa"awrang menahânij 'âjer djângan marika 'îni depermandîkan, jang ſudah ber"awleh Rôlhu-'lkhudus ſeperti lâgi kâmij 'îni?

48. Maka desûrohnja marîka 'îtu depermandîkan dengan nâma mahâ Tûhan. Tatkâla 'ìtu mintâlah marika 'itu padânja 'âkan tinggal ſertânja babarapa hârij lamânja.

FATSAL JANG KA XI.

1. 'ADapawn ſegala Rasûl dàn ſegala sûdâra jang 'ada ditânah Jehûdâ 'ìtu ſudah dengar, bahuwa lâgi CHalâjikh ſudah menjambot kalâm 'Allab.

2. Dàn tatkâla Petrus ſudahlah mûdikh ka-Jerûſjalejm maka berbantah p anlah dengan dija bârang 'awrang jang pûnja chitânet,

3. 'Ûdjarnja: bahuwa 'angkaw ſudah mâſokh rûmah 'awrang lâki p jang berkûlop, dàn ſudah mâkan ſertânja.

4. Tetâpi Petrus pawn mulâ"ilah menûtor pada marika 'îtu bertûrut, 'ûdjarnja:

5. 'Âku 'ini 'adâlah didâlam negerìj Jafaw berſombahjang: maka didâlam ſawâtu djadzbah 'âku melihatlah ſawâtu pang"alihâtan, 'ija 'itu bârang ſerba ſeperti ſawâtu kâjin besàr, 'itu tûron, jang ter"ûlor pada ka"ampat djûrejnja deri dâlam lângit, maka dâtanglah 'îtu ſampej kapadâku.

6. Kapada jang mâna ſedàng 'âku memâta p ìlah, maka meng"ejlinglah 'âku, dàn melìhatlah ſegala djenis binâtang dibûmi jang berkâki 'ampat, dàn binâtang jang djâlang dàn jang melâta, lâgi bûrong p dilângit.

7. Maka 'âku dengarlah ſawâtu ſawâra meng"atâkan padâku: bângonlah, jâ Petrus, bantejlah, lalu mâkanlah.

8. Tetâpi ſombahlah 'âku, djângan 'ìtu, jâ mahâ Tûhan; kârana bulòm penah bârang jang lharâm 'âtaw nedjis ſudah mâſokh kadâlam mûlutku.

9. Tetâpi sâhutlah padâku ſawâra 'îtu pada kaduwa kâli deri dâlam lângit: bârang jang 'Allah ſudah menthâhirkan, 'angkaw 'îni djângan katâkan 'îtu lharâm.

10. Maka djadîlah 'îtu ſampej

tiga kâli : maka ſakalijennja 'îtu ter"angkatlah pûla kalângit.

11. Maka bahuwa ſaſonggohnja pada sâzat 'îtu djûga berdirîlah tîga 'awrang lâki p dimûka rûmah; jang dâlamnja 'âku 'ada, jang tersûroh deri pada KHajtſarijâ dâtang kapadâku.

12. Maka Rôhh pawn berſabdâlah padâku pergi ſerta marika 'itu tijâda dengan huwas. Maka ſertâku pergîlah lâgi 'anàm sûdâra lâki p 'îni, dán kâmij ſudah mâſokh kadâlam rûmah lâki p 'îtu.

13. Maka 'ija ſudah memberîta pada kâmij bagimâna 'ija ſudah melîhat ſa"awrang Melâ"îkat, jang berdirîlah didâlam rûmahnja, dán berſabdâlah padânja : sûrohlah bârang 'awrang lâki p pergi ka-Jafaw, dán silâkanlah Sjîmawn, jang bergalàr Petrus :

14. Jang 'âkan meng"ûtjap kapadâmu babarapa perkatâ"an, jang 'awlehnja "angkaw 'îni dán ſaganàp 'îsij rûmahmu 'âkan dechalâtskan.

15. Dán ſerta 'âku mulâ"ij meng"ûtjap, tûronlah Rôhhu-'lkhudus ka"âtas marîka 'îtu, ſeperti lâgi ka"âtas kâmij pada mulânja.

16. Maka terkenanglah 'âku 'âkan fermân mahâ Tûhan, bagimâna 'ija ſudah berſabda : ſonggohpawn Jahhjâ permandîkanlah dengan 'âjer, tetâpi kâmu 'ini âkan depermandikan dengan Rôhhu-'lkhudus.

17. 'Arkijen maka, djikalaw 'Allah ſudah memberìj ſakijen 'anugaràh pada marika 'îtu, ſeperti lâgi pada kâmij jang ſudah pertjâja 'âkan mahâ Tûhan Xîsâj Elmesêhh, sijapâkah kirânja 'adâlah 'âku 'îni, jang ſampat menahânij 'Allah?

18. 'Adapawn demi dedengarnja 'îni, maka marîka 'îtu berdijamlah dirinja, dán memulijâkanlah 'Allah, 'ûdjarnja : bagitu kalàkh 'Allah lâgi ſudah karunjâkan tawbat pada CHalâ"ikh 'âkan ber"awleh kahidôpan!

19. 'Adapawn ſegala 'awrang jang ſudahlah tertjerèj berèj 'awleh kârâna kaſukâran jang telàh djâdi deri kârana 'Istefânus, 'îtu melintaslah tânah ſampej kapada Fûnikijâ, dán KHibris, dán 'Anthâkhija, jang pada bârang ſa"awrang pawn tijâda meng"ûtjap fermân, melâjinkan pada 'awrang Jehûdij sâdja.

20. Maka deri 'antâra marîka 'îtu 'adâlah bârang lâki p KHibrisij dán KHejrewânij, jang ſatelàh ſudah 'ija dâtang mâſokh 'Anthâkhijâ, meng"ûtjaplah kapada 'awrang Jûnânij, dán memberitâlah 'Indjîl mahâ Tûhan Xîsâj.

21. Maka tângan mahâ besàr Tûhan 'adâlah menjertâ"ij marîka 'îtu : maka ſawâtu bilângan besàr pertjajâlah dán tawbatlah kapada mahâ besàr Tûhan.

22. Maka terdengarlah warta marika 'îtu katelînga p djamâzet, jang 'ada di-Jerûsjalejm : maka desûrohnja Barnabâ pergi melintas tânah ſampej kapada 'Anthâkhijâ.

23. Jang, ſatelàh hâbis 'ija dâtang kasâna, dán melîhat nia-

met 'All̄ah, ſuk̄a tjitâlah dàn berîlah natsihat pad̄a ſakalijen 'awrang 'itu, ſopâja dengan nijat hatinja 'ija lekàt pada mahâ Tûhan.

24. Kârana 'ija 'ad̄âlah ſa''awrang lâki p tsâleh, dàn punòh dengan Rôhu-'lkhudus dàn dengan 'îmân : mak̄a ſakâwan 'awrang bânjakh tertambahîlah pad̄a mahâ Tûhan.

25. Mak̄a kaluw̄arlah Barnabâ pergi ka-Tarſjiſj hendakh mentjahârij Sjâ''ûl : dàn ſatelàh ſud̄ah ded̄âpatnja dija, mak̄a debawânja dija ka-''Anthâkhijâ.

26. Maka djâdi bahuw̄a berhimponlah marîka 'itu sâma p ſontokh ſatâhon lamânja didâlam djamâzat, dàn meng''âdjarlah ſakâwan 'awrang bânjakh : dàn bahuw̄a pad̄a pertâma kâli di-''Anthâkhijâ ſegal̄a murîd 'itu diſebùt 'awrang Mesêhij.

27. Sabermûla mak̄a pad̄a hârij p 'itu djûga tûronlah bârang Nabij p der̄i pad̄a Jerûſjalejm ka-''Anthâkhijâ.

28. Mak̄a berdirîlah ſa''awrang der̄i pad̄a marîka 'itu, 'Âdjabus namânjà, memberij tâhu 'awleh Rôh, bahuw̄a ſawâtu kaſukâran kalapâran besàr nanti dâtang ka''âtas ſalûroh tânah mazmûr : jang lâgi ſud̄ah dâtang pad̄a dejwâſa KHajtſar 'Iklawdijus.

29. Mak̄a ſegal̄a murîd 'itu mâſing p pad̄a khadarnja, ſaſa''awrang der̄i pad̄a marika 'itu ſud̄ah pajûkan kirim 'ap̄a p 'âkan bârang pergunâ''an baḡi ſegal̄a sûdâra jang dûdokh ditânah Jehûdâ.

30. Bârang jang marîka 'itu lâgi ſud̄ah bow̄at, ſahingga dekîrimnja 'itu kapad̄a ſegal̄a Penatuw̄ah 'awleh tângan Barnabâ dàn Sjâ''ûl.

FATSAL JANG KA XII.

1. SAbermûla mak̄a ſakîra p pad̄a mâſa 'itu djûga Râdja Hejrawdejs mendjâmahkanlah tângan p kapad̄a bârang 'awrang der̄i pad̄a djamâzet, 'âkan berbow̄at djâhat padânja

2. Mak̄a debûnohnja Jazkhûb sûdâra lâki p Jahjâ 'itu, dengan pedàng.

3. Mak̄a tatkâla delîhatnja, bahuw̄a 'itu 'ad̄a khabûl pad̄a 'awrang Jehûd̄ij, dâtanglah pad̄a hatînja mâwu tangkap lâgi Petrus, ('ad̄apawn 'adâlah 'itu hârij p fathir.)

4. Jang lâgi, ſatelàh ſud̄ah depegangnja dija, telàh detârohnja didâlam pandjâra, dàn deſarahkannja dija pad̄a 'ampat kâwal mâsing p der̄i pad̄a 'ampat laſjkar, 'âkan menonggûw̄ij dija; khetſednja hendakh meng''aluw̄arkan dija kahadâpan khawm komedijen der̄i mâſa râja Fáſah.

5. 'Arkijen mak̄a terkûronglah Petrus didâlam pandjâra : tetâpi ſawâtu pem̄ohônan deperſombahkanlah ſantijâſa 'awleh djamâzat kapad̄a 'All̄ah 'âkan dija 'îtu.

6. 'Ad̄apawn tatkâla Hejrawdejs hendakh membâwa dija ka-

uwar, maka pada mâlam 'îtu djûga 'adâlah Petrus tîdor diantâra duwa laſjkar, ter″îkat dengan duwa rantej: ſedàng 'awrang penongguw dimûka pintu 'îtu menghawânij pandjâra 'îtu.

7. Maka bahuwa ſaſonggohnja ſa″awrang Melâ″îkat mahâ besàr Tûhan berdirîlah hhâdlir, dán ſawâtu tjahâja bersînarlah didâlam gadòng 'îtu: maka 'ija pawn pîtiklah lambong Petrus, dán djagâkanlah dija, ſabdânja: bângonlah lakàs p. Maka gûgorlah ſegala rantejnja deri pada tângan p.

8. Maka berſabdâlah Melâ″îkat 'îtu kapadânja: 'îkatlah pinggangmu dán meng″enâkanlah tjirpuw p mu: maka 'ija berbowatlah demikijen. Sudah 'itu maka berſabdâlah 'ija padânja: pâkejlah ſelîmotmu, lâlu 'îkotlah 'âku.

9. Maka kaluwarlah 'ija meng″îkot dija, dán tijadâlah 'ija meng″atahuwij bahuwa benàr 'adânja bârang jang djâdi 'awleh Melâ″îkat 'îtu: tetâpi ſangkâlah 'ija melîhat ſawâtu pang″alihâtan.

10. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu melintas kâwal jang pertâma dán jang kaduwa, maka dâtanglah 'ija kapada pintu besìj jang menghentar kapada negerìj: jang deri pada ſendirînja terbukâlah bagi marîka 'ìtu, Dán ſatelàh hâbis 'ija kaluwar maka pergîlah 'ija ſawâtu kampong djâwohnja: maka ſabantar djûga bertjerejlah Melâ″îkat 'îtu deri padânja.

11. Dán ſatelàh Petrus ter″îngat 'âkan ſendirînja, maka berkatâlah 'ija: ſakârang 'âku tâhu ſonggoh p bahuwa mahâ besàr Tûhan ſudah meng″ûtus Melâ″îkatnja, dán ſudah melûpatkan 'âku deri pada tângan Hejrawdejs, dán deri pada ſagànàp kanantijan khawm 'awrang Jehûdij.

12. Dán ſatelàh hâbis 'ija timbang dâlam hatînja, maka pergîlah 'ija kapada rûmah Marjam 'îbuw Jahhjâ, jang bergalàr Markhus, dimâna bânjakh awrang 'adâlah berhîmpon dán berſombahjang.

13. 'Adapawn tatkâla Petrus menapokhlah pâpan pintu, berdâtanglah ſa″awrang bûdakh parampuwan, namânja Rawdej, mâwu dengar.

14. Maka parampuwan 'îtu meng″enallah ſawâra Petrus, dán deri kârana ſuka tjitânja tijadâlah 'ija membûka pintu, tetâpi larîlah 'ija mâſokh memberîta Petrus berdîrij dimûka pintu.

15. Maka berkatâlah marîka 'îtu kapadânja: 'angkaw 'ada gîla. Tetâpi parampuwan 'îtu 'ijâkanlah, bahuwa 'îtu ſonggoh 'adânja. Maka berkatâlah marîka 'îtu, 'ada 'ija, sijâpa tâhu, ſurôhannja.

16. Tetâpi Petrus pawn meng″ûlang p lah tapokhnja: dán ſatelàh ſudah debukânja 'ìtu, maka marîka 'ìtu melîhatlah dija, dán hhejrânlah tertjanggàng.

17. Dán ſatelàh ſudah dekâmitnja dengan tângan kapada marîka 'îtu 'âkan berdijam dirînja, maka tûtorlah 'ija padânja,

bagimâna mahâ besàr Tûhan ſudahlah mengʺaluwarkan dija deri dâlam pandjâra : maka berkatâlah 'ija ; berîtâkanlah hhâl 'îni pada Jaʒkhûb, dán pada ſegala sûdâra lâki p. Maka kaluwarlah 'ija dán pergîlah berdjâlan kapada tampat lâjin.

18. 'Adapawn ſatelàh hârij ſudah sijang, maka djadîlah ſawâtu gompar tijâda kitjìl diʺantâra ſegala laſjkar 'îtu, 'apa garângan ſudah berlâku pada Petrus.

19. Dán ſatelàh ſudah Hejrawdejs mentjahârij dán ſudah tijâda mendâpat dija, dán ſudah pariksâkan ſegala 'awrang berkâwal, maka desûrohnja mar'ka 'îtu debowang. Maka berʺangkatlàh 'ija deri pada tânah Jehûdâ pergi ka-KHajtſarijâ, dán tinggallah dijam disâna.

20. Maka dâlam hâti Hejrawdejs mâwu berparàng dengan 'awrang TSûr dán TSîdawn : tetâpi dâtanglah marika 'îtu ſahâti menghâdap kapadânja, dán hâbis debûdjokhnja Belastus Panghûlu perʺaduwan Râdja, marika 'îtu mintâlah berdâmej ; 'awleh kârana 'awrang 'îsij benowânja depejarâkan deri dâlam benowa karadjâʺan 'itu.

21. 'Adapawn pada ſawâtu hârij jang tertantu Hejrawdejs pâkejlah ſawâtu pakejan karadjâʺan, dán dûdokhlah diʺâtas minbar, dán berchothbatlah kapada marika 'itu.

22. Maka berſarûlah bâla 'îtu : 'inîlah ſawâra 'Allah, dán bûkan ſawâra ſaʺawrang mânusija.

23. Maka pada ſasâʒat 'itu djûga Melâʺikat mahâ besàr Tûhan ſjiksâkanlah dija, 'awleh kâranà ſebàb tijâda deberînja hhormat pada 'Allah : maka 'ija demâkanlah 'awleh tjâtjing p, dán pûtuslah njâwa.

24. Maka kalâm 'Allah bertambah p lah terlâlu 'âmat râmej.

25. Maka Barnabâ dán SJâʺûl pawn pûlanglah deri pada Jerûſjalejm, komedijen deri pada telàh deganapînja chidmetnja, dán 'ambillah lâgi ſertânja Jahhjâ jang bergalàr Markhus.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAbermûla maka diʺAnthâkhij â dâlam djamâʒat jang 'ada disâna, 'adâlah bârang 'awrang Nabîj p, dán Pandîta p, 'ija 'îtu Barnabâ, SJimʒawn jang terſebùt Nîdjer, dán Lukhijus ſaʺawrang KHejrewânij, dán Menakhejm, jang sûdâra ſuſuwan Hejrawdejs 'Amîru-'lrubuʒ, lâgi SJâʺûl.

2. 'Adapawn ſamantâra marîka 'îtu mengʺardjâkan djawâtan mahâ besàr Tûhan, dán berpowâſa, maka baſermânlah Rôhhu-'lkhudus : ſakûkanlah bagîku Barnabâ dán SJâʺûl kapada pakardjâʺan 'itu, 'âkan jang mâna 'âku ſudah memanggil marîka 'itu.

3. Tatkâla 'itu berpowâsâlah dán berſombahjanglah ma-

rîka 'îtu, dán ſatelàh hâbis 'ija membûboh tângan p ka″âtas kaduwa 'awrang 'îtu, mak̄a delepaskannja dija pergi.

4. 'Arkijen mak̄a marîka 'îni, jang ter″ûtus 'awleh Rôlhu-'lkhudus, 'îtu tûronlah kapad̄a Selewkijâ, mak̄a der̄i sâna berlâjerlah marîka 'îtu kapad̄a KHibris.

5. Dán ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu ſampej ka-Salâmis, mak̄a deberitâkannja kalâm 'All̄ah didâlam Kanîſah p 'awrang Jehûdij: mak̄a ſerta marîka 'îtu 'ad̄âlah lâgi Jalhjâ 'âkan châdim.

6. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu melintas pûlaw ſampej ka-Pâfus, mak̄a dedâpatnja ſa″awrang hubâtan, jang Nabìj dusta, 'awrang Jehûdij bangsânja, jang namânja Bar Jeſjûz,

7. Jang 'ad̄âlah ſerta dengan Manterìj mandalîka Serdjijus Pawlus, ſa″awrang lâki p jang budîmân. 'Ija 'îni panggillah Barnabâ dán Sjâ″ûl berdâtang, dán ſukâlah sângat men̄engar kalâm 'All̄ah:

8. Tetâpi Xalimâ 'awrang hubâtan, (kârana dem̄ikijen 'îni tersâlin namânja) 'îtu membantahîlah marîka 'îtu, hendakh mem̄âlingkan Manterìj mandalîka 'îtu der̄i pad̄a 'îmân,

9. Tetâpi Sjâ″ûl, jang lâgi diſebût Pawlus, jang punòh dengan Rôlhu-'lkhudus, dán mem̄âta p ij 'âkan dija, 'îtu berkatâlah:

10. Hej 'ânakh 'Iblîs, jang sârat dengan ſegal̄a djenis bôhong dán ſegal̄a djenis malar, ſatarùw tijap p ſaſawâtu zadâlet, tijadâkah 'angkaw 'âkan berhenti der̄i pad̄a pûtar bâlikkan ſegal̄a djâlan mahâ besàr Tûhan jang betùl 'îtu?

11. Sakârang pawn katahuwîlah 'awlehmu, tângan mahâ besàr Tûhan 'ad̄a lâwan dîkaw: mak̄a 'angkaw djâdi bûta, tijâda melîhat matahârij bârang kotîka lamânja. Mak̄a ſabantar djûga berlakûlah di″âtasnja kagalâpan dán kakalâman: mak̄a 'îdar plah 'ija mentjahârij 'awrang jang mem̄impin tângannja.

12. Tatkâla Manterìj mandalîka melîhat bârang jang telàh djâdi, mak̄a pertjajâlah 'ija, ſambil lhejrân tertjangàng der̄i kârana pang″adjâran mahâ Tûhan.

13. Mak̄a Pawlus dán ſegal̄a 'awrang jang ſertânja 'îtu berlâjerlah der̄i pad̄a Pâfus, dán ſampejlah ka-Perdjej negerìj Pamfulijâ: tetâpi bertjerejlah Jalhjâ der̄i pad̄a marîka 'îtu, lâlu pûlanglah kapad̄a Jerûſjalejm.

14. Mak̄a der̄i pad̄a Perdjej marîka 'îtu melintaslah tânah, dán ſampejlah kapad̄a 'Anthâlkhijâ negerìj Pisidijâ: mak̄a hâbis 'ija mâ olh kadâlam Kanîſah pad̄a hârij ſabtu, dûdoklah 'ija desitu.

15. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a batjâ″an Tawrât dán sûrat Nabìj p, Panghûlu p Kanîſah sûrohlah 'awrang pergi kapad̄a marîka 'îtu, meng″atâkan: hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, djikalaw pad̄a kâmu 'ad̄a bârang per-

katâʺan panghibôran kapada khawm, hendakhlah kâmu mengʺûtjap.

16. Maka berdirîlah Pawlus, dàn kâmitlah dengan tângannja, dàn katâlah: hej kâmu lâki p 'awrang Jiſrâʺejlij, dàn kâmu jang tâkot 'âkan 'Allah, hendakhlah menengar.

17. 'Allah Tûhan khawm Jiſrâʺejl 'îni ſudah memîleh nejnekh mawjang kâmij, dàn ſudah meninggikan khawm 'îtu, pada mâſa perʺasingannja ditânah Mitsir, dàn ſudah mengʺaluwarkan marika 'îtu deri dâlamnja dengan lângan jang tinggij.

18. Maka ſakîra p 'ampat pûloh tâhon lamânja 'ija ſudah tſabàr 'âtas ſegala kalakuwannja didâlam pâdang Tijah.

19. Dàn ſatelàh ſudah detompasnja tûdjoh chalâjikh didâlam tânah Kanzân, maka dengan 'ondej p 'ija ſudah mengʺontongkan padânja tânah marika 'îtu.

20. Maka komedijen deri pada demikijen 'îtu, ſakîra p 'ampat râtus dàn lîma pûloh tâhon, 'ija ſudah karunjâkan padânja babarapa lhâkim p ſampej kapada Sjemûʺejl Nabìj 'îtu.

21. Maka deri pada tatkâla 'îtu marika 'îtu ſudah menontûtij ſaʺawrang Râdja, maka 'Allah ſudah memberìj padânja Sjâʺûl 'ânakh KHiſj, ſaʺawrang lâki p deri pada hulubangſa Benjamîn 'ampat pûloh tâhon lamânja.

22. Dàn ſatelàh hâbis depitjatkannja dija, maka 'ija mengʺangkatlah Dâʺûd 'âkan Râdja baginja: 'âkan sijâpa lâgi 'ija ſudah memberìj ſjaksi, dàn bafermân; 'âku ſudah mendâpat Dâʺûd 'ânakh lâki p Jiſjâj, ſaʺawrang lâki p jang berkenàn pada hatîku, jang 'âkan melakûkàn ſaganàp kahendakhku:

23. Deri pada benehnja 'îni 'Allah tûrut djandjînja ſudah membângonkan bagi 'awrang Jiſrâʺejl Xîsâj Muchalits 'îtu:

24. Satelàh ſudah terdihûlu Jalhjâ berchothbat permandijan tawbat pada ſaganàp khawm Jiſrâʺejl, dihûlu deri pada njâta lhadlretnja.

25. Tetâpi tatkâla Jalhjâ mengganâpij maſzâtnja, maka berkatâlah 'ija: sijapâkah kâmu ſangka 'âku 'îni 'ada? 'âku 'îni bûkan 'ada dija 'îtu, hânja bahuwa ſaſonggohnja 'ija dâtang dibalâkangku, jang tijâda bejta mustalhakh mengʺawrej tarompa kâki p nja.

26. Hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, 'ânakh p deri pada 'atfal 'Ibrâhîm, dàn bârang sijâpa diʺantâra kâmu jang tâkot 'âkan 'Allah, kapada kâmu ſudah terkîrim perkatâʺan chalâts 'îni.

27. Kârana 'awrang jang dûdokh di-Jerûſjalejm, dàn ſegala Panghulûnja ſudah tijâda mengʺenàl dija, dàn ſudah menglhukumkan dija 'âkan debûnoh, ſambil mengganâpij ſegala ſawâra Nabìj p, jang debâtja pada tijap p ſabtu.

28. Dàn welâkin tijâda dedâpatnja bârang sâlah kamatijan, maka marîka 'îtu ſudah minta

der̄i pad̄a Pilâtus ſopâja 'ija debûnoh.

29. Dàn ſatelàh ſud̄ah marîka 'îtu pûtus ſegal̄a ſaſawâtu jang tersûrat 'âkan dija, mak̄a detûronkannja dija der̄i pad̄a kâjuw; dàn detârohkannja dija didâlam karâmet.

30. Tetâpi 'Al̄l̄ah ſud̄ah membangkitkan dija der̄i 'antâra 'awrang mâti p.

31. Jang ſud̄ah kalihâtan babarap̄a hârij lamânja pad̄a ſegal̄a 'awrang jang ſudahlah mûdikh ſertânja der̄i pad̄a Djalilâ dâtang kapada Jerûſalejm, jang 'ada ſaksi p nja diʺantâra khawm.

32. Mak̄a kâmij 'îni memberîta pad̄a kâmu djandjiʺan 'îtu, jang telàh deſampejkan kapada ſegal̄a nejnekh mawjang, bahuw̄a 'Al̄l̄ah ſud̄ah mengganâpij dija 'înj pad̄a kâmij jang 'ânakh p nja, ſedàng 'ija ſud̄ah membangkitkan ʿÎsâj:

33. Seperti lâgi ſud̄ah tersûrat didâlam Mazmûr jang kaduw̄a: 'angkaw 'îni 'ad̄a 'Ânakhku lâki p, harîni 'âku djûga ſud̄ah perʺânakhkan 'angkaw.

34. Dàn bahuw̄a 'ija ſud̄ah membangkitkan dija der̄i 'antâra 'awrang mâti p, hhat̄âj mak̄a tijâda 'ija lâgi pûlang kapad̄a fasâd, 'ija ſud̄ah baſ̄ermân dem̄ikijen: bahuw̄a 'âku 'âkan karunjâkan pad̄a kâmu ſegal̄a kabidjikan Dâʺûd jang ſonggoh p 'îtu.

35. Sebàb 'ap̄a lâgi 'ija baſ̄ermân dâlam Mazmûr jang lâjin: tijâd̄a 'angkaw 'âkan memberij tsâlehhmu mel̄îhat fasâd.

36. Kârana ſonggohpawn Dâʺûd, ſatelàh pad̄a mâſa zumor dirînja hâbis 'ija mel̄akûkan khad̄lâ 'Al̄l̄ah, 'îtu ſud̄ah mangkat berʺâduw, dàn ſud̄ah tertânam dengan bâpa p nja, dàn ſudah mel̄îhat fasâd:

37. Tetâpi 'ija 'îni, jang 'Al̄lah ſud̄ah membangkitkan dija, 'îtu ſud̄ah tijâda mel̄îhat fasâd.

38. Sebàb 'îtu hendakhlah kirânja 'ad̄a katahuw̄an pad̄a kâmu, hej lâki p 'awrang sûdâra p, bahuw̄a 'awl̄ehnja djûga kaʺampônan dawſa p deberîta pad̄a kâmu:

39. Dàn der̄i pad̄a ſegal̄a ſaſawâtu, der̄i pad̄a jang mâna ſud̄ah tijâda kâmu ſampat delûputkan 'awleh Tawrât Mûsâj, bahuw̄a 'awleh dija 'îni ſaſaʺawrang jang berʺîmân 'îtu berʺawleh zadâlet.

40. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu 'ingat, ſopâja djângan berlâku kaʺâtaſmu bârang jang telàh dekatâkan didâl̄am Sûrat Nabîj p:

41. Lîhatlah kâmu, hej 'awrang p penjindir, dàn hhejrânlah, dàn tertjanganglah: kârana 'âku 'îni mengʺardjâkan ſawâtu kardja pad̄a hârij p mu, ſawâtu kardja, jang tijâda kâmu 'âkan pertjâja, manakâla ſaʺawrang 'âkan membîlang 'îtu pad̄a kâmu.

42. Dàn ſatelàh hâbis 'awrang Jehûdij kaluw̄ar der̄i dâlam Kaniſah, mak̄a mintâlah CHalâjikh, ſopâja pad̄a ſelangnja ſabtu ſegala perkatâʺan 'îtu djûga deʺûtjapkan pad̄a marîka 'îtu.

43. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah 'awrang di-Kaniſah 'îtu tûron, mak̄a bânjakh 'awrang Jehûdij, dàn 'awrang dachil jang zâbid, 'îtu meng"îkotlah Pawlus dàn Barnabâ: jang menjapâlah marîka 'îtu, dàn memberilah natsihhet padânja 'âkan berkandjang pad̄a nizmet 'Allah.

44. Mak̄a pad̄a ſabtu jang dâtang berhimponlah khadàr ſamow̄a 'îsij negerìj hendakh menengar kalâm 'Allah.

45. Tetâpi dem̄i 'awrang Jehûdij melîhat ſegal̄a razijet, mak̄a terpunohîlah 'ija dengan dangkej, dàn membantahîlah bârang jang dekatâkan 'awleh Pawlus, mâkin 'ij̄a membantâhij, mâkin 'ij̄a menghôdjat.

46. Tetâpi Pawlus dàn Barnabâ jang membarâni p kan dirînja 'îtu katâlah: bahuw̄a 'ad̄âlah wâdjib kalâm 'All̄ah de"ûtjap dihûlu kapad̄a kâmu: tetâpi ſedàng kâmu membow̄ang 'îtu, dàn tijâda kâmu kîra p kan ſendirîmu mustahhakh pad̄a kahidôpan kakàl, bahuw̄a ſaſonggohnja kâmij pâlingkan dîrij kâmij kapad̄a CHalâjikh.

47. Kârana dem̄ikijen 'îni mahâ besàr Tûhan ſud̄ah berpasàn pad̄a kâmij: 'âku ſud̄ah meng"angkat 'angkaw mendjâdi sûloh CHalâjikh, ſopâja 'angkaw 'ad̄a 'âkan chalâts ſampej kahûdjong bûmi.

48. 'Adapawn dem̄i CHalâjikh dengar 'itu, mak̄a ſuk̄a tjit̄âlah 'ij̄a, dàn pudjîlah kalâm mahâ Tûhan: dàn pertjajâlah barap̄a p 'awrang 'ad̄âlah tertantu 'âkan ber"awleh kahidôpan kakàl.

49. Mak̄a maſghûrlah kalâm mahâ Tûhan ſalâlu ſalûroh benow̄a 'îtu.

50. Tetâpi 'awrang Jehûdij meng"âſonglah ſegal̄a parampuw̄an jang zâbid dàn jang berlhormat, lâgi ſegala 'awrang mulij̄a dinegerìj, mak̄a marîka 'îtu meng"upajâkanlah perhambâtan lâwan Pawlus dàn Barnábâ, dàn membow̄angkanlah 'awrang 'îtu deri dâlam tepìj tânahnja.

51. Tetâpi 'awrang 'îtu kîbaskanlah dul̄i kâki p nja 'âkan membangkilkan 'âtas marîka 'îtu, lâlu dâtanglah ka-KHûnijâ.

52. Mak̄a ſegal̄a murid 'îtu depunohîlah dengan kaſukâ"an dàn Rôhhu-'lkhudus.

FATSAL JANG KA XIV.

1. SAbermûla djâdi di-KHûnijâ, bahuw̄a kaduw̄a marîka 'îtu mâſokhlah sâma p kadâlam Kaniſah 'awrang Jehûdij, dàn meng"ûtjaplah ſasângat, ſahingga mak̄a pertjajâlah ſawâtu kabanjâkan besàr, mâwu der̄i pad̄a 'awrang Jehûdij, mâwu der̄i pad̄a 'awrang Jûnânij.

2. Tetâpi ſegal̄a 'awrang Jehûdij jang kâfir 'îtu meng"âſonglah dàn mem̄adaskanlah ſegala hâti CHalâjikh 'âtas ſegala sûdara lâki p.

3. 'Arkijen mak̄a berkûling p lah marîka 'îtu disâna babarap̄a wakhtu lamânja, ſambil meng"ûtjap dengan kaluwâſan 'awleh berkat mahâ Tûhan, jang mem-

berij ſjaksi pada perkatâ″an niʒmatnja, dán karunjâkan babarapa tanda dán muʒdjizat de″adâkan 'awléh tângan p nja.

4. Maka kabanjâkan 'awrang 'îsij negerij 'îtu menjabelahkanlah dirînja : maka ſatengah 'awrang 'adâlah diſabelàh 'awrang Jehûdij, dán ſatengah 'awrang diſabelàh Rasûl p.

5. 'Adapawn demi djadilah hûro hâra, bâjik deri pada CHalâjikh, bâjik deri pada 'awrang Jehûdij, ſerta dengan Panghûlu p nja, 'âkan mentjelâkan dán melûtar marîka 'îtu dengan bâtu p,

6. Maka marîka 'îtu, hâbis 'ija menimbang lhâl 'îtu dâlam hatînja, ſudah lârij kapada negerìj p Lukhawnijâ, jaʒnij Lusterâ, dán Derbej, dán benowa jang kulilingp :

7. Maka disâna marìka 'îtu 'adâlah memberîta 'Indjîl.

8. Maka ſa″awrang lâki p di-Lusterâ dûdokhlah jang lemàh lusùw kâki p nja, dán sâkit lompoh deri pada purùt 'ibûnja, jang bulòm penah ſudahlah berdjâlan.

9. 'Ija 'îni dengarlah Pawlus berkâtap : jang memâta p ilah 'âkan dija, dán melîhatlah bahuwa 'ija ber″îmân 'âkan deſombohkan,

10. Lâlu ſabdâlah njâring ſawarânjá : bângonlah 'angkaw terdîrij 'âtas kâki p mu. Maka melompatlah 'ija, lâlu berdjâlanlah.

11. 'Adapawn ſegala raʒijet jang melihat bârang jang Pawlus ſudahlah berbowat, 'îtu menjâringkanlah ſawarânja, 'ûdjarnja dengan bahâſa Lukhawnijâ : Dejwâta p ſudah djâdi ſarûpa dengan mânusija p, dán ſudah tûron kapada kâmij.

12. Maka marika 'îtu menjebutlah Barbabâ 'îtu Bitâra gûroh, dán Pawlus 'îtu Mâr khawl, kârana 'ija 'adâlah djûro bahâſa.

13. Maka Kâhin Bitâra gûroh, jang 'adâlah chafir negerînja 'îtu, ſatelàh ſudah deſampejkannja babarapa lembuw dán gûboh p an kahadâpan pintu, 'itu ſerta dengan ſegala raʒijet ſukâlah menjombilèh.

14. Tetâpi kaduwa Rasûl Barnabâ dán Pawlus demi dedengarnja 'ìtu sûjakhlah pakejan p nja, dán tampillah kapada raʒijet ſambil berterijakh,

15. Dán berkâta : hej kâmu lâki p, meng″apa kâmu berbowat ſegala perkâra 'îni ? kâmij 'îni lâgi 'ada mânusija p jang sâma garàkh p an dengan kâmu, dán memberîta 'Indjîl pada kâmu, ſopâja kâmu berpâlingkan dirîmu deri pada ſegala perkâra jang sija p 'îni kapada 'Allah jang hîdop, jang ſudah meng″ardjâkan ſawrga lâgi lângit, dán bûmi ſerta lâwut, dán ſakalijen 'îsij ſamowânja.

16. Jang pada ſegala dejwâſa jang ſadija lâlu ſudah membejar ſamowa CHalâjikh berdjâlan tûrut djâlan p nja.

17. Welâkin lâgi ſudah tijâda 'ija melâlejkan ſendirînja deri pada tijâda memberìj ſjaksi,

dengan berbowat bâjik, ſambil kàrunjâkan pada kâmij hûdjan deri dâlam lângit, dán mûsim jang berbowah p, lâgi meng''îsij nafsu hâti p kâmij dengan makânan dán karamêhan.

18. Dán ſerta dekatâkannja ſegala 'îni, maka sûkarlah djûga marîka 'îtu perhentîkan ſegala razijet deri pada menjombilèh bagînja.

19. Tetâpi berdâtanglah bârang 'awrang Jehûdij deri pada 'Anthâkijâ dán KHûnijâ, dán membûdjokhlah ſegala razijet, lâlu melûtarlah Pawlus dengan bâtu p, dán menghîritlah dija kaluwar negerìj, ſarâja ſangkâlah 'ija ſudah mâti.

20. Tetâpi ſatelàh ſegala murîd ſudahlah meng''arubôngij dija, maka bângonlah 'ija, dán mâſokhlah kadâlam negerìj: maka pada hârij 'ejſokhnja kaluwarlah 'ija dengan Barnabâ pergi ka-Derbej.

21. Dán ſatelàh ſudah marika 'îtu memberîta 'Indjîl pada 'awrang 'îsij negerìj 'îtu djûga, dán meng''âdjar bânjakh 'awrang mâſokh murîd, maka pûlanglah 'ija ka-Lusterâ, dán KHûnijâ, dán 'Anthâkijâ:

22. Sambil perta tàp.hâti ſegala murîd, dán memberìj natsihet 'âkan berkandjang pada 'îmân, ſahdán bahuwa 'awleh bânjakh kaſukâran hâros kâmij mâſokh kadâlam karadjâ''an 'Allah.

23. Dán ſatelàh 'ija dengan 'angkat tângan ſudah memileh Penatuwah p bagi marîka 'îtu dâlam mâsing p djamâzet, hâbis 'ija berſombahjang dengan powâſa, maka 'ija ſudah bapertâroh marîka 'îtu pada mahâ besàr Tûhan, 'âkan sijâpa ſudah 'ija pertjâja.

24. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu melintas Pisidijâ, maka dâtanglah 'ija ka-Pamfulijâ.

25. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu meng''ûtjap kalâm di-Perdjej, maka tûronlah 'ija ka-''Atalejâ.

26. Maka deri sâna berlâjarlah marîka 'ìtu ka-''Anthâkijâ, deri mâna ſudahlah 'ija pergi terſaràh pada nizmet 'Allah 'âkan meng''ardjâkan kardja 'ìtu, jang telàh ſudahlah degânapînja.

27. Dán hâbis marîka 'ìtu dâtang kasâna, dán menghimponkan djamâzat, maka detûtornja barapa besàr perkâra p 'Allah ſudahlah berbowat 'awlehnja: ſahdán bahuwa 'ija ſudah membûka pintu 'îmân pada CHalâjikh.

28. Maka marîka 'ìtu berkûling p lah disâna ſerta dengan murîd bûkan kûrang wakhtu lamânja.

FATSAL JANG KA XV.

1. SAbermûla maka bârang 'awrang, jang ſudahlah tûron deri pada tânah Jehûdâ, 'îtu meng''âdjarlah ſegala sûdâra lâki p, 'ûdjarnja: bahuwa, djikalaw tijâda kâmu dechatankan tûrut zâdet Mûsâj, tijâda kâmu ſampat dechalâtskan.

2. 'Adapawn tatkâla djâdi ſawâtu perlawânan dán perbantâhan bûkán kitjil 'awleh Pawlus dán Barnabâ 'âtas marîka 'îtu, maka 'ija ſudah menitahkan Pawlus dán Barnabâ, dán bârang 'awrang lâjin deri pada marîka 'îtu mûdikh kapada ſegala Rasûl dán Penatuwah ka-Jerûſjalejm, bertanjâkan mas"âlet 'îni.

3. 'Adapawn ſatelàh ſudah marîka 'îtu terhentar kaluwar 'awleh djamâzet, maka 'ija ſudah melintas Fûnikijâ dán Sjawmerawn, ſambil menûtor tawbat ſegala CHalâjikh: ſahingga de"adâkannja kaſukâ"an besàr pada ſakalijen sûdâra lâki ꝑ.

4. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu ſampej ka-Jerûſjalejm, maka terſambotlah 'ija 'awleh djamâzat, dán ſegala Rasûl, dán ſegala Penatuwah: dán beritâlah barapa besàr perkâra ꝑ 'Allah ſudahlah berbowat 'awlehnja.

5. Tetâpi bahuwa ſudah berdirij bârang 'awrang deri pada bidzat 'awrang Farîsij, jang ſudah membâwa 'îmân, 'ûdjarnja: bahuwa ſahârosnja 'awrang chatankan marîka 'îtu, ſambil menjûroh dija memaliharâkan Tawrât Mûsâj.

6. 'Arkijen maka berhimponlah ſegala Rasûl dán ſegala Penatuwah hendakh timbang menimbang hhâl 'îni.

7. 'Adapawn tatkâla djâdi perbantâhan besàr, maka berdirîlah Petrus, dán katâlah kapada marîka 'îtu: hej lâki ꝑ 'awrang sûdâra ꝑ, kâmu 'ini meng"âtahuwij, bahuwa 'Allah deri pada hârij ꝑ jang ſadija ſudah memîleh 'aku di"antâra kâmu, ſopâja ſegala CHalâjikh dengar perkatâ"an 'Indjil deri pada mûlutku, lâlu pertjâja.

8. Maka 'Allah jang meng"enàl ſegala hâti ſudah memberij ſjaksi pada marii a 'îtu, ſambil karunjâkan Rôhhu-'lkhudus padanja, ſeperti lâgi pada kâmij.

9. Maka ſudah tijâda 'ija membejdâkan di"antâra kâmij dán marîka 'îtu, ſedàng 'ija ſudah menjutjikan hatînja 'awleh 'îmân.

10. Sakârang pawn meng"apa kâmu mentjawbâ"ij 'Allah, hendakh bermowat lembâran 'âtas lejher murîd ꝑ, bârang jang mâwu nejnekh mawjang kâmij mâwu kâmij 'îni ſudah tijâda ſampat menanggong?

11. Tetâpi kâmij pertjâja ber"awleh chalâts 'awleh nizmat mahâ Tûhan Xîsâj 'Elmesîhh, 'âtas ſabâgej djûga perij, ſeperti lâgi marîka 'îtu.

12. Maka ſaganàp kabanjâkan 'awrang 'îtu berdijamlah dirînja, dán dengarlah Barnabâ dán Pawlus menûtor barapa besàr tanda ꝑ dán muzdjizat ꝑ 'Allah ſudahlah berbowat 'awlehnja di"antâra CHalâjikh.

13. Maka komedijen deri pada marîka 'îtu berdijam dirînja, sâhutlah Jazkhûb, 'ûdjarnja: hej kâmu lâki ꝑ 'awrang sûdâra ꝑ, dengarlah kirânja 'âkan dâku.

14. Sjîmawn ſudah menûtor

bagimâna dihûlu detîlikh 'Allah meng"angkat ſawâtu khawm deri dâlam CHalâjikh bagi namânja.

15. Maka dengan 'îni muwâfakhat ſegala perkatâ"an Nabìj p: ſeperti ſudah tersûrat:

16. Komedijen deri pada demikijen 'íni 'âku 'âkan pûlang, dán per"ûſah pûla chejmah Dâ"ûd jang robòh p, dán ſegala karombâkannja 'âku 'âkan per"ûſah pûla, dán mendirîkan dija 'îtu pûla:

17. Sopâja 'awrang jang tinggal deri pada ſegala mânusija 'itu mentjahârij 'apâlah mahâ besàr Tûhan, lâgipawn ſakalijen CHalâjikh, jang 'âtasnja ſudah terſebùt namâku: befermân mahâ besàr Tûhan, jang melakûkan ſakalijen hhâl 'ìni.

18. Deri pada khadîm bagi 'Allah 'ada maȥlûm ſegala perbowâtannja.

19. Sebàb 'îtu 'âku 'îni kîra p bâjik dângan mengghâru p kan 'awrang deri pada CHalâjikh, jang membâwa tawbat kapada 'Allah.

20. Tetâpi berpasàn pada marîka 'îtu 'âkan menahânij dirinja deri pada katjamâran Berhâla p, dán deri pada perſondâlan; dán deri pada bârang jang ſudah mâti lemàs, dán deri pada dârah.

21. Kârana âkan Mûsáj 'ada djûgi deri pada zemân purbakâla 'awrangnja jang berchothbatkan dija pada tijap p negerìj, dán pada tijap p ſabtu sûrat 'ja debâtja didâlam Kaniſah p.

22. Tatkâla 'itu ſudah njâta bâjik pada ſegala Rasûl dán ſegala Penatuwah ſerta dengan ſaganàp djamâȥet, menjûroh bârang lâki p jang terpîleh deri 'antarânja, 'itu pergi ka-"Anthâkijâ ſerta dengan Pawlus dán Barnabâ: 'ija 'îtu Jehûdâ jang bergalàr Barſjabâ, dán Sîlâ: kaduwânja lâki p jang peng"andjar di"antâra ſegala sûdâra lâki p:

23. Maka dekîrimnja 'awleh tângan marîka 'itu ſakeping risâlet jang demikijen bunjinja: Salâm doȥâ ſegala Rasûl, dán Penatuwah, dán sûdâra lâki p dâtang kapada ſegala sûdâra lâki p deri 'antâra CHalâjikh, jang 'ada di-"Anthâkijâ, dán Súrijâ, dán Kilikijâ.

24. Sedàng kâmij ſudah dengar, bahuwa bârang 'awrang, jang ſudah kaluwar deri 'antâra kâmij, 'ítu ſudah mengharûkan kâmu dengan bâgej p perkatâ"an, dán ſudah membimbangkan hâti kâmu, 'ûdjarnja: bahuwa ſahârosnja kâmu dechatankan, dán memaliharâkan Tawrât: bârang jang ſudah tijadâlah kâmij berpasàn padânja.

25. Maka pada kâmij jang ſudah berhimpon ſahâti ſudah njâta bâjik meng"ûtus bârang lâki p jang terpîleh kapada kâmu, meng"îring kaduwa kekâſeh kâmij Barnabâ dán Pawlus,

26. 'Ijâlah mânusija p jang ſudah ſarahkan djiwânja kârana nâma Tûhan kâmij ȥÎsáj 'Elmesêlh.

27. 'Arkijen maka kâmij ſu-

dah meng″ûtus Jehûdâ dán Sîlâ, jang ſendîrij lâgi dengan kâta p berhadâpan 'âkan memberîta ſegala perkâra îni.

28. Kârana ſudah njâta bâjik pada Rôhhu-'lkhudus dán pada kâmij, djangan bermowat ka″âtas kâmu bârang tanggôngan lâjin deri pada perkâra p jang fardluw 'ini:

29. Jaznij, ſopâja kâmu menahânij dirîmu deri pada bârang jang telàh deperſombahkan kapada Berhâla p, dán deri pada dârah, dán deri pada bârang jang ſudah mâti lemàs, dán deri pada pajondâlan: jang djikalaw kâmu memaliharâkan dirîmu deri padânja 'îtu, maka ſabâjik p djûga kâmu 'âkan bowat THûbej lakòm.

30. 'Arkijen maka hâbis marîka 'îtu bermôhon, dâtanglah 'ija ka-″Anthâkijâ: dán hâbis marîka 'îtu menghimponkan kabanjâkan 'awrang, ſarahkanlah 'ija risâlet 'îtu.

31. Maka hâbis marika 'îtu membâtja dija 'îtu, ſuka tjitâlah 'ija deri kârana panghibôran 'îtu.

32. 'Adapawn Jehûdâ dán Sîlâ, jang ſendîrij lâgi 'adâlah Nabìj p, 'îtu berîlah natsihhet pada ſegala sûdâra lâki p dengan bânjakh perkatâ″an, dán pertataplah marîka 'îtu.

33. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu tinggal disâna bârang wakhtu lamânja, maka ſegala sûdâra lâki p ſudah lepaskan dija pergi dengan ſalâmat kapada Rasûl p.

34. Tetâpi pada Sîlâ djûga njatâlah bâiik tinggal disâna.

35. Maka Pawlus dán Barnabâ berkûling p lah di-″Anthâkijâ, ſambil meng″âdjar dán memberîta kalâm mahâ Tûhan ſerta dengan bânjakh 'awrang lâjin p.

36. Maka komedijen deri pada babarapa hârij berkatâlah Pawlus kapada Barnabâ: bâjiklah ſakârang kâmij pûlang, dán meng″ondjôngij ſegala sûdâra lâki p kâmij pada tijap p negerìj, jang dâlamnja kâmij ſudah memberîta kalâm mahâ Tûhan, melihat bagimâna marîka 'îtu 'ada.

37. Maka Barnabâ pawn berbitjarâlah mâwu meng″ambil ſertânja Jahhjâ jang de ebùt Markhus 'âkan tamannja.

38. Tetâpi Pawlus pawn kîra p lah hâros djângan meng″ambil dija 'îni 'âkan tamannja, jang deri pada Pamfulijâ ſudahlah lâlu deri pada marîka 'îtu, dán ſudahlah tijâda pergi ſertânja 'âkan meng″ardjâkan kardja 'îtu.

39. 'Arkijen maka djadilah ſawâtu ngaràn, ſahingga bertjerejlàh marîka 'îtu ſa″awrang deri pada ſa″awrang: dán Barnabâ pawn 'ambillah Markhus ſertânja, dán nâjiklah kapal berlâjar ka-Khibris.

40. Tetâpi Pawlus djûga pîlehlah Sîlâ, dán pergîlah berdjâlan komedijen deri pada terſerahſah 'ija 'awleh ſegala sûdâra lâki p pada nizmat 'Allah.

41. Maka pergîlah 'ija melintas Sûrijâ dán Kilhkijâ, ſambil pertatàp ſegala djamâzat.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SAbermûla maka ſampejlah 'ija ka-Derbej dàn Lusterâ: maka bahuwa ſaloŋggohnja disâna 'adâlah ſa"awrang murîd, Timothijus namânja, 'ânakh ſa"awrang parampuwan Jehûdij jang ber"îmân, tetâpi bapânja 'îtu 'awrang Jûnânij.

2. Jang ſudah mendâpat kaſjaksijan jang bâjik 'awleh ſegala sûdâra lâki p di-Lusterâ dàn di-KHûnijâ.

3. 'Awrang 'îni telàh dekahendâkij Pawlus pergi berdjâlan ſertânja: maka 'ija pawn 'ambillah chatankan dija, 'awleh kârana 'awrang Jehûdij jang 'ada pada ſegala tampat 'îtu djûga: kârana ſakalijen marika 'îtu meng"enallah bapânja, bahuwa ſa"awrang Jûnânij 'adânja.

4. Dàn ſamantâra 'ija melintas negerij p, maka deſarahkannja pada marîka 'itu ſegala khadlijat, jang telàh terpâjuw 'awleh Rasûl p dàn Penatuwah p jang di-Jerûſjalejm, 'âkan lhâfitlkan dija 'îtu.

5. 'Arkijen maka ſegala djamâzat depertatapkanlah pada 'îmân: ſahingga mâkin hârij mâkin râmejlah bilângannja.

6. 'Adapawn ſatelàh ſudah marîka 'îtu melintas 'Ifrudjijâ, dàn benowa Ghalatijâ, maka tertagahkanlah 'ija 'awleh Rôlhu-'lkhudus meng"ûtjap kalâm di"-Asijâ.

7. Satelàh ſudah 'ija dâtang ſampej ka-Musijâ, maka tjawbâlah 'ija pergi berdjâlan ka-Bithunijâ: tetâpi Rôlh pawn tijadâlah lûluskan marîka 'îtu.

8. Maka hâbis 'ija melampoh Musijâ, tûronlah 'ija ka-Teraw"â.

9. Maka pada mâlam kalihâtanlah ſawâtu rûjat pada Pawlus: ſa"awrang lâki p Makhedawnij 'adâlah berdirij, jang minta dozâlah kapadânja, dàn katâlah: berpindahlah 'awlehmu ka-Makhedawnijâ, dàn tûlonglah kâmij.

10. 'Adapawn ſatelàh ſudah delîhatnja rûjat 'îni, maka ſabantar djûga ber"uſahâlah kâmij kâluwar ber"angkat ka-Makhedawnijâ, ſedàng kâmij berkhijâs bahuwa mahâ besàr Tûhan ſudah memanggil kâmij 'âkan memberîta 'Indjil pada marîka 'îtu.

11. 'Arkijen maka meng"âronglah kâmij deri pada Teraw"â, berlâjar tapàt p ka-Samothrâkej, dàn pada hârij 'ejſokhnja ka-Nâpolis.

12. Maka deri sâna ka-Filipij, jang 'ada negerij jang pertâma deri pada tapàs Makhedawnijâ diſabelàh sini, ſabowah negerij bahâru. Maka kâmij 'adâlah berkûling p didâlam negerij 'îtu djûga babarapa hârij lamânja.

13. Maka pada hârij ſabtu pergîlah kâmij kaluwar negerij bersîsij sûngej dimâna 'awrang bejâſa ſombahjang: dàn hâbis dûdokh meng"ûtjaplah kâmij kapada ſegala parampuwan jang ſudahlah berhimpon:

14. Maka ſa"awrang param-

puw̄an, Ludijâ namânja, jang mendjuw̄al kâjin jang 'ûnguw warnânja, THuwatîrâ negerînja, jang berbow̄at ꝫibâdet pad̄a 'Allah, 'îtu 'dengarlah kâmij: jang hatînja mahâ besàr Tûhan ſud̄ah membûka, ſopâja 'ija 'ingat 'âkan bârang jang dekatâkan 'awleh Pawlus.

15. Dán ſatelàh hâbis 'ija depermandîkan ſèrta dengan 'awrang 'îsij rûmahnja, mak̄a mintâlah 'ija 'ûdjarnja: djik̄alaw̄ kâmu ſud̄ah kira p kan bejta 'îni 'ad̄a ſa"awrang mû"min baḡi mahâ Tûhan, hendakhlah kâmu mâſokh kadâlam rûmahku, dán tinggal disîtu. Mak̄a 'ija meng"âdjaklah kâmij.

16. Sabermûla djâdi tatkâla kâmij pergi berdjâlan hendakh ſombahjang, bahuw̄a bertemûlah dengan kâmij ſa"awrang bûdakh parampuw̄an, jang berdjin tanòng p an, jang membâwa ganda besàr pad̄a Tuw̄an p nja dengantanòng p annja.

17. Parampuw̄an 'ini meng"îkotlah balâkang Pawlus dán balâkang kâmij, dán berſarûlah, 'ûdjarnja: mânusija p 'îni 'ad̄a hamba 'Allah Taꝫâlâj, jang memberîta pad̄a kâmij djâlan chalâts.

18. Mak̄a 'ija pawn berbow̄atlah dem̄ikijen 'îni bab̄arap̄a hârij lamânja. Tetâpi Pawlus, jang sâkit hatînja dán pâling dirînja, ſabdâlah pad̄a djin 'îtu: dengan nâma Ꝫîsâj 'Elmesêlh 'âku menjûroh dîkaw kaluw̄ar der̄i dâlamnja. Mak̄a kaluw̄arlah 'ija pad̄a djâm 'îtu djûga.

19. 'Ad̄apawn tatkâla Tuw̄an p nja melîhat, bahuw̄a ſud̄ah pûtus 'âſa gandânja, mak̄a detangkapnja Pawlus dán Sîlâ, dán dehejlâkannja dija kapad̄a pakàn menghâdap 'awrang besàr p.

20. Dán ſatelàh ſud̄ah debawânja marika 'îtu kapada Panghûlu p laſjkar, mak̄a ſombahlah 'ija: mânusija p 'îni mengharûkan 'awrang 'îsij negerij 'îni, ſedàng 'awrang Jehûdij 'adânja.

21. Dán marîka 'îtu memberîta bârang ꝫâdet, jang tijâda lhalâl kâmij tarîmâ, dán tijâda berbow̄at, ſedàng kâmij 'ada 'awrang Rawmâwij.

22. Mak̄a raꝫijet 'îtu berbangkitlah sâma p lâwan marîka 'îtu: mak̄a Panghûlu p laſjkar, ſatelàh ſud̄ah desûjakhnja pakejan marîka 'îtu, sûrohlah 'awrang mentjomokhkan dija.

23. Dán hâbis 'ija memberij bânjakh pâluw pad̄a marîka 'îtu, mak̄a 'ija ſud̄ah membow̄ang dija kadâlam pandjâra, dán sûrohlah pad̄a djûro pasôngan menongguw̄ij marîka 'îtu bâjik p.

24. Jang ſatelàh hâbis 'ija mendjondjong penjurôhan jang dem̄ikijen 'îni ſud̄ah membow̄ang marîka 'îtu kadâlam pandjâra jang ſakâli dâlam, dán kontjikan kâki p nja dengan togohnja didâlam kâjuw pasôngan.

25. Mak̄a ſakîra p tengah mâlam ſombahjanglah Pawlus dán Sîlâ, ſambil menjânji pûdji p an baḡi 'Allah: mak̄a ſegala 'aw-

rang jang terbulongguw 'îtu dengarlah 'âkan marika 'ítu.

26. Mak̄a ſakûnjong p dâtanglah gompah bûmi jang besàr, ſahingga tergarakhlah ſegal̄a 'asâs tampat pasôngan 'îtu: mak̄a ſabantar djûga terbukâlah ſamow̄a pintu, dán bulongguw p ſakalijen 'awrang 'îtu terlepaslah

27. 'Ad̄apawn ſerta djûro pasôngan 'îtu ſadàr der̄i pad̄a tîdornja, dán melihat ſegal̄a pintu pandjâra terbûka, mak̄a 'ija menghûnuslah ſawâtu pedàng hendakh membûnoh ſendirînja, kârana 'angkâlah 'ija, bahuw̄a ſegal̄a 'awrang terbulongguw ſud̄ah lârij berlepàs dirinja.

28. Tetâpi berſarûlah Pawlus dengan ſawâra njâring, 'ûdjarnja: djângan 'angkaw berbow̄at bârang djâhat pad̄a ſendirîmu: kârana ſamow̄a kâmij 'ad̄a desîni.

29. Dán ſatelàh ſud̄ah depintânja ſawâtu sûloh, mak̄a berlompatlah 'ija mâſokh, dán djadîlah gomitàr 'âmat, dán djâtohlah terſongkor menjombah Pawlus dán Sîlâ.

30. Mak̄a hâbis 'ija membâwa marîka 'ítu kaluw̄ar, berkatâlah 'ija: hej Tuw̄an p, 'ap̄âtah hâros bejta berbow̄at, ſopâja bejta ber"awleh chalâts:

31. Mak̄a katâlah marîka 'îtu: pertjajâlah 'âkan mahâ Tûhan Xîsáj 'Elmesêh, mak̄a 'angkaw 'âkan ber"awleh chalâts, 'angkaw 'îni, dán 'awrang 'îsij rûmahmu.

32. Mak̄a marîka 'îtu meng"ûtjaplah kalâm mahâ Tûhan padânja, dán pada ſamow̄a 'awrang jang didâlam rûmahnja.

33. Mak̄a 'ija pawn 'ambillah marîka 'îtu pada djàm 'îtu djûga der̄i pada mâlam, dán tâſaklah lîtjat p nja: maka ſabantar djûga 'ija ſud̄ah depermandikan, 'ija 'inj, dán ſamow̄a 'awrangnja.

34. Mak̄a 'ija bawâlah marîka 'îtu kadâlam rûmahnja, dán 'angk̄atlah mâjidah kahadâpan dija, dán ſuka tjitálah 'âmat, ſebàb 'ija ſerta dengan ſaganàp 'îsij rûmahnja ſudah djâdi-mu"min 'âkan 'Allah.

35. 'Ad̄apawn ſatelàh hârij ſud̄ah sijang, mak̄a Panghûlu p laſjkar 'îtu sûrohlah pertanda p meng"atâkan: lepaskanlah kaduw̄a mânnsija 'ítu djûga.

36. Maka djûro pasôngan beritâlah ſegal̄a perkatâ"an 'ini kapad̄a Pawlus, 'ûdjarnja: bahuw̄a Panghûlu p laſjkar ſud̄ah menjûroh kâmu delepaskan: ſakârang kalàkh kaluw̄arlah kâmu, dán pergîlah berdjâlan dengan ſalâmat.

37. Tetâpi Pawlus berkatâlah kapada marîka 'îtu: 'awrang ſudah mentjomokhkan kâmij, jang 'ada 'awrang Rawmâwij, 'îtupawn njâta p, dengan tijâda ber"atjâra, lâlu membow̄ang kâmij kadâlam pandjâra, 'antah ſakârangkah marîka 'ítu meng"aluw̄arkan kâmij ſembûnji p? djângan ſabag̅îtu: tetâpi bejarlah marîka 'ítu ſendîrij dâtang menghentar kâmij kaluw̄ar.

38. Mak̄a pertanda p 'îtu beritâlah pûla pada Panghûlu p lasjkar ſegala perkatâ"an 'îni : mak̄a tâkotlah 'ija, ſerta dedengarnja, bahuw̄a marîka 'îtu 'ad̄a 'awrang Rawmâwij.

39. Mak̄a tatkâla 'ija dâtang, 'ija pawn mem̄ôhonkanlah 'ampon kapad̄a marîka 'îtu, dán hâbis 'ija menghentar dija kaluw̄ar, 'ija djûga mintâlah marîka 'îtu kaluw̄ar der̄i dâlam negerij.

40. Mak̄a hâbis 'ija kaluw̄ar der̄i dâlam pandjâra, mâſokhlah 'ija kadâlam rûmah Ludijâ : dán tatkâla delîhantnja ſegala sûdâra lâki p, jang ſud̄ah menghîborkan marika 'îtu, mak̄a kaluw̄arlah 'ija.

FATSAL JANG KA XVII.

1. SAbermûla mak̄a berdjâlanlah marîka 'îtu melintas 'Amfîpolis dán 'Apolawnijâ, lâlu dâtanglah ka-THeſ̄alawnîkej, dimâna 'ad̄âlah ſawâtu Kanîſah 'awrang Jehûdij.

2. Mak̄a mâſokhlah Pawlus ſeperti bejasânja dâtang kapad̄a marîka 'îtu, dán tîga ſabtu lamânja ber̄iwâjetlah 'ija kapad̄a marîka 'îtu der̄i pad̄a ſegal̄a Sûrat p an,

3. Sambil membûka dán men̄ondjokh, bahuw̄a ſahârosnja 'Elmesêḥ mer̄asâ"ij ſangsâra, dán bangkit der̄i 'antâra 'awrang mâti p, dán bahuw̄a Xîsâj 'îni 'ad̄a 'Elmesêḥ, jang 'âku 'îni memberîta pad̄a kâmu.

4. Mak̄a bârang 'awrang der̄i pad̄a marika 'îtu bawâlah 'imân, dán mâſokhlah tſoḥbat kapad̄a Pawlus dán Sîlâ, lâgi ſawâtu kabanjâkan besàr der̄i pad̄a 'awrang Jûnânij jang ƶâbid, dán bûkan ſedîkit 'awrang der̄i pad̄a parampuw̄an p jang mulija.

5. Tetâpi babarap̄a 'awrang Jehûdij jang kâfir 'îtu dangkejlah, dán 'ambillah ſertânja bârang lâki p jang kapista der̄i pad̄a 'awrang pasâra, dán menggomparîlah raƶijet, dán mengharûkanlah 'îsij negerij : mak̄a tampohlah 'ija kapad̄a rûmah Jaſawn, dán tjaharilah marîka 'îtu mâwu meng"aluw̄arkan dija menghâdap bâla.

6. 'Ad̄apawn tatkâla tijâda dedâpatnja marîka 'îtu, mak̄a detâriknja Jaſawn dán bârang 'awrang sûdâra lâki p menghâdap Panghûlu p negerij, ſambil terijakhnja : bahuw̄a marîka 'îni jang ſud̄ah menghûro harâkan tânah maƶmûr 'îtu lâgi ſud̄ah berdâtang kamârij,

7. Jang telàh deperdjâmuw 'awleh Jaſawn : mak̄a ſamow̄a marîka 'îni berdurhâka mel̄âwan ſegal̄a tîtah KHajtſar, 'ûdjarnja : bahuw̄a 'ad̄a ſa"awrang Râdja lâjin, jaƶnij, X'saj.

8. Mak̄a deharûkannja raƶîjet, dán Panghûlu p negerij, jang men̄engar ſegal̄a perkâra 'îni :

9. Tetâpi ſatel̄àh ſud̄ah 'ija tarîma ƶudzur der̄i pad̄a Jaſawn dán 'awrang lâjin p, mak̄a delepaskannja marîka 'îtu pergi.

10. Mak̄a ſabantar djûga pad̄a mâlam ſegala sûdâra lâki p ſud̄ah menjûroh Pawlus dán Sîlâ

pergi ka-Berûjâ : jang ſatèlàh hâbis ſampej kasâna ſudah pergi mâſokh Kanîſah 'awrang Jehûdij.

11. Mak̄a marîka 'îni 'ad̄âlah lebèh tinggij him̄etnja der̄i pad̄a 'awrang jang di-THeſ̄alawnîkej, ſedàng 'ija ſud̄a tarîma kalâm dengân ſapunòh p tjenderong hatînja, ſambil mem̄ariksâ"ij ſahar̄ijen ſegal̄a Sûrat p an, kâluw p ſegal̄a perkâra 'îni 'ad̄a dem̄ikijen benarnja.

12. 'Arkijen mak̄a ber"îmânlah bânjakh 'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu, dán der̄i pada ſegal̄a parampuw̄an Jûnânij jang terlâlu bâjik lakûnja, dán der̄i pad̄a ſegal̄a lâki p tijâda ſedîkit 'awrang.

13. Tetâpi tatkâla 'awrang Jehûdij, jang îsij THeſ̄alawnîkej 'îtu meng"atahuw̄ij, bahuw̄a kalâm 'Allah terberitâkanlah lâgi 'awleh Pawlus di-Berûjâ, mak̄a dâtanglah marîka 'îtu lâgi kasâna, dán mengharûkanlah ſegal̄a razijet.

14. Tetâpi ſabantar djûga pad̄a tatkâla 'îtu ſegal̄a sûdâra lâki p ſud̄ah menjûroh Pawlus pergi 'âkan berdjâlan ſampej kalâwut : tetâpi Silâ dán Timothijus tinggallah disâna.

15. Mak̄a ſegal̄a 'awrang jang meng"îring Pawlus 'îtu hentarlah dija ſampej kapad̄a 'Athejnâ : dan ber"angkatlah der̄i sâna komedijen der̄i pad̄a 'ija ſud̄ah ber"awleh pasàn kapad̄a Silâ dán Timothijus, 'âkan dâtang ſegaràh p kapadânja.

16. 'Adapawn ſamantâra Pawlus men̄antîkan marîka 'îtu di"Athejnâ, hângusłah râſa hatînja didâlamnja, ſedàng delîhatnja bahuw̄a negerìj 'îtu 'ad̄a punòh Berhâla p.

17. 'Arkijen mak̄a ber̄iwâjetlah 'ija didâlam Kanîſah kapada ſegala 'awrang Jehûdij, dán kapad̄a ſegal̄a 'awrang zâbid, dán dipakàn pad̄a tijap p hârij kapad̄a ſegal̄a 'awrang jang bertemùw dengan dija.

18. Tetâpi bârang 'awrang der̄i pad̄a ſegal̄a hhakîm jang tâbiz 'Epikûrus dán 'awrang 'Ustân 'îtu berbantah p anlah dengan dija : dán ſatengah 'awrang katâlah ; 'ap̄a garângan pal̄itar 'îni mâwu kâta p? tetâpi 'awrang lâjin katâlah ; pemberita Dejwâta p 'âsing rupânja : 'awleh kârana 'ija memberîta 'Indjîl Zîsâj dán khijâmet pad̄a marîka 'îtu.

19. Mak̄a marîka 'îtu pawn 'ambillah dán bawâlah dija kapad̄a mejdân, 'ûdjarnja : 'âlangkah kâmij bawleh meng"atahuw̄ij 'ap̄âtah pang"adjâran jang bahâru 'îni, jang dekatâkan 'awlehmu ?

20. Kârana bahuw̄a 'angkaw menjampejkan bârang perkâra jang 'âsing katelînga p kâmij. Sebàb 'îtu kâmij hendakh meng"atahuw̄ij, 'ap̄a garàng kahendakhnja ſegal̄a perkâra 'îni 'ad̄ânja.

21. ('Ad̄apawn ſamow̄a 'awrang 'îsij 'Athejnâ, dán ſegal̄a 'awrang 'âsing jang berdjâmuw disâna, 'îtu tijâda tjahârij bârang lâjin der̄i pad̄a ſenàng 'âkan kâ

ta p, dán dengar p chabàr bahâru djûga.)

22. Maka berdirîlah Pawlus ditengah p mejdán, dán katâlah: hej kâmu lâki p 'awrang 'îsij 'Athejnâ, 'âku memandang kâmu 'îni 'ada ſakîra p terlâlu ſakâli mutadajin pada ſakalijen perkâra.

23. Kârana ſedàng 'âku ſudah melintas negerij, dán memandang ſegala maѫbûd kâmu, maka 'âku ſudah mendâpat lâgi ſawâtu medzbeḥ, jang di″âtasnja ſudahlah tersûrat: BAGI 'ALLAH JANG TIJÂDA MAѪLÛM. 'Adapawn dija 'îni jang kâmu tijâda kenàl, hânja menjombah djûga, 'âku 'îni memberîta pada kâmu.

24. 'Allah, jang ſudah mendjadîkan dunjâ dán ſakalijen 'isinja, 'ija djûga jang 'ada Tûhan jang 'ampûnja lângit dán bûmi, 'îtu tijâda dûdokh dâlam mâligej p jang taperbowat 'awleh tângan p:

25. Dán tijâda 'ija deperchidmetkan 'awleh tângan p mânusija, ſarâſa 'ija berkakurângan 'apa p, ſedàng 'ija ſendirij pada ſala″awrang karunjâkan kahidôpan, dán nafas, dán ſegala ſaſawâtu.

26. Dán deri pada ſawâtu djûga dârah 'ija ſudah meng″ardjâkan ſamowa bangſa mânusija p, 'âkan dûdokh di″âtas mûka ſalûroh bûmi, hâbis 'ija tantûkan ſegala kotika jang dihûlu telàh ter″âtor, dán ſegala perhinggâ″an kadudôkannja.

27. Sopâja detjaharînja mahâ beſàr Tûhan, kâluw p garàng 'ija bawleh merâba p dán mendâpat dija: djikalaw ſakâlipawn 'ija bûkan 'ada djâwoh deri pada mâsing p ſa″awrang 'antâra kâmij.

28. Kârana 'awlehnja djûga kâmij hidop, dán tergarâkh, dán 'ada: ſeperti lâgi bârang 'awrang deri pada ſegala Sjâѫirmu ſudah berkâta: kârana kâmij lâgi 'ada bangsânja.

29. 'Arkijen maka, ſedàng kâmij 'ada bangſa 'Allah, tijâda pâtut kâmij ſangka 'Ilahijet 'ada ſarûpa dengan 'amàs, 'âtaw pejrakh, 'âtaw bâtu, jang telàh ter″ûkir 'awleh ḥhikmet dán fikir mânusija.

30. Allah kalàḥ jang ſudah melâlejkan ſegala wakhtu djâhilijet, ſakârang 'îni memberîta pada ſamowa mânusija ſaganàp sâna sîni, ſopâja 'ija tawbat.

31. 'Awleh kârana ſebàb 'ija ſudah menâroh ſawâtu hârij, pada jang mâna 'ija nanti menghukumkan 'awrang 'îsij tânah maѫmûr dengan ѫadâlet, 'awleh ſa″awrang lâki p jang telàh dekhadḥâkannja, ſambil memberìj penjonggôhan pada ſakalijen 'awrang, ſedàng 'ija ſudah membangkitkan dija deri 'antâra 'awrang mâti p.

32. 'Adapawn tatkâla dedengarnja chabàr khijâmet 'awrang mâti p, maka ſatengah 'awrang bergûrawlah, dán ſatengah 'awrang berkatâlah: kâmij mâwu dengar 'angkaw pûla tjeriterákan ḥhâl 'îni.

33. Mak̄a dem̄ikijen ’îni Pawlus ſud̄ah kaluw̄ar der̄i tengah ρ marîka ’îtu.

34. Tetâpi bârang ’awrang lâki ρ jang lekàt pad̄ânja ’îtu ber″îmânlah : ’antâra sijâpa ’ad̄âlah lâgi Dijonusijus ſa″awrang manterìj dimadjlis mejdân, dàn ſa″awrang parampuw̄an namânja Dâmaris, dàn babarap̄a ’awrang lâjin ρ ſerta dengan marîka ’îtu.

FATSAL JANG KA XVIII.

1. MAk̄a komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen ’îni bertjerejlah Pawlus der̄i pad̄a ’Athejnâ, lâlu dâtanglah ka-Korinthus.

2. Dàn mendâpatlah ſa″awrang Jehûdij, namânja ’Akhûlâ, bangsânja der̄i Pontus, jang bahâru ſud̄ahlah dâtang der̄i pad̄a ’Îthalijâ, dàn lâgi Periskilâ binînja, (’awleh kârana ’Iklawdijus ſud̄ahlah bertîtah ſamow̄a ’awrang Jehûdij ’ondor der̄i Rawmâ) dàn berdâtanglah kapad̄a marîka ’îtu :

3. Mak̄a ſebàb marîka ’îtu sâma pandej ’ad̄ânja, tinggallah ’ija ſertânja, dàn bak̄ardjâlah : kârana ’ad̄âlah marîka ’îtu tûkang tarâtakh pad̄a kapandejannja.

4. Mak̄a pad̄a tijap ρ ſabtu ber̄iwâjatlah ’ija didâlam Kanîſah, dàn membûdjokhlah ’awrang Jehûdij dàn ’awrang Jûnânij berpindah kapad̄a ’îmân.

5. ’Ad̄apawn ſatelàh Sîlâ dàn Timothijus ſud̄ah dâtang der̄i pad̄a Makhedawnijâ, maka tergarakhlah Pawlus ’awleh Rôkh, ſahingga berſjaksîlah ’ija pad̄a ’awrang Jehûdij, bahuw̄a Xîsáj ’ad̄a ’Elmesêlh.

6. Tetâpi tatkâla marîka ’îtu mel̄âwan dàn menghôdjat, mak̄a ’ija ſud̄ah kibaskan pakejan ρnja, dàn berkâta kapad̄ânja : dârahmu ’ap̄âlah tûron ka″âtas kapalâmu ; ’âku ’îni sûtjij djûga : mak̄a der̄i pad̄a ſakârang ’îni ’âku mâwu pergi berdjâlan kapad̄a CHalâjikh.

7. Dàn ſatelàh hâbis ’ija berpindah der̄i sâna, mak̄a dâtanglah ’ija mâſokh rûmah ſa″awrang lâki ρ Justus namânja, jang berbow̄at ɀibâdet pad̄a ’Allah, jang rûmahnja ’ad̄âlah terdompat dengan Kanîſah.

8. Mak̄a ’Ikrispus Panghûlu Kanîſah ’îtu pertjajâlah ’âkan mahâ Tûhan, ſerta dengan ſaganàp ’îsij rûmahnja : dàn bânjakh ’awrang der̄i pad̄a ’awrang Korinthus, jang men̄engar dija, ’îtu pertjajâlah dàn depermandîkanlah.

9. Mak̄a baf̄ermânlah mahâ Tûhan kapad̄a Pawlus ’awleh ſawâtu pang″alihâtan pad̄a mâlam : djânganlah tâkot, hânja meng″ûtjaplah djûga, dàn djânganlah, berdijam dirîmu.

10. Kârana ’âku ’îni ’ad̄a baſ̄erta ’angkaw, dàn bârang ſa″awrang pawn tijâda ’âkan melanggar dikaw ’âkan berbow̄at djâhat pad̄âmu : kârana ’um̄et ’ad̄a pad̄âku bânjakh dâlam negerìj ’îni.

11. Mak̄a dûdokhlah ’ija disâna ſatâhon dàn ’anàm bûlan

lamânja, ſambil meng'âdjar kalâm 'Allah di'antâra marîka 'îtu.

12. Tetâpi tatkâla Galijawn 'adâlah Manterìj mandalîka di'-Achâjâ, maka berbangkitlah ſegala 'awrang Jehûdij 'îtu ſahâti melâwan Pawlus, dán menghentarlah dija menghâdap malhkamet,

13. 'Ûdjarnja: bahuwa 'awrang 'îni meng'âdjalh mânusija p 'âkan berbowat 'ibâdet pada 'Allah 'âtas perìj jang berſalâhan dengan Tawrât.

14. 'Adapawn tatkâla Pawlus mâwu membûka mûlutnja, berſabdâlah Galijawn kapada 'awrang Jehûdij; djikalaw 'adâlah garàng bârang tlulâmet 'âtaw hônar jang 'âmat djâhát, hej 'awrang Jehûdij, nistjâja dengan ſahârosnja 'âku 'âkan tſabàr 'âtas kâmu:

15. Tetâpi djikalaw 'ada mas'âlet 'âkan bârang ſapâtah kâta, 'âtaw nâma p, dán 'âkan Tawrât jang di'antâra kâmu, 'âtàs kâmu ſendîrij melîhat djûga: kârana 'âku 'îni tijâda mâwu mendjâdi hhâkim 'âtas ſegala perkâra 'îni.

16. Maka de'intjitkannja marîka 'îtu deri hadâpan malhkamet.

17. Tetâpi ſamowa 'awrang Jûnânij 'îtu peganglah Sawsthenejs Panghûlu Kanîſah 'îtu, dán pûkollah dija dihadâpan malhkamet: maka Galijawn tijadâlah pabinâkan bârang deri pada ſégala perkâra 'îni.

18. 'Adapawn ſatelàh Pawlus ſudah tinggal lâgi disâna babarapa hârij lamânja, maka bermôhonlah 'ija kapada ſegala sûdâra lâki p, dán nâjiklah kapal berlâjer ka-Sûrijâ, dán Periskilâ dán 'Akhûlâ ſertânja 'îtu, hâbis 'ija mentjûkor kapalânja di-Kencherijâ: kârana ſudahlah 'ija bernadzar.

19. Maka singgahlah 'ija di-'Efsûs, dán tinggalkanlah marîka 'îtu disâna: tetâpi 'ija ſendîrij mâſokhlah kadâlam Kanîſah, dán beriwâjetlah kapada 'awrang Jehûdij.

20. Maka tatkâla marîka 'îtu mintâlah ſopâja 'ija tinggal lebèh lâma ſertânja, tijadâlah 'ija berdjâkap.

21. Tetâpi bermohonlah 'ija kapada marîka 'îtu, 'ûdjarnja: ſakâli p hâros 'âku memegàng mâſa râja jang dâtang 'ìtu di-Jerûſjalejm: tetâpi 'âku 'âkan pûlang kapada kâmu, 'inſjâ'a-llah. Maka berlâjerlah 'ija deri pada 'Efsûs.

22. Dán ſatelàh ſudah 'ija dâtang ſampej ka-KHajtſarijâ, mûdilhlah 'ija ka-Jerûſjalejm, dán hâbis 'ija memberìj ſalâm pada djamâzat, hîlirlah 'ija ka-'Anthâkhijâ.

23. Dán ſatelàh ſudah 'ija tinggal disîtu bârang wakhtu lamânja, maka kaluwarlah 'ija melintas bertûrut p benowa Galatijâ dán 'Ifrudjijâ, ſambil pertatàp ſakalijen murîd.

24. Maka ſa'awrang Jehûdij, namânja 'Apolaws, bangsânja deri 'Iskanderijâ, ſawâtu lâki p

ſatsilħ, 'îtu singgahlah ka-ʺEfsûs, terlâlu 'âmat tâhu pada ſegala Sûrat p an.

25. 'Ija 'îni ſudahlah depelʺâdjar pada tsirâth mahâ Tûhan: dán ſedàng hângat hatînja, mengʺûtjaplah 'ija, dán mengʺâdjarlah râdjin p ſegala pakardjâʺan mahâ Tuhan, welâkin 'ija mengʺatahuwij sâdja permandijan Jaħjâ.

26. Maka bahâru mengʺûtjaplah 'ija 'îni dengan kaluwâſan didâlam Kaniſah: dán hâbis 'Aꝁûlâ dán Periskilâ menengar dija, maka deʺambilnja dija ſertânja, dán deʺartîkannja padânja tsirâth 'Allah 'itu terlebèh turùs taràng.

27. 'Adapawn tatkâla dekahendakinja berʺangkat kapada 'Achâjâ, ſatelàh hábis ſegala sûdâra làki p memberìj natsiħat padânja, maka marika 'îtu ſudah menjûrat kapada murîd p 'âkan menjambot dija: jang ſerta dâtangnja kasâna ſudah memberìj bânjaꝁ menſáƶat pada ſegala 'awrang jang berʺîmân 'awleh niƶmat.

28. Kârana 'ija tampeleꝁlah 'awrang Jehûdij 'îtu njâta p dengan 'usâha terlâlu sângat, ſambil mendalîlkan 'awleh ſegala Sûrat p an, bahuwa Ƶîsâj 'ada 'Elmesêħ.

FATSAL JANG KA XIX.

1. SAbermûla perʺistiwâlah ſedàng 'Apolaws 'adâlah di-Korinthus, bahuwa Pawlus, hâbis 'ija melintas tapàs p jang diʺûdiꝁ, dâtanglah ka-ʺEfsûs: dán hâbis 'ija mendâpat disâna bârang murîd,

2. Berkatâlah 'ija kapada marîka 'îtu: ſudahkah kâmu tarîma Rôħu-'lꝁudus, tatkâla kâmu ſudah membâwa 'îmân? maka berkatâlah marîka 'îtu kapadânja: ſudah tijâda kawnun kâmij dengar, kâluw p 'ada Rôħu-'lꝁudus.

3. Maka berkatâlah 'ija kapada marîka 'îtu: 'âtas telâdan 'apa kalàꝁ kâmu ſudah depermandikan? maka berkatâlah marîka 'îtu: 'âtas telâdan permandijan Jaħjâ.

4. Tetâpi berkatâlah Pawlus: ſonggohpawn Jaħjâ ſudah permandikan permandijan tawbat, 'ûdjarnja pada ꝁawm: ſopâja marika 'îtu pertjâja 'âkan dija jang dâtang dibalâkangnja, jaƶnij 'âkan 'Elmesêħ Ƶîsâj:

5. Maka ſegala 'awrang jang menengar dija 'îtu depermandîkanlah dengan nâma mahâ Tûhan Ƶîsâj.

6. 'Adapawn ſatelàh Pawlus ſudah membûboh tângan p kaʺâtas marîka 'îtu, maka tûronlah Rôħu-'lꝁudus kaʺâtasnja: ſahingga mengʺûtjaplah marika 'îtu dengan bahâſa lâjin p, dán bernubuwetlah.

7. Maka ſamowa marîka 'îtu 'adálah ſakîra p duwa belàs lâki p.

8. Maka 'ijapawn mâſoꝁlah kadâlam Kaniſah, dán mengʺûtjaplah dengan kaluwâſan, ſambil

ber̄iwâjat tiga bûlan lamânja, dân membûdjokh marîka 'itu menjambot ſegal̄a perkâra jang ken̄a karadjâ″an 'Allah.

9. Tetâpi tatkâla bârang 'awrang tagarkanlah hatinja, dân berkandjanglah pad̄a kuſûrnja, ſambil menghôdjat tsirâth dihadâpan kabanjâkan 'awrang, mak̄a bertjerejlah 'ija der̄i pad̄a marîka 'itu, dân menjakûkanlah ſegal̄a murîd p, ſambil ber̄iwâjet ſaſahârij didâlam midrâs ſa″awrang jang bernâma Turan̄us.

10. Mak̄a djadîlah 'ini duw̄a tâhon lamânja, ſahingga ſamow̄a 'awrang jang mendudôkij 'Âſijâ 'itu men̄engar kalâm mahâ Tûhan ʿÎsâj, mâwu 'awrang Jehûdij, mâwu 'awrang Jûnânij.

11. Mak̄a 'All̄ah pawn meng″adâkanlah bûkan bârang p khow̄at 'awleh tângan Pawlus:

12. Sahingga lâgi der̄i pad̄a tûbohnja terbawâlah mutſalâ p 'ataw mandîl p kapad̄a 'awrang jang sâkit pâjah, dân lalûlah ſegala penjâkit der̄i pad̄ânja, dân kaluw̄arlah hantu p jang djâhat der̄i dâlamnja,

13. Sabermûla mak̄a bârang 'awrang der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang Jehûdij jang kalâna, jang bâtja manterâ, 'itu ſud̄ah tjawba menjebût nâma mahâ Tûhan ʿÎsâj 'âtas 'awrang jang terken̄a 'awleh hantu p jang djâhat, katânja: kâmij menjompâhij kâmu dem̄i ʿÎsâj, jang Pawlus berchothbatkan.

14. 'Ad̄apawn marîka 'ini 'ad̄âlah bârang tûdjoh 'ânakh lâki p 'Iskewâs, ſa″awrang Jehûdij, jang kapâla 'Imâm, jang 'adâlah berbow̄at 'ini.

15. Tetâpi sâhutlah hantu jang djâhat 'itu, dân katâlah: 'âku meng″enâl ʿÎsâj, dân 'âku meng″atahuw̄ij Pawlus: tetâpi kâmu 'ini, sijapâtah 'adâmu?

16. Mak̄a mânusija jang terken̄a 'awleh hantu jang djâhat, 'itu, m̄elompatlah timpa kapad̄a marîka 'itu, dân ſedang 'ija ber″awleh katuwânan 'âtasnja, 'ija ghâliblah der̄i padânja, ſahingga berlârij marîka 'itu tertalandjang dân terlûka der̄i dâlam rûmah 'itu djûga.

17. Mak̄a djadîlah 'itu maʿlûm pad̄a ſakalijen 'awrang, mâwu Jehûdij, mâwu Jûnânij, jang mendûdôkij 'Efsûs: dân berlakûlah katakôtan 'âtas ſamow̄a marîka 'itu, dân tap̄ermulijâlah nâma mahâ Tûhan ʿÎsâj.

18. Mak̄a bânjakh 'awrang jang ber″îmân 'itu dâtanglah ſambil membâwa 'ikhrâr, dân memberîta ſegala kardjânja.

19. Mak̄a bânjakh 'awrang der̄i pad̄a ſegal̄a 'aw̄rang jang ſud̄ahlah meng″ardjâkan kardja jang sija p, 'itu bawâlah ſegal̄a pustâka p nja bertambon p, dân men̄unûkanlah 'itu dihadâpan ſakalijen 'awrang: dân kîra p kanlah hargânja, dân mendâpatlah 'itu lîma lakhſa kepîng pejrakh 'adânja.

20. Dem̄ikijen 'ini bertambah p lah kalâm mahâ Tûhan terlâlu sângat, dân ghâliblah.

21. Mak̄a tatkâla ſegal̄a perkâra 'îni ſud̄ah deganâpij, bernijetlah Pawlus didâlam hatînja, hâbis 'ija melintas Makhedawnijâ dán 'Achâjâ, 'âkan ber'angkat ka-Jerûſjalejm, 'ûdjarnja: bahuw̄a komedijen der̄i pad̄a ſud̄ah kudâtang kasâna hâros 'âku lâgi melîhat Rawmâ.

22. Dán ſatelàh ſud̄ah 'ij̄a meng'ûtus ka-Makhedawnijâ bârang duw̄a 'awrang der̄i pad̄a ſegala 'awrang jang berchidmet padânja, jaʒnij Timothijus dán 'Erastus, tinggallah 'ija ſendîrij bârang wakhtu lamânja di-'Asij̄â.

23. Tetâpi pad̄a mâſa 'îtu djûga berdirilah ſawâtu gompar tijâda kitjil 'awleh kârana tsirâth.

24. Kârana ſa'awrang namânja Dejmejterijus jang 'adâlah pen̄impa pejrakh, dán jang bak̄ardjâlah hejkal ρ Hilâlat jang kitjil der̄i pad̄a pejrakh, 'îtu berîlàh lâba tijad̄a kitjil pad̄a ſegal̄a tamàn ρ kapadnejan 'îtu.

25. Jang 'ij̄a ſud̄ah menghimponkan, ſerta dengan ſegal̄a 'awrang, jang sâma pandejnja pad̄a ſabâgej perkâra djûga, mak̄a katâlah 'ij̄a: hej 'awrang lâki ρ, kâmu tâhu, bahuw̄a der̄i pad̄a lâba 'îni dâtang 'ontong bâjik pad̄a kâmij:

26. Mak̄a kâmu melîhat dán men̄engar, bahuw̄a bûkan sâdja dâlam 'Efsûs, hânja njâris lâgi dâlam ſalûroh 'Asijâ Pawlus 'îni ſud̄ah membûdjokh dán membâlikh bânjakh raʒijet, 'ûdjarnja: bahuw̄a bûkan 'ālihat 'ad̄ânja bârang 'îtu jang telàh tap̄erbow̄at 'awleh tângan ρ.

27. Mak̄a bûkan sâdja perkâra 'îni memberij bahâja pad̄a kâmij, 'âkan bahuw̄a 'îtu nanti dâtang kapad̄a katjutjâ'an, hânja lâgi, bahuw̄a hejkal 'Ilâhat jang besàr Hilâlet 'îtu 'âkan dekîra ρ kan ſaperij katijadâ'an, dán bahuw̄a lâgi djalâletnja nanti dehîlangkan, jang deſombah 'awleh 'îsij ſaganàp 'Asij̄â dán tânah maʒmûr.

28. 'Ad̄apawn dem̄i dedengarnja 'îtu, mak̄a djadîlah marîka 'îtu sârat dengan 'amârah, dán berterij̄akhlah, 'ûdjarnja: beſarlah Hilâlet 'awrang 'Efsûs.

29. Mak̄a punohlah ſaganàp negerij dengan kaharuw̄an: mak̄a tampohlah marîka 'îtu ſahâti kapad̄a tampat tamâſjâ, mer̄abùt ſertânja Djâjus dán 'Aristarchus 'awrang Makhedawnij, tamàn ρ ſadjâlan dengan Pawlus.

30. Dán tatkâla Pawlus hendakh mâſokh mendâpatkan bâla, mak̄a ſegala murîd ſudah tijâda lûluskan dij̄a.

31. Mak̄a lâgi bârang 'awrang der̄i pad̄a ſegala Panghûlu 'Asijâ, jang 'ad̄âlah ſohhbat ρnja, 'îtu sûrohlah 'awrang pergi kapad̄ânja, dán minta djângan 'ija membâwa dirînja kapada tampat tamâſjâ.

32. Mak̄a berterij̄akhlah marîka 'îtu ſatengah baḡîni, dán ſatengah baḡîtu; kârana sîdang 'îtu 'ad̄âlah terhâru, dán ter-

bânjakh ’awrang tijadâlah tâhu, ’apa ſebabnja ſudah ’ija berhimpon.

33. Maka deri ’antâra razijet dekaluwarkannja ’Iskander, ſedàng ’awrang Jehûdij menûlakh dija pergi kahadâpan. Maka ’Iskander pawn, hâbis delambejnja dengan tângan, ſukâlah membâwa zudzur kapada bâla.

34. Tetâpi ſerta marîka ’îtu meng″arti, bahuwa ’ija ’ada ſa″awrang Jehûdij, berdirîlah ſawâtu ſawâra ’antâra ſakalijen ’awrang, jang berterijakh ſakîra ᵽ duwa djàm lamânja: beſarlah Hilâlet ’awrang ’Efsûs.

35 ’Adapawn ſatelàh dabîr ſudahlah perdijamkan razijet, maka berkatâlah ’ija: hej kâmu lâki ᵽ ’awrang ’Efsûs, sijâpa mânusija djûga ’ada jang tijâda tâhu, bahuwa negerij ’awrang ’Efsûs ’ada penonggguw hejkal ’Ilâhat jang besàr Hilâlet ’îtu, dàn pâtong ’îtu jang ſudah tûron deri dâlam lângit?

36. Sebàb ’îtu ſedàng ſegala perkâra ’îni bûkan ’ada kalawânan, maka ’ada hâros kâmu berdijam dirîmu, dàn djângan berbowat ’apa ᵽ terlâlu gûpoh ᵽ.

37. Kârana kâmu ſudah membâwa kaduwa lâki ᵽ ’îni kamârij, jang bûkan ’ada perampas ’alhrâm, dàn tijâda penghôdjat ’Ilâhat kâmu.

38. Djikalaw kalàkh Dejmejterijus pawn dàn ſegala ’awrang jang sâma pandej ſertânja ’îtu ’ada padânja bârang perkatâ″an ’âtas ſa″awrang, ſudah tertantu hârij ᵽ hhukum, dàn ’ada manterìj ᵽ, bejarlah marîka ’îtu mendazwâj ſa″awrang ’âkan ſa″awrang.

39. Dàn djikalaw kâmu menontûtij bârang perkâra lâjin ᵽ, didâlam sìdang khanûnij ’îtu âkan depûtus.

40. Kârana kâmij berbahâja, bahuwa kâmij ’âkan de″adûkan ’âtas berbowat hûro hâra, jang ſudah djâdi pada hârij ’îni, ſedàng bûkan ’ada bârang ſebàb jang ’awlehnja kâmij dâpat memberìj djawâb ’âkan peng″arumânan ’ini. Dàn hâbis dekatâkannja ’îni, delepaskannja sîdang ’îtu pûlang.

FATSAL JANG KA XX.

1. ’Adapawn komedijen deri pada berhenti ghawghâ gompar ’îtu, maka Pawlus, hâbis ’ija memanggil ſegala murîd berdâtang, dàn memberìj ſalâm padânja, ’îtu kaluwarlah hendakh ber″angkat ka-Makhedawnijâ.

2. Dàn ſatelàh ſudah ’ija melintas tapàs ᵽ ’îtu djûga, dàn memberìj natsihhat pada marîka ’îtu dengan bânjakh perkatâ″an, maka dâtanglah ’ija katânah Jûnân.

3. Dàn ſatelàh ſudah ’ija tinggal disâna bârang tîga bûlan lamânja, dàn motslehhat de″adâkan padânja ’awleh ’awrang Jehûdij, tatkâla ’ija mâwu berlâjer ka-Sûrijâ, maka dâtanglah pada hatînja hendakh pûlang ſalâlu Makhedawnijâ.

4. Maka ’awrang pawn meng″i-

ringlah dija ſampej ka-ʼAsijâ Sawpâter ʼawrang Berûjâ : dán deri pada ʼawrang THeſalawnîkej ʼAristarchus, dán Sekundus, dán Djâjus ʼawrang Derbej ʼîtu, dán Timothijus : lâgi ʼawrang ʼAsijâ Tuchîkus dán Terofîmus.

5. Marîka ʼîni pergîlah dihûlu menanti kâmij di-Terawʼâ.

6. ʼAdapawn komedijen deri pada ſegala hârij fathir kâmij ʼîni nâjiklah kapal berlâjer deri pada Filipij, dán dâtanglah dâlam lima hârij kapada marîka ʼîtu ſampej ka-Terawʼâ, dimâna kâmij ſudah tinggal tûdjoh hârij lamânja.

7. Bermûla pada hârij ʼâhhad deri pada ʼusbûʼ, tatkâla ſegala murîd ſudahlah berhimpon ʼâkan pitjahkan rawtij, beriwâjetlah Pawlus kapadânja, khetſednja hendakh pergi kaluwar pada ʼejſokhnja : maka delandjutkannja perkatâʼannja ſampej katengah mâlam.

8. Maka ʼadâlah bânjakh palîta didâlam ʼandjong ʼîtu, dimana marîka ʼîtu ʼadâlah berhimpon.

9. Maka ſaʼawrang mûda ʼEwtûchus namânja ʼîtu dûdokhlah didâlam tingkap, dán ſedàng ʼantokh lelàp ſudahlah berlâku ʼâtasnja, tatkâla Pawlus beriwâjetlah lâma p, ʼîtu terdjunlah deri kârana ʼantokhnja, dán gûgorlah deri pada tingkat jang katîga ſampej kabâwah, dán terʼangkatlah mâti p.

10. Tetâpi Pawlus pawn tûronlah berbaringkan dirînja kaʼâtasnja, dán mendâkap dija, lâlu katâlah : djânganlah kâmu gejger ; kârana djiwânja ʼada didâlamnja.

11. ʼAdapawn ſatelàh ſudah ʼija nâjik pûla, dán pitjahkan rawtij, dán ſantap, lâlu beriwâjet lâma p ſampej bûka fadjar, maka kaluwarlah ʼija pada sâʼat ʼîtu djûga.

12. Maka ʼawrang pawn bawâlah bûdakh ʼîtu hîdop p, dán dehîborkanlah terlâlu ſakâli ʼâmat.

13. Tetâpi kâmij ʼîni ſudah pergi dihûlu nâjik kapal, dán mengʼârong berlâjer ka-ʼAſus, dimâna kâmij nanti mengʼambil Pawlus ʼâkan menompang. Kârana demikijen ʼîni ſudahlah ʼija berpasàn, ſedàng ʼija ſendîrij ſudah hendakh pergi berkâki.

14. Dán ſatelàh ſudah ʼija menjambat dirînja dengan kâmij di-ʼAſus, maka kâmij ʼambillah dija ʼâkan menompang, lâlu dâtanglah ſampej ka-Mitulejnej.

15. Maka deri sâna berlâjerlah kâmij, dán pada hârij ʼejſokhnja ſampejlah kâmij diſabaràng CHijos : dán pada hârij jang lâjin singgahlah kâmij ka-Sâmus, dán tinggallah di-Terawdjulijun, dán pada hârij jang berʼîkot ʼîtu dâtanglah kâmij ka-Milejtus.

16. Kârana Pawlus ſudahlah kîra p mâwu berlâjer melampoh deri pada ʼEfsûs, ʼâgar djângan ʼija menghîlang wakhtûnja di-ʼAſijâ. Kârana berbângat p anlah ʼija, ſopâja, djikalaw ʼija bawleh djûga, pada hârij CHamsîn ʼija ʼada hhâdlir di-Jerûſjalejm.

17. Tetâpi ʼija pawn sûrohlah bârang ʼawrang pergi deri pada Milejtus kapada ʼEfsûs, dán panggillah ſegala Penatuwah djamâzet ʼîtu berdâtang.

18. ʼAdapawn ſatelàh ſudah dâtang marîka ʼîtu kapadânja, maka berkatâlah ʼija pada marîka ʼîtu : kâmu ʼîni tâhu, deri pada hârij jang pertâma tatkâla ſudah kudâtang mâſokh ʼAsijâ, bagimâna ʼâku ſudah tinggal ſerta kâmu ſontokh wakhtu lamânja :

19. Sambil deperhamba kabâwah mahâ besàr Tûhan dengan ſakalijen karindâhan hâti, dán bânjakh ʼâjer mâta dán pertjawbâ″an, jang ſudah berlâku ʼâtasku ʼawleh ſegala motslehat ʼawrang Jehûdij.

20. Bagimâna ſudah tijâda ʼâku membunîkan bârang ʼapa deri pada ſaſawâtu jang memberìj pergunâ″an, ʼâkan djângan memberîta ʼîtu pada kâmu, dán meng″âdjar kâmu njâta p, dán deri rûmah karûmah :

21. Sambil berſjaksîkan, mâwu pada ʼawrang Jehûdij, mâwu pada ʼawrang Jûnânij, tawbat kapada ʼAllah dán ʼîmân ʼâkan Tûhan kâmij Xîsàj ʼElmesêlh.

22. Sakârang pawn katahuwîlah ʼawleh kâmu, ʼâku ʼîni jang tertambat ʼawleh Rôlh ber″angkat kapada Jerûſjalejm, tijâda tâhu bârang jang disâna ʼâkan bertemùw dengan ʼâku :

23. Melâjinkan bârang jang Rôlhu-ʼlkhudus deri pada negerìj ſampej kapada negerìj ſudah berſjaksi, ſabdânja : bahuwa babarapa peng″îkat dán kaſukâran nanti meng″enâ″ij ʼâku.

24. Tetâpi tijâda ʼâku meng″apâkan bârang ſaperkâra, dán tijâda ber″indahkan djiwâku bagi ſendiriku, ſopâja ʼâku menggenápij malzâtku dengan ſuka tjita, dán chidmet ʼîtu, jang ʼâku ſudah ber″awleh deri pada mahâ Tûhan Xîsàj, ʼâkan berſjaksîkan ʼIndjil nizmat ʼAllah.

25. Maka bahuwa ſaſonggohnja ſakârang djûga ʼâku ʼîni tâhu, bahuwa ſamowa kâmu ʼîni, jang ʼâku ſudah melintas tampatmu ſambil berchothbatkan karadjâ″an ʼAllah, tijâda lâgi ʼâkan memandang mukâku.

26. Sebàb ʼîtu ʼâku berſjaksi pada kâmu pada hârij jang ſakârang ʼîni, bahuwa ʼâku ʼîni ʼada sûtjij deri pada dârah kâmu ſakalijen.

27. Kârana ſudah tijâda ʼâku membunîkan bârang ʼapa ʼâkan djângan memberîta pada kâmu ſaganàp khadlâ ʼAllah.

28. Sebàb ʼîtu hendakhlah kâmu ʼîngat ʼâkan ſendirimu, dán ʼâkan ſaganàp kâwan ʼîtu, jang ʼâtasnja Rôlhu-ʼlkhudus ſudah ʼangkat kâmu mendjâdi ʼUskhuf p, ʼâkan menggombalâkan djamâzat ʼAllah, jang telàh deper″awlehnja dengan dârahnja jang châts.

29. Kârana ʼâku djûga tâhu lhâl ʼîni, bahuwa komedijen deri pada pertjerejanku babarapa gurk buwas ʼâkan mâſokh dâtang kapada kâmu, jang tijâda sâjang ʼâkan kâwan :

30. Dán deri ʼantâra kâmu

ſendîrij 'âkan berbangkit bab̄arap̄a lâki p, jang mengʺûtjap perkâra p jang terpûtar bâlikh, 'âkan menghejlâkan ſegala murîd menûrut dija.

31. Sebàb 'îtu djagâlah dán 'îngatlah kâmu, bahuw̄a tîga tâhon lamânja mâlam dán sijang ſud̄ah tijâda 'âku berhenti der̄i pad̄a memberìj nâtsihet pad̄a ſaſaʺawrang dengan tjûtjor 'ãjer mâta.

32. Sakârang pawn, hej sûdâra p ku lâki p, 'âku berpat̄ârohkan kâmu pad̄a 'Allah dán pad̄a kalâm niʺmatnja : jang berkawâſa perʺûſahkan kâmu dengan ſempornânja, dán memberìj pad̄a kâmu ſawâtu pegângan pusâka diʺantâra ſakalijen 'awrang jang telàh dekhuduskan.

33. 'Âkan pejrakh 'âtaw 'amàs 'âtaw pakejan bârang ſaʺawrang ſud̄ah tijâda kuʺingin.

34. Dán kâmu ſendîrij tâhu bahuw̄a kaduw̄a tânganku 'îni ſud̄ah bak̄ardja 'âkan berʺawleh pentjaharijanku, dán 'âkan pentjaharijan ſegala 'awrang jang 'ad̄âlah ſertâku.

35. Dâlam ſamow̄a 'âku ſud̄ah men̄ondjokh pad̄a kâmu, bahuw̄a dengan berlelàh dem̄ikijen hâros 'awrang mengʺangkat ſegal̄a 'awrang lemàh, dán mengʺenàng ſegala perkatâʺan mahâ Tûhan Xîsâj, ſedàng 'ija ſendîrij ſudah berſabda : bahuw̄a memberij 'itu 'ad̄a lebèh mulija der̄i pada tarîma.

36. Dán hâbis dekatâkannja ſegala perkârra 'ìni berteludlah 'ija terlîpat lûtut p nja, dán berſombahjanglah ſerta dengan ſakalijen marîka 'îtu.

37. Mak̄a djadîlah tangîſan besàr 'antâra ſamowânja : ſjahdán marika 'îtu mem̄elokhlah lejher Pawlus mengʺutjôpij dija :

38. Sambil duk̄a tjit̄a, 'istemejwa 'awleh kârana perkatâʺan jang telàh ſud̄ah dekatâkannja, bahuw̄a tijâda lâgi marika 'ìtu nanti mem̄andang mukânja : mak̄a dehentarkannja dija nâjik kakap̄àl.

FATSAL JANG KA XXI.

1. SAbermûla tatkâla djâdi kâmij mengʺârong tertjerèj der̄i pad̄a marîka 'îtu, mak̄a berlâjerlah kâmij tapàt p, lâlu dâtanglah ka-Kaws, dán pad̄a hârij jang dâtang ka-Rôdus, dán der̄i sâna ka-Patarâ.

2. Dán ſatelàh ſud̄ah kâmij mendâpat ſawâtu kap̄al, jang hendakh menjabaràng ka-Fûnikijâ, mak̄a kâmij nâjiklah dâlamnja 'îtu, lâlu mengʺâronglah.

3. 'Ad̄apawn ſatelàh ſud̄ah kâmij berpandângan dengan KHibris, dán men̄inggalkan 'ìtu kaſabelàh kîrij, mak̄a berlâjerlah kâmij ka-Sûrijâ, dán tibôlah ka-TSûr ; kârana disâna 'awrang kap̄al hendakh ponggahkan mowâtan.

4. Dán ſatelàh ſud̄ah kâmij mendâpat bârang murîd p, mak̄a tinggallah kâmij desîtu bârang tûdjokh hârij lamânja : jang berkatâlah pad̄a Pawlus 'awleh

'ilhâm Rôkh, djângan 'ija mûdikh kapad̄a Jerûſjalejm.

5. 'Ad̄apawn tatkâla djâdi, bahuw̄a kâmij ſud̄ah mengganâpij ſegala hârij 'îni, maka kaluw̄arlah dàn ber"angkatlah kâmij, ſedàng ſamow̄a marika 'îtu ſerta dèngan bîni p nja dàn 'ânakh p nja menghentarlah kâmij ſampej kàluw̄ar negerìj:, mak̄a dipantej berteludlah kâmij terlîpat lûtut p, dàn berſombahjanglah.

6. Dàn hâbis kâmij minta ſalâm ſa"awrang pad̄a ſa"awrang, nâjiklah kâmij mâſokh kap̄al: tetâpi marika 'ìtu pûlanglah ſaſa"awrang kapad̄a rûmahnja jang châts.

7. 'Ad̄apawn 'âkan kâmij 'ìni, ſatelàh hâbis kâmij menjud̄ahkan palajâran der̄i pad̄a TSûr, ſinggahlah kâmij ka-Xak̄aw: dàn hâbis kâmij memberìj ſalâm pad̄a ſegala sûdâra lâki p tinggàllah kâmij ſertânja ſaẁâtu djûga hârij lamânja.

8. Mak̄a pad̄a ka"ejsôkan harînja kaluw̄arlah Pawlus dàn kâmij jang meng"iring dija, lâlu dâtanglah ka-KHajtſarijâ: dàn hâbis kâmij mâſokh rûmah Filip̄us 'El"indjîlij (jang 'ad̄âlah ſa"awrang der̄i pad̄a katûdjoh 'awrang 'îtu) tinggallah kâmij ſertânja.

9. 'Adapawn pada 'awrang 'îni 'ad̄âlah 'ampat 'ânakh parampuw̄an, jang 'ânakh dâra, jang 'ija bernubuw̄etlah.

10. Dàn ſatelàh ſud̄ah kâmij tinggal diſâna bânjakh hârij lamânja, tûronlah der̄i pad̄a tânah Jehûdâ ſa"awrang Nabìj, namânja 'Âdjabus:

11. Mak̄a dâtanglah 'ija kapad̄a kâmij, dàn 'ambillah kamàr Pawlus, dàn hâbis de"îkatnja tângan p dàn kâki p dirinja, katâlàh 'ija: dem̄ikijen baſermân Rôkhu-'lkhudus; lâki p 'ìtu, jang 'ampûnja kamàr 'îni, dem̄ikijen 'awrang Jehûdij 'âkan meng"îkat dija di-Jerûſjalejm, dàn ſarahkan dija kapada tangan p CHalâjikh.

12. 'Adapawn dem̄i kâmij meñengār dem̄ikijen 'îni, mak̄a mintâlah, mâwu kâmij 'îni, mâwu 'awrang 'îsij tampat 'îtu, djângan 'ija mûdikh ka-Jerûſjalejm.

13. Tetâpi sâhutlah Pawlus; 'ap̄a kardja kâmu meñângis dàn mer̄ûſakh hatìku? kârana 'âku 'îni 'ad̄a ſadija, bûkan sâdja 'âkan de"îkat, hânja lâgi 'âkan mâti debûnoh di-Jerûſjalejm 'àwleh kârana nâma mahâ Tûhan Xîsàj.

14. Dàn tatkâla tijâda 'ija ſuk̄a dengar natsihet 'ìtu, mak̄a berhentìlah kâmij, ſambil berkâta: djadìlah djûga kahendakh mahâ besàr Tûhan.

15. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a hârij p 'ìtu djûga kâmij berkamiskanlah bârang p kâmij, dàn mùdikhlah ka-Jerûſjalejm.

16. Mak̄a sâma p dengan kâmij pergìlah lâgi bârang 'awrang der̄i pad̄a murìd p dâtang der̄i pad̄a KHajtſarijâ, jang menghentar ſertânja ſa"awrang KHibrisij Menâſawn namânja, ſa"awrang mu-

rîd jang lâma, dâlam rûmah sijâpa kâmij hendakh berdjâmuw.

17. Dán ſatelàh ſudah kâmij dâtang ka-Jerûſhalejm, maka ſegala sûdâra lâki p ſudah menjambôtij kâmij dengan ſuka hatînja.

18. Maka pada hârij 'ejſokhnja mâſokhlah Pawlus ſerta kâmij dâtang kapada Jazkhûb: maka ſamowa Penatuwah ſudahlah dâtang kasâna.

19. Dán hâbis 'ija memberìj ſalâm pada marîka 'itu, maka detûtornja ſegala ſaſawâtu jang 'Allah ſudahlah berbowat di″antâra CHalâjikh 'awleh chidmetnja.

20. Dán ſatelàh ſudah marîka 'itu dengar 'itu, maka pudjîlah 'ija 'âkan mahâ besàr Tûhan: dán katâlah padânja; 'angkaw memandang, hej sûdâra lâki p, barapa lakhſa 'awrang Jehûdij 'ada jang ber″îmân: dán ſakalijennja 'itu 'ada 'awrang ſhejkhân dâlam Tawrât.

21. Maka marîka 'itu ſudah depel″adjârij 'âkan 'angkaw, bahuwa 'angkaw meng″âdjar ſakalijen 'awrang Jehûdij, jang dûdokh di″antâra CHalâjikh, 'itu mortad deri pada Tawrât Mûsâj, 'awleh katâmu: tijâda 'ûſah marîka 'itu chatankan 'ânakh p lâki p, dán tijâda 'ûſah 'ija berdjâlan menûrut zâdetnja.

22. 'Apâtah dâja kalàkh? ſakâli p hâros kabanjâkan 'awrang 'itu berhimpon: kârana marîka 'itu 'âkan dengar bahuwa ſudah kawdâtang.

23. Sebàb 'itu berbowatlah kirânja bârang jang kâmij katâkan padâmu: 'ada di antâra kâmij 'ampat lâki p jang 'âtasnja 'ada ſawâtu nadzar.

24. 'Ambillah marîka 'itu ſertâmu, dán thâhirkanlah dirîmu ſertânja, dán berbowatlah balandja sâma p dengan dija, ſopâja 'ija mentjûkor kapalânja: dán ſopâja ſamowa 'awrang meng″atahuwij bahuwa bûkan 'ada benàr bârang ſawâtu, jang 'ija ſudah depel″adjârij 'âkan 'angkaw: tetâpi bahuwa 'angkaw ſendîrij lâgi berdjâlan dengan memaliharâkan Tawrât.

25. 'Adapawn 'âkan CHalâjikh jang ber″îmân kâmij ſudah menjûrat, dán kîra p 'ada ferdluw, djângan marîka 'itu khâſitlkan bârang jang ſabâgejnja, hânja memaliharâkan dirinja djûga deri pada bârang jang telàh deperſombahkan kapada Berhâla p, dán deri pada dârah, dán deri pada bârang jang ſudah mâti lemàs, dán deri pada paſondâlan.

26. Tatkâla 'itu Pawlus, jang 'ambil ſegala lâki p 'itu ſertânja, komedijen deri pada 'ija dethâhirkan; ſerta marîka 'itu pada hârij jang dâtang 'itu mâſokhlah kadâlam Kazbah, memberita bahuwa punohlah ſegala hârij thahâretnja, maka tinggallah 'ija disâna ſampej perſombâhan ſudah deperſombahkan kârana mâsing p ſa″awrang deri pada marîka 'itu.

27. 'Adapawn tatkâla katûdjoh hârij 'itu nanti pûtus, maka bârang 'awrang Jehûdij deri

pada ’Asija melihatlah dija didâlam Kazbah, dán mengharûkanlah ſaganàp razijet, dán mendjâmahkanlah tângan p kapadânja,

28. Sambil berterijakh: hej kâmu lâki p ’awrang Jiſrâ″ejlij, tûlonglah kirânja: ’ija ’îni ’ada mânusija ’îtu, jang ſaganàp sâna sîni meng″âdjar ſakalijen ’awrang perkâra p jang lâwan khawm, dán Tawrât, dán tampat ’îni: lebèh deri pada ’îtu ’ija ſudah memâſokhkan lâgi bârang ’awrang Jûnânij kadálam Kazbah, dán ſudah menedjiskan tampat jang mukhadas ’îni.

29. Kârana dihûlu marîka ’îtu ſudahlah melihat Terofîmus ’awrang ’Efsûs ’îtu ſertânja didâlam negerìj, jang marîka ’îtu ſangkâlah bahuwa Pawlus ſudahlah memâſokhkan dija kadâlam Kazbah.

30. Maka tergarakhlah ’isij ſaganàp negerìj, dán djadilah peng″arumânan khawm, maka marîka ’îtu tangkaplah Pawlus, dán hejlâkanlah dija kaluwar Kazbah: maka ſabantar djûga terkontjilah pintu p.

31. ’Adapawn tatkâla marîka ’îtu ſukâlah membûnoh dija, dâtanglah warta ’îtu kapada Pangrîbu jang kapâla pasûkan, bahuwa kaharuwanlah ſaganàp Jerûſjalejm.

32. Jang pada sâzat ’îtu djûga ’ambillah ſertânja babarapa laſjkar dán Pengrâtus p, dán tûronlah lârij kapada marîka ’îtu. ’Adapawn ſerta delihatnja Pangrîbu dán ſegala laſjkar ’îtu, maka berhentilah marîka ’îtu deri pada memûkol Pawlus.

33. Tatkâla ’îtu hampirlah Pangrîbu ’îtu, dán tangkaplah dija, dán sûrohlah ’awrang bulonggûkan dija dengan duwa rantej: dán bertanjâlah sijapâtah ’ija ’ada, dán ’apâtah ’îtu ’ada jang telàh taperbowat.

34. Maka di″antâra razijet berterijakhlah ’awrang ſatengah bagîni, dán ſatengah bagîtu: tetâpi ſedàng tijadâlah ’ija bawleh tâhu kaſonggôhan deri kârana ghawghâ gompar, maka desûrohnja ’awrang membâwa dija kapada pâgar patantarâ″an.

35. Dán ſatelàh ſudah ’ija ſampej kapada ſupâna, djâdi ’ija de″ûſong ’awleh laſjkar p ’awleh kârana tampil razijet.

36. Kârana kabanjâkan khawm ’îtu ’îkotlah ſambil berterijakh: ’ambillah bowang dija ’îni.

37. ’Adapawn tatkâla Pawlus nantî demâſokhkan kadâlam pâgar patantarâ″an, ſombahlah ’ija pada Pangrîbu ’îtu: khalâlkah pada pâtek katâkan ’apa p kapadâmu? maka ſabdâlah ’ija; tahûkah ’angkaw bahâſa Jûnânij?

38. Bûkankah kalàkh ’angkaw ’îni ’ada ’awrang Mitſrij ’îtû, jang dihûlu deri pada zemân ’îni ſudah berbowat hûro hâra, dán menghentar ka″ampat rîbu ’awrang peng″âmokh ’îtu kaluwar kapâdang bel″antâra?

39. Tetâpi ſombahlah Pawlus: pâtek ’îni kawnun ’ada ſa″awrang Jehûdij, deri pada Tar-

ſjiſj, ſa″awrang bejbas pada ſawâtu negerij di-Kilikijâ jang bûkan kûrang maſjhûr namânja: maka pâtek minta padâmu, berîlah 'idzin pada pâtek 'âkan meng″ûtjap kapada khawm.

40. Dán ſatelàh ſudah deberînja 'idzin, maka Pawlus jang 'ija berdirij pada ſupâna 'îtu lambejlah dengan tángannja kapada khawm: dán tatkâla marîka 'îtu berdijam dirînja ſakâli p, maka 'ija pawn menjapâlah dija dengan bahâſa Xibrânij, 'ûtjarnja:

FATSAL JANG KA XXII.

1. HEj kâmu lâki p 'awrang sûdâra p dán bâpa p, dengarlah kirânja xudzurku, jang ſakârang terbâwa kapada kâmu.

2. ('Adapawn demi dedengarnja babuwa 'ija menjâpa dija dengan bahâſa Xibrânij, mâkin lebèh berdijamlah marîka 'îtu dirînja. Maka meng″ûtjaplah 'ija:)

3. Bejta 'îni pawn 'ada lâki p Jehûdij, taper″ânakh di-Tarſjiſj negerìj Kilikijâ, tetâpi 'terpejâra didâlam negerìj 'îni, dûdokh dibâwah kâki p Djamlî″ejl: tapel″âdjar menûrut kahalûſan ſunet nejnekh mawjang, jang 'ada ſa″awrang ſjejkhân 'âkan ſjarîxet 'Allah, ſeperti ſamowa kâmu 'ada pada hârij 'îni.

4. Jang ſudah menghambat 'awrang tsirâth 'îni ſampej bûnoh p an, ſambil meng″ikat dán ſarahkan 'awrang kadâlam pandjâra, mâwu lâki p, mâwu parampuwan.

5. Seperti lâgi 'Imâm besăr 'ada ſjaksi padâku, ſerta dengan ſaganàp madjlis SJujûch: deri pada sijâpa 'awrang lâgi hâbis bejta meng″ambil sûrat p kapada sûdâra p lâki p, ſudah bejta pergi berdjâlan ka-Daméſekh, hendakh membâwa lâgi ſegala 'awrang jang 'ada disâna ter″ikat ka-Jerûſjalejm, ſopâja marîka 'îtu kena ſjikſa.

6 Tetâpi berlâku padâku, ſedàng bejta berdjâlan dan menghampir ka-Daméſekh, ſakîra p pada 'tengah hârij, bahuwa ſakûnjong p deri dâlam lângit bergomirlâpanlah ſawâtu tjahâja besàr kuliling bejta.

7. Maka djàtohlah bejta terdjurûmis kabûmi, dán dengarlah ſawâtu ſawâra meng″atâkan padâku: hej SJâ″ûl, SJá″ûl, meng″apa 'angkaw menghambat 'âku?

8. Maka sâhutlah bejta: sijâpa 'adâmu, jâ Tûhan? maka ſabdâlah 'ija kapadâku: 'âku 'îni 'ada Xisáj Nâtsirij, jang 'angkaw menghambat.

9. Maka ſegala 'awrang jang 'adâlah ſertâku 'îtu ſonggohpawn melîhatlah tjahâja, dán djadîlah bergantar, tetâpi ſawâra 'awrang jang meng″ûtjap kapadâku tijadâlah 'ija menengar.

10. Maka ſombahlah bejta: 'apâtah pâtek 'âkan berbowat, jâ mahâ Tûhan? maka ſabdâlah mahâ Tûhan kapadâku: bângonlah dán pergilah ka-Daméſekh: maka disâna 'âkan dekatâkan padâmu bârang ſakalijen

jang telàh detîtahkan padâmu 'âkan berbowat.

11. 'Adapawn ſedàng tijadâlah bejta ber"awleh melîhat deri kârana kamulijâ"an tjahâja 'îtu djûga, maka terpimpinlah tânganku 'awleh 'awrang jang 'adâlah ſertâku. dàn dâtanglah bejta mâſokh Daméſekh.

12. Maka ſa"awrang Hhananjâ namânja, ſawâtu lâki p jang ʒâbid menûrut Tawrât, jang ſudah mendâpat ſjaksi tſalâhnja 'awleh ſamowa 'awrang Jehûdij jang dûdokh disâna,

13. 'Adâlah dâtang kapadâku, dàn berdirilah hampir, lâlu katâlah padâku : hej sûdâra SJâ"ûl, djadilah melîhat pûla. Maka pada djàm 'îtu djûga djâdi bejta 'îni melîhat kapadânja.

14. Maka katâlah 'ija : 'Ilah nejnekh mawjang kâmij dihûlu ſudah bertantûkan 'angkaw 'âkàn meng"enàl kahendakhnja, dàn melîhat 'awrang ʒâdil 'îtu, dàn menengar ſawâra deri dâlam mûlutnja.

15. Kârana 'angkaw 'âkan 'ada ſjaksinja sâma ſakalijen 'âwrang mânusija, 'âkan ſegala ſaſawâtu, jang 'angkaw ſudah memandang dàn menengar.

16. Sakârang pawn meng"apa 'angkaw berlambâtan ? bângonlah, dàn berîlah dirîmu depermandîkan, dàn dawſa p mu debâſohkan hâbis, ſambil menjebutkan nâma mahâ Tûhan.

17. Maka per"istiwâlah padâku, ſatelàh ſudah bejta pûlang ka-Jerûſjalejm, dàn tatkâla bejta berſombàhjang didâlam Kaʒbah, bahuwa djadzbah berlakûlah ka"âtas bejta ;

18. Dàn bahuwa bejta melîhatlah dija, ſedàng 'ija berſabda padâku : berbângat p anlah, dàn kaluwarlah lakàs p deri dâlam Jerûſjalejm ; kârana marîka 'îtu tijâda 'âkan tarîma kaſjaksi"anmu 'âkan dâku.

19. Maka ſombahlah bejta : jâ mahâ Tûhan, marîka 'îtu meng"atahuwij, bahuwa pâtek 'îni 'adâlah pandjarâkan, dàn mentjomolkhkan didâlam Kaniſah p ſegala 'awrang jang ber"îmân 'âkan 'angkaw :

20. Dàn tatkâla tertompahlah dârah 'Istefânus ſjahîdmu, bahuwa lâgi pâtek ſendîrij 'adâlah berdîrij hampir, dàn ſerta berkenàn pada kabunôhannja, dàn menonggwij ſegala pakejan 'àwrang jang membûnoh dija.

21. Maka ſabdâlah 'ija kapadâku : pergîlah berdjâlan : kârana 'âku 'îni hendakh meng"ûtus 'angkaw pergi djâwoh p kapada CHalâjikh.

22. 'Adapawn marîka 'îtu dengarlah dija ſampej kapada perkatâ"an 'îni djûga : kârana marîka 'itu njâringkanlah ſawarânja, katânja : 'angkatlah bowang ſabâgej 'awrang deri 'âtas bûmi ; kârana tijâda ſanûnoh 'ija tinggal hîdop p.

23. 'Adapawn ſedàng marîka 'îtu berterijakh, dàn membowang pakejan p nja, dàn tjampakhkan duli ka"âdara,

24. Maka Panggribu 'îtu sûroh-

lah 'awrang membâwa dija kadâlam pâgar pat̄antarâ″an, dán ſabdâlah 'âkan 'awrang mem̄ariksâ″ij Hhâlnja dengan tjomòkh p, ſopâja dekatahuwínja, 'awleh kârana ſebàb 'ap̄a mar̄îka 'îtu berſawâra ſasângat 'âtasnja.

25. Sjahdán 'ap̄abila 'awrang mer̄agàng dija dengan tâli p kûlit, katâlah Pawlus kapad̄a Pengrâtus jang berdîrij desîtu : Hhalâlkah kâmu mentjomòkhkan ſa″awrang Rawmâwij, 'îtupawn dengan tijâda ber″atjâra ?

26. 'Ad̄apawn dem̄i Pengrâtus men̄enggar 'îtu, berdâtanglah 'ija memberîta 'îtu pad̄a Pangrîbu, 'ûdjarnja : lihatlah bâjik p 'ap̄a 'angkaw 'ad̄a berbow̄at, kârana mânusija 'îni 'ad̄a ſa″awrang Rawmâwij.

27. Mak̄a berdâtanglah Pangrîbu 'îtu, dán ſabdâlah pad̄ânja : katâkanlah pad̄âku, 'ad̄âkah 'angkaw 'îni ſa″awrang Rawmâwij? mak̄a ſombahlah 'ija : behkan :

28. Mak̄a sâhutlah Pangrîbu : dengan mawdal besàr 'âku 'îni ſud̄ah ber″awleh Hhakh kabejbâsan 'îni. Mak̄a ſombahlah Pawlus : tetâpi pâtek 'îni lâgi ſud̄ah tap̄er″ânakh dengan Hhakh 'îtu djûga.

29. Sebàb 'îtu mak̄a ſabantar djûga berhentîlah der̄i pad̄ânja ſegal̄a 'awrang, jang ſadija 'âkan pariksâkan Hhâlnja. Maka Panghûlu 'îtu tâkotlah lâgi, ſedàng dekatahuwînja, bahuw̄a ſa″awrang Rawmâwij 'adânja, dán ſebàb ſud̄ahlah 'ija meng″ikat dija.

30. Dán pad̄a hârij 'ejſokhnja, ſedàng dekahendakinja tâhu kaſonggôhan, 'ap̄a ſebabnja 'ija detûdoh 'awleh 'awrang Jehûdij, mak̄a de″awrejkannja bulongguw p nja, dán desûrohnja ſegala kapâla 'Imâm dán ſaganàp madjlisnja 'îtu dâtang : mak̄a dehîlirkannja Pawlus, lâlu deperdiríknja dija kahadâpan marîka 'îtu.

FATSAL JANG KA XXIII.

1. SAbermûla mak̄a Pawlus jang mem̄âta p ij madjlis Sjerîf 'îtu katâlah : hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, bejta 'îni dengan ſaganàp ſatâhu hatîku jang tûlus ſud̄ah melajânij pad̄a 'Allah ſampej kapad̄a hârij 'îni.

2. Tetâpi Hhananjâ 'Imâm besàr 'îtu sûrohlah 'awrang jang berdîrij desisînja 'îtu men̄ampar mûlutnja.

3. Tatkâla 'îtu katâlah Pawlus kapad̄ânja 'îtu : 'Allah nanti men̄ampar dîkaw, hej dinding jang terlâbor pûtih p : 'ad̄âkah 'angkaw 'îni lâgi dûdokh meng-Hhukumkan bejta tûrut bûnji Tawrât, dán 'ad̄âkah 'angkaw sûroh 'awrang men̄ampar bejta lâwan bûnji Tawrât ?

4. Mak̄a 'awrang jang ſerta berdîrij 'îtu katâlah : 'angkawkah mâkej 'Imâm besàr Châdim 'Allah 'îtu ?

5. Mak̄a berkatâlah Pawlus : tijadâlah bejta tâhu, hej sûdâra p ku lâki p, bahuw̄a 'ija 'ad̄a 'Imâm besàr. Kârana ſud̄ah tersûrat, djânganlah 'angkaw meng″utôkij Panghûlu khawnmu.

6. 'Adapawn ſedàng Pawlus meng"atahuwij, bahuwa ſabelàh ſawâtu 'ada deri pada 'awrang TSadûkhij, dàn ſabelàh lâjin deri pada 'awrang Farîsij, maka berſarûlah 'ija didâlam madjlis 'ìtu; hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, bejta 'îni 'ada ſa"awrang Farísij, 'ânakh ſa"awrang Farîsij: pada hhâl 'âſa dàn khijâmet 'awrang mâti p bejta 'îni dedaawâj.

7. Dàn ſatelàh ſudah 'ija meng"ûtjap 'ìtu, maka djadîlàh tjiderâ di'antâra 'awrang Farîsij dàn 'awrang TSadûkhij, dàn kabanjâkan 'awrang 'îtu debahagîlah duwa:

8. Kârana ſonggohpawn 'awrang TSadûkhij menjangkal bûkan 'ada bârang khijâmat, dàn bûkan 'ada bârang Melâ"ikat, 'âtaw bârang Rôhh: tetâpi 'awrang Farîsij meng"âkaw kaduwa perkâra 'îtu.

9. Maka djadilah ſawâtu penjarùw besàr: dàn berdirîlah Kâtib p jang deri ſabelàh 'awrang Farîsij, dàn berlâwan p aulah, 'ûdjarnja: bârang djâhat tijâda kâmij mendâpat didâlam mânusija 'îni: dàn djikalaw bârang Rôhh 'âtaw Melâ"ikat ſudah meng"ûtjap kapadânja, djânganlah kâmij melâwan 'Allah.

10. 'Adapawn ſatelàh ſudah djâdi tjiderâ besàr, maka Panggrîbu, jang tâkotlah Pawlus 'âkan detjârik 'awleh marîka îtu, sûrohlah laſjkar p 'ìtu tûron merabùt dija deri tengah p marîka 'ìtu, dàn membâwa dija kadâlam pâgar pantarâ"an.

11. Maka pada mâlam jang dâtang 'adâlah mahâ Tûhan hhâdlir padânja, dàn ſabdâlah: pertataplah hatîmu, jâ Pawlus. Kârana ſeperti 'angkaw ſudah berſjaksi 'âkan dâku di-Jerûſjalejm, demikijenlah lâgi hâros 'angkaw berſjaksi di-Rawmâ.

12. Dàn ſatelàh ſudah sijang hârij, maka bârang 'awrang deri pada 'awrang Jehûdij berbowatlah ſawâtu perhubôngan, dàn meng"aramkanlah dirînja, 'ûdjarnja: tijâda 'ija mâwu mâkan, dàn tijâda 'ija mâwu minom, ſebulòm 'ija ſudah membûnoh Pawlus.

13. Maka marîka 'ìtu 'adâlàh lebèh deri pada 'ampat pûloh 'awrang jang ſabitjâra ſudahlah berbowat perſompâhan 'îni.

14. Jang pergîlah kapada kapâla p 'Imâm dàn Sjujûch, dàn katâlah: dengan kakarâman kâmij ſudah meng"aramkan dîrij kâmij tijâda mâwu ſantap 'apa p, ſabulòm kâmij ſudah membûnoh Pawlus.

15. Sakârang pawn hendakhlah kâmu 'îni bersâma p dengan madjlis Sjerîf menjatâkan pada Panggrîbu, ſopâja pada ka"ejsôl an harinja dehîlirkannja dija kapada kâmu. ſa"awleh p kâmu mâwu mâkin menjîdikh dengan lebèh ſakhsâma 'âkan ſegala hhâl 'alhwâlnja: maka kâmij 'îni 'ada ſadija 'âkan membûnoh dija dihûlu deri pada 'ija ſampej kapadà kâmu.

16. 'Adapawn demi 'ânakh lâki p sûdâra parampuwan Pawlus menengar peng"adângan 'îni,

maka dâtanglah 'ija, dán mâſokhlah kadâlam pâgar paṫantarâ"an memberita 'itu pada Pawlus.

17. Maka Pawlus pawn panggillah ſa"awrang deri pada ſegala Pengrâtus berdâtang, dán katâlah: bawâlah 'awrang mûda 'ini kapada Pangribu; kârana padânja 'ada bârang chabâr 'âkan memberita 'itu padânja.

18. 'Arkijen maka 'ija pawn 'ambillah membâwa dija kapada Pangribu, dán katâlah: Pawlus 'awrang jang terbulongguw 'itu ſudah memanggil bejta berdâtang, dán ſudah minta bejta membâwa 'awrang mûda 'ini kapadâmu, jang padânja 'ada bârang chabâr 'âkan meng"atâkan 'itu padâmu.

19. 'Adapawn Pangribu 'itu 'ambillah dija pegàng tângannja, dán hâbis 'ija menjilah kapada ſatampat, bertanjâlah 'ija: 'apâtah chabâr 'itu jang 'ada padâmu 'âkan memberita padâku?

20. Maka ſombahlah 'ija: bahuwa 'awrang Jehûdij ſudah muwâfakhat minta padâmu, ſopâja pada ka"ejsôkan harinja 'angkaw menghilirkan Pawlus mâſokh madjlis, sa"awleh p marika 'itu dengan lebèh ſakhsâma mâwu memeriksâ"ij'âkan bârang hhâl 'akhwâlnja.

21. Tetâpi djânganlah 'angkaw 'ini pertjâja pada marika 'itu. Kârana lebèh deri pada 'ampat pûloh lâki p deri pada marika 'itu meng"âdang padânja, jang ſudah meng"aramkan dirinja tijâda mâwu mâkan, dán tijâda mâwu minom, ſabulom 'ija ſudah membûnoh dija: maka ſakârang marika 'itu 'ada ſadija menantikan ſudîmu.

22. 'Arkijen maka Pangribu 'itu lepaskanlah 'awrang mûda 'itu pûlang, ſambil berpasàn padânja, djângan meng"atâkan pada bârang ſa"awrang, bahuwa 'angkaw ſudah menjatâkan ſegala perkâra 'ini kapadâku.

23. Dán hâbis 'ija memanggil bârang duwa 'awrang deri pada ſegala Pengrâtus 'itu berdâtang, katâlah 'ija: hhâdlirkanlah duwa râtus 'awrang laſjkar, ſopâja marika 'itu pergi berdjâlan ſampej ka-KHajtſarijâ, lâgi tûdjoh pûloh 'awrang berkûda, dán duwa râtus 'awrang pertikâman, kalàkh pada djàm jang katiga deri pada mâlam.

24. Dán bejarlah marika 'itu berlangkap babarapa kandarâ"an, ſopâja denâjikkannja Pawlus ka"âtasnja, dán debawâkannja dija dengan ſadjahatarâ kapada 'Adapâti Fejlikis.

25. Maka desûratnja ſakeping risâlet, jang demikijen 'ini karângannja:

26. Salâm dozâ 'Iklawdijus Lusijâ dâtang kapada Fejlikis 'Adapâti jang 'âmat zazîz.

27. Sedàng lâki p 'ini ſudahlah tertangkap 'awleh 'awrang Jehûdij, dán nanti debûnoh 'awleh marika 'itu, maka bejta ſudah berdâtang dengan laſjkar p membanton dija, hâbis bejta depel"âdjârij bahuwa 'awrang Rawmâwij 'adânja.

28. Dán ſedáng bejta ſukâlah meng'atahuwij perkatâ"an, dengan jang mâna 'awrang menudôhij dija, maka bejta bawâlah dija kadâlam madjlisnja.

29. Jang bejta ſudah mendâpat detudôhij 'âtas bârang mas"âlet Tawrâtnja, hânja bûkan 'ada bârang penudôhan, jang 'awlehnja hâros 'ija mâti debûnoh 'âtaw debulonggûkan.

30. 'Adapiwn ſatelàh ſudah denjatâkan padâku, bârang motslelhat nanti de"adâkan 'awleh 'awrang Jehûdij 'âtas lâki p 'îni, maka ſabantar djûga bejta ſudah menjûroh dija kapadâmu: ſambil berpasàn pada ſegala penûdohnja meng"atâkan berhadâpan 'angkaw bârang dazwâj 'âtasnja. THûbej laka.

31. 'Arkijen maka ſegala laſjkar ſeperti bârang jang telàh terpasàn padânja 'îtu 'ambillah Pawlus, dán bawâlah dija pada mâlam 'îtu kapada 'Antîpatris.

32. Maka pada ka"ejsôkan harînja, ſatelàh ſudah deberînja 'awrang berkûda 'îtu ber"angkat ſertânja, pûlanglah marîka 'îtu kapada pâgar patantarâ"an.

33. Jang, ſatelàh hâbis 'ija mâſokh kadâlam KHajtſarijâ, dán ſarahkan risâlet 'îtu kapada 'Adapâti, lâgi ſudah menghâdapkan Pawlus kapadânja.

34. Dán hâbis 'Adapâti membâtja risâlet 'itu, maka bertanjâlah 'ija, deri pada walât mâna djadînja, dán hâbis 'ija meng"atahuwij bahuwa Kilikijâ 'itu tampat djadînja,

35. Berſabdâlah 'ija: 'âku hendakh menengar dîkaw, 'apabîla lâgi ſegala penûdohmu ſudah dâtang kamârij, maka desûrohnja dija 'îtu dekurôngij didâlam 'îwân Hejrawdejs.

FATSAL JANG KA XXIV.

1. SAbermûla maka komedijen deri pada lîma hârij tûronlah Hananjâ 'Imâm besàr 'îtu ſerta dengan ſegala Sjujûch, dán ſa"awrang dzalîkh Tertulus namânja, jang ſudah menghâdap kapada 'Adapâti lâwan Pawlus.

2. Dán ſatelàh ſudah 'ija terpanggil, maka mulâ"ilah Tertulus menûdoh, 'ûdjarnja:

3. Bahuwa kâmij ſudah ber"awleh ſantawſa besàr 'awleh parentahmu, dán bahuwa babarapa kabi ljjîkan de"adâkan pada chalîkhah 'îni 'awleh kabidjakhſanâ"anmu, hej Fejlîkis jang 'âmat zazîz, kâmij mendjondjong ſakâli p dán ſaganàp sâna sini dengan ſegala ſjukûr.

4. Tetâpi 'âgar djângan bejta menahânij 'angkaw lebèh lâma, bejta minta 'angkaw menengar kâmij kâta p dengan pûtus, tûrut kamurâhan hatîmu.

5. Kârana kâmij ſudah mendâpat lâki p 'îni 'ada ſawâtu wabâ, dán ſa"awrang jang membângonkan hûro hâra di"antâra ſakalijen 'awrang Jehûdij jang 'ada pada ſaganàp tânah mazmûr: dán ſa"awrang khodâm bidzat ſegala 'awrang Natsrânij.

6. Jang lâgi ſudah tjawba menedjiskan Kaʒbah: jang lâgi kâmij ſudah menangkap, dàn ſudah menghendâkij menghhukumkan dija 'âtas bûnji Tawrât kâmij.

7. Tetâpi berdâtanglah Lussijâ Pangribu 'îtu ſerta, dàn merabutlah dija dengan gâgah besàr deri pada tângan p kâmij:

8. Sambil menjûroh ſegala penûdohnja dâtang menghâdap 'angkaw: deri pada sijâpa hâbis 'angkaw memariksâ"ij hhâlnja, 'angkaw ſendîrij ſampat meng"atahuwij ſegala ſaſawâtu 'îtu jang kâmij 'ini menudôhij 'âtasnja.

9. Maka menjertâ"îlah lâgi 'awrang Jehûdij, 'ûdjarnja: bahuwa ſegala perkâra 'îni 'ada demikijen benarnja.

10. Tetâpi sâhutlah Pawlus, ſatelàh hâbis 'Adapâti melambej padânja 'âkan berkâta: ſedàng pâtek tâhu bahuwa 'angkaw babarapa tâhon lamânja ſudah 'ada hhâkim jang memarentahkan chalîkhah 'îni, maka dengan hâti lebèh barânij pâtek membâwa ʒudzur 'âkan hhâldîrij pâtek.

11. Sedàng 'angkaw ſampat meng"atahuwij, bahuwa bûkan 'ada lebèh deri pada duwa belàs hârij, deri pada tatkâla pâtek ſudah mûdikh hendakh ſombah ſujûd di-Jerûſjalejm.

12. Maka marîka 'îtu ſudah tijâda mendâpat pâtek didâlam Kaʒbah berkâta p kapada bârang ſa"awrang, 'âtaw meng"adâkan bârang peng"arûmâwan raʒijet, tijâda didâlam Kanîſah p, dàn tijâda didâlam negerìj:

13. Dàn tijâda marîka 'îtu ſampat mendalîlkan, bârang jang 'ija ſakârang menudôhij 'âtasku.

14. Tetâpi pâtek meng"âkaw 'îni dihadâpanmu, bahuwa pâtek menûrut tsirâth 'itu, jang marîka 'îtu menjebùt bidʒat, demikijen berbowat ʒibâdet pada 'Ilah nejnekh mawjang kâmij, ſambil pertjâja bârang ſakalijen jang ſudah tersûrat didâlam Tawrât, dàn didâlam ſegala sûrat Nabìj p:

15. Sambil mempunjâ"ij 'âſa 'âkan 'Allah, jang marîka 'îtu ſendîrij lâgi menantîkan, bahuwa nanti dâtang khijâmet 'awrang mâti p, mâwu 'awrang jang ʒâdil, mâwu 'awrang jang bûkan ʒâdil.

16. Maka pada hhâl 'îni pâtek meng"uſahâkan dîrij pâtek, 'âkan ſantijâſa ber"awleh ſatâhu hâti jang tijâda memberìj ſjak kapada 'Allah dàn ſegala mânusija.

17. 'Adapawn bânjakh tâhon 'antarânja pâtek ſudah berdâtang menjampejkan babarapa tſedekhah pada 'ummetku, dàn babarapa perſombâhan.

18. Pada hhâl jang mâna pâtek ſudah dedâpat terthâhirkan didâlam Kaʒbah, bûkan dengan raʒijet, dàn bûkan dengan ghawghâ gompar, 'awleh bârang 'awrang Jehûdij deri pada 'Asijâ:

19. Jang ſahârosnja 'ada hhâdlir dihadâpanmu, dàn menûdoh pâtek, djikalaw 'ada padânja bârang daʒwâj 'âtas pâtek.

20. 'Âtaw bejarlah marîka 'îni ſendîrij berkâta, kâluw p 'ija

ſudah mendâpat bârang 'anjâja didâlam pâtek, tatkâla pâtek ſudah berdirij menghâdap madjlis Sjerîf:

21. Melâjinkan 'âkan ſawâtu djûga peng'âta 'ini, jang pâtek ſudah menjarùw berdirij di'antâra marika 'itu: bahuwa pada hhâl khijâmet 'awrang mâti p harîni bejta djûga dedaꜩwâj 'awleh kâmu.

22. 'Adapawn ſatelàh ſudah Fejlikis dengar ſegala perkâra 'ini, maka depertanggohkannja marîka 'îtu, ſabdânja: ſatelàh hâbis dengan lebèh ſakhsâma 'âku meng'atahuwij ſegala hhâl 'alhwâl tsirâth 'ini, manakâla Lusijâ Panggribu 'itu ſudah tûron, 'âku hendakh menjidikh ſegala ſaſawâtu jang kena kâmu.

23. Maka berpaſanlah 'ija pada Penggrâtus 'itu, ſopâja Pawlus detongguwij, dán ber'awleh peng'aluwâ'ian, ſahingga djângan 'ija melârang bârang ſa'awrang deri pada ſegala 'awrangnja jang châts 'îtu berchidmet padânja, 'âtaw berdâtang kapadânja.

24. 'Adapawn komedijen deri bârang hârij, ſatelàh ſudah dâtang Fejlîkis ſerta dengan Derûsilâ binînja, jang 'adâlah ſa'awrang parampuwan Jehûdij, maka desûrohnja panggil Pawlus, lâlu dedengarnja dija berꜩeriterâkan hhâl 'îmân 'âkan 'Elmesêhh.

25. Dán tatkâla 'ija beriwâjet 'âkan hhâl ꜩadâlet, dán nazahân, dán hhukum jang nanti dâtang, maka Fejlîkis, ſedàng 'ija katakôtanlah 'âmat, 'îtu sâhutlah: ſudah ſakârang, pergîlah djûga: maka manakàla ſudah kudâpat bârang ſenàng, 'âku 'âkan memanggil dîkaw menghâdap.

26. Dán ſabâgej lâgi 'adâlah 'ija ber'âſa bahuwa bârang derham 'âkan deberikan padânja 'awleh Pawlus, ſopâja delepaskannja dija pergi: 'awleh ſebàb 'apa lâgi 'ija bânjakh kâli ſudah memanggil dija menghâdap, dán berkâta p ſertânja.

27. Tetâpi ſatelàh ſudah genàp duwa tâhon, maka Fejlîkis ſudah ber'awleh Porkijus Fejstus 'âkan penggantînja: maka Fejlikis, jang hendakh menondjokh kâſeh pada 'awrang Jehûdij, 'itu membejarkanlah Pawlus terbulongguw.

FATSAL JANG KA XXV.

1. 'ADapawn ſatelàh ſudahlah hilir Fejstus mâſokh walât 'îtu, maka komedijen deri pada tîga hârij mûdikhlah 'ija deri pada Khajtſarijâ ka-Jerûſjalejm.

2. Maka 'Imâm besàr, dán ſegala 'awrang mulija di'antâra 'awrang Jehûdij 'îtu menghâdaplah kapadânja melâwan Pawlus, dán memôhonkanlah dija,

3. Sambil meminta kâſeh 'âtasnja, ſopâja depanggilnja dija dâtang menghâdap ka-Jerûſjalejm: ſarâja meng'adâkan peng'adângan 'âkan membûnoh dija 'antâra djâlan.

4. 'Arkijen maka sâhutlah Fejstus: bahuwa Pawlus de-

tongguwij di-KHajtſârijâ, tetâpi dirînja nanti ber'angkat lakàs p kasâna.

5. Sebàb 'îtu, katâlah 'ija, djikalaw 'ada bârang 'awrang di'antâra kâmu jang bawleh pergi, bejarlah marîka 'îtu tûron sâma p, ſopâja, djikalaw 'ada bârang jang kadapâtan dâlam lâki p 'îni, 'ija menûdoh dija.

6. Dàn ſatelàh ſudah 'ija berlambâtan di'antâra marîka 'îtu bûkan lebèh deri pada ſapûloh hârij lamânja, maka tûronlah 'ija ka-KHajtſarijâ, dàn pada ka'ejsôkan harînja dûdokhlah ija di'âtas malhkamet, dàn sûrohlah Pawlus dibâwa menghâdap.

7. Dàn ſatelàh ſudah 'ija berdâtang kasâna, maka berdirîlah ſegala 'awrang Jehûdij jang ſudahlah tûron deri pada Jerûſſalejm 'îtu kuliling dija, dengan membâwa penudôhan bânjakh dàn baràt 'âtas Pawlus, bârang jang tijâda marîka 'îtu ſampat mendalîlkan.

8. Sedàng 'ija membâwa zudzurnja demikijen: bahuwa ſudah tijâda bejta berdawſa 'apa p kapada Tawrât 'awrang Jehûdij, dàn tijâda kapada Kazbah, dàn tijâda kapada KHajtſar.

9. Tetâpi Fejstus, jang hendakh menondjokh kâſeh pada 'awrang Jehûdij, 'îtu sâhutlah pada Pawlus, dàn ſabdâlah: mawûkah 'angkaw mûdikh ka-Jerûſſalejm, dàn dihadâpanku delhukumkan disâna 'âkan ſegala perkàra 'îni?

10. Maka ſombahlah Pawlus: pâtek 'ada berdirij dihadâpan malhkamet KHajtſar, dimâna hâros pâtek delhukumkan: pada 'awrang Jehûdij ſudah tijâda pâtek berbowat 'anjâja, ſeperti 'angkaw 'îni lâgi tâhu bâjik p.

11. Kârana djikalaw pâtek berbowat 'anjâja, dàn ſudah meng'ardjâkan bârang jang mustalhakh pada mawt, tijâda pâtek 'anggan mâti debûnoh: tetâpi djikalaw bûkan 'ada bârang 'apa benàr deri pada ſegala ſalawâtu jang marîka 'îtu menudôhij 'âtasku, maka ſa'awrang pawn tijâda dâpat ſarahkan pâtek pada marîka 'ìtu dengan ſakâſeh p. Pâtek 'istighâtz kapada KHajtſar.

12. Tatkâla 'ìtu sâhutlah Fejstus; ſatelàh hâbis 'ija berkâta p dengan mustaſſjâr: ſudahkah 'angkaw 'istighâtz kapada KHajtſar? 'angkaw djûga 'akan pergi menghâdap KHajtſar.

13. 'Adapawn ſatelàh ſudah lâlu babarapa hârij, dâtanglah Râdja 'Agripâ dàn Berniîkej ka-KHajtſarijâ, hendakh memberij ſalâm pada Fejstus.

14. Dàn ſatelàh ſudah 'ija berlambâtan disâna bânjakh hârij lamânja, maka Fejstus ſudah menûtor pada Râdja ſegala perkatâ'an jang kena Pawlus, 'ûdjarnja: 'ada desîni ſa'awrang lâki p, jang ſudah debejarkan terbulongguw 'awleh Fejlîkis:

15. 'Awleh kârana sijâpa, tatkâla 'adâlah 'âku di-Jerûſſalejm, ſegala kapâla 'Imâm dàn Sjujûch 'awrang Jehûdij ſudah menghâdap menontut hukum mawt 'âtasnja.

16. Pada sijâpa ’âku ſudah menjâhut, bahuwa bûkan ’ada ’zâdet pada ’awrang Rawmâwij ſarahkan bârang ſa’awrang dengan ſakâſeh p ’âkan debûnoh, dihûlu deri pada ’awrang jang detûdoh ’îtu ſudah mendâpat ſegala penûdohnja berhadâpan dengan dija, dan ſudah ber’awleh tampat zudzur ’âkan ḥâl dazwânja.

17. ’Adapawn ſatelàh ſudah marika ’îtu berhimpon kamârij, maka ’âku dengan tijâda memberij pertanggôhan pada hârij jang dâtang ſudah dûdokh di’âtas maḥkamet, dàn ſudah sûroh lâki p ’îtu dibâwa menghâdap.

18. ’Âkan sijâpa ſegala penûdohnja jang ḥâdlir ſudah tijâda membâwa bârang perkatâ’an deri pada ſegala ſaſawâtu, jang ſeperti ’âku ’îni ſudahlah berſangka:

19. Tetâpi ’adâlah padânja bârang mas’âlet ’âkan dijânatnja jang châts ’âtasnja, dàn ’âkan ſa’awrang Zisâj. jang telàh mâti, jang Pawlus ſudah meng’atâkan ’ada hîdop.

20. Dàn tatkâla ’âku ’îni ’adâlah huwas ’âkan pemariksâ’an ḥâl ’îni, katâlah ’âku, kâluwp ’ija mâwu pergi ka-Jerûſjalejm, dàn delḥukumkan disâna ’âkan ſegala perkâra ’îni.

21. Maka tatkâla Pawlus ’istighâtz ’âkan dirînja detongguwij kapada mazrifet duli ḥadlret jang mahâ mulija, maka ’âku, ſudah sûroh dija detongguwij, ſahingga mâna ’âku menjûroh dija pergi kapada KHajſar.

22. Maka berkatâlah ’Agripâ kapada Fejstus: ’âku ſendîrij lâgi ſuka menengar mânusija ’îtu. Maka berkatâlah ’ija: ’ejſokh ’angkaw ’âkan menengar dija.

23. ’Arkijen maka pada ka’ejsôkan harînja, ſatelàh ſudah dâtang ’Agripâ dàn Bernîkej dengan bânjakh kabesâran, dàn ſudahlah mâſokh kadâlam penghadâpan ſerta dengan ſegala Panggribu, dàn ſegala lâki p jang ’ada ’awrang besàr p dâlam negerìj ’îtu, terbawâlah Pawlus menghâdap ’âtas penjûroh Fejstus.

24. Maka berkatâlah Fejstus: jâ Râdja ’Agripâ, dàn ſamowa lâkip jang ’ada ḥâdlir desîni ſerta kâmij, kâmu memandang ’awrang ’îni, ’âkan sijâpa ſaganàp kabanjâkan ’awrang Jehûdij ſudah memôhonkan tûlong kapadâku mâwu di-Jerûſjalejm mâwu desîni, ſambil berterijakh, bahuwa tijâda hâros ’ija hidop lâgi.

25. Tetâpi ’âku ’îni ſudah mendâpat, bahuwa ſudah tijâda ’ija meng’ardjâkan bârang jang mustaḥakh pada mawt, dàn ſedàng ’ija ſendîrij lâgi ſudah ’istighâtz kapada duli ḥadlret jang mahâ mulija, maka ’âku ſudah berkîra menjûroh dija pergi.

26. ’Âkan sijâpa tijâda ’âku tâhu menjûrat kapada duli jang depertuwan bârang jang njâta ’îtu: ſebàb ’îtu ’âku ſudah menghâdapkan dija kapada ſegala kâmu, dàn ’istemejwa kapadâmu,

jâ Râdja 'Agrip̄â, ſopâja tatkâla hâbis djâdi pem̄ariksâ''an, 'âku tâhu menjûrat bârang 'ap̄a.

27. Kârana 'âku ſangka tijâda berpatûtan menjûroh ſa''awrang jang terbulongguw pergi, melâjinkan 'âku lâgi berìj tâhu ſegala pen̄udôhan jang 'ad̄a 'âtasnja.

FATSAL JANG KA XXVI.

1. SAbermûla mak̄a berſabdâlah 'Agrip̄â kapad̄a Pawlus: 'angkaw ber''awleh kaluwâſan 'âkan kâta p dengan membenarkan lhâl ſendirîmu. Tatkâla 'îtu mak̄a Pawlus 'ondjolkhlah tângannja, dán bawâlah ʓudzurnja.

2. Pâtek kirap kan ſendirîku berbahagij̄a, jâ Râdja 'Agrip̄â, bahuw̄a harîni pâtek nanti membâwa ʓudzur dihadâpanmu 'âkan bârang ſakalij̄en jang 'âtasnja pâtek dedaʓwàj 'awleh 'awrang Jehûdij.

3. 'Istemejwa ſedàng patek tâhu, bahuw̄a 'angkaw 'ada meng''atahuw̄ij ſakalij̄en ʓâdet dán màs''âlet jang di''antâra 'awrang Jehûdij. Sebàb 'îtu pâtek minta padâmu, 'angkaw men̄engar pâtek dengan pandjang hatîmu.

4. 'Adapawn 'âkan kahidôpanku der̄i pad̄a kamudâ''anku, jang der̄i pad̄a mulânja ſud̄ah 'ad̄a di''antâra 'um̄etku di-Jerûſjalejm, 'ìtu dekatahuw̄ij ſakalij̄en 'awrang Jehûdij:

5. Jang dihûlu ſud̄ah meng''enàl pâtek der̄i ſalamânja, (djik̄alaw marîka 'ìtu mâwu memberìj ſjaksi) bahuw̄a pâtek ſud̄ah hîdop tjâra 'awrang Farîsij men̄ûrut kahalûſan bidʓat 'agam̄a kâmij:

6. Mak̄a ſakârang pâtek berdîrij dán dedaʓwàj pad̄a lhâl 'âſa perdjandji''an, jang telàh deberìj 'awleh 'All̄ah pad̄a nejnekh mawjang kâmij.

7. Kapad̄a jang mâna kaduw̄a belàs hulubangſa kâmij, jang ſantijâſa mâlam dán sij̄ang berbow̄at ʓibâdet, 'ìtu ber''âſa 'âkan ſampej: pad̄a lhâl 'âſa jang mâna, jâ Râdja 'Agrip̄â, pâtek didaʓwàj 'awleh 'awrang Jehûdij.

8. 'Ap̄a? dekîra p kankah di''antâra kâmu 'ìtu 'ada bârang jang tijâda kapertjajâ''an, bahuw̄a 'All̄ah membangkitkan 'awrang mâti p?

9. Songgoh p ſangkâlah pâtek 'îni dengan ſendir̄îku, bahuw̄a ſud̄ahlah hâros pâtek meng''ardjâkan bab̄arap̄a perkâra jang lâwan pad̄a nâma ʓîsàj Nâtsirij.

10. Bârang jang pâtek lâgi ſud̄ah berbow̄at di-Jerûſjalem: ſahingga pâtek 'îni ſud̄ah kûrongkan bânjakh 'awrang der̄i pad̄a ſegal̄a walìj kadâlam pandjâra, hâbis pâtek tarîma kawâſa der̄i pad̄a kapâla p 'Imâm: dán 'ap̄abîla marîka 'îtu terbûnohlah pâtek ſud̄ah memberìj kaſûdij̄anku.

11. Mak̄a dengan ſjiksâkan marîka 'îtu bânjakh kâli pad̄a tij̄ap Kanîſah pâtek ſud̄ah pakhsâkan dij̄a menghôdjat: dán dengan garàm 'âkan marîka 'ìtu terlâlu sângat pâtek ſud̄ah menghambat dij̄a, 'îtupawn ſampej kapad̄a negerìj p jang diluw̄ar.

12. 'Antâra jang mâna ſedang lâgi pâtek berdjâlan ka-Daméſekh dengan kawâſa dán wakâlet, jang pâtek ſudahlah ber"awleh deri pada kapâla ϸ 'Imâm,

13. Pada tengah hârij 'antâra djâlan, jâ Râdja, pâtek ſudah melihat ſawâtu tjahâja deri dâlam lângit, jang lebèh besàr deri pada ſinar matahârij, 'îtu bergomirlâpan kuliling pâtek, dán ſegala 'awrang jang berdjâlan ſertâku.

14. Dán ſatelàh ſudah ſamowa kâmij djâtoh terdjurûmis kabûmi, dengarlah pâtek ſawâtu ſawâra jang meng"ûtjap kapadâku, dán berſabda dengan bahâſa Xibrânij: hej Sjâ"ûl, Sjâ"ûl, meng"apa 'angkaw menghambat 'âku? sûkarlah padâmu tandang dengan tûmitmu kapada tjâtjakhϸ.

15. Maka ſombahlah pâtek 'îni: sijapâkah 'adâmu, jâ Tûhan? maka ſabdâlah 'ija: 'âku 'îni 'ada Xîsàj jang 'angkaw menghambat.

16. Tetâpi bângonlah 'awlehmu terdîrij di"âtas kâki ϸ mu: kârana 'âkan makhtsûd 'îni 'âku ſudah kalihâtan padâmu, hendakh bertantûkan 'angkaw mendjâdi châdim, dán ſjâhid 'âkan ſegala perkâra ϸ, bâjik jang 'angkaw ſudah melihat, bâjik jang 'awlehnja lâgi 'âku 'âkan kalihâtan padâmu:

17. Sambil melûputkan 'angkaw deri pada khawm 'îni, dán deri pada CHalâjikh, kapada sijâpa ſakârang 'âku meng"ûtus 'angkaw,

18. 'Âkan membûka mâta ϸ nja, dán tawbatkan marika 'îtu deri pada kalàm kapada tarang, dán deri pada kawâſa Sjejthân kapada 'Allah: ſupâja marika 'îtu ber"awleh ka"ampônan dawſa ϸ, dán ſawâtu pegângan pusâka di"antâra ſegala 'awrang jang telàh dekhuduskan, 'awleh 'îmân 'âkan dâku.

19. Sebàb 'îtu, jâ Râdja 'Agripâ, ſudah tijâda pâtek durhâka kapada pang"alihâtan ſamâwij 'îtu:

20. Tetâpi dihûlu pada ſegala 'awrang jang 'ada di-Daméſekh, dán di-Jerûſjalejm, dán ſadjûrus ſaganàp benowa ditânah Jehûdâ, dán pada ſegala CHalâjikh pâtek ſudah memberîta marîka 'îtu menjasàl dán tawbat kapada 'Allah, ſambil meng"ardjâkan kardja ϸ jang lâjikh 'âkan tawbat.

21. 'Awleh kârana ſegala perkâra 'îni 'awrang Jehûdij ſudah menangkap pâtek didâlam KaXbah, dán ſudah tjawba hendakh membûnoh pâtek.

22. Tetâpi pâtek, jang ſudah ber"awleh tawfîkh deri pada 'Allah, berdîrij ſampej kapada hârij 'îni, ſambil berſjaksi mâwu pada 'awrang kitjil mâwu pada 'awrang besàr: tijâda meng"atâkan bârang 'apa lâjin deri pada jang ſegala Nabij dán Mûsàj ſudah meng"ûtjap 'îtu nanti djâdi:

23. JaXnij, bahuwa ſahârosnja 'Elmesêkh merasâ"ij ſangsâra, dán bahuwa 'ija, jang mûla deri pada khijâmet 'awrang mâti ϸ, nanti

memberîta ſawâtu tarang pada khawm 'îni. dán pada ſegala CHalâjikh.

24. 'Adapawn tatkâla 'ija membâwa ſegala perkâra 'îni 'âkan ɛudzúrnja, maka berkatâlah Fejstus dengan njâring ſawarânja: 'angkaw 'ada gîla, jâ Pawlus: bânjakh ɛilmûmu membâwa dîkaw kapada kagilâ"an.

25. Tetâpi ſombahlah 'ija: pâtek bûkan 'ada gîla, jâ Fejstus jang 'âmat ɛazîz, hânja pâtek meng"ûtjap kâta p jang lhalkh dán tsalkh.

26. Kârana Râdja meng"atahuwij ſegala perkâra 'îni, kapada sijâpa lâgi pâtek meng"ûtjap dengan kaluwâſan hâti: kârana tijâda pâtek pertjâja bahuwa bârang ſawâtu deri pada ſegala perkâra 'îni 'ada terſembûnji deri padânja: kârana lhâl 'îni bûkan djâdi dâlam ghajb.

27. Pertjajâkah 'angkaw, jâ Râdja 'Agripâ, 'âkan ſegala Nabîj? pâtek tâhu bahuwa 'angkaw pertjâja.

28. Maka berſabdâlah 'Agripâ kapada Pawlus: kûrang ſedikit 'angkaw membûdjokh 'âku mendjâdi ſa"awrang Mesêlhij.

29. Maka ſombahlah Pawlus: 'âtas tjitâku deberij 'Allah kirânja, ſopâja, bâjik pada ſedikit, bâjik pada bânjakh, bûkan 'angkaw sâhja, hânja lâgi ſamowa 'awrang jang harîni menengar pâtek 'itu mendjâdi 'awrang jang demikijen perînja, ſeperti pâtek 'îni 'ada, katjuwâli bulongguw p 'îni.

30. Dán ſatelàh ſudah dekatâkannja ſegala perkatâ"an 'îni, maka bângonlah Râdja, dán 'Adapâti, dán Bernîkej, dán ſegala 'awrang jang ſudahlah dûdokh ſertânja:

31. Dán hâbis marika 'îtu menjîſah meng"ûtjaplah 'ija ſa"awrang kapada ſa"awrang, 'ûdjarnja: bahuwa mânusija 'îni ſudah tijâda meng"ardjâkan bârang 'apa, jang mustalhalkh pada mawt 'âtaw bulongguw p.

32. Maka berkatâlah 'Agripâ pada Fejstus: mânusija 'îni ſudah bawleh delepaskan pergi, djikalaw ſudahlah tijâda 'ija 'istighâtz kapada KHajſar.

FATSAL JANG KA XXVII.

1. SAbermûla ſatelàh ſudahlah terpâjuw, bahuwa kâmij 'âkan berlâjer ka-'Îthalijâ, maka deſarahkannja Pawlus, dán bârang 'awrang lâjin p jang terbulongguw 'îtu pada ſa"awrang Pengrâtus Jûlijus namânja, deri pada pasûkan duli lhadlret jang mahâ mulija.

2. Dán ſatelàh ſudah kâmij nâjik ſabowah kapal deri 'Adramutej, ſedàng kâmij nanti berlâjer menjûſur ſegala rantuw 'Asijâ, maka kâmij ſudah meng"ârong, dán ſerta kâmij 'adâlah 'Ariſtarchus 'awrang Malhedawnij jang deri TSeſalawnikej.

3. Maka pada hârij jang dâtang singgahlah kâmij ka-TSîdawn. Maka Jûlijus, jang berdjînakh p an dengan Pawlus, 'îtu berîlah dija pergi mendâpatkan

tſolhbat p, 'âkan deperbijajâkan 'awlehnja.

4. Dán ſatelàh ſudah kâmij meng'ârong deri sâna, maka berlâjerlah kâmij menjûſur KHibris, 'awléh kârana 'ângin 'adâlah dihaluwan.

5. Dán ſatelàh ſudah kâmij berlâjer ſadjûrus lawûtan jang menjûſur Kilikijâ dán Pamfulijâ, maka singgahlah kâmij ka-Murâ di-Lukhijâ.

6. Dán ſatelàh ſudah Pengrâtus mendâpat disâna ſawâtu kapal deri 'Iskanderijâ, jang hendakh berlâjer ka-'Îthalijâ, maka 'ija sûrohlah kâmij nâjik kadâlamnja.

7. 'Adapawn 'apabîla babarapa hârij lamânja kâmij berlâjer terlâlu lambat, dán sûkar djûga kâmij ſampej berbetûlan dengan 'Iknîdus, ſedàng 'ângin tijâda melûluskan kâmij, maka berlâjerlah kâmij menjûſur 'Ikhrithis berbetûlan dengan Salmawnej.

8. Dán ſedàng kâmij berlâjer sûkar melaluwij dija 'itu, maka dâtanglah kâmij mâſokh ſawâtu rantuw jang bernâma Bandil bisèj, jang padânja negerìj Laſejâ 'adâlah dekàt.

9. 'Adapawn ſatelàh babarapa walkhtu ſudah lâlu, dán ſakârang palajâran 'ada punòh bahâja, 'istemejwa 'awléh kârana ſakârang hârij râja powâſa ſudah lampoh, maka Pawlus pawn meng'îngatkanlah,

10. Dán katâkanlah pada marika 'itu: hej kâmu lâki p, bejta melîhat bahuwa palajâran nanti djâdi dengan kaſusâhan dán karugijan bânjakh, bûkan sâdja pada mowâtan dán pada kapal, hânja lâgi pada dîrij kâmij.

11. Tetâpi Pengrâtus 'itu pertjajâlah lebèh 'âkan djûro mûdij dán 'âkan nachawda deri pada 'âkan bârang jang dekatâkan 'awleh Pawlus.

12. 'Adapawn ſedàng bandil 'itu bûkan 'ada bâjik tampatnja 'âkan tinggal disîtu ſontokh mûsim bah, maka terbânjakh marika 'îtu kîra p lah bâjik 'âkan meng'ârong lâgi deri sâna, kâluw p mudah p an dâpat 'ija singgah ka-Fûnîkis 'âkan tinggal desîtu ſontokh mûsim bah: kârana bahuwa 'adâlah 'îtu ſawâtu bandil 'Ikhrîthis, jang menghâdap bârat dâja dán bârat lâwut.

13. Dán ſedàng 'ângin ſalâtan bertijop ſepìj p, maka ſangkâlah 'ija bahuwa telàh deper'awlehnja makhsûdnja, dán hâbis 'ija membongkarlah sâwoh berlâjerlah 'ija dekàt bersîsij 'Ikhrîthis.

14. Tetâpi tijâda barapa lâma 'antarânja maka timpâlah pada pûlaw 'îtu ſawâtu 'ângin pûting balijong, jang namânja 'awtâra tîmor.

15. Dán tatkâla kapal 'îtu pîpir terſambar 'awlehnja, dán tijâda ſampat menjûſul 'ângin, maka kâmij pawn bejarkanlah bagîtu djûga, dán berhânjut p anlah.

16. Dán tatkâla kâmij pergi berlâjer desîsij ſawâtu pûlaw kitjil jang bernâma 'Iklawdâ, sûkar p djûga kâmij ſudah ſampat berdâpat ſampan.

17. Dán ſatelàh hâbis 'awrang

menâjikkan dija 'îtu, maka de"upajâkannjâlah ſaſawâtu jang bergûna 'âkan membârot kapal 'îtu: dán ſedàng marika 'îtu tâkot bijas terdampar pada gôſong Surtis, maka 'ija pawn tûronkanlah lâjer, dán berhânjut p anlah bagitu djûga.

18. Dán ſedàng kâmij delinggangkan sângat p 'awleh 'ângin ribut, maka pada hârij jang dâtang 'awrang ſudah berlakûkan tjampakh p an:

19. Dán pada hârij jang katiga kâmij dengan tângan p kâmij ſendirij ſudah tjampakhkan babarapa ſerba kapal:

20. Dán ſedàng tijâda kalihâtan matahârij, dán tijâda bintang p ſampej babarapa hârij lamânja, dán ſawâtu 'ângin ribut jang tijâda kitjil menimpa kâmij, maka pada wakhtu 'îtu pûtuslah ſaganàp 'âſa kâmij 'âkan delepaskan.

21. Dán manakâla lâma p 'awrang ſudahlah tinggal dengan kûrang mâkan, tatkâla 'itu berdirîlah Pawlus ditengah p marika 'îtu, dán katâlah: hej 'awrang lâki p, ſonggohpawn ſudahlah jogija kâmu dengar p an 'âkan bejta; ſopâja djângan meng"ârong deri pada 'Ikhrithis, dán memaliharâkan dîrij kâmij deri pada kaſuſâhan dán karugijan 'îni:

22. Tetâpi pada ſakârang 'îni bejta memberij bitjâra pada kâmu 'âkan pertatàp hatîmu: kârana tijâda 'âkan djâdi bârang kahilângan dîrij ſa"awrang deri pada kâmu, hânja kapal djûga.

23. Kârana pada mâlam 'îni djûga ſudah lhâdlir padâku ſa"awrang Melâ"ikat 'Allah, jang paſûrohnja bejta 'ada, pada sijâpa pawn bejta berbowat 'ibâdet,

24. Sabdânja: djânganlah tâkot, jâ Pawlus, ſahârosnja 'angkaw dehâdapkan kapada KHajſar: maka bahuwa ſaſonggohnja 'Allah ſudah karunjâkan padâmu ſamowa 'awrang jang berlâjer ſertâmu.

25. Sebàb 'itu pertataplah hatimu, hej 'awrang lâki p: kârana bejta pertjâja 'äkan 'Allah, bahuwa 'âkan djâdi demikijen 'îni, ſabagimâna ſudah detûronkan fermân kapadâku.

26. Tetâpi tadâpat tijâda kâmij bijas terdampar kapada ſawâtu pûlaw.

27. 'Adapawn ſatelàh ſudah dâtang mâlam jang ka"ampat belàs, ſedàng kâmij berhânjut p an kasâna kamârij dâlam ſâwut 'Adrijâ, maka ſakîra p pada tengah mâlam ſangkâlah 'awrang kapal bahuwa bârang dârat 'ada dekàt padânja.

28. Dán hâbis 'ija membowang bâtu lôga, maka dedâpatnja duwa pûloh depa dâlamnja: dán hâbis 'ija pergi ſedikit kahadâpan, dán pûla membowang bâtu lôga, maka dedâpatnja lîma belàs depa dâlamnja.

29. Maka marika 'itu, jang tâkot 'ija 'âkan bijas terdampar pada bârang tampat berkârang, lâbohkanlah 'ampat sâwoh deri pada buritan, dengan tjita p 'âkan hârij kasijângan.

30. Tetâpi tatkâla 'awrang

kap̄al ſukâlah lârij der̄i dâlam kap̄al, ſambil men̄ûronkan ſampan kádâlám lâwut, pûra p ſarâſa marîka 'îtu mâwu meng″aluw̄arkan sâwoh p der̄i pada haluw̄an,

31. Mak̄a berkatâlah Pawlus pad̄a Panggrâtus dán pad̄a ſegala laſjkar; djik̄alaw marîka 'îni tijâda tinggal didâlam kap̄al, kâmu 'îni tijâda dâpat delepaskan,

32. Tatkâla 'îtu bârang laſjkar ſud̄ah pôtong tâli p ſampan, lâlu memberìj dija 'îtu gûgor kabâwah.

33. Dán pad̄a 'antâra mâwu sijang hârij, mak̄a Pawlus pawn meng″âdjakhlah ſakalijen 'awrang 'îtu 'âkan ſantap rezikhij, 'ûdjarnja: ſud̄ah ſakârang hârij 'îni hârij jang ka″ampat belàs, bahuw̄a kâmu ſud̄ah bertſabàr dán bertâhan dengan kûrang mâkan, dán dengan kûrang ſantap rezikhij:

34. Sebàb 'îtu bejta meng″âdjakh kâmu 'âkan ſantap rezikhij: kârana 'îtu 'ad̄a bergûna 'âkan ſalâmat kâmu: kârana 'âkan bârang ſa″awrang der̄i pad̄a kâmu ſahelèj rambot tijâda 'âkan lûroh der̄i pad̄a kapalânja.

35. Dán ſatelàh ſudah 'ija meng″atâkan ſegala perkâra 'îni, dán meng″ambil rawtij, mak̄a 'ija meng″ûtjaplah ſjukûr kapad̄a 'Allah dihadâpan ſakalijen 'awrang 'îtu: mak̄a hâbis depitjahkannja 'îtu bahâruw 'ija mâkan.

36. Dán ſatelàh ſud̄ah ſamow̄a marîka 'îtu ſedàp hatînja, mak̄a lâgi 'ija ſendîrij ſud̄ah ſantap rezikhij.

37. 'Ad̄apawn didâlam kap̄al 'îtu 'ad̄âlah kâmij ſamow̄a 'awrang bârang duw̄a râtus tûdjoh pûloh 'anàm.

38. Dán hâbis marîka 'îtu djâdi kinnjang dengan rezikhij, mak̄a detimbulkannja kap̄al 'îtu mentjampakhkan gendom kádâlam lâwut.

39. Mak̄a tatkâla ſud̄ah sijang hârij tijâda dekenalnja tânah 'îtu: tetâpi detintangnja ſawâtu telòkh jang berpantej râta, jang kapad̄ânja marîka 'îtu ſud̄ah fikir bagik, djik̄alaw bawleh djûga, mendamparkan kap̄al 'îtu.

40. Dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu pôtong tâli p sâwoh 'îtu pûtus, mak̄a deberîkannja 'îtu kalawûtan, ſambil meng″awrejkan peng″îkat p kamûdij: dán ſatelàh ſudah detâriknja lâjer 'âgong men̄ambang 'îtu tûrut 'ângin, maka detujûnja kapantej 'îtu.

41. Tetâpi ſedàng marîka 'îtu djâtohlah terdampar kapad̄a ſawâtu beting, dimâna 'ombakh lâwut meng″âlun pad̄a kaduw̄a ſihakhnja, mak̄a dedampakhkannja kap̄al 'îtu: ſahingga haluw̄an pawn dûdokhlah tatàp, dán tinggallah tijâda tergaràkh, tetâpi burîtan 'îtu terpitjahlah 'awleh gâgah 'ombakh p.

42. 'Ad̄apawn ſegal̄a laſjkar 'îtu bitjarânja 'adâlah 'âkan membûnoh ſegal̄a 'awrang jang terbulongguw 'îtu, ſopâja djangan bârang ſa″awrang hâbis 'ija lûput,

dengan bernang 'itu lârij berlepàs dirînja.

43. Tetâpi Pengrâtus jang kahendâkij memaliharâkan Pawlus 'îtu tagahkanlah marika 'îtu deri pada nijatnja, dàn sûrohlah ſegala 'awrang jang tâhu bernang 'îtu menerdjunkan dirînja pertâma p 'âkan ſampej kadârat.

44. Dàn ſegala lâjin p berlepaskan dirînja, ſatengah 'awrang pawn di″âtas pâpan p, dàn ſatengahnja di″âtas bârang panggal deri pada kapal 'itu. Maka djâdi demikijenlah ſakalijen marîkà 'îtu terlepàs ſampej kadârat.

FATSAL JANG KA XXVIII.

1. SAbermûla ſatelàh terlepaslah marîka 'itu, maka tatkâlà 'îtu meng″atahuwîlah 'ija bahuwa pûlaw 'itu bernâma Melîtej.

2. Maka 'awrang Barbar 'îtu tondjokhlah pada kâmij bûkan bârang p tanda berkâſeh p an. Kârana marîka 'îtu memâſang ſawâtu tambônan kâjuw 'ãpij, dàn menjambot ſamowa kâmij kadâlam rûmahnja, 'awleh kârana hûdjan jang dâtang, dàn 'awleh kârana mâſa jang dingin.

3. Dàn ſatelàh ſudah Pawlus kompolkan 'ranting p an bânjakh, dàn membûboh 'ìtu ka″âtas tambônan kâjuw 'ãpij 'itu, maka ſa″ejkor bilûdakh jang kaluwar deri kârana hângatnja 'itu pagotlah tângannja.

4. 'Adapawn tatkâla 'awrang Barbar melihat khajwân 'itu lekàt pada tângannja, maka katâlah marîka 'îtu ſa″awrang kapada ſa″awrang : ſahâdja mânusija 'îni 'ada ſa″awrang pembûnoh, jang ſedàng terlepàs deri pada lâwut tûlah tijâda memberìj bîdop.

5. Tetâpi dekîbaskannja khajwân 'îtu kadâlam 'ãpij, dàn tijadâlah derasâ″înja bârang bahâja :

6. Maka nantîlah marîka 'îtu 'âkan 'ija djâdi bangkakh, 'âtaw pada ſasâ'at 'itu djûga djâtoh mâti kabûmi. Tetâpi ſatelàh ſudahlah marîka 'itu menantilâma p, dàn melîhat bârang madlaret tijâda berlâku 'âtasnja, maka ber″ûbahlah marîka 'îtu, dàn katâlah bahuwa ſawâtu Dejwâta 'adânja.

7. Maka dekàt tampat 'îtu djûga 'adâlah ſawâtu dûſon pada 'awrang kâja dipûlaw 'îtu namânja Puplijus, jang ſudah menj'ambot dàn mendjâmuw kâmij dengan mûrahnja tîga hârij lamânja.

8. Sabermûla djâdi, bahuwa bâpa Puplijus 'îtu bâring p terhentar kena damàm dàn tjerìt dârah : maka Pawlus pawn mâſokhlah kadâlam rûmahnja, dàn hâbis 'ija berſombahjang, bûbohlah tângannja ka″âtasnja, dàn ſombohkanlah dija.

9. Sebàb 'îtu ſedàng 'îni ſudah djâdi, maka berdâtanglàh 'awrang lâjin p jang sâkit pâjah, pada pûlaw 'ìtu, lálu deſombohkanlah.

10. Jang lâgi ſudah menglhormâtij kâmij dengan babarapa lhormat, dán 'apabîla kâmij hendakh berlâjer, maka de'upajâkannja bârang jang bergûna pada kâmij.

11. Maka lepàs tîga bûlan menompanglah kâmij dâlam ſawâtu kapal deri pada 'Iskanderijâ, jang ſudahlah tinggal pada pûlaw 'îtu ſontokh mûsim balı, jang berzalâmet kaduwa 'ânakh kambar Bitâra gûroh.

12. Dán ſatelàh ſudah kâmij singgah ka-Surakûsáj, maka tinggallah kâmij disâna tîga hârij lamânja.

13. Dán mâna kâmij ſudah berlâjer kulîling ſawâtu tandjong, dán ſudah ſampej ka-Rejdjijun: dán lepàs ſawâtu hârij, ſedàng bertijop 'ângin ſalâtan, maka pada hârij jang kaduwa dâtanglah kâmij singgah ka-Putijôlij.

14. Dimâna kâmij ſudah mendâpat babarapa sûdâra lâki p jang mintâlah kâmij tinggal ſertânja bârang tûdjoh hârij lamânja: maka bagîtu djûga pergílah kâmij ka-Rawmâ.

15. Maka deri sâna kaluwarlah bârang sûdâra lâki p jang ſudahlah dengar ſegala lhâl 'alhwâl kâmij, bertemùw dengan kâmij ſampej kapada pakàn 'Apijus, dán kapada tampat namânja kadĕj tîga: maka Pawlus demi delîhatnja marîka 'îtu ſudah meng'ûtjap ſjukûr kapada 'Allah, lâlu meng'ambil hâti tatàp.

16. Dán ſatelàh ſudah kâmij dâtang mâſokh Rawmâ, maka Pengrâtus ſarahkanlah ſegala 'awrang jang terbulongguw 'îtu kapada Panglîma tantarâ: tetâpi deberîlah pada Pawlus kaluwâſan 'âkan dûdokh ſa'awrangnja ſatampat dengan ſa'awrang laſjkar jang menongguwij dija.

17. Sabermùla djâdi komedijen deri pada tiga hârij, bahuwa Pawlus silâkanlah ſegala 'awrang mulija 'antâra 'awrang Jehûdij 'îtu dâtang kapadânja: dán ſatelàh ſudah marîka 'îtu bèrhimpon, maka berkatâlah 'ija padânja; hej kâmu lâki p 'awrang sûdâra p, bejta 'îni jang ſudah tijâda berbowat bârang ſawâtu *'ichtilâf* dengan khawm, 'âtaw dengan ſegala zâdet nejnekh mawjang, ſudah dâtang terbulongguw deri pada Jerûſjalejm, dán ſudah deſarahkan kapada tângan p 'awrang Rawmâwij.

18. Jang hâbis 'ija memariksâ'ij lhâlku ſudah hendakh melepaskan bejta, 'awleh kârana bârang sâlah 'âkan mâti debûnoh tijâda kadapâtan dâlam bejta.

19. Tetâpi tatkâla 'awrang Jehûdij membantâhij 'îtu, maka wâdjiblah 'âtas bejta istighâtz kapada KHajtſar: hânja bûkan ſa'awleh p 'ada pada bejta bârang perkatâ'an 'âkan menudôhij 'umetku.

20. Maka 'awleh kârana ſebàb 'îtu bejta ſudah silâkan kâmu dâtang kapadâku, hendakh melîhat dán menjâpa kâmu: ſebàb deri kârana 'âſa 'awrang Jiſ-

râ″ejl bejta ſudah terbulongguw dengan rantej 'îni.

21. Tetâpi berkatâlah marîka 'îtu kapadânja ; kâmij 'îni ſudah tijâda mendâpat bârang sûrat 'âkan 'angkaw deri pada tânah Jehûdâ : dán bârang ſa″awrang deri pada ſegala sûdâra lâki p jang telàh dâtang kamârij 'ìtu ſudah tijâda memberîta 'âtaw meng″ûtjap bârang djâhat 'âkan 'angkaw.

22. Tetâpi kâmij tjita sângat dengar deri padâmu 'apa 'iztikhâdmu : kârana bahuwa 'âkan bidzat 'îni 'ada mazlûm pada kâmij, bahuwa 'ìtu debantâhij ſaganàp sâna sîni.

23. Dán ſatelàh ſudah marîka 'itu tantûkan padânja ſawâtu hârij, maka dâtanglah terlâlu bânjakh 'awrang kapadânja kadâlam paſanggarâhannja : pada sijâpa 'ija ſudah meng″artîkan khâl karadjâ″an 'Allah, ſambil berſjaksi dán membûdjokh marîka 'îtu berpindah kapada 'îmân 'ãkan Xîsáj, bâjik deri pada Tawrât Mûsáj, bâjik deri pada sûrat p ſegala Nabìj, 'ìtupawn deri pada pâgi dâtang kapada petàng hârij.

24. Maka ſonggohpawn ſatengah 'awrang pertjajâlah bârang jang dekatâkan, tetâpi ſatengah 'awrang tijadâlah pertjâja.

25. Maka marîka 'îtu jang 'ada bertjiderâ ſa″awrang dengan ſa″awrang bertjerejlah : tatkâla Pawlus ſudahlah meng″atâkan ſawâtu djûga peng″âta 'îni, bahuwa ſabâjik Rôkhu-'lkhudus ſudah baſermân 'awleh chidmet Jeſjazjâ Nabìj 'ìtu kapada nejnekh mawjang kâmij,

26. Sabdânja : pergîlah kapada khawm 'îni, dán katâlah ; dengan penengar kâmu 'âkan menengar, tetâpi ſakâli p tijâda meng″arti : dán dengan panglîhat kâmu 'âkan melîhat, tetâpi ſakâli p tijâda meng″atahuwij.

27. Kârana bergûmokhlah hâtí khawm 'îni, dán dengan telînga p nja sûkarlah 'ija menengar, dán mâta p nja 'ija ſudah meng″âtop, 'âgar djângan penah 'ija melîhat dengan mâta p nja, dán menengar dengan telînga p nja, dán meng″arti dengan hatînja, lâlu membâwa tawbat, ſahingga 'âku ſombohkan dija 'ìtu.

28. Sebàb 'ìtu hendakhlah 'ada mazlûm pada kâmu, bahuwa chalâts 'Allah ſudah dekîrimkan kapada CHalâjikh, maka marîka 'ìtu 'âkan dengar p.

29. Dán ſatelàh ſudah dekatâkannja ſegala perkâra 'îni, maka pûlanglah 'awrang Jehûdij 'ìtu, jang berbantah p an râmej p di″antâra dirînja.

30. Maka tinggallah Pawlus ſontokh duwa tâhon lamânja dâlam tampatnja jang telàh deſejwânja : dán menjambotlah ſakalijen 'awrang jang berdâtang kapadânja :

31. Sambil bercholkhbatkan karadjâ″an 'Allah, dán meng″âdjar ſegala perkatâ″an jang kena mahâ Tûhan Xisáj 'Elmesêkh dengan ſemporna kaluwâſan, tijâda tertagàh 'adânja.

RISÂLET RASÛL PAWLUS KAPAD̄A 'AWRANG RAWMÂ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus ſa″awrang hamba Ꭓîsâj 'Elmesêhh, Rasûl jang terdoꭓâ, jang terſakùw 'âkan memberîta 'Indjîl 'Allah,

2. (Jang dihûlu telàh dedjandjînja 'awleh Nabìj p nja, didâlam Sûrat p an jang khudus.)

3. 'Âkan 'Ânakhnja lâki p (jang ſud̄ah djâdi der̄i pad̄a benèh Dâ″ûd 'âtas perìj dâging :

4. Jang telàh detantûkan 'Ânakh 'Allah dengan kawâſa 'âtas perìj Rôhhu-'ltakhdîs, der̄i pada kabangkîtan der̄i 'antâra 'awrang mâti p,) jaꭓnij Ꭓîsâj 'Elmesêhh Tûhan-kâmij :

5. (Jang 'awlehnja kâmij ſud̄ah menjambot niꭓmat dàn 'Irsâl kapad̄a kabakhti″an 'îmân di″antâra ſakalijen CHalâjikh, 'awleh kârana namânja.

6. 'Antâra sijâpa kâmu 'îni lâgi 'ad̄a, hej 'awrang terdoꭓâ 'awleh Ꭓîsâj 'Elmesêhh.)

7. Kapad̄a ſakalijen 'awrang jang 'ad̄a di-Rawmâ, hhabîb p 'Allah, walìj p jang 'terdoꭓâ : 'adâlah kirânja niꭓmat pad̄a kâmu dàn ſalâm der̄i pad̄a 'Allah Bâpa kâmij, dàn der̄i pad̄a mahâ Tùhan Ꭓîsâj 'Elmesêhh.

8. 'Pertâma pawn 'âku meng″ûtjap ſjukûr pad̄a 'Ilahku 'awleh Ꭓîsâj 'Elmesêhh der̄i kârana ſamow̄a kâmu, ſebàb 'îmân kâmu dechabarkan pad̄a ſaganàp dunjâ.

9. Kârana 'Allah 'ada ſjaksîku; pad̄a sijâpa 'âku berbow̄at ꭓibâdet dengan rôhhku, dâlam chothbat 'Indjil 'Ânakhnja lâki p, baḡimâna tijâda dengan kaputûſan 'âku berkenàng p an 'âkan kâmu :

10. Sambil minta doꭓâ pad̄a ſedekâla wakhtu dâlam ſombahjang p ku, kâluw p mud̄ah p an bârang kâla ſenàng jang pâtut deberîkan pad̄âku 'awleh kahendakh 'Allah 'âkan dâtang kapad̄a kâmu.

11. Kârana 'âku rinduw dendam mel̄ihat kâmu, ſopâja 'âku membahâgij pad̄a kâmu bârang karunjâ rôhhânij, 'âgar ſopâja kâmu 'îni detatâpij :

12. 'Ija 'îtu 'artînja, 'âkan ſerta dehîborkan di″antâra kâmu 'awleh 'îmân 'antâra mâsing p kâmij, bâjik 'îmânmu, bâjik 'îmânku.

13. Tetâpi bûkan 'âku kahendâkij kâmu tijâda meng″atahuw̄ij, hej ſûdâra p lâki p, bahuw̄a babarap̄a kâli 'âku ſud̄ah bernijet dâtang kapad̄a kâmu ('àdapawn ſampej ſakârang 'âku ſud̄ah detagahkan) ſopâja lâgi 'âku ber″awleh-bârang fâjidah di″antâra kâmu, ſeperti lâgi di″antâra CHalâjikh lâjin p.

14. Bâjik pada 'awrang Jûnânij, bâjik pad̄a 'awrang Barbarij, bâjik pad̄a 'awrang ꭓâlim, bâjik pad̄a 'awrang djâhil, 'âku 'ada ſa″awrang perhûtang.

15. Sahingga mak̄a bârang jang ’âkan dâku, ’itûlah ſadija ’âkan memberîta lâgi ’Indjîl pad̄a kâmu jang di-Rawmâ.

16. Kârana tijâda ’âku bermâluw ’âkan ’Indjîl ’Elmesêkh: kârana ’itu ’ad̄a ſawâtu khowat ’All̄ah, ’âkan mengʺupâjakan chalâts pad̄a ſaſaʺawrang jang berʺîmân, pertâma pawn pad̄a ’awrang Jehûdij, komedijen pawn pad̄a ’awrang Jûnânij.

17. Kârana ƨadâlet ’All̄ah denjatâkan didâlamnja der̄i pad̄a ’îmân kapad̄a ’îmân: ſeperti ſud̄ah tersûrat: tetâpi ’awrang ƨâdil ’âkan hidop ’awleh ’îmân.

18. Kârana morka ’All̄ah denjatâkan der̄i dâlam lângit ’âtas ſakalijen fusûkh dân tlulâmet mânusija p, jang meñahânij talhkhî k ’awleh tlulâmet:

19. Sedàng maƨlûmet ’All̄ah ’îtu ’ada tlâhir didâlam marîka ’îtu: kârana ’All̄ah ſudah tlâhirkan ’itu padânja.

20. Kârana tsifat p nja jang ghajb der̄i pad̄a kadjadiʺan dunjâ, jang terʺarti der̄i pad̄a ſegal̄a machlûkh, ’îtu detîlik turùs taràng, bâjik khodretnja bâjik ’Ilahijetnja jang ’azalij: ’îtupawn ſopâja djângan marîka ’îtu dâpat membâwa bârang ƨudzurnja.

21. Sebàb marîka ’îtu, jang mengʺenàl ’All̄ah, ſud̄ah tijâda mem̄ulijâkan dija ’ataw mengʺûtjap ſjukûr padânja ſapâtut p dengan ’All̄ah: hânja marîka ’îtu ſud̄ah desija p kan dâlam khijâs p ’nja, dân hatînja jang djâhil ’îtu ſudah dekalamkan.

22. Jang tjûpar p dirînja ’ad̄a bîdjalkh, ’ija ſudah djâdi bôdolkh.

23. Sahingga mak̄a marîka ’îtu ſud̄ah mengʺûbahkan kamulijâʺan ’All̄ah jang tijâda kabinasâʺan kapad̄a kaſamâʺan rûpa mânusija jang kabinasâʺan, dân bûrong p an, dân binâtang jang berkâki ’ampat, dân sûlor p an.

24. Sebàb ’îtu lâgi ’All̄ah ſud̄ah ſarahkan marîka ’itu ’awleh lawba hâti p nja kapad̄a katjamâran, ’âkan menghinâkan tûboh p nja ’antâra dirînja.

25. ’Ijâlah jang ſud̄ah menjâlin talhkhikh ’All̄ah dengan takdzîb, lâlu ſombah ſudjûd, dân berbowat ƨibâdet ’âkan machlûkh lebèh der̄i pad̄a ’âkan ’Elchâlikh, jang ’ad̄a kapudjiʺan ſampej ſalâma p nja. ’Âmin.

26. ’Awleh kârana dem̄ikijen ’îtu ’All̄ah ſud̄ah ſarahkan marîka ’îtu kapad̄a garàkh p an jang hîna: kârana lâgi parampuwan p nja ſud̄ah menjâlin pakejan jang mathbûƨ kapad̄a pakejan jang lâwan thabîƨet:

27. Dân ſabâgej lâgi ſegal̄a lâki p, jang meñinggalkan pakejan parampuwan jang mathbûƨ p, ’îtu ſud̄ah bakàkh dâlam ſjahwatnja ſaʺawrang kapad̄a ſaʺawrang, ſahingga lâki p dengan lâki p ſud̄ah mengʺardjâkan kakidjiʺan, dân ſud̄ah berʺawleh kabalâſan ſaſatnja jang pâtut dâlam dîrij dirînja.

28. Dân ſeperti marîka ’îtu ſudah tijâda bertjâkap ’indah-

kan maɀrifet 'Allah, mak̄a 'Allah pawn ſud̄ah ſarahkan dija kapad̄a budìj kabowângan, 'âkan berbow̄at perkâra ƥ jang tijâda ſanûnoh :

29. Sedàng punòh 'ad̄ânja dengan ſegal̄a djenis perſalâhan, paſondâlan, kakapistâ″an, kikîran, kadjahâtan : sârat dengan kadangkej̄an, pembunôhan, perbantâhan, pembohôngan, pertingkâhan djâhat:

30. Ijâlah 'awrang peng″ûpalh, peng″ompat, pembintjij 'Allah, pentjelâ, djuw̄ah, djumâwa, perbôla ſegal̄a bârang jang djâhat, pendurhâka 'âkan 'îbuw bapânja,

31. Jang tijâda berbudìj, jang tijâda berſatij̄a ƥ an, jang tijâda berkâ'eh ƥ an, jang tijâda berdâmej ƥ an, jang tijâda bersâjang ƥ an.

32. Jang, ſedàng dekatahuwînja lhukûmat 'Allah ('ija 'îtu bahuw̄a ſegal̄a 'awrang jang mel̄akûkan perkâra ƥ jang ſabâgejnja, 'îtu 'ad̄a mustalhalh 'âkan mawt) bûkan sâdja berbow̄at dija 'îtu, hânja lâgi ſerta ſuk̄a 'âkan ſegal̄a 'awrang jang mel̄akûkan dem̄ikij̄en djûga.

FATSAL JANG KA II.

1. SEbàb 'îtu tijâda 'angkaw dâpat membâwa bârang ɀudzur, hej mânusij̄a, sijâpa ƥ garàng 'adâmu jang kîra ƥ kan : kârana ſedàng 'angkaw kîra ƥ kan ſa″awrang lâjin, maka 'angkaw bapersâlahkan ſendirîmu : kârana 'angkaw jang kîra ƥ kan dem̄ikij̄en 'ad̄a meng″ardjâkan ſegal̄a perkâra 'îtu djûga.

2. 'Ad̄apawn kâmij tâhu bahuw̄a lhukum 'Allah 'ad̄a dengan ſabenarnja 'âtas ſegal̄a 'awrang jang meng″ardjâkan perkâra ƥ jang ſabâgejnja.

3. 'Antah 'ad̄âkah 'angkaw ſangkâkan 'îni, hej mânusij̄a, jang kîra ƥ kan ſegal̄a 'awrang jang meng″ardjâkan perkâra ƥ jang ſabâgejnja, dán jang berbow̄at dija 'îtu djûga, bahuw̄a 'angkaw 'âkan lârij berlepàs dirîmu der̄i pad̄a lhukum 'Allah ?

4. 'Ataw 'ad̄âkah 'angkaw mem̄ud̄ahkan kakajâ″an kamurâhannja, dán katahânan, dán kapandjângan hatînja, dengan tijâda meng″atahuw̄ij, bahuw̄a kamurâhan 'Allah membâwa dîkaw kapad̄a tawbat ?

5. Tetâpi 'âtas katagâranmu, dán hatîmu jang tijâda tâhu tawbat, 'angkaw berbendâkan morka baḡi ſendirîmu dâtang kapad̄a hârij ghadlab, dán kanjatâ″an lhukum 'Allah jang ɀâdil 'îtu :

6. Jang 'âkan berbâlaskan pad̄a mâsing ƥ ſa″awrang ſalhadàr perbowâtan ƥ nja :

7. Kahidôpan kakàl pawn pad̄a ſatengah 'awrang, jang dengan berkandjang dâlam perbowâtan jang bâjik 'îtu men̄ontûtij kamulijâ″an, dán lhormat, dán perìj jang tijâda kabinasâ″an :

8. Tetâpi garàm dán morka pada ſatengahnja, jang der̄i pada perbantah ƥ an, ſonggohpawn

tijâda hârap pada talhikhîkh, hânja hârap pada tlulâmet.

9. Kaſukâran dán kapitjâkan 'âtas ſaſawâtu dîrij mânuſija jang meng″ardjâkan djähat, pertâma pawn 'awrang Jehûdij, komedijen pawn 'awrang Jûnânij :

10. Tetâpi kamulijâ″an dán lhormat dán ſalâmat pada ſaſa″awrang jang meng″ardjâkan bâjik, pertâma pawn pada 'awrang Jehûdij, komedijen pawn pada 'awrang Jûnânij.

11. Kârana bagi 'Allah bûkan ada peng″angkâtan mûka 'awrang.

12. Kârana barapa p 'awrang ſudah berdawſa tijâda tazalokh kabâwah ſjarîzet Tawrât, maka marika 'itu lâgi 'âkan hilang ſedàng lûput deri pada ſjarîzet Tawrât : dán barapa p 'awrang ſudah berdawſa ſedàng tazalokh kabâwah ſjarîzet Tawrât, marika 'îtu 'âkan delhukumkan 'awleh ſjarîzet Tawrât.

13. (Kârana 'awrang jang menengar ſjarîzet Tawrât 'îtu bûkan 'ada zâdil dihadâpan 'Allah : tetâpi ſegala 'awrang jang menûrut ſjarîzet Tawrât 'itu 'âkan detazdîlkan,

14. Kârana manakâla CHalâjikh, jang bûkan pûnja ſjarîzet Tawrât, deri pada thabîzet berbowat 'îsij ſjarîzet Tawrât, marika 'îni jang bûkan pûnja ſjarîzet Tawrât, 'îtu 'ada pangkat ſjarîzet Tawrât bagi ſendirînja.

15. Kârana marîka 'îtu menondjolkh fazel ſjarîzet Tawrât 'ada tersûrat dâlam hâti p nja, ſedàng ſatâhu hatînja 'îtu ſerta berſjaksi, dán ſegala khijâsnja kâdang p mazdzûlkan, 'âtaw lâgi mazdzûrkan dija.)

16. Pada hârij tatkâla 'Allah 'âkan menglhukumkan ſegala bâthin mânusija p menûrut 'Indjilku 'awleh Zîsâj 'Elmesêlh.

17. Lihatlah, 'angkaw 'îni denamâ″ij ſa″awrang Jehûdij, dán bertatàp dirîmu pada ſjarîzet Tawrât, dán menggahkan dirîmu dengan 'Allah,

18. Dán 'angkaw meng″atahuwij kahendakhnja, dán mentjawbâ″ij ſegala mas″âlet, ſedàng 'angkaw ſudah tapel″âdjar deri pada ſjarîzet Tawrât.

19. Dán 'angkaw ſangkâkan ſendirîmu 'ada ſawâtu pemimpin ſegala 'awrang bûta, ſawâtu tarâng bagi ſegala 'awrang jang didâlam kalàm :

20. Sawâtu peng″âdjar ſegala 'awrang babàl, ſawâtu gûruw ſegala 'awrang bôdokh, jang pûnja telâdan mazrifet dán lhakhîkhet dâlam ſjarîzet Tawrât.

21. 'Angkaw kalàkh jang meng″âdjar ſa″awrang lâjin, tijadâkah 'angkaw meng″âdjar ſendirîmu ? jang berchothbat djângan 'awrang mentjûrij, 'adâkah 'angkaw mentjûrij ?

22. Jang meng″atâkan djângan 'awrang bermûkah, 'adâkah 'angkaw bermûkah ? jang gilij 'âkan berhâla p, 'adâkah 'angkaw merampas benda jang khudus ?

23. Jang menggahkan ſedirîmu pada ſjarîzet Tawrât, 'adâkah 'angkaw mengzajbkan 'Al-

ſjah 'awleh kalangkâhan ſjariʒet Tawrât?

24. Kârana nâma 'Allah dehôdjatkan deri kârana ſebàb kâmu di″antâra CHalâjikh, ſeperti ſudah tersûrat.

25. Kârana ſonggohpawn chitânet 'ìtu memberìj menfáʒat, djikalaw 'angkaw melakûkan ſjarîʒet Tawrât: tetâpi djikalaw 'angkaw 'ada ſa″awrang pelangkah ſjarîʒet Tawrât, maka chitânetmu ſudah djâdi kûlop.

26. Sebàb 'ìtu djikalaw 'awrang jang berkûlop memaliharâkan ſegala hhukum ſjarîʒet Tawrât, bûkankah kûlopnja nanti debîlang 'âkan chitânet?

27. Dán bûkankah 'awrang jang berkûlop deri pada thabîʒet, djikalaw 'ija mengganâpij ſjarîʒet Tawrât, 'ìtu 'âkan kîra p kan 'angkaw, jang 'awleh hhurûf dán chitânet 'ada pelangkah ſjarîʒet Tawrât?

28. Kârana 'ija bûkan 'ada ſa″awrang Jehûdij, jang pada tlâhirnja: dán 'itûlah bûkan chitânet, jang pada tlâhirnja 'ada dâlam dâging;

29. Tetâpi 'ijâlah ſa″awrang Jehûdij jang pada bâthinnja, dán 'ìni djûga chitânet hâti, jang dâlam rôhh, dán bûkan dâlam hhurûf: jang pudji″annja bûkan deri pada mânusija p, hânja deri pada 'Allah djûga.

FATSAL JANG KA III.

1. 'Apâtah kalàkh kalebêhan ſa″awrang Jehûdij? 'âtaw 'apâtah menfáʒat chitânet?

2. 'Itûlah bânjakh 'âtas babarapa perkâra. Maka ſonggoh jang terlebèh 'ìtu 'ada bahuwa kalimât 'Allah ſudah tapertâroh padânja.

3. 'Apâtah kalàkh 'ìtu, djikalaw bârang 'awrang ſudah djâdi kâfir? 'adâkah kufûrnja membâthilkan 'amânet 'Allah?

4. Palijaslah: bâjiklah djûga 'Allah tinggal benàr, tetâpi ſaſa″awrang mânusija 'ìtu dusta: ſeperti ſudah tersûrat: ſopâja 'angkaw 'ada ʒâdil pada ſegala fermânmu, dán ghâlib tatkâla 'angkaw menghhukum.

5. 'Adapawn djikalaw tlulâmet kâmij mendirikan ʒadâlet 'Allâh, 'apâtah kâmij 'âkan berkâta? 'adâkah 'Allah tlâlim, 'apabîla 'ija mendâtangkan morka ka″âtas kâmij? (ʈjâra mânusija 'âku kâta:)

6, Palijaslah; djikalaw lâjin bagimâna garàng 'Allah 'âkan menghhukumkan dunjâ?

7. Kârana djikalaw kabenâran 'Allah ſudah limpah 'awleh pendustâ″anku, 'ìtu pawn 'âkan kamulijâ″annja, meng″apa lâgi 'âku 'îni dehhu-kumkan ſa″awleh p 'awrang berdawſà?

8. Dán bûkankah terbâjik (ſeperti kâmij dehôdjatkan dán ſeperti bârang 'awrang menûtor kâmij 'ada kâta p) ſopâja kâmij berbowat jang djâhat, ſopâja dâtang jang bâjik? jang 'âtasnja hhukum 'ada dengan ſabenarnja.

9. 'Apâtah kalàkh? 'adâkah kâmij berkalebêhan? bûkan ſa-

kâli p: kârana dihûlu kâmij ſudah men̄udôhij, mâwu 'awrang Jehûdij, mâwu 'awrang Jûnânij, bahuw̄a ſakalijen marîka 'îtu 'ad̄a taẕal̄okh kabâwah dawſa.

10. Seperti ſud̄ah tersûrat: bahuw̄a tijâda 'ada ſa″awrang ẕâdil, tijâda beláj ſa″awrang.

11. Tijâda 'ada ſa″awrang jang berẕakhal, tijâda 'ad̄a ſa″awrang jang mentjahârij 'Allah.

12. Sakalijennja ſud̄ah 'ondor, sâma p 'ija ſudah djâdi sija p: tijâda 'ad̄a ſa″awrang jang berbow̄at bâjik, tijâda 'ad̄a beláj ſampej ſa″awrang.

13. Karongkôngannja 'îtu khubûr terbûka: dengan lîdah p nja 'ija membôhong: bîſa bilûdakh 'ad̄a dibâwah bîbir p mûlutnja.

14. Jang mûlutnja 'ad̄a punòh dengan kûtokh dán padàs:

15. Kâki p nja 'ad̄a pantas 'âkan men̄ompah dârah:

16. Karomôkan dán ſjukhût 'ad̄a pad̄a djâlan p nja.

17. Dán djâlan dâmej marîka 'îtu tijâda meng″enàl.

18. Tijâda 'ad̄a bârang gantar 'âkan 'Allah dihad̄âpan mâta p nja.

19. 'Ad̄apawn kâmij meng″atahuw̄ij ſegal̄a ſaſawâtu jang deſabdâkan Tawrât, bahuw̄a detîtahkannja 'îtu pad̄a 'awrang jang taẕalokh kabâwah Tawrât: ſopâja ſaſawâtu mûlut terkâtop, dán 'isij ſalûroh dunjâ 'ad̄a kakutôkan dihadâpan 'Allah.

20. Sebàb 'îtu der̄i pada perbowâtan p ſjarîẕet Tawrât bârang ſadâging pawn tijâda 'âkan detaẕdîlkan dihadâpan lhadlretnja: kârana 'awleh ſjarîẕet Tawrât 'ad̄a peng″enâlan dawſa.

21. Tetâpi ſakârang ẕadâlet 'Allah ſudah detlâhirkan tijâda dengan ſjarîẕet Tawrât, ſambil ber″awleh kaſjaksî″an der̄i pad̄a sûrat Tawrât, dán ſegal̄a Nabìj p:

22. 'Ija 'îtu ẕadâlet 'Allah 'awleh 'îmân 'âkan Ẕîsáj 'Elmesêlh, kapad̄a ſakalijen 'awrang, dán ka″âtas ſakalijen 'awrang jang ber″îmân: kârana bûkan 'ad̄a bârang faràkh.

23. Kârana ſakalijen 'awrang 'îtu ſud̄ah berdawſa, dán berkûrang kamulijâ″an 'Allah,

24. Dán detaẕdîlkan ſakâſeh p der̄i pad̄a niẕmatnja, 'awleh pen̄ubûſan jang der̄i pad̄a ſihakh 'Elmesêlh Ẕîsáj:

25. Jang telàh dehâdapkan 'Allah mendjâdi ghafirat 'awleh 'îmân pad̄a dârahnja, 'âkan pen̄ondjôkan ẕadâletnja 'awleh ẕafùw dawſa p, jang dihûlu kâla telàh deperbow̄at pada mâſa tſabàr 'Allah,

26. 'Âkan pen̄ondjôkan ẕadâletnja pad̄a mâſa ſakârang 'îni: ſopâja 'ija 'ad̄a ẕâdil, dán taẕdîlkan 'awrang jang pûnja 'îmân Ẕîsáj.

27. Dimanâtah kalàkh penggâhan? 'itûlah ſud̄ah terkûtjil. 'Awleh ſjarîẕet mâna? 'awleh ſjarîẕet 'aẕmálkah? bûkan: tetâpi 'awleh ſjarîẕet 'îmân.

28. 'Arkijen mak̄a kâmij berkhijâs, bahuw̄a mânusija detaẕdilkan 'awleh 'îmân tijâda dengan perbowâtan p ſjarîẕet Tawrât.

29. 'Ad̄âkah 'All̄ah 'îtu 'Ilah 'awrang Jehûdij sâdja? 'antah bûkankah 'ija lâgi 'ad̄a 'Ilah ſegal̄a CHalâjikh? behkan, 'ijâlah lâgi 'Ilah ſegal̄a CHalâjikh.

30. Sedàng 'ija 'ad̄a 'All̄ah jang 'aſ̄a, jang 'âkan tazdilkan 'awrang jang pûnja chitânet dērī pada 'îmân, dán 'awrang jang berkûlop 'itu 'awleh 'îmân.

31. 'Ádâkah kalàkh kâmij membâthilkan ſjarîzet Tawrât 'awleh 'imân? palijaslah: tetâpi kâmij mengʺitzbâtkan ſjarîzet Tawrât.

FATSAL JANG KA IV.

1. 9 Apâtah kalàkh kâmij 'âkan berkâta 'Ibrâhîm bâpa kâmij ſud̄ah mendâpat 'âtas perìj dâging?

2. Kârana djikalaw 'Ibrâhîm ſud̄ah detazdîlkan dērī pad̄a 'azmâl, maka 'ija ſud̄ah berʺawleh penggâhan, hânja bûkan dihadâpan 'All̄ah.

3. 'Antah 'ap̄a kirânja 'Elkitâb berkâta? mak̄a 'Ibrâhîm pertjajâlah 'âkan 'All̄ah, dán 'îtu pawn' ſud̄ah dekîra ꝑkan padânja 'âkan zadâlet.

4. 'Ad̄apawn pad̄a 'awrang jang berzamal 'îtu tzawâb tijâda deʺilhtisâbkan dērī pad̄a fîhakh nizmat, hânja dērī pad̄a fihakh hhakhet.

5. Tetâpi pad̄a 'awrang jang tijâda berzamal, hânja berʺîmân djûga 'âkan dija jang tazdîlkan 'awrang fâsikh 'itu, 'îmânnja deʺilhtisâbkan 'âkan zadâlet.

6. Seperti lâgi Dâ'ûd menjebùt mânusija 'îtu berbahagija, pad̄a sijâpa 'All̄ah ilhtisâbkan zadâlet tijâda dengan 'azmâl,

7. 'Ûdjarnja: Berbahagija ſegal̄a 'awrang 'îtu, jang thoghjân ꝑnja ſud̄ah terʺampon, dán jang dawſa ꝑnja ſud̄ah tertûtop.

8. Berbahagija lâki ꝑ 'ìtu, jang pad̄ânja mahâ besàr Tûhan tijâda 'ilhtisâbkan dawſa.

9. 'Adâkah kalàkh penjebûtan bahagija 'îni tertantu pad̄a 'awrang jang berchitânet sâdja, 'âtaw lâgi pad̄a 'awrang jang berkûlop? kârana kâmij berkâta, bahuwa 'îmân ſud̄ah deʺilhtisâbkan pad̄a 'Ibrâhîm 'âkan zadâlet.

10. Bagimâna kalàkh 'ìtu ſud̄ah deʺilhtisâbkan? pad̄a mâſa 'ija berchitânetkah, 'âtaw pad̄a mâſa 'ija berkûlopkah? bûkan pad̄a mâſa 'ija berchitânet, tetâpi pad̄a mâſa 'ija berkûlop.

11. Mak̄a 'ija ſud̄ah mendjondjong zalâmet chitânet 'âkan châtam zadâlet 'îmân, pad̄a mâſa 'ija berkûlop: ſopâja 'ija djâdi bâpa ſakalijen 'awrang jang berʺîmân, ſedàng 'ija berkûlop: ſopâja 'îtu lâgi deʺilhtisâbkan pad̄a marîka 'itu 'âkan zadâlet.

12. Lâgi bâpa 'awrang jang berchitânet, 'ija 'îtu pad̄a 'awrang jang bûkan sâdja pûnja chitânet, tetâpi jang lâgi berdjâlan menûrut tâpakh 'îmân 'Ibrâhîm bâpa kâmij, jang 'ad̄a pad̄a mâſa 'ija berkûlop.

13. Kârana djandjiʺan 'îtu ſud̄ah tijâda deberìj 'awleh ſjarî-

ȥet Tawrât pad̄a 'Ibrâhîm, 'âtaw pad̄a benehnja, jaȥnij 'âkan djadînja wâritz ȥâlam, hânja 'awleh ȥadâlet 'îmân.

14. Kârana djik̄alaw 'awrang jang pûnja ſjarîȥet Tawrât 'îtu 'ad̄a wâritz, sijap lah 'îmân, dán bâthillah djandjî″an 'îtu.

15. Kârana ſjarîȥet Tawrât 'îtu meng″upajâkan morka. Kârana dimâna bûkan 'ad̄a bârang ſjarîȥet, disâna lâgi bûkan 'ad̄a bârang kalangkâhan.

16. Sebàb 'îtu kadapâtanlah 'îtu 'awleh 'îmân, ſopâja 'îtu deberìj der̄i pad̄a fîhakh niȥmat: ſopâja djandjî″an 'îtu 'ad̄a togòh pad̄a ſakalijen benèh, bûkan sâdja jang pûnja ſjarîȥet Tawrât, hânja lâgi jang pûnja 'îmân 'Ibrâhîm, jang 'ada bâpa ſamow̄a kâmij,

17. (Seperti ſud̄ah tersûrat: bahuw̄a bâpa chalâjikh bânjakh ſud̄ah kudjadîkan 'angkaw) dihadâpan dija, 'âkan sijâpa 'ija ſud̄ah ber″îmân, jaȥnij 'Al̄lah jang menghîdopkan 'awrang mâtip, dán mem̄anggil perkârap jang tijâda mawdjûd, ſa″awlehp mawdjûd 'ad̄ânja.

18. Jang lâjin der̄i pad̄a 'âſa 'dengan 'âſa djûga ſud̄ah pertjâja, bahuw̄a 'ija 'âkan djâdi bâpa chalâjikh bânjakh: men̄ûrut bârang jang telàh dekatâkan; dem̄ikijenlah 'âkan 'ad̄a benehmu.

19. Dán ſedàng tijâda 'ija delemahkan pad̄a ḥâl 'îmân, ſud̄ah tijâda 'ija meng″ejling tûboh dirînja, jang ſud̄ah ſakârang kamâtip an, ſedàng 'ija 'ad̄âlah ſakîra p ſarâtus tâhon tuw̄ahnja, dán ſud̄ah tijâda meng″ejling papûdju Sârah jang kamatijan.

20. Dán ſud̄ah tijâda 'ija huw̄as 'âkan djandjî″an 'Al̄lah 'awleh kûrang 'îmân: tetâpi ſud̄ah 'ija dikawasâkan pad̄a ḥâl 'îmân dengan memberìj ḥormat pad̄a 'Al̄lah:

21. Sambil jakhîn, bahuw̄a bârang jang telàh dedjandjîkan, 'ija lâgi 'ad̄a kawâſa 'âkan mel̄akûkan 'îtu.

22. Sebàb 'îtu lâgi ḥâl 'îtu ſud̄ah de″iḥtisâbkan padânja 'âkan ȥadâlet.

23. 'Ad̄apawn ſud̄ah tijâda 'îtu tersûrat 'awleh kârana ſebàb dija 'îtu sâdja, bahuw̄a 'îtu ſud̄ah de″iḥtisâbkan padânja:

24. Hânja lâgi 'awleh kârana ſebàb kâmij 'îni, pad̄a sijâpa 'îtu nanti de″iḥtisâbkan, jaȥnij pad̄a ſegal̄a 'awrang jang ber″îmân 'âkan dija 'îtu, jang ſud̄ah membangkitkan Ȥisâj Tûhan kâmij der̄i 'antâra 'awrang mâtip.

25. Jang ſud̄ah deſarahkan 'awleh kârana ſegal̄a perſalâhan kâmij, dán ſud̄ah debangkitkan 'âkan taȥdîl kâmij.

FATSAL JANG KA V.

1. DJIkalaw kalàkh kâmij telàh detaȥdîlkan der̄i pad̄a 'îmân, mak̄a kâmij ber″awleh ſalâmet dihadâpan 'Al̄lah 'awleh Tûhan kâmij Ȥisâj 'Elmesêḥ:

2. Jang 'awlehnja lâgi kâmij

ber″awleh hidâjat deri pada 'îmân kapada nizmat 'îni, jang 'awlehnja kâmij berdîrij tatàp, dàn menggah kapada radjâ kamulijâ″an 'Allah.

3. Maka bûkan 'îni sâdja, tetâpi lâgi kâmij menggah dâlam ſegala kaſukâran: ſedàng kâmij tâhu, bahuwa kaſukâran 'îtu meng″upajâkan talhamul:

4. Dàn talhàmul pawn tadjrîb, dàn tadjrîb pawn radjâ:

5. Maka radjâ 'îtu tijâda memberìj kamâlu p an, 'awleh kârana mulhabet 'Allah ſudah tertuwang kadâlam hâti kâmij 'awleh Rôlhu-'lkhudus, jang telàh dekarunjâkan pada kâmij.

6. Kârana tatkâla kâmij 'adâlah lemàh lâgi, maka 'Elmesêlh pada wakhtûnja ſudah mâti ganti 'awrang fâsikh p.

7. Kârana djârang djûga bârang ſa″awrang 'âkan mâti ganti ſa″awrang tſadílkh: kârana ganti ſa″awrang ſachìj mudah p an bârang ſa″awrang 'âkan bertjâkap mâti.

8. Tetâpi 'Allah mendirìkan mulhabetnja kapada kâmij, bahuwa 'Elmesêlh ſudah mâti ganti kâmij, tatkâla kâmij 'adâlah lâgi 'awrang berdawſa.

9. Lebèh pûla kalàkh kâmij, jang ſakârang ſudah detazdîlkan 'awleh dârahnja, 'îtu 'âkan delepaskan 'awlehnja deri pada morka.

10. Kârana djikalaw kâmij, ſedàng 'adâlah kâmij ſataruw, 'îtu ſudah deperdâmejkan dengan 'Allah 'awleh mawt 'Ânakhnja lâki p, lebèh pûla kâmij, jang telàh deperdâmejkan, 'îtu 'âkan delepaskan 'awleh kahidôpannja.

11. Maka bûkan 'îni sâdja, tetâpi, lâgi kâmij menggah pada 'Allah 'awleh Tûhan kâmij Xîsàj 'Elmesêlh, jang 'àwlehnja ſakârang kâmij ſudah ber″awleh perdamejan.

12. Sebàb 'îtu ſeperti 'awleh mânusija ſawâtu dawſa ſudah mâſolkh kadâlam dunjâ, dàn 'awleh dawſa 'îtu mawt: dàn bagîtu mawt ſudah melintas kapada ſakalijen mânusija, jang 'awlehnja ſakalijennja ſudah berdawſa.

13. Kârana ſampej kaſjarîzet Tawrât dawſa 'adâlah didâlam dunjâ: tetâpi dawſa 'îtu tijâda de″ilhtisâbkan, manakâla bûkan 'ada bârang ſjarîzet.

14. Tetâpi mawt ſudah berkaradjâ″an deri pada 'Âdam ſampej kapàda Mûsàj, 'îtupawn lâgi 'âtas ſegala 'awrang jang ſudah tijâda berdawſà dengan kaſamâ″an kalangkâhan 'Âdam, jang 'adatelâdannja 'awrang 'îtu jang nanti dâtang.

15. Tetâpi bûkan ſeperti perſalâhan, bagîtu lâgi 'ada karunjâ. Kârana djikalaw 'awleh perſalâhan ſawâtu 'awrang bânjakh 'awrang ſudah mâti, lebèh pûlah nizmat 'Allah, dàn 'anugaràh dengan nizmat jang deri pada fihakh mânusija ſawâtu, jaznij Xîsàj 'Elmesêlh, 'îtu ſudah limpah kapada bânjakh 'awrang.

16. Dàn bûkan ſeperti hû-

tang jang 'awleh ſawâtu 'awrang 'îtu jang ſud̄ah berdawſa, baḡitu 'ad̄a pemberìj: kârana ſonggoh pawn mulânja hûtang der̄i pad̄a ſawâtu djûga perſalâhan 'ìtu 'ad̄a 'âkan talʒin: tetâpi mulânja karunjâ der̄i pad̄a bânjakh perſalâhan 'ìtu 'ad̄a 'âkan taʒdîl.

17. Kârana djik̄alaw ſebàb perſalâhan ſawâtu 'awrang mawt ſud̄ah berkaradjâʺan 'awleh ſawâtu 'awrang 'îtu, lebèh pûla ſegala 'awrang jang ſud̄ah mendjondjong kalimpâhan niʒmet dán 'anugaràh ʒadâlet 'îtu 'âkan berkaradjâʺan didâlam kahidôpan 'awleh ſawâtu 'awrang 'îtu, jaʒnij Xîsáj 'Elmesêlh.

18. Sebàb 'ìtu kalàkh ſeperti 'awleh ſawâtu djûga kaſalâhan hûtang ſud̄ah berlâku kapada ſakalijen mânusija 'âkan talʒîn: baḡîtu lâgi 'awleh ſawâtu djûga ʒadâlet berlâku niʒmet kapad̄a ſakalijen mânusija 'âkan taʒdîl kahidôpan.

19. Kârana ſeperti 'awleh maʒtsijet mânusija ſawâtu 'ìtu bânjakh 'awrang ſud̄ah dedjadîkan 'âkan 'awrang berdawſa, baḡîtu lâgi 'awleh thâʒat ſawâtu 'awrang bânjakh 'awrang nanti dedjadikan 'âkan 'awrang ʒâdil.

20. Kârana sâmar p ſjarîʒet Tawrât ſud̄ah mâſolkh, ſopâja perſalâhan tap̄erbânjakh lebèh: mak̄a dimâna dawſa ſud̄ah tap̄erbânjakh lebèh, disâna niʒmat ſud̄ah limpah mâkin lebèh.

21. Sopâja ſeperti dawſa ſud̄ah berkaradjâʺan pad̄a mawt, baḡîtu lâgi niʒmat berkaradjâʺan 'awleh ʒadâlet kapad̄a kahidôpan kakàl, 'awleh Xîsáj 'Elmesêlh Tûhan kâmij.

FATSAL JANG KA VI.

1. 'APâtah kalàkh kâmij 'âkan berkâta? masâkan kâmij 'âkan berkandjang didâlam dawſa, ſopâja niʒmat 'ìtu tap̄erbânjakh lebèh?

2. Palijaslah: kârana kâmij jang ſudah mâti 'âkan mendjâwohkan dawſa, baḡimâna lâgi kâmij 'âkan hîdop dengan berbow̄at dija 'ìtu?

3. 'Antah tijadâkah kâmu mengʺatahuw̄ij, bahuw̄a barap̄a p kâmij ſud̄ah depermandîkan kapad̄a kaſamâʺan 'Elmesêlh Xîsáj, kâmij ſudah depermandîkan kapad̄a kaſamâʺan mawtnja?

4. Kâmij kalàkh ſud̄ah tertânam ſertânja 'awleh permandij̄an kapad̄a kaſamâʺan mawt, ſopâja ſeperti 'Elmesêlh ſud̄ah debangkitkan der̄i 'antâra 'awrang mâti p, 'awleh kârana kamulijâʺan Bâpa, baḡîtu lâgi kâmij berdjâlan men̄ûrut kabaharuw̄an kahidôpan.

5. Kârana djik̄alaw kâmij ſud̄ah djâdi ſawâtu tanâman ſertânja dengan perſamâʺan mawtnja, mak̄a lâgi kâmij 'âkan djâdi dem̄ikijen dengan perſamâʺan kabangkîtannja.

6. Sedàng kâmij mengʺatahuw̄ij lhâl 'ìni, bahuw̄a parângij mânusija kâmij jang lâma ſud̄ah ſerta detſalîbkan, ſopâja tûboh dawſa 'ìtu derombalhkan, 'âgar

djângan kâmij lâgi deperhamba kabâwah dawſa.

7. Kârana sijâpa jang ſud̄ah mâti, 'ij̄a ſud̄ah detaƶdîlkan lepàs der̄i pad̄a dawſa.

8. 'Ad̄apawn djik̄alaw kâmij ſud̄ah mâti dengan 'Elmesêlh, maka kâmij pertjâja bahuw̄a kâmij lâgi 'âkan hîdop ſertânja.

9. Sedàng kâmij meng″atahuw̄ij bahuw̄a 'Elmesêlh, jang telàh debangkitkan der̄i 'antâra 'awrang mâti p, 'îtu tijâda mâti lâgi: mawt tijâda lâgi berkatuwânan 'âtasnja.

10. Kârana ſedàng 'ij̄a ſud̄ah mâti, 'ij̄a pawn ſud̄ah mâti ſakâli 'âkan menghâpuskan dawſa: tetâpi ſedàng 'ij̄a hîdop, 'ij̄a pawn hîdop 'âkan mem̄ulijâkan 'All̄ah.

11. Bagîtu lâgi hendakhlah kâmu 'îni kîra p, bahuw̄a ſonggohpawn kâmu ſendîrij 'ad̄a 'awrang mâti p 'âkan mendjâwohkan dawſa, tetâpi 'awrang hîdop p 'âkan berbakhtij pad̄a 'All̄ah, dengan berkat 'Elmesêlh Ƶîsâj Tûhan kâmij.

12. Sebàb 'îtu djângan dawſaberkaradjâ″an dâlam tûbohmu jang kamatij̄an, 'âkan berbow̄at thâƶat pad̄ânja 'awleh nafsu p nja.

13. Dàn djângan kâmu djadîkan ſegal̄a 'anggawtâmu baḡi dawſa 'âkan pagâwej p thulâmet: tetâpi hendakhlah kâmu djadîkan ſendirîmu baḡi 'All̄ah, 'ſa″awleh p 'awrang jang ſud̄ah hîdop der̄i 'antâra 'awrang mâti p, dàn ſegal̄a 'anggawtâmu 'âkan pagâwej ƶadâlet baḡi 'All̄ah.

14. Kârana dawſa tijâda 'âk̄an berk̄atuwânan ka″âtas kâmu: kârana kâmu bûk̄an 'ad̄a taƶal̄okh kabâwah ſjarîƶet Tawrât, hânja kabâwah niƶmet.

15. 'Ap̄âtah kal̄àkh? kamîkah 'âkan berdawſa, ſebàb kâmij bûkan 'ad̄a taƶalokh kabâwah ſjarîƶet Tawrât, hânja kabâwah niƶmet? palij̄aslah.

16. Tijadâkah kâmu meng″atahuw̄ij, bahuw̄a pad̄a sijâpa kâmu djadîkan ſendirîmu hamba p kapad̄a thâƶat, kâmu 'ad̄a hamba p 'awrang 'îtu, jang pad̄ânja kâmu berbow̄at thâƶat, 'âtaw hamba p dawſa kapad̄a mawt, 'âtaw hamba p thâƶat kapad̄a ƶadâlet?

17. Tetâpi 'ad̄âlah kirânja ſjukûr baḡi 'All̄ah, bahuw̄a ſonggohpawn kâmu ſud̄ah 'ad̄a hamba dawſa, hânja bahuw̄a kâmu ſakârang dengan ſonggoh hatîmu ſud̄ah berbow̄at thâƶat, men̄ûrut nuſchat peng″adjâran, kapad̄a jang mâna kâmu ſud̄ah deſarahkan:

18. Dàn ſedàng kâmu ſud̄ah demaredhejkâkan der̄i pad̄a dawſa, mak̄a kâmu ſud̄ah djâdi hamba p ƶadâlet.

19. Tjâra mânusij̄a 'âku kâta, der̄i kârana kalemâhan dâging kâmu. Kârana ſeperti kâmu ſud̄ah djadîkan ſegal̄a 'anggawtâmu 'âkan deperhamba kabâwah katjamâran, dàn *thoghjân* datang kapad̄a *thoghjân*, baḡîtu hendakhlah kâmu ſakârang dja-

dîkan ſegala ’anggawtâmu ’âkan deperhamba kabâwah ȥadâlet ’âkan takhdîs.

20. Kârana tatkâla kâmu ’adâlah hamba p dawſa, maka kâmu ’adâlah meredhejka deri pada ȥadálet.

21. ’Apâtah fâjidah kalàkh kâmu ſudah ber″awleh pada tatkâla ’itu deri pada ſegala perkâra ’itu, ’âkan jang mâna kâmu ſakârang bermâluw? kârana ȥâkhibet ſegala perkâra ’îtu djûga mawt.

22. Tetâpi ſakârang ſedàng kâmu ſudah demaredhejkâkan deri pada dawſa, dàn deperhambâkan, kabâwah ’Allah, maka kâmu ſudah ber″awleh fâjidahmu ’âkan takhdîs, dàn ȥâkhibet ’îtu kahidôpan kakàl.

23. Kârana musâra dawſa ’ìtu mawt, tetâpi karunjâ ’Allah ’îtu kahidôpan kakàl dengan berkat ’Elmesêkh Ȥîsáj Tûhan kâmij.

FATSAL JANG KA VII.

1. TIjadâkah kâmu meng″atahuwij, hej sûdâra p lâki p, (kârana ’âku meng″ûtjap kapada ſegala ’àwrang jang meng″arti ʃarîȥet Tawrât) bahuwa ʃariȥet berkatuwânan ’âtas mânusija, ſalâma ’ija hîdop?

2. Kârana ſa″awrang parampuwan jang ’ada dibâwah kawâſa ſa″awrang lâki p, ’ìtu ’ada terhûbong dengan lâki p jang hîdop ’awleh ʃariȥet: tetâpi djikalaw lâki p ’îtu ſudah mâti, maka parampuwan ’itu ſudah lûput deri pada ʃarîȥet perhubôngan dengan lâki p.

3. Sebàb ’îtu kalàkh ſalâma hîdop lakînja ’ija ’âkan dinamâ″ij parampuwan mûkah, djikalaw ’ija djâdi milik ſa″awrang lâki p lâjin: tetâpi djikalaw lakînja ſudah mâti, maka ’ija ’ada maredhejka deri bâwah ʃarîȥet ’îtu, ſahingga ’ija bûkan ’ada parampuwan mûkah, manakâla ’ija djâdi milik ſa″awrang lâki p lâjin.

4. Demikijenlah, hej sûdâra p ku lâki p, kâmu ’îni lâgi ſudah dematîkan lepàs deri pada ʃarîȥet Tawrât ’awleh tûboh ’Elmesêkh: ſopâja kâmu djâdi milik ſa″awrang lâjin, jang telàh debangkitkan deri ’antâra ’awrang mâti p, ſopâja kâmij berbowah p an bagi ’Allah.

5. Kârana tatkâla ’adâlah kâmij taȥalokh kabâwah dâging, maka ſegala garàkh p an dawſa p jang berkawâſa ’awleh ʃarîȥet Tawrât, ’îtu bakardjâlah didâlam ſegala ’anggawta kâmij, ’âkan berbowah p an bagi mawt:

6. Tetâpi ſakârang kâmij ſudah delûputkan deri pada ʃarîȥet Tawrât, ſedàng kâmij ſudah mâti lepàs deri pada dija ’îtu, jang ’awlehnja kâmij ’adâlah terkûrong: ſahingga kâmij ’îni berbowat ȥibâdet dâlam kabaharuwan rôkh, dàn bûkan dâlam kalamâ″an lhurûf.

7. ’Apâtah kalàkh kâmij ’âkan berkâta? ’adâkah ʃarîȥet Tawrât ’îtu dawſa? palijaslah: behkan ſudah tijâda ’âku meng″enàl dawſa melâjinkan ’awleh ʃar-

îẕet Tawrât. Kârana lâgi ſud̄ahlah tijâda ’âku meng″atahuw̄ij ka″ingînan ’ad̄a dawſa, djik̄alaw ſud̄ah tijâda ſjarîẕet Tawrât berſabda: djângan ’angkaw ’îngin.

8. Tetâpi dawſa jang ſud̄ah meng″ambil ẕilet ’awleh tîtah, ’îtu ſud̄ah meng″ardjâkan didâlam ’âku ſegala djenis ka″inginan: kârana dimâna tijâda njâta ſjarîẕet Tawrât, bahuw̄a dawſa ’ad̄a mâti.

9. Mak̄a dihûlu ’âku ’îni ’ad̄âlah hîdop ſarâſa bulòm njâta ſjarîẕet Tawrât: tetâpi tatk̄âla ſud̄ah dâtang tîtah, mak̄a dawſa ſud̄ah hîdop pûla; tetâpi ’âku ’îni ſud̄ah mâti.

10. Mak̄a kadapâtanlah pad̄âku tîtah jang djandji memberìj kahidôpan ’îtu djûga berlâku kapad̄a mawt.

11. Kârana dawſa jang ſud̄ah meng″ambil ẕilet ’awleh tîtah ’îtu ſud̄ah menjaſatkan, dán mem̄atikan ’âku ’awlehnja ’îtu.

12. Dem̄ikijen kalàkh ſjarîẕet Tawrât ’ad̄a khudus, dán tîtah ’ad̄a khudus, dán ẕâdil, dán chajr.

13. Sud̄ahkah kalàkh jang chajr ’îtu djâdi mawt pad̄âku? palijaslah: tetâpi dawſa djûga, ſopâja njâta ’îtu ’ad̄a dawſa: ſambil meng″upajâkan mawt pad̄âku ’awleh jang chajr ’îtu, ſopâja dengan lebèh p nja dawſa ’îtu tambahkan dawſa ’awleh tîtah.

14. Kârana kâmij meng″atahuw̄ij, bahuw̄a ſjarîẕet Tawrât ’ad̄a rôkhânij, tetâpi ’âku ’îni ’ad̄a baſjarij terdjuw̄al kabâwah dawſa.

15. Kârana bârang jang ’âku meng″ardjâkan ’îtu tijâda ’âku meng″enàl: kârana bârang jang kukahendâkij tijâda ’âku berlakûkan, hânja bârang jang ’âku membintjij, ’îtu djûga ’âku berbow̄at.

16. Dán djik̄alaw ’âku berbow̄at bârang jang tijâda kukahendâkij, mak̄a ’âku meng″akaw̄ij ’âkan ſjarîẕet Tawrât bahuw̄a bâjiklah.

17. Sakârang kalàkh tijâda lâgi ’âku ’îni meng″ardjâkan ’îtu djûga, hânja dawſa jang dûdokh didâlam ’âku.

18. Kârana ’âku tâhu bahuw̄a bârang jang chajr tijâda dûdokh didâlam ’âku, ’ija ’îtu didâlam dâgingku: kârana ſonggohpawn jang menghendakhkan ’îtu lekàt pad̄âku; tetâpi jang meng″ardjâkan kabedjîkan ’îtu tijâda ’âku mendâpat.

19. Kârana chajr ’îtu jang kukahendâkij tijâda ’âku berbow̄at, tetâpi ſjar ’îtu jang tijâda kukahendâkij, ’îtu djûga ’âku berlakûkan.

20. Djik̄alaw ’âku ’îni berbow̄at bârang jang tijâda kukahendâkij, mak̄a tijâda lâgi ’âku ’îni meng″ardjâkan ’îtu djuga, hânja dawſa jang dûdokh didâlam ’âku.

21. ’Arkijen mak̄a ’âku mendâpat ſjarîẕet ’îni didâlam ’âku, ’apabila ’âku hendakh berbow̄at kabedjîkan, bahuw̄a kadjahâtan lekàt pad̄âku.

22. Kârana ’âku bergamàr ’âkan ſjarîẕet Tawrât ’Allah me-

nûrut parângij mânusija jang bâthin:

23. Tetâpi 'âku melîhat ſawâtu ſjarîzet lâjin didâlam ſegala 'anggawtâku, jang berlâwan p an dengan ſjarîzet hatîku, dán menâwan 'âku kabâwah ſjarîzet dawſa, jang 'ada didâlam ſegala 'anggawtâku.

24. Wah pâtek 'îni mânusija jang ſjakhìj! sijapâtah 'âkan menchalâtskan pâtek deri pada tûboh kamatijan 'îni?

25. Pâtek pawn ſjukûr pada 'Allah 'awleh Xîsáj 'Elmesêlh Tûhan kâmij.

26. Bagîtu kalàkh pâtek 'îni ſendîrij ſonggohpawn dengan hâti 'ada deperhamba kabâwah ſjarîzet Tawrât 'Allah, tetâpi dengan dâging kabâwah ſjarîzet dawſa.

FATSAL JANG KA VIII.

1. BAgîtu ſakârang tijâda lâgi bârang talzîn 'âtas ſegala 'awrang jang baperſawatuwan dengan 'Elmesêlh Xîsáj, jang tijâda berdjâlan menûrut dâging, hânja menûrut rôlh.

2. Kârana ſjarîzet rôlh kahidôpan 'awleh 'Elmesêlh Xîsáj ſudah memaredhejkâkan 'âku deri bâwah ſjarîzet dawſa dán mawt.

3. Kârana ſebàb 'itûlah tijâda terkardjâkan 'awleh ſjarîzet Tawrât, ſakîra p lemàh 'adânja awleh dâging, maka 'Allah jang 'ſudah menjûroh 'Ânakhnja lâki p dengan kaſamâ'an dâging jang berdawſa, 'îtupawn 'awleh kârana dawſa ſudah menglhukumkan 'âtas dawſa didâlam dâging.

4. Sopâja lhakh ſjarîzet Tawrât deganâpij didâlam kâmij, jang tijâda berdjâlan menûrut dâging, hânja menûrut rôlh djûga.

5. Kârana ſegala 'awrang jang berparângij menûrut dâging, 'îtu bitjarâkan bârang p jang pûnja dâging: tetâpi ſegala 'awrang jang menûrut rôlh, 'îtu bitjarâkan bârang p jang pûnja rôlh.

6. Kârana bitjâra dâging 'îtu mawt: tetâpi bitjâra rôlh 'îtu kahidôpan dán ſalâmat:

7. 'Awleh kârana ſebàb bitjâra dâging 'îtu perſataruwan dengan 'Allah: kârana tijâda 'îtu menongkal kabâwah ſjarîzet Tawrât 'Allah: kârana tijâda 'îtu ſampat lâgi.

8. Maka ſegala 'awrang jang berparângij menûrut dâging, 'îtu tijâda ſampat berkenàn pada 'Allah.

9. Tetâpi kâmu 'îni bûkan berparângij menûrut dâging, hânja menûrut rôlh, djikalaw djûga rôlh dûdokh didâlam kâmu. Tetâpi djikalaw bârang ſa'awrang ſudah tijâda ber'awleh Rôlh 'Elmesêlh, bûkan 'ija 'îni 'ada miliknja.

10. Dán djikalaw 'Elmesêlh 'ada didâlam kâmu, ſonggohpawn tûboh 'ada mâti 'awleh kârana dawſa: tetâpi njâwa 'ada hîdop 'awleh kârana zadâlet.

11. Dán djikalaw Rôlh Tûhan jang ſudah membangkitkan

ʿîsâj deri 'antâra 'awrang mâti p, 'îtu dûdolkh didâlam kâmu, maka 'ija jang ſudah membangkitkan 'Elmesêkh deri 'antâra 'awrang mâti p, 'îtu lâgi 'âkan menghîdopkan tûboh p mu jang kamatijan, 'awleh Rôkhnja jang dûdolkh didâlam kâmu.

12. Bagîtu kalâkh, hej sûdâra p lâki p, kâmij 'ada 'awrang perhûtang, bûkan pada dâging 'âkan hîdop menûrut dâging.

13. Kârana djikalaw kâmu hîdop menûrut dâging, maka kâmu nanti mâti: tetâpi djikalaw kâmu mematîkan ſegala kalakuwan tûboh 'awleh Rôkh, maka kâmu 'âkan hîdop.

14. Kârana barapa p 'awrang tergarâkh 'awleh Rôkh 'Allah, marîka 'itu djûga 'ada 'Ânakh p 'Allah.

15. Kârana ſudah tijâda kâmu menjambot Rôkh perhambâ'an pûla 'âkan ber'awleh hajbat: tetâpi kâmu ſudah menjambot Rôkh peng'angkâtan 'ânakh p, jang 'awlehnja kâmij menjarûw, 'Abâ, hej Bâpa.

16. Rôkh 'îtu djûga ſerta berſjaksi dengan njâwa kâmij, bahuwa kâmij 'ada 'ânakh p 'Allah.

17. 'Adapawn djikalaw kâmij 'ada 'ânakh p, maka lâgi kâmij 'ada wâritz p: ſonggohpawn wâritz p 'Allah, tetâpi ſâma wâritz p 'Elmesêkh: djikalaw djûga kâmij ſadija 'âkan merasâ'ij ſangsâra ſertânja, ſopâja lâgi kâmij ber'awleh kamulijâ'an ſertânja.

18. Kârana 'âku kira p dengan khijâs, bahuwa ſegala perâſa ſangsâra pada wakhtu ſakârang 'ini tijâda terbanding dengan kamulijâ'an, jang nanti denjatâkan kapada kâmij.

19. Kârana kadjadi'an dengan tenggâdoh p 'itu menantîkan kanjatâ'an 'ânakh p 'Allah.

20. Kârana kadjadi'an 'itu 'ada taʒalokh kabâwah kaſija p an, bûkan dengan ſahadjânja, hânja 'awleh kârana ſebâb dija, jang ſudah menaʒalokhkan 'itu:

21. Dengan 'âſa, bahuwa lâgi kadjadi'an 'itu ſendirij 'âkan demaredhejkâkan deri pada perhambâ'an 'kabinasâ'an, kapada kamaredhejkâ'an kamulijâ'an 'ânakh p 'Allah.

22. Kârana kâmij tâhu, bahuwa ſaganâp kadjadi'an 'itu ſerta meng'alôh, dan ſerta menjakitij ber'ânakh ſampej ſakârang 'îni.

23. Maka bûkan sâdja 'îni, hânja lâgi kâmij ſendîrij, jang ſudah ber'awleh hûlu p an Rôkh, bahuwa kâmij 'îni ſendîrij meng'alôh dâlam dirij kâmij, ſambil menantîkan peng'angkâtan 'ânakh p, jaʒnij penubûſan tûboh kâmij.

24. Kârana ſudah ſakârang kâmij dechalâtskan pada 'âſa. 'Adapawn 'âſa jang kalihâtan 'îtu bûkan 'ada 'âſa: kârana bârang jang ſa'awrang melîhat meng'apa 'ija lâgi 'âkan ber'âſa 'itu?

25. Tetâpi djikalaw kâmij ber'âſa bârang jang tijâda kâmij

melīhat, mak̄a kâmij menantîkan 'îtu dengan tſabàr.

26. Mak̄a ſabâgejnja lâgi Rôkh 'îtu ſerta tûlong menanggong ſegal̄a kalemâhan kâmij: kârana tijâda kâmij tâhu 'āpa p ang kâmij 'âkan minta ſeperti pâtut, tetâpi Rôkh 'îtu ſendîrij djûga memôhonkan ſjafâƶat 'âkan kâmij dengan kalòh p an jang tijâda terkatâkan.

27. Mak̄a Tûhan jang memariksâʺij ſegal̄a hâti, 'ija djûga mengʺatahuwij 'āpâtah bitjâra Rôlh, ſedàng 'ija memôhonkan ſjafâƶat kapad̄a 'Allah 'âkan ſegal̄a walìj.

28. Mak̄a kâmij mengʺatahuwij, bahuwa pad̄a ſegal̄a 'awrang jang mengʺasêhij 'Allah, ſegal̄a ſaſawâtu ſerta bak̄ardja kapad̄a kabedjîkan, jaƶnij pad̄a ſegal̄a 'awrang jang terdoƶâ tûrut khadlânja.

29. Kârana ſegal̄a 'awrang jang telàh deʺiƶlâmkannja, marîka 'îtu lâgi telàh detakhdîrkannja djâdi ſarûpa dengan telâdan Ânakhnja lâki p, ſopâja 'ad̄a 'ija ânakh sûlong dîʺantâra bânjakh sûdâra lâki p.

30. Mak̄a ſegal̄a 'awrang jang telàh detakhdîrkannja, marîka 'îtu lâgi telàh dedoƶâkannja: dán ſegal̄a 'awrang jang telàh dedoƶâkannja, marîka 'îtu lâgi telàh detaƶdîlkannja: dán ſegal̄a 'awrang jang telàh detaƶdîlkannja, marîka 'ìtu lâgi telàh detamdjîdkannja.

31. 'Āpâtah kalàkh kâmij bawleh berkâta 'âkan tambah kapad̄a ſegal̄a perkâra 'îni? djik̄alaw 'Allah 'ad̄a beſertá kâmij, sijâpa 'âkan 'ad̄a mel̄âwan kâmij?

32. Jang lâgi ſud̄ah tijâda sâjang 'âkan 'Ânakhnja lâki p jang châts, hânja ſud̄ah ſarahkan dija ganti kâmij ſakalijen, bāgimâna tijâda lâgi 'ija 'âkan karuunjâkan ſertânja 'ìtu ſegal̄a ſaſawâtu pad̄a kâmij?

33. Sijapâtah 'âkan mendaƶwáj 'âtas ſegal̄a mutsthafáj 'Allah bahuwa 'Allah, djûga jang mengƶâdilkan.

34. Sijapâtah dija jang memalƶûnkan? bahuwa 'Elmesêkh djûga jang ſud̄ah mâti, behkan lebèh, jang lâgi ſud̄ah debangkitkan: jang lâgi 'ad̄a pad̄a kânan 'Allah: jang lâgi memôhonkan ſjafâƶat 'âkan kâmij.

35. Sijapâtah 'âkan mentjerejkan kâmij der̄i pad̄a mulkhabet 'Elmesêkh? kaſukâran, 'âtaw kapitjîkan, 'âtaw perhambâtan, 'âtaw kalapâran, 'âtaw katalandjângan, 'âtaw bahâja, 'âtaw pedangkah?

36. (Seperti ſud̄ah tersûrat, bahuwa kârana 'angkaw kâmij debûnoh pad̄a ſaganàp hârij: kâmij ſud̄ah delkhisâbkan ſeperti domba p kabantejan.)

37. Tetâpi dâlam ſakalijen 'îni kâmij mendâpat lebèh kamenângan, bawleh dija 'ìtu jang ſud̄ah mengʺasêhij kâmij.

38. Kârana 'âku jakhîn, bahuwa bûkan mawt, dán bûkan kahidôpan, dán bûkan Melâʺîkat, dán bûkan 'awrang besàr p, dán

bûkan 'awrang peng"awâſa, dàn bûkan bârang perkîra p jang 'ada ſakârang, dàn bûkan jang nanti dâtang,

39. Dàn bûkan katinggijan, dàn bûkan kadalâman, dàn bûkan bârang machlûkh lâjin 'âkan ſampat mentjerejkan kâmij deri pada mulhabet 'Allah, jang 'ada dengan berkat 'Elmesêlh Χîsâj Tûhan kâmij.

FATSAL JANG KA IX.

1. 9 ÂKu meng"atâkan kabenâran demi 'Elmesêlh, tijâda 'âku berdusta (ſedàng ſatâhu hatîku ſerta berſjaksi padâku 'awleh Rôlhu-'lkhudus.)

2. Bahuwa 'îtu 'ada 'âkàn ſawâtu kadukâ"an besàr padâku, dàn 'âkan ſawâtu perſakîtan, jang tijâda kaputûſan pada hatîku.

3. Kârana 'âku 'îni ſendîrij 'âkan tjita garàng djâdi kakarâman djâwoh deri pada 'Elmesêlh, ganti sûdâra p ku lâki p, jang ſakulawargâku 'âtas perìj dâging:

4. Jang 'ada 'awrang Jiſrâ"ejlij, jang pûnja bunuwet, dàn ſakînet, dàn mîtzâlh, dàn ſjarîʓet Tawrât, dàn ʓibâdet, dàn muwâʓadet:

5. Jang 'ada tûron tomûron dâtokh p, dàn deri pada sijâpa 'Elmesêlh djâdi 'âtas perìj dâging, jang 'ada 'Ilah 'âmat kapudji"an lebèh deri pada ſegala ſaſawâtu ſampej ſalâma p nja: 'Âmîn.

6. Tetâpi bûkan bagîni ſa"awleh p kalâm 'Allah ſudah gùgor: kârana ſakalijen 'awrang jang 'ada deri pada Jiſrâ"ejl, marîka 'îtu bûkan 'awrang Jiſrâ"ejl.

7. Dàn bûkan ſebàb marîka 'îtu 'ada benèh 'Ibrâhîm ſakalijennja 'ada 'ânakh p: tetâpi pada Jitslhâkh nanti terpanggil bagîmu benèh.

8. 'Ija 'îtu, bûkan ſegala 'ânakh dâging 'îtu 'ada 'ânakh p 'Allah, tetâpi ſegala 'ânakh muwâʓadet 'îtu debilang 'âkan benèh.

9. Kârana 'inîlah perkatâ"an muwâʓadet, ſakîra p dejwâſa 'înî 'âku 'âkan dâtang, dàn ſawâtu 'ânakh lâki p 'âkan 'ada pada Sârah.

10. Dàn bûkan 'ija 'îni sâdja tandânja, hânja lâgi Riblkhâ, manakâla 'ija 'ädâlah bonting dengan ſa"awrang lâki p, jaʓnij Jitslhâkh dâtokh kâmij.

11. Kârana tatkâla ka"ânakh p 'îtu bulòm taper"ânakh, dàn bulòm berlakûkan bârang bâjik 'âtaw djâhat, ſopâja tataplah khadlâ nijet 'Allah menûrut 'itsthifânja, bûkan deri pada 'aʓmâl, hânja deri pada Tûhan jang mendoʓâ,

12. Maka telàh dekatâkan padânja: bahuwa jang besàr 'âkan deperhamba kabâwah jang kitjìl.

13. Seperti ſudah tersûrat: Jaʓkhûb 'âku ſudah meng"asêhij, dàn Χejſaw 'âku ſudah membintjij.

14. 'Apâtah kalàkh kâmij 'âkan berkâta? 'adâkah tlulâmet pada 'Allah? palijaslah.

15. Kârana 'ija baſermân kapada Mûsàj: 'âku 'âkan meng"a

asijânij bârang sijâpa jang 'âku meng"asijânij, dán 'âku 'âkan menjajângij bârang sijâpa jang 'âku menjajângij.

16. Bag̅îtu kalàkh tijâda 'îtu pad̅a tângan 'awrang jang kahendâkij, dán tijâda pad̅a tângan 'awrang jang berlârij, hânja pad̅a tângan 'Allah jang meng"asijânij.

17. Kârana 'Elkitâb berkâta pad̅a Firʒawn: bahuw̅a 'awleh kârana 'îtu 'âku ſud̅ah membângonkan dîkaw, ſopâja 'âku men̅ondjokh didâlam 'angkaw kawasâku, dán ſopâja namâku dechabarkan pada ſaganàp bûmi.

18. Bag̅îtu kalàkh 'ij̅a meng"asijânij bârang sijâpa jang dekahendakînja, dán 'ij̅a men̅agarkan bârang sijâpa jang dekahendakînja.

19. Mud̅ah pan 'angkaw 'âkan berkâta padâku, meng"ap̅a kalàkh 'ija lâgi mendâlih? kârana sijapâkah ſud̅ah melâwan kahendakhnja?

20. 'Antah, hej simânusija, sijapâkah 'angkaw 'ad̅a, jang membâlas djawâb kapad̅a 'Allah? 'ad̅âkah pembowâtan 'âkan berkâta kapada pembow̅atnja: meng"ap̅a 'angkaw ſud̅ah kardjâkan 'âku ſabag̅itu?

21. 'Antah tijadâkah pendjûnan berkawâſa 'âtas tânah lijat, 'âkan kardjâkan der̅i pad̅a ſagompal 'îtu djûga, ſawâtu pawn pagâwej 'âkan pakejan mulija, dán jang lâjin pawn 'âkan pakejan hina?

22. Djikalaw dem̅ikijen, bûkankah 'Allah jang hendakh men̅ondjokhkan morkânja, dán mem̅aʒlûmkan mahâ kawasânja, dengan pandjang hatînja jang 'âmat besàr ſudah men̅anggong ſegal̅a pagâwej morka jang terlangkap kapad̅a kabinasâ"an:

23. Dán ſopâja 'ij̅a mem̅aʒlûmkan kakajâ"an kamulijâ"annja ka"âtas ſegal̅a bâkas rahhmet, jang dihûlu telàh deſadlijâkannja kapad̅a kamulijâ"an?

24. Bârang jang lâgi telàh dedoʒâkannja, jaʒnij kâmij 'îni, bûkan sâdja der̅i 'antâra 'awrang Jehûdij, hânja lâgi der̅i 'antâra CHalâjikh.

25. Seperti lâgi 'ij̅a baſ̅ermân dâlam sûrat Hawſjej̅aʒ, 'âku 'âkan mem̅anggil 'awrang jang bûkan khawmku 'îtu khawmku: dán parampuw̅an jang bûkan kekâſehku 'îtu kekâſehku.

26. Mak̅a djâdi, pad̅a tampat 'îtu dimâna telàh dekatâkan pad̅ânja: kâmu 'îni bûkan khawmku, disâna marîka 'îtu 'âkan terpanggil 'ânakh p 'Allah jang hîdop.

27. Mak̅a Jeſjaʒjâ mer̅uw̅ah 'âkan lhâl 'awrang Jiſrâ"ejl: djik̅alaw ſakâlipawn bilângan benij Jiſrâ"ejl 'ad̅a ſeperti pâsir dilâwut bânjakhnja, dán hânja ſaſonggohnja pen̅inggalnja 'âkan dechalâtskan.

28. Kârana 'ij̅a menjud̅ahkan ſawâtu perkatâ"an, dán mem̅ûtuskan 'îtu dengan ʒadâlet, kârana ſawâtu perkatâ"an jang pûtus mahâ besàr Tûhan 'âkan berbow̅at di"âtas bûmi.

29. Dán ſeperti Jeſjaʒjâ dihûlu ſud̄ah katâkan: djik̄alaw tijâda mahâ besàr Tûhan Rab̄u'lʒâlamîn ſud̄ah men̄inggalkan baḡi kâmij bârang benèh, nistjâja kâmij ſud̄ahlah djâdi ſeperti Sedawm, dán kâmij ſud̄ahlah terſamâkan dengan ʒamawrâ.

30. 'Ap̄âtah kalàkh kâmij 'âkan berkâta? bahuw̄a CHalâjikh, jang ſud̄ah tijâda mentjahârij ʒad̄âlet, 'îtu ſud̄ah ber''awleh ʒadâlet, jaʒnij ʒadâlet jang 'ad̄a der̄i pad̄a 'îmân.

31. Tetâpi 'awrang Jiſrâ''ejl jang ſud̄ah mentjahârij ſjarîʒet ʒadâlet, 'îtu ſud̄ah tijâda ſampej kapad̄a ſjarîʒet ʒadâlet.

32. Kârana 'ap̄a? 'awleh kârana marîka 'îtu ſud̄ah mentjahârij dij̄a 'îtu bûkan der̄i pada 'îmân, tetâpi ſonggoh der̄i pada 'aʒmâl ſjarîʒet Tawrât. Kârana marîka 'îtu ſud̄ah ſontoh kapad̄a bâtu kaſontôhan.

33. Seperti ſud̄ah tersûrat: lîhatlah 'âku târohkan di-TSijawn ſawâtu bâtu kaſontôhan, dán ſawâtu bâtu kârangkabimbângan: mak̄a bârang sijâpa jang pertjâja 'âkan dij̄a 'îtu, tijâda 'ija 'âkan bermâluw.

FATSAL JANG KA X.

1. HEj sûdâra p lâki p, bahuw̄a ſuk̄a tjita hatîku, dán ſombahjang jang 'âku mem̄ôhonkan kapad̄a 'Allah 'âkan 'awrang Jiſrâ''ejl, 'îtu 'ad̄a men̄ilikh chalâtsnja.

2. Kârana 'âku memberij ſjaksi pad̄a marîka 'îtu, bahuw̄a 'ad̄a padânja ſawâtu ſjijâkh 'âkan 'Allah, hânja bûkan dengan maʒrifet.

3. Kârana ſedàng marîka 'îtu tijâda meng''enàl ʒadâlet 'Allah, dán ſuk̄a mendirîkan ʒadâletnja jang châts, mak̄a marîkà 'îtu bûkan 'ada taʒalokh kabâwah ʒadâlet 'Allah.

4. Kârana makhtsûd ſjarîʒet Tawrât 'îtu 'Elmesêkh, 'âkan ʒadâlet baḡi ſaſa''awrang jang ber''îmân.

5. Kârana Mûsàj tsifatkan ʒadâlet, jang mulânja der̄i pad̄a ſjarîʒet Tawrât: bahuw̄a mânusija jang berlakûkan ſegal̄a perkâra 'îni 'âkan hîdop 'awlehnja.

6. Tetâpi ʒadâlet jang mulânja der̄i pad̄a ſjarîʒet 'îmân 'îtu dem̄ikijen bunjînja: djânganlah 'angkaw katâkan didâlam hatîmu, sijapâtah kalàkh nâjik kalângit? 'îtu 'artînja ſarâſa mâwu men̄ûronkan 'Elmesêkh.

7. 'Âtaw: sijapâtah kalàkh tûron kadâlam tûbir? 'îtu 'artînja ſarâſa mâwu men̄âjikkan 'Elmesêkh der̄i 'antâra 'awrang mâti p.

8. Tetâpi baḡimâna bab̄ûnji? perkatâ''an 'îtu 'ad̄a dekàt pad̄âmu didâlam mûlutmu dán didâlam hatîmu. 'Îni djûga 'ad̄a perkatâ''an 'îmân jang kâmij berchothbatkan.

9. Jaʒnij djik̄alaw 'angkaw dengan mûlutmu 'ikhrârkan mahâ Tûhan ʒîsàj, dán ber''îmân dengan hatimu, bahuw̄a 'Allah ſudah membangkitkan dij̄a der̄i 'antâra 'awrang mâti p, mak̄a

'angkaw 'âkan ber"awleh chalâts.

10. Kârana dengan hatînja 'awrang ber"îmân 'âkan ber"awleh ʐadàlet, dán dengan mûlutnja 'awrang 'ilkhrârkan 'âkan ber"awleh chalâts.

11. Kârana 'Elkitâb berkâta: bârang sijâpa jang pertjâja 'âkan dija 'itu, tijâda 'ija 'âkan bermâluw.

12. Kârana bûkan 'ada bârang faràkh, mâwu di"antâra 'awrang Jehûdij, mâwu di"antâra 'awrang Jûnânij: kârana 'ija ſa"awrang ſendîrij 'itu djûga 'ada Tûhan ſakalijennja, jang ghanìj kapada ſakalijen 'awrang jang menjebutkan dija.

13. Kârana ſaſa"awrang jang 'âkan menjebutkan nâma mahâ besàr Tûhan, 'itu 'âkan dechalâtskan.

14. Bagimâna kalàkh 'awrang 'âkan menjebutkan dija, 'âkan sijâpa bulòm 'ija pertjâja? dán bagimâna 'ija 'âkan pertjâja, jang chabarnja bulòm 'ija dengar? dán bagimâna 'ija 'âkan dengár, djikalaw bulòm 'ada ſa"awrang jang berchothbat?

15. Dán bagimâna 'awrang 'âkan berchothbat, djikalaw bulòm 'ija tersûroh? ſeperti ſudah tersûrat: butápa peremèj 'ada ſegala kâki 'awrang jang memberîta dâmej, 'awrang jang memberîta kabajikan!

16. Tetàpi ſakalijen 'awrang ſudah tijâda dengar p an 'âkan 'Indjìl. Kârana Jeſjaʐ'â berkâta: hej mahâ besàr Tûhan, sijapâtah ſudah pertjâja pada penengâran kâmij?

17. Bagîtu kalàkh 'îmân timbul deri pada penengar: dán penengar pawn 'awleh kaſâm 'Allah.

18. Tetâpi 'âku berkâta: bûkankah marika 'itu ſudah dengar? behkan ſonggoh p kapada ſalûroh bûmi ſudah kaluwar bunjînja, dán kapada ſegala hûdjong tânah maʐmûr ſegalá perbahasâ"annja.

19. Tetâpi 'âku berkâta: bûkankah 'awrang Jiſrâ"ejl ſudah meng"arti 'itu? bahuwa Mûsáj dihûlu ſudah berkâta: 'âku 'ini 'âkan mengghajratkan kâmu 'awleh bârang jang bûkan chalìkhah, 'awleh chalìkhah jang djâhil 'âku 'âkan menggusârij kâmu.

20. Maka Jeſjaʐjâ pawn membaranikan dirînja, dán berkâta: 'âku ſudah dedâpat 'awleh 'awrang jang ſudah tijâda tontut 'âkan dâku, 'âku ſudah djâdi njâta pada 'awrang jang ſudah tijâda tânja 'âkan dâku.

21. Tetâpi kapada 'awrang Jiſrá"ejl berkâta 'ija: pada ſaganàp hârij 'âku ſudah kambangkan tângan p ku kapada ſawâtu khawm jang nâkal, dán jang berbantah p an.

FATSAL JANG KA XI.

1. 9 ÂKu berkâta kalàkh ſudahkah 'Allah membowang khawmnja? palijaslah: kârana lâgi 'âku 'îni 'ada 'awrang Jiſrâ"ejlij, deri pada benèh 'Ib

brâhîm, der̄i pad̄a hulubangſa Benjamîn.

2. Sud̄ah tijâda 'Allah membow̄ang ḵhawmnja jang telàh de″izlâmkannja. 'Antah tijadâkah kâmu meng″atahuw̄ij, 'ap̄a 'Elkitâb berkâta 'âkan Ejlijâ? baḡimâna 'ija menjâpa 'Allah meng″adûkan ḵhâl 'awrang Jiſrâ″ejl, ſombahnja:

3. Jâ mahâ besàr Tûhan, marîka 'îtu ſud̄ah membûnoh ſegal̄a Nabìj p mu, dàn mer̄ombaḵh medzbeḵh p mu, mak̄a pâteḵh ſud̄ah tinggal ſa″awrangku djuw̄a, dàn marîka 'îtu menjahârij djiwâku.

4. Tetâpi 'ap̄a baf̄ermân walḥju rab̄ânij padânja? 'âku ſud̄ah men̄inggalkan baḡi diriku tûdjoh rîbu 'awrang lâki p, ſakalij̄en 'îtu jang ſud̄ah tijâda lîpat lûtut 'âkan menjombah Báẕal.

5. Baḡîtu kalàḵh lâgi pad̄a waḵhtu ſakârang 'îni 'ad̄a bârang pen̄inggal men̄ûrut 'itsthiſâ niẕmat.

6. Mak̄a djik̄alaw mulânja 'îtu der̄i pad̄a niẕmat, bûkan 'ad̄a 'îtu der̄i pad̄a 'aẕmâl: tjâra lâjin niẕmat 'îtu bûkan 'ad̄a lâgi niẕmat. Dàn djik̄alaw mulânja 'îtu der̄i pad̄a 'aẕmâl, bûkan lâgi 'ad̄a 'îtu niẕmat: tjâra lâjin ẕamal 'îtu bûkan 'ad̄a lâgi ẕamal.

7. 'Ap̄âtah kalàḵh? bârang jang detjahârij 'awrang Jiſrâ″ejl, 'îtupawn ſud̄ah tijâda dedâpatnja: tetâpi ſegal̄a 'awrang mutsthaſàj ſud̄ah mendâpat 'îtu, dàn ſegal̄a 'awrang lâjin p ſud̄ah detagarkan.

8. (Seperti ſud̄ah tersûrat: 'All̄ah ſud̄ah memberìj pad̄ânja ſawâtu bawàj 'antoḵh lelàp: mâta p 'âkan djângan mel̄îhat, dàn telînga p 'âkan djângan men̄engar) 'îtupawn ſampej kapada hârij 'îni djûga.

9. Dàn Dâ″ûd berkâta: bâjiklah mâjidahnja djâdi 'âkan djuràt, dàn 'âkan per″angkap, dàn 'âkan kalintjir, dàn 'âkan kabalâſan dihadâpannja.

10. Bâjiklah mâta p nja dekalamkan 'âkan djângan melîhat: dàn bongkoḵhkanlah 'àwlehmu balâkangnja ſantijâſa.

11. 'Âku berkâta kal̄àḵh, ſud̄ahkah marîka 'îtu berſontoh, ſopâja 'ij̄a djâtoh? palij̄aslah: tetâpi 'awleh kadjatôhannja chalâts 'îtu ſudah ſampej kapad̄a CHalâjiḵh, 'âkan mengghajratkan marîka 'îtu.

12. Dàn djik̄alaw kadjatôhannja 'îtu kakajâ″an 'awrang 'îsij dunjâ, dàn kakurângannja 'îtu kakajâ″an CHalâjiḵh, barap̄a lebèh kaganâpannja?

13. Kàrana 'âku berkâta pad̄a kâmu jang 'ad̄a CHalâjiḵh, ſedàng 'âku 'îni 'ad̄a Rasûl CHalâjiḵh, 'âku permulijâkan chidmetku:

14. Kâluw p bârang ſaperkâra 'âku dâpat mengghajratkan kulawargâku, dàn membâwa bârang 'awrang der̄i pada marîka 'îtu kapàda chalâts:

15. Kârana djik̄alaw kabowângannja 'îtu perdamej̄an 'aw-

rang 'îsij dunjâ, 'apâtah kirânja 'âkan 'ada ka"angkâtannja, melâjinkan kahidôpan deri pada hhâl mâti p?

16. Maka djikalaw ſegala hûlu p an bagîtu pawn ſalangkap gompal tepòng 'ada khudus: dàn djikalaw 'âkar bagîtu pawn ſegala tjâbang p 'ada khudus.

17. Dàn djikalaw ſatengah deri pada ſegala tjâbang 'îtu ſudah depitjah pûtus, dàn 'angkaw 'îni jang 'ada ſawâtu zejtûnet hûtan ſudah dekambârij gantînja, dàn ſudah ber"awleh ſâma bahagijan pada 'âkar dàn pada kagumôkan pôhon zejt,

18. Djângan 'angkaw menggahkan dirîmu 'âtas ſegala tjâbang p. Tetâpi djikalaw ſakâlipawn 'angkaw menggahkan dirîmu, tijâda 'angkaw memulijâkan 'âkar, hânja 'âkar djûga memulijâkan dikaw.

19. Mudah p an 'angkaw 'âkan berkâta: ſegala tjâbang p ſudah depitjah pûtus, ſopâja 'âku 'îni dekambârij.

20. Sabâjik: marîka 'îtu ſudah depitjah pûtus 'awleh kufûr, tetâpi 'angkaw 'ada berdirij 'awleh 'îmân. Djânganlah 'angkaw meng"âtas p dirîmu, hânja tâkotlah.

21. Kârana djikalaw 'Allah ſudah tijâda sâjang 'âkan tjâbang p jang ſadija, sijâpa tâhu tijâda 'ija 'âkan sâjang 'âkan dikaw.

22. 'Ingatlah kalàkh 'âkan kamurâhan dàn kabingîſan 'Allah: ſonggohpawn kabingîſan 'âtas ſegala 'awrang jang ſudah mortad, tetâpi kamurâhan 'âtas 'angkaw, djikalaw 'angkaw ber*kandjang pada kamurâhan: djikalaw lâjin, maka lâgi 'angkaw 'îni 'âkan depôtong pûtus.*

23. *Tetâpi marîka 'îtu lâgi,* djikalaw tijâda 'ija berkandjang pada kufûrnja 'îtu, 'ija 'âkan dekambârij: kârana 'Allah 'ada kawâſa 'âkan meng"ambârij marîka 'îtu pûla.

24. Kârana djikalaw 'angkaw 'îni ſudah depôtong pûtus deri pada zejtûnet hûtan jang djâhat parangînja, dàn ſudah dekambârij pada pôhon zejt jang bâjik parangînja: barapa lebèh marîka 'îtu, jang 'ada tjâbang p ſadija, 'âkan dekambârij pada pôhon zejtnja jang châts?

25. Kârana tijâda kukahendâkij, hej sûdâra p lâki p, kâmu tijâda meng"atahuwij rahasija 'îni, ('âgar djângan kâmu bilang dirîmu berbudìj sâma ſendirîmu) bahuwa penagâran 'îtu ſudah berlâku 'âtas 'awrang Jiſrâ"ejl dengan ſapârawnja, ſahingga maka kaganâpan CHalâjikh 'âkan hâbis mâſolkh.

26. Maka damikijenlah ſegala 'awrang Jiſrâ"ejl 'âkan ber"awleh chalâts, ſeperti ſudah terſûrat: Penubûs 'îtu 'âkan dâtang deri pada TSijawn, dàn menalingkan ſegala fusûkh deri pada Jaꜥkhûb,

27. Maka 'inîlah perdjandji"an bagi marîka 'itu deri pada fihakhku, 'apabîla 'âku 'âkan menghâpuskan ſegala dawsânja.

28. Baḡîtu ſonggohpawn marîka 'îtu 'ada ſatarùw p der̄i pad̄a fîhakh 'Indjîl 'awleh kârana kâmu: tetâpi der̄i pad̄a fîhakh 'itsthifâ marîka 'îtu 'ad̄a kekâſeh p 'awleh kârana dâtokh p.

29. Kârana ſegal̄a karunjâ dán daʒwat 'Allah 'îtu tijâda kaſasâlan.

30. Kârana ſeperti lâgi kâmu 'îni dihûlu ſud̄ah durhâka kapad̄a 'Allah, tetâpi ſakârang ſud̄ah ber"awleh peng"asijan der̄i kârana kadurhakâ"annja:

31. Baḡîtu lâgi marîka 'îni ſakârang ſud̄ah durhâka, ſopâja marîka 'îtu lâgi ber"awleh peng"asijan, 'awleh peng"asijan 'âkan kâmu.

32. Kârana 'All̄ah ſud̄ah meng"ûrong ſakalijennja kabâwah kadurhakâ"an, ſopâja 'ija meng"asijânij ſakalijennja.

33. 'Ahàw kadalâman kakajâ"an bâjik der̄i pad̄a hhikmet bâjik der̄i pad̄a ʒilmu 'All̄ah! butap̄a tijâda kapariksâ"an hhukum p nja, dán tijâda kasidikan djâlan p nja!

34. Kârana sijapâtah ſud̄ah meng"enàl khetſed mahâ besàr Tûhan? 'âtaw sijapâtah ſud̄ah djâdi manterînja?

35. 'Âtaw sijapâtah ſud̄ah mendihuluw̄ij berìj pad̄ânja 'ap̄a p, ſahingga 'îtu 'âkan dibâlas pad̄ânja?

36. Kârana ſamowânja dâtang der̄i pada dija, dán 'awleh dija, dán kapad̄a dija. Baḡi dija djûga 'ad̄a kirânja kamulijâ"an ſampej ſalâma p nja. 'Ãmîn.

FATSAL JANG KA XII.

1. SEbàb 'îtu 'âku minta pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, 'awleh ſegal̄a rahhmet 'Allah, ſopâja kâmu perſombahkan tûboh p mu 'âkan ſawâtu khorbân jang hîdop, jang sûtjij, jang kenàn pad̄a 'All̄ah, 'ija 'îtu 'agamâmu jang ʒakhlij.

2. Dán djânganlah kâmu meng"ambil kal̄akuw̄an ſeperti 'awrang ʒâlam 'îni, tetâpi hendakhlah men̄ûkar rupâmu dengan pembaharuw̄an hatîmu, ſopâja kâmu dâpat mentjawbâ"ij, 'ap̄âtah kahendakh 'All̄ah jang bâjik, dán jang kenàn, dán jang ſemporna.

3. Kârana 'awleh niʒmat jang telàh dekarunjâkan baḡîku, 'âku berkâta pad̄a ſaſa"awrang jang 'ad̄a di"antâra kâmu, djânganlah 'ija 'ad̄a berbudìj lebèh der̄i pad̄a jang hâros 'awrang 'ad̄aberbudìj: tetâpi 'ad̄a berdudìj dengan ſedangnja, ſeperti 'All̄ah pad̄a mâsing p ſa"awrang ſud̄ah membahâgij permâna 'îmân.

4. Kârana ſeperti dâlam ſabâtang tûboh 'ad̄a pad̄a kâmij bânjakh 'anggawta: tetâpi ſakalijen 'anggawta 'îtu bûkan 'ad̄a pad̄ânja ſawâtu djenis pak̄ardjâ"an:

5. Baḡîtu kâmij bânjakh 'awrang 'ad̄a ſabâtang tûboh dâlam 'Elmesêhh, tetâpi mâsing p kâmij 'ad̄a 'anggawta ſa"awrang kapad̄a ſa"awrang.

6. Baḡîtu kal̄àkh kâmij ſud̄ah ber"awleh bab̄arap̄a karunjâ jang berl̄âjin p an, men̄ûrut niʒmat

jang telàh de″anugarahkan pada kâmij,

7. Mâwu nubuwet, ſakîra p khijâs 'îmân: mâwu chidmet dâlam berchidmet: bâjik 'awrang peng″âdjar 'îtu dâlam meng″âdjar:

8. Bâjik 'awrang penghîbor 'îtu dâlam menghîbor: 'awrang pembahâgij 'itu dengan tûlusnja: 'awrang pemarentah 'ìtu dengan râdjinnja: 'awrang dermâwan 'îtu dengan ſukânja.

9. Maka hendakhlah mulhabet 'áda djâwoh deri pada nifâkh. Hendakhlah kâmu gilìj 'âkan jang djâhat, dán lekàt pada jang bâjik.

10. Hendakhlah kâmu birâhij sângat ſa″awrang 'âkan ſa″awrang dengan peng″âſeh sûdâra berſudâra. Sambil mendihuluwij ſa″awrang 'âkan ſa″awrang dengan memberìj hhormat.

11. Djânganlah kâmu 'ada ſagàn pada melakûkan karadjînan. Bejarlah 'ada hângat hatîmu. Hendakhlah kâmu deperhamba kabâwah mahâ besàr Tûhan.

12. Sukâlah kâmu dâlam 'âſa. Bertâhanlah kâmu dâlam kaſukâran. Berkandjanglah kâmu dâlam ſombahjang.

13. Berîlah bahagijanmu kapada kakurângan ſegala walìj. Ber″uſahâlah kapada perìj djâmu p an 'awrang 'âsing.

14. Mintâlah kabidjîkan bagi ſegala 'awrang jang perhambat kâmu: mintâlah kabidjîkan, dán djânganlah minta kakutôkan.

15. Berſukâlah kâmu dengan 'awrang jang ſuka: dán bertângislah dengan 'awrang jang tângis.

16. Hendakhlah kâmu mentjita ſawâtu djûga perkâra ſa″awrang 'antâra ſa″awrang. Djânganlah kàmu mentjita perkâra p jang tinggij, tetâpi bermiſrâlah dengan perkâra p jang rindah. Djânganlah kâmu bîlang dirîmu berbudìj sâma ſendirîmu.

17. Djânganlah kâmu membâlas pada bârang ſa″awrang djâhat ganti djâhat. Berlakûkanlah ſegala bârang jang bâjik dihadàpan ſakalijen mânusija.

18. Djikalaw bawleh hendakhlah dengan ſalhowat p kâmu berdâmej p an dengan ſakalijen mânusija.

19. Djânganlah kâmu menontut perbalâſan bagi ſendirîmu, hej 'awrang kekâſeh p: tetâpi berîlah pertanggôhan pada 'amârah. Kârana ſudah tersûrat: 'àtas 'âku perbalâſan, 'âku 'îni 'âkan membâjar 'îtu, baſermân mahâ besàr Tûhan.

20. Djikalaw kalàkh ſatarûmu berlâpar, berîlah dija 'îtu mâkan: djikalaw 'ija berdahâga, berîlah dija 'îtu mînom. Kârana dengan perìj demikijen 'îni 'angkaw 'âkan menambon bâra p 'âpij ka″âtas kapalânja.

21. Djânganlah 'angkaw dimenàng 'awleh jang djâhat, tetâpi 'awleh jang bâjik menanglah jang djâhat.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAſawâtu dîrij hendakhlah ’ad̄a tazal̄okh kabâwah ſegal̄a peng″awasâ″an, jang berkalebêhan. Kârana tijâda bârang peng″awasâ″an melâjinkan der̄i pada fihakh ’Al̄lah: mak̄a ſegal̄a peng″awasâ″an jang ’ad̄a, ’îtu ſud̄ah detîtahkan ’awleh ’Al̄lah.

2. Sahingga ſaſa″awrang jang menghâdap mûka kapad̄a peng″awasâ″an, ’îtu melâwan parentah ’Al̄lah: dàn ’awrang jang melâwan, ’îtu ’âkan berdâpat ſawâtu hhukum bag̅i ſendirînja.

3. Kârana ’awrang besàr p bûkan ’ad̄a ’âkan gantar bag̅i ſegal̄a ’awrang jang bâjik, hânja jang djâhat perbowâtannja. Djik̄alaw kalàkh ’angkaw tijâda mâwu gantar ’âkan peng″awasâ″an; bow̄atlah jang bâjik, mak̄a ’angkaw ’âkan ber″awleh pudji″an ’awlehnja.

4. Kârana pagâwej ’Al̄lah ’ad̄ânja bag̅îmu ’âkan kabedjîkan. Tetâpi djik̄alaw ’angkaw berbow̄at jang djâhat, gantarlah djûga: kârana tijâda ſamen̄â p ’ija mem̄egàng pedàng. Kârana ’ija ’ad̄a pagâwej ’Al̄lah, ſawâtu pembâlas ’âkan memberìj ſjikſa pad̄a ’awrang jang meng″ardjâkan djâhat.

5. Sebàb ’îtu wâdjiblah ’awrang ’ad̄a tazal̄okh, bûkan sâdja der̄i kârana ſjikſa, hânja lâgi der̄i kârana ſatâhu hâti.

6. Kârana ſebàb ’îtu kâmu lâgi membâjar ’ûpetij: kârana marîka ’îtu ’ad̄a pendjâwat der̄i pad̄a fihakh ’Al̄lah, jang ſantijâſa maſjghûl dengan pak̄ardjâ″an ’îni djûga.

7. Sebàb ’îtu hendakhlah kâmu membâjar pad̄a ſaſa″awrang bârang jang kâmu berhûtang: pad̄a sijâpa ’ûpetij pawn ’ûpetij: pad̄a sijâpa tjok̄ej pawn tjok̄ej: pad̄a sijâpa tâkot pawn tâkot: pad̄a sijâpa hhormat pawn hhormat.

8. Djânganlah kâmu berhûtang ſabârang pad̄a ſa″awrang, melâjinkan meng″asêhij ſa″awrang ’âkan ſa″awrang: kârana sijâpa jang meng″asêhij ’awrang lâjin, ’ija ſud̄ah mengganâpij ſjarîzet.

9. Kârana bahuw̄a ſabda ’îni, djângan ’angkaw bermûkah: djângan ’angkaw membûnoh: djângan ’angkaw mentjûrij: djângan ’angkaw nâjik ſjaksi dusta: djângan ’angkaw ’ingin: dàn djik̄alaw ’ad̄a bârang penjurôhan lâjin, dâlam perkatâ″an ’îni tersimpan djumlatnja. jaznij, dâlam lefatl ’îni: hendakhlah ’angkaw meng″asêhij ſamâmu mânusija ſeperti ſendirîmu.

10. Peng″asêhan ’îtu tijâda melakûkan bârang djâhat pad̄a sâma mânusija. Bag̅îtu kalàkh peng″asêhan ’ad̄a kaganâpan ſjarîzet.

11. Mak̄a ’itûlah, ſedàng kâmij meng″atahuw̄ij ſenàng, bahuw̄a djàm ſud̄ah ſampej ’âkan kâmij ſakârang djâga der̄i pad̄a tîdor: kârana ſakârang chalâts ’ad̄a lebèh damping pad̄a kâmij, der̄i pad̄a tatkâla kâmij bahâru ſud̄ah pertjâja.

12. Mâlam ſud̄ah lâlu, dàn sijang ſud̄ah ſampej. Sebàb ’îtu

hendakhlah kâmij menanggalkan ſegala perbowâtan kakàlâman, dán meng"enâkan ſegala pagâwej katarângan.

13. Bejarlah kâmij berdjâlan dengan kalakuwan ſanûnoh ſeperti pâtut pada sijang hârij: djângan dengan bârang pendemâpan dán pemabôkan, djângan dengan bârang perſatubôhan dán pertjabûlan, djângan dengan bârang perbantáhan dán kadangkejan:

14. Tetâpi hendakhlah kâmu meng"enâkan mahâ Tûhan Xîsáj 'Elmesêlh, dán djânganlah pabinâkan dâging 'âkan berbowat ſjahwat.

FATSAL JANG KA XIV.

1. ❜ADapawn 'âkan 'awrang jang lemàh 'îmânnja hendakhlah kâmu menjambot, hânja bûkan 'âkan bertjiderâ dengan dija dâlam berkâtap an.

2. Songgohpawn ſa"awrang pertjâ'a bahuwa Hhalâl mâkan ſegala djenis makânan: tetâpi 'awrang lemàh 'itu mâkan sâjorp an djûga.

3. Sijâpa jang mâkan, djânganlah 'ija pertijadâkan 'awrang jang tijâda mákan: dán sijâpa jang tijâda mâkan, djânganlah 'ija bapersâlahkan 'awrang jang mâkan: kârana 'Allah ſudah menjambot dija.

4. Sijápâtah 'angkaw 'ada jang bapersâlahkan hamba ſarûmah 'awrang lâjin? dâlam Hhukum Tuwannja jang châts 'ija berdîrij 'âtaw djâtoh: tetâpi 'ija 'âkan deperdirîkan: kârana 'Allah 'ada kawâſa perdirîkan dija.

5. Songgohpawn ſa"awrang kîrap kan ſawâtu hârij 'îtu lebèh besàr deri pada ſawâtu hârij: tetâpi 'awrang lâjin kîrap kan ſakalijen hârij 'itu ſatâra djûga. Saſa"awrang hendakhlah berjakhîn dâlam hâti ſendirînja.

6. Sijâpa jang memegàng hârij, 'ija memegàng 'îtu 'âkan Hhormat mahâ Tûhan: dán sijâpa jang tijâda memegàng hârij, tijâda 'ija memegàng 'îtu 'âkan Hhormat mahâ Tûhan. Sijâpa jang mâkan, 'ija mâkan 'âkan Hhormat mahâ Tûhan, kârana 'ija meng"ûtjap ſjukûr pada 'Allah: dán sijâpa jang tijâda mâkan, tijâda 'ija mâkan 'âkan Hhormat mahâ Tûhan, maka 'ija meng"ûtjap ſjukûr pada 'Allah.

7. Kârana bârang ſa"awrang deri pada kâmij tijâda hîdop dâlam milik ſendirînja, dán bârang ſa"awrang tijâda mâti dâlam milik ſendirînja.

8. Kârana djikalaw kâmij hîdop, kâmij hîdop dâlam milik mahâ Tûhan: djikalaw kâmij mâti, kâmij mâti dâlam milik mahâ Tûhan. Sebàb 'îtu djikalaw kâmij hîdop, djikalaw kâmij mâti, kâmij 'ada djûga dâlam milik mahâ Tûhan.

9. Kârana 'âkan makhtsûd 'îni 'Elmesêlh lâgi ſudah mâti, dán bangkit, dán hîdop pûla, ſopâja 'ija 'ada depertuwan, bâjik 'âtas 'awrang mâtip, bâjik 'âtas 'awrang hîdopp.

10. 'Adapawn 'angkaw, meng"apa 'angkaw bapersâlahkan ſudarâmu lâki p? 'âtaw lâgi 'angkaw, meng"apa 'angkaw pertijadâkan ſudarâmu lâki p? kârana kâmij ſakalijen 'âkan deperdirîkan dihadâpan malhkamet 'Elmesêhh.

11. Kârana ſudah terſûrat: 'âku 'îni hîdop, baſermân mahâ besàr Tûhan: bahuwa bagîku ſamowa lûtut 'âkan terlipat, dán ſamowa lîdah 'âkan 'ikhrârkan 'Allah.

12. Bagitu kalàkh ſaſa"awrang deripada kâmij 'âkan memberìj djawâb pada 'Allah 'âkan hhâl dirînja.

13. Sebàb 'îtu djânganlah lâgi kâmij kîra p kan ſa"awrang 'âkan ſa"awrang: tetâpi lebèh pûla hendakhlah kâmu kîra p kan 'îni, jaẕnij, 'âkan djângan memberìj bârang kaſontôhan 'âtaw ſjak pada sûdâra lâki p.

14. 'Âku tâhu dán jakhîn 'awleh tîtah mahâ Tûhan Ẕîsâj, bahuwa bârang ſawâtu pawn tijâda nedjis dâlam ſendirînja: tetâpi pada sijâpa jang ſangka bârang 'apa 'ada nedjis, padânja djûga 'îtu 'ada nedjis.

15. Tetâpi djikalaw ſudarâmu lâki p duka tjita 'awleh kârana bârang makânan, maka tijâda 'angkaw berdjâlan lâgi tûrut peng"asêhan. Dengan makânanmu djânganlah 'angkaw menghîlangkan 'awrang 'îtu djûga, ganti sijâpa 'Elmesêhh ſudah mâti.

16. Djânganlah kalàkh kabajikanmu dehôdjatkan.

17. Kârana karadjâ"an 'Allah bûkan 'ada makânan dán minôman, tetâpi ẕadâlet, dán dâmej, dán kaſukâ"an 'awleh Rôhhu-'lkhudus.

18. Kârana sijâpa jang dengan ſegala perkâra 'îni deperhamba kabâwah 'Elmesêhh, 'ijâlah khabûl pada 'Allah, dán kenàn pada mânusija p.

19. Bagîtu kalàkh hendakhlah kâmij menghambat bârang jang bergûna 'âkan dámej, dán 'âkan perbajîkan ſa"awrang 'antâra ſa"awrang.

20. Djânganlah 'angkaw merombakh perbowâtan 'Allah deri kârana makânan. Songgohpawn ſegala ſaſawâtu 'ada thâhir, tetâpi djâhatlah djika mânusija mâkan dengan memberìj kaſontôhan.

21. Bâjiklah djângan mâkan bârang dâging, dán djângan minom bârang 'âjer 'angawr, dán djângan bârang lâjin, jang 'awlehnja ſudarâmu lâki p kena kaſontôhan, 'âtaw kabimbângan, 'âtaw kalemâhan.

22. 'Angkawkah pegàng 'îmân? peganglah 'îtu sâma ſendirîmu dihadâpan 'Allah. Berbahagijâlah 'awrang 'îtu, jang tijâda bapersâlahkan ſendirînja pada bârang jang debenarkannja.

23. Tetâpi sijâpa jang huwas, djikalaw 'ija mâkan, ſudah 'ija depersâlahkan, 'awleh kârana bûkan djâdi deri pada 'îmân: maka ſegala ſaſawâtu jang bûkan 'ada deri pada 'îmân, 'îtu dawſa 'adânja.

FATSAL JANG KA XV.

1. TEtâpi kâmij 'îni jang tagàp berhûtang menanggong ſegala kalemâhan 'awrang jang tijâda tagàp, dán djângan berkenàn pada kâmij ſendîrij.

2. Hendakhlah kalàkh ſaſa''awrang deri pada kâmij berkenàn pada ſamânja mânuſija 'âkan pergunâ''an kapada perbajikan.

3. Kârana lâgi 'Elmesêlh ſudah tijâda berkenàn pada ſendirinja, tetâpi ſeperti ſudah terſûrat: katjelâ''an ſegala 'awrang jang mentjelâkan 'angkaw, 'îtu ſudah tûron 'âtasku.

4. Kârana bârang ſakalijen jang dihûlu ſudah terſûrat, 'îtu dihûlu ſudah terſûrat 'âkan pang''adjâran kâmij: ſopâja 'awleh katahânan dán panghibôran ſegala Sûrat p an kâmij ber''awleh 'âſa.

5. 'Adapawn 'Allah jang pôhon katahânan dán panghibôran 'îtu hendakhlah kirânja memberìj kâmu mentjita ſawâtu djûga perkâra ſa''awrang 'antâra ſa''awrang menûrut telâdan 'Elmesêlh Xîsáj:

6. Sopâja kâmu ſahâti dengan ſawâtu djûga mûlut dâpat memulijâkan 'Allah dán Bâpa Túhan kâmij Xîsáj 'Elmesêlh.

7. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu menjambot ſa''awrang 'âkan ſa''awrang, ſeperti lâgi 'Elmesêlh ſudah menjambot kâmij 'âkan ber''awleh kamulijâ''an 'Allah.

8. Maka 'âku berkâta, bahuwa Xîsáj 'Elmesêlh ſudah djâdi châdim chitânet deri kârana khakhîkhet 'Allah, ſopâja 'ija menogohkan ſegala djandjî''an jang telàh deberìj kapada dâtokh p:

9. Dán ſopâja ſegala CHalâjikh memulijâkan 'Allah deri kârana rakhmetnja: ſeperti ſudah terſûrat: ſebàb 'îtu padâmu 'âku mâwu membâwa 'ikhrâr di''antâra CHalâjikh, dán pada namâmu 'âku mâwu menjânji mazmûr.

10. Dán pûla 'ija baſermân: berſûrakh p lah, hej ſegala CHalâjikh, dengan khawmnja.

11. Dán pûla: tahlîlkanlah mahâ besàr Tûhan, hej ſakalijen CHalâjikh, dán meng''ûtjaplah tasbîkh padânja, hej ſakalijen 'umat.

12. Dán pûla Jeſjazjâ berkâta: maka 'âkan djâdi 'âkar Jiſjáj, dán 'ija jang berdîrij 'âkan memegàng panghuluwan di''âtas ſegala CHalâjikh: kapadânja djûga ſegala CHalâjikh 'âkan ber''âſa.

13. 'Adapawn 'Allah jang pôhon 'âſa hendakhlah kirânja memunôhij kâmu dengan ſegala djenis kaſukâ''an dán dâmej pada ber''îmân, ſopâja kâmu limpah dâlam 'âſa 'awleh khowat Rôkhu-'lkhudus.

14. Tetâpi, hej sûdâra p ku lâki p, 'âku 'îni ſendîrij lâgi jakhîn 'âkan kâmu, bahuwa kâmu ſendîrij lâgi 'ada punòh kabajîkan, ber''isij ſegala djenis peng''atahuwan, berkawâſa lâgi 'âkan memberìj natsikhet ſa''awrang pada ſa''awrang.

15. Tetâpi dengan lebèh baranîku 'âku ſudah menjûrat ka-

pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, bârang ſaperkâra djûga, 'âkan meng'ingatkan kâmu pûla deri kârana niẓmat, jang telàh dekarunjâkan padâku 'awleh 'Allah:

16. Sopâja 'âku 'ada ſa'awrang pendjâwat deri pada fihakh Xîsâj 'Elmesêlh di'antâra ſegala CHalâjikh, ſambil meng'ardjâkan kardja jang sûtjij dengan meng'âdjar 'Indjîl 'Allah, ſopâja perſombâhan CHalâjikh 'itu djâdi khabûl, jang mukhadas 'awleh Rôlhu-'lkhudus.

17. Bagîtu kalàkh 'âku ſudah ber'awleh penggâhan 'awleh Xîsâj 'Elmesêlh pada ſegala bârang jang menûdju kapada 'Allah.

18. Kârana tijâda 'âku 'âkan barânij meng'ûtjap 'apa p deri pada ſegala ſaſawâtu jang tijâda 'Elmesêlh ſudah meng'ardjâkan 'awlehku, 'âkan thâẓat ſegala CHalâjikh, dengan perkatâ'an dàn perbowâtan.

19. Dengan khowat ẓalâmet p dàn muẓdjizat p, dàn dengan khowat Rôlh 'Allah: ſahingga deri pada Jerûſjalejm, dàn kuliling p, ſampej kapada 'Ilurîkon, 'âku ſudah menggenâpij 'Indjîl 'Elmesêlh.

20. Dàn ſedàng 'âku terlâlu ſakâli p ſudah suka memberîta 'Indjîl, bûkan dimâna telàh terſebût nâma 'Elmesêlh, ſopâja djângan 'âku per'ûſah 'âtas 'asâs 'awrang lâjin:

21. Tetâpi, ſeperti ſudah tersûrat: bârang sijâpa jang padânja bulòm ſudah 'ada tertûtor khâlnja, marîka 'îtu 'âkan melîhat: dàn bârang sijâpa jang bulòm ſudah menengar, marîka 'îtu 'âkan meng'arti.

22. Jang 'awlehnja lâgi bânjakh kâli 'âku ſudah tertagàh dâtang kapada kâmu.

23. Tetâpi ſedàng ſakârang tijâda tinggal lâgi bârang tampat padâku dâlam ſegala benowa 'ini, dàn deri babarapa tâhon jang lâlu 'âku ſudah rinduwdendam 'âkan dâtang kapada kâmu;

24. 'Apabîla 'âku ber'angkat kapada 'Iſpanijâ, maka 'âku 'âkan dâtang kapada kâmu: kârana 'âku ber'â.a melihâtij kâmu 'antâra melintas, dàn dehentarkan 'awleh kâmu kasâna: manakâla dihûlu bârang ſaperkâra ſudah powas râſa hatîku meng'âdjar kâmu.

25. Tetâpi ſakârang 'âku ber'angkat kapada Jerûſjalejm, ſambil berchidmet pada ſegala walìj.

26. Kârana ſudah njâta bâjik pada 'awrang Makhedawnijâ dàn 'Achâjâ meng'îrim ſedekhahk apada ſegala 'awrang miskîn 'antâra ſegala walìj jang 'ada di-Jerûſjalejm.

27. Kârana bagîtu ſudah njâta bâjik padânja, ſebàb 'ija 'ada 'awrang perhûtangnja. Kârana djikalaw ſegala CHalâjikh ſudah ber'awleh bahagijan 'âkan benda p nja rôlhânij, maka marîka 'îtu berhûtang lâgi menondjokh djawâtan padânja dengan benda p nja dunjâwij.

28. Manakâla kalàlh hâbis 'âku mengganâpij, dàn menjonggohkan padânja bowah kabedjikan 'îni, maka 'âku 'âkan hilir ka-"Iſpanijâ melintas negerij kâmu.

29. Maka 'âku tâhu 'apabila 'âku 'âkan dâtang kapada kâmu, bahuwa dengan ſapunòh p berkat 'Indjîl 'Elmesêlh 'àku 'âkan dâtang.

30. Maka 'âku minta pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, 'awleh berkat Tûhan kâmij ʿÎsáj 'Elmesêlh, dàn 'awleh mulhabet Rôlh, ſopâja kâmu berlomba p ſertâku pada berbowat ſombahjang kapada 'Allah kârana 'âku:

31. Sopâja 'âku dilûputkan deri pada 'awrang durhâka ditânah Jehûdâ, dàn ſopâja chidmetku 'îni, jang de"adâkan 'awlehku kapada 'awrang 'îsij Jerûſjalejm, 'îtu 'ada khabûl pada ſegala walìj:

32. Sopâja dengan kaſukâ"an 'âku dâtang kapada kâmu 'awleh kahendalh 'Allah, dàn ber"awleh 'istirâlhat ſerta dengan kâmu.

33. Sjahdàn 'Allah jang pôhon ſalâmat 'adâlah kirânja ſerta dengan kâmu ſakalijen. 'Âmin.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SAbermûla maka 'âku paſtârohkan pada kâmu Fûbej sûdâra parampuwan kâmij, jang 'ada Sjamâ'et dâlam djamâʿat jang di-Kencherijâ:

2. Sopâja kâmu menjambot dija dengan nâma mahâ Tûhan, ſeperti pâtut pada ſegala walìj, dàn menûlong dija pada bârang lhâl 'allhwâl jang 'ija berkahendalh kapada kâmu: kârana parampuwan 'îtu ſudah 'ada penûlong bagi 'awrang bânjalh, dàn bagi 'âku 'îni ſendîrij.

3. Berîlah ſalâm pada Periskilâ dàn 'Alhûlâ, jang sâma peng"ardjâku dâlam 'agama 'Elmesêlh ʿÎsáj:

4. Jang ſudah bertâroh bâtang lejhernja ganti diriku: kapada sijâpa bûkan 'âku 'îni sâdja, hânja lâgi ſegala djamâʿat CHalâjilh 'itu tarîma kâſeh.

5. Berîlah lâgi ſalâm pada djamâʿat jang didâlam rûmahnja. Berîlah ſalâm pada 'Epejnîtus kekâſehku 'îtu, jang 'ada hûlu p an 'awrang 'Achâjâ jang ſudah pertjâja 'âkan 'Elmesêlh.

6. Berîlah ſalâm pada Marjam, jang ſudah berlelàh bânjakh p gûna kâmij.

7. Berîlah ſalâm pada 'Andaronikus dàn Jûnijâ, jang ſakulawargâku, dàn jang ſudah 'ada ſapandjarâku, jang 'ada maſjhûr di"antâra ſegala Rasûl, jang lâgi dihûlu deri padâku ſudah pertjâja 'âkan 'Elmesêlh.

8. Berîlah ſalâm pada 'Ampilijâ kekâſehku 'îtu dâlam 'agama mahâ Tûhan.

9. Berîlah ſalâm pada 'Urbânus jang sâma peng"ardja kâmij dâlam 'agama 'Elmesêlh, dàn pada 'Istâchus kekâſehku.

10. Berîlah ſalâm pada 'Apelejs 'awrang jang tertjawba dâlam

'agama 'Elmesêlh. Berîlah ſalâm pada 'awrang 'îsij rûmah 'Aristobûlus.

11. Berîlah ſalâm pada Hejrawdijawn jang ſakulawargâku. Berîlah ſalâm pada 'awrang 'îsij rûmah Narkiſus, jaƶnij, jang ſudah membâwa 'îmân 'âkan mahâ Tûhan.

12. Berîlah ſalâm pada Teruſejnâ dàn Terufawsâ, parampuwan p jang berlelàh dâlam 'agama mahâ Tûhan. Berîlah ſalâm pada Parsis parampuwan kekâſeh 'îtu, jang berlelàh bânjalh p dâlam 'agama mahâ Tûhan.

13. Berîlah ſalâm pada Rûfus jang terpîleh dâlam 'agama mahâ Tûhan, dàn pada 'ibûnja, jang lâgi 'ibûku.

14. Berîlah ſalâm pada 'Aſunkerîtus, pada 'Ifledjawn, pada Hermâs, pada Patrôbâ, pada Hermejs, dàn pada ſegala sûdâra p lâki p jang menjertâ'ij marîka 'îtu.

15. Berîlah ſalâm pada Filolôdjus, dàn pada Jûlijâ, pada Nejrijûs, dàn pada sûdarânja parampuwan, dàn pada 'Olumpâs, dàn pada ſegala walìj, jang menjertâ'ij marîka 'îtu.

16. Berîlah ſalâm ſa'awrang pada ſa'awrang dengan ſawâtu kûtjop jang sûtjij. Segala djamâƶat 'Elmesêlh 'îtu memberìj ſalâm pada kâmu.

17. Maka 'âku minta pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, 'ingatlah kâmu deri pada ſegala 'awrang jang meng'adâkan pertjiderâ'an dàn perbimbângan jang berſalâhan dengan pang'adjâran 'îtu, jang kâmu ſudah bel'âdjar: dàn simpanglah deri pada marika 'îtu.

18. Kârana 'awrang jang ſabagîni tijâda deperhamba kabâwah Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh, tetâpi kabâwah purùt dirînja: dàn 'awleh bûdjolhnja dàn pudjînja marîka 'îtu menjaſatkan hâti ſegala 'awrang jang bûkan djâhat pakartînja.

19. Kârana chabàr kabalhtijan kâmu ſudah ſampej kapada ſakalijen 'awrang. 'Âku kalàlh ſuka tjita deri kârana kâmu: maka kukahendâkij, ſopâja ſonggohpawn kâmu 'ada tjeredilh pada berbowat bâjik, tetâpi bôdolh pada berbowat djâhat.

20. Maka 'Allah jang pôhon ſalâmet 'âkan meromolhkan Sjejthân dibâwah kâki p mu dengan lakàs p. Niƶmat Tûhan Xîsàj 'Elmesêlh 'adâlah kirânja ſerta dengan kâmu. 'Âmîn.

21. Timothijus jang sâma peng'ardjâku, dàn Lulhijus, dàn Jaſawn, dàn Sawsipâter jang ſakulawargâku, 'îtu memberìj ſalâm pada kâmu.

22. 'Âku 'îni Tertijus, jang ſudah menûlis Risâlet 'îni, memberìj ſalâm pada kâmu dengan nâma mahâ Tûhan.

23. Djâjus jang pendjâmuw 'âku, dàn ſaganàp djamâƶat 'îtu memberìj ſalâm pada kâmu. 'Erastus bendaharìj negerìj, dàn 'Ilhwartus sûdâra lâki p 'îtu memberìj ſalâm pada kâmu.

24. Niʐmat Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh 'adâlah kirânja dengan kâmu ſakalijen. 'Âmîn.

25. 'Adapawn bagi Tûhan jang berkawâſa 'âkan menatapkan kâmu, tûrut 'Indjîlku dan chothbat Xîsâj 'Elmesêlh, tûrut penjatâ″an rahasija, jang ſudah 'ada tertûtop pada ſegala wakhtu jang dihûlu kâla:

26. Tetâpi jang ſudah terbûka pada ſakârang 'îni, ſedang 'îtu ſudah demaʐlûmkan 'awleh ſegala Sûrat Nabîj p, tûrut titah 'Allah jang khadîm, 'âkan kabalkhtijan 'îmân di″antâra ſegala CHalâjikh:

27. Bagi 'Allah jang ſendîrij djûga hhakîm 'adâlah kirânja kamulijâ″an 'awleh kârana Xîsâj 'Elmesêlh ſampej ſalâmapnja. 'Âmîn.

Tersûrat kapada 'awrang Rawmâ, dan terkîrim deri pada Korinthus, 'awleh Fûbej parampuwan Sjamâſet dâlam djamâʐat jang 'ada di-Kencherijâ.

RISÂLET RASÛL PAWLUS JANG PERTÂMA KAPADA 'AWRANG KORINTHUS.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus ſa″awrang Rasûl Xîsâj 'Elmesêlh, jang terdoʐâ 'awleh kahendakh 'Allah, dan Sawsthenejs sûdâra lâki p,

2. Kapada djamâʐat 'Allah jang 'ada di-Korinthus, jaʐnij, ſegala 'awrang jang telàh dekhuduskan 'awleh 'Elmesêlh Xîsâj, walij p jang terdoʐâ, ſâmap dengan ſakalijen 'awrang jang menjebutkan nâma Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh pada ſaganâp tampat, bagi marîka 'îtu dan bagi kâmij 'îni:

3. 'Adâlah kirânja niʐmat pada kâmu dan ſalâm deri pada 'Allah Bâpa kâmij, dan deri pada mahâ Tûhan Xîsâj 'Elmesêlh.

4. Santijâſa 'âku meng″ûtjap ſjukûr pada 'Ilahku deri kârana kâmu, 'awleh kârana ſebàb niʐmat 'Allah jang telàh dekarunjâkan pada kâmu 'awleh 'Elmesêlh Xîsâj:

5. Bahuwa ſakâli p kâmu ſudah dekajâkan 'awlehnja, dengan ſaſawâtu perkatâ″an, dan dengan ſaſawâtu peng″atahuwan:

6. Seperti kaſjaksi″an 'Elmesêlh ſudah detatapkan di″antâra kâmu:

7. Sahingga tijâda kâmu berkûrang barang karunjâ, ſedang kâmu menantikan kanjatâ″an Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh.

8. Jang lâgi 'âkan menatapkan kâmu ſampej kapada tamat, ſopâja kâmu djangan 'ada katudôhan pada hârij Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh.

9. 'Allah 'ada 'âmin, jang 'awlehnja kâmu ſudah terdoʒâ kapada perſakutuwan 'Ânakhnja Xîsâj 'Elmesêlh Tûhan kâmij.

10. Bermûla 'âku minta pada kâmu, hej sûdâra p lâkip, 'awleh kârana nâma Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh, ſopâja kâmu ſakalijen katâkan lhâl 'îtu djûga, dán djângan 'ada bârang tjiderâ di'antâra kâmu, tetâpi ſopâja kâmu 'ada terlangkap dâlam ſawâtu hâti 'îtu djûga, dán dâlam ſawâtu ſangka 'îtu djûga.

11. Kârana ſudah deberij tâhu padâku 'âkan kâmu, hej sûdâra p ku lâkip, 'awleh 'awrang 'îsij rûmah 'Ichlô'ej, bahuwa 'ada babarapa perbantâhan di'antâra kâmu.

12. Kârana 'âku katâkan 'îni, bahuwa ſaſa'awrang deri pada kâmu berkâta: 'âku 'îni 'ada tâbiʒ Pawlus, dán 'âku 'îni tâbiʒ 'Apolaws, dán 'âku 'îni tâbiʒ Tſefà, dán 'âku 'îni tâbiʒ 'Elmesêlh.

13. Sudahkah 'Elmesêlh debahagîkan? ſudahkah Pawlus detſalîbkan ganti kâmu? 'âtaw ſudahkah kâmu depermandîkan dengan nâma Pawlus?

14. 'Âku meng'ûtjap ſjukûr kapada 'Allah, bahuwa ſudah tijâda 'âku permandîkan bârang ſa'awrang deri pada kâmu, melâjinkan 'Ikrispus dán Gâjus:

15. Sopâja djângan bârang ſa'awrang berkâta, bahuwa 'âku ſudah permandîkan dengan namâku.

16. Seperti 'âku lâgi ſudah permandîkan 'awrang 'îsij rûmah 'Istefanâs djûga: katjuwâlij 'îtu tijâda 'âku tâhu bahuwa 'âku ſudah permandîkan bârang ſa'awrang lâjin.

17. Kârana 'Elmesêlh ſudah tijâda menjûroh 'âku 'âkan permandîkan, hânja 'âkan memberîta 'Indjîl: bûkan dengan lhikmet kalâm, ſopâja tſalîb 'Elmesêlh djângan debâthilkan.

18. Kârana ſonggohpawn kalâm tſalîb 'ada lhamâlhat pada ſegala 'awrang jang hîlang: tetâpi pada kâmij jang 'âkan terpalihâra 'îtu 'ada ſawâtu khowat 'Allah.

19. Kârana ſudah tersûrat: 'âku 'âkan menghîlangkan lhikmet ſegala lhakîm, dán ʒalhal ſegala ʒâlhil 'âku 'âkan menijadâkan.

20. Dimanâtah lhakîm? dimanâtah Kâtib? dimanâtah dâris ʒâlam 'îni? bûkankah 'Allah ſudah 'alhmaklhkan lhikmet dunjâ 'ini?

21. Kârana ſedàng dengan lhikmet 'Allah 'awrang 'îsij dunjâ ſudah tijâda meng'enàl 'Allah 'awleh lhikmet 'îtu maka 'Allah ſudah radlâ 'awleh lhamâlhat chothbat 'Indjîl menchalâtskan ſegala 'awrang jang ber'îmân:

22. Sedàng 'awrang Jehûdij menontut ſawâtu ʒalâmet, dán 'awrang Jûnânij mentjahârij lhikmet:

23. Kâmij 'îni djûga berchothbatkan 'Elmesêlh jang telàh detſalîbkan, ſonggohpawn ſawâtu ſjak pada 'awrang Jehûdij, dán

ſawâtu Hhamâkhat pad̄a 'awrang Jûnânij:

24. Tetâpi pad̄a ſegala 'awrang jang terdoꝝâ, mâwu 'awrang Jehûdij, mâwu 'awrang Jûnânij, kâmij berchothbatkan 'Elmesêhh 'ad̄a khow̄at 'All̄ah dán Hhikmet 'All̄ah.

25. Kârana jang 'ahhmakh 'All̄ah 'itu lebèh hhakîm der̄i pad̄a mânusij̄a ρ: dán jang dlaꝝif 'All̄ah 'îtu lebèh khawìj der̄i pad̄a mânusij̄a ρ.

26. Kâraną kâmu mel̄îhat daꝝwatmu, hej sûdâra ρ lâki ρ, bahuw̄a kâmu bûkan 'ad̄a bânjakh 'awrang hhakîm tûrut perìj dâging, bûkan bânjakh 'awrang ꝝazîz, bûkan bânjakh 'awrang ſjerîf.

27. Tetâpi ſegal̄a jang 'ahhmakh didúnjâ 'Allah ſud̄ah mem̄îleb, ſopâja depermalûkannja ſegala 'awrang hhakîm: dán ſegal̄a jang dlaꝝîf didunjâ 'All̄ah ſudah mem̄îleh, ſopâja depermalûkannja ſegal̄a jang khawìj.

28. Mak̄a ſegal̄a jang wadlîꝝ didunjâ, dán ſegal̄a jang dzalil 'itu 'All̄ah ſud̄ah mem̄îleh, dán ſegal̄a 'awrang jang ꝝudam, ſopâja debâthilkannja ſegala jang wudjûd.

29. Sopâja djângan bârang ſadâging menggahkan dirînja dihadâpan hhadlretnja.

30. Tetâpi dér̄i pad̄a berkatnja kâmu 'îni 'ada bap̄erſawatuw̄an dengan 'Elmesêhh Ꝝîsáj, jang ſudah djâdi baḡi kâmij hhikmet der̄i pada fihakh 'All̄ah, dán ꝝadâlet, dán takhdîs, dán mufâdât.

31. Sopâja 'ad̄a, ſeperti ſud̄ah tersûrat: sijâpa menggahkan dirînja, bâjiklah 'ija menggahkan dirînja pad̄a mahâ besàr Tûhan.

FATSAL JANG KA II.

1. ❜ADapawn 'âkan dâku, hej sûdâra ρ lâki ρ, tatkâla ſud̄ah kudâtang kapad̄a kâmu, mák̄a ſud̄ah tijâda kudâtang dengan fadlîlet kalâm 'âtaw hhikmet, ſedàng 'âku ſud̄ah berchabarkan pad̄a kâmu kaſjaksî'an 'All̄ah.

2. Kârana ſud̄ah tijâda kukîra ρ memberìj tâhu bârang 'ap̄a di'antâra kâmu, melâjinkan Ꝝîsáj 'Elmesêhh, jaꝝnij, dij̄a 'îtu jang telàh detſalîbkan.

3. Mak̄a 'âku 'îni 'ad̄âlah ſerta kâmu dengan ken̄a lemàh, dán tâkot, dán gomitàr bânjakh.

4. Mak̄a perbahasâ'anku, dán chothbatku tijadâlah terſandar 'âtas perkatâ'an hhikmet bûdjokh ρ an tjâra mânusij̄a, tetâp̄i 'âtas pen̄ondjôkan rôhh dán khow̄at.

5. Sopâja 'îmân kâmu djângan 'ad̄a terſandar 'âtas hhikmet mânusij̄a ρ, hânja 'âtas khow̄at 'All̄ah djûga.

6. Mak̄á kâmij meng'atâkan hhikmet di'antâra ſegal̄a 'awrang kâmil: hânja bûkan hhikmet ꝝâlam 'îni, dán bûkan hhikmet ſegal̄a Panghûlu ꝝâlam 'ìni jang debâthilkan:

7. Tetâpi kâmij meng'atâkan hhikmet 'Allah dâlam rahasij̄a, jang 'adâlah terbûni, jang 'All̄ah ſudah takhdîrkan 'âkan kamuli-

jâ"an kâmij dihûlu deri pada mulânja zâlam.

8. Jang bârang ſa"awrang deri pada ſegala Panghûlu zâlam 'îni ſudah tijâda meng"enàl: kârana djikalaw marika 'îtu ſudahlah meng"enàl dija, nistjâja ſudah tijadâlah 'ija mentſalibkan Tûhan jang mahâ mulija.

9. Tetâpi 'ada, ſeperti ſudah tersûrat: bârang jang ſamâta ſudah tijâda melîhat, dán ſatelînga ſudah tijâda menengar, dán ſudah tijâda nâjik mâſokh hâti mânusija, 'itûlah jang 'Allah ſudah ſadijâkan bagi ſegala 'awrang jang meng"asêhij dija.

10. Tetâpi 'Allah ſudah menjatâkan 'îtu pada kâmij 'awleh Rôhhnja. Kârana Rôhh 'îtu memariksâ"ij ſegala ſaſawâtu, behkan lâgi ſegala ghajb 'Allah.

11. Kârana sijâpa deri pada ſegala mânusija meng"atahuwij ſegala bârang jang pûnja mânusija, melâjinkan rôhh mânusija, jang 'ada dâlamnja 'îtu? bagîtu lâgi ſa"awrang tijâda meng"atahuwij ſegala bârang jang pûnja 'Allah, melâjinkan Rôhh 'Allah djûga.

12. Tetâpi kâmij 'îni ſudah tijâda menjambot rôhh dunjâ, hânja rôhh jang mulânja deri pada 'Allah: ſopâja kâmij meng"atahuwij ſegala ſaſawâtu, jang telàh dekarunjâkan 'awleh 'Allah pada kâmij.

13. Jang kâmij lâgi meng"atâkan, bûkan dengan bârang perkatâ"an hhikmet mânusija jang dipel"âdjar, hânja dengan perkatâ"an p Rôhhu-'lkhudus jang dipel"âdjar, ſambil membanding ſegala perkâra rôhhànij dengan jang rôhhânij.

14. Tetâpi mânusija nafsânij tijâda menangkap ſegala bârang jang pûnja Rôhh 'Allah. Kârana ſegala 'îtu 'ada hhamâkhat padânja, dán tijâda 'ija ſampat meng"arti 'itu, 'awleh kârana ſebàb 'îtu dehhukumkan tjâra rôhhânij.

15. Tetâpi mânusija rôhhânij 'îtu ſonggohpawn menghhukumkan ſegala ſaſawâtu, hânja 'ija ſendîrij tijâda dehhukumkan 'awleh bârang ſa"awrang.

16. Kârana sijapâtah ſudah meng"enàl khetſed mahâ besàr Tûhan, jang 'âkan mentazlîmkan dija? tetâpi kâmij 'îni berpûnja khetſed 'Elmesêhh.

FATSAL JANG KA III.

1. ❡ ADapawn 'âkan dâkù, hej sûdâra p lâki p, bahuwa ſudah tijâda kudâpat meng"ûtjap kapada kâmu ſaperìj kapada 'awrang rôhhânij, tetâpi ſaperìj kapada 'awrang baſjarij, ſaperìj kapada ka"ânakh p jang bahâru meng"âdjij 'agama 'Elmesêhh.

2. 'Âku ſudah memberìj kâmu mînom 'ãjer sû'uw djûga, dán bûkan mâkan makânan: kârana tatkâla 'îtu ſudah tijâda kâmu ſampat: behkan ſakârang lâgi tijâda kâmu ſampat.

3. Kârana kâmu 'ada lâgi baſjarij. Kârana ſedàng di"antâra kâmu kadapâtan kadangkejan;

dán perbantâhan, dán pertjiderâ″an, bûkankah kâmu 'ada baɧarij, dán berdjâlan menûrut perij mânusija?

4. Kârana manakâla ſa″awrang berkâta: 'âku 'îni 'ada tâbiz Pawlus, dán ſa″awrang lâjin 'âku 'îni tâbiz 'Apolaws, bûkankah kâmu 'ada baɧarij?

5. Sijapâtah kálâkh 'ada Pawlus, dán sijapâtah 'Apolaws, melâjinkan châdim p, 'awleh chidmet sijâpa kâmu ſudah ber″îmân, 'îtupawn ſeperti mahâ besàr Tûhan ſudah karunjâkan pada mâsing p ſa″awrang?

6. 'Âku ſudah menânam, 'Apolaws ſudah mendîris: tetâpi 'Allah djûga ſudah menombohkan.

7. Kalakijen maka 'awrang jang menânam bûkan 'ada bârang peng″apânja, dán bûkan 'awrang jang mendîris: tetâpi 'Allah djûga jang menombohkan.

8. 'Adapawn 'awrang jang menânam, dán 'awrang jang mendîris 'îtu ſawâtu 'adânja: tetâpi mâsing p ſa″awrang 'âkan ber″awleh 'ûpah dirinja ſakîra p lelàh dirînja.

9. Kârana kâmij 'ada sâma peng″ardja 'Allah: perhumâ″an 'Allah, per″usâhan 'Allah kâmu 'ada.

10. Menûrut nizmat 'Allah jang telàh dekarunjâkan padâku, ſeperti ſa″awrang panghûlu tûkang jang 'awtas 'âku ſudah melatàkh peng″alâſan, maka ſa″awrang lâjin per″ûſah di″âtasnja 'itu. Tetâpi hendàkhlah ſaſa″awrang 'ingat, bagimâna 'ija per″ûſah di″âtasnja 'îtu.

11. Kârana ſa″awrang tijâda ſàmpat melatàkh bârang peng″alâſan lâjin, katjuwâlij jang ſudah terlatàkh, 'ija 'îtu Zîsàj 'Elmesêḥ.

12. Maka djikalaw bârang ſa″awrang per″ûſah 'âtas peng″alâſan 'îni ″amàs, pejrakh, bâtu jang 'indah p, kâjuw, ſarſah, djarâmij:

13. Bahuwa kardja mâsing p ſa″awrang 'âkan djâdi tlâhir: kârana hârij 'âkan membukâkan 'îtu: ſedàng 'îtu denjatâkan 'awleh 'ãpij: maka ſaſa″awrang kardjânja ſabagimâna 'adânja 'ãpij pawn 'âkan mentjawbâ″ij.

14. Djikalaw tinggal kardja bârang ſa″awrang jang 'ija ſudah per″ûſah di″âtasnja 'îtu, 'ija ″âkan ber″awleh 'ûpah.

15. Djikalaw kardja bârang ſa″awrang 'âkan detunûkan hâbis, 'ija 'âkan kena karugijan; tetâpi 'ija ſendîrij 'âkan depaliharâkan, tetâpi djâdi demikijen ſarâſa 'awleh 'ãpij.

16. Tijadâkah kâmu tâhu, bahuwa kâmu 'ada Kazbah 'Allah, dán Rôḥ 'Allah dûdokh didâlam kâmu?

17. Djikalaw bârang ſa″awrang merûſakh Kazbah 'Allah, maka 'Allah 'âkan merûſakh dija 'îtu: kârana Kazbah 'Allah 'ada mukhadas, jang kâmu 'îni 'ada.

18. Djânganlah bârang ſa″awrang membintjanâkan ſendirînja: djikalaw bârang ſa″awrang

ſangka 'ada lhakîm di"antâra kâmu dâlam ʒâlam 'îni, hendalkhlah 'ija djâdi 'alhmakh, ſopâja 'ija djâdi lhakîm.

19. Kârana lhikmet dunjâ 'îni 'ada lhamâlkhat sâma 'Allah. Kârana ſudah tersûrat: 'ija menangkap 'awrang bidjalkh p dâlam tipûnja.

20. Dán pûla: mahâ besàr Tûhan meng"atahuwij ſegala kîra p an 'awrang bîdjalkh p, bahuwa sija p 'adânja.

21. Bagîtu kalàkh ſa"awrang djângan menggahkan dirînja pada bârang mânusija: kârana ſegala ſaſawâtu 'îtu kâmu pûnja.

22. Mâwu Pawlus, mâwu 'Apolaws, mâwu TSefâ, mâwu dunjâ, mâwu kahidôpan, mâwu kamatijan, mâwu perkâra p jang 'ada ſakârang, mâwu perkâra p jang nanti dâtang: ſakalijennja 'îtu kâmu pûnja:

23. 'Adapawn kâmu 'îtu 'Elmesêlh pûnja, tetâpi 'Elmesêlh 'îtu 'Allah pûnja.

FATSAL JANG KA IV.

1. BAgîtu hendalkhlah ſaſa"awrang mânusija kîra p kâmij 'âkan châdim p 'Elmesêlh dán bendahârij p ſegala rahasija 'Allah.

2. Sabermûla maka 'ada ſjarth pada ſegala bendahârij, ſopâja ſaſa"awrang kadapâtan ſatijâwan.

3. Tetâpi teringan djûga 'ada padâku, ſopâja 'âku delhukumkan 'awleh kâmu, 'âtaw 'awleh madjlis bârang mânusija: behkan tijâda lâgi 'âku menglhukumkan ſendiriku.

4. Kârana 'âku tâhu sâmâ ſendiriku tijâda berkûrang djawâtanku: tetâpi 'awlehnja 'îtu ſudah tijâda 'âku deʒâdilkan: hânja sijàpa jang menglhukumkan 'âku, 'ija 'ada mahâ Tûhan.

5. Bagîtu kalàkh djângan kâmu menglhukumkan 'apa p dihûlu deri pada walkhtu jang tertantu, ſahingga mahâ Tûhan 'âkan hâbis dâtang, jang lâgi 'âkan menarangkan ſegala ſembunji"an kakalâman, dán menjatâkan ſegala bitjâra hâti: maka taſkâla 'îtu pudji"an 'âkan deberij pada mâsing p ſa"awrang deri pada fihalkh 'Allah.

6. Maka ſegala perkâra 'îni, hej sûdâra p lâki p, 'âku ſudah meng"andejkan kapada ſendirîku, dán kapada 'Apolaws, 'awleh kârana kâmu: ſopâja kâmu ber"âdjar 'awleh kâmij 'âkan djângan berbudij lebèh deri pada bârang jang ſudah tersûrat, ſopâja djângan kâmu ſa"awrang deri kârana ſa"awrang djâdi djumâwa lâwan 'awrang lâjin.

7. Kârana sijapâtah pûtus lhukum 'âkan 'angkaw? maka 'apâtah garàng 'ada padâmu jang ſudah tijâda 'angkaw tarîma? maka djikalaw ſonggoh 'angkaw ſudah tarîma 'îtu, meng"apa 'angkaw menggahkan dirîmu ſa"awleh p 'angkaw ſudah tijadâlah tarîma 'îtu?

8. Sadija kâmu 'ada kinnjang, ſadija kâmu ſudah dekajâ-

kan, tijâda ſerta kâmij kâmu ſud̄ah berdawlet: dán hej kirânja kâmu berdawlet, ſopâja lâgi kâmij 'îni berdawlet ſerta kâmu!

9. Kârana 'âku ſangka, bahuw̄a 'Al̄lah ſud̄ah matzlatkan kâmij jang 'ad̄a Rasûl ρ jang 'âchir, ſa″awleh ρ 'awrang kabunôhan, kârana kâmij ſud̄ah djâdi ſawâtu tam̄âſjâ pad̄a 'îsij dunjâ, bâjik pad̄a ſegala Melâ″îkat, bâjik pad̄a ſeḡala mânusija.

10. Kâmij 'ad̄a gîla der̄i kârana 'agam̄a 'Elmesêkh, tetâpi kâmu 'ad̄a bîdjakhsâna dâlam 'agam̄a 'Elmesêkh: kâmij 'ad̄a lemàh, tetâpi kâmu karàs djûga: kâmu, 'ad̄a mulija, tetâpi kâmij hîna djûga.

11. Sampej kapad̄a djàm jang ſakârang 'îni kâmij berlâpar, dán berhâwus, dán 'ad̄a talandjang, dán detampejling, dán tijâda bertampat tatàp:

12. Dán kâmij berlelàh, ſambil bak̄ardja dengan tângan kâmij ſendirij: kâmij depermâkej, mak̄a kâmij minta kabedjikan: kâmij deperhambat, mak̄a kâmij bertâhan:

13. Kâmij dehôdjatkan, mak̄a kâmij minta doƶâ: kâmij ſudah djâdi ſeperti ſampah sâpuw ρ an didunjâ, dán tâhij kikis ρ an dihadâpan ſakalijen 'awrang ſampej ſakârang 'îni.

14. Tijâda 'âku menjûrat ſeḡala perkâra 'îni 'âkan permalûkan kâmu, tetâpi 'âku memberij natsikhet pad̄a kâmu, ſeperti pad̄a 'ânakh ρ ku jang kekâſeh.

15. Kârana djik̄alaw ſakâlipawn 'ada padâmu ſalakhſa mû″ad̄ib dâlam 'agam̄a 'Elmesêkh, tijâda djûga padâmu bânjakh bâpa. Kârana dengan berkat 'Elmesêkh Ƶîsâj 'âku 'îni ſud̄ah per″ânakhkan kâmu 'awleh chothbat 'Indjîl.

16. Sebàb 'îtu 'âku minta pad̄a kâmu, hendakhlah kâmu djâdi pen̄ûrutku.

17. 'Awleh kârana 'îtu 'âku ſud̄ah menjûroh kapad̄a kâmu Timothijus, jang 'ad̄a 'ânakhku lâki ρ jang kekâſeh dán ſatija dâlam chidmet mahâ Tûhan, jang 'âkan meng″ingatkan kâmu ſeḡala djâlan ρ ku jang dâlam 'agam̄a 'Elmesêkh, ſeperti ſaganàp sâna sîni 'âku meng″âdjar dâlam ſakalijen djamâƶat.

18. Tetâpi bârang 'awrang ſud̄ah djâdi djumâwa, ſa″awleh ρ tijâda 'âku 'âkan dâtang kapada kâmu.

19. Tetâpi ſegaràh 'âku 'âkan dâtang kapad̄a kâmu, djik̄alaw dekahendâkij mahâ besàr Tûhan, dán 'âku 'âkan meng″atahuw̄ij, bûkan perkatâ″an ſegala 'awrang djumâwa 'îtu, hânja khow̄atnja.

20. Kârana karadjâ″an 'Al̄lah tijâda terſandar 'âtas perkatâ″an, hànja 'âtas khow̄at djûga.

21. 'Ap̄âtah kâmu kahendâkij? 'akûkah 'âkan dâtang kapad̄a kâmu dengan tjomòkh, 'âtaw dengan kâſeh dán dengan hâti jang djînakh?

FATSAL JANG KA V.

1. BAhuwa kadengâranlah ſakâli p 'ada zinâ diʺantâra kâmu, behkan zinâ demikijen, jang ſabâgejnja lâgi tijâda demadzkûrkan diʺantâra CHalâjikh, ſahingga ſaʺawrang lâki p ſudah berʺisterikan bîni bapânja.

2. 'Antah 'adâkah kâmu 'îni lâgi djumâwa, dàn tijadâkah kâmu 'ângor berkâbong, ſopâja' 'ija delalûkan deri tengah p kâmu, jang ſudah berbowat kardja 'îni?

3. Tetâpi 'âku 'îni, jang ſonggohpawn ghâʺib dengàn tûboh, hânja lhâdlir dengan njâwa, ſadija ſudah berkîra, ſaʺawleh p 'âku 'adâlah lhâdlir, 'âkan 'awrang 'itu jang ſudah mengʺardjâkan lhâl 'îni demikijenlah,

4. Dengan nâma Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh, 'apabila kâmu dàn njawâku 'âkan menjertâʺij sâma p, 'awleh kawâſa Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh,

5. Sarahkan 'awrang jang ſabagîni pada Sjejthân, 'âkan kabinasâʺan dâgingnja, ſopâja njawânja dâpat depaliharâkan pada hârij mahâ Tûhan Xîsâj,

6. Penggâhan kâmu 'itu tijâda bâjik. Tijadâkah kâmu tâhu, bahuwa ſedîkit chamîr 'itu chamîrkan ſaganàp gompal tepòng?

7. Sebàb 'itu hendaklhlah kâmu peresihkan hâbis chamîr jang lâma 'itu, ſopâja kâmu djâdi ſawâtu gompal tepòng jang bahâru, ſeperti kâmu 'ada fathîr. Kârana lâgi Fáſalh kâmij ſudah terſombileh ganti kâmij, jaxnij 'Elmesêlh.

8. Sebàb 'itu bejarlah kâmij memegàng mâſa râja, djângan dengan chamîr jang lâma, dàn djângan dengan chamîr kadjahâtan dàn kapistâʺan, tetâpi dengan fathîr katulûsan dàn kabenâran.

9. 'Âku ſudah menjûrat kapada kâmu dâlam bârang Risâlet, djângan kâmu bertjampor dengan 'awrang jang berzinâ:

10. Tetâpi djângankan dengan ſegala 'awrang jang berzinâ dâlam dunjâ 'îni, 'âtaw dengan ſegala 'awrang kîkir p, 'âtaw dengan ſegala 'awrang perampas, 'âtaw dengan ſegala 'awrang jang menjombah berhâla p: kârana tjâra lâjin wâdjiblah kâmu kaluwar deri dâlam dunjâ.

11. Tetâpi dengan khetſed 'îni 'âku ſudah menjûrat kapada kâmu, djângan kâmu bertjamporkan dirîmu, jaxnij, djikalaw bârang ſaʺawrang jang terſebùt sûdâra 'itu 'ada 'awrang jang berzinâ, 'âtaw 'awrang kîkir, 'âtaw 'awrang jang menjombah berhâla p, 'âtaw 'awrang permâkej, 'âtaw 'awrang pemâbokh, 'âtaw 'awrang perampas: djângan kâmu lâgi mâkan ſahidângan dengan 'awrang jang ſabagîni.

12. 'Antah 'apa kardjâku garàng 'âkan menglhukumkan ſegala 'awrang diluwar? bûkankah kâmu 'îni menglhukumkan ſegala 'awrang didâlam?

13. Tetâpi 'Allāh menglhukumkan ſegal̄a 'awrang diluw̄ar. Mak̄a hendakhlah kâmu mel̄alûkan 'awrang djâhat 'îni der̄i dâlam kâmu ſendîrij.

FÀTSAL JANG KA VI.

1. BAranikah bârang ſaʺawrang der̄i pad̄a kâmu, jang berʺatjâra dengan ſaʺawrang lâjin, berlhukum kapada 'awrang tlâlim p, dàn tijâda kapad̄a 'awrang walìj p?

2. Tijadâkah kâmu tâhu bahuw̄a ſegal̄a walìj 'âkan menglhukumkan 'îsij dunjâ? maka djik̄alaw 'îsij dunjâ 'âkan delhukumkan 'awleh kâmu, 'ad̄âkah kâmu kûrang hâros 'âkan menglhukumkan 'atjâra p jang terkitjil?

3. Tijadâkah kâmu tâhu bahuw̄a kâmij 'âkan menglhukumkan ſegal̄a Melâʺîkat? barap̄a lebèh ſegal̄a perkâra jang ken̄a kahidôpan 'îni?

4. Djik̄alaw kalàkh 'ad̄a pad̄a kâmu bârang 'atjâra jang ken̄a kahidôpan 'îni, mak̄a 'awrang jang kûrang pangkatnja didâlam djamâʐat, hendakhlah kâmu 'angkat marîka 'îtu 'âkan menglhukumkan ſakalijen 'îtu.

5. 'Âku katâkan 'îni pad̄a kâmu, ſopâja kâmu kamâlu p an. Bûkankah kalàkh 'ad̄a diʺantâra kâmu ſaʺawrang jang bîdjakh, dàn bûkankah ſaʺawrang jang ſampat menglhukumkan diʺantâra sûdarânja lâki p?

6. Tetâpi ſaʺawrang sûdâra lâki p berlhukum dengan sûdâra lâki p jang lâjin, 'îtu pawn kapad̄a 'awrang kâfir.

7. Sebàb 'îtu ſakârang ſonggoh 'îtu 'ad̄a ſawâtu katjelâʺan besàr diʺantâra kâmu, bahuw̄a kâmu berlhukum ſaʺawrang dengan ſaʺawrang. Kârana 'ap̄a tijâda 'ângor kâmu tâhan 'anjâja? kârana 'ap̄a tijâda 'ângor kâmu ken̄a karugijan?

8. Tetâpi kâmu 'îni berbow̄at 'anjâja, dàn memberìj rûgij, 'îtu pawn pad̄a sûdâra p lâki p.

9. 'Antah tijadâkah kâmu tâhu bahuw̄a ſegal̄a 'awrang tlâlim tijâda 'âkan berpuſakâʺij karadjâʺan 'Allāh?

10. Djânganlah kâmu ſhsàt: bûkan 'awrang jang berzinâ, dàn bûkan 'awrang jang menjombah berhâla p, dàn bûkan 'awrang jang bermûkah, dàn bûkan 'awrang pâlat, dàn bûkan 'awrang lâki p jang pâkej pâlat, dàn bûkan 'awrang pentjûrij, dàn bûkan 'awrang kîkir, dàn bûkan 'awrang pem̄âbokh: tijâda 'awrang permâkej, tijâda 'awrang per̄ampas 'âkan berpuſakâʺij karadjâʺan 'Allāh.

11. Mak̄a bagîtu 'ad̄âlah ſatengah kâmu: tetâpi kâmu ſud̄ah debâſohkan, tetâpi kâmu ſud̄ah dekhuduskan, tetâpi kâmu ſud̄ah deʐâdilkan dengan nâma mahâ Tûhan Ꭓîsâj, dàn 'awleh Rôkh 'Ilah kâmij.

12. Tijap p ſaſawâtu 'îtu lhalâl pad̄âku, tetâpi tijap p ſaſawâtu 'îtu tijâda lâjikh: ſegal̄a ſaſa-

wâtu 'îtu lhalâl padâku, tetâpi tijâda 'âku 'îni 'âkan memberij dirîku deghâlibkan 'awleh bârang ſa″awrang.

13. Segala mâkan p an 'îtu tertantu pada purût, dán purût pawn pada ſegala mâkan p an: tetâpi 'Allah 'âkan merombakh: mâwu dija 'îni, mâwu dija 'îtu. Tetâpi tûboh 'îtu tijâda tertantu pada zinâ, hânja pada mahâ Tûhan, dán mahâ Tûhan pawn pada tûboh.

14. Maka 'Allah lâgi ſudah membangkitkan mahâ Tûhan, dán 'ija 'âkan membangkitkan kâmij 'awleh khowatnja.

15. Tijadâkah kâmu tâhu bahuwa tûboh p mu 'ada 'anggawta 'Elmesêlh? 'akûkah kalâkh meng″ambil 'anggawta p 'Elmesêlh, dán djadikan dija 'îtu 'anggawta p ſa″awrang ſondal? palijaslah.

16. 'Antah tijadâkah kâmu tâhu bahuwa 'awrang jang lekàt pada ſondal, 'ija 'ada ſawâtu djûga tûboh dengan dija? kârana kaduwânja 'îtu, baſermânlah 'ija, hendalkh mendjâdi 'âkan ſawâtu djûga dâging.

17. Tetâpi sijâpa jang lekàt pada mahâ Tûhan, 'ija 'ada ſawâtu djûga njâwa dengan dija.

18. Djâwohkanlah zinâ. Saſawâtu dawſa, jang mânnsija berbowat garàng, 'îtu 'ada diluwar tûboh: tetâpi sijâpa jang berzinâ, 'ija berdawſa kapada tûboh ſendirînja.

19. 'Antah tijadâkah kâmu tâhu bahuwa tûboh kâmu 'ada ſawâtu Kaabah Rôlhu-'lkhudus jang 'ada didâlam kâmu, jang kâmu ſudah ber″awleh deri pada 'Allah, dán bahuwa kâmu bûkan berpûnja dirij kâmu?

20. Kârana kâmu ſudah detubûs dengan harga besàr: ſebàb 'itu hendakhlah kâmu memulijâkan 'Allah dengan tûbohmu, dán dengan njawâmu, jang kaduwânja 'Allah berpûnja djûga.

FATSAL JANG KA VII.

1. ❡ ADapawn 'âkan ſegala perkâra, jang kâmu ſudah menjûrat kapadâku, bahuwa bâjiklah pada ſa″awrang lâki p djângan 'ija kena pada ſa″awrang parampuwan:

2. Tetâpi deri kârana ſebàb zinâ hendakhlah ſaſa″awrang lâki p mempunjâ″ij bini ſendirînja, dán hendakhlah ſaſa″awrang parampuwan mempunjâ″ij lakînja jang châts.

3. Hendakhlah lâki p menjampejkan pada binînja balèj p an jang hâros: dán ſabâgejnja lâgi bîni pada lakînja.

4. Bîni tijâda berkawâſa 'âtas tûbohnja jang châts, hânja lâki p: dán ſabâgejnja lâgi lâki p tijâda berkawâſa 'âtas tûbohnja jang châts, hânja bîni.

5. Djânganlah kâmu berſakuwan ſa″awrang 'antâra ſa″awrang, melâjinkan kâluw p 'îtu djâdi dengan muwâfakhat pada bârang ſakotîka djûga, ſopâja kâmu mendâpat ſenàng 'âkan powâſa, dán ſombahjang: maka komedi-

jen hendakhlah kâmu berhimpon sâma p 'âkan kardja 'îtu djûga, ſopâja djângan Sjejthân mentjawbâ″ij kâmu, ſebàb tijâda kâmu ſampat meñahânij ſjahwatmu.

6. Tetâpi 'âku katâkan 'îni deri pada 'idjâzat, bûkan deri pada 'imârat.

7. Kârana bahuwa ſukâku ſapâla p ſamowa mânusija 'ada ſaperìj lâgi 'âku ſendirij: tetâpi ſaſa″awrang ſudah ber″awleh karunjânja jang châts deri pada 'Allah, ſa″awrang pawn bagitu, hânja ſa″awrang bagîni.

8. Tetâpi 'âku katâkan pada lâki p jang bûdjang, dán pada bâluw p parampuwan, 'ada bâjik djûga padânja djikalaw 'ija tinggal ſaperìj lâgi 'âku 'îni.

9. Tetâpi djikalaw marîka 'îtu tijâda dâpat meñahânij ſjahwatnja, bâjiklah 'ija kahâwin: kârana 'ada lebèh bâjik 'awrang kahâwin deri pada hângus 'awleh hawáj nafsûnja.

10. Tetâpi pada 'awrang kahâwin bûkan 'âku 'îni bertîtah, hânja mahâ Tûhan, djânganlah bini bertjerèj deri pada lakínja.

11. Maka djikalaw lâgi 'ija bertjerèj, hendakhlah 'ija tinggal bûdjang, 'âtaw deperdâmejkan dengan lakînja: dán djânganlah lâki p membowangkan bininja.

12. Tetâpi pada 'awrang lâjin p 'âku 'îni kátâkan, bûkan mahâ Tûhan: djikalaw bârang ſa″awrang sûdâra lâki p ber″isterij ſa″awrang parampuwan kâfir, dán parampuwan 'itu sûka dûdokh ſertânja, djânganlah 'ija membowangkan parampuwan 'îtu.

13. Dán ſa″awrang parampuwan jang berſuwâmij ſa″awrang lâki p kâfir, dán lâki p 'îtu ſendîrij sûka dûdokh ſertânja, djânganlah 'ija membowangkan lâki p 'îtu.

14. Kârana lâki p jang kâfir 'îtu ſudah dekhuduskan 'awleh binînja, dán bîni jang kâfir 'itu ſudah dekhuduskan 'awleh lâkînja. Kârana tjâra lâjin 'ada djuwa 'ânakh p mu nedjis: tetâpi ſakârang marika 'itu 'ada khudus.

15. Tetâpi djikalaw lâki p jang kâfir bertjerèj, bâjiklah 'ija bertjerèj djûga. Sûdâra lâki p 'âtaw sûdâra parampuwan 'itu tijâda dewâdjibkan pada hâl jang demikijen 'îni: tetâpi 'Allah ſudah mendozâ kâmij 'âkan berdâmej p an.

16. Kârana butapa kawkatahuwij, hej bîni, kâluw p 'angkaw 'âkan menchalâtskan lakîmu? 'âtaw butapa kawkatahuwij, hej lâki p, kâluw p 'angkaw 'âkan menchalâtskan binîmu?

17. Tetâpi ſeperti 'Allah ſudah membahâgij pada mâsing p ſa″awrang, ſeperti mahâ besàr Tûhan ſudah mendozâ mâsing p ſa″awrang, demikijen 'îni hendakhlah 'ija berdjâlan: maka bagîtu 'âku bertîtah dâlam ſakalijen djamâzat.

18. Djikalaw bârang ſa″awrang

ſudah terdozâ ſedàng 'ija terchatan, djânganlah 'ija meng″enâkan kûlop. Djikalaw bârang ſa″awrang ſudah terdozâ ſedàng 'ija berkûlop, djânganlah 'ija dechatankan.

19. CHitânet bûkan 'ada bârang peng″apânja, dàn kûlop bûkan 'ada bârang peng″apânja, tetâpi khifâtl ſegala faridlat 'Allah djûga.

20. Saſa″awrang hendakhlah berkhanâzat dengan dazwat 'ìtu, jang dâlamnja 'ija ſudah terdozâ.

21. Djikalaw 'angkaw ſudah terdozâ ſedàng ſahâja 'adâmu, djânganlah 'angkaw bapertjintâ″an: tetâpi djikalaw lâgi 'angkaw dâpat djâdi maredhejka, hendakhlah 'angkaw tarîma 'ìtu 'ângor.

22. Kârana sijâpa jang telàh terdozâ dâlam 'agama mahâ Tûhan ſedàng ſahâja 'adânja, 'ija 'ada 'awrang maredhejka bagi mahâ Tûhan: ſabâgej lâgi sijâpa jang telàh terdozâ ſedàng maredhejka 'adânja, 'ija 'ada hamba bagi 'Elmesêlh.

23. Kâmu ſudah detubùs dengan harga besàr, djânganlah kâmu djâdi hamba p mânusija p.

24. Hej sûdâra p lâki p, ſaſa″awrang hendakhlah berkhanâzat dengan pangkat 'ìtu, jang dâlamnja 'ija ſudah terdozâ dihadâpan 'Allah.

25. 'Adapawn 'âkan khâl 'ânakh p dâra ſudah tijâda 'âku ber″awleh tîtah deri pada mahâ Tûhan: tetâpi 'âku meng″atâkan ſangkâku, ſedàng 'âku ſudah ber″awleh ralhmet deri pada mahâ Tûhan 'âkan 'ada ſatijâwan.

26. 'Âku kalàkh ſangka perkâra 'îni 'ada bâjik 'awleh kàrana kaſukâran jang nanti dâtang, jaznij, 'ada bâjik pada mânusija 'àkan 'ada demikijen 'ìni.

27. Djikalaw 'angkaw ſudah terhûbong dengan ſawâtu bîni, djânganlah 'angkaw mentjahârij ka″awrejan: djikalaw 'angkaw ſudah ter″awrej lepàs deri pada ſawâtu bîni, djânganlah 'angkaw mentjahârij bârang bîni.

28. Tetâpi djikalaw 'angkaw lâgi kahâwin, tijâda 'angkaw berdawſa: dàn djikalaw ſawâtu 'ânakh dâra kahâwin, tijâda 'ija berdawſa: hânja 'awrang jang ſabagîni 'âkan ber″awleh kaſukâran pada bârang jang kena dâging. 'Adapawn 'âku 'îni sâjang 'âkan kâmu.

29. Tetâpi 'âku katâkan 'îni, hej sûdâra p lâki p, bahuwa pîtjakhlah wakhtu jang sîſa: ſopâja lâgi 'awrang jang berbîni 'ìtu 'ada ſa″awleh p 'awrang jang tijâda berbîni:

30. Dàn 'awrang jang menângis, ſa″awleh p 'awrang jang tijâda menângis: dàn 'awrang jang berſuka, ſa″awleh p 'awrang jang tijâda berſuka: dàn 'awrang jang membilìj, ſa″awleh p 'awrang jang tijâda mempunjâ″ij 'apa p:

31. Dàn 'awrang jang pâkej dunjâ 'îni, ſa″awleh p 'awrang jang tijâda pâkej dija dengan sâlah: kârana lûput rûpa dunjâ 'îni.

32. Maka 'âku ſuka djangan kâmu 'ada bapertjintâ″an: 'awrang bûdjang bertjinta 'âkan ſegala perkâra mahâ Tûhan, ſabagimâna perìj 'ija 'âkan berkenàn pada mahâ Tûhan:

33. Tetâpi 'awrang kahâwin bertjinta 'âkan ſegala perkâra dunjà, ſabagimâna perìj 'ija 'âkan berkenàn pada bîni.

34. Bini dàn 'ânakh dâra 'îtu berlâjin p an. Parampuwan bûdjang bertjinta 'âkan ſegala perkâra mahâ Tûhan, ſopâja khudus 'adânja, bâjik pada tûboh, bâjik pada njâwa: tetâpi parampuwan kahâwin 'îtu bertjinta 'âkan ſegala perkâra dunjà, ſabagimâna perìj 'ija 'âkan berkenàn pada lâki p.

35. Maka 'âku katâkan 'îni 'âkan ſâjidah kâmu ſendîrij: bûkan ſopâja 'âku tjampakhkan ſawâtu râtjikh ka″âtas kâmu, tetâpi 'âkan menghentar kâmu kapada bârang jang ſanûnoh dàn jang pâtut 'âkan lekàt bâjik p pada mahâ Tûhan, dengan tijâda tergôjang kasâna kamârij.

36. Tetâpi djikalaw ſa″awrang ſangka meng″ardjâkan bârang jang tijâda ſanûnoh pada 'ânakh darânja, djikalaw lâma p 'ija ſudah bâligh, dàn demikijen djûga wâdjib djâdi: bâjiklah 'ija berbowat bârang jang dekahendakînja: tijâda 'ija berdawſa; berîlah kaduwânja kahâwin.

37. Tetâpi sijâpa jang berdîrij tatàp dâlam ſangka hatînja, dengan tijâda 'ada bârang dlarûret padânja, hânja 'ija pegàng kawâſa 'âtas kahendakh ſendirînja, dàn 'ija ſudah tantûkan 'îni didâlam hatînja, 'âkan meminggit 'ânakh darânja, 'ija berbowat bâjik.

38. Bagîtu kalàkh sijâpa jang memberìj kahâwin, 'ija berbowat bâjik: dàn sijâpa jang tijâda memberìj kahâwin, 'ija berbowat lebèh bâjik.

39. Sawâtu bîni 'ada terhûbong 'awleh ſjarîzet ſalâma hîdup lakînja: tetâpi djikalaw lakînja ſudah mangkat ber″âduw, maka 'ija 'ada maredhejka 'âkan kahâwin dengan ſa″awrang lâki p, bârang jang dekahendakînja: djikalaw djuwa 'ada dengan tâkot 'âkan mahâ besàr Tûhan.

40. Tetâpi parampuwan 'îtu 'ada lebèh berbahagija, djikalaw 'ija tinggal bagitu, ſeperti 'ada bitjarâku. Kârana lâgi 'âku 'îni ſangka mempunjâ″ij Rôkh 'Allah.

FATSAL JANG KA VIII.

1. ¶ ADapawn 'âkan bârang jang telàh deperſombahkan kapada berhâla p, kâmij tâhu bahuwa kâmij ſakalijen ſudah ber″awleh peng″enâlan. Peng″enâlan 'îtu djadîkan djumâwa, tetâpi peng″aschan 'îtu memberìj perbajikan.

2. Maka djikalaw bârang ſa″awrang ſangka meng″atahuwij 'apa p, bulòm ſudah 'ija meng″enàl 'apa p, ſeperti hâros 'awrang meng″enàl.

3. Tetâpi djikalaw bârang

ſaʺawrang mengʺasêhij 'Allah, 'ija djûga ſudah terkenàl 'awlehnja,

4. 'Adapawn 'âkan mâkan ſegala bârang jang telàh deperſombahkan kapada berhâla p, kâmij tâhu, bahuwa berhâla tijâda bârang pengʺapânja didâlam dunjâ, dàn bahuwa tijâda bârang 'Ilah lâjin, hânja jang 'aſa 'itu,

5. Kârana bahuwa djikalaw ſakâli pawn 'ada babarapa jang terſebùt 'Ilah, mâwu dilângit, mâwu diʺâtas bûmi (ſeperti debilang' 'ada bânjakh 'Ilah, dàn bânjakh Tuwan.)

6. Tetâpi pada kâmij 'ada 'Ilah 'aſa, jaχnij Bâpa, deri pada sijâpa dâtang ſamowânja, dàn kâmij pawn kapada dija, dàn Tûhan 'aſa, jaχnij Xîsàj 'Elmesêlh, 'awleh sijâpa dâtang ſamowânja, dàn kâmij pawn 'awleh dija.

7. Tetâpi didâlam ſakalijen 'awrang tijâda kadapâtan pengʺenâlan 'îni: hânja bârang 'awrang dengan ſarâſa hâti 'âkan berhâla ſampej ſakârang 'îni mâkan 'îtu ſaʺawleh p bârang jang telàh deperſombahkan kapada berhâla p: maka ſarâſa hâti marîka 'îtu jang lemàh 'adânja 'îtu denedjiskan.

8. 'Adapawn makânan tijâda berpatârohkan kâmij kapada 'Allah: kârana mâwu kâmij mâkan, tijâda kâmij berkalimpâhan: mâwu kâmij tijâda mâkan, tijâda kâmij berkakurângan.

9. Tetâpi 'ingatlah kâmu, ſopâja djângan bârang ſaperkâra pengʺawasâmu 'îni djâdi kaſontôhan pada 'awrang lemàh p.

10. Kârana djikalaw bârang ſaʺawrang melîhat 'angkaw, jang ſudah berʺawleh pengʺenâlan, 'îtu dûdokh mâkan didâlam langar berhâla p, bûkankah ſarâſa hâti 'awrang, jang lemàh 'adânja, 'îtu nanti deʺâdjakh 'âkan mâkan ſegala bârang jang telàh deperſombahkan kapada berhâla p?

11. Dàn 'adâkah sûdâra lâki p jang lemàh 'îtu hîlang 'awleh pengʺenâlanmu 'îtu, kârana sijâpa 'Elmesêlh ſudah mâti?

12. Sebàb 'itu ſedàng dengan perìj demikijen 'îni kâmu berdawſa kapada sûdâra p lâki p, dàn ʺmengʺenâʺij ſarâſa hatînja jang lemàh, maka kâmu berdawſa kapada 'Elmesêlh.

13. 'Awleh kârana 'îtu djikalaw bârang makânan memberìj ſjak pada sûdarâku lâki p, maka tijâda 'âku 'âkan mâkan dâging ſampej ſalâma p nja, ſopâja djângan 'âku memberìj ſjak pada sûdarâku lâki p, 'îtu.

FATSAL JANG KA IX.

1. BÛkankah 'âku 'ada ſaʺawrang Rasûl? bûkankah 'âku 'ada ſaʺawrang maredhejka? bûkankah 'âku ſudah melîhat Xîsàj 'Elmesêlh Tûhan kâmij bûkankah kâmu 'îni 'ada pakardjâʺanku dâlam 'agàma mahâ Tûhan?

2. Djikalaw 'âku bûkan 'ada

Rasûl baḡi 'awrang lâjin p, dàn hânja ſaſonggohnja 'âku 'ad̄adija 'îtu baḡi kâmu: kârana châtam 'Irsâlku 'ad̄a kâmu 'îni dengan berkat mahâ Tûhan.

3. Sabermûla mak̄a ƶudzurku pad̄a ſegal̄a 'awrang jang men̄afah̄huts 'âku, 'ad̄a 'înj:

4. 'Antah tijadâkah kâmij mempunjâ''ij peng''awâſa 'âkan mâkan dàn mînom?

5. 'Antah tijadâkah kâmij mempunjâ''ij peng''awâſa 'âkan membâwa kulìling p ſawâtu parampuw̄an jang sûdâra ſeperti lâgi Rasûl lâjin p, dàn sûdâra p lâki p mahâ Tûhan, dàn TSefâ?

6. 'Antah 'ad̄âkah 'âku 'ìni sâdja dàn Barnabâ tijâda mempunjâ''ij peng''awâſa 'âkan djângan meng''ardjâkan bârang kardja?

7. Sijapâtah pen̄ah meng''ardjâkan kardja parang 'âtas bejajânja jang châts? sijapâtah menânam ſawâtu tatanâman pôhon 'angawr, dàn tijâda mâkan der̄i pad̄a bow̄ah p nja? 'âtaw sijapâtah menggombalâkan ſawâtu kâwan binâtang jang djînakh, dàn tijâda mâkan der̄i pad̄a 'āijer sûſuw kâwan 'ìtu?

8. 'Adâkah 'âku meng''ûtjap ſegal̄a perkâra 'ìni tjâra mânuſja? 'antah bûkankah lâgi Tawrât meng''atâkan perkâra 'ìtu djûga?

9. Kârana didâlam Tawrât Mûsâj ſud̄ah tersûrat: djângan 'angkaw menjâbang lembuw jang meng''irikh bìdji p an. 'Ad̄âkah 'All̄ah bertjinta 'âkan lembuw p?

10. 'Âtaw 'ad̄âkah 'ija bak̄erman 'ìtu sâdja 'awleh ſebàb kâmij? kârana 'awleh ſebàb kâmij 'ìtu ſud̄ah tersûrat: ſedang 'awrang jang men̄anggâla 'ìtu hâros men̄anggâla dengan 'asânja: dàn 'awrang jang dengan 'asânja men̄ombokh bìdji p an 'ìtu hâros ber''awleh bahagijan kapad̄a 'asânja.

11. Djik̄alaw kâmij 'ìni ſud̄ah men̄âbor baḡi kâmu benda p rôhhânij, 'ad̄âkah besàr, djik̄alaw kâmij 'ìni meng''atàm benda p nfu dunjâwij?

12. Djik̄alaw 'awrang lâjin p ſud̄ah ber''awleh bahagijan kapad̄a peng''awâſa 'âtas kâmu, bûkankah kâmij 'ìni terlèbèh? tetâpi ſud̄ah tijâda kâmij pâkej peng''awâſa 'ìni; hânja kâmij mendirìta ſegal̄a ſaſawâtu, ſopâja djângan kâmij memberìj bârang katagâhan pad̄a 'Indjîl 'Elmeſêlh.

13. Tijadâkah kâmu tâhu, bahuw̄a ſegal̄a 'awrang jang meng''ardjâkan kardja benda p khudus 'ìtu mâkan der̄i pad̄a benda khudus? dàn ſegal̄a 'awrang jang ſantijâſa 'ad̄a hhâdlir meng''ardjâkan kardja medzbelh 'ìtu berbahâgij sâma dengan medzbelh?

14. Baḡìtu lâḡi mahâ Tûhan ſud̄ah bertìtah 'âkan ſegal̄a 'awrang jang memberìta 'Indjîl, ſopâja marìka 'ìtu hìdop der̄i pad̄a pak̄ardjâ''an 'Indjîl.

15. Tetâpi bârang ſawâtu der̄i pad̄a ſegal̄a perkâra 'ìni

ſudah tijâda 'âku 'îni pâkej. Maka ſudah tijâda 'âku menjûrat perkâra p 'îni, ſopâja bârang jang demikijen 'îni de'adâkan padâku: kârana lebèh bâjik padâku mâti, deri pada ſopâja bârang ſa'awrang membâthilkan pengâhanku 'îni.

16. Kârana djikalaw 'âku memberîta 'Indjîl 'îtu bûkan 'ada penggâhan padâku: kârana lazâmet 'îtu ſudah termowat 'âtasku. Maka 'ada djûga karàm bagîku, djikalaw tijâda 'âku memberîta 'Indjîl.

17. Kârana djikalaw 'âku berbowat 'îtu dengan ſahadjâku, maka 'âku ber'awleh pahâla: tetâpi djikalaw tijâda dengan ſahadjâku, 'ada djûga wakâlet 'îtu tapertâroh padâku.

18. 'Apa pahâla kalàkh 'ada padâku? melâjinkan mâna 'âku memberîta 'Indjîl ſopâja 'âku djadîkan 'Indjîl 'Elmesêlh 'îtu tijâda berbalandja, 'âkan djângan menjalâhij peng'awasâku dâlam chothbat 'Indjîl 'îtu.

19. Kârana ſedàng 'âku 'adâlah maredhejka deri pada ſegala ſaſawâtu, 'âku ſudah perhambâkan ſendiriku kabâwah ſakalijen 'awrang, ſopâja 'âku berlâba terbânjalh 'awrang.

20. Maka pada 'awrang Jehûdij 'âku ſudah djâdi ſalâku ſa'awrang Jehûdij, ſopâja 'âku berlâba ſegala 'awrang Jehûdij: pada ſegala 'awrang jang tazalolh kabâwah ſjarîzet Tawrât 'âku ſudah djâdi ſalâku ſa'awrang jang tazalolh kabâwah ſjarîzet Tawrât, ſopâja 'âku berlâba ſegala 'awrang jang tazalolh kabâwah ſjarîzet Tawrât.

21. Pada ſegala 'awrang jang lûput deri pada ſjarîzet Tawrât 'âku ſudah djâdi ſalâku ſa'awrang jang lûput deri ſjarîzet Tawrât, (ſedàng 'âku 'ada bagi 'Allah bûkan lûput deri pada ſjarîzet, tetâpi bagi 'Elmesêlh djûga tazalolh kabâwah ſjarîzet) ſopâja 'âku berlâba ſegala 'awrang jang lûput deri pada ſjarîzet Tawrât.

22. 'Âku ſudah djâdi pada ſegala 'awrang lemàh ſalâku ſa'awrang lemàh, ſopâja 'âku berlâba ſegala 'awrang lemàh: pada ſakalijen 'awrang 'âku ſudah djâdi ſegala ſaſawâtu, ſopâja ſahâdja 'âku memaliharâkan bârang 'awrang djûga.

23. Maka 'îtu djûga 'âku berbowat deri kârana 'Indjîl, ſopâja 'âku djâdi sâma ſakûtuw padânja 'îtu.

24. Tijadâkah kâmu tâhu, bahuwa ſegala 'awrang jang lârij berlomba p dâlam gulanggang, ſonggohpawn ſakalijennja 'îtu lârij berlomba p, tetâpi ſa'awrang djûga ber'awleh lhiſnat? hendaklhlah kâmu lârij berlomba p demikijen 'îni, ſopâja kâmu dâpat ber'awleh dija 'îtu.

25. Maka ſaſa'awrang jang berkaràs p an, 'ija pantang dirînja deri pada ſegala ſaſawâtu. Songgohpawn marîka 'îni djûga berbowat 'îtu ſopâja deper'awlehnja ſawâtu mâkota jang kabinasâ'an, tetâpi kâmij 'îni ſa-

wâtu mâkota jang tijâda kabinasâ″an.

26. 'Âku 'îni kalâkh lârij berlomba ρ baḡîtu, bûkan ſa″awleh ρ dengan ter″âtong hâti: 'âku lâwan bergûmol ρ baḡîtu, bûkan ſa″awleh ρ palûkan 'âdara.

27. Tetâpi 'âku sijâſetkan tûbohku, dân perhambâkan 'îtu, ſopâja djângan ſaperkâra, ſedâng 'âku ſud̄ah berchothbat pad̄a 'awrang lâjin ρ, 'âku 'îni ſendîrij djâdi kabowângan.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla mak̄a bûkan 'âku kahendâkij kâmu tijâda meng″atahuw̄ij, hej sûdâra ρ lâki ρ, bahuw̄a ſegal̄a nejnekh mawjang kâmij ſamowânja ſud̄ah 'ad̄a dibâwah palindôngan 'âwan 'îtu: dân ſamowânja 'îtu ſud̄ah melintas menjabarâng lâwut:

2. Dân ſamowânja 'îtu dengan pang″andjar Mûsâj ſud̄ah depermandîkan 'awleh 'âwan, 'îtu pawn dâlam lâwut:

3. Dân ſamowânja ſud̄ah mâkan makânan rôhhânij 'îtu djûga:

4. Dân ſamowânja ſud̄ah mînom minôman rôhhânij 'îtu djûga: kârana marîka 'îtu ſud̄ah mînom der̄i pad̄a bâtu kârang rôhhânij jang ber″îring ρ: 'ad̄apawn bâtu kârang 'îtu 'adâlah 'Elmesêhh.

5. Tetâpi 'âkan terbânjakh 'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu 'Allah ſud̄ah tijâda berkenân: kârana 'awrang 'îtu ſud̄ah dehompaskan didâlam pâdang Tijah.

6. Mak̄a ſegal̄a perkâra 'îni ſud̄ah djâdi 'âkan telâdan ρ baḡi kâmij, 'âgar djângan kâmij 'ad̄a ber″îngin ρ 'âkan perkâra ρ jang djâhat, ſeperti marîka 'îtu lâgi ſud̄ah ber″îngin ρ.

7. Mak̄a djângan kâmu djâdi penjombah berhâla ρ, baḡimâna bârang 'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu, ſeperti ſud̄ah tersûrat: mak̄a dûdokhlah khawm 'îtu 'âkan mâkan, dân mînom, dân komedijennja bângonlah marîka 'îtu 'âkan bermâjin.

8. Dân djânganlah kâmij berſondal, baḡimâna bârang 'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu ſud̄ah berſondal, dân ſud̄ah rontoh terbûnoh pad̄a ſawâtu djûga hârij duw̄a pûloh tiga ribu 'awrang bânjakhnja.

9. Dân djânganlah kâmij mentjawbâ″ij 'Elmesêhh, baḡimâna lâgi bârang 'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu ſud̄ah mentjawbâ″ij, dân ſud̄ah dehilangkan 'awleh 'ûlar ρ.

10. Dân djânganlah kâmu bersûngut, baḡimâna lâgi bârang 'awrang der̄i pad̄a marîka 'îtu ſud̄ah bersûngut, dân ſud̄ah dehilangkan 'awleh jang mofsid.

11. Mak̄a ſakalijen perkâra 'îni ſud̄ah berlâku ka″âtas marîka 'îtu 'âkan telâdan ρ: dân ſud̄ah tersûrat 'âkan natsihhet kâmij 'îni, kapad̄a sijâpa 'âchir zemân ſud̄ah ſampej.

12. Baḡîtu kalâkh sijâpa jang ſangka berdîrij, hendakhlah 'ija 'îngat djângan 'ija djâtoh.

13. Bârang ſawâtu pertjawbâ″an ſudah tijâda ken̄a kâmu, melâjinkan pertjawbâ″an mânuſija djûga: tetâpi 'Allah 'ad̄a 'ãmîn, jang tijâda 'âkan memberìj kâmu detjawbâ″ij lebèh der̄i pada jang kâmu ſampat, hânja dengan pertjawbâ″an 'ijâ lâgi 'âkan meng″adâkan kalupûtan, ſopâja kâmu ſampat mendirîta 'îtu.

14. Sebàb 'îtu, hej kekâſeh p ku, hendakhlah kâmu berlârij der̄i pad̄a penjombâhan berhâla p.

15. Sedàng kâmu 'ad̄a bìdjakhsâna 'âku berkâta pad̄a kâmu: hendakhlah kâmu 'îni kìra p kan bârang jang 'âku meng″ûtjap.

16. Tjâwan minôman tſalât jang 'âtasnja kâmij meng″ûtjap tſalât, bûkankah 'îtu 'ad̄a perſakutuw̄an dengan dârah 'Elmesêlh? rawtij jang kâmij pitjahkan, bûkankah 'îtu 'ad̄a perſakutuw̄an dengan tûboh 'Elmesêlh?

17. Kârana 'ad̄a ſawâtu djûga rawtij, bagîtu kâmij bânjakh 'awrang 'ad̄a ſawâtu djûga tûboh: ſedàng ſamow̄a kâmij ſud̄ah ber″awleh bahagîjan pad̄a ſawâtu djûga rawtij.

18. Hendakhlah kâmu 'ingat 'âkan 'awrang Jiſrâ″ejl tûrut tlâhir dâgingnja: bûkankah ſegal̄a 'awrang jang mâkan perſombâhan p 'îtu 'ad̄a berſakutuw̄an dengan medzbelh?

19. 'Ap̄âtah kalàlh 'âku meng″ûtjap? bahuw̄a berhâla 'ad̄a bârang peng″ap̄ânja? 'âtaw bahuw̄a bârang jang telàh deperſombahkan, pad̄a berhâla p 'ad̄a bârang peng″ap̄ânja?

20. Behkan 'âku berkâta, bahuw̄a bârang jang ſegala CHalâjilh perſombahkan, marika 'îtu perſombahkan 'îtu kapad̄a djin p, dàn bûkan kapad̄a 'Allah. Mak̄a tijâda kukahendâkij kâmu 'ad̄a berſakutuw̄an dengan djin p.

21. Tijâda kâmu ſampat minom tjâwan minôman mahâ Tûhan, dàn tjâwan minôman djin p: tijâda kâmu ſampat ber″awleh bahagîjan pad̄a mâjidah mahâ Tûhan, dàn pad̄a mâjidah djin p.

22. 'Antah kamîkah meng″ûsilh mahâ besàr Tûhan? 'ãntah kamîkah 'ad̄a lebèh karàs der̄i pad̄ânja 'îtu?

23. Tîjap p ſaſawâtu 'îtu lhalâl pad̄âku, tetâpi tîjap p ſaſawâtu 'îtu tijâda lâjilh: ſegal̄a ſaſawâtu 'îtu lhalâl pad̄âku, tetâpi ſegal̄a ſaſawâtu 'îtu tijâda memberìj perbajîkan.

24. Djânganlah bârang ſa″awrang mentjahârij 'ontong dirînja, hânja hendakhlah mâsing p ſa″awrang mentjahârij 'ontong 'awrang lâjin.

25. Segal̄a ſaſawâtu jang terdjuw̄al didâlam gadòng djuw̄al dâging, hendakhlah kâmu mâkan 'îtu djângan pàriksâkan 'ap̄a p 'awleh kârana ſarâſa hâti.

26. Kârana mahâ besàr Tûhan 'ampûnja bûmi dàn 'isinja.

27. Dàn djikalaw bârang ſa″awrang der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang kâfir silàkan kâmu, dàn

kâmu ſuka pergi kasâna, ſegala ſaſawâtu jang deſadjikan pada kâmu, hendakhlah kâmu mâkan 'îtu; djângan pariksâkan 'apa p 'awleh kârana ſarâſa hâti.

28. Tetâpi djikalaw bârang ſaʺawrang berkâta pada kâmu: 'îtu djûga 'ada bârang jang telàh deperſombahkan kapada berhála p, djânganlah kâmu mâkan 'îtu, 'awleh kârana 'awrang 'îtu jang mengʺîngatkan 'îtu, dàn 'awleh kârana ſarâſa hâti: kârana mahâ besàr Tûhan 'ampûnja bûmi dàn 'isînja.

29. 'Adapawn 'âku berkâta djûga 'awleh kârana ſarâſa hâti, bûkan ſarâſa hâti ſendirîmu, hânja 'awrang lâjin 'îtu. Kârana mengʺapa kamaredhejkâʺanku dellhukumkan 'awleh ſarâſa hâti 'awrang lâjin?

30. Dàn djikalaw 'awleh nizmat 'âku ſudah berʺawleh bahagijan pada makânan, mengʺapa 'âku dehôdjatkan deri kârana bârang jang 'âtasnja 'âku 'îni mengʺûtjap ſjukûr?

31. Sebàb 'îtu mâwu kâmu mâkan, mâwu kâmu mînom, mâwu kâma berbowat 'apa p, hendakhlah kâmu berbowat ſakalijen 'itu 'âkan lhormat 'Allah.

32. Hendakhlah 'ada lakûmu dengan tijâda memberij kaſontôhan, bâjik pada 'awrang Jehûdij, bâjik pada 'awrang Jûnânij, bâjik pada djamâzat 'Allah.

33. Seperti lâgi 'âku 'îni berkenàn pada ſamowa 'awrang dâlam ſamowânja; tijâda mentjahârij 'ontongku, hânja 'ontong 'awrang bânjakh, ſopâja marîka 'îtu depaliharâkan.

FATSAL JANG KA XI.

1. HEndakhlah kâmu djâdi penûrutku, ſeperti 'âku lâgi 'ada penûrut 'Elmesêlh.

2. Maka 'âku memûdjij kâmu, hej sûdâra p lâki p, bahuwa kâmu 'îngat 'âkan dâku dâlam ſamowânja, dàn lhâfitlkan ſegala zâdet, bagimâna 'âku ſudah ſarahkan dija 'îtu pada kâmu.

3. 'Adapawn 'âku kahendâkij kâmu mengʺatahuwij, bahuwa 'Elmesêlh 'ada kapâla ſaſaʺawrang lâki p: dàn lâki p 'îtu kapâla parampuwan: dàn 'Allah 'îtu kapâla 'Elmesêlh.

4. Saſaʺawrang lâki p jang lhâdlir ſedàng bertſalât 'âtaw bernubuwet, jang pâkej 'apa p diʺâtas kapalânja, 'ija perkidjikàn kapâla dirînja:

5. Tetâpi ſaſaʺawrang parampuwan jang lhâdlir ſedàng bertſalât 'âtaw bernubuwet, jang tijâda tertûdong kapalânja, 'ija perkidjîkan kapâla dirînja; kârana ſawâtu djûga perkâra 'adânja, ſaʺawleh p tertjûkor rambotnja.

6. Kârana djikalaw bârang ſaʺawrang parampuwan tijâda tertûdong, maka bejarlàh rambotnja degonting: tetâpi djikàlaw 'ada kidji pada ſaʺawrang parampuwan, mâna rambotnja tergonting 'âtaw tertjûkor, bejarlah 'ija detûdong.

7. Kârana tijâda hâros lâki p

menûdong kapalânja, ſedang 'ija 'ada pata dàn kamulijâ″an 'Allah: tetâpi parampuwan 'ada kamulijâ″an lâki p.

8. Kârana lâki p bûkan djâdi deri pada parampuwan, tetâpi parampuwan 'ìtu djâdi deri pada lâki p.

9. Kârana lâgi lâki p ſudah tijâda dedjadikan 'awleh kârana parampuwan, tetâpi parampuwan 'ìtu 'awleh kârana lâki p.

10. Sebàb 'itu hâros parampuwan pâkej ſawâtu kukûdong di″âtas kapalânja, deri kârana Pandìta p.

11. Djikalaw ſakâlipawn tijâda lâki p lâjin deri pada parampuwan, dàn tijâda parampuwan lâjin deri pada lâki p bagi mahâ Tûhan.

12. Kârana ſeperti parampuwan 'ada deri pada lâki p, bagìtu lâgi lâki p 'ada 'awleh parampuwan: tetâpi ſamista ſakalijen 'ada deri pada 'Allah djûga.

13. Hendakhlah kìra p kan dengan kâmu ſendìrij: 'adâkah pâtut ſa″awrang parampuwan ſombahjang kapada 'Allah tijâda tertûdong?

14. 'Âtaw tijadâkah lâgi thabìʒet ſendìrij meng″âdjar kâmu, bahuwa djikalaw ſa″awrang lâki p pâkej ſanggol, 'ìtu 'ada kahinâ″an padânja?

15. Tetâpi djikalaw ſa″awrang parampuwan pâkej ſanggol, 'ìtu 'ada kamulijâ″an padânja? kârana ſanggol ſudah deberìkan padânja ganti tûdong.

16. Tetâpi djikalaw bârang ſa″awrang rupânja mâwu berbantah p an, tijâda 'ada pada kâmij 'ìni ʒâdet jang ſabagìni, dàn tijâda pada ſegala djamâʒat 'Allah.

17. 'Adapawn perkâra 'ìni jang 'âku 'ada chabarkan pada kâmu, tijâda 'âku memûdjij, 'ija 'ìtu, bahuwa kâmu berhimpon, bûkan 'âkan deperbâjikkan, hânja 'âkan deperkidjìkan.

18. Kârana pada pertamânja pawn 'apabìla kâmu berhimpon dâlam djamâʒat, 'âku dengar 'ada babarapa tjiderâ di″antâra kâmu: dàn bârang ſaperkâra 'âku pertjâja 'ìtu.

19. Kârana lâgi tadâpat tijâda babarapa bidʒat 'ada di″antâra kâmu, ſopâja ſegala 'awrang tûlus djâdi njâta di″antâra kâmu.

20. Manakâla kalàkh kâmu berhimpon sâma p, bûkan 'ada bâjik bagìtu ſantap Xaſjâ mahâ Tûhan.

21. Kârana 'antâra ſantap ſa″awrang p mendihuluwij meng″ambil ʒaſjânja jang châts; ſahingga ſa″awrang pawn berlâpar, hânja ſa″warang 'ada mâbokh.

22. Bûkankah kalàkh 'ada rûmah p pada kâmu 'âkan mâkan dàn mìnom? 'âtaw 'adâkah kâmu memudahkan djamâʒat 'Allah, dàn permalûkan ſegala 'awrang jang tijâda mempunjâ″ij 'apa p? 'apâtah 'âku 'âkan katâkan pada kâmu? 'akûkah 'âkan memûdjij kâmu? pada hhâl 'ìni tijâda 'âku memûdjij kâmu.

23. Kârana 'âku 'ìni ſudah tarìma deri pada mahâ Tûhan

bârang jang 'âku lâgi ſudah ſarahkan pada kâmu, bahuwa mahâ Tûhan Xîsâj, pada mâlam 'îtu, tatkâla 'ija telàh deſemûkan, ſudah meng″ambil rawtij:

24. Dàn ſatelàh ſudah de″ûtjapnja ſjukûr, maka 'ija pawn pitjahkanlah 'îtu, dàn ſabdàlah: 'ambillah, ſantaplah: 'îtu djûga 'ada tûbohku, jang depitjahkan kârana kâmu: berbowatlah demikijen 'îni 'âkan peng″ingâtanku.

25. Sabâgej lâgi tjâwan minôman komedijen deri pada lantap raſjâ, ſabdânja: tjâwan minôman 'îni 'ada watsijet bahâru didâlam dàrahku. Berbowatlah demikijen 'îni, ſabarapa kàli kâmu 'àkan minom, 'âkan peng″ingâtanku.

26. Kârana ſabarapa kâli kâmu 'âkan mâkan rawtij 'îni, dàn mînom 'îsij tjâwan minôman 'îni, maka hendakhlah kâmu menchabarkan mawt mahâ Tûhan; ſahingga 'ija dâtang.

27. Bagîtu kalàkh bârang sijâpa jang mâkan rawtij 'îni, dàn mînom 'îsij tjàwan mînôman mahâ Tûhan tijâda dengan ſahârosnja, nistjâja 'ija 'âkan berhûtang pada tûboh dàn dârah mahâ Tûhan.

28. Tetâpi hendakhlah mânusija mentjawbâ″ij ſendirinja, dàn demikijen 'îni hendakhlah 'ija mâkan deri pada rawtij 'îtu, dàn mînom deri pada tjâwan minôman 'îtu.

29. Kârana sijâpa jang mâkan dàn mînom tijâda dengan ſahârosnja, nistjâja 'ija mâkan dàn mînom mendâtangkan ſawâtu hhukum ka″âtas ſendirinja, ſedàng 'ija tijâda membejdâkan tûboh mahâ Tûhan.

30. Sebàb 'îtu di″antâra kâmu 'ada bânjakh 'awrang lemàh dàn letèh, dàn babarapa 'awrang tîdor kamâti p an.

31. Kârana djikalaw kâmij menghhukumkan ſendîrij kâmij, nistjàja tijâda kâmij 'âkan dehhukumkan.

32. Tetâpi 'apabila kâmij dehhukumkan, maka kâmij detâ″adibkan 'awleh mahâ besàr Túhan, ſopâja dengan 'awrang 'isij dunjâ djângan kâmij kena hhukum.

33. Bagîtu kalàkh, hej sûdâra p ku lâki p, 'apabila kâmu berhimpon 'âkan ſantap, hendakhlah kâmu menanti ſa″awrang 'âkan ſa″awrang.

34. Tetâpi djikalaw bârang ſa″awrang berlâpar, bâjiklah 'ija mâkan dirûmahnja, ſopâja djângan kâmu berhimpon 'âkan kena hhukum. 'Adapawn ſegala perkâra lâjin p 'âku 'âkan menîtahkan; manakâla 'âku 'âkan hâbis dàtang.

FATSAL JANG KÁ XII.

1. ❡ ADapawn 'âkan ſegala karunjâ rôhhânij, hej sûdâra p lâki p, bûkan 'âku kahendâkij kâmu tijâda meng″atahuwij.

2. Kâmu tâhu, bahuwa kâ-

mu ſud̄ah ''ad̄a CHalâjilh; jang ſud̄ah terhâlaw kapad̄a berhâla p jang kel̄uw; bârang kamâna kâmu ſud̄ah terhentar garàng.

3. Sebàb 'îtu 'âku memberij maꝫlûm pad̄a kâmu, bahuw̄a bârang ſa''awrang jang mentjeriterâkan 'awleh 'Ilhâm Rôlh 'Allah 'îtu tijâda menjebût Ꝫîsâj ſawâtu kakarâman: dán bârang ſa''awrang tijâda ſampat meng''atâkan Ꝫîsâj 'ad̄a mahâ Tûhan, melâjinkan 'awleh 'Ilhâm Rôlhu-lkhudus.

4. Sabermûla mak̄a 'ad̄a bab̄arap̄a perlajînan karunjâ p, tetâpi 'ad̄a ſawâtu Rôlh 'îtu djûga:

5. Dán 'ad̄a bab̄arap̄a perlajînan pendjawâtan, dán 'ad̄a ſawâtu Tûhan 'îtu djûga:

6. Dán 'ad̄a bab̄arap̄a perlajînan pak̄ardjâ''an, tetâpi 'ad̄a ſawâtu 'Ilah 'îtu djûga, jang meng''ardjâkan ſamow̄a dâlam ſamowânja.

7. Tetâpi kanjatâ''an Rôlh dekarunjâkan pad̄a ſaſa''awrang 'âkan bârang lâjilhnja.

8. Kârana pad̄a ſatengah 'awrang perkatâ''an lhikmet dekarunjâkan 'awleh Rôlh, dán pad̄a ſatengah 'awrang perkatâ''an maꝫrifet 'awleh Rôlh 'îtu djûga:

9. Dán pad̄a ſatengah 'awrang 'îmân 'awleh Rôlh 'îtu djûga: dán pad̄a ſatengah 'awrang bab̄arap̄a karunjâ penjombôhan 'awleh Rôlh 'îtu djûga:

10. Dán pad̄a ſatengah 'awrang bab̄arap̄a pak̄ardjâ''an muꝫdjizât: dán pad̄a ſatengah 'awrang nubuw̄et: dán pad̄a ſatengah 'awrang pembejdâ''an ſegal̄a 'arwâlh: dán pad̄a ſatengah 'awrang bâgej p djenis bahâſa: dán pad̄a ſatengah 'awrang penjalînan bahâſa p.

11. Tetâpi ſamow̄a perkâra 'îni dekardjâkan 'awleh Rôlh ſawâtu 'îtu djûga, jang membahâgij pad̄a mâsing p ſa''awrang dengan chutsûtsnja baḡimâna dekahendakinja.

12. Kârâna ſeperti tûboh 'aſ̄a 'ad̄ânja, dán bânjakh 'anggawta 'ad̄a pad̄ânja, mak̄a ſakalijen 'anggawta tûboh jang 'aſ̄a 'îni, ſedang bânjakh 'ad̄ânja, 'ad̄a djûga tûboh 'aſa: baḡîtu lâgi 'Elmesêlh.

13. Kârana lâgi kâmij ſamow̄a ſud̄ah depermandikan 'awleh ſawâtu djûga Rôlh mendjâdi tûboh 'aſ̄a, mâwu 'awrang Jehûdij, mâwu 'awrang Jûnânij, mâwu 'awrang ſahâja, mâwu 'awrang maredhejka: dán kâmij ſamow̄a ſud̄ah depejarâkan mendjâdi njâwa 'aſ̄a.

14. Kârana lâgi tûboh bûkan 'ad̄a 'anggawta 'aſ̄a, hânja bânjakh.

15. Djik̄alaw kâki berkâta garàng, ſedàng tijâda 'âku 'ad̄a tângan, mak̄a tijâda 'âku 'ad̄a der̄i pad̄a tûboh: 'antah ſebàb 'îtu tijadâkah 'ad̄a 'ija der̄i pad̄a tûboh?

16. Dán djik̄alaw telinga berkâta garàng: ſedàng tijâda 'âku 'ad̄a mâta, mak̄a tijâda 'âku 'a-

d̄a der̄i pad̄a tûboh : 'antah ſebàb 'îtu tijadâkah 'ad̄a 'ijâ der̄i pad̄a tûboh ?

17. Djik̄alaw ſaganàp tûboh 'îtu 'adâlah mâta, dimanâtah pen̄engar ? djik̄alaw ſaganapnja 'îtu 'adâlah pen̄engar, dimanâtah pentjijûm ?

18. Tetâpi ſakârang 'Al̄lah ſud̄ah meng″âtor ſegal̄a 'anggawta, ſaſawâtu mâsing p der̄i pad̄a dija 'îtu dâlam tûboh 'îtu, baḡimâna telàh dekahendakînja.

19. Djik̄alaw ſakalijennja 'îtu 'adâlah 'anggawta 'aſ̄a, dimanâtah tûboh ?

20. 'Ad̄apawn ſakârang 'ad̄a bânjakh 'anggawta, tetâpi tûboh 'aſ̄a djûga.

21. Mak̄a mâta tijâda ſampat berkâta pad̄a tângan ; tijâda 'âku berkahendakh 'âkan dîkaw : 'âtaw pûla kapâla pad̄a kâki p ; tijâda 'âku berkahendakh 'âkan dikaw.

22. Behkan lebèh pûla ſegal̄a 'anggawta tûboh jang rupânja 'îtu 'ad̄a terlemàh, 'îtu djûga 'ad̄a wâdjib :

23. Dàn ſegal̄a jang kâmij ſangka 'ad̄a 'anggawta tûboh jang terhîna, maka pad̄ânja 'îtu kâmij meng″ad̄âkan terlebèh sûpan : dàn ſegal̄a 'anggawta kâmij jang tijâda berlhormat, 'îtu ber″awleh terlebèh lhormat.

24. Tetâpi ſegal̄a 'anggawta kâmij jang berlhormat 'îtu tijâda berkahendakh 'âkan dem̄ikijen : tetâpi 'Al̄lah ſud̄ah miſrâkan tûboh, ſambil memberìj terlebèh sûpan pad̄a 'anggawta jang berkûrang :

25. Sopâja djângan 'ad̄a bârang tjiderâ dâlam tûboh, hânja ſegal̄a 'anggawta bertjinta sâma p ſawâtu 'âkan ſawâtu.

26. Dàn djik̄alaw ſawâtu 'anggawta mer̄asâ″ij sâkit, mak̄a ſamow̄a 'anggawta ſerta mer̄asâ″ij sâkit : djik̄alaw ſawâtu 'anggawta depermulijâkan, mak̄a ſamow̄a 'anggawta ſerta ſuk̄a tjit̄a.

27. Mak̄a kâmu 'îni 'ad̄a tûboh 'Elmesêlh, dàn 'anggawta p mâsing p 'âkan bahagijannja.

28. 'Arkijen mak̄a 'Al̄lah ſud̄ah meng″angkat bârang 'awrang didâlam djamâʐat, pertâma 'âkan Rasûl p, kaduw̄a 'âkan Nabìj p, katîga 'âkan gûruw p, komedijen bab̄arap̄a kawâſa, komedijen bab̄arap̄a karunjâ penjombôhan, bab̄arap̄a pen̄ulôngan, bab̄arap̄a pem̄arentâhan, bâgej p djenis bahâſa.

29. 'Adâkah ſakalijennja Rasûl p ? 'ad̄âkah ſakalijennja Nabìj p ? 'adâkah ſakalijennja gûruw p ? 'ad̄âkah ſakalijennja 'awrang berkawâſa ?

30. Sud̄ahkah ſakalijennja mempunjâ″ij karunjâ p penjombôhan ? 'ad̄âkah ſakalijennja berkâta p dengan bâgej p bahâſa ? 'ad̄âkah ſakalijennja penjâlin bahâſa p ?

31. Tetâpi hendakhlah kâmu ber″uſahâkan dirîmu 'âkan ber″awleh karunjâ p jang terbâjik. Mak̄a 'âku men̄ondjokh pad̄a kâmu ſawâtu djâlan lâgi dengan lebèh p nja.

FATSAL JANG KA XIII.

1. DJIkalaw ſakâlipawn 'âku meng″atâkan ſegal̄a bahâſa mânusija p dán Melâ″ikat p, dán mulhab̄et bûkan 'ad̄a bagîku, niſtjâja ſud̄ahlah 'âku djâdi gangſa jang bab̄ûnji, 'âtaw kûpalh jang gamarantjang.

2. Dán djik̄alaw ſakâlipawn 'âku mempunjâ″ij nubuw̄et, dán meng″atahuw̄ij ſamow̄a 'eſrâr, dán ſamow̄a maꝫrifet: dán djik̄alaw ſakâlipawn 'âku mempunjâ″ij ſamow̄a 'îmân, ſahingga 'âku dâpat berpindahkan bûkit p, dán mulhab̄et bûkan 'ad̄a padâku, niſtjâja tijadâlah 'âku bârang peng″apa.

3. Dán djikalaw ſakâlipawn 'âku balandjâkan ſegal̄a hartâku menjuwâpij 'awrang miskîn, dán djikalaw ſakâlipawn 'âku ſarahkan tûbohku, ſopâja 'âku detunûkan hâbis, dán mulhab̄et bûkan 'ad̄a padâku, niſtjâja tijadâlah 'îtu memberìj bârang menfáꝫat padâku.

4. Mulhabet 'îtu 'ad̄a tſabûr, 'îtu 'ada mûrah: mulhab̄et 'îtu tijâda dangkej: mulhab̄et 'îtu tijâda bak̄ardja dengan sâlah, tijâda 'îtu djumâwa,

5. Tijâda 'îtu bak̄ardja dengan tijâda ſanûnoh, tijâda 'îtu mentjahârij 'ontong dirînja, tijâda 'îtu ngaràn, tijâda 'îtu kîrap djâhat,

6. Tijâda 'îtu gamàr pad̄a perſalâhan, hânja 'îtu gamàr pad̄a kabenâran:

7. 'Îtu men̄ûdong ſegal̄a ſaſawâtu, 'îtu pertjâja ſegala ſaſawâtu, 'îtu ber″âſa ſegala ſaſawâtu, 'îtu bertâhan ſegal̄a ſaſawâtu.

8. Mulhab̄et 'îtu tijâda pen̄ah gûgor: tetâpi mâwu ſégal̄a nubuw̄et, 'îtu 'âkan debâthilkan: mâwu ſegal̄a bahâſa, 'îtu 'âkan berhenti: mâwu peng″atahuw̄an, 'îtu 'âkan debâthilkan.

9. Kârana dengan ſapârawnja djûga kâmij meng″atahuw̄ij, dán dengan ſapârawnja djûga kâmij bernubuw̄et:

10. Tetâpi 'ap̄abîla 'âkan hâbis dâtang bârang jang ſemporna, tatkâla 'îtu bârang jang dengan ſapârawnja 'îtu 'âkan debâthilkan.

11. 'Ap̄abîla 'ad̄âlah 'âku ka″ânakh p, mak̄a ſeperti ka″ânakh 'âku berkatâlah, ſeperti ka″ânakh 'âku berbudîlah, ſeperti ka″ânakh 'âku berbitjarâlah: tetâpi 'ap̄abîla 'âku ſud̄ah djâdi lâki p, mak̄a 'âku ſud̄ah membâthilkan ſegal̄a kalakuw̄an ka″ânakh.

12. Kârana ſakârang 'îni pad̄a *tjeremin dengan pen̄arka djûga kâmij melîhat, tetâpi tatkâla 'îtu mûka men̄ûdju mûka: ſakârang 'îni 'âku meng″enàl dengan ſapârawnja djûga, tetâpi tatkâla 'îtu 'âku 'âkan meng″enàl ſeperti 'âku lâgi ſud̄ah terkenàl.

13. Mak̄a ſakârang djûga tinggal 'îmân, radjâ, mulhab̄et, katiga 'îni: tetâpi jang terbesàr deri pad̄a ſegal̄a 'îni, 'itûlah mulhab̄et.

FATSAL JANG KA XIV.

1. HEndakhlah kâmu menghambat muħabet, dân ber″uſahâkan dirîmu 'âkan ber″awleh ſegala karunjâ rôħânij: tetâpi terlebèh, ſopâja kâmu dâpat bernubuwet.

2. Kârana sijâpa jang meng″atâkan bahâſa lâjin, tijâda 'ija meng″atâkan bagi mânusija p, hânja bagi 'Allah djûga. Kârana ſa″awrang pawn tijâda meng″arti 'itu, tetâpi 'awleh rôħ 'ija meng″atâkan babarapa rahasija:

3. Tetâpi sijâpa jang bernubuwet, 'ija meng″atâkan bagi mânusija p perbajikân, dân penogôran, dân panghibôran.

4. Sijâpa jang meng″atâkan bahâſa lâjin, 'ija perbajikij ſendirinja: tetâpi sijâpa jang bernubuwet, 'ija perbajikij djamâʐat.

5. Kârana ſonggohpawn kukahendâkij ſamowa kâmu meng″atâkan bâgej p bahâſa, tetâpi terlebèh, ſopâja kâmu bernubuwet. Kârana sijâpa jang bernubuwet 'ija 'ada terbesàr deri pada 'awrang jang meng″atâkan bâgej p bahâſa, melâjinkan djika 'ija meng″artikan 'itu, ſopâja djamâʐat dâpat ber″awleh perbajikan.

6. Sakârang pawn, hej sûdâra p lâki p, djikalaw 'âku dâtang kapada kâmu meng″atâkan bâgej p bahâſa, 'apa gunânja 'âku 'âkan memberij pada kâmu, djikalaw tijâda 'âku meng″atâkan pada kâmu, 'âtaw dengan walhju, 'âtaw dengan maʐrifet, 'âtaw dengan nubuwet, 'âtaw dengan taʐlîm?

7. Behkan lâgi ſegala bûnji p an jang tijâda bernjâwa, mâwu bangsij, mâwu kitjâpij, djikalaw tijâda 'ija memberij perlajînan 'awleh bûnji p nja, bagimâna 'âkan kakenâlan râgam njanji″an jang detijop pada bangsij, 'âtaw depitik pada kitjâpij?

8. Kârana djikalaw lâgi nafîrij memberij bûnji jang sâjop, sijâpa 'âkan mustaʐidkan dirînjà kapada parang?

9. Bagîtu lâgi kâmu 'îni, djikalaw tijâda 'awleh bahâſa kâmu memberij perbahasâ″an turùs tarang, bagimâna 'âkan katahuwan bârang jang dekatâkan? kârana kâmu 'âkan 'ada ſalâku 'awrang jang meng″atâkan kapada 'âdara djûga.

10. 'Ada, ſeperti katemuwan, ſabânjakh djenis ſawâra dâlam dunjâ, dân bârang ſawâtu deri pada ſakalijennja tijâda berkûrang bûnji.

11. Djikalaw kalàkh tijâda 'âku meng″atahuwij maʐnâj ſawâra 'itu, nistjâja 'âku 'âkan 'ada ſa″awrang Barbarij bagi 'awrang jang meng″atâkan: dân sijâpa jang meng″atâkan, 'ija 'âkan 'ada ſa″awrang Barbarij ſertâku.

12. Bagîtu lâgi kâmu 'îni, ſedàng kâmu ber″uſahâkan dirîmu 'âkan ber″awleh karunjâ p rôħânij, hendakhlah kâmu tjahârij ſopâja kâmu berlebèh p an 'âkan perbajîkan djamâʐat.

13. Sebàb 'itu sijâpa jang

meng''atâkan bahâſa lâjin, hendakhlah 'ija berbow̄at tſalât, ſambil meng''artîkan 'îtu lâgi.

14. Kârana djik̄alaw 'âku berbow̄at tſalât dengan bahâſa lâjin, ſonggohpawn rôlhku berbow̄at tſalât: tetâpi ʒalkhalku tijâda memberìj menfàʒat.

15. 'Ap̄âtah kalàkh 'ad̄a? ſonggohpawn 'âku 'âkan berbow̄at tſalât dengan rôlhku, tetâpi lâgi 'âku 'âkan berbow̄at tſalât dengan ʒalkhalku: ſonggohpawn 'âku 'âkan menjânji mazmûr dengan rôlhku, tetâpi lâgi 'âku 'âkan menjânji mazmûr dengan ʒalkhalku.

16. Tjâra lâjin djik̄alaw 'angkaw meng''ûtjap berkat dengan rôlhmu, mak̄a sijâpa jang dûdokh ditampat 'awrang 'um̄ij, baḡimâna 'ija 'âkan meng''ûtjap 'âmîn 'âtas ſjukûrmu? ſedàng tijâda 'ija meng''atahuw̄ij 'ap̄a 'angkaw katâkan.

17. Kârana ſonggohpawn 'angkaw 'îni meng''ûtjap ſjukûr dengan ſapâtutnja, tetâpi 'awrang lâjin tijâda deperbaiîkij.

18. Âku meng''ûtjap ſjukûr pad̄a 'Ilahku, ſebàb 'âku meng''atâkan terbânjakh bahâſa der̄i pad̄a ſamow̄a kâmu:

19. Tetâpi 'âku ſuk̄a meng''atâkan lîma pâtah kâta dengan ʒalkhalku dâlam djamâʒat, ſopâja 'âku lâgi dâpat meng''âdjar 'awrang lâjin p, 'ângor der̄i pad̄a ſalakhſa pâtah kâta dengan bahâſa lâjin.

20. Hej sûdâra p lâki p; djânganlah kâmu djâdi ka''ânakh dâlam budîmu: tetâpi hendakhlah kâmu 'ad̄a ka''ânakh dâlam djâhat, dàn djâdi ſemporna dâlam budîmu.

21. Didâlam kitâb Tawrât ſud̄ah tersûrat: bahuw̄a dengan bâgej p bahâſa jang lâjin, dàn dengan bîbir p mûlut jang lâjin 'âku 'âkan berkâta pad̄a khawm 'îni, mak̄a tijâda djûga baḡitu marîka 'îtu 'âkan dengar 'âku, bafermân mahâ besàr Tûhan.

22. Baḡitu kalàkh bâgej p bahâſa 'ad̄a 'âkan tanda bûkan baḡi 'awrang mû''min, hânja baḡi 'awrang kâfir djûga: dàn nubuw̄et pawn bûkan baḡi 'awrang kâfir, hânja baḡi 'awrang mû''min djûga.

23. Djik̄alaw kalàkh ſagenàp djamâʒat berhimpon sâma p, dàn ſakalijennja meng''atâkan bâgej p bahâſa, dàn bârang 'awrang 'um̄ij 'âtaw kâfir 'ad̄a mâſokh, bûk̄ankah marîka 'îtu 'âkan berkâta bahuw̄a kâmu 'ad̄âlah gila?

24. Tetâpi djik̄alaw ſakalijennja bernubuw̄et, dàn ſa''awrang kâfir 'âtaw ſa''awrang 'um̄ij 'ad̄a mâſokh, mak̄a 'ija detampelekh 'awleh ſakalijennja 'îtu, dàn delhukumkan 'awleh ſakalijennja 'îtu.

25. Mak̄a baḡitu ſegal̄a bâthin hatînja djâdi tlâhir: dàn baḡitu ſedàng 'ija djâtoh terſongkor ka''âtas mukânja 'ija 'âkan ſombah ſudjûd pad̄a 'Allah, ſambil berchabarkan, bahuw̄a ſonggoh p 'Allah 'ad̄a di''antâra kâmu.

26. 'Ap̄âtah kalàkh 'ad̄a, hej sûdâra p lâki p? manakâla kâmu berhimpon, mâsing p ſa''aw-

rang deri pada kâmu, djika 'ada padânja bârang Mazmûr, djika 'ada padânja bârang pang″adjâran, djika 'ada padânja bârang bahâſa lâjin, djika 'ada padânja bârang katurônan, djika 'ada padânja bârang peng″artijan: bejarlah ſegala ſaſawâtu djâdi 'âkan perbajîkan:

27. Dán djikalaw bârang ſa″awrang meng″atâkan bahâſa lâjin, bejarlah 'îtu djâdi 'awleh duwa 'âtaw terlebèh 'awleh tîga 'awrang, 'îtupawn ganti berganti: dán bejarlah ſa″awrang meng″artîkan 'îtu.

28. Tetâpi djikalaw tijâda hhâdlir ſa″awrang jang dâpat meng″artîkan, bejarlah 'ija berdijam dirînja dâlam djamâʿat: hânja bejarlah 'ija meng″atâkan bagi dirînja, dán bagi 'Allah.

29. Maka bejarlah duwa 'âtaw tiga 'awrang Nabìj meng″atâkan, dán bejarlah ſegala 'awrang lâjin bitjarâkan.

30. Tetâpi djikalaw pada ſa″awrang lâjin jang dûdokh diſâna bârang 'apa ſudah denjatâkan, bejarlah jang pertâma 'îtu berdijam dirînja.

31. Kârana ſamowa kâmu dâpat bernubuwet bertûrut p, ſopâja ſakalijen 'awrang ber″âdjar, dán ſakalijen 'awrang dehîborkan.

32. Maka 'arwâhh ſegala Nabìj 'îtu 'ada taʿalokh kabâwah Nabìj p.

33. Kârana 'Allah bûkan 'ada pôhon hûro hâra, hânja dâmej djûga, ſeperti didâlam ſakalijen djamâʿat ſegala walìj.

34. Bejarlah ſegala parampuwan kâmu berdijam dirînja didâlam ſegala djamâʿat: kârana tijâda hhalâl padânja meng″atâkan, tetâpi lâzim 'ija 'ada taʿalokh, ſeperti lâgi Tawrât berkâta.

35. 'Adapawn djikalaw marîka 'îtu ſuka ber″âdjar, bejarlah 'ija dirûmah bertanjâkan lâki p nja jang châts. Kârana 'ada kidjij pada parampuwan p berkâta p dâlam djamâʿat.

36. 'Antah ſudahkah fermân 'Allah terbit deri pada kâmu? 'âtaw ſudahkah 'îtu ſampej kapada kâmu ſendîrij sâdja?

37. Djikalaw bârang ſa″awrang ſangka dirînja 'ada ſa″awrang Nabìj, 'âtaw ſa″awrang rôhhânij, hendakhlah 'ija meng″akawij ſegala ſaſawâtu jang 'âku menjûrat kapada kâmu, bahuwa 'îtu 'ada penjurôhan p mahâ Tûhan.

38. Tetâpi djikalaw bârang ſa″awrang 'ada djâhil, bejarlah 'ija tinggal djâhil.

39. Bagîtu kalakh, hej sûdâra p lâki p, hendakhlah ber″uſahâkan dirîmu 'âkan bernubuwet, dán djanganlah tagahkan 'awrang meng″atâkan bâgej p bahâſa.

40. Bejarlah ſegala ſaſawâtu djâdi dengan ſanûnoh, dán dengan tartîb.

FATSAL JANG KA XV.

1. SAbermûla maka, hej sûdâra p lâki p, 'âku memaʿlûmkan pada kâmu 'Indjîl 'îtu,

jang ’âku ſudah memberîta pada kâmu, jang kâmu lâgi ſudah menjambot, jang dâlamnja kâmu lâgi berdîrij tatàp:

2. Jang ’awlehnja kâmu lâgi berʺawleh chalâts, tûrut perkatâʺan jang mâna ’âku ſudah memberîta ’Indjîl ’îtu pada kâmu, djikalaw kâmu berpegàng ’îtu: melâjinkan pada hhâl kâmu ſudah pertjâja ſamenâ p.

3. Kârana pada pertamânja ’âku ſudah ſarahkan pada kâmu bârang jang ’âku lâgi ſudah tarîma, bahuwa ’Elmesêhh ſudah mâti kârana ſegala dawſa kâmij, ’âtas bûnji Sûrat p an:

4. Dán bahuwa ’ija ſudah tertânam, dán bahuwa ’ija ſudah debangkitkan pada hârij jang katîga, ’âtas bûnji Sûrat p an:

5. Dán bahuwa ’ija ſudah kalihâtan pada TSefâ, komedijen pada kaduwa belàs ’awrang ’îtu.

6. Komedijen ’ija ſudah kalihâtan pada lebèh deri pada lîma râtus sûdâra lâkip ſakâli djûga, deri pada sijâpa terbânjakh ’awrang ’ada hîdop ſampej ſakârang, dán bârang ’awrang lâgi ſudah mangkat berʺâduw.

7. Komedijen ’ija ſudah kalihâtan pada Jazkhûb: komedijen pada ſakalijen Rasûl p.

8. Maka terkomedijen deri pada ſakalijennja ’ija ſudah kalihâtan lâgi padâku, jang ’ada ſawâtu ’ânakh gugôran.

9. Kârana ’âku ’îni ’ada terkitjil deri pada ſegala Rasûl p, ’âku jang bûkan ’ada muſtahhakh ’âkan diſebût Rasûl, ’awleh kârana ſebàb ’âku ſudah menghambat djamâzat ’Allah.

10. Tetâpi ’awleh nizmat ’Allah ’âku ’ada bârang jang ’âku ’ada: maka nizmetnja jang telàh deʺadâkan padâku ’îtu ſudah tijâda ’ada sija p, hânja terlebèh deri pada ſakalijen marîka ’îtu ’âku ſudah berlelàh: tetâpi bûkan ’âku ’îni, hânja nizmat ’Allah jang baſerta dengan ’âku.

11. Mâwu kalàkh ’âku ’îni, mâwu marîka ’îtu, maka bagîtu djûga kâmij berchothbat, dán bagîtu djûga kâmu ſudah berʺîmân.

12. ’Adapawn djikalaw ’Elmesêhh dechothbatkan, bahuwa ’ija telàh debangkitkan deri ’antâra ’awrang mâti p, bagimâna bârang ’awrang diʺantâra kâmu berkâta, bahuwa bûkan ’ada bârang khijâmet ’awrang mâti p?

13. Maka djikalàw bûkan ’ada bârang khijâmet ’awrang mâti p, nistjâja lâgi ’Elmesêhh ſudah tijâda debangkitkan.

14. Dán djikalaw ’Elmesêhh ſudah tijâda debangkitkan, ſanistjâja sija p lah chothbat kâmij, dán sija p lah lâgi ’îmân kâmu.

15. Maka demikijen ’îni kâmij lâgi kadapâtan ſjaksi dusta pâda hhâl ’Allah: kârana kâmij ſudah nâjik ſjaksi ’âkan ’Allah, bahuwa ’ija ſudah membangkitkan ’Elmesêhh; jang ſudah tijâda debangkitkannja, djikalaw ſonggoh p ’awrang mâti p tijâda debangkitkan.

16. Kârana djikalaw ’awrang

mâti p tijâda debangkitkan, nisţjâja lâgi 'Elmesêḥ ſud̄ah tijâda debangkitkan.

17. Dán djikalaw 'Elmesêḥ ſud̄ah tijâda debangkitkan, nisţjâja 'ad̄a sija p 'îmân kâmu, lâgi 'ada kâmu taẓaloḥ kabâwah dawſa p mu.

18. Songgoh p lâgi ſud̄ah hilang ſegala 'awrang, jang ſud̄ah mangkat ber″âduw dengan 'îmân 'âkan 'Elmesêḥ.

19. Djikalaw pad̄a mâſa kahidôpan 'îni sâdja kâmij 'ada ber″âſa kapad̄a 'Elmesêḥ, nisţjâja kâmij 'ad̄a 'awrang jang terţjelâka deri pada ſakalijen mânusija.

20. Tetâpi ſakârang 'Elmesêḥ ſud̄ah debangkitkan deri 'antâra 'awrang mâti p: mendjâdi hûlu p an ſegala 'awrang jang telàh mangkat ber″âduw.

21. Kârana ſedàng mawt ſud̄ah terbit 'awleh ſa″awrang mânusija, bagitu lâgi ḥijâmet 'awrang mâti p 'awleh ſa″awrang mânusija.

22. Kârana ſeperti ſamowa 'awrang mâti 'awleh 'Âdam, bagitu lâgi ſamowa 'awrang 'âkan dehidopkan 'awleh 'Elmesêḥ.

23. Tetâpi mâsing p ſa″awrang dâlam 'âtornja jang châts; hûlu p an 'itu 'Elmesêḥ, komedijen ſegala 'umat 'Elmesêḥ pada hârij kadaţângannja.

24. Komedijen 'âkan 'ada kaſud̄ah p an, manakâla 'ija 'âkan hâbis ſarahkan karadjâ″an pad̄a 'Allah jang Bâpa: manakâla 'ija 'âkan hâbis menijadâkàn ſamowa pangghuluwan, dán ſamowa peng″awasâ″an dán penggahijan.

25. Kârana ſahârosnja 'ija berkaradjâ″an, ſahingga 'ija 'âkan hâbis târoh ſakalijen ſatarùw kabâwah kâki p nja.

26. 'Ad̄apawn ſatarùw jang 'âchir, jang detijadâkan, 'itûlah mawt.

27. Kârana ſegala ſaſawâtu 'ija ſud̄ah tondolḥkan kabâwah kâki p nja. Tetâpi 'apabîla dekatâkannja bahuwa ſegala ſaſawâtu ſud̄ah detondolḥkan kabâwah dija, maka njâta, bahuwa 'ija dekaţjuwalikan, jang ſud̄ah tondolḥkan ſegala ſaſawâtu 'itu kabâwah dija.

28. Maka 'apabila ſegala ſaſawâtu 'âkan hâbis detondolḥkan kabâwah dija, tatkâla 'itu lâgi 'Ânaḥ lâki p ſendirij 'âkan detondolḥkan kabâwah dija, jang ſud̄ah tondolḥkan ſegala ſaſawâtu 'itu kabâwah dija, ſopâja 'Allah mendjâdi ſamowa dâlam ſamowânja.

29. Ţjâra lâjin, 'apâtah 'awrang 'itu 'âkan berbowat jang depermandikan ſalâku 'awrang jang ſadija mâti, djikalaw ſakâli p 'awrang mâti p tijâda debangkitkan? meng″apa marika 'itu lâgi depermandikan ſalâku 'awrang jang ſadija mâti?

30. Meng″apa lâgi kâmij 'ini berbahâja pada tijap p kotika?

31. Sahârij p 'âku mâti, demi penggâhan kâmij jang 'ada padâku 'awleh berkat 'Elmesêḥ Ẍîsâj Tûhan kâmij.

32. Djik̄alaw ſeperti bejâſa mânusija 'âku ſudah berkalâhij dengan morga ſatâw di-ʺEfsûs, 'ap̄a gunânja 'itu padâku, djik̄alaw 'awrang mâti p tijâda debangkitkan? bajiklah kâmij mâkan dán mînom: kârana 'ejſokh kâmij mâti.

33. Djânganlah kâmu ſasàt. Segal̄a perkâta p an jang djâhat mer̄ûſakh ſegala kalakuw̄an jang bâjik.

34. Hendakhlah kâmu ſadàr dengan ſabenarnja, dán djânganlah kâmu berdawſa: kârana baḡi ſatengah 'awrang 'ada kûrang pengʺenâlan 'Allah. 'Âku katâkan 'itu 'âkan permalûkan kâmu.

35. Tetâpi bârang ſaʺawrang bawleh berkâta: baḡimàna 'awrang mâti p 'âkan debangkitkan? dán dengan tûboh jang mâna márîka 'itu 'âkan timbul?

36. Hej 'angkaw jang tijâda berbudìj, bârang jang 'angkaw 'îni men̄âbor, 'ìtu tijâda dehîdopkan, ſabulòm 'ìtu mâti.

37. Dán 'âkan bârang jang 'angkaw men̄âbor, tijâda 'angkaw men̄âbor tûboh jang 'âkan terbit, hânja ſamâta p bîdji djûga, ſeperti katemuw̄an, der̄i pada gendom, 'âtaw der̄i pada bîdji p an jang lâjin.

38. Tetâpi 'Allah memberìj pad̄ânja ſawâtu tûboh, baḡimâna dekahendakînja, dán pada mâſing p der̄i pada ſegala benèh tûbohnja jang châts.

39. Samow̄a dâging 'îtu bûkan ſadjenis dâging: tetâpi lâjin dâging mânusija p, dán lâjin dâging binâtang p, dán lâjin dâging 'îkan p, dán lâjin dâging bûrong p.

40. Dán 'ad̄a bab̄arap̄a tûboh kalangîtan, dán bab̄arapa tûboh kabumîʺan: tetâpi lâjin djûga tûboh p kalangîtan, dán lâjin djûga tûboh p kabumîʺan.

41. Lâjin djûga kamulijâʺan matahârij, dán lâjin djûga kamulijâʺan bûlan, dán lâjin djûga kamulijâʺan bintang p: kârana ſawâtu bintang berſalâhan dengan bintang jang lâjin pad̄a kamulijâʺannja.

42. Baḡitu lâgi 'âkan 'ad̄a khijâmet 'awrang mâti p. Bahuw̄a 'ìtu detâborkan dengan karusâkan, dán debangkitkan dengan tijâda karusâkan.

43. 'Îtu detâborkan dengan kahinâʺan, 'ìtu debangkitkan dengan kamulijâʺan. 'Îtu detâborkan dengan kalemâhan, 'ìtu debangkitkan dengan kagahijan.

44. Sawâtu tûboh nafsânij detâborkan, ſawâtu tûboh rôlhânij debangkitkan. 'Ad̄a tûboh nafsânij, dán 'ad̄a tûboh rôlhânij.

45. Baḡîtu lâgi ſud̄ah tersûrat: jang pertâma mânusija 'Âdam 'ìtu ſud̄ah djâdi 'âkan nafas jang hîdop: 'Âdam jang komedijen 'âkan rôlh jang menghîdopkan.

46. Tetâpi tûboh rôlhânij bûkan 'ada lebèh dihûlu, hânja tûboh nafsânij, komedijen tûboh rôlhânij.

47. Mânusija jang pertâma

'îtu katanâhan deri pada bûmi: mânusija jang kaduwa 'îtu mahâ Tûhan deri pada ſawrga.

48. Bagimâna ſa″awrang 'îtu katanâhan, bagîtu lâgi ſegala 'awrang katanâhan 'adânja: dán bagimâna ſa″awrang 'îtu kaſawrgâ″an, bagîtu lâgi ſegala 'awrang kaſawrgâ″an 'adânja.

49. Dán ſeperti kâmij ſudah pâkej rûpa 'awrang katanâhan 'îtu, maka bagîtu lâgi kâmij 'âkan pâkej rûpa 'awrang kaſawrgâ″an 'îtu.

50. 'Adapawn 'âku katâkan 'îni, hej sûdâra ρ lâki ρ, bahuwa dâging dán dârah tijâda ſampat berpuſakâ″ij karadjâ″an 'Allah, dán bârang jang karusâkan tijâda berpuſakâ″ij bârang jang tijâda karusâkan.

51. Bahuwa ſaſonggohnja 'âku meng″atâkan pada kâmu ſawâtu rahasija: ſonggohpawn tijâda kâmij ſakalijen 'âkan mangkat ber″âduw, tetâpi kâmij ſakalijen 'âkan de″ûbahkan:

52. Dengan ſakarát kotîka djûga, dengan ſakîtjap mâta djûga, dengan nafîrij jang 'âchir djûga: kârana nafîrij 'âkan babûnji, maka 'awrang mâti ρ 'âkan debangkitkan dengan tijâda karusâkan, dán kâmij 'îni 'âkan de″ûbahkan.

53. Kârana ſahârosnja bârang jang karusâkan 'îni meng″enâkan bârang jang tijâda karusâkan, dán bârang jang kamatijan 'îni meng″enâkan bârang jang tijâda kamatijan.

54. Dán manakâla bârang jang karusâkan 'îni 'âkan hâbis meng″enâkan bârang jang tijâda karusâkan, dán bârang jang kamatijan 'îni 'âkan hâbis meng″enâkan bârang jang tijâda kamatijan, tatkâla 'îtu djâdi ganáp perkatâ″an 'îtu jang ſudah tersûrat: mawt ſudah tertalàn, ſahingga hâbis termenàng.

55. Dimanâtah tjâtjakhmu, hej mawt? dimanâtah kamenânganmu, hej nâraka?

56. 'Adapawn tjâtjakh mawt 'itûlah dawſa; dán khowat dawſa 'itûlah ſjarîzet Tawrât.

57. Tetâpi ſegala ſjukûr 'adâlah kirânja bagi 'Allah, jang karunjâkan pada kâmij kamenângan 'awleh Tûhan kâmij Χîsáj 'Elmesêh.

58. Bagîtu kalàkh, hej sûdâra ρ ku lâki ρ jang kekâſeh, hendakhlah kâmu djâdi tatàp, tijâda tergaràkh, ſambil berlimpâhan pada pakardjá″an mahâ Tûhan pada ſedekâla wakhtu, ſedàng kâmu meng″atahuwij, bahuwa lelàh kâmu bûkan 'ada sija ρ dengan berkat mahâ Tûhan.

FATSAL JANG KA XVI.

1. ❡ ADapawn 'âkan peng″ompol derma, jang gûna ſegala walìj, ſeperti 'âku ſudah menîtahkan pada ſegala djamâzet di-Galatijâ, bagîtu lâgi hendakhlah kâmu 'îni berbowat.

2. Pada tijap ρ hârij 'âhhad deri pada 'usbûz hendakhlah ſaſa″awrang deri pada kâmu simpan 'apa ρ pada tampat dirínja,

ſambil berbendâkan 'ap̄a p, ſakhadâr 'ija ſud̄ah berʺawleh 'ontong: ſopâja djângan manakâla 'âku dâtang, tatkâla 'îtu djâdi bârang pengʺompol derma.

3. 'Ad̄apawn manakâla 'âku ſud̄ah ſampej kasâna, sijâpa jang kâmu 'âkan menghâroskan 'awleh bârang risâlet, marîka 'îtu 'âku 'âkan menjûroh membâwah tſedekhah kâmu kapad̄a Jerûſſalejm.

4. Dàn djik̄alaw 'ad̄a mustakhakh 'âku 'îni lâgi pergi berdjâlan, mak̄a marîka 'îtu 'âkan pergi berdjâlan ſertâku.

5. 'Ad̄apawn 'âku 'âkan dâtang kapad̄a kâmu, manakâla 'âku 'âkan hâbis mel̄intas Makhedawnijâ. (Kârana 'âku hendakh mel̄intas Makhedawnijâ.)

6. Mak̄a mud̄ah p an 'âku 'âkan tinggal ſerta kâmu, 'âtaw lâgi menâhon ſontokh mûsim bah lamânja: ſopâja kâmu dâpat menghentar 'âku kamâna 'âku 'âkan pergi garàng.

7. Kârana ſakârang tijâda 'âku mâwu melîhat kâmu tjâra singgah: tetâpi 'âku berʺâſa tinggal bârang barap̄a wakhtu lamânja ſerta kâmu, djik̄alaw dekahendâkij mahâ besàr Tûhan.

8. Tetâpi 'âku 'âkan tinggal di-ʺEſsûs ſampej kapad̄a hârij CHamsîn.

9. Kârana ſawâtu pintu besâr dàn lâpang ſud̄ah terbûka padàku, mâſa 'ad̄a bânjakh pelâwan.

10. 'Ad̄apawn djik̄alaw dâtang Timothijus, hendakhlah kâmu 'ingat, ſopâja 'ija 'ad̄a ſerta dengan kâmu lepàs der̄i pad̄a tâkot: kârana 'ija mengʺardjâkan kardja mahâ Tûhan, ſeperti lâgi 'âku 'îni.

11. Djânganlah kalàkh bârang ſaʺawrang pertijadâkan dija: tetâpi hendakhlah kâmu menghentar dija dengan ſalâmat, ſopâja 'ijä dâtang kapad̄âku: kârana 'âku men̄antikan dija ſerta dengan bârang sûdâra lâki p.

12. 'Ad̄apawn 'âkan 'Apol̄aws sûdâra lâki p 'îtu, 'âku ſud̄ah minta pad̄ânja bânjakh p, ſopâja 'ija dâtang kapad̄a kâmu dengan ſegala sûdâra lâki p 'îtu: mak̄a ſakâli p ſud̄ah tijâda 'ada kahendakhnja 'âkan dâtang ſakârang 'îni: tetâpi 'ija 'âkan dâtang, manakâla 'ija 'âkan hâbis berʺawleh ſenàng jang luw̄as.

13. Berdjagâlah kâmu, berdirîlah tatàp dâlam 'îmân, mel̄akûkanlah dirîmu tjâra lâki p, djadîlah perkâſſa.

14. Hendakhlah ſamow̄a perbowâtan kâmu djâdi dengan pengʺasêhan.

15. Mak̄a 'âku minta pad̄a kâmu, hej sûdâra p lâki p, ſedàng kâmu mengʺenàl 'awrang 'îsij rûmah 'Istefanâs, bahuw̄a 'ija 'ad̄a hûlu p an 'awrang 'Achâjâ, dàn bahuw̄a 'ija ſud̄ah tantûkan dirînja 'âkan chidmet bag̅i ſegal̄a walìj:

16. Sopâja lâgi kâmu 'îni men̄azal̄okhkan ſendirîmu kabâwah 'awrang jang ſabag̅îni, dàn kabâwah ſaʺawrang jang ſerta bak̄ardja dàn berlelàh.

17. Sabermûla maka 'âku ſuka tjita deri kârana kadatângan 'Istefanâs, dán Fortunâtus, dán 'Achâjîkus, kârana marîka 'îni ſudah mengganâpij bârang jang kûrang pada kâmu.

18. Kârana marîka 'îtu ſudah berſedapkan hatîku dán hatîmu. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu meng″akawij 'awrang jang ſabagîni.

19. Segala djamâʿat di-″Asija 'îtu memberìj ſalâm pada kâmu. 'Akhûlâ dán Periskilâ, ſerta dengan djamâʿat jang didâlam rûmahnja, 'îtu memberìj ſalâm bânjakh² pada kâmu dengan berkat mahâ Tûhan.

20. Segala sûdâra lâki² ſakalijen memberìj ſalâm pada kâmu. Berílah ſalâm ſa″awrang pada ſa″awrang dengan ſawâtu kûtjop jang sûtjij.

21. Salâm Pawlus dengan bakàs tângan dirìku.

22. Djikalaw bârang ſa″awrang tijâda meng″asêhij mahâ Tûhan ʿÎsáj 'Elmesêlh, djadîlah 'ija ſawâtu kakarâman, Maràn 'atâ.

23. Niʿmet mahâ Tûhan ʿÎsáj 'Elmesêlh 'adâlah kirânja dengan kâmu.

24. Peng″âſehku 'adâlah kirânja dengan ſamowa kâmu 'awleh berkat 'Elmesêlh ʿÎsáj. 'Âmîn.

Tersûrat Risâlet jang pertâma 'ini kapada 'awrang Korinthus, dán terkîrim deri pada Filipij 'awleh 'Istefanâs, dán Fortunâtus, dán 'Achâjîkus, dán Timothijus.

RISÂLET RASÛL PAWLUS JANG KADUWA KAPADA 'AWRANG KORINTHUS.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus ſa″awrang Rasûl ʿÎsáj 'Elmesêlh, 'awleh kahendakh 'Allah, dân Timothijus sûdâra lâki² 'itu, kapada djamâʿat 'Allah jang 'ada di-Korinthus, ſerta dengan ſegala walìj ſakalijen, jang 'ada diſalûroh 'Achâjâ.

2. 'Adâlah kirânja niʿmat pada kâmu, dán ſalâm deri pada 'Allah Bâpa kâmij, dán deri pada mahâ Tûhan ʿÎsáj 'Elmesêlh

3. Segala pûdji bagi 'Allah jang Bâpa Tûhan kâmij ʿÎsáj 'Elmesêlh, bagi Bâpa jang pôhon ſegala penjajângan, dán bagi 'Allah jang pôhon ſakalijen panghibôran:

4. Jang menghîborkan kâmij dâlam ſamowa kaſukâran kâmij, ſopâja kâmij dâpat menghîborkan ſegala 'awrang jang dâlam ſegala djenis kaſukâran, 'awleh panghibôran, dengan jang mâna kâmij ſendîrij dehîborkan 'awleh 'Allah.

5. Kârana ſeperti ſegala pe-

râſa ſangsâra 'Elmesêḥ 'îtu limpah dâlam kâmij, bagitu lâgi 'awleh 'Elmesêḥ limpah panghibôran kâmij.

6. Tetâpi mâwu kâmij kena kaſukâran, 'itûlah kârana panghibôran dán chalâts kâmu, jang dekardjâkan dengan katahânan ſegala perâſa ſangsâra 'îtu djûga, bârang jang kâmij 'îni merasâʺij lâgi: mâwu kâmij dâpat panghibôran, 'itûlah kârana panghibôran dán chalâts kâmu:

7. Maka 'âſa kâmij deri kârana kâmu 'îtu 'ada togòh, ſedàng kâmij mengʺatahuwij, bahuwa ſeperti kâmu 'ada berſakutuwan dengan ſegala perâſa ſangsâra, bagitu lâgi kâmu 'ada berſakutuwan dengan panghibôran 'îtu.

8. Kârana tijâda kâmij kahendâkij, hej sûdâra p lâki p, kâmu tijâda mengʺatahuwij kaſukâran kâmij jang ſudah berlâku kaʺâtas kâmij di-ʺAsijâ, bahuwa kâmij ſudah kena kabarâtan dengan lebèh p nja deri pada ſadâpat p kâmij, ſahingga njâris pûtus 'âſa kâmij 'âkan hîdop lâgi.

9. Behkan kâmij ſendîrij ſudahlah merâſa dâlam dîrij kâmij kaputûſan ḥukum mawt, ſopâja djângan kâmij 'ada hârap pada dîrij kâmij, hânja pada 'Allah jang membangkitkan ſegala 'awrang mâti p:

10. Jang ſudah melûputkan, dán jang lâgi ſakârang melûputkan kâmij deri pada kamatijan jang ſakijen besàr 'îni: kapada sijâpa kâmij berʺâſa, bahuwa 'ija lâgi nanti melûputkan kâmij:

11. Sedàng kâmu lâgi sâma bakardja dengan permintâʺan doʒâ kârana kâmij, ſopâja 'âkan karunjâ, jang 'ada deri pada fihaḳ bânjaḳ 'awrang kapada kâmij, lâgi 'awleh bânjaḳ 'awrang deʺûtjap ſjukûr kârana kâmij.

12. Kârana 'îni 'ada penggâhan kâmij, jaʒnij kaſjaksijan ſatâhu hâti kâmij, bahuwa dengan tûlus dán 'ichlâts dihadâpan 'Allah, bûkan dengan ḥikmet baſjarij, hânja dengan niʒmat 'Allah kâmij ſudah berdjâlan terkûling p dâlam dunjâ, 'ìtupawn terlebèh p diʺantâra kâmu.

13. Kârana tijâda kâmij menjûrat kapada kâmu bârang perkâra lâjin, hânja bârang jang kâmu mengʺenàl, 'âtaw lâgi mengʺakawij: maka 'âku berʺâſa bahuwa kâmu lâgi 'âkan mengʺakawij dija 'îtu ſampej kapada tamat:

14. Seperti lâgi dengan ſapârawnja kâmu ſudah mengʺakawij kâmij, bahuwa kâmij 'ada penggâhan kâmu, ſeperti lâgi kâmu 'ada penggâhan kâmij pada hârij mahâ Tûhan ʿIsâj.

15. Maka dengan pangharâpan 'ìni ſudah kukahendâkij lebèh dihûlu dâtang kapada kâmu, ſopâja kâmu berʺawleh niʒmat pada kaduwa kâli:

16. Dán melintas negerìj kâmu pergi ka-Maḳedawnijâ, dán pûlang deri pada Maḳedawnijâ dâtang kapada kâmu, dán dehen-

tarkan 'awleh kâmu kapada tânah Jehûdâ.

17. 'Apabila kalàħ 'âku ſudah membitjarâkan jang demikijen 'ini, ſudahkah tatkâla 'îtu 'âku peringan p? 'âtaw ſudahkah 'âku membitjarâkan menûrut dâging bârang jang 'âku membitjarâkan 'ítu, ſahingga 'ada ſamâku behkan 'îtu behkan, dán bûkan 'îtu bûkan?

18. Tetâpi 'Allah 'ada 'ãmîn, bahuwa perkatâ″an kâmij jang dâtang kapada kâmu ſudah tijâda 'ada behkan dán bûkan.

19. Kârana 'Anaħ 'Allah ʿÎsâj 'Elmesêħ, jang di″antâra kâmu ſudah dechothbatkan 'awleh kâmij, jaꞑnij 'awleh 'âku, dán Silwânus, dán Timothijus, 'îtu ſudah tijâda 'ada behkan dán bûkan, hânja ſudah 'ada behkan 'awleh dija.

20. Kârana ſabânjaħ djandji″an 'Allah jang 'ada, 'îtu 'ada behkan 'awlehnja, dán 'ãmîn 'awlehnja, 'âkan kamulijâ″an bagi 'Allah 'awleh kâmij.

21. 'Adapawn sijâpa jang menatapkan kâmij ſerta kâmu dâtang kapada 'Elmesêħ, dán jang ſudah meng″urâpij kâmij, 'ijâlah 'Allah:

22. Jang lâgi ſudah materîkan kâmij, dán ſudah karunjâkan penggadejan Rôħ dâlam hâti kâmij.

23. Tetâpi 'âku 'îni menjebutkan 'Allah nâjik ſjaksi 'âtas djiwâku, bahuwa bulòm kudâtang ka-Korinthus, ſopâja kusâjang 'âkan kâmu.

24. Bûkan bahuwa kâmij memegàng patuwânan 'âtas 'îmân kâmu, tetâpi kâmij 'ada sâma peng″ardja 'âkan melakûkan káſukâ″an kâmu: kârana kâmu berdírij 'awleh 'îmân.

FATSAL JANG KA II.

1. 'ADapawn 'âku ſudah berkîra p 'îni sâma ſendirîku, 'âkan djâꞑgan dâtang pûla kapada kâmu dengan meng″adâkan kadukâ″an.

2. Kârana djikalaw 'âku 'îni mendukâkan kâmu, 'antah sijâpa garàng 'ada jang 'âkan menjukâkan 'âku, melâjinkan 'awrang 'itu jang telàh dedukâkan 'awlehku?

3. Maka 'âku ſudah menjûrat perkâra 'îni djûga kapada kâmu, ſopâja djâꞑgan tatkâla kudâtang 'âku ber″awleh kadukâ″an deri pada ſegala 'awrang 'itu, jang 'awlehnja hâros 'âku deſukâkan, ſambil hârap 'âkan kâmu ſakalijen, bahuwa kaſukâ″anku 'îtu 'ada kaſukâ″an kâmu ſakalijen.

4. Kârana dengan bânjaħ kaſukâran dán kapitjâkan hâti 'âku ſudah menjûrat kapada kâmu, ſambil mentjûtjor bânjaħ 'ãjer mâta, bûkan ſopâja kâmu dedukâkan, hânja ſopâja kâmu meng″atahuwij peng″asêhan 'itu jang 'ada padâku, 'âkan menondjoħ 'îtu kapada kâmu dengan limpahnja.

5. Tetâpi djikalaw bârang ſa″awrang ſudah mendukâkan, ſudah tijâda 'ija mendukâkan 'âku, hânja bârang ſaperkâra lâgi kâ-

mu ſakalijen, ſopâja djângan 'âku tambah kabarâtan.

6. Pada 'awrang jang demikijen 'îni padâlah kanistâ″an 'îni, jang djâdi 'awleh bânjakh 'awrang.

7. Sahingga dengan chilâfnja pâtut lebèh dihûlu kâmu muʒâfkân, dân menghîborkan dija, ſopâja 'awrang jang demikijen 'îni bârang perkâra djângan tertalàn 'awleh kadukâ″an jang terlâlu 'âmat limpah.

8. Sebàb 'îtu 'âku minta pada kâmu, ſopâja kâmu menogohkan peng″asêhanmu 'âkan dija.

9. Kârana dengan khetſed 'îtu lâgi 'âku ſudah menjûrat, ſopâja 'âku dâpat meng″atahuwij pentjawbâ″an kâmu, kâluw p kâmu 'ada dengar p an dâlam ſegala ſaſawâtu.

10. 'Adapawn pada sijâpa kâmu muʒâfkan 'apa p, lâgi 'âku 'îni demikijen: kârana djikalaw lâgi 'âku 'îni ſudah muʒâfkan 'apa p, pada sijâpa 'âku ſudah muʒâfkan, 'îtu ſudah djâdi 'awleh kârana kâmu dihadâpan hadlret 'Elmesêlh, ſopâja djângan kâmij debintjanâkan 'awleh Sjejthân.

11. Kârana ſegala tîpu dajânja bûkan kâmij tijâda meng″atahuwij.

12. Sjahdàn tatkâla 'âku dâtanglah ka-Teraw″â 'âkan memberîta 'Indjil 'Elmesêlh, dàn tatkâla ſawâtu pintu ſudahlah terbûka padâku 'awleh berkat mahâ Tûhan, maka ſudah tijâda 'âku ber″awleh bârang perhentijan bagi rôhku, ſebàb tijâda 'âku mendâpat Tîtus ſûdarâku lâki p:

13. Tetâpi ſatelàh hâbis 'âku bermôhon kapada marîka 'îtu, maka kaluwarlah 'âku pergi ka-Makhedawnijâ.

14. Maka 'adâlah kirânja ſjukûr pada 'Allah, jang memberij kâmij ber″awleh 'upatjâra kamenângan pada ſedekâla wakhtu, 'awleh berkat 'Elmesêlh, dàn jang menjatâkan bâwu maʒrifetnja 'awlèh kâmij pada ſaganàp tampat.

15. Kârana kâmij 'ada ſawâtu bâwu p an 'Elmesêlh jang harùm bagi 'Allah di″antâra ſegala 'awrang jang ber″awleh chalâts, dàn di″antâra ſegala 'awrang jang hilang.

16. Songgohpawn pada 'awrang 'îni ſawâtu bâwu kamatijan kapada kamatijan: tetâpi pada 'awrang 'îtu ſawâtu bâwu kahidôpan kapada kahidôpan. 'Antah sijapâtah 'ada lâjikh kapada ſegala perkâra 'îni?

17. Kârana bûkan kâmij 'ada ſeperti bânjakh 'awrang jang merâjah kalâm 'Allah, hânja ſonggoh p dengan tûlus, hânja ſonggoh p dengan karunjâ 'Allah, dihadâpan hadlret 'Allah, kâmij meng″atâkan 'îtu dengan berkat 'Elmesêlh.

FATSAL JANG KA III.

1. KAmîkah pûla mulâ″ij patârohkan dirij kâmij? 'antah kamîkah ber″ûſah, ſeperti ſa-

tengah 'awrang 'âkan bârang risâlet patarôhan kapada kâmu, 'âtaw 'âkan bârang risâlet patarôhan deri pada kâmu?

2. Bahuwa kâmu 'îni 'ada risâlet kâmij, jang tersûrat dâlam kâti kâmij, jang terkenàl dán terbâtjà 'àwleh ſakalijen mânusija:

3. Sedàng kâmu ſudah denjatâkan bahuwa kâmu 'ada risâlet 'Elmesêḥ, jang terkârang 'awleh chidmet kâmij, jang tertûlis bûkan dengan 'ajer dawât, hânja 'awleh Rôḥ 'Allah jang hîdop, bûkan 'âtas lôḥ p jang deri pada bâtu, hânja 'âtas lôḥ p hâti jang deri pada dâging.

4. Maka ſabagîtu pangharâpan 'ada pada kâmij 'awleh 'Elmesêḥ kapada 'Allah.

5. Bûkan bahuwa kâmij 'ada pâtut deri pada kâmij ſendîrij 'âkan kîra p bârang 'apa, ſa"awleh p deri pada kâmij ſendîrij: tetâpi kapátûtan kâmij 'îtu deri pada 'Allah djûga:

6. Jang lâgi ſudah memâtutkan kâmij mendjâdi châdim p watsijet bahâru, bûkan châdim ḥurûf, hânja châdim Rôḥ djûga. Kárana ḥurûf 'îtu mematîkan, tetâpi Rôḥ 'îtu menghîdopkan.

7. Dán djikalaw chidmet mawt jang dengan ḥurûf, jang tertarâ pada bâtu p, 'îtu ſudah 'ada dengan kamulijâ"an, ſahingga maka benìj Jiſrâ"ejl ſudah tijâda ſampat memâta p ij 'âkan mûka Mûsáj, deri kârana kamulijâ"an mukânja, jang 'âkan detijadâkan:

8. 'Antah bûkankah lebèh chidmet Rôḥ 'îtu 'âkan 'ada dengan kamulijâ"an?

9. Kârana djikalaw chidmet laznet 'îtu ſudah 'ada punòh kamulijâ"an, maka mâkin lebèh limpah chidmet zadâlet dengan kamulijâ"an.

10. Kârana lâgi bârang jang telàh demulijâkan 'îtu ſudah tijâda demulijâkan pada fihaḥ 'îni, deri kârana kamulijâ"an jang terlâku 'îni.

11. Kârana djikalaw bârang jang detijadâkan 'ítu ſudah 'ada dengan kamulijâ"an, maka mâkin lebèh bârang jang tinggal 'îtu 'âkan 'ada dengan kamulijâ"an.

12. Sedàng kalàḥ ſabagîtu 'âſa 'ada pada kâmij, maka kâmij pâkej bânjaḥ kaluwâſan kâta p:

13. Dán tijâda kâmij berbowat ſeperti Mûsáj, jang ſudah membûboh ſawâtu ſalindong ka"âtas mukânjá, ſopâja benìj Jiſrâ"ejl djângan memâta p ij 'âkan makḥtsûd deri pada bârang jang detijadâkan 'îtu:

14. Tetâpi ſegala 'ângan p njá ſudah detagarkan: kârana ſampej kapada hârij jang ſakârang 'îni tinggal ſalindong 'îtu djûga 'antâra pembatjâ"an perdjandjí"an lâma dengan tijâda ter"ambil ſalindongnja 'îtu: bârang jang detijadâkan 'awleh 'Elmesêḥ.

15. Tetâpi ſampej kapada hârij jang ſakârang 'îni, 'apabîla debâtja kitâb Mûsáj, ſawâtu ſalindong 'ada terhentar ka"âtas hâti marika 'îtu.

16. Tetâpi 'apabila marika 'îtu 'âkan hâbis detawbatkan kapad̄a mahâ Tûhan, mak̄a ſalindong 'îtu delalûkan.

17. 'Ad̄apawn mahâ besàr Tûhan 'itu 'ad̄a Rôḥ: mak̄a dimâna 'ad̄a Rôḥ mahâ besàr Tûhan, disâna 'ad̄a kamaredhejkâ'an.

18. 'Ad̄apawn kâmij ſakalijen, ſed̄àng dengan mûka jang tijâda berſalindong kâmij mem̄andang kamulijâ'an mahâ besàr Tûhan ſa'awleh ꝑ pad̄a ſawâtu tjeremin, maka ter'ûbah rûpa kâmij 'âtas telâdan 'itu djûga, der̄i pad̄a kamulijâ'an dâtang kapada kamulija'an, ſa'awleh ꝑ der̄i pada Rôḥ mahâ besàr Tûhan.

FATSAL JANG KA IV.

1. SEbàb 'îtu ſedàng 'ad̄a pada kâmij chidmet 'îni, bag̃imâna kâmij ſud̄ah ber'awleh raḥmet 'îtu, maka tijâda kâmij bermâlas ꝑ an :

2. Tetâpi kâmij ſud̄ah membow̄angkan ſegala ſembunji'an kamaluw̄an, tijâda kâmij berdjâlan dengan tîpu dâja, dán tijâda dengan bôhong mentjeriterâkan kalâm 'Allah, hânja dengan penjatâ'an kabenâran patârohkan dîrij kâmij kapad̄a ſamow̄a ſatâhu hâti mânusija ꝑ dihadâpan Ḥaḍret 'Allah.

3. Tetâpi djik̄alaw lâgi 'Indjîl kâmij 'ad̄a terlindong, mak̄a 'îtu 'ad̄a terlindong pad̄a ſegal̄a 'awrang jang hilang djûga :

4. 'Antâra sijâpa 'Ilah ꭓâlam 'îni ſud̄ah membutâkan 'âengan ꝑ ſegal̄a 'awrang kâfir, ſopâja djângan bersînar kapad̄ânja pen̄arângan 'Indjîl kamulijâ'an 'Elmeſêḥ, jang 'ad̄a pat̄a 'All̄ah.

5. Kârana tijâda kâmij berchotḥbatkan kâmij ſendîrij, hânja 'Elmesêlh Xîsáj mahâ Tûhan 'îtu : dán kâmij ſendîrij, bahuw̄a kâmij 'ad̄a hamba ꝑ mu 'awleh kârana Xîsáj.

6. Kârana 'All̄ah jang ſud̄ah men̄îtahkan taràng bertjahâja der̄i dâlam kalàm, 'ijâlah jang ſud̄ah bertjahâja didâlam hâti kâmij, 'âkan memberìj pen̄arângan maꭓrifet kamulijâ'an 'Allah jang pad̄a Ḥaḍret Xîsáj 'Elmesêḥ.

7. Tetâpi kâmij men̄âroh benda 'îni dâlam pagâwej ꝑ jang der̄i pad̄a tânah, ſopâja kalebêhan ḳow̄at 'îtu 'ada der̄i pad̄a 'All̄ah, dán bûkan der̄i pada kâmij :

8. Sedàng kâmij pad̄a ſegal̄a ſaſawâtu ken̄a kaſukâran, hânja tijâda deſaſaḳhkan terlâlu ſakâli ꝑ: ſedàng bimbang hâti kâmij, hànja tijâda pûtus 'âſa kâmij :

9. Sedàng kâmij deperhambat, hânja tijâda tertûmang : ſedàng kâmij dehompaskan, hânja tijâda hilang :

10. Sedàng kâmij pad̄a ſedekâla waḳtu dâlam tûboh kâmij membâwa kuliling pem̄atijan mahâ Tûhan Xîsáj, ſopâja lâgi kahidôpan Xîsáj denjatâkan didâlam tûboh kâmij.

11. Kârana kâmij 'îni jang

hîdop ſantijâſa deſarahkan kapada mawt 'awleh kârana Ꭓîsâj, ſopâja lâgi kahidôpan Ꭓîsâj denjatâkan didâlam dâging kâmij jang kamatijan.

12. Bagitu kalàkh mawt bakardja didâlam kâmij, tetâpi kahidôpan didâlam kâmu.

13. 'Adapawn ſedàng Rôhh 'îmân 'itu djûga 'ada pada kâmij, ſeperti ſudah terſûrat: 'âku ſudah pertjâja, ſebàb 'itu 'âku berkatâlah: maka kâmij 'ini lâgi pertjâja, dàn ſebàb 'itu kâmij lâgi berkâta:

14. Sambil meng″atahuwij bahuwa Tûhan, jang ſudah membangkitkan mahâ Tûhan Ꭓîsâj, lâgi 'âkan membangkitkan kâmij 'awleh Ꭓîsâj, dàn menghâdapkan kâmij disâna ſerta kâmu.

15. Kârana ſakalijen perkâra 'ini djâdi deri kârana kâmu, ſopâja niꭓmat jang telàh taperbânjakh 'itu 'awleh ſjukûr bânjakh 'awrang limpah 'âkan kamulijâ″an 'Allah.

16. Sebàb 'itu tijâda kâmij bermâlas pan: tetâpi djikalaw ſakâlipawn ka″adâ″an mânuſija jang deri luwar kâmij 'itu derûſakhkan, dàn hânja ſaſonggohnja jang deri dâlam 'itu debaharuwij deri pada ſahârij kapada ſahârij.

17. Kârana kaſukâran kâmij jang ringan, jang pada ſakoſika 'adânja, 'itu mâkin lâma mâkin lebèh meng″ardjâkan bagi kâmij ſawâtu kamulijâ″an kakàl jang 'âmat barât:

18. Sedàng tijâda kâmij menûdju ſegala bârang jang kalihâtan, hânja ſegala bârang jâng tijâda kalihâtan. Kârana ſegala bârang jang kalihâtan 'itu ſanâ 'adânja: tetâpi ſegala bârang jang tijâda kalihâtan 'itu bakhâ 'adânja.

FATSAL JANG KA V.

1. KÂrana kâmij meng″atahuwij, bahuwa, djikalaw rûmah kâmij jang kabumi″an jaꭓnij tarâtakh 'ini derombakh, kâmij ber″awleh ſawâtu 'per″usâhan deri pada 'Allah, ſawâtu rûmah jang tijâda taperbowat dengan tângan, hânja jang kakàl didâlam ſawrga.

2. Kârana dâlam hhâl 'ini lâgi kâmij meng″alòh, ſedàng kâmij rinduw dendam desâlutkan dengan pakejan perdijâman kâmij jang deri pada ſawrga.

3. Djikalaw ſonggoh djûga kâmij 'âkan kadapâtan terkena dengan pakejan dàn tijâda talandjang.

4. Kârana lâgi kâmij, jang 'ada dâlam tarâtakh 'ini, meng″alòh dengan kena kabarâtan: ſedàng tijâda kâmij mâwu pakejan kâmij detanggalkan deri pada kâmij, tetâpi 'itu desâlutkan kapada kâmij, ſopâja bârang jang kamatijan 'itu tertalàn 'awleh kahidôpan.

5. 'Adapawn sijâpa jang ſudah melangkap kâmij kapada hhâl 'itu djûga, 'ijâlah 'Allah, jang lâgi karunjâkan pada kâmij penggadejan Rôhh.

6. Pada ſedekâla wakhtu kalàkh kâmij 'ada pertatàp hâti kâmij, dán 'ada meng″atahuwij, bahuwa kâmij jang dûdokh didâlam tûboh 'itu dûdokh diluwar djâwoh deri pada mahâ Tûhan:

7. (Kârana kâmij berdjâlan 'awleh 'îmân sâdja, dán bûkan 'awleh mar″ât.)

8. Tetâpi kâmij pertatàp hâti kâmij, dán 'ângor kâmij ſuka terlebèh dûdokh diluwar djâwoh deri pada tûboh, dán dûdokh didâlam hampir kapada mahâ Tûhan.

9. Sebàb 'itu lâgi terlâlu ſakâlip kâmij ſuka, mâwu kâmij dûdokh didâlam, mâwu kâmij dûdokh diluwar, 'âkan 'ada kakenânan padânja.

10. Kârana tadâpat tijâda ſamowa kâmij denjatâkan dihadâpan mahkamet 'Elmesêh, ſopâja mâsing p ſa″awrang menanggong bârang jang djâdi 'awleh tûboh, ſakîra p bârang jang telàh debowatnja, mâwu bâjik, mâwu djâhat.

11. Sebàb 'itu ſedàng kâmij meng″atahuwij hajbat mahâ Tûhan, maka kâmij membûdjokh ſegala mânusija berpindah kapada 'îmân, ſedàng kâmij ſudah denjatâkan kapada 'Allah: tetâpi 'âku ber″âſa lâgi denjatâkan pada ſatâhu hâti kâmu.

12. Kârana tijâda pûla kâmij patârohkan kâmij ſendìrij pada kâmu, tetâpi kâmij memberìj pada kâmu pôhon penggâhan 'âkan kâmij, ſopâja kâmu berſebàb 'âtas ſegala 'awrang jang menggah dimûka, dán tijâda dengan hâti.

13. Kârana mâwu kâmij tijâda 'ada berbudìj, 'itûlah bagi 'Allah: mâwu kâmij 'ada berbudìj, 'itûlah bagi kâmu.

14. Kârana peng″asêhan 'Elmesêh meng″âdjalh kâmij:

15. Sedàng kâmij kîra p demikijen 'îni, bahuwa djikalaw ſa″awrang ſudah mâti ganti ſakalijen 'awrang, ſonggoh p ſakalijen 'awrang 'itu ſudah mâti. 'Adapawn 'ija ſudah mâti ganti ſakalijen 'awrang, ſopâja ſegala 'awrang jang hîdop 'itu djângan hîdop dâlam milik ſendirînja, hânja dâlam milik Tûhan jang ganti marîka 'itu ſudah mâti dán debangkitkan.

16. Bagîtu kalàkh deri pada ſakârang 'îni tijâda kâmij 'îni meng″enàl bârang ſa″awrang 'âtas perìj dâging: dán djikalaw ſakâlipawn lâgi kâmij ſudah meng″enàl 'Elmesêh 'âtas perìj dâging, dán hânja ſaſonggohnja ſakârang 'îni tijâda lâgi kâmij meng″enàl dija demikijen.

17. Sahingga maka djikalaw bârang ſa″awrang 'ada berſawâtu dengan 'Elmesêh, 'ija 'ada ſawâtu kadjadi″an bahâru: ſegala jang lâma 'îtu ſudah lûput, bahuwa ſaſonggohnja ſegala ſaſawâtu ſudah djâdi bahâru.

18. Maka ſamowa perkâra 'îni dâtang deri pada 'Allah, jang ſudah perdâmejkan kâmij dengan ſendirînja 'awleh Xîsáj 'Elmesêh, dán ſudah karunjâkan pada kâmij chidmet perdâmejan 'îtu.

19. Kârana bahuw̄a 'Allah 'ad̄âlah perdâmejkan 'awrang 'îsij dunjâ dengan ſendirînja 'awleh 'Elmesêħ, tijâda 'iħtisâbkan padânja dawſa p nja: dán ſud̄ah mendjondjongkan perkatâ″an perdamejan 'îtu kapad̄a kâmij.

20. Bagitu kalàħ kâmij 'ad̄a 'utûſan p dengan tîtah 'Elmesêħ, ſa″awleh p 'Allah minta 'awleh chidmet kâmij: mak̄a kâmij mem̄ôhonkan dengan tîtah 'Elmesêħ, berîlah kâmu deperdâmejkan dengan 'Allah.

21. Kârana dija 'îtu jang ſud̄ah tijâda meng″enâlij dawſa telàh dedjadikannja 'âkan ħorbân kârana dawſa ganti kâmij, ſopâja kâmij 'îni mendâpat zadâlet 'Allah 'awlehnja 'îtu.

FATSAL JANG KA VI.

1. MAk̄a kâmij jang sâma bak̄ardja 'îtu lâgi minta, djângan kâmu tarîma garàng nizmat 'Allah dengan sija p.

2. Kârana 'ija baf̄ermân; pad̄a waħtu karidlâ″an 'âku ſudah menjahûtij 'angkaw, dán pad̄a hârij chalâts 'âku ſud̄ah men̄ûlong 'angkaw: bahuw̄a ſaſonggohnja ſakârang 'îni 'ad̄a waħtu karidlâ″an, bahuw̄a ſaſonggohnja ſakârang 'îni 'ad̄a hârij chalâts.

3. Pad̄a bârang ſaperkâra pawn tijâda kâmij memberìj bârang kaſontôhan, ſopâja chidmet 'îtu djângan depertjelâkan:

4. Tetâpi dengan ſamowânja kâmij patârohkan dîrij kâmij 'âkan châdim p 'Allah: dengan bânjaħ katahânan, dengan bab̄arap̄a kaſukâran, dengan babarap̄a kaſusâhan, dengan bab̄arap̄a kapitjàkan,

5. Dengan ken̄a bâgej p pâluw, dengan ken̄a bâgej p pandjâra, dengan ken̄a bâgej p hûro hâra, dengan berlelàh, dengan berdjâga, dengan berpowâſa:

6. Dengan kaſutjî″an, dengan peng″enâlan, dengan kapandjângan hâti, dengan kamurâhan, dengan Rôħu-'lħudus, dengan peng″asêhan jang djâwoh der̄i pad̄a nifàħ:

7. Dengan perkatâ″an kabenâran, dengan ħow̄at 'Allah, 'awleh ſegal̄a sindjâta zadâlet pad̄a ſabelàh kânan dán kîrij.

8. 'Awleh kamulijâ″an dán kahinâ″an, 'awleh warta jang djâhat dán warta jang bâjik: ſeperti 'awrang penjasàt, dán hânja ſaſonggohnja jang benàr djûga:

9. Seperti 'awrang jang tijâda kakenâlan, dán hânja ſaſonggohnja jang kakenâlan djûga: ſeperti 'awrang jang mâti, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja kâmij hìdop: ſeperti 'awrang jang telàh detâ″adìbkan, dán tijâda dematikan:

10. Seperti 'awrang jang duk̄a tjit̄a, tetâpi jang ſantijâſa ſuk̄a tjit̄a: ſeperti 'awrang jang pâpa, tetâpi jang meng″ajâkan bânjaħ 'awrang: ſeperti 'awrang jang tijâda men̄âroh 'ap̄a p, dán hânja ſaſonggohnja jang mempunjâ″ij ſegal̄a ſaſawâtu.

11. Mûlut kâmij ſudah terbûka kapada kâmu, hej 'awrang Korinthus, hâti kâmij ſudah terlâpang.

12. Tijâda kâmu 'ada pîtjakh didâlam kâmij: tetâpi kâmu 'ada pîtjakh didâlam 'îsij dâda kâmu.

13. 'Adapawn 'âkan meng″adâkan kabalâſan 'itu djûga (ſa″awleh p kapada 'ânakh p ku 'âku berkâta) hendakhlah kâmu 'ini lâgi 'ada terlâpang.

14. Djânganlah kâmu berdjûdo, dengan 'awrang lâjin deri pada ſegala kâfir. Kârana 'apâtah pertamânan 'ada pada zadâlet dán pada thoghjân? dán 'apâtah perſakutuwan 'ada pada taràng kapada kalàm?

15. Dán 'apâtah penjertâ″an 'ada pada Elmesêh kapada Belijâzal? 'âtaw 'apâtah bahagijan 'ada pada 'awrang mû″min dengan 'awrang kâfir?

16. 'Âtaw 'apâtah perbandîngan 'ada pada Kazbah 'Allah dengan berhâla p? kârana kâmu 'ini 'ada Kazbah 'Allah jang hîdop: ſeperti 'Allah ſudah baſermân: bahuwa 'âku 'âkan dûdokh di″antâra marîka 'îtu, dán berdjâlan p di″antarânja: maka 'âku kalàkh 'ada 'Ilah marîka 'îtu, dán marîka 'îtu kalàkh 'ada khawm bagîku.

17. Sebàb 'îtu kaluwarlah kâmu deri dâlam penengâhannja, dán mentjerejkanlah dirîmu, baſermân mahâ besàr Tûhan: dán djângan kenâlah jang nedjis: maka 'âku 'ini 'âkan meng″angkat kâmu.

18. Dán 'âku kalàkh 'ada bagi kâmu 'âkan Bâpa, dán kâmu 'ini kalàkh 'ada bagîku 'âkan 'ânakh p lâki p dán 'ânakh p parampuwan, baſermân mahâ besàr Tûhan jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen.

FATSAL JANG KA VII.

1. SEdàng kalàkh ſegala djandji″an 'îni 'ada pada kâmij, hej 'awrang kekâſeh p, bâjiklah kâmij peresihkan dîrij kâmij deri pada ſakalijen kalumôran dâging dán njâwa, ſambil menggenapij takhdîs dengan tâkot 'âkan 'Allah.

2. Berîlah legàh pada kâmij: bârang ſa″awrang ſudah tijâda kâmij meng″anjâja, bârang ſa″awrang ſudah tijâda kâmij merâſakh, deri pada bârang ſa″awrang ſudah tijâda kâmij mentjahârij lâba.

3. Tijâda 'âku katâkan 'îni 'âkan persâlahkan kâmu. Kârana dihûlu ſudah kukâta, bahuwa kâmu 'ada terkûrong didâlam hâti kâmij, 'âkan sâma mâti dán sâma hîdop.

4. Padâku 'ada bânjakh kaluwâſan kâta p kapada kâmu, padâku 'ada bânjakh penggâhan 'âkan kâmu: 'âku ſudah ber″îsij panghibôran, 'âku ſakâli p ſudah sârat dengan kaſukâ″an dâlam ſakalijen kaſukâran kâmij.

5. Kârana lâgi, ſatelàh ſudah kâmij dâtang ka-Makhedawnijà, maka dâging kâmij ſudah tijâda ber″awleh bârang perhentijan,

tetâpi pada ſegala ſaſawâtu kâmij ſudah kena kaſukâran : deri luwar 'adâlah babarapa kalâhij, deri dâlam pawn babarapa tâkot.

6. Tetâpi 'Allah, jang menghîborkan ſegala 'awrang jang rindah, 'ija ſudah menghîborkan kâmij 'awleh kadatângan Tîtus.

7. Dán bûkan sâdja 'awleh kadatângannja, hânja lâgi 'awleh panghibôran 'itu, jang ſertânjă 'ija ſudah dehîborkan kârana kâmu, tatkâla deberitânja pada kâmij rinduw dendam kâmu, kalòh kâmu, tjembûruw kâmu 'âkan dâku : ſahingga maka 'âku ſudah ſuka *tjita* terlebèh.

8. Kârana djikalaw ſakâlipawn 'âku *ſudah* mendukâkan kâmu 'awleh risâlet, tijâda 'âku berſasàl, djikalaw ſakâlipawn 'âku ſudah berſasàl: kârana 'âku melihat, bahuwa risâlet 'itu djûga, welâkin pada ſakotika djûga, ſudah mendukâkan kâmu.

9. Sakârang 'âku ſuka tjita, bûkan ſebàb kâmu ſudah duka tjita, tetâpi ſebàb kâmu ſudah duka tjita ſambil bâwa tawbat. Tâgal kâmu ſudah duka tjita dengan kârana 'Allah, ſahingga pada bârang ſaperkâra ſudah tijâda kâmu kena karugijan deri pada fihakh kâmij.

10. Tâgal duka tjita jang dengan kârana 'Allah 'itu melakûkan didâlam kâmij ſawâtu tawbat jang tijâda kaſasâlan 'âkan ber″awleh chalâts : tetâpi duka tjita dunjâ 'itu melakûkan mawt.

11. Kârana bahuwa ſaſonggohnja perkâra 'itu djûga, jaɛnij, duka tjita kâmu jang dengan kârana 'Allah, butapa besàr karadjînan 'itu ſudah melakûkan didâlam kâmu ? behkan ɛudzur, behkan kagusâran, behkan katakôtan, behkan karinduw dendâman, behkan katjemburuwan, behkan perbalâſan : pada ſegala ſaſawâtu kâmu ſudah menondjokh dirîmu 'ada sûtjij dâlam pakardjâ″an 'îni.

12. Welâkin kalàkh 'âku ſudah menjûrat kapada kâmu, ſudah tijâda 'îtu djâdi 'awleh kârana 'awrang jang ſudahlah meng″anjâja, dán tijâda 'awleh kârana 'awrang jang ſudahlah ter″anjâja : tetâpi ſopâja karadjînan kâmij jang 'âkan kâmu 'îtu denjatâkan kapada kâmu dihadâpan Hadlret 'Allah.

13. Sebàb 'itu kâmij ſudah dehîborkan 'awleh kârana panghibôran kâmu : dán mâkin lebèh kâmij ſudah ſuka tjita 'awleh kârana kaſukâ″an Titus, ſebàb hatînja ſudah deſedapkan 'awleh ſamowa kâmu :

14. Kârana djikalaw 'âku bârang' ſaperkâra ſudah menggah 'âkan kâmu dihadâpan dija, maka ſudah tijâda 'âku bermâluw : tetâpi ſeperti kâmij ſudah meng″ûtjap ſegala ſaſawâtu dengan ſabenarnja kapada kâmu, bagitu lâgi penggâhan kâmij jang dihadâpan Titus 'itu ſudah kadapâtan 'ada ſabenarnja :

15. Dán ſegala kapiluwannja 'ada terlebèh limpah kapada kâmu, 'apabila 'ija meng″enàng

kabakhtijan ſamowa kâmu, bagimâna kâmu ſudah menjambot dija dengan tâkot dán gomitàr.

16. 'Âku ſuka tjita kalàkh, bahuwa dâlam ſegala ſaſawâtu 'âku dâpat hârap kapada kâmu.

FATSAL JANG KA VIII.

1. SAbermûla maka, hej sûdâra p lâki p, kâmij memaꝫlûmkan pada kâmu niꝫmat 'Allah 'îtu jang telàh dekarunjâkan dâlam ſegala djamâꝫat di-Makhedawnijâ :

2. Bahuwa dengan bânjakh pertjawbâ″an kaſukâran kalimpâhan kaſukâ″annja, dán kapapâ″annja jang mahâ besàr 'îtu ſudah limpah 'âkan kakajâ″an kamurâhannja.

3. Kârana dengan ſabawleh p nja, ſeperti 'âku dâpat memberij ſjaksi, behkan lebèh deri pada ſabawleh p nja marîka 'îtu ſudah 'ada berſahâdja.

4. Jang dengan bânjakh 'âdjakh p ſudah minta pada kâmij, ſopâja kâmij tarîma derma 'îtu menûrut perſakutuwan djawâtan 'îni jang gûna ſegala walìj.

5. Dán ſudah berbowat, bûkan sâdja bagimâna kâmij ſudahlah ber″âſa, tetâpi ſudah ſarahkan ſendirînja dihûlu kapada mahâ Tûhan, dán komedijen kapada kâmij 'awleh kahendakh 'Allah.

6. Sahingga maka kâmij ſudah meng″âdjakh Titus, ſopâja bagimâna dihûlu 'ija ſudah memulâ″ij, bagîtu pawn 'ija mengganâpij lâgi derma 'îni kapada kâmu.

7. Bagîtu kalàkh ſeperti kâmu ſudah limpah dâlam ſamówânja, jaꝫnij pertjajâ″an, dán perkatâ″an, dán peng″enâlan, dán ſaſawâtu karadjînan, dán peng″asèhan kâmu 'âkan kâmij, 'ingatlah, ſopâja lâgi kâmu limpah dâlam derma 'îni.

8. Tijâda 'âku 'katâkan 'îni dengan perpasânan, tetâpi 'âkan mentjawba lâgi katulûſan peng″asêhan kâmu 'awleh karadjînan 'awrang lâjin p.

9. Kârana kâmu meng″atahuwij niꝫmat Tûhan kâmij ꝫisâj 'Elmesêkh, bahuwa 'ija ſudah djâdi pâpa 'awleh kârana kâmu, ſedàng kâja 'adânja, ſopâja kâmu 'ini djâdi kâja 'awleh kapapâ″annja 'îtu.

10. Maka 'âku meng″atâkan ſangkâku 'âkan khâl 'îni. Kârana perkâra 'îni lâjikhlah pada kâmu, ſedàng lebèh lâma deri pada ſatâhon kâmu dihûlu ſudah mulâ″ij, bûkan sâdja jang bowat, hânja lâgi jang hendakh bowat.

11. Tetâpi ſakârang hendakhlah kâmu lâgi mengganâpij jang bowat 'itu: ſopâja ſeperti ſudah 'ada kaſadijâ″an hâti, 'âkan hendakh bowat, bagîtu lâgi 'ada jang mengganâpij 'itu deri pada bârang jang 'ada pada kâmu.

12. Kârana djikalaw dihûlu 'ada khâdlir kaſadijâ″an hâti, maka 'awrang 'îtu 'ada kakenânan tûrut bârang jang 'ada pa-

dânja, dán bûkan tûrut bârang jang tijâda 'ada padânja.

13. Kârana tijâda 'âku katâkan 'ini, ſopâja 'ada karingânan pada 'awrang lâjin p, dán kaſukâran pada kâmu:

14. Tetâpi ſopâja deri pada kaſamâ'an, pada wakhtu ſakârang 'ini, kalimpâhan kâmu 'ada bâjik 'âkan memunôhij kakurângannja: ſopâja lâgi kalimpâhannja djâdi bâjik 'âkan memunôhij kakurânganmu, 'âgar djâdi kaſamâ'an.

15. Seperti ſudah tersûrat: maka jang telàh ſudah memûngut bânjakh, ſaſawâtu tijadâlah lebèh padânja: dán jang telàh ſudah memûngut ſedikit, ſaſawâtu tijadàlah kûrang padânja.

16. Tetâpi 'adâlah kirânja ſjukúr bagi 'Allah, jang ſudah karunjâkan dâlam hâti Tîtus karadjinan 'îtu djûga 'âkan kâmu,

17. Sahingga 'ija ſudah tarîma natsihhet 'itu, dán ſedàng terlâlu râdjin, adânja dengan ſahadjânja ſudah kaluwar pergi kapada kâmu.

18. Maka kâmij lâgi ſudah menjûroh pergi ſertânja 'îtu sûdâra lâkip 'îtu, bagi sijâpa 'ada pudji'an dâlam 'Indjil pada ſakalijen djamâẕat.

19. Maka bûkan 'ini sâdja, tetâpi lâgi 'ija ſudah terpîleh 'awleh ſegala djamâẕat 'âkan ber'angkat ſerta kâmij membâwa derma 'ini, jang deperlakûkan 'awleh chidmet kâmij 'âkan kamulijâ'an mahâ besàr Tûhan 'itu djûga, dán kaſadijâ'an hâti kâmu.

20. Sedàng kâmij ber'ingat p deri pada hhâl 'ini, 'âgar djângan bârang ſa'awrang pertjelâkan kâmij dâlam kalimpâhan 'îni, jang deperlakûkan 'awleh chidmet kâmij:

21. Sedàng kâmij bertjintâkan ſegala bârang jang bâjik, bûkan sâdja dihadâpan hhadlret mahâ besàr Tûhan, tetâpi lâgi dihadâpan ſegala mânusija p.

22. Maka lâgi kâmij ſudah menjûroh pergi ſerta marîka 'îtu sûdâra lâki p kâmij, jang kâmij ſudah mentjawba bânjakh kâli pada bânjakh perkâra bahuwa râdjin 'adânja: dán ſakârang mâkin lebèh râdjin 'awleh pangharâpan besàr 'itu, jang kapada kâmu.

23. 'Adapawn mâwu 'âkan Titus, 'ija 'ada ſakutuku, dán sâma peng'ardja di'antâra kâmu: mâwu ſegala sûdâra lâki p kâmij, marîka 'itu 'ada paſûroh p ſegala djamâẕat, dán kamulijâ'an 'Elmesêhh.

24. Sebàb 'itu hendakhlah kâmu menondjokh kapada marîka 'itu penondjokan peng'asêhan kâmu, dán penggâhan kâmij 'âkan kâmu, lâgi dihadâpan ſegala djamâẕat.

FATSAL JANG KA IX.

1. 9 ADapawn 'âkan djawâtan derma jang gûna ſegala walij tijâda 'ada ûah padâku menjûrat kapada kâmu.

2. Kârana 'âku meng'atahuwij ka'adijâ'an hâti kâmu, jang

deri padânja 'âku menggah 'âkan kâmu dihadâpan 'awrang Makhedawnij, bahuwa 'awrang 'Achâjâ telâh terlangkap lebèh lâma deri pada ſatâhon: maka 'usâha jang mulânja deri pada kâmu 'îtu ſudah mendjagâkan bânjakh 'awrang.

3. Tetâpi 'âku ſudah menjûroh sûdâra p lâki p 'îni, ſopâja penggâhan kâmij jang 'âkan kâmu 'îtu djângan desijap kan pada perkâra 'îni: ſopâja, ſeperti ſudah kukâta, kâmu 'ada terlangkap.

4. Dán ſopâja mudah p an, djikalaw bârang 'awrang Makhedawnij dâtang ſertâku, dán mendâpat kâmu tijâda terlangkap, djângan kâmij 'îni (ſopâja djângan kâmij kâta kâmu 'îni) bermâluw pada 'îni djûga burhân penggâhan.

5. Sebàb 'îtu 'âku ſudah kîra p wâdjib meng″âdjalkh ſegala ſûdâra lâki p 'îtu, ſopâja 'ija dâtang dihûlu kapada kâmu, dán ſadijâkan dihûlu perìj dermâwan kâmu 'îtu jang dihûlu telàh deberitâkan, ſopâja 'îtu 'ada terlangkap bagitu ſeperti ſawâtu perìj dermâwan, dán bûkan ſeperti ſawâtu perìj kîkir.

6. Maka 'âku katâkan 'îni, sijâpa jang menâbor bìdji p an dengan kûrangnja, maka dengan kûrangnja lâgi 'ija 'âkan meng″atàm: dán sijâpa jang menâbor bîdji p an dengan lebehnja, maka dengan lebehnja lâgi 'ija 'âkan meng″atàm.

7. Hendakhlah mâsing p ſa″awrang berbowat 'âtas nijet hatînja: djângan deri pada duka p, 'âtaw deri pada gâgah p. Kârana 'Allah meng″asêhij ſa″awrang jang memberìj dengan ſuka p.

8. Maka 'Allah 'ada kawâſa 'âkan melimpahkan ſamowa nizmat kapada kâmu: ſopâja, ſedàng pada ſegala ſaſawâtu pada ſedèkâla wakhtu kâmu mempunjâ″ij ſaſawâtu katjukôpan, kâmu limpah 'âkan meng″ardjâkan ſaſawâtu perbowâtan jang bâjik.

9. Seperti ſudah tersûrat: 'ija ſudah hamburkan, 'ija ſudah berikan pada 'awrang miskîn: zadâletnja tinggal ſampej ſalâma p nja.

10. Tetâpi sijâpa jang meng″upajâkan benèh pada 'awrang jang berbenehkan, hendakhlah 'ija lâgi meng″upajâkan rawtij 'âkan makânan, dán perbânjakhkan perhumâ″anmu, dán menambâhij bowah p an zadâletmu:

11. Sopâja pada ſegala ſaſawâtu kâmu djâdi kâja 'âkan melakûkan ſaſawâtu kamurâhan, jang 'awleh kâmij meng″ardjâkan ſjukûr kapada 'Allah.

12. Kârana djawâtan perſombâhan 'îni bûkan sâdja 'ada memunôhij kakurângan ſegala walìj, tetâpi 'îtu lâgi 'ada limpah 'awleh bânjakh ſjukûr kapada 'Allah:

13. Sedàng 'awleh pertjakâpan djawâtan 'îni marika 'îtu memulijâkan 'Allah deri kârana kabakhtijan 'ikhrâr kâmu 'âkan 'Indjil 'Elmesêkh, dán deri

kârana kamurâhan 'âkan memberìj bahagijan kapada marika 'îtu, dàn kapada ſakalijen 'awrang:

14. Dàn 'awleh pemohônan marika 'îtu kârana kâmu jang rinduw dendam 'âkan kâmu, deri kârana niʒmat 'Allah jang terlâku ka″âtas kâmu.

15. Sjahdàn 'adâlah kirânja ſjukûr bagi 'Allah deri kârana 'anugarahnja jang tijâda katutôran.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla maka 'âku 'îni Pawlus minta pada kâmu 'awleh kadjinâkan dàn kamurâhan 'Elmesêlh, 'âku jang dihadâpan 'itu ſonggohpawm 'ada rindah di″antâra kâmu, tetâpi jang dibalâkang 'itu 'ada perkâſja 'âtas kâmu:

2. 'Âkù minta kalàlh, ſopâja 'âku jang lhâdlir djângan 'ada perkâſja dengan kaluwâſan hâti 'itu, jang ſertânja 'âku dekîra ρ kan membarâni ρ kan dirîku, 'âtàs bârang 'awrang, jang kîra ρ kan kâmij, ſa″awleh kâmij berdjâlan menûrut dâging.

3. Kârana ſedàng kâmij berdjâlan didâlam dâging, tijâda kâmij meng″ardjâkan paparângan menûrut dâging:

4. Kârana ſegala sindjâta paparângan kâmij 'ıtu bûkan kadagîngan, hânja kakawasâ″an 'awleh 'Allah 'âkan perobôhan ſegala kawta.

5. Sedàng kâmij merobohkan ſegala perkîra ρ an, dàn ſaſawâtu katinggijan, jang meng″âtas ρ dirinja lâwan maʒrifet 'Allah, dàn meñâwan ſaſawâtu budìj bitjâra kabâwah *th*âʒat 'Elmesêlh:

6. Dàn' kâmij berlangkap ρ an 'âkan berbâlaskan ſaſawàtu maʒtsijet, manakâla *th*âʒat kâmu 'âkan hâbis deganâpij.

7. 'Adâkah kâmu melîhat bârang jang dimûka? djikalaw bârang ſa″awrang hârap sâma ſendirînja bahuwa dâlam milik 'Elmesêlh 'adânja, hendaklhlah 'ija pûla kîra ρ 'ini deri pada ſendirînja, bahuwa ſeperti 'ija 'ada dâlam milik 'Elmesêlh, bagîtu lâgi kâmij 'ada dâlam milik 'Elmesêlh.

8. Kârana djikalaw lâgi 'âku dengan lebèh ρ nja mâwu menggahkan 'apa ρ deri kârana peng″awâſa kâmij, jàng mahâ Tûhan ſudah karunjâkan pada kâmij 'âkan perbajîkan, dàn bûkan 'âkan perobôhan kâmu, nistjâja tijâda 'âku âkan bermâluw:

9. Sopâja djângan 'âku njâta, ſa″awleh ρ 'âku mâwu pertâkotkan kâmu 'awleh risâlet ρ.

10. Kârana risâlet ρ 'îtu, berkâta marika 'îtu, ſonggohpawn 'ada baràt dàn karàs: tetâpi kahadâpan tûbohnja 'îtu lemàh, dàn perbahasâ″annja 'îtu hîna ρ rupânja.

11. 'Awrang jang ſabagîni hendaklhlah kîra ρ 'îni, bahuwa bagîmâna kâmij 'ada dengan kâta ρ dâlam risâlet ρ, ſedàng kâmij 'ada ghâ″ib, bâgîtu lâgi kâmij 'ada dengan kardja ρ, ſedàng kâmij 'ada lhâdlir.

12. Kârana tijâda kâmij barâni mendjîdjir, ’âtaw membanding dîrij kâmij dengan bârang ’awrang jang pûdji p dirînja : tetâpi marika ’îni tijâda meng″arti bahuw̄a ’ija permanâ″ij dirînja dengan dirînja, dan membanding dirînja dengan dirînja.

13. Tetâpi kâmij ’îni tijâda ’âkan menggahkan dîrij kâmij terlâlu ſakâli ’âmat : tetâpi bahuw̄a kâmij, tûrut permâna khânûn, bârang permâna jang ’Allah ſudah membahâgij pada kâmij, ſudah dâtang lâgi ſampej kapada kâmu.

14. Kârana tijâda kâmij melandjur dîrij kâmij terlâlu djâwoh, ſa″awleh p tijâda hâros kâmij dâtang kapada kâmu : kârana kâmij lâgi ſudah dâtang ſampej kapada kâmu dengan chothbat ’Indjîl ’Elmesôlh.

15. Tijâda kâmij menggahkan dîrij terlâlu ſakâli ’âmat ’âtas kalelâhan ’awrang lâjin p, tetâpi ber″âſa, ’apabîla ’îmân kâmu ’âkan hâbis bertambah p, bahuw̄a kâmij ’âkan deperbeſarkan kapada kalimpâhan di″antâra kâmu menûrut khânûn kâmij :

16. ’Âkan memberîta ’Indjîl pada bârang tampat jang dilabarâng sâna deri pada kâmu : bûkan ’âkan menggahkan dîrij kâmij pada khânûn ’awrang lâjin ’âtas bârang jang ſadija.

17. ’Adapawn sijâpa menggahkan dirînja, hâjiklah ’ija menggahkan dirînja pada mahâ besàr Tûhan.

18. Kârana bûkan sijâpa memûdjij dirînja, tetâpi sijâpa mahâ besàr Tûhan memûdjij, ’ija djûga jang ’ada tertjawba.

FATSAL JANG KA XI.

1. HEj kirânja kâmu mendirîta ’âku ſedikit p pada kabodôkanku ! behkan lâgi hendaklah kâmu mendirîta ’âku.

2. Kârana ’âku tjembûruw ’âkan kâmu dengan katjemburuwan ’Allah. Kârana ’âku ſudah menûnang kâmu ’âkan menghâdapkan kâmu ſeperti ſa″awrang parâwan jang sûtjij pada ſawâtu lâki p, jaxnij pada ’Elmesêlh :

3. Tetâpi ’âku tâkot, bapuw̄a ſeperti ’ûlar ’îtu ſudah membintjanâkan Hhawâ ’awleh tîpu dajânja, bagîtu rûſakh ſegala ’ângan p kâmu, ’âkan ſasàt deri pada katulûſan ’îtu jang hentar kapada ’Elmesêlh.

4. Kârana djikalaw ’awrang jang dâtang berchothbatkan ſa″awrang Xisâj lâjin, jang ſudah tijâda kâmij berchothbatkan, ’âtaw djikalaw kâmu tarîma bârang Rôlh lâjin, jang ſudah tijâda kâmu tarîma, ’âtaw bârang ’Indjîl lâjin, jang ſudah tijâda kâmu menjambot, nistjâja kâmu ’âkan mendirîta dija dengan ſabetulnja.

5. Kârana ’âku kîra p, bahuw̄a pada bârang ſaperkâra ſudah tijâda terkûrang ’adâku deri pada ſegala Rasûl jang ter″utâma.

6. Kârana djikalaw ſakâlipawn lâgi ’âku ’ada ſa″awrang

'um̄ij pad̄a perkatâʺan, dán hânja ſaſonggohnja tijâda pad̄a pengʺatahuw̄an: tetâpi ſakâli p pad̄a ſakalijen perkâra kâmij ſud̄ah denjatâkan diʺantâra kâmu.

7. Sud̄ahkah 'âku berbow̄at dawſa, sedàng 'âku ſud̄ah mer̄indahkan dirîku, ſopâja kâmu 'ini detinggîkan? ſedàng 'âku ſakâſeh p ſud̄ah memberîta 'Indjîl 'Allah kapad̄a kâmu?

8. 'Âku ſud̄ah mer̄ugîkan djamâʒat lâjin p, ſedàng 'âku ſud̄ah mengʺambil musâra der̄i pad̄ânja 'itu, 'âkan chidmet kâmu: dán ſedàng 'âku 'ad̄âlah ḥâdlir diʺantâra kâmu, dán berkakurângan, mak̄a ſud̄ah tijâda 'âku memberij bârang sûkar pad̄a ſaʺawrang pawn.

9. Kârana kakurânganku 'itu ſegal̄a sûdâra lâki p, jang dàtang der̄i pad̄a Maḥedawnijâ, ſud̄ah mem̄unôhij: dán pad̄a ſegal̄a ſaſawâtu 'âku ſud̄ah mem̄aliharâkan dirîku, dengan tijâda mengʺadâkan kabarâtan pad̄a kâmu, dán lâgi 'âku 'âkan mem̄aliharâkan dirîku ſabagîtu.

10. Dem̄i ḥaḥîḥet 'Elmesêḥ jang 'ad̄a ſertâku, bahuw̄a penggâhan 'ini dâlam ſegal̄a benow̄a 'Achâjâ tijâda 'âkan detagahkan der̄i padâku.

11. Kârana 'ap̄a? 'itûkah 'awleh kârana ſebàb tijâda 'âku mengʺasêhij kâmu? bahuw̄a 'Allah mengʺatahuw̄ij 'itu.

12. Tetâpi bârang jang 'âku berbow̄at, 'itu 'âku 'âkan berbow̄at lâgi, ſopâja 'âku mem̄ûtuskan ʒilet ſegal̄a 'awrang jang hendaḥ berʒilet, ſopâja dâlam perkâra, 'âkan jang mâna marîka 'itu menggah, 'ija kadapâtan ſeperti lâgi kâmij 'ini.

13. Kârana ſegala Rasûl dusta jang dem̄ikijen 'ini 'ijâlah pengʺardja p jang berbôhong, jang menjarupâkan dirînja dengan Rasûl p 'Elmesêḥ.

14. Mak̄a tijâda 'itu ʒadjîb: kârana Sjejthân ſendîrij menjarupâkan dirînja dengan Malʺâku-'lnûr.

15. Baḡitu kalàḥ tijâda 'itu ʒatlim, djik̄alaw lâgi châdim p nja menjarupâkan dirînja dengan châdim p ʒadâlet: jang ʒâḥibetnja 'âkan 'ad̄a ſalḥadàr perbowâtan p nja.

16. Pûla 'âku berkâta, djângan bârang ſaʺawrang ſangka 'âku 'ad̄a bôdoḥ: tetâpi djik̄alaw tijâda dem̄ikijen, maka hendaḥlah kalàḥ kâmu menjambot 'âku ſalâku ſaʺawrang bôdoḥ, ſopâja lâgi 'âku 'îni dâpat menggah bârang sidîkit.

17. Bârang jang 'âku mengʺûtjap, tijâda 'âku mengʺûtjap 'itu dengan tîtah mahâ besàr Tûhan, hânja ſaʺawleh p dengan kabodôkan, pad̄a 'îni djûga burhân penggâhan.

18. Sedàng bânjaḥ 'awrang menggahkan dirînja 'âtas perìj dâging, mak̄a 'âku 'îni lâgi 'âkan menggahkan dirîku.

19. Kârana mud̄ah p djûga kâmu mendirîta ſegal̄a 'awrang jang tijâda berbudìj, ſedàng 'awrang berbudìj 'adâmu.

20. Kârana kâmu mendirîta

djûga, djikalaw bârang ſa"awrang perhambâkan kâmu, djikalaw bârang ſa"awrang mâkan kâmu hâbis, djikalaw bârang ſa"awrang meng"ambil 'apa ρ deri pada kâmu, djikalaw bârang ſa"awrang meng"âtas ρ dirînja, djikalaw bârang ſa"awrang menampar mukâmu.

21. 'Âku katâkan 'îni 'âtasperìj kahinâ"an, ſa"awleh ρ kâmij 'îni ſudahlah 'ada lemàh: tetâpi dengan perkâra 'îtu dâlam jang mâna bârang ſa"awrang dâpat membarâni ρ kan dirînja, bahuwa 'âku berkâta dengan kabodôkan, lâgi 'âku 'îni membarâni ρ kan dirîku.

22. 'Adâkah marîka 'îtu 'awrang Xibrânij? bahuwa lâgi 'âku 'îni: 'adâkah marika 'îtu 'awrang Jiſrâ"ejlij? bahuwa lâgi 'âku 'îni: 'adâkah marîka 'îtu benèh 'Ibrâhîm? bahuwa lâgi 'âku 'îni:

23. 'Adâkah marîka 'îtu châdim ρ 'Elmesêlh? nistjâja 'âku berkâta ſedàng bôdokh 'adâku, bahuwa 'âku 'îni terlebehlah: terlimpah pada bâgej ρ lelàh, terlâku pada bâgej ρ pâluw, terlimpah pada bâgej ρ pandjâra, bânjakh kâli dâlam bâgej ρ bahâja mawt.

24. 'Awleh 'awrang Jehûdij lîma kâli 'âku ſudah menanggong 'ampat pûloh pâluw kûrang 'aſa.

25. Tîga kâli 'âku ſudah detjomolhkan, ſakâli 'âku ſudah delûtar dengan bâtu ρ, tîga kâli 'âku ſudah tjawba kakarâman kapal, ſontokh ſamâlam dán ſasijang lamânja 'âku ſudah hânjut di"arôngan.

26. Bânjakh kâli pada perdjalânan, pada bâgej ρ bahâja sûngej ρ, pada bâgej ρ bahâja 'awleh penjâmon ρ, pada bâgej ρ bahâja 'awleh bangsâku, pada bâgej ρ bahâja 'awleh CHalâjikh, pada bâgej ρ bahâja didâlam negerìj, pada bâgej ρ bahâja didâlam gûron, pada bâgej ρ bahâja dilâwut, pada bâgej ρ bahâja di"antâra ſegala sûdâra lâki ρ jang dusta:

27. Dengan kalelâhan dán kaſusâhan, bânjakh kâli dengan djâga ρ, dengan lâpar dán hâwus, bânjakh kâli dengan powâſa, dengan kadingînan dán katalandjângan.

28. Katjuwâli ſegala perkâra jang deri luwar, maka katjintâ"an 'âkan ſakalijen djamâxat 'îtu ſahârij ρ menjalàp 'âku.

29. Sijapâtah 'ada lemàh, maka tijâda 'âku 'ada lemàh? sijapâtah kena ſjak, maka tijâda 'âku 'îni hângus?

30. Djikalaw hâros menggah ſaſawâtu, maka 'âku 'âkan menggah ſegala hhâl kalemâhanku.

31. 'Allah jang Bâpa Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh, jang 'ada mubârak ſampej ſalâma ρ nja, 'îtu meng"atahuwij bahuwa tijâda 'âku berdusta.

32. Bahuwa Panghûlu 'umet jang dibâwah Sulthân 'Aretâ di-Damêſekh 'îtu ſudah sûroh meng"awâlij pintu ρ negerìj 'awrang Damêſekh, hendakh menangkap 'âku.

33. Maka deri pada ſawâtu tingkap didâlam ſawâtu pâtul 'âku delâbohkanlah deri 'âtas dejwâla, dàn larilah berlepàs dirîku deri pada tângan p nja.

FATSAL JANG KA XII.

1. DJikalaw ſonggohpawn tijâda pâtut padâku menggah, 'âku djûga 'âkan dâtang membîlang babarapa pangʺalihâtan dàn katurônan deri pada mahâ Tûhan.

2. 'Âku mengʺenàl ſaʺawrang mânusija Mesêlhij dihûlu deri pada 'ampat belàs tâhon, (mâwu 'itu djâdi didâlam tûboh, tijâda kukatahuwij, mâwu diluwar tûboh, tijâda kukatahuwij: 'Allah djûga jang mengʺatahuwij:) bahuwa 'awrang jang ſabagîtu ſudah terabùt ſampej kadâlam lângit jang katîga.

3. Behkan 'âku mengʺenàl ſaʺawrang mânusija jang ſabagîtu, (mâwu 'îtu djâdi didâlam tûboh, mâwu diluwar tûboh, tijâda kukatahuwij: 'Allah djûga jang mengʺatahuwij :)

4. Bahuwa 'ija ſudah terabùt ſampej kadâlam Firdaws, dàn ſudah menengar babarapa perkatâʺan jang tijâda terkatâkan, jang tijâda lhalâl pada ſaʺawrang mânusija mengʺûtjap dija.

5. 'Âkan 'awrang jang ſabagîtu 'âku mâwu menggah: tetâpi 'âkan ſendiriku tijâda 'âku mâwu mènggah, melâjinkan pada kalemâhan p ku.

6. Kârana djikalaw 'âku hendakh menggah, tijâda 'âku 'âkan 'ada bôdokh: kârana 'âku 'âkan mengʺatâkan kabenâran: tetâpi 'âku menâhan dirîku, ſopâja djângan bârang ſaʺawrang kîra p 'âkan dâku lebèh deri pada bârang jang 'ija melîhat 'âku 'ada, 'âtaw bârang jang 'ija menengar deri padâku.

7. Dàn ſopâja djângan 'âku mengʺâtas p dirîku 'awleh kârana kalebêhan ſegala katurônan, maka ſawâtu dûrij jang tâdjam ſudah deberîkan padâku didâlam dâging, jaznij, ſawâtu ſurôhan Sjejthân 'âkan menggôtjoh 'âku, ſopâja djângan 'âku mengʺâtas p dirîku.

8. 'Âkan lhâl 'îni tîga kâli 'âku ſudah memôhonkan mahâ Tûhan, ſopâja 'ija 'âkan lâlu deri padâku.

9. Maka 'ija ſudah bafermân kapadâku: nizmatku 'îtu pâda bagîmu: kârana khowatku deganâpij dâlam kalemâhan. Bagîtu kalàkh dengan terlebèh ſuka 'âku 'âkan menggah dâlam ſegala kalemâhanku, ſopâja khowat 'Elmesêlh 'îtu mengʺadijâmij didâlam 'âku.

10. Sebàb 'itu 'âku berkenàn pada bâgej p kalemâhan, pada bâgej p katjelâʺan, pada bâgej p kaſukâran, pada bâgej p perhambâtan, pada bâgej p kapitjâkan 'awleh kârana 'Elmesêlh. Kârana manakâla 'âku 'ada lemàh, tatkâla 'itu 'âku 'ada kawâſa.

11. 'Âku ſudah djâdi bôdokh, ſambil menggah: kâmu 'îni ſu-

dah paksâkan 'âku : kârana ſudah 'ada hâros 'âku 'îni depûdjij ″awleh kâmu : kârana pada bârang ſaperkâra ſudah tijâda terkûrang 'adâku deri pada ſegala Rasûl jang ter″utâma, djikalaw ſakâlipawn tijâda 'ada bârang peng″apâku.

12. 'Adapawn ſegala tanda ſa″awrang Rasûl ſudah deperlakûkan di″antâra kâmu dengan ſaſawâtu katahânan, 'awleh ʐalâmet p, dán muʐdjizat p, dán khowat p.

13. Kârana 'apâtah garàng 'ada pada jang mâna kâmu ſudah 'ada terkûrang deri pada ſegala djamâʐat lâjin p, melâjinkan bahuwa 'âku 'îni ſendîrij ſudah tijâda memberìj bârang sûkar pada kâmu ? 'amponîlah kirânja padâku sâlah 'îni.

14. Lîhatlah katîga kâli 'âku 'ada ſadija hendakh dâtang kapada kâmu, tetâpi tijâda 'âku 'âkan memberij bârang sûkar pada kâmu. Kârana tijâda 'âku meñontûtij harta kâmu, hânja dîrij kâmu djûga. Kârana tijâda hâros 'ânakh p berbendâkan bagi 'îbuw bâpa, tetâpi 'îbuw bâpa bagi 'ânakh p.

15. Maka 'âku 'îni dengan ſuka hatîku 'âkan balandjâkan, dán debalandjâkan kârana djîwa p mu : djikalaw ſakâlipawn 'âku 'ada meng″asêhij kâmu dengan limpah p, terkûrang djûga 'âku dekasêhij.

16. Tetâpi bejar 'îtu 'ada, 'âku 'îni ſudah tijâda meng″adâkan kabarâtan pada kâmu : tetâpi ſedàng 'âku 'adâlah tjeredìkh, maka 'âku ſudah menangkap dîrij kâmu dengan motslehat.

17. Sudahkah 'awleh bârang ſa″awrang deri pada ſegala 'awrang jang ſudah kusûroh pergi kapada kâmu 'âku mentjahârij lâba deri pada kâmu ?

18. ;Âku ſudah minta kapada Titus, dán ſudah sûroh sûdâra lâki p 'îtu pergi ſertânja : ſudahkah Tîtus mentjahârij lâba deri pada kâmu ? bûkankah kâmij ſudah berdjâlan menûrut rôkh 'îtu djûga ? bûkankah menûrut tâpakh p kâki 'îtu djûga ?

19. Sangkâkah kâmu pûla, bahuwa kâmij membâwa ʐudzur kapada kâmu ? ſahâdja dihadâpan khadlret 'Allah kâmij meng″ûtjap dengan ſabda 'Elmèsêkh : maka ſakalijennja 'îtu djûga, hej 'awrang kekâſeh p, 'âkan perbajikan kâmu.

20. Kârana 'âku tâkot, bahuwa, manakâla 'âku 'âkan hâbis dâtang, bârang ſaperkâra tijâda 'âku 'âkan mendâpat kâmu demikijen ſeperti 'âku ſuka, dán bahuwa 'âku 'îni 'âkan kadapâtan pada kâmu demikijen ſeperti kâmu tijâda ſuka : djângan ſaperkâra 'ada bârang perbantâhan, kadangkejan, ka″amarâhan, perkalahijan, peng″ompâtan, peng″upâkan, kadjumawâ″an, kahûro harâ″an.

21. Sopâja pûla, manakâla 'âku 'âkan hâbis dâtang, djângan 'Ilahku merindahkan 'âku dihadâpan kâmu, dán 'âku berkâbong

'awleh kârana bânjakh 'awrang jang dihûlu ſud̄ah berdawſa, dán jang tijâda 'âkan hâbis tawbat der̄i pad̄a katjamâran, dán paſ̄ondâlan, dán pertjabûlan jang telàh debow̄atnja.

FATSAL JANG KA XIII.

1. PAd̄a katîga kâli 'ini 'âku dâtang kapada kâmu: 'âtas bûnji mûlut duw̄a 'âtaw tîga 'awrang ſjaksi 'âkan berdîrij ſaſawâtu perkatâ″an.

2. Dihûlu 'âku ſud̄ah meng″ûdjar, dán dihûlu 'âku 'ad̄a berkâta 'itu, ſedàng 'âku 'ada khâdlir pad̄a kaduw̄a kâli, dán ſakârang 'âku menjûrat 'itu, ſedàng 'âku 'ad̄a ghâ″ib, kapad̄a ſegala 'awr̄ang jang dihûlu ſudah berdawſa, dán kapad̄a ſakalijen 'awrang lâjin p, bahuw̄a manakâla ſud̄ah kudâtang kombâli, tijâda 'âku hendakh sâjang 'âkan marîka 'itu:

3. Sedàng kâmu men̄ontûtij ſawâtu pertondjokh 'Elmesêkh jang meng″ûtjap didâlam 'âku, jang tijâda 'ada lemàh 'âkan kâmu, hânja kawâſa di″antâra kâmu.

4. Kârana djik̄alaw ſakâlipawn 'ija ſud̄ah detſalibkan der̄i pad̄a kalemâhan, dán hânja ſaſongohnja 'ija hîdop der̄i pad̄a khow̄at 'Allah. Kârana lâgi kâmij 'îni 'ad̄a lemàh didâlam dija, tetâpi 'âkan hîdop ſerta dengan dija der̄i pad̄a khow̄at 'Allah kapada kâmu.

5. Hendakhlah kâmu mentjawbâ″ij ſendirîmu kâluw p kâmu 'ad̄a dâlam 'îmân, hendakhlah kâmu mem̄ariksâ″ij ſendirîmu. 'Antah tijadâkah kâmu meng″enàl ſendirîmu, bahuw̄a Xisâj 'Elmesêkh 'ad̄a didâlam kâmu? melâjinkan djik̄a bârang ſaperkâra kâmu 'ada kabow̄ang p an.

6. Tetâpi 'âku ber″âſa, bahuw̄a kâmu 'âkan meng″arti, bahuw̄a kâmij 'îni tijâda 'ad̄a kabow̄ang p an.

7. Maka 'âtas tjit̄âku deberìj 'Allah kirânja, ſopâja djângan kâmu berbow̄at bârang jang djâhat: bûkan ſopaja kâmij 'îni kadapâtan kapariksa p an, tetâpi ſopâja kâmu 'îni berbow̄at bârang jang bâjik, dán kâmij 'îni djâdi ſa″awleh p 'awrang kabow̄ang p an.

8. Kârana tijâda kâmij ſampat berbow̄at 'ap̄a p lâwan kabenâran, hânja gûna kabenâran djûga.

9. Kârana kâmij ſuk̄a tjit̄a manakâla kâmij 'îni 'ad̄a lemàh, dán kâmû 'îni 'ad̄a perkâſja. 'Ad̄apawn kâmij lâgi mentjit̄a khâl 'îni, jaznij perlangkâpan kâmu.

10. Sebàb 'îtu, ſedàng 'âku 'ad̄a ghâ″ib, 'âku menjûrat ſegal̄a perkâra 'îni, ſopâja, manakâla 'âku 'ad̄a khâdlir, djângan 'âku pâkej kabingîſan, men̄ûrut peng″awasâ″an jang mahâ Tûhan ſud̄ah karunjâkan padâku 'âkan perbajîkan, dán bûkàn 'âkan per̄obôhan.

11. Sjahdán, hej sûdâra p lâki p, hendakhlah kâmu ſuk̄a tjit̄a, hendakhlah kâmu djâdi langkap,

hendakhlah kâmu dehîborkan, hendakhlah kâmu mentjita ſawâtu djûgâ perkâra, hendakhlah kâmu berdâmej p an: maka 'Allah jang pôhon mulhabet dàn ſalâmet 'âkan 'ada ſerta dengan kâmu.

12. Berîlah ſalâm ſa"awrang pada ſa"awrang dengan ſawâtu kûtjop jang sûtjij. Samowa walij memberij ſalâm pada kâmu.

13. Nizmat mahâ Tûhan Xîsàj 'Elmesêlh, dàn mulhabet 'Allah, dàn muſjârakat Rôlhu-'lkhudus 'adâlah kirânja dengan kâmu ſakalijen. 'Âmîn.

Tersûrat Risâlet jang kaduwa 'îni kapada 'awrang Korinthus, dàn terkîrim deri pada Filipij di-Makhedàwnijâ, 'awleh Tîtus dàn Lûkhâ.

RISÂLET RASÛL PAWLUS KAPADA 'AWRANG DJALATIJÂ.

FATSAL JANG PERTAMA.

1. PAwlus ſa"awrang Rasûl (jang terdozâ bûkan deri pada mânusija p, dàn bûkan 'awleh bârang ſa"awrang mânusija, hânja 'awleh Xîsàj 'Elmesêlh, dàn 'Allah Bâpa, jang ſudah membangkitkan dija deri 'antâra 'awrang mâti p,)

2. Dàn ſamowa sûdâra lâki p jang 'ada ſertâku, kapada ſegala djamâzat di-Djalatijâ:

3. 'Adâlah kirânja nizmat pada kâmu, dàn ſalâm deri pada 'Allah Bâpa, dàn Tûhan kâmij Xîsàj 'Elmesêlh:

4. Jang ſudah ſarahkan ſendirînja kârana ſegala dawſa kâmij, ſopâja 'ija membanton kâmij deri pada zâlam kapista jang ſakârang 'îni, menûrut kahendakh 'Allah jang Bâpa kâmij.

5. Bagi sijâpa 'adâlah kirânja kamulijâ"an deri pada kakàl ſampej kakàl. 'Âmîn.

6. 'Âku lhejrân, bahuwa kâmu ſaſegaràh depindahkan deri pada Tûhan jang ſudah mendozâ kâmu dengan nizmet 'Elmesêlh, kapada 'Indjil jang lâjin:

7. Sedàng tijâda 'ada lâjin: tetâpi 'ada bârang 'awrang jang mengharûkan kâmu, dàn hendakh menjongſongkan 'Indjil 'Elmesêlh.

8. Tetâpi djikalaw ſakâlipawn lâgi kâmij 'îni, 'âtaw bârang ſa"awrang Melâ"ikat deri dâlam ſawrga memberîta pada kâmu 'Indjîl lâjin deri pada bârang, jang kâmij ſudah memberîta pada kâmu, bahuwa karàm 'âtasnja.

9. Seperti dihûlu kâmij ſudah meng"ûdjar, maka ſakârang pûla 'âku berkâta, djikalaw bârang ſa"awrang memberîta pada kâ-

mu 'Indjîl lâjin der̄i pad̄a bârang jang kâmu ſud̄ah men̄arîma, bahuw̄a karàm 'âtasnja.

10. 'Antah 'akûkah ſakârang meng'âdjar 'awrang berbakhti pad̄a mânusija þ 'âtaw pad̄a 'All̄ah? 'âtaw 'akûkah tjahârij 'ad̄a berkenàn pad̄a mânusija þ? kârana djik̄alaw lâgi 'âku 'ad̄a berkenàn pad̄a mânusija þ, nistjâja tijâda 'âku 'âkan 'ad̄a hamba 'Elmesêḥ.

11. Tetâpi 'âku mem̄aƶlûmkan pad̄a kâmu, hej sûdâra þ lâki þ, 'âkan 'Indjîl 'îtu jang telàh deberîtakan 'awlehku, bahuw̄a 'îtu bûkan 'ad̄a ſeperti pendâpat mânusija.

12. Kârana ſonggoh ſud̄ah tijâda 'âku 'îni tarîma 'îtu der̄i pad̄a mânusija, dàn ſud̄ah tijâda 'âku ber'âdjar 'îtu, hânja 'awleh katurônan der̄i pad̄a Ƶîsâj 'Elmesêḥ.

13. Kârana kâmu ſud̄ah dengar perìj perdjalânanku, jang dihûlu kâla 'ad̄âlah dâlam 'agam̄a Jehûdij, bahuw̄a dengan lebèh þ nja 'âku ſud̄ah menghambat djamâƶat 'All̄ah, dàn mer̄ûſakh dija 'îtu.

14. Dàn bahuw̄a 'âku ſud̄ah berl̄âku dâlam 'agam̄a Jehûdij, lebèh der̄i pad̄a bânjakh 'awrang jang ſaƶumor dengan 'âku didâlam bangsâku, ſedàng dengan limpahnja 'âku 'ad̄âlah tjembûruw 'âkan ſegal̄a ḥaditz nejnekh mawjangku.

15. Tetâpi tatkâla ſud̄ah radlâ 'All̄ah, jang ſud̄ah menjakûkan 'âku der̄i pad̄a purùt 'ibûku, dàn mendoƶâ 'âku 'awleh niƶmetnja,

16. Menjatâkan 'Ânakhnja lâki þ didâlam 'âku, ſopâja 'awleh chothbat 'Indjil 'âku memberîta dija di'antâra Chalâjikh, maka der̄i pad̄a kotika 'îtu ſud̄ah tijâda 'âku berbitjâra dengan dâging dàn dârah:

17. Dàn ſud̄ah tijâda 'âku pûlang ka-Jerûſjalejm kapad̄a ſegal̄a 'awrang jang Murſal dihûlu der̄i padâku: tetâpi ſud̄ah kupergi berdjâlan katânah Ƶarab, dàn pûla ſud̄ah kukombàli kapad̄a Dam̄éſekh.

18. Satelàh 'îtu mak̄a komedijen der̄i pad̄a tîga tâhon ſud̄ah kupûlang kapad̄a Jerûſjalejm hendakh meng'ondjôngij Petrus: dàn ſud̄ah kutinggal ſertânja lîma belàs hârij lamânja.

19. Dàn bârang ſa'awrang lâjin der̄i pad̄a ſegal̄a Rasûl þ ſud̄ah tijâda kulîhat, katjuwâlij Jaƶkhûb sûdâra lâki þ mahâ Tûhan 'îtu.

20. 'Ad̄apawn 'âkan bârang jang 'âku menjûrat kapad̄a kâmu, bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku berſjaksi dihadâpan Ḥadlret 'All̄ah, bahuw̄a tijâda 'âku berdusta.

21. Satelàh 'îtu mak̄a ſud̄ah kudâtang kapad̄a bârang benow̄a Sûrijâ dàn Kilikijâ.

22. Mak̄a 'âkan rupâku tijâda 'ad̄âlah 'âku kakenâlan pada ſegal̄a djamâƶat ditânah Jehûdâ, jang dâlam 'agam̄a 'Elmesêḥ.

23. Tetâpi marîka 'îtu ſudahlah dengar sâdja 'awrang berkâta, bahuw̄a 'awrang 'îtu jang di-

hûlu kâla ſudah menghambat kâmij, 'ija ſakârang memberîta 'îmân, jang dihûlu kâla telàh derûakhnja.

24. Maka marîka 'îtu ſudah memulijâkan 'Allah 'awleh kârana 'âku.

FATSAL JANG KA II.

1. SAtelàh 'îtu maka komedijen deri pada 'ampat belàs tâhon pûla 'âku ſudah mûdikh kapada Jerûſjalejm ſertà dengan Barnabâ, ſambil membâwa lâgi Tîtus ſertâku.

2. Maka mûdikhlah 'âku 'awleh ſawâtu katurônan, dán tjeriterâkanlah pada marîka 'îtu 'Indjil 'îtu jang 'âku berchothbatkan di"antâra CHalâjikh: 'istemejwa pada ſegala 'awrang jang mulija, ſopâja mudah p an djângan ſamenâ p 'âku 'ada ber"usâha, 'âtaw ſudah 'ada ber"usâha.

3. 'Adapawn 'âkan Tîtus, jang 'adâlah ſertâku, djikalaw ſakâlipawn ſa"awrang Jûnânij 'adânja, ſudah tijâda 'ija delâzimkan 'âkan dechatankan.

4. 'Îtupawn 'awleh kârana ſegala sûdâra lâki p dusta, jang terhentar mâſokh sâmar p, jaχnij, jang ſudah dâtang mâſokh ter"andap p hendakh menjuluwij kamaredhejkâ"an kâmij, jang kâmij ſudah ber"awleh dâlam 'agama 'Elmesêlh Χîsâj, 'âgar ſopâja deperhambâkannja kâmij.

5. Pada sijâpa bârang ſadjàm lamânja ſudah tijâda kâmij berìj legàh dengan toundokh dîrij kâmij, ſopâja 'kabenâran 'Indjil tinggal tatàp ſerta kâmu.

6. Dán 'âkan ſegala 'awrang jang debîlang 'ada bârang peng"apânja, bagimâna p dihûlu kâla 'adânja, tijâda 'âku ber"indah: bahuwa 'Allah tijâda meng"angkat bârang mûka mânusija: kârana ſegala 'awrang jang mulija ſudah tijâda menjampejkan bârang ſaſawâtu padâku.

7. Hânja dengan chilâfnja djûga, tatkâla marîka 'îtu melîhat, bahuwa ſudahlah tapertâroh padâku chothbat 'Indjil kapada 'awrang berkûlop, ſeperti pada Petrus chothbat 'Indjil kapada 'awrang jang pûnja chitânet:

8. (Kârana Tûhan jang bakardjâlah didâlam Petrus 'âkan melakûkan 'Irsâl kapada 'awrang jang pûnja chitânet, 'ijà lâgi ſudah bakardja didâlam 'âku di"antâra ſegala CHalâjikh.)

9. Dán tatkâla Jaχkhûb, dán TSefâ, dán Jalhjâ, jang debîlang 'ada tijang p, 'îtu meng"akawij niχmat jang telàh dekarunjâkan padâku, marîka 'îtu dán Barnabâ ſudah memberìj padâku tângan kânan perſakutuwan, ſopâja kâmij pergi kapada ſegala CHalâjikh, dán marîka 'îtu djûga kapada 'awrang jang pûnja chitânet.

10. Katjuwâlij 'îni djûga ſopâja kâmij 'ingat 'âkan 'awrang miskîn p: bârang jang 'âku lâgi ſudah merâdjinkan dirîku 'âkan berbowat demikijen 'îtu djûga.

11. Dán tatkâla Petrus ſudahlah dâtang ka-"Anthâkijâ, maka 'âku ſudah melâwan padânja di-

mûka 'awrang, 'awleh kârana kahardikan 'adânja.

12. Kârana dihûlu deri pada bârang 'awrang ſudahlah dâtang deri pada fihalh Jazkhûb, mâkanlah 'ija ſahidângan dengan CHalâjikh: tetâpi ſatelàh ſudah marîka 'îtu dâtang, sûrutlah 'ija, dàn tjerejkanlah dirînja, ſedàng 'ija tâkot deri pada 'awrang jang pûnja chitânet.

13. Maka lâgi 'awrang Jehûdij lâjin p 'îtu mentjûlas ſertânja: ſahingga lâgi Barnabâ ſudah de"ondorkan ſertânja 'awleh tjùlasnja.

14. Tetâpi tatkâla kulîhat, bahuwa marika 'îtu tijâda berdjâlan dengan ſebetulnja menûrut kàbenâran 'Indjil, maka berkatâlah 'âku kapada Petrus dihadâpan ſakalijen 'awrang: djikalaw 'angkaw 'îni, jang 'ada ſa"awrang Jehûdij, 'ada hîdop tjâra CHalâjikh, dàn bûkan tjâra Jehûdij, meng"apa 'angkaw melâzimkan CHalâjikh 'âkan hîdop tjâra Jehûdij?

15. Kâmij 'îni 'ada 'awrang Jehûdij deri pada mûla per"anâkan, dàn bûkan 'awrang berdawſa deri 'antâra CHalâjikh:

16. 'Adapawn ſedàng kâmij meng"atahuwij, bahuwa bârang mânusija tijâda detazdîlkan deri pada berbowâtan p ſjarîzet Tawrât, hânja 'awleh 'imân 'âkan Xîsâj 'Elmesêlh: maka kâmij 'îni lâgi ſudah ber"imân 'âkan 'Elmesêlh Xîsâj, ſopâja kâmij detazdîlkan deri pada 'imân 'âkan 'Elmesêlh, dàn bûkan deri pada perbowâtan p ſjarîzet Tawrât: 'awleh kârana ſebàb bârang ſadâging pawn tijâda 'âkan detazdîlkan deri pada perbowâtan p ſjarîzet Tawrât.

17. Tetâpi djikalaw kâmij, jang ſuka detazdîlkan 'awleh 'Elmesêlh, 'itu ſendîrij lâgi kadapâtan 'awrang berdawſa, 'adâkah kalàkh 'Elmesêlh 'îtu châdim dawſa? palijaslah.

18. Kârana djikalaw bârang jang ſudah kurombalkh, 'îtu 'âku per"ûſah pûla, maka 'âku djadîkan dirîku ſa"awrang pelangkah.

19. Kârana 'awleh ſjarîzet Tawrât 'âku 'îni ſudah mâti lepàs deri pada ſjarîzet Tawrât, ſopâja 'âku hîdop bagi 'Allah.

20. 'Âku ſudah detſalibkan ſerta dengan 'Elmesêlh. Maka 'âku hîdop bûkan lâgi 'âku 'îni, tetâpi 'Elmesêlh hîdop, didâlam 'âku: 'adapawn bârang jang 'âku ſakârang hîdop didâlam dâging, 'îtu 'âku hîdop 'awleh 'îmân 'âkan 'Ânakh 'Allah, jang ſudah meng"asêhij 'âku, dàn ſudah ſarahkan ſendirînja ganti 'âku.

21. Tijâda 'âku menijadâkan nizmat 'Allah. Kârana djikalaw zadâlet 'ada 'awleh ſjarîzet Tawrât, bagîtu kalàkh 'Elmesêlh ſudah mâti ſamenâ p.

FATSAL JANG KA III.

1. HEj 'awrang Galatijâ jang tijâda berbudìj, sijapâtah ſudah menjulôpij kâmu, 'âkan djângan dengar p an kapada kabenâran: bagi sijâpa dihadâpan

mâta p Ꝣîsâj 'Elmesêlh dihûlu ſud̄ah detsifatkan ſaʺawleh p 'ij̄a telàh detſalibkan diʺantâra kâmu?

2. 'Îni djûga 'âku hendakh belʺâdjar der̄i pad̄a kâmu, ſud̄ahkah kâmu tarîma Rôlh der̄i pad̄a perbowâtan p ɧarîꝣet Tawrât, 'âtaw der̄i pad̄a pen̄engâran 'îmân?

3. Dem̄ikij̄enkah kâmu tijâda 'ad̄a berbudìj? ſedàng kâmu ſud̄ah mem̄ulâʺij dengan Rôlh, ſakârangkah kâmu menjud̄âhij dengan dâging?

4. Sabânjakh ſangsâra ſud̄ahkah kâmu mer̄asâʺij ſamen̄â p? djik̄a ſonggoh djûga ſamen̄â p.

5. Jang mengʺupajâkan kalàkh pad̄a kâmu rôlh 'îtu, dàn mel̄akûkan khow̄at p diʺantâra kâmu, 'ijâkah berbow̄at 'îtu der̄i pad̄a perbowâtan p ɧarîꝣet Tawrât, 'âtaw der̄i pad̄a pen̄engâran 'îmân?

6. Seperti 'Ibrâhîm ſud̄ah pertjâja 'âkan 'All̄ah, dàn 'îtu ſud̄ah dekîra p kan pad̄ânja 'âkan ꝣadâlet:

7. Bag̅îtu kalàkh kâmu mengʺarti, bahuw̄a ſegal̄a 'awrang jang kaʺad̄âʺannja der̄i pad̄a 'îmân, marîka 'îtu 'ad̄a 'ânakh p 'Ibrâhîm.

8. Mak̄a 'Elkitâb, jang der̄i dihûlu ſud̄ah men̄ilikh, bahuw̄a 'All̄ah 'âkan taꝣdilkan ſegal̄a CHalâjikh der̄i pad̄a 'îmân, 'îtu dihûlu ſud̄ah memberîta 'Indjîl pad̄a 'Ibrâhîm: bahuw̄a ſakalij̄en chalâjikh 'âkan berʺawleh berkat dengan 'angkaw.

9. Bag̅îtu kalàkh ſegal̄a 'awrang jang kaʺad̄âʺannja der̄i pad̄a 'îmân 'îtu berʺawleh berkat ſerta dengan 'Ibrâhîm jang mûʺmin.

10. Kârana barap̄a p 'awrang jang kaʺad̄âʺannja der̄i pad̄a perbowâtan p ɧarîꝣet Tawrât, marîka 'îtu 'ad̄a taꝣalokh kabâwah kûtokh. Kârana ſud̄ah tersûrat: kûtokh 'âtas ſaſaʺawrang jang tijâda tinggal tatàp pad̄a ſegal̄a bârang jang tersûrat didâlam kitâb Tawrât, 'âkan berlakûkan dij̄a 'îtu.

11. Dàn bahuw̄a bârang ſaʺawrang pawn tijâda detaꝣdîlkan 'awleh ɧarîꝣet Tawrât dihadâpan 'All̄ah 'îtu njâta: kârana 'awrang ꝣâdil 'âkan hîdop der̄i pad̄a 'îmân.

12. Tetâpi ɧarîꝣet Tawrât 'îtu bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a 'îmân: hânja mânusij̄a jang berlakûkan ſegal̄a perkâra 'îni 'âkan hîdop 'awlehnja.

13. 'Elmesêlh ſud̄ah men̄ubùs kâmij der̄i pad̄a kûtokh ɧarîꝣet Tawrât, ſedàng 'ij̄a ſud̄ah djâdi ſawâtu kûtokh ganti kâmij. Kârana ſud̄ah tersûrat: kakutôkanlah ſaſaʺawrang jang tergantong pad̄a kâjuw.

14. Sopâja berkat 'Ibrâhîm 'îtu ſampej kapad̄a ſegal̄a CHalâjikh 'awleh 'Elmesêlh Ꝣîsâj, dàn ſopâja kâmij berʺawleh djandjiʺan Rôlh 'awleh 'îmân.

15. Hej sûdâra p lâki p, 'âku berkâta tjâra mânusij̄a. Bahuw̄a 'âkan perdjandjiʺan mânusij̄a, jang telàh detogohkan, bârang ſaʺawrang tijâda men̄ijadâkan 'îtu, 'âtaw men̄ambâhij bârang pasàn pad̄ânja.

16. 'Ad̄apawn ſegal̄a djandji″an 'itu ſud̄ah dekatâkan pad̄a 'Ibrâhîm, dán pad̄a benehnja. Tijâda 'ija berkâta pad̄a ſegal̄a benehnja, ſa″awleh p 'âkan bânjaħ, hánja ſa″awleh p 'âkan ſawâtu djûga, dán pad̄a benehmu: jang 'ada 'Elmesêħ.

17. Mak̄a 'âku katâkan 'îni: perdjandji″an jang dihûlu telàh detogohkan 'awleh 'Al̄lah dâtang kapad̄a 'Elmesêħ 'itu tijâda debâthilkan 'awleh ſjarîzet Tawrât, jang komedijen der̄i pad̄a 'ampat râtus tîga pûloh tâhon ſud̄ah timbul, 'âkan pertijadâkan djandji″an 'itu.

18. Kârana djik̄alaw pusâka 'îtu berdirij der̄i pad̄a ſjarîzet Tawrât, mak̄a tijâda 'îtu der̄i pad̄a djandji″an: tetâpi 'awleh djandji″an 'Allah ſud̄ah karunjâkan 'itu pada 'Ibrâhîm.

19. 'Ap̄âtah kalàħ perij ſjarîzet Tawrât? bahuw̄a 'itu ſud̄ah detambahkan 'awleh kârana ſegal̄a kalangkâhan, ſahingga 'âkan hâbis dâtang benèh 'îtu, pad̄a sijâpa 'îtu ſud̄ah terdjandjij: mak̄a 'itu ſud̄ah deſ̄arahkan 'awleh Melâ″îkat p pad̄a tângan Wasîth.

20. 'Adapawn 'ija bûkan 'ad̄a Wasîth ſa″awrang jang 'aſ̄a: tetâpi 'Al̄lah djûga jang 'aſ̄a 'adânja.

21. 'Adâkah kalàħ ſjarîzet Tawrât melâwan ſegal̄a djandji″an 'Al̄lah? palijaslah: kârana djik̄alaw ſjarîzet Tawrât ſud̄ahlah deberikan 'âkan ſampat menghîdopkan, ſabenarnjalah 'âkan 'ad̄a garàng zadâlet der̄i pad̄a ſjarîzet Tawrât.

22. Tetâpi 'Èlmektûb ſud̄ah meng″ûrong ſegal̄a ſaſawâtu kabâwah dawſa, ſopâja djandji″an der̄i pad̄a 'imân 'âkan Xîsâj 'Elmesêħ 'itu deberikan pad̄a ſegal̄a 'awrang jang ber″îmân.

23. Tetâpi dihûlu der̄i pad̄a dâtang ſjarîzet 'îmân, mak̄a kâmij ſud̄ah dekawâlij kabâwah ſjarîzet Tawrât, terkûrong ſampej kapad̄a ſjarîzet 'îmân jang nanti denjatâkan.

24. Sahingga mak̄a ſjarîzet Tawrât ſud̄ah 'ad̄a mû″adib kâmij ſampej kapad̄a 'Elmesêħ, ſopâja kâmij detazdîlkan der̄i pad̄a 'îmân:

25. Tetâpi ſatelàh ſud̄ah dâtang ſjarîzet 'îmân, mak̄a tijâda 'ad̄a kâmij lâgi tazaloħ dibâwah mû″adib 'itu.

26. Kârana kâmu ſakalijen 'ad̄a 'ânaħ p 'Al̄lah 'awleh 'îmân 'âkan 'Elmesêħ Xîsâj.

27. Kârana barap̄a p kâmu ſud̄ah depermandikan kapad̄a kaſamâ″an 'Elmesêħ, kâmu ſud̄ah meng″en̄âkan 'Elmesêħ.

28. Tijâda berſalâhan ſa″awrang Jehûdij, dán tijâda ſa″awrang Jûnânij: tijâda berſalâhan ſa″awrang ſahâja, dán tijâda ſa″awrang mâredhejka: tijâda berſalâhan ſa″awrang lâki p dán ſa″awrang parampuw̄an. Kârana kâmu ſakalijen 'ad̄a 'aſ̄a djûga 'awleh 'Elmesêħ Xîsâj.

29. Dán djikalaw kâmu 'ad̄a milik 'Elmesêħ, mak̄a kalàħ kâmu 'ada benèh 'Ibrâhîm, dán wâritz p men̄ûrut djandji″an.

FATSAL JANG KA IV.

1. ADapawn 'âku berkâta, ſalâma wâritz 'ìtu 'ada ka"ânakh lâgi, tijâda 'ija berſalâhan dengan hamba, djikalaw ſakâlipawn 'ija 'ada Tuwan 'âtas ſegala ſaſawâtu.

2. Hânja 'ija 'ada tazalokh kabâwah peng"ampuw p dán djûro p rûmah dâtang kapada wakhtu, jang dihûlu telàh tertantu 'awleh bapânja.

3. Bagîtu lâgi kâmij 'îni, tatkâla kâmij 'adâlah ka"ânakh, maka 'adâlah kâmij deperhamba kabâwah ſegala peng"adji"an zâlam.

4. Tetâpi tatkâla ſudah dâtang kaganâpan wakhtu, maka 'Allah ſudah menjûroh 'Anakhnja lâki p tûron, jang ſudah djâdi deri pada ſa"awrang parampuwan, jang ſudah djâdi tazalokh kabâwah Sjarîzet Tawrât:

5. Sopâja 'ija menubùs ſegala 'awrang jang tazalokh kabâwah Sjarîzet Tawrât, dán ſopâja kâmij tarîma peng"angkâtan 'ânakh p.

6. 'Adapawn ſedàng kâmu 'ada 'ânakh p, maka 'Allah ſudah menjûroh Rôhh 'Ânakhnja lâki p tûron kadâlam hâti kâmu, jang menjarùw, 'Abâ, hej Bâpa.

7. Bagîtu kalàkh 'angkaw bûkan 'ada lâgi hamba, hânja 'ânakh lâki p: dán djikalaw 'angkaw 'ada 'ânakh lâki p, maka lâgi 'angkaw 'ada wâritz 'Allah 'awleh 'Elmesêhh.

8. Tetâpi tatkâla 'ìtu, manakâla kâmu ſudah tijâda meng"enàl 'Allah, maka kâmu ſudah deperhamba kabâwah bârang jang deri pada dzâtnja bûkan 'Ãlihat 'adânja:

9. Hânja ſakârang 'îni, manakâla kâmu meng'enàl 'Allah, behkan lebèh pûla kâmu ſudah dikenàl 'awleh Allah, bagimâna kâmu berpâling dirimu pûla kapada ſegala peng"adji"an jang lemàh dán sijakh, kabâwah sijâpa kâmu hendakh deperhamba pûla deri pada mulânja?

10. Kâmu memegàng hârij p, dán bûlan p, dán mâla p, dán tâhon p.

11. 'Âku tâkot pada hhâl kâmu, bahuwa mudah p an 'âku ſudah berlelàh ſamenâ p di"antâra kâmu.

12. Hendakhlah kâmu djâdi ſaperìj 'âku: kârana lâgi 'âku 'ada ſaperìj kâmu: hej sûdâra p lâki p, 'âku minta pada kâmu: ſudah tijâda kâmu berbowat bârang 'anjâja padâku.

13. Maka kâmu meng"atahuwij, bahuwa 'awleh kalemâhan dâging pada pertamânja 'âku ſudah memberîta 'Indjil pada kâmu:

14. Dán pertjawbâ"anku jang didâlam dâgingku 'ìtu ſudah tijâda kâmu pertijadâkan, dán tijâda menghinâkan: tetâpi kâmu ſudah menjambot 'âku ſa"awleh p ſa"awrang Melâ"ikat 'Allah, behkan ſa"awleh p 'Elmesêhh Xîsâj.

15. 'Apâtah kalàkh 'adâlah perbahagijâ"an kâmu? kârana 'âku memberìj ſjaksi pada kâmu, bahuwa, djikalaw ſudah bawleh,

kâmu ſudah mentjongkîlij hâbis mâta p mu, dán memberìj dija 'îtu padâku.

16. Sudahkah kalàkh 'âku mendjâdi ſatarùw kâmu, ſedàng 'âku meng″atâkan kabenâran pada kâmu?

17. Marika 'îtu tijâda tjembûruw 'âkan kâmu dengan ſabetulnja, tetâpi 'ija mâwu kûtjilkan kâmij, ſopâja kâmu tjembûruw 'âkan dija 'îtu.

18. Tetâpi bâjik djûga mentjembûruw pada bârang jang bâjik pada ſedekâla wakhtu, dán bûkan sâdja pada mâ'a 'âku 'ada ḥâdlir kapada kâmu:

19. Hej ka″ânakh p ku, jang 'âku menjakîtij hendakh ber″ânakh pûla, ſahingga 'Elmesêḥ deperupâkan didâlam kâmu.

20. Samadjâlah 'âku ſuka garàng ſakârang 'îni 'âku 'ada ḥâdlir kapada kâmu, dán meng″ûbahkan ſawarâku: kârana 'âku 'ada huwas 'âkan kâmu.

21. Katâkanlah padâku, hej ſegala kâmu, jang hendakh 'ada tazalokh kabâwah ſjarîzet Tawrât, tijadâkah kâmu dengar p an 'âkan sûrat Tawrât?

22. Kârana ſudah tersûrat, bahuwa pada 'Ibrâhîm 'adâlah duwa 'ânakh lâki p: ſa″awrang deri pada ſahâja parampuwan, dán ſa″awrang deri pada maredhejka parampuwan.

23. 'Adapawn 'awrang 'îtu, jang deri pada ſahâja parampuwan, ſudah 'ada taper″ânakh 'âtas perìj dâging: tetâpi 'awrang 'îni, jang deri pada maredhejka parampuwan, 'awleh ſebàb djandji″an.

24. Bârang jang 'ada perkâra p jang lâjin zibâretnja: kârana 'ija 'îni 'ada duwa perdjandji″an: 'adapawn ſawâtu deri pada bûkit thûr Sînáj, jang per″ânakhkan kapada perhamba″an, jang 'ada Hâdjar.

25. Kârana Hâdjar 'îni 'ada bûkit thûr Sînáj ditânah Zarab, maka 'îtu 'ada ſabanding dengan Jerûſjalejm jang 'ada ſakârang 'îni, dán jang 'ada deperhamba ſerta dengan 'ânakh p nja:

26. Tetâpi Jerûſjalejm jang ditinggij 'îtu 'ada maredhejka, 'ijâlah jang 'ada 'îbuw kâmij ſakalijen.

27. Kârana ſudah tersûrat: berſukâlah, hej parampuwan mandul, jang bulòm ber″ânakh: berſawarâlah, lâlu berſarûlah 'angkaw, jang bulòm menjakîtij 'âkan ber″ânakh: kârana terbânjakhlah 'ânakh p 'awrang parampuwan bûdjang deri pada 'ânakh p 'awrang parampuwan jang berſuwâmij.

28. Tetâpi kâmij 'îni, hej sûdâra p lâki p, 'ada 'ânakh p djandji″an ſeperti Jitsḥâkh.

29. 'Adapawn ſeperti pada tatkâla 'îtu 'awrang, jang telàh taper″ânakh 'âtas perìj dâging, ſudah menghambat dija jang telàh taper″ânakh 'âtas perìj rôḥ, bagitu lâgi pada ſakârang 'îni.

30. Tetâpi 'apa kirânja 'Elkitâb berkâta? bowanglah ſahâja parampuwan 'îni, dán 'ânakhnja lâki p 'îtu: kârana 'ânakh

lâki p ſahâja parampuw̄an 'ini tijada, 'âkan mâkan pusâka ſerta dengan 'ânakh lâki p maredhejka parampuw̄an 'ìtu.

31. Baḡitu kalàkh, hej sûdâra p lâki p, tijâda kâmij 'ad̄a 'ânakh p ſahâja parampuw̄an, hânja 'ânakh p maredhejka parampuw̄an.

FATSAL JANG KA V.

1. BErdirîlah kalàkh dâlam kamaredhejkâ"an, dengan jang mâna 'Elmesêlh ſud̄ah mem̄aredhejkâkan kâmij, dán djângan̄lah kâmu terken̄âkan pûla dengan lembâran perhambâ"an.

2. Bahuw̄a ſaſonggohnja, 'âku 'îni Pawlus meng"atâkan pad̄a kâmu, bahuw̄a, djik̄alaw kâmu berìj dirîmu dechatankan, 'Elmesêlh tijâda 'âkan meng"adâkan bârang pergunâ"an pada kâmu.

3. Ad̄apawn 'âku berʃaksi pûla pad̄a ſaſa"awrang mânusija jang berìj dirînja dechatankan, bahuw̄a 'ija 'ad̄a ſa"awrang perhûtang 'âkan mel̄akûkan ſaganàp ʃarîzet Tawrât.

4. Kâmu ſud̄ah dedjâwohkan deri pad̄a 'Elmesêlh, bârang sijâpa jang hendakh detazdîlkan 'awleh ʃarîzet Tawrât, kâmu ſud̄ah gûgor der̄i pad̄a nizmat.

5. Kârana 'awleh Rôlh der̄i pad̄a 'îmân kâmij 'îni men̄antîkan 'âſa zadâlet.

6. Kârana dâlam 'agam̄a 'Elmesêlh Zîsáj tijâda chitânet berkhow̄at 'ap̄a p, dán tijâda kûlop: hânja 'îmân djûga jang kakardjâ"an 'awleh peng"asêhan.

7. Kâmu ſud̄ah ber"usâha bâjik p, sijâpa ſud̄ah tagahkan kâmu der̄i pada dengar p an 'âkan kabehâran ?

8. Perſangkâ"an 'îni tijâda terbit der̄i pad̄a Tûhan jang mendozâ kâmu.

9. Sedîkit chamîr 'ìtu chamîrkan ſaganàp gompal tepòng.

10. 'Âku 'îni hârap 'âkan kâmu dengan berkat mahâ besàr Tûhan, bahuw̄a tijâda kâmu 'âkan 'iztikhâd bârang jang lâjin: tetâpi 'awrang 'ìtu jang mengharûkan kâmu, 'ija 'âkan men̄anggong lhukum, sijâpa p 'adânja garàng.

11. 'Ad̄apawn 'âkan dâku, hej sûdâra p lâki p, djik̄alaw lâgi 'âku berchothbatkan chitânet, meng"ap̄a lâgi 'âku deperhambat ? baḡîtu kalàkh makaʃjak der̄i kârana tſalîb ſud̄ah depertijadâkan.

12. Hej kirânja 'ad̄a terpôtong pûtus ſegal̄a 'awrang jang balîsahkan kâmu.

13. Kârana kâmu 'îni ſud̄ah terdozâ kapad̄a kamaredhejkâ"an, hej sûdâra p lâki p: sâdja djânganlah kâmu pâkej kamaredhejkâ"an 'ìtu 'âkan zilet baḡi dâging: hânja 'awleh peng"asêhan hendakhlah kâmu berchidmet ſa"awrang pad̄a ſa"awrang.

14. Kârana ſaganàp ʃarîzet deganâpij dengan ſapâtah kâta, jaznij dengan 'ìni: hendakhlah 'ângkaw meng"asêhij ſamâmu mânusija ſeperti ſendirîmu.

15. Tetâpi djik̄alaw kâmu gîgit dán mâkan hâbis ſa"awrang

’âkan ſa″awrang, ’ingatlah djângan kâmu dehâbiskan ſa″awrang ’awleh ſa″awrang.

16. ’Adapawn ’âku berkâta, hendakhlah kâmu berdjâlan dengan Rôlh, dán djânganlah kâmu melakûkan per″ingînan dâging.

17. Kârana dâging ’îtu ber″ſingin lâwan Rôlh, dán Rôlh pawn lâwan dâging: maka kaduwânja ’îni berchilâf ſawâtu dengan ſawâtu, ſahingga tijâda kâmu berbowat perkâra p ’îtu jang kâmu kahendâkij.

18. Tetâpi djikalaw kâmu terhentar ’awleh Rôlh, kâmu bûkan ’ada tazalolh kabâwah ſjarîzet Tawrât.

19. ’Adapawn ſegala perbowâtan dâging ’îtu ’ada njâta: jang ’ada permukâhan, paſondâlan, katjamâran, pertjabûlan,

20. Penjombâhan berhâla p, peratjônan, babarapa perſataruwan, babarapa perbantâhan, babarapa ’îrij hâti, babarapa ka″amarâhàn, babarapa perkalahijan, babarapa pertjiderâ″an, babarapa bidzat,

21. Babarapa kadangkejan, babarapa pembunôhan, babarapa pemabôkan, babarapa pendamâpan, dán bârang ſabâgejnja: ’âkan jang mâna ’âku dihûlu berkâta pada kâmu, ſeperti dihûlu ’âku ſudah meng″ûdjar, bahuwa ſegala ’awrang jang berlakûkan perkâra p jang ſabâgejnja ’îtu tijâda ’âkan berpuſaká″ij karadjâ″an ’Allah.

22. Tetâpi bowah Rôlh ’îtu ’ada peng″asêhan, kaſukâ″an, dâmej, kapandjângan hâti, kamurâhan, kabajîkan, pertjajâ″an, kadjinâkan hâti, kaſederhanâ″an.

23. Bahuwa ſjarîzet tijâda ’ada lâwan ſegala ’awrang jang ſabagîni.

24. Tetâpi ſegala ’awrang jang milik ’Elmesêlh, ’îtu ſudah mentſalibkan dâging ſerta dengan ſegala garàkh p an dán ka″inginan.

25. Djikalaw kâmij hîdop ’awleh Rôlh, hendakhlah kâmij berdjâlan lâgi ’awleh Rôlh.

26. Djânganlah kâmij djâdi ’awrang penontut p hormat jang sija p, ſambil meng″ûsilh ſa″awrang ’âkan ſa″awrang, ſambil berdangkej ſa″awrang dengan ſa″awrang.

FATSAL JANG KA VI.

1. HEj sûdâra p lâki p, djikalaw lâgi ſa″awrang mânusija degupôhij ’awleh bârang perſalâhan, kâmu ’îni, jang ’ada rôlhânij, hendakhlah membajîkij ’awrang jang ſabagîni ’awleh rôlh kadjinâkan hâti: ſambil menûdju pada ſendirîmu, ſopâja djângan lâgi ’angkaw ’îni detjawbâ″ij.

2. Hendakhlah kâmu memikol tanggôngan p ſa″awrang ’antâra ſa″awrang: dán demikijen ’îni hendakhlah kâmu menggenâpij ſjarîzet ’Elmesêlh.

3. Kârana djikalaw ſa″awrang ſangka dirînja ’ada bârang peng″apânja, ſedàng tijâda ’ija ’ada bârang peng″apânja, nistjâja ’ija perdajâkan dirinja dâlam hatînja.

4. Tetâpi ſaſa″awrang hendakhlah pariksâ″ij perbowâtan ſendirînja: mak̄a tatkâla 'îtu 'ija 'âkan ber″awleh penggâhan kapada ſendirînja sâdja, dàn bûkan kapada 'awrang lâjin.

5. Kârana ſaſa″awrang 'âkan mem̄îkol bawâ″annja jang châts.

6. Mak̄a 'awrang jang tap̄el″âdjar pada kalâm, hendakhlah membahâgij bârang 'ap̄a der̄i pada ſakalijen hartânja pada 'awrang jang meng″âdjar dija.

7. Djânganlah kâmu ſasàt: 'Allah tijâda berìj dirînja depergûrawkan: kârana bârang jang mânusija 'âkan berbenehkan garàng, 'îtu djûga 'ija lâgi 'âkan meng″atàm.

8. Kârana sijâpa jang berbenehkan gûna dâging dirînja, der̄i pada dâging djûga 'ija 'âkan meng″atàm kabinasâ″an: tetâpi sijâpa jang berbenehkan gûna Rôlh, der̄i pada Rôlh djûga 'ija 'âkan meng″atàm kahidôpan kakàl.

9. Tetâpi djânganlah kâmij bermâlas p an pada berbow̄at kabidjîkan: kârana pada mâſa tertantu kâmij 'âkan meng″atàm, djik̄alaw tijâda kâmij berletèh p an.

10. Bag̃îtu kalàkh ſedàng 'ada ſenàng pada kâmij, hendakhlah kâmij meng″ardjâkan kabidjîkan kapada ſakalijen 'awrang, tetâpi terlebèh kapada ſegala 'awrang ſarûmah dâlam 'îmân.

11. Lîhatlah kâmu butap̄a besàr sûrat 'âku ſudah menjûrat pada kâmu dengan tângan dirîku.

12. Barap̄a p 'awrang jang hendakh menondjokh mûka mânis pada lhâl dâging, marîka 'îtu melâzimkan kâmu 'âkan dechatankan sâdja, ſopâja der̄i kârana tſalîb 'Elmesêlh djângan 'ija deperhambat.

13. Kârana lâgi ſegal̄a 'awrang jang dechatankan, marîka 'îtu ſendîrij tijâda mem̄aliharâkan Sjarîꜥet Tawrât: tetâpi marîka 'îtu hendakh kâmu dechatankan, ſopâja 'ija menggah pada lhâl dâging kâmu ſendîrij.

14. Tetâpi palijaslah der̄i padâku menggah melâjinkan pada tſalîb Tûhan kâmij Ꜥîsáj 'Elmesêlh: jang 'awlehnja dunjâ ſudah detſalîbkan bag̃i 'âku, dàn 'âku 'îni bag̃i dunjâ.

15. Kârana dâlam 'agam̄a 'Elmesêlh Ꜥîsáj tijâda chitânet berkhow̄at 'ap̄a p, dàn tijâda kûlop, hânja kadjadi″an baharu djûga.

16. Mak̄a barap̄a p 'awrang 'âkan berdjâlan menûrut khânûn 'îni, bahuw̄a 'âtas marîka 'îtu ſalâmat dàn rahhmet, Sjahdàn 'âtas 'awrang Jiſrâ″ejl jang 'um̄at 'Allah.

17. Pada 'âchirnja djângan bârang ſa″awrang meng″adâkan sûſah padâku. Kârana 'âku 'îni bâwa babarap̄a pârut mahâ Tûhan Ꜥîsáj pada tûbohku.

18. Niꜥmat Tûhan kâmij Ꜥîsáj 'Elmesêlh 'adâlah kirânja ſerta dengan njâwa kâmu, hej sûdâra p lâki p. 'Āmin.

Tersûrat kapada 'awrang Galatijâ dàn terkîrim der̄i pada Rawmâ.

RISALET RASÛL PAWLUS KAPAD̄A 'AWRANG 'EFSÛS.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus ſaʺawrang Rasûl Χîsáj 'Elmesêlh, 'awleh kahendakh 'Allah, kapad̄a ſegal̄a walìj jang 'ad̄a di-ʺEfsûs, dán ſegal̄a mûʺmin dâlam 'agam̄a 'Elmesêlh Χîsáj.

2. 'Ád̄âlah kirânja niʕmat pad̄a kâmu, dán ſalâm der̄i pad̄a 'All̄ah Bâpa kâmij, dán mahâ Tûhan Χîsáj 'Elmesêlh.

3. Segal̄a pûdji baḡi 'All̄ah jang Bâpa Tûhan kâmij Χîsáj 'Elmesêlh, jang ſud̄ah memberkâtij kâmij dengan ſegal̄a djenis berkat rôlhânij der̄idâlam ſawrga 'awleh 'Elmesêlh.

4. Seperti 'ij̄a ſud̄ah 'itsthifâkan kâmij 'awlehnja 'itu dihûlu der̄i pad̄a 'asâs dunjâ, ſopâja kâmij 'ad̄a sûtjij dán tijâda bertjelâ dihadâpan dij̄a 'awleh mulhab̄et:

5. Jang ſud̄ah takhdîrkan kâmij kapad̄a kaʺangkâtan 'ânakh p, 'awleh Χîsáj 'Elmesêlh kapad̄a ſendirînja, men̄ûrut karidlâʺan kahendakhnja,

6. 'Âkan pudjiʺan kamulijâʺan niʕmetnja, dengan jang mâna 'ij̄a ſud̄ah mengʺarunjâʺij kâmij 'awleh jang kekâſeh:

7. Jang 'awlehnja kâmij ſud̄ah berʺawleh katubûſan der̄i kârana dârahnja, 'ija 'îtu, kaʺampônan ſegal̄a perſalâhan, men̄ûrut kakajâʺan niʕmetnja:

8. Jang telàh delimpahkannja kapad̄a kâmij dengan ſaſawâtu kabidjâkan dán kabidjakhſanâʺan:

9. Satelàh ſud̄ah demaʕlûmkannja pad̄a kâmij rahasij̄a kahendakhnja tûrut karidlâʺannja, jang telàh dekhadlâkannja dengan ſendirînja:

10. Sopâja pad̄a pem̄arentâhan kaganâpan ſegal̄a wakhtu 'ij̄a djumlatkan pûla ſegal̄a ſaſawâtu 'awleh 'Elmesêlh, mâwu ſegal̄a 'îtu jang 'ad̄a didâlam ſawrga, mâwu ſegal̄a 'îtu jang 'ad̄a diʺâtas bûmi:

11. 'Awleh dija 'îtu, jang 'awlehnja lâgi kâmij ſud̄ah mendjâdi pegângan pusâka, jaʕnij, kâmij jang telàh detakhdîrkan tûrut khadlâ Tûhan, jang melakûkan ſegal̄a ſaſawâtu tûrut bitjâra kahendakhnja.

12. Sopâja kâmij 'ad̄a 'âkan pudjiʺan kamulijâʺannja, jaʕnij, kâmij jang terdihûlu ſud̄ah berʺâſa pada 'Elmesêlh.

13. Jang 'awlehnja lâgi kâmu 'ini mendjâdi dem̄ikij̄en, ſatelàh ſud̄ah kâmu dengar perkatâʺan kabenâran, jaʕnij, 'Indjîl chalâts kâmu: jang 'awlehnja lâgi, ſatelàh ſud̄ah kâmu membâwa 'îmân, kâmu ſud̄ah dematerîkan dengan Rôlh perdjandjiʺan jang khudus 'îtu:

14. Jang 'ad̄a penggadej̄an pem̄uſakâʺan kâmij, dâtang ka-

pad̄a pen̄ubûſan perʺawlêhan, 'âkan pudjiʺan kamulijâʺannja.

15. Sebàb 'îtu lâgi 'âku 'îni, ſatelàh ſud̄ah kudengar 'îmân jang diʺantâra kâmu 'âkan mahâ Tûhan Ȥîsáj, dán mulħab̄et jang 'âkan ſakalijen walìj,

16. Tijâda 'âku berhenti der̄i pad̄a mengʺûtjap ſjukûr kârana kâmu, ſambil membow̄at perſebûtan kâmu didâlam ſegal̄a minta doȥâku:

17. Sopâja 'Ilah Tûhan kâmij Ȥîsáj 'Elmesêħ, Bâpa jang mahâ mulija 'îtu karunjâkan pad̄a kâmu Rôħ kabidjâkan dán penjatâʺan dengan pengʺenâlan 'âkan dija:

18. Jaȥnij, mâta p ȥakħal kâmu jang telàh detarangkan, ſopâja kâmu dâpat mengʺatahuw̄ij 'apa 'ad̄a 'âſa daȥwatnja, dán 'apa ad̄a kakajâʺan kamulijâʺan puſakânja diʺantâra ſegal̄a walìj:

19. Dán 'ap̄a 'ad̄a kabesâran pengʺawasâʺannja jang terlâku kapad̄a kâmij jang berʺîmân, men̄ûrut pengʺardjâʺan kakarâſan gahînja,

20. Jang 'ija ſud̄ah mengʺardjâkan pad̄a 'Elmesêħ dengan membangkitkan dija der̄i 'antâra 'awrang mâti p: lâlu ſud̄ah mendûdokħkan dija pad̄a kânannja didâlam ſawrga.

21. Lebèh tinggij der̄i pad̄a ſakalijen panghuluw̄an, dán pengʺawasâʺan, dán penggahijan, dán pat̄uwânan, dán ſaſawâtu nâma jang kanamâʺan, bûkan sâdja dâlam ȥâlam 'îni, hânja lâgi dâlam jang dâtang 'îtu:

22. Dán ſegal̄a ſaſawâtu 'ija ſud̄ah tondokħkan kabâwah kâki p nja, dán dija 'îtu 'ija ſud̄ah djadîkan kapâla 'âtas ſamista ſakalijen bag̅i djamâȥat:

23. Jang 'ad̄a tûbohnja, 'ija 'îtu kaganâpan Tûhan jang mengʺganâpij ſamow̄a dâlam ſamowânja.

FATSAL JANG KA II.

1. MAka 'ija lâgi ſud̄ah menghîdopkan kâmu, ſedàng kâmu 'adâlah mâti 'awleh perſalâhan p dán dawſa p,

2. Dâlam jang mârſa dihûlu kâla kâmu ſud̄ah berdjâlan tûrut 'istiȥâdet ȥâlam 'awrang dunjâ 'îni, tûrut panghûlu pengʺawasâʺan diʺâdara, jaȥnij, 'arwâħ 'îtu jang pad̄a ſakârang 'îni 'ad̄a bakardja didâlam 'ânakħ p kadurhakâʺan.

3. 'Antâra sijâpa lâgi kâmij 'îni ſakalijen dihûlu kâl̄a ſud̄ah berdjâlan terkûling p tûrut ſegal̄a kaʺinginan dâging kâmij, ſambil berbow̄at ſegal̄a kahendakħ dâging dán kaſangkâʺan p: mak̄a der̄i pad̄a mûla perʺanâkan 'ad̄âlah kâmij 'ânakħ p morka, ſeperti lâgi ſegal̄a 'awrang lâjin p.

4. Tetâpi 'All̄ah, jang 'ad̄a kâja dengan raħmet 'awleh pengʺasêhannja jang besàr, dengan jang mâna 'ija ſud̄ah mengʺasêhij kâmij,

5. Songgoh ſedàng kâmij 'ad̄âlah mâti 'awleh perſalâhan p, mak̄a 'ija ſud̄ah menghîdopkan kâmij ſerta dengan 'Elmesêħ:

('ad̄apawn der̄i pad̄a nizmet kâmu ſud̄ah dechalâtskan.)

6. Dán ſud̄ah ſerta membangkitkan, dán ſud̄ah ſerta mendûdolhkan kâmij didâlam ſawrga dengan berkat 'Elmesêlh Χîsáj.

7. Sopâja detondjolhnja pad̄a ſegal̄a 'aw̄al jang nanti dâtang 'îtu kalebêhan kakajâ"an nizmetnja jang terlâku, 'awleh kamurâhan 'âkan kâmij dengan berkat 'Elmesêlh Χîsáj.

8. Kârana der̄i pad̄a nizmet kâmu ſud̄ah dechalâtskan 'awleh 'îmân: 'îtupawn bûkan der̄i pad̄a kâmu: 'itûlah djûga 'anugaràh 'All̄ah.

9. Bûkan der̄i pad̄a perbowâtan-p: ſopâja bârang ſa"awrang djângan menggah.

10. Kârana kâmij 'ad̄a perbowâtannja, jang telàh dedjadikan 'awleh 'Elmesêlh Χîsáj 'âkan berbow̄at perbowâtanp jang bâjik, jang dihûlu telàh delangkap 'All̄ah, ſopâja kâmij berdjâlan tûrut dija 'îtu.

11. Sebàb 'îtu terkenanglah kâmu, bahuw̄à kâmu 'îni, jang dihûlu kàla 'ad̄âlah CHalâjilh didâlam dâging, kâmu jang diſebùt kûlop 'awleh 'awrang jang diſebùt chitânet didâlam dâging, jang delakûkan dengan tângan p:

12. Bahuw̄a pad̄a mâſa 'îtu djûga 'adâlah kâmu lepàs der̄i pada 'Elmesêlh, 'awrang kaluwâran jang djâwoh der̄i pada kabejbâſan 'awrang Jiſrâ"ejl, lâgi 'awrang 'âsing jang djâwoh der̄i pada ſegal̄a perdjandji"an 'îtu, dán jang lepàs der̄i pad̄a 'All̄ah didâlam dunjâ.

13. Tetâpi pad̄a ſakârang 'îni dâlam 'agam̄a 'Elmesêlh Χîsáj: kâmu 'îni, jang dihûlu kâla 'adâlah djâwoh, ſud̄ah dâtang hampir 'awleh dârah 'Elmesêlh.

14. Kârana 'ij̄a djûga 'ad̄a dâmej kâmij, jang ſud̄ah meng"adâkan kaduwânja 'îtu 'af̄a, dán ſatelàh ſud̄ah derombalhnja dinding penjakàt jang tengah p,

15. Maka 'awleh dâgingnja 'ij̄a ſud̄ah men̄ijadâkan perſataruw̄an 'îtu; jaznij, ſjarîzet ſegal̄a penjurôhàn jang berdirij dâlam 'ondang p djuw̄a: ſopâja 'ij̄a mendjadîkan kaduwânja 'îtu 'awleh ſendirînja 'âkan ſawâtu djûga tûboh mânusij̄a bahâru, ſambil berbow̄at dâmej:

16. Dán ſopâja 'ij̄a perdâmejkan kaduwânja 'îtu dengan 'All̄ah, mendjâdi ſawâtu djûga tûboh, 'îtupawn 'awleh ſalîb, dengan mem̄atikan perſataruw̄an 'itu di"âtasnja.

17. Dán ſerta dâtangnja 'awleh chothbat 'Indjîl, 'ij̄a ſud̄ah memberîta dâmej pada kâmu jang djâwoh, dán pada 'awrang jang hampir.

18. Kârana 'awlehnja djûga kaduw̄a kâmij ſud̄ah ber"awleh penghentâran kapada Bâpa 'awleh ſawâtu djûga Rôlh.

19. Bagîtu kalàlh tijâda lâgi kâmu 'ad̄a 'awrang 'âsing dán dâgang, tetâpi 'awrang sâma bejbas dengan ſegal̄a walìj, dán 'awrang ſarûmah dengan 'All̄ah:

20. Jang taper"ûlah di"âtas

'asâs ſegal̄a Rasûl p dàn Nabìj p, jang batûnja pendjûrej dihûdjong 'ad̄a Ƶîsâj 'Elmesêlh:

21. Jang di"âtasnja ſaganàp per"usâhan jang terſûſon 'awleh bâtu p 'îtu dibângonkan mendjâdi ſawâtu Kaƶbah lhudus dengan berkat mahâ Tûhan.

22. Jang di"âtasnja lâgi kâmu 'îni ſerta taper"ûſah mendjâdi ſawâtu perdijâman 'Allah 'awleh Rôlh.

FATSAL JANG KA III.

1. AWleh kârana ſebàb 'îtu 'âku 'îni Pawlus 'ad̄a ſa"awrang jang terbulongguw kârana 'Elmesêlh Ƶîsâj pad̄a lhâl kâmu jang CHalâjilh:

2. Djikalaw djûga kâmu ſud̄ah dengar pem̄arentâhan niƶmat 'Allah, jang telàh dekarunjâkan padâku 'âkan menjampejkan *kapada* kâmu:

3. Bahuw̄a 'awleh katurônan 'ija ſud̄ah mem̄aƶlûmkan padâku rahasija 'îni, (ſeperti bahâru 'îni 'âku ſud̄ah menjûrat dengan kâta pendelh:

4. Jang 'awlehnja 'antâra membâtja 'îni kâmu ſampat meng"arti peng"atahuw̄anku 'âkan 'îni djûga rahasija 'Elmesêlh.)

5. Jang 'antâra bangſa lâjin p ſud̄ah tijâda demaƶlûmkan pad̄a 'ânalh p mânusija, ſeperti ſakârang 'îtu ſud̄ah denjatâkan pad̄a ſegal̄a Rasûl p nja lhawârij dàn ſegal̄a Nabij p 'awleh Rôlh:

6. 'Ija 'îtu, bahuw̄a CHalâjilh 'ad̄a sâma wâritz, dàn sâma tûboh, dàn sâma tamàn pad̄a djandji"annja, dengan berkat 'Elmesêlh 'awleh 'Indjîl:

7. Jang 'âku ſud̄ah djâdi châdimnja tûrut 'anugaràh niƶmat 'Allah, jang telàh dekarunjâkan padâku, tûrut peng"ardjâ"an kawasânja.

8. Pad̄âku jang terkitjil der̄i pad̄a ſegal̄a walìj niƶmat 'înì ſud̄ah dekarunjâkan, 'âkan memberîta 'awleh chothbat 'Indjîl di"antâra CHalâjilh kakajá"an 'Elmesêlh jang tijâda kasidikan,

9. Dàn 'âkan men̄arangkan ſakalijen 'awrang, ſopâja dekatahuwînja 'ap̄a 'ada perſakutuw̄an rahasija, jang der̄i pad̄a ſegal̄a 'aw̄al dunjâ ſud̄ah 'ad̄a terbûni sâma 'Allah, jang ſud̄ah mendjadîkan ſamowânja 'awleh Ƶîsâj 'Elmesêlh.

10. Sopâja lhikmet 'Allah jang bânjalh perkâra 'ad̄ânja 'îtu demaƶlûmkan ſakârang pada ſegal̄a panghuluw̄an, dàn pada ſegal̄a peng"awasâ"an didâlam ſawrga, 'awleh djamâƶat:

11. Tûrut lhadlâ jang kakàl, jang telàh de"ad̄âkannja 'awleh 'Elmesêlh Ƶîsâj Tûhan kâmij:

12. Jang 'awlehnja kâmij ſud̄ah ber"awleh kaluwâſan hâti, dàn penghentâran dengan panghârâpan, der̄i pad̄a 'îmân 'âkan dija.

13. Sebàb 'îtu 'âku minta, djângan kâmu bermâlas p an dâlam ſegal̄a kaſukâranku pada lhâl kâmu, jang 'ad̄a kamulijâ"an kâmu,

14. 'Awleh kârana ſebâb 'îni 'âku melîpat lûtut p ku menjombah Bâpa Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh,

15. Jang deri padânja ſamowa bangſa didâlam ſawrga dán di"âtas bûmi 'ada kanamâ"an,

16. Sopâja dekarunjâkannja pada kâmu, tûrut kakajâ"an kamulijâ"annja, 'âkan kâmu dekaraskan dengan khowat 'awleh Rôlhnja 'âkan parânggij mânusija jang bâthin:

17. Sopâja 'Elmesêlh dûdolh 'awleh 'îmân didâlam hâti kâmu, 'âkan 'ada ber"âkar dán taper"âlas dâlam mulhabet:

18. Sopâja, dengan ſadâpat p, kâmu melipûtij ſerta dengan ſakalijen walij, 'apa 'ada kalejbâran, dán kapandjângan, dán kadalâman, dán katinggijan,

19. Lâlu meng"enâlij mulhabet 'Elmesêlh 'itu, jang terlâku deri pada ſaſawâtu maxrifet, ſopâja kâmu deganâpij ſampej kapada ſegala djenis kaganâpan, jang deri pada 'Allah 'îtu.

20. 'Adapawn bagi Tûhan, jang terlâlu ſakâli p dengan limpahnja berkawâſa membowat lebèh deri pada bârang ſakalijen jang kâmij minta 'âtaw kîra p, tûrut khowat jang bakardja didâlam kâmij,

21. Bagi dija djûga 'adâlah kirânja kamulijâ"an didâlam djamâxat, 'awleh 'Elmesêlh Xîsâj dâtang kapada ſakalijen bangſa, deri pada kakàl ſampej kakàl. 'Amîn.

FATSAL JANG KA IV.

1. SEbàb 'îtu 'âku minta pada kâmu, 'âku 'îni jang terbulongguw pada lhâl mahâ Tûhan, ſopâja kâmu berdjâlan dengan ſahârosnja pada daxwat 'îtu, jang ſertânja kâmu ſudah terdoxâ:

2. Dengan ſegala djenis karindâhan hâti dán kadjinâkan hâti, dengan kapandjângan hâti, ſambil mendirita ſa"awrang 'âkan ſa"awrang 'awleh mulhabet:

3. Sambil merâdjinkan dirîmu 'âkan memaliharâkan perſatuwan Rôlh 'awleh peng"ikat dâmej.

4. Sawâtu djûga tûboh, dán ſawâtu djûga Rôlh, ſeperti lâgi kâmu ſudah terdoxâ kapada ſawâtu djûga 'âſa daxwat kâmu:

5. Sawâtu djûga mahâ Tûhan, ſawâtu djûga 'îmân, ſawâtu djûga permandijan:

6. Sawâtu djûga 'Allah jang Bâpa ſakalijen 'awrang, jang njâta di"âtas ſakalijen, dán 'awleh ſakalijen, dán didâlam ſakalijen kâmu.

7. Tetâpi pada mâsing p ſa"awrang deri pada kâmij nixmat telàh dekarunjâkan, tûrut permâna 'anugaràh 'Elmesêlh.

8. Sebàb 'îtu bafermân 'ija: ſerta 'ija ſudah nâjik katinggij, maka 'ija ſudah menâwan katawânan, dán ſudah karunjâkan babarapa pemberij pada mânuſija p.

9. 'Adapawn ſapâtah kâta 'îni, 'ija ſudah nâjik, 'apâtah 'îtu 'ada, melâjinkan bahuwa lâgi

'ija ſudah tûron dihûlu kapada tampat p bûmi jang terkabâwah?

10. Sijâpa jang ſudah tûron, 'ija 'ada dija 'ītu djûga jang lâgi ſudah nâjik lebèh tinggij deri pada ſakalijen lângit, ſopâja deganapînja ſegala ſaſawâtu.

11. Dán 'ija 'ītu djûga ſudah meng'angkat ſatengah 'awrang 'âkan Rasûl p, dán ſatengah 'awrang 'âkan Nabìj p, dán ſatengah 'awrang 'âkan pengtjeriterâ p 'Indjîl, dán ſatengah 'awrang 'âkan gombâla p dán gûruw p,

12. Gûna kalangkâpan ſegala waſîj, kapada kardja pendjawâtan, kapada perbajikan tûboh 'Elmesêlh.

13. Sahingga maka kâmij ſakalijen bertemùw p an kapada perſawatuwan 'îmân dán maʀriſet 'Ânakh 'Allah, mendjâdi lâki p jang bâligh, dâtang kapada permâna khâmet kaganâpan 'Elmesêlh:

14. Sopâja djângan kâmij 'ada lâgi ka'ânakh p, jang tergaràkh p ſeperti galombang dán ter'ânjut p 'awleh ſegala djenis 'ângin pang'adjâran, dengan ſemùw dâja mânusija p, dengan tîpu dâja 'âkan membâwa kapada simpângan kaſasâtan:

15. Tetâpi ſopâja kâmij jang meng'uſahâkan dirij kâmij kapada kabenâran, dengan peng'asêhan 'ītu bertambah p ſakâlij p dâtang kapada dija 'ītu, jang 'ada kapâla, jaʀnij 'Elmesêlh:

16. Deri pada sijâpa ſaganâp tûboh, jang terſambat sâma p, dán terhûbong sâma p 'awleh ſegala djenis paſimpôlan pemejarâ'an, menûrut peng'ardjâ'an ſakîra p mâsing p ſawâtu 'anggawta, 'ītu meng'adâkan penambâhan tûboh, 'âkan per'usâhan ſendirînja dengan peng'asêhan.

17. 'Arkijen maka 'âku berkâta 'îni, dán bertjaksi demi mahâ besàr Tûhan, djângan kâmu 'îni berdjâlan lâgi ſeperti ſegala CHalâjikh lâjin p 'ītu berdjâlan tûrut kasija p an-hatînja,

18. Jang ſudah dekalamkan, pada ʀakhalnja, dán jang 'ada 'awrang kaluwâran jang djâwoh deri pada kahidôpan 'Allah, 'awleh djahâlet jang 'ada didâlamnja, 'awleh penagâran hatînja.

19. Jang, ſedàng hîlang râſa hatînja, ſudah ſarahkan ſendirînja kapada pertjabûlan, 'âkan melakûkan ſaſawâtu katjamâran dengan lawbânja.

20. Tetâpi kâmu 'îni ſudah tijâda demikijen ber'âdjar 'agama 'Elmesêlh:

21. Djikalaw djûga kâmu ſudah dengar deri padânja, dán tapel'âdjar 'awlehnja, ſeperti kabenâran 'ada didâlam 'agama ʀîsáj:

22. Jaʀnij ſopâja kâmu, 'âkan perìj perdjalânan jang dihûlu kâla 'ītu, menanggalkan parângij mânusija jang lâma, jang derûſakhkan 'awleh ſegala ka'inginan pembintjanâ'an:

23. Dán ſopâja kâmu debaharuwij didâlam rôlh hâti kâmu,

24. Dán ſopâja kâmu meng'-

enâkan parângij mânusija jang bahâru, jang ſudah dedjadîkan, 'âtas rûpa 'Allah dengan zadâlet dân khodsijet kabenâran.

25. Sebàb 'ìtu hendakhlah kâmu menanggalkan perdustâ″an, dân meng″atâkan kabenâran, mâsing p ſa″awrang dengan ſamânja mânusija: kârana kâmij 'ada 'anggawta p ſa″awrang 'antâra ſa″awrang.

26. Gûſarlah kâmu, dân djângan berdawſa: djângan berìj matahârij mâſokh ſedàng lâgi hângat gusâranmu:

27. Dân djângan kâmu berìj bârang tampat 'âkan fitnah 'Iblîs.

28. 'Awrang 'ìtu jang ſudah mentjûrij, djângan 'ija mentjûrij lâgi, tetâpi hendakhlah 'ângor 'ija berlelàh, ſambil meng″ardjâkan kardja jang hhalàl dengan tângan p, ſopâja 'ija ber″awleh 'apa p 'âkan membahâgij 'ìtu pada 'awrang jang berkakurângan.

29. Bârang ſawâtu perbahasâ″an jang kidji djângan kaluwar deri dâlam mûlut kâmu: tetâpi djikalaw 'ada bârang perbahasâ″an jang pâtut 'âkan perbajîkan jang berfâjidah, ſopâja 'ìtu memberìj nizmat pada ſegala 'awrang jang menengar ìtu.

30. Dân djângan kâmu mendukâkan Rôhh 'Allah jang khudûs, jang 'awlehnja kâmu ſudah dematerikan dâtang kapada hârij penubûſan.

31. Saſawâtu pâhit, dân 'amarâh, dân gûſar, dân terijakh, dân hôdjat delalûkan kirânja deri pada kâmu, ſerta dengan ſaſawâtu kadjahâtan.

32. Tetâpi hendakhlah kâmu ſa″awrang 'antâra ſa″awrang 'ada mûrah, ſambil meng″asijânij, ſambil meng″ampônij ſa″awrang pada ſa″awrang, ſeperti lâgi 'Allah ſudah meng″ampônij pada kâmu 'awleh kârana 'Elmesêhh.

FATSAL JANG KA V.

1. Hendakhlah kalàkh kâmu 'ada penûrut 'Allah, ſalâku 'ânakh p jang kekâſeh:

2. Dân hendakhlah kâmu berdjâlan tûrut peng″asêhan, ſeperti lâgi 'Elmesêhh ſudah meng″asêhij kâmij, dân ſudah ſarahkan ſendirìnja ganti kâmij, 'âkan perſombâhan dân perſombilêhan bagi 'Allah, 'âkan bâwu harùm p an.

3. Tetâpi paſondâlan dân ſegala djenis katjamâran, 'âtaw kikîran, djângan lâgi demadzkûrkan di″antâra kâmu, ſeperti pâtut pada ſegala walìj:

4. Dân djângan kakidji″an, dân palitâran jang gila p, 'âtaw pergûraw p an, bârang jang tijâda ſanûnoh: tetâpi lebèh djûga peng″ûtjap ſjukûr.

5. Kârana kâmu 'ada meng″atahuwij hhâl 'ìni, bahuwa ſaſa″awrang jang berzinâ, 'âtaw tjamàr, 'âtaw kìkir, jang 'ada penjombah berhâla p, tijâda 'âkan ber″awleh pusâka didâlam karadjâ″an 'Elmesêhh dân 'Allah.

6. Djângan bârang ſa″awrang membintjanâkan kâmu dengan

perkatâ″an p jang sija p: kârana 'awleh ſebàb perkâra p 'ìnì dâtang morka 'Allah ka″âtas ſegala 'ânakh p kadurhakâ″an.

7. Bagîtu kalàkh djângan kâmu djâdi sâma tamàn p nja.

8. Kârana dihûlu kâla 'adâlah kâmu kalàm, tetâpi ſakârang kâmu 'ada taràng dengan berkat mahâ Tûhan: berdjâlànlah kâmu ſalâku 'ânakh p taràng:

9. (Kârana bowah Rôkh 'îtu njâta dengan ſegala djenis kabajîkan, dàn ꭓadâlet, dàn kabenâran.)

10. Sambil pariksâkan 'apa kakenânan pada mahâ besàr Tûhan.

11. Dàn djângan kâmu berſakutuwan dengan ſegala perbowâtan kalàm jang tijâda bermenſâꭓat, tetâpi lebèh pûla tampelekhlah dija 'îtu.

12. Kârana ſegala bârang jang djâdi 'awleh marîka 'itu ſembûnji p, 'îtu 'ada lâgi kidji 'âkan dikatâkan.

13. Tetâpi ſamowa perkâra 'îni, jang tertampelekh 'awleh taràng, 'îtu denjatâkan: kârana ſegala ſaſawâtu, jang menjatâkan bârang 'apa, 'îtu taràng 'adànja.

14. Sebàb 'îtu fermân babûnji: berdjagâlah 'angkaw jang tîdor, dàn bangkitlah deri 'antâra 'awrang mâti p, maka 'Elmesêkh 'âkan bertjahâja ka″âtasmu.

15. 'Îngatlah kalàkh dengan butapa ſakhsâma kâmu berdjâlan: djângan ſalâku 'awrang jang kûrang bîdjakh, tetâpi ſalâku 'awrang jang bidjakh.

16. Sambil râdjin p berbilìj p an wakhtu, ſedàng ſegala hârij djâhat 'adânja.

17. Sebàb 'ìtu djângan kâmu djâdi babàl, tetâpi hendakhlah kâmu meng″arti 'apa 'ada kahendakh mahâ besàr Tûhan.

18. Dàn djângan kâmu djâdi mâbokh dengan minom 'âjer 'angawr, jang dâlamnja 'ada lebèh p an, tetâpi hendakhlah kâmu deper″îsij dengan Rôkh:

19. Sambil meng″ûtjap ſa″awrang kapada ſa″awrang dengan Mazmûr p, dàn tahlîl p, dàn kîdong p rôkhânij: ſambil menjânji, dàn bermazmûr didâlam hâti kâmu bagi mahâ besàr Tûhan:

20. Sambil meng″ûtjap ſjukûr pada ſedekâla wakhtu kârana ſegala ſaſawâtu, dengan nàma Tûhan kâmij ꭓîsâj 'Elmesêkh, bagi 'Allah jang Bâpa:

21. Sambil 'ada taꭓalokh ſa″awrang pada ſa″awrang dengan tâkot 'âkan 'Allah.

22. Hej bîni p, hendakhlah kâmu taꭓalokhkan dirîmu pada ſuwâmij p mu jang châts, ſeperti pada mahâ Tûhan:

23. Kârana ſuwâmij 'ada kapâla bîni, ſeperti lâgi 'Elmesêkh 'ada kapâla djamâꭓat: dàn 'ija djûga 'ada pemalihâra tûboh.

24. Sebàb 'ìtu ſeperti djamâꭓat taꭓalokhkan dirînja pada 'Elmesêkh, bagîtu lâgi hendakhlah ſegala bîni taꭓalokhkan dirînja pada ſuwâmij p nja jang châts didâlam ſegala ſaſawâtu.

25. Hej ſegala ſuwâmij, hendakhlah kâmu meng″asêhij bîni p

mu, ſeperti lâgi 'Elmesêh ſudah mengʻasêhij djamâzat, dán ſudah ſarahkan ſendirînja kârana dija 'îtu:

26. Sopâja dekhuduskannja dija 'itu, hâbis 'ija peresihkan dija dengan permandijan 'ãjer 'awleh kalâm:

27. Sopâja 'ija menghâdapkan dija 'itu mulija bagi dirînja, jazanij ſawâtu djamâzat, jang tijâdá 'ada padânja bârang pânuw, 'âtaw bârang karòt, 'âtaw bârang ſabâgejnja, hânja ſopâja 'adânja sûtjij dán tijâda bertjelâ.

28. Bagitu ſegala ſuwàmij berhûtang mengʻasêhij bîni p nja, ſeperti tûboh p dirînja. Sijâpa jang mengʻasêhij binînja, 'ija mengʻasêhij ſendirînja.

29. Kârana tijâda penah bârang ſaʻawrang ſudah membintjij dâging dirínja, hânja 'ija pejâra dán pabîna 'âkan dija 'itu, ſeperti lâgi mahâ Tûhan 'âkan djamâzat.

30. Kârana kâmij 'ada 'anggawta p tûbohnja, deri pada dâgingnja, dán deri pada tûlang p nja.

31. Deri kârana 'îtu mânusija hendakh meninggalkan bapânja dán 'ibûnja, dán malekàt kapada binînja: maka kaduwânja hendakh mendjâdi 'âkan ſawâtu djûga dâging.

32. Rahasija 'îni 'ada besàr: maka 'âku katâkan 'îni menûdju kapada 'Elmesêh, dàn kapada djamâzat.

33. Sahâdja lâgi kâmu 'îni ſaſaʻawrang, mâsing p hendakhlah mengʻasêhij demikijen binînja ſeperti ſendirînja: dán hendakhlah bîni 'îngat ſopâja 'ija tâkot 'âkan ſuwamînja.

FATSAL JANG KA VI.

1. HEj 'ânakh p, hendakhlah kâmu dengar p an 'âkan 'ibuw bapâmu dengan kârana mahâ besàr Tûhan: kârana bahuwa 'itu djûga 'ada betùl.

2. Berîlàh 'angkaw hormat 'âkan bapâmu, dán 'âkan 'ibûmu (bârang jang 'ada penjurôhan jang pertâma ſerta dengan ſawâtu djandjiʻan:)

3. Sopâja 'ada padâmu 'ontong bâjik, dán ſopâja 'angkaw hîdop lâma p diʻâtas bûmi.

4. Dán hèj bâpa p, djângan kâmu menggusârij 'ânakh p mu, tetâpi pejarâkanlah dija 'itu pada táʻadib dán natsihet mahâ besàr Tûhan.

5. Hej ſahâja p lâki p, hendakhlah kâmu dengar p an 'âkan Tuwan p mu pada perìj dâging, dengan tâkot dán gomitàr, 'awleh katulûſan hâti kâmu, ſeperti 'âkan 'Elmesêh:

6. Djângan dengan perhambâʻan dihadâpan mâta p, ſeperti 'awrang jang berkenàn pada mânusija p djûga, tetâpi ſeperti hamba p 'Elmesêh, ſambil berbowat kahendakh 'Allah deri pada mâta djîwa.

7. Sarâja dengan tjenderong hatimu deperhamba kabâwah mahâ Tûhan, dán tijâda kabâwah mânusija p:

8. Sedàng kâmu tâhu bahuw̄a bârang kabajikan, jang mâsing p ſa″awrang 'âkan berbow̄at garàng, 'ija 'âkan men̄anggong 'îtu djûga der̄i pada fihalh mahâ Tûhan, mâwu ſahâja, mâwu maredhejka.

9. Sjahdán hej Tuw̄an p, hendakhlah menjampejkan perkâra p 'îtu djûga kapada marika 'îtu dengan men̄inggalkan peng″amângan: ſedàng kâmu tâhu bahuw̄a lâgi Tûhan kâmu ſendîrij 'ada didálam ſawrga, dán bahuw̄a bârang peng″angkâtan mûka bûkan 'ada ſamanja.

10. Komedijen der̄i pada 'îtu, hej sûdâra p ku lâki p, hendakhlah kâmu djâdi perkâſja dengan berkat mahâ besàr Tûhan, dán dengan kakarâſan gahînja.

11. Hendakhlah kâmu meng″en̄âkan ſaganàp kalangkâpan sindjâta 'Allah, ſopâja kâmu ſampat berdírij melâwan ſegala penjimpângan 'Iblîs.

12. Kârana bahuw̄a tijâda 'ada pada kâmij pagumôlan lâwan dârah dán dâging, tetâpi lâwan ſegala panghuluw̄an, lâwan ſegala peng″awasâ″an, lâwan ſegala pen̄egàng dunjâ jang kalàm pada zâlam 'îni, lâwan ſegala 'arwâlh-jang djâhat didâlam 'âdara.

13. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu meng″en̄âkan ſaganàp kalangkâpan sindjâta 'Allah, ſopâja kâmu ſampat melâwan pada hârij jang djâhat, dán berdîrij tatàp, hâbis kâmu melakûkan ſegala ſaſawâtu,

14. Hendakhlāh kalālh kâmu berdírij tatàp, hâbis kâmu membâbat pinggang p mu dengan lhakhîlkhet, dán hâbis kâmu meng″en̄âkan djabàh zadâlet:

15. Dán hâbis kâmù berkâſutkan kâki p dengan kaſadijâ″an 'Indjîl ſalâmet.

16. Terlebèh der̄i pada ſakalijen 'îtu, hâbis kâmu meng″en̄âkan parîſej 'îmân, dengan jang mâna kâmu ſampat pâdamkan ſakalijen 'ânakh pânah ka″apî″an der̄i pada jang kapista 'îtu:

17. Maka hendakhlah kâmu meng″ambil katûpong chalâts, dán pedàng Rôlh, jang 'ada kalâm 'Allah:

18. Sambil minta dozâ dengan bâgej p permintâ″an dán bûdjokh p an pada ſakalijen wakhtu 'awleh Rôlh, dán berdjâga p kapada lhâl 'îtu djûga dengan ſegala djenis perkandjângan dán bûdjokh p an kârana ſakalijen walij:

19. Dán kârana 'âku, ſopâja kalâm 'itu dekarunjâkan padâku 'awleh membûka mûlutku dengan kaluwâſan hâti, 'âkan memazlûmkan rahasija 'Indjîl,

20. Jang kâranânja 'âku meng″ardjâkan kardja 'Utûſan, ſedàng 'âkù ken̄a rantej, ſopâja dâlam lhâl 'îtu 'âku meng″ûtjap dengan kaluwâſan, ſeperti pâtut 'âku meng″ûtjap.

21. 'Adapawn ſopâja lâgi kâmu 'îni dâpat meng″atahuw̄ij ſegala lhâl 'alhwâlku, bârang jang 'âku berbow̄at, bahuw̄a Tuchîkus sûdâra lâki p jang kekâſeh

dán châdim jang ſatija dâlam 'agama mahâ Tûhan 'îtu 'âkan memaʒlûmkan ſamowânja pada kâmu :

22. Jang 'âku ſudah menjûroh pergi kapada kâmu 'âkan makhtsûd 'îtu djûga, ſopâja kâmu dâpat meng'atahuwij ſegala hhâl 'alhwâl kâmij, dán ſopâja 'ija menghîborkan hâti kâmu.

23. Salâm 'adâlah kirânja pada ſegala sûdâra lâki p, dán muhhabet ſerta dengan 'îmân, deri pada 'Allah Bâpa, dán mahâ Tûhan Ӿîsâj 'Elmesêhh.

24. Niʒmat 'adâlah kirânja ſerta dengan ſakalijen 'awrang jang meng'asêhij Tûhan kâmij Ӿîsâj 'Elmesêhh dâtang kapada pangkat jang tijâda kabinasâ'an. 'Âmîn.

Tersûrat kapada 'awrang 'Efsûs dán terkirim deri pada Rawmâ 'awleh Tuchikus.

RISÂLET RASÛL PAWLUS KAPADA 'AWRANG FILIPIJ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus dán Timothijus, jang hamba p Ӿîsâj 'Elmesêhh, kapada ſakalijen walij dâlam 'agama 'Elmesêhh Ӿîsâj, jang 'ada di-Filipij, ſerta dengan ſegala 'Uskhuf dán Sjamâs:

2. 'Adâlah kirânja niʒmat pada kâmu dán ſalâm deri pada 'Allah Bâpa kâmij, dán mahâ Tûhan Ӿîsâj 'Elmesêhh.

3. 'Âku meng'ûtjap ſjukûr pada 'Ilahku, barapa p kâli 'âku meng'enang kâmu,

4. (Sambil minta doʒa dengan kaſukâ'an pada ſedekâla wakhtu, dâlam ſakalijen permintâ'anku kârana ſamowa kâmu,)

5. Deri kârana perſakutuwan kâmu kapada 'Indjîl, deri pada hârij jang pertâma ſampej ſakârang 'ini:

6. Sambil hârap perkâra 'îtu djûga, bahuwa Tûhan, jang ſudah memulâ'ij didâlam kâmu ſawâtu kardja jang bâjik, 'âkan mengganâpij 'îtu ſampej kapada hârij Ӿîsâj 'Elmesêhh:

7. Seperti 'ada betùl padâku ber'indah hhâl 'îni 'âkan ſamowa kâmu, ſebàb 'âku târoh didâlam hatíku, bahuwa kâmu 'îni, bâjik pada bulongguw p ku, bâjik pada ʒudzurku, dán pertogôhan 'Indjîl ſamowa kâmu 'ada berſakutuwan dengan niʒmetku.

8. Kârana 'Allah 'ada ſjaksîku, bagimâna 'âku rinduw dendam 'âkan kâmu ſakalijen dengan ſegala kapiluwan Ӿîsâj 'Elmesêhh.

9. Maka 'âku minta hhâl 'îni, ſopâja peng'asêhan kâmu mâkin lâma mâkin lebèh limpah pada pengakawan dán ſaſawâtu perasâ'an hâti ;

10. Sopâja kâmu mentjaw-

bâ″ij ſegal̄a mas″âlet, ſopâja kâmu 'ad̄a tûlus, dàn dengan tijâda memb̄erìj kaſontôhan, ſampej kapad̄a hârij 'Elmesêlh:

11. Sambil ber″îsij bow̄ah p xadâlet jang 'ad̄a 'awleh Xîsâj 'Elmesêlh 'âkan kamulijâ″an dàn pùdjijan 'Al̄lah.

12. 'Ad̄apawn 'âku mâwu kâmu meng″atahuw̄ij, hej sûdâra p lâki p, bahuw̄a ſegal̄a bârang jang telàh djâdi pad̄âku 'îtu terlebèh ſud̄ah berlâku 'âkan per″ontôngan 'Indjîl:

13. Kalakijen mak̄a ſegal̄a bulonggûku pad̄a lhâl 'Elmesêlh 'îtu ſud̄ah djâdi njâta dâlam ſaganàp 'îwân, dàn pad̄a ſakalijen 'awrang lâjin p:

14. Dàn terbânjakh 'awrang di″antâra ſegala sûdâra lâki p dâlam 'agam̄a mahâ Tûhan, jang ſud̄ah ber″awleh pangharâpan 'awleh bulongguw p ku, 'îtu mâkin lebèh barâni meng″ûtjap kalâm tijâda dengan tâkot.

15. Songgohpawn lâgi ſatengah 'awrang menchothbatkan 'Elmesêlh der̄i pad̄a kadangkejan dàn perbantâhan, tetâpi ſatengah 'awrang lâgi der̄i pad̄a perkenânan.

16. Songgohpawn 'awrang 'îtu menchabarkan 'Elmesêlh der̄i pad̄a perbantâhan, tijâda dengan tûlus, ſedàng deſangkânja membâwa kaſukâran padâku dâlam bulongguw p ku:

17. Tetâpi 'awrang 'îni der̄i pad̄a peng″asêhan, ſedàng dekatahuwînja bahuw̄a 'âku ſud̄ah tertâroh der̄i kârana xudzur 'Indjîl.

18. 'Ap̄âtah kalàkh? dàn hânja ſaſonggohnja bârang baḡimâna 'îtu djâdi, mâwu dengan ſatûdongnja, mâwu dengan ſabenarnja, 'Elmesêlh dechabarkan djûga: mak̄a pad̄a lhâl 'îtu 'âku ſuk̄a tjit̄a, behkan lâgi 'âku 'âkan ſuk̄a tjit̄a.

19. Kârana 'âku tâhu bahuw̄a lhâl 'îni 'âkan deperlakûkan baḡîku 'âkan chalâts 'awleh pem̄ohônan kâmu, dàn pen̄ulôngan Rôlh Xîsâj 'Elmesêlh,

20. Tûrut kanantijanku dengan tengâdoh dàn 'asâku, ſahingga pada bârang ſaperkâra tijâda 'âku 'âkan bermâluw: tetâpi dengan ſaganàp *kaluwâſan* hâti, ſeperti pad̄a ſedekâla wakhtu, baḡitu lâgi pad̄a ſakârang 'îni 'Elmesêlh 'âkan deperbeſarkan didâlam tûbohku, mâwu 'awleh kahidôpan, mâwu 'awleh kamati″àn.

21. Kârana baḡîku hîdop 'itûlah 'Elmesêlh, dàn mâti 'itûlah lâba.

22. Tetâpi kâluw p jang hîdop didâlam dâging 'îtu djûga 'ad̄a bergûna padâku, 'antah 'ap̄a 'âku 'âkan mem̄îleh tijâda kukatahuw̄ij.

23. Kârana 'âku de″âdjakh 'awleh kaduw̄a perkâra 'îni, ſedàng 'âku ber″ingin 'âkan de″awrejkan, dàn 'ad̄a ſerta dengan 'Elmesêlh: kârana 'itûlah terlebèh 'âmat bâjik:

24. Tetâpi jang tinggal didâlam dâging 'itûlah lebèh wâdjib 'awleh kârana kâmu.

25. Mak̄a dengan hârapku 'âku meng″atahuw̄ij lhâl 'îni

bahuwa 'âku 'âkan tinggal, dán lâma tinggal ſerta dengan ſamowa kâmu 'âkan per″ontôngan kâmu, dán kaſukâ″an 'îmân:

26. Sopâja penggâhan kâmu limpah dengan berkat 'Elmesêḥ Xîsâj 'âkan dâku, 'awleh kahadâpanku pûla kapada kâmu.

27. Sahâdja hendakhlah kâmu berdjâlan tjâra bejbas dengan ſaḥârosnja pada 'Indjil 'Elmesêḥ, ſopâja, bâjik 'âkú dâtang dán lîhat kâmu, bâjik 'âku 'ada ghâ″ib, 'âku dengar ſegala ḥâl 'aḥwâl kâmu, bahuwa kâmu berdîrij tatàp 'awleh ſawâtu djûga rôḥ, ſambil berlomba ϸ an dengan ſahâti kârana 'îmân 'Indjîl:

28 Dán bahuwa tijâda kâmu dekadjûtij pada bârang ſaperkâra 'awleh ſegala 'awrang jang melâwan: bârang jang ſonggohpawn pada marika 'îtu 'ada ſawâtu peñondjôkan chasâret, tetâpi pada kâmu ſawâtu peñondjôkan chalâts, 'îtupawn deri pada fiḥakh 'Allah.

29. Kârana pada kâmu telàh dekarunjâkan pada ḥâl 'Elmesêḥ, bûkan sâdja jang pertjâja 'âkan dija, tetâpi lâgi jang merasâ″ij ſangsâra kârana dija:

30. Sedàng kâmu berparàng ϸ an 'îtu djûga, ſabagimâna kâmu ſudah melihat 'ada didâlam 'âku, dán ſakârang kâmu meñengar 'ada didâlam 'âku.

FATSAL JANG KA II.

1. DJIkalaw kalàḥ 'ada bârang panghibûran pada ḥâl 'Elmesêḥ, djikalaw 'ada bârang penjapâ″an peng″asêhan, djikalaw 'ada bârang perſakutuwan Rôḥ, djikalaw 'ada bârang pîluw ϸ an dán sâjang ϸ an:

2. Maka hendakhlah kâmu mengganâpij kaſukâ″anku, ſopâja kâmu mentjita 'îtu djûga perkâra, ſambil mempunjâ″ij 'îtu djûga peng″asêhan, ſambil berſahâti, dán mentjita ſawâtu djûga perkâra.

3. Bârang ſawâtu perkâra djângan kâmu berbowat dengan perbantâhan, 'âtaw ḥormat jang sija ϸ, tetâpi 'awleh karindâhan hâti hendakhlah ſa″awrang kira ϸ kan ſa″awrang terlâku deri pada ſendirînja.

4. Saſa″awrang djângan menûdju kapada ḥâl ſendirînja, tetâpi ſaſa″awrang hendakhlah menûdju kapada ḥâl 'awrang lâjin ϸ.

5. Kârana 'îtu djûga tjita 'adâlah kirânja didálam kâmu, bârang jang ſudah 'ada lâgi didâlam 'Elmesêḥ Xîsâj:

6. Jang ſedàng didâlam rûpa 'Allah 'adànja, ſudah tijâda kîra ϸ kan rampâſan 'ada sâma târa dengan 'Allah:

7. Tetâpi ſudah meñijadâkan ſendirînja, ſedàng 'ija ſudah meng″ambil rûpa hamba, tatkâla 'ija djâdi dâlam kaſamâ″an mânusija ϸ:

8. Dán tatkâla 'ija ſudah kadapâtan dengan kalakuwan ſeperti mânusija, maka 'ija ſudah merindahkan ſendirinja, dán djâdi 'ija berbowat kabakhtî″aḥ ſahingga mawt, 'ija 'îtu mawt ṣalîb.

9. Sebàb 'îtu mak̄a 'All̄ah ſud̄ah meñinggîkan dij̄a terlúlu 'àmat, dán ſud̄ah mengᵞarunjâkan pad̄ânja ſawâtu nâma jang lebèh mulij̄a der̄i pad̄a ſakalijen nâma :

10. Sopâja dengan nâma Xîsáj terlîpat ſamow̄a lûtut ſegal̄a 'awrang jang didâlam ſawrga, dán jang diᵞâtas bûmi, dán jang dibâwah bûmi :

11. Dán ſopâja ſamow̄a lîdah 'ikhrârkan bahuw̄a Xîsáj 'Elmesêlh 'ad̄a mahâ Tûhan, 'âkan kamulijâᵞan 'All̄ah Bâpa.

12. Baḡìtu kalàkh, hej kekâſeh p ku, ſeperti pad̄a ſedekâla wakhtu kâmu ſud̄ah dengar p an, bûkan sâdja ſeperti dihad̄âpanku, tetâpi ſakárang lebèh pûla dibalâkangku, hendakhlah kâmu mengᵞardjâkan chalâts ſendirîmu dengán tâkot dán gomitàr.

13. Kârana 'All̄ah djûga 'ad̄a jang mengᵞardjâkan didâlam kâmu, bâjik jang menghendakhkan, bâjik jang mengᵞardjâkan, tûrut karidlâᵞannja.

14. Berbow̄atlah ſegal̄a ſaſawâtu tijâda dengan bersûngut p an dán berlâwan p an :

15. Sopâja kâmu 'ad̄a tijâda dengan bârang dâleh dán tûlus, jaxnij, 'ânakh p 'All̄ah jang tijâda bertjelâ ditengah p ſawâtu bangſa jang terbâlikh dán terpûtar : diᵞantâra sijâpa kâmu bertjahâja ſeperti penarângan p didâlam dunjâ :

16. Sambil mendjòndjong perkatâᵞan kahidôpan, 'âkan penggâhan bag̃ku dâtang kapada hârij 'Elmesêlh, bahuw̄a ſud̄ah tijâda 'âku berᵞusâha ſameñâ p, dán tijâda berlel̄àh ſameñâ p.

17. Behkan djik̄alaw lâgi 'âku deperſombahkàn 'âkan ſawâtu perſombâhan tjûtjor p an der̄i kärana perſombâhan, dán pendjawâtan 'imân kâmu, mak̄a 'âku ſuka tjit̄a, dán ſerta ſuk̄a tjit̄a dengan ſamòw̄a kâmu.

18. Mak̄a 'awleh kârana 'îtu djûga lhâl lâgi kâmu 'ini ſuk̄a tjit̄a, dán ſerta ſuk̄a tjit̄a dengan 'âku.

19. 'Ad̄apawn 'âku berᵞâſa dengan berkat mahâ Tûhan Xîsáj ſegaràh menjûroh Timothijus pergi kapada kâmu, ſopâja lâgi 'âku 'îni berhâti ſedàp, manakâla ſud̄ah hâbis kukatahuw̄ij ſegal̄a lhâl 'alhwâl kâmu :

20. Kârana ſèrtâku tijâda 'âd̄a bârang ſaᵞawrang jang sâma târa hatinja, jang dengan tûlusnja nanti tertjinta 'âkan ſegal̄a lhâl 'alhwâl kâmu.

21. Kârana ſakalij̄ennja mentjahârij bârang p jang pûnja ſendirînja, bûkan bârang p jang pûnja 'Elmesêlh Xîsáj.

22. Mak̄a kâmu mengᵞatahuw̄ij pentjawbâᵞannja, bahuw̄a ſeperti 'ânakh kapad̄a bapânja, 'ij̄a ſud̄ah deperh̄amba ſertâku 'âkan chothbat 'Indjîl.

23. 'Àku pawn kalàkh berᵞâſa menjûroh dija 'îni dengan ſabantar djûga, ſaſegaràh 'âku ſud̄ah hâbis mem̄arentahkan ſegala lhâl 'alhwâlku :

24. Tetâpi 'âku hârap dengan berkat mahâ besàr Tûhan,

bahuw̄a ’âku ſendîrij lâgi ’âkan dâtang lakàs.

25. Tetâpi ’âku ſud̄ah kîra p wâdjib menjûroh ’Epafrodîtus, sûdarâku lâki p, dán sâma peng″ardjâku, dán sâma pap̄arangku, hânja paſûrohmu, dán pendjâwat kakurânganku ’ìtu pergi kapad̄a kâmu:

26. Sedàng ’ija ’ad̄âlah rinduw dendam ’âkan ſamow̄a kâmu, dán balîſah rasânja terlâlu sângat, ſebàb kâmu ſud̄ahlah dengar, bahuw̄a ’ija ’ad̄âlah sâkit pâjah.

27. Mak̄a ſonggoh p ’ij̄a ſud̄ah ’ad̄a sâkit pâjah lâlu kamâti p an: tetâpi ’Allah ſud̄ah meng″asijânij dija: dán bûkan dija ’îtu sâdja, hânja lâgi ’âku ’îni ſopâja djângan ’âku ber″awleh kadukâ″an ’âtas kadukâ″an.

28. Sebàb ’ìtu mak̄a ’âku ſud̄ah menjûroh dija ’ìtu pergi mâkin terbângat, ſopâja, mâna kâmu melihat dija ’ìtu pûla, kâmu ſuk̄a tjit̄a, dán ’âku ’îni ’ada lûput der̄i pad̄a duk̄a tjit̄a.

29. Hendakhlah kalàkh kâmu menjambot dija ’ìtu dengan kârana mahâ Tûhan, dengan tijap p kaſukâ″an, dán ſegal̄a ’awrang jang ſabâgej ’ini hendakhlah kâmu permulija dija.

30. Kârana ſebàb pak̄ardjâ″an ’Elmesêḥ ſud̄ahlah ’ija menghampir ſampej kapad̄a mawt, dengan tijâda ’indahkan kahidôpannja, ſopâja depunohinja kakurângan pendjawâtanmu ’âkan dâku.

FATSAL JANG KA III.

1. KOmedijen der̄i pad̄a ’itu, hej sûdâra p ku lâki p, hendakhlah kâmu ſuka tjit̄a kapad̄a mahâ Tûhan. Bahuw̄a menjûrat perkâra p ’ìtu djûga kapad̄a kâmu tijâda ’ìtu sûkar padâku, tetâpi hâros djûga pad̄a kâmu.

2. Tilikhlah kâmu ’âkan ſegala ’andjing, tilikhlah kâmu ’âkan ſegal̄a peng″ardja jang djâhat, tilikhlah kâmu ’âkan chitânet jang sâlah.

3. Kârana kâmij ’îni ’ad̄a chitânet jang ſonggoh, kâmij jang berbow̄at ʒibâdet pad̄a ’Allah dengan Rôḥ, dán jang menggah pada ’Elmesêḥ Ʒîsàj, dán jang tijâda hârap pada dâging:

4. Djik̄alaw ſakâlipawn ’âku ſudah ber″awleh pangharâpan lâgi pad̄a dâging: djik̄alaw bârang ſa″awrang lâjin ſangka hârap pad̄a dâging, ’âku ’îni terlebèḥ:

5. Sa″awrang jang telàh dechatankan pad̄a hârij jang kadawlâpan, der̄i pad̄a ’atſal ’awrang Jiſrâ″ejl, der̄i pad̄a hulubangſa Benjamîn, ſa″awrang Ʒibrânij der̄i pad̄a ſegal̄a ’awrang Ʒibrânij, ſa″awrang Farîsij tûrut ʒâdet ſun̄et:

6. Sa″awrang penghambat djamâʒat tûrut katjemburuw̄an: mendjâdi ſa″awrang jang lûput der̄i pad̄a bârang dâleh, tûrut ʒadâlet jang ’ad̄a dâlam ſjariʒet Tawrât.

7. Tetâpi ſegal̄a bârang jang ’ad̄âlah lâba padâku, ’ìtu djûga

'âku ſudah kîra p kan karugijan 'awleh kârana 'Elmesêh.

8. Behkan ſonggoh p lâgi 'âku kîra p kan ſegala ſaſawâtu 'ada karugijan, 'awleh kârana kalebêhan mazrifet 'Elmesêh Xîsâj Tûbanku 'îtu: 'awleh kârana sijâpa 'âku ſudah keña karugijan 'âkan ſakalijennja 'îtu, dán ſudah kîra p kan dija 'îtu 'adatâhij djûga, ſopâja 'âku berlâba 'âkan 'Elmesêh,

9. Dán 'âku kadapâtan didâlamnja dengan tijâda berpûnja zadâletku, jang deri pada ſjarîzet Tawrât, hânja jang 'awleh ſjarîzet 'îmân 'âkan 'Elmesêh, jaznij, zadâlet jang deri pada 'Allah 'awleh 'îmân:

10. Sopâja 'âku meng'enàl dija 'îtu, dán kawâſa kabangkîtannja, dán perſakutuwan dengan ſegala perâſa ſangſarânja, mendjâdi ſarûpa dengan mawtnja:

11. Kâluw p bârang ſaperkâra 'âku dâpat ſampej kapada kabangkîtan 'awrang mâti p.

12. Bûkan bahuwa ſudah ſakârang 'âku pegàng 'îtu, 'âtaw ſudah ſakârang 'âku 'ada ſemporna: tetâpi 'âku berbûruw 'îtu, kâluw p lâgi 'âku dâpat berpegàng 'îtu, jang kâranânja lâgi 'âku ſudah taperpegàng 'awleh 'Elmesêh Xîsâj.

13. Hej sûdâra p lâki p, tijâda 'âku 'îni kîra p kan ſendirîku ſudah berpegàng 'îtu:

14. Tetâpi 'ada ſawâtu djûga perkâra, ſedàng 'âku lupâkan bârang jang dibalâkang, dán melandjur diriku kapada bârang jang dimûka, maka 'âku berbûruw menûdju ſasâran, 'âkan ber'awleh hiſnat dazwat 'Allah, jang ditinggij 'îtu 'awleh 'Elmesêh Xîsâj.

15. Barapa p kâmij kalàh 'ada ſemporna, hendakhlah kâmij mentjita hâl 'îni: dán djikalaw kâmu mentjita bârang 'apa tjâra lâjin, lâgi 'Allah 'âkan menjatâkan 'îtu djûga pada kâmu.

16. Tetâpi bârang kamâna kâmij ſudah ſampej, hendakhlah kâmij berdjâlan tûrut hânûn 'îtu djûga, hendakhlah kâmij mentjita perkâra 'îtu djûga.

17. Hendakhlah kâmu mendjâdi sâma peñûrutku, hej sûdâra p lâki p, dán tudjûlah kapada ſegala 'awrang jang berdjâlan ſabagîtu, ſeperti kâmu ſudah ber'awleh kâmij 'âkan telâdan.

18. Kârana bânjakh 'awrang berdjâlan tjâra lâjin, jang bânjakh kâli 'âku ſudah meng'atâkan pada kâmu, dán ſakârang lâgi 'âku meng'atâkan dengan tângisku, bahuwa marika 'îtu 'ada ſataruw p ſalib 'Elmesêh.

19. Jang kaſudâhannja 'ada kabinasâ'an, jang 'Ilahnja 'ada purutnja, dán jang kamulijâ'annja 'ada dengan kamaluwannja, jang meng'îra p ij ſegala hâl kabumi'an djûga.

20. Tetâpi djâlan kabejbâſan kâmij 'îtu berdîrij didâlam ſawrga, deri mâna lâgi kâmij menantîkan Muchalits, jaznij, mahâ Tûhan Xisâj 'Elmesêh:

21. Jang 'âkan menjâlinkan tûboh kâmij jang rindah, ſopâja 'îtu djâdi sarûpa dengan tûboh-

nja jang mulija, menûrut peng"ardjâ"an, jang 'awlehnja 'ija ſampat lâgi menaẓalokhkan ſamista ſakalijen kabâwah dirînja.

FATSAL JANG KA IV.

1. BAgîtu kalàkh hej, sûdâra p ku lâki p jang kekâſeh dàn tertjita, kaſukâ"anku dàn mâkotâku, hendakhlah kâmu berdîrij tatàp demikijen dengan berkat mahâ Tùhan, hej kekâſeh p.

2. 'Âku berìj 'ingat pada 'Ewodijâ, dàn 'âku berìj 'ingat pada Suntûchej, ſopâja 'ija mentjita ſawâtu djûga perkâra 'awleh kârana mahâ Tûhan.

3. Dàn 'âku minta lâgi padâmu, hej hindîku jang tûlus, tûlonglah pada ſegala parampuwan 'îni, jang ſudah berlomba p an ſertâku dâlam hhâl 'Indjîl, lâgi ſerta 'Iklejmejs dàn sâma peng"ardjâku lâjin p, jang nâma p nja kadapâtan didâlam kitâb hhajât.

4. Suka tjitâlah kâmu kapada mahâ Tûhan pada ſedekâla wakhtu: pûla 'âku berkâta, ſuka tjitâlah kâmu.

5. Kamurâhan kâmu 'adâlah kirânja njâta pada ſakalijen mânusija. Bahuwa mahâ besàr Tûhan 'ada hampir.

6. Djàngan kâmu bertjinta pada bârang ſaperkâra: tetâpi bejarlah ſegala permintâ"an kâmu pada ſegala ſaſawâtu, 'awleh ſombahjang dàn bûdjokh p an, ſerta dengan peng"ûtjap ſjukûr djâdi njâta kapada 'Allah.

7. Maka dâmej 'Allah, jang terlâku deri pada ſaſawâtu ẓakhal, 'îtu 'âkan meng'awâlij hâti kâmu dàn 'ângan p kâmu 'awleh 'Elmesêhh Xisâj.

8. Komedijen deri pada 'îtu, hej sûdâra p lâki p, ſegala ſaſawâtu jang 'ada benàr, ſegala ſaſawâtu jang 'indah, ſegala ſaſawâtu jang betùl, ſegala ſaſawâtu jang sûtjij, ſegala ſaſawâtu jang mânis, ſegala ſaſawâtu jang bâjik wartânja, djikalaw 'ada bârang kabidjîkan, dàn djikalaw 'ada bârang pudji"an, hendakhlah kâmu bitjarâkan ſegala perkâra 'îtu djûga.

9. Bârang jang lâgi kâmu ſudah bel"âdjar, dàn ſudah tarîma, dàn ſudah dengar, dàn ſudah lihat deri padâku, hendakhlah kâmu berlalûkan ſegala perkâra 'ìtu djûga: maka 'Allah jang pôhon ſalâmet 'îtu 'âkan 'ada ſerta dengan kâmu.

10. Maka 'âku ſudah ſuka tjita terlâlu 'âmat kapada mahâ Tûhan, bahuwa ſakârang pada kotika 'îni kâmu ſudah mendjagâkan per"ingâtan 'âkan dâku: 'âkan jang mâna lâgi kâmu ſudah ber"ingat, tetâpi ſenàng ſudah tijâda 'ada pada kâmu.

11. Bûkan bahuwa 'âku katâkan 'îni deri kârana kakurângan: kârana 'âku 'îni ſudah bel"âdjar berkhanâẓat dâlam hhâl, jang dâlamnja 'âku kadapâtan.

12. Kârana 'âku tâhu derindahkan, lâgi 'âku tâhu berkalimpâhan: ſakâli p dàn pada ſakalijen perkâra 'âku ſudah depel"âdjar, bâjik 'âkan djâdi kin-

njang, dán 'âkan berlâpar, bâjik 'âkan berkalimpâhan, dán 'âkan berkakurângan.

13. 'Âku ſampat ſegala ſaſawâtu 'awleh 'Elmesêh jang meng'awasâkan 'âku.

14. Dán hânja ſaſonggohnja kâmu ſudah berbowat bâjik, ſedàng kâmu ſudah berſakutuwan dengan kaſukâranku.

15. Maka lâgi kâmu 'îni meng'atahuwij, hej 'awrang Filipij, bahuwa pada permulâ'an chothbat 'Indjîl, tatkâla 'âku ſudah kaluwar deri pada Makhedawnijâ, bârang ſawâtu djamâʿat ſudah tijâda membahâgij 'apa ρ padâku 'âkan memberìj perkirâ'an belandja dán penarimâ'an, melâjinkan kâmu ſendîrij sâdja.

16. Kârana lâgi kâmu ſudah kîrim 'apa ρ ka-Thesalawnikej ſakâli dán duwa kâli 'âkan bârang gunâku.

17. Bûkan bahuwa 'âku mentjahârij bârang pemberìj, tetâpi 'âku mentjahârij bowah jang limpah 'âkan menjatâkan perkirâ'an kâmu.

18 Kârana 'âku ſudah ber'awleh ſamowa ganàp ρ 'itu, ſahingga 'âku berkalimpâhan: ſudah tjûkop padâku, ſedàng ſudah kutarima deri pada 'Epafroditus ſegala bârang jang terkirim 'awleh kâmu, ſa'awleh ρ ſawâtu bâwu harùm ρ an, ſawâtu perſombâhan jang khabûl, jang radlâ pada 'Allah.

19. Tetâpi 'Ilahku tûrut kakajâ'annja 'âkan memunôhij ſamowa kakurângan kâmu dengan kamulijâ'an 'awleh 'Elmesêh ʿÎsáj.

20. 'Adapawn bàgi 'Allah jang Bâpa kâmij 'adâlah kirânja kamulijâ'an deri pada kakàl ſampej kakàl. 'Âmîn.

21. Berilah ſalâm pada ſegala walìj dâlam 'agama 'Elmesêh ʿÎsáj. Segala sûdâra lâki ρ jang 'ada ſertâku 'itu memberìj ſalâm pada kâmu.

22. Sakalijen walìj memberìj ſalâm pada kâmu, dán terlebèh ſegala 'awrang 'îsij 'istâna Khajtſar.

23. Niʿmet Tûhan kâmij ʿÎsáj 'Elmesêh 'adâlah kirânja ſerta dengan kâmu ſakalijen. 'Âmîn.

Tersûrat kapada 'awrang Filipij dán terkîrim deri pada Rawmâ 'awleh 'Epafrodîtus.

RISÂLET RASÛL PAWLUS KAPADA 'AWRANG KOLOSAJ.

FATSAL JANG PERTAMA.

1. PAwlus ſa'awrang Rasûl Ƶîsâj 'Elmesêħ, 'awleh kahendakh 'Allah, dân Timothijus sûdâra lâki p 'itu,

2. Kapada ſegala walij p dân sûdâra p lâki p jang mû'min dâlam 'agama 'Elmesêħ, jang 'ada di-Koloſâj: 'adâlah kirânja niƶmat pada kâmu dân ſalâm deri pada 'Allah Bâpa kâmij, dân mahâ Tûhan Ƶisâj 'Elmesêħ.

3. Kâmij meng'ûtjap ſjukûr pada 'Allah jang Bâpa Tûhan kâmij Ƶîsâj 'Elmesêħ, ſambil minta doƶâ pada ſedekâla wakhtu kârana kâmu:

4. Sedâng kâmij ſudah dengar ħâl 'îmân kâmu 'âkan 'Elmesêħ Ƶîsâj, dân ħâl mulħabet, jang 'âkan ſakalijen walij:

5. 'Awleh kârana radjâ 'itu jang ſudah terſimpan bagi kâmu didâlam ſawrga, jang dihûlu kâmu ſudah menengar 'awleh perkatâ'an kabenâran, jaƶnij 'Indjîl:

6. Jang ſudah ſampej kapada kâmu, ſeperti lâgi 'ada pada ſaganâp dunjâ: maka 'itu 'ada berbowah, ſeperti lâgi di'antâra kâmu, deri pada hârij 'itu tatkâla kâmu ſudah menengar dân meng'enâl niƶmat 'Allah dengan ſabenarnja.

7. Seperti lâgi kâmu ſudah belâdjar deri pada 'Epafrâs ſâmâ hamba kâmij jang kekâſeh, jang 'ada châdim 'Elmesêħ jang ſatija kârana ħâl kâmu:

8. Jang lâgi ſudah mentjeriterâkan pada kâmij mulħabet kâmu 'awleh Rôħ.

9. Sebâb 'itu lâgi kâmij 'îni, deri pada hârij 'itu tatkâla kâmij ſudah dengar 'itu, tijâda berhenti deri pada berdoƶâ kârana kâmu, dân minta ſopâja kâmu deper'îsij dengan peng'enâlan kahendakhnja, pada ſaſawâtu ħikmet dân ƶakhal rôħânij:

10. Sopâja kâmu dâpat berdjâlan dengan ſahârosnja pada mahâ besâr Tûhan kapada ſaſawâtu kakenânan, ſambil berbowah p dengan ſegala djenis perbowâtan jang bâjik, dân bertambah p kapada peng'enâlan 'Allah:

11. Sambil dekawasâkan dengan ſaſawâtu kawâſa, tûrut kakarâſan kamulijâ'annja, kapada ſegala djenis katahânan dân kapandjângan hâti ſerta dengan kaſukâ'an:

12. Sambil meng'ûtjap ſjukûr pada Bâpa, jang ſudah memâtutkan kâmij 'âkan ber'awleh bahagijan pada pusâka ſegala walij didâlam terâng:

13. Jang ſudah membantoh kâmij deri dâlam peng'awasâ'an kalâm, dân ſudah berpindahkan kâmij kapada karadjâ'an 'Anakhnja jang kekâſeh.

14. Jang 'awlehnja kâmij ſu-

dah ber"awleh katubûſan deri kârana dârahnja, 'ija 'itu ka"ampônan ſegala dawſa.

15. Jang 'ada pata 'Allah jang tijâda kalihâtan, 'ija 'itu, 'ânakh jang sûlong di"antâra ſamowa machlûkh.

16. Kârana bahuwa ſamowa ſudah dedjadikan 'awlehnja, ſegala bârang jang pada ſegala lângit dán jang di"âtas bûmi, ſegala bârang jang kalihâtan dán jang tijâda kalihâtan, mâwu singgahsâna, mâwu patuwânan, mâwu panghuluwan, mâwu peng"awasâ"an: ſamowa 'itu ſudah dedjadikan 'awleh dija, dán kapada dija.

17. Makâ 'ija djûga 'ada dihûlu deri pada ſamowânja, dán ſamowânja berdîrij sâma p 'awlehnja djûga.

18. Dán 'ija djûga 'ada kapâla tûboh, jaʀnij djamâʀat, 'ija 'itu jang 'ada permulâ"an, jaʀnij, 'ânakh jang sûlong deri 'antâra 'awrang mâti p, ſopâja djâdi 'ija djûga memegang pangkat jang pertâma di"antâra ſakalijen 'awrang:

19. Kârana bahuwa 'Allah ſudah radlâ, ſopâja ſaganàp kapunôhan berdûdokh didâlamnja:

20. Dán ſopâja 'awlehnja 'îtu 'ija perdâmejkan ſamowânja dâtang kapadânja, hâbis 'ija berbowat dâmej 'awleh dârah tſalîbnja, 'awlehnja djûga, mâwu ſegala bârang jang di"âtas bûmi, mâwu ſegala bârang jang pada ſegala lângit.

21. Maka kâmu, jang dihûlu kâla 'adâlah 'awrang kaluwâran, dán ſatarûw p pada ʀakhal, 'awleh perbowâtan p jang djâhat, ſakârang lâgi ſudah deperdâmejkannja,

22. Pada tûboh dâgingnja, 'awleh mawt, 'âkan perdirîkan kâmu sûtjij dán tijâda bertjelâ dán tijâda dengan bârang dâleh dihadâpan dija:

23. Djikalaw djûga kâmu tinggal tatàp pada 'îmân, ſambil taper"âlas dán tapertogòh, dán tijâda tapergaràkh deri pada radjâ 'Indjîl, jang kâmu ſudah dengar, jang telàh dechothbatkan di"antâra ſakalijen machlûkh jang dibâwah lângit: jang 'âku 'îni Pawlus ſudah djâdi châdimnja.

24. 'Áku jang ſakârang ſuka tjita didâlam ſegala perasâ"an ſangſarâku kârana kâmu; dán pûla mengganâpij ſegala sîsa kaſukâran p 'Elmesêh didâlam dâgingku, kârana tûbohnja jang 'ada djamâʀat:

25. Jang 'âku 'îni ſudah djâdi châdimnja tûrut pemarentâhan 'Allah, jang telàh dekarunjâkan padâku dâtang kapada kâmu, 'âkan mengganâpij kalâm 'Allah:

26. Jaʀnij, rahasija 'îtu jang ſudah 'ada terbûni deri pada ſegala 'awal dunjâ dán deri pada ſegala bangſa, hânja ſakârang ſudah denjatâkan pada ſegala walînja,

27. Pada sijâpa 'Allah ſudah kahendâkij memaʀlûmkan, 'apa 'ada kakajâ"an kamulijâ"an rahaſija 'îni di"antâra CHalâjikh, jang 'ada 'Elmesêh di"antâra kâmu, radjâ kamulijâ"an 'îtu:

28. Jang kâmij 'ini menchabarkan, ſambil memberij natſihhet pada ſaſaʺawrang mânuſija, dán mengʺâdjar ſaſaʺawrang mânuſija dengan ſaſawâtu hhikmet, ſopâja kâmij perdirikan ſaſaʺawrang mânuſija 'itu ſemporna dâlam 'agama 'Elmeſêhh Xîsâj.

29. Kapada jang mâna lâgi 'âku berlelàh, ſambil berparàng p an tûrut pengʺardjâʺannja jang bakardja didâlam 'âku dengan khowat.

FATSAL JANG KA II.

1. KÂrana 'âku mâwu kâmu mengʺatahuwij ſabagimâna beſàr paparângan 'âku berparàng kârana kâmu, dán ſegala 'awrang jang di-Lâdokijâ, dán barapa p 'awrang ſudah tijâda melihat mukâku didâlam dâging:

2. Sopâja hâti marîka 'itu dehiborkan, ſambil 'ija terbûbong 'awleh mulhhabet, 'itupawn 'âkan ſamowa kakajâʺan jakhhîn deri pada xakhhal kapada pengʺenâlan rahaſija 'Allah jang Bâpa dán 'Elmeſêhh:

3. Dâlam ſijâpa ſamowa benda hhikmet dán maxrifet 'ada terbûni.

4. 'Adapawn 'âku katâkan 'ini, ſopâja djângan bârang ſaʺawrang perdajâkan kâmu dengan bôhong 'awleh perkatâʺan jang bûdjokh p.

5. Kâranadjikalaw ſakâlipawn 'âku 'ada ghâʺib dengan dâging, 'ada djûga 'âku hhâdhir pada kâmu dengan njâwa, ſambil luka tjita dán melihat pengʺatôran kâmu, dán pertatâpan 'îmân kâmu 'âkan 'Elmeſêhh.

6. Bagimâna kalàkh kâmu ſudah menjambot 'Elmeſêhh Xîsâj mahâ Tûhan 'itu, bagitu djûga hendakhlah kâmu berdjâlan tûrut dija:

7. Sambil berʺâkar dán taperʺûſah diʺâtasnja, dán tapertogòh didâlam 'îmân, ſeperti kâmu ſudah tapelʺâdjar, ſambil berlimpah didâlamnja dengan pengʺûtjap ſjukûr.

8. 'Ingatlah kâmu, djângan bârang ſaʺawrang 'ada membâwa kâmu 'âkan rampâſan 'awleh Filſafat, dán pembintjahâʺan jang ſija p, tûrut xâdet mânuſija p, tûrut ſegala pengʺadjiʺan xâlam, dán bûkan tûrut 'Elmeſêhh:

9. Kârana bahuwa didâlamnja dêdokh ſaganàp kapunôhan 'Ilahijet ſakîra p wudjûdnja:

10. Dán kâmu 'ada terlangkap didâlam dija 'itu, jang 'ada kapâla ſakalijen panghuluwan dán pengʺawaſâʺan:

11. Didâlam ſijâpa lâgi kâmu ſudah dechatankan dengan chitânet jang tijâda delakûkan dengan tângan p, 'awleh penanggâlan tûboh dawſa p dâging, dengan chitânet 'Elmeſêhh.

12. Sedàng kâmu ſudah tertânam ſertânja 'awleh permandijan, dengan jang mâna lâgi kâmu ſudah debangkitkan ſertânja 'awleh 'imân pengʺardjâʺan 'Allah, jang ſudah membangkitkan dija deri 'antâra 'awrang mâti p.

13. Maka kâmu, jang 'adâlah mâti 'awleh perſalâhan p, dán 'awleh kûlop dâgingmu, 'ija ſudah menghîdopkan ſertânja, ſambil mengʿampônij ſamowa perſalâhan pada kâmu:

14. Satelàh ſudah dehâpuskannja sûrat hûtang jang lâwan kâmij, jang berdîrij dâlam 'ondang p, jang pada bârang ſaperkâra, 'adâlah 'ichtilâf dengan kâmij, maka 'ija ſudah mengʿambil bowang 'itu, ſatelàh ſudah depakûkannja 'îtu pada tſalib:

15. Dán ſatelàh ſudah detanggalkannja sindjâta ſegala panghuluwan dán pengʿawasâʿan, maka 'ija ſudah matzlatkan dijanjâta p, ſambil berʿawleh 'upatjâra kamenângan 'âtas marika 'îtu 'awleh tſalîb 'itu.

16. Djângan kalàkh bârang ſaʿawrang bapersâlahkan kâmu derî kârana makânan, 'âtaw deri kârana minôman, 'âtaw deri kârana lhâl mâſa râja, 'âtaw bûlan bahâru, 'âtaw ſabtu p:

17. Bârang jang 'ada bâjang ſegala perkâra jang nantidâtang, tetâpi tûboh 'îtu 'Elmesêlh 'ampûnja.

18. Djângan kalàkh bârang ſaʿawrang sijâsat 'âtas kâmu dengan kahendâkij 'âkan karindâhan hâti dán kabaktîʿan pada Meláʿikat p, ſambil bertjâkap ſegala bârang jang ſudah tijâda delîhatnja, ſedàng ſamenâ p 'ija djâdi djumâwa 'awleh zakhal dâgingnja:

19. Dán ſedàng ſudah tijâda 'ija berpegàng kapâla, deri pada sijâpa ſaganàp tûboh, 'awleh ſegala djenis paſimpôlan dán pengʿikâtan terpejâra dán terhûbong sâma p, 'îtu bertambah p kapada penambâhan 'Allah.

20. Djikalaw kalàkh kâmu ſudah mâti ſerta dengan 'Elmesêlh lepàs derî pada ſegala pengʿadjîʿan zâlam, mengʿapa kamu kena mowâtan 'ondang p, ſaʿawleh p kâmu 'ada hîdop didâlam dunjâ?

21. Jaznij, djângan 'angkaw mendjâbat, djângan 'angkaw merâſa, djângan 'angkaw merâba:

22. Jang ſamowânja dâtang kapada karusâkan tertjerna 'awleh pakejan, tûrut ſegala penjurôhan dán pengʿadjâran mânusija p:

23. Bârang jang ſamowânja ſonggohpawn 'ada berʿawleh rûpa hikmet dengan kabaktîʿan 'âtas ſangka ſendirînja, dán dengan karindâhan hâti, dán dengan tijâda kaſajângan tûboh, tetâpi jang bûkan 'ada dengan bârang pengharôʿan, hânja 'âkan kakinnjângan dâging djûga.

FATSAL JANG KA III.

1. DJikalaw kalàkh kâmu ſudah debangkitkan ſerta dengan 'Elmesêlh, maka hendakhlah kâmu mentjahârij ſegala bârang jang ditinggij, dimâna 'Elmesêlh 'ada dûdokh pada tângan kânan 'Allah:

2. Bitjarâkanlah ſegala bârang jang ditinggij, djângan ſegala bârang jang diʿâtas bûmi.

3. Kârana kâmu ſudah mâti,

dán kahidôpan kâmu 'ada terbûni ſerta dengan 'Elmesêkh ſâma 'Allah.

4. 'Adapawn manakâla kalàkh Elmesêkh, jang 'ada kahidôpan kâmij, 'itu 'âkan hâbis denjatâkan, tatkâla 'itu lâgi kâmu 'ini 'âkan denjatâkan ſertânja didâlam kamulijâʿan.

5. Hendakhlah kalàkh kâmu mematîkan ſegala 'anggawtâmu jang 'ada diʿâtas bûmi, jaznij, paſondâlan, katjamâran garàkhp an jang hina, kaʿinginan jang djâhat, dán kikiran, jang 'ada penjombâhan berhâla p:

6. 'Awleh kârana ſegala jang mâna dâtang morka 'Allah kaʿâtas ſegala 'ânakh p kadurhakâʿan:

7. Tûrut ſegala jang mâna lâgi kâmu 'ini dihûlu kâla ſudah berdjâlan, tatkâla kâmu ſudah hidop melakûkan dija 'itu.

8. Tetâpi ſakârang hendakhlah lâgi kâmu 'ini menanggalkan ſakalijennja 'ini, jaznij, kaʿamarâhan, kagusâran, kadjahâtan, permakejan, perkatâʿan kidjij jang kaluwar deri dâlam mûlut kâmu.

9. Djângan kâmu berdusta ſaʿawrang kapada ſaʿawrang, ſedàng kâmu ſudah menanggalkan parângij mânusija jang lâma ſerta dengan ſegala perbowâtannja:

10. Dán kâmu ſudah mengʿenâkan parângij mânusija jang bahâru, jang debaharuwij dâtang kapada pengʿenâlan, 'âtas rûpa Tûhan jang ſudah mendjadikan dija 'itu:

11. Dimâna tijâda berſalâhan ſaʿawrang Jûnânij dán Jehûdij, ſaʿawrang jang pûnja chitânet dán kûlop, ſaʿawrang Barbar dán Tâtar, ſaʿawrang ſahâja dán maredhejka: tetâpi 'Elmesêkh 'ada ſamowa, 'itupawn dâlam ſamowânja.

12. Sebàb 'itu hendakhlah kâmu, ſaʿawleh p 'awrang mutsthafáj 'Allah, walij, dán khabîb, 'itu mengʿenâkan perìj ſegala kapiluwan penjajângan, kamurâhan, karindâhan hâti, kadjinâkan hâti, kapandjângan hâti:

13. Sambil mendirìta ſaʿawrang 'âkan ſaʿawrang, dán mengʿampônij ſaʿawrang pada ſaʿawrang, djikalaw pada ſaʿawrang 'ada bârang dâleh 'âtas ſaʿawrang: ſeperti lâgi 'Elmesêkh ſudah mengʿampônij pada kâmu, bagîtu hendakhlah lâgi kâmu 'ini berbowat.

14. Maka terlebèh deri pada ſakalijen 'ini hendakhlah kâmu mengʿenâkan perìj pengʿasêhan, jang 'ada pengʿikat kaſempornâʿan.

15. Maka dâmej 'Allah pegàng kirânja parentah didâlam hâti kâmu, kapada jang mâna lâgi kâmu ſudah terdozâ mendjâdi ſawâtu djûga tûboh: dán hendakhlah kâmu 'ada ſjakûr.

16. Kalâm 'Elmesêkh berdûdoh kirânja didâlam kâmu limpah p dengan ſaſawâtu khikmet: ſambil mengʿâdjar dán memberìj natsikhet ſaʿawrang 'antâra ſaʿawrang, dengan Mazmûr p, dán takhlîl p, dán kidong p rôkhânij, ſurâja menjânji dengan râmeh p

didâlam hâti kâmu bagi mahâ besàr Tûhan.

17. Dàn bârang ſaſawâtu jang kâmu berbow̄at garàng dengan kâta 'âtaw dengan kardja, hendakhlah kâmu berbow̄at ſakalijen 'îtu dengan nâma mahâ Tûhan Ȥîsâj, ſambil meng″ûtjap ſjukûr bagi 'Allah jang Bâpa 'awleh dija 'îtu.

18. Hej bîni ꝑ, hendakhlah kâmu taȥalokhkan dirîmu pada ſuwâmij ꝑ mu jang châts, ſeperti pâtùt pada 'agama mahâ Tûhan."

19. Hej ſegala ſuwâmij, hendakhlah kâmu meng″asêhij bîni ꝑ mu, dàn djângan berpadàs hatîmu 'âtas marîka 'îtu.

20. Hej 'ânakh ꝑ, hendakhlah kâmu dengar ꝑ an 'âkan 'îbuw bapâmu dâlam ſamowânja: kârana bahuw̄a 'itu djûga 'ada khabûl pada mahâ besàr Tûhan.

21. Hej bâpa ꝑ, djângan kâmu mengusârij 'ânakh ꝑ mu, ſopâja djângan marîka 'îtu hilang hâti.

22. Hej ſahâja ꝑ, hendakhlah kâmu dengar ꝑ an dâlam ſamowânja 'âkan Tuw̄an ꝑ mu pada perìj dâging, djângan dengan perhambâ″an dihadâpan mâta ꝑ, ſeperti 'awrang jang berkenàn pada mânusija ꝑ djûga, tetâpi dengân katulûsan hâti kâmu, ſambil tâkot 'âkan 'Allah.

23. Dàn bârang ſaſawâtu jang kâmu berbow̄at garàng, hendakhlah kâmu meng″ardjâkan 'îtu deri pada mâta djîwa, ſa″awleh ꝑ bagi mahâ Tûhan, dàn bûkan bagi mânusija ꝑ :

24. Sedàng kâmu tâhu bahuw̄a kâmu 'âkan tarîma deri pada fihakh mahâ Tûhan kabalâſan pusâka: kârana kâmu deperhamba kabâwah mahâ Tûhan 'Elmesêḥ.

25. Tetâpi sijâpa jang berbow̄at 'anjâja, 'ija 'âkan menanggong 'anjâja 'itu jang telàh debow̄atnja: kârana bûkan 'ada bârang peng″angkâtan mûka.

FATSAL JANG KA IV.

1. HEj Tuw̄an ꝑ, hendakhlah kâmu menjampejkan lhakh dàn 'intsâf kapada ſahâja ꝑ mu, ſedàng kâmu tâhu bahuw̄a lâgi pada kâmu 'îni 'ada ſawâtu Tûhan didâlam ſawrga.

2. Hendakhlah kâmu kakâlij pada ſombahjang, dàn berdjâga ꝑ kapada lhâl 'itu djûga dengan peng″ûtjap ſjukûr :

3. Sambil minta doȥâ ſabâgejnja lâgi kârana kâmij, ſopâja 'Allah membûka pada kâmij pintu kalâm, 'âkan meng″ûtjap rahasija 'Elmesêḥ, 'awleh kârana jang mâna lâgi 'âku ſudah terbulongguw :

4. Sopâja 'âku menjatâkan 'îtu djûga, ſeperti hâros 'âku meng″ûtjap.

5. Hendakhlah kâmu berdjâlan dengan kabidjâkan di″antâra ſegala 'awrang jang 'ada diluw̄ar, ſambil râdjin ꝑ berbilìj ꝑ an wakhtu.

6. Perkatâ″an kâmu 'ada kirânja pada ſedekâla wakhtu dengan niȥmet, tapertjikh deng-

an gâram, ſopâja kâmu dâpat tâhu bagimâna hâros kâmu memberij djawâb pada mâsing p ſa'awrang.

7. Samôwa hhâl 'ahhwâlku 'âkan demazlûmkan pada kâmu 'awleh Tuchikus sûdâra-lâki p jang kekâſeh, dân châdim jang ſatija, dân sâma hamba dâlam 'agama mahâ Tûhan:

8. Jang 'âku ſudah menjûroh pergi kapada kâmu 'âkan makhtsûd 'itu djûga, ſopâja dekatahuwinja ſegala hhâl 'ahhwâl kâmu, dân dehîborkannja hâti kâmu:

9. Serta dengan 'Onejsimus sûdâra lâki p jang ſatija dân jang kekâſeh, jang 'ada deri pada khawm kâmu, marika 'itu 'âkan memazlûmkan pada kâmu ſegala ſaſawâtu bagimâna 'ada diſini.

10. 'Aristarchus ſapandjarâku 'itu memberij ſalâm pada kâmu, lâgi Markhus jang kamunâkan Barnabâ, 'âkan sijâpa kâmu ſudah tarîma bârang pasàn: djikalaw 'ija dâtang kapada kâmu, hendakhlah kâmu menjambot dija:

11. Lâgi Jeſhûz jang terſebùt Justus, jang ſamowânja 'ada deri pada 'awrang jang pûnja chitânet: marika 'ini sâdja 'ada sâma peng'ardjâku pada chothbat karadjâ'an 'Allah, jang ſudah 'ada 'âkan panghibôran padâku.

12. 'Epafrâs memberij salâm pada kâmu, jang 'ada deri pada khawm kâmu, ſawâtu hamba 'Emesêlh, jang pada ſedekâla wakhtu baliſah rasânja kârana kâmu dâlam bâgej p ſombahjang, ſopâja kâmu berdîrij dengan kalakuwan ſemporna, dân terlangkap pada ſaſawâtu kahendakh 'Allah.

13. Kârana 'âku memberij ſhaksi padânja, bahuwa 'ada padânja bânjakh 'usâha kârana kâmu, dân ſegala 'awrang jang 'ada di-Lâdokijâ, dân ſegala 'awrang jang 'ada di-Hîrâpolis.

14. Lûkhâ memberij ſalâm pada kâmu, thabîb 'itu jang kekâſeh, lâgi Dejmâs.

15. Berîlah ſalâm pada ſegala sûdâra lâki p jang 'ada di-Lâdokijâ, dân pada Numfâs, dân pada djamâzat jang 'ada didâlam rûmahnja.

16. Dân manakâla risâlet 'îni 'âkan hâbis debâtja 'awleh kâmu, maka hendakhlah kâmu 'ingat, ſopâja 'itu lâgi dibâtja didâlam djamâzat 'awrang Lâdokijâ: dân ſopâja lâgi kâmu 'îni membâtja risâlet 'îtu jang terkîrim deri pada Lâdokijâ.

17. Dân katâkanlah pada 'Archipus: 'ingatlah 'âkan pendjawâtan jang 'angkaw ſudah mendjondjong dengan berkat mahâ Tûhan, ſopâja 'angkaw mengganâpij dija 'itu.

18. Salâm Pawlus dengan bakàs-tângan diriku. Terkenanglah kâmu 'âkan bulongguw p ku. 'Adâlah kirânja nizmat ſerta kâmu. 'Âmîn.

Tersûrat kapada 'awrang 'Koloſàj dân terkirim deri pada Rawmâ 'awleh Tûchikus dân 'Onejsîmus.

RÌSÂLET RASÛL PAWLUS JANG PERTÂMA KAPAD̄A 'AWRANG THES̄ALAWNÎKEJ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus dán Silwânus dán Timothijus 'kapad̄a djamâxat 'awrang THeſalawnîkej, jang 'ikhrâr 'âkan 'Allah Bâpa, dán mahâ Tûhan Xîsáj 'Elmesêḥ : 'adâlah kirânja nixmat pad̄a kâmu dán ſalâm der̄i pad̄a 'Allah Bâpa kâmij, dán mahâ Tûhan Xîsáj 'Elmesêḥ.

2. Kâmij meng'ûtjap ſjukûr baḡi 'Allah pad̄a ſedekâla wakhtu kârana kâmu ſakalijen, ſambil membow̄at perſebûtan kâmu didâlam ſegala minta doxâ kâmij:

3. Sarâja ber'ingat tijâda dengan kaputûſan 'âkan pakardjâ'an 'imân kâmu, dán kalelâhan muḥab̄et, dán katahânan radjâ 'âkan Tûhan kâmij Xîsáj 'Elmesêḥ, dihadâpan 'Allah jang Bâpa kâmij :

4. Sedàng, hej sûdâra ρ lâki ρ jang kekâſeh, kâmij meng'atahuw̄ij 'itsthifáj kâmu der̄i pad̄a fiḥakh 'Allah :

5. Kârana chothbat 'Indjîl kâmij ſud̄ah ſampej kapad̄a kâmu tijâda 'awleh perkatâ'an sâdja, tetâpi lâgi 'awleh khow̄at; dán 'awleh Rôḥu-'lkhudus, dán 'awleh bânjakh jakhîn : ſeperti kâmu tâhu baḡimâna kâmij ſud̄ah 'ad̄a di'antâra kâmu gûna kâmu.

6. Dán kâmu ſud̄ah djâdi pen̄ûrut kâmij, dán pen̄ûrut mahâ Tûhan, ſedàng kâmu ſud̄ah menjambot kalâm 'ìtu dâlam bânjakh kaſukâran, dengan kaſukâ'an der̄i pad̄a Rôḥu-'lkhudus :

7. Sahingga mak̄a kâmu ſud̄ah djâdi telâdan ρ pad̄a ſakalijen 'awrang mû'min di-Makhedawnijâ dán di-'Achâjâ.

8. Kârana der̄i pad̄a fiḥakh kâmu kalâm mahâ Tûhan ſud̄ah kadengâran bunjînja, bûkan sâdja di-Makhedawnijâ dán di-'Achâjâ, tetâpi lâgi 'îmân kâmu jang men̄ûdju kapad̄a 'Allah 'ìtu ſud̄ah kaluw̄ar kapad̄a ſamow̄a tampat, ſahingga mak̄a tijâda kâmij ber'ûſah meng'atâkan bârang 'ap̄a der̄i pad̄ânja 'ìtu.

9. Kârana marîka 'ìtu ſendîrij berchabarkan 'âkan kâmij ſabaḡimâna kamasôkan kâmij ſud̄ah ber'awleh kapad̄a kâmu, dán butap̄a kâmu ſud̄ah detawbatkan kapad̄a 'Allah der̄i pad̄a berhâla ρ, 'âkan deperhamba kabâwah 'Allah jang hîdop dán jang benàr :

10. Dán 'âkan men̄antikan 'Ânakhnja lâki ρ dâtang der̄i dâlam ſawrga, jang telàh debangkitkannja der̄i 'antâra 'awrang mâti ρ, jaxnij Xîsáj, jang melep̄askan kâmij der̄i pad̄a morka jang nanti dâtang.

FATSAL JANG KA II.

1. KÂrana kâmu ſendirij, hej sûdâra ρ lâki ρ, meng'a-

tahuw̄ij kamasôkan kâmij kapad̄a kâmu, bahuw̄a ſud̄ah tijâda 'ad̄a 'itu sija p :

2. Tetâpi djik̄alaw ſakâlipawn d̄ihûlu kâmij ſud̄ah merasâʺij ſangsâra dán ken̄a katjelâʺan di-Filip̄ij, ſeperti kâmu mengʺatahuw̄ij, mak̄a kâmij djûga ſud̄ah membarâni p kan dîrij kâmij dengan berkat 'Ilah kâmij, 'âkan mengʺûtjap 'Indjîl 'All̄ah kapad̄a kâmu, dâlam balîſah bânjakh.

3. Kârana natsilhet kâmij ſud̄ah tijâda terbit der̄i pad̄a perſasâtan, dán tijâda der̄i pad̄a katjamâran, dán tijâda dengan pembohôngan :

4 Tetâpi ſeperti kâmij ſud̄ah dekîra p 'awleh 'All̄ah pâtut 'âkan 'Indjîl 'itu depertâroh pad̄a kâmij. baḡitu kâmij mengʺûtjap, bûkan ſaʺawleh p kâmij berkenàn pad̄a mânusija p, hânja pad̄a 'All̄ah jang mentjawba hâti kâmij.

5. Kârana tijâda pen̄ah kâmij bejâſa pâkej perkatâʺan tjombuw̄an, ſeperti kâmu mengʺatahuw̄ij, dán tijâda pâkej bârang tûdong kikîran : 'All̄ah djûga ſjaksi.

6. Dán tijâda mentjahârij lhormat der̄i 'antâra mânusij̄a p, tijâda der̄i pad̄a kâmu, dán tijâda der̄i pada 'awrang lâjin p : welâkin kâmij bawleh tondjokh bârang hajbat, ſeperti Rasûl p 'Elmesîlh :

7. Tetâpi kâmij ſud̄ah 'ada mânis lombot ditengah p kâmu, ſeperti manakâla ſaʺawrang pengʺâſoh parampuw̄an mengʺûlit 'ânakh p nja :

8. Baḡitu, ſedàng kâmij 'ad̄a ȥiſjikh 'âkan kâmu, mak̄a kâmij ſud̄ah sûdij membahâgij pad̄a kâmu, bûkan sâdja 'Indjîl 'All̄ah, hânja lâgi djîwa kâmij ſendírij, ſebàb kâmu ſud̄ah djâdi terkâſeh baḡi kâm̄ij.

9. Kârana kâmu mengʺenàng, hej sûdâra p lâki p, 'âkan kalelâhan dán kaſusâhan kâmij : kârana, ſedàng kâmij pad̄a mâlam dán sijang ſud̄ah bak̄ardja, ſopâja djângan kâmij memberìj sûkar pad̄a bârang ſaʺawrang der̄i pad̄a kâmu, kâmij ſud̄ah berchothbatkan 'Indjîl 'All̄ah kapad̄a kâmu.

10. Kâmu 'ad̄a ſjaksi, lâgi 'All̄ah, baḡimâna kalakuw̄an kâmij ſûd̄ah 'ada sûtjij, dán ȥâdil, dán tijâda dengan bârang dâlih baḡi kâmu jang berʺîmân:

11. Seperti kâmu mengʺatahuw̄ij baḡimâna 'âkan mâsing p ſaʺawrang der̄i pad̄a kâmu, ſaperìj bâpa 'âkan 'ânakh p nja, 'adâlah kâmij natsilhetkan dán menghiborkan kâmu,

12. Dán 'ad̄âlah memberìj kaſjaksíʺan 'âkan kâmu berdjâlan dengan ſahârosnja pad̄a 'All̄ah, jang mendoȥâ kâmu dâtang, kapad̄a karadjâʺan dán kamulijâʺannja.

13. Sebăb 'itu lâgi kâmij 'îni mengʺûtjap ſjukûr pad̄a 'Allah tijâda dengan kaputûʺan, bahuw̄a, tatkâla kâmu ſud̄ah tarîma perkatâʺan 'All̄ah jang terdengar der̄i pad̄a kâmij, kâmu ſud̄ah menj-

ambot 'îtu, bûkan 'âkan perkatâ″an mânusija p, tetâpi (ſeperti 'adânja dengan ſabenarnja,) 'âkan perkatâ″an 'All̄ah, jang lâgi bak̄ardja didâlam kâmu jang ber″îmân.

14. Kârana kâmu, hej sûdâra p lâki p, ſud̄ah djâdi pen̄ûrut ſegal̄a djamâzat 'All̄ah, jang 'ad̄a ditânah Jehûdâ, dâlam 'agam̄a 'Elmesêlh Xîsâj: ſedang lâgi kâmu 'îni ſud̄ah mer̄asâ″ij ſangsâra 'îtu djûga der̄i pad̄a ſegala 'awrang ſabangſa dengan kâmu ſendirij, ſeperti lâgi marîka 'îtu der̄i pada ſegal̄a 'awrang Jehûdij:

15. Jang lâgi ſudah membûnoh mahâ Tûhan Xîsâj, dán Nabîj p ſendirînja; dán ſud̄ah mengh̄ambat kâmij, dán ſud̄ah tijâda berkenân pad̄a 'All̄ah, dán melâwan ſakalijen mânusija:

16. Jang ſud̄ah men̄agahkan kâmij der̄i pada berkâta p kapad̄a CHalâjikh, ſopâja 'ija dâpat ber″awleh chalâts, 'âkan mengganâpij dawſa p nja pad̄a ſedekâla wakhtu. Mak̄a tûlah ſud̄ah berlâku ka″âtas marîka 'îtu ſampej kapad̄a tam̄at.

17. Tetâpi, hej sûdâra p lâki p, ſedang kâmij 'îni ſud̄ah ter̄abût der̄i pad̄a kâmu 'âkan ſakotîka djûga lamânja, dengan mûk̄a, bûkan dengan hâti, mak̄a kâmij ſud̄ah mer̄âdjinkan dîrij kâmij dengan mâkin limpahnja 'âkan melihat mûka kâmu dengan ka″ingînan jang besàr.

18. Sebàb 'îtu kâmij ſud̄ah kahendâkij dâtang kapada kâmu (ſahâdja 'âku 'îni Pawlus) hârang ſakâli dán duw̄a kâli, hânja SJejthân ſud̄ah men̄ahânij kâmij:

19. Kârana sijâpa garângan 'ad̄a 'âſa, 'âtaw kaſukâ″an, 'âtaw mâkota penggâhan kâmij? bûkankah lâgi kâmu 'îni 'ad̄a dija 'îtu dihadâpan Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêlh pad̄a mâſa kadatângannja?

20. Kârana kâmu 'ad̄a kamulijâ″an, dán kaſukâ″an kâmij.

FATSAL JANG KA III.

1. SEbàb 'îtu ſedang kâmij ſud̄ah tijâda ſampat mendirîta ka″ingînan 'îni lebèh lâm̄a, mak̄a kâmij ſud̄ah sûdij tinggal ſendîrij sâdja di-″Athejnâ:

2. Dán kâmij ſud̄ah menjûroh Timothijus sûdâra lâki p kâmij, dán châdim 'Allah, dán sâma peng″ardja kâmij dâlam chothbat 'Indjîl 'Elmesêlh, pergi 'âkan men̄atapkan kâmu, dán natsihetkan kâmu 'âkan hhâl 'îmân kâmu:

3. 'Âgar ſopâja djângan bârang ſa″awrang tergôjang didâlam ſegal̄a kaſukâran 'îni. Kârana kâmu ſendîrij tâhu, bahuw̄a kâmij ſud̄ah tertantu 'âkan hhâl 'îni djûga.

4. Kârana lâgi tatkâla kâmij 'ad̄âlah ſerta kâmu, mak̄a dihûlu kâmij ſudah katâkan pad̄a kâmu, bahuw̄a kâmij nanti ken̄a kaſukâran, ſeperti lâgi ſud̄ah djâdi, dán kâmu tâhu 'îtu.

5. Sebàb 'îtu ſedang lâgi 'âku 'îni tijâda ſampat mendirîta ka″-

ingînan 'îni lebèh lâma, mak̄a 'âku ſud̄ah menjûroh dija 'îtu pergi kapad̄a kâmu 'âkan meng″enãl 'îmân kâmu: kâluw p mud̄ah p an pentjawba ſud̄ah mentjawbâ″ij kâmu, dán kalelâhan kâmij ſud̄ah djâdi 'âkan kasija p an.

6. Tetâpi tatkâla Timothijus bahâru p ſud̄ah dâtang kapad̄a kâmij der̄i pad̄a kâmu, dán ſud̄ah menchabarkan pad̄a kâmij 'îmân dán mulhabet kâmu, dán bahuw̄a pada ſedekâla wakhtu kâmu ber″îngat p an jang bâjik 'âkan kâmij, ſambil rinduw dendam melihat 'âkan kâmij, ſeperti lâgi kâmij 'âkan kâmu:

7. Sebàb 'îtu mak̄a kâmij ſud̄ah dehiborkan der̄i kârana kâmu, hej sûdâra p lâki p, didâlam ſakalijen kaſukâran, dán kaſusâhan kâmij, 'awleh 'îmân kâmu:

8. Kârana ſakârang kâmij hîdop, djik̄alaw kâmu 'îni berdîrij tatàp dâlam 'agam̄a mahâ Tûhan.

9. 'Antah 'ap̄âtah ſjukûr kâmij 'âkan ſampat meng″ombalîkan pad̄a 'Al̄lah kârana kâmu membâlas ſamow̄a kaſukâ″an 'îtu, dengan jang mâna kâmij berſuk̄a der̄i kârana kâmu dihadâpan 'Ilah kâmij,

10. Sambil minta doẓâ mâlam dán sijang terlâlu ſakâli p dengan limpahnja, hendakh melîhat mûka kâmu, dán melangkâpij bârang jang kûrang pad̄a 'îmân kâmu?

11. Tetâpi 'Al̄lah djûga jang Bâpa kâmij, dán Tûhan kâmij Xîsáj 'Elmesêlh hendakhlah kirânja betulkan djâlan kâmij kapad̄a kâmu.

12. Dán hendakhlah kirânja mahâ besàr Tûhan men̄ambahkan dán mel̄impahkan kâmu pad̄a peng″asêhán ſa″awrang kapad̄a ſa″awrang, dán kapada ſakalijen 'awrang, ſeperti lâgi kâmij 'îni kapad̄a kâmu:

13. 'Âkan men̄atapkan hâti kâmu dengan takhdîs, ſopâja kâmu djângan 'ad̄a kadalîhan dihadâpan 'Al̄lah jang Bâpa kâmij, pad̄a mâſa kadatângan Tûhan kâmij Xîsáj 'Elmesêlh ſerta dengan ſakalijen walînja.

FATSAL JANG KA IV.

1. KOmedijen der̄i pad̄a 'îtu kalàkh, hej sûdâra p lâki p, kâmij minta dán member̀ij natsilhet pad̄a kâmu dengan kârana mahâ Tûhan Xîsáj, ſeperti kâmu ſud̄ah tarîma der̄i pad̄a kâmij, bag̃imâna hâros kâmu berdjâlan dán berkenàn pad̄a 'Al̄lah, ſopâja kâmu berlimpah p an lebèh.

2. Kârana kâmu meng″atahuw̄ij 'ap̄a pasàn p kâmij ſud̄ah member̀ij pad̄a kâmu dengan tîtah mahâ Tûhan Xîsáj.

3. Kârana 'îni djûga 'ad̄a kahendakh 'Al̄lah, jaẓnij takhdîs kâmu: ſopâja kâmu men̄ahânij dirîmu der̄i pad̄a zinâ:

4. Sopâja mâsing p ſa″awrang der̄i pad̄a kâmu tâhu mempunjâ″ij pagâwej dirînja dengan takhdîs dán lhormat:

5. Tijáda dengan garàkh p an

ſjahwat, ſeperti ſegala CHalâjikh djûga, jang tijâda meng″enàl 'Allah.

6. Djângan bârang ſa″awrang menggagâhij dàn perdajâkan sûdarânja làki ρ 'awleh bârang hônarnja: kârana mahâ besàr Tûhan 'ada pembâlas 'âtas ſamowa marîka 'îni, ſeperti lâgi dihûlu kâmij ſudah berkâta dàn berſjaksi pada kâmu.

7. Kârana 'Allah ſudah tijâda mendozâ kâmij pada berbowat nadjâſat, tetâpi pada melakûkan takhdîs.

8. Bagîtu kalàkh bârang sijâpa jang membowang 'îni, 'ija tijâda membowang mânusija, tetâpi 'Allah, jang lâgi ſudah memberìj Rôhhnja jang khudus kapada kâmij.

9. 'Adapawn 'âkan peng″âſeh sûdâra bersûdâra tijâda kâmu ber″ûſah 'âku menjûrat kapada kâmu: kârana kâmu 'îni ſendîrij 'ada 'awrang jang telàh tapel″âdjar 'awleh 'Allah, ſopâja meng″asêhij ſa″awrang 'âkan ſa″awrang.

10. Kârana lâgi kâmu melakûkan 'îtu djûga kapada ſamowa sûdâra lâki ρ jang 'àda pada ſalûroh Makhedawnijâ. Tetâpi kâmij natsilhetkan kâmu, hej sûdâra ρ lâki ρ, ſopâja kâmu berlimpah ρ an lebèh:

11. Dàn ſopâja kâmu berkaradjînan 'âkan berſunijâkan dirîmu, dàn berlakûkan hhâl pentjaharijan kâmu, dàn bakardja dengan tângan ρ kâmu ſendîrij, ſeperti kâmij ſudah berpasàn pada kâmu:

12. Sopâja kâmu berdjâlan dengan kalakuwan ſanûnoh dihadâpan ſegala 'awrang jang diluwar, dàn djângàn kâmu berkûrang bârang ſaſawâtu.

13. Tetâpi bûkan 'âku kahendâkij kâmu tijâda meng″atahuwij, hej sûdâra ρ lâki ρ, 'âkan hhâl ſegala 'awrang jang ſudah mangkat ber″âduw, ſopâja djângan kâmu duka tjita, ſeperti lâgi ſegala 'awrang lâjin ρ jang tijâda ber″âſa.

14. Kârana djikalaw kâmij pertjâja, bahuwa Xîsâj ſudah mâti, dàn ſudah bangkit, maka bagîtu lâgi 'Allah 'âkan membâwa ſegala 'awrang jang ſudah mangkat ber″âduw dengan berkat Xîsâj 'îtu meng″îring dija.

15. Kârana kâmij katâkan 'îtu djûga pada kâmu dengan fermân mahâ Tûhan, bahuwa kâmij 'îni, jang 'âkan tinggal hîdop ρ ſampej kapada mâia kadatângan mahâ Tûhan, 'îtu tijâda 'âkan mendihuluwij ſegala 'awrang jang ſudah mangkat ber″âduw.

16. Kârana mahâ Tûhan ſendîrij dengan ſatampik, dengan bûnji panghûlu Melâ″îkat, dàn dengan nafîrij 'Allah 'âkan tûron deri dâlam ſawrga: maka ſegala 'awrang jang ſudah mâti dengan berkat 'Elmesêhh 'îtu 'âkan bangkit pertâma ρ:

17. Komedijen kâmij 'îni jang ſudah tinggal hîdop ρ, 'îtu sâma ρ dengan marîka 'itu 'âkan terabùt 'awleh 'âwan ρ 'âkan bertemùw dengan mahâ Tûhan

kadâlam 'âdara: maka bagîtu pada ſedekâla wakhtu kâmij 'âkan 'ada ſerta dengan mahâ Tûhan.

18. Bagîtu kalàkh hendakhlah kâmu menghîborkan ſa"awrang 'âkan ſa"awrang dengan ſegala perkatâ"an 'ini.

FATSAL JANG KA V.

1. ❡ ADapawn 'âkan ſegala wakhtu dán kotîka, hej sûdâra p lâki p, tijâda kâmu ber"ûſah 'awrang menjûrat kapada kâmu.

2. Kârana kâmu ſendîrij meng"atahuwij bâjik p, bahuwa hârij mahâ Tûhan bagîtu 'âkan dâtang, ſeperti ſa"awrang pentjûrij pada mâlam.

3. Kârana manakâla 'awrang 'âkan berkâta; dâmej dán ſantawſa: tatkâla 'îtu gûpoh p ſawâtu kabinasâ"an 'âkan berlâku ka"âtas marîka 'îtu, ſeperti penjakitan ber"ânakh ka"âtas ſawâtu parampuwan bonting: maka ſakâli p tijâda marîka 'îtu 'âkan lârij berlepàs dirînja.

4. 'Adapawn 'âkan kâmu, hej sûdâra p lâki p, tijâda kâmu 'ada didâlam kalàm, ſahingga hârij 'îtu 'âkan menjalàp kâmu ſeperti ſa"awrang pentjûrij.

5. Samowa kâmu 'ada 'ânakh p taràng, dán 'ânakh p sijang: tijâda kâmij 'ada 'ânakh p mâlam, dán tijâda 'ânakh p kalàm.

6. Bagîtu kalàkh djânganlah kâmij tîdor, ſeperti lâgi 'awrang lâjin p tetâpi hendakhlah kâmij djâga, dán 'ada djîman.

7. Kârana ſegala 'awrang jang tîdor, 'îtu tîdor pada mâlam: dán ſegala 'awrang jang mâbokh, 'îtu 'ada mâbokh pada mâlam,

8. Tetâpi kâmij 'îni jang 'ada 'ânakh p sijang, hendakhlah kâmij 'ada djîman, hâbis kâmij meng"enâkan djabàh 'imân, dán mulhabet, dán radjâ chalâts 'âkan katûpong.

9. Kârana 'Allah ſudah tijâda tantûkan kâmij 'âkan perasâ"an tûlah, tetâpi 'âkan per"awlêhan chalâts 'awleh Tûhan kâmij Xîsâj 'Elmesêkh,

10. Jang ſudah mâti kârana kâmij, ſopâja, mâwu kâmij djâga, mâwu kâmij tîdor, kâmij hidop sâma p dengan dija 'îtu.

11. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu natsilhetkan ſa"awrang 'âkan ſa"awrang, dán perbajikij ſa"awrang 'âkan ſa"awrang: ſeperti lâgi kâmu bejâſa bowat.

12. 'Adapawn kâmij minta pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, hendakhlah kâmu khabarkan ſegala 'awrang jang berlelàh di"antâra kâmu, dán jang memegàng parentah 'âtas kâmu dâlam 'agama mahâ Tûhan, dán jang meng"adjârij kâmu:

13. Hendakhlah kâmu 'indahkan marika 'itu terlâlu ſakâli p dengan limpahnja 'awleh mulhabet, deri kârana kardjânja. Hendakhlah kâmu berdâmej ſa"awrang sâma dengan ſa"awrang.

14. Sjahdán kâmij minta pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, natsilhetkanlah ſegala 'awrang bij

'âdab, 'hîborkanlah ſegala 'awrang jang kitjil hatinja, ſanggâlah ſegala 'awrang jang lemâh, tſabarlah 'âtas ſakalijen 'awrang.

15. 'Îngatlah kâmu djângan bârang ſa'awrang membâlas djâhat ganti djâhat pada bârang ſa'awrang: tetâpi pada ſedekâla wakhtu hendakhlah kâmu menghambat jang bâjik, mâwu ſa'awrang 'antâra ſa'awrang, mâwu 'antâra ſakalijen 'awrang.

16. Suka tjitâlah kâmu pada ſedekâla wakhtu.

17. Sombahjanglah kâmu tijâda dengan kaputûsan.

18. Berilah kâmu ſjukûr pada 'Allah dâlam ſegala ſaſawâtu: kârana 'inîlah kahendakh 'Allah 'awleh 'Elmesêlh Ꭓîsâj kapada kâmu.

19. Djânganlah kâmu pâdamkan Rôlh.

20. Djânganlah kâmu pertijadâkan ſegala nubuwet.

21. Tjawbâlah ſegala ſaſawâtu: peganglah jang bâjik.

22. Tahanîlah dîrij kâmu deri pada ſakalijen rûpa kadjahâtan.

23. Maka 'Allah djûga jang pôhon ſalâmet-hendakhlah kirânja mengkhuduskan kâmu mahâ ſemporna: dân mahâ tûlus njâwa, dân djîwa, dân tûboh kâmu hendakhlah kirânja depaliharâkan tijâda dengan bârang dâlih pada mâſa kadatângan Tûhan kâmij Ꭓîsâj 'Elmesêlh.

24. 'Ijâlah ſatija jang mendoꭓâ kâmu, jang lâgi 'âkan berlakûkan 'îtu.

25. Hej sûdâra ρ lâki ρ, berdoꭓâlah kârana kâmij.

26. Berilah ſalâm pada ſamowa sûdâra lâki ρ dengan ſawâtu kûtjop jang sûtjij.

27. 'Âku menjompâhij kâmu demi mahâ besàr Tûhan, ſopâja terbâtja risâlet 'îni kapada ſakalijen sûdâra lâki ρ jang sûtjij.

28. Niꭓmet Tûhan kâmij Ꭓîsâj 'Elmesêlh 'adâlah kirânja ſerta kâmu. 'Âmîn.

Tersûrat Risâlet jang pertâma 'îni kapada 'awrang THeſalawnîkej dân terkîrim deri pada 'Athejnâ.

RISALET RASÛL PAWLUS JANG KADUWA KAPADA 'AWRANG THESALAWNÎKEJ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus dân Silwânus dân Timothijus kapada djamâꭓat 'awrang THeſalawnîkej, jang 'ikhrâr 'âkan 'Allah Bâpa kâmij dân mahâ Tûhan Ꭓîsâj 'Elmesêlh:

2. 'Adâlah kirânja niꭓmat pada kâmu dân ſalâm deri pada 'Allah Bâpa kâmij, dân mahâ Tûhan Ꭓîsâj 'Elmesêlh.

3. Tijâda dâpat tijâda kâmij meng'ûtjap ſjukûr bagi 'Allah pada ſedekâla wakhtu kârana kâmu, hej sûdâra ρ lâki ρ, ſeperti

'ada ſahârosnja, ſebàb 'îmân kâmu bertambah ꝑ terlâlu 'âmat, dán mulhabet mâsing ꝑ ſaʼawrang deri pada ſamowa kâmu 'îtu berlimpah ꝑ ſaʼawrang kapada ſaʼawrang :

4. Sahingga maka kâmij 'îni ſendîrij menggah 'âtas kâmu didâlam ſegala djamâꭓat 'Allah deri kârana talhamul dán 'îmân kâmu, didâlam ſakalijen perhambâtan dán kaſukâran kâmu jang kâmu mendirîta.

5. 'Âkan ſawâtu dalîl lhukum 'Allah jang ꭓâdil, ſopâja kâmu dekîra ꝑ kan mustalhalh 'âkan karadjâʼan 'Allah, kârana jang mâna lagi kâmu merasâʼij ſangsâra :

6. Sedàng 'ada lhalh sâma 'Allah 'âkan membâlas kaſukârán pada ſegala 'awrang jang mengʼadâkan kaſukâran pada kâmu :

7. Dán karingânan ſerta dengan kâmij pada kâmu jang kena kaſukâran, pada mâſa kanjatâʼan mahâ Tûhan Ꭓîsáj deri dâlam ſawrga ſerta dengan ſegala Melâʼikat pagâwej lhowatnja,

8. Sambil melakûkan perbalâſan dengan 'âpij jang bernjâla 'âtas ſegala 'awrang jang tijâda mengʼenàl 'Allah, dán 'âtas ſegala 'awrang jang tijâda dengarpan 'âkan 'Indjîl Tûhan kâmij Ꭓîsáj 'Elmesêlh :

9. Jang 'âkan kena ſjikſa dengan kabinasâʼan jang kakàl, djâwoh deri pada lhadlret mahâ Tûhan, dán deri pada kamulijâʼan kakarâſannja :

10. Manakâla 'ija 'âkan hâbis dâtang hendalh depermulijâkan 'awleh ſegala walînja, dán detaꭓdjîbkan 'awleh ſakalijen 'awrang mûʼmin, (ſedàng kaſjakſiʼan kâmij tapertjâja diʼantâra kâmu) pada hârij 'îtu djûga.

11. Sebàb 'apa lâgi kâmij minta doꭓâ pada ſedekâla wakhtu kârana kâmu, ſopâja 'Ilah kâmij kîra ꝑ kan kâmu mustalhalh 'âkan daꭓwat, dán mengganâpij ſaganàp karidlâʼan kabajikannja, dán pakardjâʼan 'îmân dengan lhowat :

12. Sopâja nâma Tûhan kâmij Ꭓîsáj 'Elmesêlh depermulijâkan 'awleh kâmu, dán kâmu 'îni 'awleh dija 'îtu, menûrut niꭓmat 'Ilah kâmij, dán mahâ Tûhan Ꭓîsáj 'Elmesêlh.

FATSAL JANG KA II.

1. SAbermûla maka kâmij minta pada kâmu, hej sûdâra ꝑ, 'awleh kârana kadatângan Tûhan kâmij Ꭓîsáj 'Elmesêlh, dán perhimpônan kâmij dâtang kapadânja,

2. Sopâja djângan ſegaràh kâmu tergaràlh deri pada nijet ꭓalhal 'îtu, dán djângan kâmu tergantârij, djângan 'awleh bârang katurônan Rôlh, dán djângan 'awleh bârang perkatâʼan, dán djângan 'awleh bârang risâlet ſalâku ꝑ 'îtu tersûrat 'awleh kâmij, ſaʼawleh ꝑ hârij 'Elmesêlh 'ada damping.

3. Djângan bârang ſaʼawrang menjaſatkan kâmu pada bârang

ſaperkâra pawn: kârana bahuw̄a bûkan djâdi ſabulòm ridet dâtang, dán mânusija jang berdawſa, 'ânakh sibinâſa 'îtu denjatâkan,

4. 'Ija 'îtu 'awrang jang melâwan dán jang meng″angkat ſendirînja 'âtas ſegal̄a ſaſawâtu jang terſebût 'Ilah 'âtaw maƶbûd, lhat̄aj mak̄a 'ija dûdokh didâlam Kaƶbah 'Allah ſalâku 'Ilah, ſambil bertondjokh p dirînja bahuw̄a 'Ilah 'adânja.

5. Tijadâkah kâmu meng″enang, bahuw̄a, tatkalâ lâgi 'âku 'ad̄âlah ſerta dengan kâmu, 'âku ſud̄ah meng″atâkan ſegal̄a perkâra 'îni pad̄a kâmu?

6. Mak̄a ſakârang kâmu tâhu pen̄agahnja, ſopâja 'ija djûga denjatâkan pad̄a mâſa dirînja.

7. Kârana rahasija thoghjân 'îtu ſadija dekardjâkan: ſahâdja pen̄agahnja 'îtu ſakârang 'ad̄a, ſahingga 'ija delalûkan hâbis ſakâli p.

8. Mak̄a tatkâla 'îtu 'awrang thâghij 'îtu 'âkan denjatâkan, jang mahâ Tûhan 'âkan menghâbiskan dija 'awleh nafàs mûlutnja, dán men̄ijadâkan dija 'awleh tadjal̄ij kadatângannja:

9. Dija 'îtu jang kadatângannja 'ad̄a men̄ûrut peng″ardjâ″an Sjejthân, dengan ſegala djenis lhow̄at, dán ƶalâmet, dán 'uƶdjûbet jang dusta:

10. Dán dengan ſegal̄a djenis perſaſâtan der̄i pada perſalâhan didâlam ſegal̄a 'awrang jang hîlang: ſebàb ſud̄ah tijâda 'ija tarîma peng″asêhan der̄i pada kabenâran 'âkan ber″awleh chalâts.

11. Mak̄a ſebàb 'îtu 'Allah 'âkan kîrimkan kapad̄a marika 'îtu ſawâtu peng″ardjâ″an perſaſâtan, ſopâja 'ija pertjâja kapad̄a perdustâ″an:

12. Sopâja ſamow̄a 'awrang 'îtu ken̄a lhukum, jang ſudah tijâda pertjâja kapad̄a kabenâran, tetâpi ſud̄ah berkenàn kapad̄a perſalâhan.

13. Tetâpi tijâda dâpat tijâda kâmij 'îni meng″ûtjap ſjukûr baḡi 'Allah pad̄a ſedekâla wakhtu kârana kâmu, hej sûdâra p lâki p, jang terkâſeh 'awleh mahâ besàr Tûhan, bahuw̄a 'Allah ſud̄ah 'itsthifàj kâmu der̄i pad̄a mulânja 'âkan ber″awleh chalâts dengan takhdis Rôlh, dán 'îmân talhkhilh:

14. Kapad̄a jang mâna 'ija ſud̄ah mendoƶâ kâmu 'awleh chothbat 'Indjil kâmij, 'âkan per″awlêhan kamulijâ″an Tûhan kâmij Ƶîsàj 'Elmesêlh.

15. Baḡîtu kalàkh, hej sûdâra p lâki p, berdirîlah tatàp, dán paliharâkanlah ſegal̄a ƶâdet, jang kâmu ſud̄ah ber″âdjar, mâwu 'awleh perkatâ″an, mâwu 'awleh risâlet kâmij.

16. Mak̄a Tûhan kâmij Ƶîsàj 'Elmesêlh djûga, dán 'Allah jang Bâpa kâmij, jang ſud̄ah meng″asêhij kâmij, dán jang ſud̄ah memberìj ſawâtu panghibôran jang kakàl, dán ſawâtu 'âſa jang bâjik 'awleh niƶmet,

17. Hendakhlah kirânja menghîborkan hâti kâmu, dán men̄atapkan kâmu didâlam ſaſawâtu perkatâ″an dán perbowâtan jang bâjik.

FATSAL JANG KA III.

1. KOmedijen deri pada 'îtu, hej sûdâra p lâki p, hendakhlah kâmu minta doxâ kârana kâmij, ſopâja kalâm mahâ Tûhan 'îtu berlâku, dán depermulijâkan bagimâna lâgi diʺantâra kâmu :

2. Dán ſopâja kâmij delûputkân deri pada ſegala mânusija jang nâkal dán djâhat : kârana bûkan ſamowa 'awrang berpûnja 'îmân.

3. Tetâpi mahâ besàr Tûhan 'ada ſatija, jang 'âkan menatapkan dán memaliharâkan kâmu deri pada jang djâhat.

4. Maka kâmij hârap deri pada kâmu dengan berkat mahâ besàr Tûhan, bahuwa ſegala bârang jang kâmij berpasàn pada kâmu, 'îtu kâmu 'ada berbowat, dán lâgi 'âkan berbowat.

5. 'Adapawn hendakhlah kirânja mahâ besàr Tûhan betulkan hâti kâmu kapada muhhabet 'Allah, dán kapada talhamul 'Elmesêlh.

6. Maka kâmij berpasàn pada kâmu, hej sûdâra p lâki p, dengan nâma Tûhan kâmij Xîsáj 'Elmesêlh, ſopâja kâmu sûrut deri pada ſaſaʺawrang sûdâra lâki p jang berdjâlan dengan bij 'âdab, dán tijâda tûrut xâdet 'îtu, jang 'ija ſudah tarima deri pada kâmij.

7. Kârana kâmu ſendîrij tâhu bagimâna hâros 'awrang menûrut kâmij : kârana ſudah tijâda kâmij berdjâlan dengan bij 'âdab diʺantâra kâmu :

8. Dán ſudah tijâda kâmij mâkan rawtij sâma bârang ſaʺawrang dengan ſakâſeh p, tetâpi dengan kalelâhan dán kaſusâhan, ſambil bakardja mâlam dán sijang : ſopâja djângan kâmij memberìj sûkar pada bârang ſaʺawrang deri pada kâmu :

9. Bûkan ſebàb kâmij tijâdá mempunjâʺij pengʺawâſa, tetâpi ſopâja kâmij memberìj dîrij kâmij mendjâdi telâdan bagi kâmu 'âkan menûrut kâmij.

10. Kârana lâgi tatkâla kâmij 'adâlah ſerta dengan kâmu, maka kâmij ſudah berpasàn 'îni pada kâmu, ſopâja, djikalaw bârang ſaʺawrang tijâda mâwu bakardja, djângan lâgi 'ija mâkan.

11. Kârana kâmij dengar bahuwa bârang 'awrang berdjâlan diʺantâra kâmu dengan bij 'âdab, dengan tijâda bakardja bârang 'apa, hânja bakardja perkâra p jang sija p djûga.

12. Tetâpi pada ſegala 'awrang jang ſabagîni kâmij berpasàn dán memberìj natsihhet 'awleh kârana Tûhan kâmij Xîsáj 'Elmesêlh, ſopâja marîka 'îtu bakardja dengan ſunija, lâlu mâkan rawtij dirinja.

13. 'Adapawn 'âkan kâmu, hej sûdâra p lâki p, djângan kâmu bermâlas p an pada berbowat kabedjîkan.

14. Tetâpi djikalaw bârang ſaʺawrang tijâda dengar p an 'âkan perkatâʺan kâmij 'îni jang tersûrat dâlam risâlet 'îni, hen-

daḥlah kâmu tandâkan dija 'îtu: dán djângan kâmu bertjampor dengan dija 'îtu, ſopâja 'ija bermâluw:

15. Dán djângan kâmu membîlang dija 'âkan ſataruw, tetâpi natsiḥetkanlah dija ſalâku sûdâra lâki p.

16. 'Ad̄apawn mahâ besàr Tûhan djûga jang pôhon ſalâmet hendaḥlah kirânja memberìj ſalâmet pad̄a kâmu pad̄a ſedekâla waḥtu, 'âtas ſegal̄a djenis perkâra. Mahâ besàr Tûhan 'ad̄âlah kirânja ſerta dengan kâmu ſakalijen.

17. Salâm Pawlus dengan bakàs tângan dirîku, jang 'ada tanda didâlam ſaſawâtu risâlet: dem̄ikijen 'îni 'âku bejâſa menjûrat:

18. Nizmat Tûhan kâmij Xîsàj 'Elmesêḥ 'ad̄âlah kirânja ſerta kâmu ſakalijen. 'Ãmîn.

Tersûrat Risâlet jang kaduw̄a 'îni kapad̄a 'awrang THes̄alawnîkej dán terkîrim der̄i pad̄a 'Athejnâ.

RISALET RASÛL PAWLÙS JANG PERTÂMA KAPAD̄A TIMOTHIJUS.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus ſaʸawrang Rasûl Xîsàj 'Elmesêḥ, tûrut titah 'All̄ah Muchal̄its kâmij, dán mahâ Tûhan Xîsàj 'Elmesêḥ radjâ kâmij,

2. Kapad̄a Timothijus, 'ânaḥku lâki p jang tûlus didâlam 'îmân: 'ad̄âlah kirânja nizmet, raḥmet, ſalâmet padâmu der̄i pad̄a 'Allah Bâpa kâmij, dán 'Elmesêḥ Xîsàj Tûhan kâmij.

3. Seperti 'âku ſud̄ah natsiḥetkan 'angkaw 'âkan tinggal di-ʸEfsûs, tatkála 'âku ſud̄ah berʸangkat ka-Maḥedawnijâ, maka hendaḥlah 'angkaw berpasàn pada bârang 'awrang djângan 'ija mengʸâdjar bârang pengʸadjâran lâjin:

4. Dán djângan 'ija berʸingat 'âkan tûtor p an, dán bab̄arap̄a nisbat jang tijâda berhingga, bârang jang mengʸad̄âkan masʸâlet p lebèh dihûlu der̄i pad̄a perbajikan 'Ilâhij, jang 'ad̄a dâlam 'îmân.

5. 'Ad̄apawn maḥtsûd tîtah 'îtu 'ad̄a pengʸasêhan der̄i pad̄a hâti jang hening, dán ſatâhu hâti jang bâjik, dán 'îmân jang djâwoh der̄i pad̄a nifâḥ.

6. Jang ſatengah der̄i pad̄ânja komedijen der̄i pad̄a 'ija ſúd̄ah simpang, mak̄a 'ija ſud̄ah berpâling dirínja kapad̄a perkatâʸan jang sija p:

7. Sedàng dekahendakînja 'ad̄a Pandîta p dâlam Tawrât, welâkin tijâda 'ija mengʸarti bârang jang dekatâkannja, dán tijâda bârang jang deʸitzbâtkannja ſebabnja.

8. Tetâpi kâmij meng"atahuwij bahuwa ſjarîʐet Tawrât 'îtu el.ajr, djikalaw bârang ſa"awrang pâkej dija 'îtu 'âtas hhetſed ſjarîʐet Tawrât.

9. Sedàng 'ija tâhu hhâl 'îni, bahuwa ſjarîʐet Tawrât ſudah tijâda tertantu pada 'awrang ʐâdil, hânja pada ſegala 'awrang thaghij dán ʐâtsij, pada ſegala 'awrang fâsikh dán berdawſa, pada ſegala 'awrang parlentej dán kibir, pada ſegala 'awrang pemârang bâpa dán pemârang 'ibuw, pada ſegala 'awrang pembûnoh mânusija,

10. Pada ſegala 'awrang jang berzinâ, pada ſegala 'awrang jang pâkej pâlat, pada ſegala 'awrang pentjûrij mânusija, pada ſegala 'awrang pendusta, pada ſegala 'awrang penjompah dusta, dán djikalaw 'ada bârang 'apa lâjin jang melâwan dengan peng"adjâran jang njâman :

11. Tûrut 'Indjîl kamulijâ"an 'Allah jang maghbûth, bârang jang telàh ſapertâroh padâku.

12. Maka 'âku meng"ûtjap ſjukûr pada dija 'îtu jang ſudah meng"awasâkan 'âku, jaʐnij, 'Elmesêhh Xîsâj Tûhan kâmij, bahuwa 'ija ſudah membilang 'âku ſatijâwan, ſedàng 'ija tantûkan 'âku 'âkan chidmet 'îni:

13. 'Âku 'ini jang dihûlu kâla 'adâlah ſa"awrang penghôdjat, dán penghambat, dán penjasàhh: tetâpi 'âku ſudah ber"awleh peng"asijan, ſedàng 'âku ſudah berbowat 'îtu dengan babalku dâlam kafûrku:

14. Tetâpi niʐmat Tûhan kâmij ſudah limpah terlâlu 'âmát, ſerta dengan 'îmân dán mulhhabet, jang 'ada dâlam 'agama 'Elmesêhh Xîsâj.

15. 'Inîlah perkatâ"an jang ſonggoh, dán hâros 'âkan detarîma ſakâli p, bahuwa 'Elmesêhh Xîsâj ſudah dâtang mâſokh dunjâ 'âkan menchalâtskan 'awrang berdawſa, di"antâra sijâpa 'âku 'îni 'ada jang terbesàr.

16. Tetâpi ſebàb 'îtu 'âku ſudah ber"awleh peng"asijan, ſopâja Xîsâj 'Elmesêhh menondjokh ſamowa kapandjâgan hatînja didâlam 'âku jang terbesàr 'îtu, mendjâdi telâdan bagi ſegala 'awrang jang nanti pertjâja 'âkan dija dâtang kapada kahidôpan kakàl.

17. 'Adapawn bagi Râdja ſegala ʐâlam ſakalijen, bagi 'Allah jang tijâda kabinasâ"an, jang tijâda kalihâtan, jang ſendîrij djûga bîdjakh, 'adâlah kirânja hhormat dán kamulijâ"an deri pada kakàl ſampej kakàl. 'Âmîn.

18. Bahuwa ſabda 'îni 'âku pertâroh padâmu, hej 'ânakhku Timothijus, tûrut bârang nubuwet jang ſudah berdihûlu p an 'âkan dîkaw, ſopâja 'angkaw berparàng panjang bâjik 'âkan menganâpij dija 'îtu:

19. Sambil memaliharâkan 'îmân, dán ſatâhu hâti jang bâjik, bârang jang ſatengah 'awrang ſudah menûlakh dán ſudah kena kakarâman kapal 'âkan hhâl 'îmânnja :

20. 'Antâra sijâpa 'ada Hum-

enàj dàn 'Iskander, jang 'âku ſudah ſarahkan pada Sjejthân, ſopâja marika 'îtu ber"âdjar djângan menghôdjat.

FATSAL JANG KA II.

1. 9 ÂKu kalàkh memberij natsihat dihûlu deri pada ſakalijen perkâra, ſopâja taperbowat bâgej p bûdjokh p an, ſombahjang, pemohônan, peng"ûtjap ſjukûr kârana ſakalijen mânusija,

2. Kârana ſegala Râdja p, dàn ſakalijen 'awrang jang dengan kalebêhan 'adânja: ſopâja kâmij dâpat melakûkan kahidôpan tedòh dàn ſunija, dengan tijap p ʕibâdet dàn 'ichlâts.

3. Kârana bahuwa 'itu djûga 'ada bâjik dàn kenàn dihadâpan 'Allah Muchalits kâmij:

4. Jang menghendâkij ſakalijen mânusija ber"awleh chalâts, dàn dâtang kapada peng"enâlan tahkhîkh.

5. Kârana ſawâtu djûga 'Allah, dàn ſawâtu djûga Wasith 'Allah dàn mânusija p, jaʕnij, jang mânusija 'Elmesêh ʕÎsâj:

6. Jang ſudah memberij ſendirînja 'âkan harga tubûſan ganti ſakalijen 'awrang, mendjâdi kaſjaksi"an pada mâſa jang tertantu:

7. 'Âkan jang mâna 'âku 'ini ſudah ter"angkat mendjâdi CHathîb dàn Rasûl, ('âku meng"atâkan kabenâran demi 'Elmesêh, tijâda 'âku berdusta) mendjâdi gûruw ſegala CHalâjikh, dengan 'îmân dàn tahkhîkh.

8. 'Âku ſuka kalàkh ſopâja ſegala lâki p ſombahjang pada ſaſawâtu tampat, ſambil meng"angkat tângan p jang sûtjij, tijâda dengan ka"amarâhan dàn perbantâhan.

9. Sabâgej lâgi ſopâja ſegala parampuwan menghijâsij ſendirînja pâkej pakâjin jang tjantikh, dengan malûnja dàn ſederhanânja, djângan pâkej bârang tjitjintong, 'âtaw 'amàs, 'âtaw mutijâra, 'âtaw pakajînan jang besàr hargânja;

10. Tetâpi (bârang jang pâtut pada ſegala parampuwan jang berdjâkap berbowat ʕibâdet pada 'Allah) 'awleh perbowâtan p jang tsâlekh.

11. Hendakhlah ſa"awrang parampuwan berîjdirînja depel"âdjar ditampat ſunija, dengan ſegala djenis taʕalokh.

12. Tetâpi pada ſa"awrang parampuwan tijâda 'âku memberij 'idjâzat 'âkan meng"âdjar, dàn tijâda 'âkan memegàng parentah ka"âtas lakînja, hânja 'âkan tinggal dengan ſunija.

13. Kârana 'Âdam ſudah dedjâdikan dihûlu, komedijen maka Hawâ,

14. Maka 'Âdam ſudah tijâda debintjanâkan: tetâpi parampuwan jang telàh debintjanâkan 'îtu ſudah djâdi pôhon kalangkâhan.

15. Tetâpi parampuwan 'îtu 'âkan dechalâtskan 'awleh per"anâkan 'ânakh p, djikalaw 'ija tinggal tatàp pada 'îmân, dàn muhabbet, dàn takhdîs, ſerta dengan nazahân.

FATSAL JANG KA III.

1. [9]INîlah perkatâʺan jang ſonggoh, djik̄alaw bârang ſaʺawrang tjit̄a kapad̄a 'Uskhuſijet, 'ija 'ingin 'âkan ſawâtu pak̄ardjâʺan jang bâjik.

2. Saʺawrang 'Uskhuf kalàkh ſajogijânja 'ad̄a tijâda katogôran, ſaʺawrang lâki ρ jang berʺisterìj ſawâtu, jang djîman, jang ſederhâna, jang tjantikh, jang ſuk̄a berdjâmuw ρ an 'awrang 'âsing, jang tâhu mengʺâdjar:

3. Djângan ſaʺawrang pengʺîrop 'ãjer 'angawr, djângan ſaʺawrang pem̄ânang, djângan ſaʺawrang pen̄ontut lâba jang kidjij: tetâpi ſaʺawrang mûrah, jang tijâda ſuk̄a berkalâhij, jang tijâda berlawba 'âkan pejrakh:

4. Jang mem̄arentahkan 'awrang 'îsij rûmahnja jang châts dengan ſapâtutnja, jang mem̄egàng 'ânakh ρ dâlam taʀal̄okhnja dengan ſegal̄a djenis kaſupânan:

5. (Kârana djik̄alaw bârang ſaʺawrang tijâda tâhu mem̄arentahkan 'awrang 'îsij rûmahnja jang châts, baḡimânâ 'ija 'âkan pabinâkan djamâʀat 'Allah ?)

6. Djângan ſaʺawrang bahâru, ſopâja djângan 'ija djâdi djumâwa, lâlu djâtoh ken̄a hhukum 'Iblîs.

7. Mak̄a ſajogijânja lâgi 'ija berʺawleh ſjaksi tsalâhhnja der̄i pad̄a ſegal̄a 'awrang jang diluw̄ar, ſopâja djângan 'ija djâtoh ken̄a katjelâʺan dàn djuràt 'Iblîs.

8. Sabâgej lâgi ſajogijânja ſegala 'awrang Sjam̄âs 'ada 'indah, djângan 'awrang jang berduw̄a katânja, djângan 'awrang jang tjenderong mînom bânjakh 'ãjer angawr, 'djângan 'awrang jang men̄ontut lâba jang kidjij:

9. Jang men̄âroh rahasija: 'îmân dâlam ſatâhu hâti jang hening.

10. Mak̄a hendakhlah lâgi marîka 'îni detjawbâʺij dihûlu, dàn komedijen hendakhlah 'ija berchidmet, djik̄alaw tijâda kadalîhan 'ad̄ânja.

11. Sabâgej lâgi ſajogijânja ſegal̄a bîni 'ad̄a 'indah, djângan 'awrang jang fitnah, jang djîman, jang ſatijâwan dâlam ſegal̄a ſaſawâtu.

12. Segal̄a 'awrang Sjam̄âs hendakhlakh 'ad̄a lâki ρ jang berʺisterìj ſawâtu, jang mem̄arentahkan 'ânakh ρ nja dàn 'awrang 'îsij rûmah ρ nja jang châts dengan ſapâtutnja.

13. Kârana ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ah berchidmet bâjik ρ, marîka 'îtu djadîkan baḡi ſendirînja ſawâtu mertabet jang bâjik, dàn bânjakh kaluwâſan hâti dâlam 'îmân 'âkan 'Elmesêkh ʀîsàj.

14. Segal̄a perkâra 'îni 'âku menjûrat kapad̄âmu, ſambil berʺâſa dâtang lakàs ρ kapad̄âmu :

15. Tetâpi djik̄alaw 'âku berlambâtan, ſopâja 'angkaw mengʺatahuw̄ij ſabaḡimâna perìj jogija 'angkaw berdjâlan terkûling ρ diʺantâra-'awrang 'îsij rûmah 'Allah jang 'ad̄a djamâʀat 'All̄ah jang hîdop, ſawâtu tijang dàn pertatâpan tahhkhîkh.

16. Maka dengan ſonggoh p nja djûga rahasija ʕibâdet 'ada besàr: 'Allah ſudah ternjatâkan didâlam dâging, ſudah terʕâdilkan 'awleh Rôlh, ſudah terlihat kapada ſegala Melâʸikat, ſudah terchothbatkan diʸantâra ſegala CHalâjilh, ſudah tapertjâja didâlam dunjâ, ſudah terʸangkat kadâlam kamulijâʸan.

FATSAL JANG KA IV.

1. TEtâpi Rôlh 'ìtu baſermân turùs tarang, bahuwa pada mâſa p jang terkomedijen bârang 'awrang 'âkan mortàd deri pada 'îmân, ſambil berʸîngat 'âkan 'arwâlh jang menjasàt, dàn babarapa pengʸadjâran djinân,

2. 'Awleh nifâkh ſegala 'awrang jang mengʸatâkan dusta, jang ſudah melàtop ſatâhu hâti dirinja,

3. Sambil lârang 'awrang kahâwin, dàn sûroh 'awrang pantang deri pada mâkan p an, jang 'Allah ſudah mendjadìkan bagi ſegala 'awrang jang berʸîmân dàn ſudah 'ikhrârkan talhkhikh, 'âkan perſantâpan dengan ſjukûr.

4. Kârana bahuwa ſamowa kadjadiʸan 'Allah 'ìtu bâjik, dàn bârang ſawâtu pawn tijâda kabowângan djikalaw 'ìtu detarîma dengan ſjukûr:

5. Kârana 'ìtu delkhuduskan 'awleh perkatâʸan 'Allah, dàn 'awleh permintâʸan doʕâ.

6. Djikalaw 'angkaw patâroh ſegala perkâra 'ini kapada sûdâra p lâki p 'ìtu, maka 'angkaw djâdi mahâ bâjik châdim Xîsàj 'Elmesêlh, jang terpejâra dengan babarapa perkatâʸan 'îmân, dàn pangʸadjâran jang bâjik, jang 'angkaw ſudah menûrut hâbis.

7. Tetâpi hendakhlah 'angkaw membowang ſegala tûtor p an jang kibir, dàn tjerîta parampuwan tuwah p: dàn mengʸuſahâkanlah dirîmu pada berbowat ʕibâdet.

8. Kârana pengʸuſahâʸan tûboh 'ìtu 'ada bergûna kapada ſedìkit perkâra: tetâpi ʕibâdet 'ìtu 'ada bergûna kapada ſamowa perkâra, ſedàng 'ada padânja djandjiʸan kahidôpan dunjâ dàn 'âchirat.

9. 'Inîlah perkatâʸan jang ſonggoh, dàn hâros 'âkan detarîma ſakâli p.

10. Kârana 'âkan makhtsûd 'ini lâgi kâmij berlelàh, dàn kenà katjelâʸan, ſebàb kâmij ſudah berʸâſa kapada 'Allah jang hîdop, jang 'ada pemalihâra ſakalijen mànusija, 'istemejwa jang mûʸmin.

11. Hendakhlah 'angkaw berpasàn dàn mengʸâdjar ſegala perkâra 'ìtu djûga.

12. Djângan bârang ſaʸawrang menghinâkan kamudâʸanmu: tetâpi hendakhlah 'angkaw djâdi telâdan ſegala 'awrang mûʸmin, dengan perkatâʸan, dengan perdjalânan, dengan pengʸasêhan, dengan kahangâtan njâwa, dengan pertjajâʸan, dengan kaſutjijan.

13. Hendakhlah 'angkaw berkandjang pada pembatjâʸan, pa-

da penghibôran, pada pengˮadjâran, ſahingga 'âku dâtang.

14. Djângan 'angkaw lâlejkan karunjâ 'itu jang 'ada didâlam 'angkaw, jang telàh diˮanugarahkan padâmu 'awleh nubuwet, dengan kabubôhan tângan p bakàs pangkat Penatuwah p.

15. Bitjarâkanlah ſegala perkâra 'îni, lekatlah pada ſakalijen 'îni: ſopâja pertambâhan kabidjikanmu djâdi njâta didâlam ſegala ſaˁawâtu.

16. 'Îngatlah pada ſendirîmu, dàn pada pengˮadjâran: kakalîlah pada dija 'îni. Kârana ſedàng 'angkaw berbowat demikijen 'îni, maka 'angkaw 'âkan memaliharâkan ſendirîmu, dàn ſegala 'awrang jang menengar dîkaw.

FATSAL JANG KA V.

1. SAˮawrang lâki p jang tuwah djângan 'angkaw menghardikh, tetâpi natsihetkanlah dija ſaperìj bâpa: ſegala lâki p jang mûda, ſaperìj sûdâra p lâki p:

2. Segala parampuwan jang tuwah, ſaperìj 'îbuw p: ſegala parampuwan jang mûda, ſaperìj sûdâra p parampuwan, dengan ſegala djenis kaſutjiˮan.

3. Berilah 'angkaw hormat 'âkan ſegala parampuwan bâluw jang ſonggoh p 'ada bâluw.

4. Tetâpi djikalaw bârang ſaˮawrang parampuwan bâluw berˮânakh 'âtaw bertjûtju, hendakhlah marîka 'îtu belˮâdjar dihûlu tondjôkij 'awrang 'îsij rûmahnja jang châts berbowat ˁibâdet, dàn demikijenlah memberìj bâlas p an pada nejnekh mawjangnja. Kârana bahuwa 'îtu djûga 'ada bâjik dàn kenàn dihadâpan 'Allah.

5. 'Adapawn ſaˮawrang parampuwan, jang ſonggoh p 'ada bâluw, dàn ſudah detinggalkan dengan ſaˮawrangnja, 'ija berˮâſa kapada 'Allah, dàn berkakâlan tatàp pada bâgej p bûdjokh p an, dàn ſombahjang mâlam dàn ſijang.

6 Tetâpi jang tûrut hawàj nafsûnja, 'ija ſudah mâti dengan hîdopnja.

7. Dàn hendakhlah 'angkaw berpasàn ſegala perkâra 'îni, ſopâja marîka 'itu djângan katogôran 'adânja.

8. Tetâpi djikalaw bârang ſaˮawrang tijâda 'îngat 'âkan memberìj hîdop p an pada 'awrangnja ſakulawargânja, dàn 'istemejwa pada 'awrang ſarûmahnja, 'ija ſudah menjangkâlij 'îmân, dàn 'ada lebèh djâhat deri pada ſaˮawrang kâfir.

9. Bâjiklah ſaˮawrang parampuwan bâluw depîleh jang tijâda kûrang 'anàm pûloh tâhon tuwahnja, jang ſudah 'ada bîni pada ſaˮawarang lâki p djûga:

10. Jang ſudah berˮawleh kaſjaksiˮan 'awleh perbowâtan p jang bâjik: djikalaw 'ija ſudah pejarâkan 'ânakh p, djikalaw 'ija ſudah ſuka berdjâmuw p an 'awrang 'âsing, djikalaw 'ija ſudah membâſoh kâki p 'awrang walìj, djikalaw 'ija ſudah memberìj tûlong bârang jang tjûkop pada 'a-

wrang jang kena kaſukâran, djikalaw ſantijâſa 'ija ſudah menûrut ſamowa perbowâtan jang bâjik.

11. Tetâpi ſegala parampuwan bâluw jang mûda, djângan 'angkaw meng'ambil dija: kârana manakâla marîka 'îtu ſudah djâdi nâkal lâwan ḥâl 'Elmesêḥ, maka 'ija mâwu kahâwin:

12. Jang ſudah kena ḥukumnja, ſebâb marîka 'îtu ſudah menijadâkan 'îmânnja jang dihûlu 'îtu.

13. Maka ſabâgejnja lâgi 'ija ber'âdjar dengan hampânja pergi pûsing dirûmah p 'awrang: maka bûkan sâdja marîka 'îtu 'ada hampa, tetâpi lâgi tjûra p katânja, dân sija p kardjânja, ſambil meng'ûtjap bârang jang tijâda pâtut.

14. 'Âku ſuka kalâḥ ſopâja ſegala parampuwan bâluw jang mûda 'îtu berkahâwin, per'ânaḥkan 'ânaḥ, melanggarâkan rûmah, djângan memberìj bârang ɛilet pawn pada 'awrang pelâwan 'âkan depermâkej.

15. Kârana bârang parampuwan ſudah ſakârang berpâling dirînja 'âkan meng'ikot Sjejthân.

16. Djikalaw pada bârang ſa'awrang lâki p mû'min, 'âtaw parampuwan mû'min 'ada bârang parampuwan bâluw, hendaḥlah 'ija memberìj tûlong bârang jang tjûkop pada marîka 'îtu, dân djângan djamâɛat kena kabarâtan, ſopâja 'ija dâpat memberìj tûlong bârang jang tjûkop pada ſegala parampuwan jang ſonggoh p 'ada bâluw.

17. Bâjiklah ſegala Penatuwah jang memegàng parentah dengan ſapâtutnja 'îtu dekîra p kan mustalḥaḥ 'âkan duwa lâpis ḥormat: 'isṫemejwa jang berlelàh pada meng'ardjâkan kardja perkatâ'an dân peng'adjâran.

18. Kârana 'Elkitâb berkâta: ſawâtu lembuw jang meng'îriḥ bîdji p an djângan 'angkaw menjâbang. Dân 'awrang bakardja 'ada mustalḥaḥ 'âkan 'ûpalinja.

19. 'Âtas ſa'awrang Penatuwah djângan 'angkaw tarîma bârang penudôhan, katjuwâli deri pada duwa 'âtaw tiga 'awrang ſjaksi.

20. Segala 'awrang jang berdawſa hendaḥlah 'angkaw menghardiḥ dihadâpan ſakalijen 'awrang, ſopâja lâgi ſegala 'awrang lâjin p 'îtu ber'awleh tâkot.

21. 'Âku berſjaksi dihadâpan 'Allah, dân mahâ Tûhan ɛîsâj 'Elmesêlh, dân ſegala Melâ'ikat jang terpîleh, ſopâja 'angkaw memaliharâkan ſegala perkâra 'îni, djângan dengan bitjâra gûpoh p, dengan tijâda berbowat ſaſawâtu tùrut tjenderong hâti sâdja.

22. Djângan ſegaràh 'angkaw membûboh tângan ka'âtas bârang ſa'awrang, dân djângan 'angkaw berſakutuwan dengan dawſa p 'awrang lâjin p: paliharâkanlah ſendirimu sûtjij.

23. Djângan lâgi 'angkaw mînom 'ãjer sâdja, tetâpi ſedikit 'ãjer 'angawr hendaḥlah 'angkaw ſantap, deri kârana ham-

pedalmu, dán bâgej p kalemâhanmu jang râmej p dâtangnja.

24. Bahuwa ſegala dawſa bârang 'awrang mânuſija 'itu djûga njâta 'adânja dihûlu deri pada pemariksâʺan: dán pada bârang 'awrang lâgi komedijen deri padânja.

25. Sabâgej lâgi ſegala perbowâtan jang bâjik 'itu djûga njâta 'adânja: dán ſegala bârang jang lâjin 'adânja 'îtu tijâda dâpat deſembunjîkan.

FATSAL JANG KA VI.

1. SEgala hamba lâki p, barapa p 'ada dibâwah lembâran perſahajâʺan, hendakhlah 'ija membilang Tuwan p nja 'îtu mustahhakh 'âkan tijap p hhormat: ſopâja djângan nâma 'Allah, dán pengʺadjâran 'îtu dehôjatkan.

2. Maka ſegala 'awrang jang padânja 'ada Tuwan p mûʺmin, djângan marîka 'îtu memudahkan dija, ſebàb sûdâra p 'adânja: tetâpi hendakhlah mâkin 'ija deperhamba ka bâwah dija, ſebàb 'ija 'ada mûʺmin dán kekâſeh, jang ſudah berʺawleh sâma bahagijan 'âkan kabedjîkan 'îni. 'Âdjarkanlah dán 'ingatkanlah ſegala perkâra 'îni.

3. Djikalaw ſaʺawrang mengʺâdjar bârang pengʺadjâran lâjin, dán tijâda menûdju kapada ſegala perkatâʺan jang njâman deri pada Tuhan kâmij Ꭓisâj 'Elmesêhh, dán kapada pangʺadjâran jang pôhon ꭓibâdet,

4. Bahuwa 'awrang 'îtu 'ada djumâwa, dán tijâda 'ija tâhu 'apa p, tetâpi 'ija 'ada sâkit gîla pada hhâl tânja p an dán lâwan p an kâta p: deri pada jang mânaterbit kadangkejan, perbantâhan, bâgej p permakejan, bâgej p perſangkâʺan jang djâhat,

5. Bâgej p perkâta p an jang sâlah deri pada mânusija p jang rûſakh budinja, dán kûrang benarnja, ſedàng deſangkânja ꭓibâdet 'îtu 'ada ſamâta p pernijagâʺan. Lalûlah 'angkaw deri pada ſegala 'awrang jang ſabagini.

6. 'Adapawn ꭓibâdet dengan khanâꭓat 'îtu 'àda pernijagâʺan besàr.

7. Kârana bârang 'arta ſudah tijâda kâmij bâwa mâſokh kadâlam dunjâ, maka njâta bahuwa tijâda lâgi kâmij ſampat bâwa bârang 'apa kaluwar.

8. Tetâpi manakâla kâmij berʺawleh makânan dán pakejan, maka ſahârosnja kâmij memadâkan dirij kâmij dengan dija 'îtu.

9. Tetâpi ſegala 'awrang jang ſuka djâdi kâja, marîka 'îtu djâtoh kena pertjawbâʺan, dán djuràt, dán bânjakh kaʺingînan, jang tijâda memberìj pergunâʺan hânja karugijan djûga, jang meninggalamkan ſegala mânusija kadâlam karusâkan dán kabinasâʺan.

10. Kârana 'âkar ſakalijen kadjahâtan 'itu 'ada lawba 'âkan pejrakh, bârang jang ſedàng ſatengah 'awrang ſudah mentjita dija 'îtu, maka marika 'îtu ſudah ſasàt deri pada 'îmân, dán

ſudah menggudâkan ſendirînja turûs menurùs dengan perſakîtan bânjakh.

11. 'Adapawn 'âkan 'angkaw, hej ƶabdu 'llah, hendakhlah 'angkaw laluwij ſegala perkâra 'îni: dán menghambatlah ƶadâlet. ƶibâdet, 'îmân, mulhabet, talhamul, wadâƶet.

12 Hendakhlah 'angkaw berparàng mahâ bâjik paparângan 'îmân, tjâpejlah kahidôpan kakàl, kapada jang mâna lâgi 'angkaw ſudah terdoƶâ, dán ſudah 'ikhrârkan 'ikhrâr jang bâjik dihadâpan bânjakh 'awrang ſjaksi.

13. 'Âku berpasàn padâmu dihadâpan 'Allah jang menghîdopkan ſegala ſaſawâtu, dán dihadâpan 'Elmesêlh ƶisâj jang dimûka Pontijus Pilâtus ſudah berſjaksikan 'ikhrâr jang bâjik 'îtu:

14. Sopâja 'angkaw memaliharâkan penjurôhan 'îni tijâda dengan bârang tjelâ, dán tijâda dengan bârang dâlih, ſampej kapada tadjalij Tûhan kâmij ƶisâj 'Elmesêlh:

15. Bârang jang pada mâſa ꝑ jang tertantu 'âkan detondjokhkan 'awleh Tûhan jang maghbûth dán ſendîrij ljûga Sulthân, jaƶnij, Râdja ſegala Râdja, dán Tûhan ſegala tuwan:

16. Jang ſendîrij djûga berpûnja perìj jang tijâda kamatijan, dán mendudôkij ſawâtu taràng jang tijâda kahampîran: jang bârang ſa'awrang deri pada ſegala mânusija ſudah tijâda melihat, dán tijâda ſampat melîhat: bagi sijâpa 'adâlah kirânja lhormat, dán khowat jang kakàl. 'Âmîn.

17. Pada ſegala 'awrang kâja dâlam ƶâlam jang ſakârang 'îni hendakhlah 'angkaw berpasàn; ſopâja djângan 'ija meng'âtas ꝑ dirînja, dán djângan ber'âſa kapada kakajâ'an jang tijâda tatàp, hânja kapada 'Allah jang hîdop, jang menjampejkan pada kâmij râmej ꝑ bârang ſakalijen 'âkan per'awlêhan:

18. Sopâja marîka 'îtu berbowat bâjik, ſambil djâdi kâja pada perbowâtan ꝑ jang bâjik, dán 'ada dermâwan pada membahâgij tſedekhah, ſambil berdjînakh ꝑ an:

19. Sambil berbendâkan bagi dirînja ſawâtu 'asâs jang bâjik dâtang kapada 'âchirat, ſopâja marîka 'itu ber'awleh kahidôpan kakàl.

20. Hej Timothijus, ſimpanlah patarôhanmu, ſambil gilìj 'âkan ſegala perſawarâ'an ſija ꝑ jang kibir, dán 'âkan ſegala pelawânan lhikmet jang dusta 'adânja:

21. Bârang jang ſedàng ſatengah 'awrang meng'âkaw dija 'îtu, maka marika 'îtu ſudah ſimpang deri pada 'îmân. 'Adâlah kirânja niƶmat ſerta dengan 'angkaw. 'Âmin.

Tersûrat risâlet jang pertâma 'îni kapada Timothijus dán terkìrim deri pada Lâdokijâ, jang 'ada 'ibuw negerìj ditânah 'Ifrudjijâ Pakatijânâ.

RISÂLET RÂSÛL PAWLUS JANG KADUWA KAPADA TIMOTHIJUS.

FATSAL JANG PERTAMA.

1. PAwlus ſa″awrang Rasûl Ꭓîsâj 'Elmesêhh, 'awleh kahendakh 'Allah, menûdju djandji″an kahidôpan jang ganàp dengan 'Elmesêhh Ꭓîsâj,

2. Kapada Timothijus 'ânakhku lâki p jang kekâseh, 'adâlah kirânja niʒmat, rahhmet, ſalâmet padâmu deri pada 'Allah Bâpa, dán 'Elmesêhh Ꭓîsâj Tûhan kâmij.

3. 'Âku meng″ûtjap ſjukûr pada 'Allah, pada sijâpa 'âku berbowat ʒibâdet tûrut ſegala nejnekh mawjang, dengan ſatâhu hâti jang bening, bagimâna 'âku ber″îngat pan tijâda dengan kaputûſan 'âkan 'angkaw didâlam ſegala minta doʒâku mâlam dán sijang:

4. Sambil rinduw dendam melihat 'angkaw, manakâla 'âku meng″enàng 'âkan 'âjer matâmu, ſopâja 'âku deper″isij dengan kaſukâ″an:

5. Manakâla 'âku menûlahkan peng″enângan 'âkan 'îmân jang djâwoh deri pada nifâkh, jang 'ada didâlam 'angkaw, bârang jang dihûlu ſudah lekàt pada Law″îs nejnekhmu parampuwan, dán 'Ewnîkej 'ibûmu: maka 'âku jakhîn bahuwa lâgi 'itu lekât padâmu.

6. 'Awleh kârana ſebàb 'apa 'âku meng″ingatkan dikaw 'âkan mendjagâkan karunjâ 'Allah, jang 'ada didâlam 'angkaw 'awleh kabubôhan tângan p ku.

7. Kârana 'Allah ſudah tijâda memberij pada kâmij ſawâtu hâti punòh penakôtan, tetâpi punòh peng″awasâ″an, dán peng″asêhan dán kabidjakhſanâ″an.

8. Djângan kalàkh 'angkaw bermâluw 'âkan kaſjaksi″an Tûhan kâmij, dán djângan 'âkan dâku, jang terbulongguw dengan kârana dija: tetâpi hendakhlah 'angkaw ſerta mendirita 'anjâja ſakîra p hhâl 'Indjil tûrut kawâſa 'Allah:

9. Jang ſudah menchalâtskan, dán mendoʒâkan kâmij dengan daʒwat jang khudus: bûkan ſakîra p perbowâtan p kâmij, tetâpi ſakîra p khadlânja ſendirij, dán niʒmat 'itu jang telàh de″anugarahkan pada kâmij dengan berkat 'Elmesêhh Ꭓîsâj dihûlu deri wakhtu ſegala 'awal:

10. Tetâpi jang pada ſakârang 'ini ſudah denjatâkan 'awleh tadjalij Muchalits kâmij Ꭓîsâj 'Elmesêhh, jang ſudah menijadâkan mawt, dán ſudah menimbûlij kahidôpan dán perij jang tijâda kabinasâ″an 'awleh 'Indjîl.

11. 'Âkan jang mâna 'âku 'îni ſudah ter″angkat, mendjâdi CHatîb, dán Rasûl, dán gûruw ſegala CHalâjikh:

12. 'Awleh kârana ſebàb 'apa

lâgi 'âku mendirîta ſegala perkâra 'îni: tetâpi tijâda 'âku bermâluw. Kârana 'âku tâhu 'âkan sijâpa 'âku ſudah pertjâja, dàn 'âku jakhîn bahuwa 'ija 'ada kawâſa 'âkan simpan patarôhanku ſampej kapada hârij 'ìtu djûga.

13. Paliharâkanlah telâdan ſegala perkatâʿan jang njâman, jang ſudah kawdengar deri padâku, 'awleh 'îmân dàn mulhabet jang dâlam 'agama 'Elmesêlh Xîsâj.

14. Simpanlah patarôhan jang bâjik 'itu 'awleh Rôlhu-'lkhudus jang dûdolh didâlam kâmij.

15. 'Angkaw tâhu 'îni, bahuwa ſakalijen 'awrang jang 'ada di-ʿAsijâ ſudah berpaling dirînja bertjerèj deri padâku: 'antâra sijâpa 'ada Fudjelus dàn Hermodjîneis.

16. Hendakhlah kirânja mahâ besàr Tûhan karunjâkan ralhmet pada 'awrang 'îsij rûmah 'Onejsifôrus: kârana bânjalh kâli 'ija ſudah ſudjokhkan hatîku, dàn ſudah tijâda bermâluw 'âkan rantej p ku.

17. Tetâpi ſatelàh ſudah 'ija dâtang ka-Rawmâ, dengan râdjin p 'ija ſudah mentjahârij dàn mendâpat 'âku.

18. Hendakhlah kirânja mahâ besàr Tûhan karunjâkan 'ija mendâpat ralhmet sâma mahâ Tûhan pada hârij 'ìtu djûga: dàn barapa p chidmet 'ija ſudah berbowat padâku di-ʿEfsûs, 'angkaw 'îni terlebèh tâhu.

FATSAL JANG KA II.

1. ANGkaw 'îni kalàkh, hej 'ânalhku lâki p, hendakhlah dekawasâkan pada lhâl niʿmat jang 'ada 'awleh 'Elmesêlh Xîsâj:

2. Dàn ſegala bârang jang ſudah kawdengar deri padâku diʿantâra bânjalh 'awrang ſjaksi, patârohlah dija 'ìtu pada mânusija p jang ſatijâwan, jang hendakh 'ada lâjilh lâgi 'âkan mengʿâdjar 'awrang lâjin p.

3. 'Angkaw 'îni kalàkh hendakhlah mendirîta 'anjâja ſalâku ſaʿawrang laſjkar Xîsâj 'Elmesêlh jang bâjik 'ìtu.

4. Bârang ſaʿawrang jang mengʿardjâkan kardja paràng, tijâda 'ija demaſjghûlkan dengan bârang pentjaharijan hîdop p an, ſopâja 'ada 'ija berkenàn pada Panglîma paràng.

5. Dàn djikalaw lâgi bârang ſaʿawrang berlomba p an, tijâda ija berʿawleh kulàh, melâjinkan 'ija ſudah berlomba p an dengan ſapâtutnja.

6. Saʿawrang dûſon hâros berlelàh dihûlu deri pada mengʿambil bowah p an.

7. Hendakhlah 'angkaw mengʿejling 'âkan ſegala bârang jang 'âku katâkan: maka deberìj mahâ besàr Tûhan kirânja padâmu ʿakhal dâlam ſegala ſaſawâtu.

8. 'Îngatlah 'awlehmu, bahuwa Xîsâj 'Elmesêlh ſudah debangkitkan deri 'antâra 'awrang mâti p, jang djâdi deri pada benèh

Dâʺûd, tûrut bûnji 'Indjîlku:

9. 'Awleh kârana jang mâna 'âku mendirîta 'anjâja ſampej kapada bulongguw ρ, ſaperij ſaʺawrang parlentej: tetâpi kalâm 'Allah 'îtu bûkan terbulongguw.

10. Sebàb 'îtu 'âku bertâhan tijap ρ ſaſawâtu 'awleh kârana ſegala 'awrang mutsthafij, ſopâja lâgi marîka 'îtu mendâpat chalâts jang 'ada awleh 'Elmesêlh ʿsâj, ſerta dengan kamulijâʺan kakàl.

11. 'Inîlah perkatâʺan jang ſonggoh: kârana djikalaw kâmij ſudah ſerta mâti, maka kâmij lâgi 'âkan ſerta hîdop:

12 Djikalaw kâmij bertâhan, maka kâmij lâgi 'âkan ſerta berkaradjâʺan: djikalaw kâmij menjangkal dija, maka 'ija lâgi 'âkan menjangkal kâmij:

13. Djikalaw kâmij 'ada kâſir, 'ija djûga tinggal 'âmîn: tijâda 'ija ſampat menjangkal ſendirînja.

14. Perʺingatkanlah ſegala perkâra 'îni, ſambil berſjaksi dihadâpan mahâ Tûhan, 'âgar djângan marîka 'îtu berlâwan ρ an kâta ρ, bârang jang tijâda bergûna 'âkan ſawâtu pawn, melâjinkan 'âkan menjongſongkan ſegala 'awrang penengar.

15. Merâdjinkanlah dirîmu 'âkan menghâdapkan ſendirîmu tertjâwba kapada 'Allah, jaʿnij, ſaʺawrang pengʺardja jang tijâda bermâluw, jang betûl ρ ſadjikan perkatâʺan tahkhîkh.

16. Tetâpi berdirîlah melâwan ſegala perſawarâʺan ſija ρ jang kibir: kârana marîka 'îtu 'âkan bertambah ρ mâkin lâma mâkin lebèh pada fusûkhnja.

17. Maka perkatâʺan marîka 'îtu mengʺikil melâta ρ ſeperti pakòng: diʺantâra sijâpa 'ada Humenáj dán Filejtus:

18. Jang ſudah simpang deri pada tahkhîkh, 'ûdjarnja bahuwa kabangkîtan ſadija ſudah djâdi: maka deſongſongkannja 'îmân bârang 'awrang.

19. Dán hânja ſaſonggohnja 'asâs 'Allah jang togòh 'itu berdîrij, jang berpûnja châtam 'îni, bahuwa mahâ besàr Tûhan mengʺenàl ſegala 'awrang châtletnja: maka bârang sijâpa jang menjebutkan nâma 'Elmesêlh, hendakhlah 'ija lâlu deri pada tlulâmet.

20. 'Adapawn didâlam ſabowah rûmah jang besàr bûkan sâdja 'ada pagâwej ρ deri pada 'amàs dán pejrakh, hânja lâgi deri pada kâjuw dán tânah: maka ſatengah pawn 'âkan pakejan mulija, tetâpi ſatengah pawn 'âkan pakejan hîna.

21. Djikalaw kalàkh bârang ſaʺawrang peresihkan ſendirînja lâlu deri pada ſegala 'îni, 'ija nanti 'ada pagâwej âkan pakejan mulija, jang telàh tapersûtjij, dán jang dâpat depâkejkan bâjik ρ 'awleh Tûhan jang 'ampûnja rûmah, ſedàng 'itu terlangkap kapada ſaſawâtu kardja jang bâjik.

22. Tetâpi hendakhlah 'angkaw laluwij ſegala kaʺinginan kamudâʺan: dán hendakhlah menghambat ʿadâlet, 'imân,

mulhabet, ſalâmet ſerta dengan ſegala 'awrang jang menjebutkan mahâ besàr Tûhan deri pada hâti jang hening.

23. Dán hendakhlah 'angkaw membowang ſegala mas″âlet jang tijâda ſanûnoh, dán tijâda bergûna 'âkan memberìj bârang pang″adjâran, ſedàng 'angkaw tâhu bahuwa ſegala 'itu meng″ádâkan babarapa perkalahijan djûga.

24. 'Adapawn tijâda ſajogijânja ſa″awrang hamba mahâ besàr Tûhan 'itu berkalâhij, hânja 'ada mânis lombot kapada ſakalijen 'awrang, jang tâhu meng″âdjar, dán jang tâhu tſabàr 'âkan 'awrang djâhat:

25. Sa″awrang jang dengan kadjinâkan batinja tá″adîbkan ſegala 'awrang jang berlâwan pan: kâluw p 'Allah karunjâkan padânja tawbat 'âkan peng″akawan takhkhikh:

26. Dán marîka 'itu ſadàr lûput deri pada djuràt 'Iblîs, kabâwah sijâpa 'ija ſudah 'ada tertâwan 'âkan menûrut kahendakhnja.

FATSAL JANG KA III.

1. SAbermûla hendakhlah 'angkaw meng″atahuwij khâl 'îni, bahuwa pada hârij p jang 'âchir 'âkan berdîrij babarapa mâſa jang moſjkil.

2. Kârana mânusija p 'âkan 'ada 'awrang jang membirâhij dirinja, jang lawba 'âkan pejrakh, jang tſjûpar, jang djuwah, jang hôdjat, jang durhâka 'âkan 'ibuw bapânja, jang tijâda tâhu tarîma kâſeh, jang parlentej,

3. Jang tijâda berkâſeh p an, jang tijâda berdâmej p an, jang fitnah, jang tijâda tâhu pantang, jang bowas, jang tijâda membirâhij 'awrang bâjik p,

4. Jang menjemùw, jang merambang; jang djumâwa, jang 'ada pembirâhij ſjahwat terlebèh deri pada pembirâhij 'Allah:

5. Jang ſudah ber″awleh perupâ″an zibâdet, tetâpi jang ſudah menjangkal khowatnja. Maka hendakhlah 'angkaw gilìj 'âkan marîka 'îni.

6. Kârana bahuwa deri pada marîka 'îni 'ada 'awrang 'îtu jang ter″andap p mâſolkh rûmah p, dán menâwan ſegala parampuwan mûda p jang sârat dengan dawſa p, jang tergaràkh 'awleh bâgej p ka″ingînan:

7. Jang pada ſedekâla wakhtu ber″âdjar, dán jang tijâda penah ſampat dâtang ſampej kapada peng″enâlan takhkhîkh.

8. 'Adapawn bagimâna Janîs dán Jamberejs ſudah melâwan Mûsáj, bagîtu lâgi marîka 'îni 'ada melâwan takhkhîkh, 'ijâlah 'awrang p jang rûſakh zakhalnja, jang kabowângan 'âkan khâl 'îmân.

9. Tetâpi tijâda lâgi marîka 'îtu 'âkan berzâkhibet lebèh: kârana kardjânja jang gîla 'âkan djâdi njâta padá ſakalijen 'awrang, ſeperti lâgi kardja kaduwa 'awrang 'îtu ſudah djâdi demikijen.

10. Tetâpi 'angkaw 'îni ſudah menûrut pengʺadjâranku, kalakuwanku, nijetku, 'îmânku, kapandjângan hatiku, pengʺasêhanku, katahânanku,

11. Perhambâtan ꝑ ku, perâſa ſangsâra ꝑ ku, bârang jang ſudah berlâku 'âtasku di-ʺAnthîkijâ, di-KHunijâ, di-Lusterâ: perhambâtan ꝑ bagimâna 'âku ſudah menanggong: maka deri pada ſakalijen 'îtu mahâ besàr Tûhan ſudah melûputkan 'âku.

12. Maka lâgi ſakalijen 'awrang jang ſuka hîdop dengan ʒâbidnja dâlam 'agama 'Elmesêlh Xîsaj 'itu 'âkan deperhambat.

13. Tetâpi ſegala 'awrang kapista dàn pembôhong 'îtu 'âkan berʒâlhibet kapada lhâl jang lebèh djâhat, ſambil perſaſatkan dàn deperſaſatkan.

14. Tetâpi hendalhlah 'angkaw 'îni lekàt pada ſakalijen 'itu jang 'angkaw ſudah berʺâdjar, dàn jang ſudah tapertâroh padâmu, ſedàng 'angkaw tâhu deri pada ſijâpa 'angkaw ſudah berʺâdjar 'îtu:

15. Dàn bahuwa deri pada mudâmu 'angkaw ſudah mengʺatahuwij ſegala Sûrat ꝑ an jang khudus, jang ſampat membîdjalhkan 'angkaw dâtang kapada chalâts, 'awleh 'îmân 'âkan 'Elmesêlh Xîsaj.

16. Bahuwa ſaganàp 'Elmektûb 'îtu mulham deri pada 'Allah, dàn bergûna kapada taʒlim, kapada ʒitâb, kapada taʒzîr, kapada tâʺadîb jang pâtut dengan ʒadâlet:

17. Sopâja ʒabdu-'llah 'îtu 'ada langkap, ſahingga 'ija delangkâpij kapada ſakalijen perbowâtan jang tsâlelh.

FATSAL JANG KA IV.

1. [9] ÂKu 'îni berſjaksi kalàlh dihadâpan 'Allah dàn mahâ Tûhan Xîsàj 'Elmesêlh, jang nanti menglhukumkan ſegala 'awrang jang hîdop dàn jang mâti, pada mâſa tadjalînja dàn karadjâʺannja:

2. CHothbatkanlah 'elkalâm; tataplah mengʺûlang ꝑ 'îtu pada mâſa jang bâjik, dàn pada mâſa jang sûkar: ʒitâbkanlah, hardiklhkanlah, natsilhetkanlah dengan ſegala djenis kapandjângan hâti dàn pengʺadjâran.

3. Kârana nanti dâtang mâſa, manakâla marîka 'îtu tijâda 'âkan mendjondjong pengʺadjâran jang njâman 'îtu: tetâpi tûrut ſegala kaʺinginannja jang châts marîka 'îtu 'âkan mengʺampongkan babarapa gûruw bagi ſendirînja, ſedàng 'ija bergâtal ꝑ an 'âkan penengarnja:

4. Dàn marîka 'îtu 'âkan memâlingkan penengarnja deri pada kabenâran, dàn berpâling dirînja kapada tûtor ꝑ an.

5. 'Adapawn 'âkan 'angkaw 'îni, djagâlah dâlam ſegala ſaſawâtu, diritâlah 'anjâja, berlakûkanlah kardja ſaʺawrang pemberîta 'Indjîl, jalhînkanlah chidmetmu.

6. Kârana ſakârang 'âku 'îni deperſombahkan 'âkan ſawâtu perſombâhan tjûtjor ꝑ an, dàn

wakhtu ka"awrejanku ſud̄ah damping.

7. 'Âku ſud̄ah berparang paparângan jang bâjik, 'âku ſud̄ah menjud̄ahkan maſzât, 'âku ſud̄ah mem̄aliharâkan 'îmân.

8. Pad̄a 'âchirnja mak̄a mâkota zadâlet ſud̄ah tersimpan bāḡiku, jang mahâ Tûhan, Hâkim jang zâdil 'ītu, 'âkan karunjâkan pad̄âku pad̄a hârij 'ītu djûga: mak̄a bûkan sâdja pad̄âku, hânja lâgi pad̄a ſakalijen 'awrang jang meng"asêhij tadjal̄înja.

9. Mer̄âdjinkanlah dirîmu dâtang kapad̄âku lakàs p.

10. Kârana Dejmâs ſud̄ah men̄inggalkan 'âku, ſedàng 'ija ſud̄ah membirâhij zâdet zâlam jang ſakârang 'îni, dàn ſud̄ah ber"angkat ka-THeſ̄alawnîkej: 'Ikrejskejs ka-Ǵalatijâ, Tîtus ka-Dalmatijâ.

11. Lûkhâ ſa"awrangnja djûga 'ad̄a ſertâku. 'Ambillah Markhus membâwa dija ſertâmu. Kârana 'ija 'ad̄a terlâlu 'âmat bergûna pad̄âku dâlam chidmetku.

12. Tetâpi Tuchîkus 'âku ſud̄ah menjûroh pergi ka-"Efsûs.

13. Kâras 'itu jang 'âku ſud̄ah tinggalkan di-Teraw"â dirûmah Karpus, manakâla kawdâtang mak̄a bawâlah dija 'ītu, dàn ſegal̄a kitâb, 'istemejwa ſegal̄a warakhah.

14. 'Iskander tûkang timbâga 'ītu ſud̄ah berbow̄at bânjakh djâhat pad̄âku: hendakhlah kirânja mahâ besàr Tûhan berbâlaskan pad̄ânja ſakhadàr perbowâtan p nja.

15. Der̄i pad̄a sijâpa lâgi hendakhlah 'angkaw 'îni paliharâkan dirîmu: kârana terlâlu 'âmat 'ija ſud̄ah melâwan ſegal̄a perkanta"an kâmij.

16. Pad̄a zudzurku jang pertâma bârang ſa"awrang ſud̄ah tijâda menjertâ"ij 'âku, tetâpi ſakalijennja 'ītu ſud̄ah men̄inggalkan 'âku: Ǵângan 'ap̄âlah 'ītu de"ilhtisâbkan pad̄a marīka 'ītu.

17. Tetâpi mahâ besàr Tûhan ſud̄ah menûlong 'âku, dàn ſud̄ah meng"awasâkan 'âku, ſopâja chothbat dejakhînkan 'awlehku, dàn ſamow̄a CHalâjikh dengar dija 'ītu: mak̄a 'âku ſud̄ah terbanton der̄i pad̄a mûlut singa.

18. Dàn mahâ besàr Tûhan 'âkan melepaskan 'âku der̄i pad̄a ſakalijen kardja jang djâhat, dàn mem̄aliharâkan 'âku dâtang kapada kara ljâ"annja ſamâwij. Bāḡi sijâpa 'ad̄âlah kirânja kamulijâ"an der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl. 'Âmîn.

19. Berīlah ſalâm pad̄a Periskâ dàn 'Akhûlâ, dàn pad̄a 'awrang 'īsij rûmah 'Onejsifôrus.

20. 'Erastus ſud̄ah tinggal di-Korinthus: dàn 'âku ſud̄ah men̄inggalkan Terofimus jang ken̄a sâkit pâjah 'ītu di-Milejtus.

21. Mer̄âdjinkanlah dirîmu dâtang dihûlu der̄i pad̄a ſampej mûsim bah. 'Ewbûlus, dàn Pûdejs, dàn Lînus, dàn 'Iklawdijâ, dàn ſamow̄a sûdâra lâki p memberìj ſalâm pad̄âmu.

22. 'Adâlah kirânja mahâ Tûhan Zîsâj Elmesêlh ſerta dengan

rôhhmu. 'Adâlah kirânja niƶmet ſerta dengan kâmu. 'Âmîn.

Terſûrat Riſâlet jang kaduwa 'îni kapada Timothijus 'Uſkhuf djamâƶat 'awrang 'Efſûs jang pertâma p ſudah terpileh 'îtu, dàn terkirim deri pada Rawmâ, tatkâla Pawlus pada kaduwa kâli ſudah dehâdapkan kapada KHajtſar Nejrawn.

RISÂLET RASÛL PAWLUS KAPADA TÎTUS.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. PAwlus ſaˮawrang hamba 'Allah, dàn ſaˮawrang Rasûl Ƶîsâj 'Elmesêhh, menûdju 'îmân ſegala 'awrang mutsthafâj 'Allah, dàn pengˮenâlan tahhkhikh jang pôhon ƶibâdet,

2. Dengan radjâ kahidôpan kakàl, bârang jang 'Allah, jang tijâda tâhu dusta, ſudah djandjîkan dihûlu deri pada wakhtu ſegala 'awal, tetâpi ſudah menjatâkan pada mâſa p jang tertantu:

3. Jaƶnij kalâmnja, 'awleh chothbat jang telàh tapertâroh padâku, ſûrut tîtah 'Allah Muchalits kâmij: kapada Titus 'ânakhku lâki p jang tûlus pada lhâl îmân jang ƶâm:

4. 'Adâlah kirânja niƶmet, rahhmet, dàn ſalâmet padâmu deri pada 'Allah Bâpa, dàn mahâ Tûhan Ƶîsâj 'Elmesêhh Muchalits kâmij.

5. 'Awleh kârana ſebàb 'îtu 'âku ſudah tinggalkan 'angkaw diˮIkhrîthis, ſopâja 'angkaw membetulkan ſegala bârang jang ſiſa, dàn ſopâja 'angkaw mengˮangkat Penatuwah p deri pada negerìj dâtang kapada negerìj, ſeperti 'âku 'îni ſudah berpasàn padâmu:

6. Djikalaw bârang ſaˮawrang tijâda 'ada kadalîhan, ſaˮawrang lâki p jang berˮisterìj ſawâtu, jang ſudah berˮâwleh 'ânakh p mûˮmin, jang tijâda katudôhan deri pada lebèh p an, 'âtaw jang tijâda nâkal 'adânja.

7. Kârana ſaˮawrang 'Uſkhuf ſajogijânja 'ada tijâda kadalîhan, ſalâku ſaˮawrang bendahârij 'Allah, djângan ſaˮawrang jang karàs hâti, djângan ſaˮawrang purùs parâng, djângan ſaˮawrang pengˮîrop 'âjer 'angawr, djângan ſaˮawrang pemârang, djângan ſaˮawrang penontut lâba jang kidjij:

8. Tetâpi jang ſuka berdjâmuw p an 'awrang 'âsing, jang membirâhij 'awrang bâjik p, jang ſederhâna, jang betùl, jang sûtjij, jang tjerja:

9. Jang lekàt pada kalâm jang ſonggoh 'îtu jang pôhon pengˮadjâran, ſopâja 'ija 'ada kawâſa, bâjik 'âkan natsihhetkan 'awleh pengˮadjâran jang njâman 'îtu, bâjik 'âkan ƶitâbkan ſegala 'awrang jang berbantah p an.

10. Kârana 'ada lâgi bânjakh 'awrang bij'âdab, jang ſija p katânja, dàn penjasàt hâti ſegala

'awrang 'istemejwa 'awrang 'îtu jang 'ada deri pada 'awrang jang pûnja chitânet:

11. Jang ſajogijânja 'awrang menompat mûlutnja: jang menjongſongkan babarapa 'îsij rûmah belâka, ſarâja meng″âdjar ſegala bârang jang tijâda pâtut, 'awleh kârana ſebàb lâba jang kidjij.

12. Bahuwa ſa″awrang deri pada marîka 'îtu jang 'ada Sjâirnja jang châts 'îtu ſudah berkâta: ſegala 'awrang 'Ikhrîthis 'îtu ſantijâſa pendusta p, binâtang p jang djâhat, purût p jang mâlas 'adânja.

13. Kaſaksi″an 'îni 'ada benàr. 'Awleh kârana ſebàb 'îni hendakhlah 'angkaw menghardikh marîka 'îtu sângat, ſopâja 'ija djâdi njâman didâlam 'îmân:

14. Dán djângan 'ija ber″ingat 'âkan tûtor p an Jehûdij, dán 'âkan penjurôhan mânusija p, jang berpâling dirînja deri pada takhlukh kh.

15. Songgohpawn ſegala ſaſawâtu 'ada thâhir pada ſegala 'awrang thâhir: tetâpi pada ſegala 'awrang nedjis dán kâfir bârang ſawâtu pawn tijâda 'ada thâhir, hânja bâjik ſakhalnja, bâjik ſatâhu hatînja 'îtu 'ada nedjis.

16. Marîka 'îtu meng″âkaw dirînja meng″enàl 'Allah, tetâpi dengan perbowâtan p nja 'ija menjangkal dija, ſedàng marîka 'îtu 'ada 'awrang kagilijan dán kadurhakâ″an, dán kabowângan jang tijâda bâjik pada bârang perbowâtan jang tsâleh.

FATSAL JANG KA II.

1. ¶ ADapawn 'âkan 'angkaw 'îni, hendakhlah 'angkaw meng″atâkan bârang jang pâtut pada pang″adjâran jang njâman:

2. Sopâja ſegala lâki p jang tuwah 'ada djîman, 'indah bidjakhsâna, njâman pada 'îmân, pada muhabet, pada tahamul.

3. Segala parampuwan jang tuwah ſabâgejnja lâgi, ſopâja marîka 'îtu berkalakuwan ſeperti pâtut pada ſegala 'awrang zâhid, djângan 'ija 'ada 'awrang jang fitnah, djângan 'awrang jang tjenderong minom bânjakh 'âjer 'angawr, tetâpi jang ada peng″âdjar kabidjîkan:

4. Sopâja 'ija membidjakhſanâkan ſegala parampuwan jang mûda, ſopâja marîka 'îtu 'ada 'awrang jang membirâhij ſuwâmij p nja, jang membirâhij 'ânakh p nja:

5. Jang ſederhâna, jang sûtjij, jang menongguw rûmah, jang bâjik budînja, jang menazalokhkan dirînja kapada ſuwâmij p nja jang châts: ſopâja kalâm 'Allah djângan dehôdjat.

6. Segala lâki p mûda ſabâgejnja lâgi, hendakhlah 'angkaw natsihetkan dija, ſopâja marîka 'îtu 'ada ſederhâna.

7. Tondjokhlah dirîmu didâlam, ſamowânja ſawâtu telâdan perbowâtan p jang bâjik, ſambil perlîhatkan didâlam pang″adjâran 'îtu kabetûlan, ka″indâhan, katulûſan,

8. Perkatâ″an jang njâman,

jang tijâda kabowângan: ſopâja 'awrang jang melâwan 'ïtu bermâluw, dán djângan ber''awleh bârang pôhon 'âkan meng''atâkan kakidji''an 'âtas kâmu.

9. Segala ſahâja lâki p handakhlah 'angkaw natsihhetkan, ſopâja 'ija taʒalokhkan dirinja pada Tuwan p nja jang châts, ſopâja 'ija 'ada berkenân dâlam ſamowânja, djângan berbantah p an:

10. Djângan kûrangkan 'apa p ſembûnji p, tetâpi menondjokh ſegala djenis kaſatijâ''an jang bâjik: ſopâja 'ija menghijâsij peng''adjâran 'Allah Muchalits kâmij didâlam ſamowânja.

11. Kârana niʒmet 'Allah jang memberij chalâts 'ïtu ſudah kalihâtan pada ſakalijen mânuſija:

12. Dán meng''âdjar kâmij, ſopâja kâmij menjangkal fusûkh dán ſegala ka''inginan dunjâ, lâlu hîdop didâlam ʒâlam jang ſakârang 'ïni dengan nazahân, dán ʒadâlet, dán ʒibâdet:

13. Sambil menanti radjâ jang berbahagija 'ïtu, dán tadjalij kamulijâ''an 'Allah 'akbar dán Muchalits kâmij ʒîsáj 'Elmesêhh:

14. Jang ſudah ſarahkan ſendirinja kârana kâmij, ſopâja detubuskannja kâmij deri pada ſaſawâtu thoghjân, dán delutjikannja bagi ſendirinja ſawâtu bâla jang châts, jang ber''uſahâkan dirinja pada perbowâtan p jang bâjik.

15. Katâkanlah ſegala perkâra 'ïni, dán natsihhetkanlah, dán ʒitâbkanlah dengan bârang ſûrohmu. Djângan ſa''awrang memudahkan 'angkaw.

FATSAL JANG KA III.

1. HEndakhlah 'angkaw meng''ingatkan marika 'ïtu, ſopâja 'ija taʒalokhkan dirinja kabâwah ſegala Pangluluwan dán peng''awasâ''an, ſopâja 'ija dengar p an, ſopâja 'ija 'ada ſadija kapada ſaſawâtu perbowâtan jang bâjik:

2. Djângan 'ija mâkej 'âkan bârang ſa''awrang, djângan 'ija 'ada 'awrang jang ſuka berkalâhij, hânja 'awrang mûrah djûga, jang menondjokh ſegala djenis kadjinâkan hâti kapada ſakalijen mânuſija.

3. Kârana dihûlu kâla 'adâlah lâgi kâmij 'ini 'awrang djâhil, jang durhâka, jang ſasât, jang deperhamba ka bâwah bâgej p ka''inginan dán ladzat, jang hîdop dengan kadjahâtan dán kadangkejan, jang kabintji''an, dán jang membintjij ſa''awrang 'âkan ſa''awrang:

4. Tetâpi manakâla kamurâhan 'Allah Muchalits kâmij dán peng''asêhannja 'âkan mânuſija p 'ïtu ſudah kalihâtan,

5. Maka 'ija ſudah menchalâtskan kâmij, bûkan deri pada perbowâtan p jang 'ada dengan ʒadâlet, jang kâmij 'ini ſudahlah melakûkan, tetâpi tûrut rahhmetnja, 'awleh permandijan per''anâkan pûla, dán pembaharuwan Rôhhu-'lkhudus;

6. Jang telàh detuwangnja râmej ꝑ ka'âtas kâmij 'awleh Xîsâj 'Elmesêlh Muchalits kâmij:

7. Sopâja kâmij, jang telàh detaƶdîlkan 'awleh niƶmetnja, 'îtu mendjâdi wâritz tûrut radjâ kahidôpan kakàl.

8. 'Inîlah perkatâ'an jang ſonggoh, dán 'âkan ſegala perkâra 'îni 'âku kahendâkij 'angkaw meñogohkan dija 'îtu râdjin ꝑ, ſopâjà ſegala 'awrang jang ber'imân 'âkan 'Allah 'îtu bertjinta 'âkan menjampejkan perbowâtan ꝑ jang bâjik: ſakalijen 'ini 'ada perkâra ꝑ jang bâjik, dán bergûna kapada ſegala mânusija.

9. Tetâpi hendakhlah 'angkaw melâwan ſegala mas'âlet jang tijâda ſanûnoh, dán ſegala nisbat, dán ſegala perbantáhan, dán ſegala perkalahijan 'âkan Tawrât: kârana ſegala 'îtu tijâda bergûna dán sija ꝑ djûga 'adânja.

10. Sa'awrang jang mobdiƶ, komedijen deri pada natsilhet jang pertâma dán jang kaduwa, hendakhlah 'angkaw membowang dija:

11. Sedàng 'angkaw tâhu bahuwa 'awrang jang ſabagîni 'ada terpûtar bâlikh, dán berdawſa, ſedàng 'ija ſudah hâbis kena lhukum sâma ſendirînja.

12. Manakâla 'âku 'âkan menjûroh 'Artemâs 'âtaw Tuchîkus pergi kapadâmu, maka hendakhlah 'angkaw merâdjinkan dirîmu dâtang kapadâku ka-Nikôpolis: kârana 'âku ſudah bernijet tinggal disâna ſontolh mûsim bah lamânja.

13. Zejnâs jang Fakhîh, dán 'Apolaws, hendakhlah 'angkaw menghentar dija râdjin ꝑ, ſopâja bârang ſawâtu pawn djângan 'ada kûrang padânja.

14. Maka bejarlah lâgi ſegala tamàn kâmij bel'âdjar menjampejkan perbowâtan ꝑ jang bâjik 'âkan pakejan jang wâdjib, ſopâja djângan kapâlang bowah ꝑnja.

15. Sakalijen 'awrang jang 'ada ſertâku 'îtu memberij ſalâm padâmu. Berilah ſalâm pada ſegala 'awrang jang meng'asêhij kâmij didâlam lhâl 'îmân. 'Adâlah kirânja niƶmat dengan kâmu ſakalijen. 'Âmîn.

Tersûrat kapada Tîtus 'Uskhuf djamâƶat 'awrang 'Ikhrîthis jang pertâma ꝑ ſudah terpîleh, dán terkîrim deri pada Nikôpolis jang diMakhedawnijâ.

RISÂLET RASÛL PAWLUS KAPAD̄A FILEJMAWN.

1. PAwlus ſa″awrang terbulongguw kárana 'Elmesêlh Xîsáj, dán Tímothijus ſûdâra lâki p 'îtu, kapada Filejmawn 'awrang jang kekâſeh 'ítu, dán sâma peng″ardja kâmij,

2. Dán kapada 'Afijâ parampuw̄an jang kekâſeh 'îtu, dán kapad̄a 'Archip̄us lâki p jang sâma pap̄irang kâmij, dán kapad̄a djamâzat jang 'ada didâlam rûmahmu:

3. 'Ad̄âlah kirânja nizmet pad̄a kâmu dán ſalâm der̄i pada 'Allah Bâpa kâmij, dán mahâ Tûhan Xîsáj 'Elmesêlh.

4. 'Âku meng″ûtjap ſjukûr baḡi 'Ilahku, ſambil membow̄at perſebûtanmu pad̄a ſedekâla wakhtu didâlam ſegal̄a minta dozâku:

5. Sedàng 'âku men̄engar mulhab̄etmu, dán 'îmân 'îtu jang 'ad̄a padâmu 'âkan mahâ Tûhan Xîsáj, dán kapad̄a ſakalijen walìj:

6. Sopâja perſakutuw̄an 'îmânmu djâdi berkhow̄at didâlam penjatâ″an ſaſawâtu kabedjîkan, jang 'ad̄a didâlam kâmu men̄ûdju kapada 'Elmesêlh Xîsáj.

7. Kârana kâmij ber″awleh bânjakh kaſukâ″an dán panghibôran der̄i kârana mulhab̄etmu, ſebàb bahuw̄a 'îsij dâda' ſegal̄a walìj ſud̄ah d̄iſedapkan 'awlehmu, hej sûdâra lâki p.

8. Sebàb 'îtu welâkin 'âku ſud̄ah ber″awleh bânjakh kaluwâſan hâti der̄i pada 'Elmesêlh 'âkan berpasàn padâmu bârang jang pâtut:

9. Mak̄a hânja ſaſonggohnja lebèh pûla 'âku minta 'awleh mulhab̄et 'îtu, ſedàng 'âku 'ad̄a ſa″awrang jang ſabaḡini, jaznij Pawlus, ſa″awrang lâki p jang tuw̄ah, dán ſakârang lâgi ſa″awrang terbulongguw kârana Xîsáj 'Elmesêlh.

10. 'Âku mem̄ôhonkan kalàkh padâmu 'âkan 'ânakhku lâki p, jang 'âku ſud̄ah per″ânakhkan didâlam bulongguw pku, 'ija 'îtu 'Onejsîmus.

11. Jang dihûlu kâla ſud̄ah tijâda 'ad̄a bergûna padâmu, tetāp̄i jang ſakârang 'ad̄a terlâlu 'âmat bergûna padâmu dán pad̄âku: jang ſudah kusûroh pûlang:

12. 'Ad̄apawn hendakhlah 'angkaw 'îni menjambot 'awrang 'îtu, jaznij 'îsij dadâku:

13. Jang ſonggohpawn 'âku 'îni ſud̄ahlah kahendâkij pegàng ſertâku, ſopâja 'ija mengganti dîkaw melajânij pad̄âku didâlam bulongguw p kârana 'Indjîl:

14. Tetâpi lâjin der̄i pad̄a bitjarâmu ſud̄ah tijâda kukahendâkij berbow̄at 'ap̄a p, ſopâja kabidjîkanmu djângan 'ada ſa″awleh p tûrut kapaksâ″an, hânja tûrut kaſabadjâ″an.

15. Kârana mud̄ah p an ſebàb 'îtu 'ija ſud̄ah bertjerèj der̄i pad̄âmu ſakotîka djûga lamânja, ſopâja 'angkaw pûla men̄egàng dija kakàl p:

16. Tijâda lâgi ſeperti ſaʻawrang ſahâja, hânja lebèh deri pada ſaʻawrang ſahâja, jâꭓnij ſaʻawrang sûdàra lâki p jang kekâſeh, ʼistemejwa bagiku, barapa lâgi kalàkh bagîmu, mâwu pada hhâl dâging, mâwu pada lhâl mahâ Tûhan:

17. Djikalaw kalàkh ʼangkaw kîra p kan ʼâku ʼada ſakutûmu, maka ſambotlah dija ʼîtu ſaperìj ʼâku.

18. Djikalaw bârang ſaperkâra ʼija ſudah memberij madlaret ʼâtaw berhûtang padâmu, ʼilhtiſâbkanlah ʼîtu padâku.

19. ʼÂku ʼîni Pawlus ſudah menûlis ʼîtu dengan tângan dirîku, ʼâku ʼîni ʼâkan membâjar ʼîtu: djângankan kukâta padâmu, bahuwa lâgi ʼangkaw menghutângij ſendirîmu padâku.

20. Behkan, hej sûdâra lâkip, berîlah ʼâku ʼînj berʻawleh fâjidah ʼini deri padâmu dengan berkat mahâ Tûhan: berſedàpkanlah ſegala ʼìsij dadâku dengan berkat mahâ Tûhan.

21. ʼÂku ſudah menjûrat kapadâmu, ſambil hârap kapada thâꭓatmu, ſedàng ʼâku tâhu bahuwa lâgi ʼangkaw ʼâkan berbowat lebèh deri pada kukâta.

22. Maka ſamantâra ʼîtu hendakhlah lâgi ʼángkaw ſadijâkan padâku ſawâtu paſanggarâhan: kârana ʼâku berʻâſa bahuwa ʼawleh kârana ſegala minta doꭓâmu ʼâku ʼâkan dekarunjâkan pada kâmu.

23. ʼEpafrâs memberìj ſalâm padâmu, jang ʼada ſapandjarâku deri kârana ʼElmesêlh Ꭓìsâj,

24. Lâgi Markhus, ʼAristarchus, Dejmâs, dàn Lûkhâ, sâma pengʻardja p ku.

25. ʼAdâlah kirânja niꭓmat Tûhan kâmij Ꭓîsâj ʼElmesêlh ſerta dengan rôlh kâmu. ʼÂmín.

Tersûrat kapada Filejmawn
dàn terkîrim deri pada
Rawmâ ʼawleh ʼOnejsimus
hamba ſarûmah ʼîtu.

RISÀLET RASÛL PAWLUS KAPADA ʼAWRANG ꭓIBRANIJ.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. BAhuwa ʼAllah jang dihûlu kâla bânjakh kâli dàn bânjakh perkâra ſudah baſermân kapada ſegala nejnekh mawjang ʼawleh chidmet Nabìj p, ʼîtu pada hârij p jang ʼâchir ʼîni ſudah baſermân kapada kâmij ʼawleh chidmet ʼÂnakh lâki p:

2. Jang telàh dedjadîkannja wâritz ʼâtas ſamista ſakalijen, jang ʼawlehnja lâgi telàh dekardjâkannja ſegala ꭓâlam:

3. Jang ſedàng ʼada ʼija sînar ſubulhâtnja, dàn pata dzâtnja,

dàn memangkuw ſamista ſakalijen ’awleh tîtah khowatnja, hâbis ’ija melakûkan perſutjijan ſegala dawſa kâmij ’awleh ſendirinja, ſudah dûdokh pada kânan djalâlet pada tampat p jang mahâ tinggij :

4. Mendjâdi ſakijen terbesàr deri pada ſegala Melâ"ikat, barapa lâgi ’ija ſudah berpusâka nâma jang terlâku deri pada marika ’ìtu.

5. Kârana pada sijâpa deri pada ſegala Melâ"ikat penah ’ija ſudah baſermân : ’angkaw ’îni ’ada ’ânakhku lâki p, harini ’âku djûga ſudah per"ânakhkan ’angkaw ? dàn pûla : ’âku ’îni kalàkh ’ada padânja ’âkan bâpa, dàn ’ija ’îni kalàkh ’ada padâku ’âkan ’ânakh lâki p ?

6. Maka manakâla ’ija pûla memâſokhkan ’Ânakh jang sûlong ’îtu kadâlam tânah mazmûr, ’ija baſermân : dàn bejarlah ſakalijen Melâ"ikat ’Allah ſombah ſudjûd padânja.

7. Dàn ſonggohpawn ’ija baſermân kapada ſegala Melâ"ikatnja : jang mendjadîkan Melâ"ikat p nja ’âkan ’arwâkh, dàn châdim p nja ’âkan njâla ’âpij.

8. Tetâpi kapada ’Ânakh lâki p ’ìtu : zarſjmu, jâ ’Allah, ’ìtu deri pada kakàl ſampej kakàl: tongkat karadjâ"anmu ’ìtu tongkat kapatûtan.

9. ’Angkaw ſudah meng"asêhij zadâlet, dàn membintjij thoghjân : ſebàb ’ìtu, jâ ’Allah, maka ’Ilahmu ſudah meng"urâpij ’angkaw dengan mînjakh karamêhan lebèh deri pada ſakûtuw p mu.

10. Dàn : ’angkaw ’îni, jâ mahâ besàr Tûhan, pada mulânja ſudah meng"âlaskan bûmi, dàn ſegala lângit ’ada perbowâtan p tângan p mu :

11. Samowa ’ìtu ’âkan hîlang, tetâpi ’angkaw ’îni tinggal kakàl : dàn ſakalijennjá ’ìtu ’âkan lûſoh ſeperti ſawâtu pakâjin :

12. Dàn ſeperti ſawâtu ſelîmot ’angkaw ’âkan menggûlong dija ’ìtu, maka ’ìtu ’âkan ’ada ter"ûbah : tetâpi ’angkaw djûga ’ada dija ’ìtu, dàn tâhon p mu tijâda ’âkan berkaputûſan.

13. Dàn kapada sijâpa deri pada ſegala Melâ"ikat penah ’ija ſudah baſermân : dûdokhlah ’angkaw pada kânanku, ſahingga ’âku târoh ſataruw p mu ’âkan pelâpikh kâki p mu ?

14. Bûkankah ſakalijennja ’ìtu ’ada ’arwâkh berdjâwatpan, jang ter"ûtus ’âkan chidmet kârana ſegala ’awrang jang nanti berpusâka chalâts ?

FATSAL JANG KA II.

1. SEbàb ’ìtu ſajogijânja kâmij mâkin lebèh lekàt pada bârang jang telàh terdengar ’awleh kâmij, ſopâja djângan bârang kâla kâmij hîlang linnjap.

2. Kârana djikalaw kalâm jang telàh dekatâkan ’awleh Melâ"ikat p ’ìtu ſudah ’ada togòh, dàn ſaſawâtu kalangkâhan dàn kadurhakâ"an ’ìtu ſudah ber"awleh kabalâſan jang dengan ſabenarnja :

3. Bagimâna kâmij 'âkan lârij berlepàs dîrij kâmij, djikalaw kâmij lâlej 'âkan chalâts jang demikijen besàr 'îni? jang bahâruw p ſudah dekatâkan 'awleh mahâ Tûḥan, dàn ſudah deſonggohkan kapada kâmij 'àwleh ſegala 'awrang jang ſudah menengar dija:

4. Sedàng 'Allah lâgi ſerta berſjaksi 'awleh tanda p dàn muχ ljizat p, dàn bâgej p khowat dàn pembahagijan Rôḥu-'lkhudus, tûrut kahendakhnja.

5. Kârana kabâwah Melâ'îkat p ſudah tijâda 'ija menaχaloḱhkan ḥâl tânah maχmûr jang nanti dâtang 'îtu, 'âkan jang mâna kâmij katâkan.

6. Tetâpi bârang ſa'awrang ſudah berſjaksi ditampat 'ânuw, 'ûdjarnja: 'apâtah kirânja 'ada mânusija, bahuwa 'angkaw 'ingat padânja? 'âtaw 'Ânakh 'Insàn, bahuwa 'angkaw meng'ondjôngij dija?

7. Sakotîka 'angkaw ſudah kûrangkan dija deri pada Melâ'îkat p: dengan kamulijâ'an dàn ḥormat 'angkaw ſudah bapermakotâkan dija, dàn ſudah meng'angkat dija di'âtas ſegala perbowâtan tângan p mu.

8. Samista ſakalijen 'angkaw ſudah menaχaloḱhkan kabâwah kâki p nja. Kârana pada ḥâl 'îni, ſedàng 'ija ſudah menaχaloḱhkan ſamista ſakalijen kabâwah dija, maka bârang ſawâtu pawn ſudah tijâda 'ija tinggalkan jang bûkan taχalokh kabâwah dija: 'adapawn ſakârang bulòm kâmij melîhat, bahuwa ſamista ſakalijen 'ada taχalokh kabâwah dija:

9. Tetâpi kâmij melîhat djûga Χîsàj 'îtu ſudah depermakotâkan dengan kamulijâ'an dàn ḥormat, jang ſakotîka ſudah dekûrangkan deri pada Melâ'îkat p, deri kârana ſangsâra mawt: ſopâja 'awleh niχmat 'Allah 'ija merasâ'ij mawt kârana ſakalijen 'awrang.

10. Kârana bahuwa ſudah pâtut pada Tûhan, kârana sijâpa ſamista ſakalijen, dàn 'awleh sijâpa ſamista ſakalijen 'ada, ſedàng 'ija membâwa bânjakh 'ânakh p kapada kamulijâ'an, ſopâja 'ija menjempornâkan Panglîma chalâtsnja 'awleh babarapa ſangsâra.

11. Kârana bâjik Tûhan jang mengkhuduskan, bâjik ſegala 'awrang jang dekhuduskan, ſakalijennja 'îtu deri pada ſawâtu djûga 'adânja: 'awleh kârana ſebàb 'apa tijâda 'ija bermâluw 'âkan menjebùt marîka 'îtu sûdâra p lâki p,

12. Sedàng 'ija baſermân: 'âku 'âkan memberîta namâmu pada sûdâra p ku lâki p, pada sâma tengah pakompôlan, 'âku 'âkan tahlîlkan 'angkaw.

13. Dàn pûla: 'âku 'îni 'âkan 'ada hârap padânja. Dàn pûla: lihatlah 'âku 'îni dàn ſegala 'ânakh jang 'Allah ſudah karunjâkan padâku.

14. Sedàng kalàkh ſegala 'ânakh ſudah ber'awleh perſakutuwan pada dâging dàn dârah, maka ſabâgejnja lâgi 'ija ſudah ber'awleh bahagijan pada kadu-

wânja ’îtu, ſopâja ’awleh mawt ’ija menijad̄âkan dija jang mem̄egàng kawâſa mawt, ’ija ’îtu ’Iblîs;

15. Dàn melûputkan ſegal̄a ’awrang ’îtu jang der̄i pad̄a tâkot ’âkan mawt ſalamânja ’ija hidop ſud̄ah ’ad̄a taʐalokh kabâwah perhambâʺan:

16. Kârana ſonggoh p tijâda ’ija menjambot Melâʺikat p, tetâpi benèh ’Ibrâhîm djûga deſambotnja.

17. Sahingga ſud̄ah tijâda dâpat tijâda ’ija deſamâkan dâlam ſegala ſaſawâtu dengan ſegal̄a sûdâra p lâki p, ſopâja ’ija mendjâdi ſaʺawrang ’Imâm besàr jang mengʺasijânij dàn ſatijâwan dâlam ſegal̄a bârang jang hâros deſampejkan kapad̄a ’All̄ah, ’âkan mengʺad̄âkan ghafirat kârana dawſa p khawm.

18. Kârana dâlam hhâl jang mâna ’ija ſud̄ah mer̄asâʺij ſangsâra, ſedàng ſud̄ah tertjawba ’ad̄ânja, mak̄a ’ija ſampat men̄ûlong ſegala ’awrang jang tertjawba ’îtu.

FATSAL JANG KA III.

1. SEbàb ’îtu, hej sûdâra p lâki p jang sûtjij, jang ſud̄ah berʺawleh bahagijan ’âkan daʐwat ſamâwij, hendakhlah kâmu mengʺejling Rasûl dàn ’Imâm besàr ’ikhrâr kâmij, jaʐnij ’Elmesêhh ʐîsâj:

2. Jang ’ad̄a ſatijâwan dengan Tûhan jang ſud̄ah mengʺangkat dija, ſeperti lâgi ’adâlah Mûsâj didâlam ſaganàp rûmahnja:

3. Kârana ’ija ’îni ſud̄ah dekîra p kan mustalhakh ’âkan terlebèh kamulijâʺan der̄i pad̄a Mûsâj, ſeperti ’awrang jang ſud̄ah melangkap rûmah ’îtu berʺawleh terlebèh hhormat der̄i pad̄a rûmah ſendîrij.

4. Kârana ſaſawâtu rûmah delangkâpij ’awleh bârang ſaʺawrang: tetâpi Tûhan jang ſud̄ah mel̄angkap ſakalijen ’îni, ’ijâlah ’All̄ah.

5. Mak̄a ſonggohpawn Mûsâj ſud̄ah ’ad̄a ſatijâwan didâlam ſaganàp rûmahnja, ſalâku ſaʺawrang sâkej, ’âkan memberìj kaſjaksîʺan pad̄a ſegal̄a bârang jang lâgi dekatâkan:

6. Tetâpi ’Elmesêhh ſalâku ’ânakh lâki p jang terʺangkat ’âtas rûmah ſendirinja: rûmah sijâpa kâmij ’îni ’ad̄a, djik̄alaw djûga kâmij mem̄egàng kaluwâſan hâti dàn penggâhan ’âſa ’îtu dengan togòh p nja dâtang kapad̄a tam̄at.

7. Sebàb ’îtu ſeperti Rôhhu’lkhudus baſ̄ermân: pad̄a hârij ’îni djik̄alaw kâmu dengar ’âkan ſawarânja,

8. Djangan tagarkan hâti kâmu, ſeperti ſud̄ah djâdi pad̄a mâſa pengʺusîkan, pad̄a hârij pentjawbâʺan dâlam pâdang Tijah:

9. Dimâna bâpâ p kâmu ſud̄ah mentjawbâʺij ’âku, ſud̄ah mem̄ariksâʺij ’âku, lâgi ſud̄ah mel̄ihat kardja p ku ’ampat pûloh tâhon lamânja.

10. Sebàb 'ìtu 'âku ſudah morka 'âtas bangſa 'ìtu, dàn baſermân : ſantijâſa marìka 'ìtu ſasàt hatìnja, dàn marìka 'ìtu ſudah tijâda meng'enàl djâlan p ku.

11. Kalakijen maka 'âku ſudah berſompah pada morkâku; tijâda ſakâli p 'ija 'âkan mâſokh kadâlam perhentijanku.

12. 'Ingatlah 'awleh kâmu, hej sûdâra p lâki p, ſopâja pada bârang kâla djângan 'ada didâlam ſa'awrang deri pada kâmu ſawâtu hâti kapista jang ber'ìsij kufûr, 'âkan mortad deri pada 'Allah jang hîdop 'ìtu :

13. Tetâpi natsihetkanlah kâmu ſa'awrang 'âkan ſa'awrang pada tijap p hârij, ſahingga mâna lâgi terſebùt jang hârij 'ìni : ſopâja djângan bârang ſa'awrang deri pada kâmu detagarkan 'awleh pembintjanâ'an dawſa.

14. Kârana kâmij ſudah ber'awleh bahagijan 'âkan 'Elmesêlh, djikalaw djûga kâmij memegàng permulâ'an burhân 'ìni dengan togòh p nja dâtang kapada tamat :

15. Sedàng dekatâkan : pada hârij 'ìni djikalaw kâmu dengar 'âkan ſawarânja, djângan tagarkan hâti kâmu, ſeperti ſudah djâdi pada mâſa peng'usìkan.

16. Kârana ſatengah 'awrang ſatelàh ſudah dedengarnja 'ìtu ſudah meng'ûsikh dija, hânja bûkan ſakalijen 'awrang jang ſudah kaluwar deri dâlam Mitsir 'awleh parentah Mûsâj.

17. 'Adapawn 'âtas sijâpa 'awrang garàng ſudah 'ija morka 'ampat pûloh tâhon lamânja? bûkankah 'âtas ſegala 'awrang jang ſudah berdawſa, jang tûboh p nja ſudah rontoh terbûnoh didâlam pâdang Tijah?

18. Dàn pada sijâpa 'awrang garàng ſudah 'ija berſompah, bahuwa ſakâli p tijâda 'ija 'âkan mâſokh kadâlam perhentijannja, melâjinkan pada ſegala 'awrang jang ſudah durhâka?

19. Maka kâmij melìhat bahuwa marìka 'ìtu ſudah tijâda ſampat mâſokh 'awleh kârana kufûr nja.

FATSAL JANG KA IV.

1. SEbàb 'ìtu hendaklhlah kâmij tâkot, djângan pada bârang kâla, ſedàng tinggal lâgi djandji'an 'âkan mâſokh kadâlam perhentijannja, bârang ſa'awrang deri pada kâmu debìlang 'ada kapâlang.

2. Kârana lâgi 'Indjìl ſudah deberitâkan pada kâmij, ſeperti pada marìka 'ìtu : tetâpi perkatâ'an jang terdengar 'ìtu ſudah tijâda meng'adâkan bârang pergunâ'an pada marìka 'ìtu, ſedàng 'ìtu tijadâlah tertjampor dengan 'imân dâlam ſegala 'awrang jang ſudah menengar 'ìtu.

3. Kârana kâmij jang ſudah ber'imân 'ìtu mâſokh kadâlam perhentijan, ſeperti 'ija ſudah baſermân : kalakijen 'maka 'âku ſudah berſompah pada morkâku, tijâda ſakâli p 'ija 'âkan mâſokh kadâlam perhentijanku : welâkin ſegala perbowâtannja

ſudahlah deganâpij deri pada 'asâs dunjâ.

4. Kârana ditampat 'ãnuw 'ija ſudah baſermân 'âkan hârij jang katûdjoh 'îtu demikijen: dán 'Allah ſudah berhenti pada hârij jang katûdjoh deri pada ſakalijen perbowâtannja.

5. Dán pûla ditampat 'îni: tijâda ſakâli ꝑ 'ija 'âkan mâſolkh kadâlam perhentijanku.

6. Sedàng kalàkh tinggal, bahuwa ſatengah 'awrang mâſolkh kadâlamnja 'îtu, dán bahuwa ſegala 'awrang, pada sijâpa 'Indjil dihûlu ſudah deberitâkan, 'îtu ſudah tijâda mâſolkh 'awleh kârana kadurhakâ"an,

7. Maka pûla 'ija tantûkan bâràng ſahârij, jaznij, hârij 'îni, ſedàng 'ija baſermân dâlam zabûr Dâ"ûd, komedijen deri pada barapa wakhtu lamânja: (ſeperti telàh dekatâkan) pada hârij 'îni djikalaw kâmu dengar 'âkan ſawarânja, djângan tagarkan hâti kâmu.

8. Kârana djikalaw Jehawſhuzâ ſudahlah membâwa marika 'îtu kadâlam perhentijan, ſanistjâja ſudahlah tijâda 'ija berkâta 'âkan hârij jang lâjin komedijen deri pada ſegala 'îni.

9. 'Ada tinggal kalàkh ſawâtu pegângan ſabtu bagi khawm 'Allah.

10. Kârana sijâpa jang ſudah mâſolkh kadâlam perhentijannja, 'ija 'îtu lâgi ſudah berhenti deri pada perbowâtan ꝑ nja, ſeperti 'Allah deri pada ſegala perbowâtannja jang châts.

11. Hendakhlah kalàkh kâmij merâdjinkan dîrij kâmij 'âkan mâſolkh kadâlam perhentijan 'îtu: ſopâja djângan bârang ſa"awrang gûgor kadâlam telâdan kufûr 'îtu djûga.

12. Kârana kalâm 'Allah 'ada hîdop dán berkhowat, dán lebèh tâdjam deri pada bârang pedàng jang mâkan duwa belahnja, dán melintas ſampej kapada pertjerejan djîwa dán njâwa, dán ſegala paſimpôlan dán ſomſom, lâgi 'ada ſawâtu khâkim 'antâra ſegala kîra ꝑ an dán pembitjarâ"an hâti.

13. Maka bûkan 'ada bârang kadjadi"an jang ghâ"îb dihadâpan khadlretnja: tetâpi ſamista ſakalijen 'ada talilej dán terbûka pada mâta ꝑ Tûhan, 'âkan sijâpa perkatâ"an kâmij.

14. Sedàng kalàkh kâmij ſudah ber"awleh ſa"awrang mahâ besàr 'Imâm, jang ſudah melintas deri pada ſegala lângit, jaznij, Xîsàj 'Ânakh 'Allah 'îtu, maka hendakhlah kâmij berpegàng pada 'ikhrâr 'îni.

15. Kârana ſudah tijâda kâmij ber"awleh ſa"awrang 'Imâm besàr, jang bûkan ſampat balàs 'âkan ſegala kalemâhan kâmij, tetâpi jang ſudah tertjawba pada ſegala ſaſawâtu, ſeperti kamij, hânja lûput deri pada dawſa.

16. Hendakhlah kalàkh kâmij berdâtang dengan kaluwâſan hâti kapada zarſj niznet, ſopâja kâmij ber"awleh rakhmet, dán mendâpat niznet 'âkan detûlong pada mâſa jang pâtut.

FATSAL JANG KA V.

1. KÂrana ſaſ.″awrang 'Imâm besàr jang terpîleh deri 'antâra mânusija p 'itu ter″angkat ganti mânusija p, 'âkan melakûkan ſegala hhâl 'ahhwâl dihadâpan 'Allah, ſopâja deperſombahkannja, bâjik ſegala pemberijan, bâjik ſegala perſombâhan ſombilèh p an kârana dawſa p:

2. Jang dengan ſapâtutnja ſampat balàs 'âkan ſegala 'awrang djâhil dàn jang ſasàt, ſedàng 'ija ſendîrij lâgi kena kalemâhan.

3. Maka 'awleh kârana ſebàb dija 'itu tadâpat tijâda, ſeperti kârana khawm, bagîtu lâgi kârana ſendirînja, 'ija membâwa perſombâhan kârana dawſa p.

4. Maka bârang ſa″awrang tijâda meng″ambil hhormat 'îni bagi ſendirînja, melâjinkan 'ija jang terpanggil 'awleh 'Allah, ſeperti lâgi Hârûn.

5. Bagitu lâgi 'Elmesêhh ſudah tijâda memulijâkan ſendirînja 'âkan mendjâdi 'Imâm besàr, tetâpi Tûhan jang ſudah baſermân kapadânja: 'angkaw 'îni 'ada 'Ânakhku lâki p, harîni 'âku djûga ſudah per″ânakhkan 'angkaw.

6. Seperti lâgi 'ija baſermân ditampat lâjin: 'angkaw 'îni 'ada 'Imâm pada ſalâma p nja menûrut tartib Melkij TSédekh.

7. Jang ſalâgi ſegala hârij dâgingnja, ſatelàh ſudah deperſombahkannja babarapa permintâ″an dàn babarapa bûdjolh p an, ſerta dengan herèkh jang karàs dàn 'ãjer mâta 'itu kapada Tûhan jang ſampat melepaskan dija deri pada mawt, dàn ſatelàh ſudah 'ija mustadjâb deri kârana takhijet,

8. Djikalaw ſakâlipawn 'adânja 'Ânakh lâki p, 'ija ſudah bel″âdjar thâzat deri pada ſegala bârang jang 'ija ſudah merasâ″ij:

9. Dàn ſatelàh ſudah 'ija deſempornâkan maka ſudah 'ija djâdi pôhon chalâts jang kakàl bagi ſakalijen 'awrang jang dengar p an 'âkan dija:

10. Dàn 'awleh 'Allah ſudah 'ija digalàr 'Imâm besàr menûrut tartîb Melkij TSédekh.

11. 'Âkan sijâpa 'ada bagi kâmij perkatâ″an jang bânjakh dàn sûkar 'âkan meng'artikan: ſedàng kâmu ſudah djâdi ſagàn 'âkan menengar.

12. Kârana, ſedàng ſudah hâros kâmu 'ada gûruw p ſakîra p kalamâ″an wakhtu, maka pûla kâmu ber″ûſah ſopâja 'awrang meng″âdjar kâmu 'apa 'ada ſegala peng″adji″an 'utsûl kalimât 'Allah: dàn kâmu ſudah djâdi ſaperìj 'awrang jang ber″ûſah 'âkan 'ãjer sûſuw, dàn bûkan 'âkan makânan jang karàs.

13. Kârana ſaſa″awrang jang ber″awleh bahagijan 'âkan 'ãjer sûſuw, maka kûrang tjawbânja 'âkan kalâm zadâlet: kârana ſa″awrang ka″ânakh 'adânja.

14. Tetâpi bagi 'awrang bâligh 'ada makânan jang karàs, jaznij, 'awrang 'itu jang deri pa-

da 'ûlang p an ſudah ber"awleh ſegala pagâwej Khâſet ganàp dengan bejasânja 'âkan membejdâkan bâjik dán djâhat.

FATSAL JANG KA VI.

1. SEbàb 'îtu hendakhlah kâmij meninggalkan 'utsûl kalâm 'Elmesêlh, dán melantjar kapada kaſempornâ"an: djângan pûla menâroh 'asâs 'âkan tawbat deri pada ſegala perbowâtan jang mâti, dán 'âkan 'îmân kapada 'Allah,

2. 'Âkan pang"adjâran ſegala permandijan, dán 'âkan kabubôhan tângan p, dán 'âkan kabangkitan 'awrang mâti p, dán 'âkan Khukum jang kakàl.

3. Maka kâmij lâgi 'âkan berbowat 'îtu djûga, djikalaw dekahendâkij 'Allah.

4. Kârana tijâda dâpat ſegala 'awrang jang ſakâli ſudah detarangkan, dán jang ſudah merâſa 'anugaràh ſamâwij 'îtu, dán jang ſudah ber"awleh bahàgijan 'âkan Rôlhu-'lkhudus,

5. Dán jang ſudah merâſa kalâm 'Allah jang bâjik 'îtu, dán ſegala khowat 'awal jang nanti dâtang,

6. Dán jang ſudah mortad 'îtu membaharuwij pûla 'âkan membâwa tawbat: ſedàng marîka 'îtu sâma ſendirinja pûla mentſalîbkan 'Anakh 'Allah, dán perkidjîkan dija njâta p.

7. Kârana tânah, jang meng"iſap hûdjan jang bânjakh kâli tûron ka"âtasnja, dán jang menerbitkan sâjor p an jang bâjik dán pâtut pada ſegala 'awrang jang 'awlehnja 'îtu taper"ûſah, îtu tarîma berkat deri pada 'Allah.

8. Tetâpi jang menombohkan dûrij p dán 'ûnakh p, 'itûlah kabowângan, dán dekàt kapada peng"utôkan, jang kaſudâhannja 'îtu katunû"an.

9. Tetâpi, hej 'awrang kekâſeh, kâmij hârap deri pada kâmu bârang p jang lebèh bâjik, dán jang terhûbong dengan chalâts, djikalaw ſakâlipawn kâmij berkâta bagîtu.

10. Kârana 'Allah tijâda 'ada tlâlim, ſahingga 'ija mâwu lâlej 'âkan pakardjâ"an kâmu, dán kalelâhan mulhabet, jang kâmu ſudah menondjokh kapada namânja, ſedàng kâmu ſudah berchidmet pada ſegala walìj, dán ada berchidmet lâgi.

11. Tetâpi kâmij ſuka ſopâja mâsing p ſa"awrang deri pada kâmu menondjokh karadjînan 'îtu djûga 'âkan ber"awleh jalhîn radjâ, dâtang kapada tamat:

12. Sopâja djângan kâmu djâdi pemâlas p, tetâpi penûrut p ſegala 'awrang jang 'awleh 'îmân dán kapandjângan hâti 'âkan berpusâka ſegala djandjî"an

13. Kârana tatkâla 'Allah ſudah djandjij pada 'Ibrâhîm, ſedàng demi bârang ſa"awrang jang lebèh besàr tijadâlah 'ija dâpat berſompah, maka 'ija ſudah berſompah demi ſendirînja,

14. Sambil baſermân: ſabenarnjâlah dengan memberkâtij 'âku hendakh memberkâtij di-

kaw, dán dengan perbânjakhkan 'âku hendakh perbânjákhkan dîkaw.

15. Mak̄a dem̄ikijen 'îni, ſatelàh ſud̄ah 'ija men̄anti dengan pandjang hatînja, ija ſud̄ah berʿawleh djandjîʿan 'îtu.

16. Kârana ſonggohpawn mânusija ϸ berſompah dem̄i 'awrang jang lebèh besàr der̄i pad̄a ſendirinja, dán perſompâhan 'âkan katogôhan 'îtu 'ad̄a pad̄a marîka 'îtu perhinggâʿan ſegal̄a perbantah ϸ an.

17. Pad̄a khâl jang mâna, ſedàng 'Allah ſud̄ah kakendâkij dengan limpahnja men̄ondjokh pad̄a ſegal̄a wâritz djandjîʿan 'îtu perìj khadlânja jang tijâda kaʿubâhan, mak̄a 'ija ſud̄ah mengʿantarâʿij dengan ſawâtu perſompâhan:

18. Sopâja 'awleh duw̄a perkâra jang tijâda kaʿubâhan, dâlam jang mâna 'Allah tijâda dâpat berdusta, kâmij berʿawleh ſawâtu panghibôran jang karàs, jaznij, kâmij jang ſud̄ah berſuwâka hendakh mem̄egàng radjâ jang tertantu:

19. Bârang jang kâmij mempunjâʿij ſeperti ſawâtu sâwoh djîwa jang tatàp dán togòh, dán jang mâſokh kadâlam bîlikh jang diſabelàh dâlam der̄i pad̄a tîrej dindingan:

20. Bârang kamâna pendihûlu 'îtu ſud̄ah mâſokh gûna kâmij, jaznij Xîsáj, jang ſud̄ah djâdi 'Imâm besàr tûrut tartíb Melkij TSédekh ſampej ſalâma ϸ nja.

FATSAL JANG KA VII.

1. KÂrana Melkij TSédekh 'îni 'ad̄âlah Râdja SJalejm, ſawâtu 'Imâm 'Allah tazâlàj, jang ſud̄ah bertemûw dengan 'Ibrâhîm tatkâla ſud̄ah kombalînja der̄i pad̄a mem̄itjahkan ſegal̄a Râdja ϸ, dán ſud̄ah mengʿûtjap berkat 'âtasnja:

2. Pad̄a sijâpa lâgi 'Ibrâhîm ſud̄ah bahâgij ſaperpulôhan der̄i pad̄a ſegal̄a ſaſawâtu: mak̄a jang pertâma 'îtu tersâlin 'artînja, Râdja zadâlet, dán komedijennja lâgi Râdja SJalejm, 'ija 'îtu Râdja dâmej:

3. Jang tijâda berbâpa; jang tijâda berʿîbuw, jang tijâda bernisbat, jang tijâda berkamulâʿan hârij ϸ, dán tijâda berkaſud̄âhan kahidôpan: tetâpi ſedàng 'ija ſud̄ah deſamâkan dengan 'Ânakh 'Allah, mak̄a 'ija tinggal 'Imâm ſampej tijâda kaputûſan.

4. Pandanglah kalàkh barap̄a besàr 'ija 'îni ſud̄ah 'ad̄a, pad̄a sijâpa lâgi 'Ibrâhîm jang Bathrîkh ſud̄ah bap̄erſombahkan ſaperpulôhan der̄i pad̄a ſegal̄a djarâhan.

5. Mak̄a ſegal̄a 'awrang jang der̄i pad̄a benìj Lejwij nâjik 'Imâmet, 'itu ſonggohpawn ſud̄ah berʿawleh tîtah 'âkan mengʿambil ſaperpulôhan der̄i pad̄a khawm 'âtas bûnji Tawrât, 'ija 'îtu der̄i pad̄a sûdâra ϸ nja lâki ϸ, djikalaw ſakâlipawn marîka 'îtu ſud̄ah pantjar der̄i dâlam pinggang 'Ibrâhîm.

6. Tetâpi 'awrang 'îni jang tijâda bernisbat der̄i pad̄a marik̄a 'îtu, 'ija ſud̄ah meng″ambil ſaperpulôhan der̄i pad̄a 'Ibrâhîm; dán ſud̄ah meng″ûtjap berkat 'âtás 'awrang 'itu jang ſud̄ahlah ber″awleh djandjî″an.

7. 'Ad̄apawn dengan tijâda bârang perbantah þ an, 'awrang jang terkitjil 'itu tarîma berkat der̄i pad̄a 'awrang jang terlebèh.

8. Mak̄a disîni ſonggohpawn 'awrang jang mâti 'itu meng″ambil ſaperpulôhan: tetâpi disâna 'ija djûga, jang ſud̄ah ber″awleh ſjaksi bahuw̄a 'ija hidop.

9. Dán dengan ſapâtah kâta, lâgi Lejwij jang meng″ambil ſaperpulôhan, 'îtu ſud̄ah memberìj ſaperpulôhan 'awleh 'Ibrâhîm:

10. Kârana 'ad̄âlah 'ija lâgi didâlam pinggang bapânja, tatkâla Melkij TSédekh ſud̄ah bertemûw dengan dija.

11. 'Adapawn djik̄alaw kalàkh 'ad̄âlah kaſempornâ″an 'awleh 'Imâmet 'awrang Lejwij: (kârana pad̄a tatkâla 'îtu khawm 'îtu ſud̄ah tarîma Tawrât) 'ap̄âtah 'ûſah lâgi berdîrij ſa″awrang 'Imâm lâjin, jang 'ad̄a tûrut tartîb Melkij TSédekh, dán jang tijâda dikatâkan 'ad̄a tûrut tartib Hârûn?

12. Kârana ſatelàh 'Imâmet 'îtu hâbis depindahkan, maka wâdjiblah lâgi djâdi kapindâhan Tawrât.

13. Kârana 'âkan sijâpa ſegal̄a perkâra 'îni dekatâkan, 'ija 'îtu ſud̄ah tertantu pad̄a hulubangſa jang lâjin, der̄i pad̄a jang mâna ſa″awrang pawn ſud̄ah tijâda membâwa dirînja kapad̄a medz̄bekh.

14. Kârana 'ad̄a njâta, bahuw̄a Tûhan kâmij ſud̄ah terbit der̄i pad̄a Jehûdâ: 'âkan hulubangſa jang mâna Mûsáj ſud̄ah tijâda meng″atâkan bârang jang ken̄a 'Imâmet.

15. Mak̄a lebèh pûla lâgi 'îtu 'ad̄a njâta, djik̄alaw berdîrij ſa″awrang 'Imâm lâjin men̄ûrut kaſamâ″an Melkij TSédekh,

16. Jang ſud̄ah tijâda djâdi dem̄ikijen men̄ûrut Tawrât der̄i pad̄a penjurôhan kadagîngan, tetâpi men̄ûrut khow̄at kahidôpan jang tijâda ka″awrejan.

17. Kârana 'ija berſjaksi: bahuw̄a 'angkaw 'ad̄a 'Imâm pad̄a ſalâma þ nja men̄ûrut tartîb Melkij TSédekh.

18. Kârana pen̄ijadâ″an penj″urôhan jang dihûlu 'îtu djâdi 'awleh kârana lemahnja dán kûrang gunânja:

19. Kârana Tawrât ſud̄ah tijâda menjempornâkan 'ap̄a þ, tetâpi 'adâlah djûga penghentâran kapad̄a radjâ jang terbâjik, 'awleh jang mâna kamij menghampir kapad̄a 'All̄ah.

20. Dán barap̄a kijen Hhâl 'îtu tijâda djâdi lâjin der̄i pad̄a perſompâhan, (kârana ſonggohpawn marika 'îtu ſud̄ah djâdi 'Imâm lâjin der̄i pad̄a perſompâhan:

21. Tetâpi 'ija 'îni dengan perſompâhan 'awleh Tûhan jang ſud̄ah baf̄ermân kapad̄ânja; ma-

hâ besàr Tûhan ſud̄ah berſompah, dàn tijâda 'ija 'âkan berſasàl, 'angkaw 'ada 'Imâm pada ſalâma p nja menûrut tartîb Melkij TSédekh.)

22. Mak̄a ſakijen Ꭓîsàj ſud̄ah mendjâdi kafîl perdjandji"an jang lebèh bâjik.

23. Mak̄a ſonggohpawn marîka 'îtu bânjakh 'awrang ſud̄ah djadi 'Imâm, ſebàb 'ija ſudah detagahkan 'awleh mawt 'âkan tinggal tatàp:

24. Tetâpi 'ija 'îni, ſebàb 'ija tinggal pad̄a ſalâma p nja, 'itu ſud̄ah ber"awleh ſawâtu 'Imâmet jang tijâda berganti p an.

25. 'Awleh kârana ſebàb 'ap̄a lâgi 'ija ſampat menchalâtskan dengan ſempornânja ſegal̄a 'awrang jang 'awlehnja 'itu berdâtang kapad̄a 'Allah, ſedàng pada ſedekâla wakhtu 'ija 'ad̄a hîdop 'âkan meinôhonkan ſjafâꭓat kârana marîka 'ìtu.

26. Kârana ſa"awrang 'Imâm besàr jang ſabag̅îni ſud̄ah pâtut pad̄a kâmij, ſa"awrang jang sûtjij, jang lûput der̄i pad̄a djâhat, jang tijâda nedjis, jang tertjerèj der̄i pad̄a 'awrang berdawſa, dàn jang ſud̄ah djâdi lebèh tinggij der̄i pad̄a ſegal̄a lângit:

27. Jang bûkan ber"ûſah pad̄a tijap p hârij, ſeperti ſegal̄a 'Imâm besàr 'ìtu perſombahkan bab̄arap̄a perſombâhan ſombilèh p an, dihûlu kârana ſegal̄a dawsânja jang châts, komedijen kârana ſegal̄a dawſa khawm 'ìtu: kârana 'ija ſud̄ah berbow̄at 'ìtu pad̄a ſakâli djûga, ſedàng 'ija ſud̄ah perſombahkan ſendirînja.

28. Kârana Tawrât 'ìtu meng"angkat mânusija p jang berkalemâhan mendjâdi 'Imâm p besàr: tetâpi fermân perſompâhan jang komedijen der̄i pad̄a Tawrât, 'ìtu meng"angkat 'Ânakh lâki p jang telàh deſempornâkan pad̄a ſalâma p nja.

FA'TSAL JANG KA VIII.

1. 9 AD̄apawn djumlat 'âkan ſegal̄a perkâra jang dekatâkan 'itu 'inîlah, bahuw̄a kâmij ſud̄ah ber"awleh ſa"awrang 'Imâm besàr jang ſabag̅îni, jang ſud̄ah dûdokh pad̄a kânan ꭓarſj djalâlet didâlam ſawrga,

2. Sa"awrang châdim makhdis dàn tarâtakh jang benàr, jang telàh debângonkan 'awleh mahâ besàr Tûhan, dàn bûkan 'awleh bârang mânusija.

3. Kârana ſaſa"awrang 'Imâm besàr 'ìtu de"angkat 'âkan perſombahkan ſegal̄a pemberi"an dàn ſegal̄a perſombâhan ſombilèh p an: der̄i mâna ſud̄ahlah wâdjib 'ad̄a, lâgi bârang 'ap̄a padânja, jang 'ija dâpat perſombahkan.

4. Kârana djik̄alaw 'ad̄âlah 'ija di"âtas bûmi, ſanistjâja tijâda 'âkan 'ija 'ad̄a 'Imâm, ſedàng 'ad̄a bab̄arap̄a 'Imâm jang perſombahkan ſegal̄a pemberi"an 'âtas bûnji Tawrât:

5. Jang 'ad̄âlah meng"ardjâkan kardja tiruw̄an dàn bâjang p ſegal̄a perkâra ſamâwij, ſeperti Mûsàj ſud̄ah katogôran dengan

wahhju, tatkâla 'ija nanti melangkap tarâtakh 'îtu. Kârana 'ingatlah 'awlehmu, baſermânlah 'ija, ſopâja kawkardjâkan ſakalijennja 'îtu 'âtas telâdan, jang telàh deperlîhatkan padâmu diʺâtas bûkit.

6. Maka ſakârang 'ija ſudah berʺawleh ſawâtu djawâtan jang terlâku, barapa lâgi 'ija 'ada wasîth perdjandjiʺan jang terbâjik, jang telàh deſjarthkan dengan bâgej p djandjiʺan jang terbâik.

7. Kârana djikalaw perdjandjiʺan jang pertâma 'îtu djûga ſudahlah 'ada lûput deri pada dâlih, niſtjâja ſudah tijadâlah tertjahârij bârang tampat bagi jang kaduwa 'îtu.

8. Kârana dengan mendâlih baſermân 'ija kapada marîka 'îtu: bahuwa ſaſonggohnja hârij p 'ada dâtang, baſermân mahâ besàr Tûhan; maka 'âku 'âkan mendirîkan perdjandjiʺan bahâruw dengan 'îsij rûmah Jiſrâʺejl, dàn dengan 'îsij rûmah Jehûdâ,

9. Bûkan tûrut perdjandjiʺan 'îtu, jang 'âku ſudah mendirîkan dengan bâpa p nja pada hârij tatkâla 'âku berpegàng dija pada tângannja, 'âkan mengʺaluwarkan dija deri dâlam tânah Mitsir: kârana marîka 'îtu ſudah tijâda tinggal tatàp pada perdjandjiʺanku, dàn ſudah tijâda 'âku 'îni 'indahkan dija, baſermân mahâ besàr Tûhan.

10. Kârana 'inilah perdjandjiʺan 'îtu, jang 'âku 'âkan mendirîkan dengan 'îsij rûmah Jiſrâʺejl komedijen deri pada hârij p 'îtu djûga, baſermân mahâ besàr Tûhan; 'âku 'âkan karunjâkan ſegala ſjarîzetku dâlam zakhalnja, dàn sûratkan dija dâlam hatinja: maka 'âku kalàkh 'ada padânja 'âkan 'Ilah, dàn marîka 'îtu kalàkh 'ada padâku 'âkan bâla.

11. Maka tijâda marîka 'îtu lâgi mengʺâdjar, mâsing p 'âkan tamannja, dàn mâsing p 'âkan sûdarânja lâki p, 'ûdjarnja; hendakhlah mengʺenàl mahâ besàr Tûhan: kârana ſakalijennja 'âkan mengʺenàl 'âku, deri pada 'awrangnja jang kitjil dâtang kapada 'awrangnja jang besàr.

12. Kârana 'âku mâwu sâjang 'âkan ſegala sâlah p nja, lâgi 'âkan dawſa p nja dàn 'âkan thoghjân p nja ſakâli p tijâda 'âku mâwu 'îngat lâgi.

13. Sedàng 'ija ſebùt 'îtu bahâruw, maka 'ija ſudah djadîkan jang pertâma 'îtu lâma: 'adapawn bârang jang ſudah djâdi lâma dàn tuwah, 'îtu hampir kapada kalinnjâpan.

FATSAL JANG KA IX.

1. BAgîtu kalàkh ſonggohpawn pada perdjandjiʺan jang pertâma 'îtu 'adâlah 'ondang p 'agama, dàn makhdis dunjâwij.

2. Kârana tarâtakh 'îtu ſudahlah terlangkap: jaznij jang pertâma 'îtu, dâlam jang mâna 'adâlah kâki dijan, dàn mâjidah,

dán rawtij hâdap ρ, jang diſebùt bilikh jang sûtjij :

3. Tetâpi dibalâkang tîrej dindingan jang kaduwa 'adâlah tarâtakh; jang terſebùt bilikh jang mahâ sûtjij,

4. Dâlam jang mâna 'adâlah perʺukôpan deri pada 'amàs; dán pitij perdjandjîʺan jang terſâlut kulîling ρ dengan 'amàs, dimâna 'adâlah 'ejrong kaʺamâſan jang berʺîsij Mân, dán tongkat Hârûn jang ſudahlah bertûnas, dán kaduwa keping perdjandjîʺan.

5. Dán diʺâtas pitij 'îtu 'adâlah kaduwa Kerûb kamulijâʺan, jang menawôngij tutôpan 'ïtu : 'âkan jang mâna tijâda 'ada ſakârang ſenàng 'âkan berkâta deri pada ſawâtu perkâra kapada ſawâtu perkâra.

6. 'Adapawn ſatelàh ſegala perkâra 'îni ſudah langkap ſabagîni, maka ſonggohpawn 'Imâm ρ ſudah mâſokh pada ſedekâla wakhtu kadâlam tarâtakh jang pertâma 'âkan melakûkan ſegala kardja 'agama :

7. Tetâpi kadâlam tarâtakh jang kaduwa mâſokhlah 'Imâm besàr ſaʺawrangnja ſakâli pada ſatâhon, bûkan dengan tijâda membâwa dârah, jang depersombahkannja kârana dirînja dán kârana ſegala djahâlet khawm.

8. Dengan jang mâna Rôlhu-'lkhudus ſudah mengʺartikan lhâl 'îni, bahuwa djâlan makhdis bulòm pej denjatâkan, ſalâma lâgi tarâtakh jang pertâma 'ïtu 'adâlah baperdiriʺan :

9. Bârang jang 'adâlah pengʺupamâʺan ſalamânja wakhtu jang lhâdlir 'îtu, pada jang mâna babarapa pemberîʺan dán perſombâhan ſombilèh ρ an ſudah depersombahkan, jang tijadâlah ſampat menjempornâkan 'awrang jang melakûkan kardja 'agama pada lhâl ſatâhu hatînja :

10. Jang berdîrij sâdja dâlam babarapa makânan dán minôman, dán bâgej ρ permandijan, dán pembasôhan dâging, jang tertantu dâtang kapada wakhtu perbajîkan.

11. Tetâpi ſatelàh ſudah berdâtang 'Elmesêlh, 'Imâm besàr jang pôhon ſegala kabedjîkan jang nanti dâtang, maka deri pada tarâtakh jang lebèh besàr dán lebèh ſemporna, jang tijâda taperbowat dengan tângan ρ, 'ija 'îtu, bûkan deri pada kadjadiʺan 'îni,

12. Dán tijâda 'awleh dârah kambing ρ djantan dán lembuw ρ mûda, hânja 'awleh dârahnja jang châts ſakâli 'ija ſudah mâſokh kadâlam makhdis, hâbis delakûkannja ſawâtu penubûſan kakàl.

13. Kârana djikalaw dârah lembuw ρ djantan dán kambing ρ djantan, dán hâbuw lembuw betîna mûda jang tapertjikh kaʺâtas 'awrang nedjis, 'ïtu menkhuduskàn 'awrang ſampej kapada thahârat dâging :

14. Barapa lebèh dârah 'Elmesêlh, jang 'awleh Rôlh kakàl ſudah perſombahkan ſendirînja tijâda bertjelâ kapada 'Allah, 'âkan menjutjîkan ſatâhu hâti kâ-

mu deri pada ſegala perbowâtan jang mâti, 'âkan berbowat ẓibâdet pada 'Allah jang hîdop?

15. Maka ſebàb 'îtu 'ija 'ada wasîth watsijet jang bahâruw, ſopâja ſatelàh ſudah dâtang mawt, 'âkan ghafîrat ſegala kalangkâhan jang ſudah djâdi pada mâſa watsijet jang pertâma 'îtu, ſegala 'awrang jang terdoẓâ 'îtu ber″awleh djandji″an pusâka jang kakàl.

16. Kârana dimâna 'ada bârang watsijet, maka wâdjiblah mawt 'awrang jang ſudah berwatsijet 'îtu berlâku.

17. Kârana ſawâtu watsijet 'ada togòh tatkâla 'awrang ſudah mâti p: ſedàng 'îtu bulòm berkhowat, ſalâgi hîdop 'awrang jang berwatsijet 'îtu.

18. 'Awleh 'apa lâgi jang pertâma 'îtu ſudah tijâda detakhbîskan melâjinkan dengan dârah.

19. Kârana ſatelàh ſudah ſamowa penjurôhan jang 'ada tûrut Tawrât ſudah dekatâkan 'awleh Mûsâj kapada ſaganàp khawm, maka de″ambilnja dârah lembuw p mûda dàn kambing p djantan, ſerta dengan 'ãjer, dàn tsûf jang 'ôngûw warnânja, dàn zûfà, lâlu depertjikhnja, bâjik kitâb 'itu djûga, bâjik ſaganàp khawm,

20. Ûdjarnja: 'inîlah dârah watsijet 'îtu, jang 'Allah ſudah menîtahkan kapada kâmu.

21. Maka ſabâgejnja lâgi depertjikhnja tarâtakh dàn ſegala ſerba perkakâ″an dengan dârah.

22. Maka njâris ſamowa perkâra deſutjikan dengan dârah 'âtas bûnji Tawrât, dàn lâjin deri pada katompâhan dârah tijâda djâdi bârang ka″ampônan.

23. Bagîtu kalàkh 'adâlah wâdjib, bahuwa ſonggohpawn tiruwan p ſegala perkâra jang 'ada didâlam ſawrga 'îtu deſutjikan 'awleh ſegala perkâra 'îni: tetâpi ſegala perkâra ſamâwij ſendîrij djûga 'awleh perſombâhan p jang terbâjik deri pada ſegala 'îni.

24. Kârana ſudah tijâda 'Elmesêkh mâſokh kadâlam makhdis jang telàh taperbowat dengan tângan p, bârang jang 'ada telâdan makhdis jang benàr, tetâpi kadâlam ſawrga ſendîrij djûga, 'âkan menghâdap ſakârang kapada khadlret 'Allah gûna kâmij.

25. Dàn bûkan ſopâja 'ija bânjakh kâli perſombahkan ſendirînja, ſeperti 'Imâm besàr mâſokh kadâlam makhdis pada ſaſatâhon dengan dârah lâjin:

26. (Djikalaw tijâda demikijen ſudahlah hâros 'ija bânjakh kâli merasâ″ij ſangsâra deri pada 'asâs dunjâ) tetâpi ſakârang 'ija ſakâli ſudah denjatâkan pada mâſa kaputûſan ẓâlam 'âkan menijadâkan dawſa 'awleh perſombâhan ſendirînja.

27. Dàn ſeperti ſudah tertantu pada ſegala mânusija mâti ſakâli, dàn komedijen deri pada 'itu khukum:

28. Bagîtu lâgi 'Elmesêkh, jang ſakâli ſudah deperſombahkan 'âkan menghâpuskan dawſa p 'awrang bânjakh, 'îtu pada kaduwa kâli dengan tijâda menang-

gong dawſa 'âkan kalihâtan pada ſegala 'awrang jang menantîkan dija 'âkan ber'awleh chalâts.

FATSAL JANG KA X.

1. KÂrana Tawrât, jang 'ada dâlamnja bâjang deri pada ſegala kabedjikan jang nanti dâtang, bûkan rûpa ſendîrij deri pada ſegala perkâra jang ſonggoh, 'awleh ſegala perſombâhan 'itu djûga, jang pada ſaſatâhon deperſombahkannja ſampej tijâda kaputûsan, 'îtu tijâda penah ſampat menjempornâkan ſegala 'awrang jang berdâtang 'îtu.

2. Tjâra lâjin ſanistjâja ſudahlah ſegala 'îtu berhenti deri pada deperſombahkan, ſebàb ſegala 'awrang jang meng'ardjâkan kardja 'agama 'îtu tijâda lâgi ber'awleh bârang ſarâſa hâti 'âkan dawſa p, ſedàng 'ija ſakâli ſudah deſutjikan hâbis :

3. Tetâpi dâlamnja 'îtu djâdi peng'enângan dawſa p pada ſaſatâhon.

4. Kârana tijâda dâpat dârah lembuw p djantan dàn kambing p djantan 'îtu menghâpuskan ſegala dawſa.

5. Sebàb 'îtu ſerta mâſokh kadâlam dunjâ 'ija ſudah berkâta : perſombâhan ſombilèh p an dàn perſombâhan ſantap p an ſudah tijâda 'angkaw kahendâkij, tetâpi 'angkaw ſudah melangkap tûboh padâku :

6. Perſombâhan tûnu p an dàn perſombâhan dawſa p an ſudah tijâda 'angkaw karidlâ'ij.

7. Tatkâla 'îtu ſudah kuſombah : bahuwa ſaſonggohnja 'âku dâtang, didâlam hûlu 'Elkitâb 'ada tersûrat 'âkan dâku, 'âkan berbowat kahendakhmu, jâ 'Allah.

8. Satelàh dihûlu ſudah dikatâkannja : bahuwa perſombâhan ſombilèh p an, dàn perſombâhan ſantap p an, dàn perſombâhan tûnu p an, dàn perſombâhan dawſa p an ſudah tijâda 'angkaw kahendâkij, dàn ſudah tijâda 'angkaw karidlâ'ij, (bârang jang deperſombahkan 'âtas bûnji Tawrât.)

9. Tatkâla 'îtu ſudah 'ija ſombah : bahuwa ſaſonggohnja 'âku dâtang 'âkan berbowat kahendakhmu, jâ 'Allah. 'Ija menafîkan jang pertâma, ſopâja de'itzbâtkannja jang kaduwa 'îtu.

10. Dengan kahendakh jang mâna kâmij ſudah dekhuduskan 'awleh perſombâhan tûboh Xîsâj 'Elmesêlh, jang ſudah djâdi pada ſakâli djûga.

11. Maka ſonggohpawn ſaſa'awrang 'Imâm berdirilah pada tijap p hârij, ſambil berchidmet dàn perſombahkan babarapa perſombâhan ſombilèh p an 'îtu djûga pada bânjakh kâli, bârang jang tijâda penah ſampat menghâpuskan dawſa p ;

12. Tetâpi 'ija 'îni, ſatelàh ſudah deperſombahkannja ſawâtu perſombâhan ſombilèh p an kârana dawſa p, 'îtu ſudah dûdokh pada kânan 'Allah ſampej tijâda kaputûſan :

13. Sambil menantîkan ko-

medijen der̄i pad̄a 'îtu ſahingga ſegala ſatarûnja detâroh 'âkan pelâpikh kâki p nja.

14. Kârana dengan ſawâtu djûga perſombâhan 'ija ſudah menjémpornâkan ſegal̄a 'awrang jang dekhuduskan ſampej tijâda kaputûſan.

15. Mak̄a Rôkhu-'lkhudus berſjaksîkan 'îtu lâgi pad̄a kâmij.

16. Kârana hâbis 'ija dihûlu katâkan : 'înîlah perdjandji"an 'îtu, jang 'âku 'âkan mendirîkan dengan marîka 'îtu komedijen der̄i pad̄a hârij p 'îtu djûga, baf̄ermân mahâ besàr Tûhan ; 'âku 'âkan karunjâkan ſegal̄a ſjarîʒetku dâlam hatînja, dàn sûratkan dija dâlam ʒakhâlnja :

17. Lâgi 'âkan dawſa p nja dàn 'âkan thoghjân p nja ſakâli p tijâda 'âku 'âkan 'ingat lâgi.

18. 'Adapawn dimâna 'ad̄a ka"ampônan ſakalijen 'îni, mak̄a tijâda lâgi 'ûſah 'âkan bârang perſombâhan kârana dawſa.

19. Sedàng kalàkh, hej sûdâra p lâki p, kâmij ſud̄ah ber"awleh kaluwâſan hâti 'âkan mâſokh kadâlam makhdis, 'awleh dârah ʒîsàj,

20. Jang telàh detakhbîskannja pad̄a kâmij 'âkan djâlan jang bahâruw dàn hîdop, 'awleh tîrej dindîngan, 'ija 'îtu, 'awleh dâgingnja :

21. Dàn ſedàng kâmij ſud̄ah ber"awleh ſa"awrang mahâ 'Imâm jang ter"angkat 'âtas rûmah 'Allah :

22. Mak̄a hendakhlah kâmij berdâtang dengan hâti jang benàr 'awleh jakhîn 'îmân, ſedàng hâti kâmij ſudah taper̄tjikh lepàs der̄i pada ſatahu hâti jang djâhat, dàn tûboh ſud̄ah terbâſoh dengan 'ãjer peresìh :

23. Hendakhlah kâmij berpegàng pâda 'ikhrâr radjâ jang tijâda bimbang: (kârana bahuw̄a Tûhan jang ſud̄ah djandjij 'îtu 'ijâlah 'ãmîn.)

24. Dàn hendakhlah kâmij ber"ingat ſa"awrang 'âkan ſa"awrang 'âkan peng"adjâkan kapad̄a peng"asêhan dàn perbowâtan p jang bâjik :

25. Dàn djângan kâmij men̄inggalkan perhimpônan kâmij mâsing p ſa"awrang dengan ſa"awrang, ſeperti ʒâdet ſatengah 'awrang, tetâpi hendakhlah kâmij natsikhetkan ſa"awrang 'âkan ſa"awrang : 'îtupawn mâkin lebèh mâkin kâmu melîhat hârij 'îtu 'ad̄a menghampir.

26. Kârana djik̄alaw kâmij berdawſa dengan ſahâdja, komedijen der̄i pad̄a kâmij ſud̄ah menjambot peng"enâlan takhkhîkh, mak̄a tijâda lâgi tinggal bârang perſombâhan ſombilèh p an kârana dawſa p :

27. Tetâpi ſawâtu kanantijan khukum jang 'âmat hajbat, dàn kahangâtan 'ãpij, jang nanti mâkan hâbis ſegal̄a 'awrang pelâwan.

28. Djik̄alaw bârang ſa"awrang ſud̄ah men̄ijadâkan Tawrât Mûsàj, bahuw̄a 'ija mâti debûnoh tijâda dengan sâjang 'âtas kâta duw̄a 'âtaw tîga 'awrang ſjaksi :

29. 'Âkan barapa kijen lebèh barat ſjikſa kâmu ſangka 'ija nanti dekîra ꝑ kan mustalhakh, jang ſudah meng″îrikh 'Ânakh 'Allah, dàn ſudah membîlang dârah watsijet 'îtu mudah, 'awleh jang mâna 'ija ſudah dekhuduskan, dàn jang ſudah meng″ʑajbkan Rôkh niʑmet?

30. Kârana kâmij meng″enàl Tûhan jang ſudah baſermân; 'âtas 'âku perbalâſan, 'âku 'îni 'âkan membâjar 'îtu, baſermân mahâ basàr Tûhan. Dàn pûla; mahâ besàr Tûhan 'âkan kîra ꝑ ij khawmnja.

31. Bahuwa hajbat djûga djâtoh kadâlam tângan ꝑ 'Allah jang hîdop.

32. Tetâpi hendakhlah kâmu meng″enàng 'âkan hârij ꝑ jang dihûlu, dâlam jang mâna, hâbis kâmu detarangkan, kâmu ſudah bertâhan bânjakh paparângan, dengan merasâ″ij ſangsâra;

33. Sapâraw pawn ſedàng kâmu ſudah djâdi ſawâtu tamâſjâ, bâjik 'awleh ſegala katjelâ″an, bâjik 'awleh ſegala kaſukâran: ſapâraw pawn ſedàng kâmu ſudah ber″awleh perſakutuwan 'âkan ſegala 'awrang jang ſudah kena belâ pada khâl demikijen:

34. Kârana kâmu lâgi ſudah balàs 'âkan bulongguw ꝑ ku, dàn dengan kaſukâ″an kâmu ſudah khabûlkan perampâſan harta ꝑ mu, ſedàng kâmu tâhu bahuwa kâmu sâma ſendirîmu mempunjâ″ij harta jang terbâjik dàn jang bakhâ didâlam ſawrga.

35. Djângan kalàkh kâmu membowang kaluwâſan hâti kâmu, jang ber″awleh tzawâb besàr.

36. Kârana kâmu ber″ûſah 'âkan katahânan: ſopâja, hâbis kâmu melakûkan kahendakh 'Allah, kâmu dâpat mendjondjong djandji″an 'îtu.

37. Kârana lâgi ſakotîka pendekh djûga lamânja, maka Tûhan jang nanti dâtang 'îtu 'âkan dâtang, dàn tijâda 'ija 'âkan berlambat ꝑ an.

38. Tetâpi 'awrang ʑâdil 'âkàn hîdop 'awleh 'îmânnja: dàn djikalaw bârang ſa″awrang sûrut, djiwâku tijâda radlâ padânja.

39. Tetâpi kâmij 'îni bûkan 'ada deri 'antâra 'awrang jang sûrut kapada kabinasâ″an, hânja deri 'antâra 'awrang jang ber″îmân kapada paliharâ″an djiwânja.

FATSAL JANG KA XI.

1. 'ADapawn 'îmân 'îtu 'ada ſawâtu burhân ſegala perkâra jang 'awrang ber″âſa, dàn ſawâtu dalîl ſegala perkâra jang 'awrang tijâda melihat.

2. Kârana 'awlehnja 'îtu ſegala 'awrang jang lâma ſudah ber″awleh ſjaksi.

3. 'Awleh 'îmân kâmij meng″arti bahuwa ſegala ʑâlam ſudah terlangkap 'awleh tîtah 'Allah, ſahingga ſegala bârang jang kalihâtan 'îtu ſudah tijâda djâdi deri pada bârang jang terlihat.

4. 'Awleh 'îmân Hâbel ſudah

perſombahkan kapada 'Allah ſawâtu perſombâhan jang lebèh bâjik deri pada KHâjin, 'awleh jang mâna 'ija ſudah ber″awleh ſjaksi bahuwa ʒâdil 'adânja, ſedàng 'Allah ſudah memberìj ſjaksi 'âkan ſegala pemberî″annja: maka 'awlehnja 'îtu lâgi 'ija berkâta komedijen deri pada matînja:

5. 'Awleh 'îmân HHanawk ſudah depindahkan, ſopâja djângan 'ija melîhat mawt: dán tijadâlah 'ija terdâpat, deri kârana 'Allah ſudahlah berpindahkan dija: kârana dihùlu deri pada perpindâhanja 'ija ſudah ber″awleh ſjaksi bahuwa 'ija ſudah 'ada berkenàn pada 'Allah.

6. 'Adapawn lâjin deri pada 'îmân tijâda dâpat ſa″awrang 'ada berkenàn. Kârana ſahârosnja 'awrang jang berdâtang kapada 'Allah 'îtu pertjâja, bahuwa 'ija 'ada mawdjûd, dán 'ada pembâlas tʒawâb pada ſegala 'awrang jang menontûtij dija.

7. 'Awleh 'îmân Nôhh, jang telàh katogôran 'awleh wahhju 'âkan ſegala bârang jang bulòm kalihâtan, dán telàh ber″awleh takhijet, 'îtu ſudah mendendânij ſawâtu Bahtarâ 'âkan ſalâmet 'awrang 'îsij rûmahnja: 'awleh jang mâna 'ija ſudah bapersâlahkan 'awrang 'îsij dunjâ, dán ſudah djâdi wâritʒ ʒadâlet jang menûrut 'îmân.

8. 'Awleh 'îmân 'Ibrâhîm, jang telàh terpanggil 'îtu ſudah dengar p an 'âkan kaluwar kapada tampat 'îtu jang 'ija nanti tarîma 'âkan pusâka: maka 'ija ſudah kaluwar ſedàng tijâda dekatahuwînja kamâna pergînja.

9. 'Awleh 'îmân 'ija ſudah berdûdokh katânah 'djandjî″an 'îtu ſa″awleh p tânah 'kaluwâran, dán ſudah dûdokh didâlam bârong p ſerta dengan Jitshâkh dán Jaʒkhûb, jang 'ada ſerta wâritʒ djandjî″an 'îtu djûga.

10. Kârana 'ija ſudah menantîkan negerìj 'îtu, jang togòh 'âtas babarapa 'asâs, jang pandèjnja dán 'awtasnja 'ada 'Allah.

11. 'Awleh 'îmân lâgi Sârah ſendîrij ſudah ber″awleh khowat 'âkan meng″andong manìj, dán ſudah ber″ânakh, ſedàng terlâlu 'udar mâſa ʒumornja: deri kârana 'ija ſudah membîlang Tûhan jang ſudah djandjij 'îtu 'âmîn.

12. Sebàb 'îtu maka dengan ſawâtu djûga lâki p, 'îtupawn dengan ſa″awrang jang kamâti p an lakûnja, ſudah taper″ânakh ſakijen 'awrang ſeperti ſegala bintang dilângit bânjakhnja, dán ſeperti pâsir jang pada pantej lâwut, jang tijâda kabilângan.

13. Samowa marîka 'îni ſudah mâti dengan ber″îmân, ſedàng bulòm 'ija tarîma djandjî″an 'îtu, tetâpi ſudah melîhat dija 'îtu deri djâwoh, dán pertjâja, dán memelòkh, dán ſudah meng″akaw bahuwa dirînja 'ada 'awrang 'âsing dán dâgang di″âtas bûmi.

14. Kârana ſegala 'awrang jang meng″atâkan perkâra p jang

ſabâgejnja, 'îtu tondjokh njâta p bahuw̄a 'ija mentjahârij tânah 'atſal.

15. Dàn djikalaw marîka 'îtu ſud̄ahlah kenàng 'âkan tânah 'îtu, der̄i dâlam jang mâna 'ija ſud̄ah kaluw̄ar, nistjâja ſud̄ah 'ad̄âlah wakhtu pad̄ânja 'âkan pûlang :

16. Tetâpi ſakârang marîka 'îtu tjit̄a kapad̄a ſawâtu tânah jang terbâjik, 'ija 'îtu ſamâwij. Sebàb 'îtu tijâda 'Allah bermâluw 'âkan marîka 'îtu, hendakh diſebùt 'Ilahnja : kârana ſud̄ahlah 'ija ſadijâkan pad̄a marîka 'îtu ſawâtu negerìj.

17. 'Awleh 'îmân 'Ibrâhîm ſud̄ah perſombahkan Jitslhâkh, tatkâla 'ija ſud̄ah tertjawba, dàn 'ija, jang ſud̄ahlah menjambot ſegal̄a djanđji"an, 'îtu ſud̄ah perſombahkan 'ânakhnja lâki p jang tonggal,

18. (Kapad̄a sijâpa ſud̄ahlah dekatâkan ; bahuw̄a pad̄a Jitslhâ'h nanti terpanggil baḡîmu benèh) ſambil membitjarâkan bahuw̄a 'Allah 'ad̄a kawâſa lâgi 'âkan membangkitkan dija der̄i 'antâra 'awrang mâti p :

19. Der̄i mâna 'ija lâgi dengan 'andej p ſud̄ah ber"awleh dija pûla.

20. 'Awleh 'îmân Jitslhâkh ſud̄ah memberkâtij Jazkhûb dàn Zejſaw pad̄a lhâl ſegala bârang jang nanti dàtang.

21. 'Awleh 'îmân Jazkhûb tatkâla matìnja 'îtu ſud̄ah memberkâtij mâsing p 'ânakh lâki p Jûſof, dàn ſud̄ah ſombah ſudjûd dengan berſandar pad̄a hûlu tongkatnja.

22. 'Awleh 'îmân Jûſof tatkâla mangkatnja 'îtu ſud̄ah bâwa perſebûtan 'âkan kaluwâran benìj Jiſrâ"ejl, dàn ſud̄ah memberìj pasàn 'âkan tûlang p nja.

23. 'Awleh 'îmân Mûsâj tatkâla tap̄er"ânakh 'ad̄ânja 'îtu terſembunjîkanlah tîga bûlan lamânja 'awleh 'îbuw bapânja, ſedàng 'ija melîhat bahuw̄a ka"ânakh 'îtu 'ejlokh 'ad̄ânja : dàn tijadâlah 'ija tâkot der̄i pad̄a tîtah Sulthân.

24. 'Awleh 'îmân Mûsâj tatkâla ſud̄ah 'ija besàr 'îtu ſud̄ah 'anggan diſebùt 'ânakh lâki p pad̄a 'ânakh parampuw̄an Firzawn :

25. 'Angor mem̄ileh ken̄a 'anjâja ſerta dengan khawm 'Allah der̄i pad̄a dâpat per"awlêhan dawſa 'âkan ſakotîka djûga :

26. Sambil membîlang kaſjelâ"an 'Elmesêlh 'îtu 'ad̄a kakajâ"an jang lebèh besàr der̄i pad̄a ſegal̄a benda di-Mitsir : kârana tîlikhlah 'ija kapad̄a tzawâb.

27. 'Awleh 'îmân 'ija ſud̄ah men̄inggalkan Mitsir, dengan tijâda tâkot der̄i pad̄a morka Sulthân. Kârana tzâbitlah 'ija, ſa"awleh p 'ija melîhat Tùhan jang tijâda kalihâtan.

28. 'Awleh 'îmân 'ija ſud̄ah melakûkan Fáſalh, dàn kasirâman dârah, ſopâja perbinâſa ſegal̄a 'ânakh sûlong 'îtu djàngan meng"en̄â"ij marîka 'îtu.

29. 'Awleh 'îmân marîka 'îtu ſud̄ah melintas lâwut KHolzum ſalâku pad̄a kakeringan : bârang jang 'awrang Mitsrij ſud̄ah tjawba lâgi, dàn ſud̄ah mâti lemàs.

30. 'Awleh 'îmân ſegala dejwâla Jerîlhaw ſudah robòh, ſatelàh ſudah 'ìtu deperʸidârij bârang tûdjoh hârij lamânja.

31. 'Awleh 'îmân Ralhàb parampuwan ſondal 'ìtu ſudah tijâda hìlang ſerta dengan ſegala 'awrang durhâka, ſatelàh ſudah 'ija menjambot kaduwa 'awrang penjûluw 'ìtu dengan dâmej.

32. Dán 'apátah 'âku 'âkan katâkan lâgi? kârana wakhtu 'âkan lûput deri padâku, mâna 'âku 'âkan menûtor lhâl Gjidʸawn, dán Bárakh, dán Sjimſjawn, dán Jeftalh, dán Dáʸûd, dán Sjemûʸejl, dán ſegala Nabìj:

33. Jang 'awleh 'îmân ſudah mengʸalahkan babarapa karadjâʸan, ſudah melakûkan 'intsâf, ſudah berʸawleh babarapa djandjiʸan, ſudah menompat mûlut sînga p:

34. Jang ſudah pâdamkan khowat 'âpij, ſudah lârij berlepàs dirînja deri pada mâta pedàng, ſudah berʸawleh tſálhat deri pada kalemâhan, ſudah djâdi gâgah dâlam paparângan, ſudah melarîkan ſegala balatantarâ 'awrang kaluwâran:

35. Bârang parampuwan ſudah berʸawleh pûla 'awrangnja jang mâti p komedijen deri pada pembangkitannja: dán 'awrang lâjin p ſudah teragàng, ſedàng ſudah tijâda 'ija mâwu tarîma kalepâſan jang terdjandjij 'ìtu, ſopâja marîka 'ìtu berʸawleh ſawâtu kabangkitan jang lebèh bâjik.

36. Dán 'awrang lâjin p ſudah tjawba bâgej p permajinan dán pentjomôkan, dán lâgi bâgej p bulongguw dán pandjâra:

37. Sudah terlûtar dengan bâtu p, ſud h tergirgâdjij berpanggal p, ſudah tertjawba dengan bâgej p ſangsâra, ſudah mâti dibûnoh 'awleh pedàng: ſudah mengʸombâra dengan pâkej kûlit domba p dán kambing p: ſambil tertûmang, tergagâhij, dán tapersakîtij:

38. ('Âkan sijâpa dunjâ tijâda 'adâlah mustalhalh) jang ſudah ſasàt didàlam tampat p sûnji, dán diʸâtas gûnong p, dán didâlam gôha p, dán didâlam garonggong p tânah.

39. Maka ſakalijen 'awrang 'îni, jang ſudah berʸawleh ſjaksi 'awleh 'îman, 'ìtu ſudah tijâda mempunjâʸij djandjiʸan 'ìtu:

40. Sedàng 'Allah ſudahlah takhdîrkan 'âtas kâmij bârang jang terbâjik, ſopâja djângan marîka 'ìtu deſempornâkan lâjin deri pada kâmij.

FATSAL JANG KA XII.

1. MAka ſebàb 'ìtu lâgi, ſedàng 'ada pada kâmij ſakijen besàr 'âwan ſjaksi p jang memagârij kâmij, hendakhlah kâmij menanggalkan ſamowa gindang, dán dawſa jang gampang mengʸapòng kâmij, dán hendakhlah kâmij lârij berlomba p, dengan tſabàr dâlam gulanggang jang tertantu pada kâmij:

2. Sambil menûdju kapada Panglîma dán mukamil 'îmân, jaʸnij ʸÎsáj, jang kârana kaſu-

kâʸan jang tertantu padâŋja ſudah mendirîta tſalib, dán ſudah memudahkan kamaluwan 'îtu, dán ſudah dûdokh pada kânan xarſj 'Alſah.

3. Kârana hendakhlah kâmu timbang bâjik² hhâl 'awrang 'îni, jang ſudah mendirîta 'awleh 'awrang berdawſa ſabâgejnja perbantah²an dengan dirînja 'îtu, ſopâja djângan kâmu djâdi letèh, dán berpangſan pada hhâl djiwa²mu.

4. Bulòm kâmu ſudah melâwan ſampej tjûtjor dârah, ſambil berparàng dengan dawſa:

5. Dán kâmu ſudah lupâkan natsihhet 'îtu, jang detjeriterâkan kapada kâmu ſaʸawleh² kapada 'ânakh² lâki²: hej 'ânakhku lâki², djângan 'angkaw memudahkan tâʸadîb mahâ besàr Tûhan, dán djângan 'angkaw pangſan manakâla 'angkaw dehardikh 'awlehnja;

6. Kârana mahâ besàr Tûhan tâʸadîbkan 'awrang jang dekâſehnja: dán 'îja mentjomokhkan ſaſaʸawrang 'ânakh lâki² jang deʸangkatnja.

7. Djikalaw kâmu mendirîta tâʸadîb, ſanistjâja 'Alſah melakûkan dirînja kapada kâmu ſaʸawleh² kapada 'ânakh² lâki²: (kârana sijâpa 'ânakh lâki² 'ada garàng, jang bapânja tijâda tâʸadîbkan dija?)

8. Tetâpi djikalaw kâmu ſudah lûput deri pada tâʸadib, 'âkan jang mâna ſamowa 'awrang ſudah berʸawleh bahagijan, ſanistjâja kâmu 'ada hharâm zâdeh, dán bûkan 'ânakh² lâki².

9. Sjahdán ſonggohpawn bâpa² dâging kâmij ſudah 'ada pada kâmij 'âkan muʸadib², dán kâmij ſudah sûpan ſanton 'âkan dija: bûkankah kalàkh lebèh pûla kâmij 'âkan 'ada taxalokh kabâwah Bâpa ſegala 'arwâhh, dán kâmij 'âkan hîdop?

10. Kârana ſonggohpawn marika 'îtu 'âkan ſedikit hârij² lamânja ſudah tâʸadibkan kâmij ſeperti ſudah njâta bâjik padânja: tetâpi 'ija 'îni tâʸadibkan kâmij 'âkan pergunâʸan kâmij, ſopâja kâmij berʸawleh bahagijan 'âkan khodsijetnja.

11. Maka ſaſawâtu tâʸadîb, ſalâma 'îtu 'ada hhâdlir, tijâda njâta 'ada pôhon kaſukâʸan, hânja kadukâʸan: tetâpi komedijennja 'îtu memberìj ſawâtu bowah xadâlet jang berſantawſa kapada ſegala 'awrang jang deperbejasâkan 'awlehnja.

12. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu membângonkan pûla tângan² jang lusùw, dán lûtut² jang kandur:

13. Dán berbowatlah lûrong² jang betùl pada kâki²mu, ſopâja bârang jang timpang 'îtu djângan terpûlas, tetâpi mâkin 'îtu djâdi ſomboh.

14. Hendakhlah kâmu dengan ſakalijen 'awrang menghambat dâmej dán kaſutjîʸan, bahuwa djângan 'îtu bârang ſaʸawrang tijâda 'âkan melîhat mahâ besàr Tûhan:

15. Sambil 'ingat bâjik², ſopâja djângan bârang ſaʸawrang

’ondor deri pada nizmet ’Allah: ſopâja djângan bârang ’âkar kapahitan jang tomboh kaʺâtas ’itu berbowat gompar, dán bânjakh ’awrang djâdi nedjis ’awlehnja ’itu.

16. Sopâja djângan bârang faʺawrang ’ada kandakh ’ataw kibir ſeperti Xejſaw, jang kârana ſawâtu makânan ſudah djuwal kaſulôngannja.

17. Kârana kâmu tâhu bahuwa lâgi, tatkâla komedijen deri pada ’itu ’ija ſudah mâwu berpusâka berkat, ’ija ſudah terbowang. Kârana tijadâlah ’ija mendâpat bârang tampat pada tawbat; djikalaw ſakâlipawn dengan babarapa ’âjer mâta ’ija ſudah mentjahârij dija ’itu.

18. Kârana ſudah tijâda kâmu berdâtang kapada bûkit jang kadjabâtan, dán kapada ’âpij jang bernjala, dán ramàng dán kagalâpan, dán pûting balijong:

19. Dán kapada bûnji nafîrij, dán ſawâra ſegala perkatâʺan: ’âkan jang mána ſegala ’awrang jang ſudah dengar ’itu ſudah bermôhon, ſopâja djângan fermân ’itu deſampejkan pûla padânja.

20. (Kârana marîka ’itu tijadâlah tâhu mendjondjong bârang jang detitahkan: djikalaw lâgi bârang ſabinâtang mendjâbat bûkit, ’itu âkan dilûtar dengan bâtu ᵽ, ’ataw depânahkan turus dengan ’ânakh pânah.

21. Dán demikijen hajbat ’adâlah pemandângan ’itu, ſahingga Mûsâj berkatâlah: ’âku ’ini ’ada terlâlu ’âmat tâkot dán gomitâr.)

22. Tetâpi kâmu ſudah berdâtang kapada bûkit TSijawn, dán negerìj ’Allah jang hîdop, kapada Jerûſjalejm ſamâwij ’itu, dán babarapa lakhſa Melâʺikat,

23. Kapada mulâkhât dán djamâzat ſegala ’ânakh sûlong, jang tersûrat namânja didâlam ſawrga, dán kapada ’Allah jang Hhâkim ’âtas ſakalijen ’awrang, dán kapada njâwa ᵽ ſegala ’awrang zâdil jang kâmil,

24. Dán kapada Wasîth watsijet bahâruw, jaznij Xîsáj, dán kapada dârah pemertjikan jang mengʺatâkan perkâra ᵽ jang lebèh bâjik deri pada Hábel.

25. ’Ingatlah djângan kâmu membowang Tûhan jang bafermân: kârana djikalaw marîka ’ini ſudah tijâda lârij berlepàs dirinja, jang ſudah membowang ’awrang ’itu jang diʺâtas bûmi ſudah membâwa walhju rabânij, lebèh pûla tijâda kâmij ’âkan lârij berlepàs dîrij kâmij, djikalaw kâmij berpâling dîrij kâmij deri pada Tûhan jang deri dâlam ſawrga ’adânja;

26. Jang ſawarânja pada tatkâla ’itu ſudah menggarakhkan bûmi: tetâpi ſakârang ’ini ’ija ſudah berchabarkan, ſabdânja: lâgi ſakâli maka ’âku ’ini ’âkan gomitarkan, bûkan ſahâdja bûmi, hânja lâgi lângit.

27. Maka ſapâtah ’ini, lâgi ſakâli, ’itu menjatâkan kapindâhan ſegala bârang jang kagarâkan, ſedàng ’itu ſudah taperbo-

wat, ſopâja tinggal tatàp ſegala bârang jang tijâda kagarâkan.

28. Sebàb 'îtu ſedàng kâmij tarîma ſawâtu karadjâ'an jang tijâda kagarâkan, hendakhlah kâmij berpegàng pada niʿmet, 'awleh jang mâna kâmij dâpat berbowat ʿibâdet dengan radlâ pada 'Allah dengan 'ihtiſjâm dán takhijet.

29. Kârana bahuwa 'Ilah kâmij ſawâtu 'âpij jang mâkan hâbis 'adânja.

FATSAL JANG KA XIII.

1. BÂjiklah peng'âſeh sûdâra bersûdâra 'îtu tinggal.

2. Djângan kâmu lâlej 'âkan perìjdjâmuwpan 'awrang 'âsing: kârana 'awlehnja 'îtu bârang 'awrang tijâda dengan tahûnja ſudah perdjâmuw bârang 'awrang Melâ'ikat.

3. Terkenanglah kâmu 'âkan ſegala 'awrang jang terbulongguw, ſa'awlehp kâmu ſudah ſerta terbulongguw: dán 'âkan ſegala 'awrang jang kena anjâja, ſa'awlehp kâmu ſendîrij lâgi kena 'anjâja dâlam tûbohmu.

4. Nikâhh 'itûlah mulija 'antâra ſakalijen 'awrang, dán wath'ij 'itûlah djâwoh deri pada nedjis: tetâpi ſegala 'awrang jang berkandakh dán bermûkah, 'Allah mâwu menghhukumkan dija.

5. Bâjiklah kalakuwanmu 'ada djâwoh deri pada lawba 'âkan pejrakh: hendakhlah memadâkan dîrij kâmu dengan bârangp jang 'ada hhâdlir: kârana 'ija ſudah baſermân; tijâda 'âku 'âkan lâlejkan 'angkaw, dán tijâda 'âku 'âkan meninggalkan 'angkaw.

6. Sahingga dengan pangharâpan kâmij dâpat berkâta: mahâ besàr Tûhan 'ada penûlong bagîku, dán tijâda 'âku 'âkan tâkot deri pada bârang jang ſa'awrang mânusija 'âkan berbowat padâku.

7. Terkenanglah kâmu 'âkan ſegala peng'andjarmu, jang ſudah meng'atâkan kalâm 'Allah pada kâmu: dán tûrutlah 'îmânnja, ſambil menejngokh ʿâkhibet perdjalânannja.

8. ʿÎsâj 'Elmesêhh kalemârij dán hârij 'ini 'ada dija 'îtu djûga, dán ſampej ſalâma pnja.

9. Djângan kâmu dehânjutkan 'awleh pang'adjâran jang bâgejp warnânja dán 'âsing 'adânja: kârana bâjik djûga hâti detagapkan dengan niʿmet, bûkan dengan mâkanpan, 'awleh jang mâna ſegala 'awrang jang ſudah berdjâlan mentjita kapadânja 'îtu ſudah tijâda mendâpat bârang pergunâ'an.

10. 'Ada pada kâmij ſawâtu medzbehh, deri pada jang mâna ſegala 'awrang jang meng'ardjâkan kardja tarâtakh 'itu ſudah tijâda ber'awleh kawâſa 'âkan mâkan.

11. Kârana ſegala hhajwân jang dârahnja kârana dawa debâwa kadâlam makhdis 'awleh 'Imâm besàr, maka bangkejpnja 'îtu ſudah tertûnu hâbis diluwar tampat patantarâ'an.

12. Sebàb 'ìtu lâgi ʿÎsáj, ſopâja dekhuduskannja 'umet 'awleh dârahnja jang châts, 'ìtu ſudah merasâ"ij ſangsâra diluwar pintu gerbang.

13. Bagîtu kalàkh hendakhlah kâmij pergi kapadânja kaluwar tampat patantarâ"an, ſambil mendjondjong katjelâ"annja.

14. Kârana desini tijâda kâmij mempunjâ"ij ſawâtu negerìj jang bakhâ, tetâpi kâmij mentjahârij jang nanti dâtang 'ìtu.

15. Hendakhlah kalàkh kâmij 'awlehnja 'ìtu pada ſedekâla wakhtu perſombahkan kapada 'Allah ſawâtu perſombâhan pûdji ρ an, 'ija 'ìtu, bowah ρ an bìbir mûlut ſegala 'awrang jang 'ikhrârkan namânja.

16. Djângan kâmu lâlej 'âkan kabedjîkan dán perìj dermâwan: kârana 'âkan ſegala perſombâhan jang ſabagìni 'Allah 'ada radlâ.

17. Habarkanlah ſegala peng"andjarmu, dán dengar ρ anlah 'âkan dija. Kârana marìka 'ìtu djâga ρ menongguwij ſegala djiwâmu, ſedàng 'âtasnja memberìj perkirâ"an: ſopâja marìka 'ìtu dâpat melakûkan 'ìtu dengan kaſukâ"an, dán djângan dengan berkalôhan. Kârana 'ìtu djûga tijâda bergûna pada kâmu.

18. Memôhonkanlah 'âkan kâmij: kârana kâmij hârap bahuwa kâmij ſudah ber"awleh ſatâhu hâti jang bâjik, ſedàng kâmij hendakh berdjâlan ρ didâlam ſegala ſaſawâtu dengan ſapâtutnja.

19. Maka lebèh pûla 'âku minta pada kâmu 'âkan melakûkan 'ìni, ſopâja mâkin lakàs 'âku dekombalìkan kapada kâmu.

20. 'Adapawn 'Allah jang pôhon ſalâmet, jang deri 'antâra 'awrang mâti ρ ſudah membâwa pûla mahâ besàr gombâla domba ρ 'awleh dârah watsijet jang kakàl, jaʿnij Tûhan kâmij ʿÎsáj,

21. Hendakhlah kirânja melangkâpij kâmu dâlam ſaſawâtu perbowàtan jang bâjik, 'âkan berbowat kahendakhnja: ſambil meng"ardjâkan didâlam kâmu bârang jang kakanânan dihadâpan hadlretnja, 'awleh ʿÎsáj 'Elmesêlh: bagi sijâpa 'adâlah kirânja kamulijâ"an deripada kakàl ſampej kakàl. 'Âmîn.

22. Tetâpi 'âku minta pada kâmu, hej sûdâra ρ lâki ρ, hendakhlah kâmu mendjondjong perkatâ"an natsihet 'ìni: kârana 'âku ſudah menjûrat kapada kâmu dengan kâta ρ jang pendekh.

23. Katahuwìlah 'awleh kâmu bahuwa Timothijus sûdâra lâki ρ 'ìtu ſudah terlepàs, dengan sijâpa (djikalaw 'ija dâtang lakàs ρ) 'âku hendakh melihâtij kâmu.

24. Berìlah ſalâm pada ſakalijen peng"andjar kâmu, dán pada ſakalijen walìj. Segala 'awrang jang di-"Îthalijâ 'ìtu memberìj ſalâm pada kâmu.

25. 'Adâlah kirânja niʿmet dengan kâmu ſakalijen. 'Âmîn.

Tersûrat kapada 'awrang ʿIbrânij dán terkìrim deri pada 'Îthalijâ 'awleh Timothijus.

RISALET RASÛL JAΧKHÛB JANG ΧÂM.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. SAlâm doχâ Jaχkhûb faˠawrang hamba 'Allah dán mahâ Tûhan Χîsâj 'Elmesêh, dâtang kapad̄a duw̄a belâs hulubangſa jang tertjerèj berèj.

2. Kîraρ kanlah 'ad̄a kaſukâˠan besàr, hej sûdâraρku lâkiρ, manakâla kâmu djâtoh ken̄a bâgejρ pertjawbâˠan:

3. Sedàng kâmu tâhu bahuw̄a pertjawbâˠan 'îmân kâmu mengupajâkan talhamul.

4. Tetâpi bâjiklah talham̄ul 'itu 'ad̄a padânja ſawâtu faχel jang ſemporna, ſopâja kâmu 'ad̄a ſemporna dán mahâ tûlus, djângan takhtsîr pad̄a bârang ſaperkâra.

5. Dán djikalaw baḡi bârang faˠawrang der̄i pad̄a kâmu 'ad̄a kûrang ihikmet, hendakhlah 'ija minta 'itu der̄i pad̄a 'Allah, jang karunjâkan râmejρ pad̄a ſaſaˠawrang, dán tijâda bangkilkan: mak̄a 'itu 'âkan dekarunjâkan padânja.

6. Tetâpi hendakhlah 'ija minta 'itu dengan 'îman, djângan menghuw̄as: kârana bârang ſijâpa jang menghuw̄as, 'ijâlah ſarûpa dengan 'om̄bakh lâwut, jang tergaràkh 'awleh 'âgin dán tergôjang nâjik tûron.

7. Kârana mânusija 'itu djûga djângan ſangka bahuw̄a 'ija 'âkan tarîma bârang 'ap̄a der̄i pad̄a mahâ besàr Tûhan:

8. Saˠawrang lâkiρ jang berduw̄a hatînja 'itu tijâda tatàp pad̄a ſakalijen djâlannja.

9. Tetâpi sûdâra lâkiρ jang rindah 'itu hendakhlah menggahkan dirînja pad̄a katinggijannja:

10. Dán 'awrang kâja pawn pad̄a karindâhannja: kârana ſeperti ſawâtu bûnga tomboh ρan 'ija lâlu linnjap.

11. Kârana matahârij ſud̄ah terbit membâwa kapanâſan, dán ſud̄ah mengˠeringkan tombohρan 'itu, dán bungânja ſud̄ah lûroh, dán kaˠejlôkan rupânja ſud̄ah hîlang: baḡitu lâgi 'awrang kâja 'âkan lâjuw pad̄a djâlanρnja.

12. Berbahagijâlah lâkiρ 'itu jang tſabàr 'âtas pertjawbâˠan: kârana tatkâla 'ija hâbis kadapâtan tûlus, nistjâja 'ija 'âkan tarîma mâkota kahidôpan, jang mahâ besàr Tûhan ſud̄ah djandjij pad̄a ſegal̄a 'awrang jang mengˠasêhij dija.

13. Saˠawrang jang detjawbâkan, djângan 'ija berkâta; bahuw̄a 'âku detjawbâkan 'awleh 'All̄ah: kârana 'All̄ah tijâda dâpat detjawbâkan 'awleh bârang djâhat, dán ſendirînja tijâda mentjawbâkan bârang ſaˠawrang.

14. Tetâpi mâsingρ ſaˠawrang detjawbâkan, mâna 'ija tertâwan dán terˠompikh 'awleh ſegal̄a kaˠingînan ſendirînja.

15. Komedijen mak̄a kaˠingînan hâbis mengˠandong 'itu berˠânakh dawſa: dán dawſa hâbis taperbow̄at 'itu perˠânakhkan mawt.

16. Djângan kâmu ſasàt, hej sûdâra ρ ku lâki ρ jang kekâſch.

17. Saſawâtu pemberij jang bâjik, dàn ſaſawâtu 'anugaràh jang ſemporna 'îtu deri 'âtas 'adânja, tûron deri pada Bâpa jang pôlion ſegala penarângan, bagi sijâpa bûkan 'ada bârang kaʺubâhan, 'âtaw bâjang ρ kabalîkan.

18. Tûrut kahendakhnja 'ija ſudah perʺânakhkan kâmij 'awleh perkatâʺan tahkhîkh, ſopâja kâmij mendjâdi bârang hûlu ρ an ſegala kadjadiʺannja.

19. Bagîtu kalàkh, hej sûdâra ρ ku lâki ρ jang kekâſeh, hendakhlah ſaſaʺawrang mânusija 'ada pantas 'âkan menengar, lejna 'âkan berkâta, lejna 'âkan 'amârah.

20. Kârana 'amârah lâki ρ 'îtu tijâda mengʺardjâkan ꭓadâlet dihadâpan 'Allah.

21. Sebàb 'îtu, ſedàng kâmu ſudah menanggalkan ſamowa dâkij dàn kalimpâhan kadjahâtan, hendakhlah kâmu dengan kadjinâkan hâti menjambot kalâm jang tertânam 'îtu, jang ſampat menchalâtskan djiwa ρ mu.

22. Dàn hendakhlah kâmu djâdi penûrut kalâm, dàn djângan sâdja penengar, ſambil perdajâkan ſendirimu dengan bôhong.

23. Kârana djikalaw bârang ſaʺawrang 'ada penengar kalâm dàn tijâda penûrut, 'ija 'îni 'ada ſarûpa dengan ſawâtu lâki ρ, jang menîlikh mukânja jang ſadija didâlam tjeremìn.

24. Kârana 'ija ſudah menîlikh dirînja, dàn ſudah pergi lâlu, maka ſegaràh 'ija ſudah lûpa ſabagimâna 'adânja.

25. Tetâpi sijâpa jang menindjuw kapada ſjarîꭓet jang ſemporna 'îtu, jaꭓnij ſjarîꭓet kamaredhejkâʺan, dàn jang lekàt padânja 'îtu, ſedàng 'ija 'îni ſudah tijâda djâdi penengar jang lûpa ρ, hânja penûrut jang bakardja ρ, 'ija 'îni djûga 'âkan 'ada berbahagija dâlam penurûtannja.

26. Djikalaw bârang ſaʺawrang diʺantâra kâmu ſangka dirînja 'ada berʺagama, dàn tijâda mengʺenâkan kakàng pada lidahnja, hânja menjaſatkan hatînja, 'agama 'awrang 'îni 'ada sija ρ.

27. 'Agama jang peresìh dàn tijâda tjamàr dihadâpan 'Allah jang Bâpa 'îtu 'inilah, mengʺondjôngij 'ânakh ρ pijâtuw dàn parampuwan ρ bâluw didâlam kaſukârannja, dàn memaliharâkan dirînja tijâda bertjôring deri pada dunjâ.

FATSAL JANG KA II.

1. HEj sûdâra ρ ku lâki ρ djângan dengan pengʺangkâtan mûka 'awrang kâmu memaliharâkan 'îmân Tûhan kâmij ꭓîsâj 'Elmesêkh jang mahâ mulija 'îtu.

2. Kârana djikalaw kadâlam perhimpônan kâmu mâſokh ſaʺawrang lâki ρ, jang djarînja bertjintjin 'amàs, jang berpâkej pakejan 'indah, dàn lâgi mâſokh

ſa″awrang miskîn, jang berpâkej pakejan bûrokh :

3. Dán kâmu 'âkan menîlikh kapada 'awrang jang berpâkej pakejan 'indah, dán berkâta padânja; 'angkaw 'îni dûdokhlah disîni bâjik p: dán pada 'awrang miskîn kâmu berkâta; 'angkaw 'îni berdirîlah disîtu, 'âtaw dûdokhlah disîni dibâwah pelâpikh kâki p ku :

4. 'Antah bûkankah kâmu ſudah membejdâkan didâlam ſendirîmu, dán ſudah djâdi lhâkim perbitjarâ″an jang djâhat ?

5. Dengarlah 'awleh kâmu, hej sûdâra p ku lâki p jang kekâſeh, bûkankah 'Allah ſudah memîleh 'awrang miskîn didunjâ 'îni, mendjâdi kâja p didâlam 'îmân, dán wâritz p karadjâ″an, jang telàh dedjandjînja pada ſegala 'awrang jang meng″asêhij dija ?

6. Tetâpi kâmu 'îni ſudah menghinâkan 'awrang miskîn. Bûkankah ſegala 'awrang kâja p menggagâhij kâmu, dán bûkankah marîka 'îtu menghejlâkan kâmu menghâdap malhkamet p ?

7. Bûkankah marîka 'îtu menghôdjat nâma jang bâjik 'îtu, jang ſudah terſebût 'âtas kâmu ?

8. Djikalaw kalàkh kâmu melakûkan ſjarîzet Malakijet 'îtu, tûrut 'Elmektûb ; hendakhlah 'angkaw meng″asêhij ſamâmu mânusija ſeperti ſendirîmu, ſabâjik kâmu bowat :

9. Tetâpi djikalaw kâmu meng″angkat mûka 'awrang, kâmu meng″ardjâkan dawſa, dán tertampelekh 'awleh ſjarîzet ſalâku p 'awrang pelangkah.

10. Kârana bârang sijâpa jang 'âkan memaliharâkan ſaganàp ſjarîzet, dán 'âkan berſontoh pada sâleh ſawâtu, 'ija ſudah berhûtang pada ſakalijennja 'itu.

11. Kârana Tûhan jang ſudah baſermân; djângan 'angkaw bermûkah, 'ija lâgi ſudah baſermân ; djângan 'angkaw membûnoh. Djikalaw kalàkh 'angkaw tijâda bermûkah, hânja membûnoh, ſanistjâja 'angkaw ſudah djâdi pelangkah ſjarîzet.

12. Berkatâlah kâmu bagîtu, dán berbowatlah kâmu bagitu, ſa″awleh p kâmu nanti dekîra p kan 'awleh ſjarîzet kamaredhejkâ″an.

13. Kârana ſawâtu lhukum tijâda dengan ralhmet 'âkan berlâku 'âtas 'awrang 'îtu jang ſudah tijâda berbowat ralhmet : dán ralhmet 'îtu menggah 'âtas lhukum.

14. 'Apâtah gunânja, hej sûdâra p ku lâki p, djikalaw bârang ſa″awrang berkâta dirînja ſudah ber″imân, dán ſudah tijâda berzamal ? 'antah dâpatkah 'îmân 'îtu menchalâtskan dija ?

15. 'Adapawn djikalaw ſa″awrang sûdâra lâki p 'âtaw ſa″awrang sûdâra parampuwan 'adâlah talandjang, dán 'adâlah berkakurângan 'âkan rezikhij ſahârij p :

16. Dán bârang ſa″awrang deri pada kâmu 'âkan berkâta garàng pada marîka 'îtu ; njahlah dengan ſalâmet, bâjiklah kâ-

mu bersôhu, dán djâdi kinnjang: dán tijâda kâmu memberij padânja bârang jang pâtut pada tûbohnja, 'apâtah gunânja 'ìtu?

17. Bagîtu lâgi 'îmân, djikalaw tijâda 'ìtu berʒamal, nistjâja 'îtu mâti 'adânja sâma ſendirînja.

18. Tetâpi ſa″awrang 'âkan berkâta garàng; 'angkaw 'îni ber″îmân, dán 'âku 'ini berʒamal: tondjokhlah padâku 'îmânmu deri pada ʒamal p mu, maka 'âku 'îni 'âkan tondjokh padâmu 'îmânku deri pada ʒamal p ku.

19. 'Angkaw 'îni pertjâja bahuwa 'Allah 'aſa 'adânja: ſabâjik 'angkaw bowat: lâgi ſegala djin pertjâja 'ìtu, dán gantar.

20. 'Antah mawûkah 'angkaw tâhu, hej mânusija jang sija p, bahuwa 'îmân dengan tijâda berʒamal 'ìtu mâti 'adânja:

21. 'Ibrâhîm bâpa kâmij, bûkankah 'ija ſudah deʒâdilkan deri pada ʒamal p, tatkâla 'ija ſudah perſombahkan Jitshhâkh 'ânakhnja lâki p 'ìtu di″âtas medzbehh?

22. 'Adâkah 'angkaw melîhat bahuwa 'îmân ſudah ſerta bakardja dengan ʒamal p nja, dán 'îmân 'ìtu ſudah deſempornâkan deri pada ʒamal p?

23. Maka ganaplah 'Elmektûb jang meng″atâkan: maka 'Ibrâhîm pertjajâlah 'âkan 'Allah, dán 'ìtu dekîra p lah padânja 'âkan ʒadâlet: ſahingga terſebutlah 'ija CHalîl 'Allah.

24. 'Adâkah kalàkh kâmu ſakârang melîhat bahuwa mânusija deʒâdilkan deri pada ʒamal p, dán bûkan deri pada 'îmân sâdja?

25. Maka ſabâgejnja lâgi Rahhàb, parampuwan ſondal 'ìtu, bûkankah 'ija ſudah deʒâdilkan deri pada ʒamal p, ſedàng 'ija ſudah menjambot ſurôhan p, dán ſudah berij dija kaluwar deri pada djâlan jang lâjin?

26. Kârana ſeperti tûboh dengan tijâda bernjâwa 'ìtu mâti 'adânja, bagîtu lâgi 'îmân dengan tijâda berʒamal 'ìtu mâti 'adânja.

FATSAL JANG KA III.

1. DJângan 'apâlah kâmu djâdi bânjakh gûruw, hej sûdâra p ku lâki p, ſedàng kâmu tâhu bahuwa kâmij 'âkan ber″awleh hhukum jang terlebèh baràt.

2. Kârana ſamowa kâmij berſontoh bânjakh p. Djikalaw bârang ſa″awrang tijâda berſontoh pada kâta p, 'ijâlah ſa″awrang lâki p ſemporna, jang kawâſa lâgi 'âkan meng″enâkan kakàng pada ſaganàp tûboh.

3. Lihatlah kâmij membûboh kakàng p kadâlam mûlut kûda p, ſopâja ſegala 'ìtu menûrut kahendakh kâmij, dán kâmij membâwa ſaganàp bâtang tûbohnja kuliling p.

4. Lîhatlah lâgi ſegala kapal, barapa p besàr 'adânja, dán bagimâna terpakhſa 'awleh 'angin p jang karàs, 'ìtu debâwa kuliling 'awleh ſawâtu kamûdij jang 'â-

mat kitjìl, kamâna p djûga kahendakh hâti muʒalim 'ìtu ſuka:

5. Bagītu lâgi lîdah 'ad̄a ſawâtu 'anggawta kitjìl, dán menggahkan perkâra p besàr. Lihatlah ſedikit 'ãpij barap̄a besàr tambônan kâjuw depâſangnja.

6. Lîd̄ah 'ìtu lâgi ſawâtu 'ãpij, ſawâtu dunjâ punòh tlulâmet: bagītu lidah ſudah ter'âtor 'antâra ſegala 'anggawta kâmij, jang mentjôringkan ſaganàp bâtang tûboh, dán menjalâkan djantarâ kadjadi'an, dán denjalâkan 'awleh djahan̄am.

7. Kârana ſaſawâtu parânggij, mâwu derī pad̄a ſegal̄a binâtang jang djâlang dán bûrong p, mâwu derī pad̄a ſegal̄a binâtang jang melâta dán morga dilâwut, 'ìtu deperdjînakh, dán ſud̄ah deperdjînakh 'awleh parânggij mânusija:

8. Tetâpi 'âkan lidah bârang ſa'awrang derī pad̄a ſegal̄a mânusija tijâda ſampat perdjînakh dija. 'Ijâlah ſawâtu djâhat jang tijâda tertahânij: 'ijâlah ber'îsij biſa jang memberìj kamatijan.

9. 'Awlehnja 'ìtu kâmij mem̄ûdji 'Alláh jang Bâpa, dán 'awlehnja 'ìtu kâmij meng'utôkij mânusija p, jang telàh dekardjâkan 'âtas rûpa 'Alláh.

10. Derī pad̄a ſawâtu mûlut 'ìtu djûga terbit berkat dán laʒnet. Tijâda hâros, hej sûdâra p ku lâki p, ſegal̄a perkâra 'îni djâdi bagītu.

11. 'Adâkah bârang mâta 'ãjer menggalâgàkh derī pada ſawâtu djôga 'ûrat jang mânis dán jang pâhit?

12. Dâpatkah, hej sûdâra p ku lâki p, pôhon 'ãrâ memberìj bow̄ah p zejt, 'âtaw pôhon 'angawr pawn bow̄ah p ãrâ? bagītu bârang mâta 'ãjer tijâda dâpat memberìj 'ãjer jang mâsin dán tâwar.

13. Sijapâtah bîdjakh dán budîmân di'antâra kâmu? hendakhlah 'ija men̄ondjokh derī pad̄a perdjalânannja jang bâjik 'ìtu ſegal̄a perbowâtannja dengan kabidjâkan jang djînakh.

14. Tetâpi djikalaw kâmu men̄âroh kadangkejan jang pâhit dán perbantâhan didâlam hâti kâmu, djângan kâmu menggah, dán djângan kâmu berdusta lâwan kabenâran.

15. 'Îni bûkan 'ad̄a kabidjâkan jang tûron derī 'âtas: tetâpi jang derī pad̄a bûmi, derī pad̄a naffu, derī pad̄a djin mulânja.

16. Kârana bârang dimâna 'ad̄a kadangkejan dán perbantâhan, disâna lâgi 'ad̄a hûro hâra, dán ſegal̄a djenis hônar jang kidjij.

17. Tetâpi kabidjâkan jang derī 'âtas 'adânja, 'ìtu pertâma pawn 'ad̄a sûtjij, komedijen 'ìtu berdâmej, 'ad̄a mûrah, tâhu detabkîtkan, punòh dengan peng'asijânan dán dengan bow̄ah p jang bâjik, tijâda 'ìtu bertjiderâ, dán tijâda 'ìtu bertjûlas.

18. Mak̄a bow̄ah ʒadâlet dengan dâmej 'ìtu detâborkan bagī ſegala 'awrang jang meng'ardjâkan dâmej.

FATSAL JANG KA IV.

1. DEri mâna garàng dâtang babarapa paparângan dán perkalahijan diʿantâra kâmu? bùkankah deri ʼîni mulâꞑa, deri pada ſegala ladzat kâmu jang berparàng p an didâlam ſegala ʼanggawtâmu?

2. Kâmu berʿîngin, dán tijâda berʿawleh: kâmu berdangkej dán berʿuſahâkan dirîmu, dán tijâda ſampat mendâpat: kâmu berkalâhij dán berparàng, hâꞑa tijâda berʿawleh, ſebàb tijáda kâmu berdozâ.

3. Kâmu berdozâ, dán tijâda tarîmà, ſebàb kâmu berdozâ dengan sâlah, ſópâja kâmu menghábiskan ʼitu dengan ſegala ladzatmu.

4. Hej ſegala lâki p bermûkah, dán ſegala parampuwan bermûkah, bûkankah kâmu tâhu bahuwa pengʿasêhan dunjâ ʼîtu ʼada perſataruwan dengan ʼAllah? bârang sijâpa kalàkh hendakh ʼada ſaʿawrang jang kâſeh ʼâkan dunjâ, ʼija diʿadâkan ſaʿawrang jang berſatarùw dengan ʼAllah.

5. ʼAntah ʼadâkah kâmu ſangka bahuwa ʼElmektûb mengʿatâkan sâdja p: ʼadâkah Rôkh jang dûdokh didâlam kâmij ʼitu rinduw dendam ʼâkan kadangkejan?

6. Behkan ʼija karunjâkan terlebèh bâꞑakh pengʿasijan. Sebàb ʼitu dekatâkanꞑa: ʼAllah ʼada melâwan ſegala ʼawrang jang besàr hatîꞑa, tetâpi pada ſegala ʼawrang jang rindah hatîꞑa ʼija karunjâkan pengʿasijan.

7. Bagîtu kalàkh hendakhlah taẓalokhkan dîrij kâmu kabâwah ʼAllah: hendakhlah melâwan pada ʼIblís, maka ʼija ʼâkan lârij meninggalkan kâmu.

8. Hendakhlah menghampir kapada ʼAllah, maka ʼija ʼâkan menghampir kapada kâmu. Hendakhlah peresihkan tângan p, hej ʼawrang berdawſa, dán ſutjikan hâti p, hej ʼawrang jang berduwa hatîmu.

9. Hendakhlah kalakuwanmu ʼada ſaperij ʼawrang ſjakhij, lâlu berkâbonglah dán bertângislah: bâjiklah tertâwa kâmu berʿûbah mendjâdi kâbong, dán ſuka tjita kâmu mendjâdi duka tjita.

10. Rindahkanlah dîrij kâmu dihadâpan mahâ besàr Tûhan, maka ʼija ʼâkan tinggikan kâmu.

11. Djângan kâmu berdjâhatkan ſaʿawrang ʼâkan ſaʿawrang, hej sûdâra p lâki p. Sijâpa jang berdjâhatkan sûdarâꞑa lâki p, dán bapersâlahkan sûdarâꞑa lâki p, ʼija berdjâhatkan ſjarîẓet, dán bapersâlahkan ſjarîẓet. ʼAdapawn djikalaw ʼangkaw bapersâlahkan ſjarîẓet, tijâda ʼangkaw ʼada penûrut ſjarîẓet, tetâpi ſawâtu hâkim.

12. ʼAda ſawâtu djûga pemberij ſjarîẓet, jang ſampat memaliharâkan dán menghîlangkan. Tetâpi sijapâtah ʼangkaw ʼada jang bapersâlahkan ʼawrang lâjin?

13. Marîlah ſakârang kâmu 'awrang jang berkâta: harîni 'âtaw 'ejſokh kâmij 'âkan berʺangkat kapada negerìj 'ãnuw, dán tinggal disâna ſontokh ſatâhon lamânja, lâlu bernijâga, dán berlâba:

14. Sedàng tijâda kâmu mengʺatahuwij bàrang jang 'ejſokh nanti djâdi: kârana bagimâna 'ada kahidôpan kâmu? kârana ſawâtu 'âwap 'adânja, jang kalihâtan ſakotîka djûga lamânja, dán komedijennja kalinnjâpan 'adânja.

15. Samantâra hâros kâmu berkâta; djikalaw mahâ besàr Tûhan kahendâkij dán kâmij hîdop, maka kâmij 'âkan berbowat 'îni 'âtaw 'îtu.

16. Tetâpi ſakârang kâmu menggahkan dirîmu pada djumâwa p mu: ſamowa penggâhan jang demikijen 'îtu djâhat 'adânja.

17. Bârang sijâpa kalàkh tâhu berbowat bâjik, dán tijâda berbowat 'îtu, bahuwa 'îtu 'ada dawſa padânja djûga.

FATSAL JANG KA V.

1. MArîlah ſakârang hej 'awrang kâja p, tângislah dán râwonglah deri kârana ſegala ſjukhût kâmu, jang nanti berlâku kaʺâtas kâmu.

2. Kakajâʺan kâmu ſudah bûrokh, dán ſegala pakejan kâmu ſudah hâbis demâkan 'awleh gîgas p:

3. 'Amàs dán pejrakh kâmu ſudah berkârat: maka karâtannja nanti 'ada pada kâmu 'âkan kaſjaksiʺan, dán nanti mâkan hâbis dâging kâmu ſaperìj 'ãpij: kâmu ſudah berbendâkan benda pada hârij p jang terkomedijen.

4. Bahuwa ſaſonggohnja 'ûpah ſegala 'awrang bakardja, jang ſudah mengʺatàm perhumâʺan bendang p kâmu, jang telàh dekûrangkan 'awleh kâmu, 'îtu baterijakh: dán herèkh ſegala 'awrang jang ſudah menuwij 'îtu ſudah ſampej mâſokh katelinga Tûhan ſerwa ſakalijen ʐâlam.

5. Kâmu ſudah hîdop dengan berladzat diʺâtas bûmi, dán ſudah tûrut hawâj nafsu; kâmu ſudah pejarâkan hâti p mu ſalâku p pada hârij pembantejan.

6. Kâmu ſudah bapersâlahkan, kâmu ſudah membûnoh 'awrang ʐâdil: maka tijâda 'ija melâwan kâmu.

7. Bagîtu kalàkh hendakhlah kâmu tſabàr, hej sûdâra p lâki p, ſampej kapada kadatângan mahâ Tûhan. Lihatlah 'awrang dûſon menantikan bowah p an jang 'indah derî pada tânah dengan tſabàr hârap padânja, ſahingga 'îtu ſudah berʺawleh hûdjan pada mûsim bah dán pàda mûsim kamâraw.

8. Hendakhlah lâgi kâmu 'îni tſabàr, tatapkanlah hâti kâmu: kârana kadatângan mahâ Tûhan ſudah damping.

9. Djângan kâmu mengʺalòh ſaʺawrang kapada ſaʺawrang, hej sûdâra p lâki p, ſopâja djângan

kâmu delhukumkan. ’Îngatlah Hâkim ’ada berdîrij dimûka pintu.

10. Hej sûdâra p ku lâki p, ’ambillah ’âkan telâdan perâſa kaſukâran dán kapándjângan hâti ’îtu ſegala Nabìj, jang ſudah mengʼûtjap dengan nâma mahâ besàr Tûhan.

11. Bahuwa ſaſonggohnja kâmij kîra p kan ’awrang ’îtu ’ada berbahágija jang bertâhan. Kâmu ſudah dengar katahânan ’Ajôb, dán ſudah melihat ʒâkhibet mahâ besàr Tûhan, bahuwa mahâ besàr Tûhan ’ada ’âmat pîluw, dán ’âmat sâjang.

12. Tetâpi hubâja p, hej sûdâra p ku lâki p, djângan kâmu berſompah, djângan demi lângit, djângan demi bûmi, djângan bârang perſompâhan lâjin: tetâpi hendakhlah behkan kâmu ’ada behkan, dán bûkan ’îtu bûkan: ſopâja djângan kâmu djâtoh kena bârang hukum.

13. Djikalaw bârang ſaʼawrang diʼantâra kâmu merâſa kaſukâran, bâjiklah ’ija minta doʒâ: djikalaw bârang ſaʼawrang ’ada ſedàp hatinja, bâjiklah ’ija menjânji Mazmûr.

14. Djikalaw bârang ſaʼawrang diʼantâra kâmu ’ada sâkit pâjah, bâjiklah ’ija memanggil bârang ’awrang Penatuwah djamâʒat berdâtang, ſopâja marîka ’îtu minta doʒâ kárana dija, ſambil menggôſokh dija dengan mînjakh menjombah nâma mahâ besàr Tûhan.

15. Maka permintâʼan doʒâ jang dengan ’îmân ’îtu ’âkan memaliharâkan ’awrang sâkit ’îtu, dán mahâ besàr Tûhan ’âkan membângonkan dija, dán djikalaw ſakâlipawn telàh ſudah ’ija berbowat dawſa, nistjâja ’itu ’âkan deʼampônij padânja.

16. Hendakhlah kâmu mengʼâkâw perſalâhan p ſaʼawrang pada ſaʼawrang, dán minta doʒâlah kâmu ſaʼawrang kârana ſaʼawrang, ſopâja kâmu djâdi ſomboh. Bahuwa ſawâtu pemohônan ’awrang ʒâdil jang berkhowat ’îtu tûlong ’âmat.

17. ’Ejlijâ ’adâlah ſaʼawrang mânusija jang sâma gaʒàkh p an dengan kâmij, dán minta doʒâlah ſawâtu permintâʼan doʒâ ’âkan djângan tûron hûdjan: maka ſudah tijâda tûron hûdjan kâʼâtas bûmi tiga tâhon dán ’anàm bûlan lamânja.

18. Dán pûla ſudah ’ija minta doʒâ, maka lângit ſudah memberij hûdjan, dán bûmi ſudah menombohkan bowahnja.

19. Hej sûdâra p lâki p, djikalaw bârang ſaʼawrang diʼantâra kâmu ſudah ſasàt deri pada talhkhikh, dán bârang ſaʼawrang tawbatkan dija,

20. Hendakhlah ’ija mengʼatahuwij, bahuwa ſaʼawrang jang tawbatkan bârang ’awrang berdawſa deri pada kaſasâtan djâlannja, ’ija ’âkan memaliharâkan djiwânja deri pada mawt, dán ’âkan menutôpij kabanjâkan dawſa p.

RISALET RASÛL PETRUS JANG ΧAM DAN PERTAMA.

FATSAL JANG PERTAMA.

1. PEtrus ſaʺawrang Rasûl Χîsáj 'Elmesêħ kapada ſegala 'awrang mutsthafáj, jang berdâgang dán jang tertjerèj berèj di Pontus, Ġalatîjâ, Kaftawr, 'Asijâ, dán Bithunijâ:

2. Tôrut 'iɀlâm 'Allah Bâpa, 'awleh takħdis Rôħ, kapada kabaħtîʺan dán pem̄ertjikan dârah Χîsáj 'Elmesêħ: taperbânjakħlah kirânja niɀmet dán ſalâmet pada kâmu.

3. Segala pûdji bagī 'Allah jang Bàpa Tûhan kâmij Χîsáj 'Elmesêħ, jang tôrut mahâ besàr raħmetnja ſudah perʺânaħkan kâmij pûla kapada 'âſa jang hidop 'awleh kabangkîtan Χîsáj 'Elmesêħ derī 'antâra 'awrang mâtip,

4. Kapada ſawâtu pusâka, jang tijâda kabinasâʺan, dán tijâda katjorîngan, dán tijâda kalajuw̄an, jang ſudah tersimpan didâlam ſawrga bagī kâmu:

5. Sedàng kâmu dekawâlij dengan ħow̄at 'Allah 'awleh 'îmân, kapada chalâts jang 'ada sadija 'âkan denjatâkan pada mâſa jang 'âchir.

6. Dengan sijâpa kâmu termâſa, ſedàng ſakârang ſakotîka (ſakîrap 'ada 'ûſah) kâmu ſudah berdukā dâlam bâgej p djenis pertjawbâʺan:

7. Sopâja katulûſan 'îmân kâmu, jang lebèh 'indah derī pada 'amàs jang hilang dán tersûdi 'awleh 'āpij, 'itu kadapâtan 'âkan pudjîʺan, dán ħormat, dán kamulijâʺan, pada mâſa kanjatâʺan Χisáj 'Elmesêħ:

8. Jang ſudah tijâda kâmu melîhat hânja mengʺâſeh djûga: kapada sijâpa ſakārang, welâkin kâmu tijâda mem̄andang hânja pertjâja djûga, kâmu termâsa dengan ſawâtu kaſukâʺan jang tijâda terkatâkan dán jang hâros demulijâkan:

9. Sambil berʺawleh ɀâħibet 'îmân kâmu, jaɀnij chalâts djiwap.

10. 'Âkan chalâts jang mâna ſudah detanjâkan dán ſudah depariksâkan ſegala Nabij, jang ſudah bernubuw̄et 'âkan Ħâl niɀmet jang ſudah deʺadâkan pada kâmu:

11. Sambil mem̄ariksâʺij 'âkan mâſa mâna 'âtaw butapā Rôħ 'Elmesêħ, jang 'adâlah didâlam marîka 'itu, meñandâʺij dán dihûlu berſjaksikan ſegala perâſa ſangsâra jang 'âkan berlâku kaʺâtas 'Elmesêħ, dán ſegala kamulijâʺan jang komedijennja.

12. Kapada sijâpa ſudah denjatâkan, bahuw̄a bûkan bagī ſendirînja tetâpi bagī kâmij marîka 'îtu ſudah mem̄arentahkan ſegala perkâra 'îni, jang ſakârang ſudah dechabarkan pada kâmu 'awleh 'awrang jang ſudah memberîta 'Indjîl pada kâmu 'awleh Rôħu-'lkħudus jang telàh tersûroh derī dâlam ſawrga, kapada

jang mâna ſegala Melâ"ikat ber"îngin menindjuw.

13. Sebàb 'îtu dengan meng"îkat pinggang zakhal kâmu, dán dengan djîman hendakhlah kâmu ber"âſa balâka kapada nizmet, jang deſampejkan kapada kâmu pada mâſa kanjatâ"an Xîsâj 'Elmesêkh,

14. Saperìj 'ânakh p jang berbowat kabakhtî"an, djângan kâmu meng"ambil kalakuwan ſegala ka"inginan, jang dihûlu kâla 'adâlah pada kâmu dâlam djâhilijet kâmu:

15. Tetâpi ſeperti Tûhan jang ſudah mendozâ kâmu 'ìtu 'ada khudus, maka hendakhlah kâmu ſendîrij lâgi djâdi khudus pada ſaganàp perdjalânanmu,

16. 'Awleh kârana ſebàb ſudah tersûrat: hendakhlah kâmu 'ada khudus, kârana 'âku 'îni 'ada khudus.

17. Dán djikalaw kâmu menjebùt dija 'âkan bâpa jang menghukumkan dengan tijâda 'angkat mûka 'awrang menûrut kardja mâsing p ſa"awràng, maka hendakhlah kâmu berdjâlan dengan tâkot ſaganàp wakhtu padudôkan kâmu lamânja:

18. Sedàng kâmu tâhu bahuwa bûkan dengan bârang p jang kabinasâ"an, deri pada pejrakh 'âtaw 'amàs, kâmu ſudah detubùs deri dâlam perdjalânanmu jang sija p 'îtu, jang 'awleh nejnekh mawjang telàh deſarahkan pada kâmu:

19. Tetâpi dengan mahâ 'indah dârah 'Elmesêkh, jang 'ada ſawâtu 'ânakh domba jang tijâda bertjelâ dán tijâda bertjôring:

20. Jang ſonggohpawn ſudah de"izlâmkan dihûlu deri pada 'asâs dunjâ, tetâpi ſudah denjatâkan pada ſegala mâſa jang 'âchir 'ìni 'awleh kârana kâmu:

21. Kâmu jang 'awlehnja 'îtu pertjâja 'âkan 'Allah, jang ſudah membangkitkan dija deri 'antâra 'awrang mâti p, dán ſudah karunjâkan padânja kamulijâ"an; ſopâja 'îmân dán radjâ kâmu 'ada tatàp kapada 'Allah.

22. Sedàng kalàkh kâmu ſudah ſutjîkan djîwa p mu dengan berbowat thâzat pada talhkhîkh 'awleh Rôkh, dâtang kapada peng"âſeh sûdâra bersûdâra jang tijâda bertjûlas, maka hendakhlah kâmu râmej p meng"asêhij ſa"awrang 'âkan ſa"awrang dengan hâti jang henìng:

23. Kâmu jang ſudah deper"ânakhkan pûla bûkan deri pada benèh jang kabinasâ"an, hânja jang tijâda kabinasâ"an, 'awleh kalâm 'Allah jang hîdop dán jang tinggal ſampej ſalâma p nja.

24. Kârana ſamowa dâging ſaperìj tomboh p an 'adânja, dán ſamowa kamulijâ"an mânusija ſaperìj bûnga tomboh p an 'adânja. Tomboh p an 'ìtu ſudah kakeringan, dán bungânja ſudah lûroh:

25. Tetâpi fermân mahâ besàr Tûhan 'ìtu tinggal ſampej ſalâma p nja: 'adapawn 'inilah fermân 'ìtu jang telàh deberitâkan kapada kâmu.

FATSAL JANG KA II.

1. BAgitu kalàkh hendakhlah kâmu menanggalkan ſamowa kadjahâtan, dàn ſamowa pembohôngan, dàn katjulâſan, dàn kadangkejan, dàn ſamowa peng'ompâtan,

2. Dàn ſaperìj ka'ânakh p jang bahâruw ſudah taper'ânakh, hendakhlah kâmu rinduw dendam kapada 'âjer sûſuw jang ſamâta p ƶalhlij, ſopâja 'awlehnja 'ìtu kâmu bertambah p:

3. Djikalaw djûga kâmu ſudah râſa bahuwa mahâ besàr Tûhan 'ada mûrah.

4. Kapada sijâpa 'apabila kâmu berdâtang ſaperìj kapada ſawâtu bâtu jang hìdop, jang ſonggohpawn ſudah terbowang 'awleh mânusija p, tetâpi jang sâma Allah ſudah terpîleh, dàn 'indah 'adânja:

5 Maka hendakhlah kâmu ſendîrij lâgi deper'ûſah ſaperìj bâtu p jang hìdop, mendjâdi ſawâtu rûmah rôlhânij, mendjâdi 'Imâmet jang khudus, 'âkan perſombahkan babarapa perſombâhan rôlhânij, jang 'ada khabûl pada 'Allah 'awleh Ƶîsâj 'Elmesêlh.

6. Sebàb 'ìtu lâgi babûnji riwâjet didâlam Sûrat p an: lihatlah âku per'âlaskan di-TSijawn ſawâtu bâtu pendjûrej dihûdjong, jang terpîleh, jang 'indah: maka sijâpa jang pertjâja 'âkan dija, tijâda 'ija 'âkan bermâluw.

7. Bagi kâmu kalàkh jang pertjâja 'ijâlah ka'indâhan: tetâpi pada 'awrang durhâka dekatâkan, bâtu jang 'awrang per'ûſah ſudah membowang, 'ija 'ìtu ſudah djâdi 'âkan hûlu pendjûrej, dàn ſawâtu bâtu kaſontôhan, dàn ſawâtu bâtu kârang kabimbângan:

8. Jaƶnij pada ſegala 'awrang jang berſontoh kapada kalâm 'ìtu, ſambil berdurhâka, kapada jang mâna marîka 'ìtu lâgi ſudah tertantu.

9. Tetâpi kâmu 'îni 'ada ſawâtu bangſa jang terpîleh, ſawâtu 'Imâmet karadjâ'an, ſawâtu chalîlhah jang khudus, ſawâtu khawm jang taper'awleh: ſopâja kâmu menchabarkan ſegala kabidjîkan Tûhan, jang ſudah memanggil kâmu kaluwar deri dâlam kalàm dâtang kapada tarangnja jang ƶadjîb.

10. Kâmu jang dihûlu kâla 'adâlah bûkan khawm, hânja ſakârang kâmu 'ada khawm 'Allah: jang dihûlu kâla ſudah tijâda deſajângij, hânja ſakârang ſudah deſajângij.

11. Hej 'awrang kekâſeh p, 'âku natsilhetkan kâmu ſaperìj 'awrang padûdolh dàn dâgang, hendakhlah kâmu menahânij dirîmu deri pada ſegala ka'ingînan kadagîngan, jang meng'ardjâkan paparângan lâwan djîwa:

12. Hendakhlah kâmu melakûkan perdjalânanmu di'antâra CHalâjikh dengan ſapâtutnja: ſopâja pada lhâl jang mâna 'awrang berdjâhatkan kâmu ſa'awleh p 'awrang fâsikh, marîka 'ìtu deri pada ſegala perbowâtan

jang tsâlikh, jang detejngolkhnja didâlam kâmu, dâpat memulijâkan 'Allah pada hârij peng'ondjôngan.

13. Hendakhlah kalàkh kâmu 'ada tazalokh kabâwah ſaſawâtu mertabet mânusija 'awleh kârana ſebàb mahâ besàr Tûhan: mâwu kabâwah Râdja, ſedàng 'ija 'ada jang depertuwan:

14. Mâwu kabâwah 'Adapâti p, ſedàng 'ija 'ada jang telàh detîtahkan 'awlehnja, ſonggohpawn 'âkan ſjikſa pada ſegala 'awrang fâsikh, tetâpi 'âkan pûdji pada ſegala 'awrang tsâlikh.

15. Kârana demikijen 'ini 'ada kahendakh 'Allah, ſopâja dengan berbowat bâjik kâmu menompat mûlut pada djahâlet ſegala 'awrang babàl:

16. Salâku 'awrang maredhejka, dàn djângan ſalâku 'awrang jang mempunjâ'ij kamaredhejkâ'an 'îtu 'âkan tudôngan kadjahâtan, hânja ſalâku hamba p 'Allah.

17. Berîlah khormat 'âkan ſaſa'awrang: kâſehlah 'âkan persûdarâ'an: tâkotlah 'âkan 'Allah: berîlah khormat 'âkan Râdja.

18. Hej ſegala hamba ſarûmah, hendakhlah kâmu 'ada tâzalokh dengan ſapunòh tâkot kabâwah Tuwan p, bûkan sâdja kabâwah ſegala jang bâjik dàn mûrah, tetâpi lâgi kabâwah ſegala jang bingis.

19. Kârana 'itûlah nizmet, djikalaw bârang ſa'awrang 'awleh kârana ſatâhu hâti dihadâpan 'Allah 'itu mendirîta kaſusâhan, ſambil merasâ'ij ſangsâra tijâda dengan ſabenarnja.

20. 'Antah 'apâtah pûdji 'îtu, djikalaw kâmu bertâhan mâna kâmu ſudah berdawſa, lâlu detampejling? tetâpi djikalaw kâmu bertâhan mâna kâmu berbowat bâjik, lâlu merasâ'ij ſangsâra, 'itûlah nizmet sâma 'Allah.

21. Kârana kapada khâl 'îni kâmu ſudah terpanggil, ſedàng lâgi 'Elmesêkh ſudah merasâ'ij ſangsâra kârana kâmij, ſambil meninggalkan bagi kâmij ſawâtu telàdan, ſopâja kâmu meng'îkot tâpakh p nja.

22. Jang ſudah tijâda berbowat bârang dawſa, dàn bârang bôhong ſudah tijâda kadapâtan dâlam mûlutnja.

23. Jang, tatkâla 'ija depermâkej, ſudah tijâda permâkej pûla, tatkâla 'ija merasâ'ij ſangsâra, ſudah tijâda meng'âmang: tetâpi ſudah ſarahkan 'îtu kapada Tûhan jang menghukumkan dengan ſabenarnja.

24. Jang 'ija ſendîrij ſudah mendjondjong ſegala dawſa kâmij didâlam tûbohnja di'âtas tijang kâjuw: ſopâja hâbis kâmij mâti dengan membowang dawſa p, kâmij hidop dengan menjampejkan zadâlet: jang 'awleh lîtjat p nja kâmu ſudah deſembohkan.

25. Kârana kâmu 'adâlah ſaperìj domba p jang ſasàt: tetâpi ſakârang kâmu ſudah dekombalikan kapada Gombâla dàn 'Uskhuf djîwa p kâmu.

FATSAL JANG KA III.

1. SAbâgej lâgi, hej ſegala bîni p, hendakhlah kâmu tazalokhkan dirîmu pada ſuwâmij p'mu jang châts : ſopâja lâgi djikalaw bârang 'awrang lâki p durhâka kapada kalâm, marîka 'îtu deperlâba 'awleh perdjalânan bîni p nja lâjin deri pada kalâm 'îtu :

2. Satelàh hâbis marîka 'îtu menejngokh perdjalânanmu jang sûtjij dengan tâkot.

3 Jang perhijâſannja hendakhlah 'ada, djângan bârang jang d-luwar dengan meng'ânjam rambot, dàn berpâkej 'amàs, 'âtaw meng'enâkan bâgej p pakâjin :

4. Tetâpi parângij hâti mânusija jang bâthin, 'îtu 'ada dengan perij jang tijàda kabinasâ'an pada njâwa jang djinakh dàn ſunija, jang 'ada besàr hargânja dihadâpan 'Allah.

5. Kârana demikijen lâgi dihûlu kâla ſegala bini jang khudus, jang telàh ber'âſa kapada 'Allah, 'îtu ſudah menghijâsij ſendirînja, ſambil tazalokhkan dirînja kapada ſuwâmij p nja jang châts :

6. Seperti Sârah ſudah dengar p an 'âkan 'Ibrâhîm, pada lhâl denamâ'înja dija 'îtu Tuwan, jang kâmu ſudah djâdi 'ânakh p nja, manakâla kâmu berbowat bâjik, dàn tijâda tâkot deri pada bârang peng'adjûtan.

7. Sabâgej lâgi, hej ſegala ſuwâmij, hendakhlah kâmu dûdokh ſerta marîka 'îtu dengan budìj, ſambil memberìj lhormat pada pagâwej kaparampuwânan jang terlemàh, ſedàng kâmu lâgi 'ada ſerta wâritz nizmet kahidôpan : ſopâja ſegala minta dozâmu djângan detegahkan.

8. Dàn pada 'âchirnja, hendakhlah ſamowa kâmu berſahâti, balàs 'âkan 'awrang, meng'âſeh sûdàra p, berpiluw, bakardja dengan lombot mânis :

9. Djângan kâmu membâlas djâhat ganti djâhat, 'ataw mâkej ganti mâkej : tetâpi dengan chilâfnja hendakhlah kâmu memberkâtij : ſedàng kâmu tâhu bahuwa kâmu ſudah terdozâ kapada lhâl 'îni, ſopâja kâmu berpuſakâ'ij berkat.

10. Kârana bârang sijâpa jang hendakh meng'âſeh kahidôpan, dàn melihat hârij p jang bâjik, hendakhlah 'ija perhentikan lîdahnja deri pada djâhat, dàn bîbir p mûlutnja 'âkan djângan meng'atâkan bârang bôhong.

11. Hendakhlah 'ija lâlu deri pada djâhat, dàn berbowat bâjik : hendakhlah 'ija mentjahârij dâmej, dàn menghambat dija 'îtu.

12. Kârana mâta p mahâ besàr Tûhan menilikh kapada 'awrang zâdil, dàn telinga p nja kapada pemohônannja : tetâpi lhadlret mahâ besàr Tûhan lâwan bârang sijâpa jang berbowat djâhat.

13. 'Antah sijapâtah dija 'îtu jang 'âkan berbowat djâhat pada kâmu, djikalaw kâmu 'ada penûrut kabajikan ?

14. Tetâpi djik̄alaw lâgi kâmu mer̄asâʺij ſangsâra 'awleh kâr̄ana ſebàb ʐadâlet, nistjâja kâmu 'ad̄a berbahagîja : dán der̄i kâràna tâkotnja djângan kâmu tâkot dán djângan kâmu terhâruw :

15. Tetâpi hendakhlah kâmu mengkhuduskan mahâ besàr Tûhan 'Allah didâlam hâti ρ mu : dán ſantijâſa hendakhlah kâmu 'ad̄a ſadîja 'âkan memberìj ʐudzur pad̄a ſaſaʺawrang jang men̄ontut der̄i pad̄a kâmu perkirâʺan 'âkan 'âſa 'îtu jang 'ad̄a didâlam kâmu, dengan kadjinâkan hâti dán ka'takôtan.

16. Hendakhlah kâmu berʺawleh ſatâhu hâti jang bâjik, ſopâja pad̄a ḥâl jang mâna 'awrang berdjâhatkan kâmu ſaʺawleh ρ 'awrang fâsiḥ, marîka 'îtu bermâluw jang mengʺompat 'âkan perdjalânanmu jang tsâliḥ dâlam 'agam̄a 'Elmesêḥ.

17. Kârana lebèh bâjik kâmu mer̄asâʺij ſangsâra (djik̄alaw dekahendâkij maſjîʺat 'Allah) dengan berbow̄at bâjik, der̄i pad̄a dengan berbow̄at djâhat.

18. Kârana lâgi 'Elmesêḥ ſakâli ſud̄ah mer̄asâʺij ſangsâra kârana dawſa ρ, jang ʐâdil 'îtu kârana ſegal̄a 'awrang jang bûkan ʐâdil : ſopâja 'îja membâwa kâmij menghâdap 'Allah, jang ſonggohpawn ſudah dematîkan dâlam dâging, tetâpi ſud̄ah dehîdópkan 'awleh Rôḥ :

19. Dengan jang mâna lâgi 'îja ſud̄ah berʺangkat menchothbatkan pad̄a ſegal̄a 'arwâḥ jang didâlam pandjâra,

20. Jang dihûlu kâla ſud̄ah durhâka, tatkâla kapàndjângan hâti 'Allah ſakâli ſud̄ah bertanggoh pad̄a hâr̄ij ρ Nôḥ, bilamâna Bahtarâ ſudah terdendânij : dâlam jang mâna ſedîkit ('îja 'îtu dawlâpan) 'awrang ſud̄ah depaliharâkan ditengah ρ 'ãjer 'îtu.

21. Jàng pûnja ganti telâdan, jaʐnij permandîjan 'îtu, ſakârang lâgi mem̄aliharâkán kâmij, bûkan 'îtu jang 'ad̄a pen̄anggâlan dâkij tûboh, tetâpi 'îtu jang 'ad̄a pertanjâʺan ſatâhu hâti jang bâjik kapad̄a 'Allah 'awleh kabangkîtan ʐîsâj 'Elmesêḥ,

22. Jang 'ad̄a pad̄a kânan 'Allah, jang ſudah berʺangkat nâjik kaſawrga, hâbis 'îja men̄aʐal̄oḥkan kabâwah ſendirînja ſegal̄a Melâʺîkat, dán pengʺawasâʺan, dán penggahîjan.

FATSAL JANG KA IV.

1. SEdàng kalàkh 'Elmesêḥ ſud̄ah mer̄asâʺij ſangsâra kârana kâmij dâlam dâging, mak̄a hendakhlah kâmu 'îni lâgi bersindjâta kîra ρ an 'îtu djûga, jaʐnij, bahuw̄a bârang sijâpa jang ſud̄ah mer̄asâʺij ſangsâra dâlam dâging, 'îja ſud̄ah berhenti der̄i pad̄a dawſa,

2. 'Âkan djângan hîdop lâgi men̄ûrut ſegal̄a kaʺinginan mânusija ρ, tetâpi men̄ûrut kahendakh 'Allah djûga, ſalâgi tinggal mâſa dâlam dâging 'îtu.

3. Kârana padâlah bag̃i kâmij, bahuw̄a pad̄a mâſa kahidô-

pan 'îtu jang ſud̄ah lâlu kâmij ſud̄ah mel̄akûkan kahendakh ſegal̄a CHalâjikh, dàn ſud̄ah berdjâlan menûrut bâgej ρ pertjabûlan, kaʸinginan, pengʸirôpan 'ãjer 'angawr, pendemâpan, pem̄inôman râmej ρ, dàn penjombâhan berhâla jang Hharâm.

4. Pad̄a lhâl jang mâna marîka 'îtu pûra ρ kan dirînja halàt, manakâla tijâda kâmu ſerta lârij kapad̄a katuwâingan lebèh ρ an 'îtu djûga, dàn menghôdjat kâmu:

5. Jang 'âkan memberìj perkirâʸan pada Tûhan jang 'ad̄a ſadija 'âkan menghhukumkan ſegala 'awrang jang hîdop dàn jang mâti.

6. Kârana 'âkan makhtsûd 'îni lâgi 'Indjîl ſud̄ah deberitâkan pad̄a 'awrang mâti ρ, ſopâja marîka 'îtu ſonggohpawn dehhukumkan tûrut perìj mânusija ρ dâlam dâging, tetâpi hîdop tûrut karunjâ 'Allah dengan njâwa.

7. 'Ad̄apawn kaſud̄ah ρ an ſegal̄a ſalawâtu 'îtu ſud̄ah damping: hendakhlah kalàkh kâmu 'ad̄a ſederhâna, dàn djâga ρ maſjghûl dengan minta doʿâ.

8. Tetâpi hubâja ρ hendakhlah kâmu râdjin ρ men̄ondjokh pengʸasêhan ſaʸawrang kapad̄a ſaʸawrang: kârana pengʸasêhan 'âkan men̄ûdong kabanjâkan dawſa ρ.

9. Hendakhlah kâmu ſuk̄a berdjâmuw ρ an ſaʸawrang 'âkan ſaʸawrang, tijâda dengan bârang sûngut.

10. Mâsing ρ ſaʸawrang ſeperti 'ija ſud̄ah tarîma karunjâ, hendakhlah ija dem̄ikijen mem̄arentahkan dija 'îtu ſaʸawrang kapad̄a ſaʸawrang, ſeperti mahâ bâjik bendahârij bâgej ρ niʿmet 'Allah.

11. Djik̄alaw bârang ſaʸawrang mengʸûtjap, hendakhlah 'ija mengʸûtjap ſaʸawleh ρ bûnji kalimât 'Allah: djik̄alaw bârang ſaʸawrang berchidmet, hendakhlah 'ija berchidmet ſaʸawleh ρ der̄i pad̄a khow̄at jang deʸupajâkan 'Allah: ſopâja didàlam ſegal̄a ſaſawâtu 'Allah demulijâkan 'awleh ʿÎsâj 'Elmesêlh, baḡi sijâpa 'ad̄a kamulijâʸan dàn khow̄at der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl. 'Ãmîn.

12. Hej 'awrang kekâſeh ρ, djângan kâmu melakûkan dirîmu halàt pada kahangâtan kaſukâran diʸantâra kâmu, jang diʸad̄âkan pad̄a kâmu 'âkan pertjawbâʸan, ſaʸawleh ρ bârang jang halàt berlâku kaʸâtas kâmu:

13. Tetâpi ſeperti kâmu ſud̄ah berʸawleh perſakutuw̄an 'âkan per̄âſa ſangsâra 'Elmesêlh, baḡîtu hendakhlah kâmu ſuk̄a tjīta: ſopâja lâgi pad̄a mâſa kanjatâʸan kamulijâʸannja kâmu dâpat ſuk̄a tjīta ſambil termâſa.

14. Djik̄alaw kâmu depertjelâkan 'awleh kârana ſebàb nâma 'Elmesêlh, nistjâja kâmu 'ad̄a berbahagija: kàrana Rôlh kamulijâʸan, 'ija 'îtu Rôlh 'Allah, berhenti diʸâtas kâmu: ſonggohpawn 'âkan marîka 'îtu, mak̄a 'ija dehôdjat, tetâpi 'âkan kâmu, mak̄a 'ija depermulija.

15. 'Ad̄apawn bârang ſaʸaw-

rang deri pada kâmu djângan merasâʻij ſangsâra ſaperìj ſaʻawrang pembûnoh, 'âtaw pentjûrij, 'âtaw parlentej, 'âtaw ſaperìj ſaʻawrang penghintej kardja 'awrang lâjin p:

16. Tetâpi djikalaw ſaperìj ſaʻawrang Mesêkhij, djângan 'ija bermâluw, hânja hendakhlah 'ijā memulijâkan 'Allah dâlam khâl 'îni.

17. Kârana bahuwa mâſa ſudah damping, ſopâja khukum mulâʻij deri pada rûmah 'Allah: dán djikalaw dihûlu mulânja deri pada kâmij, 'apâtah garàng 'âkan 'ada kaſudâhan ſegala 'awrang jang ſudah durhâka kapada 'Indjil 'Allah?

18. Dán djikalaw sûkar djûga 'awrang zâdil dechalâtskan, dimâna garàng 'awrang fâsikh dán 'awrang berdawſa 'âkan kalihâtan?

19. Bagitu kalàkh lâgi ſegala 'awrang jang merasâʻij ſangsâra menûrut kahendakh 'Allah, hendakhlah marîka 'itu dengan berbowat perbowâtan jang tsâlikh ſarahkan djiwa p nja kapada Tûhan, jang 'ada CHâlikh 'âmîn.

FATSÁL JANG KA V.

1. SEgala Penatuwah jang 'ada diʻantâra kâmu 'âku natsikhetkan, jang 'ada ſerta Penatuwah dán ſaksi ſegala perâſa ſangsâra 'Elmesêkh, dán jang ſudah berʻawleh perſakutuwan 'âkan kamulijâʻan jang nanti denjatâkan,

2. Hendakhlah kâmu menggombalâkan kâwan 'Allah, jang 'ada diʻantâra kâmu, ſambil mengʻardjâkan pakardjâʻan 'Uskhuf, djângan dengan kapaksâʻan, hânja dengan kaſahadjâʻan: dán djângan dengan menontut lâba jang kidjij, hânja dengan hâti jang ſadija:

3. Dán djângan ſalâku 'awrang jang 'ada depertuwan 'âtas pegângan pusâka mahâ besàr Tûhan, hânja jang ſudah djâdi telâdan p kâwan 'itu.

4. Dán tatkâla Panghûlu Gombâla 'âkan hâbis kalihâtan, maka kâmu 'âkan berʻawleh mâkota kamulijâʻan 'itu jang tijâda kalajuwan.

5. Sabâgej lâgi, hej 'awrang mûda p, hendakhlah kâmu 'ada tazalokh kapada 'awrang tuwah p: dán hendakhlah ſamowa kâmu 'ada tazalokh ſaʻawrang kapada ſaʻawrang: hendakhlah kâmu 'ada terhijas dengan karindâhan hâti: kârana 'Allah 'ada melâwan ſegala 'awrang jang besàr hatînja; tetâpi pada ſegala 'awrang jang rindah hatînja 'ija karunjâkan pengʻasijan

6. Hendakhlah kalàkh kâmu merindahkan dirîmu kabâwah tângan 'Allah jang berkhowat 'itu, ſopâja detinggikannja kâmu pada wakhtûnja.

7. Patârohlah ſamowa pertjintâʻan kâmu kaʻâtasnja, kârana 'ija pabinâkan kâmu.

8. Hendakhlah kâmu 'ada djîman, dán berdjâga: kârana pelâwanmu, jaznij 'Iblîs, 'itu meng-

ʺîdar ꝑ ſaperij ſaʺejkor singa jang manîkas, mentjahârij ʼâkan sijâpa detalannja garàng.

9. Kapada sijâpa hendakhlah kâmu melâwan, ſambil tinggal tàtàp dâlam ʼîmân: ſedàng kâmu tâhu bahuwa ſegala perâſa ſangsâra ʼitu djûga deſampejkan kapada persûdarâʺan kâmu, jang ʼada didâlam dunjâ.

10. ʼAdapawn ʼAllah jang pôhon ſamowa niʿmet, jang ſudah memanggil kâmij dâtang kapada kamulijâʺannja jang kakàl ʼawleh ʼElmesêhh ʿÎsáj, hâbis kâmij merasâʺij ſangsâra ſokotîka djûga lamânja, ʼija djûga kirânja menjempornâkan, menatapkan, mengʺaraskan, dán mengʺâlaskan kâmu.

11. Adâlah kirânja padânja kamulijâʺan dán khowat deripada kakàl ſempej kakàl. ʼÂmîn.

12. ʼAwleh chidmet Silwânus, sûdâra lâki ꝑ ʼîtu jang ſatija dengan kâmu, ſeperti kulangka, dengan ſapâtah ſedikit ʼîni ʼâku ſudah menjûrat, ſambil natsihhetkan dán bertſaksikan, bahuwa ʼîni ʼada niʿmet ʼAllah jang bénàr ʼîtu, dâlam jang mâna kâmu berdîrij.

13. Djamâʿat jang ſerta terpileh ʼitu di Bâbel memberij ſalâm pada kâmu, lâgi Markhus ʼânakhku lâki ꝑ ʼîtu.

14. Berîlah ſalâm ſaʺawrang pada ſaʺawrang dengan ſawâtu kûtjop pengʺasêhan. ʼAdâlah kirânja ſalâmet pada ſamowa kâmu jang ʼada dâlam ʼagama ʼElmesêhh ʿÎsáj. ʼÂmîn.

RISÂLET RASÛL PETRUS JANG ʿÂM DAN KADUWA.

FATSAL JANG PERTAMA.

1. SJÎmawn Petrus, ſaʺawrang hamba dán Rasûl ʿIsáj ʼElmesêhh, kapada ſegala ʼawrang jang ſudah berʺawleh ʼîmân jang sâma ʼindah ʼîtu ſerta dengan kâmij, ʼawleh ʿadâlet ʼIlah kâmij dán Muchalits kâmij ʿÎsáj ʼElmesêhh.

2. Tàperbânjaklah kirânja niʿmet pada kâmu dán ſalâm ʼawleh pengʺenâlan ʼAllah, dán ʿÎsáj Tûhan kâmij:

3. Seperti khowatnja ʼIlâhij ſudah mengʺanugarahkan pada kâmij ſegala ſaſawâtu jang berguna kapada hhajât, dán ʿibâdet, ʼawleh pengʺenâlan Tûhan, jang ſudah memanggil kâmij dâtang kapada kamulijâʺan dán kabidjîkan:

4. ʼAwleh bârang jang mâna babarapa djandjiʺan jang terbesàr dán terʺindah ſudah deʺanugarahkan pada kâmij, ſopâja ʼawleh ſegala ʼîtu djûga kâmu berʺawleh perſakutuwan ʼàkan parângij ʼIlâhij, hâbis kâmu lârij berlepàs dirîmu deri pada kabinasâʺan jang ʼada didâlam dunjâ ʼawleh kaʺinginan.

5. Maka dengan menjampejkan ſaſawâtu karadjînan kapada

Hhâl 'îtu djûga, hendakhlah kâmu tambahkan kapad̄a 'îmânmu 'îtu kabidjîkan, dàn kapada kabidjîkan 'îtu peng″enâlan,

6. Dàn kapad̄a peng″enâlan 'îtu kaſederhanâ″an, dàn kapad̄a kaſederhanâ″an 'îtu katahânan, dàn kapada katahânan 'îtu ƶibâdet,

7. Dàn kapada ƶibâdet 'îtu peng″âſeh sûdâra bersûdâra, dàn kapad̄a peng″âſeh sûdâra bersûdâra 'îtu peng″âſeh 'âkan ſakalijen 'awrang.

8. Kârana djik̄alaw ſegal̄a perkâra 'îni 'ad̄a pad̄a kâmu, dàn limp̄ah dâlam kâmu, nistjâja tijâda 'îtu 'âkan meng″ad̄âkan kâmu hampa 'ātaw tijâda berbow̄ah kapad̄a peng″enâlan Tûhan kâmij Ƶîsàj 'Elmesêhh.

9. Tetâpi ſerta sijâpa ſegal̄a perkâra 'îni bûkan 'ad̄a hhâdhir, 'ija 'ad̄a bûta, dàn siluw, ſedàng 'ija lûpa 'âkan kaſutji″an dawſa ρ nja jang dihûlu kâla 'îtu.

10. Sebàb 'îtu lebèh pûla, hej sûdâra ρ lâki ρ, hendakhlah kâmu mer̄âdjinkan dirîmu 'âkan djadîkan daƶwat dàn 'itsthifâj kâmu 'îtu togòh. Kârana dengan berhow̄at ſegal̄a perkâra 'îni tijâda pen̄ah kâmu 'âkan berſontoh.

11. Kârana dem̄ikijen 'îni râmej ρ 'âkan de″upajâkan pad̄a kâmu kamasôkan kadâlam karadjâ″an kakàl Tûhan dàn Muchalits kâmij Ƶîsàj 'Elmesêhh.

12. Sebàb 'îtu tijâda 'âku 'âkan lâlej der̄i pad̄a meng″îngatkan kâmu ſantijâſa 'âkan ſakalijen 'îni, welâkin kâmu meng″atahuw̄ij 'îtu, dàn ſud̄ah detatapkan didâlam tahhkhikh jang hhâdhir 'îtu.

13. Mak̄a 'âku ſangka 'ad̄ahhkh, ſalâgi 'âku 'ada didâlam tarâtakh 'îni, 'âkan mendjagâkan kâmu 'awleh peng″ingâtan:

14. Sedàng 'âku tâhu bahuw̄a pen̄anggâlan tarâtakhku ſegaràh 'âkan djâdi, ſeperti lâgi Tûhan kâmij Ƶîsàj 'Elmesêhh ſud̄ah menjatâkan pad̄âku.

15. Tetâpi 'âku 'âkan mer̄âdjinkan diriku lâgi pad̄a tijap ρ kotîka, ſopâja komedijen der̄i pad̄a zawâlku kâmu dâpat ber″îngat ρ an 'âkan ſegal̄a perkâra 'îni.

16. Kârana ſud̄ah tijâda kâmij men̄ûrut tûtor ρ an jang deperbôla dengan ƶilmuw hhikmet, tatkâla kâmij ſud̄ah mem̄aƶlûmkan pad̄a kâmu peng″awasâ″an dàn kadatângan Tûhan kâmij Ƶîsàj 'Elmesêhh, tetâpi kâmij ſud̄ah 'ad̄a mushâhid djalâletnja 'îtu djûga.

17. Kârana 'ija ſud̄ah tarîma hhormat dàn kamulijâ″an der̄i pad̄a 'All̄ah Bâpa, tatkâla ſawâtu ſawâra jang ſabaḡîni ſud̄ah terbâwa kapadânja der̄i pad̄a kamulijâ″an jang mahâ besàr 'îtu: 'ija 'îni 'ad̄a 'ânakhku lâki ρ jang kekâſeh, 'âkan sijâpa 'âku 'îni radhâ.

18. Mak̄a ſawâra 'îtu djûga kâmij 'îni ſud̄ah dengar, tatkâla 'îtu terbâwa der̄i dâlam lângit, 'ap̄abîla kâmij 'ad̄alah ſertânja di″âtas bûkit jang khudus 'îtu.

19. Mak̄a 'ad̄a pad̄a kâmij kalâm nubuw̄et jang terlâlu 'âmat togòh 'ad̄ânja: mak̄a ſabâjik kâmu bow̄at, mâna kâmu 'ingat 'âkan dij̄a 'îtu, ſa″awleh p 'âkan ſawâtu sûloh, jang bertjahâja pada ſawâtu tampat jang kalàm, ſahingga mak̄a hârij kasijângan, dàn bintang tſubuḥ terbit didâlam hâti kâmu.

20. Sedàng kâmu dihûlu meng″atahuw̄ij ḥâl 'îni, bahuw̄a bârang nubuw̄et jang dâlam 'Elkitâb 'îtu bûkan 'ad̄a der̄i pad̄a ʒibâret ʒaḳal 'awrang jang châts.

21. Kârana nubuw̄et 'îtu dihûlu kâla ſud̄ah tijâda terbâwa 'awleh kahendaḥ mânusija, tetâpi bab̄arap̄a ʒibâdu-'llah jang ḳudus, jang ter″âjaḥ 'awleh Rôḥu-'lḳudus, 'îtu ſud̄ah meng″ûtjap dij̄a 'îtu.

FATSAL JANG KA II.

1. ¶ AD̄apawn ſud̄ah 'ad̄a lâgi bab̄arap̄a Nabìj dusta di″antâra ḳawm, ſeperti lâgi di″antâra kâmu 'âkan 'ad̄a bab̄arap̄a gûruw dusta, jang 'âkan mem̄âſoḥkan dijam p bab̄arap̄a bidʒat jang berbinâſa, 'îtupawn dengan menjangkal Tûhan jang ſud̄ah men̄ubûs dij̄a, dàn membâwa ka″âtas ſendirînja ſawâtu kabinasâ″an jang ſegarah dâtang.

2. Mak̄a bânjaḥ 'awrang 'âkan men̄ûrut ſegal̄a kabinasâ″an marîka 'îtu, 'awleh sijâpa djâlan taḥḳiḳ 'îtu 'âkan dehôjatkan.

3. Mak̄a 'awleh kikîran dengan bâgej p perkatâ″an bûdjoḥ p marîka 'îtu 'âkan meng″adâkan ſawâtu pernijagâ″an der̄i pad̄a kâmu; 'âtas sijâpa ḥukum 'îtu der̄i dihûlu kâla tijâda 'ad̄a hampa, dàn kabinasâ″annja tijâda meng″antoḥ.

4. Kârana djik̄alaw 'All̄ah ſud̄ah tijâda sâjang 'âkan ſegal̄a Melâ″îkat jang ſud̄ah berdawſa, tetâpi, hâbis deſûlaḥkannja marîka 'îtu kadâlam nâraka, ſud̄ah ſarahkan dija kapad̄a rantej p kalàm 'âkan desimpan kapad̄a ḥukum:

5. Dàn ſud̄ah tijâda sâjang 'âkan dunjâ jang lâma, tetâpi ſud̄ah mem̄alihârâkan Nôḥ CHathib ʒadâlet 'îtu dengan 'îsij rûmahnja dawlâpan 'awrang bânjaḥnja, tatkâla 'ija ſudah membâwa 'ampûhan ka″âtas dunjâ tampat 'awrang fâsiḥ p:

6. Dàn ſud̄ah mengḥukumkan 'âtas negerìj Sedawm dàn Ʒamawrâ dengan bâliḥ belàh, ſambil membâkar dij̄a 'îtu hâbis mendjâdi hâbuw, dàn ſud̄ah men̄âroh dij̄a 'îtu 'âkan telâdan pad̄a ſegal̄a 'awrang jang nanti hîdop dengan fusûḥnja:

7. Dàn ſud̄ah melûputkan Lawth 'awrang ʒâdil 'îtu, jang ſud̄ah deperlelahkan 'awleh perdjalânan ſegal̄a 'awrang ḥarâm zâdeh jang maſjghûl dengan pertjabûlan.

8. (Kârana lâki p jang ʒâdil 'îni, ſamantâra 'ija ſud̄ah dûdoḥ ditengah p marîka 'îtu, der̄i pad̄a ſahârij dâtang kapad̄a ſahârij ſud̄ah menggudàkan dji-

wânja jang ƶâdil 'awleh melîhat dán menengar ſegala perbowâtannja jang thâghij.)

9. Bagitu mahâ besàr Tûhan tâhu melepaskan ſegala 'awrang ƶâbid deri dâlam pertjawbâ'an, dán simpan ſegala 'awrang tlâlim ſampej kapada hârij hhukum 'âkan deſjiksâkan.

10. Tetâpi terlebèh ſegala 'awrang jang berdjâlan meng'îkot dâging dengan ka'inginan kaſjoringan, dán menjudahkan patuwânan: jang 'ada nâkal, jang karàs hatînja, jang tijâda tâkot deri pada menghôdjat ſegala 'awrang jang mulija:

11. Sedàng ſegala Melâ'ikat, jang 'ada berkalebêhan dengan karasnja dán gahinja, tijâda membâwa bârang hhukum hôdjat 'âtas marika 'îtu dihadâpan, mahâ besàr Tûhan.

12. Tetâpi 'awrang 'îni, ſeperti hhajwân jang bûkan nâthijkh, jang tûrut nafsûnja, dán ſudah taper'ânakh 'âkan detangkap dán 'âkan debûnoh, ſedàng 'ija menghôdjat bârang jang tijâda 'ija meng'arti, maka 'ija 'âkan derû akhkan didâlam karusâkannja:

13. Dán 'âkan ber'awleh 'ûpah tlulâmet, ſedàng 'ija membilang l d̄zetnja jang ſahârij p 'îtu 'âkan kagamârannja, jang 'ada tjoring p dán tjelâ p, dán bergamâr dalam ſegala perſasâtannja, tatkála 'ija berdjamuw p an dengan kâmu:

14. 'Ada pada marika 'îtu mâta p jang punòh dengan permukâhan, dán jang tijâda berhenti deri pada berdawſa: ſambil meng'ompikh ſegala djîwa jang tijâda tàtàp, jang mempunjâ'ij hâti jang deperbejasâkan dengan kikiran, 'ijâlah 'ânakh p kakutôkan:

15. Jang, hâbis 'ija meninggalkan djâlan jang betùl, ſudah ſasàt, ſambil meng'îkot djâlan Bilƶam 'ânakh lâki p Beƶawr, jang ſudah meng'asêhij 'ûpah tlulâmet:

16. Tetâpi 'ija ſudah ber'awleh penghardîkan thoghjânnja jang châts: kârana binâtang keluw jang berdânam 'îtu ſudah babûnji dengan ſawâra mânusija, dán ſudah tagahkan kababâlan Nabìj 'îtu.

17. 'Awrang 'îni 'ada mâta p 'âjer jang tijâda ber'âjer, 'âwan p jang tergaràkh 'awleh pûting balijong, bagi sijâpa golita jang 'âmat kalàm 'îtu tersimpan ſampej ſalâma p nja.

18. Kârana ſedàng marîka 'îtu meng'atâkan kasija p an jang 'âmat djumâwa, maka 'ija meng'ompikh 'awleh ſegala ka'ingînan dâging, dán 'awleh babarapa pertjabûlan 'îtu ſegala 'awrang jang ſonggoh p ſudahlah lârij berlepàs dirínja deri pada ſegala 'awrang jang berdjâlan p dengan ſasàt:

19. Sambil berdjandjij kamardhejkâ'an pada marika 'îtu, ſedàng ſendirinja 'ada hamba p karusâkan: kàrana 'awleh sijâpa bârang ſa'awrang ſudah

deʺalahkan, pada dija 'îtu lâgi 'ija ſudah deperhambâkan.

20. Kârana djikalaw marîka 'îtu, hâbis 'ija lârij berlepàs dirînja deri pada ſegala kaʒoringan dunjâ 'awleh pengʺenâlan mahâ Tûhan dán Muchalits Xisáj 'Elmesêhh, dán pûla demaſjghûlkan dengan ſegala perkâra 'îni, deʺalahkan 'awlehnja, maka 'âchirnja ſudah djâdi lebèh djâhat deri 'awalnja.

21. Kârana 'adâlah djûga lebèh bâjik pada marîka 'îtu, djikalaw ſudahlah tijâda 'ija mengʺenàl djâlan xadâlet, deri pada 'ija, ſatelàh ſudah dekenalnja dija 'itu, berpâling dirînja deri pada penjurôhan jang khudus, jang ſudahlah deſarahkan padânja.

22. Tetâpi 'âtas marîka 'îtu ſudah berlâku bârang jang dekatâkan dengan ſawâtu pengʺâta jang benàr; 'andjing ſudah kombâli kapada montahnja jang châts: dán bâbi-betîna jang ſudah terbâſoh 'itu kapada gûling p an didâlam lompor.

FATSAL JANG KA III.

1. HEj 'awrang kekâſeh p, bahuwa ſakârang 'âku menjûrat kapada kâmu risâlet jang kaduwa 'îni, dâlam jang mâna 'âku mendjagâkan hâti kâmu tûlus 'awleh pengʺingâtan:

2. Sopâja kâmu 'ingat 'âkan ſegala perkatâʺan jang dihûlu telàh dekatâkan 'awleh ſegala Nabìj jang khudus, dán 'âkan penjurôhan kâmij 'îni, jang 'ada Rasûl p mahâ Tûhan dán Muchalits:

3. Sambil dihûlu mengʺatahuwij hhâl 'îni, bahuwa pada hârij p jang 'âchir 'âkan dàtang babarapa 'awrang penjindir, jang 'âkan berdjâlan menûrut ſegala kaʺinginannja jang châts:

4. Dán 'âkan berkâta: dimâna garàng 'ada djandjiʺan kadatângannja? kârana deri pada hârij 'itu tatkâla ſegala nejnekh mawjang ſudah mangkat berʺâduw, maka ſegala ſaſawâtu tinggal bagîtu ſeperti deri pada permulâʺan kadjadiʺan.

5. Kârana dengan ſahadjânja perkâra 'îni 'ada terbûni pada marîka 'îtu, bahuwa dengan fermân 'Allah ſegala lângit ſudah 'ada deri pada purbakâla, dán bûmi jang berdirij deri pada 'ãjer dán 'awleh 'ãjer 'îtu.

6. 'Awleh bârang jang mâna dunjâ, jang pada tatkâla 'îtu 'adânja, ſudah hîlang tertûdong dengan 'ãjer 'ampûhan.

7. Tetâpi ſegala làngit dán bûmi, jang 'ada pada mâſa ſakârang, 'itu ſudah deperbendâkan 'awleh fermân 'îtu djûga, dán tersimpan kapada 'ãpij ſampej kapada hârij hhukum dán fasâd ſegala 'awrang fâsikh.

8. Tetâpi ſawâtu perkâra 'îni djângan 'ada terbûni pada kâmu, hej 'awrang kekâſeh p, bahuwa ſawâtu djûga hârij sâma mahâ besâr Tûhan 'ada ſeperti ſarîbu tâhon, dán ſaribu tâhon ſeperti ſawâtu djûga hârij.

9. Mahâ besàr Tûhan tijâda

perlambatkan djandjiʻan, (ſeperti bârang 'awrang membilang 'îtu 'ada perlambâtan) tetâpi 'ija pandjang hatînja 'âkan kâmij, tijâda 'ija menghendâkij bârang 'awrang hilang, hânja ſakalijennja dâtang kapada tawbat.

10. Tetâpi hârij mahâ Tûhan 'îtu 'âkan dâtang ſeperti saʻawrang pentjûrij pada mâlam, pada jang mâna ſegala lângit 'âkan lâlu linnjap dengan ſawâtu gomûroh, dàn ſegala ʒanâtsîr 'âkan detûnu dàn derombakh, lâgi bûmi dàn ſegala kardja jang 'ada padânja 'itu 'âkan detûnu hâbis.

11. Sedàng kalàkh ſamowa perkâra 'îni derombakh, ſabagimâna hâros lakûmu 'ada dâlam ſegala perdjalânan dàn ʒibâdet jang khudus:

12. Sambil menanti dàn berſegaràh kapada kadatângan hârij 'Allah, pada jang mâna ſegala lângit jang terpâſang 'awleh 'âpij 'îtu 'âkan derombakh, dàn ſegala ʒanâtsîr jang detûnu 'itu 'âkan 'antjor?

13. Tetâpi 'âtas djandjînja kâmij menantîkan lângit ρ bahâruw dàn bûmi bahâruw, dâlam jang mâna dûdokh ʒadâlet.

14. Sebàb 'itu, hej 'awrang kekâſeh ρ, ſedàng kâmu menantîkan ſegala perkâra 'îni, hendakhlah kâmu merâdjinkan dirîmu 'âkan kadapâtan 'awlehnja dengan dâmej tijâda bertjôring dàn tijâda bertjelâ:

15. Dàn hendakhlah kâmu kîra ρ kan kapandjângan hâti Tûhan kâmij 'itu 'âkan chalâts: ſeperti lâgi Pawlus sûdâra kâmij jang kekâſeh 'îtu ſudah menjûrat kapada kâmu, tûrut kabidjâkan jang telàh deʻanugarahkan padânja:

16. Seperti lâgi didâlam ſamowa risâlet, ſambil mengʻûtjap didâlamnja 'îtu 'âkan ſegala perkâra 'îni: 'antâra jang mâna 'ada bârang perkâra jang sûkar 'âkan mengʻarti, bârang jang ſegala 'awrang jang tijâda tapelʻâdjar dàn jang tijâda tatàp 'itu pûtar bâlikh, ſeperti lâgi ſegala sûrat lâjin ρ, 'âkan kabinasâʻan ſendirînja.

17. Kâmu 'îni kalàkh, hej 'awrang kekâſeh ρ, ſedàng kâmu dihûlu mengʻatahuwij 'îtu, hendakhlah paliharâkan dirîmu, ſopâja djângan kâmu ſerta deʻondorkan 'awleh perſasâtan ſegala 'awrang lharâm zâdeh, lâlu gûgor deri pada katatâpan dirîmu.

18. Tetâpi hendakhlah kâmu bertambah ρ dâlam lhâl niʒmet dàn maʒrifet Tûhan dàn Muchalits kâmij Ʒîsâj 'Elmesêlh. Bagi dija 'îtu 'adâlah kirânja kamulijâʻan, bâjik ſakârang 'îni, bâjik pada hârij jang kakàl ſalâma ρ nja. 'Âmîn.

RISALET RASÛL JAHJÂ JANG ʿÂM DAN PERTÂMA.

FATSAL JANG PERTÂMA.

1. BÂrang jang 'ad̄âlah der̄i pada mulânja, bârang jang kâmij ſud̄ah men̄engar, bârang jang kâmij ſud̄ah melîhat dengan mâta ꝑ kâmij, bârang jang kâmij ſud̄ah mem̄andang, dán tângan ꝑ kâmij ſud̄ah mendjâmah, 'âkan Kalimat kahidôpan:

2. (Kârana kahidôpan ſud̄ah denjatâkan, dán kâmij ſud̄ah melîhat 'îtu, dán berſjaksi, dàn berchabarkan pad̄a kâmu kahidôpan kakàl 'ítu, jang 'ad̄âlah sâma Bâpa, dán ſud̄ah denjatâkan pad̄a kâmij.)

3. Bârang jang kâmij ſud̄ah melîhat dán men̄engar kalàkh, 'îtu kâmij berchabarkan pad̄a kâmu, ſopâja lâgi kâmu 'îni ber''awleh perſakutuw̄an ſerta dengan kâmij, dán perſakutuw̄an kâmij pawn 'ad̄a ſerta dengan Bâpa, dán ſerta dengan 'Ânakhnja lâki ꝑ ʿÎsâj 'Elmesêḥ.

4. Mak̄a ſegal̄a perkâra 'îni kâmij menjûrat kapad̄a kâmu, ſopâja kaſukâ''an kâmu 'ad̄a ganàp.

5. Mak̄a 'îni djûga 'ad̄a chabàr 'îtu, jang kâmij ſud̄ah men̄engar der̄i pad̄a dija 'îtu, dán menchabarkan pad̄a kâmu, bahuw̄a 'Allah 'ad̄a taràng, dán bârang kalàm bûkan 'ad̄a dâlamnja.

6. Djik̄alaw kâmij berkâta bahuw̄a kâmij ſud̄ah ber''awleh perſakutuw̄an ſerta dengan dija, dán berdjâlan didâlam kalàm, nistjâja kâmij berdusta, dán tijâda kàmij berbow̄at ſabenarnja.

7. Tetâpi djik̄alaw kâmij berdjâlan didâlam taràng, ſeperti 'ija djûga 'ad̄a didâlam taràng, nistjâja kâmij ſud̄ah ber''awleh perſakutuw̄an ſa''awrang ſerta dengan ſa''awrang, dán dârah ʿÎsáj 'Elmesêḥ 'Ânakhnja lâki ꝑ 'îtu menjutjîkan kâmij der̄i pad̄a ſakalijen dawſa.

8. Djik̄alaw kâmij berkâta bahuw̄a dawſa bûkan 'ad̄a pad̄a kâmij, nistjâja kâmij menjaſatkan dîrij kâmij, dán kabenâran bûkan 'ad̄a didâlam kâmij.

9. Djik̄alaw kâmij meng''âkaw dawſa ꝑ kâmij, 'ija 'ad̄a 'âmîn dán ʿâdil, ſopâja 'ija meng''ampônij pad̄a kâmij ſegal̄a dawſa, dán menjutjîkan kâmij der̄i pad̄a ſakalijen perſalâhan.

10. Djik̄alaw kâmij berkâta bahuw̄a ſud̄ah tijâda kâmij berdawſa, nistjâja kâmij djadikan dija ſa''awrang pendusta, dán kalâmnja bûkan 'ad̄a didâlam kâmij.

FATSAL JANG KA II.

1. HEj ka''ânakh ꝑ ku, 'âku menjûrat ſegala perkâra 'îni kapad̄a kâmu, ſopâja djângan kâmu berdawſa : dán djik̄a-

ſaw bârang ſaʿawrang ſudah berdawſa, nistjâja 'ada pada kâmij ſaʿawrang Sjafiʿ sâma Bâpa, jaʿnij ʿÎsâj 'Elmesîh 'awrang ʿâdil 'itu.

2. Maka 'ija djûga 'ada ſawâtu ghafirat kârana ſegala dawſa kâmij: dán bûkan sâdja kârana dawſa kâmij, tetâpi lâgi kârana dawſa ſaganàp dunjâ.

3. Maka 'awleh 'ini kâmij mengʿatahuwij bahuwa kâmij ſudah mengʿenàl dija, djikalaw kâmij memaliharâkan ſegala penjurôhannja.

4. Sijâpa jang berkâta, 'âku mengʿenàl dija, dán tijâda memaliharâkan ſegala penjurôhannja, 'ija 'ada ſaʿawrang pendusta, dán didâlam dija 'îtu bûkan 'ada kabenâran.

5. Tetâpi djikalaw bârang sijâpa memaliharâkan kalâmnja, dengan ſabenarnja didâlam dija 'itu mulhabet 'Allah 'ada ſemporna: 'awleh 'îni kâmij mengʿatahuwij bahuwa kâmij 'ada didâlam dija 'itu.

6. Sijâpa jang berkâta dirînja tinggal didâlam dija 'îtu, maka ſajogijânja lâgi 'ija ſendîrij berdjâlan bagîtu, ſeperti 'ija djûga ſudah berdjâlan.

7. Hej sûdâra p lâki p, tijâda 'âku menjûrat kapada kâmu bârang penjurôhan bahâruw, tetâpi ſawâtu penjurôhan lâma, jang ſudah 'ada pada kâmu deri pada mulânja. Penjurôhan lâma 'îni 'ada kalâm 'itu, jang kâmu ſudah menengar deri pada mulânja.

8. Pûla 'âku menjûrat kapada kâmu ſawâtu penjurôhan bahâruw: bârang jang 'ada benàr didâlam dija 'îtu, hendaklah 'îtu 'ada demikijen lâgi didâlam kâmu: kârana kalàm 'îtu lâlu linnjap, dán taràng jang benàr 'îtu bertjahâja ſakârang.

9. Sijâpa jang berkâta dirînja 'ada didâlam taràng; dán membintjij sûdarânja, 'ija 'ada didâlam kalàm ſampej ſakârang 'îni.

10. Sijâpa jang mengʿasêhij sûdarânja, 'ija tinggal didâlam taràng, dán bârang ſjak bûkan 'ada dâlamnja.

11. Tetâpi sijâpa jang membintjij sûdarânja, 'ija 'ada didâlam kalàm, dán berdjâlan didâlam kalàm, dán tijâda tâhu kamâna perginja: kârana kalàm 'itu ſudah membutâkan mâta p nja.

12. 'Âku menjûrat kapada kâmu, hej kaʿânakh p, bahuwa ſegala dawſa ſudah terʿampon pada kâmu 'awleh kârana namânja.

13. 'Âku menjûrat kapada kâmu, hej bâpa p, kârana kâmu ſudah mengʿenàl dija 'îtu, jang 'ada deri pada mulânja. 'Âku menjûrat kapada kâmu, hej 'awrang mûda p, kârana kâmu ſudah menàng jang djâhat 'îtu. 'Âku menjûrat kapada kâmu, hej 'ânakh p, kârana kâmu ſudah mengʿenàl Bâpa.

14. 'Âku ſudah menjûrat kapada kâmu, hej bâpa p, kârana kâmu ſudah mengʿenàl dija 'îtu, jang 'ada deri pada mulânja. 'Â-

ku ſud̄ah menjûrat kapad̄a kâmu, hej 'awrang mûda p, kârana kâmu 'ad̄a karàs, dàn kalâm 'Allah tinggal didâlam kâmu, dàn kâmu ſud̄ah menàng jang djâhat 'îtu.

15. Djângan kâmu meng″asêhij dunjâ, dàn djângan bârang jang 'ada didâlam dunjâ: djik̄alaw bârang ſa″awrang meng″asêhij dunjâ, ſanistjâja peng″asêhan Bâpa bûkan 'ada dàlamnja.

16. Kârana ſegal̄a ſaſawâtu jang 'ada didâlam dunjâ, jaſnij ka″ingînan dâging, dàn ka″ingînan mâta p, dàn kadjumawâ″an kahidôpan, 'îtu bûkan ada derī pada Bâpa, hânja derī pad̄a dunjâ djûga 'adânja.

17. Mak̄a dunjâ lâlu linnjap, dàn ka″ingînannja: tetâpi sijâpa jang berbow̄at kahendakh 'Allah, 'ija tinggal ſampej ſalâma p nja.

18. Hej ka″ânakh p, djàm jang komedijen 'ad̄a: dàn ſeperti kâmu ſud̄ah dengar bahuw̄a Dadjâl 'îtu dâtang, bagîtu lâgi ſakârang bânjakh Dadjâl ſud̄ah djâdi: derī mâna kâmij meng″atahuw̄ij bahuw̄a djàm jang komedijen 'ad̄a.

19. Marîka 'îtu ſud̄ah kaluw̄ar derī 'antâra kâmij, tetâpi 'ija bûkan 'ad̄âlah derī pad̄a kâmij: kârana djik̄alaw ſud̄ahlah 'ija 'ad̄a derī pad̄a kâmij, nistjâja ſud̄ahlah 'ija tinggal ſerta kâmij: tetâpi 'îtu djàdi ſopâja 'ija denjatâkan, bahuw̄a ſamowânja bûkan 'ad̄a derī pada kâmij.

20. 'Ad̄apawn kâmu 'îni mempunjâ″ij ka″urâpan derī pad̄a 'Elkhud̄ûs, dàn kâmu meng″atahuw̄ij ſegal̄a ſaſawâtu.

21. Sudah tijâda 'âku menjûrat kapad̄a kâmu, ſebàb kâmu tijâda meng″atahuw̄ij talhkhikh, tetâpi ſebàb kâmu meng″atâhuw̄ij dija 'îtu, dàn ſebàb bârang dusta bûkan 'ad̄a derī pad̄a talhkhikh.

22. Sijâpa 'ad̄a pendusta 'îtu, melâjinkan 'ija, jang berſangkal, katànja: bahuw̄a Xîsàj bûkan 'ad̄a 'Elmesêlh? 'ija 'ini 'ada Dadjâl, jang menjangkal Bâpa dàn 'Ânakh lâki p.

23. Saſa″awrang jang menjangkal 'Ânakh lâki p, tijâda lâgi jang Bâpa 'ada padânja.

24. Bârang jang kâmu 'îni kalàkh ſudah menengar derī pad̄a mulânja, hendakhlah 'îtu tinggal didâlam kâmu. Djik̄alaw tinggal didâlam kâmu bârang jang kâmu ſud̄ah menengar derī pada mulânja, mak̄a kâmu 'îni 'âkan tinggal didâlam 'Ânakh lâki p, dàn didâlam Bâpa.

25. Mak̄a 'îni djûga 'ad̄a djandjî″an 'îtu, jang 'ija 'îni ſud̄ah djandjij pad̄a kâmij, jaſnij, kahidôpan kakàl.

26. Segala perkâra 'îni 'âku ſud̄ah menjûrat kapad̄a kâmu derī kârana ſegal̄a 'awrang jang menjaſatkan kâmu.

27. Mak̄a ka″urâpan 'îtu, jang kâmu ſud̄ah tarîma derī pada dija 'îtu, tinggal didâlam kâmu, dàn tijâda kâmu ber″ûſah, ſopâja bârang ſa″awrang meng″âdjar kâmu: tetâpi ſeperti ka″urâpan 'îtu djûga meng″âdjar kâmu 'âkan ſegal̄a ſaſawâtu, bagîtu lâ-

gi benàr 'ad̄ânja, dán tijâda bârang dusta 'ad̄ânja: dán ſeperti 'itu ſud̄ah meng″âdjar kâmu, bagîtu hendakhlah kâmu tinggal didâlam dija 'itu.

28. Sakârang pawn, hej ka″ânakh p, tinggallah kâmu didâlam dija 'itu: ſopâja manakâla 'ija 'âkan hâbis denjatâkan kâmij ber″awleh kaluwâſan hati, dán djângan kâmij depermalûkan 'aw̄lehnja pad̄a mâſa kadatângannja.

29. Djik̄alaw kâmu tâhu bahuw̄a ƶâdil 'ad̄ânja, nistjâja kâmu tâhu bahuw̄a ſaſa″awrang jang berbow̄at ƶadâlet 'itu ſud̄ah tap̄er″ânakh der̄i pad̄ânja 'itu.

FATSAL JANG KA III.

1. Lîhatlah 'awleh kâmu, barap̄a besàr peng″asêhan ſud̄ah dekarunjâkan Bâpa pad̄a kâmij, jaƶnij, ſopâja kâmij 'âkan denamâ″ij 'ânakh p 'Al̄lah. Sebàb 'îtu dunjâ tijâda meng″enàl kâmij, ſebàb tijâda 'ija meng″enàl dija 'itu.

2. Hej 'awrang kekâſeh p, pad̄a ſakârang 'ini kâmij 'ad̄a 'ânakh p 'Al̄lah, dán bulòm pej denjatâkan bârang jang kâmij 'âkan 'ad̄a. Tetâpi kâmij tâhu, bahuw̄a manakâla 'ija 'âkan hâbis denjatâkan kâmij 'âkan 'ad̄a ſarûpa dengan dija: kârana kâmij 'âkan melîhat dija, ſeperti 'ija 'ada.

3. Mak̄a ſaſa″awrang jang mempunjâ″ij 'âſa 'ini kapada dija 'itu, 'ija ſutjîkan ſendirînja, ſeperti 'ija djûga 'ad̄a sûtjij.

4. Saſa″awrang jang berbow̄at dawſa, 'ija lâgi berbow̄at thoghjân: kârana dawſa 'itu 'ada thoghjân.

5. Mak̄a kâmu tâhu bahuw̄a 'ija djûga ſudah denjatâkan, ſopâja dehâpuskannja ſegal̄a dawſa kâmij: dán bârang dawſa bûkan 'ada dâlamnja.

6. Saſa″awrang jang tinggal didâlam dija 'itu, tijâda 'ija berdawſa: ſaſa″awrang jang berdawſa, ſud̄ah tijâda 'ija melîhat dija, dán ſud̄ah tijâda meng″enàl dija.

7. Hej ka″ânakh p, djângan bârang ſa″awrang menjaſatkan kâmu. Sijâpa jang berbow̄at ƶadâlet, 'ija 'ada ƶâdil, ſeperti 'ija djûga 'ada ƶâdil.

8. Sijâpa jang berbow̄at dawſa, 'ija 'ada der̄i pada 'Iblîs: kârana 'Iblîs berdawſa der̄i pad̄a mulânja. 'Âkan makhtsûd 'îni 'Ânakh 'Al̄lah ſud̄ah denjatâkan, ſopâja derombakhkannja ſegal̄a perbowâtan 'Iblîs.

9. Saſa″awrang jang ſud̄ah tap̄er″ânakh der̄i pada 'Allah, tijâd̄a 'ija berbow̄at dawſa: kârana benehnja tinggal didâlam dija: dán tijâda 'ija ſampat berdawſa, kârana 'ija ſudah tap̄er″ânakh der̄i pad̄a 'Allah.

10. 'Awleh 'îni 'ad̄a njâta ſegal̄a 'ânakh 'Al̄lah, dán ſegal̄a 'ânakh 'Iblîs. Saſa″awrang jang tijâda berbow̄at ƶadâlet, dán jang tijâda meng″asêhij sûdarânja lâki p, tijâda 'ija 'ada der̄i pad̄a 'Al̄lah.

11. Kârana 'îni djûga 'ad̄a

chabàr 'ìtu, jang kâmu ſudah dengar deri pada mulânja, ſopâja kâmij meng'asêhij ſa'awrang 'âkan ſa'awrang.

12. Bûkan ſeperti KHájin, jang 'adâlah deri pada jang djâhat 'ìtu, dàn jang ſudah membûnoh sûdarânja lâki p. 'Antah ſebàb 'apa 'ija ſudah membûnoh dija 'ìtu? ſebàb ſegala perbowâtannja 'adâlah djâhat, dàn ſegala perbowâtan sûdarânja lâki p 'ìtu xâdil.

13. Djângan kâmu lhejrân, hej sûdâra p ku lâki p, djikalaw 'ìsij dunjâ membintjij kâmu.

14. Kâmij 'ìni tâhu bahuwa kâmij ſudah berpindah deri pada kamatijan kapada kahidôpan, ſedàng kâmij meng'asêhij ſegala sûdâra. Sijâpa jang tijâda meng'asêhij sûdarânja, 'ija tinggal didâlam mawt.

15. Saſa'awrang jang membintjij sûdarânja, 'ija 'ada ſa'awrang pembûnoh. Maka kâmu tâhu bahuwa bârang ſa'awrang pembûnoh tijâda mempunjâ'ij kahidôpan kakàl jang tinggal dâlamnja.

16. 'Awleh 'ìni kâmij ſudah meng'enàl peng'asêhan, ſebàb bahuwa 'ija ſudah balandjâkan djiwânja kârana kâmij: maka lâgi kâmij 'ìni berhûtang balandjâkan djiwa kârana ſegala sûdâra.

17. 'Adapawn djikalaw bârang sijâpa mempunjâ'ij hìdop p an dunjâ, dàn melihat sûdarânja berkakurângan, dàn menangkis pìluw hatinja deri padânja, bagimâna peng'asêhan 'Allah dâpat tinggal didâlam dija 'ìtu?

18. Hej ka'ânakh p ku, djângan kâmij meng'asêhij dengan kâta, dàn djângan dengan lìdah, hânja dengan kardja dàn dengan ſabenarnja.

19. Maka 'awleh 'ìni kâmij meng'atahuwij bahuwa kâmij 'ada deri pada kabenâran, dàn kâmij 'âkan perhârapkan hâti kâmij dihadâpan dija 'ìtu.

20. Kârana djikalaw hâti kâmij bapersâlahkan kâmij, bahuwa 'Allah 'ada lebèh besàr deri pada hâti kâmij, dàn 'ija meng'atahuwij ſegala ſaſawâtu.

21. Hej 'awrang kekâſeh p, djikalaw hâti kâmij tijâda bapersâlahkan kâmij, nistjâja 'ada pada kâmij kaluwâſan hâti kapada 'Allah:

22. Dàn bârang jang kâmij minta, kâmij tarîma 'ìtu deri padânja: ſedàng kâmij memaliharâkan ſegala penjurôhannja, dàn berbowat bârang jang kakenânan dihadâpan dija.

23. Maka 'ìni djûga 'ada penjurôhannja, ſopâja kâmij pertjâja 'âkan nâma 'Ânakhnja Xîsâj 'Elmesêhh, dàn meng'asêhij ſa'awrang 'âkan ſa'awrang, ſeperti 'ija ſudah memberìj penjurôhan pada kâmij.

24. Maka sijâpa jang memaliharâkan ſegala penjurôhannja, 'ija tinggal didâlam dija 'ìtu, dàn 'ija 'ìtu didâlamnja. Maka 'awleh 'ìni kâmij meng'atahuwij bahuwa 'ija tinggal didâlam kâmij, jaxnij, 'awleh Rôhh jang telàh dekarunjâkannja pada kâmij.

FATSAL JANG KA IV.

1. HEj 'awrang kekâſeh p, djângan kâmu pertjâja pada ſaſawâtu rôlh, tetâpi tjawbâlah ſegala 'arwâlh, kâluw p deri pada 'Allah 'adânja: kârana bânjakh Nabìj dusta ſudah kaluwar mâſokh dunjâ.

2. 'Awleh 'îni kâmu mengʻenàl Rôlh 'Allah. Saſawâtu rôlh jang mengʻâkaw Xîsáj 'Elmesêlh ſudah dâtang mengʻenâkan dâging, 'itu deri pada 'Allah 'adânja:

3. Dán ſaſawâtu rôlh jang tijâda mengʻâkaw Xîsáj 'Elmesêlh ſudah dâtang mengʻenâkan dâging, 'îtu tijâda deri pada 'Allah 'adânja: tetâpi 'îtu djûga 'ada rôlh Dàdjâl, jang kâmu ſudah dengar bahuwa 'îtu 'âkan dâtang, dán 'îtu ſakârang 'îni ſadija 'ada didâlam dunjâ.

4. Kâmu 'îni 'ada deri pada 'Allah, hej kaʻânakh p, dán kâmu ſudah menàng marîka 'îtu: kârana 'ija, jang didâlam kâmu, 'îtu 'ada lebèh besàr deri pada dija, jang didâlam dunjâ.

5. Marîka 'îtu 'ada deri pada dunjâ: ſebàb 'îtu maka 'ija mengʻûtjap bârang jang deri pada dunjâ, dán 'îsij dunjâ dengar 'âkan dija.

6. Kâmij 'îni 'ada deri pada 'Allah. Sijâpa jang mengʻenàl 'Allah, 'ija dengar 'âkan kâmij: sijâpa jang bûkan 'ada deri pada 'Allah, tijâda 'ija dengar 'âkan kâmij. 'Awleh 'îni kâmij mengʻenàl rôlh kabenâran, dán rôlh perſasâtan.

7. Hej 'awrang kekâſeh p, hendakhlah kâmij mengʻasêhij ſaʻawrang 'âkan ſaʻawrang: kârana pengʻasêhan 'itu 'ada deri pada 'Allah: dán ſaſaʻawrang jang mengʻasêhij 'îtu ſudah taperʻânakh deri pada 'Allah, dán mengʻenàl 'Allah.

8. Sijâpa jang tijâda mengʻasêhij, 'ija ſudah tijâda mengʻenàl 'Allah: kârana 'Allah 'ada pengʻasêhan.

9. 'Awleh 'îni pengʻasêhan 'Allah 'âkan kâmij 'itu ſudah denjatâkan, bahuwa 'Allah ſudah menjûroh 'Ânakhnja lâki p jang tonggal 'îtu mâſokh dunjâ, ſopâja kâmij hîdop 'awleh dija 'îtu.

10. 'Awleh 'îni pengʻasêhan 'ada njâta, bûkan bahuwa kâmij ſudah mengʻasêhij 'Allah, tetâpi bahuwa 'ija djûga ſudah mengʻasêhij kâmij, dán ſudah menjûroh 'Ânakhnja lâki p 'âkan ghaf.rat kârana ſegala dawſa kâmij.

11. Hej 'awrang kekâſeh p, djikalaw demikijenlah 'Allah ſudah mengʻasêhij kâmij, maka kâmij 'îni lâgi berhûtang mengʻasêhij ſaʻawrang 'âkan ſaʻawrang.

12. Bârang ſaʻawrang tijâdà penah memandang 'Allah: djikalaw kâmij mengʻasêhij ſaʻawrang 'âkan ſaʻawrang, nistjâja 'Allah tinggal didâlam kâmij, dán pengʻasêhannja 'ada ſemporna didâlam kâmij.

13. 'Awleh 'îni kâmij mengʻatahuwij, bahuwa kâmij tinggal didâlam dija 'itu, dán 'ija djûga didâlam kâmij, ſebàb 'ija ſudah karunjâkan pada kâmij deri pada Rôlhnja.

14. Maka kâmij 'îni ſudah memandang 'îtu, dán kâmij berſjaksi bahuwa Bâpa ſudah menjûroh 'Ânakhnja lâki p mendjâdi Muchalits dunjâ.

15. Djikalaw bârang sijâpa 'âkan hâbis meng″âkaw, bahuwa Xîsâj 'ada 'Ânakh 'Allah, nistjâja 'Allah tinggal didâlam dija 'îtu, dán 'ija djûga didâlam 'Allah.

16. Maka kâmij 'îni ſudah meng″enàl dán pertjâja peng″asêhan 'îtu jang 'Allah menondjokh kapada kâmij. 'Allah 'ada peng″asêhan: dán sijâpa jang tinggal didâlam peng″asêhan, 'ija tinggal didâlam 'Allah, dán 'Allah didâlam dija 'îtu.

17. 'Awleh 'îni 'ada peng″asêhan 'îtu ſemporna ſerta kâmij, ſopâja kâmij mempunjâ″ij kaluwâſan hâti pada hârij hhukum, jaʒnij bahuwa ſeperti 'ija djûga 'ada, bagîtu lâgi kâmij 'ada didâlam dunjâ 'îni.

18. Bârang penakôtan bûkan 'ada didâlam peng″asêhan, tetâpi peng″asêhan jang ſemporna 'îtu membowang penakôtan kaluwar: kârana pada penakôtan 'ada perſakîtan, maka sijâpa jang tâkot, 'ija tijâda 'ada ſemporna didâlam peng″asêhan.

19. Kâmij 'îni meng″asêhij dija 'îtu, ſebàb 'ija djûga dihûlu ſudah meng″asêhij kâmij.

20. Djikalaw bârang ſa″awrang berkâta, bahuwa 'âku meng″asêhij 'Allah, dán 'ija membintjij sûdarânja, 'ija 'ada ſa″awrang pendusta. Kârana sijâpa jang tijâda meng″asêhij sûdarânja jang ſudah delihatnja, bagimâna 'ija ſampat meng″asêhij 'Allah jang ſudah tijâda delihatnja?

21. Maka penjurôhan 'îni djûga kâmij ſudah ber″awleh deri padânja, jaʒnij, ſopâja sijâpa jang meng″asêhij 'Allah, 'ija lâgi meng″asêhij sûdarânja.

FATSAL JANG KA V.

1. SAſa″awrang jang pertjâja bahuwa Xîsâj 'ada 'Elmesêhh, 'ija ſudah taper″ânakh deri pada 'Allah: dán ſaſa″awrang jang meng″asêhij dija jang ſudah per″ânakh, 'ija lâgi meng″asêhij dija jang ſudah taper″ânakh deri padânja.

2. 'Awleh 'îni kâmij meng″atahuwij bahuwa kâmij meng″asêhij 'ânakh p 'Allah, manakâla kâmij meng″asêhij 'Allah, dán memaliharâkan ſegala penjurôhannja:

3. Kârana 'îni djûga 'ada peng″asêhan 'Allah, ſopâja kâmij memaliharâkan ſegala penjurôhannja: maka ſegala penjurôhannja 'îtu bûkan sûkar 'adânja.

4. Kârana ſaſawâtu jang ſudah taper″ânakh deri pada 'Allah 'îtu menàng dunjâ: maka 'îni djûga 'ada kamenângan jang menàng dunjâ, jaʒnij 'îmân kâmij.

5. Sijâpa 'ada dija 'îtu jang menàng dunjâ, melâjinkan 'ija jang pertjâja bahuwa Xîsâj 'ada 'Ânakh 'Allah?

6. 'Ija 'îni 'ada dija 'îtu jang ſudah dâtang 'awleh 'âjer dán

dârah, jaẕnij X̱îsáj 'Elmesêħ: bûkan 'awleh 'ãjer sâdja, hânja 'awleh 'ãjer dán dârah. Mak̄a Rôħ 'îtu 'ad̄a jang berſjaksi, bahuw̄a Rôħ 'îtu 'ad̄a kabenâran.

7. Kârana tîga 'ad̄a jang berſjaksi didâlam ſawrga, Bâpa, Kalimat, dán Rôħu-'lkħudus: mak̄a *katîga* 'îni ſawâtu djûga 'ad̄ânja.

8. Dán tîga 'ad̄a jang berſjaksi di"âtas bûmi, Rôħ, dán 'ãjer, dán dârah: mak̄a katîga 'îtu kapad̄a ſawâtu djûga 'ad̄ânja.

9. Djik̄alaw kâmij menjambot kaſjaksî"an mânusija p, kaſjaksî"an 'Al̄lah 'îtu terlebèh 'adânja: kârana 'îni djûga 'ad̄a kaſjaksî"an 'Al̄lah, jang 'ija ſud̄ah berſjaksi 'âkan 'Ânakħnja lâki p.

10. Sijâpa jang pertjâja 'âkan 'Ânakħ 'Al̄lah, 'ija mempunjâ"ij kaſjaksî"an didâlam ſendirînja: sijâpa jang tijâda pertjâja kapad̄a 'Al̄lah, 'ija ſud̄ah djadîkan dija 'îtu 'âkan pendusta: ſedàng ſud̄ah tijâda 'ija pertjâja kaſjaksî"an 'îtu, jang 'Al̄lah ſud̄ah berſjaksi 'âkan 'Ânakħnja lâki p.

11. Mak̄a 'îni djûga 'ad̄a kaſjaksî"an 'îtu, jaẕnij, bahuw̄a 'Al̄lah ſud̄ah karunjâkan kahidôpan kakàl pad̄a kâmij: mak̄a kahidôpan 'îni djûga 'ad̄a didâlam 'Ânakħnja lâki p 'îtu.

12. Sijâpa jang mempunjâ"ij 'Ânakħ lâki p 'îtu, 'ija mempunjâ"ij kahidôpan: sijâpa jang tijâda mempunjâ"ij 'Ânakħ 'Al̄lah, tijâda 'ija mempunjâ"ij kahidôpan.

13. Segal̄a perkâra 'îni 'âku ſúd̄ah menjûrat kapad̄a kâmu, jang pertjâja 'âkan nâma 'Ânakħ 'Al̄lah: ſopâja kâmu tâhu bahuw̄a kâmu mempunjâ"ij kahidôpan kakàl, dán ſopâja kâmu pertjâja 'âkan nâma 'Ânakħ 'Al̄lah.

14. Mak̄a 'îni djûga 'ad̄a kaluwâſan hâti 'îtu, jang kâmij mempunjâ"ij kapad̄a dija 'îtu, bahuw̄a, djik̄alaw kâmij minta 'ap̄a p tûrut *kahendakħnja*, 'ija 'istidjâbetkan kâmij.

15. Dán djik̄alaw kâmij tâhu bahuw̄a 'ija 'istidjâbetkan kâmij, bârang jang kâmij minta garàng, mak̄a kâmij tâhu bahuw̄a kâmij ber"awleh ſegal̄a permintâ"an, jang kâmij ſud̄ah minta der̄i pad̄a dija 'îtu.

16. Djik̄alaw bârang ſa"awrang melîhat sûdarânja berdawſa ſawâtu dawſa jang bûkan kapad̄a mawt, hendakħlah 'ija minta kapad̄a 'Al̄lah, dán memberìj kahidôp̄an padânja 'îtu, jaẕnij pad̄a ſegal̄a 'awrang jang berdawſa bûkan kapad̄a mawt. 'Ada ſawâtu dawſa kapad̄a mawt: kârana dija 'îtu tijâda kuſabda ſopâja 'ija minta.

17. Saſawâtu perſalâhan 'îtu dawſa 'ad̄ânja: dán 'ad̄a bârang dawſa jang bûkan kapad̄a mawt.

18. Kâmij tâhu bahuw̄a ſaſa"awrang jang ſud̄ah tap̄er"ânakħ der̄i pada 'Al̄lah 'îtu tijâda berdawſa, tetâpi sijãpa jang ſud̄ah tap̄er"ânakħ der̄i pada 'Al̄lah, 'ija mem̄aliharâkan ſendirînja, mak̄a jang djâhat 'îtu tijâda men̄angkap dija.

19. Kâmij tâhu bahuw̄a kâmij 'ad̄a der̄i pad̄a 'Allah, dán bahuw̄a 'îsij ſaganàp dunjâ 'ìtu terlantjar kapada jang djâhat.

20. Tetâpi kâmij tâhu bahuw̄a 'Ânakh 'Allah ſud̄ah dâtang, dán ſud̄ah karunjâkan pad̄a kâmij ʒakhal, ſopâja kâmij mengʸenàl jang ſabenarnja: mak̄a kâmij 'ad̄a didâlam jang ſabenarnja, 'awleh 'Ânakhnja lâki p Ꭓîsáj 'Elmesêlh. 'Ija 'îni 'ad̄a 'Allah jang benàr, dán kahidôpan jang kakàl.

21. Hej kaʸânakh p, paliharâkanlah dirij kâmu der̄i pad̄a berḥâla p. 'Âmîn.

RISÂLET RASÛL JAHJÂ JANG KADUW̄A.

1. JAng Pen̄atuw̄ah kapad̄a Tuw̄an parampuw̄an jang terpîleh, dán kapad̄a ſegala 'ânakh p nja, jang 'âku 'îni mengʸasêhij dengan ſabenarnja, dán bûkan 'àku 'ini sâdja, tetâpi lâgi ſakalijen 'awrang jang ſud̄ah mengʸenàl taḥkhîkh:

2. 'Awleh kârana taḥkhîkh 'îtu jang tinggal didâlam kâmij, dán jang 'âkan 'ad̄a ſerta dengan kâmij ſampej ſalâma p nja:

3. 'Ad̄âlah kirânja ſerta kâmu niʒmet, raḥmet, dán ſalâmet der̄i pad̄a 'Allah Bâpa, dán der̄i pad̄a mahâ Tûhan Ꭓîsáj 'Elmesêlh 'Ânakh Bâpa 'îtu, dengan kabenâran dán pengʸasêhan.

4. 'Âku ſud̄ah ſuk̄a tjit̄a terlâlu 'âmat, ſebàb bahuw̄a 'âku ſud̄ah mendâpat bârang 'awrang der̄i pad̄a 'ânakh p mu, jang berdjâlan men̄ûrut taḥkhîkh, ſeperti kâmij ſud̄ah tarîma penjurôhan der̄i pad̄a Bâpa.

5. Mak̄a ſakârang 'âku minta padâmu, hej Tuw̄an parampuw̄an, bûkan ſaʸawleh p 'âku 'ad̄a menjûrat kapad̄âmu penjurôhan bahâruw, tetâpi bârang 'ìtu jang kâmij ſud̄ah berʸawleh der̄i pad̄a mulânja, jaʒnij, ſopâja kâmij mengʸasêhij ſaʸawrang 'âkan ſaʸawrang.

6. Mak̄a 'îni djûga 'ad̄a pengʸasêhan 'ìtu, ſopâja kâmij berdjâlan men̄ûrut ſegala penjurôhannja. 'Îni djûga 'ad̄a penjurôhan 'ìtu, ſeperti kâmu ſud̄ah dengar der̄i pad̄a mulânja, ſopâja kâmu berdjâlan men̄ûrut dija 'ìtu.

7. Kârana bânjakh 'awrang penjasàt ſud̄ah mâſokh kadâlam dunjâ, jang tijâda mengʸâkaw Ꭓîsáj 'Elmesêlh ſud̄ah dâtang mengʸen̄âkan dâging. 'Ija 'îni 'ad̄a jang penjasàt dán jang Dad̄jâl.

8. 'Îngatlah kâmu 'âkan ſendirîmu, ſopâja djângan kâmij hilang ſegala bârang jang kâmij ſud̄ah mengʸardjâkan, tetâpi ſopâja kâmij tarîma ſapunòh p nja pahâla.

9. Saſaʻawrang jang melangkah, dân tijâda tinggal tatàp pada pangʻadjâran 'Elmesêhh, tijâda 'ija mempunjîʻij 'Allah: sijâpa jang tinggal tatàp pada pangʻadjâran 'Elmesêhh, 'ija 'îni mempunjâʻij, mâwu Bâpa, mâwu 'Anakh lâki p.

10. Djikalaw bârang ſaʻawrang dâtang kapada kâmu, dân tijâda membâwa pangʻadjâran 'îni, djângan kâmu menjambot dija kadâlam rûmah, dân djângan kâmu berkâta padânja; 'elſalâm ʻalejkom.

11. Kârana sijâpa jang berkâta padânja; 'elſalâm ʻalejkom, 'ija ſudah berʻawleh perſakutuwan 'âkan ſegala perbowâtannja jang djâhat.

12. Bânjakh perkâra 'ada padâku 'âkan menjûrat kapada kâmu, hânja ſudah tijâda kukahendâkij menjûrat 'awleh kharthas dân 'ãjer dawât: tetâpi 'âku berʻâſa dâtang kapada kâmu, dân mengʻûtjap kapada kâmu mûlut menûdju mûlut, ſopâja kaſukâʻan kâmij 'îtu 'ada ganàp.

13. Segala 'ânakh sûdarâmu parampuwan jang terpîleh 'îtu memberìj ſalâm padâmu. 'Ãmîn.

RISÂLET RASÛL JAHHJÂ JANG KATÎGA.

1. JAng Penatuwah kapada Djâjus 'awrang kekâſeh 'îtu, jang 'âku 'ini mengʻasêhij dengan ſabenarnja.

2. Hej 'awrang kekâſeh, dihûlu deri ſegala ſaſawâtu 'âku tjita, ſopâja 'angkaw berʻontong dân 'ada njâman, ſeperti djiwâmu 'îtu berʻontong.

3. Kârana 'âku ſudah ſuka tjita terlâlu 'âmat, tatkâla sûdâra p lâki p 'îtu ſudah dâtang, dân ſudah berſjaksi 'âkan kabenâranmu, ſeperti 'angkaw 'îni berdjâlan menûrut talhkhîkh.

4. Bûkan 'ada padâku bârang kaſukâʻan jang terbesàr deri pada 'îni djûga, ſopâja 'àku dengàr bahuwa 'ânakh p ku berdjâlan menûrut talhkhîkh.

5. Hej 'awrang kekâſeh, dengan ſatija djûga 'angkaw berbowat bârang jang 'angkaw mengʻardjâkan kapada ſegala sûdâra lâki p, dân kapada ſegala 'awrang 'âsing,

6. Jang ſudah berſjaksi 'âkan pengʻasêhanmu dihadâpan djamâʻat: pada sijâpa 'angkaw 'âkan berbowat bâjik dengan menghentar dija, ſeperti 'ada mustahhakh bagi 'Allah.

7. Kârana 'awleh ſebàb namânja marîka 'îtu ſudah kaluwar, ſedàng tijâda deʻambilnja bârang 'apa pawn deri pada CHalâjikh.

8. Kâmij 'îni kalàkh berhûtang menjambot ſegala 'awrang jang ſabagîni, ſopâja kâmij djâ-

di sâma pengʺardja pada ħâl taħkhîkh.

9. 'Âku ſudah menjûrat kapada djamâʿat: tetâpi Dijotrefejs, jang ſuka memegang pangkat jang pertâma diʺantâra marika 'îtu, tijâda menjambot kâmij.

10. Sebàb 'îtu djikalaw 'âku dâtang, maka 'âku 'âkan mengʺîngatkan ſegala kardjânja jang debowatnja 'îtu, ſambil tjûra p dengan babarapa perkatâʺan jang djâhat lâwan kâmij: dán ſedàng tijâda 'ija memadâkan dirînja dengan ſegala 'îni, maka 'ija ſendîrij tijâda menjambot ſegala sûdâra lâki p; dán menagahkan ſegala 'awrang jang mâwu berbowat 'îtu, dán membowang dija kaluwar deri dâlam djamâʿat.

11. Hej 'awrang kekâſeh, djângan 'angkaw menîruw bârang jang djâhat, hânja jang bâjik 'îtu. Sijâpa jang berbowat bâjik, 'ija 'ada deri pada 'Allah: tetâpi sijâpa jang berbowat djâhat, 'ija ſudah tijâda melîhat 'Allah.

12. Pada Dejmejterijus deberij ſjaksi 'awleh ſakalijen 'awrang, dán 'awleh kabenâran ſendîrij: maka kâmij 'îni berſjaksi lâgi, dán kâmu tâhu bahuwa kaſjaksiʺan kâmij 'ada benàr.

13. Bânjakh perkâra 'ada padâku 'âkan menjûrat, hânja tijâda 'âku mâwu menjûrat kapada kâmu 'awleh 'âjer dawât dán khalàm:

14. Tetâpi 'âku berʺâſa ſegaràh melîhat 'angkaw, dán kâmij 'âkan mengʺûtjap mûlut menûdju mûlut.

15. 'Adâlah kirânja ſalâmat padâmu. Segala tsoħbat memberij ſalâm padâmu. Berîlah ſalâm pada ſegala tsoħbat mâsing p dengan namânja.

RISÂLET RASÛL JEHÛDÂ JANG ʿÂM.

1. JEhûdâ ſaʺawrang hamba ʿÎsâj Elmesêħ, lâgi sûdâra Jaʿkhûb, kapada ſegala 'awrang jang terdoʿâ, jang ſudah dekhuduskan 'awleh 'Allah Bâpa, dán depaliharâkan 'awleh ʿÎsâj 'Elmesêħ:

2. Taperbânjakhlah kirânja raħmet pada kâmu, lâgi ſalâmet, dán muħabet.

3. Hej 'awrang kekâſeh p, ſedàng 'âku berbowat ſaſawâtu karadjînan dengan menjûrat kapada kâmu 'âkan chalâts jang ʿâm, maka 'âku ſudah berʺûſah menjûrat kapada kâmu, ſambil natsiħetkan kâmu, ſopâja kâmu berparàng p an kârana 'îmân 'îtu, jang ſakâli ſudah deſarahkan pada ſegala walìj.

4. Kârana bârang 'awrang ſudah mâſokh terʺandap p, jang deri purbakâla ſudah tapersûrat dihûlu kapada ħukum 'îni djûga, 'ijâlah 'awrang fâsikh, jang menjâlin niʿmet 'Ilah kâmij ka-

pada pertjabûlan, dàn jang mengangkal 'Allah, jang ſendirij djûga depertûhan, lâgi Tûhan kâmij Xisáj 'Elmesêlh.

5. Tetâpi 'âku kahendâkij meng'îngatkan kâmu, ſedàng kâmu ſakâli p meng'atahuwij ḥâl 'îni, bahuwa mahâ besàr Tûhan, hâbis delepaskannja ḵhawm deri dâlam tânah Mitsir, 'îtu komedijennja ſudah membinasâkan ſegala 'awrang jang ſudah tijâda ber'îmân.

6. Dàn ſegala Melâ'îkat, jang ſudah tijâda memaliharâkan panghuluwannja, hânja ſudah meninggalkan perdijâmannja jang châts, 'ija ſudah simpan kapada ḥukum hârij jang besàr 'îtu terkena dengan peng'îkat p jang kakàl kabâwah ditampat golîta 'îtu.

7. Seperti Sedawm dàn Xamawrâ, dàn ſegala negerìj jang kulîling dija 'îtu, jang 'âtas ſabâgej djûga perìj ſudah berzinâ, dàn ſudah pergi meng'îkot dâging jang lâjin, 'îtu ſudah tertantu 'âkan telàdan, ſedàng 'ija menanggong ſjikſa 'ãpij jang kakàl.

8. Sabâgej lâgi ſonggohpawn marîka 'îni, jang ſudah depertidorkan lalàp, 'îtu mentjôringkan dâging, dàn membowang patuwânan, dàn menghôdjat ſegala 'awrang jang mulija.

9. Tetâpi Mikâ'ejl jang Panghûlu Melâ'îkat, tatkâla 'ija berbantah p an dengan 'Iblîs, dàn berlâwan p an pada ḥâl badan Mûsáj, 'îtu ſudah tijâda barânij membâwa bârang ḥukum hôdjat 'âtas dija, hânja ſudah berkâta; denista mahâ besàr Tûhan 'apâlah 'âkan dîkaw.

10. Tetâpi 'awrang 'îni menghôdjat bârang jang tijâda dekatahuwînja: dàn bârang jang dekatahuwînja deri pada parangînja, ſeperti ḥajwân jang bûkan nâthikh, didâlam dija 'îtu 'ija merûſakhkan dirînja djûga.

11. Wâ'j bagi marîka 'îtu, kârana 'ija ſudah berdjâlan simpang kapada djâlan KHájin, dàn 'awleh perſasâtan 'ûpah Bilxam 'ija ſudah tertompah hâbis, dàn 'awleh perlawânan KHawraḥ 'ija ſudah hîlang.

12. Marîka 'îni 'ada tjôring p didâlam ſegala perdjamuwanmu kâſeh p an, dàn tatkâla 'ija berdjâmuw p an dengan kâmu, maka 'ija mâkan dàn mînom meng'îsij ſendirînja tijâda dengan tâkot: marîka 'îtu 'ada 'âwan p jang tijâda ber'âjer, jang terhentar kulîling p 'awleh ſegala 'àngin: marîka 'îtu 'ada ſaperìj pôhon p kâjuw jang lâjuw bùrokh, jang tijâda berbowah, jang duwa kâli ſudah mâti, dàn jang ſudah tertjâbot 'âkarnja:

13. Marîka 'îtu 'ada 'ombakh p lâwut jang terlâlu daràs, jang membûhejkan ſegala kamaluwan ſendirînja: marîka 'îtu 'ada bintang p ſajârat, bagi sijâpa golîta jang 'âmat kalàm 'îtu tersimpan ſampej ſalâma p nja.

14. 'Adapawn 'âkan 'àwrang 'îni lâgi Ḥanawk jang katûdjoh deri pada 'Âdam 'îtu ſudah bernubuwet, 'ûdjarnja; bahuwa ſaſonggohnja mahâ besàr Tûhan dâtang dengan baba-

rapa lakhſa 'awrangnja jang khudûs,

15. Hendakh meng″adâkan hhukum 'âtas ſakalijen 'awrang, dàn menjiksâkan ſamowa 'awrang fâsikh di″antâra marîka 'îtu, deri kârana ſakalijen perbowâtan fusûkhnja, jang telàh delakûkannja dengan fusûkhnja, dàn deri kârana ſakalijen perkatâ″an jang karàs, jang ſegala 'awrang berdawſa jang fâsikh 'îtu ſudah meng″ûtjap lâwan dija 'îtu.

16. Marîka 'ini 'ada 'awrang jang menjûngut, jang meng″âduw 'âtas perij pangkatnja, jang berdjâlan menûrut ſegala ka″ingînannja: maka mûlutnja meng″atâkan perkâra p jang 'âmat djumâwa, ſambil hhejrân 'âkan mûka 'awrang 'awleh kârana bârang gunânja.

17. 'Adapawn 'âkan kâmu, hej 'awrang kekâſeh p, terkenanglah kâmu 'âkan ſegala perkatâ″an jang dihûlu telàh dekatâkan 'awleh Rasûl p Tûhan kâmij Xisâj 'Elmesêhh:

18. Bahuwa marîka 'îtu ſudah katâkan pada kâmu, bahuwa pada mâſa jang 'âchir 'âkan dâtang babarapa 'awrang penjindir, jang 'âkan berdjâlan menûrut ſegala ka″ingînan, jang terbit deri pada fusûkh ſendirinja.

19. Marika 'îni 'ada 'awrang 'îtu jang menjakûkan ſendirînja' 'awrang nafsânij, jang tijâda mempunjâ″ij Rôhh.

20. 'Adapawn 'âkan kâmu, hej 'awrang kekâſeh p, per″ûſahkanlah ſendirîmu di″âtas 'imânmu jang mahâ khudus, ſambil minta doʒâ dengan tûlong Rôhhu'lkhudus:

21. Palihârâkanlah ſendirîmu tatàp pada peng″aſêhan 'Allah, ſambil menantikan rahhmet Tûhan kâmij Xisâj 'Elmesêhh dàtang kapada kahidôpan kakàl.

22. Dàn 'âkan bârang 'awrang pawn kasijankanlah kâmu dengan berbowat bejda:

23. Tetâpi palihârâkanlah 'awrang lâjin p dengan tâkot, dàn sintakhkanlah dija deri dâlam 'âpij: dàn bintjikanlah lâgi bâdju 'îtu jang berlûmor dengan dâging.

24. 'Adapawn bagi Tûhan jang kawâſa 'âkan memalihârâkan kâmu deri pada berſontoh, dàn mendirîkan kâmu tijâda bertjelâ dihadâpan kamulijâ″annja dengan termâſa,

25. Bagi 'Allah jang ſendirij djûga hhakîm, bagi Muchalits kàmij 'adàlah kirânja kamulijâ″an dàn kabesâran, lâgi gâhij dàn kawâſa, bâjik ſakârang 'îni, bâjik ſampej ſakalijen kalamâ″annja. 'Âmîn.

WAHJU JAHJA JANG 'AMPÛNJA KALAM 'ALLAH.

FATSAL JANG PERTAMA.

1. WAlhju Xîsáj 'Elmesêlh, jang telàh de'anugarahkan 'Allah kapadânja, 'âkan menondjolh kapada hamba ρ nja ſegala bârang jang hâros djâdi dengan ſegaràh: dán jang telàh demaʒlûmkannja ſambil menûronkan 'itu 'awleh Mal'âknja kapada hambânja Jalhjâ:

2. Jang ſudah berſjaksi kalâm 'Allah, dán ſjahâdet Xîsáj 'Elmesîlh, dán ſegala bârang jang telàh delihatnja.

3. Berbahagijâlah 'awrang 'îtu jang membatja, dán ſegala 'awrang jang menengar ſegala perkatâ'an nubuwet 'îni, dán jang memaliharâkan bârang jang tersûrat dâlamnja: kârana kotîka ſudah damping.

4. Jalhjâ kapada katûdjoh djamâʒat 'itu jang 'ada di-'Asijâ: 'adâlah kirânja niʒmat pada kâmu, dán ſalâmet deri pada Tûhan, jang 'ada, dán jang ſudah 'ada, dán jang nanti dâtang: dán deri pada katûdjoh 'Arwâlh 'îtu jang 'ada dihadâpan ʒarſjnja:

5. Dán deri pada Xîsáj 'Elmesêlh, ſjâhid jang ſatijáwan 'îtu, 'ânalh jang sûlong deri 'antâra 'awrang mâti ρ, dán Panghûlu ſegala Râdja ρ dibûmi. Pada Tûhan jang ſudah meng'asĉhij kâmij, dán ſudah membâſohkan kâmij deri pada ſegala dawſa kâmij 'awleh dârahnja,

6. Dán jang ſudah djadikan kâmij Râdja ρ dán 'Imâm ρ bagi 'Allah jang Bapânja: pada dija 'îtu 'adâlah kirânja kamulijâ'an dán khowat deri pada kakàl ſampej kakàl. 'Ãmîn.

7. Bahuwa ſaſonggohnja 'ija 'ada dâtang di'âtas 'áwan ρ, dán tijap ρ mâta 'âkan melihat dija, lâgi ſegala 'awrang jang ſudah menikam dija turus: dán ſamowa bangſa dibûmi nanti merâtap 'âkan dija: behkan, 'ãmîn.

8. 'Ãku 'îni 'ada 'Alif dán Jâ, permulâ'an dán kaſudâhan, bafermân mahâ Tûhan, jang 'ada, dán jang ſudah 'ada, dán jang nanti dâtang, jang mahâ kawâsa 'âtas ſamista ſakalijen.

9. Bejta 'îni Jalhjâ, jang lâgi 'ada sûdarâmu dán ſakutûmu pada kaſukâran, dán pada karadjâ'an, dán pada katahânan Xîsáj 'Elmesêlh, ſudah 'ada dipûlaw jang dinamâ'ij Patmus, 'awleh kârana kalâm 'Allah, dán 'awleh kârana ſjahâdet Xîsáj 'Elmesêlh.

10. Bejta 'îni ſudah 'ada terkena 'awleh Rôlh pada hârij mahâ Tûhan 'itu: dán bejta ſudah dengar dibalâkangku ſawâtu ſawâra besàr, ſeperti nafîrij bunjînja,

11. Sabdânja: 'âku 'îni 'ada 'Alif dán Jâ, jang pertâma dán jang komedijen: maka bârang jang 'angkaw melîhat, hendaklah 'angkaw menjûrat 'îtu dâlam

ſawâtu kitâb, lâlu meng'îrim 'îtu kapada katûdjoh djamâzat jang 'ada di-'Asijâ, kapada 'Efsûs, dán kapada 'Ismurnâ, dán kapada Perdjâmus, dán kapada THuwatîrâ, dán kapada Sardejs, dán kapada Filadelfijâ, dán kapada Lâdokijâ.

12. Maka bejta pawn berpâlinglah dirîku hendakh melîhat ſawâra 'îtu jang berkâta ᵽ ſertâku : dán hâbis kupâling dirîku, maka ſudah kulîhat tûdjoh kâki dijan ka'amâſan :

13. Dán ditengah ᵽ katûdjoh kâki dijan 'îtu ſa'awrang jang ſarûpa dengan 'Ânakh 'Insân, jang terkena dengan bâdju pandjang ſampej kapada tûmit kâki, dán ter'îkat pinggangnja ſampej kapada sûſuw ᵽ dengan tjindij ka'amâſan :

14. Maka kapalânja dán rambotnja 'îtu 'adâlah pûtih ſaperìj tsûf pûtih, ſaperìj tzalju : dán mâta ᵽ nja ſaperìj njâla 'ãpij:

15. Dán kâki ᵽ nja 'adâlah ſarûpa timbâga ſuwâſa, jang mejrah 'ãpij lakûnja ſeperti didâlam tanûr : dán ſawarânja ſaperìj ſawâra bânjakh 'ãjer :

16. Maka 'ija pawn peganglah tûdjoh bintang pada tângannja kânan : dán deri pada mûlutnja kaluwarlah ſabilah pedàng tâdjam jang mâkan duwa belahnja : dán panglihatnja 'adâlah ſaperìj matahârij jang bertjahâja pada sijang tjawâtja.

17. 'Adapawn tatkâla kulîhat dija, maka djâtohlah bejta terdjurûmis ſaperìj 'awrang mâti dihadâpan kâki ᵽ nja : maka 'ija pawn bûbohlah tângannja kânan ka'âtasku, ſambil baſermân kapadâku ; djânganlah 'angkaw tâkot : 'âku 'ini 'ada jang pertâma dán jang komedijen :

18. Dán jang 'ada hîdop, dán jang ſudah 'ada mâti : maka bahuwa ſaſonggohnja 'âku 'ada hîdop deri pada kakàl ſampej kakàl. 'Âmin. Dán 'âku memegàng ſegala 'ânakh kontjij nâraka dán mawt.

19. Sùratkanlah 'awlehmu bârang jang ſudah kawlîhat, dán bârang jang 'ada, dán bârang jang nanti djâdi komedijen deri pada ſakalijen 'îni :

20. 'Âkan rahasija katûdjoh bintang, jang ſudah kawlîhat pada kânanku, dán katûdjoh kâki dijan ka'amâſan. Katûdjoh bintang 'îtu 'ada Melâ'ikat ᵽ katûdjoh djamâzat 'îtu : dán katûdjoh kâki dijan, jang ſudah kawlîhat, 'îtu 'ada katûdjoh djamâzat 'îtu.

FATSAL JANG KA II.

1. KApada Mal'âk djamâzat jang 'ada di-'Efsûs hendakhlah 'angkaw menjùrat: ſegala 'îni dekatâkan 'awleh Tûhan jang pegàng katûdjoh bintang pada kânannja, jang berdjâlan ditengah ᵽ katûdjoh kâki dijan ka'amâſan 'îtu :

2. 'Âku meng'atahuwij ſegala perbowâtanmu, dán kalelâhanmu, dán katahânanmu, dán bahuwa tijâda kawſampat menanggong ſegala 'awrang djâhat :

dán bahuw̄a 'angkaw ſuđah mentjawbâʻij ſegala 'awrang jang tjûpar p dirinja 'ađa Rasûl p, dán bûkan 'ađânja dem̄ikijen: dán 'angkaw ſuđah mendâpat marika 'îtu pendusta:

3. Mak̄a 'angkaw ſuđah men̄anggong dán melakûkan katahânan: dán 'awleh kârana ſebàb namâku 'angkaw ſuđah berlelàh, dán ſuđah tijâda djâdi letèh.

4. Tetâpi 'ađa padâku bârang perkâra 'âtasmu, bahuw̄a 'angkaw ſuđah men̄inggalkan pengʻasêhanmu jang pertâma.

5. 'Îngatlah kalâkh der̄i mâna ſuđah kawgûgor, lâlu tawbatlah, dán lakûkanlah ſegala perbowâtan jang pertâma 'îtu: dán djik̄alaw tijâda, mak̄a ſegaràh 'âku 'âkan berdâtang kapadâmu, dán menggiſir kâki dijanmu der̄i pađa tampatnja, djik̄alaw tijâda kawtawbat.

6. Tetâpi perkâra 'îni 'ađa padâmu, bahuw̄a 'angkaw membintjij ſegala perbowâtan 'awrang tâbiz Nikolâʻûs, jang 'âku 'îni lâgi membintjij.

7. Sijâpa jang bertelînga p, hendakhlah 'ija men̄engar 'ap̄a Rôḥ 'îtu baſ̄ermân pada ſegala djamâzat. Sijâpa jang menàng, 'âku 'âkan karunjâkan padânja mâkan der̄i pada pôhon kâjuw kahidôpan jang 'ađa detengah p Firdaws 'Allah.

8. Dán kapađa Malʻâk djamâzat 'awrang 'Ismurnâ hendakhlah 'angkaw menjûrat: ſegala 'îni dekatâkan 'awleh Tûhan jang pertâma dán jang komedijen, jang ſuđah 'ađa mâti, dán ſuđah hîdop pûla:

9. 'Âku mengʻatahuw̄ij ſegala perbowâtanmu, dán kaſukâranmu, dán kapapâʻanmu, (tetâpi 'angkaw 'ada kâja) dán penghodjâtan ſegala 'awrang jang mengʻatâkan dirînja 'ađa 'awrang Jehûdij, dán bûkan 'adânja dem̄ikijen, melâjinkan Kaniſah Sjejthân djûga.

10. Djânganlah tâkot der̄i pađa bârang jang 'angkaw nanti mer̄asâʻij. Bahuw̄a ſaſonggohnja 'Iblîs nanti membow̄ang bârang 'awrang der̄i pađa kâmu kadâlam pandjâra, ſopâja kâmu detjawbâʻij: mak̄a kâmu 'âkan ken̄a kaſukâran bârang ſapûloh hârij lamânja. Djadîlah 'angkaw ſatijâwan ſampej kapađa mawt, mak̄a 'âku 'âkan karunjâkan padâmu mâkota kahidôpan 'îtu.

11. Sijâpa jang bertelînga p, hendakhlah 'ija men̄engar 'ap̄a Rôḥ 'îtu baſ̄ermân pađa ſegala djamâzat. Sijâpa jang menàng, tijâda 'ija 'âkan ken̄a madlar̄et der̄i pađa mawt jang kaduw̄a 'îtu.

12. Dán kapađa Malʻâk djamâzat jang 'ada di-Perdjâmus hendakhlah 'angkaw menjûrat: ſegala 'îni dekatâkan 'awleh Tûhan jang mem̄egàng ſabîlah pedàng tâdjam 'îtu jang mâkan duw̄a belahnja:

13. 'Âku mengʻatahuw̄ij ſegala perbowâtanmu, dán dimâna kawdûdokh, jaznij dimâna 'ada singgahsâna Sjejthân: dán 'angkaw berpegàng pađa namâku,

dán ſudah tijâda menjangkal 'îmânku, lâgi pada hârij p 'îtu, jang dâlamnja 'Antipâs ſjahîdku jang ſatijâwan, jang ſudah terbûnoh diʺantâra kâmu, dimâna Sjejthân 'ada dûdolh.

14. Tetâpi 'ada padâku bârang ſedîkit perkâra 'âtasmu, bahuwa 'angkaw berìj tinggal disâna bârang 'awrang jang berpegàng pada pengʺadjâran Bilʒam, jang ſudah mengʺâdjar Balàlh membâwa kaſontôhan dihadâpan benìj Jisrâʺejl, ſopâja marika 'îtu mâkan bârang jang telàh deperſombahkan pada berhâla p, dán berbowat zinâ.

15. Bagîtu 'angkaw 'ini berìj tinggal lâgi bârang 'awrang jang berpegàng pada pengʺadjâran 'awrang tâbiʒ Nikolâʺûs, jang 'âku membintjij.

16. Tawbatlah 'awlehmu : dán djikalaw tijâda, maka ſegaràh 'âku 'âkan berdâtang kapadâmu, dán 'âkan mengʺardjâkan paparângan lâwan marika 'îtu dengan pedàng mûlutku.

17. Sijâpa jang bertelînga p, hendalhlah 'ija menengar 'apa Rôlh 'îtu baſermân pada ſegala djamâʒat. Sijâpa jang menàng, 'âku 'âkan karunjâkan padânja mâkan deri pada Mân jang terſembûnji, dán 'âku 'âkan karunjâkan padânja ſawâtu bâtu talhsîn jang pûtih, dán diʺâtas bâtu talhsîn 'îtu terſûrat ſawâtu nâma bahâruw, jang bârang ſaʺawrang tijâda mengʺenàl, melâjinkan 'ija jang tarima dija 'îtu.

18. Dán kapada Malʺâk djamâʒat jang 'ada di-THuwatîrâ hendalhlah 'angkaw menjûrat: ſegala 'îni dekatâkan 'awleh 'Ânalh 'Allah, jang padânja 'ada mâta p nja ſeperti njâla 'âpij, dán kâki p nja ſarûpa timbâga ſuwâſa:

19. 'Âku mengʺatahuwij ſegala perbowâtanmu, dán mulhabet, dán chidmet, dán 'îmân, dán talhamulmu, dán 'âkan ſegala perbowâtanmu 'îtu, maka jang komedijen 'îtu 'ada terlebèh deri pada jang pertâma.

20. Tetâpi 'ada padâku bârang ſedîkit perkâra 'âtasmu, bahuwa 'angkaw bejarkan parampuwan 'Îzébel, jang mengʺatâkan dirînja 'ada Nabijah, 'îtu mengʺâdjar, dán menjaſatkan hamba p ku, ſahingga 'ija berbowat zinâ, dán mâkan bârang jang telàh deperſombahkan kapada berhâla p.

21. Maka 'âku ſudah memberìj padânja ſenàng ſopâja 'ija tawbat deri pada zinânja, hânja ſudah tijâda 'ija tawbat

22. Bahuwa ſaſonggohnja 'âku membowang dija 'îtu djâtoh sâkit diʺâtas kâſur, dán ſegala 'awrang jang ſudah bermûkah dengan dija 'îtu kena kaſukâran besâr, djikalaw tijâda 'ija tawbat deri pada ſegala perbowâtannja.

23. Dán 'ânalh p nja 'âku 'âkan membûnoh 'awleh mawt : dán ſamowa djamâʒat 'âkan mengʺatahuwij, bahuwa 'âku 'ini 'ada dija 'îtu, jang menjidilh ſegala bowah ponggong dán hâti. Maka 'âku 'âkan memberìj pa-

da mâsing p kâmu membâlas perbowâtan p mu.

24. Tetâpi 'âku berſabda pada kâmu, dán pada ſegala 'awrang lâjin p jang 'ada di-Thuwatirâ, barapa p jang tijâda mempunjâ"ij peng"djâran 'ini, dán jang ſudah tijâda meng"enàl ſegala ghajb Sjejthân, ſeperti marîka 'îtu berkâta : tijâda 'âku 'âkan membûboh ka"âtas kâmu bârang tanggôngan lâjin.

25. Sahâdja bârang jang 'ada pada kâmu, hendakhlah kâmu berpegàng padânja 'îtu, ſahingga maka 'âku 'âkan dâtang.

26 Sjahdán sijâpa jang menàng, dán memaliharâkan ſegala perbowâtanku ſampej kapada tamat, 'âku 'âkan karunjàkan padànja kawâſa 'âtas ſegala CHalâjilh :

27. Maka 'ija 'âkan menggombalâkan marîka 'îtu dengan tongkat besîj : ſeperti ſawâtu bâdjan pendjûnan 'ija 'âkan deromokhkan : ſeperti lâgi 'âku 'îni ſudah tarîma deri pada Bapâku-

23. Maka 'âku 'âkan karunjâkan padânja bintang tſubulh.

29. Sijâpa jang bertelînga p, hendakhlah 'ija menengar 'apa Rôlh 'îtu baſermân pada ſegala djamâzat.

FATSAL JANG KA III.

1. DAn kapada Mal"âk djamâzat jang 'ada di-Sardejs hendakhlah 'angkaw menjûrat : ſegala 'îni dekatâkan 'awleh Tûhan jang memegàng katûdjoh 'Arwâlh 'Allah, dán katûdjoh bintang 'îtu : 'âku meng"atahuwij ſegala perbowâtanmu, bahuwa 'angkaw ſudah ber"awleh nâma, bahuwa 'angkaw hîdop, maka 'angkaw 'ada mâti djûga.

2. Djadîlah 'angkaw berdjâga, dán pertatapkanlah ſegala lâjin p 'itu jang nanti mâti : kârana ſudah tijâda 'âku mendâpat perbowâtan p mu 'îtu ganàp dihadâpan 'Allah.

3. Terkenanglah kalàlh bagimâna 'angkaw ſudah menarîma dán menengar 'ìtu, dán paliharâkanlah 'ìtu, lâlu tawbatlah. Djikalaw kalàlh tijâda 'angkaw berdjâga, maka 'âku 'âkan mendatângij dikaw ſeperti ſa"awrang pentjûrij, dán tijâda 'angkaw 'âkan tâhu pada djàm jang mâna 'âku 'âkan mendatângij dikaw

4. Tetâpi 'ada ſertâmu bârang ſedikit 'awrang lâgi di-Sardejs, jang ſudah tijâda berlûmorkan pakâjin p nja, maka marîka 'îtu 'âkan berdjâlan ſertâku, ſambil berpâkej pakâjin p pûtih : ſedàng marîka 'ìtu 'ada mustalhakh.

5. Sijâpa jang menàng, 'ija djûga 'âkan terkena dengan pakâjin p pûtih : dán tijâda 'âku 'âkan menghâpuskan namânja deri pada kitâb lhajât, dán 'âku 'âkan meng"âkaw namânja dihadâpan Bapâku, dán dihadâpan ſegala Melâ"îkatnja.

6. Sijâpa jang bertelînga p, hendakhlah 'ija menengar 'apa Rôlh 'ìtu baſermân pada ſegala djamâzat.

7. Dán kapada Mal"âk dja-

mâzat jang 'ada di-Filadelfijâ hendakhlah 'angkaw menjûrat: ſegala 'ini dekatâkan 'awleh 'El-khudûs, 'Ellhakh, jang memegàng 'ânakh kontjij Dâʸûd: jang bukâkan, dàn bârang ſaʸawrang tijâda kontjikan: dàn jang kontjikan, dàn bârang ſaʸawrang tijâda bukàkan:

8. 'Âku mengʸatahuwij ſegala perbowâtanmu: bahuwa ſaſonggohnja 'âku ſudah karunjâkan dihadâpanmu ſawâtu pintu jang terbûka, dàn bârang ſaʸawrang tijâda ſampat kontjikan dija 'itu: kârana 'angkaw memegàng kawâſa kitjil, dàn ſudah memalihârâkan fermânku, dàn ſudah tijâda menjangkal namâku.

9. Bahuwa ſaſonggohnja 'âku karunjâkan padâmu bârang 'awrang deri pada Kaniſah Sjejthân, jang mengʸatâkan dirìnja 'ada 'awrang Jehûdij, dàn bûkan 'adânja demikijen, tetâpi 'ija berdusta: bahuwa ſaſonggohnja 'âku 'âkan djadìkan marìka 'ìtu, ſopâja 'ija dâtang, dàn ſombah ſudjûd dihadâpan kâki 2 mu, dàn mengʸâkaw bahuwa 'âku 'ìni mengʸasêhij dìkaw.

10. Sebàb bahuwa 'angkaw ſudah memalihârâkan kalâm tahhamulku, maka lâgi 'âku 'ìni 'âkan memalihârâkan dìkaw deri pada djàm pertjawbâʸan, jang nanti berlâku kaʸâtas ſalûroh tânah maʸmûr, 'âkan mentjawbâʸij ſegala 'awrang jang dûdokh diʸâtas bûmi.

11. Bahuwa ſaſonggohnja 'âku dâtang ſegaràh: berpegangłah pada bârang 'itu jang 'ada padâmu, ſopâja djângan ſaʸawrang mengʸambil mâkotâmu.

12. Sijâpa jang menàng, 'âku hendakh djadìkan dija 'ìtu 'âkan ſawâtu tijang didâlam Kazbah 'Ilahku, maka tijâda 'ija lâgi 'âkan pergi kaluwar deri dàlamnja: dàn 'âku 'âkan menjûrat diʸâtasnja 'ìtu nâma 'Ilahku, dàn nâma negerìj 'Ilahku, jaʸnij Jerûſjalejm bahâruw 'itu, jang tûron deri dâlam ſawrga deri pada fihakh 'Ilahku, lâgi namâku bahâruw.

13. Sijâpa jang bertelinga 2, hendakhlah 'ija menengar 'apa Rôhh 'ìtu baſermân pada ſegala djamâzat.

14. Dàn kapada Malʸâk djamâzat 'awrang Lâdokijâ hendakhlah 'angkaw menjûrat: ſegala 'ìni dekatâkan 'awleh 'Elʸamìn, ſjâhid jang ſatijâwan dàn benàr 'ìtu, permulâʸan kadjadiʸan 'Allah:

15. 'Âku mengʸatahuwij ſegala perbowâtanmu, bahuwa 'angkaw bûkan 'ada dìngin, dàn bûkan hângat: hej kirânja 'angkaw 'ada dìngin 'âtaw hângat!

16. Hatâj maka ſebàb bahuwa 'angkaw 'ada ſuwam, dàn bûkan 'âtaw dingin 'âtaw hângat, 'âku nanti muntahkan dìkaw deri dâlam mûlutku.

17. Kârana 'angkaw berkâta: bahuwa 'âku 'ada kâja, dàn ſudah dekajâkan, dàn tijâda 'âku berkakurângan bârang ſawâtu pawn: maka tijâda kawtâhu, bahuwa 'angkaw 'ìni 'ada tjelâka, dàn ka-

sijan, dán pâpa, dán bûta, dán talandjang.

18. 'Âku membitjarâkan pad̄âmu 'âkan bilìj der̄i pad̄âku 'amàs jang tersûdi 'awleh 'ãpij, ſopâja 'angkaw djâdi kâja: lâgi pakâjin ρ pûtih, ſopâja 'angkaw terken̄a dengan dija, dán djângan kalihâtan kamaluw̄an katalandjânganmu: mak̄a ſapûkanlah mâta ρmu dengan tjalàkh, ſopâja 'angkaw melihat.

19. Barap̄a ρ 'awrang 'âku mengʺasêhij garàng, 'âku 'ini sijâſetkan dán tâʺadibkan dija 'itu: hendakhlah kalàkh berʺuſahâkan dirimu, lâlu membâwa tawbat.

20. Bahuw̄a ſaſonggohnja 'âku berdirij dimûka pintu, dán tapòkh: djikalaw bârang ſaʺawrang 'âkan men̄engar ſawarâku, dán 'âkan membûka pintu, mak̄a 'âku 'âkan mâſokh dâtang kapad̄ânja, dán ſantap ʒaſjâ ſertânja, dán 'ija 'itu ſertâku.

21. Sijâpa jang menàng, 'âku 'âkan karunjâkan pad̄ânja dûdokh ſertâku diʺâtas ʒarſjku, ſeperti lâgi 'âku 'ini ſud̄ah menàng, dán ſudah dûdokh ſerta dengan Bapâku diʺâtas ʒarſjnja.

22. Sijàpa jang bertelinga ρ, hendakhlah 'ija men̄engar 'ap̄a Rôlh 'itu baſermân pad̄a ſegala djamâʒat.

FATSAL JANG KA IV.

1. KOmedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'ini ſudah kulihat, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu pintu terbûka didâlam ſawrga: mak̄a ſawâra jang pertâma, jang ſud̄ahlah kudengar, ſaperìj bûnji nafirij mengʺatàkan ſertâku, 'itu berkatâlah: nâjiklah 'angkaw kamârij, mak̄a 'âku 'âkan men̄ondjokh pad̄âmu bârang jang hâros djâdi komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'ini.

2. Mak̄a ſabantar djûga terken̄âlah 'âku 'awleh Rôlh: mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'ad̄âlah ſawâtu ʒarſj terlatàkh didâlam ſawrga, dán 'ad̄âlah ſaʺawrang dûdokh diʺâtas ʒarſj 'itu.

3. Mak̄a 'awrang jang dûdokh 'itu 'adâlah pad̄a pandângan ſarûpa dengan permâta jaſjab dán ʒakhikh: dán ſawâtu palângij 'adâlah kuliling ʒarſj 'itu, pad̄a pandângan ſarûpa dengan permâta zumur̄ud.

4. Dán kuliling ʒarſj 'itu 'ad̄âlah duw̄a pûloh 'ampat kursij: dán diʺâtas ſegala kursij 'itu ſud̄ah kulihat duw̄a pûloh 'ampat 'awrang Pen̄atuw̄ah dûdokh, jang terken̄a dengan pak̄âjin ρ pûtih: dán marika 'itu pâkejlah mâkota kaʺamâſan diʺâtas kapâla ρnja.

5. Dán der̄i pad̄a ʒarſj 'itu kaluw̄arlah bab̄arap̄a kilat, dán halilintar, dán ſawâra: lâgi tûdjoh palita kaʺapijan 'adâlah bernjâla dihadâpan ʒarſj 'itu, jang 'ad̄a katûdjoh 'Arwâlh 'Allah 'itu.

6. Dán dihadâpan ʒarſj 'itu 'adâlah ſawâtu lâwut der̄i pad̄a kâtja, ſarûpa dengan nilur. Lâgi ditengah ρ ʒarſj, dán kuliling ʒarſj 'itu 'ampat lhajwân, jang

punòh mâta p der̄i mûka, dán der̄i balâkang.

7. Mak̄a lhajwân jang pertâma 'îtu 'adálah ſarûpa dengan sînga, dán lhajwân jang kaduw̄a 'îtu ſarûpa dengan lembuw mûda, dán lhajwân jang katiga 'ad̄âlah mûka pad̄ânja ſeperti mûka mânusija, dán lhajwân jang ka"ampat 'ad̄âlah ſarûpa dengan bûrong náſar jang terbang.

8. Dán ka"ampat lhajwân 'îtu, mâsing p bag̅i ſendirînja, 'ad̄âlah padânja 'anàm sâjap kulîling p, dán der̄i dâlam ſegal̄a 'îtu 'adâlah punòh mâta p: dán bârang perhentijan tijad̄âlah pad̄ânja sijang dán mâlam, ſombahnja: khudus, khudus, khudus 'ad̄a mahâ besàr Tûhan 'Allah, jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen, jang ſud̄ah 'ad̄a, dán jang 'ada, dan jang nanti dâtang.

9. Dán tatkâla ſegal̄a lhajwân 'îtu memberìj kamulijâ"an, dán lhormat, dán ſjukûr pada Tûhan jang dûdokh di"âtas zarſj, jang 'ada hîdop der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl;

10. Mak̄a djâtohlah kaduw̄a pûloh 'ampat Pen̄atuw̄ah 'îtu terdjurûmis dihadâpan Tûhan jang dûdokh di"âtas zarſj, dán ſombahlah ſudjûd pad̄a Tûhan jang 'ad̄a hîdop der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl, dán membow̄anglah ſegal̄a mâkotânja dihadâpan zarſj 'îtu, 'ûdjarnja:

11. 'Angkaw 'ad̄a mustalhakh, jâ mahâ besàr Tûhan, 'âkan tarîma kamulijâ"an, dán lhormat, dán kawâſa: kârana 'angkaw 'îni ſud̄ah mendjadikan ſamowânja, dán 'awleh kahendakhmú 'îtu 'ad̄a dán ſud̄ah dedjadîkan.

FATSAL JANG KA V.

1. SAbermûla mak̄a ſúd̄ah kulîhat pad̄a tângan kânan Tûhan jang dûdokh di"âtas zarſj 'îtu ſawâtu kitâb tersûrat der̄i dâlam dán der̄i luw̄ar, termaterìj dengan tûdjoh materìj.

2. Dán ſud̄ah kulihat ſa"awrang Melâ"îkat jang karàs, jang berſarùw dengan ſawâra njâring: sijâpa 'ad̄a mustalhakh 'âkan membûka kitâb, dán meng"awrejkan ſegal̄a materînja?

3. Maka bârang ſa"awrang tijad̄âlah ſampat didâlam ſawrga, dán tijâda di"âtas bûmi, dán tijâda dibâwah bûmi membûka kitâb 'îtu, dán tijâda melihat rantjanânja.

4. Mak̄a bejta 'îni ſud̄ah men̄ângis bânjakh p, ſebàb bahuw̄a bârang ſa"awrang ſud̄ah tijâda kadapâtan mustalhakh 'âkan membûka, dán membâtja kitâb 'îtu, dán tijâda mel̄ihat rantjanânja.

5. Mak̄a ſa"awrang der̄i pad̄a ſegal̄a Pen̄atuw̄ah 'îtu berſabdâlah pad̄âku; djângan 'angkaw men̄ângis: bahuw̄a ſaſonggohnja sînga 'îtu jang 'ad̄a der̄i pada hulubangſa Jehûdâ, 'âkar Dâ"ùd, 'îtu ſudah menàng, 'âkan membûka kitâb 'îtu, dán 'âkan meng"awrejkan katûdjoh materînja.

6. Sjahdán ſudah kulihat, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja ditengah p zarſj, dán ka"ampat lhajwân

'îtu, dàn ditengah p ſegala Penatuwah 'îtu 'adâlah ſawâtu 'Ânakh domba berdîrij, jang ſudah terbantej rupânja, pada ſijâpa 'adâlah tûdjoh tandokh, dàn tûdjoh mâta: jang 'ada katûdjoh 'Arwâħ 'Allah 'îtu, jang ter"ûtus kapada tijap p tânah.

7. Maka 'ija pawn dâtanglah, dàn 'ambillah kitâb 'îtu deri pada tângan kânan Tûhan jang dûdokh di"âtas ʑarſj 'îtu.

8. Dàn tatkâla ſudah de"ambilnja kitâb 'itu, maka djâtohlah ka"ampat Ħajwân, dàn kaduwa pûloh 'ampat Penatuwah 'îtu terdjurûmis dihadâpan 'Ânakh domba 'îtu, jang mâsing p ſa"awrang memegang kitjâpij dàn pijâla ka"amâſan punòh dengan 'ûkop p an, bârang jang 'ada ſombahjang ſegala walìj p.

9. Maka marîka 'itu ſudah menjânji ſawâtu kîdong bahâruw, 'ûdjarnja: 'angkaw 'ada mustaħakh 'âkan meng"ambil kitâb 'îtu, dàn 'âkan membûka ſegala materînja: kârana 'angkaw ſudah terbantej, dàn ſudah menubùs kâmij bagi 'Allah dengan dârahmu, deri pada tijap p bangſa, dàn 'awrang jang berbâgej p bahâſa, dàn kawm, dàn chalîkhah:

10. Dàn 'angkaw ſudah djadikan kâmij Râdja p dàn 'Imâm p bagi 'Allah kâmij: maka kâmij 'âkan berkaradjâ"an di"âtas bûmi.

11. Sjahdàn ſudah kulihat, dàn dengar ſawâra bânjakh Melâ"ikat kuliling ʑarſj, dàn ſegala Ħajwân, dàn ſegala Penatuwah 'îtu; 'adapawn bilângan marîka 'îtu 'adâlah balakhſa lakhſa, dàn barîbu rîbu:

12. Jang meng"atâkan dengan ſawâra njâring; 'Ânakh domba jang terbantej 'itu 'ada mustaħakh 'âkan tarîma peng"awasâ"an, dàn kakajâ"an, dàn kabidjâkan, dàn kakarâſan, dàn ħormat, dàn kamulijâ"an, dàn ſjukûr.

13. Dàn ſaſawâtu kadjadi"an jang 'ada didâlam lângit, dàn di"âtas bûmi, dàn dibâwah bûmi, dàn ſegala jang 'ada didâlam lâwut, dàn ſakalijen 'îsij ſamowânja 'itu ſudah kudengar, meng"atâkan: bagi Tûhan jang dûdokh di"âtas ʑarſj, dàn bagi 'Ânakh domba 'itu 'adâlah kirânja ſjukûr, dàn ħormat, dàn kamulijâ"an, dàn ħowat deri pada kakàl ſampej kakàl.

14. Maka ka"ampat Ħajwân 'îtu berkatâlah: 'âmîn. Dàn kaduwa pûloh 'ampat Penatuwah 'îtu djâtohlah terdjurûmis, dàn ſombahlah ſudjûd pada Tûhan jang hîdop deri pada kakàl ſampej kakàl.

FATSAL JANG KA VI.

1. SAbermûla maka ſudah kulihat, tatkâla 'Ânakh domba 'îtu ſudahlah membûka ſawâtu deri pada ſegala materìj 'îtu, dàn ſudah kudengar ſawâtu deri pada ka"ampat Ħajwân 'îtu meng"atâkan, ſeperti ſawâra halilintar bunjînja: marîlah, lâlu lihatlah.

2. Dàn ſudah kulihat, maka

bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu kûda pûtih: dán 'awrang jang dûdokh di"âtasnja 'îtu peganglah ſawâtu bûſor: dán ſawâtu mâkota ſudah deberîkan padânja, maka kaluwarlah 'ija dengan kamenângannja, dán ſopâja 'ija ber"awleh kamenângan lâgi.

3. Dán tatkâla 'ija ſudahlah membûka materìj jang kaduwa, maka ſudah kudengar khajwân jang kaduwa 'îtu meng"atâkan: marilah, lâlu lihatlah.

4. Maka kaluwarlah ſawâtu kûda lâjin jang mejrah: dán 'âkan 'awrang jang dûdokh di"âtasnja 'îtu, kawâſa ſudah deberîkan padânja 'âkan meng"ambil dâmej deri 'âtas bûmi, dán ſopâja marîka 'îtu membûnoh ſa"awrang 'âkan ſa"awrang: lâgi ſabîlah pedàng besàr ſudah deberîkan padânja 'îtu.

5. Dán tatkâla 'ija ſudahlah membûka materìj jang katîga, maka ſudah kudengar khajwân jang katîga 'îtu meng"atâkan; marîlah, lâlu lihatlah. Dán ſudah kulihat, maka bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu kûda hîtam, dán 'awrang jang dûdokh di"âtasnja 'îtu peganglah ſawâtu narâtja pada tângannja.

6. Dán ſudah kudengar ſawâtu ſawâra ditengah p ka"ampat khajwân 'itu meng"atâkan: ſawâtu tâkar gendom dengan ſawâtu dînâr, dán tîga tâkar djâgong dengan ſawâtu dînâr: lâgi minjakh dán 'âjer 'angawr djangan 'angkaw merugikan.

7. Dán tatkâla 'ija ſudahlah membûka materìj jang ka"ampat, maka ſudah kudengar ſawâra khajwân jang ka"ampat 'îtu meng"atâkan: marîlah, lâlu lihatlah.

8. Dán ſudah kulihat, maka bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu kûda kûtam, dán 'awrang jang dûdokh di"âtasnja 'îtu namânja 'adâlah mawt: dán nâraka pawn 'ikotlah balâkangnja. Maka kawâſa ſudah deberîkan pada marîka 'îtu 'âkan membûnoh ſampej kapada ſaper"ampat 'awrang 'isij bûmi, dengan pedàng, dán dengan lâpar, dán dengan mawt, dán 'awleh mórga ſatàw dibûmi.

9. Dán tatkâla 'ija ſudahlah membûka materìj jang kalima, maka ſudah kulihat dibâwah medzbekh 'itu ſegala djiwa 'awrang jang ſudah terbûnoh 'awleh kârana kalâm 'Allah, dán 'awleh kârana ſjahâdet 'itu jang 'adâlah padânja.

10. Maka berterijaklah marîka 'itu dengan ſawâra njâring, meng"atâkan: barapa lâma, hej jang depertûhan, jang khudus dán khakh, tijâda 'angkaw mengkhukumkan dán berbâlaskan dârah kâmij 'âtas ſegala 'awrang jang dûdokh di"âtas bûmi?

11. Maka bâdju pandjang jang pûtih ſudah deberikan pada mâsing p ſa"awrang, dán ſudah dekatâkan padânja, ſopâja 'ija berhenti lâgi bârang ſakotîka djûga lamânja, khatâj maka ganaplah lâgi bilſingan ſegala sâma hambânja, dán sûdâra p nja lâ-

ki ρ, jang nanti debûnoh ſeperti lâgi marîka 'îtu ſendîrij.

12. Sjahdàn ſudah kulîhat, tatkâla 'ija ſudahlah membûka materìj jang kaʺanàm, maka bahuwa ſaſonggohnja djadîlah ſawâtu gompah bûmi jang besàr: dàn matahârij djadîlah hîtam ſaperìj ſawâtu kambelìj deri pada bûluw ρ, dàn bûlan djadîlah ſaperìj dârah.

13. Dàn ſegala bintang dilângit gûgorlah kaʺâtas bûmi, ſeperti pôhon 'ārâ membowang bowah ρ nja jang mantah, manakâla 'ija tergontjang 'awleh 'ângin jang karàs.

14. Dàn lângit ſudah lâlu linnjap, ſeperti ſawâtu kitâb jang tergûlong: dàn ſamowa gûnong dàn pûlaw ſudah tergarâkh deri pada tampatnja.

15. Lâgi ſegala Râdja ρ dibûmi, dàn 'awrang besàr ρ, dàn 'awrang kâja ρ, dàn ſegala pang'ibu, dàn ſegala pengʺawâſa, dàn ſamowa 'awrang ſahâja, dàn ſamowa 'awrang maredhejka 'ìtu ſembunjîkanlah ſendirinja didâlam gôha ρ, dàn didâlam bâtu kârang gûnong ρ:

16. Dàn berkatâlah pada gûnong ρ dàn pada bâtu ρ kârang: gûgorlah kaʺâtas kâmij, dàn ſembunjîkanlah kâmij deri pada Hadlret Tûhan jang dûdokh diʺâtas ʓarſj, dàn deri pada morka 'Ânakh domba 'îtu:

17. Kârana mahâ besàr hârij morkânja ſudah dâtang: 'antah sijapâtah ſampat berdîrij?

FATSAL JANG KA VII.

1. SAbermûla komedijen deri pada demikijen 'îni maka ſudah kulîhat 'ampat 'awrang Melâʺîkat berdîrij pada kaʺampat tapàs bûmi, ſambil memegàng kaʺampat 'ângin bûmi, ſopâja djângan bertijop bârang 'ângin diʺâtas bûmi, dàn djângan diʺâtas lâwut, dàn djângan kapada bârang pôhon kâjuw.

2. Sjahdàn ſudah kulîhat ſaʺawrang Melâʺîkat lâjin mûdikh deri pada kanajikan matahârij, jang memegàng materìj 'Allah jang hîdop 'ìtu: maka berterijakhlah 'ija dengan ſawâra njâring kapada kaʺampat Melâʺîkat 'ìtu, jang ſudahlah deberîkan padânja kawâſa 'âkan memberìj madlaret pada bûmi, dàn pada lâwut,

3. Sabdânja: djângan kâmu memberìj madlaret pada bûmi, dàn djângan pada lâwut, dàn djângan pada pôhon ρ kâjuw, ſahingga maka kâmij 'âkan hâbis materîkan ſegala hamba 'Ilah kâmij pada dâhij ρ nja.

4. Maka ſudah kudengar bilângan ſegala 'awrang jang termaterìj 'ìtu: bahuwa ſarâtus 'ampat pûloh 'ampat rîbu 'awrang ſudahlah termaterìj deri pada ſamowa hulubangſa benìj Jiſrâʺejl.

5. Deri pada hulubangſa Jehûdâ duwa belàs rîbu 'awrang ſudahlah termaterìj: deri pada hulubangſa Reʺûbejn duwa belàs rîbu 'awrang ſudahlah termaterìj: deri pada hulubangſa Gâd

duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj:

6. Der̄i pad̄a hulubangſa ʼAſjejr duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj: der̄i pad̄a hulubangſa Naftalij duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj: der̄i pad̄a hulubangſa Menaſſjej duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj:

7. Der̄i pad̄a hulubangſa Sjimẕawn duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj: der̄i pad̄a hulubangſa Lejwij duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj: der̄i pad̄a hulubangſa Jiſ̄askâr duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj:

8. Der̄i pad̄a hulubangſa Zebûlun duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj: der̄i pad̄a hulubangſa Jûſof duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj: der̄i pad̄a hulubangſa Benjamîn duw̄a belàs rîbu ʼawrang ſud̄ahlah termaterìj.

9. Komedijen der̄i pad̄a demikijen ʼîni ſud̄ah kulîhat, mak̄a bahuw̄a ſaſongogohnja ʼad̄âlah raẕijet bânjakh, jang bârang ſaʼawrang tijâda ſampat membîlang dija, der̄i pad̄a ſakalijen chalîkhah, dàn bangſa, dàn khawm, dàn ʼawrang jang berbâgej ρ bahâſa, jang berdîrij dihadâpan ẕarſj, dàn dihadâpan ʼÂnakh domba ʼîtu, jang terken̄a dengan bâdju pandjang jang pûtih: dàn tjâbang ρ pôhon chormà ʼadâlah pad̄a tângan ρ nja.

10. Maka berterijakhlah marîka ʼîtu dengan ſawâra njâring, ſombahnja: chalâts ʼîtu pûnja ʼIlah kâmij, jang dûdokh diʼâtas ẕarſj, dàn pûnja ʼÂnakh domba ʼîtu.

11. Mak̄a ſakalijen Melâʼîkat berdirîlah kulîling ρ ẕarſj dàn ſegal̄a Pen̄atuw̄ah dàn kaʼampat ḥajwân ʼîtu, dàn djâtohlah dihadâpan ẕarſj ʼîtu terdjurûmis kaʼâtas mukânja, dàn ſombahlah ſudjûd pad̄a ʼAl̄lah,

12. ʼÛdjarnja: ʼãmîn. ʼAd̄âlah kirânja pudjiʼan, dàn kamulijâʼan, dàn kabidjâkan, dàn ſjukûr, dàn ḥormat, dàn kawâſa, dàn khow̄at baḡi ʼIlah kâmij der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl. ʼÃmîn.

13. Mak̄a sâhutlah ſaʼawrang der̄i pad̄a ſegal̄a Pen̄atuw̄ah ʼîtu, ſabdânja padâku: ʼawrang ʼîni jang terken̄a dengan bâdju pandjang jang pûtih, ʼîtu sijâpa ʼadânja, dàn der̄i mâna dâtangnja?

14. Mak̄a ſombahlah bejta kapadânja ʼîtu; jâ Tûhan, ʼangkaw tâhu ʼîtu. Mak̄a ſabdâlah ʼija padâku; marîka ʼîni ʼad̄a ſegala ʼawrang jang dâtang der̄i dâlam kaſukâran besàr: dàn ʼija ſud̄ah membâſohkan ſegal̄a badjûnja pandjang ʼîtu, dàn ſud̄ah memûtihkan ſegala badjûnja pandjang ʼîtu dengan dârah ʼÂnakh domba ʼîtu.

15. Sebàb ʼîtu marîka ʼîtu ʼad̄a dihadâpan ẕarſj ʼAllah, dàn berbow̄at ẕibâdet padânja sijang dàn mâlam didâlam Kaẕbahnja: mak̄a Tûhan jang dûdokh diʼâtas ẕarſj ʼîtu ʼâkan men̄awôngij dija ʼîtu.

16. Tijâda marîka 'îtu 'âkan berlâpar lâgi, dán tijâda 'ija 'âkan berdahâga lâgi, dán matahârij tijâda 'âkan menimpa kapadânja, dán tijâda bârang kapanâſan.

17. Kârana 'Ânakh domba 'îtu jang 'ada ditengah p ʒarſj 'îtu 'âkan menggombalâkan marîka 'îtu, dán 'âkan meng″andjar dija kapada ſegala mâta 'ãjer jang hîdop: dán 'Allah 'âkan menjâpuw hâbis ſamowa 'ãjer mâta deri pada mâta p nja.

FATSAL JANG KA VIII.

1. SJAhdán tatkâla 'ija ſudahlah membûka materij jang katûdjoh 'itu, maka djadilah ſawâtu sînang didâlam ſawrga, ſakîra p ſatengah djàm lamânja.

2. Maka ſudah kulihat katûdjoh Melâ″ikat 'itu, jang berdîrij dihadâpan hhadlret 'Allah: maka tûdjoh nafîrij deberîkanlah padânja 'îtu.

3. Maka dâtanglah ſa″awrang Melâ″ikat lâjin, lâlu berdirîlah desisij medzbelh, ſambil memegàng ſawâtu per″ukôpan ka″amâſan: maka bânjakh 'ûkop p an deberîkanlah padânja, ſopâja 'ija membûboh ſegala 'îtu ſerta dengan ſombahjang ſakalijen walij 'îtu ka″âtas medzbelh ka″amâſan jang 'ada dihadâpan ʒarſj 'itu.

4. Maka nâjiklah 'âſap ſegala 'ûkop p an ſerta dengan ſombahjang p ſegala walij deri pada tângan Melâ″ikat 'îtu kahadâpan hhadlret 'Allah.

5. Maka de″ambil 'awleh Melâ″îkat 'îtu per″ukôpan, dán de″isinja dija 'îtu dengan 'ãpij deri pada medzbelh, dán debowangnja 'îtu ka″âtas bûmi: maka djadîlah babarapa ſawâra, dán halilintar, dán kilat, dán gompah bûmi.

6. Maka katûdjoh Melâ″ikat, jang memegàng katûdjoh nafîrij, 'îtu ſadijâkanlah ſendirinja 'âkan menijop nafîrij.

7. Maka Melâ″ikat jang pertâma 'îtu ſudah menijop nafîrij, maka ſudah djâdi bowah p 'ãjer bakûw, dán 'ãpij bertjampor dengan dârah, dán ſudah 'îtu terbowang ka″âtas bûmi: maka ſapertîga deri pada ſegala pôhon kâjuw ſudah terbâkar hâbis, dán ſamowa rompot hîdjuw ſudah terbâkar hâbis.

8. Dán Melâ″ikat jang kaduwa 'îtu ſudah menijop nafîrij, maka bârang jang ſalâku ſabowâh bûkit besàr jang bernjâla 'ãpij 'îtu terbowanglah kadâlam lâwut: maka ſapertîga deri pada lâwut 'îtu ſudah djâdi dârah.

9. Dán ſapertîga deri pada ſegala kadjadi″an dilâwut jang bernaſas 'îtu ſudah mâti: dán ſapertîga deri pada ſegala kapal 'îtu ſudah rûſakh.

10. Dán Melâ″îkat jang katîga 'îtu ſudah menijop nafîrij, maka ſawâtu bintang besàr, jang bernjâla ſaperij ſawâtu dâmar, 'îtu ſudah gûgor deri dâlam lângit, dán ſudah djâtoh ka″âtas

ſapertîga der̄i pad̄a ſegal̄a ſûngej, dán ka"âtas ſegala mâta 'ãjer.

11. Mak̄a nâma bintang 'îtu terſebût hija: dán ſapertíga der̄i pad̄a ſegal̄a 'ãjer 'îtu ſud̄ah djâdi 'âkan hija: dán bânjakh mânusija ſud̄ah mâti 'áwleh 'ãjer 'ítu, kârana ſegal̄a 'îtu ſud̄ahlah djâdi pâhit.

12. Dán Melâ"îkat jang ka"ampat 'îtu ſud̄ah men̄ijop nafîrij, mak̄a terken̄â"îlah ſapertîga der̄i pad̄a matahârij, dán ſapertîga der̄i pad̄a bûlan, dán ſapertíga der̄i pad̄a ſegal̄a bintang: ſopâja kakalâmanlah ſapertîga der̄i pad̄a ſegala 'îtu, dán sijang djângan kalihâtan 'âkan ſapertigânja, dán mâlam ſabâgejnja.

13. Mak̄a ſudah kulíhat, dán ſud̄ah kudengar ſa"awrang Melâ"îkat terbang pad̄a ſâma tengah lângit, katânja dengan ſawâra njâring: wâ"j, wâ"j, wâ"j baḡi ſegal̄a 'awrang jang dûdokh di"âtas bûmi, der̄i kârana ſegala ſawâra jang ſiſa, der̄i pad̄a bûnji nafîrij katîga Melâ"ikat 'îtu jang nanti men̄ijop nafîrij.

FATSAL JANG KA IX.

1. SJAhdán Melâ"îkat jang kalîma 'îtu ſud̄ah men̄ijop nafîrij, mak̄a ſud̄ah kulíhat ſawâtu bintang jang telàh gûgor der̄i dâlam lângit ka"âtas bûmi, maka 'ânakh kontjij parîgij tûbir deberîkanlah padânja.

2. Maka 'ija ſudah membûka parîgij tûbir 'îtu: mak̄a ſudah nâjik 'âſap der̄i dâlam parigij 'ıtu, ſeperti 'âſap tan̄ûr besàr: dán ſudah kakalâman matahârij dán 'âdara der̄i kârana 'âſap parîgij 'ítu.

3. Mak̄a der̄i dâlam 'âſap 'ítu kaluw̄arlah babarap̄a bilâlang ka"âtas bûmi, mak̄a kawâſa ſudah deberíkan pad̄ânja, ſeperti ſegal̄a kalatjingking dibûmi mem̄egàng kawâſa.

4. Dán ſud̄ah dekatâkan padânja, ſopâja djângan 'ija memberìj madlar̄et pada rompot dibûmi, dán djângan pad̄a bârang hîdjuw p an, dán djângan pada bârang pôhon kâjuw: melôjinkan pada ſegal̄a mânusija 'îtu sâdja, jang tijâda 'ad̄a pad̄ânja materìj 'Allah di"âtas dâhij p nja.

5. Maka kawâſa ſudah deberîkan pad̄ânja, djângan ſopâja 'ija membûnoh mar̄ika 'îtu, tetâpi ſopâja marîka 'îtu deſangſarâ"ij 'awlehnja bârang lîma bûlan lamânja: mak̄a penjangſarâ"annja 'adâlah ſeperti penjangſarâ"an kalatjingking, mâna 'ija ſud̄ah menjangàt ſa"awrang mânusija.

6. Mak̄a pad̄a hârij p 'ìtu djûga mânusija 'âkan mentjahârij mawt, hânja tijâda 'âkan mendâpat dija, dán 'ija 'âkan sûka mâti, hânja mawt 'âkan lârij der̄i pad̄ânja.

7. Mak̄a rûpa ſegal̄a bilâlang 'îtu 'adâlah ſarûpa dengan kûda p, jang ſuduh terlangkap kapada paparẫngan: dán di"âtas kapâla p nja 'adâlah bârang jang ſeperti mâkota p ſarûpa dengan 'amàs, dán mûka p nja ſeperti mûka p mânusija.

8. Dán 'adâlah padânja rambot ſeperti rambot parampuwan, dán gîgij ρ nja 'adâlah ſeperti gîgij ρ singa.

9. Dán 'adâlah padânja djabàh ρ ſeperti djabàh ρ deri pada besìj: dán bûnji sâjap ρ nja 'adâlah ſeperti bûnji pedâti ρ, manakâla bânjakh kûda berlârij kapada paparângan.

10. Dán 'adâlah padânja 'ejkor ρ ſarûpa dengan 'ejkor ρ kalatjingking, dán ſangàt ρ 'adâlah pada 'ejkor ρ nja: dán kawasânja 'adâlah 'âkan memberìj madlaret pada mânusija ρ bârang lima bûlan lamânja.

11. Dán 'adâlah padânja ſa''awrang Râdja jang 'ada depertuwan 'âtaſnja, jaznij Melku-'lzumokh: "ada nâma padânja tjâra Xibrânij 'Abadawn, dán pada bahâſa Junânij 'ija bernâma 'Apolijawn.

12. Sawâtu wâ''j ſudah lâlu, bahuwa ſaſonggohnja duwa wâ''j 'ada dâtang lâgi komedijen deri pada perkâra 'ini.

13. Sjahdán Melâ''ikat jang ka''anàm 'itu ſudah menijop naſîrij, maka ſudah kudengar ſawâtu ſawâra deri 'antâra ka''ampat tandokh medzbehh ka''amâſan jang 'ada dihadâpan hhadlret 'Allah,

14. Meng''atâkan kapada Melâ''ikat jang ka''anàm jang memegàng naſîrij 'itu; 'awrejkanlah ka''ampat Melâ''ikat, jang ſudah ter''îkat ditepìj sûngej besàr Firât.

15. Maka ſudah ter''awrej ka''ampat Melâ''ikat 'itu, jang 'adâlah terlangkap kapada bârang kotîka, dán hârij, dán bûlan, dán tâhon, ſopâja 'ija membûnoh ſapertiga deri pada ſegala mânusija.

16. Maka bilângan balatantarâ jang berkûda 'itu 'adâlah duwa kâli lakhſa berlakhſa: maka ſudah kudengar bilângannja.

17. Maka bagîtu ſudah kulîhat ſegala kûda 'itu dâlam pemandângan 'ini, dán ſegala 'awrang jang dûdokh di''âtaſnja 'itu, jang pâkej djabàh ρ jang mejrah 'ãpij, dán bîruw lângit, dán ſeperti balîrang warnânja: dán kapâla ρ ſegala kûda 'itu 'adâlah ſaperìj kapâla ρ singa, dán deri dâlam mûlutnja kaluwarlah 'ãpij, dán 'âſap, dán balîrang.

18. 'Awleh katîga 'ini ſudah terbûnoh ſapertîga deri pada ſegala mânusija, jaznij 'awleh 'ãpij, dán 'awleh 'âſap, dán 'awleh balîrang, jang kaluwar deri dâlam mûlutnja.

19. Kârana ſegala kawasânja 'itu 'ada dâlam mûlutnja, dán dâlam 'ejkor ρ nja. Kârana 'ejkor ρ nja 'îtu 'ada ſarûpa dengan 'ûlar ρ, pada jang mâna 'ada kapâla ρ, dán 'ija memberìj madlaret dengan dija 'îtu.

20. Maka ſegala mânusija lâjin ρ, jang ſudah tijâda terbûnoh 'awleh ſegala belâ 'îni, dán ſudah tijâda tawbat deri pada ſegala perbowâtan tângan ρ nja, ſahingga tijâda 'ija ſombah ſudjûd pada ſegala djin, dán berhâla ρ deri pada 'amàs, dán deri pada pejrakh, dán deri pada timbâga,

dán deri pada bâtu, dán deri pada kâjuw, bârang jang tijâda ſampat melîhat, dán tijâda menengar, dán tijâda berdjâlan :

21. Dán ſudah tijâda tawbat deri pada ſegala pembunôhannja; dán tijâda deri pada ſegala peratjônannja, dán tijâda deri pada perſundâlannja, dán tijâda deri pada ſegala pentjurijannja.

FATSAL JANG KA X.

1. SAbermûla maka ſudah kulîhat ſa'awrang Melâ'îkat lâjin jang karàs 'itu tôron deri dâlam ſawrga, jang terkena dengan ſawâtu 'âwan : dán ſawâtu palângij 'adâlah di'âtas kapalânja : dán mukânja 'adâlah ſeperti matahârij, dán kâki ρ nja ſeperti tijang ρ 'âpij.

2. Dán 'ija peganglah pada tângannja ſawâtu kitâb kitjil jang terbûka : dán târohlah kakinja kânan di'âtas lâwut, dán kakînja kîrij di'âtas dârat.

3. Dán berterijakhlah dengan ſawâra njâring, ſeperti singa manikas : dán tatkâla 'ija ſudahlah berterijakh, maka katûdjoh halilintar 'itu meng'atâkanlah ſawâra ρ nja.

4. Dán tatkâla katûdjoh halilintar 'îtu ſudahlah meng'atâkan ſawâra ρ nja, maka ſudahlah 'âku menjûrat dija : maka ſudah kudengar ſawâtu ſawâra deri dâlam ſawrga, jang berſabda padâku : materikanlah ſegala bârang jang katûdjoh halilintar 'îtu ſudah meng'atâkan, dán djângan menjûrat dija 'itu.

5. Maka Melâ'îkat, jang ſudah kulîhat berdîrij di'âtas lâwut dán di'âtas dârat, 'itu angkatlah tângannja 'ârah kalângit,

6. Dán ſompahlah demi Tûhan jang hidop deri pada kakàl ſampej kakàl, jang ſudah mendjadikan lângit dán ſegala 'isinja, lâgi bûmi dán ſegala 'isinja, lâgi lâwut dán ſegala 'isînja, bahuwa bârang kotika tijâda 'àkan 'ada lâgi.

7. Tetâpi pada hârij ρ ſawâra Melâ'ikat jang katûdjoh 'itu, manakâla 'ija nanti menijop nafîrij, maka rahasija 'Allah 'âkan deganâpij, ſeperti 'ija ſudah menchabarkan pada hamba ρ nja Nabìj ρ 'îtu.

8. Maka ſawâra jang ſudahlah kudengar deri dàlam ſawrga 'îtu berkâta ρ lah pûla ſertâku, dán ſabdâlah : pergîlah 'awlehmu, 'ambillah kitâb kitjil jang terbûka 'îtu, jang pada tângan Melâ'îkat 'îtu, jang berdîrij di'âtas lâwut dán di'âtas dârat.

9. Maka ſudah kupergi kapada Melâ'îkat 'itu, ſambil ſombahku padânja : berìj 'apâlah kitâb kitjil 'îtu padàku. Maka ſabdâlah 'ija padâku : 'ambillah, dán mâkanlah dija 'îtu hâbis; maka 'îtu 'âkan memâhitkan purutmu, tetâpi didâlam mûlutmu 'îtu 'âkan 'ada mânis ſeperti 'âjer maduw.

10. Maka ſudah ku'ambil kitâb kitjil 'îtu deri pada tângan Melâ'ikat 'îtu, dán mâkanlah

dija 'îtu hâbis: maka didâlam mûlutku 'îtu 'adâlah mânis ſeperti 'ãjer maduw, dàn tatkâla ſudahlah kumâkan 'îtu hâbis, maka purutku djadîlah pâhit.

11. Maka berſabdâlah 'ija padâku: ſahâroſnja 'angkaw bernubuwet pûla 'âkan hhâl bânjakh khawm, dàn chalîkhah, dàn 'awrang jang berbâgej p bahâſa, dàn Râdja p.

FATSAL JANG KA XI.

1. SAbermûla maka ſawâtu bûloh ſeperti tombakh sîpat ſudah deberîkan padâku: maka Melâ'ikat 'îtu berdirîlah, dàn ſabdâlah; bângonlah 'awlehmu, dàn 'ûkorlah Kaabah 'Allah, dàn medzbehh, jang tampat ſegala 'awrang jang ſombah ſudjûd didâlamnja.

2. Dàn pâgar halâman jang diluwar pada Kaabah 'îtu, bejarkanlah 'îtu djûga, dàn djângan 'ûkor dija 'îtu, kârana 'îtu ſudah deberîkan pada CHalâjikh: maka marîka 'îtu 'âkan meng'îrikh negerìj jang khudus 'îtu bârang 'ampat pûloh duwa bûlan lamânja.

3. Maka 'âku 'âkan memberìj kawâſa pada kaduwa ſjaksîku, maka marîka 'îtu 'âkan bernubuwet bârang ſarîbu duwa râtus 'anàm pûloh hârij lamânja, ſedàng 'ija terkena dengan kambelìj.

4 Marîka 'îni 'ada kaduwa pôhon zejt, dàn kaduwa kâki dian 'îtu, jang berdîrij dihadâpan Allah jang 'ampûnja bûmi.

5. Dàn djikalaw ſa'awrang mâwu memberìj madlaret padânja, bahuwa ſawâtu 'ãpij 'âkan kaluwar deri dâlam mûlutnja, dàn 'âkan mâkan hâbis ſegala ſatarûnja: dàn djikalaw ſa'awrang mâwu memberìj madlaret padânja, bagîtu djûga hâros 'ija debûnoh.

6. Marîka 'îtu memegàng kawâſa 'âkan kontjîkan lângit, ſopâja djângan tûron bârang hûdjan pada hârij p nubuwetnja: dàn marîka 'îtu memegàng kawâſa 'âtas ſegala 'ãjer, 'âkan meng'ûbahkan dija mendjâdi dârah, dàn ſjiksâkan bûmi dengan ſegala djenis belâ, barapa p kâli dekahendakînja garàng.

7. Dàn tatkâla marîka 'îtu 'âkan hâbis menjudahkan kaſjaksi'annja, maka Dâbet jang nâjik deri dâlam tûbir 'îtu 'âkan meng'ardjâkan paparângan lâwan marîka 'îtu, dàn menàng dija, dàn membûnoh dija.

8. Dàn bangkej p nja 'âkan 'ada terhentar pada lebòh negerìj besàr 'îtu, jang tjâra rôhhânij dinamâ'ij Sedawm dàn Mitsir, dimâna lâgi Tûhan kâmij ſudah detsalîbkan.

9. Maka 'awrang deri pada ſegala khawm, dàn bangſa, dàn 'awrang jang berbâgej p bahâſa, dàn chalîkhah 'âkan melihat ſegala bangkejnja bârang tîga hârij dàn ſatengah lamânja, dàn tijâda 'âkan memberìj bangkej p nja 'îtu detâroh kadâlam bârang zejrat.

10. Maka ſegala 'awrang jang

dûdolh di"âtas bûmi 'îtu 'âkan berſukap an kârana marîka 'îtu, lâlu berâmeh p an, dán meng"írim bingkis ſa"awrang kapada ſa"awrang: ſebàb bahuwa kaduwa Nabìj 'îni ſudahlah menjangſarâkan ſegala 'awrang jang dûdolh di"âtas bûmi.

11. Maka komedijen deri pada katîga hârij dán ſatengah 'ìtu ſudah kaluwar Rôlh lhajât deri pada fihalh 'Allah mâſolh kadâlam marîka 'ìtu: maka berdirîlah marîka 'ìtu di"âtas kâki pnja, dán katakôtan besàr berlakûlah 'âtas ſegala 'awrang jang ſudah memandang marîka 'ìtu.

12. Maka marîka 'ìtu ſudah dengar ſawâtu ſawâra besàr deri dâlam ſawrga, meng"atâkan padânja: nâjiklah kamârij. Maka marîka 'ìtu ſudah nâjik kaſawrga dengan ſawâtu 'âwan, dán ſegala ſatarûnja ſudah memandang dija 'ìtu.

13. Maka pada djàm 'ìtu djûga djadîlah ſawâtu gompah bûmi besàr, dán ſaperpûloh deri pada negerìj 'ìtu ſudah robòh, dán 'awleh gompah bûmi 'ìtu ſudah terbûnoh tûdjoh ribu mânuſija jang ternâma: dán ſegala 'awrang lâjin p ſudah djâdi bergantar 'âmat, dán ſudah memberìj kamulijâ"an pada 'Allah jang 'ampûnja ſawrga.

14. Wâ"j jang kaduwa 'ìtu ſudah lâlu, maka bahuwa ſaſonggohnja wâ"j jang katîga 'ìtu dâtang ſegaràh.

15. Maka Melá"îkat jang katû ljoh 'ìtu ſudah menijop nafìrij, maka ſudah djâdi babarapa ſawâra besàr didâlam ſawrga, 'ûdjarnja: ſegala karadjâ"an dunjâ ſudah djâdi pûnja Tûhan kâmij dán Mesêhhnja, maka 'ija 'âkan berkaradjâ"an deri pada kakàl ſampej kakàl.

16. Maka kaduwa pûloh 'ampat Penatuwah, jang dûdolh dihadâpan Hhadlret 'Allah di"âtas kursij p nja, 'ìtu djâtohlah terdjurûmis ka"âtas mukânja, dán ſombahlah ſudjûd pada 'Allah.

17. 'Ûdjarnja: kâmij meng"ûtjap ſjukûr padâmu, jâ mahâ besàr Tûhan 'Allah, jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen, jang 'ada, dán jang ſudah 'ada, dán jang nanti dâtang, bahuwa 'angkaw ſudah meng"ambil peng"awasâ"anmu jang besàr, lâlu ſudah berkaradjâ"an:

18 Maka ſegala chalâjilh ſudah 'amârah, dán morkâmu ſudah dâtang, lâgi mâſa ſegala 'awrang mâti p 'âkan delhukumkan, dán 'âkan memberìj pahâla pada hamba p mu, pada ſegala Nabìj, dán pada ſegala walìj, dán pada ſegala 'awrang jang tâkot namâmu, pada 'awrang kitjil, dán pada 'awrang besàr: dán 'âkan merûſalh ſegala 'awrang jang ſudah merûſalh bûmi.

19. Maka Kaʒbah 'Allah didâlam ſawrga 'ìtu ſudah terbûka, dán pitij perdjandji"annja ſudah kalihâtan didâlam Kaʒbahnja 'ìtu: maka ſudah djâdi babarapa kilat, dán ſawâra, dán halilintar, dán gompah bûmi, dán bowah 'âjer bakùw jang besàr p.

FATSAL JANG KA XII.

1. SAbermûla maka ſudah kalihâtan ſawâtu zalâmet besàr didâlam lângit: jaznij ſa'awrang parampuwan jang terkena dengan matahârij, dán bûlan 'adâlah dibâwah kaduwa kakînja, dán di'âtas kapalânja ſawâtu mâkota deri pada duwa belàs bintang:

2. Maka bontinglah 'ija, lâlu berterijakhlah, ſedàng 'ija menjakitij dán berſangsâra 'âkan ber'ânakh.

3. Sjahdán ſudah kalihâtan ſawâtu zalâmet lâjin didâlam lângit; maka bahuwa ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu nâga besàr jang mejrah 'âpij, jang padânja 'adâ tûdjoh kapâla dán ſapûloh tandokh, dán di'âtas kapâlanja 'itu tûdjoh tongkûlakh karadjâ'an.

4. Dán 'ekornja 'itu menghîritlah ſapertiga deri pada ſegala bintang dilângit, dán membowanglah dija ka'âtas bûmi: maka nâga 'itu berdirilah dihadâpan parampuwan 'itu jang nanti ber'ânakh, ſopâja 'ija màkan hâbis 'ânakhnja 'itu, manakâla 'ija ſudah ber'ânakh.

5. Maka 'ija pawn ber'ânakhlah ſawâtu ânakh lâkip, jang nantij menggombalâkan ſakalijen Chalâjikh dengan tongkat besij: maka terabutlah 'ânakhnja 'itu kapada 'Allah, dán kapada zarſjnja.

6. Maka parampuwan 'itu berlarijanlah kapada gûron, dimâna 'ija ſudah mendâpat ſawâtu tampat jang telàh desinggarahkan padànja 'awleh 'Allah, ſopâja disâna 'awrang pejarâkan dija bârang ſaribu duwa râtus'anàm pûloh hârij lamânja.

7. Maka djadilah paparângan didâlam lângit: Mîkâ'ejl dán ſegala ſurôhannja 'îtu berparanglah, lâwan nâga 'îtu, dán nâga 'îtu berparanglah, lâgi ſegala ſurôhannja:

8. Maka ſudah tijâda marika 'îtu berſampâtan, dán tampatnja ſudah tijâda kadapâtan lâgi didâlam lângit.

9. Maka ſudah terbowang nâga besàr, 'ûlar lâma 'îtu, jang terſebùt 'Iblîs dán Sjejthân, jang menjaſatkan ſalûroh tânah mazmûr, 'ija 'itu ſudah terbowang ka'âtas bûmi: dán ſegala ſurôhannja 'itu ſudah terbowang ſertânja.

10. Maka ſudah kudengar ſawâtu ſawâra besàr meng'atâkan didálam lângit: ſakârang djûga chalâts, dán khowat, dán karadjâ'an 'îtu ſudah djadi pûnja 'Ilah kâmij, dán kawâſa 'itu pûnja Mesêlhnja: kârana penûdoh ſegala sûdâra kâmij, jang menudôhij marika 'îtu dihadâpan 'Ilah kâmij sijang dán mâlam, 'îtu ſudah terbowang kabâwah.

11. Maka marika 'îtu ſudah menàng dija 'awleh dârah 'Ânakh domba 'îtu, dán 'awleh kalâm kaſjaksi'annja: dán ſudah tijâda 'ija meng'âſeh djiwânja ſahingga mawt.

12. Sebàb 'îtu hendakhlah kâmu berâmeh pan, hej ſegala lâng-

it, dán ſegala 'awrang jang meng″adijâmij didâlamnja. Wâ″j bagi ſegala 'awrang jang mendudôkij bûmi dán lâwut: kârana 'Iblîs ſudah tûron kapada kâmu, jang padânja 'ada ka″amarâhan besàr, ſedàng dekatahuwînja bahuwa ſakotîka djûga 'ada padânja.

13. Bermûla tatkâla nâga 'îtu melihat bahuwa dirînja ſudah terbowang ka″âtas bûmi, maka 'ija ſudah menghambat parampuwan 'îtu jang ſudahlah ber″ânakh laki p 'îtu.

14. Maka duwa sâjap bûrong nâſar besàr ſudah deberikan pada parampuwan 'itu, ſopâja 'ija terbang kapada gûron, kapada tampatnja 'îtu, bârang dimâna 'ija ſudah depejarâkan ſakotîka, dán duwa kotîka, dán tengah ſakotîka, djâwoh deri pada mûka 'ûlar 'îtu.

15. Maka kabalâkang parampuwan 'îtu 'ûlar 'îtu ſudah membowang deri dâlam mûlutnja 'îtu 'ãjer ſaperìj ſawâtu sûngej, ſopâja dehîlirkannja dija 'îtu 'awleh sûngej 'itu.

16. Maka bûmi ſudah menûlong parampuwan 'îtu, dán bûmi ſudah membûka mûlutnja, dán ſudah menalàn hâbis sûngej 'îtu, jang telàh debowang nâga 'îtu deri dâlam mûlutnja.

17. Maka gûſarlah nâga 'îtu 'âkan parampuwan 'îtu, dán pergîlah hendakh meng″ardjâkan paparângan lâwan ſegala 'awrang lâjin p deri pada benehnja, jang menaliharâkan ſegala penjurôhan 'Allah, dán ſudah ber″awleh kaſjaksi″an Xîsâj 'Elmesêh.

18. 'Adapawn berdirilah bejta di″âtas pâsir lâwut.

FATSAL JANG KA XIII.

1. SAbermûla maka ſudah kulihat ſawâtu Dâbet timbul deri dâlam lâwut, jang padânja 'ada tûdjoh kapâla dán ſapûloh tandokh: dán di″âtas tandokh p nja 'adâlah ſapûloh tongkûlakh karadjâ″an, dán di″âtas kapâla p nja 'itu ſawâtu nâma tahdjâ.

2. Maka Dâbet jang ſudah kulihat 'îtu 'adâlah ſarûpa dengan harîmaw kombang, dán kâki p nja ſeperti kâki p baruwang, dán mûlutnja ſeperti mûlut sînga: maka nâga 'îtu berikanlah padânja khowatnja, dán singgahſanânja, dán kawâſa besàr.

3. Maka ſudah kulîhat ſawâtu deri pada ſegala kapalânja 'itu jang terlûka ſampej kamâti p an, dán lukânja kamâti p an 'itu deſombohkanlah: maka lhejrânlah 'isij ſalûroh bûmi jang meng″iring Dâbet 'itu.

4. Dán marîka 'itu ſombahlah ſudjûd pada nâga 'îtu jang ſudah memberij kawâſa pada Dâbet 'îtu; dán marîka 'îtu ſombahlah ſudjûd pada Dâbet 'îtu, 'ûdjarnja: sijâpa 'ada ſarûpa dengan Dâbet 'ini? sijâpa dâpat berparàng lâwan dija?

5. Dán ſawâtu mûlut deberîkanlah padânja 'îtu 'âkan meng″atâkan babarapa kâta p besàr kidjij, dán babarapa hôdjat:

dân kawâſa deberîkanlah padânja 'îtu 'âkan melakûkan 'îtu bârang 'ampat pûloh duwa bûlan lamânja.

6. Maka 'ija ſudah membûka mûlutnja 'âkan meng"atâkan hôdjat 'âtas 'Allah, 'âkan menghôdjat namânja, dân tarâtakhnja, dân ſegala 'awrang jang meng"adijâmij didâlam ſawrga.

7. Dân kawâſa ſudah deberîkan padânja 'âkan meng"ardjâkan paparângan lâwan ſegala walij, dân 'âkan menàng dija 'itu: dân kawâſa ſudah deberîkan padânja 'âtas tijap ρ bangſa, dân 'awrang jang berbâgej ρ bahâſa, dân chalikhah.

8. Maka ſamowa 'awrang jang dûdokh di"âtas bûmi 'âkan ſombah ſudjûd padânja, jang nâma ρ nja ſudah tijâda terſûrat didâlam kitâb hajât, jaznij kitâb 'Ânakh domba 'îtu jang ſudah terbantej, deri pada 'asâs dunjâ.

9. Djikalaw bârang ſa"awrang bertelinga ρ, hendakhlah 'ija menengar.

10. Djikalaw bârang ſa"awrang menghentar 'awrang kapada pandjâra, 'ija ſendirij pergi mâſokh pandjâra: djikalaw bârang ſa"awrang 'âkan membûnoh dengan pedàng, bahuwa ſahârosnja 'ija ſendirij debûnoh dengan pedàng. Desini 'ada njâta tahamul dân 'imân ſegala walij.

11. Bermûla ſudah kulîhat ſawâtu Dâbet lâjin timbul deri dâlam bûmi, dân 'adâlah padânja duwa tandokh ſarûpa dengan tandokh 'Anakh domba: dân 'ija berkatâlah ſeperti nâga 'îtu.

12. Maka 'ija melakûkan ſaſawâtu kawâſa Dâbet jang pertâma 'îtu dihadâpan dija 'îtu, dân meng"âdjakh bûmi dân ſegala 'awrang jang dûdokh di"âtasnja, ſopâja marîka 'îtu ſombah ſudjûd pada Dâbet jang pertâma, jang lukânja kamâti ρ an ſudahlah deſombohkan.

13. Lâgi 'ija meng"adâkan babarapa tanda besàr ρ, ſahingga maka lâgi detûronkannja 'âpij deri dâlam lângit ka"âtas bûmi, dihadâpan ſegala mânusija.

14. Dân menjaſatkan ſegala 'awrang jang dûdokh di"âtas bûmi, 'awleh ſegala tanda jang telàh deberîkan padânja 'akan melakûkan dija dihadâpan Dâbet 'îtu: katânja kapada ſegala 'awrang jang dûdokh di"âtas bûmi, 'âkan berbowat ſawâtu pâtong bagi Dâbet 'îtu, jang ſudah kena lûka pedàng, dân hîdop pûla.

15. Maka kawâſa ſudah deberîkan padânja 'âkan memberìj ſawâtu nafas pada pâtong Dâbet 'îtu, ſopâja pâtong Dábet 'îtu lâgi berkâta dân melakûkan, ſopâja barapa ρ 'awrang tijâda ſombah ſudjûd pada pâtong Dâbet 'îtu debúnoh.

16. Lâgi 'ija melakûkan ſakalijen 'awrang, máwu kitjil dân besàr, mâwu kâja dân pâpa, mâwu maredhejka dân ſahâja, ſopâja deberînja pada ſegala marîka 'îtu ſawâtu tarâ di"âtas tânganja kânan 'ataw di"âtas dâhij ρ nja:

17. Dán ſopâja djângan bârang ſaʸawrang ſampat bilij ’âtaw djuwal, melâjinkan pada sijâpa ’ada tarâ, ’âtaw nâma Dâbet, ’âtaw bilângan namânja ’îtu.

18. Desîni ’ada njâta ħikmet: sijâpa jang berbudij, hendakhlah ’ija ħisâbkan bilângan Dâbet ’îtu: kârana ’inîlah bilângan mânusija ’adânja: dán bilângannja ’îtu ’ada ’anàm râtus ’anàm pûloh ’anàm.

FATSAL JANG KA XIV.

1. SAbermûla ſudah kulihat, maka bahuwa ſaſonggohnja ’adâlah ’Ânakh domba ’îtu berdîrij diʸâtas bûkit TSijawn, dán ſertânja ’îtu ſarâtus ’ampat pûloh ’ampat rîbu ’awrang, jang padânja ’ada nâma Bapânja terſûrat diʸâtas dâhij p nja.

2. Dán ſudah kudengar ſawâtu ſawâra deri dâlam ſawrga, ſeperti ſawâra ’ãjer bânjakh, dán ſeperti ſawâra halilintar besàr. Dán ſudah kudengar ſawâra ’awrang berkitjâpij, jang pîtik kitjâpij p nja.

3. Maka marîka ’îtu njanjîlah ſawâtu njanjiʸan bahâruw dihadâpan zarſj, dán dihadâpan kaʸampat ħajwân, dán ſegala Penatuwah ’îtu: maka bârang ſaʸawrang tijadâlah ſampat berʸâdjar njanjîʸan ’îtu, melâjinkan ſarâtûs ’ampat pûloh ’ampat rîbu ’awrang ’îtu, jang ſudah tertubùs deri ’antâra ’awrang ’îsij bûmi.

4. Marîka ’îni ’ada ’awrang ’îtu jang ſudah tijâda berlûmor dengan parampuwan p: kârana parâwan p ’adânja. Marîka ’îni ’ada ’awrang ’îtu jang mengʸîring ’Ânakh domba ’îtu kamâna pergînja garàng. Marîka ’îni ſudah tertubùs deri ’antâra mânusija p, mendjâdi hûlu p an bagi ’Allah, dán bagi ’Ânakh domba ’îtu.

5. Dán didâlam mûlutnja ſudah tijâda kadapâtan bârang bôhong: kârana tijâda bertjelâ ’adânja dihadâpan zarſj ’Allah.

6. SJahdán ſudah kulihat ſaʸawrang Melâʸîkat lâjin, jang terbang pada sâma tengah lângit, dán ’adâlah padânja ’Indjîl kakàl ’îtu, ’âkan berchabarkan ’îtu pada ſegala ’awrang jang dûdokh diʸâtas bûmi, dán pada tijap p chalikhah, dán bangſa, dán ’awrang jang berbâgej p bahâſa, dán khawm,

7. Katânja dengan ſawâra njâring: tâkotlah ’âkan ’Allah, dán berîlah padânja kamulijâʸan, kârana ſudah dâtang sâzat ħukumnja. Dán ſombahlah ſudjûd pada Tûhan, jang ſudah mengʸardjâkan lângit, dán bûmi, dán lâwut, dán ſegala mâta ’ãjer.

8. Maka ſaʸawrang Melâʸîkat lâjin ſudah mengʸikot, katânja: ſudah robòh, ſudah robòh Bâbel negerij besàr ’îtu, ſebàb bahuwa deri pada ’ãjer ’angawr ’amârah perſondâlannja ’ija ſudah baperminomkan ſegala chalâjikh ſakalijen.

9. Maka ſaʸawrang Melâʸîkat

jang katîga ſud̄ah meng″ikot marîka 'îtu, katânja dengan ſawâra njâring: Djik̄alaw bârang ſa″awrang ſombah ſudjûd pada Dâb̄et, dán pad̄a pâtongnja 'îtu, dán men̄arîma tarâ 'îtu di″âtas dahînja, 'âtaw di″âtas tângannja,

10. 'Ija ſendîrij lâgi 'âkan mînom der̄i pad̄a 'ãjer 'angawr morka 'All̄ah, jang ſud̄ah tertuw̄ang tijâda tertjampor kadâlam tjâwan morkânja: dán 'ija 'âkan deſangſarâkan dengan 'ãpij dán balîrang, dihadâpan ſegal̄a Melâ″îkat jang khudus, dán dihadâpan 'Ânakh domba 'îtu.

11. Mak̄a 'âſap penjangſarâ″annja 'îtu nâjik der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl, dán tijâda 'ija ber″awleh bârang perhentijan sijang dán mâlam, jaznij ſegal̄a 'awrang jang ſombah ſudjûd pad̄a Dâb̄et, dán pad̄a pâtongnja 'îtu, dán djik̄alaw bârang ſa″awrang men̄arîma tarâ namànja 'îtu.

12. Desîni 'ad̄a njâta talham̄ul ſegala walìj: desîni 'ad̄a njâta ſegal̄a 'awrang jang mem̄aliharâkan ſegal̄a penjurôhan 'Allah, dán 'imân Xîsâj.

13. Mak̄a ſud̄ah kudengar ſawâtu ſawâra der̄i dâlam ſawrga meng″atâkan pad̄âku; sûratkanlah 'awlehmu: berbahagijâlah ſegala 'awrang mâti ρ, jang mâti dengan berkat mahâ Tûhan, der̄i pad̄a ſakârang 'îni: behkan, buſ̄ermân Rôkh, ſopâja marîka 'îtu berhenti der̄i pad̄a lelàh ρ nja: maka kardja ρ nja bertûrut sâma dengan marîka 'îtu.

14. Sjahdán ſudah kulîhat, mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'adâlah ſawâtu 'âwan pûtih, dán di″âtas 'âwan 'îtu 'adàlah dûdokh ſa″awrang jang ſarûpa dengan 'Ânakh 'Insân, jang pâkej di″âtas kapalânja ſawâtu mâkota ka″amâſan, dán pad̄a tângannja 'ad̄a ſawâtu sâdop tâdjam.

15. Mak̄a ſa″awrang Melâ″îkat lâjin kaluw̄arlah der̄i dâlam Kazbah, ſambil berterijakh dengan ſawâra njâring kapada 'awrang jang dûdokh di″âtas 'âwan 'îtu; ſampejkanlah sâdopmu, lâlu meng″atàmlah: kârana kotîka 'âkan meng″atàm 'îtu ſud̄ah dâtang bag̃îmu, kârana perhumâ″an bûmi ſud̄ah mâſakh.

16. Mak̄a 'awrang jang dûdokh di″âtas 'âwan 'îtu kaluw̄arkanlah sâdopnja kapad̄a bûmi, maka perhumâ″an bûmi ſud̄ah dekatàm.

17. Mak̄a ſa″awrang Melâ″îkat lâjin kaluw̄arlah der̄i dâlam Kazbah jang 'ad̄a diſawrga, jang ſendîrij lâgi mem̄egàng ſawâtu sâdop tâdjam.

18. Mak̄a ſa″awrang Melâ″îkat lâjin kaluw̄arlah der̄i sisij medzbekh, jang mem̄egàng kawâſa 'âtas 'ãpij: maka 'ija pawn berſawarâlah dengan pen̄erijakh njâring kapada 'awrang jang mem̄egàng sâdop tâdjam 'îtu, 'ûdjarnja: ſampejkanlah sâdopmu tâdjam, dán karatkanlah ſegala tindan pôhon 'angawr dibûmi, kârana ſegal̄a bow̄ahnja ſud̄ah mâſakh.

19. Mak̄a Melâ″îkat 'îtu kaluw̄arkanlah sâdopnja kapada

bûmi, dàn karatkanlah bowah p deri pada pôhon 'angawr dibûmi, dàn bowangkanlah dija 'itu kadâlam 'apîtan 'angawr jang besàr 'itu, jang punòh dengan morka 'Allah.

20. Maka 'apîtan 'angawr 'itu ter''irikhlah diluwar negerij, maka ſudah kaluwar dàrah deri dâlam 'apîtan 'angawr, ſampej kapada kakàng kûda p, ſaribu 'anàm râtus pemânah djâwohnja.

FATSAL JANG KA XV.

1. SAbermûla maka ſudah kulihat ſawâtu ʒalâmat lâjin didâlam ſawrga, jang besàr dàn katjangângan, jaʒnij tûdjoh 'awrang Melâ''ikat, jang memegàng katûdjoh belâ jang 'âchir, kârana dengan dija 'ini ſudah pûtus morka 'Allah.

2. Maka ſudah kulihat bârang ſaperij ſawâtu lâwut deri pada kâtja, jang tertjampor dengan 'âpij: dàn ſegala 'awrang jang ſudah ber''awleh kamenangan 'âtas Dâbet, dàn 'âtas pâtongnja, dàn 'âtas tarânja, dàn 'âtas bilângan namânja, jang berdîrij desîsij lâwut deri pada kâtja 'itu; jang memegàng kitjâpij p 'Allah:

3. Maka marîka 'itu njanjilah njanji''an Mûsâj hamba 'Allah 'îtu, dàn njanji''an 'Ânakh domba 'itu, ſombahnja: beſarlah, dàn katjangânganlah ſegala perbowâtanmu, jâ mahâ besàr Tûhan, 'Allah jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista: ſakalijen: ʒâdillah dàn benarlah ſegala djâlanmu, jâ Sulthân ſegala walìj.

4. Sijapâtah tijâda 'âkan tâkot 'angkaw, jâ mahâ besàr Tûhan, dàn tijâda 'âkan memulijâkan namâmu? kârana 'angkaw ſendîrij djûga 'ada khudus: kârana ſamowa chalâjikh 'âkan dâtang, dàn ſombah ſudjûd dihadâpan hhadlretmu: kârana ſegala hhukummu ſudah denjatâkan.

5. Bermûla komedijen deri pada demikijen 'ini ſudah kulîhat, maka bahuwa ſaſonggohnja terbukâlah Kaʒbah tarâtakh ſjahâdet didâlam ſawrga.

6. Maka kaluwarlah katûdjoh Melâ''ikat jang memegàng katûdjoh belâ 'itu deri dâlam Kaʒbah, jang terkena dengan kâjin peresih dàn gîlang gomîlang, dàn jang ter''ikat pinggangnja ſampej kapada dâda dengan tjindij p ka''amâſan.

7. Maka ſawâtu deri pada ka''ampat hhajwân 'îtu berikanlah pada katûdjoh Melâ''ikat 'itu tûdjoh pijâla ka''amâſan, jang punòh dengan morka 'Allah jang hîdop deri pada kakàl ſampej kakàl.

8. Maka terpunohîlah Kaʒbah dengan 'âſap jang kaluwar deri pada kamulijâ''an 'Allah, dàn deri pada peng''awasâ''annja: dàn bârang ſa''awrang pawn tijadâlah ſampat mâſokh kadâlam Kaʒbah, ſahingga maka pûtuslah katûdjoh belâ deri pada katûdjoh Melâ''ikat 'itu.

FATSAL JANG KA XVI.

1. SAbermûla mak̄a ſud̄ah kudengar ſawâtu ſawâra njâring der̄i dâlam Kaꝛbah, meng″atâkan pada katûdjoh Melâ″îkat 'îtu : pergîlah kâmu, lâlu tuw̄anglah ſegal̄a pijâla jang punòh dengan morka 'All̄ah 'îtu ka″âtas bûmi.

2. Mak̄a pergîlah jang pertâma 'îtu, lâlu tuw̄anglah pijalânja ka″âtas bûmi : maka djadîlah pûruw djâhat dán kid̄jij pad̄a ſegala mânusija, jang 'ad̄a padânja tarâ Dâbet, dán jang ſombah ſudjûd pad̄a pâtongnja.

3. Maka Melâ″îkat jang kaduw̄a 'îtu tuw̄anglah pijalânja ka″âtas lâwut : mak̄a djadîlah 'îtu dârah, ſeperti dârah 'awrang mâti : dán ſamow̄a dîrij jang hîdop 'îtu ſud̄ah mâti didâlam lâwut.

4. Mak̄a Melâ″îkat jang katîga 'îtu tuw̄anglah pijalânja ka″âtas ſegal̄a sûngej, dán k̄a″âtas ſegala mâta 'ãjer : mak̄a djadîlah 'ãjer 'îtu dârah.

5. Mak̄a ſud̄ah kudengar Melâ″îkat jang mem̄egàng kawâſa 'âtas ſegala 'ãjer 'îtu meng″atâkan : 'angkaw 'ad̄a ꝛâdil, jâ mahâ besàr Tûhan, jang 'ad̄a, dán jang ſud̄ah 'ad̄a, dán jang 'âk̄an 'ad̄a, bahuw̄a 'angkaw ſud̄ah mengħukumkan 'âtas ſakalijen 'îni :

6. Sedàng marîka 'îtu ſud̄ah men̄ompah dârah walìj p dán Nabìjp, mak̄a 'angkaw memberìj padânja 'îtu mînom dârah : kârana marîka 'îtu 'ad̄a mustaħaħ.

7. Mak̄a ſudah kudengar ſa″awrang lâjin der̄i sîsij medzbeħ meng″atâkan ; beħkan, jâ mahâ besàr Tûhan, 'All̄ah jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen, benarlah dán ꝛâdillah ſegal̄a ħukummu.

8. Mak̄a Melâ″îkat jang ka″ampat 'îtu tuw̄anglah pijalânja ka″âtas matahârij : mak̄a kawâſa ſudah deberîkan pad̄ânja 'âkan menghâng atkan ſegal̄a mânusija 'awleh 'ãpij.

9. Mak̄a berhangâtanlah ſegal̄a mânusija besàr kahangâtannja, dán menghôdjatlah nâma 'All̄ah, jang mem̄egàng kawâſa 'âtas ſegal̄a belâ 'ini ; dán tijadâlah 'ija tawbat 'âkan memberìj kamulijâ″an padânja.

10. Mak̄a Melâ″îkat jang kalima 'îtu tuw̄anglah pijalânja ka″âtas singgaħsâna Dâb̄et 'îtu : mak̄a karadjâ″annja ſud̄ah djâdi kalàm : dán marîka 'îtu ſud̄ah mem̄âmah lîdahnja der̄i kârana sûſah :

11. Dán 'ija ſud̄ah menghôdjat 'All̄ah jang 'ampûnja ſawrga der̄i kârana ſegal̄a sûſahnja, dán der̄i kârana ſegal̄a purûnja : mak̄a ſudah tijâda 'ija tawbat der̄i pad̄a perbowâtan p nja.

12. Mak̄a Melâ″îkat jang ka″anàm 'îtu tuw̄anglah pijalânja ka″âtas sûngej besàr Firât : mak̄a ſudah kakerîngan 'ãjernja, ſopâja tersinggarahkan djâlan bag̃i ſegal̄a Râdja p, jang 'âkan dàtang der̄i pada kanajikàn matahârij.

13. Mak̄a ſud̄ah kulihat der̄i

dâlam mûlut nâga, dán der̄i dâlam mûlut Dâbet, dán der̄i dâlam mûlut Nabìj dusta 'îtu kaluw̄ar tîga hantu jang nedjis, jang ſarûpa dengan kátalkh p.

14. Kârana ſegal̄a 'îtu 'ad̄a hantu ſeperti djin p, jang mengʿadâkan tanda p, jang pergi kaluw̄ar kapad̄a Râdja p dibûmi, dán diſalûroh tânah maẕmûr, 'âkan menghimponkan marika 'îtu dâtang kapad̄a pap̄arângan hârij jang besàr 'îtu, jaẕnij hârij 'Allah jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen.

15. Bahuw̄a ſatonggohnja 'âku dâtang ſeperti ſaʿawrang pentjûrij. Berbahagijâlah 'awrang 'itu jang berdjâga, dán simpan ſegal̄a pak̄âjinnja, ſopâja djângan 'ija berdjâlan talandjang, dán 'awrang pawn djângan melihat kamaluw̄annja.

16. Kalakijen mak̄a 'ija ſud̄ah menghimponkan marika 'itu dâtang kapad̄a tampat jang terſebût tjâra Ẕibrânij Harmedjidaw.

17. Mak̄a Melâʿikat jang katûdjoh 'itu tuw̄anglah pijalânja kapad̄a 'âdara: mak̄a kaluw̄arlah ſawâtu ſawâra njâring der̄i dâlam Kaẕbah jang diſawrga 'îtu, der̄i pada ẕarſj 'itu, mengʿatâkan ; ſud̄ah pûtus :

18. Mak̄a djadilah bab̄arap̄a ſawâra, dán halilintar, dán kilat : lâgi djadilah ſawâtu gompah bûmi jang besàr, jang ſabâgejnja ſud̄ah tijâda djâdi der̄i pada bilamâna mânusija p ſudah 'ad̄a diʿâtas bûmi, jaẕnij, ſawâtu gompah bûmi jang ſakijen besàr 'adânja.

19. Mak̄a negerìj besàr 'îtu ſudah terbelàh mendjâdi tîga bahagijan, dán ſegal̄a negerìj CHalâjikh 'îtu ſud̄ah robòh : dán Bâbel besàr 'îtu ſud̄ah terkenàng dihadâpan 'Allah, 'âkan memberìj pad̄ânja tjâwan jang punòh dengan 'ãjer 'angawr morka kagusârannja.

20. Mak̄a ſaſawâtu pûlaw ſud̄ah berlarijan, dán ſegala gûnong ſudah tijâda kadapâtan.

21. Mak̄a bow̄ah 'ãjer bakùw jang besàr, mâsing p ſeperti ſawâtu buh̄âr timbangnja, 'îtu tûronlah der̄i dâlam lângit kaʿâtas ſegal̄a mânusija : mak̄a ſegala mânusija 'itu menghôdjatlah 'Allah, der̄i kârana belâ bow̄ah 'ãjer bakùw : kârana belânja 'îtu 'adâlah terlâlu 'âmat besàr.

FATSAL JANG KA XVII.

1. SAbermûlà mak̄a dâtanglah ſaʿawrang der̄i pad̄a katûdjoh Melâʿikat, jang men̄egàng katûdjoh pijâla 'îtu, dán kâta p lah ſertâku, dán ſabdâlah pad̄âku : marîlah 'angkaw, mak̄a 'âku 'âkan men̄ondjokh padâmu hhukum ſondal besàr 'îtu, jang dûdokh diʿâtas bânjakh 'ãjer p :

2. Dengan sijâpa ſegala Râdja p dibûmi ſud̄ah berbow̄at perſondâlan, dán ſegal̄a 'awrang jang mendudôkij bûmi 'îtu ſud̄ah djâdi mâbokh der̄i pad̄a 'ãjer 'angawr perſondâlannja.

3. Mak̄a 'ija ſud̄ah membâwa

bejta kapada ſawâtu gûron 'awleh katurônan Rôħ, dán ſudah kulihat ſa″awrang parampuwan dûdokh di″âtas ſawâtu Dâbet jang khirmizij warnânja, jang punòh dengan bâgej p nâma tahdjâ, jang padânja 'adâlah tûdjoh kapâla, dán ſapûloh tandokh.

4. Maka parampuwan 'îtu 'adâlah terkena dengan kâjin jang 'ûnguw dán khirmizij warnânja, dán terhijas dengan 'amàs, dán permâta jang 'indah, dán bâgej p mutijâra, jang memegàng pada tângannja ſawâtu tjâwan ka″amâſan, jang punòh dengan bâgej p kagilijan dán katjamâran perſondâlannja.

5. Dán di″âtas dahînja 'adâlah tersûrat nâma 'îni, Rahasija, Babel besàr, jang 'îbuw ſegala perſondâlan dán kagilijan bûmi.

6. Maka ſudah kulihat parampuwan 'îtu 'ada mâbokh deri pada dârah ſegala walìj, dán deri pada dârah ſegala ſjahid Xîsàj. Maka ſudah kuħejrân, ſedàng kulîhat dija 'îtu, besàr ħejrânku.

7. Maka Melâ″ikat 'îtu berſabdâlah padâku : kârana 'apa 'angkaw ħejrân? 'âku 'âkan meng″atâkan padâmu rahasija parampuwan dán Dâbet 'îtu jang mowat dija, jang padânja 'ada tûdjoh kapâla dán ſapûloh tandokh.

8. Dâbet jang ſudah kawlîhat 'îtu ſudah 'ada, hânja tijâda 'ada : maka 'îtu nanti timbul deri dâlam tûbir, dán pergi lâlu kapadakabinasâ″an : maka ſegala 'awrang jang dûdokh di″âtas bûmi 'âkan ħejrân, (jang nâma p nja ſudah tijâda tersûrat didâlam kitâb ħajât deri pada 'asâs dunjâ) ſedàng marîka 'îtu melîhat Dâbet, jang ſudah 'ada, hânja tijâda 'ada, djikalaw ſakâlipawn 'îtu 'ada.

9. Desîni 'adanjâta zakhal 'awrang jang ſudah ber″awleh ħikmet. Katûdjoh kapâla 'îtu 'ada tûdjoh bûkit, dimâna parampuwan 'îtu dûdokh di″âtasnja.

10. Lâgi 'îtu 'ada bârang tûdjoh Râdja p : kalîma 'îtu ſudah hîlang, dán jang ſa″awrang 'îtu 'ada, jang lâjin bulòm dâtang, dán manakâla 'ija 'âkan hâbis dâtang, maka ſahârosnja 'ija tinggal bârang ſakotîka lamânja.

11. Maka Dâbet jang ſudah 'ada, hânja tijâda 'ada, lagi 'ija djûga 'ada Râdja jang kadawlâpan, dán ſudah terbit deri pada katûdjoh 'îtu, dán pergi lâlu kapada kabinasâ″an.

12. Dán kaſapûloh tandokh jang ſudah kawlîhat 'îtu 'ada ſapûloh Râdja p ; jang bulòm ſudah tarîma karadjâ″an, tetâpi jang ſaperìj Râdja p tarîma peng″awasâ″an ſerta dengan Dâbet 'îtu pada ſawâtu djûga kotîka.

13. Marîka 'îtu 'ada ſawâtu djûga bitjâra padânja, dán 'ija 'âkan ſarahkan ħowat dán kawasânja kapada Dâbet 'îtu.

14. Marîka 'îtu 'âkan berparàng lâwan 'Ânakh domba 'îtu, dán 'Ânakh domba 'âkan menàng dija 'îtu, (kârana 'ija 'ada Tûhan ſegala Tuwan, dán Râdja ſegala Râdja) lâgi ſegala jang

menjertâ"ijdija, jaznij ſegala 'awrang jang terdozâ, dàn jang mutsthafàj, dàn jang mû"min.

15. Maka berſabdâlah 'ija padâku: ſegala 'ãjer jang ſudah kawlîhat, dimâna ſondal 'îtu dûdokh, 'îtu 'ada babarapa khawm, dàn razijet, dàn chalîkhah, dàn 'awrang jang berbâgej p bahâſa.

16. Dàn kaſapûloh tandokh jang ſudah kawlîhat di"âtas Dâbet 'îtu, ſegala 'îtu djûga 'âkan membintjij ſondal 'îtu, dàn djadikan dija ſûnji dàn talandjang: dàn marîka 'îtu 'âkan mâkan dâgingnja, dàn tûnu dija 'îtu hâbis dengan 'ãpij.

17. Kârana 'Allah ſudah memberìj kapada hâti p nja 'âkan tûrut bitjarânja, dàn 'âkan tûrut ſawâtu djûga bitjâra, dàn 'âkan memberìj karadjâ"annja pada Dâbet 'îtu, ſahingga ſudah pûtus ſegala fermân 'Allah.

18. Dàn parampuwan jang ſudah kawlîhat 'îtu 'ada negerìj besàr, jang pegàng karadjâ"an 'âtas ſegala Râdja p dibûmi.

FATSAL JANG KA XVIII.

1. SAbermûla komedijen deri pada demikijen 'îtu ſudah kulihat ſa"awrang Melâ"îkat lâjin tûron deri dâlam ſawrga, jang memegàng peng"awasâ"an besàr, dàn bûmi ſudah detarangkan 'awleh kamulijâ"annja.

2. Maka 'ija pawn berterijakhlah dengan karasnja, dengan ſawàra njâring, katânja: ſudah robòh, ſudah robòh Bâbel besàr 'îtu, dàn ſudah djâdi perdijâman ſegala djin, dàn kurôngan ſakalijen hantu jang nedjis, dàn kurôngan ſakalijen bûrong p an jang nedjis dàn kabintji"an.

3. Sebàb bahuwa deri pada 'ãjer 'angawr 'amârah perſondâlannja ſamowa chalâjikh ſudah mînom, dàn ſegala Râdja p dibûmi ſudah berbowat perſondâlan ſertânja, dàn ſegala sûdâgar dibûmi ſudah djâdi kâja deri pada kawâſa ladzetnja.

4. Maka ſudah kudengar ſawâtu ſawâra lâjin deri dâlam ſawrga, meng"atâkan: kaluwarlah kâmu deri dâlamnja, hej khawmku, ſopâja djângan kâmu ber"awleh perſakutuwan 'âkan dawſa p nja, dàn ſopâja djângan kâmu mendâpat 'apa p deri pada ſegala belânja.

5. Kârana ſegala dawsânja ſudah bertûrut p an ſampej kalângit, dàn 'Allah ſudah meng"enàng 'âkan ſegala perſalâhannja.

6. Berbâlaskanlah 'awleh kâmu 'âtasnja, ſeperti lâgi 'ija ſudah berbâlaskan 'âtas kâmu, dàn pergandâkanlah padânja ganda berganda ſakhadàr ſegala perbowâtannja: kadâlam tjâwan 'îtu, kadâlam jang mâna 'ija ſudah menuwang, tuwanglah kâmu padânja ganda berganda.

7. Barapa kijen 'ija ſudah memulijâkan ſendirînja, dàn ſudah berladzet, ſakijen hendakhlah kâmu meng"adâkan padanja ſangsâra dàn kâbong. Kârana 'ija berkâta dâlam hatînja: 'âku dûdokh ſalâku ſa"awrang Râdja

parampuwan, dán tijâda 'âku 'ada djanda, dán tijâda 'âku 'âkan melihat bârang kâbong.

8. Sebàb 'îtu pada ſawâtu djûga hârij 'âkan dâtang ſegala belânja, jaʓnij mawt, dán kâbong, dán lâpar, dán 'ija 'îtu 'âkan detûnu hâbiș dengan 'ãpij: kârana karaslah mahâ besàr Tûhan 'Allàh, jang ſudah menghhukumkan 'âtasnja.

9. Maka ſegala Râdja p dibûmi, jang ſudah berzinâ dán berladzet ſertânja, 'îtu nanti menângis 'âkan dija, dán merâtap 'âkan dija, manakâla 'ija 'âkan melihat 'âſap kahangûſannja:

10. Sedàng marîka 'îtu berdîrij deri djâwoh 'awleh kârana tâkot deri pada penjangſarâ"annja, 'ûdjarnja: wâ"j, wâ"j bagi negerij jang besàr, bagi Bâbel, bagi negerij jang karàs! kârana dâlam ſasâʓat djûga ſudah dâtang hhukummu.

11. Maka ſegala sûdâgar dibûmi nanti menângis dán berkâbong 'âkan dija, ſebàb bahuwa bârang ſa"awrang tijâ[illegible] lâgi membilij dagângannja:

12. Dagângan deri pada 'amàs, dán pejrakh, dán permâta jang 'indah, dán mutijâra, dán ſondus, dán kâjin 'ûnguw, dán ſutrâ, dán ſakhalât khirmizij: dán ſegala djenis kâjuw jang harùm bawûnja, dán ſegala djenis ſerba deri pada gâding, dán ſegala djenis ſerba deri pada kâjuw jang 'indah p, dán deri pada timbâga, dán deri pada besìj, dán deri pada bâtu marmar:

13. Dán kurunduw, dán bâwu p an, dán dûpa, dán 'ûkop, dán 'ãjer 'angawr, dán mînjakh, dán tepòng hâlus, dán gendom, dán babarapa binâtang bawâ"an, dán domba p: lâgi deri pada kûda p, dán deri pada pedâti p, dán deri pada kadijan p: lâgi babarapa dîrij mânusija.

14. Dán bowah p an ka"inginan nafsûmu 'îtu ſudah lâlu deri padâmu: dán ſegala bârang jang ſedàp dán jang mulija 'îtu ſudah lâlu deri padâmu, dán tijâda 'angkaw 'âkan mendâpat dija 'îtu lâgi.

15. Segala sûdâgar ſakalijen perkâra 'îni, jang ſudah djâdi kâja deri pada dija, 'îtu 'âkan berdirij deri djâwoh, 'awleh kârana tâkot deri pada penjangſarâ"annja 'îtu, ſambil menângis dán berkâbong:

16. 'Âkan katânja: wâ"j, wâ"j bagi negerìj besàr 'îtu, jang 'adâlah terkena dengan ſondus, dán kâjin jang 'ûnguw dán khirmizij warnânja, dán terhijas dengan 'amàs, dán permâta jang 'indah, dán mutijâra! kârana dâlam ſasâʓat djûga kakajâ"an jang ſakijen besàr 'îni ſudah derûſakhkan.

17. Maka ſamowa djûro mûdij, dán ſamowa kakejwij jang nâjik kapal, dán ſegala 'âwakh parâhu, dán barapa p 'awrang jang melawûtij 'âkan bernijâga p an, 'îtu berdirîlah deri djâwoh:

18. Dán berterijakhlah, tatkâla delihatnja 'âſap kahangûſan-

nja, katânja; jang mâna ſud̄ah ʼad̄a ſarûpa dengan negerìj besàr ʼîni?

19. Mak̄a marîka ʼîtu limparlah dul̄i ka″âtas kapâla p nja, lâlu berterijakhlah, ſambil men̄ângis dàn berkâbong, katânja: wâ″j, wâ″j baḡi negerìj besàr ʼîtu, dâlam jang mâna ſamow̄a ʼawrang jang mempunjâ″ij kap̄al p dilâwut ʼîtu ſud̄ah djâdi kâja der̄i pad̄a mâta bendânja! kârana dâlam ſasâẓat djûga ʼija ſud̄ah derûſakhkan.

20. Ber̄âmeh p anlah ʼâkan dija, hej ſawrga, dàn ſegal̄a Rasûl jang ħudus, dàn ſegal̄a Nabìj, kârana ʼAl̄lah ſudah mengħukumkan ħukum kâmu ʼâtasnja.

21. Mak̄a ſa″awrang Melâ″îkat jang karàs ʼîtu ʼangkatlah ſabow̄ah bâtu ſeperti ſabow̄ah bâtu kisâran beſar̄nja, dàn limparlah dija kadâlam lâwut, ʼûdjarnja: dem̄ikijenlah dengan kàterdjûnan Bâbel negerìj besàr ʼîtu ʼâkan terlimpar, dàn tijâda ʼâkan kadapâtan lâgi.

22. Mak̄a ſawâra ʼawrang jang berkitjâpij, dàn jang bernjânji, dàn jang berbangsij, dàn jang bernafirij ʼîtu tijâda ʼâkan kadengâran lâgi didâlammu: dàn bârang ſa″awrang pandej pad̄a ſegal̄a kapandejan tijâda ʼâkan kadapâtan lâgi didâlammu: dàn bûnji panggilingan tijâda ʼâkan kadengâran lâgi didâlammu.

23. Dàn taràng dijan tijâda ʼâkan kalihâtan lâgi didâlammu: dàn ſawâra mampilej lâki p dàn mampilej parampuw̄an tijâda ʼâkan kadengâran lâgi didâlammu: kârana ſegal̄a sûdâgarmu ʼad̄âlah ʼawrang besàr p dibûmi, kârana ʼawleh siħir p mu ſamow̄a chalâjikh ſudah deſaſatkan.

24. Mak̄a didâlam dija ʼîtu ſud̄ah kadapâtan dârah Nabìj p, dàn walìj p, dàn ſakalijen ʼawrang jang ſud̄ah debûnoh di″âtas bûmi.

FATSAL JANG KA XIX.

1. SAbermûla mak̄a komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen ʼîni ſud̄ah kudengar bârang ʼap̄a ſaper̄ij ſawâtu ſawâra besàr der̄i pad̄a raẓijet bânjakh didâlam ſawrga, meng″atâkan; Haleluw-Jah: ʼadâlah kirânja chalâts, dàn kamulija″ân, dàn ħormat, dàn kawâſa baḡi mahâ besàr Tûhan ʼIlah kâmij.

2. Kârana benarlah dàn ẓâdillah ſegal̄a ħukum p nja: ſedàng ʼija ſud̄ah mengħukumkan ʼâtas ſondal besàr ʼîtu, jang ſud̄ah mer̄ûſakhkan bûmi ʼawleh perſondâlannja, dàn ʼija ſud̄ah berbâlaskan dârah ſegal̄a hamba p nja der̄i pad̄a tângannja.

3. Mak̄a berkatâlah marîka ʼîtu pad̄a kaduw̄a kâli; Haleluw-Jah. Mak̄a ʼâſapnja ʼîtu nâjik der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl.

4. Mak̄a djâtohlah kaduw̄a pûloh ʼampat Pen̄atuw̄ah, dàn ka″ampat ħajwân ʼîtu terdjurûmis, dàn ſombahlah ſu ſjûd pad̄a

'Allah, jang dûdokh diʿâtas zarſj 'îtu, 'ûdjarnja: 'Ãmin, Haleluw-Jah.

5. Mak̄a kaluw̄arlah ſawâtu ſawâra der̄i dâlam zarſj 'îtu mengʿatâkan: pudjîlah 'âkan 'Ilah kâmij, hej ſakalijen hambânja, dán ſegal̄a 'awrang jang tâkot 'âkan dija, mâwu kitjìl, mâwu besàr.

6. Mak̄a ſud̄ah kudengar bârang 'ap̄a ſaperìj ſawâtu ſawâra razijet bânjakh, dán ſaperìj ſawâtu ſawâra 'ãjer bânjakh, dán ſaperìj ſawâtu ſawâra bab̄arap̄a halilintar jang karàs 'îtu mengʿatâkan; Haleluw-Jah: kârana mahâ besàr Tûhan, 'Allah jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen, 'îtu ſud̄ah berkaradjâʿan.

7. Bâjiklah kâmij berſuk̄a p an, dán termâſa, dán memberìj kamulijâʿan padânja: kârana perdjamuw̄an mampilej 'Ânakh domba 'îtu ſud̄ah ſampej, dán binînja ſud̄ah ſadijâkan dirínja.

8. Maka pada parampuw̄an 'îtu ſudah deberìkan, ſopâja 'ija terken̄a dengan ſondus jang peresìh dán gîlang gomîlang kârana ſondus 'îni 'ad̄a ſegal̄a tazdîl walìj p.

9. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄âku; sûratkanlah 'awlehmu: berbahagijâlah ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ah terdozâ kapad̄a zaſjâ perdjamuw̄an mampilej 'Ânakh domba 'îtu. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄âku: ſegal̄a 'îni 'ad̄a perkatâʿan 'Allah jang benàr 'îtu.

10. Mak̄a djâtohlàh bejta terdjurûmis dihadâpan kâki p nja hendakh ſombah ſudjûd padânja, mak̄a ſabdâlah 'ija pad̄âku: 'îngatlah 'awlehmu djângan 'angkaw berbow̄at 'îtu, 'âku 'ad̄a sâma hambâmu, dán sâma hámba sûdâra p mu lâki p, jang ſud̄ah berʿawleh kaſjaksijan Xîsáj. Hendakhlah 'angkaw ſombah ſudjûd pad̄a 'Allah. Kârana kaſjaksijan Xîsáj 'îtu 'ad̄a Rôlh nubuw̄et.

11. Bermûla ſud̄ah kulîhat ſawrga 'îtu terbûka: mak̄a bahuw̄a ſaſonggohnja 'ad̄âlah ſawâtu kûda pûtih, dán 'awrang jang dûdokh diʿâtasnja 'îtu terſebutlah 'Elʿamîn dán 'Ellhakh, mak̄a dengan zadâlet 'ija berlhukum dán berparàng.

12. Dán mâta p nja 'ad̄âlah ſeperìj njâla 'ãpij, dán diʿâtas kapalânja 'îtu bânjakh tongkûlakh karadjâʿan: dán 'ad̄a pad̄ânja ſawâtu nâma tersûrat, jang bârang ſaʿawrang tijâda mengʿatahuw̄ij, melâjinkan 'ija ſendîrij.

13. Dán 'ija 'ad̄âlah terken̄a dengan pak̄âjin jang tertjelòp dengan dârah: dán namânja 'îtu terſebût, Kalimat 'Allah.

14. Mak̄a ſegal̄a balatantarâ diſawrga 'îtu mengʿîringlah dija diʿâtas kûda p pûtih, jang pâkej ſondus pûtih dán peresìh.

15. Mak̄a der̄i dâlam mûlutnja 'îtu kaluw̄arlah ſabîlah pedàng tâdjam, ſopâja dengan dija 'îtu ija mem̄ârang ſegal̄a CHalâjikh. Mak̄a 'ija djûga 'âkan menggombalâkan marîka 'îtu dengan tongkat besìj: dán 'ija djûga mengʿirikh 'apîtan 'an-

gawr, jang punòh dengan morka dán kagusâran 'Allah jang mahâ kawâſa 'âtas ſamiſta ſakalijen.

16. Dán 'ad̄a pad̄ânja diʺâtas pak̄âjinnja, dán diʺâtas pahânja tersûrat nâma 'îni: Râdja ſegal̄a Râdja, dán Tûhan ſegala Tuw̄an.

17. Mak̄a ſud̄ah kulîhat ſaʺawrang Melâʺîkat berdîrij didâlam matahârij: mak̄a 'ija berterijakhlah dengan ſawâra njâring, mengʺâtakan pad̄a ſakalijen bûrong jang terbang pad̄a sâma tengah lângit: marîlah, dán berhimponlah kâmu dâtang kapad̄a zaſjâ 'Allah 'akbar:

18. Sopâja kâmu mâkan dâging Râdja ρ, dán dâging pangribu ρ, dán dâging 'awrang gâgah ρ, dán dâging kûda, ρ dán ſegal̄a 'awrang jang dûdokh diʺâtasnja 'îtu, dán dâging ſakalijen 'awrang maredhejka, dán ſahâja, dán kitjìl, dán besàr.

19. Mak̄a ſud̄ah kulîhat Dâb̄et, dán ſegal̄a Râdja ρ dibûmi, dán ſegal̄a balatantarânja 'îtu berhimpon 'âkan mengʺardjâkan pap̄arângan lâwan Tûhan jang dûdokh diʺâtas kûda 'îtu, dán lâwan balatantarânja 'îtu.

20. Mak̄a terſambarlah Dâb̄et, dán ſertânja 'îtu Nabìj dusta 'îtu, jang ſud̄ah mengʺad̄âkan tanda ρ dihadâpan dija 'îtu, dengan jang mâna 'ija ſud̄ahlah menjaſatkan ſegal̄a 'awrang jang ſud̄ahlah tarîma tarâ Dâb̄et, dán jang ſud̄ahlah ſombah ſudjûd pad̄a pâtongnja 'îtu. Kaduw̄a 'awrang 'îni ſud̄ah terbow̄ang dengan hîdopnja kadâlam tâsik 'âpij jang hângus der̄i pad̄a balîrang.

21. Dán ſegal̄a 'awrang lâjin ρ 'îtu terbûnohlah dengan pedàng Tûhan jang dûdokh diʺâtas kûda 'îtu, jang kaluw̄ar der̄i dâlam mûlutnja, dán ſamow̄a bûrong djadîlah kinnjang der̄i pad̄a dâgingnja 'îtu.

FATSAL JANG KA XX.

1. SAbermûla mak̄a ſud̄ah kulîhat ſaʺawrang Melâʺîkat tûron der̄i dâlam ſawrga, jang mem̄egàng 'ânakh kontjij tûbir, dán ſawâtu rantej besàr pad̄a tângannja:

2. Mak̄a deſambarnja nâga, 'ûlar lâma 'îtu, jang 'ad̄a 'Iblîs dán Sjejthân: lâlu deʺîkatnja dija ſampej ſarîbu tâhon lamânja.

3. Sarâja debow̄angnja dija kadâlam tûbir, dán dekûrongnja dija, dán debûbohnja materìj diʺâtasnja 'îtu, ſopâja djângan 'ija lâgi menjaſatkan ſegal̄a chalâjikh, ſahingga pûtuslah ſarîbu tâhon 'îtu. Mak̄a komedijen der̄i pad̄a dem̄ikijen 'îni hâros 'ija deʺawrejkan bârang ſakotîka djûga lamânja.

4. Mak̄a ſud̄ah kulihat bab̄arap̄a kursij, dán 'awrang pawn dûdokhlah diʺâtasnja 'îtu, dán hhukum deberîkanlah pad̄ânja: lâgi ſud̄ah kulîhat ſegal̄a djîwa 'awrang jang ſud̄ah terpârang 'awleh kârana ſjahâdet Xîsàj, dán 'awleh kârana kalâm 'Allah,

dán jang ſud̄ah tijâda ſombah ſudjûd pad̄a Dâb̄et, dán tijâda pad̄a pâtongnja 'îtu, dán jang ſud̄ah tijâda tarîma tarâ 'îtu diʺâtas dahînja, dán diʺâtas tângannja: mak̄a hîdoplah marîka 'îtu, dán berkaradjâʺanlah ſerta dengan 'Elmeseħ ſarîbu tâhon 'îtu lamânja.

5. Tetâpi ſegal̄a lâjin p der̄i pad̄a 'awrang mâti p 'îtu ſud̄ah tijâda hîdop pûla, ſahingga pûtuslah ſarîbu tâhon 'îtu. Bahuw̄a 'inîlah kabangkîtan jang pertâma.

6. Berbahagijâlah dán ħuduslah 'awrang 'îtu jang ſud̄ah berʺawleh bahagijan 'âkan kabangkîtan jang pertâma 'îtu: kaʺâtas marîka 'îtu mawt jang kaduw̄a tijâda mem̄egàng kawâſa, tetâpi 'ija 'âkan 'ad̄a 'Imâm p baḡi 'Allah, dán bàḡi 'Elmeseħ, dán 'ija 'âkan berkaradjâʺan ſertânja ſarîbu tâhon 'îtu lamânja.

7. Dán manakâla 'âkan hâbis pûtus ſarîbu tâhon 'îtu, mak̄a Sjejthân 'âkan terʺawrej lepàs der̄i dâlam pandjarânja.

8. Maka 'ija 'âkan k[illegible]war hendaħ menjaſatkan ſegal̄a chalâjiħ, jang 'ad̄a pad̄a kaʺampat tapàs bûmi, Jûdj dán Mâdjûdj, hendaħ menghimponkan marîka 'îtu dâtang kapad̄a pap̄arângan: jang bilângannja 'îtu ſeperti pâsir pad̄a pantej lâwut bânjaħnja.

9. Mak̄a marîka 'îtu ſud̄ah mûdiħ kapad̄a mejdân dibûmi, dán ſud̄ah mengʺapòng tampat pat̄antarâʺan ſegal̄a walìj, dán negerìj jang dikâſeh 'îtu: mak̄a tûronlah 'ãpij der̄i pad̄a ſîhaħ 'Allah der̄i dâlam lângit, dán mâkanlah marîka 'îtu hâbis.

10. Maka 'Iblîs jang menjaſatkan marîka 'îtu terbow̄anglah kadâlam tâsik 'ãpij dán balîrang, dimâna 'ad̄a Dâb̄et dán Nabìj dusta 'îtu: mak̄a marîka 'îtu 'âkan deſangſarâkan sijang dán mâlam der̄i pad̄a kakàl ſam̄pej kakàl.

11. Mak̄a ſud̄ah kulîhat ſawâtu karſij pûtih jang besàr, dán ſaʺawrang jang dûdoħ diʺâtasnja 'îtu, jang der̄i hadâpan mukânja berlarijanlah bûmi dán lângit, mak̄a bârang tampat tijadâlah kadapâtan pad̄ânja.

12. Mak̄a ſudah kulîhat ſegal̄a 'awrang mâti p jang kitjil dán besàr 'îtu berdîrij dihadâpan 'Allah: mak̄a ſegal̄a sûrat maħfûtl terbukâlah: dán ſawâtu sûrat lâjin terbukâlah, jang 'ad̄a kitâb ħajât, dán ſegal̄a 'awrang mâti p 'îtu delħukumkanlah tûrut ſegal̄a bârang jang tersûrat didâlam ſegal̄a kitâb 'îtu, ſaħadàr perbowâtan p nja.

13. Maka lâwut pawn kaluw̄arkanlah ſegal̄a 'awrang mâti p jang didâlamnja 'îtu: làgi mawt dán lijang tânah 'îtu kaluw̄arkanlah ſegal̄a 'awrang mâti p jang didâlamnja 'îtu: mak̄a marîka 'îtu ſud̄ah delħukumkan mâsing p ſaʺawrang ſaħadàr perbowâtan p nja.

14. Mak̄a mawt dán lijang tânah pawn terbow̄anglah kadâlam tâsik 'ãpij 'îtu: bahuw̄a 'îni 'ada mawt jang kaduw̄a.

15. Maka djikalaw bârang ſa'awrang ſudah tijâda kadapâtan tersûrat didâlam kitâb hajât, nistjâja terbowanglah 'ija kadâlam tâsik 'ãpij 'îtu.

FATSAL JANG KA XXI.

1. SAbermûla maka ſudah kulihat lângit bahâruw, dàn bûmi bahâruw. Kârana lângit jang pertâma, dàn bûmi jang pertâma ſudahlah lâlu linnjap, dàn lâwut bûkan 'adâlah lâgi.

2. Maka bejta 'îni Jahjâ ſudah melîhat bejtu 'lmukhadas, Jerûſalejm bahâruw 'îtu, jang tûron deri pada fîhakh 'Allah deri dâlam ſawrga, jang terlangkap ſaperìj ſa'awrang parampuwan mampilej, jang telàh terhijas bagi lakînja.

3. Maka ſudah kudengar ſawâtu ſawâra njâring deri dâlam ſawrga, meng'atâkan: bahuwa ſaſonggohnja tarâtakh 'Allah 'ada di'antâra mânusija p, dàn 'ija 'âkan meng'âdijâmij ſertânja, maka marîka 'îtu 'âkan 'ada bâla p nja, dàn 'Allah ſendîrij djûga 'âkan 'ada 'Ilahnja ſertânja 'îtu.

4. Maka 'Allah 'âkan menjâpuw hâbis ſamowa 'ãjer mâta deri pada mâta p nja; dàn mawt tijâda 'âkan 'ada lâgi: bârang kâbong, 'âtaw bârang terijakh, 'âtaw bârang sûſah tijâda 'âkan 'ada lâgi: kârana ſegala perkâra jang pertâma 'îtu ſudah lâlu linnjap.

5. Bermûla baſermânlah Tûhan jang dûdokh di'âtas karſij 'îtu: bahuwa ſaſonggohnja 'âku djadîkan ſamowânja bahâruw. Maka berſabdâlah 'ija padâku; sûratkanlah 'awlehmu: kârana ſegala perkatâ'an 'îni 'ada benàr dàn ſatija.

6. Maka berſabdâlah 'ija kapadâku; ſudah pûtus: 'âku 'îni 'ada 'Alîf dàn Jâ, permulâ'an dàn kaſudâhan. 'Âku 'îni 'âkan memberìj pada 'awrang jang berdahâga 'îtu mînom deri dâlam mâta 'ãjer hajât dengan ſakâſeh p.

7. Sijâpa jang menàng, 'ija 'âkan berpuſakâ'ij ſegala ſaſawâtu: maka 'âku kalàkh 'ada padânja 'âkan 'Ilah, dàn 'ija 'îni kalàkh 'ada padâku 'âkan 'ânakh lâki p.

8. Tetâpi bagi ſegala 'awrang tjabàr, dàn kâfir, dàn kagilijan, dàn pembûnoh, dàn jang berzinâ, dàn jang berbowat hubâtan, dàn jang menjombah berhâla p, dàn bagi ſamowa 'awrang pendusta bahagijannja 'îtu 'ada didâlam tâsik jang hângus deri pada 'ãpij dàn balirang: bârang jang 'ada mawt jang kaduwa.

9. Sabermûla maka dâtanglah kapadâku ſa'awrang deri pada katûdjoh Melâ'îkat 'îtu, jang ſudah memegàng katûdjoh pijâla, jang punòh dengan katûdjoh belâ jang 'âchir 'îtu, dàn kâta p lah ſertâku, ſabdânja: marîlah 'angkaw, maka 'âku 'âkan menondjokh padâmu parampuwan mampilej, bîni 'Ânakh domba 'îtu.

10. Mak̄a debawânja bejta 'awleh katurônan Rôħ ka″âtas ſabow̄ah bûkit besàr dán tinggij, lâlu detondjokħnja padâku negerìj besàr 'îtu, Jerûʃalejm jang mukħad̄as 'îtu, jang tûron der̄i dâlam ſawrga der̄i pad̄a fìhakħ 'Allah :

11. Dán 'ad̄âlah padânja kamulijâ″an 'Allah ; dán tjahajânja 'ad̄âlah ſarûpa dengan permâta jang terlâlu 'âmat 'indah, ſeperti permâta jaʃab jang gîlang gomilang ſeperti nîlur tjahajânja.

12. Mak̄a 'adâlah padânja ſawâtu dejwâla jang besàr dán tinggij, dán 'ad̄âlah padânja duw̄a belàs pintu gerbang, dán didâlam ſegal̄a pintu gerbang 'îtu duw̄a belàs 'awrang Melâ″îkat, dán bab̄arap̄a nâma tersûrat di″âtasnja, bârang jang 'ad̄a nâma p kaduw̄a belàs hulubangſa benìj Jiſrâ″ejl.

13. Der̄i ſabelàh tîmor 'ad̄âlah tîga pintu gerbang, der̄i ſabelàh 'awtâra 'îtu tîga pintu gerbang, der̄i ſabelàh ſalâtan 'îtu tîga pintu gerbang, der̄i ſabelàh bârat 'îtu tîga pintu gerbang.

14. Dán pad̄a dejwâla negerìj 'îtu 'adâlah duw̄a belàs 'asâs, dán di″âtasnja 'îtu ſegal̄a nâma kaduw̄a belàs Rasûl 'Ânakħ domba 'îtu.

15. Mak̄a 'awrang jang berkâta p lah ſertâku 'îtu peganglah ſawâtu bûloh ka″amâſan, ſopâja de″ûkornja negerìj, dán ſegal̄a pintu gerbangnja, dán dejwalânja.

16. Mak̄a negerìj 'îtu bap̄ersâgij 'ampat tampatnja; dán pandjangnja 'îtu 'ad̄âlah ſakijen ſeperti lâgi lejbarnja. Mak̄a de″ûkornja negerij 'îtu dengan bûloh 'îtu mendjâdi duw̄a belàs rîbu pem̄ânah : pandjangnja, dán lejbarnja, dán tinggînja 'îtu 'ad̄âlah sâma târa.

17. Maka de″ûkornja dejwalânja 'îtu mendjâdi ſarâtus 'ampat pûloh 'ampat hasta beſarnja, ſakîra p 'ukôran ſa″awrang mânusija, jang 'ad̄a 'ukôran Melâ″îkat 'îtu.

18. Mak̄a per″usâhan dejwalânja 'îtu 'ad̄âlah jaʃab : dán negerìj 'îtu 'ad̄âlah 'amàs hening ſarûpa dengan kâtja hening.

19. Mak̄a ſegala 'asâs dejwâla negerìj 'îtu 'ad̄âlah terhijas dengan ſegal̄a djenis permâta jang 'indah. 'Asâs jang pertâma 'îtu 'ad̄âlah jaʃab : jang kaduw̄a 'îtu nîlam : jang katîga 'îtu balghamij : jang ka″ampat 'îtu zumur̄ud :

20. Jang kalîma 'îtu 'ûnam : jang ka″anàm 'îtu zakħîkħ : jang katûdjoh 'îtu fìrûzah : jang kadawlâpan 'îtu 'arzakħ : jang kaſembîlan 'îtu zabardjad : jang kaſapûloh 'îtu bîdûrij : jang kaſabelàs 'îtu puſparâgam : jang kaduw̄a belàs 'îtu marthîs.

21. Dán kaduw̄a belàs pintu gerbang 'îtu 'ad̄âlah duw̄a belàs mutijâra, mâsing p ſawâtu der̄i pada ſegal̄a pintu gerbang 'îtu 'ad̄âlah der̄i pad̄a ſawâtu mutijâra : dán lebòh negerìj 'îtu 'adâlah 'amàs hening, ſeperti kâtja djernìh :

[illegible] Mak̄a bârang Kaꝛbah ſu[illegible]ijâda kulîhat didâlamnja: [illegible]ana mahâ besàr Tûhan, 'A[illegible]ah jang mahâ kawâſa 'âtas ſamista ſakalijen, 'îtu 'ad̄a Kaꝛbahnja, dán lâgi 'Ânakh domba 'îtu.

23. Mak̄a negerìj 'îtu tijâda berʺûſah 'âkan matahârij, dán tijâda 'âkan bûlan, ſopâja 'ija bertjahâja didâlamnja 'îtu: kârana kamulijâʺan 'Allah ſud̄ah men̄arangkan dija, dán 'Ânakh domba 'îtu 'ad̄a dijannja.

24. Mak̄a ſegal̄a chalâjikh jang 'âkan berʺawleh chalâts 'îtu 'âkan berdjâlan didâlam tarangnja: dán ſegal̄a Râdja ꝑ dibûmi 'îtu membâwa kamulijâʺannja dán ħormatnja kadâlamnja 'îtu.

25. Mak̄a ſegal̄a pintu gerbangnja 'îtu tijâda 'âkan terkontjij pad̄a sijang hârij: ſedàng bârang mâlam tijâda 'âkan 'ad̄a disâna.

26. Mak̄a 'awrang 'âkan membâwa kamulijâʺan dán ħormat ſegal̄a chalâjikh kadâlamnja 'îtu.

27. Mak̄a tijâda 'âkan mâſokh kadâlamnja bârang jang mentjamarkan, dán jang mengʺardjâkan kagilijan, dán jang mengʺatâkan dusta: melâjinkan ſegal̄a 'awrang jang tersûrat didâlam kitâb ħajât, jaꝛnij kitâb 'Ânakh domba 'îtu.

FATSAL JANG KA XXII.

1. SAbermûla mak̄a 'ija ſud̄ah men̄ondjokh pad̄âku ſawâtu sûngej jang henìng berʺisij 'ãjer ħajât, djernìh ſeperti nìlur, jang mengʺâlir der̄i dâlam ꝛarſj 'All̄ah dàn 'Ânakh domba 'îtu.

2. Mak̄a ditengah ꝑ lebohnja, jang kulilingnja sûngej 'îtu der̄i ſabelàh sîni dán der̄i ſabelàh sâna, 'ad̄âlah pôhon kâjuw kahidôpan, jang memberìj duw̄a belàs bow̄ah, jang der̄i pad̄a ſabûlan dâtang kapad̄a ſabûlan memberìj bow̄ahnja: dán ſegal̄a dâwon pôhon kâjuw 'îtu 'adâlah 'âkan penjombôhan ſegala CHalâjikh.

3. Mak̄a bârang kakarâman tijâda 'âkan kadapâtan: lâgi mak̄a ꝛarſj 'All̄ah dán 'Ânakh domba 'îtu 'âkan 'ad̄a didâlamnja: dán ſegal̄a hamba ꝑ nja 'âkan berbow̄at ꝛibâdet padânja.

4. Dán marîka 'îtu 'âkan melîhat ħadlretnja, dán namânja 'âkan 'ad̄a tersûrat diʺâtas dâhij ꝑ nja.

5. Mak̄a bârang mâlam tijâda 'âkan kadapâtan disâna, dán marîka 'îtu tijâda 'âkan berkahendakh kapad̄a bârang dijan 'âtaw taràng matahârij: kârana mahâ besàr Tûhan 'All̄ah men̄arangkan dija 'îtu: dán marîka 'îtu 'âkan berkaradjâʺan der̄i pad̄a kakàl ſampej kakàl.

6. Mak̄a berſabdâlah 'ija pad̄âku; ſegal̄a perkatâʺan 'îni 'ad̄a ſatija dán benàr: mak̄a mahâ besàr Tûhan 'Ilah ſegal̄a Nabìj jang khudus 'îtu ſud̄ah mengʺûtus Melâʺikatnja, 'âkan men̄ondjokh pad̄a hamba ꝑ nja ſegal̄a bârang jang hâros djâdi dengan ſegaràh.

7. Bahuwa ſaſonggohnja 'âku dâtang ſegaràh: berbagijâlah 'awrang 'îtu jang memaliharâkan ſegala perkatâ'an nubuwet dâlam kitâb 'îni.

8. Maka bejta 'îni Jaħjâ 'ada 'awrang 'îtu jang ſudah melîhat dán menengar ſamowa perkâra 'îni. Dán tatkâla ſudahlah kudengar, dán ſudahlah kulîhat, maka djâtohlah bejta terdjurûmis hendakħ ſombah ſudjûd dibadâpan kâki ꝑ Melâ'îkat 'îtu, jang menondjoħ ſakalijen 'îni padâku.

9. Maka ſabdâlah 'ija padâku: 'îngatlah 'awlehmu, djângan 'angkaw berbowat 'îtu, kârana 'âku 'ada sâma hambâmu, dán sâma hamba sûdâra ꝑ mu lâki ꝑ Nabìj ꝑ 'îtu, dán ſegala 'awrang jang memaliharâkan ſegala perkatâ'an kitâb 'îni. Hendakħlah 'angkaw ſombah ſudjûd pada 'Allah.

10. Maka berſabdâlah 'ija padâku: djângan 'angkaw materîkan ſegala perkatâ'an nubuwet dâlam kitâb 'îni: kârana kotîka ſudah damping.

11. Sijâpa jang berbowat 'anjâja, bejarlah 'ija berbowat 'anjâja lâgi: dán sijâpa jang 'ada kawtor, bejarlah 'ija 'ada kawtor lâgi: dán sijâpa jang 'ada ꝛâdil, bejarlah 'ija deꝛâdilkan lâgi: dán sijâpa jang 'ada ħudus, bejarlah 'ija deħuduskan lâgi.

12. Maka bahuwa ſaſonggohnja 'âku dâtang ſegaràh: dán pahalâku menjertâ'ij 'âku, 'âkan membâlas pada mâsing ꝑ ſa'awrang ſakîra ꝑ perbowâtannja

13. 'Âku 'îni 'ada 'Alîf Jâ, permulâ'an dán kaſudâh jang pertâma dán jang komedijen.

14. Berbahagijâlah ſegala 'awrang jang melakûkan ſegala penjurôhannja, ſopâja 'ada kâwasânja kapada pôhon kâjuw kahidôpan, dán marîka 'îtu dâpat mâſoħ deri pada pintu ꝑ gerbang kadâlam negerij.

15. Tetâpi diluwar 'âkan 'ada ſegala 'andjing, dán 'awrang hubâtan, dán 'awrang jang berzinâ, dán pembûnoh, dán penjombah berhâla, dán ſaſa'awrang jang meng'asêhij dán melakûkan dusta.

16. 'Âku 'îni Ꝛîsáj ſudah meng'ûtus Melâ'îkatku, 'âkan berſjaksîkan ſegala perkâra 'îni pada kâmu didâlam ſegala djamâꝛat. 'Âku 'îni 'ada 'àkar dán bangſa Dâ'ûd, bintang tsubuħ jang gîlang gomîlang 'îtu.

17. Maka Rôħ dán parampuwan mampilej 'îtu berkâta: dâtanglah 'angkaw. Dán sijâpa jang dengar 'îtu, hendakħlah 'ija berkâta: dâtanglah 'angkaw. Dán sijâpa jang berdahâga, hendakħlah 'ija dâtang: dán sijâpa jang kahendâkij, hendakħlah 'ija meng'ambil 'ãjer ħajât dengan ſakâſeh ꝑ.

18. Kârana 'âku berſjaksi pada ſaſa'awrang jang menengar ſegala perkatâ'an nubuwet dâlam kitâb 'îni, djikalaw bârang ſa'awrang bertambahkan 'apa ꝑ pada ſegala perkâra 'îni, nistjâ-

00110672